E 1052

1964

arhitectura RPR

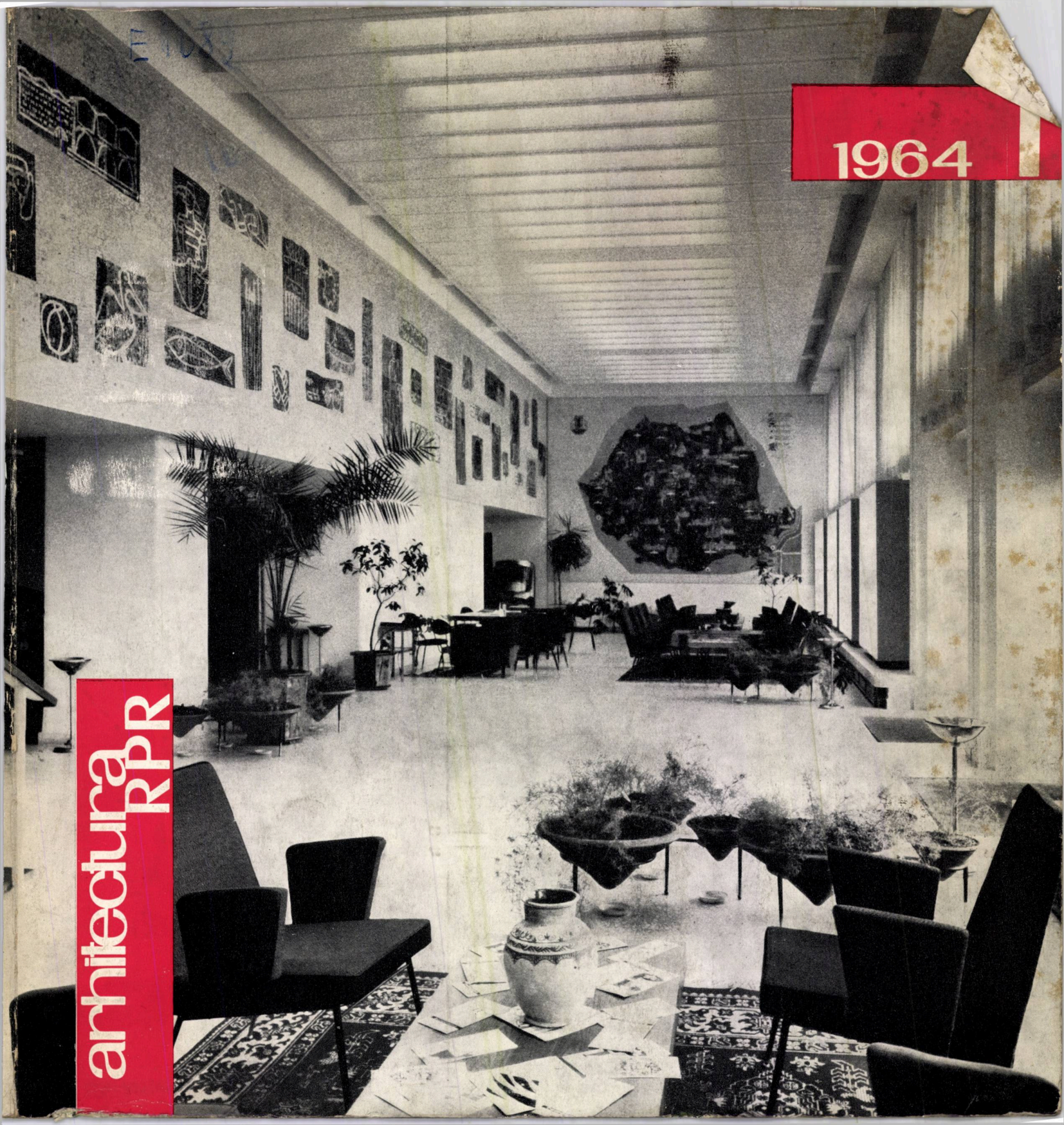

2

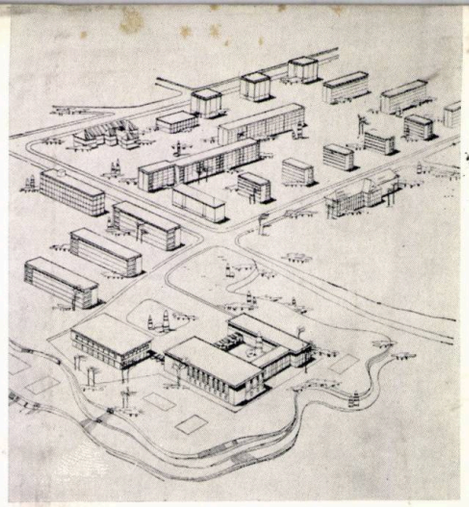

30

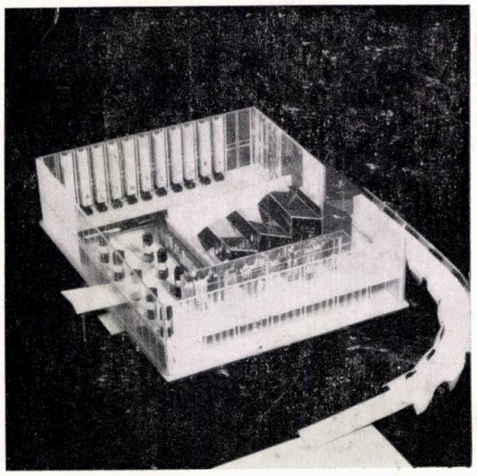

8

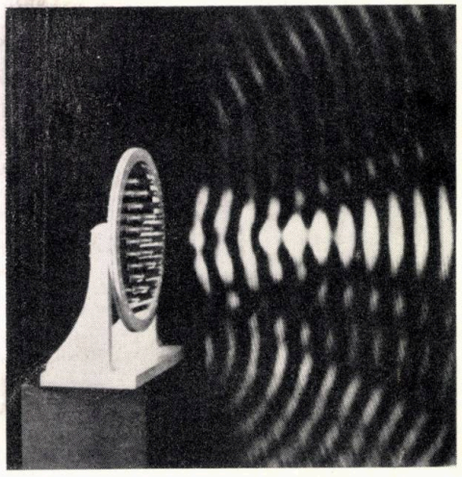

31

22

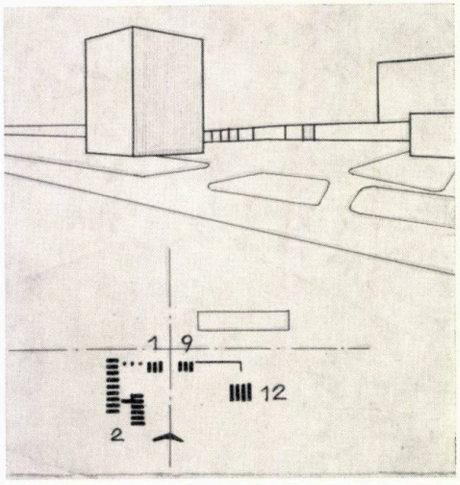

35

26

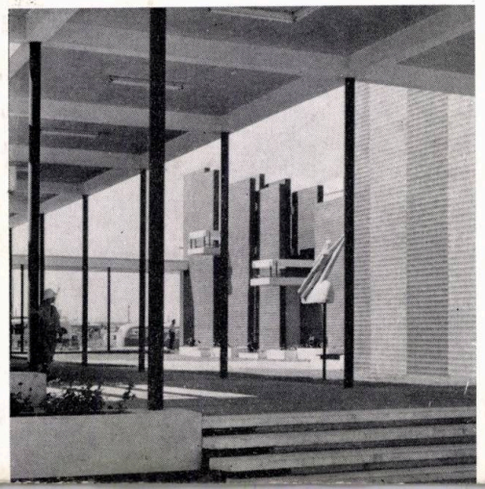

37

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

MŰSZAKI KÖNYVTÁR

s u m a r

Prof. arh. Horia Maicu — MONUMENTUL EROILOR LUPTEI PENTRU LIBERTATEA POPORULUI ȘI A PATRIEI, PENTRU SOCIALISM 2

● CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

Arh. Heinz Novac — R.P. ROMÎNĂ LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE ÎN ANUL 1963 8

Arh. Ligia Dumitrescu — SEDIUL CENTRAL ȘI AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ O.N.T. « CARPAȚI » 22

* * *

TEATRU DE VARĂ LA MAMAIA 26

Arh. Gavril Biro — ANSAMBLU STUDENȚESC LA TG. MUREȘ 30

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Zalman Solomon — ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ZGOMOTULUI ÎN CLĂDIRILE INDUSTRIALE 31

Arh. Octav Popescu — UNELE ASPECTE ALE PREUZINALELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ 35

● MOBILIER

Arh. Valentin Dragnea — MOBILIER MODULAT PENTRU BUCĂTĂRII 37

● DE PESTE HOTARE 40

REZOLUȚIA CONGRESULUI U.I.A. DE LA HAVANA 44

● RECENZII — BIBLIOGRAFIE 46

● CRONICA

DIN ACTIVITATEA U.A. 49

PLENARA FILIALEI IAȘI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. 50

1

ANUL XII NR. 1 (86) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

MONUMENTUL EROILOR

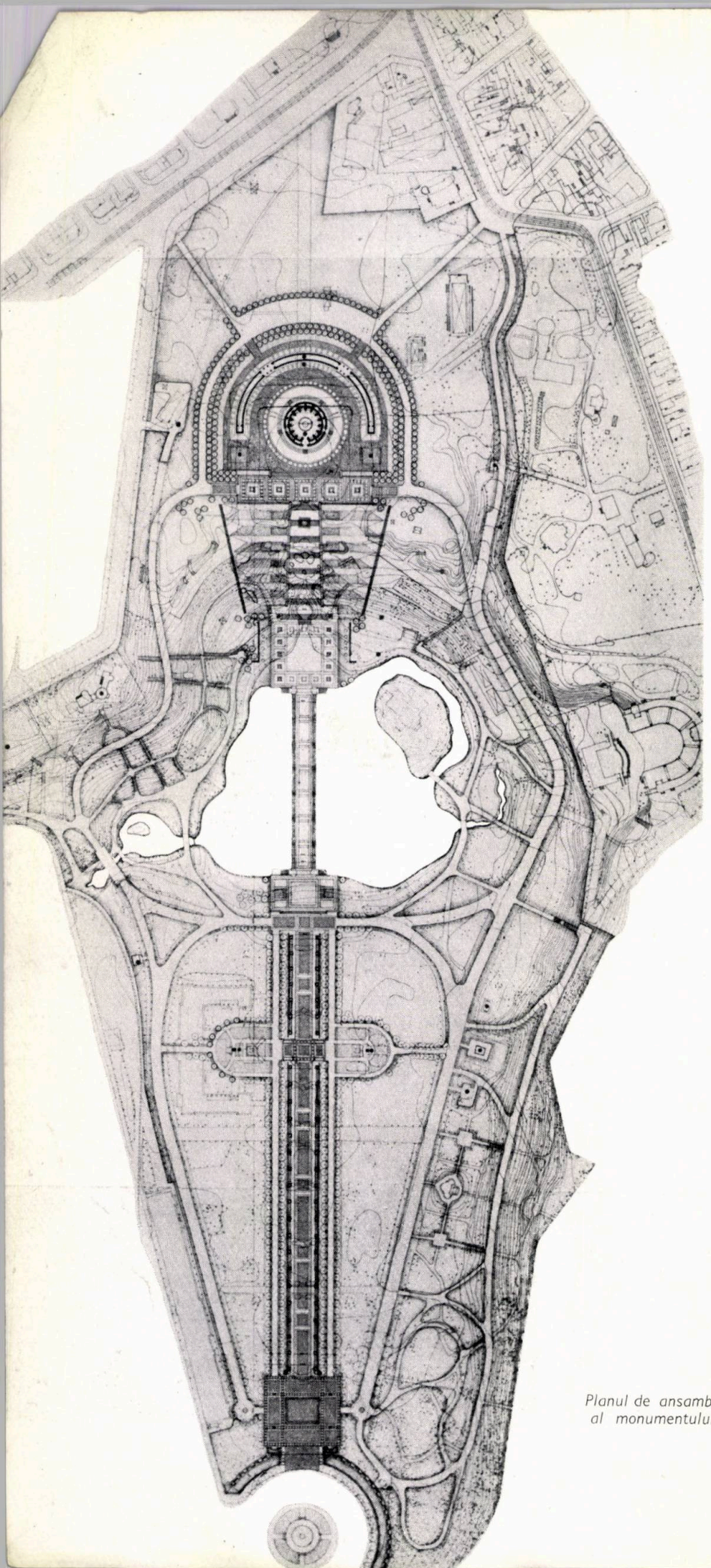

Planul de ansamblu al monumentului

Alegerea incintei Parcului Libertății din interiorul orașului București ca amplasament al «*Monumentului eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism*» poate fi considerată ca cea mai potrivită, datorită mărimii sale, poziției față de oraș, cadrului corespunzător de elemente naturale, vegetației bine închegate și perspectivei ce o poate oferi monumentului.

Parcul Libertății, în suprafață totală de cca. 20 ha., are o lungime pe axul principal de peste 1 km. Prezența cornișei Dîmboviței la una din extremitățile axului aduce avantajul unei diferențe de nivel de 14 m., ceea ce contribuie ca monumentul să beneficieze de o trenă ascendentă de la intrare, lungă de 800 m. Lacul din parc, prin oglinda liniștită de apă de la baza promontoriului, completează cadrul peisagistic al ansamblului.

În urma unui concurs național, care s-a bucurat de o largă participare a arhitecților (83 proiecte), juriul a ales proiectul care a primit premiul I și care s-a executat.

Monumentul își exprimă conținutul în forme noi, autentice, libere de mimetismul unui modernism nivelator și depersonalizat, ca și de subordonarea servilă față de formele arhaizante.

Tema monumentului, cu un conținut nou și măreț: cinstirea memoriei veșnice a eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism, a generat — în procesul de creație — formele arhitectonice care o materializează și o exprimă.

Pornind de la o poziție teoretică fermă — de a ne axa inventivitatea și pasiunea creatoare pe bogăția de idei a noului conținut, pe cultura și tezaurul de artă ale poporului nostru, pe trăsăturile sale specifice ce apar în modul în care el se manifestă în viață și în artă — proiectarea a parcurs prin numeroase încercări drumul către forma finală a monumentului.

Imaginea dominantă a compoziției o formează un mănunchi de cinci arce îngemănate, zvelte și avîntate, sugerînd ideea unei creșteri continue, a unui salt spre înălțimi, deschis de revoluția socialistă.

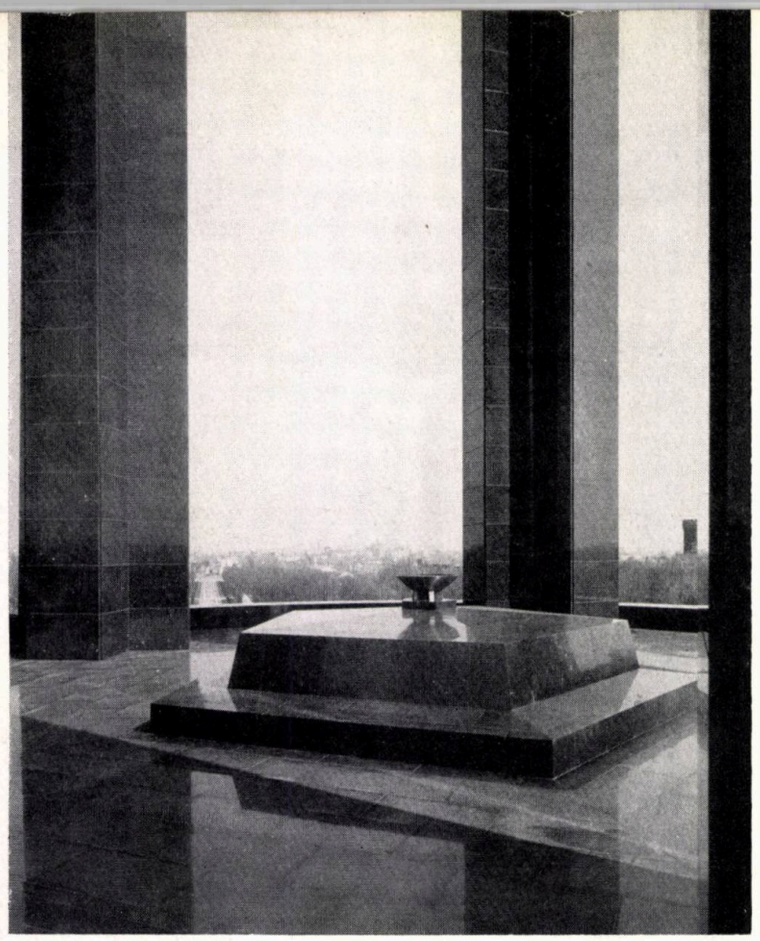

1

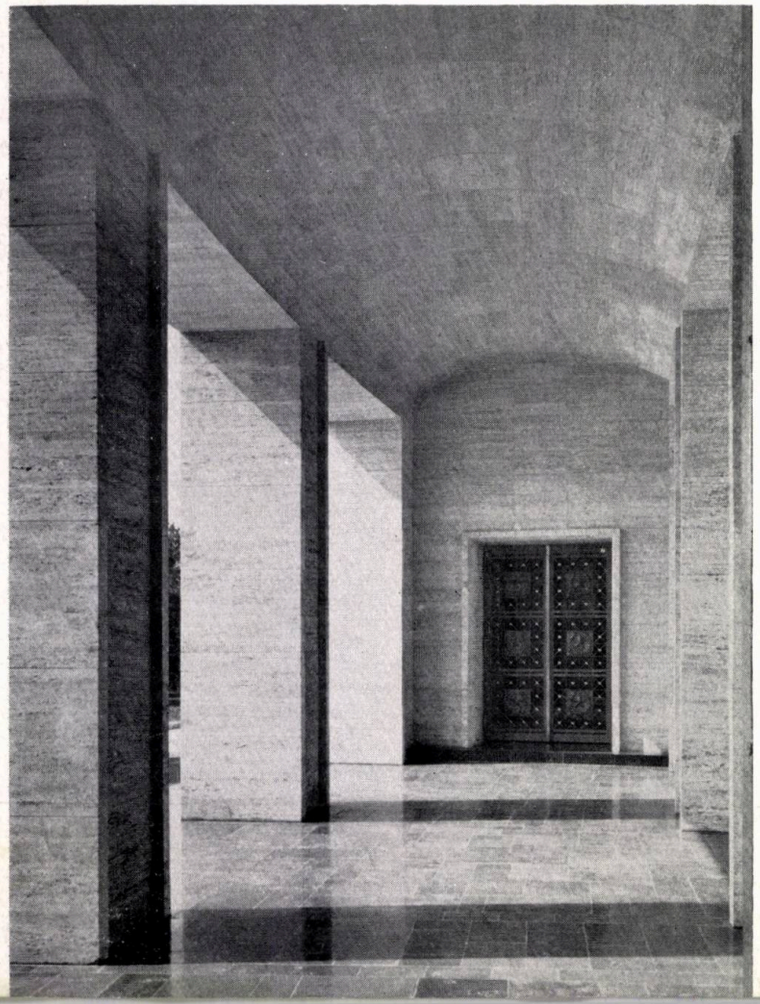

2

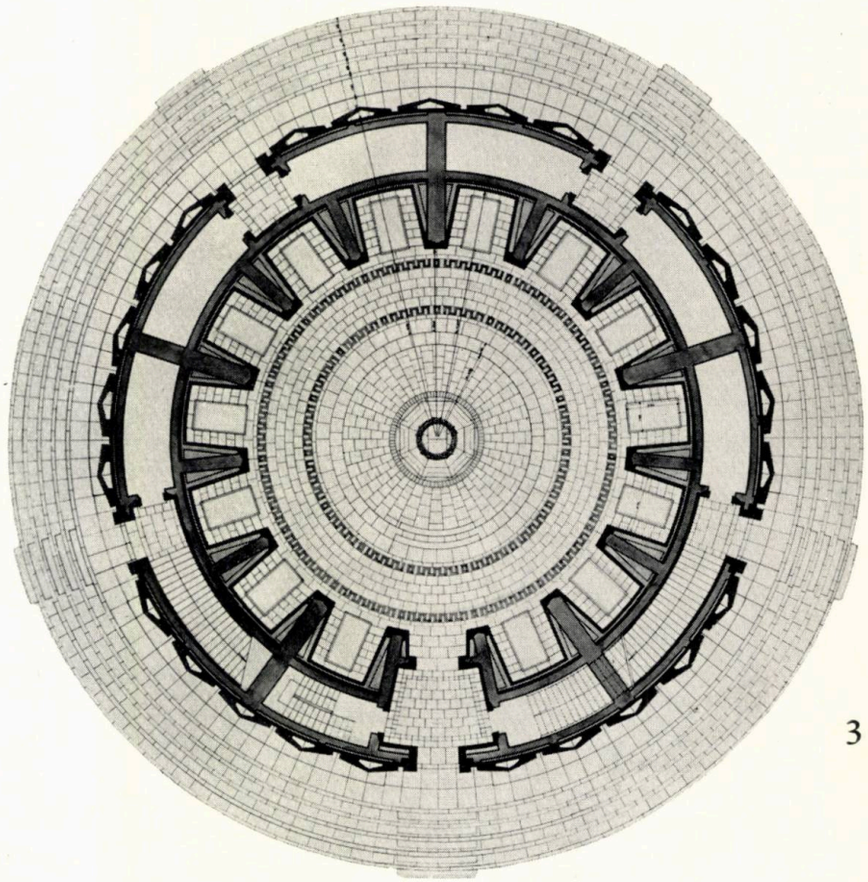

3

1 — *Detaliu al terasei superioare*
2 — *Vederea accesului în emiciclu*
3 — *Detaliu plan*

4

4 — *Vedere interioară din emiciclu*
5 — *Vedere interioară a monumentului*

5

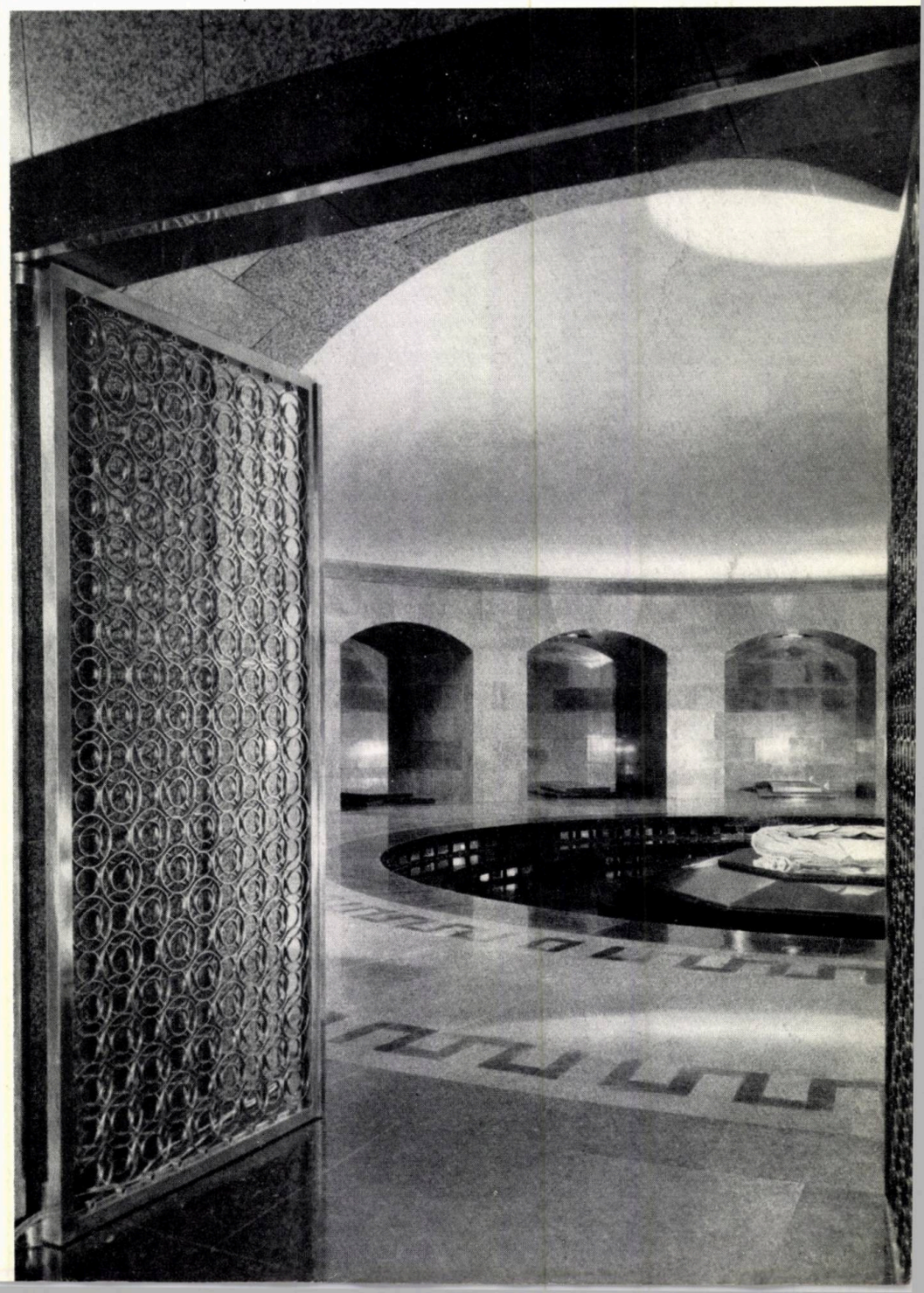

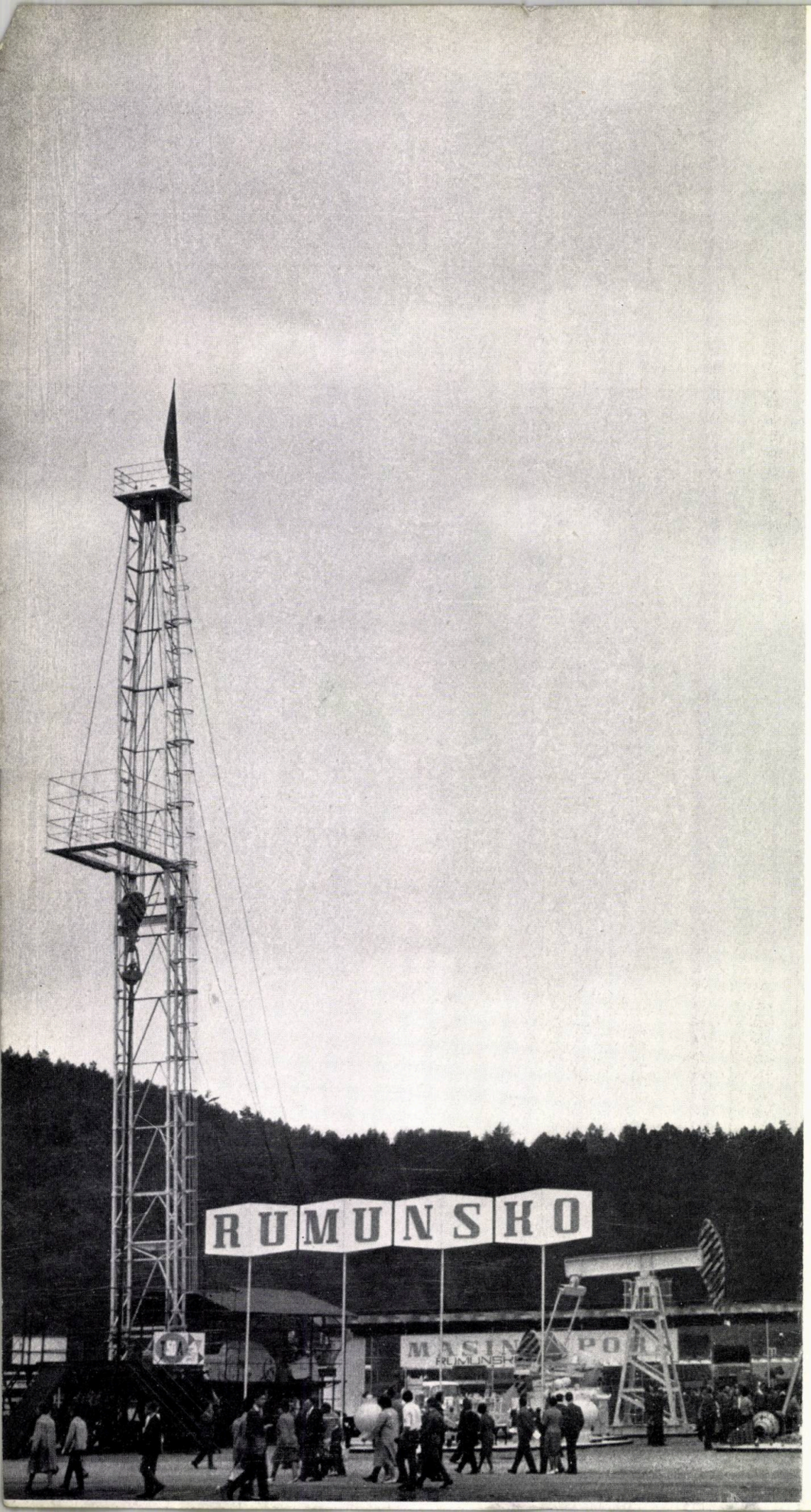

Pavilionul R.P.R. la Tîrgul internațional de mostre de la Brno

R. P. ROMÎNĂ
INTERNAȚIO

În anul 1963, Romînia a participat cu pavilioane, standuri sau oficii de informații comerciale la 29 de tîrguri internaționale expunînd — în funcție de piața respectivă — o variată gamă de produse.

Fiecare dintre aceste participări a ridicat în fața colectivului de proiectare probleme diferite, condiționate de amplasamentele obținute, de amploarea, tematica și felul participării, de produsele ce trebuiau expuse, în funcție de acestea soluționîndu-se cadrul arhitectural și publicitar al expozițiilor.

Trebuie amintit că pentru participările romînești la tîrguri se urmărește în general obținerea unor amplasamente în hale existente ale tîrgului respectiv, mărimea acestor amplasamente variind în funcție de tema și amploarea fixată expoziției

LA TÎRGURILE NALE ÎN ANUL 1963

Colectiv de proiectare: arhitecții Mircea Bodianu, Anca Deceanu, Vladimir Matiușov, Heinz Novac (șef de atelier), Ion Ressu, Alexandru Steriade și grafician Maruk Gabudighian
Camera de Comerț a R.P.R.

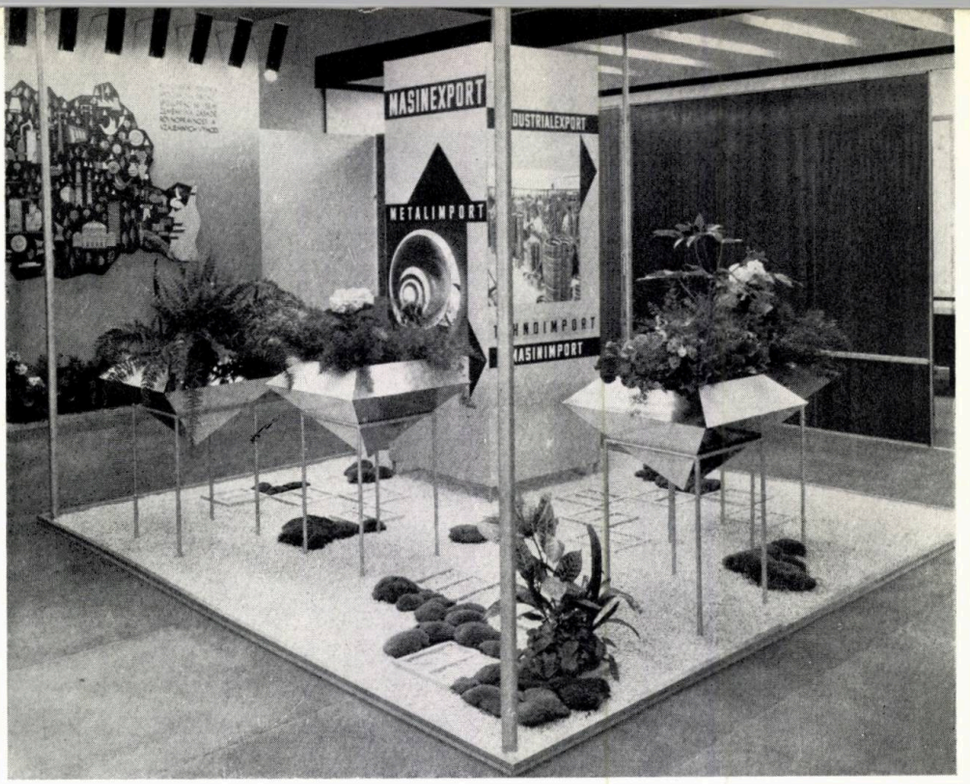

Vederea oficiului de informații al pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Brno

Accesul spre birouri

Brno — Vedere interioară

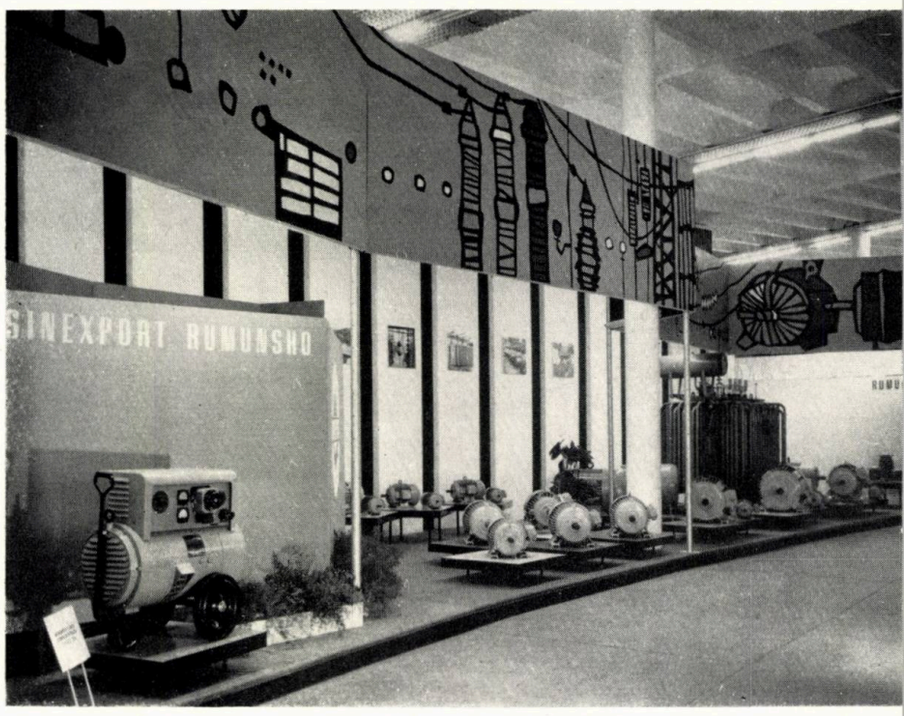

Brno — Standul mașinilor electrice

Oficiul de informații al R.P.R. la Tîrgul internațional de mostre de la Poznan

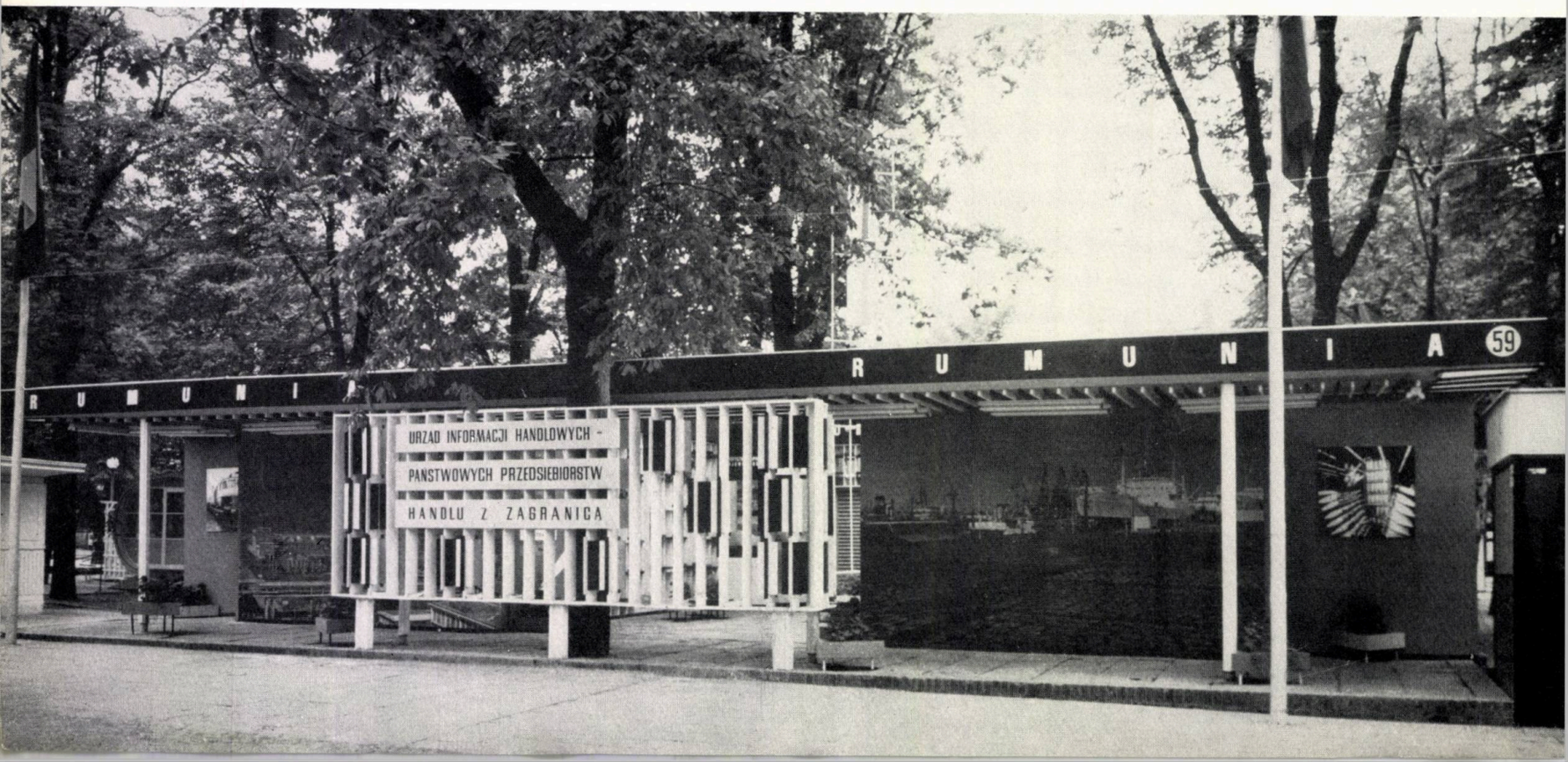

Poznan — Vederi interioare

noastre, corelată cu posibilităţile tîrgului de a oferi spaţiul necesar.

În cursul anului 1963, participările romîneşti la tîrguri s-ar putea clasifica astfel :

— expoziţii generale, cuprinzînd întreaga gamă de produse de export;

— expoziţii de bunuri de larg consum;

— standuri de specialitate;

— oficii de informaţii comerciale.

Analizînd unele din expoziţiile generale, menţionăm — în primul rînd — participarea R.P.R. la tîrgul internaţional de la *Brno*, tîrg organizat cu expunere pe sectoare de produse.

Aici, sarcina colectivului de proiectare a fost aceea de a amenaja

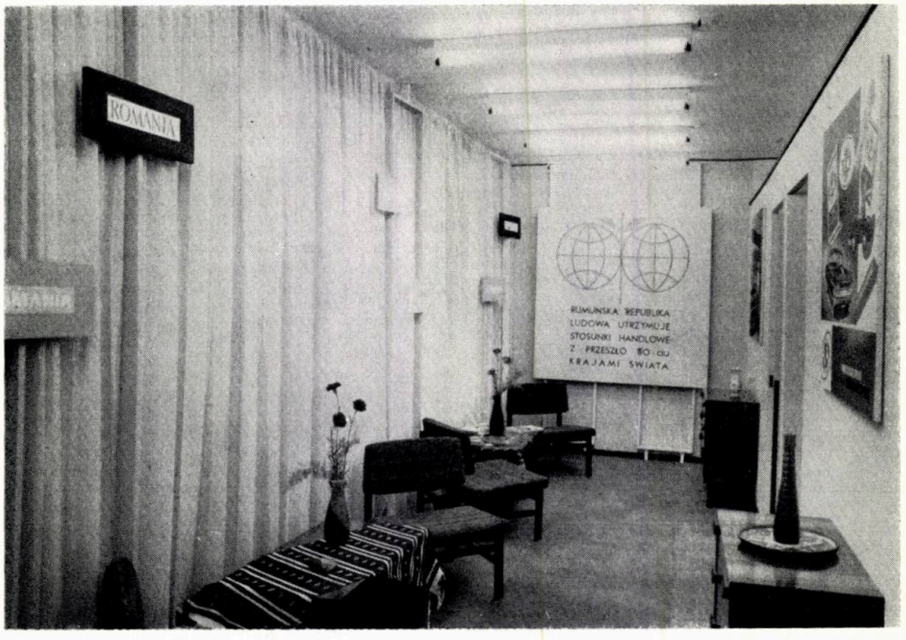

în primul rînd un oficiu de informații comerciale în « Pavilionul Națiunilor » — pavilion care grupa standurile oficiale ale țărilor participante la tîrg — oficiu care, avînd o latură deschisă către circulația publicului, a fost rezolvat deschis către aceasta, oferind unele spații generos tratate, care se încheiau cu birourile propriu-zise pentru tratativele comerciale.

În afară de acest oficiu, R.P.R. a expus pe teren descoperit o gamă importantă de utilaje petrolifere. Pe același teren, formînd fundal

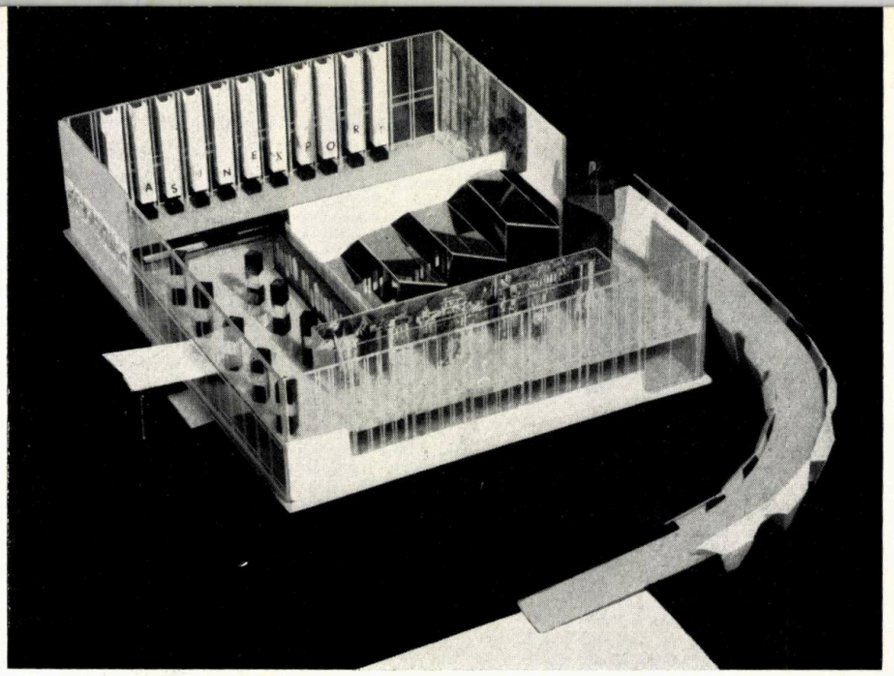

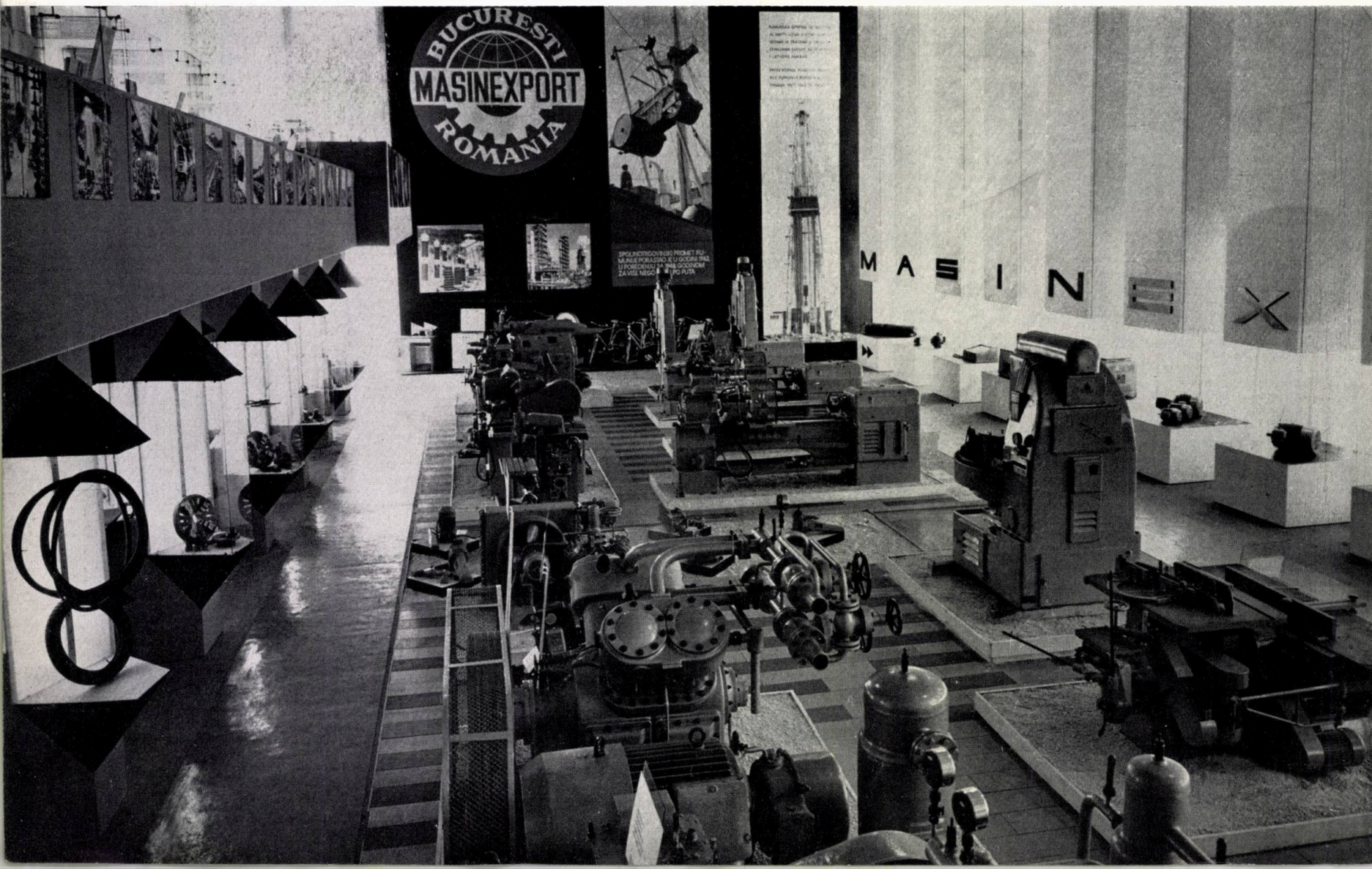

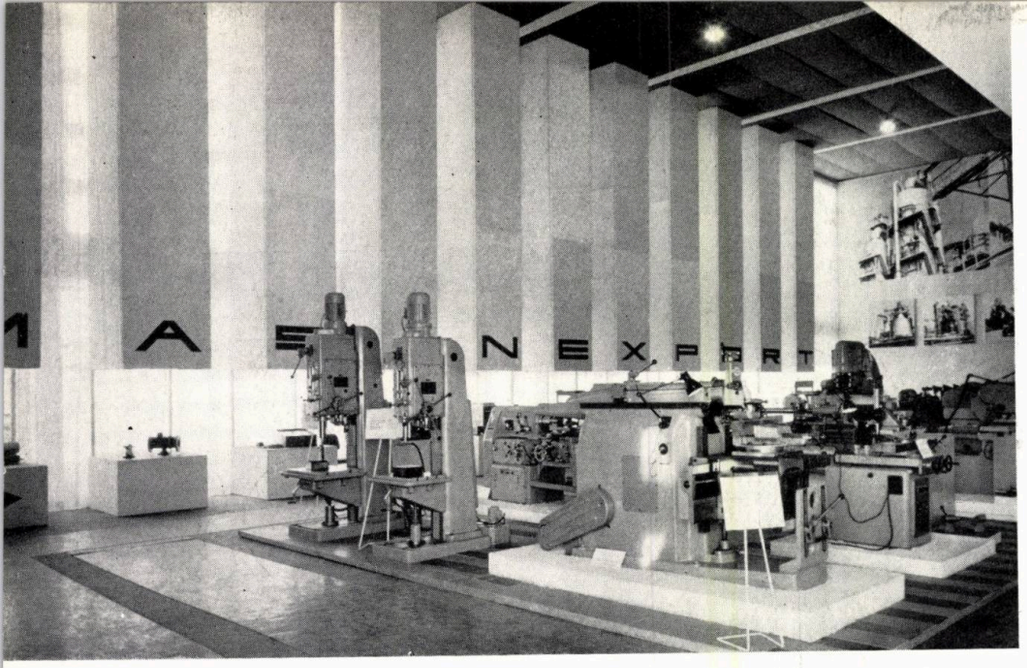

1 | 3
2 | 4

1 — *Macheta pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Zagreb*
2 — *Interior al pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Zagreb*
3 — *Interior al pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Zagreb*
4 — *Standul alimentar din cadrul pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt pe Main*

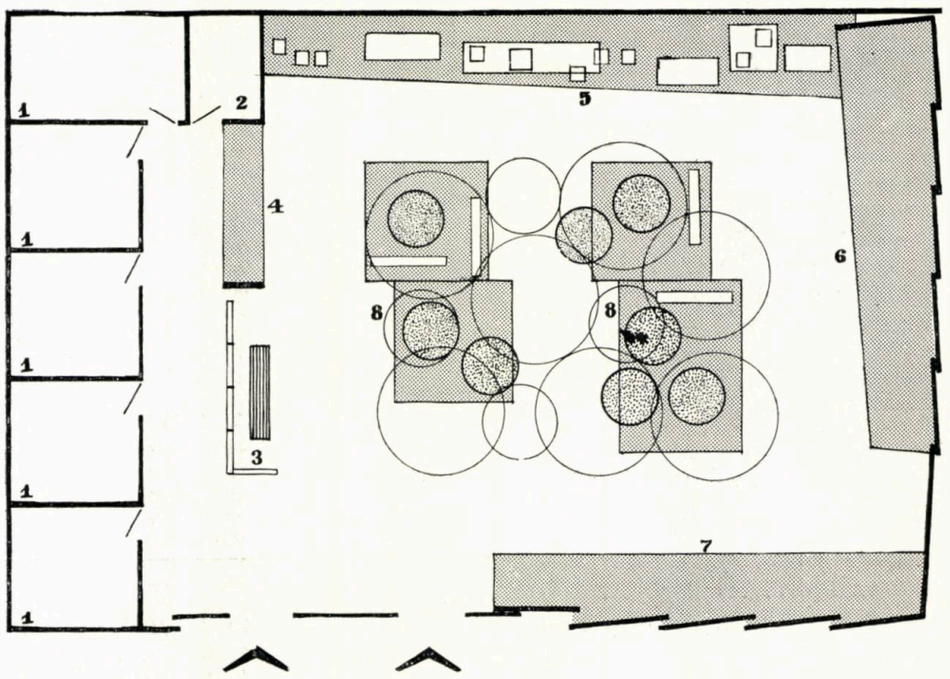

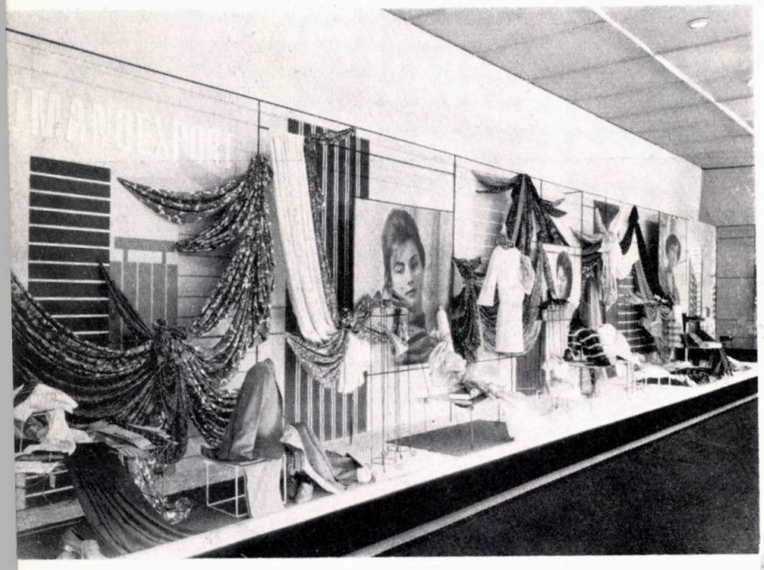

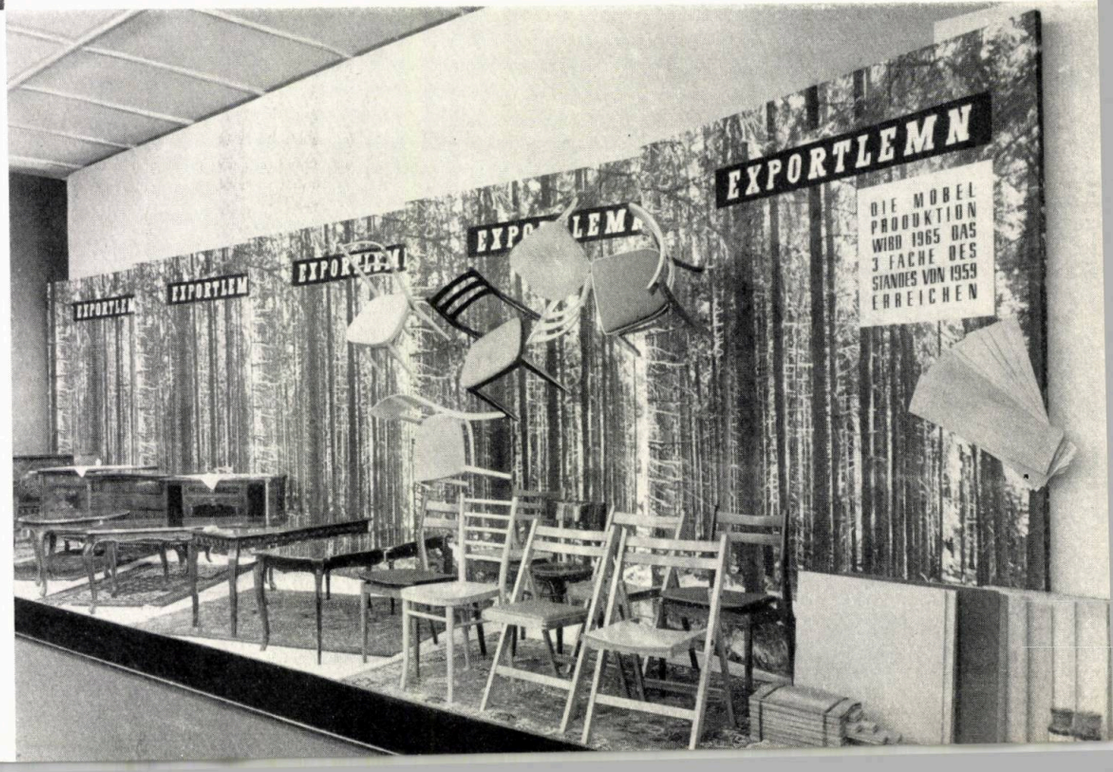

I
2 3 | 5
4

1, 2, 4 — *Vederi de interior ale pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt pe Main*

3 — *Plan*
1. Birouri tratative — 2. Depozit — 3. Stand informaţii
4. Stand de produse agricole — 5. Stand de textile-confecţii
6. Stand de covoare-artizanat — 7. Stand lemn, mobilă
8. Stand de produse alimentare
— Raster deschis — Podiumuri
— Raster închis — Coşuri etalate

5 — *Standul « Cartimex » din cadrul pavilionului R.P.R la Tîrgul de mostre de la Frankfurt pe Main*

verticalelor celor două instalații de foraj expuse, s-a construit un pavilion ușor pe structură metalică pentru a adăposti expunerea mașinilor-unelte. De asemenea, a fost prezentat un stand de mașini electrice, în parterul pavilionului rotund (dominanta tîrgului), stand în care expunerea a fost însoțită de o friză tratată publicitar și care constituia un punct de atracție.

R.P.R. a mai expus la Brno și material rulant.

O altă expoziție generală a fost organizată la *Zagreb* unde s-a folosit un pavilion propriu al R.P.R., construit în anul 1956. Completat cu expunere în aer liber, pavilionul a fost legat de aceasta printr-o rampă exterioară. Ideea de soluționare în acest fel a amenajării expoziției a avut un rezultat fericit.

Tot o expoziție generală a fost organizată la tîrgul internațional de mostre de la *Salonic*, unde a fost folosit atît spațiul acoperit (într-o hală a tîrgului) cît și un teren descoperit.

La *Bruxelles* a fost pus la dispoziția țării noastre un spațiu într-una din halele tîrgului. Au mai fost prezentate exponate și pe teren descoperit. Rezolvarea expoziției a folosit elemente spațiale pentru a sugera delimitarea spațiului, căutînd să dea un caracter variat dar unitar diferitelor ei sectoare.

Un pavilion metalic, demontabil și refolosibil, proiectat pentru expo-

Vederi ale pavilionului R.P.R. la Tîrgul internațional de mostre de la Bruxelles

ziția de la *Lagos* (Nigeria) în 1962, a fost utilizat, amplificat, pentru expoziția de la *Damasc* (Siria) în anul 1963. Același pavilion va fi utilizat la expoziția de la *Tripoli* (Libia) care va avea loc în acest an.

Pavilionul a fost conceput pe o structură din tuburi de oțel pe tramă de 3,00 × 3,00 m. Structura a fost compusă dintr-un număr redus de tipuri de piese apte pentru transportul feroviar și maritim (în volum minim), iar îmbinările dintre piesele orizontale și cele verticale au fost realizate prin noduri solidarizate prin îmbulonare. Conceput pentru o climă caldă, pavilionul de la Lagos a fost învelit cu o suprafață cutată din pînză impermeabilă; la următoarele participări aceasta a fost înlocuită cu o învelitoare de carton asfaltat aplicat pe o ușoară șarpantă de lemn. Pereții au fost realizați din panouri ușoare din lemn aglomerat, pînză sau folii plastice translucide.

La cea de a treia întrebuințare a sa, pavilionul poate fi considerat ca satisfăcînd necesitățile unor amenajări ca cele anterioare, oferind posibilități variate de compunere a spațiilor interioare și exterioare și de prezentare a exponatelor.

De asemenea trebuie menționat faptul că pavilionul s-a comportat bine în timp, iar refolosirea lui a dus la importante economii.

La expoziția de la *Damasc*, pavilionul folosit inițial la *Lagos* a fost amplificat, compoziția generală cuprinzînd 4 elemente: pavilionul industriei grele, pavilionul industriei ușoare, un corp de legătură incluzînd birourile de tratative, spațiul exterior pentru expunerea pieselor grele.

Printre expozițiile de bunuri de larg consum, semnalăm pe cele de la *Frankfurt* și *Leipzig*.

La tîrgul internațional de la *Frankfurt*, Romînia s-a prezentat cu o expoziție unitară, amenajată

Pavilionul R.P.R. la Bruxelles

Plan

1. Birou tratative — 2. Oficiu — 3. Hol — 4. Stand vinzare produse — 5. Standul Maşinexport — 6. Standul Exportlemn 7. Standul Rominoexport — 8. Standul Prodexport — 9. Standul Fructexport — 10. Standul Agroexport — 11. Standul Petrolexport — 12. Standul Chimimport — 13. Standul Cartimex

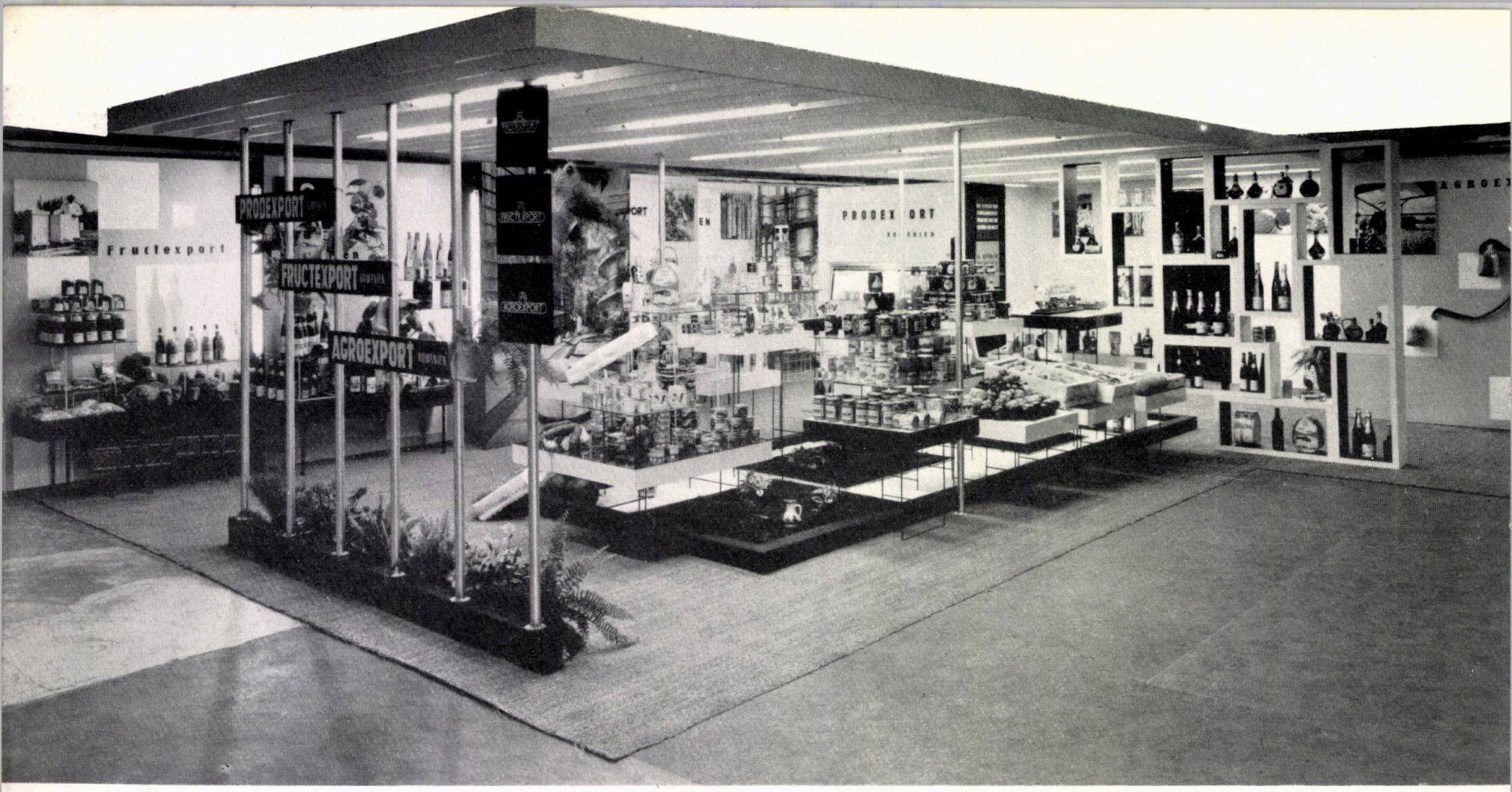

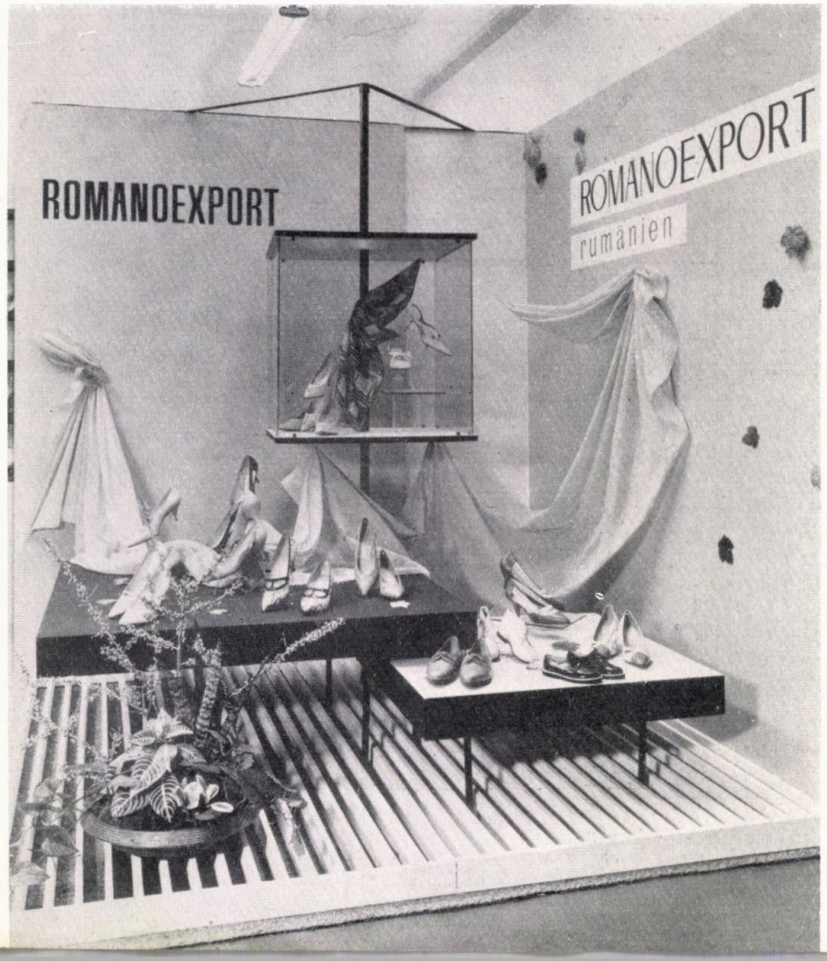

1 | 3
2 | 4

1 — *Standul alimentar al R.P.R. la Tîrgul internațional de mostre de la Leipzig — toamna*
2 — *Standul de încălțăminte*
3 — *Standul de artizanat*
4 — *Standul industriei lemnului*

într-o hală pusă la dispoziție de tîrg. Expoziția, concepută pe un schelet ușor metalic, grupa în jurul standului de produse alimentare — care forma punctul central de atracție — standurile de textile, artizanat și lemn ca și birourile de tratative.

La tîrgul de toamnă de la *Leipzig*, tîrg pentru bunuri de larg consum care are loc în casele de specialitate, adică pe ramuri de produse, colectivul de proiectare a avut sarcina de a proiecta standuri de dimensiuni reduse care trebuiau, prin felul deosebit al amenajării, să rețină atenția vizitatorilor. Standurile proiectate au fost cele de textile, încălțăminte, artizanat, lemn-mobilă, produse alimentare. De asemenea, au mai fost expuse cărți, în casa respectivă de specialitate, unde tîrgul însă a pregătit o amenajare unitară pusă la dispoziția participanților.

Dintre oficiile de informații comerciale realizate în anul 1963, este de remarcat cel de la tîrgul internațional de la *Poznan*, amenajat într-un pavilion de lemn pus la dispoziție de tîrg.

Spațiile de așteptare și birourile de tratative au fost grupate aici în jurul unei curți interioare și tratate cu elemente simple, ușoare, reușindu-se să se redea un specific romînesc cu caracter contemporan.

Avînd de rezolvat probleme multiple și foarte variate, colectivul de proiectare al Camerei de Comerț a R.P.R. și-a îndreptat atenția către o soluționare judi-

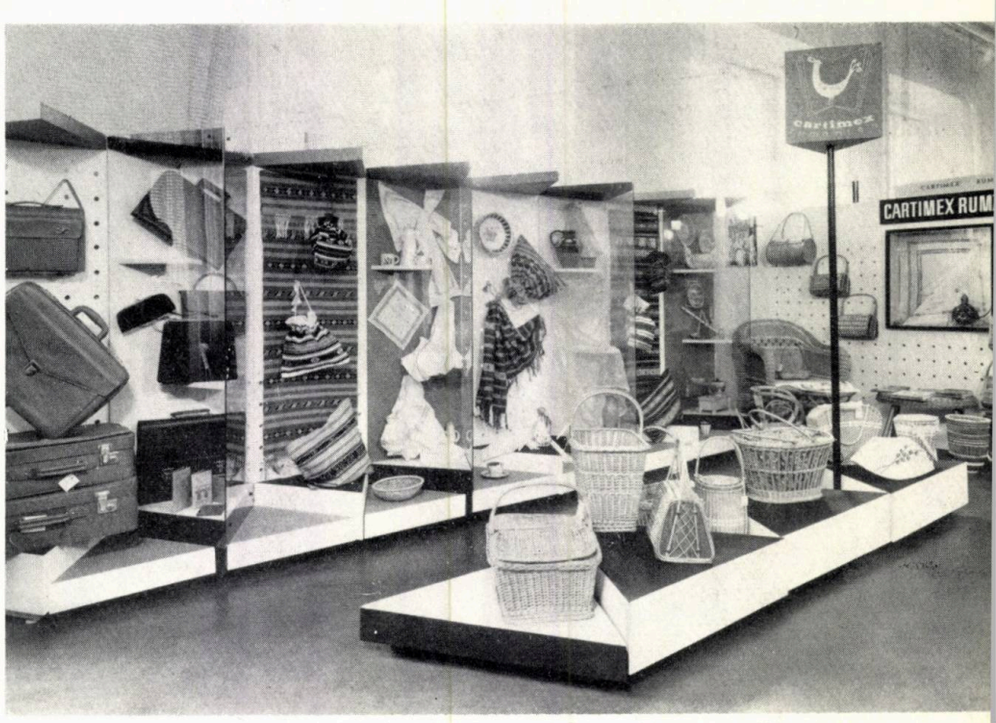

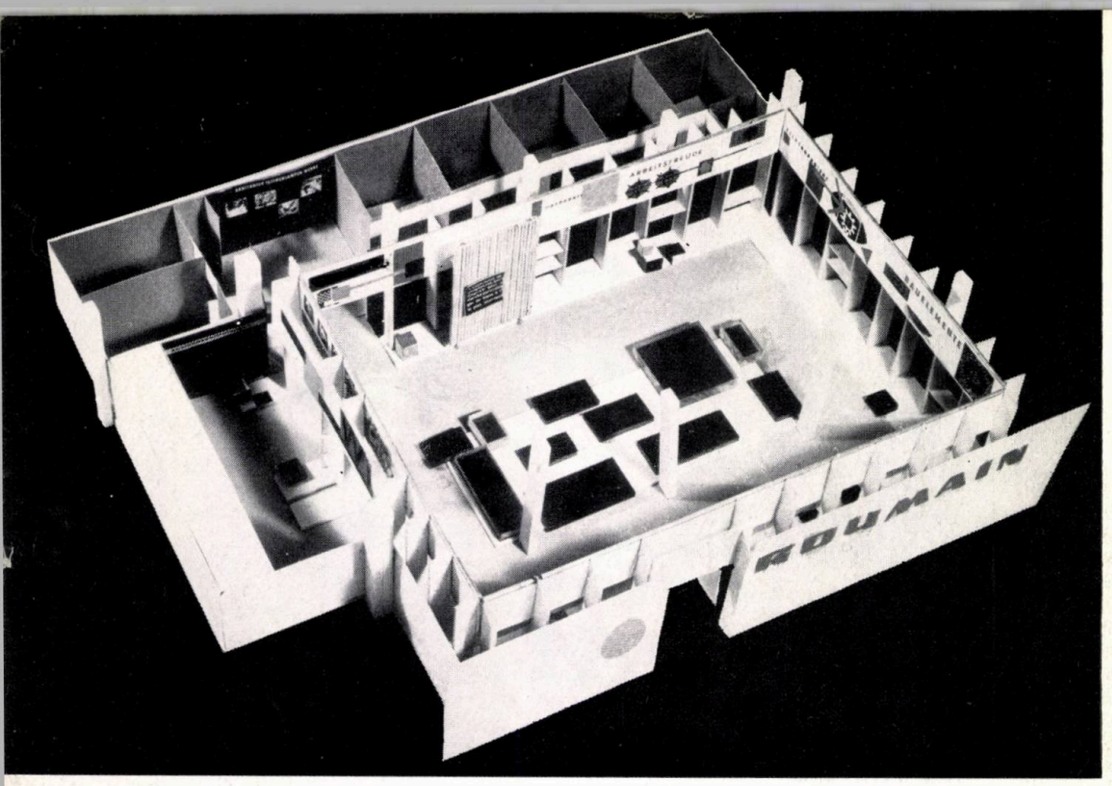

1 — *Macheta pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Salonic*

2 — *Pavilionul R.P.R. la Tîrgul internațional de la Damasc — Plan*

1. Director — 2. Birouri de tratative — 3. Hol așteptare — 4. Oficiu protocol — 5. Stand de mașini-unelte — 6. Utilaje industriale expuse în aer liber — 7. Stand de produse chimice și petroliere — 8. Stand de produse minerale, cauciucuri și geamuri — 9. Stand de produse agricole — 10. Stand de produse alimentare — 11. Stand de produse textile-încălțăminte 12. Stand de produse din lemn și mobilă — 13. Stand de produse de artizanat, covoare și instrumente muzicale — 14. Stand de produse industriale de larg consum

3 — *Pavilionul R.P.R. la Tîrgul internațional de la Lagos (1962) — Plan*

1. Birouri de tratative — 2. Hol așteptare — 3. Oficiu de protocol — 4. Stand de mașini — 5. Stand de produse de artizanat și covoare — 6. Stand produse lemn și mobilă — 7. Stand de produse textile-încălțăminte — 8. Stand de produse alimentare și băuturi — 9. Stand de produse chimice și petroliere — 10. Stand de produse electrotehnice

4 — *Pavilionul R.P.R. la Tîrgul internațional de la Tripoli — Plan*

1. Birouri de tratative — 2. Oficiu de protocol — 3. Depozit — 4. Spațiu de așteptare — 5. Stand de mobilă — 6. Stand de produse artizanat — 7. Stand de produse alimentare — 8. Stand de produse textile și încălțăminte — 9. Stand de mașini și utilaje — 10. Stand de produse chimice și petroliere — 11. Stand de produse industriale de larg consum — 12. Loc de expunere a mașinilor și utilajelor în aer liber

5 — *Vedere exterioară a pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Damasc*

6 — *Macheta pavilionului R.P.R. la Tîrgul de la Damasc*

1 | 5

2 3 | 4 6

cioasă a expozițiilor, căutînd să nu neglijeze unul sau altul dintre aspectele lor.

Pornind de la analiza amplasamentului, ale cărui caracteristici trebuiau desigur speculate, continuînd cu găsirea unei idei de rezolvare a spațiului în care circulația, expunerea, birourile de tratative etc., să se integreze armonios, nu au putut fi neglijate nici aspectele plastice și constructive.

Desigur că problema soluționării unor standuri mici (circa 100 m²), unde se expune un singur sortiment de produse, este mult diferită de aceea a rezolvării unor expoziții mai mari (500—600 m² sau mai mult). În timp ce la prima categorie rezolvarea poate fi subordonată unei idei plastice, la cea de a doua categorie problemele se pun în mod mai complex. Aici se impune un cadru unitar, în general, căruia să i se subordoneze aspecte variate, legate de diferitele standuri.

Trebuie subliniată problema funcționalității expozițiilor, care, ca orice alt program de arhitectură, trebuie în

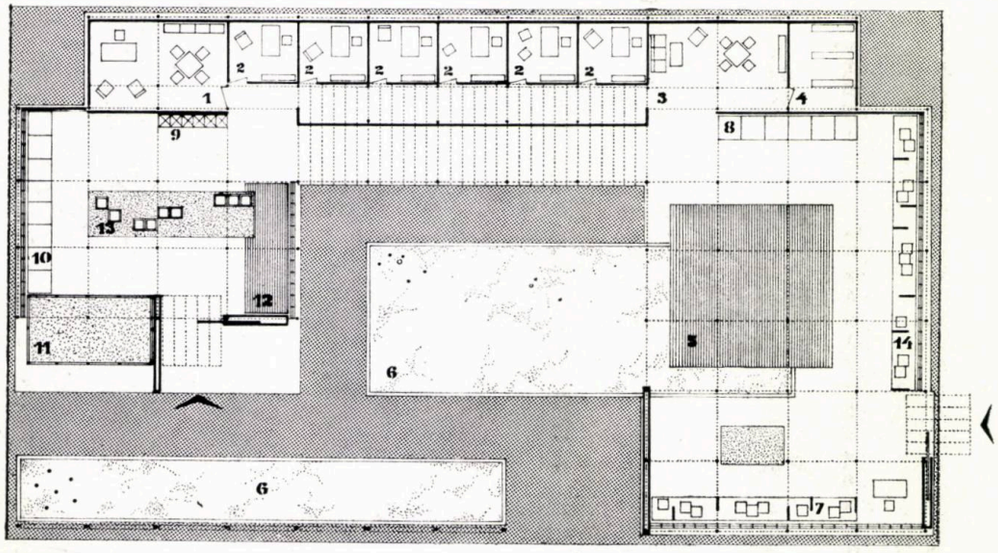

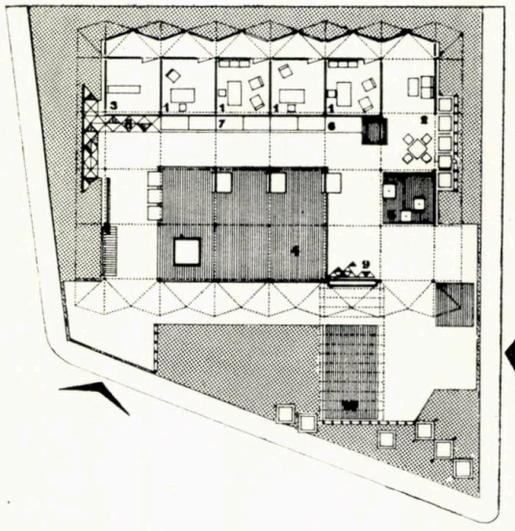

primul rînd „să funcţioneze". Funcţionalitatea se referă aici atît la dispunerea diferitelor părţi ale expoziţiei, cît şi la asigurarea fluxului vizitatorilor, a fluxului comercianţilor, a fluxului personalului expoziţiei, la asigurarea bunei ei funcţionări.

O altă preocupare a colectivului de proiectare a fost de asemenea latura constructivă a expoziţiilor, care indiferent dacă se prezintă sub forma unor mici standuri sau a unor expoziţii de mare amploare, trebuie prefabricate ţinîndu-se seama de gabaritele transportabile şi uşor montabile la faţa locului (în minim de timp cu minimum de manoperă).

Preocupîndu-se de toate aceste aspecte, colectivul de proiectare al Camerei de Comerţ a R.P.R. s-a străduit ca în cazul expoziţiilor la care R.P.R. a participat în anul 1963 să poată rezista confruntării internaţionale pe care fiecare tîrg o reprezintă, folosind forme arhitecturale şi decorative simple, care să nu-şi subordoneze exponatele ci din contră să le scoată în evidenţă.

Arh. HEINZ NOVAC

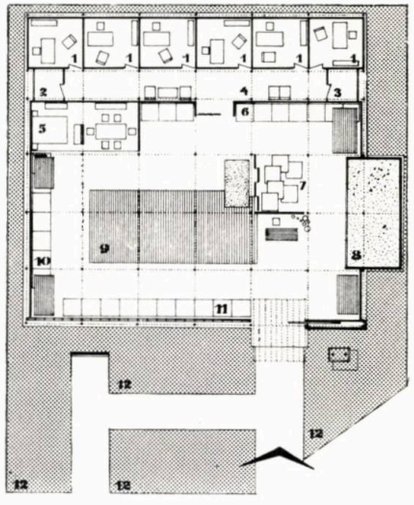

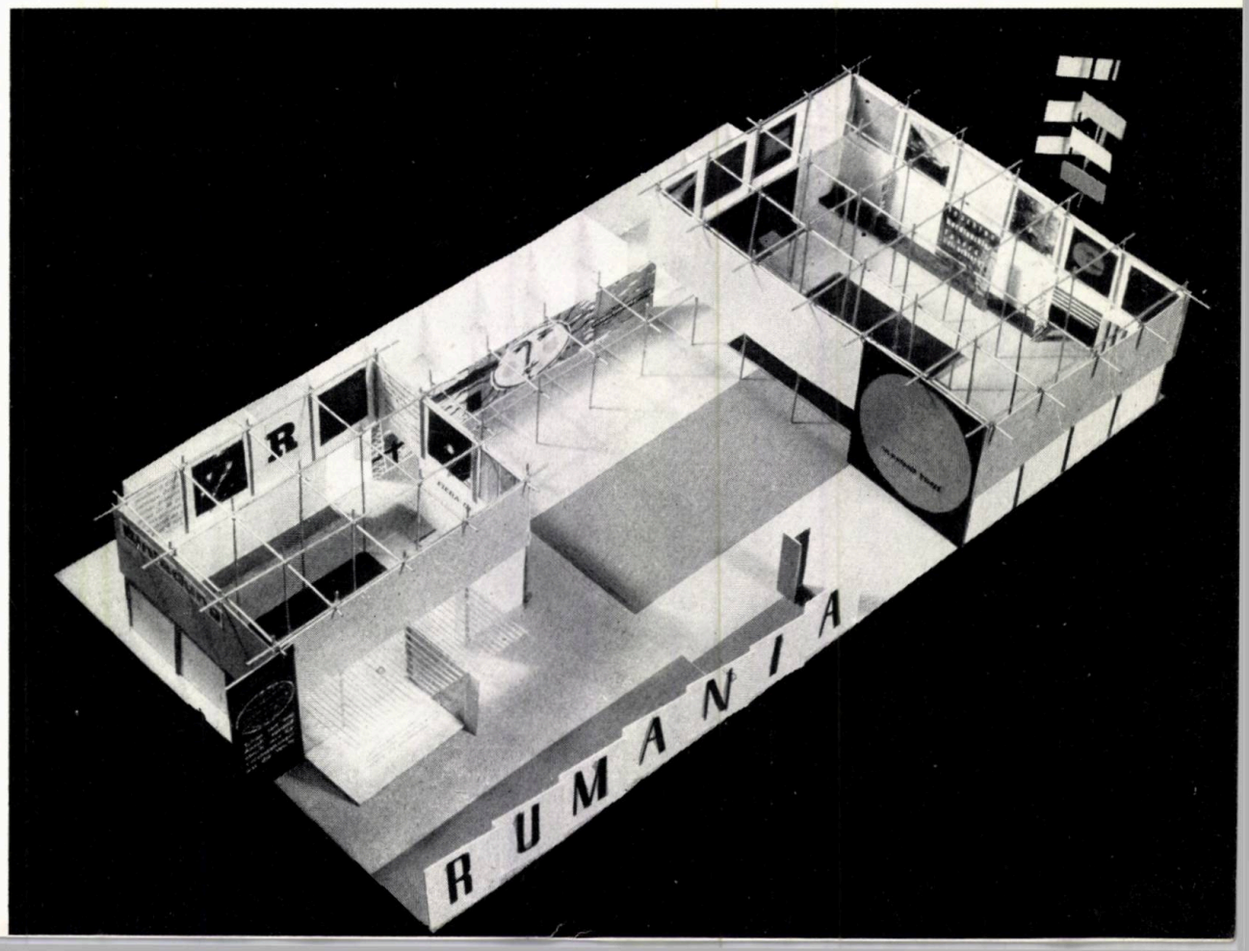

Vedere interioară a agenției

SEDIUL CE

Activitatea Oficiului Național de Turism «Carpați», dezvoltîndu-se rapid în ultimii ani, a necesitat crearea atît a unei agenții internaționale, cît și centralizarea întregului sistem administrativ, dispersat pînă acum în diverse localuri din Capitală.

În urma acestor cerințe, Consiliul de Miniștri a hotărît amplasarea sediului central al O.N.T «Carpați» și a agenției internaționale pe bd. Magheru nr. 7 în unul din cele două blocuri (bloc D) pandante străzii Pictor Verona, viitor inel care intersectează acest bulevard.

Inițial, în proiect, subsolul, restul parterului, mezaninul, etajul 1 și etajul 2 erau destinate sediului administrativ; ulterior etajul 2 a fost transferat întreprinderii «Mașinexport».

Agenția internațională este amplasată la parter în zona centrală și afectează un spațiu de cca. 1 000 m^2.

Intrarea conduce la holul unde se efectuează și se rezolvă direct problemele cu vizitatorii străini care vin în țara noastră. Acest spațiu cuprinde spre bulevard o zonă de circulație și așteptare, tratată pe două niveluri, ai cărui pereți sînt decorați de către artiști ai Fondului Plastic. Pe latura paralelă cu bd. Magheru, pe înălțimea mezaninului, se desfășoară un panou de mari dimensiuni, în lungime de cca. 30 m executat în mozaic de Mihai Danu. Lucrarea reprezintă un prospect în mozaic al acțiunilor turistice ale O.N.T.-ului sub forma unor viniete, delicat colorate, care se armonizează cu restul ansamblului.

Al doilea panou decorativ, cu dimensiunile de 650 × 700 cm, reprezintă harta turistică a R.P.R.; acesta a fost executat de artistul Brătescu-Voinești în tehnica frescei. Tot în această zonă sînt prevăzute spații de așteptare dotate cu fotolii comode, mese joase, vitrine de expunere, plante. O scară metalică cu trepte masive din lemn conducea spre un mic spațiu în subpantă, unde era amenajat un bar. De asemenea, tot în acea regiune, la parter, fusese prevăzut, într-o alveolă, un spațiu pentru expoziții de fotografii și afișe.

Aceste două spații, cel rezervat pentru bar și cel pentru expoziții, au fost transformate în urma ocupării etajului 2 de întreprinderea « Mașinexport » în birouri pentru ghizi, producînd modificări în aspectul spațiului agenției prin închiderea lor cu panouri cu fotomontaje. Barul a fost mutat la parter în alveola dinspre str. Pictor Verona, care era destinată inițial unor mici standuri cu vînzarea obiectelor de artizanat. În zona centrală se găsesc birourile-ghișeu pentru informare, schimb de valută, cazare, program turistic etc. Legată de această zonă sînt cele trei birouri destinate diverselor discuții și tratative. Din alveola dinspre str. Pictor Verona, o ușă conduce spre aripa ce adăpostește

RAL ŞI AGENŢIA INTERNAŢIONALĂ O.N.T. «CARPAŢI»

. Holul agenției internaționale

Autor, arh. Ligia Dumitrescu
Coautor, arh. Mircea Dima
Rezistență: ing. Haralambie Deliu
Institutul Proiect-București

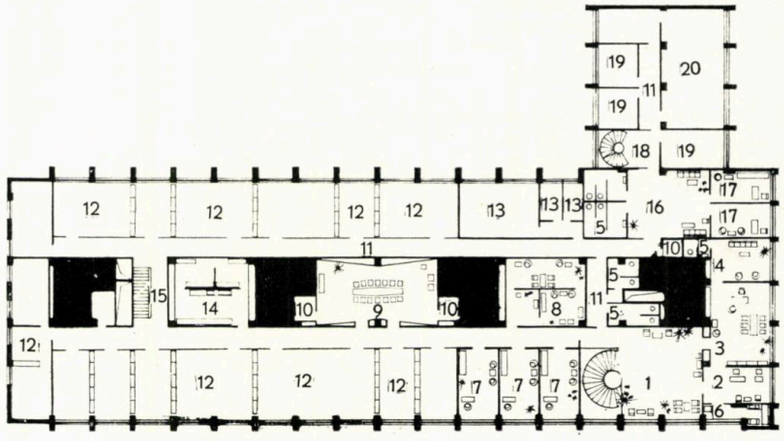

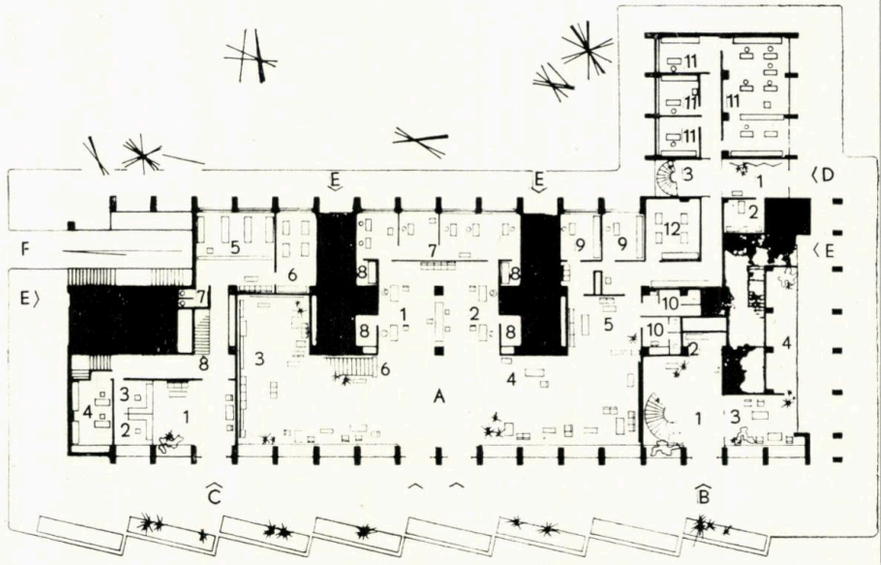

1 — *Detaliu de scară*

2 — *Interior de birou*

3 — *Plan etaj*

1. Holul direcției generale — 2. Secretariat — 3. Cabinetul direcției generale — 4. Cameră pentru discuții — 5. Grup sanitar — 6. Oficiu preparare — 7. Cabinet director adjunct — 8. Cameră pentru tratative — 9. Sală de consiliu — 10. Debara 11. Coridor — 12. Birouri — 13. Centrală telefonică — 14. Laborator foto — 15. Coridor și scară principală pentru salariați 16. Hol — 17. Birouri consilieri — 18. Holul scării secundare 19. Biroul organizațiilor de masă — 20. Telex

2 | 5
3
1 4 | 6

4 — *Plan parter*

A. Agenția internațională a O.N.T. «Carpați»
1. Birou de informații — 2. Birou pentru schimb de valută 3. Expoziție — 4. Repartizări — 5. Magazin artizanat — 6. Scară spre bar — 7. Birouri pentru discuții — 8. Depozite — 9. Birouri pentru ghizi — 10. Grupuri sanitare — 11. Birouri O.N.T. — 12. Arhivă

B. Intrare la direcția generală a O.N.T. «Carpați»
1. Holul direcției generale O.N.T. «Carpați» — 2. Garderobă 3. Sală de așteptare — 4. Vitrină

C. Intrarea funcționarilor la O.N.T. «Carpați»
1. Hol — 2. Informații — 3. Registratura — 4. Casierie — 5. Garderobă — 6. Arhivă — 7. Grup sanitar — 8. Scara spre etaj

D. Intrarea la întreprinderea «Mașinexport»
1. Hol — 2. Informații — 3. Scara spre etajul 2

E. Intrare în blocul de locuințe

F. Intrare la garajul O.N.T. «Carpați»

5 — *Interior be birou*

6 — *Dulap înzidit*

sectorul de translatori și ghizi, precum și o serie de birouri administrative legate numai de problemele agenției.

Pentru sediul O.N.T. « Carpați » a fost afectat parterul (parțial) mezaninul și etajul 1.

Subsolul este ocupat de spații pentru arhivă, depozite, centrala de ventilație precum și de unul din garajele O.N.T. « Carpați »; un al doilea garaj, aproape de aceleași dimensiuni, se află în blocul vecin — blocul C.

În rezolvarea acestor spații se disting cu claritate mai multe fluxuri determinate de separarea circulațiilor. Acestea au creat mai multe intrări destinate : garajului, două intrări pentru funcționarii sediului (una pe bd. Magheru la stînga și a doua, secundară, pe str. Pictor Verona), intrare-conducere (pe bd. Magheru spre dreapta); a doua intrare a funcționarilor, cea de pe str. Pictor Verona, deservește și întreprinderea « Mașinexport », avînd în holul ei o scară ce duce direct la etajul 2.

Zona de la parter, legată de intrarea funcționarilor, cuprinde un hol cu cabine pentru informații și registratură, garderobă și o scară ce duce la celelalte niveluri.

Lîngă holul direcției generale există o sală frumos amenajată pentru așteptare și o mică garderobă. O scară curbă din marmură, cu o desfășurare largă, duce la etajul 1, unde se găsesc birourile conducerii.

Mezaninul cuprinde un număr de birouri administrative, dispuse pe un culoar spre str. Episcopiei. Acestea sînt legate de cele trei scări amintite. La acest nivel este amplasat și bufetul salariaților; în partea centrală există o zonă opacă destinată unor ateliere foto și arhivei, dotată cu ventilație mecanică.

Etajul 1 este afectat marelui număr de birouri administrative, dispuse pe două coridoare paralele cu bd. Magheru, coridoare ce cuprind între ele o zonă opacă în care sînt amenajate săli de tratative, sală de consiliu, biblioteca tehnică, anexe.

Legate de holul de acces al conducerii, birourile direcției generale cuprind : secretariatul și cabinetul directorului general, amenajat cu dulapuri în pereți, o cameră de discuții și un mic grup sanitar propriu.

Pe coridorul principal ce are acces din acest hol, primele birouri sînt destinate unor directori de secții. În fața lor au fost amplasate sălile de tratative și sala de consiliu. Cele două coridoare sînt legate între ele, permițînd un flux continuu în jurul miezului central opac. Tot la acest nivel se află o centrală telefonică specială și un serviciu telex.

Birourile sînt grupate pe secții, delimitate astfel, pentru a avea posibilitatea de reîmpărțire a spațiului. Această cerință a fost realizată prin despărțirea lor cu dulapuri cu dublă servire, modulate pe cele trei dimensiuni, spre a putea fi amplasate sub oricare din grinzile determinate de traveele construcției.

Mobilierul are o linie simplă; blaturile birourilor sînt furniruite cu imitație de paltin din polirey. Dulapurile cu dublă servire au uși glisante furniruite cu polirey în culoarea ușilor camerelor, armonizate cu ștraifuri în culoare neagră. Pardoselile în birouri cît și pe coridoare au fost executate din P.V.C.

Iluminarea naturală a coridorului a fost obținută prin folosirea unui perete de tip « Nevada », cu elemente realizate de întreprinderea din Tîrnăveni, după un model creat de arh. Mircea Dima. Ușile de intrare în birouri sînt opace, din panel furniruit cu polirey colorat.

Iluminatul general, realizat cu lumină fluorescentă, formează în cabinetul direcției generale, în sala de consiliu și în holul agenției internaționale un element decorativ.

Arh. LIGIA DUMITRESCU

TEATRU DE VARĂ

Mamaia noaptea — Vedere

Plan parter — 1. Sala de spectacol — 2. Scenă — 3. Anexă scenă — 4. Fosă orchestră

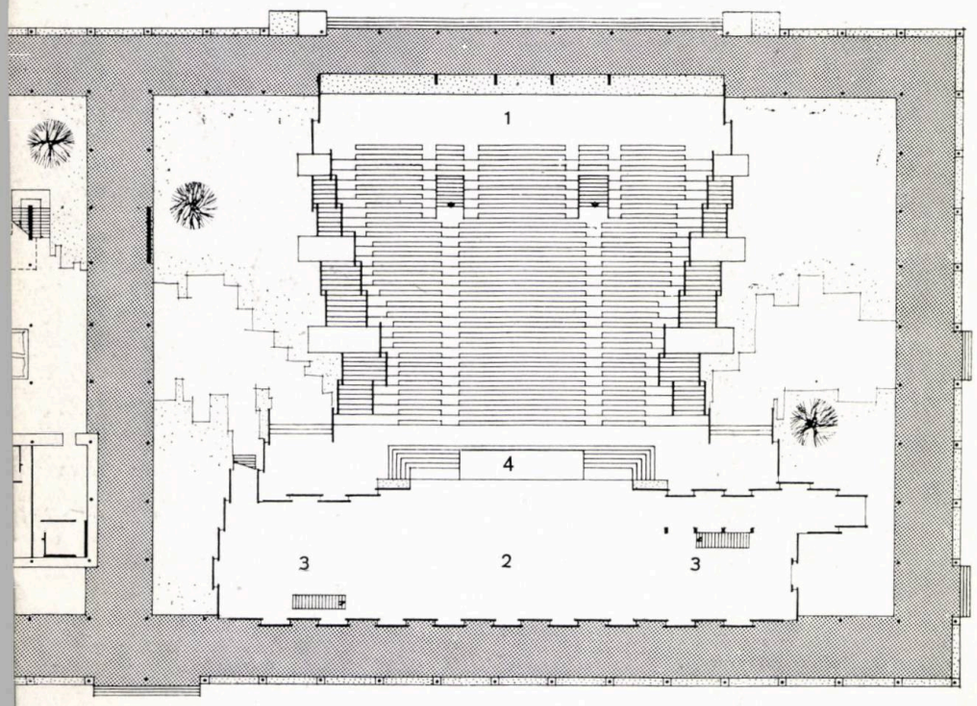

Ca urmare a condițiilor impuse de amplasament, teatrul a necesitat crearea unui cadru de arhitectură amfiteatrului sălii, cadru care să-l izoleze atît ca vizibilitate cît și din punct de vedere acustic.

Ținînd seama că teatrul formează un ansamblu unic cu centrul comercial *), în vederea realizării unui ansamblu unitar din aceste două construcții cu funcțiuni diferite, s-a considerat necesar să se creeze o arhitectură de contrast, realizată dintr-o arhitectură vitrată (la magazine) și o arhitectură opacă (la teatru).

Limitarea amfiteatrului și a scenei cu un zid înalt (care să țină seama de gabaritele scenei și anexelor și de condițiile acustice ale sălii) a pus probleme deosebite de plastică privind tratarea acestui zid.

S-a ajuns la soluția fragmentării zidului și formării unor panouri independente, cu înălțimi diferite, în funcție de poziția lor, panouri care, prin succesiunea lor și prin colorit, să dea mai multă expresivitate arhitecturii teatrului.

S-a considerat că alegerea pentru panou a unei forme simple, rectangulare, ca element de repetare în diferite planuri și cu înălțimi diferite, poate imprima mai multă ordine și vibrație acestei succesiuni.

Suita de panouri care flanchează laturile amfiteatrului lasă între ele spații de circulație, agrementate cu paliere și cîteva balcoane care dau spre spațiile plantate înconjurătoare.

Teatrul are o capacitate de 1 138 locuri și este proiectat în vederea organizării atît a spectacolelor teatrale de diferite genuri cît și a celor cinematografice.

Accesul în teatru se face pe latura de vest printr-un hol puțin înălțat de la teren, de unde prin intermediul a două vomitorii se ajunge la amfiteatru.

În zona holului se găsește bufetul, camera pentru tablouri electrice, depozitul de scaune, iar la subsolul holului: grupurile sanitare și agenția teatrală.

Pe terasa superioară a sălii de spectacol este amplasată cabina de proiecție cu camera de derulare, amplificare și camera tablourilor electrice.

*) Prezentat în nr. 6 963 al revistei.

LA MAMAIA

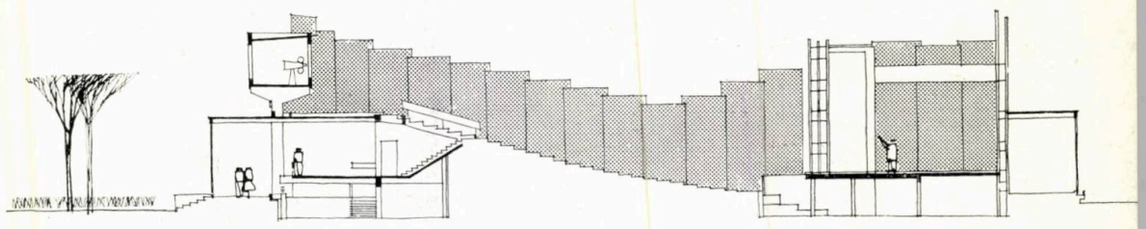

Secțiune

Detaliu de fațadă

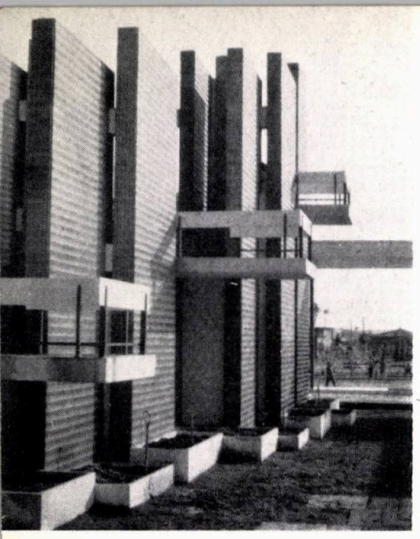

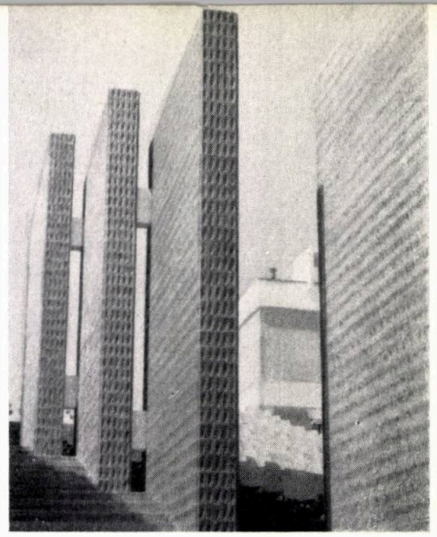

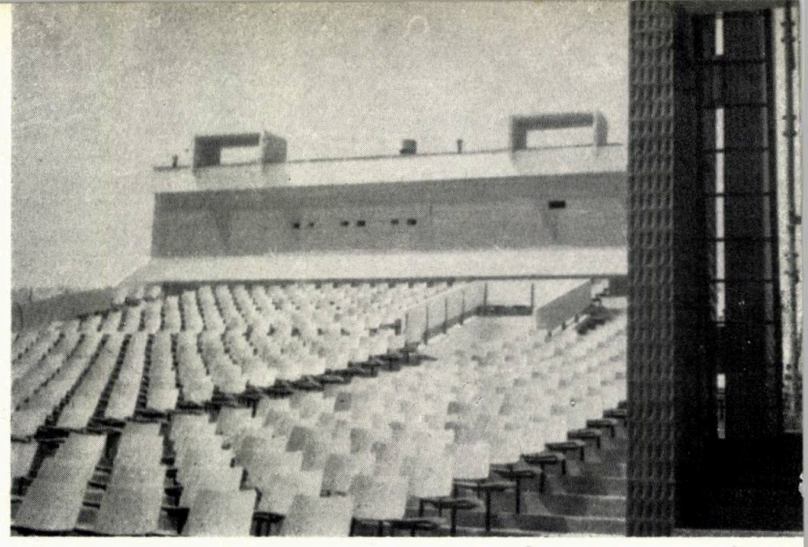

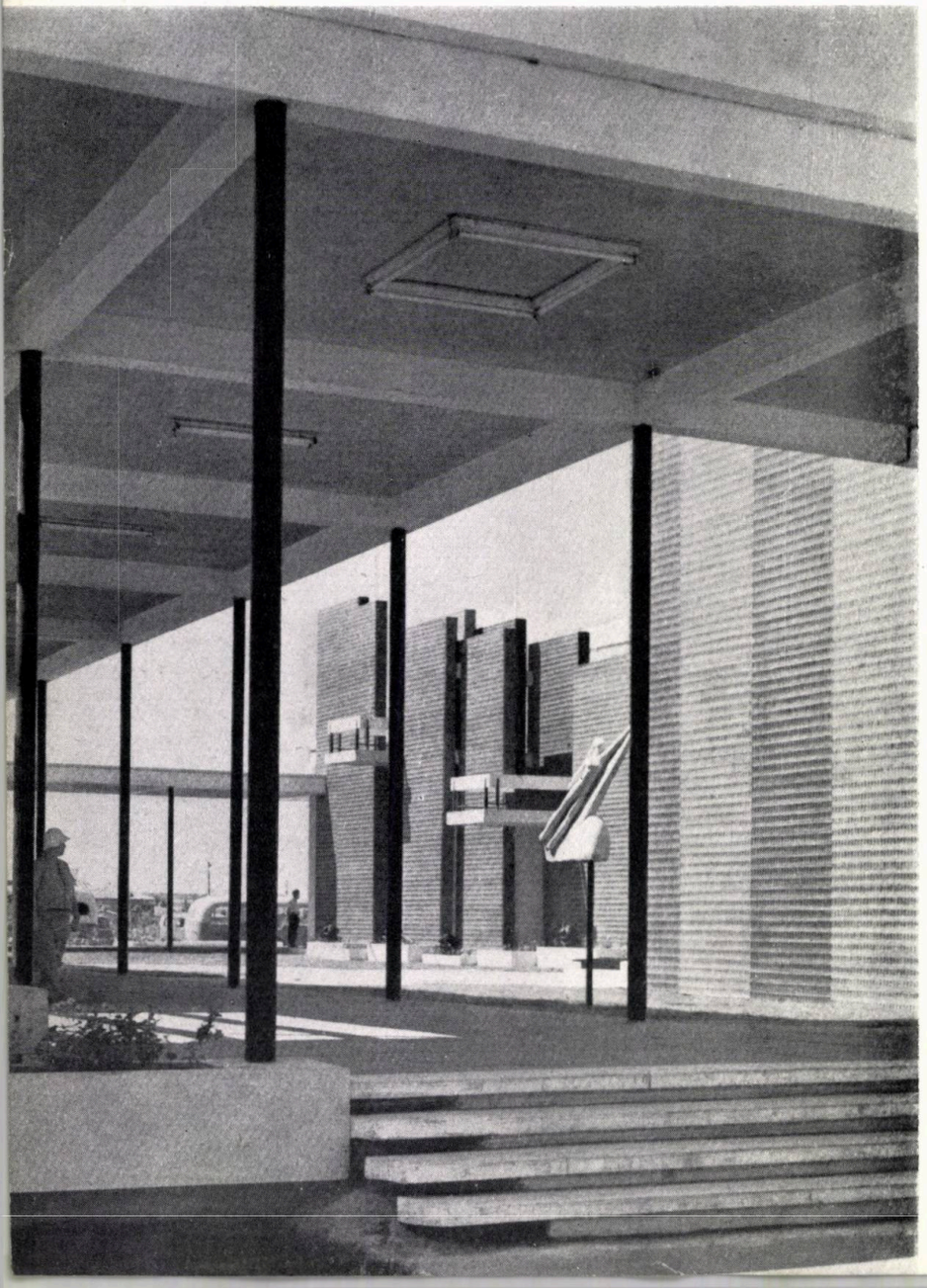

Corpul scenei cuprinde, la subsol, cabine pentru artiști, cameră pentru coafură și grimă, depozite de instrumente muzicale, cameră electrician, sufleur, fosa orchestrei, administrația, grupuri sanitare.

La nivelul scenei găsim scena propriu-zisă, cu două degajamente laterale acoperite și depozitul ecranului cinemascop.

Sistemul constructiv adoptat a fost : lamele de beton armat la pereții sălii și stîlpi de tipul grinzilor Vierendel, care încadrează panouri de zidărie eficientă, la corpul scenei. Amfiteatrul sălii este realizat pe o structură de beton armat în zona holului și din gradene prefabricate, așezate pe umplutură de nisip.

Una din problemele importante ale proiectării a constituit-o echiparea tehnică a teatrului cu mijloace electro-acustice și de iluminat, care să permită montarea unor genuri de spectacole specifice teatrului în aer liber.

Iluminatul sălii este asigurat de baterii de reflectoare, amplasate la înălțime, pe cabina de proiecție, și de corpuri de luminat fluorescent, dispuse pe panourile laterale care flanchează amfiteatrul.

Scena este luminată de două coloane de reflectoare, amplasate între panourile amfiteatrului, precum și de reflectoarele din scenă amplasate fie pe turnurile de lumini, fie pe balustrada teraselor de la anexele scenei.

Ca materiale noi de finisaj este de remarcat folosirea pe scară largă a placajului ceramic, fabricat în țară, care îmbracă panourile de beton ale teatrului. Folosirea acestui placaj la pereții teatrului, într-o suită de culori, subliniază ideea plastică adoptată.

De asemenea, un alt material nou a fost stiplexul colorat, folosit la realizarea mobilierului sălii.

ANSAMBLU STUDENŢESC LA TG. MUREŞ

Autor: arh. Gavril Biro
DSAPC — Tg. Mureş

Plan de situaţie

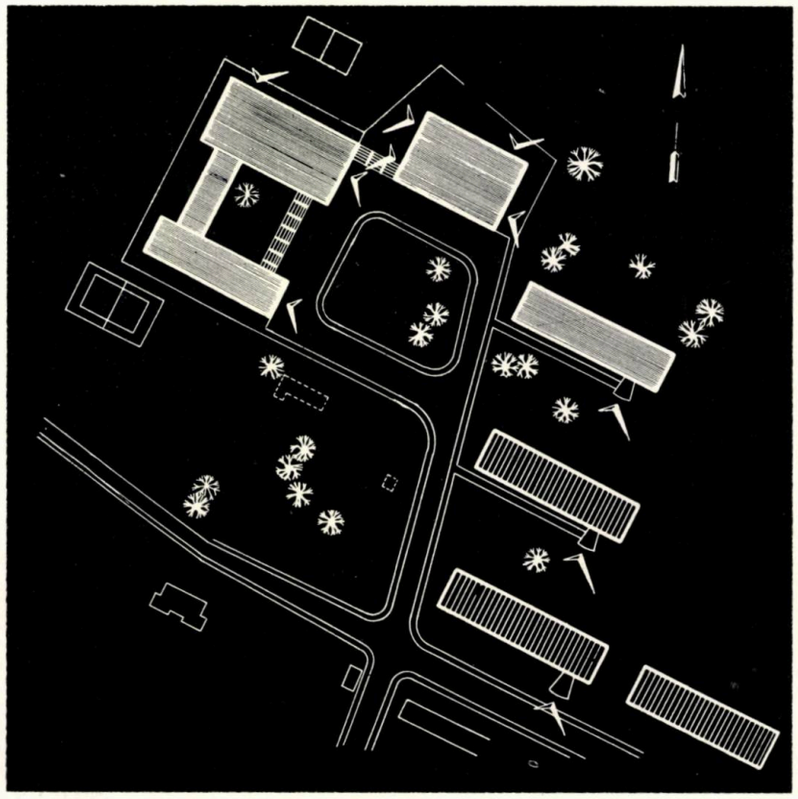

Terenul propus pentru amplasarea construcţiilor şi dotărilor studenţeşti se întinde pe o suprafaţă de 6 ha, înglobîndu-se în studiu şi căminele studenţeşti existente. Terenul este delimitat pe latura de sud de străzile N. Grigorescu — D. Cantemir, pe laturile de vest şi nord de cornişa ce separă acest platou de cartierul de locuit 7 Noiembrie, iar spre est — de o limită verde convenţională ce separă zona clinicilor şi spitalelor. Dincolo de str. D. Cantemir, terenul se învecinează cu ansamblul de locuinţe în curs de execuţie din. str. M. Babics — Mihai Viteazul, ansamblu cu detaliu de sistematizare elaborat şi avizat de forurile superioare.

Noul complex studenţesc s-a studiat în aşa fel încît să reprezinte un tot unitar, dînd împreună cu ansamblul M. Babics — Mihai Viteazul un ansamblu închegat.

La proiectarea ansamblului studenţesc s-a ţinut seama de construcţiile existente ale celor două cămine studenţeşti ce fac front la str. D. Cantemir şi a unui cămin ce s-a amplasat, înaintînd spre nord-vest cu 11 m faţă de faţada laterală a căminului existent de pe colţ.

După indicaţiile Ministerului Învăţămîntului căminele vor trebui să cazeze 1 526 de studenţi. În cele două cămine existente şi în cel în curs de execuţie vor putea fi cazaţi cca. 1 050 de studenţi. Pentru completarea necesarului de locuri,

în viitor, va mai fi nevoie să se construiască încă un cămin. Cifrele de mai sus justifică și capacitatea cantinei proiectată pentru cca. 1 200 mese.

În privința casei de cultură a studenților, se propune rezervarea terenului necesar pentru construirea ei după anul 1965.

În concluzie, pe lîngă cele trei cămine existente, mai trebuie amplasate încă un cămin, o cantină și o casă de cultură a studenților.

Întrucît cel de al patrulea cămin și cantina sînt propuse a fi construite în prima etapă, iar casa de cultură să se realizeze într-o etapă mai îndepărtată, s-a căutat ca amplasarea noului cămin și a cantinei să fie făcută astfel, încît să dea o soluție urbanistică închegată încă din prima etapă, avîndu-se în vedere și construirea casei de cultură.

Pentru accesul la noile construcții se propune un drum carosabil în prelungirea străzii M. Babics, care în fața cantinei și a casei de cultură se va lărgi formînd un spațiu amplu, mai bine zis o piațetă.

Amplasamentul cantinei, deci, s-a făcut conform acestui detaliu de sistematizare avizat. Cantina propriu-zisă se va realiza refolosind proiectul de cantină de la Timișoara.

Respectînd condiția avizelor, proiectul cantinei de la Timișoara a fost refolosit, modificînd esențial numai partea depozitelor și a centralei termice. Holul de primire a consumatorilor se găsește la parter și cuprinde toate anexele (vestiar, grupuri sanitare, administrație) de unde o scară dublă conduce la etaj, în mijlocul sălii de mese. Linia de autoservire se întinde spre stînga și spre dreapta capătului scării la etaj. Coborîrea consumatorilor se face tot pe această scară, pe o

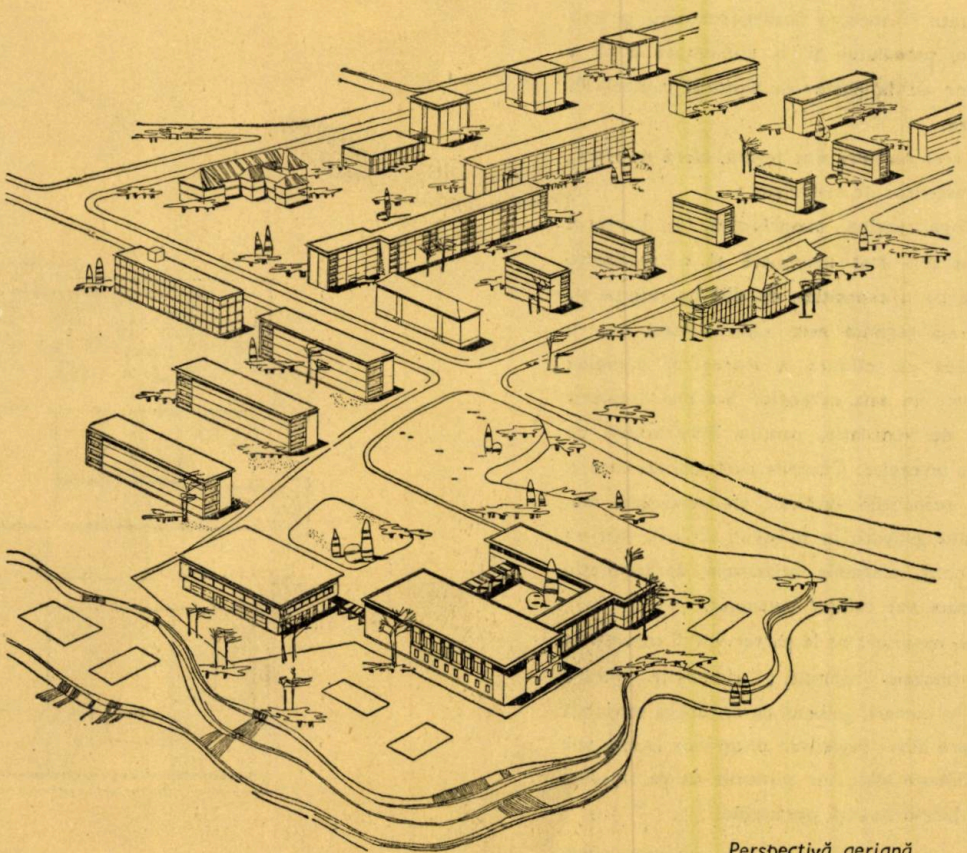

Perspectivă aeriană

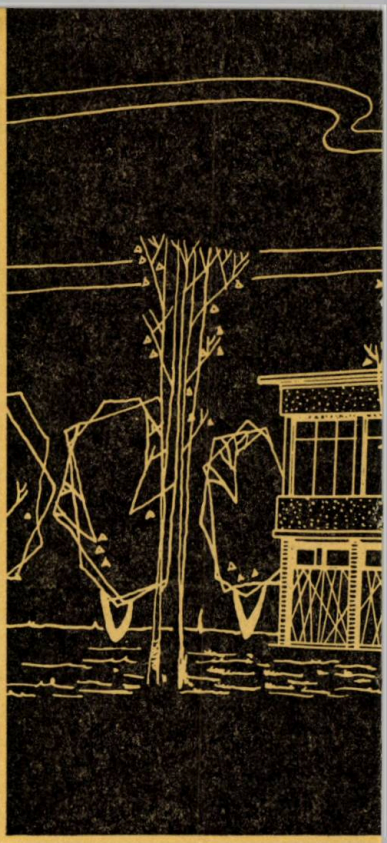

altă foaie, pe partea opusă sosirii. Dimensionarea sălii s-a făcut pe baza experienței cantinelor studențești de la Cluj și Timișoara, asigurîndu-se 400 de locuri în sală, suprafața fiind de 1,47 m²/loc. Față de proiectul Timișoara a fost mărită suprafața spălătoarelor de veselă.

Funcționalitatea cantinei se desfășoară pe trei niveluri (subsol, parter și etaj). La subsol sînt amplasate centrala termică, stația de hidrofor, depozitele cantinei și camera de preparări legume. La parter se găsesc următoarele încăperi: depozitul de materiale uscate, încăperea pentru prepararea cărnii, biroul de primire, depozitul de pîine, grupul frigorific, vestiarele personalului și depozitul de rămășițe. Afară de sala cazanelor și stația de hidrofor, încăperile de la subsol au tavanul la o înălțime de 1,10 m față de nivelul trotuarului, asigurînd prin aceasta o luminozitate și aerisire corespunzătoare pentru încăperile subsolului și o alimentare bună a încăperilor de la parter cu ajutorul rampei de descărcare.

Cele trei niveluri sînt legate, afară de scară, și cu un ascensor de materiale.

Pe lîngă cantina propriu-zisă, la parterul clădirii a mai fost amplasată și o spălătorie mecanică cu o capacitate de 600 kg rufe pe zi.

Centrala termică este dimensionată pentru alimentarea cu căldură a întregului complex studențesc. În sala cazanelor s-a mai amplasat centrala de ventilație, cantina fiind dotată cu ventilație mecanică. Coșurile centralei termice și canalele principale verticale ale ventilației mecanice sînt grupate în mijlocul clădirii, într-un singur corp. Canalele orizontale de ventilație sînt așezate sub rabițul tavanului.

Stîlpii exteriori de la parter vor fi colorați în negru (mozaic șprițuit); cîmpurile dintre stîlpi — în culoare galbenă cu nuturi în tencuială de culoare albă; registrele orizontale la etaj vor fi de culoare albă, iar plinurile de pe fațadele laterale într-o nuanță portocalie.

Arh. GAVRIL BIRO

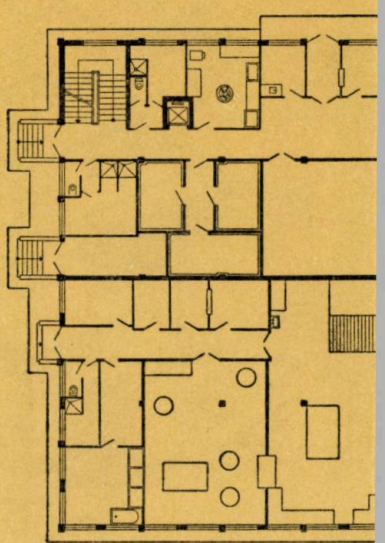

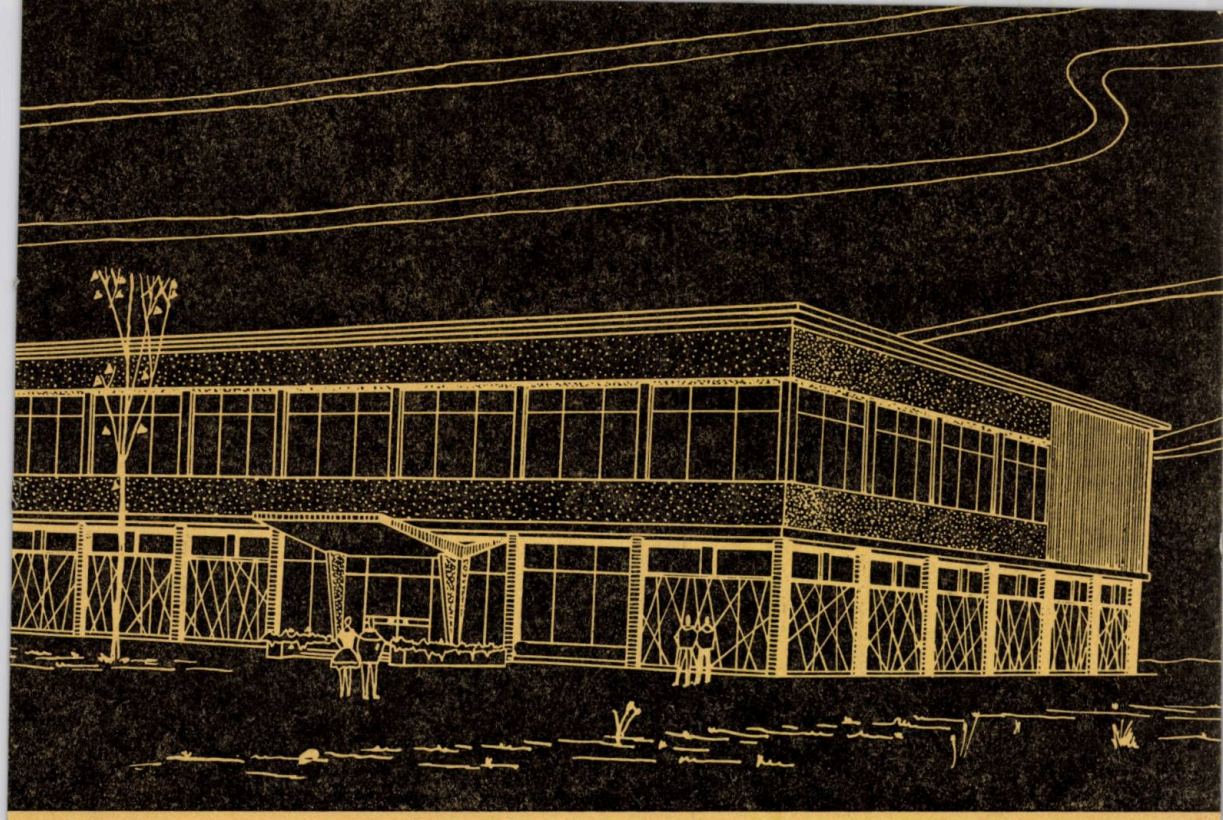

Cantină studențească cu autoservire — Perspectivă

Plan parter

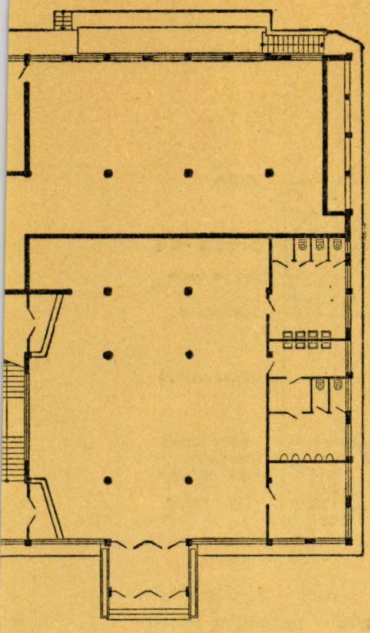

Plan etaj

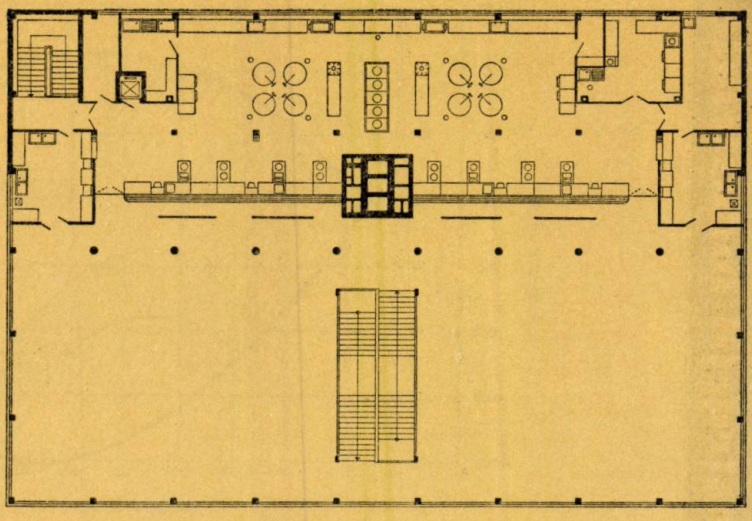

Prof. arh. LADISLAU ADLER,
arh. ZALMAN SOLOMON

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ZGOMO

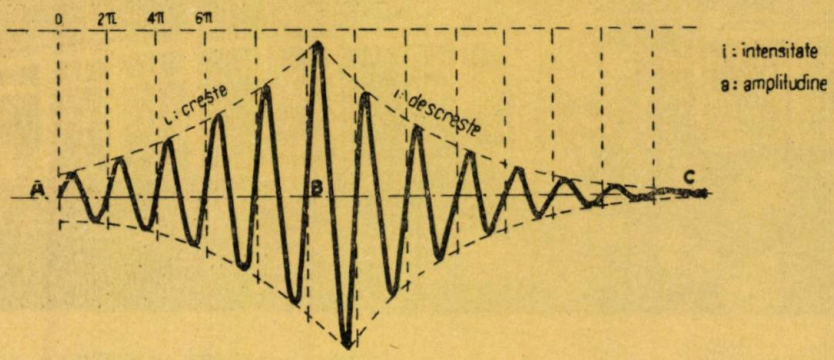

1 — *Caracteristicile sunetului: intensitatea*

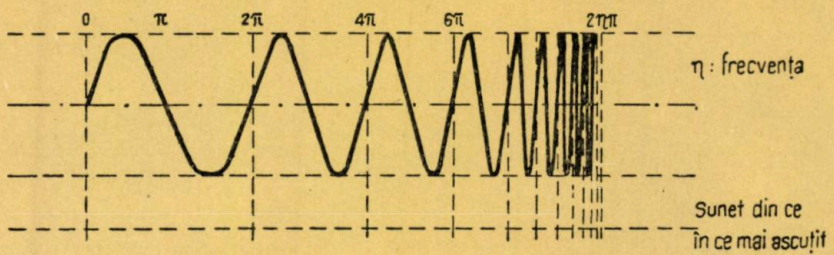

2 — *Caracteristicile sunetului: de la sunete joase la sunete înalte*

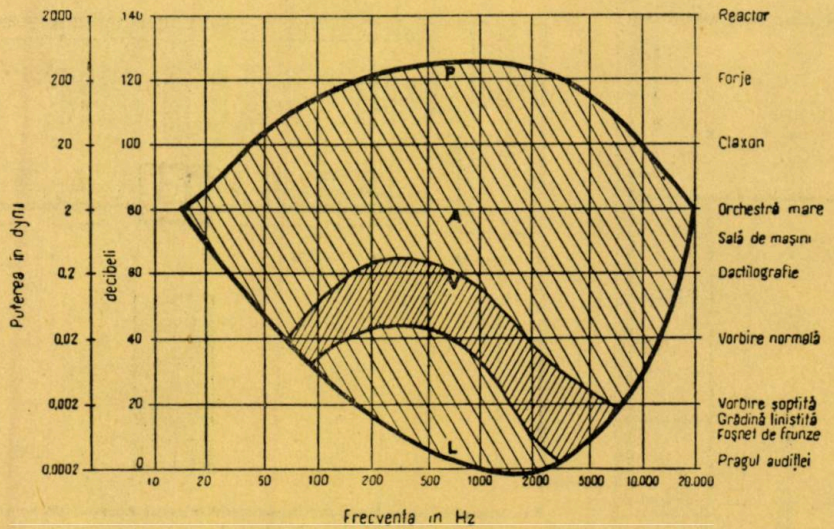

3 — *Limitele percepției sonore în funcție de frecvență. P. Pragul durerii — A. Cîmpul de audiție — V. Cîmpul aproximativ al vorbirii — L. Limita inferioară a percepției sonore*

TULUI ÎN CLĂDIRILE INDUSTRIALE

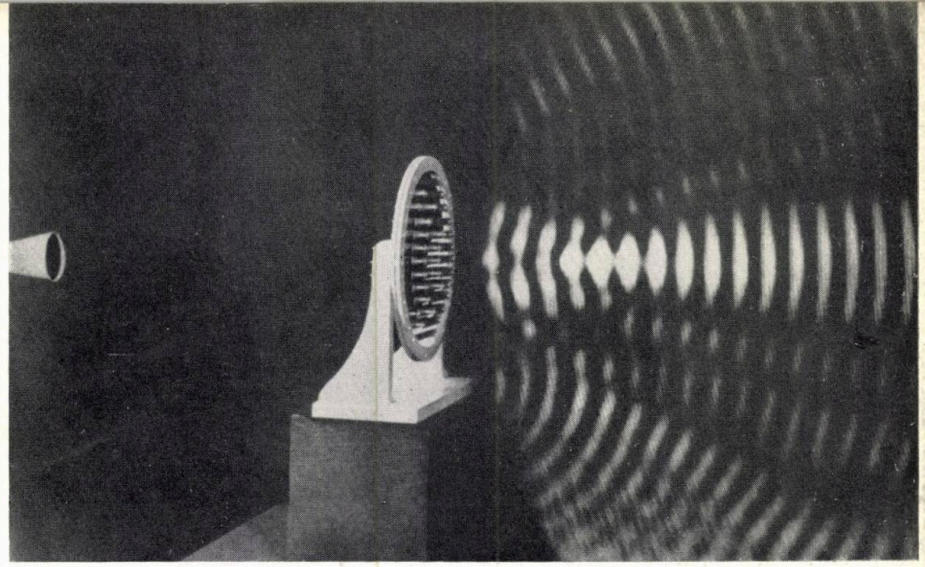

4 — *Fotografia undelor sonore proiectate în aer printr-o lentilă acustică*

În cadrul activității desfășurate în domeniul arhitecturii industriale, am avut adesea ocazia să semnalăm, fie prin articole de specialitate publicate în reviste și ziare, fie în cuprinsul unor cărți apărute în ultimii ani, o serie de probleme care se cereau neîntîrziat rezolvate în scopul măririi eficienței și ridicării valorii arhitecturale a clădirilor industriale. Practica proiectării și execuției a dovedit că punerea acestor probleme a contribuit la fixarea unor jaloane care au îndrumat arhitectura noastră industrială în continua ei dezvoltare. Așa au fost pe rînd, problema modulării și apoi a tipizării clădirilor și construcțiilor industriale; problema prefabricării elementelor de construcții industriale; problema planului general, a zonificării ansamblurilor — combinate, uzine și fabrici; problema culorilor, a dinamicii acestora în procesul tehnologic și al securității muncitorilor; problema sistematizării zonelor industriale. În tratarea acestor multiple probleme nu s-a omis tendința permanentă de ridicare a valorii plastic—arhitecturale a construcțiilor industriale.

Asigurarea, în condițiile actuale, a unui confort mărit la locul de muncă, precum și cerințele mai complexe de protecție a muncii, ne determină să subliniem, de data aceasta, o altă problemă care nu a constituit pînă acum o preocupare efectivă și bine organizată a arhitecților noștri (de altfel nici nu era posibilă rezolvarea dintr-o dată a unui număr atît de mare de probleme importante) dar care nu mai poate fi neglijată: aceea a zgomotului în industrie, a necesității suprimării sau cel puțin a reducerii, a atenuării lui în cît mai mare măsură.

În situația actuală considerăm necesar, oportun și posibil ca problema zgomotului în industrie să fie pusă și rezolvată în mod științific, organizat și nu sporadic, pentru că efectele sale dăunătoare sînt mult mai răspîndite și mai serioase decît am fi în general înclinați să credem.

Oamenii au trăit milenii de-a rîndul într-un mediu liniștit, lipsit de zgomote. Odată cu dezvoltarea civilizației și cu creșterea nivelului tehnicii, nivelul de intensitate a zgomotelor la care omul trebuie să se adapteze crește vertiginos. Această curbă a intensității zgomotului se pare că nu a ajuns pînă în prezent la punctul culminant, în timp ce organismul omenesc nu a reușit să se adapteze în mod satisfăcător la aceste noi condiții de trai atît în mediul orășenesc, cu mari aglomerații de oameni, cît și în cadrul industriilor, la locul de muncă.

În primul rînd și în mod direct, zgomotul influențează defavorabil simțul auzului, ajungînd în anumite condiții pînă la distrugerea lui totală. Influența pe care o exercită zgomotul asupra organului auditiv nu se limitează însă numai aci. *Vibrațiile sonore se transmit la creier și de aci la întregul sistem neurovegetativ*, care este regulatorul activității celorlate organe. După rezultatele obținute de unii cercetători s-a ajuns la concluzia că prin aceasta se poate crea un dezechilibru al organismului: insomnii, stări de nervozitate accentuată, care la rîndul lor atrag după ele numeroase boli, nevroze, boli ale aparatului digestiv, reducerea presiunii sîngelui, ca și modificări în compoziția acestuia. Creșterea numărului de îmbolnăviri de inimă la oamenii din lumea modernă reprezintă între altele și urmările indirecte ale creșterii nivelului intensității zgomotului de la locul de muncă, din spațiile sociale ca și din clădirile de locuit. Influența nefavorabilă a zgomotului se vădește și în cazurile de arterioscleroză ca și asupra glandelor endocrine care sînt legate de sistemul nervos.

Experiențele făcute în mai multe țări arată afecțiunile fiziologice și psihice determinate de zgomot și anume:

Frecvența zgomotului Hz	Intensitatea zgomotului db	Organul atins	Efect patologic
24—34 Hz	100	mușchi	vibrații patologice
750 Hz	50	mușchi întinși, ochi	neadaptare la obscuritate
1 500 Hz	75	stomac	diminuare suc gastric
2 000 Hz	80	sînge	tensiune arterială
2 500 Hz	75	globule	polinucleoză (de la 40%)
2 600 Hz	160	globule	glicemie perturbată
3 000 Hz	100	creier	hemoragie cerebrală

Zgomotul de 140—150 db corespunde unei presiuni de 5 grame/cm^2.

Acțiunile dăunătoare ale zgomotului au însă importante efecte și asupra economiei generale. Măsurile fonoizolante aplicate spre exemplu în birourile calculatorilor au determinat reducerea erorilor cu peste 50%, în birourile dactilo cu aproape 30%, starea sănătății salariaților îmbunătățindu-se cu un procent de 37% *). Prescripții cu privire la problemele fonice ca și la cele ale zgomotului sînt actualmente în studiu și în cadrul CAER.

În mediul industrial o notă agravantă o prezintă tendința tehnicii moderne către adoptarea unor mașini cît mai mari, către mari agregate complexe avînd viteze mari și zgomote înalte, cu o tehnică nouă de prelucrare, ceea ce face ca problema zgomotului în industrii să devină foarte serioasă dacă nu se iau măsuri corespunzătoare. O publicație recentă din Occident — unde se are în vedere în primul rînd problema randamentului muncii și a profitului maxim prin exploatarea muncitorilor — apreciază la 4—5 milioane dolari pierderile zilnice cauzate de scăderea randamentului muncitorilor, de absențe, precum și de despăgubirile cerute de muncitori pentru pierderea auzului în fabrică din cauza zgomotului **).

Desigur că în cadrul unui articol de revistă, problema nu se poate prezenta în amploarea și cu toate implicațiile ei. Ne propunem să semnalăm doar unele aspecte, considerînd că mulți arhitecți din institutele de proiectări industriale, care s-au lovit de această problemă, vor relua și analiza în fond diferitele relații pe care rezolvarea ei o cere, contribuind la realizarea unor lucrări care s-o analizeze multilateral. Problema se pune într-un anumit fel într-o fabrică textilă, în secția de țesut, unde sute de războaie nu încetează nici un moment țăcănitul lor continuu, în alt fel într-o fabrică de rulmenți, unde nenumărate « tobe » rotesc continuu milioane de bile, care se șlefuiesc, și cu totul în alt fel în secțiile de încercări ale motoarelor, în care este aproape imposibil să te faci auzit peste zgomotul asurzitor al puternicelor motoare în plin mers. Oricine se ocupă de proiectarea construcțiilor industriale poate întregi lista cu elemente rezultate din propria sa experiență, fie că e vorba de cazangerii sau forje, de seria variată a agregatelor vibratile, sau de simple depozite,

*) Ruller I : « Sunetul și arhitectura. » Articol din revista « Projekt » (R. S. Cehoslovacă) nr. 7/1961.

**) « Industrial noise control ». Articol din revista « The Builder » (Anglia) nr. 10/1962.

centre de reparații, autobaze etc. Aproape că nu există industrie fără degajări de zgomot, acesta fiind de fapt o formă a energiei, prezentă în orice activitate industrială.

În această situație, este necesar să se elaboreze cît mai urgent prescripții și normative care să stabilească pentru diferitele categorii de instalații de mașini, nivelul admisibil al intensității zgomotului, așa cum se aplică în mod curent în unele țări *).

Documentația tehnică sovietică specifică de asemenea limitele zgomotelor admisibile pentru diferite situații.

Raportat la zonificarea teritoriului se prevede ca zgomotul să nu depășească următoarele valori:

65 DIN/phon în zone industriale ziua
50 DIN/phon în zone industriale noaptea
60 DIN/phon în zone mixte (locuințe+industrii) ziua
45 DIN/phon în zone mixte (locuințe+industrii) noaptea
50 DIN/phon în zone exclusiv locuințe ziua
35 DIN/phon în zone exclusiv locuințe noaptea

Înainte de a considera sursele de zgomot în industrie și metodele cele mai adecvate pentru reducerea lor, este necesar să reamintim pe scurt unele proprietăți ale sunetelor și metodele de măsurare a lor. O înțelegere a manifestărilor zgomotului este de natură să ușureze găsirea soluțiilor adecvate și să permită economii în investițiile corespunzătoare.

Zgomotul este constituit din sunete nedorite, inutile și dăunătoare. Uneori, această distincție este subiectivă: pentru cel ce lucrează la o mașină, anumite sunete pot avea un înțeles precis, în timp ce pentru altcineva ele constituie simple zgomote.

Sunetul însuși este o formă a energiei care se propagă prin vibrație. Aceasta la rîndul ei este o mișcare ondulatorie a unui mediu elastic (aer sau alt corp), datorită unui emițător care « vibrează », adică se deplasează de o parte și alta a poziției sale de echilibru, emițător care constituie « sursa sonoră ».

Această vibrație determină o variație de presiune în mediul elastic.

*) De exemplu, în VDI 2058 din R. F. Germană, se stabilesc următoarele trepte de intensități admisibile ale zgomotului:

1. Activități cu concentrare intelectuală 50/DIN/phon
2. Lucrări de birou și altele asemănătoare 70/DIN/phon
3. Celelalte lucrări 90/DIN/phon

Propagarea sunetului de la o sursă se face din moleculă în moleculă sub formă de unde sonore, în general concentrice, « unde sferice » care nu afectează poziția moleculelor ce rămîne fixă.

Deși undele sonore sînt sferice și concentrice (în jurul unei surse centrale) ele pot fi dirijate într-o anumită direcție (fig. 4).

Fără existența mediului în care se propagă aceste unde, în care au loc aceste variații de presiune, sunetul nu se poate manifesta. De aceea, sunetul nu se propagă în vid și se propagă greu în medii rarefiate.

Pentru că problema luminii naturale în construcțiile industriale constituie o preocupare mai generalizată printre tehnicienii noștri, vom reaminti prin comparație, că sunetul, ca și lumina, este din punct de vedere fizic o *vibrație*, iar din punct de vedere fiziologic o *senzație*.

Undele sonore au caracteristici asemănătoare cu cele ale undelor luminoase. Intensitatea sunetului (proporțională cu presiunea exercitată asupra timpanului) este funcție de amplitudinea (a) undelor sonore, variind cu pătratul acesteia și cu pătratul frecvenței (ν) și este invers proporțională cu pătratul distanței (d) adică:

$$p = \frac{a^2 \cdot \nu^2}{d^2}$$

Intensitatea este denumită și nivel de tărie (fig. 1). În ceea ce privește frecvența undelor sonore ea este determinată de numărul perioadelor sau ciclurilor executate de unde în jurul punctului de echilibru, în timp de o secundă. Unitatea de măsură a frecvenței este herz-ul (Hz); numărul de perioade este exprimat în numărul de herzi pe secundă. Multiplii săi sînt kiloherzul = 10^3 Hz, și megaherz-ul = 10^6 Hz. Dacă facem să varieze frecvența, sunetul emis va fi auzit cu atît mai ascuțit, mai înalt, cu cît numărul de perioade pe secundă va fi mai mare (fig. 2). Sunetele înalte, ascuțite, au deci frecvența mare, sunetele joase, groase, au frecvența mică.

Pentru ca o senzație sonoră să se producă este necesară o frecvență de cel puțin 16 perioade pe secundă. Această frecvență corespunde deci sunetului celui mai jos, sau celui mai grav, la scara audibilității umane. Între 16 Hz și 10 000 Hz sunetul urcă — dar continuă să fie perceput ca sunet. Între 10 000 Hz și 20 000 Hz el devine ascuțit, iar peste 20 000 Hz urechea nu mai percepe nimic, ajungîndu-se la ultrasunete.

Așa dar, după cum în gama culorilor există ultraviolet și infraroșu, care nu sînt percepute de ochi, există și ultrasunete ca și infrasunete care nu sînt percepute de ureche.

Ultrasunetele au frecvența foarte ridicată, infrasunetele foarte joasă.

Viteza sunetului este de asemenea variabilă și anume în raport cu mediul prin care se transmite. Astfel, viteza crește cu densitatea, respectiv cu greutatea specifică a mediului prin care se propagă și anume:

Viteza pentru aer este	343 m/s (la 20°C)
Viteza pentru apă este	1 500 m/s
Viteza pentru lemn este	1 200—1 300 m/s
în raport cu direcția fibrelor	
Viteza pentru beton este	2 800 m/s
Viteza pentru piatră este	3 500 m/s
Viteza pentru oțel este	5 000 m/s

Întrucît în aer energia sonoră se propagă prin suprafețe sferice ce cresc în mod continuu, intensitatea sunetului descrește așa cum s-a arătat, cu pătratul distanței de la sursa emițătoare la punctul considerat.

Mișcarea de vibrație face ca aerul imediat adiacent să fie alternativ presat și rarefiat. Presiunea undelor sonore se măsoară cu unități obișnuite de presiune: bar (macrobar, milibar) sau dyn pe cm², acesta din urmă fiind egal cu 1/921 grame. Presiunea se poate măsura cu aparate speciale.

Cum însă sunetul este — în raport cu urechea — o senzație, deci un fenomen subiectiv (vibrațiile sonore nepercepute de ureche, infra și ultrasunetele au totuși efecte fiziologice precise), este necesar să precizăm prin unități de măsură adecvate, nu numai energia sonoră emisă, cît mai ales senzația produsă de sunet asupra urechii, întrucît, la fel ca și ochiul în raport cu lumina, și urechea reacționează diferit și nu proporțional la variațiile intensității sonore. Într-adevăr, știm că ochiul este foarte sensibil la variațiile în luxi numai cînd cantitatea acestora este mică. De exemplu, ochiul percepe foarte clar diferența dintre 50 și 100 luxi dar este

5

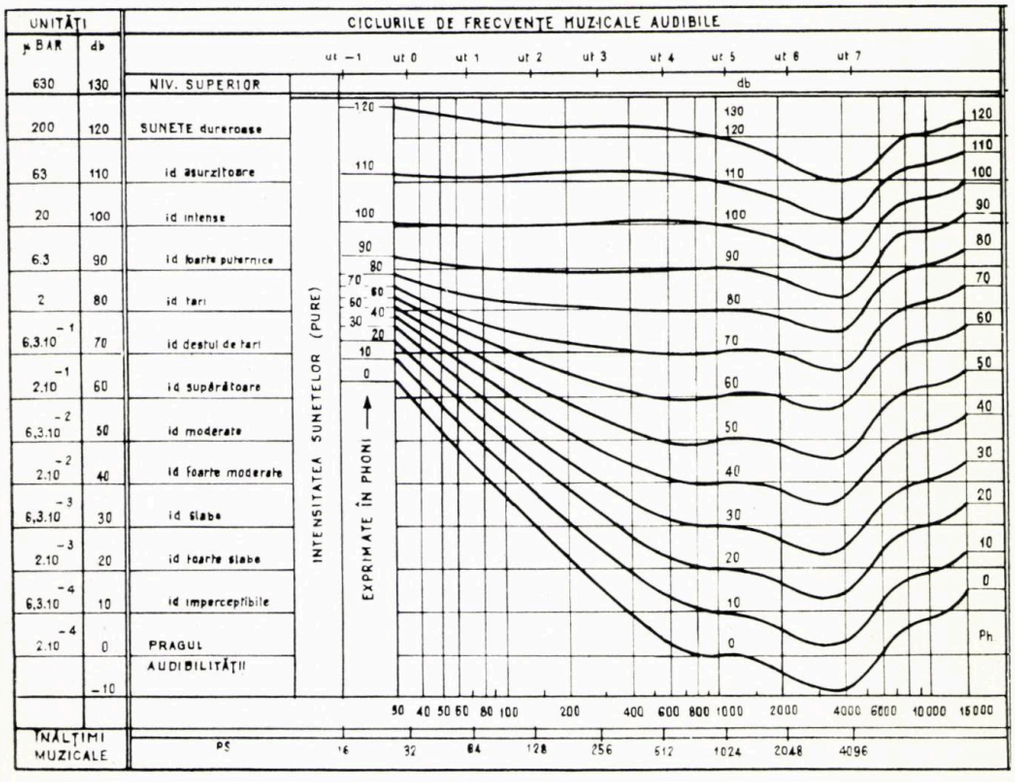

5 — *Curbele de audibilitate după Flechter și Munson*

aproape insensibil la variația dintre 2 000 și 3 000 luxi, deși diferența este de data aceasta de 1 000 luxi. Senzația intensității sonore este la rîndul ei aproximativ proporțională nu cu valoarea excitației exterioare, ci cu logaritmul ei. Pentru acest motiv se măsoară senzația auditivă și nu numai energia născută prin vibrație. S-a adoptat în acest fel pentru senzațiile auditive o scară de măsură logaritmică în care zero este limita inferioară de percepere a urechii, deci zgomotul cel mai slab care poate fi distins de o ureche normală.

Avem astfel, pe de o parte, un nivel de intensitate sonoră care se măsoară în « beli » sau mai frecvent în « decibeli » (db) și un nivel de intensitate auditivă care se măsoară în phoni (ph). Diferența dintre nivelul de intensitate sonoră și nivelul de intensitate auditivă constă în aceea că primul determină numai mărimea fizică a intensității sunetului, indiferent de frecvența tonului, în timp ce al doilea determină valoarea fiziologică a percepției sunetului, adică diferența de sensibilitate a auzului, față de sunete cu frecvențe diferite.

Relația între caracteristicile fizice ale sunetelor și perceperea fiziologică a urechii este arătată în figura 3 sub forma de curbe de egală intensitate auditivă (între phoni și decibeli). Numai la frecvența de 1 000 Hz (considerat ca sunet de referință) valorile coincid. Pentru o frecvență de 200 Hz spre exemplu, nivelului fizic de 60 db., îi corespunde nivelul fiziologic de 50 phoni (fig. 5). Concluzia practică ce rezultă este că sunetele joase sînt mult mai greu de atenuat decît cele înalte (adică trebuie suprimat un număr mare de decibeli ca să se obțină o atenuare a zgomotului de numai cîțiva phoni).

Pentru orientare este redat mai jos nivelul sonor al unor zgomote pe care le percepem în mod curent:

Limita inferioară a senzației auditive	0 db.
Grădină liniștită	20 db.
Stradă liniștită	30—50 db.
Vorbirea normală	40 db.
Sală de dactilografe	60—70 db.
Birou zgomotos	70 db.
Motocicletă	80—90 db.
Claxon	100 db.
Fabrică textilă	100 db.
Uzină metalurgică	110—120 db.
Banc de probă pentru motoare auto	110—130 db.
Cazangerie	115—130 db.
Turbo-reactor etc.	140—150 db.

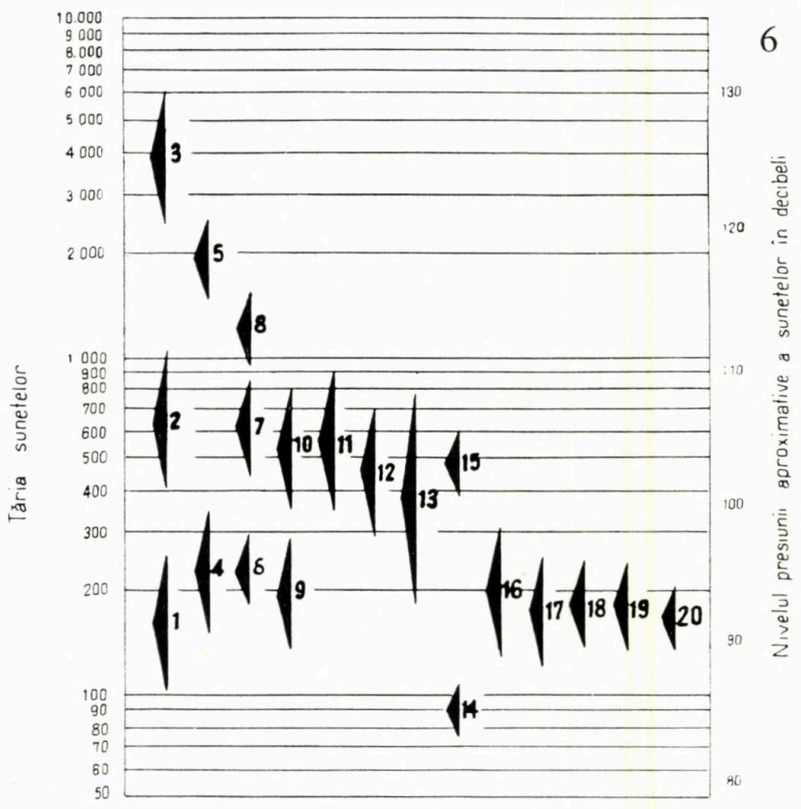

6

Variația energiei sonore (după I. Brillouin) *)

Numărul mașinilor însonorizate	Proporția energiei sonore emise	Nivelul zgomotului db.
0	1 000	100
1	901	99,5
2	802	99
3	703	98,5
4	604	97,5
5	505	97
6	406	96
7	307	95
8	208	93
9	109	90,5
10	10	80

*) I. Brillouin, citat în: R. Hugon și E. Travese „Constructions industrielles", Ed. Eyrolles — Paris 1962

Nivelul nociv al zgomotului începe de la 80 db. și produce traumatisme de la 120 db.

Acest din urmă nivel se și denumește « pragul durerii ».

Sistemul de măsurare a energiei sonore în raport cu senzația produsă asupra urechii are consecințe importante întrucît dacă, spre exemplu, energia sonoră emisă de cinci utilaje care produc zgomot este de cinci ori mai mare decît a uneia singure, senzația percepută de ureche nu este — din fericire — și ea de 5 ori mai mare decît a uneia singure.

Dacă cele 5 mașini identice produc fiecare un zgomot de 90 db., nivelul total al senzației sonore va fi corespunzător nu cu de $90 \times 5 = 450$ db. ci numai de $90 + 4 \log 90 \approx 98$ db. (în timp ce energia sonoră totală va fi de 5 ori mai mare decît a unei singure mașini).

6 — *Tăria comparativă a surselor industriale de zgomot 1. Echipament de sudură 2. Așchierea pieselor turnate 3. Nituire și așchiere pe table mari de oțel — 4. Butoaie de tăbăcit — 5. Sablaj — 6. Fabricarea platbandei de oțel — 7. Prese de perforat — 8. Mînuirea tablei de oțel — 9. Măcinare — 10. Curățătorie — 11. Mașină de îndreptat sau de rîndeluit lemn — 12. Fierăstrău circular pentru lemn — 13. Unelte pneumatice — 14. Mașini de cusut — 15. Războaie de țesut — 16. Strunguri — 17. Mașini automate 18. Mașini de găurit — 19. Mașini-burghiu — 20. Mașini de măcinat.*

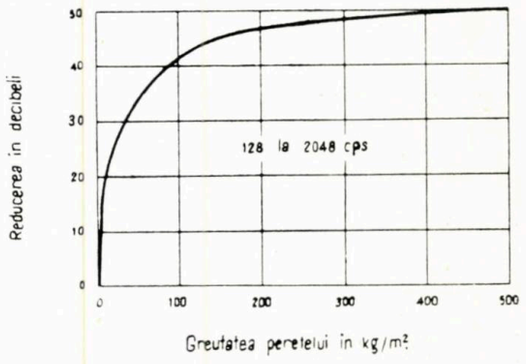

7

7 — *Amortizarea zgomotului raportat la greutatea ecranului (peretelui)*

8

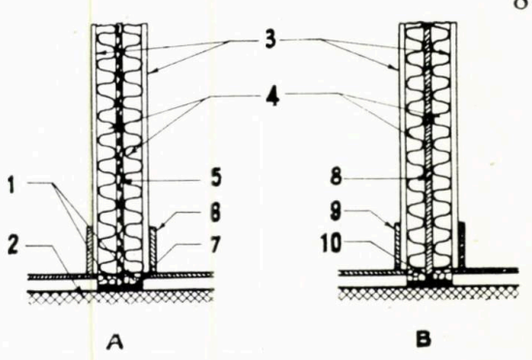

8 — *A. Paravan ușor antifonic, cu izolare dublă independentă*
B. Paravan ușor antifonic, cu plan median pe reazem elastic.
1. Talpă de lemn — 2. Planșeu — 3. Strat exterior — 4. Strat izolator 40 mm — 5. Carton de pîslă asfaltat 6. Plintă — 7. Talpă elastică — 8. Strat de ipsos pe talpă elastică — 9. Plintă 10. Cauciuc moale.

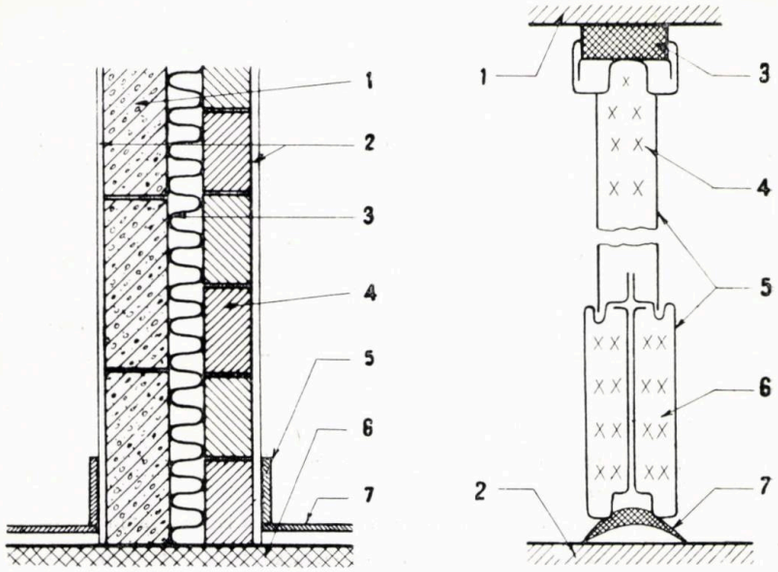

9 10

9 — *Paravan greu antifonic*

1. Blocuri de aglomerate în grosime de 7,5 cm — 2. Tencuială — 3. Izolație fonică — 4. Cărămizi pline — 5. Plintă — 6. Fundație — 7. Parchet

10 — *Paravan ușor antifonic, din panouri de tablă ambutisată rezemate pe o talpă elastică*

1. Tavan — 2. Pardoseală — 3. Îmbinare elastică — 4. Material plastic izolator — 5. Tablă ambutisată — 6. Material izolant alveolat — 7. Îmbinare elastică

Într-un atelier, dacă se suprapun două niveluri de sunete, se aude sunetul cel mai înalt și nu suma lor; de aci rezultă concluzia foarte importantă pentru proiectant că în primul rînd *mașina cea mai gălăgioasă va trebui separată de mașinile* mai puțin zgomotoase.

De asemenea trebuie cercetate cu atenție toate sursele de zgomot ale mașinii: reglaje defectuoase, ungere insuficientă, uzură anormală a pieselor, transmisii lărgite etc.

★

În ceea ce privește sursele de zgomot în industrii acestea pot fi clasificate în următoarele patru grupe:

a) Zgomote provenite prin șoc (spre exemplu prese, ciocane, perforatoare pneumatice, mașini de nituit etc.)
b) Zgomote provenite prin frecare (spre exemplu polizoare, mașini de așchiere etc.)
c) Zgomote provenite prin curgere hidraulică și aerodinamică (conducte de apă, jeturi de aer etc.)
d) Zgomote provenite prin vibrații mecanice (mașini rotative, mașini alternative, mașini helicoidale etc.)

Unele zgomote sînt inerente mașinii și depind de constructorul ei (fig. 6). Aceste zgomote pot fi reprezentate printr-o diagramă numită « spectrul de zgomot » al mașinii; zgomotele de frecvență joasă nu au practic vreo influență asupra zgomotelor de frecvență înaltă, deasupra a 1 600 Hz.

Transmiterea sunetelor se face fie prin aer, fie prin impact.

Îndepărtînd sursa, nivelul zgomotului transmis prin aer scade progresiv și regulat. În mod normal, zgomotul transmis prin aer descrește cu 6 db. ori de cîte ori distanța de la sursă se dublează. Transmisia directă nu este uniformă în fiecare direcție: s-a arătat că sunetele, deși se propagă prin unde sferice, pot fi direcționale. De asemenea, poate exista interferență între transmisia directă și cea reflectată în anumite direcții și în altele nu.

La rîndul lor mijloacele de reducere a zgomotelor se pot de asemenea clasifica în patru grupe și anume:

a) mijloace aplicate la însăși sursa de apariție a zgomotului, prin metodele alegerii raționale a proiectelor și a întreținerii atente a agregatelor;
b) prin mijloace de izolație acustică a diferitelor mașini sau a locurilor de lucru;
c) mijloace de absorbție fonică, sub forma capitonării, sau cu ajutorul aparatelor de absorbție;
d) măsuri arhitecturale, de organizare a spațiilor.

În general, cele mai eficace și mai puțin costisitoare sînt acele metode care se pot stabili încă din primele faze ale proiectării și care urmăresc reducerea zgomotului la însăși sursa de apariție a acestuia, precum și izolația acustică a acestor surse, mai înainte ca zgomotul să se fi difuzat în spațiu.

Cantitatea zgomotului transmis prin aer depinde într-o foarte mare măsură de reflectivitatea sau absorbția fonică a peretelui și mai ales a plafonului. Prin folosirea materialelor fonoabsorbante se obține o descreștere importantă a zgomotului, atingînd 1 pînă la 2 db. pe distanța de un metru.

Izolarea zgomotelor transmise prin aer se poate obține de asemenea interpunînd un paravan între sursă și auditor. Concluzia ce se poate trage pentru ambele cazuri este aceea de a amplasa pe cît posibil toate mașinile zgomotoase într-un singur loc.

Paravanele avînd drept scop să împiedice propagarea sunetului pot fi constituite din pereți sau simple ecrane. Acestea trebuie să fie perfect etanșe (orice fisură lasă să treacă zgomotul în progresie logaritmică); să fie cît mai dense (pentru a fi greu de pus în vibrație); să fie cît mai puțin tensionate (nu ca o tobă) pentru ca vibrațiile aerului (sunetului) și vibrațiile proprii să nu intre în rezonanță. Pentru a atinge o izolare medie de 45 db. ar trebui un paravan de 300 kg/m², ceea ce înseamnă o grosime mare. Se preferă paravane din elemente multiple (fig. 7).

Paravanele grele sînt constituite din materiale puțin poroase, de naturi diferite, pentru a nu intra în rezonanță (de exemplu plăci de ipsos și cărămizi pline, între care se pune un material absorbant — vată de sticlă, vată minerală) (fig. 9).

Paravanele ușoare sînt constituite în general din materiale poroase (fig. 8). Cele două straturi componente sînt de asemenea desolidarizate. Efectul este mai redus decît la paravanele grele și nu depășesc 30—35 db. Panourile stau pe baze (tălpi) separate. Spațiul dintre straturi este de asemenea absorbant, sau este constituit din material rigid, *dar neîncastrat decît la un capăt*.

Pereții despărțitori dubli, din tablă ambutisată cu umplutura din materiale izolante și fixați în tavan și pardoseală printr-un material elastic, constituie de asemenea o soluție eficientă (fig. 10).

Ferestrele dispuse în pereții fonoabsorbanți sînt în general montate cu garnituri de cauciuc.

Prin diferitele măsuri preconizate se poate ajunge la o reducere a zgomotului pînă la 35—40 db. Foarte important pentru reducerea zgomotului în halele industriale este evitarea montării luminatoarelor pe acoperiș. În unele cazuri, această singură măsură de înlocuire a luminatoarelor, cu un acoperiș obișnuit, a contribuit în mod hotărîtor la reducerea zgomotului în hală. Unele mașini se pot închide complet într-o carcasă etanșă, deși e greu să se realizeze o închidere ermetică. Carcasa este din material rigid (cărămidă) pentru părțile fixe și metal pentru cele mobile. Interiorul carcasei este căptușit cu material izolant. Dacă este necesar, ușile se vor trata de asemenea în mod special. O ușă simplă dă o izolare de 20 db.; una dublă, bine izolată la prag, 30 db.; una special construită, 40 db.

11

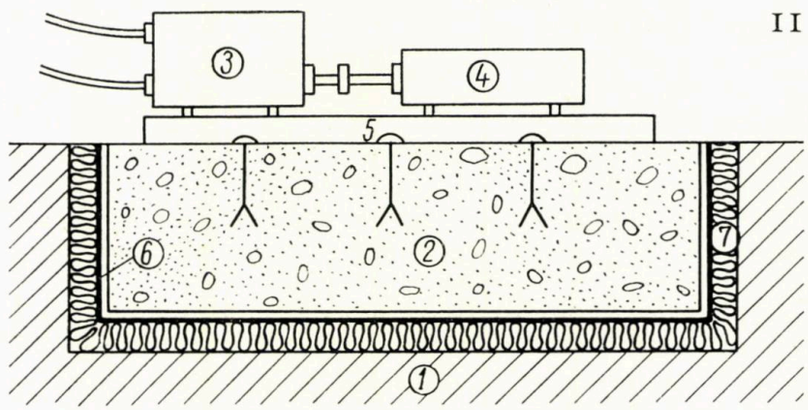

11 — *Fundație pe saltea antivibratilă*

1. Suportul fundației — 2. Fundație izolată — 3. Compresor — 4. Motor — 5. Baza agregatului — 6. Carton asfaltat — 7. Saltea antivibratilă din vată minerală

12 — *Montarea utilajelor pe fundații elastice*

a) Defectuos: Centrul de greutate prea sus — b) Defectuos: Fundația avînd același volum ca în a este prea întinsă, înălțimea prea mică și nu preia, în bune condiții, vibrațiile verticale — c) Soluția justă — centrul de greutate la nivelul resorturilor — permite oscilații orizontale-verticale

12

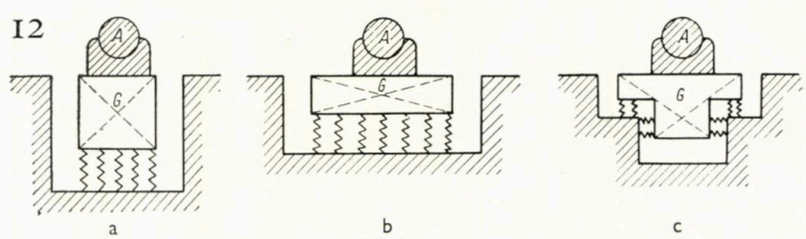

Continuare în pg. 52

Arh. OCTAV POPESCU

UNELE ASPECTE ALE PREUZINALELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

Prin specificul ei, industria chimică impune formele cele mai variate atît planurilor generale cît și construcțiilor.

Materiile prime ce intră la prelucrare cuprind o gamă foarte largă:

— gaze (naturale sau derivate din ele, gaze de la prelucrarea petrolului sau a altor produse etc.);

— lichide (de la saramura cea mai simplă pînă la cele mai complexe forme, rezultate din prelucrări anterioare);

— solide (minereuri, metale semi-fabricate sau finite, materiale plastice, cauciuc etc.).

Materiile finite, la rîndul lor, au de asemenea forme diferite.

Pentru obținerea și prelucrarea produselor industriei chimice sînt necesare construcții de o gamă foarte variată, de la platforma simplă pe care stă un rezervor, la instalațiile în aer liber ale industriei organice sau la construcțiile multietajate și blindate ale prelucrărilor de fire și fibre din mase plastice.

Toate aceste instalații, cu legăturile lor tehnologice — de cele mai multe ori materializate prin estacade cu zeci de conducte — dau o multitudine de rezolvări ale planurilor generale.

Accesul pietonilor și uneori al autovehiculelor în incintele uzinale atît de variate se face printr-un mic ansamblu de clădiri, preuzinalul, care întotdeauna a fost expresia funcțiilor sale tehnico-administrative și auxiliare, nefiind specific fiecărei fabricații.

De aici s-ar putea trage concluzia că toate preuzinalele se pot face la fel.

Viața a arătat că nu este așa.

Analizînd realizările de pînă acum, putem ajunge la anumite concluzii:

În primii ani ai dezvoltării industriei chimice, accentul s-a plasat pe punerea în funcțiune și modernizarea puținelor instalații rămase de la capitaliști. Era o necesitate productivă, construcțiile preuzinalului neconstituind un element principal.

S-a trecut apoi la mărirea capacității de producție și la introducerea de noi sortimente. Nu s-au făcut planuri de sistematizare, dezvoltarea realizîndu-se numai din cerințele imediate de producție. Au început să apară în fața uzinelor, lîngă intrare, fie o cantină, fie o administrație, fie o poartă.

Începînd cu anii 1954—1955 s-a pus problema sistematizării întreprinderilor existente și construirii unor mari unități. Fără să constituie o preocupare de zonificare teritorială (care a apărut cam cu 5 ani mai tîrziu), s-a dat atenție rezolvării platformelor uzinale.

Cei 8 ani care au trecut de atunci, puțini la număr, au arătat o evoluție în rezolvarea ansamblului preuzinal, pe care aș împărți-o în trei etape mai importante:

1. Între anii 1955—1957. În componența preuzinalului intră mai multe obiecte: poartă, pavilion adminstrativ, cantină, remiză pompieri, punct medical, spălătoria de haine, casă de oaspeți, stație auto, parcare biciclete și motociclete. Construcțiile cu maximum trei niveluri, cu arhitectura anilor respectivi, sînt amplasate oarecum simetric chiar dacă nu există un drum de acces axial. Așa a fost rezolvat ansamblul pentru o uzină de sodă (fig. 1).

II. Între anii 1957—1959, numărul obiectelor din preuzinal se reduce, rămînînd: poarta, pavilionul administrativ, cantina, uneori punctul medical sau centrala telefonică, parcajul de biciclete și motociclete.

Construcțiile continuă să aibă maximum trei niveluri, arhitectura devine mai simplă, iar compoziția încearcă să se elibereze de simetria artificială, nereușind întotdeauna. Obiectele sînt legate între ele prin elemente joase, cum ar fi parcajul pentru biciclete. Ca exemple se pot cita: rezolvările pentru o uzină de fibre sintetice (fig. 2) și pentru o uzină de îngrășăminte azotoase.

Uneori, cum este cazul la cea din urmă, din punct de vedere plastic, în compoziția preuzinalului intră și laboratoarele (centrale și A.M.C.) care sînt amplasate în apropierea intrării.

III. Anii 1960—1963 marchează începutul unei perioade de maturitate, atît prin numărul impresionant de uzine (peste 15) cît și pentru modul cum au fost puse problemele și cum s-au rezolvat.

Dacă în acest timp, s-au cerut și unele rezolvări impuse de clădiri existente (de exemplu o fabrică de mase plastice și una de coloranți), cele mai multe au necesitat studii complexe.

Probleme care înainte erau puse întîmplător, au devenit acum o necesitate.

Proiectanții au ținut seama de următoarele la rezolvarea preuzinalelor:

a) O circulație comodă, separîndu-se fluxul uman de fluxul autovehicolelor.

b) Obiectele să aibă un rol funcțional; de aici necesitatea de a se păstra numai construcțiile care pot avea legătură cu exteriorul (poarta, pavilionul administrativ, eventual comasat cu centrala de curenți slabi și cu punctul medical, parcajul pentru biciclete și motociclete) sau pot contribui la cooperarea cu alte unități (cantina și eventual punctul medical). Celelalte obiecte (remiza de pompieri, spălătoria de haine etc.) au fost amplasate în uzină.

c) Compoziția de arhitectură a obiectelor și a ansamblului a dat problemele cele mai dificile, rezolvarea făcîndu-se pe baza principiilor generale individualizat la fiecare uzină.

In acest sens s-a avut în vedere:

— comasarea obiectelor, fie efectiv (centrala de curenți slabi și punctul medical înglobat în pavilionul administrativ), fie funcțional și plastic (prin portice de trecere, parcaje de biciclete etc.), scopul fiind obținerea unui ansamblu unitar și închegat;

— importanța complexului din punct de vedere geografic; de exemplu la o uzină de oxid de aluminiu (fig. 3) amplasată la o șosea internațională, pavilionul administrativ s-a proiectat multietajat (7 niveluri) pentru a marca intrarea și pentru a opri orizontalitatea clădirilor de fabricație; aceeași rezolvare s-a dat și pentru un complex de medicamente, pentru un combinat de îngrășăminte azotoase și pentru o uzină de aluminiu (fig. 4);

— s-a căutat ca ansamblul preuzinal să nu intre în concurență cu halele de fabricație, ci din contră, să le pună în evidență, el constituind numai un accent;

— rezolvările de ansamblu au fost în general asimetrice, cu o libertate mai mare în compoziție;

— uneori amplasarea obiectelor a fost determinată și de configurația terenului: la o uzină de îngrășăminte fosfatice (fig. 5) și la o uzină de cauciuc sintetic;

— ca înălțimi, clădirile au fost cu un nivel (case de poartă, parcaje sau cantină), cu 3—4 niveluri (pavilioane administrative rezolvate pe orizontală) sau cu 7—11 niveluri (pavilioane administrative rezolvate pe verticală).

Din a treia etapă, în afară de rezolvările susmenționate, se pot enumera preuzinalele realizate la:

— o uzină pentru prelucrarea de metale neferoase (fig. 6) și o uzină de îngrășăminte azotoase, rezolvate pe baza acelorași principii;

— o uzină pentru anveloape (fig. 7), unde rezolvarea a fost îngreunată de anumite situații existente;

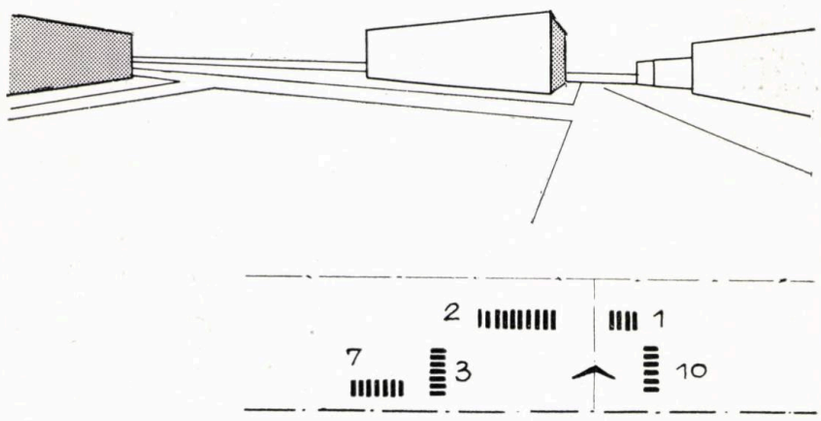

I

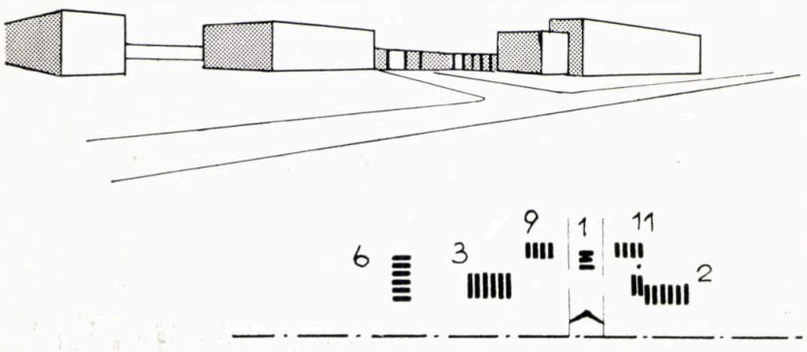

2

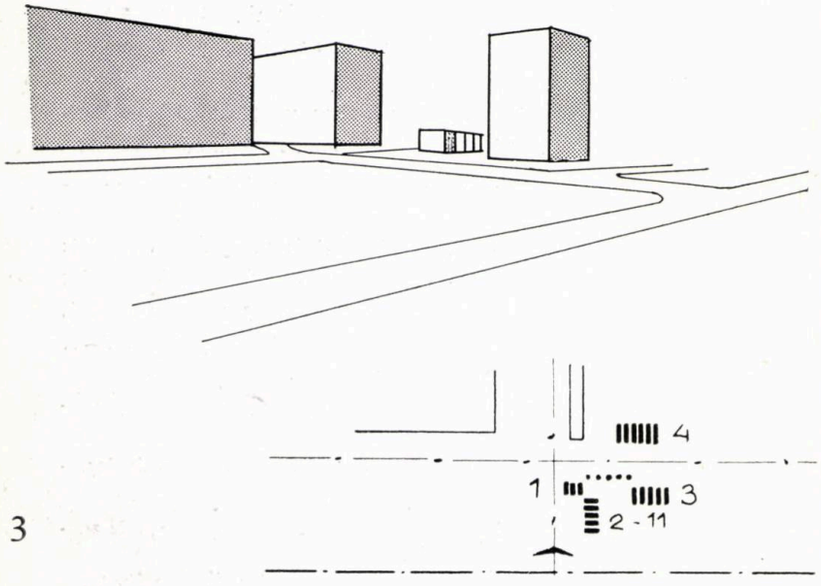

3

— o uzină pentru sodă ;

— o fabrică pentru mase plastice.

Desigur că au fost făcute și unele greșeli. De exemplu :

— Este știut că toate uzinele chimice s-au extins și se vor extinde, dublîndu-și sau chiar triplîndu-și capacitatea. Obiectele prevăzute în preuzinal (cu rarele excepții cînd s-au prevăzut extinderi pe verticală, ceea ce constituie o greutate în realizare), sînt dimensionate, uneori din motive obiective, numai pentru prima etapă. De aici s-au născut dificultăți greu de eliminat.

— Rezolvările plastice nu au fost întotdeauna satisfăcătoare, uneori ele fiind simpliste, fie că proiectanții nu au avut curaj în folosirea formelor și materialelor noi, fie că ei nu au avut argumente pentru convingerea forurilor de avizare la alegerea unei soluții.

Problemele care ne-au frămîntat pe noi, proiectanții din cadrul IPRAN, desigur că le-au avut și alte institute de proiectare. Pentru rezolvarea lor, considerăm că ar fi de analizat următoarele puncte :

1. Funcționalitatea obiectelor în sine și legătura între exterior și fabricație.

2. Comasarea cîtorva funcțiuni (ceea ce ar duce totuși la 3—4 clădiri) sau a tuturor, realizîndu-se un bloc turn sau orizontal.

3. În cazul realizării fabricației într-o singură construcție (monobloc), comasarea obiectelor auxiliare cu clădirea de producție.

4. Alegerea soluțiilor în funcție de importanța și amplasarea uzinei.

5. Rezolvarea plastică cu formele și materialele obișnuite sau cu elemente noi, chiar dacă pentru început ele sînt ceva mai scumpe (mase plastice, aluminiu etc.).

6. Este necesar să se rămînă la linia funcționalului pur, sau sînt posibile unele depășiri ale costului, pentru obținerea unei plastici mai expresive? (De exemplu : pavilionul administrativ să fie realizat într-o construcție turn sau orizontală?)

7. Ținînd seama că extinderile la obiectele preuzinalului nu sînt direct proporționale cu acelea ale fabricațiilor (de exemplu la o triplare de capacitate, creșterea personalului administrativ este de aproximativ 20—30%), nu este indicat, pentru o economie de cost și pentru a elimina dificultățile ocazionate de un nou șantier și chiar pentru o rezolvare unitară arhitecturală, să se construiască de la început pentru etapa finală?

8. Este necesar să se întocmească proiecte tip sau directive pentru toate obiectele preuzinale. De aici s-ar putea trage concluzia că toate preuzinalele vor fi la fel. Este de analizat, în funcție de punctul 4, neobligativitatea folosirii acestor proiecte în anumite cazuri speciale ; pentru a nu se crea confuzii sau exagerări, la tema de proiectare proiectantul ar propune forurilor de avizare diversele soluții, iar acestea în aviz vor specifica soluția.

9. Ținînd seama de necesitatea folosirii obiectelor din preuzinal de către întreprinderea constructoare în cadrul organizării de șantier, sînt de analizat prevederile H.C.M. 1010 care creează un regim special.

★

Considerăm că acest mic ansamblu de cîteva clădiri, prin care zilnic trec muncitorii la începerea și terminarea lucrului, ar trebui astfel proiectat și realizat încît să insufle tuturor buna dispoziție necesară producției sau preocupărilor lor la ieșirea din schimb.

Acest mic ansamblu, unde poposesc toți cei ce vin la o uzină, pentru a vedea cele mai moderne fabricații, ar trebui să fie realizat la nivelul și în plastica adecvate acestor perfecționate instalații tehnologice.

Rezolvarea preuzinalelor nu este o problemă ușoară. Considerăm însă că printr-un efort unitar al institutelor de proiectare se pot găsi soluții mai bune decît cele de astăzi.

În exteriorul rotondei, într-un spațiu inelar, cu accese din exterior, se găsesc distribuite scările ce conduc la terasa superioară, precum și încăperile necesare instalațiilor curente.

Pe terasa superioară, care are un diametru de 17 m, se găsește, în centrul pentagonului format de poziția celor 5 arce, un altar de granit roșu cu o flacără veșnică, simbol al prezenței vii a eroilor care și-au sacrificat viața pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

În exterior, baza monumentului este îmbrăcată cu labradorit negru-verzui, cu reflexe sidefii. Terasa superioară și cele cinci arce înalte care pornesc de pe ea sînt îmbrăcate cu granit roșu.

În interior, rotonda are pereții de granit roșu, iar pardoseala de granit roșu și labradorit. Lespezile criptelor sînt din granit negru ca și elementul decorativ central.

Întreaga rotondă este acoperită cu o boltă de mozaic aurit, centrul ei fiind ocupat de o cupoletă argintie, care constituie izvorul de lumină indirectă al încăperii.

Vestibulul de intrare, care precede rotonda, este îmbrăcat în același material ca încăperea centrală.

EMICICLUL. Elementul principal este înconjurat la o distanță de 34 m de un emiciclu, îmbrăcat în exterior cu travertin alb de Borsec și acoperit cu plăci de andezit negru de Baia Mare. El ocupă o suprafață de 820 m^2. Soclul emiciclului este executat tot din andezit negru.

Emiciclul străjuiește ca o gardă de onoare elementul central al compoziției. În interiorul lui se află 1800 nișe, în care se vor păstra urnele cu cenușa celor mai buni fii ai poporului muncitor.

Interiorul emiciclului are pereții îmbrăcați cu marmură neagră de Moneasa, iar nișele urnelor, dispuse pe registre, sînt acoperite cu plăci de marmură albă de Vasiova. Pardoseala interioară este executată din marmură neagră și roșie de Moneasa.

Plafonul emiciclului este boltit și luminează indirect încăperea.

Atît monumentul principal cît și emiciclul se află amplasate pe terasa cea mai de sus a parcului. Terasele ocupă o suprafață de peste 12 000 m² și sînt pardosite cu plăci de piatră de Bampotoc și andezit negru de Baia Mare.

În jurul emiciclului, pe un taluz ușor înclinat ce face legătura între baza emiciclului și terasa superioară, sînt amplasate 70 cripte exterioare, acoperite cu lespezi de granit negru.

ACCESELE ȘI TRENA. Trena întregii compoziții o formează o suită de lucrări ce se întind pe o lungime de cca. 800 m, din Piața Libertății pînă la monumentul central.

În Piața Libertății se creează o limitare a parcului, în semicerc, formată din taluze și terase cu verdeață. Parcul este separat de piață printr-o grilă scundă, lăsînd liberă privirea spre întregul ansamblu. Aleea centrală, care leagă intrarea principală cu platforma scării de acces a monumentului, pornește dintr-o piațetă de cca. 2 600 m², formînd vestibulul parcului. Aceasta este marcată spațial de 4 elemente verticale din travertin de Borsec, care asigură noaptea iluminatul.

Atît piațeta cît și aleea centrală sînt pardosite cu granit de Măgura Ilvei și bazalt de Racoș, formînd un motiv decorativ încadrat cu borduri din marmură albă de Ruschița. Aleea principală este flancată pe ambele părți de alei pardosite cu dale prefabricate. În cadrul aleii centrale s-au amplasat giganții sculptorilor Paciurea și Storck, sculpturi valoroase, existente în parc.

În continuare, aleea centrală trece peste lac printr-un pod suplu, lung de 134 m, avînd lățimea circulabilă egală cu cea a aleii centrale (12 m).

Podul peste lac a fost studiat din punct de vedere arhitectonic astfel ca să apară cît mai zvelt. El este placat cu piatră de Bampotoc și andezit negru și este mărginit pe ambele laturi cu jardiniere late de 2,00 m, ce țin loc de balustradă.

Capetele podului sînt marcate de două platforme, pardosite cu piatră de Bampotoc și andezit negru, agrementate cu accente de vegetație.

Suprafața lacului a fost mărită la cca. 25 000 m² (față de 21 000 m² cît avea în trecut).

În afară de mărirea suprafeței, s-a restudiat taluzarea întregului teren înconjurător, rectificîndu-se pereul, asanîndu-se lacul și asigurîndu-se drenajul izvoarelor.

Diferența naturală de nivel dintre pod și platforma monumentului a fost rezolvată printr-o scară monumentală, lungă de 85 m, cu lățimea medie de 22 m, executată din piatră de Bampotoc. La pornirea ei scara este străjuită de două socluri ce vor primi în viitor elemente statuare.

Spațiile verzi din parc au fost restudiate ținîndu-se seama de caracterul compoziției. În acest scop s-a urmărit:

— gruparea suprafețelor existente înverzite în suprafețe mai ample;

— mărirea, prin mișcări de teren, a spațiului verde și a perspectivelor;

— realizarea de perdele verzi la intrarea în parc, de-a lungul accesului principal și în jurul monumentului;

— dispunerea suprafețelor înflorite pe principiul petelor mari de culoare;

Pentru aceasta a fost necesară restudierea traseului drumurilor și aleilor din parc precum și a plantării masive de arbori și plante perene.

SISTEMUL CONSTRUCTIV. Elementul principal din centrul compoziției prezintă o structură de rezistență specială condiționată de caracteristicile lui arhitecturale.

Cele 5 arce înalte de 38 m reazemă și se încastrează direct în cupola rotondei parterului. Cupola este prinsă la naștere într-un inel masiv, precomprimat, prin intermediul căruia se reazemă la parter pe o serie de pile puternice dispuse radial. Acestea transmit sarcinile mai departe, prin subsol, pînă la radierul inelar, care formează fundația întregului edificiu.

Importanța deosebită a monumentului, amplasarea lucrărilor în ansamblu și gradul lor special de finisare au impus o anumită concepție de proiectare și în ceea ce privește structurile de rezistență. Elementele structurii sînt robust dimensionate, bine legate între ele în toate sensurile, formînd un monolit de o mare rezistență și stabilitate.

Întreaga structură a fost concepută și calculată pentru preluarea unor eventuale solicitări seismice deosebite, cu mult mai mari decît cele admise în mod obișnuit în calcule.

Cupola care suportă arcele monumentului a fost proiectată ca o structură casetată, realizată dintr-o rețea pentagonală de arce principale și secundare încrucișate, solidarizate prin plăci groase la intradosul și extradosul cupolei.

Alcătuirea și calculul ansamblului de arce și cupolă a constituit problema principală de structură a proiectului. Valoarea neobișnuit de mare a sarcinii permanente ce încarcă această cupolă — peste 4 000 tone — dă o imagine a condițiilor deosebite ale unei astfel de structuri. Rezultatele calculelor au fost verificate și prin încercări asupra unui model redus la scara 1 : 50.

Precomprimarea inelului s-a proiectat și executat după un procedeu original prin tensionarea cablurilor în direcție radială. S-au obținut rezultate tehnico-economice mult avantajoase față de procedeele clasice de tensionare în direcție tangențială.

Terenul de fundație, constituit dintr-un pachet gros și uniform de argile consistente, nu a ridicat probleme de natură specială.

Executarea lucrărilor de beton armat a pus constructorilor probleme tehnologice deosebite, în condițiile unei exigențe sporite asupra calității.

Restul structurilor de rezistență a lucrărilor din cadrul ansamblului ca: pod, scară monumentală, emiciclu etc., urmăresc și ele concepția de arhitectură a obiectelor respective.

FINISAJE. Pietrăria, șlefuită sau lustruită, folosită în exterior sau interior și așezată la pardoseli, scări, pereți, arce etc., reprezintă volumul cel mai important al lucrărilor de finisaj.

La placarea monumentului s-a folosit o tehnică nouă de fixare a granitului pe verticală, depărtat de structura construcției, asigurînd astfel, în timp, păstrarea nealterată a materialului de acțiunea agenților chimici, rezultați din masa construcției.

Datorită realizării acestui monument s-au creat condiții noi pentru tăierea, prelucrarea și montarea granitului în țara noastră, prin folosirea de utilaje perfecționate și formarea de cadre specializate.

Feroneria, executată din bronz și alamă, potrivit importanței monumentului și poziției elementelor metalice în compoziția arhitecturală, s-a realizat la un nivel tehnic ridicat.

INSTALAȚII. Iluminatul general al parcului a fost în întregime restudiat, asigurîndu-i-se prin noi posturi trafo o alimentare cu energie electrică capabilă să satisfacă și iluminatul festiv al monumentului.

Ideea călăuzitoare în iluminarea ansamblului monumentului a urmărit sublinierea directă a traseului principal prin concentrare de lumini, punîndu-se în valoare obiectul principal al compoziției.

Monumentul este prevăzut cu instalații și aparatură specială pentru transmisiuni radiofonice și de televiziune.

Instalații speciale automate de ventilație, încălzire, răcire și condiționare, asigură în interiorul monumentului o temperatură constantă atît vara cît și iarna.

O rețea specială de conducte asigură, prin pulverizarea apei, umiditatea suprafețelor înverzite din jurul monumentului sau a unor porțiuni de-a lungul căii de acces.

★

Muncitorii, tehnicienii, inginerii și arhitecții, care au lucrat la edificarea acestui important monument, au mulțumirea de a fi contribuit cu inventivitatea, pasiunea și munca lor la cinstirea veșnică a eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

Prof. arh. HORIA MAICU

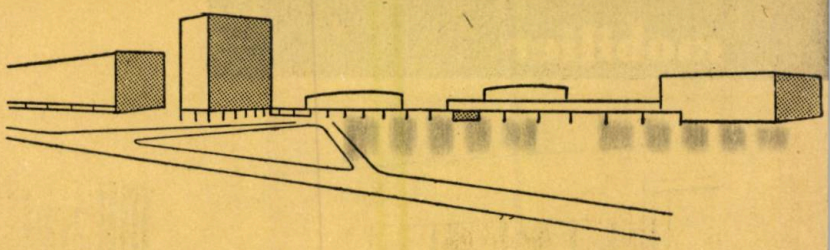

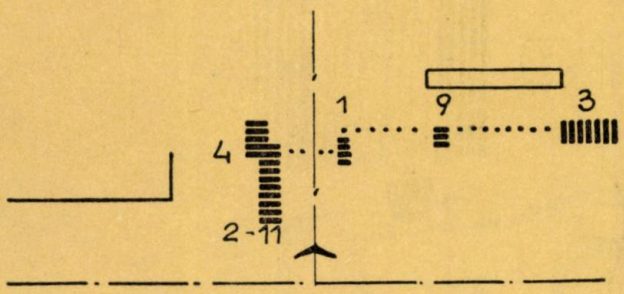

4

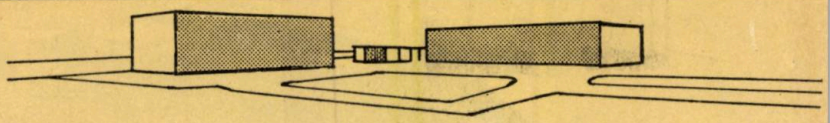

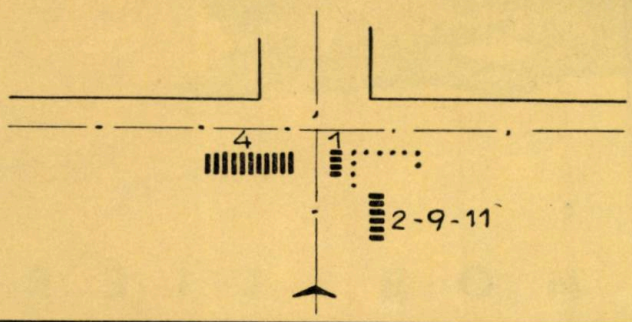

5

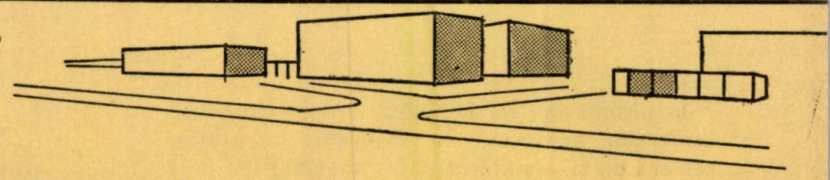

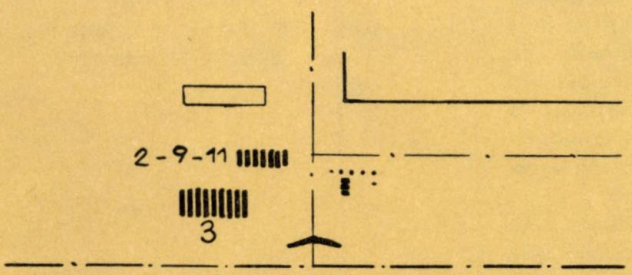

6

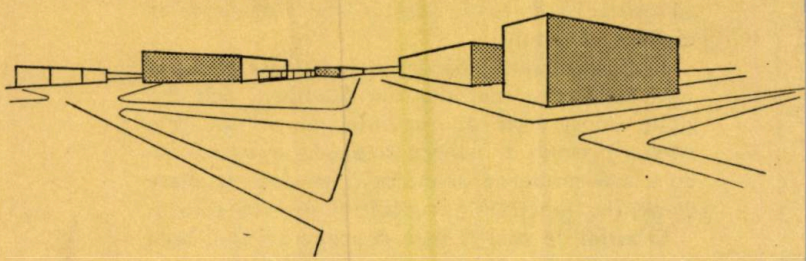

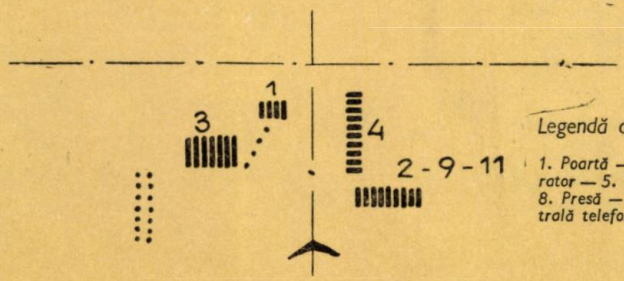

7

Legendă comună:

1. Poartă — 2. Pavilion administrativ — 3. Cantină — 4. Laborator — 5. Garaj electrocare — 6. Garaj auto — 7. Pompieri 8. Presă — 9. Punct medical — 10. Casă de oaspeţi — 11. Centrală telefonică — 12. Bibliotecă.

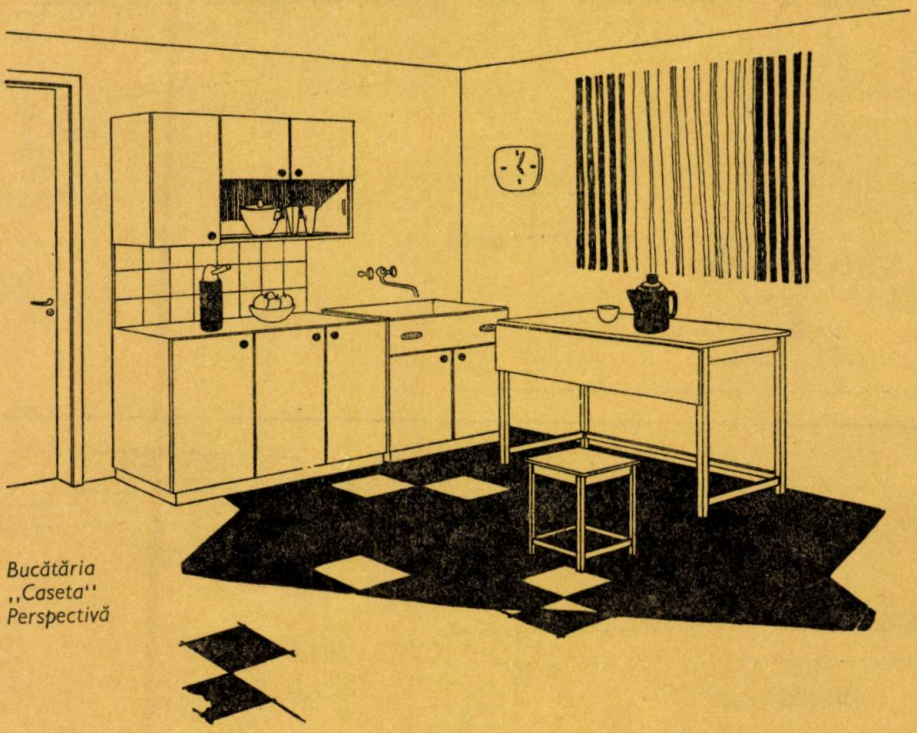

Bucătăria „Caseta"
Perspectivă

MOBILIER

În ultimii ani, în domeniul mobilei destinate camerelor de locuit, ca dormitor, sufragerie, cameră de zi, s-au făcut paşi importanţi pe linia creării de piese cu forme şi linii simple, cu colorit deschis, tapisate cu stofe în culori vii, uni sau cu modele simple, trecîndu-se chiar la formule noi, ca mobilă modulată şi combinabilă. În ceea ce priveşte însă mobilierul de bucătărie se constată o rămînere în urmă.

Modele noi de garnituri de bucătărie s-au creat, dar fără a se ţine seama de posibilităţile de amenajare şi organizare a încăperii destinate să satisfacă funcţiunile acestui laborator personal al fiecărei familii.

În ultimul timp, pentru o judicioasă şi raţională folosire a spaţiului din bucătării, atît din noile construcţii de locuinţe cît şi din cele vechi, precum şi pentru o execuţie bazată pe cele mai moderne tehnologii, au fost studiate şi pentru funcţiunile bucătăriei diverse soluţii.

O astfel de soluţie este conceperea unei serii de corpuri, modulate, cu gabarite reduse, cu aspecte şi compartimentări diferite, în funcţie de diferitele utilizări

Aceste corpuri permit, pe lîngă o aşezare după gustul fiecărei familii şi în funcţie de spaţiul disponibil, o execuţie cu un proces tehnologic în care, datorită micşorării numărului de repere,

Autor bucătărie « Modul » : arh. Valentin Dragnea

Autor bucătărie « Caseta » : arh. Evantia Deculescu

INCEF

execuția să poată fi mecanizată și automatizată și de o mare precizie.

Pentru exemplificare prezentăm două garnituri proiectate în cadrul INCEF, în cursul anului 1963.

Bucătăria « Modul » se compune din următoarele piese, prezentate împreună cu dimensiunile de gabarit în tabela 1.

Dimensiunile de gabarit ale pieselor au fost stabilite în anul 1963 înainte de intrarea în vigoare a STAS 6685—62, prin care se stabilesc dimensiunile de gabarit ale mobilierului pentru bucătării — tipuri reduse.

Pentru eliminarea montării greoaie a cuielor agățătoare necesare dulapurilor suspendate, acestea au fost prevăzute într-o variantă constructivă cu picioare prin intermediul cărora se sprijină pe dulapurile-masă.

Prin gruparea diferită a celor 16 corpuri, în funcție de spațiul disponibil, necesități, gust și posibilități de achiziționare, se poate realiza o mare serie de combinații.

Taburetele sînt astfel dimensionate încît intră unul în altul, ocupînd în acest fel numai spațiul necesar celui mai mare.

Avantajul modulării pieselor și deci al reducerii numărului reperelor este ilustrat prin următoarele:

— pereții laterali ai dulapurilor înalte sînt formați din același element

— pereții laterali ai tuturor dulapurilor-masă sînt formați din același element

— pereții laterali ai tuturor dulapurilor-suspendate sînt formați din același element.

— o serie de corpuri cu mărimi și compartimentări diferite au aceleași tipuri de uși, polițe, sertare etc.

Ca materiale sînt folosite: plăci din așchii de lemn triplu stratificate PAL de 16 mm grosime, pentru corpuri și uși, 12 mm și 8 mm grosime pentru polițe; plăci din fibre de lemn PFL înnobilate, pentru placarea plăcilor dulapurilor-masă, mesei și taburetelor. Elementele masive, picioarele, legăturile, soclurile, sertarele sînt executate din cherestea de fag. Finisajul se face cu duco, prin stropire, în diverse culori pastelate, soclul avînd culoarea neagră.

Tabela 1

Nr. crt.	Denumirea piesei	Dimensiuni în mm.		
		Lungime	Lățime	Înălțime
1	Dulap înalt d.i. 1	450	330	1 800
2	Dulap înalt d.i. 2	450	330	1 800
3	Dulap-masă d.m. 1.1	450	500	820
4	Dulap-masă d.m. 1.2	450	500	820
5	Dulap-masă d.m. 1.3	450	500	820
6	Dulap-masă d.m. 2.1	900	500	820
7	Dulap-masă d.m. 2.2	1 900	500	820
8	Dulap-masă d.m. 3.1	1 350	500	820
9	Dulap-masă d.m. 3.2	1 350	500	820
10	Dulap-suspendat d.s. 1.1	450	330	600
11	Dulap-suspendat d.s. 1.2	450	330	600
12	Dulap-suspendat d.s. 2.1	900	330	600
13	Dulap-suspendat d.s. 2.2	900	330	600
14	Dulap-suspendat d.s. 2.3	900	330	600
15	Dulap-suspendat d.s. 3.1	1 350	330	600
16	Dulap-suspendat d.s. 3.2	1 350	330	600
17	Masă	900	550	760
18	Taburet mare	420	420	440
19	Taburet mijlociu	360	360	440
20	Taburet mic	300	300	440

MODULAT PENTRU BUCĂTĂRII

Bucătăria « Modul » — Perspectivă

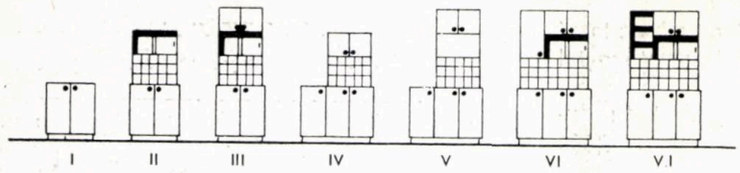

Variante de combinare a complexelor bucătăriei « Caseta »

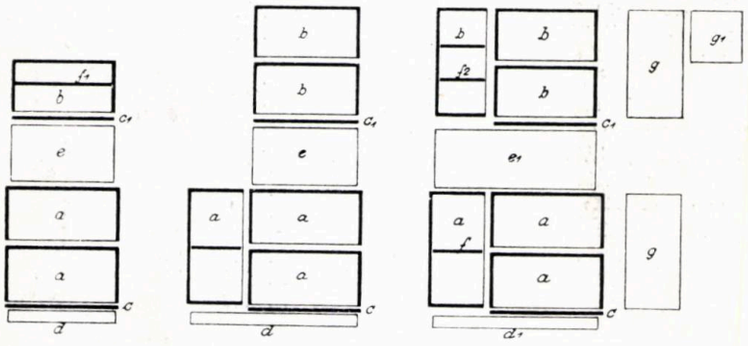

Complexele modulate ale bucătăriei « Caseta »

a. *Element inferior orizontal* — b. *Element superior orizontal* — c. *Panou element inferior* c1. *Panou element superior* — d. *Soclu mic* — d1. *Soclu mare* — e. *Panou de sprijin mic element superior* — e1. *Panou sprijin mare element superior* — f. *Poliță element inferior vertical* — f1. *Poliță element superior orizontal* — f2. *Poliță element superior vertical* — g. *Ușa element inferior* g1. *Ușa element superior*

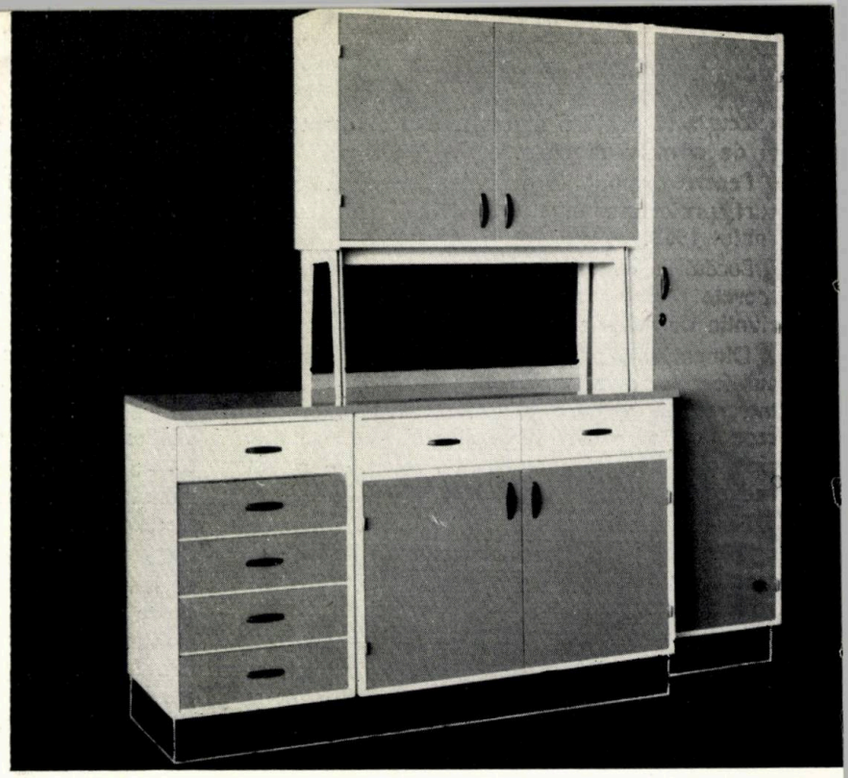

Unele variante

Piesele modulate ale bucătăriei « Modul » și posibilitățile lor de combinare

O altă garnitură, *bucătăria « Caseta »*, prezintă o soluție diferită de folosire a unor complexe modulate, în vederea realizării acestora pe baza unei tehnologii mecanizate pe bandă și realizări de variante de formă, funcționalitate și dimensiuni.

Garnitura se compune din dulap, într-un număr însemnat de variante, o masă extensibilă și 3 taburete.

În toate variantele, dulapul rezultă din combinarea a 12 complexe modulate, care dau variante de formă, funcționalitate și dimensiuni.

Masa și taburetele sînt dimensionate astfel, încît cele trei taburete intră între picioarele mesei.

Dimensiunile pieselor sînt prezentate în tabela 2.

Dimensionarea este făcută astfel, încît la ambalare și transport corpurile superioare pot intra în cele inferioare.

Din combinarea complexelor modulate poate rezulta un număr însemnat de variante de dulap.

Complexele de bază pentru formarea corpurilor inferioare și superioare (cutiile) sînt două, alcătuite din doi pereți laterali, tavan și spate, care prin combinare și completare cu uși, soclu, polițe și geamuri, dau o mare varietate de dulapuri.

Toate complexele-cutii sînt formate din panouri din rame de placaj de 4 mm — 3 foi încleiate — dublu placate cu plăci din așchii de lemn PFL standard dure.

Corpurile interioare sprijină pe soclu, cele superioare fiind suspendate de perete, sprijinind pe un panou de legătură între cele două corpuri, placat cu PFL înnobilat.

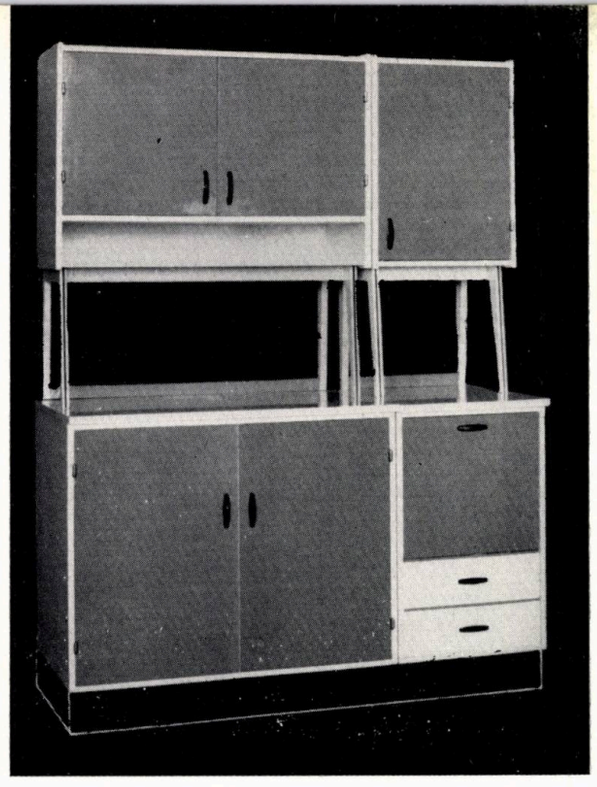

de combinare a pieselor bucătăriei „Modul"

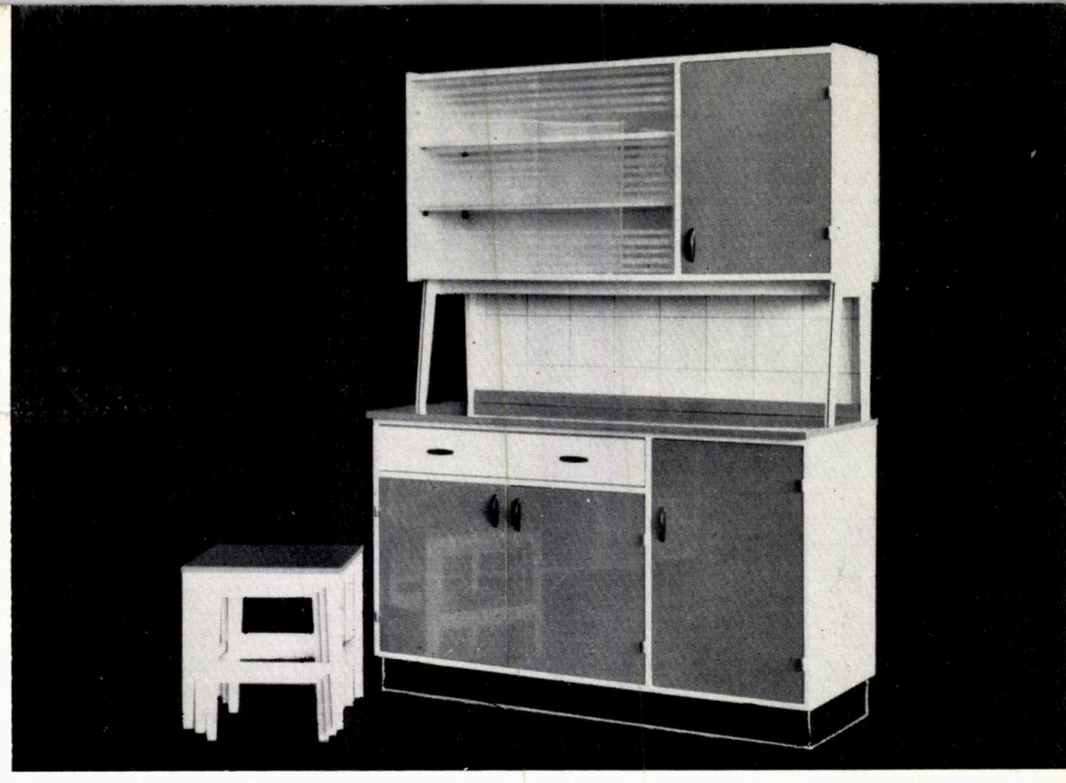

Bucătăria « Modul » — Variantă cu elemente de sprijin ale corpurilor superioare

Tabela 2

Nr. crt.	Denumirea piesei	Dimensiuni în milimetri		
		Lungime	Lățime	Înălțime
1	Dulap varianta I	700	500	760
2	Dulap varianta II	700	500/300	1 520
3	Dulap varianta III	700	500/300	1 810
4	Dulap varianta IV	1 040	500/300	1 520
5	Dulap varianta V	1 040	500/300	1 810
6	Dulap varianta VI	1 040	500/300	1 810
7	Dulap varianta VII	1 040	500/300	1 810
8	Masă extensibilă	1 050	450/750	760
9	Taburet	300	300	450

Asamblarea complexelor se face prin cepuri rotunde aplicate și prin încleiere.

Ușile sînt fixate cu balamale speciale cu arc, care permit, pe lîngă deschiderea ușilor în planul pereților laterali, deci posibilitatea alăturării corpurilor, auto-închiderea acestora cînd sînt scoase din poziția de repaus.

Finisarea pieselor este făcută prin stropire cu duco în diverse combinații de culori.

Executarea acestor garnituri în producția de serie a anului 1964, va satisface toate necesitățile de mobilare atît a bucătăriilor din noile construcții de locuințe, cît și a celor vechi.

Arh. VALENTIN DRAGNEA

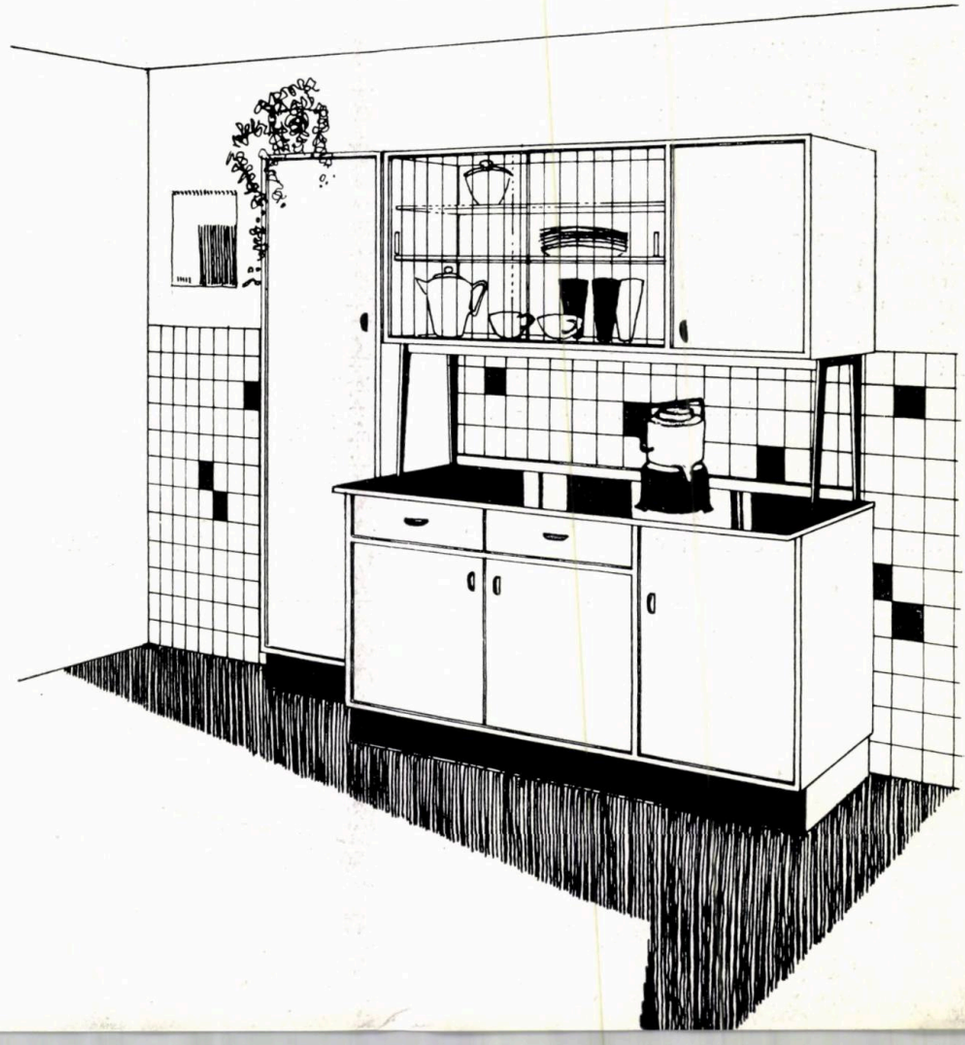

de peste hotare

R. P. BULGARIA

Conform unei hotărîri a Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria din aprilie 1962, a avut loc un concurs internațional pentru proiectul gării orașului Sofia. În afară de 20 de colective de arhitecți bulgari, au participat 15 colective din R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Romînă, R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă și U.R.S.S.

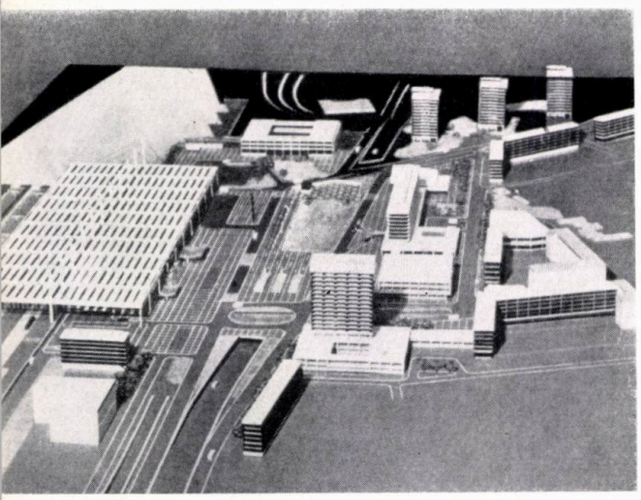

1

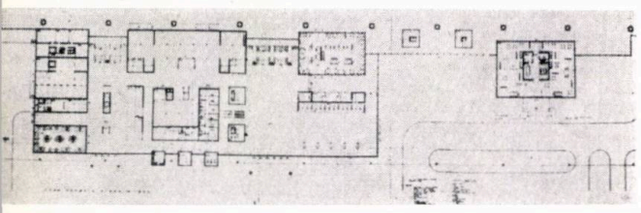

2

Juriul, din care a făcut parte și dr. arh. Eugenio Montuori din Roma, ca reprezentant al Uniunii Internaționale a Arhitecților, a acordat premiul întîi proiectului **(1,2)** prezentat de un colectiv din R. D. Germană, condus de ing. dipl. Hans Gerike, ca răspunzînd în modul cel mai fericit condițiilor cerute de tema concursului și rezolvînd cu succes problema gării propriu-zise, a pieței din fața gării și aceea a nodurilor de comunicații urbane interioare între sala de recepție și oraș. În timp ce soluția privind gara are un caracter definitiv, soluțiile pentru celelalte două probleme au mai curînd caracter de propuneri facultative și oferă posibilități de rezolvare suplă a lor în funcție de necesitățile ce se vor ivi în viitor.

Arhitectura (Sofia), nr. 4—5/1963

FRANȚA

În 1961 s-a terminat construcția, situată la nord de Nisa, a centrului de cercetări al companiei americane de aparatură electronică de calculat « International Business Machines » (I.B.M.), după proiectul arhitectului Marcel Breuer și al asociatului său Robert F. Gatje.

Pentru a se încadra în peisajul înconjurător și pentru a se conforma cerințelor autorităților municipale, care s-au opus unei construcții în înălțime sau cu aspect comercial, laboratoarele și birourile au fost incluse într-o clădire avînd doar două etaje, degajată de sol prin piloți a căror înălțime variază, în funcție de panta terenului, de la 4,12 m la 7,54 m tratați în beton aparent cu relief foarte pronunțat **(3)**.

Planul **(4)**, în formă de Y dublu, are avantajul că permite iluminarea naturală a tuturor încăperilor, reduce distanțele de la extremități la instalațiile centrale de circulație verticală și evită ca una din aripile clădirii să închidă vederea ocupanților celeilalte.

Clădirea este din beton armat; pentru a se asigura flexibilitatea planului, interaxul punctelor de sprijin în fațadă este de 1,80, și stîlpii interiori au fost, pe cît posibil, evitați, lăsînd în cea mai mare parte o deschidere liberă de 12,00 m.

Datorită supraîncărcărilor cerute de planșeuri, această dispoziție, împreună cu necesitatea de a putea plasa diverse canalizări verticale în pilonii fațadei, a dat acestora

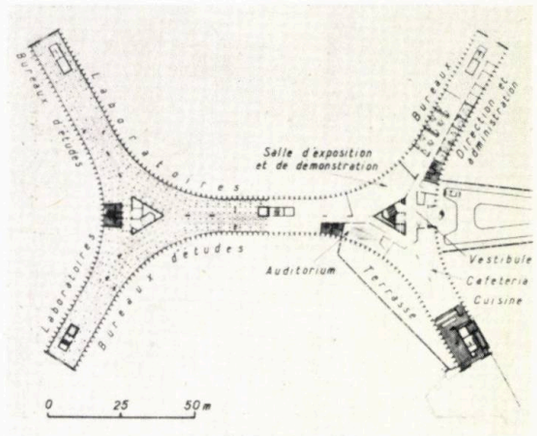

4

un profil important **(5)**. Acest puternic rezalit al pilonilor, împreună cu profilul buiandrugilor și al platbandelor orizontale conferă edificiului aspectul său lapidar și îndeplinește și funcția de pare-soleil, în acest sens eficacitatea fiind asigurată de faptul că întreaga clădire este climatizată.

Datorită standardizării elementelor structurale, s-a putut utiliza pe scară largă prefabricarea pe loc.

Techniques & Architecture, nr. 4/1963

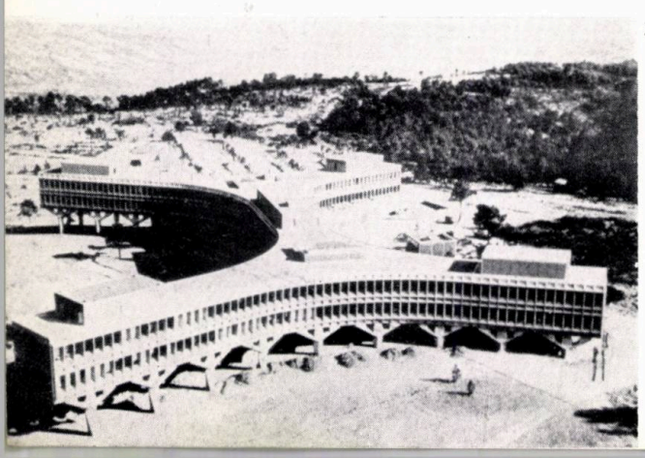

3

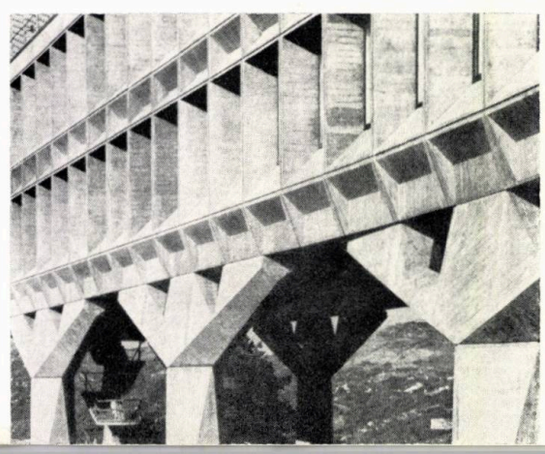

5

JAPONIA

Printre diversele construcții actualmente în curs de realizare, în vederea jocurilor olimpice ce vor avea loc în acest an la Tokio, se numără și două mari săli de sport, pentru 18 000, respectiv 5 400 spectatori, proiectate de arhitectul Kenzo Tange. Întregul complex de acces, spațiile de parcare a automobilelor, tunelurile de intrare pentru sportivi, trecerile pentru pietoni, precum și aleile din jur au fost concepute ca elemente ale unui ansamblu unic **(6, 7, 8, 9)**.

Aspectul exterior al celor două construcții, cu marile concavități ale acoperișurilor, reamintește de curburile

6

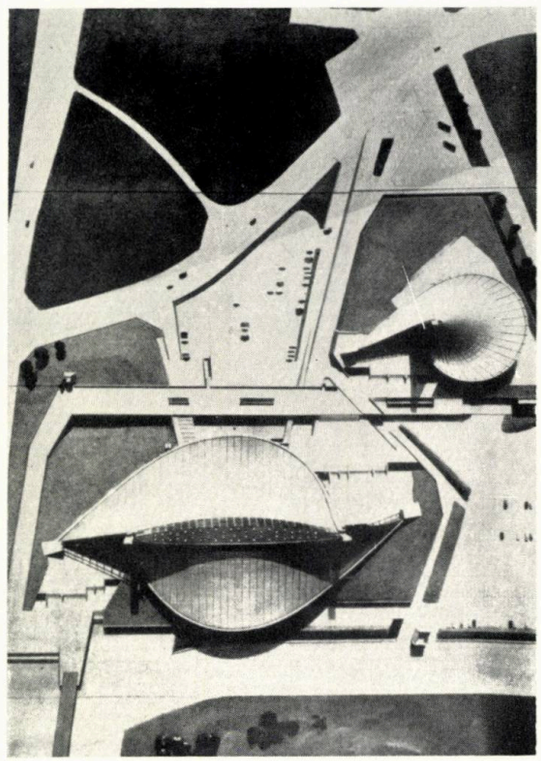

tradiționale ale arhitecturii japoneze, preluate cu multe secole în urmă din China și adaptate apoi de meșterii arhitecți japonezi.

Adoptînd aceste forme, arhitectul a căutat să evite sentimentul de strivire, de apăsare, pe care îl creează adesea construcțiile destinate a cuprinde grupuri foarte mari de oameni.

După cele arătate de Tange, suprafața utilă va fi astfel aranjată încît să dea naștere celui mai mic volum posibil, dar totuși satisfăcător din punct de vedere estetic, ceea ce va reduce și problemele de acustică și va micșora volumul de aer ce urmează a fi condiționat. Tange și Yoshikatsu Tsuboi, inginerul cu care colaborează, au adoptat o formă catenară, care necesită mult mai puțin oțel decît o cupolă cu carcasă de oțel. Greutatea oțelului efectiv utilizat este un factor important în ce privește acel sentiment apăsător aflat în construcții mai clasice cu caracter sportiv.

Revista « The Japan Architect », care prezintă aceste construcții, consideră că ele vor fi, probabil, cele mai reușite, dintre construcțiile pregătite pentru Jocurile Olimpice de la Tokio.

The Japan Architect, iunie 1963

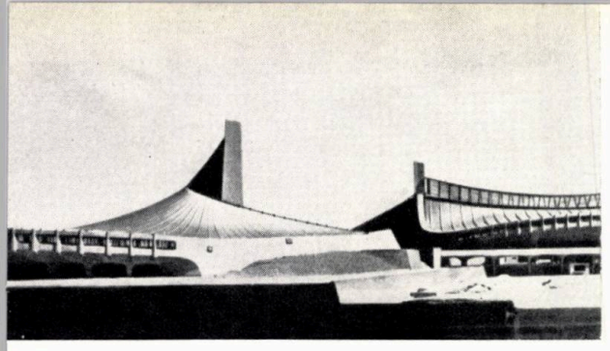

7

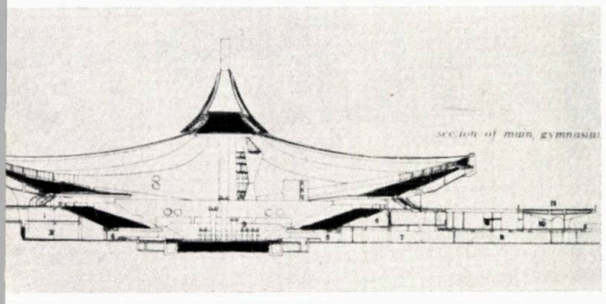

8

Programul prevede dezvoltarea unor serii de secțiuni pentru clădiri cu multe etaje (8—12), cu încălzîre centrală și pentru clădiri cu puține niveluri (4—5) care să conțină și variante cu sobe.

Sistemul constructiv propus prin program este cu pereți portanți transversali din beton, planșee din beton precomprimat și panouri de fațadă prefabricate.

Secțiunile prezentate trebuiau să dea combinații de apartamente variate, de la apartamentul cu o cameră (pentru o persoană) pînă la apartamentul cu 4 camere (pentru 5—7 persoane), ținîndu-se seama de meseria, sexul și vîrsta persoanelor ce compun familia.

Ca apartament de bază se ia cel de 3 camere pentru 3—4 persoane.

Indicii medii de apartament propuși sînt:

— aria utilă medie/ap. = 49—50 m²
— aria locuibilă medie/pers. = 11 m²
— cost mediu/ap. = 19,5 mii de mărci (maxim).

Camera de zi minim 16 m², dormitorul pentru 2 persoane 9—10 m², dormitorul pentru 1 persoană minim 6 m². Este obligatorie prevederea spațiilor necesare pentru depozitare, debara, nișe și dulapuri înzidite, dotarea completă a camerei de baie și a bucătăriei în vederea creșterii confortului.

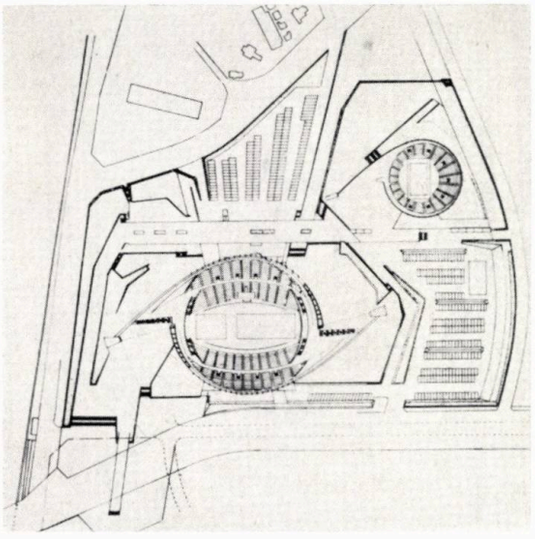

9

R. D. GERMANĂ

În Republica Democrată Germană s-a lansat în decembrie 1962 un concurs pentru secțiuni de locuințe-tip, pentru a se permite elaborarea unei noi serii de proiecte-tip de locuințe care să se execute cu elemente și mijloace industrializate și să corespundă cerințelor în continuă transformare ale vieții socialiste. În paralel se propune studierea unor proiecte pentru dotările social-culturale care să poată fi executate cu aceleași elemente tipizate industrializate.

Ca principiu de bază al dezvoltării noilor orașe stă ideea măririi densității construcțiilor pe teren, mărirea numărului de niveluri ale construcțiilor de locuințe, amplasarea dotărilor microraionului într-un centru grupat și urmărirea unei plastici armonioase și variate.

Tema program a concursului punea ca primă sarcină participanților de a obține în cadrul acelorași indici medii de suprafețe de pînă acum și la un preț de cost mai redus, printr-o mai judicioasă repartizare a suprafețelor și prin metode tehnice avansate, o calitate superioară a construcțiilor și a unităților de locuit, atît din punct de vedere funcțional, al confortului, cît și al plasticii realizate.

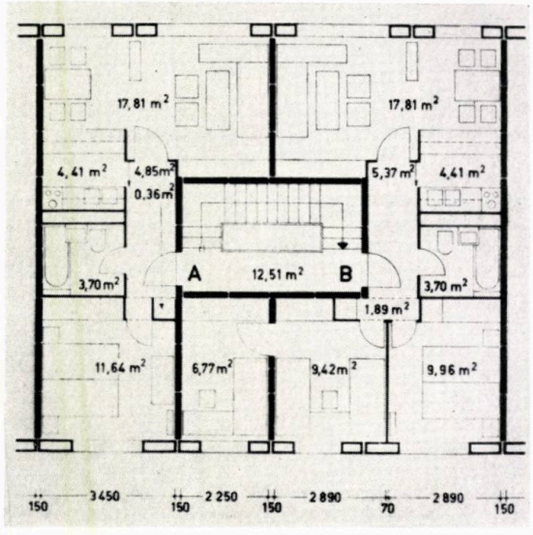

10

Au fost premiate 5 lucrări pe baza cărora autorii vor întocmi proiecte-tip ce se vor realiza experimental cu participarea și sub îndrumarea lor. Această metodă a mai fost folosită cu rezultate pozitive.

Premiul I **(10)** a fost decernat proiectului care a răspuns în cea mai mare măsură cerințelor temei. Principiul de bază al seriilor prezentate cu serviciile (baie, bucătărie și caja scării) în interiorul secțiunii, realizează o scurtare a frontului de fațadă și posibilitățile pentru o fațadă unitară.

Pe aceleași deschideri de 12,00×10,80 m sau 12,00×12,00 m se realizează grupări de două apartamente la scară, de diferite feluri și mărimi. Elementele de planșeu pentru toate variantele au deschideri de 6,00 m; deschiderea variată în adîncime se realizează cu aceleași elemente tipizate.

Fiecare serie de secțiuni acoperă toate tipurile de apartamente cu 1—2—3—4—5 camere.

Pentru clădirile cu multe niveluri, intrarea și grupul de ascensoare se rezolvă tot în traveea tip de 6,00 m; se propun etaje intermediare de repartiție (din 3 în 3 niveluri) cu camere comune — depozite de-a lungul unui coridor central de circulație care leagă toate secțiunile între ele.

Deutsche Architektur, nr. 10/1963

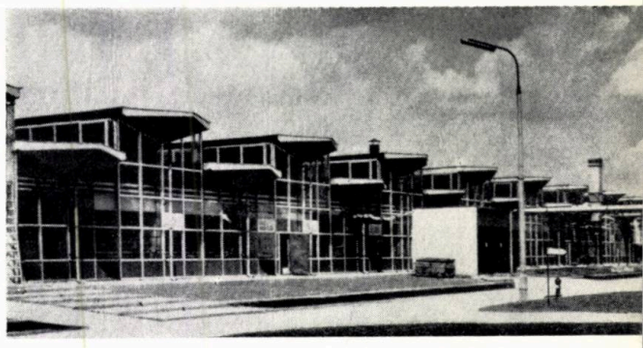

11

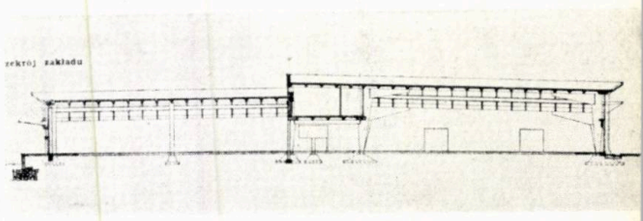

12

R. P. POLONĂ

Fabrica de mobile din Wyszkow **(11, 12)** cuprinde două secții de producție: o secție de plăci aglomerate și o secție de mobilă. Construcția oferă un exemplu de utilizare a unui element de bază unic pentru acoperirea diferitelor construcții. Concepția constructivă a acoperișului **(13)** constă din executarea unor plăci subțiri cilindrice concave cu nervuri asamblate prin precomprimarea, pe lungimi diferite, a unor elemente prefabricate curbe avînd dimensiunile de 1,5 m lățime și 6 m lungime. Stîlpii de sprijin pot fi de înălțime diferită în diversele hale, ceea ce permite iluminarea de sus, la intensități dorite. Profilurile pereților și ale ferestrelor sînt din tablă de 25 mm, laminate la rece, ceea ce duce la obținerea de mari economii de oțel și de profiluri laminate la cald.

Architektura (Varșovia), nr. 12/1963

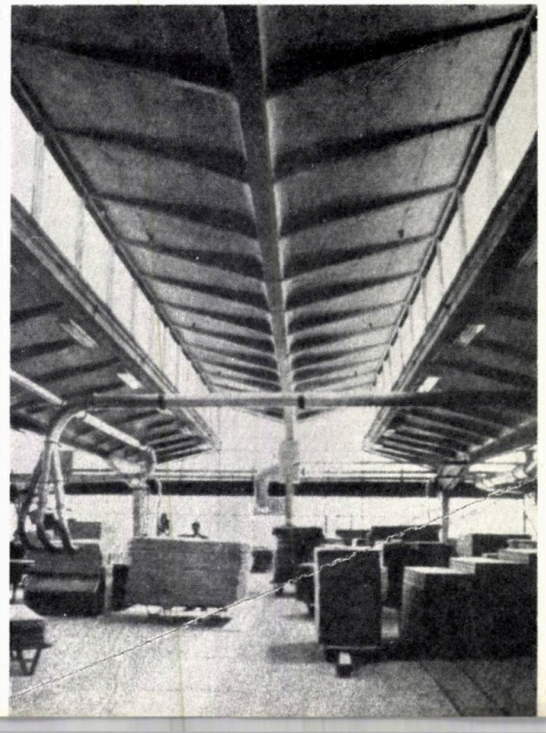

13

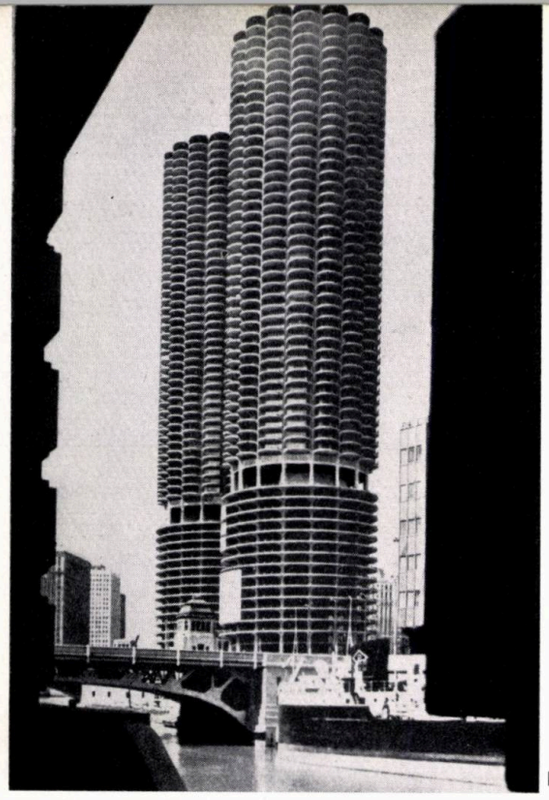

14

BLOCURI TURN ÎN R. F. GERMANĂ, S.U.A. ȘI AUSTRALIA

Tendința de a rupe monotonia și rigiditatea — devenită uneori obsedantă în cadrul marilor orașe capitaliste — a unghiului drept, a volumului rectangular, a pereților nesfîrșiți de sticlă reflectantă, care obosesc ochiul și transformă peisajul citadin într-o succesiune de ritmuri stereotipe, este ilustrată de apariția a numeroase construcții-turn de forme circulare. Arh. Bertrand Goldberg din Chicago, autorul complexului Marina City—Chicago, fundamentează teoretic soluția proiectului său în modul următor:

Dacă secolul XIX reduce umanitatea la simboluri științifice pe care încearcă să le aplice și la aglomerațiile și viața urbană, secolul XX pune accentul pe mișcare, spațiu, condiții sanitare, natură. Mișcarea privește circulația și problemele pe care le pune; spațiul se exprimă prin grija care se acordă celor 3 dimensiuni (piețe neregulate, plasticitatea obiectelor prin jocuri de volume, perspective deschise, mari spații verzi ce contribuie la închegarea întregului); grija pentru condițiile sanitare și igienice este parte integrantă a programelor de urbanism; natura ocupă un loc important și specific în contextul ansamblurilor. Toate acestea reprezintă o reacție împotriva «învelișului standard» conceput pentru «omul standard», reacții care se sprijină pe cercetările asupra nevoilor omului, a familiei, igienei, pe mediul spiritual și cultural de care omul are nevoie. Pe lîngă alte considerente, forța de atracție a orașului se datorește și terenului prielnic pentru dezvoltarea spirituală (aici autorul arată că 50% din tineri revin în oraș fugind de mediul de la țară, unde părinții lor se retrăseseră).

O altă constatare interesantă este aceea că orașele «mașină de muncă» nu pot supraviețui economicește (de exemplu în New-York — în Park Avenue — unde clădirile de locuit sînt în curs de dispariție, metrul pătrat de teren pentru birouri se închiriază de cca. 3 ori mai scump decît metrul pătrat pentru locuințe). Rezultatul acestei speculații este existența unei populații «de zi» foarte numeroasă, care necesită o echipare foarte puternică (transporturi, lucrări edilitare etc.) pentru o utilizare efectivă de cîteva ore pe zi. Se obține astfel o productivitate și deci o rentabilitate scăzută a cartierelor foarte specializate.

«Marina City» este o încercare de a sintetiza constatările de mai sus. Complexul este amplasat în mijlocul unor clădiri înalte dintr-un cartier aglomerat al orașului. Nu există o rețea de circulație în interiorul complexului; o piață centrală servește atît vehiculele cît și pietonii. Cele 5 clădiri sînt așezate pe o platformă ce acoperă întreg teritoriul și care cuprinde toate dotările (comerț, sanitare, depozite, recepție, restaurant și «Marina» — un mic port cu 700 vase, unde suprafețele de apă ajung pînă la interiorul complexului). Două imobile turn **(14)**, pe plan rotund, sînt rezervate locuințelor care ocupă 40 etaje, amplasate peste 20 etaje de parcaj. Imobilul care conține birouri formează un fel de barieră spre partea de nord a orașului. Teatrul formează centrul complexului. Acest «oraș» va avea un aspect caracteristic atît ziua cît și noaptea, vara și iarna, asigurîndu-se o folosire completă și continuă. Folosirea continuă este asigurată prin: 900 locuințe, birouri în suprafață totală de 16 703 m²; distracție și odihnă prin teatru, popicărie, piscină, pistă pentru patine cu roți etc.; ocrotirea sănătății prin sală de gimnastică, club sanitar; cultura printr-un auditoriu de 1 200 locuri pentru diverse reuniuni și manifestări.

Structura turnurilor este concepută cu un nucleu central susținător al întregii clădiri (ascensoare, scări, instalații) ce are și rolul de a prelua sarcinile provenite din vînt. Forma rotundă a turnurilor (diametru interior 18 m, diametru exterior 34,50 m) este foarte avantajoasă la vînt, ea oferind o rezistență de numai 30% față de structurile rectangulare de aceleași dimensiuni.

Un turn cuprinde, în 32 etaje, apartamente de 1 și 2 camere, iar în 8 etaje — apartamente de 3 camere. Balcoanele care înconjoară toată clădirea, au o funcțiune dublă: prelungesc spațiul locuibil și permit totodată o ușoară spălare a ferestrelor și întreținere a instalațiilor de climatizare de la partea superioară a ușii de la balcon **(15)**.

Un alt exemplu de plan rotund, aplicat de data aceasta la un imobil de birouri, este acela din Sidney, Australia Square, lucrare a arh. australian Harry Seidler **(16, 19)**.

Ideea care a stat la baza acestui proiect a fost aceea de a materializa dorința de a da orașului Sidney un semn distinctiv, o emblemă care să poată concura cu edificii similare din alte țări și, pe de altă parte, de a utiliza cît mai avantajos din punct de vedere comercial terenul din apropierea gării Wynyard.

Proiectul este rezultatul mai multor proiecte anterioare foarte laborioase. Urmînd exemplele americane, s-au prevăzut subsoluri generale ce cuprind, începînd de jos în sus: două niveluri pentru parcaje, un nivel pentru întreținere și utilaje, două niveluri pentru magazine.

Cele două clădiri înalte, dintre care una este un zgîrie-nori, sînt susținute la nivelul parterului de stîlpi lăsați liberi, astfel încît circulația pietonilor se face nestînjenit. Latura răsăriteană este delimitată de clădirea mică, avînd un volum paralelipipedic, ce se ridică la h = 45 m (15 etaje).

Planul zgîrie-norului este circular, părerea arhitecților fiind că el corespunde mai bine utilizării spațiului și iluminării. Scheletul metalic înglobat în beton își ridică silueta la înălțimea de 160 m (45 etaje) deasupra nivelului acceselor.

Suprafața totală utilă pentru birouri se ridică la 55 000 m² suprafață liberă. Peste ultimul nivel — care cuprinde un restaurant — se va amenaja o terasă ce va da posibilitatea unor perspective asupra orașului Sidney.

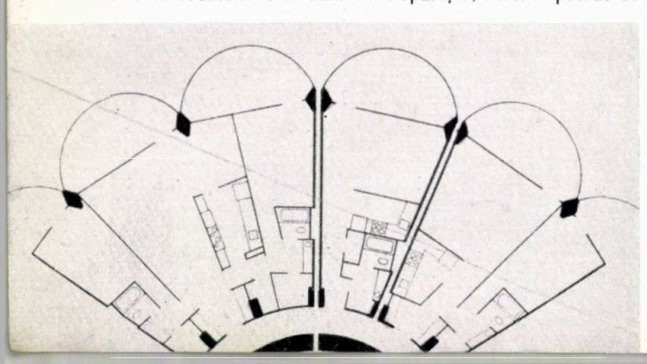

15

16

În contrast cu turnurile de locuințe pe plan rotund, arhitectul Alvar Aalto dă o soluție cu totul deosebită la blocul turn de locuințe de la Bremen (R.F.Germană) **(17)**.

Partiul, ținînd seama de orientarea sud-vest obligată, urmărește un plan liber, generînd fațade sculptural plastice, rezolvare pe care o regăsim în multe dintre

17

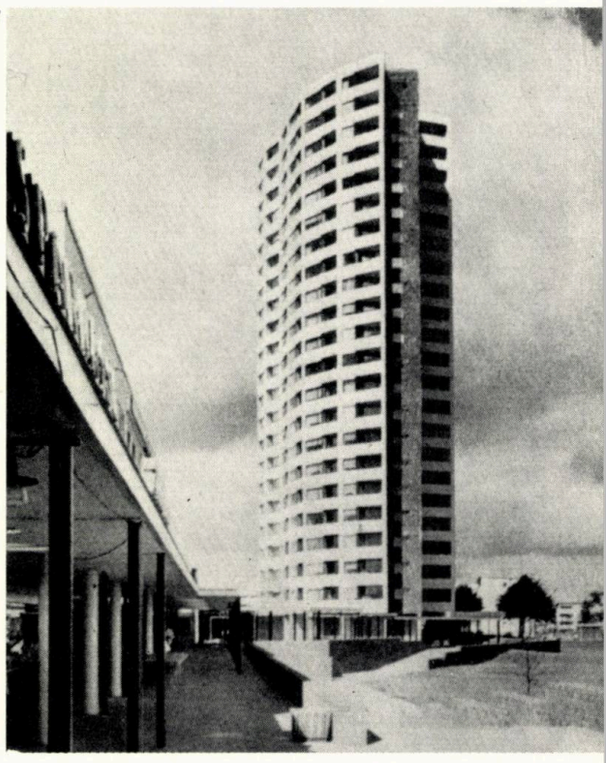

18

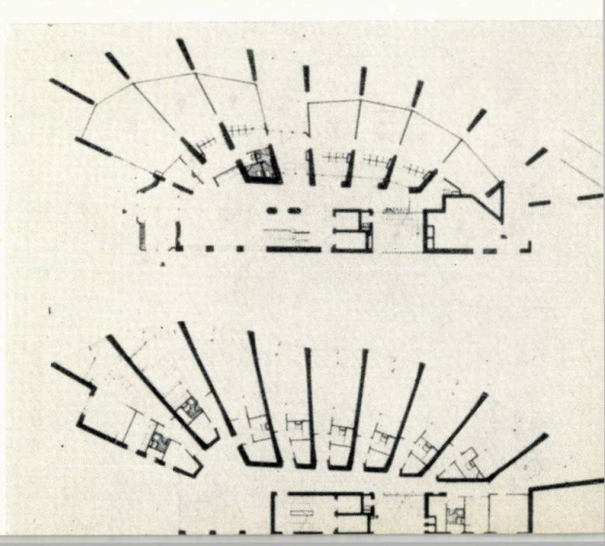

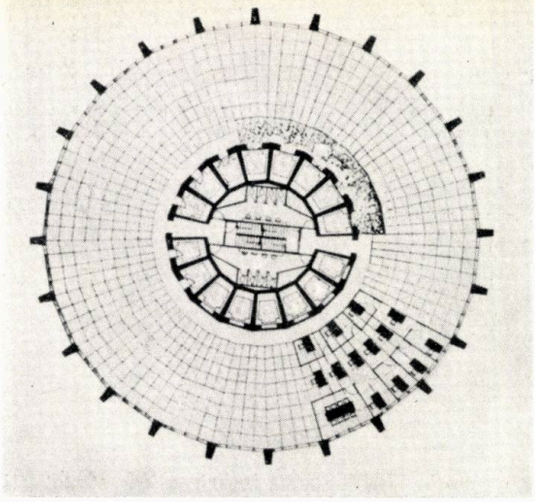

19

lucrările arhitectului Alvar Aalto. Este un protest de altă natură și cu alte consecințe, opus formulelor curente ale planurilor convenționale. Programul cuprinde la fiecare etaj 7 apartamente de 1 cameră și chicinetă, un apartament de 1 1/2 cameră și chicinetă, un apartament de 2 camere **(18).** Structura este din beton armat, finisajul exterior din piatră naturală, zidurile interioare din beton armat tencuit, pardoselile în camere și chicinete din dale termoplastice, în băi și W.C.-uri din dale ceramice, tîmplăria ferestrelor executată din lemn de esențe nobile, ușile cu rame metalice. Încălzirea este asigurată prin termoficare.

Bauen + Wohnen. nr. 11/1963; Deutsche Bauzeitung, nr. 10/1963

U.R.S.S.

Dezvoltarea construcțiilor din panouri mari a produs schimbări radicale în realizarea noilor raioane de locuit din Leningrad.

Un rol deosebit de important în această activitate îl joacă combinatele pentru construcția de locuințe.

În 3 ani de zile aceste întreprinderi au construit peste 400 blocuri, însumînd mai bine de 1 000 000 m² suprafață locuibilă.

Capacitatea de producție a combinatelor pentru construcția de locuințe va crește în continuare, ajungînd să reprezinte la sfîrșitul anului 1965 o suprafață locuibilă de 1 050 000—1 100 000 m² pe an. Restructurarea combinatelor va permite să se lărgească sortimentul de clădiri realizate, construindu-se blocuri cu un număr sporit de niveluri, blocuri cu spații comerciale și dotări de servire la nivelurile inferioare etc. În acest mod încă în anii 1965—1966 ponderea construcțiilor de locuit, din panouri mari, la Leningrad va atinge 76—78% din totalul construcțiilor.

Pentru a asigura organizarea complexă a unităților urbanistice se va înființa în următorii ani un combinat pentru construirea de dotări social-culturale din panouri mari.

Se știe cît de importantă este alegerea judicioasă a tipurilor de panouri mari și a materialelor din care sînt acestea executate. La Leningrad s-a hotărît să se utilizeze cu precădere pentru exterior pereții cortină, construiți dintr-o placă subțire din beton armat și un termoizolant eficient (polistiren expandat, vermiculit etc.). Pentru pereții exteriori portanți și autoportanți se vor utiliza panouri formate dintr-un singur strat de beton ușor (keramsit, beton celular autoclavizat etc.) cu finisaj exterior obligatoriu. Se va renunța la utilizarea betonului poros sau de tip keramsit pentru pereții cortină. Se consideră justificată utilizarea panourilor din gazosilicat și armosilicat.

În ceea ce privește construcția de case de locuit din blocuri de cărămizi, acest sistem va fi abandonat într-un viitor apropiat, avînd în vedere lipsa sa de economicitate.

În prezent se duce o activitate susținută de elaborare de proiecte tip îmbunătățite pentru blocuri de locuit din panouri mari.

Se utilizează pe scară tot mai mare dulapurile și cămările înzidite.

În proiectele de construcții din panouri mari s-au introdus numeroase îmbunătățiri constructive. De asemeni s-a îmbunătățit și expresivitatea plastică a clădirilor proiectate. În acest sens menționăm introducerea balcoanelor, logiilor și a bovindourilor, colorarea diferită a panourilor, utilizînd materiale ceramice, plăci de sticlă etc.

În viitor urmează să se realizeze unificarea elementelor nespecifice pentru fiecare tip de construcție, cum ar fi: grupurile sanitare, rampele scărilor, panourile despărțitoare, ușile și ferestrele inclusiv ramele, mobilierul înzidit, jardinierele etc.

În viitorii ani se vor construi blocuri din panouri mari, formate din 4 pînă la 9 secțiuni, blocuri punct, precum și blocuri cu un număr sporit de niveluri.

În clădirile cu un număr sporit de niveluri se prevede înglobarea în primele niveluri a unor dotări social-culturale și de deservire.

În Institutul Lenproiect s-au elaborat de asemeni proiectele privind o serie unificată complexă de dotări social-culturale.

Pentru toate dotările se prevede un sistem constructiv format din cadre, realizîndu-se elemente spațiale cu dimensiunile de 3,00×3,00 și 3,00×6,00 m.

Realizarea dotărilor social-culturale din panouri se va desfășura pe scară largă în anul 1964. În primul rînd se vor realiza școli, dotări pentru copii și clădiri cuprinzînd dotările sociale și comerciale din centrele de microraion.

Din punct de vedere plastic, spre deosebire de trecut, cînd se urmărea realizarea în primul rînd a unui front exterior expresiv, în prezent centrul compoziției îl constituie spațiul interior al microraionului, unde se desfășoară de fapt viața locuitorilor.

Compoziția ansamblurilor trebuie să aibă un caracter deschis, permițînd legătura dintre spațiile interioare ale unității urbanistice și cele exterioare. Astfel se asigură o legătură organică între microraion și raionul de locuit, respectiv între toate elementele orașului.

O deosebită atenție trebuie acordată obținerii unei siluete interesante a ansamblurilor. În acest domeniu un rol deosebit îl joacă blocurile punct. Un efect sporit se obține grupînd mai multe blocuri punct **(20, 21).**

Includerea dotărilor social-culturale în structura unităților complexe îmbogățesc compoziția urbanistică.

În același timp este necesar să existe preocuparea completării unităților urbanistice cu elemente sculpturale și plastice, precum și cu elemente arhitecturale minore.

În cazul creșterii numărului de niveluri medii de la 5 la 5,8, costul 1 m² suprafață locuibilă crește datorită scumpirii clădirilor cu 3,5%, în timp ce diminuarea costului rețelelor tehnico-edilitare și a lucrărilor de amenajări exterioare în cadrul ansamblurilor scade cu 0,9%. La aceasta se adaugă o scădere suplimentară de 2% a aceleiași lucrări în afara ansamblurilor propriuzise.

Creșterea numărului de niveluri duce la economisirea teritoriului de construcție, la reducerea rețelelor de străzi și de comunicații, a distanțelor de parcurs pentru autovehicule și a cheltuielilor de întreținere a străzilor.

Arhitectura și construcția Leningradului, nr. 1/1963

★

În anii 1960—1961, Institutul de proiectări și cercetări științifice de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S.

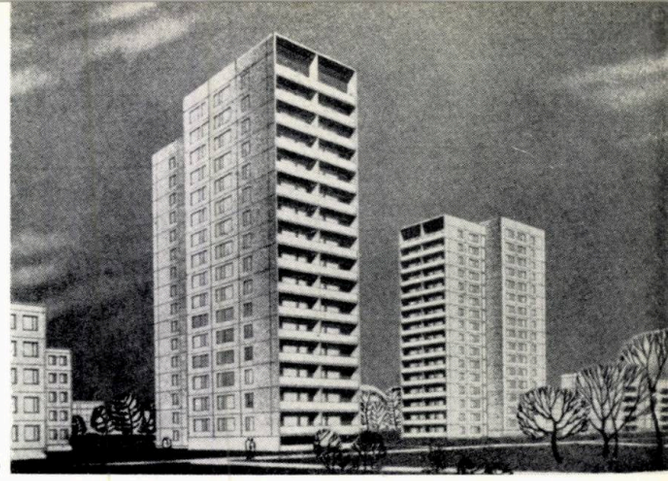

20

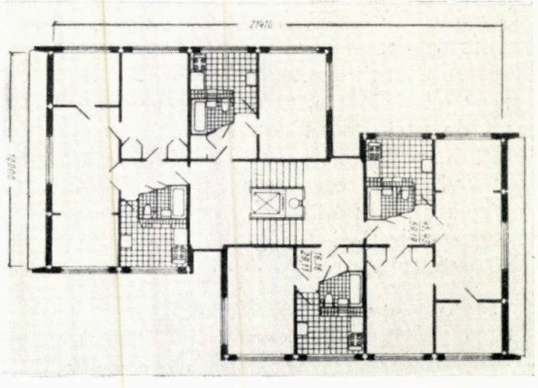

21

a creat un proiect tip de institut de cercetări științifice pentru mașinile de calculat. Pe baza acestui studiu s-a elaborat proiectul Institutului de Electronică și Instalații de Calcul de pe lîngă Academia de Științe a R.S.S. Letone, care va fi unul dintre cele mai mari institute de cercetări din U.R.S.S. **(22).**

Clădirea principală este formată dintr-un corp cu funcțiuni generale, din corpul de laboratoare și corpul mașinilor electronice de calcul. În afară de clădirea principală, pe teritoriul complexului se mai găsesc: corpul cuprinzînd instalațiile principale, atelierele experimentale, corpul tehnic și anexele (bazinul decorativ, depozitele etc.).

Clădirea principală este formată din 3 volume diferite, care constituie elementul compozițional de bază.

Corpul cu funcțiuni generale formează un front cu o lungime de 100 m. Corpul cuprinzînd instalațiile principale are latura îngustă orientată către aceeași stradă ca și corpul central, permițînd accesul direct al vizitatorilor, cu ocazia conferințelor. Sistemul constructiv este format dintr-un schelet de beton armat, completat cu pereți cortină și acoperișuri în terasă cu scurgere interioară a apelor.

Arhitectura U.R.S.S., nr. 5/1963

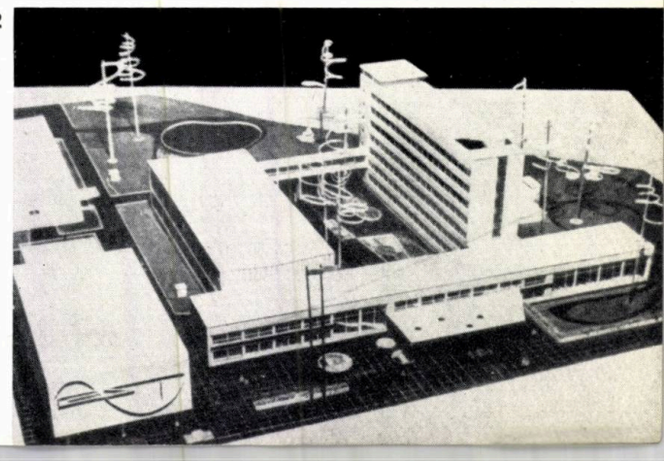

22

REZOLUȚIA FINALĂ A CONGRESULUI AL VII-lea AL UNIUNII INTERNAȚIONALE A ARHITECȚILOR — HAVANA - SEPTEMBRIE 1963

Congresul VII U.I.A. a avut loc la Havana cu participarea delegațiilor din 80 de țări. Tema congresului a fost: « Arhitectura în țările în curs de dezvoltare ».

Patru comisii de lucru (Comisiile pentru «Amenajarea teritoriului», pentru « Locuințe », pentru « Tehnica construcțiilor » și pentru « Unitatea de vecinătate ») au lucrat intens timp de 3 ședințe. Arhitecții, veniți din toate țările lumii, au făcut un schimb de idei și de experiență.

Rezultatele acestei munci fructuoase au fost rezumate în concluziile fiecăreia din comisiile de lucru și supuse Comitetului de rezoluții în vederea elaborării proiectului general de rezoluție.

Comitetul de rezoluții a fost format din:

1. Președintele congresului, arh. Osmany Cienfuegos (Cuba)
2. Raportorul general, arh. Fernando Salinas (Cuba)
3. Vice-președintele U.I.A., arh. Yang-Ting-Pao (China)
4. Președinții congreselor precedente, arh. Carlos Ramos (Portugalia) și arh. J. B. Van Den Broeck (Olanda).
5. Raportorii generali ai congreselor precedente, arh. N. Baranov (U.R.S.S.) și J. M. Richards (Anglia).
6. Raportorii invitați, arh. J. P. Vouga (Elveția), Joao Vilanova Artigas (Brazilia), Michael Weill (Franța), J. M. Austin Smith (Anglia).

Dăm mai jos textul integral al Rezoluției finale aprobate de Congres:

CONSIDERAȚII GENERALE:

1. Bunăstarea populației nu se obține numai prin simpla garantare a unei locuințe și a serviciilor anexe, dar și prin coordonarea corectă între planurile locuințelor și cele ale dezvoltării industriale, agricole, școlare etc.

2. Problemele născute din dezvoltarea anarhică a orașelor și a țărilor sînt numeroase, ca și teoriile care tind să le explice și să le rezolve. Numai prin cunoașterea și înțelegerea evoluției istorice, analizarea cauzelor obiective ale problemelor economice și sociale care au determinat această evoluție și prin întărirea cunoștințelor lor tehnice, arhitecții vor putea participa în mod eficace la soluționarea acestor probleme.

3. Se acordă o mare importanță faptului ca fiecare țară să-și formeze arhitecții dîndu-le o cunoaștere profundă a realităților naționale, care le va permite să acționeze în țările lor în modul cel mai potrivit și să-și elaboreze planurile mai degrabă decît să le importe.

Această formare poate fi realizată în strînsă colaborare cu țările dezvoltate, pe calea informațiilor tehnice, a schimburilor de studenți, de profesori și de arhitecți și cu ajutorul activ al U.I.A. și al celorlalte organizații internaționale.

4. În ceea ce privește asistența față de țările în curs de dezvoltare, se declară:

a) că aceste țări trebuie să fie libere să-și aleagă ele însile felul de asistență de care au nevoie și că ele trebuie să controleze în întregime realizarea planurilor de sistematizare a teritoriului, elaborate în vederea utilizării acestei asistențe;

b) că întreaga asistență trebuie să tindă spre întărirea infrastructurii industriale a țării, să completeze procesul de transformare a materiilor lor prime și să elimine monoproducția.

5. Este de dorit ca U.I.A. să stabilească relații mai strînse cu organismele corespunzătoare ale O.N.U., în vederea realizării, cu mai multă eficacitate, a sarcinilor comune.

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI

1. Congresul U.I.A. ia poziție hotărîtă împotriva situației anarhice ce domnește în cvasi-totalitatea țărilor slab dezvoltate și în numeroase țări dezvoltate, în ceea ce privește repartizarea populației, a unităților de producție și a aglomerărilor urbane și rurale. Această situație accentuează și mai mult dezechilibrul existent și, printre alte consecințe, provoacă condiții de viață inumane.

2. Este imposibilă rezolvarea acestei probleme altfel decît prin sistematizarea teritoriului, la scară națională, regională și locală; această sistematizare trebuie să fie sistematică. În cadrul planificării economice naționale, și sprijinindu-se pe analiza exhaustivă a condițiilor naturale, demografice, culturale, economice și tehnice ale unei regiuni, această sistematizare trebuie să tindă la organizarea regiunii într-un tot organic, astfel ca să asigure dezvoltarea sa armonioasă în folosul tuturor locuitorilor săi prin satisfacerea nevoilor lor de serviciu, de cultură și de recreare.

3. Sistematizarea teritoriului național și regional, astfel definit, nu-și va putea atinge obiectivul său fundamental — dezvoltarea — fără producerea unor profunde schimbări în structura economică și socială. S-a dovedit că principalele cauze ale rămînerii în urmă se datoresc aproape în întregime sistemelor agrare feudale și dependenței sub toate formele.

4. Țările puternic industrializate trebuie să-și pună experiența la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare; ele trebuie să le furnizeze o asistență tehnică și economică directă și să contribuie la formarea cadrelor tehnice naționale, capabile să rezolve problemele țărilor lor. Această asistență trebuie să contribuie la dezvoltarea resurselor naturale și a bazelor industriei naționale, conform caracteristicilor proprii fiecărei țări, garantînd în același timp, ca drepturile de proprietate și beneficiile care decurg din această asistență să rămînă investite în țară, iar independența economică națională să fie menținută.

5. Planurile de dezvoltare trebuie elaborate ținînd seama de participarea conștientă și activă a ansamblului populației la pregătirea și realizarea lor la toate nivelurile.

6. Absența sau incoherența datelor și antecedentelor necesare planificării este o caracteristică a țărilor slab dezvoltate. Ar fi deci de dorit să se creeze organisme însărcinate cu adunarea și studierea acestor date, în vederea evaluării, cît mai exact posibil, a resurselor economice și umane de care dispun aceste țări și întocmirii unui tablou al lipsurilor celor mai acute și al problemelor celor mai urgente născute din starea de subdezvoltare.

7. Participarea arhitectului la sistematizarea teritoriului se sprijină pe caracterul esențialmente tehnic și social al responsabilității sale, pentru care motiv el trebuie să se pregătească cu grijă să atace sarcinile care îi revin în calitate de arhitect în mijlocul echipelor de sistematizare. Datoria sa față de societate este să cunoască realitățile țării sale și să combată în mod activ obstacolele ce stau în calea satisfacerii nevoilor majorității populației și, în mod mai general, pe acelea care se opun dezvoltării națiunilor.

LOCUINȚA

1. Locuința constituie o problemă fundamentală care afectează majoritatea populației lumii, care devine din zi în zi mai ascuțită, datorită fenomenului rapid de concentrare urbană și care cere, deci, soluții planificate și organizate pe scară mondială.

2. Soluția fundamentală a problemei locuinței marilor mase ale populației poate fi găsită în schimbarea radicală a condițiilor economice și sociale care predomină actualmente în majoritatea țărilor slab dezvoltate.

3. Eliminarea speculației asupra terenurilor, prin aproprierea de către puterile publice a pămîntului și existența planurilor directoare pentru orașe, vor ușura crearea unui mediu de locuit urban și rural, organizat în mod eficace și bine conceput pe plan arhitectural. Astfel, erorile comise în marile lor aglomerări industriale de țările care au atins un înalt nivel de dezvoltare, vor putea fi evitate în țările care încă se află în curs de dezvoltare.

4. Locuința este o parte integrantă a urbanismului. Proiectele de locuințe vor trebui concepute, deci, din punct de vedere arhitectural, în funcție de edificiile publice și școlare și de alte servicii, precum și în raport cu orașul în ansamblul său, astfel încît să poată satisface nevoile sociale și culturale ale populației.

5. Pentru a duce la bun sfîrșit vastele programe de construcție în țările în curs de dezvoltare, este nevoie de cadre de profesioniști cu înaltă calificare, de tehnicieni, ingineri și arhitecți.

6. Soluționarea problemelor locuinței cere participarea activă a arhitecților, ceea ce va contribui la crearea unei ambianțe favorabile arhitecturii și sistematizării teritoriului în întreaga societate.

Astăzi se consideră adesea construcția de locuințe ca un simplu proces repetitiv de construcție, cel puțin în ceea ce privește planificarea, proiectarea și tehnica de construcție ; în numeroase țări construcția se face fără participarea activă a arhitecților ; aceasta a dus la monotonie, la uniformitate și adesea la absența caracterului uman și social în multe din marile ansambluri de locuit. Pentru evitarea acestui pericol, trebuie realizate proiecte tehnice și economice foarte îngrijite, întocmite de cei mai buni arhitecți, ingineri și tehnicieni ai sistematizării, pentru a crea unități de vecinătate bine organizate funcțional, din punct de vedere arhitectonic și uman, pentru satisfacerea și dezvoltarea nivelului cultural și social al poporului.

TEHNICI DE CONSTRUCȚII

1. Dat fiind că imensul deficit de locuințe sporește fără încetare în majoritatea țărilor și în special în țările în curs de dezvoltare, locuința, ca majoritatea construcțiilor, poate și trebuie să fie considerată ca un nou domeniu susceptibil de a fi industrializat. Aceasta provine din faptul că numai printr-o producție masivă, și nu prin întrebuințarea metodelor tradiționale și primitive, este posibil să se atingă volumul enorm de producție necesar satisfacerii nevoilor omenirii. Aceasta mai provine de asemenea din faptul că industrializarea construcției dă naștere la o sporire constantă și nelimitată a productivității muncii, deoarece va fi totdeauna posibil să se realizeze ameliorări tehnice odată realizată automatizarea.

2. Aceste noi tehnici și metode, plecînd de la tipizarea elementelor și prefabricarea parțială pentru a atinge o industrializare totală a construcției, trebuie să se dezvolte ținîndu-se seama de procentul creșterii economice și de nivelul de dezvoltare industrială a țărilor respective.

3. Condițiile fizice și climatice, utilizarea materialelor disponibile locale, luarea în considerație a obiceiurilor populației și a nevoilor sociale, determină bazele concepției arhitecturale a noilor comunități.

4. Totalul general al investițiilor necesitate de industrializarea totală a construcției ; durata prelungită a amortizării capitalurilor investite ; contradicțiile existente în regimul de liberă antrepriză ; faptul că sub acest regim, dezvoltarea unei ramuri industriale, oricare ar fi, depinde în principal de profitul pe care-l pot extrage întreprinderile private ; faptul că industrializarea totală a construcției necesită un aparat director care să poată coordona în același timp toate eforturile și toate resursele la nivel național ; necesitatea controlului tuturor factorilor care intervin în sistematizarea teritoriului, care să permită sistematizarea nodurilor urbane și industriale în care să fie rentabilă din punct de vedere economic utilizarea tehnicilor industriale de construcție ; faptul că finanțarea privată necontrolată a construcției dispersează prea mult realizările, în timp și în spațiu ; faptul că orice sistem de prefabricare masivă pretinde unificarea și tipizarea elementelor de construcție ; necesitatea de a se elabora planuri economice armonioase și coordonate pentru a se putea realiza industrializarea totală a construcției, planuri pe care antrepriza privată necontrolată s-a arătat incapabilă să le elaboreze ; toate cele de mai sus ne fac să credem că pentru a obține planuri economice, armonioase și coordonate, este necesar ca societatea să controleze toate principalele mijloace de producție. În consecință, noi arhitecții din toate părțile lumii, întruniți aici, considerăm că drumul cel mai indicat pentru industrializarea construcției trece prin posesia publică sau controlul democratic efectiv asupra ansamblului principalelor mijloace de producție.

UNITATEA DE VECINĂTATE

1. Unitatea de vecinătate este unul din elementele unei structuri care cuprinde în plus nivelurile urban, regional și național.

2. Unitatea de vecinătate nu constituie numai un ansamblu de clădiri, instalații și servicii, dar trebuie să fie considerată ca un mediu social integrat. Acest principiu antrenează fuziunea sarcinilor arhitectului și urbanistului și această tehnică nouă dă naștere unei noi concepții estetice în domeniul urbanismului.

3. În fiecare țară trebuie să se dezvolte cercetarea statistică în acest domeniu, insistînd asupra următoarelor aspecte :

a) complexitatea crescîndă a serviciilor sociale în funcție de numărul locuitorilor ;

b) densitățile în raport nu numai cu suprafața solului, dar și în raport cu suprafața dezvoltată ;

c) procentajul suprafețelor destinate căilor de comunicație, spațiilor verzi, echipamentelor colective și staționării vehicolelor, în diferitele regiuni geografice.

4. Atîta vreme cît construcția de locuințe și de servicii anexe va rămîne supusă condițiilor pieței, orașele își vor păstra condițiile lor de segregație și stratificare socială și unitatea de vecinătate nu va fi decît instrumentul și expresia acestei segregații. Soluționarea problemelor de integrare socială nu depinde exclusiv de concepția arhitecturală a unității de vecinătate, ci în mod fundamental, și de realizările de ordin economic, politic și social.

5. În orice caz, investițiile destinate locuințelor și serviciilor anexe trebuie să fie adaptate nevoilor și schimbărilor pe care le va antrena realizarea planurilor de dezvoltare și calculate în raport cu suma totală a investițiilor, în așa fel încît să se mențină un echilibru just.

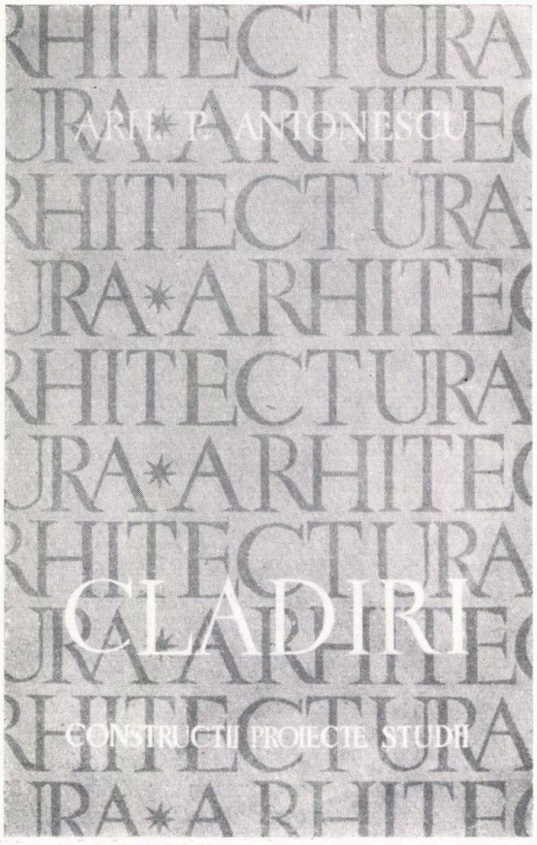

Arh. PETRE ANTONESCU

CLĂDIRI
CONSTRUCȚII, PROIECTE, STUDII

X + 92 pag. 74 fig. în text + CLXXXIII planșe.
Editura Tehnică, București 1963

Masivul volum apărut sub îngrijirea academicianului arhitect Petre Antonescu și a colaboratorilor săi arhitecții Maria Cotescu și Dinu Antonescu, cuprinde o retrospectivă impresionantă a activității în domeniul arhitecturii desfășurată de autor de-a lungul a aproape o jumătate de secol.

Lucrarea este împărțită în două părți, grupînd separat operele de arhitectură clasică și pe cele de arhitectură românească.

În « Cuvîntul înainte » care deschide volumul, autorul arată care a fost evoluția creației sale arhitecturale, condițiile în care și-a conceput operele, principiile teoretice care l-au călăuzit. El scrie:

« Format de școala aceasta orientată către clasicism, păstrătoare a tradiției vechilor maeștri în arhitectură și a unor deprinderi de a construi care au străbătut veacurile, din care căuta să aleagă tot ceea ce se putea adapta creator noilor cerințe, autorul își începe cariera sub semnul clasicismului, căruia îi va plăti tributul de recunoștință, dedicîndu-i arta în care a conceput și realizat unele dintre lucrările sale cele mai importante și păstrîndu-i, în condițiile cele mai variate, un permanent și liber atașament ».

Totodată, alături de intelectualitatea progresistă a vremii, care se ridica împotriva « importului » cosmopolit de arhitectură din străinătate, pentru a satisface gusturile și modele burgheziei parvenite și ignorante, arhitectul Petre Antonescu și-a îndreptat privirea către tezaurul de artă populară, pe care a studiat-o cu dragoste și înțelegere și pe care a urmărit s-o traducă în forme noi în lucrările sale de arhitectură românească.

« Începeam a crede că va fi ușor de prins firul dezvoltării oprite artificial de invazia modei clasicizante. Firul acesta ducea către o experiență seculară, care purta în manifestările ei expresia geniului creator popular românesc. Pornind de aici, se forma treptat în mine convingerea că nu va fi greu de a integra într-un limbaj plastic contemporan esența însăși a tradițiilor solului natal ».

Pe această bază, autorul a realizat proiectele pentru palatul Sfatului Popular al Capitalei, Sfatului Popular Regional din Craiova, imobilul Băncii de Investiții din București, Arhivele Statului din București și altele.

Adevărată operă de sinteză, lucrarea cuprinde planuri, desene și fotografii ale celor mai reprezentative lucrări ale autorului. Merită relevată în această privință strădania autorilor pentru realizarea unei prezentări grafice și fotografice de cea mai înaltă calitate, lucru atît de important pentru înfățișarea operelor de arhitectură.

M. M.

Arh. GH. SEBESTYEN și arh. V. SEBESTYEN

ARHITECTURA RENAȘTERII ÎN TRANSILVANIA

Editura Academiei Republicii Populare Romîne, 1963. 79 pag. + 42 pag. Note + 4 pag. Bibliografie, 65 fig. în text, 56 planșe

Această lucrare de istoria arhitecturii ne prezintă epoca Renașterii în Transilvania sub multiplele ei aspecte. Autorii, arhitecți, au căutat să studieze fenomenul arhitectonic din epoca dată « ca un rezultat complex al satisfacerii cerințelor sociale pe plan utilitar (deci funcțional, economic și constructiv) și estetic ». Un astfel de mod de a pune problema, nu este numai o simplă enunțare de prefață, ci constituie o preocupare continuă a întregii lucrări. Tocmai această caracteristică a monografiei de care ne ocupăm, o face să se deosebească de lucrările apărute pînă acum, care în majoritatea lor tratează aspectele decorative sau unele elemente constructive ale Renașterii, neanalizînd în suficientă măsură cadrul în care s-a dezvoltat acest fenomen în Transilvania și nefăcînd o analiză mai adîncă a repercusiunilor lui în țările românești. Ori, tocmai accentul pe care-l pun autorii pe problemele funcționale ale programelor pe care le analizează și pe plasarea acestui fenomen în cadrul său social, dă o vedere de ansamblu unitară a Renașterii în țara noastră.

Se pornește de la o analiză a comenzii sociale, arătîndu-se rolul de finanțator principal pe care îl are în această epocă patriciatul urban în Transilvania. Ca rezultat al dezvoltării economice a orașelor, volumul global al construcțiilor crește, înregistrîndu-se și pe plan tehnic (soluții constructive, materiale de construcții) un real progres, precum și repercusiunile pe care le-a avut această dezvoltare în organizarea socială a muncii în domeniul construcției. Această organizare este caracterizată printr-o diviziune a muncii mai accentuată și, ca urmare a acestei specializări, printr-o producție mai avansată.

Tocmai în acest domeniu se diferențiază, arată autorii, arhitectura Renașterii de arhitectura anterioară gotică.

Pe această bază teoretică, în lucrare se analizează arhitectura orașelor, desfășurîndu-se în fața ochilor noștri programe diverse: locuința patricianului și a celorlalte pături ale populației urbane, hanuri, case de bresle, primării (sfaturi), școli, băi și biblioteci publice, farmacii. De asemenea, mai trebuie remarcate și observații interesante în legătură cu ansamblul orașului și lucrările lui edilitare.

Un loc important îl ocupă și reședințele nobiliare construite în afara incintelor orașelor: castelele și cetățile. Este interesant modul în care autorii fixează în a doua jumătate a secolului XVI momentul cînd reședințele nobiliare, datorită cristalizării unei tehnici mai avansate de fortificație, trec la un nou tip de castel, care devine cel mai important program de construcții nobiliare din epoca Renașterii în Transilvania, diferențiindu-se de cel al cetății.

Curia, care se dezvoltă mai ales într-o perioadă de declin a arhitecturii nobiliare, este reprezentată totuși în lucrare prin cîteva frumoase exemple (cele de la Ozun și Vîrghiș).

Înrîurirea arhitecturii populare țărănești asupra arhitecturii Renașterii este prezentată în lucrare nu numai sub aspectul grupării principalelor încăperi ale locuinței orășenești și nobiliare, care este foarte apropiată de aceea a caselor țărănești în ceea ce privește adoptarea unor

sisteme de construcție folosite la acoperirea unor încăperi cu deschideri relativ mari, soluții date de « priceperea străveche a țăranilor lemnari ».

Un capitol special este dedicat de autori profilaturii în arhitectura Renașterii din Transilvania. Pornindu-se de la premisa că evoluția profilaturii se supune în ansamblu evoluției arhitecturii, totuși prima are o rămînere în urmă față de a doua, adică o întîrziere a formelor, fapt care explică mai departe existența profilaturii gotice în plină Renaștere sau elemente de renaștere realizate în Transilvania pînă la 1750.

Aș dori să mai subliniez modul în care este tratată în lucrare legătura între Renașterea din Transilvania și arhitectura din celelalte două țări romîne. În afara similitudinilor de profilatură și elemente decorative ale Renașterii tîrzii din Transilvania cu cele ale arhitecturii brîncovenești, care au fost semnalate de mai mulți cercetători, autorii lucrării văd în sistemul de boltire, specific Renașterii transilvănene, o concepție mai veche moldovenească care apoi, prin filiera transilvăneană, se regăsește în Țara Romînească. De asemenea, o altă asemănare însemnată este constatată în lucrare între schema funcțională de plan a apartamentelor din castelele transilvănene și palatele brîncovenești.

Monografia « Arhitectura Renașterii în Transilvania » se bazează pe o bogată documentație, cu un impresionant volum de note — care uneori ar fi putut cu ușurință să fie înglobate în text — pe un material grafic original, reprezentînd relevee, executate cu multă exactitate, a cca. 60 de detalii de arhitectură a Renașterii din Transilvania. Aceste relevee sînt însoțite în cele mai multe cazuri și de fotografii.

Au fost publicate o serie de date noi, cum ar fi cele cu privire la sculptorul Sipos, un istoric inedit al construcției cetății Oradea și au fost strînse la un loc și corelate date privind construcții din cele trei principate romîne. Cred că într-o ediție viitoare amplificată, ar trebui analizate unele monumente mai importante cum sînt castelul de la Lăzarea, aripa « Matei » a castelului de la Hunedoara și altele care au rămas mai puțin cercetate de autori.

Atunci cînd se discută influențele unor monumente care precedă Renașterea, se dă exemplul de la Prejmer. Țin să precizez însă că ocnițele de la exteriorul incintei primăriei sînt datate în a doua jumătate a sec. XVI, deci contemporane cu perioada Renașterii din Transilvania, deci un rezultat direct al Renașterii. De asemenea, în ceea ce privește planul bisericii, nu se poate spune că este trilobat, deoarece este vorba de un plan în formă de cruce din a doua jumătate a secolului XIII, unde fiecare braț este absidat. Este greu de crezut că acest plan ar fi influențat pe cele ale Renașterii.

În ceea ce privește forma de prezentare a lucrării se poate spune că releveele și unele fotografii sînt bine prezentate, tiparul este însă sub nivelul unei lucrări de istoria arhitecturii, iar supracoperta este nesemnificativă și mult sub nivelul cerut de o lucrare de artă.

Lucrarea științifică « Arhitectura Renașterii în Transilvania » a arhitecților Gh. Sebestyen și V. Sebestyen reprezintă o sinteză realizată pe baza unei ample informații documentare în problema tratată, cu o serie de noi puncte de vedere. De asemenea trebuie apreciat efortul autorilor de a descoperi specificul școlii transilvănene în arhitectura Renașterii. Se face o încadrare istorică a arhitecturii epocii analizate, dîndu-se o explicație științifică a fenomenului. Această lucrare nu numai că completează un gol în cunoștințele noastre despre istoria arhitecturii patriei noastre, dar ea poate servi și ca bază pentru studii de sistematizare a centrelor istorice și a restaurării monumentelor din Transilvania.

Arh. Virgil Bilciurescu
Candidat în științe

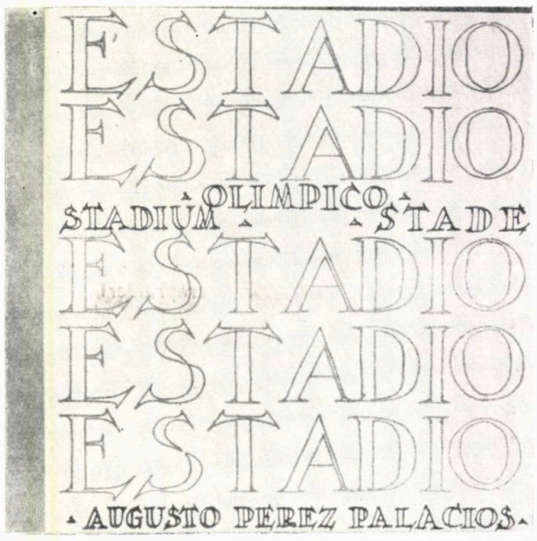

Augusto Perez Palacios
ESTADIO OLIMPICO — CIUDAD UNIVERSITARIA — MEXICO

Stadionul olimpic al cetății universitare din Mexic

Direcția generală de publicații a cetății universitare — Mexic 1963.
314 pag., numeroase desene planșe, și fotografii.

Prezentare a evoluției proiectării și execuției marelui stadion olimpic de 80 000 de locuri, construit în anul 1952 sub conducerea arhitecților A. P. Palacios, R. Salinas și J. Bravo.

Lucrarea conține schițele anteproiectului și proiectului definitiv, proiectul structurii de rezistență și instalațiilor, fotografii ale stadionului, precum și proiectele de decorații murale ale lui Diego Rivera.

Text în spaniolă, engleză și franceză.

Udo Kulterman
BAUKUNST DER GEGENWART

Arhitectura viitorului

Editura Ernst Wasmuth — Tübingen 1958
236 pag., 180 fotografii

După o scurtă introducere, autorul analizează o serie de importante realizări arhitecturale din Anglia, Brazilia, Franța, Italia, Japonia, Mexico, S.U.A. etc.

Textul este completat cu un bogat material fotografic înfățișînd o serie de construcții reprezentative din țările respective.

СОВЕТСКАЯ АРХИТЕКТУРА — 15 — 1963

Arhitectura Sovietică nr. 15 — 1963

Editura de Stat pentru Construcții și Arhitectură — 1963. 160 pag., numeroase ilustrații.

Culegere de articole sub egida Uniunii Arhitecților Sovietici, întocmită de un colectiv sub conducerea lui Iu. Iaralov. Volumul cuprinde articole despre electrificare și urbanism (P. Neporojnîi), tipuri de construcții social-culturale (N. Vaviroski și V. Kulaga), problemele proiectării școlilor-internate (V. Stepanov și I. Fedorova), maestrul arhitecturii sovietice Ghinsburg (R. Higer) etc. Arhitectul André Lurçat semnează un articol intitulat « Principiile mele teoretice și aplicarea lor practică ».

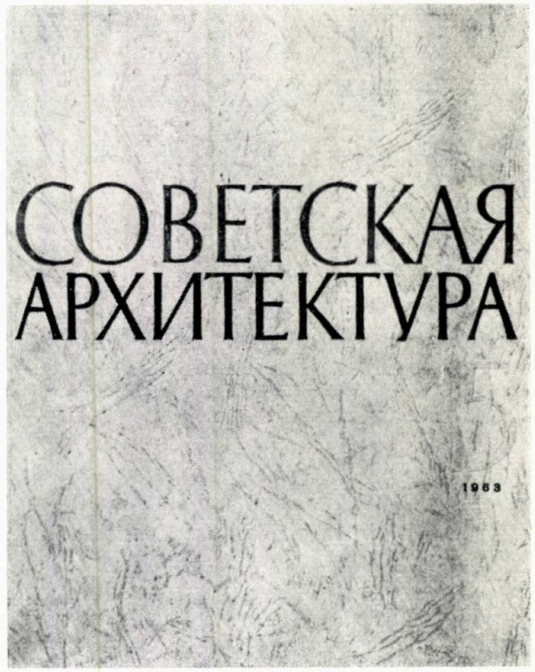

М. Тарановская

АНСАМБЛЬ ПЛОЩАДИ ОСТРОВСКОВО УЛИЦЫ З. РОССИ, ПЛОЩАДИ ЛОМОНОСОВА В ЛЕНИНГРАДЕ

M. Taranovskaia

Ansamblurile pieței Ostrovski, străzii Rossi și pieței Lomonosov din Leningrad
Editura de Stat pentru Construcții și Arhitectură, Leningrad 1962.
176 pag., 79 desene și fotografii în text, 53 planșe fotografice.

Lucrarea cuprinde un studiu asupra rolului jucat de Rossi în activitatea de sistematizare a centrului orașului Leningrad, precum și analiza proiectelor pentru ansamblul arhitectural al străzii Rossi și piețelor Ostrovski și Lomonosov.

Un bogat material ilustrativ înfățișează detaliile de arhitectură și vederi generale ale ansamblurilor arhitecturale analizate.

Georges Eudes

INTERIEURS MODERNES

Interioare moderne

Editura Charles Massin — Paris f.d.
136 pag., 150 fotografii + 28 fotografii în culori.

Lucrarea cuprinde o culegere de fotografii de interioare moderne, realizate în special de arhitecți și decoratori francezi.

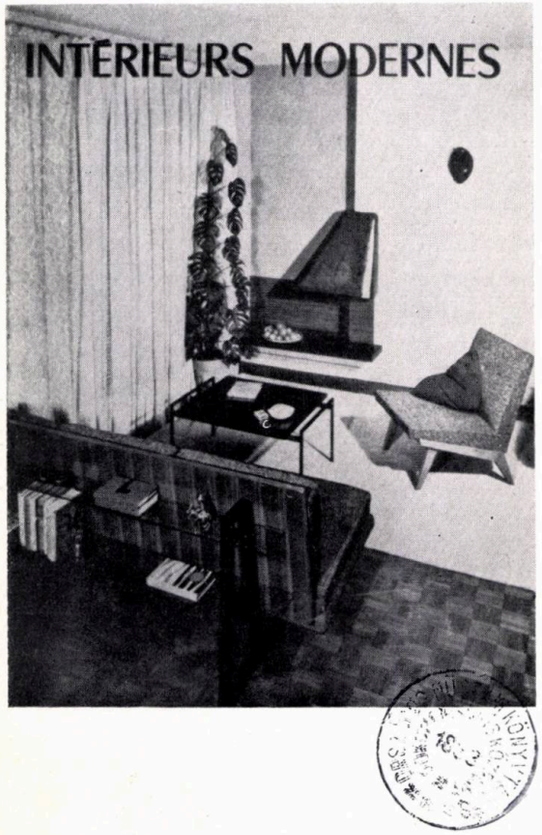

Continuare din pg. 38

Transmiterea zgomotului prin impact este la rîndul lui de două feluri: prin șoc și prin vibrație. Față de zgomotul transmis prin aer, se deosebește prin energia mult mai mare, prin modul de transmitere, trecînd — mai întîi — prin mediu solid și numai apoi prin aer, la ureche (fig. 10).

Cu privire la zgomotul de impact transmis de-a lungul elementelor de construcție, este de reținut faptul că sunetul se transmite mai ușor prin materiale cu inerție mică și că pereții transmit sunete de frecvență joasă mai rapid decît sunete de frecvență înaltă.

Cu privire la mijloacele de absorbție a zgomotelor, o serie de materiale noi și metode de execuție pun la dispoziția proiectanților variate soluții de captare și absorbție a zgomotelor. Astfel de soluții s-au și realizat sau sînt în studiu la unele întreprinderi industriale cum sînt uzinele « Tractorul »-Brașov, « 23 August »-București, « Rulmentul »-Brașov etc.

Mijloacele de ordin arhitectural, de organizare a spațiului, se referă în primul rînd la zonificarea teritoriului uzinal, la gruparea spațiilor în care producerea zgomotului este mai accentuată și la izolarea lor de celelalte zone. Mijloace importante sînt puse azi la îndemînă de tehnica modernă de automatizare a producției și de telecomandă, care permite îndepărtarea oamenilor de sursele de zgomot.

În legătură cu zgomotul de impact, transmis prin șoc și vibrație, este necesar să se țină seama nu numai de energia sonoră emisă, ci și de faptul că la nocivitatea reprezentată de zgomot se adaugă nocivitatea produsă de însăși vibrațiile elementului respectiv.

În numeroase întreprinderi se folosesc pe scară largă diverse scule, mașini-unelte și agregate, generatoare în același timp atît de zgomot (prin vibrații), cît și de vibrații percepute de organism sub formă de vibrații mecanice sau trepidații. Ca și zgomotul, vibrațiile acționează asupra întregului organism, chiar cînd sînt resimțite numai local, de anumite organe. De aceea, expunerea timp îndelungat la acțiunea vibrațiilor în procesul muncii, poate duce la apariția unor turburări funcționale și chiar a unor leziuni organice.

În producție, sînt frecvente în special fenomenele patologice produse sub acțiunea vibrațiilor care se propagă printr-o porțiune limitată de corp — mînă, picior etc. în urma mișcărilor oscilatorii produse la acel nivel.

Încordarea anumitor grupe musculare, necesară în procesul muncii, favorizează propagarea vibrațiilor în țesuturi și în special în țesutul osos. Alături de turburările de sensibilitate, de modificările neuromusculare și vasculare, în « maladia de vibrații » se observă turburări neuro-vegetative, diferite turburări trofice, atrofii musculare etc.

Este deci absolut necesar să se studieze izolarea mașinilor sau utilajelor cu ajutorul dispozitivelor antivibratile. Cele mai multe din aceste dispozitive sînt în același timp și antifonice.

Fără a intra în descrierea acestor sisteme, vom arăta numai că ele se pot grupa în trei categorii: resorturi, dispozitive anti-vibratile și saltele silențioase. Resorturile au dezavantajul că pot suferi în timp deformări importante; nu sînt supuse acțiunii temperaturii decît în foarte mică măsură, însă sînt bune conducătoare de sunete, așa încît este necesar să se intercaleze materiale antifonice între reazem și suport.

Dispozitivele antivibratile sînt constituite din materiale diferite, ca pîsla sau cauciucul (natural sau sintetic). Elasticitatea lor depinde de natura materialului, de dimensiunile sale și de posibilitățile de deformare. Uzura și îmbătrînirea lor este în general mai mare decît a resorturilor (fig. 11).

Saltelele silențioase se pot realiza în numeroase feluri — de la covorul obișnuit pînă la planșeele flotante. Spre deosebire de dispozitivele menționate mai sus, aceste saltele sînt folosite în general pe suprafețe mari. În industrie sînt folosite, cel mai des, planșeele flotante.

În fig. 12 este dată schema de instalare a unui grup compresor montat pe un masiv de beton ca fundație, rezemat la rîndul lui pe un sistem de resorturi.

În afară de măsurile tehnice preconizate, o măsură importantă de prevenire și evitare a îmbolnăvirilor produse de zgomot și trepidații o constituie și stabilirea limitelor admisibile ale acestora la locul de muncă. Legiferarea acestora — ca măsură obligatorie, atît pentru proiectanții de utilaje cît și pentru cei de construcții și beneficiari — este de natură să limiteze — dacă nu să elimine — toate nocivitățile reprezentate de zgomot și trepidații. Problema este cu atît mai importantă cu cît numărul muncitorilor supuși diverselor noxe a crescut odată cu acțiunea de industrializare a țării.

De asemenea, un rol important îl poate avea soluția de plan general a întreprinderii sau chiar de sistematizare urbanistică. S-au observat, spre exemplu, tulburări de creștere la copiii dintr-o creșă care fusese amplasată la o distanță prea mică de o forjă; aceste tulburări au încetat odată cu mutarea creșei. Amplasarea unor agregate, mașini sau utilaje în afara clădirilor în aer liber, constituie, de asemenea, un mijloc eficient pentru eliminarea zgomotelor sau vibrațiilor.

Cerințele tot mai complexe ale arhitecturii industriale din țara noastră pun astfel probleme noi, pentru a căror rezolvare sînt necesare soluții studiate în mod corespunzător, menite să contribuie la ridicarea nivelului proiectării industriale, la asigurarea unei mai mari eficiențe în producție, la condiții de muncă mai favorabile și economii în investiție.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

CONFERINȚE

Marți 12 noiembrie 1963 a avut loc o informare asupra lucrărilor celui de al VII-lea Congres al Uniunii Internaționale a Arhitecților desfășurat la Havana în septembrie 1963, precum și asupra lucrărilor celei de a VIII-a Adunări a U.I.A., care s-a ținut în Mexic în luna octombrie. Tema Congresului « Arhitectura în țările în curs de dezvoltare » a fost viu dezbătută în ședințele pe secții și în cele 3 ședințe plenare ale Congresului la care au participat delegați din 80 de țări.

Arh. Anton Moisescu, secretar al Uniunii Arhitecților, a prezentat în cadrul informării problemele discutate atît la Congres cît și la Adunare.

★

În cadrul ciclului de conferințe « Probleme de materialism istoric », conf. univ. Ion Rebedeu a vorbit în ziua de 19 noiembrie 1963 despre « Rolul maselor și al personalității în istorie ».

★

La Casa Arhitectului a avut loc, vineri 13 decembrie 1963, comemorarea a 20 de ani de la încetarea din viață a arhitectului Horia Creangă. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de acad. arh. Duiliu Marcu, președintele U.A. Arhitectul Nicolae Nedelescu a vorbit despre viața și creația acestui valoros reprezentant al arhitecturii românești dintre cele două războaie mondiale, a cărui personalitate a exercitat o puternică influență asupra tinerilor arhitecți din epoca respectivă.

Tot cu acest prilej a fost deschisă și o expoziție de fotografii cuprinzînd cele mai remarcabile lucrări ale arhitectului Horia Creangă.

★

În ziua de 17 decembrie 1963, în cadrul ciclului de conferințe «Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », arhitecții Nicolae Porumbescu și Mihai Caffé au conferențiat despre « Influența modului de viață asupra programului de arhitectură și urbanism ». Conferința, însoțită de diapozitive, s-a bucurat de o asistență numeroasă din partea arhitecților.

★

De o participare deosebită s-a bucurat și conferința « Socialismul și dezvoltarea personalității umane », ținută în ziua de 7 ianuarie 1964 de lector univ. Gheorghe Coțău. Conferința a făcut parte din ciclul « Probleme de materialism istoric ».

★

Prof. arh. Gustav Gusti, care a condus delegația de arhitecți români participanți la cel de al VII-lea Congres al U.I.A. de la Havana și la cea de a VIII-a Adunare a arhitecților din Mexic, a prezentat pe larg, în ziua de 14 ianuarie a.c., impresiile culese cu ocazia călătoriei efectuate în Mexic.

Prezentarea a fost însoțită de diapozitive înfățișînd imagini din Cuba și Mexic, asupra cărora au dat explicații și arhitecții prof. Octav Doicescu și Anton Moisescu, membri ai delegației.

★

O prezentare similară de diapozitive a avut loc și în ziua de 28 ianuarie a.c. Arh. Anton Moisescu a însoțit cu explicații imaginile arhitecturale și monumentele istorice din Cuba și Mexic.

★

Tot la Casa Arhitectului, a avut loc în ziua de 27 decembrie 1963, o prezentare însoțită de diapozitive cu imagini din U.R.S.S., realizate de arh. Marga Stănescu cu ocazia călătoriei de documentare pe care a întreprins-o în cursul anului 1963 la Moscova, Leningrad, Riga și Kiev.

EXPOZIȚII

Între 5—25 noiembrie 1963, în sălile de expoziții ale Casei Arhitectului a fost deschisă o expoziție de fotografii cu aspecte din realizările arhitecturale sovietice. Fotografiile au fost făcute de arhitecții români care au vizitat în anul 1963 U.R.S.S., unde au făcut o călătorie de documentare.

În aceeași perioadă, tot în sălile de expoziții ale Casei Arhitectului a avut loc și expoziția personală de grafică a arhitectului Eugen Dobrotă. Schițele în alb-negru și culori au înfățișat aspecte din țara vecină și prietenă, R. P. Ungară.

★

La sfîrșitul lunii noiembrie, la Casa Arhitectului a avut loc premierea celor mai reușite expoziții personale din cursul anului 1963. Juriul a apreciat și premiat expozițiile următorilor arhitecți:

— Anton Moisescu și Romeo Belea — fotografii cu tematică arhitecturală
— Martin Pinchis — lucrări de arhitectură
— Dan Iovănescu și Eugen Dobrotă — lucrări de artă plastică cu tematică arhitecturală

O serie din aceste lucrări premiate au format obiectul unei expoziții, deschisă între 27 decembrie 1963 și 15 ianuarie a.c.

★

O altă expoziție anuală, cu lucrări personale de acuarelă, desen și fotografii reprezentînd arhitectura noastră nouă, a fost deschisă între 3—20 decembrie 1963. Pentru lucrările în acuarelă și desen, au fost premiați arhitecții Radu Cosma, Laurențiu Vasilescu, Dan Iovănescu, Bogdan Gheorghiu și Mircea Anania, iar pentru fotografii arhitecți Marian Stănescu, Simon Julman, Mina și Marcel Laurian.

★

Cu prilejul deplasării lor în Cuba, ca delegați la cel de al VII-lea Congres al U.I.A. (Havana-septembrie 1963), arhitecții Constantin Frumuzache, Dinu Gheorghiu, Nicolae Vlădescu și Gheorghe Dumitrașcu au fotografiat numeroase imagini arhitecturale care au fost expuse în sălile Casei Arhitectului între 17 ianuarie și 15 februarie a.c.

VIZITE DE PESTE HOTARE

În cadrul acordurilor culturale dintre uniunile de arhitecți din țara noastră și U.R.S.S., între 9—30 decembrie 1963, un grup de arhitecți sovietici — C. I. Kosarjevski (Moscova), A. V. Juk (Leningrad) și A. V. Kolotovchin (Chișinău) — au vizitat Capitala, orașele Brașov și Galați și litoralul, interesîndu-se îndeaproape de arhitectura noastră nouă, de metodele de construcții și de monumentele istorice cele mai reprezentative.

ERATĂ: În nr. 5/963 al revistei, pag. 2 se va citi: colaboratori-arhitectură: arhitecții Cristea Pruncu, Margareta Dumitriu.

PLENARA FILIALEI IAŞI A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

Între 1—3 noiembrie 1963, a avut loc la Iaşi plenara filialei Uniunii arhitecţilor din R.P.R., care a avut ca obiect discutarea problemelor ridicate de sistematizarea oraşului Iaşi.

La plenară au participat prof. arh. Nicolae Bădescu, preşedintele Comitetului de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare, Constantin Nistor, preşedintele Sfatului Popular Regional Iaşi, prof. arh. Gustav Gusti, vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare, arh. Anton Moisescu şi Ludovic David, secretari ai Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., arhitecţi şi ingineri din Iaşi, precum şi din alte oraşe şi regiuni ale ţării.

Arhitectul George Pohrib, secretarul filialei Iaşi a Uniunii Arhitecţilor, a prezentat un referat în care a arătat următoarele:

« Pentru a aduce la îndeplinire sarcinile trasate de partid privind reconstrucţia socialistă a Iaşului, avînd la bază ca element principal industrializarea oraşului, a fost reactualizată şi completată schiţa de sistematizare a oraşului, ale cărei elemente esenţiale sînt:

— dezvoltarea oraşului ca puternic centru industrial, cu constituirea unei zone industriale;

— dezvoltarea în continuare a caracterului de centru de învăţămînt superior;

— creşterea rolului său ca centru social-cultural pe plan regional;

— prevederea unui regim de construcţie dominant, de 5 niveluri, cu unele accente înalte;

— axarea schemei de circulaţie în general pe structura stradală existentă, cu evitarea transportului greu în tranzit prin străzi de rocadă.

Teritoriile alese pentru reconstrucţie în prima etapă sînt: zona de sud a oraşului, învecinată zonei industriale, şi cîteva puncte din interiorul oraşului legate de rezolvarea unor probleme stringente de circulaţie.

Criteriile care au determinat alegerea acestor amplasamente au fost:

— apropierea locuinţelor de locul de muncă (zona industrială, noul institut politehnic);

— reconstruirea şi asanarea unor teritorii cu densitate mică, cu echipare tehnico-edilitară redusă şi cu un fond de locuit necorespunzător;

— terminarea ansamblurilor de locuinţe începute;

— rezolvarea completă a unor puncte din oraş în care circulaţia majoră este strangulată.

Prin amplasamentele şi regimurile de înălţime preconizate, în parte realizate, se accentuează relieful accidentat al oraşului, păstrîndu-se silueta lui specifică. Se păstrează, se încadrează şi se pun în valoare monumentele de arhitectură şi istorice existente.

Din numărul de apartamente ce urmează a se realiza în etapa 1962—1965, ponderea importantă revine cartierelor Socola-Nicolina, Tătăraş-sud şi str. Anastasie Panu-sud.

Teritoriul propus pentru dezafectare şi reconstrucţie în această etapă avea o densitate de numai 44 locuitori/ha, cu o suprafaţă locuibilă de 5,50 m²/locuitor, în timp ce teritoriul aferent zonei de locuinţă va fi de 1 235 ha, revenind un indice de densitate bruto de 155 locuitori/ha, în care se includ şi instituţiile de învăţămînt şi cele social-culturale. Pe parcursul realizărilor, procentul de ocupare a terenului, iniţial de 18%, a mai fost sporit în corelaţie cu un indice de locuibilitate din ce în ce mai crescut. În zonele în curs de reconstrucţie, densitatea netă se încadrează în cifra de 4 250 m² suprafaţă locuibilă/ha, corespunzînd regimului de 5 niveluri.

Zonele reconstruite vor beneficia în cel mai înalt grad de toate dotările tehnico-edilitare care vor asigura confortul necesar, apartamentele vor beneficia de încălzire centrală prin termoficare orăşenească etc.

Schiţa de sistematizare a zonei industriale a fost elaborată pe baza indicaţiilor date de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, la adunarea activului de partid din regiunea Iaşi în septembrie 1961:

« Pentru amplasarea judicioasă şi economică a obiectivelor din Iaşi se prevede, conform schiţei de sistematizare a oraşului, crearea unei zone industriale în care vor fi concentrate noile unităţi, grupate în jurul centralei electrice şi de termoficare ».

Schiţa de sistematizare a zonei industriale are următoarele caracteristici:

— prezintă interes republican, prin importanţa obiectivelor şi mărimea teritoriului ocupat;

— se realizează « în mers », unele obiective construindu-se paralel cu acţiunea de detaliere a sistematizării;

— înlătură aspectele negative din trecut, corectînd, în avantajul zonei, limita existentă în nord, prin regularizarea rîului Bahlui pe un traseu liniar, iar în sud prin reducerea terenului ocupat de complexul feroviar Socola;

— în zonă se vor amplasa numai industrii, locuinţele vechi urmînd a fi dezafectate pe măsura nevoilor;

— unele din unităţile existente vor fi dezafectate ca necorespunzătoare din punct de vedere al stării amplasamentului sau profilului (. . .).

Referitor la realizările din ultmii ani pe teritoriul oraşului Iaşi, arh. George Pohrib a arătat că în cadrul noii zone industriale s-au construit: secţia de corpuri suflate şi ţevi P.V.C. a fabricii de prelucrare a maselor plastice, fabrica de tricotaje, fabrica de mobilă (cu o producţie de 10 000 garnituri pe an) şi o secţie de mobilă curbată, fabrica de ulei.

Totodată, sînt în curs de realizare: uzina metalurgică Iaşi, centrala electrică şi de termoficare şi centrul de depozitare şi condiţionare a vinului, iar alte unităţi din ramurile industriei uşoare, alimentare şi de materiale de construcţie se găsesc în stadiul de proiectare (. . .).

În diverse cartiere au fost construite sau sînt în curs de finisare în jurul a 8 500 apartamente noi, ansamblul din Socola-Nicolina cu aproximativ 6 000 apartamente constituind prima acţiune socială mai amplă de reconstrucţie a oraşului.

Realizarea acestui volum important de locuinţe a contribuit la îmbunătăţirea condiţiilor de locuit ale oamenilor muncii din oraş, atît sub raport cantitativ, cît şi, desigur, sub raport calitativ. În acelaşi timp se evidenţiază şi aportul acestor realizări la restructurarea urbanistică a oraşului prin reconstrucţia în mare parte a Pieţei Unirii, reamenajarea unor părţi din arterele magistrale, asanarea unor zone mizere, moştenire a trecutului (. . .).

Simultan cu construirea locuinţelor s-au realizat şi spaţii comerciale şi de prestaţie, contribuind la îmbunătăţirea deservirii populaţiei (. . .).

Totuși, a spus raportorul, în realizările noastre au apărut unele aspecte negative privind compoziția și regimul de înălțime, ... și copierea necritică a realizărilor plastice din țară, ceea ce nu a creat posibilități de afirmare a specificului orașului Iași.

De asemenea, referitor la confort mai avem de studiat posibilitățile de mărire a spațiului de locuit și a anexelor, înzestrarea cu echipament tehnico-sanitar de calitate, îmbunătățirea continuă a finisajelor etc. Tot astfel, în ce privește deservirea, dotările, circulația pietonală și carosabilă, asigurarea condițiilor igienico-sanitare în cadrul unităților structurale de locuit, mai sînt încă probleme rezolvate necorespunzător (...).

Ca important centru cultural și de învățămînt superior în plină dezvoltare, în Iași este în curs de terminare extinderea spațiului de învățămînt al Universității « Al. I. Cuza » cu peste 18 000 m² suprafață utilă, au fost realizate în ultimul timp aproape 100 săli de clasă pentru învățămîntul mediu și elementar și complexe studențești cu un total de peste 6 000 de locuri. De asemenea, se află în curs de proiectare prima etapă de 3 000 locuri din complexul social studențesc al Institutului politehnic și este elaborat studiul tehnic-economic pentru noul complex al acestui institut, cu o capacitate finală de 5 500 studenți, amplasată în sudul orașului, lîngă zona industrială (...).

În domeniul culturii au fost date în folosință Casa de cultură a sindicatelor și Casa de cultură a tineretului, fiecare cu cîte o sală de spectacole cu 1 000, respectiv 850 locuri. De asemenea, lîngă Palatul Culturii, Teatrul de vară pentru 2 300 spectatori și un cinematograf de 1 000 de locuri.

A fost realizat Stadionul sportiv « 23 August » pentru aproximativ 18 000 spectatori, avînd tribuna oficială acoperită cu o copertină de beton armat în consolă de 9,00 m.

În ceea ce privește instituțiile sanitare au fost elaborate studii tehnico-economice pentru un spital de pediatrie cu 400 paturi plus 120 însoțitori, un spital de oncologie cu 200 paturi și o policlinică orășenească — toate avînd și caracter clinic în legătură cu învățămîntul superior medical.

O deosebită grijă se acordă de către organele locale, cu sprijinul direcției de specialitate din CSCAS, restaurării și conservării monumentelor istorice și de arhitectură. Astfel, menționăm restaurările făcute la Teatrul Național, la Palatul Culturii, vechea Universitate, clădirea Sfatului Popular Regional, la Muzeul « Unirii », sala gotică de lîngă biserica « Trei Ierarhi » ș.a.m.d. Este în curs de restaurare, din fondurile alocate de Direcția Monumentelor Istorice, mînăstirea Galata (...).

În ce privește echiparea edilitară a orașului amintim punerea în funcțiune a conductei de aducțiune a apei de la Prut, fiind în curs de realizare dublarea acesteia pentru apa industrială și potabilă. Odată cu regularizarea Bahluiului, în zona orașului au fost executate și canalele colectoare, care evită deversarea apelor uzate direct în Bahlui (...).

După prezentarea succintă a realizărilor înfăptuite și a proiectelor mai importante, a continuat arh. George Pohrib, vom aborda pe scurt perspectivele dezvoltării orașului Iași (...).

O problemă importantă este aceea a alegerii teritoriului pentru dezvoltarea corespunzătoare a zonei de locuit, astfel încît să fie corelat cu amplasarea noii zone industriale. Pentru extinderea zonei de locuit apar diferite posibilități, cum ar fi șesul Bahluiului dintre actuala linie ferată spre vest și versantul de nord al dealului Galata. Aceasta ar comporta modificări de traseu atît pentru regularizarea Bahluiului cît și pentru linia ferată, inclusiv complexul gării de călători.

Alte posibilități de extindere a zonei de locuit ar mai fi spre est, pe traseele Obreja și Dancu-Holboca, sau către sud, pe terasa Galata — Valea Adîncă.

Pentru oricare din aceste direcții de dezvoltare în perspectivă, problema urbanistică esențială este aceea de a lega noile teritorii de structură a orașului existent, nu numai funcțional, dar și compozițional ...

În legătură directă cu reconstrucția orașului nostru se impune și abordarea unor aspecte de principiu.

În expunerea sa, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a accentuat că « construcția noilor cartiere de locuințe trebuie să se desfășoare cu grija de a se obține ansambluri cu un aspect arhitectonic atrăgător, ținînd seamă de anumite particularități specifice orașului », arătînd în același timp că orașul Iași poate și trebuie să devină unul din cele mai frumoase orașe ale țării.

De aceea, una din problemele a căror rezolvare revine în mare măsură arhitecților, este aceea a orientării urbanistice și arhitecturale în viitor (...).

Pentru realizarea sarcinilor trasate este necesară creșterea continuă a ritmului de execuție. Aceasta necesită o industrializare intensă a construcțiilor (...).

Dar clădirile cu un număr restrîns de etaje, realizate din panouri mari, clădirile cu un număr mai mare de etaje realizate cu cofraje glisante, tîmplăria standardizată și alte elemente repetate, inspiră teama că, odată cu creșterea volumului de construcții, ceea ce ne-a apărut pînă acum frumos în cantitate restrînsă, să nu se transforme neplăcut prin dezvoltare cantitativă. Credem că în special, în volumul mare de construcții din panouri mari, care conduc în mod inevitabil la soluții rigide, greu de încadrat în peisajul frămîntat la lașului, se află un pericol ascuns. Este necesar să evităm monotonia ce rezultă dintr-o repetare necritică; să evităm depersonalizarea ansamblurilor de clădiri ale cartierelor și ale orașului. Gama mijloacelor de aplicare completă a tehnicii înaintate se mai cere lărgită cu noi metode, care să permită o variație mai mare a construcțiilor (...).

În proiectare — pînă nu demult — elementul compozițional îl forma clădirea însăși. Odată cu creșterea volumului de construcții de locuințe, subiectul compoziției devine ansamblul (grupul de clădiri, microraionul, cartierul). Odată cu schimbarea elementului compozițional de bază se schimbă și elementele de particularizare locală cu care trebuie să acționăm (...).

O problemă de orientare de mare importanță este găsirea acestor soluții care să asigure orașului Iași un caracter propriu și în același timp contemporan, în condițiile tehnico-economice ale etapei actuale și de perspectivă.

Copierea necritică ca și dezvoltarea la scară mărită a elementelor de detaliu ale arhitecturii moldovenești din trecut, constituie o metodă a cărei abandonare este unanim admisă ».

Încheindu-și referatul, arh. George Pohrib a spus:

« Filiala Uniunii Arhitecților din Iași are convingerea că din dezbaterile acestei plenare vor reieși sugestii, care să constituie un sprijin și un îndreptar în activitatea noastră de viitor ».

*

Discuțiile care au urmat și la care au participat 35 de vorbitori, au atins numeroase probleme atît cu caracter concret, legate direct de propunerile de sistematizare a orașului Iași, cît și teoretic, de valabilitate mai generală.

Pornind de la indicația organelor superioare asupra creșterii populației Iașului pînă la aproximativ 300 000 locuitori, în viitorii 15—20 de ani, numeroși vorbitori au examinat consecințele pe care această dezvoltare demografică o va avea asupra sistematizării orașului.

Ideea însăși a unei creșteri de asemenea proporții a suscitat numeroase intervenții, vorbitorii ridicînd diverse probleme. Aceste probleme au fost lămurite de prof. arh. Gustav Gusti, care a spus:

« În ceea ce privește profilul de 300 000 de locuitori, vreau să atrag atenția că această cifră nu a fost o cifră aritmetică stabilită arbitrar . . . Pe baza unui studiu care prelimină o dublare a populației urbane în perspectiva următorilor 20 de ani, s-a propus o ipotetică repartiție a populației urbane în teritoriu (. . .).

Din acest punct de vedere s-a apreciat că în afară de București, căruia încercăm să-i restrîngem o dezvoltare excesivă, trebuie să creăm o a doua treaptă de orașe, orașe de importanță de larg teritoriu regional, categorie din care va face parte și Iașul, și a căror mărime, în funcție de experiența internațională, ar urma să nu depășească cifra de aproximativ 300 000 de locuitori. Nu este o cifră absolută ci un ordin de mărime, o cifră care poate să ne ajute astăzi să determinăm gradul în care trebuie abordate problemele de perimetru, de echipare, de dotare și organizare complexă a teritoriului (. . .). Desigur că în funcție de puterea noastră de cunoaștere, de necesitățile și de posibilitățile noastre în etape succesive, vom putea redetermina o serie de mărimi, trebuind totodată să subliniem că spre deosebire de ce se petrece în toate țările capitaliste, noi sîntem în măsură să stăpînim dezvoltarea orașelor (. . .).

Desigur că o asemenea expansiune demografică pune proiectanților și sistematizatorilor probleme de mare importanță, legate de modul de întocmire a noii schițe de sistematizare, de restructurarea zonei centrale, amplasarea noilor ansambluri de locuințe, relațiile cu zona industrială, specificul orașului etc.»

« Cred că trebuie să facem un salt calitativ în metodologia de întocmire a schițelor de sistematizare, care să rămînă foarte flexibile în ceea ce privește viitorul, adică să se dea posibilitatea de închegare în viitor și să fie foarte concrete în ceea ce privește etapa imediată, a spus tov. arh. Victor Sebestyen. Numai așa cred că vom putea satisface sarcinile momentului de față.

Trebuie să dăm acestui lucru o foarte mare atenție, tocmai pentru că nu putem să prevedem în toate amănuntele dezvoltarea finală a orașelor și pentru că în această privință nu putem proceda cu ușurință ».

În același sens a vorbit și tov. arhitect Mauriciu Silianu care a spus:

« Referitor la construcția orașelor, s-a trecut la o metodă cu totul nouă în ceea ce privește elaborarea planurilor de sistematizare, metodă pe care ași numi-o a sistematizării « cu ferestrele deschise ». Mi se pare că acesta este elementul cel mai important dobîndit în ședința noastră de acum și că aplicarea concretă a acestui principiu rămîne o sarcină nu numai a acelora care elaborează, dar și a celor care îndrumă.

În această privință consider că organele de îndrumare ar trebui să facă un efort pentru a ieși din tehnica avizărilor și îndrumărilor actuale. Nu va fi ușor, va fi o luptă care va mai dura de aici încolo un număr de ani pentru a se izbuti punerea la punct a unei metode de elaborare și de avizare a proiectelor de sistematizare, pentru ca acest principiu, al « ferestrelor deschise », să fie într-adevăr împins pînă la ultima lui consecință ».

Arh. M. Caffé a atras însă atenția asupra unor pericole pe care « sistematizarea liberă » le ascunde:

« Ce am văzut la Socola, această nouă sistematizare, pune pentru noi toți problema sistematizării, a urbanizării libere. Dacă am abandonat sistemul ansamblurilor rigide și am trecut la dispunerea liberă a clădirilor pe teren, începem să ne apropiem de pericolul de a desființa noțiunea de oraș. Noi totuși trebuie să stăpînim această libertate. O libertate de acest fel ne poate sufoca încît să nu mai știm ce să facem cu această sistematizare care desființează însăși noțiunea de oraș și-l transformă într-o așezare întîmplătoare, de clădiri pe teren, fără a crea viață și perspectivă, desființînd noțiunea de spațiu urban în care se desfășoară activitatea omului ».

O serie de vorbitori au analizat etapele parcurse în ultimii ani în opera de sistematizare a orașului.

« Prima problemă care s-a pus arhitecților ieșeni — a spus arh. Alexandru Costinescu — a fost aceea de recondiționare a fondului de locuit care mai merita acest lucru. Deși cea mai mare parte a centrului orașului datează de aproape o sută de ani și lucrarea este destul de ineficientă din punct de vedere economic, totuși în 1958 noi am modernizat foarte multe locuințe vechi, păstrîndu-le aspectul exterior, dar dotîndu-le la interior cu confort modern (. . .).

Reconstrucția propriu-zisă a orașului a început de-abia după ce s-a conturat de ISCAS schița de sistematizare a orașului.

Arhitecții ieșeni au realizat cartierul Tudor Vladimirescu, apoi cartierul Socola și acum Nicolina.

Din cele ce am văzut ne-am dat cu toții seama că toate acestea reprezintă importante realizări. Utilizînd un singur tip de blocuri din panouri prefabricate, au realizat cartiere frumoase, dintre care acela pe malul drept al Bahluiului se încadrează destul de bine în peisaj.

Trebuie însă să se dea o deosebită grijă pentru a se evita monotonia care începe să se simtă în aceste noi realizări ».

La aceste probleme, cu unele aspecte critice, s-a referit și prof. arh. Damian Ascanio, care a spus:

« Am urcat într-unul din blocurile punct de pe malul Bahluiului cu intenția de a mă convinge de fondul de locuințe prezent. De acolo și pînă la Păcurari, într-o parte, și de acolo în direcția nord-est, nu mi se pare că ar fi multe lucruri de păstrat. Acolo sînt însă și acele monumente care trebuie să fie puse în valoare și care se pretinde a fi puse în valoare; cred că aceste monumente nu ar trebui izolate într-un parc și cred că locuințele acestea vechi, improprii, necorespunzătoare din punct de vedere al confortului, ar putea nu să fie înlocuite cu un pom, ci cu construcții salubre care să dea viață acestei părți ce nu trebuie să fie abandonată. Eu cred că această idee este în contradicție și cu ceea ce s-a făcut pînă în prezent, adică marcarea centrului orașului în locul unde s-a amplasat actuala piață modernă, pe care o putem critica dintr-o sumă întreagă de puncte de vedere, dar nu o putem critica pentru amplasamentul ei (. . .).

Nu mi se pare că ceea ce s-a făcut la Copou — a continuat prof. arh. Ascanio Damian — poate să fie o situație fericită în ceea ce privește legătura cu natura: o sumă întreagă de blocuri butucănoase care se leagă cu altele într-o vădită lipsă de unitate, iar vis-à-vis de Universitatea veche, este amplasată Politehnica, care are un volum foarte mare și care este searbădă și anostă și care strică așa cum este concepută (. . .).

Dimpotrivă, îmi par foarte bine realizate căminele de la Copou. Nu aș putea să spun că în privința asamblării lucrurile sînt perfecte și aș critica amplasarea cantinei.

Aș vorbi din nou despre Universitatea nouă, care în afară că este mare și searbădă, mi se pare că funcțional este un exemplu de cum nu trebuie să fie făcută o școală, de cît de neprimitoare poate să fie atît ca înfățișare, cît și din punct de vedere constructiv. Am văzut instalații care nu pot fi acceptate de fapt, iar din punct de vedere estetic ce am văzut pe culoarele universității, ca mobilier sau elemente care ar trebui să înfrumusețeze,

să educe tineretul, sînt lucruri care nu pot decît să educe prostul gust. Ce am văzut acolo nu ar trebui să se petreacă și-mi permit să critic aceste lucruri pentru că socot că este depășită faza cînd astfel de lucruri erau făcute pentru că nu se știa cum să se facă bine și frumos ». (. . .).

De asemenea, arh. Alexandra Florian a remarcat unele deficiențe și lipsuri ale schiței de sistematizare: « Dacă ansamblurile de locuințe ar fi fost dotate sau « mobilate » în teren cu mai multă grijă, aspectul general al orașului ar fi fost mult mai frumos. Mă refer la plantarea ansamblurilor de locuințe, care în general nu s-a făcut sau există doar niște timide începuturi ale dotării lor cu puncte de gospodărie . . . Aș menționa, de asemenea, lipsa completă a spațiilor de joacă pentru copii în ansamblurile de locuințe (. . .). Totodată, văd că nici astăzi dotările culturale ale orașului Iași nu sînt suficiente, în ceea ce privește clădirile cu profil sportiv, comercial și chiar cele de învățămînt. De aceea m-a mirat faptul că în schiță nu există amplasate și marcate decît dotările existente. Cred că la Iași mai trebuie puncte de recreație, mai trebuie puncte de amenajări sportive și o serie întreagă de alte lucrări (. . .).

Cred — de asemenea — că la Iași ar trebui exploatat la maximum acel punct de belvedere, de priveliște frumoasă asupra perspectivelor, sub forma unor scuaruri, a unor puncte de odihnă și recreație, astfel încît să se permită vederea peisajelor pe care natura le oferă, fără a fi nevoie să ne urcăm la etajul VII sau V pentru a observa acest lucru.

De asemenea mi-aș permite să spun că Iașul, în care se află actualmente 14 000 studenți și în viitor vor fi 20 000, ținînd seama că la ora actuală 10% din populație sînt tineri « omologați », este un oraș și al tineretului. Institutele de interes direct pentru tineret, precum și dotările social-culturale și comerciale pentru tineret cred că ar trebui dezvoltate și avut asupra lor o grijă imediată » (. . .).

Arh. Ștefan Gonosz a atras atenția asupra necesității de a se acorda o mai mare atenție spațiilor plantate, în caz contrar existînd pericolul ca « o populație de 300 000 locuitori să se simtă prea în cîmp și fiind vorba de o zonă cu vînturi puternice, praful să fie mereu adus spre oraș ».

În această privință, prof. arh. Gustav Gusti a spus:

« Nu putem neglija faptul că în realizarea unei expresii arhitecturale de ansamblu și îndeosebi a unei expresii particulare fiecărui oraș, pe lîngă diversele categorii de volume clădite trebuie să construim și alte volume, despre care vorbim mult și facem puțin. Este vorba de volumele verzi. Într-atîta ne-am obișnuit să le scoatem din orizontul nostru de preocupări încît arhitecții, în realizarea planurilor sau perspectivelor de ansamblu, le omit cu desăvîrșire, nu le indică, iar atunci cînd le indică, o fac cu totul formal.

Cu toate greutățile în ce privește investițiile și completările acestor spații verzi, preocuparea trebuie să fie mult mai mare, trebuie găsite toate formele, toate posibilitățile pentru mărirea acestor spații verzi, nu mulțumindu-ne cu un gazon, care se usucă repede, ci stabilind astfel de ambianțe încît să nu ne mai găsim în fața unor teritorii sterpe, unde se găsesc implantate construcții de locuit. Eu sugerez organelor puterii locale să se preocupe de crearea unui colectiv de răspundere și de mare calificare în cadrul DSAPC, să asigure baza materială corespunzătoare — pepiniere, sere etc. — ținînd seamă de condițiile climatice și, mai ales, de necesitatea procurării apei necesare, precum și de asigurarea posibilității ca aceste elemente structurale ale cadrului orășenesc să fie realizate odată cu construcțiile (. . .). Cred că una din trăsăturile arhitecturii orașelor noastre și implicit a orașului Iași, și care a fost apreciată de mulți vizitatori străini, mai cu seamă din Apus, este tocmai acest caracter verde, această legătură cu natura (. . .).

Pe lîngă toate aceste elemente ce vor contribui la exprimarea personalității orașului, o grijă deosebită trebuie să fie acordată și zonei preorășenești. (. . .). Noi, de obicei, omitem acest capitol extrem de important al orașului în schițele noastre de sistematizare, sau adeseori îl tratăm ca un capitol distinct, necorelat cu orașul propriu-zis. Considerînd orașul și teritoriul lui preorășenesc, ca un tot, prin însăși rezolvarea acestei unități noi, vom contribui ca și bogăția laturilor acestei personalități să reiasă și să crească ».

Numeroși vorbitori au atacat problemele ridicate de sistematizarea centrului orașului, actuale în urma importantei realizări a Pieței Unirii care constituie punctul de plecare a acestei sistematizări.

« În ce privește centrul orășenesc — a arătat prof. arh. Gustav Gusti — aceasta este o noțiune al cărei conținut trebuie enunțat cu precizie. Confuzia noastră în trecut era atît de mare, încît prin centru orășenesc noi înțelegeam o piață, un spațiu central neconstruit, înconjurat pe patru laturi cu volume arhitecturale. Chiar atunci cînd, în anii trecuți, se discuta problema Pieței Unirii, mulți considerau că se discută problema rezolvării centrului orașului Iași. Nu întîmplător tematica ce a fost elaborată de organele locale pentru concurs, a cuprins funcțiunile ce trebuie să fie cuprinse într-un centru de oraș, dar acestea au fost atît de numeroase încît ele nu au putut fi rezolvate de participanți; aceasta a constituit, printre altele, cauza că efortul depus de participanți la acest concurs nu a putut servi ca sprijin substanțial organelor ce răspund de dezvoltarea orașului.

Astăzi noi sîntem conștienți că centrul unui oraș nu mai este un punct geometric, ci o zonă centrală și este important să putem determina, în planul de sistematizare a orașului, zona centrală a acestuia, adică zona care să cuprindă acele deserviri de importanță centrală și reprezentativă ale orașului . . . În funcție de dezvoltarea teritorială preliminată a Iașului, noi trebuie să determinăm un sistem policentric, care să dea greutate tuturor marilor cartiere ale viitorului oraș, care să constituie nu puncte izolate, ci o salbă de momente arhitecturale și care, ca atare, să poată constitui elementul determinant arhitectural și organizatoric al orașului, sau ceea ce numim acum foarte simplist « centru ».

Din schița orașului apar cîteva puncte negre de-a lungul unei magistrale, oarecum paralelă cu Bahluiul, care ar corespunde și unui sistem de paralele ale dealurilor, respectiv ale cartierelor eventual așezate pe acestea, și care ar putea constitui o ipoteză de sistem policentric al viitorului oraș. Totuși de îndată ce trecem la analiza rezolvărilor de detaliu de sistematizare, constatăm aceleași înșiruiri de blocuri de-a lungul străzilor și nicidecum acele rezervații teritoriale în care vor trebui să se desfășoare în principiu — ceea ce nu putem asigura sau chiar prevedea în detaliu astăzi — complexele de deservire centrală.

Previziunea de a asigura rezervații trebuie să fie o caracteristică a activității noastre urbanistice, iar acestea trebuie să fie păstrate prin promovarea unei discipline urbanistice care să fie păzită de organele ce răspund de oraș.

Legat de aceste modificări calitative ale orașului, personal, sînt cu totul în dezacord cu aceia care au vorbit de două orașe, fie că l-au numit vechi și nou, fie că l-au numit oraș de șes și oraș de deal. Noi nu putem vorbi decît de un unic organism orășenesc: orașul Iași al viitorului. Prin toată structura lui, prin tot sistemul lui considerat în rețea, el trebuie considerat ca un organism unic, armonios, în dezvoltare, ținînd totodată seama și de faptul că noi avem și sarcina de a transforma o parte existentă, o parte care din nici un punct de vedere nu este o parte determinantă a viitorului oraș ».

Topografia specifică Iaşului, de oraş construit pe dealuri, a ridicat în mod firesc problema extinderii zonei construite la şes sau tot pe dealuri. Arh. Ştefan Păunel a fost de părere că orientarea curbelor de nivel a acestor dealuri exclude aproape în întregime utilizarea panourilor mari la clădiri, şi că este necesară găsirea unei alte soluţii care să permită realizarea de volume importante prin metode industrializate. « Din acest punct de vedere şesul Bahluiului, în coborîrea dinspre Copou-Păcurari, este indicat pentru aceasta ». Dar el este indicat şi din alt punct de vedere: « Oraşul vechi, zona centrală a oraşului, unde predomină monumentele, unde construcţiile sînt mai dense, trebuie să fie echilibrată. Or, condiţiile cele mai bune pentru aceasta le oferă tocmai şesul Bahluiului, unde terenul nu este ocupat, unde deci indicii de demolare şi de strămutare a populaţiei sînt foarte favorabili, comparativ cu cei din părţile vechi ale oraşului ».

În acelaşi sens s-a pronunţat şi arh. P. H. Ionescu, care remarcă faptul că « soluţia considerată de a dezvolta oraşul în lunca Bahluiului, în partea de sud-vest, pare justificată, sub aspectul terenului bun pentru construcţii, la închegarea conturării oraşului cu distanţe reduse faţă de zona centrală, unde există dotări importante de interes orăşenesc ». În schimb, dezvoltarea în zona de est ar pune probleme serioase de fundare, de care trebuie ţinut seama.

Un alt punct de vedere a fost acela al arh. Nicolae Sculy, care a spus că soluţiile ce se caută trebuie «să asigure nu numai un profil de 300 000 locuitori, dar să ofere şi posibilitatea ca acest profil să poată creşte şi mai mult, într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat. Nu trebuie să ne gîndim la nişte bucăţele pe care să le lipim oraşului actual, ca nişte excrescenţe, ci să gîndim problema sub un aspect mai nou, care să permită creşterea normală a oraşului, nu prin apendice, ci printr-o dezvoltare uniformă. În acest sens, dezvoltarea Iaşului trebuie să aibă loc la nord de rîul Bahlui şi nu să treacă de partea cealaltă a oraşului (. . .). Motivul este că în momentul cînd construim în şes depersonalizăm oraşul şi facem din el un altfel de oraş. Mai mult decît atît, vom face două oraşe deosebite — unul pe deal, care va avea o anumită amprentă şi altul în vale, cu altă amprentă. Argumentul că pe deal nu se poate construi cu mijloace industriale este discutabil şi consider că, de fapt, acest lucru e posibil. De asemenea, dacă se va extinde oraşul în partea de nord a Bahluiului, aceasta va permite o dezvoltare de-a lungul laturii mari a zonei industriale, permiţînd un acces uşor la această zonă » (. . .).

Arh. Gheorghe Hussar a atras atenţia asupra faptului că « aşezarea oraşului în deal sau în vale nu este numai o problemă de aspect plastic sau subiectiv; considerentele de ordin economic sînt acelea care trebuie să aibe pondere » şi în această privinţă trebuie analizate mai întîi problemele de echipare edilitară, aprovizionare cu apă, canalizare etc.

Problema amplasării zonelor industriale a suscitat un număr de luări de poziţii interesante.

Astfel, arh. Constantin Enache a subliniat că « problema măririi populaţiei oraşului Iaşi la circa 300 000 locuitori, ridică, şi din punct de vedere al raportului oraş-industrie, probleme legate nu atît de dezvoltarea cantitativă, cît mai ales de anumite aspecte calitative (. . .).

Industria modernă, cînd este bine făcută, poate să devină un element de dotare a unor unităţi structurale ale oraşului. Un oraş, în special la capacitatea de 300 000 de locuitori, poate să preia industria ca element de dotare, la nivelul cartierului şi al sectorului. În acest fel se realizează în fluxurile de circulaţie între industrii, mari economii de timp şi de mijloace materiale . . . Pe lîngă acest avantaj însă, o astfel de amplasare a unităţilor industriale ar permite realizarea unei mai mari varietăţi de forme arhitecturale, lucru de dorit, mai ales că am început să ne plîngem în ultima vreme de o oarecare monotonie a oraşelor (. . .). De altfel, prelungirea cornişei oraşului, prin construirea industriilor existente, oferă posibilitatea creării acelui specific nou al Iaşului socialist. Este un fapt ce nu trebuie scăpat din vedere în hotărîrea amplasării noilor industrii, deoarece industria, atunci cînd este bine făcută, nu este numai salubră, ci este şi foarte frumoasă ».

Relevînd faptul pozitiv că autorii planului de sistematizare a Iaşului au înţeles, că « industria reprezintă viitorul, reprezintă baza vitală a oraşului de mîine şi chiar de azi, şi că acesta este principalul factor care va duce înainte oraşul, că această problemă nu trebuie pusă pe planul al doilea, ci constituie, de fapt, esenţa, miezul problemei sistematizării unui oraş », arh. Ladislau Kartzag, a atras atenţia asupra necesităţii de a privi lucrurile în evoluţia lor viitoare:

« Ce înseamnă dimensionarea unor zone industriale în condiţiile în care nu avem de-a face cu un nomenclator precis de industrii şi cunoaştem cu atît mai puţin caracteristicile lor?

Aceste probleme nici nu trebuie puse sub această formă. Nu poate exista o zonă industrială complet închisă, o zonă industrială studiată de la început pînă la sfîrşit, care să fie privită ca un obiectiv definitiv construit şi care să nu se mai dezvolte. Aşa ceva nu există decît în cazuri cu totul excepţionale (. . .).

Nu cunoaştem structura industriilor şi nu putem avea pretenţia ca cineva să spună ce fel de uzine se vor construi în 1980. Nu cunoaştem nivelul tehnic de atunci, dar vrem să stabilim patru pereţi, patru împrejmuiri şi să spunem: aici va fi industria. Astfel pusă problema, ar fi de la început pusă greşit. Trebuie să asigurăm fronturi libere de dezvoltare, de creştere, trebuie să promovăm soluţii elastice, soluţii care să permită o creştere permanentă . . . (. . .).

În ce priveşte înfiinţarea sau neînfiinţarea celei de a doua zone industriale, cred că problema este prematură, adică nici nu trebuie pusă acum, din pricina necunoaşterii parametrilor viitori. Necunoscînd aceşti parametri, noi nu avem altceva de făcut decît să adoptăm o soluţie care să ne permită să răspundem cerinţelor atunci cînd ele se vor concretiza ».

Combătînd propunerile de a se include unele industrii în zonele de locuit, arh. Ştefan Gonosz a spus:

« O industrie implică circulaţie, implică descărcări şi încărcări de materii prime şi produse finite, precum şi o circulaţie mare a oamenilor care muncesc acolo. Această circulaţie va stînjeni zona de locuit (în mijlocul căreia s-ar afla, n.r.), care trebuie să fie liniştită, unde se joacă copiii etc. În afară de aceasta, duce şi la o supradimensionare a unor artere în toată zona de locuit. Este deci o chestiune foarte complexă şi aşi fi, în principiu, împotriva preconizării introducerii de unităţi industriale în zonele de locuit ».

În sprijinul propunerii de construire a zonei industriale în şesul Bahluiului a luat poziţie şi prof. Gugiuman, de la Facultatea de geografie a Universităţii « Al. I. Cuza » din Iaşi, care a spus:

« Mă bucură faptul că s-a insistat asupra zonei industriale amplasate în valea Bahluiului. A existat pînă acum ideea nejustificată că acolo nu s-ar putea amplasa industrii din cauza pericolului de inundaţii, prin revărsarea Bahluiului. Este bine însă să se aşeze industriile acolo, deoarece cît mai multe unităţi industriale acolo înseamnă degajare de căldură în atmosferă. Această căldură degajată dinamizează atmosfera şi în felul acesta se alungă, se îndepărtează toate impurităţile date de industrii . . . Pe cea mai caldă vreme, în valea Bahluiului există un vînt de 1 m/s, care face proprie această vale nu pentru locuinţe, ci pentru industrie. Un alt argument în acest sens este şi faptul că iarna se înregistrează în vale o temperatură cu circa 10° mai coborîtă decît pe Copou.

Ori, 10 grade înseamnă foarte mult pentru populația de acolo, înseamnă mai mult consum de combustibil, la care se adaugă umezeala și ceața care se formează și care sînt contraindicate pentru construcția de locuințe ».

O părere asemănătoare a fost exprimată și de către prof. arh. Ascanio Damian, care a apreciat ca justă amplasarea zonei industriale în valea Bahluiului, dar nu și includerea acolo a unor zone compacte locuite.

« M-aș ralia cu foarte multă convingere — a spus d-sa — punctului de vedere că toată zona locuită ar trebui să fie plasată, în continuare, pe înălțimi, în ciuda dificultăților pe care relieful le pune în fața constructorului. Este, totuși, o soluție preferabilă datorită condițiilor superioare de orientare, de însorire, de climă, de perspectivă pe care le oferă, contribuind, în același timp, la păstrarea caracterului specific, atît de mult subliniat, al orașului Iași ». Problema aceasta a caracterului specific al orașului și a modului în care să se păstreze și să se dezvolte acest specific, a suscitat numeroase intervenții, unele privite din puncte de vedere diferite, chiar contradictorii.

« Așa cum se prezintă proiectul — a spus prof. arh. Grigore Ionescu — apare clar că ne găsim, de fapt, în fața a două orașe : unul este orașul vechi, orașul de cultură și artistic, pe care l-am moștenit cu toate mizeriile dar cu foarte multe și foarte atrăgătoare părți, care se cer păstrate tocmai pentru ca acest caracter al orașului să dăinuiască mai departe ; de cealaltă parte, juxtapus, este orașul industrial, care în totalitatea lui este o creație a zilelor noastre. (. . .)

O măsură ideală ar fi să se facă în așa fel, încît noul numai să se atingă, dar să nu se întîlnească cu vechiul și păstrarea acestor părți vechi, asanarea lor, pentru a le face bune de locuit, să corespundă necesităților civilizate de trai ale celor care le ocupă. . .În acest caz trebuie căutate și indicate mijloacele cele mai potrivite de legare a acestor părți vechi, păstrate, asanate, cu părțile noi, atît sub aspect funcțional cit și compozițional, creîndu-se vederi și perspective către ele, scenografii chiar (. . .)

Socotesc că oriunde există un monument important, sau un complex de monumente care trebuie păstrat, acest monument, sau acest complex de monumente condiționează sistematizarea și nu invers.

Concepțiile moderne ale științei și ale artei construcției orașelor nu trebuie să facă abstracție de valorile permanente ale unui oraș, propunînd cu mare ușurință, înlăturarea sau sufocarea chiar a unor monumente ».

În același sens, arh. Nicolae Nedelescu și-a exprimat părerea că « dacă am continua să construim pe vatra prezentului oraș, este destul o casă cu cinci niveluri sau mai multe case cu 5 niveluri, ca să fie anihilată complet silueta orașului. . . În străinătate, în probleme similare, s-a pus ipoteza construirii unor orașe paralele. S-a discutat aceasta chiar pentru Paris și este pe cale de realizare la Belgrad. Cred că și la Iași poate fi îmbrățișat acest fel de a privi problema. Partea veche a orașului, pentru a putea fi păstrată, natural că va trebui reconstruită, pentru că marele fond construit actual este de o calitate îndoielnică, chiar mai mult decît îndoielnică. Metodele cu care s-ar putea reconstrui vechiul oraș, vor fi metode mai delicate, mai aproape de artizanat. Cred că va mai trece timp pînă ce vom elimina cărămida. Cred că metoda care trebuie aplicată în orașul vechi trebuie să fie o metodă de mare atenție, de mare tact, de grijă deosebită pentru fiecare obiect în parte, nepărăsind totuși ansamblul ».

« În legătură cu păstrarea specificului existent, ar trebui ținut cont — a spus arh. Gheorghe Sebestyen — și de tradițiile specifice moldovenești cu privire la coloritul clădirilor, în legătură cu care există tradiții foarte valoroase, de care sîntem mîndri (. . .) După părerea mea orașul Iași diferă de celelalte orașe mari ale țării noastre prin faptul că nu este așezat într-o vale, ci este așezat pe dealuri. Acesta este un prim specific care îl deosebește de alte orașe. Al doilea specific, poate datorit primului, este că în zonele de construcții sînt intercalate foarte multe pene verzi care intervin peste tot. Se vede și din schemele prezentate că sînt foarte multe pene verzi. Este o intercalare foarte mare de spații verzi în cele de locuit, care permit vederea peste tot, de la dealuri spre diverse puncte ale orașului. (. . .)

Pornind de la această problemă a specificului acestui oraș întins pe dealuri, cu zone verzi intercalate, cu perspective care se deschid în toate direcțiile și schimbă peisajul, este de judecat problema dacă în aceste condiții este bine să construim aproximativ jumătate din oraș nu pe dealuri, ci jos, în lunca Bahluiului, la est și nord.

În concluzie, arh. Gheorghe Sebestyen a fost de părere că « dacă dorim să păstrăm specificul orașului, cartierele industriale ar trebui construite la șes, iar cele de locuință, pe dealuri ».

După arh. Mihai Caffé există din acest punct de vedere două alternative : « sau să construim pe însăși fondul existent, demolînd ceea ce este insalubru și amenajînd zone mici, încadrînd monumente cu construcții noi, sau să schimbăm scara orașului, adică să reconstruim întregul oraș, încercînd să realizăm zone întregi cu caracter muzeistic, în orașul vechi, reparînd și îmbunătățind unele construcții de valoare tradițională (fără a fi de valoare istorică) și încadrîndu-le într-o reconstrucție masivă a orașului, în afară de aceste zone construind numai minimul necesar, pentru a da viață, existență efectivă zonei vechi a orașului ». Arh. Mihai Caffé consideră că această ultimă soluție este mai apropiată de realitate și « ar da posibilitatea păstrării unei ambianțe interne a centrului orașului,. . . o oarecare atmosferă a acestui centru ».

Arh. Bujor Gheorghiu a fost de părere că « în ce privește aspectul orașului și caracterul său. . . el ar trebui să fie, întîi, un oraș din Romînia și apoi, un oraș moldovenesc». Aceasta nu este însă o sarcină ușoară, după cum se poate vedea din cazul Bucureștiului, căruia nu s-a reușit încă a i se imprima un specific al său. « Abia acum ne punem problema descoperirii particularităților orașului. Cred că și aici istoria Iașului ar trebui serios studiată de arhitecți; după cunoașterea acestor particularități ar rămîne de soluționat problema cea mai grea, anume modul în care putem să le redăm într-o formă înnoită, actuală ».

La rîndul său, arh. Virgil Bilciurescu, a spus :

« Încă de la începutul discuțiilor acestei plenare s-a emis părerea că ne aflăm în fața a două orașe — orașul nou și orașul vechi. O înțelegere întocmai a celor de mai sus, ar presupune crearea unui muzeu, pe de o parte, și crearea unui oraș modern cu toate dotațiile lui, pe de altă parte. Astfel pusă problema, arhitectura și urbanismul trecutului nostru ar fi prezentate ca niște elemente moarte (. . .). Or, punerea în valoare a lor nu o înțeleg de loc ca o simplă conservare a monumentelor istorice, o înghețare și o păstrare moartă a acestor vestigii, ci o folosire vie, o amenajare a lor astfel încît să participe activ la viața orașului, să-l îmbogățească și să creeze populației un cadru agreabil și în același timp util (. . .).

În ce privește clădirile noi, «există o opinie că ele ar trebui să se adapteze stilurilor de arhitectură vechi. Această tendință nu este de loc recomandabilă și am văzut cu satisfacție că nici colegii noștri din Iași nu o acceptă, iar referatul o condamnă ».

Altă opinie, că arhitectura nouă, cu un conținut nou care se realizează în jurul monumentelor, ar trebui să aibe un caracter contemporan net, de asemenea nu poate fi susținută, deoarece produce distonanțe supărătoare. Cred însă că linia justă este aceea care preconizează construirea în jurul unor monumente importante, a unor clădiri într-o arhitectură modernă, însă adaptată la unele proporții, unele raporturi de volume specifice ritmului și culorii arhitecturii tradiționale ».

Pronunțîndu-se împotriva construirii de lucrări pastișe de dragul păstrării unui anumit cadru « tradițional », arh. Mauriciu Silianu a arătat:

« Cum valori urbanistice de ansamblu la Iași nu prea există, caracteristica dominantă a orașului va fi, desigur, aceea a păstrării unor valori originale, sub formă de elemente, nu sub formă de ansambluri.

Elementul cel mai de seamă în Iași este valorificarea reliefului, a pătrunderii intense a naturii în oraș.(. . .). În acest mod, personalitatea orașului ar putea fi larg afirmată prin elementele de relief, prin varietatea locuințelor, prin caracterul de unicitate care va fi dat cu curaj diferitelor instituții și clădiri de deservire. . . »

« Specificul de care discutăm, trebuie să-l vedem proiectat în viitor — a spus arh. Anton Moisescu. Ce va fi Iașul comunist de mîine, acela va fi specificul pe care va trebui să-l dăm orașului, și nu numai în raport cu volumul construcțiilor, ci și cu calitatea noilor construcții. . . Nu se poate vorbi de păstrarea acelui pitoresc al mizeriei pe care-l avea Iașul trecutului; nici nu putem concepe așa ceva; ar fi dureros nu numai pentru modul de gîndire al nostru, dar mai ales pentru oamenii pe care i-am obliga să trăiască în asemenea mizerie numai pentru a păstra « poezia » unui așa-zis specific al mizeriei.

Nu este vorba să integrăm noul oraș în ruinele celui vechi și să păstrăm un fel de muzeu închistat și mort al vechiului Iași, ci este vorba să știm să integrăm cu abilitate și măiestrie ceea ce este bun moștenit din trecut în noul specific al Iașului, care va predomina categoric și sub toate raporturile fața viitorului Iași.

De aceea, discuția unde va trebui să fie orașul nou — pe dealuri sau la șes — mi se pare puțin academică. Eu cred că vrînd-nevrînd, va fi și jos și sus, pentru că sus nu poate încape, profilul nu poate fi satisfăcut numai prin folosirea dealurilor, tot așa cum jos nu este loc pentru toată populația. Dar nu acesta este unicul motiv. În orice caz, nu putem concepe să lăsăm orașul de sus în starea în care se află actualmente; el va trebui oricum restructurat. Deci, mi se pare logic să acceptăm că specificul nou al Iașului va fi al unui oraș așezat și jos în vale și sus pe dealuri. Pe dealuri, atenția va trebui să fie mai mare pentru profil, pentru modul în care se va face îmbinarea cu monumentele istorice, dar nu vom putea renunța la reconstrucția întreagă, la care viața însăși ne va obliga».

Referindu-se la complexitatea procesului de gîndire și de creație arhitecturală « a indivizibilității laturilor componente, funcționale, tehnico-economice, și estetice, în această ierarhizare obligatorie », prof. arh. Gustav Gusti a atras atenția asupra « pericolului ce poate să survină nu numai pe plan estetic, dar și pe planul îndeplinirii sarcinilor concrete de care răspundem, dacă am greși atacînd unilatral această problemă complexă a arhitecturii ».

« Subliniez acest aspect — a spus prof. arh. Gustav Gusti — fiindcă mai există tendința, nu numai la Iași, dar și în întreaga noastră lume a arhitecților, ca folosind o anumită frazeologie asupra complexității și scoțînd în evidență unele aspecte tehnico-economice sau funcționale ca niște rele necesare, cerute de organul de avizare, în fond să se urmărească cu precumpănire problemele estetice și deci, estetizante.

Nu putem generaliza cîtuși de puțin această rămînere în urmă a gîndirii, aceste rămășițe ale unor concepții depășite istorice, dar trebuie totuși să subliniem acest aspect deoarece mai sînt încă arhitecți care consideră arhitectura ca un proces care trebuie să realizeze cu precădere un obiect într-o anumită corelație spațială, volumetrică, estetică și care consideră deci că nu interesează dacă acest exercițiu implică o cheltuială mai mare sau mai mică, sau dacă implică un sacrificiu mai mare sau mai mic din partea acelora care trebuie să folosească acest cadru de viață construit. (. . .)

Consider că rezolvînd problemele interesante legate de personalitatea orașului către care tindem, vom putea contribui și la tratarea corespunzătoare a aspectelor estetice, dar aceasta nu contribuie decît parțial la închegarea acestei personalități, nu pot avea un rol determinant. (. . .).

În cazul concret al Iașilor, unde dispunem de o seamă de monumente izolate, acestea vor trebui integrate armonios în ansamblurile noului. În opoziție cu cele arătate de tov. prof. Grigore Ionescu consider că aceste monumente nu pot fi considerate ca elemente determinante cu toate că, incontestabil, ele vor contribui la stabilirea unor particularități arhitecturale ale orașului. În orice caz, aceste monumente nu vor putea asigura, cum au spus unii vorbitori, o permanență a siluetei orașului sau a trăsăturilor particulare ale acestuia, fiindcă este cert că investițiile uriașe, atît industriale cît și civile, ale etapei actuale, vor imprima, atît pe plan cantitativ, cît și calitativ, noile trăsături ale Iașului.

Sînt de acord cu tovarășii care au subliniat că aceste monumente valoroase, arhitecturale și istorice, să nu fie păstrate ca niște elemente moarte, muzeistice, ci să fie prinse în rețeaua vie turistică a orașului, și acest lucru nu este doar o recomandare de perspectivă. Eu cred că problema trebuie să fie abordată de îndată, cu toate că trebuie să chibzuim la toate investițiile pe care le-am propune. Dar, găsirea unor funcțiuni noi, care ar fi adecvate monumentelor, sau ansamblului, care să cuprindă aceste monumente, funcțiuni care să dea viață și eficiență nu numai estetico-turistică, dar și economică, este o problemă care trebuie să fie de pe acum gîndită și corelată cu proiectările de construcție orășenească . . .».

Prof. arh. Gustav Gusti a continuat apoi arătîndu-și acordul cu ceilalți vorbitori care au accentuat necesitatea găsirii unor trăsături proprii orașului Iași, dar « nu prin repetarea unui așa-zis pitoresc istoric, nu prin respectarea trăsăturilor unui oraș cu caracter patriarhal sau de deal, sau la scara unor monumente realizate cu secole înainte, ci prin stabilirea acelor trăsături noi, care, pe de o parte, să aparțină noului, cu caracter general, deci ale orînduirii noastre, și, în al doilea rînd, să aparțină orașului, subliniind caracterul particular».

Prof. arh. Ascanio Damian a întărit acest punct de vedere, arătînd că, de fapt, « conform schiței de sistematizare este vorba acum de un oraș nou. În aceste condiții trebuie să apreciem discuțiile despre vechi și nou, discuția despre nou avînd loc tocmai în prezența copleșitoare a noului . . . Orașul care se vede acum de pe dealurile din sud este cu totul altul și el are deja o înfățișare cu totul nouă. Este just că trebuie să păstrăm din orașul vechi și nici nu trebuie să fim lipsiți de sentimentalism. . . dar sînt sigur că oamenii mari ai culturii noastre și chiar ai culturii universale care au trăit aici și care au cîntat acest oraș, Eminescu, Creangă, Topîrceanu, Sadoveanu, Ureche, Miron Costin, ar aprecia poezia orașului, așa cum se vede actualmente. . . »

Abordînd problemele, de asemenea, pe plan teoretic, tov. Ludovic David, a spus printre altele:

« Mai mulți vorbitori au vorbit despre necesitatea păstrării acelor trăsături specifice valoroase. Nu voi mai repeta și nu voi aduce argumente în plus în legătură cu această necesitate de a păstra ceea ce este valoros din arhitectura orașului Iași. Dar mi se pare că ne limităm numai și numai la păstrare.

Cred că sarcina pe care o avem este mult mai importantă, mult mai largă. Noi trebuie să și creăm trăsături specifice noi orașelor noastre, care nu au existat în vechile orașe și care acum, prin reconstrucția lor, apar fie că vrem, fie că nu vrem. Dacă ne vom gîndi din vreme și bine, vom fi siguri că aceste trăsături specifice vor reprezenta o valoare pozitivă, iar dacă nu — așa cum s-a întîmplat uneori pînă acum — vor apare în opera de reconstrucție a orașelor noastre anumite lacune, regretate atît de populație și de factorii de conducere cît și de profesioniști. (. . .)

Orașul Iași va ajunge la o populație aproape de 3 ori mai mare decît avea în momentul eliberării; va fi, deci, un oraș completamente nou, care își va păstra anumite părți, anumite nuclee din vechiul oraș, dar în care noul va precumpăni. (. . .) Viața ne obligă să fim curajoși și să căutăm să dăm orașelor trăsături noi, specifice condițiilor de azi. (. . .)

Cei mai mulți atacă problemele trăsăturilor specifice ale arhitecturii ca și cum ele ar fi rezultatul numai al unor factori estetici sau cel mult al unor factori care țin de natură, de relief și climă. Ar trebui să lărgim punctul nostru de vedere, perspectiva noastră și să cercetăm în mod concret dacă nu cumva trăsăturile specifice ale arhitecturii unui oraș sau ale unei țări — pentru că și acestea există, natural — nu provin uneori și din funcțiile orașului respectiv, din soluțiile sale funcționale sau din alți factori care concură la complexitatea fenomenului de arhitectură — factori de natură tehnică și economică.

În al doilea rînd, cred că aceste trăsături specifice nu numai că nu provin exclusiv din domeniul esteticii sau al relațiilor arhitecturii cu natura, dar ele se exprimă mult mai larg decît credem uneori.

Trăsăturile specifice ale unui oraș nu se exprimă numai în plastica arhitecturii, în silueta orașului, estetica orașului, ci se exprimă și în structura orașului, în compoziția sa, în felul cum se dezvoltă și chiar și în laturile sale tehnico-economice. . .

Una din particularitățile orașului Iași, manifestată în arhitectură, în urbanism, este caracterul de centru cultural-administrativ, cu o industrie redusă (aceasta datorită unor anumite cauze de ordin social-istoric).

Din punct de vedere urbanistic, locul principal îl ocupă monumentele sale, clădirile cu diferite destinații: administrative, de învățămînt, de cult, precum și locuințele care au adăpostit populația.

Aceasta nu a putut rămîne fără influență asupra compoziției orașului, asupra structurii sale, asupra circulației sale, care au fost organizate într-un anumit fel, datorită acestor particularități ale orașului. Iașul a fost patriarhal nu numai acum 8 sută de ani, dar și acum 30 de ani, datorită acelorași particularități ale sale.

Ca și alte orașe din țară, Iașii prezintă particularitatea unei deosebiri mari între centru și periferie și nu numai din punctul de vedere al înfățișării, ci și al felului cum trăiește partea centrală a orașului și cum trăiește periferia — vorbesc de orașul vechi, capitalist — determinat de caracterul de clasă al societății noastre de dinainte de eliberare. Desigur că această particularitate a orașului Iași nu este identică decît în principiu, cu deosebirea dintre centrul și periferia altor orașe.

Spun aceste lucruri, deoarece și în acest domeniu, ca și în alte probleme, trebuie să privim arhitectura mult mai complex decît o privim uneori. Și în arhitectură și în urbanism, funcția joacă un rol hotărîtor. Dacă vom vedea problema trăsăturilor specifice ale unui oraș numai din punct de vedere estetic, dacă vom reduce problema specificului unui oraș numai la estetică, nedînd atunci acestei probleme importanța necesară, mi se pare că nu vom ști să rezolvăm problema așa cum ni se cere. (. . .) Orașele socialiste, în general, nu numai Iașul, se vor deosebi de orașele capitaliste printr-o serie de factori determinanți. De pildă, noi avem proprietatea socialistă asupra terenului, avem proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, deci planificăm investițiile. Ca urmare, la noi nu va mai exista problema deosebirilor dintre periferie și centru, nu sîntem stînjeniți în compunerea orașului, avem o concepție socialistă despre modul de viață și, ca urmare, despre structura orașului, construim unități de locuit cum nu existau în vechiul oraș, unități de locuit cu deservire social-culturală. . . În viitor, cetățenii vor avea mai mult timp liber, pentru a cărui folosire vor fi necesare o serie de elemente noi în construcția urbanistică arhitecturală a orașelor.

Aceste probleme, enunțate aici în fugă, necesită căutări pentru a le rezolva în așa fel încît să acționeze anumite trăsături specifice ale orașului. Cred că respectarea cîtorva monumente și punerea lor în valoare la maximum, și respectarea unor principii vechi de compoziție, nu sînt suficiente pentru a asigura trăsăturile specifice ale orașelor pe care trebuie să le asigurăm.

Indiferent de noi, orașele se reconstruiesc; toate aceste lucruri se înfăptuiesc, dar ele nu trebuie lăsate să meargă de la sine din acest punct de vedere; atunci cînd compunem noi unități de locuit; pe malul Bahluiului sau oriunde în altă parte, le putem așeza oricum, dar dacă vom porni de la anumite idei teoretice, urmărind să fim demni de înaintașii noștri, nu copiind, ci dînd anumite trăsături noi, și evident fără să contrazicem prin aceasta cerințele moderne ale arhitecturii, atunci cred că vom putea să spunem că ne-am făcut datoria îndeplinind această sarcină care ne-a fost trasată de conducerea partidului nostru ».

În cuvîntul său, arh. Anton Moisescu s-a referit la unele probleme ale modului de trai în cadrul orașului atît astăzi cît și în viitor:

« Există astăzi încercări la o serie de maeștri ai arhitecturii, să creeze oarecare flexibilități interioare la apartamente, pentru că viața merge mai repede decît modul de gîndire al arhitectului și în 10-15 ani apar evenimente, apar moduri de viață care fac ca acea locuință, moștenită de la părinți, să nu mai fie potrivită cu cadrul vieții actuale. Cu atît mai mult, deci, în cadrul unui oraș care este un organism viu, în permanentă mișcare, această flexibilitate este o lege fundamentală a modului de gîndire al creatorilor de proiecte de urbanism.

A asigura posibilitatea de dezvoltare în cît mai multe direcții și la dimensiuni destul de variabile în pulsația viitoare, mi se pare o problemă de foarte mare importanță pentru cei ce vor trebui să precizeze actuala schiță de sistematizare.

În acest sens mă gîndesc la unele lucruri pe care, nu numai la Iași și nu din vina fiecăruia din noi, uneori nu am avut suficientă prudență, suficient curaj, să le lărgim și nici generozitate suficientă pentru a prevedea dezvoltări ulterioare. Mă refer la anumite puncte, unde am « bușonat » pur și simplu posibilitatea de extindere a orașului. (. . .)

În ceea ce privește aspectul diverselor ansambluri, consider că acesta trebuie privit nu în funcție de decorul pe care îl reprezintă, cum din păcate încă foarte mulți dintre noi gîndesc arhitectura. Există încă părerea că forma unei piețe sau a unei străzi este foarte mult legată de felul cum arată pe dinafară clădirile. Este o viziune « turistică » asupra acestor construcții. Eu vreau să insist pentru o viziune pornită de la felul cum trăiesc oamenii, de la estetica omului care trăiește în aceste ansambluri. Mă gîndesc la stilul de viață al oamenilor, la modul în care se manifestă omul în Piața Unirii, în bd. Ștefan cel Mare, ș.a.m.d., ce anume îl atrage sau îl îndepărtează pe om de acolo, ce fel de construcții trebuie să facem pentru ca viața să fie atăgătoare, să polarizeze activitatea omului, să o îndepărteze sau să o facă liniștită? Altfel se trăiește într-un cartier de locuit și altfel într-o piață publică. La ora actuală, în Piața Unirii există un magazin de confecții, o florărie și o cafenea, ascunsă undeva la spate. Seara, Piața Unirii este un loc mort, nu atrage lumea la plimbare, nu pulsează de viață și nu devine un « corso » pentru că are numai locuințe și niște magazine care funcționează de la ora 9 dimineața la 5 după amiază; lumea se duce în schimb să se plimbe în afara pieței, pe vechea străduță Lăpușneanu, unde nu știu ce îi atrage mai mult decît în Piața Unirii.

Nu se poate să gîndim noile ansambluri tot ca pe niște lucrări reprezentative din punct de vedere al decorului, dar care nu polarizează viața socială a oamenilor, care nu-i atrage la o cafenea, la o sală de dans, la un bar. În treacăt fie spus, nu există în Iași un bar; nu sînt un om care merge la baruri, dar foarte mulți tineri ar vrea să danseze și să iasă la un bar. Ar putea să existe de asemenea restaurante cu mese pe trotuar, care ar putea atrage publicul; în multe orașe mari există restaurante cu mese pe trotuare largi, unde oamenii stau cu fața spre locul de plimbare a cetățenilor. S-au găsit chiar soluții ca această promenadă și această staționare la o cofetărie, la o cafenea, să fie posibilă chiar în sezonul foarte rece: sînt făcute perdele sub care apar niște lămpi de infraroșii care încălzesc foarte bine și cu toate că afară oamenii umblă cu paltoane, sub această perdea oamenii stau în haine destul de subțiri ».

În sfîrșit, o problemă foarte discutată a fost cea a circulației, în legătură cu care s-au făcut numeroase critici, sugestii și propuneri de viitor.

Observații critice au fost făcute în legătură cu organizarea sistemului de circulație prevăzut de planul de sistematizare, sistem care cu greu și în condiții nesatisfăcătoare va putea face față necesităților viitoare (arh. Mauriciu Silianu), dacă nu se va realiza o structură de categoria I « care să asigure, în condițiile posibilităților de mîine, cerințele de confort, de securitate și de viteză » (prof. arh. Gustav Gusti).

« Schema de circulație a orașului Iași are la ora actuală o serie de date moștenite și o serie de propuneri în cadrul schiței, care cred că ar trebui revizuite în unele locuri — a spus arh. Victor Sebestyen.

În partea de sud a orașului, există, așa cum este concepută schița, o concentrare a circulației care nu este încă rezolvată.

În schema de circulație se arată că transportul în comun s-ar face spre zona industrială, într-un mod care să evite acest punct nodal și dificil. Pe de altă parte, circulația pe o arteră exterioară care se va presupune și spre zona de circulație a orașului venind dinspre București și mergînd spre Tîrgul Frumos, nu este soluția cea mai indicată în ceea ce privește circulația în comun. Părerea mea este că ar fi trebuit prevăzută o altă arteră pe dealul Bahluiului. (. . .)

Zona industrială concepută în partea de sud a orașului, se pare că ar permite la ora actuală o dezvoltare spre vest, pentru că ar crea o aglomerare în aducerea numărului mare de muncitori. În momentul în care noi ne-am îngriji să asigurăm deservirea acestei zone industriale dinspre nord, cu o foarte largă circulație majoră pe valea Bahluiului, am putea evita o concentrare de circulație pe Podul Roșu și să lăsăm liberă dezvoltarea zonei industriale.

Eu cred că trebuie să ne îngrijim încă de pe acum ca traversarea căii ferate, care este prevăzută de detaliul de sistematizare a zonei industiale, să fie făcută nu la nivel, printr-o serie de artere nord-sud, ci să asigurăm o deservire și dinspre nord a acestei zone industriale ».

Problemele circulației au fost de asemenea analizate pe larg de ing. N. Mărgărit, care a semnalat că « în structura generală a rețelei de circulație, legăturile principale ale orașului sînt următoarele: penetrația dinspre vest, penetrația de la est și legăturile cu sudul. Aceasta trebuie să creeze un sistem pe direcția est-vest și prinderea acestor legături. (. . .)

În legătură directă cu amenajările hidrotehnice care se vor realiza, se vor dezvolta două zone de recreație și turism foarte puternice în nord, în jurul iazului de la Aroneanu, iar la sud în jurul iazului de la sud-vest. Acestea sînt niște lacuri foarte mari în jurul cărora se pot organiza niște zone verzi și de agrement dotate corespunzător, foarte puternice și care necesită legături bune de circulație.

Prin urmare, legătura orașului către nord va fi foarte puternică, intervenind și sistemul rețelei stradale, cu locuirea acestei zone clădite și respectiv a zonelor care se leagă de partea centrală. (. . .)

În ceea ce privește legăturile orașului cu partea de sud, cu zona industrială și cu partea construită în lunca Bahluiului, dacă această legătură tradițională urmează să reprezinte legătura principală către Podul Roșu, mi se pare că este important să se găsească a doua legătură care să se încheie cu un sistem de ocolire a zonei, astfel încît circulația din această parte a orașului să nu fie obligată să coboare în zona de jos a orașului, numai pentru un singur punct ».

★

În încheierea discuțiilor, prof. arh. Gustav Gusti a subliniat că « problemele ridicate de transformarea orașului Iași sînt extrem de complexe, extrem de dificile, de mare răspundere; întrebarea este dacă putem considera cu încredere, cu curaj, că ele vor fi rezolvate cu succes. Noi spunem la acestea un « da » răspicat.

Avînd în vedere condițiile care au fost create de orînduirea noastră, grija acordată de organele superioare de conducere, avînd în vedere interesul crescînd, pasionat și justificat ce se acordă de către întreaga opinie publică — ca beneficiară a acestui oraș — în frunte cu organele locale de partid și de stat; avînd în vedere capacitatea crescîndă de sinteză, de cuprindere, de rezolvare de către proiectanți a problemelor; avînd în vedere experiența crescîndă a Uniunii Arhitecților, putem spune că avem toate premizele favorabile ca transformarea socialistă a orașului Iași să se desfășoare în cele mai bune condiții ».

★

La sfîrșitul lucrărilor plenarei a luat cuvîntul președintele Sfatului Popular Regional Iași, Constantin Nistor, care a spus printre altele:

« . . . Consider că valorosul schimb de experiență care a avut loc cu această ocazie ne va da posibilitatea nouă, tuturor celor de aici — Sfatul Popular Regional, D.S.A.P.C., filiala noastră a arhitecților — să tragem învățăminte valoroase pentru viitor în problemele discutate. (. . .)

Noi mulțumim pentru aprecierile pozitive ce au fost făcute la adresa colectivului de arhitecți și proiectanți ai regiunii Iași. Aș vrea însă să aduc, cu această ocazie, mulțumiri exigenței aparatului C.S.C.A.S., care a dat sprijin în toate problemele care au fost prezentate și care se aduc la îndeplinire azi la Iași, institutelor de proiectări care și-au adus contribuția și, în ultimă instanță, conducerii C.S.C.A.S., din partea căreia am primit întotdeauna un ajutor pe care îl considerăm substanțial. (. . .)

Eu vă mulțumesc și vă asigur că noi vom lua în studiu problemele care au fost ridicate aici ».

În cuvîntul său de încheiere, arh. Anton Moisescu a spus:

« Adresez oficial din partea Uniunii Arhitecților, a tuturor celor de față, cele mai călduroase mulțumiri și felicitări pentru căldura cu care am fost primiți, pentru perfecta organizare a acestei plenare. (. . .). Această plenară s-a ridicat la un nivel înalt.

Despre această plenară sînt convins că se va mai vorbi și că se vor aminti problemele care s-au ridicat aici din punct de vedere teoretic ».

MŰSZAKI KÖNYVTÁR

E1689

ARHITECTURA R. P. R. • No. 1 • 1964

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS MŰSZAKI MÚZEUM

SUMMARY

Arch. prof. Horia Maicu — MONUMENT TO THE HEROES OF THE STRUGGLE FOR THE FREEDOM OF THE FATHERLAND AND THE PEOPLE FOR SOCIALISM (p. 2) — Enjoying a suitable setting, enriched by natural elements — the cornice of the Dîmbovița river, the compact vegetation of the Liberty Park, a water reflection at the foot of a headland — our Capital's newly built monument, expresses the noble conception of honouring the heroes fallen in the battle for the Roumanian people's freedom, for the country's liberation, for socialism.

This monument's project was selected by a competition that gathered 83 entries.

The ensemble comprises three main parts: the central element, the hemicycle, the access-ways and the train.

Overlooking the Liberty Park, on a tableland, there stands the central element, resting on a circular basis. The ground level takes up a rotunda, whose inside walls have a red granite covering. 14 niches of black granite slabs are on its circumference. Outside the rotunda, a ringshaped area houses the steps leading to the upper terrace and the usual service rooms. On its outside, the foot of the monument is clad in green-black labradorite.

The main, outstanding element of the structure is a five-arched cluster, rising skywards, clad in red granite. These arches rest on the upper terrace of the monument and the pentagon they delimit houses an altar, of red granite, as well, where an eternal flame burns.

As flanked by a guard of honour, there is a hemicycle running round the monument's central element. The hemicycle has an outer wall covering of white travertine. Inside this hemicycle there are another 1.800 niches, containing urns and covered by white marble slabs.

The composition decreases into a train made up by a succession of works, stretching along 800 m. linking the monument to the Liberty square facing the park. This sequence comprises: a monumental flight of stairs, a main mall flanked on both sides by secondary ones, a bridge spanning the pond at the foot of the promontory. Further, there are green areas, having been reshaped to complete the arrangement.

SOCIAL—CULTURAL BUILDINGS

Arch. Heinz Novac — THE ROUMANIAN PEOPLE'S REPUBLIC AT THE INTERNATIONAL FAIRS IN 1963 (p. 8) — The buildings which housed the Roumanian exhibits at the international fairs in 1963 were designed by a team which endeavoured to give each exhibition the most purposeful setting. They did so by conceiving the simplest possible architectural shapes and adornment, precisely aiming at focussing the attention on the exhibits.

The author analyzes the exhibit stands within actual exhibition buildings and also those that were specially built at Brno, Poznan, Brussels, Frankfort, Leipzig, Cologne, Damascus, Zagreb and Lagos.

Arch. Ligia Dumitrescu — HEAD OFFICE AND INTERNATIONAL AGENCY OF THE N.T.O. "CARPAȚI" (p. 22) — Situated on General Magheru Boulevard, one of the main thoroughfares of Bucharest, the "CARPAȚI" National Travel Office takes up the basement, the ground floor, the mezzanine and the first floor of a newly built block of flats. The duties such a programme was calling for were laid out and solved so as to enable tourists' requirements to be met quickly and well in a pleasant setting.

The International Agency has been placed on the ground floor taking up 1.000 m² of the latter's central zone. The offices were given the ground floor, the mezzanine and the first floor. The record-rooms, the store-rooms, the ventilation plant and one of the garages were given the basement.

There are elegant halls whose walls have been decorated by artists, roomy and well lit offices, furnished simply and tastefully, with two-purpose cabinets, serving also as partition walls, waiting rooms and conference rooms, furnished in various shades, contributing all towards a modern, pleasant setting.

Arch. Gavril Biro — STUDENTS' COMPLEX WITH REFECTORY AT TG. MURES (p. 30) — The design of this complex was made to have the latter merge into a unitary whole along with the newly built housing project on M. Babics — Mihai Viteazul streets. Besides three existing ones, the new complex comprises one more students' home, a refectory and a students' prospective culture house. The homes are to house 1.526 students and the refectory, extending on three levels, will offer about 1.200 meals. On the ground floor of the refectory building there is a mechanical laundry made to handle about 600 kilos of linen daily. A central boiler house has been provided for.

*** OPEN AIR THEATRE AT MAMAIA (p. 26) Situated on the Black Sea shore, Mamaia, Rumania's most modern seaside resort, was given an open air theatre, whose opaque architecture, in view of its purpose, had to combine harmoniously with the glazed architecture of the shopping centre, the two constituting a unitary whole. Description of the trading centre was given in No. 6 of our review for 1963.

A slightly raised lobby, on the western flank, leads into the amphitheatre, by means of two vomitories. Bounding in the amphitheatre and the stage, was achieved adroitly by hemming them in with free standing concrete screens, covered with coloured glazed tiles. These screens succeed each other and result in a tall, expressive enclosure, while the breaks were allowed of providing lounges that were heightened by the addition of landings and some balconies.

There are 1 138 seats and all facilities for open air performances and wide screen picture shows have been provided for.

INDUSTRIAL STRUCTURES

Arch. prof. Ladislau Adler, arch. Solomon Zalman — CONCERNING THE NOISE PROBLEM IN INDUSTRIAL BUILDINGS (p. 31) — Most efficient and economic methods for doing away with and lessening noise in industrial buildings are, broadly speaking, those that may be decided upon from the very first stages of design work aiming at lowering the noise at its very source, before its spreading into the space. Noise is essentially decreased by applying soundproofing materials on walls and ceilings. Soundproofing may be achieved as well by inserting screens between the noise source and the hearer, such screens to consist of perfectly soundproof walls or partitions, as dense and tensionless as possible. Twin walls, made of folded seam iron sheets with a sound proof filler may be used as well. Doors and windows are handled likewise.

Turning to the means belonging to architecture proper, special reference is made firstly to the zoning of the factory area, to the grouping of the areas of excessive noise and its seclusion from the remaining zones.

With regard to sound insulated equipment, provision is made for vibration preventing devices which are soundproof as well.

Arch. Octav Popescu — SOME CONSIDERATIONS ABOUT INDUSTRIAL FORECOURT BUILDING IN THE CHEMICAL INDUSTRY (p. 35) — Several main stages were needed to give an answer to the problem raised by the designing of industrial forecourt building complexes in the R.P.R. These are analyzed by the author. Starting with 1954—1955, when there arose the question of systematizing actual units and setting up new ones, more attention has had to be paid in designing industrial forecourt buildings.

Forecourt building designs belonging to the first stage included several items: the admission gate, the administrative office building, the workmen's refectory, the fire-brigade shed, the infirmary, the work-clothes laundry, the guest-room house, motor-car garages, bicycle and motor-bike parking areas. These plant auxiliaries had buildings of no more than three levels.

The next stage witnessed a smaller number of such items while the structures went on having three levels.

The third stage (1960—1963) brought the chemical industry to its maturity, in virtue of the large number of newly built plants and also following the increasing requirements of to-day's technical standards. This led to the need of more elaborate studies for the design of these forecourt industrial building complexes which had to provide the workmen of the plants concerned with a pleasant and convenient access and the visitors — with a representative entrance into the plant.

Design work had, therefore, to answer numerous problems. Among the latter, having called for a thorough analysis, the author makes a note of: the functional part played by such items and their connection with the inside and the outside of the plant; merging some or all of the functions; bringing into a single aggregate these forecourt buildings with the factory building proper; turning to usual forms and materials or to new ones when deciding on the plastic aspect; deciding on nothing but the function or on a most expressive outline, when fixing the profile of the building complex.

There can be no doubt at all, that all of these will have to be considered to ensure the best possible answer, as well as the important factor of harmoniously integrating the forecourt building complex into the plant structure proper.

FURNITURE

Arch. Valentin Dragnea — MODULE FURNITURE FOR KITCHEN USE (p. 37) — The review shows two sets of kitchen furniture, the "MODUL" and the "CASETA", having been designed in 1963 by the Forestry Research and Economics Institute. Production will start in 1964.

These sets enjoy the advantage of a larger number of arrangements, following needs, taste and buying power, the constituents differing as to size, shape and function.

NEWS FROM ABROAD

This heading introduces a number of notes devoted to some interesting architectural achievements, published in foreign architectural journals.

★

*** THE FINAL RESOLUTION OF THE I.A.U.'s VII-th CONGRESS IN HAVANA, 1963 (p. 44).

BOOK REVIEW AND BIBLIOGRAPHY

*** ARCHITECT PETRE ANTONESCU: "BUILDINGS — STRUCTURES, PROJECTS AND STUDIES" (p. 46) — This volume, edited under the care of architect Petre Antonescu and his fellow workers, the architects Maria Cotescu and Dinu Antonescu — brings a synthesis of the work of the noteworthy architect during almost a half a century. There are illustrations made up of plans, drawings and photographs of the most representative architectural creations. The print comes up to the highest quality standard.

Arch. Virgil Bilciurescu — Arch. GH. SEBESTYEN, AND arch. V. SEBESTYEN — "THE ARCHITECTURE OF THE RENAISSANCE IN TRANSYLVANIA" (p. 46) — The reviewer analyses the study made by the authors on the architectural monuments built in Transylvania in the Renaissance period and on the influence this style has had in the two other Roumanian countries, viewed from the standpoint of these countries' social development. The treatise presents a rich documentation, and includes numerous notes, plans, about 60 architectural details of buildings dating from the Transylvanian renaissance and many photographs.

The remainder of the section covers short notes on some foreign books on architecture.

THE CRONICLE

*** NOTES ABOUT THE ACTIVITY OF THE ARCHITECTS' UNION OF THE R. P. R. (p. 49) — These bring a record of a number of cultural and artistic manifestations having taken place in November and December 1963 and also in January 1964, at the House of the Architect, such as exhibitions, lectures, lantern-slide shows, as well as the visit that Polish architects, paid to our country.

THE YASSY PLENARY MEETING OF THE ARCHITECTS' UNION OF THE R. P. R. (p. 50) — In November 1963 there took place in Yassy, the Plenary Meeting of the Architects' Union, devoted to discussing the problems raised by the sketch of the systematization plan of the town.

The Plenary Meeting was attended by the chairman of the State Committee for Building, Architecture and Town-Planning — arch. prof. Nicolae Bădescu, the vice-chairman of the same committee — arch. prof. Gustav Gusti, the chairman of the Yassy regional People's Council — Constantin Nistor, the secretaries of the Architects' Union of the R.P.R. — architects Anton Moisescu and Ludovic David, leading personnel, several architects of the Yassy A.U. branch, of Bucharest and of the country's other regions.

For three days, numerous speakers analyzed the complex problems raised by the rebuilding of Yassy. city, by positioning the big plants now being built, by maintaining and stressing the town's numerous architectural monuments, a.s.o.

SOMMAIRE

Prof. Horia Maico, architecte — LE MONUMENT AUX HÉROS DE LA LUTTE POUR LA LIBÉRATION DU PEUPLE ET DE LA PATRIE, POUR LE SOCIALISME (page 2) — Bénéficiant d'un décor riche en éléments naturels, tels la corniche de la rivière Dîmbovitza, la végétation fournie du Parc de la Liberté, un miroir d'eau situé au pied d'un promontoire, le monument, qui a récemment été érigé à Bucarest exprime avec grandeur l'hommage à la mémoire des héros tombés dans la lutte pour la liberté du peuple roumain, pour la libération de la patrie, pour le socialisme.

Le projet de ce monument a été sélectionné lors d'un concours qui réunissait 83 propositions.

La composition comporte trois parties principales, notamment l'élément central, l'hémicycle, les accès et la traîne.

Sur le plateau qui domine la place de la Liberté s'élève, d'une base circulaire, l'élément central. La partie inférieure est constituée par une rotonde aux murs intérieurs revêtus de granit rouge qui comporte 14 niches aux dalles en granit noir. Dans un espace annulaire, extérieur à la rotonde, se trouve l'escalier qui monte à la terrasse supérieure et aux pièces réservées aux installations courantes. La base du monument est, à l'extérieur, recouverte de labradorite noir-verdâtre.

Dominant la composition, le sujet principal en est un faisceau de 5 arches de granit rouge qui s'élancent vers le ciel. Ces arches sont implantées sur la terrasse supérieure de l'édifice et, dans le pentagone qu'elles forment, brûle sur un autel en granit rouge, également, une flamme éternelle.

Veillé, dirait-on, par une garde d'honneur, l'élément central a été entouré par un hémicycle revêtu extérieurement de travertine blanc. L'intérieur — en marbre noir — abrite 1800 autres niches à urnes funéraires, recouvertes de dalles en marbre blanc.

La traîne de toute la composition est formée par une suite d'ouvrages d'une longueur d'environ 800 m qui relient le monument à la Place de la Liberté, sise en face du parc: escalier monumental, allée principale flanquée de chaque côté par des allées secondaires, pont jeté par dessus le lac de la base du promontoire; des espaces verts — remis a neuf — viennent s'y ajouter, complétant la composition.

CONSTRUCTIONS SOCIO-CULTURELLES

Heinz Novac, architecte — LA RÉPUBLIQUE POPULAIRE ROUMAINE AUX FOIRES INTERNATIONALES DE 1963 (page 8) — Le groupe d'architectes qui a élaboré les projets des pavillons où exposait la Roumanie aux foires internationales auxquelles elle a participé en 1963, s'est efforcé de créer un cadre adéquat à chacune des expositions, en leur donnant une forme architecturale et une décoration aussi dépouillées que possible dans le but déterminé de faire valoir les objets exposés.

L'auteur de l'article analyse les stands des expositions situées dans le cadre des pavillons existants, ainsi que les pavillons qui ont spécialement été construits à cet effet à Brno, Poznan, Bruxelles, Francfort, Leipzig, Cologne, Damas, Zagreb et Lagos.

Ligia Dumitresco, architecte — SIÈGE CENTRAL DE L'AGENCE INTERNATIONALE O.N.T. « CARPAȚI » (page 22) — Implanté sur le Bd. Général Magheru — une des principales artères de Bucarest, — l'Office National de Tourisme « Carpați » occupe le sous-sol, le rez-de-chaussée et le premier étage d'un immeuble d'habitations récemment construit. Les fonctions éxigées par un semblable progamme ont été réparties et résolues de manière que les touristes soient servis dans les meilleures conditions, avec un maximum de promptitude et dans un cadre agréable.

L'agence internationale est implantée au rez-de-chaussée dans la zone centrale et elle couvre 1000 m². Le rez-de-chaussée, l'entresol et le premier étage ont été affectés aux bureaux. Le sous-sol a été réservé aux archives et aux dépôts, à la centrale de ventilation et à l'un des garages.

La décoration murale intérieure des halls est signée par des artistes plasticiens, les bureaux sont vastes et bien éclairés; leur mobilier, simple mais élégant comporte des armoires à double emploi qui forment en même temps des murs de séparation entre les bureaux; le mobilier des salles d'attente et de pourparlers est en différentes tonalités; le tout forme un cadre plaisant, à l'aspect moderne.

INHALT

Prof Arch. Horia Maicu — DAS DENKMAL DER HELDEN DES KAMPFES FÜR DIE BEFREIUNG DES VOLKES UND VATERLANDES, FÜR DEN SOZIALISMUS (S. 2) — Begünstigt von einem entsprechenden Rahmen, reich an Naturelementen — dem Hauptgesims des Dîmbovița-Flusses, der geschlossenen Grünanlage des „Libertății" — Parks, einem Wasserspiegel am Fuße eines Hügels — drückt das kürzlich in der Hauptstadt errichtete Denkmal die großartige Idee der Ehrung der im Kampf für die Freiheit des rumänischen Volkes, für die Freiheit des Landes, für den Sozialismus gefallenen Helden aus.

Der Entwurf für dieses Denkmal wurde unter 83, im Rahmen eines Wettbewerbes präsentierten Vorschlägen ausgewählt.

Die Komposition besteht aus drei Hauptteilen: dem zentralen Element, dem Hemizykel, den Zugängen und der Auffahrtsallee.

Auf dem den „Libertății"-Park dominierenden Plateau erhebt sich das zentrale Element auf einer kreisrunden Basis. Das Erdgeschoß bildet eine Rotunde, deren Innenwände mit rotem Granit verkleidet sind und deren Kontur 14 Nischen mit Steinplatten aus schwarzem Granit hat. In einem ringförmigen Raum außerhalb der Rotunde befinden sich die Treppen, die zur oberen Terrasse und zu den Räumen für die Installationen führen. Außen ist die Basis des Denkmals mit schwarz-grünem Labradorit verkleidet.

Das dominierende Hauptelement der Komposition ist eine Gruppe von 5 Bogen, die schwungvoll emporragen und mit rotem Granit verkleidet sind. Die Bogen stützen sich auf der oberen Terrasse des Denkmals, und in dem von ihnen gebildeten Fünfeck, auf einem Altar, ebenso aus rotem Granit, brennt eine ewige Flamme.

Wie von einer Ehrengarde bewacht, ist das Zentralelement von einem Hemizykel umgeben, der mit weißem Travertin verkleidet ist. Der Innenraum — mit schwarzem Marmor verkleidet — beherbergt weitere 1800 Nischen mit Urnen, die mit weißem Marmor bedeckt sind.

Die Auffahrtsallee der ganzen Komposition bildet eine Reihe von Arbeiten die auf einer Strecke von 800 m das Denkmal mit dem vor dem Park befindlichen „Libertății"-Platz verbinden: eine monumentale Treppe, eine Hauptallee, beiderseits mit Nebenalleen versehen, eine Brücke über den See am Fuße des Hügels; hiezu kommen noch die Grünanlagen, die zwecks Ergänzung der Komposition wiederholt studiert wurden.

SOZIAL-KULTURELLE BAUTEN

Arch. Heinz Novac — DIE RUMÄNISCHE VOLKSREPUBLIK BEI DEN INTERNATIONALEN MESSEN IM JAHRE 1963 (S. 8) — Das Kollektiv, das die Projekte der Pavillons für die Exponate entwarf, mit denen die RVR an den internationalen Messen im Jahre 1963 teilgenommen hat, war bestrebt, einen möglichst geeigneten Rahmen für jede Ausstellung durch einfallsreiche architektonische Formen und einer möglichst schlichten Dekoration zu schaeffn, zu dem ausdrücklichen Zweck, die Exponate in Augenschein zu bringen.

Der Verfasser des Artikels analysiert die Stände mit Exponaten im Rahmen von bereits vorhandenen Pavillons sowie auch die speziell errichteten Pavillons in Brno, Poznan, Bruxelles, Frankfurt, Leipzig, Köln, Damasc, Zagreb und Lagos.

Arch. Ligia Dumitrescu — ZENTRALSITZ UND INTERNATIONALE AGENTUR O.N.T. „CARPAȚI" (S. 22) — Auf dem General Magheru-Boulevard — einem der wichtigsten Verkehrsadern von Bukarest — besetzt das Oficiul Național de Turism „CARPAȚI" in einem kürzlich errichteten Wohnblock Kellergeschoß, Erdgeschoß, Hochparterre und ersten Stock. Die von einem derartigen Programm erforderlichen Funktionen wurden so verteilt und gelöst, daß die Bedienung der Touristen in einem angenehmen Rahmen, unter besten und promptesten Bedingungen erfolgen kann.

Die internationale Agentur ist im Erdgeschoß in der Zentralzone angeordnet und umfaßt einen Raum von 1 000 m². Das Erdgeschoß, Hochparterre und der erste Stock wurden für Büroräume vorgesehen. Das Kellergeschoß wurde für Archiv, Lager, Ventilationszentrale und für eine der Garagen bestimmt.

Elegante Hallen, deren Wände von Künstlerhand dekoriert sind, geräumige und helle Büros mit einfachen und eleganten Möbeln, mit Schränken mit Doppelbedienung, die gleichzeitig Zwischenwände sind, Warte- und Verhandlungssäle mit Möbelstücken in verschiedenen Tönungen, alles insgesamt bildet einen angenehmen, modernen Rahmen.

Arch. Gavril Biro — STUDENTENHEIME-KOMPLEX MIT KANTINE IN TG. MUREȘ (S. 30) — Derart entworfen, daß er mit dem kürzlich errichteten Wohnensemble in der M. Babics-Mihai Viteazul-Straße ein einheitliches Ganzes bildet, umfaßt der neue Studentenheime-Komplex, außer den vorhandenen Heimen, ein viertes Heim, eine Kantine und künftighin ein Studenten-Kulturhaus. Die Heime werden 1 526 Studenten beherbergen und die sich auf 3 Geschosse erstreckende Kantine wird einen Fassungsraum von rund 1 200 Tischen haben. Im Erdgeschoß des Gebäudes, wo sich die Kantine befindet, wurde auch eine mechanische Wäscherei mit einer Kapazität von 600 kg Wäsche pro Tag eingerichtet.

Der Komplex ist mit einer Thermozentrale ausgestattet.

*** SOMMERTHEATER IN MAMAIA (S. 26) — Mamaia, die an der Schwarzmeerküste gelegene Ortschaft mit sommerlichem Gepräge, wurde mit einem Theater im Freien ausgestattet, dessen undurchsichtige Architektur — mit Rücksicht auf seine Funktionen — sich der durchsichtigen — Glasbau — Architektur des Handelszentrums, mit dem es ein einheitliches Ganzes bildet und das in unserer Zeitschrift Nr. 6—1963 veröffentlicht wurde, harmonisch angliedern mußte.

Von einer etwas erhöhten Halle an der Westseite gelangt man durch zwei Gänge in das Amphitheater. Die Abgrenzung des Amphitheaters und der Bühne wurde ingeniös gelöst durch Aufstellung von unabhängigen Seitenwänden aus Beton mit bunter Keramikverkleidung, die durch ihre Aufeinanderfolge eine hohe, ausdrucksvolle Mauer bilden. Die aufeinanderfolgenden Seitenwände haben zwischeneinander Verkehrsräume, mit Treppenabsatz und Balkons.

Der Fassungsraum des Theaters beträgt 1 138 Plätze; er wurde mit allen für Vorstellungen im Freien und für Breitwandfilme notwendigen Installationen versehen.

INDUSTRIEBAUTEN

Prof. Arch. Ladislau Adler, Arch. Solomon Zalman. — ÜBER DAS PROBLEM DES LÄRMS IN INDUSTRIELLEN GEBÄUDEN (S. 31). — Die wirksamsten und ökonomischesten Methoden zur Beseitigung und Verringerung des Lärms in industriellen Gebäuden sind im allgemeinen jene, die man noch in den ersten Phasen des Entwerfens feststellen kann und die die Verringerung des Lärms direkt bei seiner Entstehung bezwecken sowie die akustische Isolierung dieser Ursachen, bevor der Lärm sich im Raum verbreitet. Eine bedeutende Herabsetzung des Lärms erzielt man durch Verwendung von schalldämpfenden Materialien an Wänden und Decken. Die Isolierung des Lärms kann erzielt werden durch Einlage von Schirmwänden zwischen Lärmursache und Hörer, Schirmwänden aus einfachen Wänden oder aus vollkommen abgedichteter und möglichst wenig gespannter Leinwand. Ferner können noch doppelte Trennungswände aus Doppelblech, die mit isolierendem Material gefüllt sind, verwendet werden. Türen und Fenster sind geichfalls in besonderer Art behandelt.

Unter den architektonischen Möglichkeiten wird in erster Linie hervorgehoben die Aufteilung des Fabriksgeländes in Zonen, die Gruppierung der Räume, wo der Lärm stärker ist und seine Isolierung von den übrigen Zonen.

Für die Isolierung der Ausrüstungen werden vibrationsfeste Vorrichtungen, die auch gleichzeitig schalldämpfend sind, vorgesehen.

Arch. Octav Popescu. — ASPEKTE DER BETRIEBLICHEN NEBENBAUTEN IN DER CHEMISCHEN INDUSTRIE — (S. 35). — Die Lösung der Anlagen von betrieblichen Nebenbauten in der RVR ist durch einige bedeutendere Etappen gegangen, die der Verfasser des Artikels analysiert. Von den Jahren 1954—1955 an, als sich das Problem der Systematisierung der bestehenden Unternehmen und die Errichtung neuer Einheiten stellte, erwies sich die Notwendigkeit, die Lösung der betrieblichen Nebenbauten mit mehr Aufmerksamkeit zu studieren.

Die Zusammenstellung der betrieblichen Nebenbauten umfaßte in der ersten Etappe (1955—1957) mehrere Objekte: Pforte, Verwaltungspavillon, Kantine, Feuerwehrschuppen, ärztliche Hilfsstelle, Kleiderwäscherei, Gästehaus, Autostation, Parkplatz für Fahr- und Motorräder. Die Konstruktionen dieser betrieblichen Nebenbauten wurden auf maximum drei Geschosse erhöht.

In der folgenden Etappe reduziert sich die Zahl dieser Objekte, während die Konstruktion auf drei Geschosse fortgesetzt wird.

Die dritte Etappe (1960—1963) bildet eine Vervollkommnung auf dem Gebiete der Architektur der chemischen Industrie und zwar durch die große Anzahl von neugebauten Werken wie auch durch die von der neuzeitlichen Technik erforderten gesteigerten Ansprüche. So hat sich die Notwendigkeit vielfältigerer Studien zur Lösung dieser betrieblichen Nebenbauten erwiesen, die für die Arbeiter der betreffenden Werke ein bequemer und gefälliger Durchgang und für die Besucher ein repräsentativer Eingang ins Werk sind.

Die Planung hatte hiefür zahlreiche Probleme zu lösen. Unter diesen Problemen, die eine gründliche Analyse erforderten, nennt der Verfasser des Artikels auch folgende: die betriebliche Rolle der Objekte und ihre Verbindung mit dem Äußeren

und Inneren der Fabrik; der Zusammenschluß einiger oder aller Funktionen; der Zusammenschluß der Objekte mit dem Herstellungsgebäude; ihr Verhältnis in bezug auf Bedeutung und Anordnung der Fabrik; die plastische Lösung mit den gewohnten oder mit neuen Formen und Materialien; die Optierung für eine rein funktionelle Linie oder für eine möglichst ausdrucksvolle Plastik usw. usw.

Selbstverständlich muß bei der Wahl der besten Lösungen all dies in Betracht gezogen werden sowie auch der wichtige Faktor der möglichst harmonischen Einbeziehung der betrieblichen Nebenbauten in die Konstruktion der betreffenden Fabrik.

MÖBEL

Arch. Valentin Dragnea. — MODULIERTE KÜCHENMÖBEL (S. 37). — Die Zeitschrift präsentiert zwei Garnituren von Küchenmöbeln, „MODUL" und „CASETA," entworfen 1963 im Rahmen des Forschungs- und Forstwirtschaftsinstituts, die im Laufe des Jahres 1964 hergestellt werden sollen.

Die Garnituren haben den Vorteil der Ermöglichung einer größeren Serie von Kombinationen, je nach Bedarf, Geschmack und materiellen Anschaffungsmöglichkeiten, da die Bestandteile als Modell, Form und Betrieblichkeit verschieden sind.

AUS DEM AUSLAND

Unter diesem Titel veröffentlicht die Zeitschrift eine Reihe von Notizen, die einigen interessanten architektonischen, kürzlich in der ausländischen Fachpresse veröffentlichten Realisierungen gewidmet sind.

★

*** SCHLUSSRESOLUTION DES VII. KONGRESSES DES I.A.V., HAVANA 1963 (S. 44).

REZENSIONEN UND BIBLIOGRAPHIE

*** ARCHITEKT PETRE ANTONESCU: „GEBÄUDE-KONSTRUKTIONEN, PROJEKTE UND STUDIEN" (S. 46). — Der unter Aufsicht von Architekt Petre Antonescu und seiner Mitarbeiter Architekten Maria Cotescu und Dinu Antonescu erschienene Band stellt eine Synthese der vom bedeutenden Architekten während fast eines halben Jahrhunderts entfalteten Tätigkeit dar. Die Arbeit ist bebildert mit Plänen, Zeichnungen und Fotos der repräsentativsten architektonischen Schöpfungen und herausgegeben unter graphischer Gestaltung von höchster Qualität.

Arch. Virgil Bilciurescu — ARH. GH. SEBESTYEN UND ARCH. V. SEBESTYEN: „DIE ARCHITEKTUR DER RENAISSANCE IN SIEBENBÜRGEN" (S.46). — Der Rezensent analysiert die Studie der Verfasser der Arbeit über die in der Renaissanceepoche in Siebenbürgen realisierten architektonischen Denkmäler und über die Auswirkungen des betreffenden Stils auf die anderen beiden rumänischen Länder, eine Analyse vom Standpunkt der sozialen Entwicklung in diesen Ländern. Die Monographie beweist eine reiche Dokumentation, enthält zahlreiche Notizen, Aufnahmen, ungefähr 60 architektonische Details von Gebäuden aus der siebenbürgischen Renaissancezeit und zahlreiche Fotos.

Die restliche Rubrik umfaßt die bündige Darstellung einiger ausländischer Architekturbücher.

CHRONIK

*** AUS DER TÄTIGKEIT DES ARCHITEKTENVERBANDES IN DER RVR (S. 49). — Vermerkt wurde eine Reihe von künstlerisch-kulturellen Kundgebungen, die im November und Dezember 1963 und Januar ds. J. im Architektenhaus stattgefunden haben und zwar Ausstellungen, Vorträge, Vorführungen von Diapositiven sowie der Besuch von ausländischen Gästen, Architekten aus der Polnischen VR in unserem Lande.

*** VOLLVERSAMMLUNG DES ARCHITEKTENVERBANDES IN DER RVR IN JASSY (S. 50). — Im November 1963 wurden in Jassy die Arbeiten der Vollversammlung des Architektenverbandes entfaltet, die der Erörterung der vom Systematisierungsplan der Stadt aufgeworfenen Probleme gewidmet waren.

An der Vollversammlung nahmen teil der Vorsitzende des Staatskomitees für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung, Prof. Arch. Nicolae Bădescu, der stellvertretende Vorsitzende des Staatskomitees für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung, Prof. Arch. Gustav Gusti, der Vorsitzende des Jassyer Regionalvolksrates, Constantin Nistor, die Sekretäre des Architektenverbandes in der RVR, Arch. Anton Moisescu und Ludovic David, Leitungskader, zahlreiche Architekten aus der Jassyer Filiale des Architektenverbandes, aus Bukarest und aus anderen Regionen des Landes.

Drei Tage lang analysierten zahlreiche Redner die komplexen Probleme, aufgeworfen durch die Rekonstruktion der Stadt Jassy, die Anordnung der großen in Bau befindlichen Werke, die Bewahrung und Geltendmachung der zahlreichen architektonischen Denkmäler der Stadt usw.

СОДЕРЖАНИЕ

Проф. арх. Хория Майку — ПАМЯТНИК ГЕРОЯМ ПАВШИМ В БОРЬБЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НАРОДА И РОДИНЫ, ЗА СОЦИАЛИЗМ (стр. 2) Выделяясь на живописном фоне, создаваемом нагорным берегом реки Дымбовица, зеленым массивом Парка Свободы, зеркалом воды у подножия холма, недавно воздвигнутый в Столице нашей родины памятник выражает величественную идею чествования героев, боровшихся и павших в борьбе за свободу румынского народа, за свободу страны, за социализм.

Проект данного памятника выбран по конкурсу, на который были представлены 83 модели.

Ансамбль состоит из трех основных частей: центрального элемента, полукруглого ограждения, доступов и шлейфа.

На доминирующем в Парке Свободы плато возвышается центральный элемент, установленный на круглом основании. Нижний этаж образован ротондой, внутренние стены которой облицованы красным гранитом.По контуру ротонды расположены 14 ниш, выстланные плитами из черного гранита. В наружной кольцеобразной части ротонды имеются лестницы, ведущие на верхнюю террасу и в помещения обычных установок. Снаружи основание памятника покрыто темно-зеленым лабрадоритом.

Основной доминирующей архитектурной деталью являются пять взаимносвязанных, вздымающихся к небу, арок, облицованных красным гранитом. Эти арки расположены на верхней террасе памятника, а в образуемом ими пятиугольнике, на алтаре из того же красного гранита, горит неугасаемый огонь.

Находясь как-бы под охраной почетного караула, центральный элемент окружен полукруглым ограждением, покрытым снаружи белым травертином. Внутренняя часть, облицованная черным мрамором, вмещает 1800 ниш с погребальными урнами.

КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Хейнц Новак. РУМЫНСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ВЫСТАВКАХ В ТЕЧЕНИЕ 1963 ГОДА (стр. 8). Коллектив, разработавший проекты павильонов для экспонатов, с которыми Румыния участвовала на международных выставках в 1963 г., пытался создать наиболее подходящий для каждой выставки, ансамбль, использовав при этом самые простые архитектурные формы и украшения с определенной целью — выделить как можно ярче и отчетливее экспонаты.

Автор статьи анализирует стенды с экспонатами некоторых существующих павильонов, а также специально построенные павильоны в Брно, Познани, Брюсселе, Франкфурте, Лейпциге, Кёльне, Дамаске, Загребе и Лагосе.

Арх. Лижия Думитреску. ЦЕНТРАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ И МЕЖДУНАРОДНОЕ АГЕНТСТВО ИНТУРИСТ (ОНТ) «КАРПАЦЬ»((стр. 22). Расположенный по проспекту Булевардул Генерал Магеру, одной из главных магистралей г. Бухареста, Интурист (ОНТ) «Карпаць» занимает подвальное помещение, нижний этаж, мезанин и второй этаж в недавно построенном жилом блоке. Работа, выполняемая этим учреждением, организована и распределена таким образом, что обслуживание туристов осуществляется в хороших условиях, без промедления и в приятной обстановке.

Международное агентство расположено на нижнем этаже, занимая площадь около 1 000 м². Под бюро отведены нижний этаж, мезанин и второй этаж. Подвальное помещение предназначено для архива, складов, вентиляционной установки и гаража.

Изысканные холлы с художественно украшенными стенами, вместительные светлые бюро с простой изящной мебелью и шкафами двойного назначения, служащими одновременно и перегородками между комнатами, зоны ожидания, обставленные мебелью различных тонов, — все это создает очень приятную обстановку в современном стиле

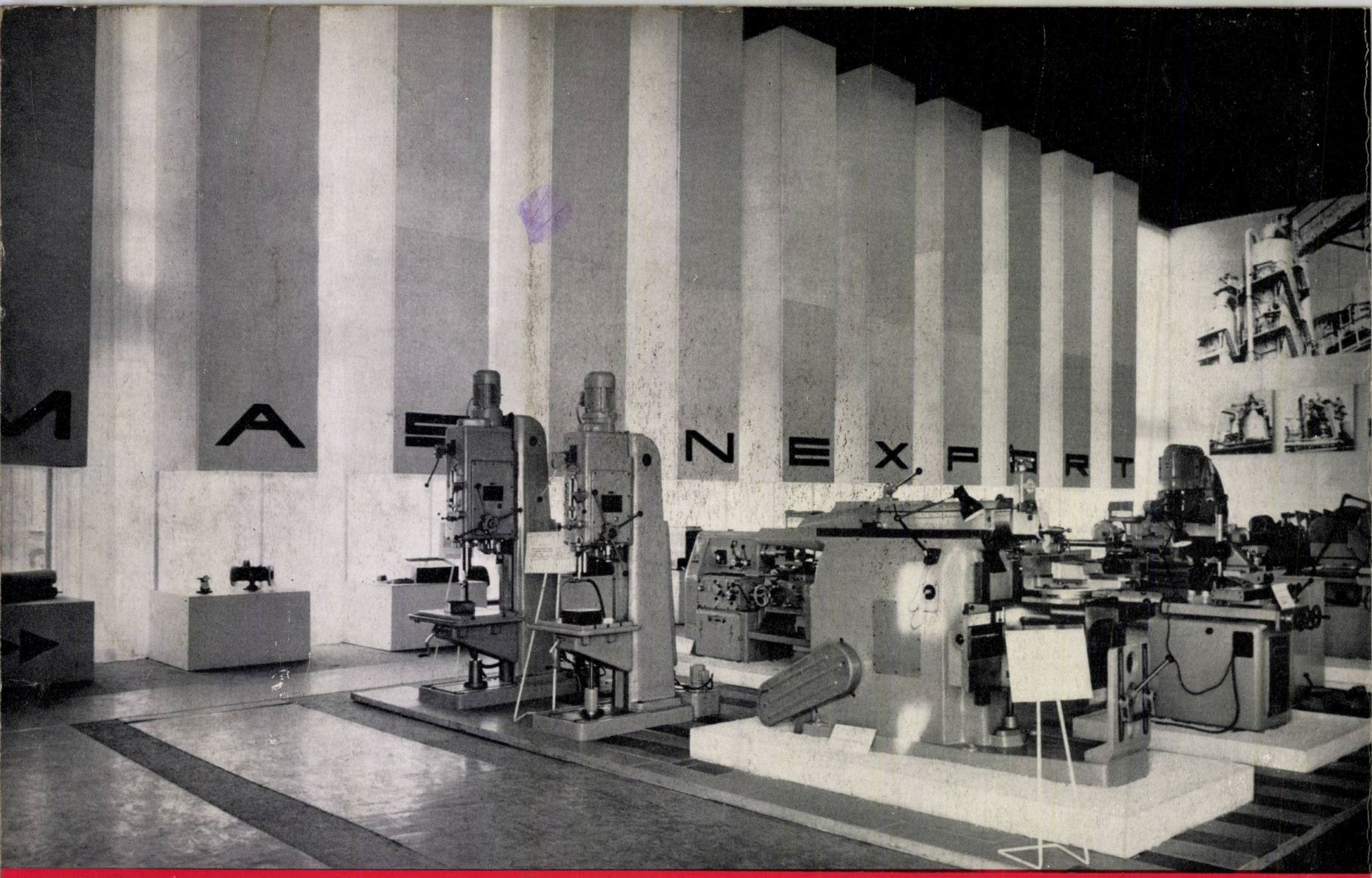

40538

Lei 15

E1687

architectura RPR

1964 2

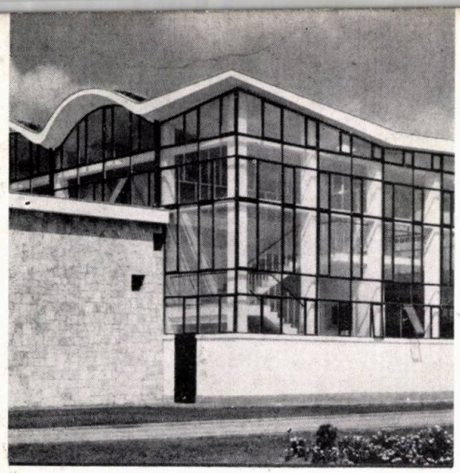

2

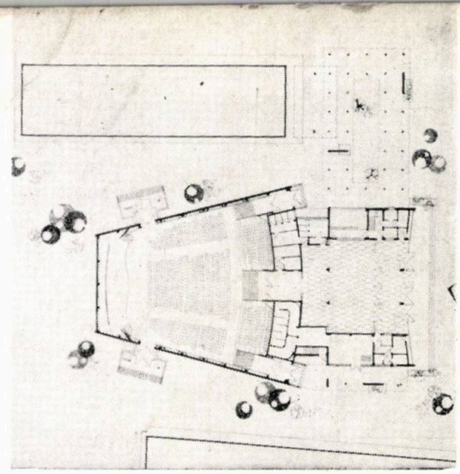

16

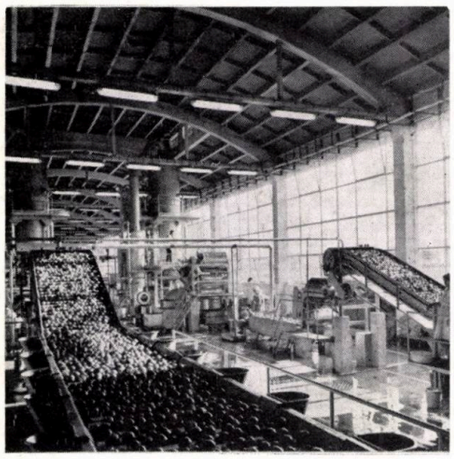

5

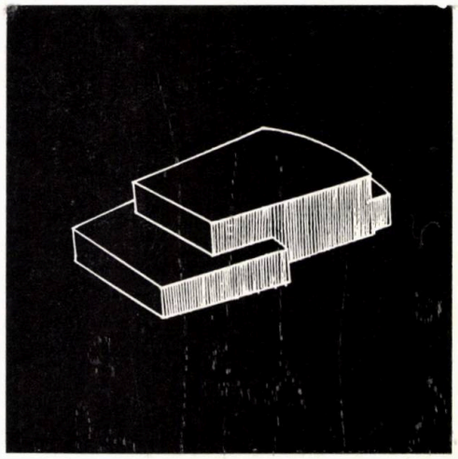

20

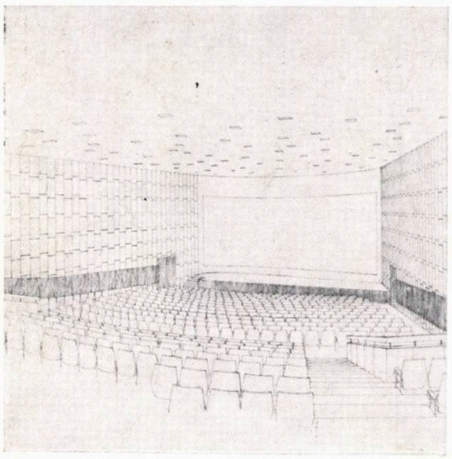

8

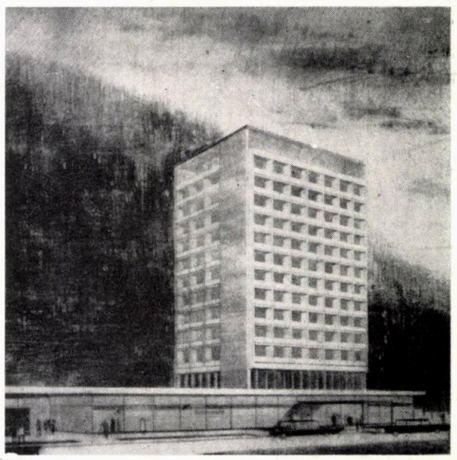

38

12

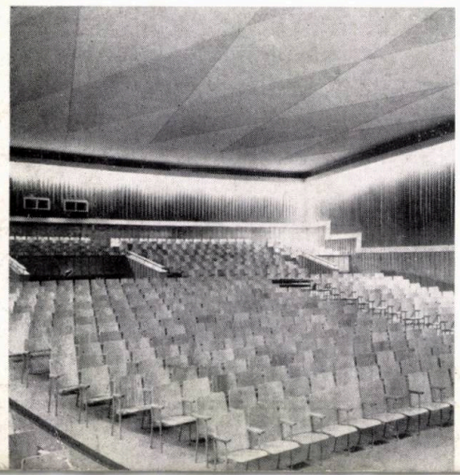

43

E 1689

ARHITECTURA R. P. R. • No. 2 • 1964

SUMMARY

INDUSTRIAL BUILDINGS

Arch. Elena Iotzu — DAIRY PRODUCTS FACTORY AT CONSTANTZA (pp. 2). The designers' main thought in projecting this factory was to give the functions a most sensible answer, in line with the modern technology it was to be provided with.

Production takes place in several structural bodies. The main one — consisting of a basement, a ground floor and a part-storey — houses the production rooms, the cold storage rooms, the laboratories, the thermal point, the ventilation station, the receiving and the dispatching platforms, the staff's cloakroom, a.s.o.

The designers aimed at giving the structure a frank expression by means of a simple and expressive plastic arrangement.

Arch. Barbu Socolescu — THE "OVIDIU" CANNERY AT CONSTANTZA (pp. 5). This plant turns out tinned vegetables and fruits using the most up-to-date equipment and technology. On economic grounds its location was fixed in the neighbourhood of the "Ovidiu" thermo-power station, in the immediate vicinity of Constantza.

The architectural complex comprises a production hall, a raw materials sheltered receiving area, the finished products store and a complex 4-storey administrative pavillion.

Architecturally, this complex has been achieved on simple lines, in concrete and glass, giving a clear image of the bearing structure.

SOCIAL CULTURAL BUILDINGS

Three moving picture theatres, recently built or designed, are here presented, together with a theoretical paper concerning great capacity picture theatres (800—1.000—1.200 seats).

Arch. Virgil Niţulescu — PICTURE THEATRE ON THE 1848 BOULEVARD — BUCHAREST (pp. 8). On the basis of an old project for a picture theatre, whose construction had been given up in 1940, the designers retained and enlarged the entrance and the exit areas, while making essential alterations to the 800-seat auditorium proper. As the balcony floor of the initial theatre was already in place, the designers have retained this amphitheatrical floor, prolonging it with a sloping one, thus obtaining the best possible view from the stalls that are laid out in a continuous curve.

Arch. George Mularidis, engr. Alexandru Cişmigiu — THE "FLAMURA" PICTURE THEATRE — BUCHAREST (pp. 12). This new picture theatre, seating 900, is located within a housing complex that was recently set up on the Giurgiu highway. Calculations, covering the function of such a utility building within residential areas, following present standards, determined the seating capacity of this theatre.

Access to the box-offices in the lobby is through a porch whose show windows display advertisments. From the lobby one proceeds to the entrance-hall, housing a refreshments bar and giving access to both office rooms and the projecting equipment area. The latter comprises the projecting booth proper, the spooling room, the switch-board room, the operators' rest room, the lavatory. Beneath the tiers of the auditorium, there are the public lavatories, a few store rooms and some equipment rooms.

Finishing was done in marble, wood panelling and mat, dabbed, oil paint. On the outside, the front was finished in marble and exposed brick-work panels along with splashed-on mortar.

In constructing this theatre, the designers endeavoured to avoid the danger of uniformity, which, of late, has been spreading due to the same type of auditorium plan being used for almost all the picture theatres built recently in Bucharest. The plan of this theatre was drawn up quite differently, respecting the standards that ensure the best visibility, concerning both standard film and wide screen projection with high-fidelity sound effects. There is one more improvement concerning the slope of this hall (as compared to those that had been previously designed in Bucharest) by dividing it into two sections: one following a continuous gradient, as per Lachez' diagram, the other being arranged in tiers. A volume of about 4.90 cu. metres and an area of about 0.80 sq. metres per person were ensured. The screen measures 13 m. in length against a height of 5 m.

Arch. George Mularidis — 900-SEAT PICTURE THEATRE ON THE NORTH-SOUTH MAIN THOROUGHFARE (pp. 16). As this picture theatre was also to be placed within a housing complex, the designers made use of the plans of the "Flamura" picture theatre, however remodelling the entrance and its annexes. The lobby and the entrance hall are now using up a height equivalent to two storeys.

The picture theatre is enclosed between two blocks of flats, there being connecting porches to the latter.

The volume and the area provided for each visitor, the finishing work, the size of the screen duplicate those of the "Flamura" hall. The finishing of the ceiling of the hall and those of the entrance areas and that of the front of the theatre, differ however.

Arch. Mariana Bucur — A STUDY OF PICTURE HOUSES ACCOMMODATING 800—1.000—1.200 (pp. 20). This paper, drawn at the Institute for the Design of Standard-Type Buildings, answers a theme calling for picture houses of the sizes quoted, each capacity to be solved in two ways: wide size screen and universal screen. The theme, furthermore, calls for a study of the picture houses' location: free standing (the main case), connected to blocks of flats or to shopping centres. At the same time the solutions aimed at making the auditoria more comfortable: they considered the distance between the rows of seats, between the axes of the arms of the chairs, the length of a row of seats, a.s.o.

The article is dealing in detail with the shape of picture house auditoria, their acoustics, ventilation and lighting, the bearing structure, the various answers being illustrated by numerous drawings.

Arch. Alexandru Iotzu — TOURIST-CLASS HOTEL AT PIATRA-NEAMTZ (pp. 38). Placed on the bank of the Bistriza river, in a picturesque region, boasting many historical monuments, the town of Piatra-Neamtz answers the requirements of a tourists' resort of major importance. Rebuilding work in the centre of the town includes in its schedule also an international tourist hotel. Its site being on the upper terrace of the town's central zone, constituting the prospect end of a main artery, this hotel rises vertically, the central body consisting of 11 housing storeys, for 24 beds each. The rooms will face East, West and South, enjoying the charming view of the Bistritza valley or of the surrounding hills. The single- or twin-bedded rooms, elegantly furnished, will each have a lobby with built-in wardrobes, a private toilet and a loggia.

One tenth of all rooms will form two-room apartments.

The ground floor, taking up a much larger area than that of the housing body, will include a wide reception area, leading to various service rooms, to the vertical traffic junction, to the bar and to the upper level reception area. The ground floor houses also two restaurants, one of which — facing the future public park — extends to the outside by means of terraces and pergolas. Several shops were laid out on the Northern and Eastern sides of the ground floor.

The upper floor will be topped by a terrace serving recreational purposes.

Arch. Nona Florescu — STUDY FOR A HOTEL AT ONEȘTI (pp. 43). This new hotel has a ground floor, a mezzanine and ten housing levels, as well as a terrace with a confectioner's shop. It will enjoy a broad view over the hills surrounding the town, particularly so as it rests on a raised level about six metres above the neighbouring shopping centre.

The hotel will be endowed with a number of services to be made available both to the guests and to the general public: a restaurant seating 210 and a roofed terrace for 100 guests, a combined barber's and hair-dresser's shop. There have been scheduled, further: a confectioner's seating 70, a brasserie for the same number and a kitchen offering semi-cooked meals.

The mezzanine will house the reception rooms and a confectioner's with its annexes.

The standard storey is to have rooms with one, two or three beds as well as service rooms (offices, cleaner's room, staff's room, spare bath-room, stores, garbage-disposal room, main stairs with two lifts and service stairs with one lift and baggage elevator).

The terrace will serve as a confectioner's.

Rooms both for accommodation and reception are to have a high degree of comfort.

DISCUSSIONS

The review calls upon its readers to comment on two articles which essentially defend different standpoints on the way industries should be situated within towns.

Arch. lecturer Constantin Enache THE INDUSTRY, FUNCTIONAL ZONE OF THE TOWN OR OF THE TERRITORY (pp. 48). The author feels that his article brings the following contributions in connection with town planning problems:

1. *It draws the attention and argues against the town-industry dychotomy,* that characterizes the international town planning practice and theory, and sets down the consequences of this concept: the types of industrial zones that this dychotomy expresses: emptying the town of industry: excessive concentration of industry in industrial zones situated particularlyon « a the outskirts of » and « without » the town.

2. *It offers suggestions concerning industry's organic integration in the territorial or town organism:* to consider industry as *a unique functional zone with this particular profile*/similar to the town's other functional zones/; to build up the industrial zone out of SPECIFIC STRUCTURAL UNITS; to merge the residential and the industrial zones into a structural *unity*$_{sa}$; to find the best answer to the *basic relationship between dwelling and work place.* materialized in intimate and complex bonds, functional and plastic. between the structural units of the two zones, between the latter and the other functional zones of the town.

3. *It formulates three basic, new, specific features of our towns,* to be achieved by appiying the suggested principles: the organic integration of industry in the town's organism; giving the latter its maximum flexibility, by allowing it to develop organically (not in parallel), in perfect co-ordination and along several directions, its housing and its industrial zones; the exceptionally high diversity both in structure and function, and in architectural and plastic arrangements that may be achieved within the town.

Thus, new premises are being created for the realization of a new physiognomy peculiar to the socialist town, and, within this general frame, one specific to each town.

Arch. Traian Chițulescu — THE TOWN AND THE INDUSTRY: CONSIDERATIONS ABOUT SOME PROBLEMS RAISED IN THE ARTICLE "THE INDUSTRY, FUNCTIONAL ZONE OF THE TOWN OR OF THE TERRITORY" (pp. 53). The authour finds that the article referred to expounds the basically right notion that industries may be situated also within the housing zones. However, he thinks that certain statements and definitions are unfounded. Thus:

— practice does not confirm that most of the industries are situated within the town's boundaries — this to be the most frequent case, according to the article's assertion. The position is quite different: most industries are outside the housing zones

— housing zones can accept only industries of reduced harmfulness, covering relatively small areas (4—8 hectares at the utmost), do not call for any future extensions or for any intensive road traffic;

— there is no justification in classifying industrial zones into three types by adopting a terminology proper to the complex urban units of housing zones, since differences are only quantitative (area and number of workmen). This can, at best, lead to a classification of the type: small, medium and large;

— the article suggests that the entire working population of a given place, employed in industry, should be employed only in the industry found within the housing zone, the industries of the "territory", therefore, to be left without any labour force.

The author of this analysis thinks that, generally speaking, all this is schematic and inconsistent with real life since the lack of just one urban complex housing unit may throw out of balance the whole distribution pattern of the labour force and of industry types.

The analysis winds up with other detailed critical remarks leading to the same conclusion, i.e. that the author of "The Industry, functional zone of the Town or of the Territory" started from a well-known principle,.namely that there are some industries that may be also placed in towns, giving it, however, an entirely unjustified extension, thus building up a structure with no actual basis.

BOOK REVIEWS — BIBLIOGRPHY

Virgil Vătășianu, professor of History of Arts at the Cluj University, reviews the work of Professor Grigore Ionescu "HISTORY OF ARCHITECTURE IN ROUMANIA", vol. I, published by the Roumanian Academy in 1963. This first volume covers the long interval between primitive society and the end of the 16th. century.

The review stresses both the merits of the book in tackling new problems based on a rich information and a long research work — and some of its defficiencies, such as: the dating of some monuments on Roumanian territory, the explanation given to the distribution of the hall-church in Transylvania or to the birth of this type of structure in Moldavia, a.s.o.

A few shorter notes on some specialized books, published in the R.P.R. or abroad, are also published, among which we mention: „Vitruvius' Ten Books on Architecture" published by the Roumanian Academy in its series "Greek and Latin authors", "The Natural House" by Frank Lloyd Wright, a.o.

NEWS FROM ABROAD

Under this heading the review brings some excerpts from articles published in various specialized foreign reviews, some notes about achievements in the field of architecture and also an account of a discussion on modern architecture having taken place among French architects.

THE CHRONICLE

Brings a few items about the activity of the Union of the Architects of the R.P.R. in February and March, 1964.

SOMMAIRE

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Elena Iotzu, architecte — LA FABRIQUE DE PRODUITS LACTÉS DE CONSTANTZA (page. 2). Les auteurs du projet de cette fabrique ont prêté toute leur attention à apporter aux fonctions la plus judicieuse des solutions, fondée sur la technologie moderne prévue dans ce cas.

Le processus de la production se déroule dans plusieurs corps du bâtiment. Le corps principal — disposé au sous-sol, au rez-de-chaussée et en partie sur un niveau-, comprend des espaces réservés à la fabrication, aux entrepôts frigorifiques, aux laboratoires, au point thermique, à la centrale d'aération, à la rampe de réception et d'expédition, aux vestiaires du personnel etc.

On a cherché à conférer à la structure une expression sincère, par une plasticité simple et expressive.

Barbu Socolesco, architecte — LA FABRIQUE DE CONSERVES « OVIDIU » À CONSTANTZA (page. 5). Déterminée par des considérations d'ordre économique, on a décidé d'implanter cette fabrique qui produit des conserves de légumes et de fruits sur la base d'une technologie et d'un outillage des plus modernes, en la situant à proximité de la centrale thermique du même nom, aux alentours de Constantza.

L'ensemble comprend un hall de fabrication, une toiture sur piliers pour abriter les matières premières, un entrepôt à l'usage des produits finis et un pavillon administratif complexe, construit sur rez de-chaussée et trois niveaux.

Toute de béton et de verre, l'architecture est franche, exprimant avec clarté la structure de résistance.

CONSTRUCTIONS SOCIO-CULTURELLES

Trois cinémas sont présentés dans la revue, qui ont récemment été réalisés ou projetés, ainsi qu'une étude théorique élaborée pour des salles de cinéma de grande capacité (800—1000—1200 places).

Virgil Niţulesco, architecte — CINÉMA SITUÉ Bd 1848 À BUCAREST (page. 8). Reprenant à l'étude un ancien projet de cinéma dont la construction avait été abandonnée en 1940, les auteurs ont gardé et étendu les espaces d'accès et d'évacuation, en modifiant cependant essentiellement l'espace de la salle (800 places). Vu l'existence d'un plancher déjà coulé pour le balcon de l'ancien cinéma, la nouvelle salle conserve le plancher en amphithéâtre et le prolonge par un plancher en pente, ce qui a pour effet une visibilité optime du rez-de-chaussée en courbe continue.

George Mularidis, architecte, Alexandru Cişmigiu, ingénieur — LE CINÉMATOGRAPHE « FLAMURA » — BUCAREST (page. 12). Ce nouveau cinéma de 900 places a été situé dans le cadre d'un ensemble d'habitations récemment construit sur la chaussée de Giurgiu. Sa capacité a résulté de calculs se rapportant à la répartition de semblables dotations au sein des zones d'habitat, en conformité avec les normatifs en vigueur.

À l'entrée, un portique muni de vitrines publicitaires, conduit à un vestibule où se trouve le guichet de vente des tickets. Du vestibule, on pénètre dans le hall d'accueil du cinéma qui comporte une buvette et d'où l'on accède à la fois au bureau de l'administration et à la salle du groupe des opérateurs (cabine de projection, chambre de déroulement, chambre des tableaux éclectriques, pièce de repos des opérateurs, groupe sanitaire). Sous les gradins de la salle sont placés les groupes sanitaires réservés au public, plusieurs dépôts et autres installations.

On a utilisé pour les finitions de l'intérieur le marbre, les lambris, la peinture à l'huile mate et, pour la façade, à l'extérieur, du marbre et un placage de briques apparentes, combiné à un enduit bretté.

Les auteurs du projet de ce cinéma ont tâché en le réalisant, d'éviter l'uniformité résultant de la répétition du même type de plan, appliqué à presque toutes les salles de cinéma récemment construites à Bucarest. Tout en adoptant une solution totalement différente, le projet tient compte des normes prévues afin d'assurer la meilleure visibilité durant la projection de films sur écran normal aussi bien que sur cinémascope, avec stéréophonie. Par rapport aux salles réalisées jusqu'ici à Bucarest, celle-çi présente une amélioration de la pente, car elle est partagée en deux: une partie descend en pente continue, respectant le diagramme de Lachez, tandis que sur l'autre se trouvent les gradins. Un volume d'air de 4,90 m³ environ est assuré à chaque spectateur et une superficie de 0,80 m² par place — spectateur. Les dimensions de l'écran sont de 13 m de longueur et de 5 m de hauteur.

George Mularidis, architecte — CINEMATOGRAPHE DE 900 PLACES SUR L'ARTÈRE PRINCIPALE NORD — SUD (page. 16). Ayant décidé de placer ce cinéma également dans le cadre d'un nouvel ensemble d'habitations, les auteurs du projet ont encore utilisé les plans du cinéma « Flamura », mais en étudiant à nouveau toutes les réceptions et leurs annexes. Ainsi a-t-on obtenu une hauteur équivalente à deux niveaux pour le hall et le vestibule.

Le cinématographe se trouve placé entre deux immeubles d'habitation et relié à leurs rez-de-chaussée par des portiques.

Le volume et la superficie affectés à un spéctateur, les finitions de la salle et les dimensions de l'écran sont pareils à ceux du cinéma « Flamura ». Les finitions du plafond de la salle comme celles des réceptions et de la façade ont pourtant été réalisées d'une autre manière.

Mariana Bucur, architecte — ÉTUDE POUR UN CINÉMATOGRAPHE DE 800—1000—1200 PLACES (page. 20). Élaboré à l'Institut de projets de constructions-types, l'étude a été préparée sur le principe d'un thème qui exigeait d'étudier des cinémas de 800,1000 et 1200 places et leurs deux hypothèses; celle de l'écran cinémascope et celle de l'écran universel. Le thème exigeait encore d'étudier l'implantation des cinémas: à savoir, indépendante (principalement) et reliée aux immeubles d'habitations ou bien reliée aux centres commerciaux. Les solutions cherchaient en même temps à augmenter le confort de la salle de spectacle en espaçant les rangées des fauteuils, en distançant l'écart de leurs axes et la longueur des rangées etc.

On s'étend, dans l'article, sur la forme donnée à la salle de spectacle des cinémas, à leur accoustique, à l'aération et à l'éclairage, à la structure de résistance. Les diverses solutions sont illustrées par de nombreuses planches.

Alexandru Iotzu, architecte — HOTEL TOURISTIQUE À PIATRA-NEAMTZ (page. 38). Situé au bord de la Bistritza, au cœur d'une pittoresque région comptant maints monuments historiques, la ville de Piatra-Neamtz remplit les conditions d'un objectif de tourisme de premier ordre. C'est dans le cadre de l'œuvre de reconstruction de la partie centrale de la ville que l'on va édifier un hôtel international à l'intention des touristes.

Placé sur la terrasse supérieure de la zone centrale de la ville et formant le but de la perspective d'une artère principale, cet hôtel a été résolu en hauteur, le parti central comprenant 11 étages d'une capacité de 24 lits à chacun d'entre eux. Orientées vers l'Est, l'Ouest et le Sud (vers le décor enchanteur de la vallée de la Bistritza ou vers les collines de Pietricica et de Cernegura). les chambres — à un ou deux lits — élégamment meublées, auront chacune leur vestibule particulier à armoires, un groupe sanitaire et une loggia.

Outre les chambres à un ou deux lits, 10% du total des pièces de logement sera constitué par des appartements de deux chambres.

Couvrant une surface bien plus vaste que celle du corps de logements, le rez-de-chaussée comportera un vaste espace d'accueil avec accès aux différents services, vers le noeud des circulations verticales, vers le bar et les réceptions de l'étage supérieur. Au rez de-chaussée se trouvent aussi deux salles de restaurant dont l'une — orientée vers le futur parc public — s'étend à l'extérieur par des terrasses et des pergolas. Sur les côtés Nord et Est du rez-de-chaussée, l'on a disposé une suite de magasins.

Une terrasse d'agrément sera aménagée au-dessus du dernier niveau du corps de logements.

Nona Floresco, architecte. — ÉTUDE POUR UN HOTEL À ONESTI (page. 43). S'étalant sur rez-de-chaussée, entresol, 10 étages de logement et une terrasse-confiserie, ce nouvel hôtel bénéficiera de vastes horizons vers les collines environnantes, lui-même étant situé sur une plate-forme surélevée d'environ 6m par rapport au centre commercial qui l'entoure.

L'hôtel aura une série de fonctions qui serviront aussi à la ville: un restaurant de 210 places et une terrasse couverte, de 100 places, une brasserie de 70 places et une cuisine de bloc.

À l'entresol se trouvent les salons de réception et une confiserie avec ses annexes.

L'étage courant comporte des chambres de 1,2 et 3 lits ainsi qu'une pièce d'équipement du niveau (comprenant office, chambre de nettoyage et chambre du personnel de service, salle de bain de réserve, débarras, évacuation des ordures, escalier principal et ses deux ascenseurs, escalier de service à un ascenseur et monte-charge).

La terrasse de l'hôtel sera occupée par une confiserie.

On a proposé de doter que les chambres de logement ainsi que les réceptions d'un degré supérieur de confort, certaines fonctions étant amplifiées (salons supplémentaires, réceptions, etc).

DÉBATS

La revue soumet aux débats des lecteurs deux articles exposant en essence, des points de vue qui diffèrent au sujet du mode d'implantation des industries dans le cadre de la ville.

Constantin Enache, architecte, maître de conférence — L'INDUSTRIE, ZONE FONCTIONNELLE DE LA VILLE OU DU TERRITOIRE (page. 48). L'auteur considère que son article contribue à régler le problème de l'aménagement comme suit:

1. *Qu'il signale et combat la dualite ville-industrie* qui caractérise la théorie et la pratique urbanistique internationa le ainsi que les conséquences suivantes de cette conception: les types de zones industrielles qui en sont l'expression; la ville de toute industrie; trop concentrer l'industrie dans la zone industrielle spécialement située « en marge » et « hors de la ville ».

2. *Qujl offre des suggestions regardant l'in egration organique de l'industrie dans l'organique de l'industrie dans l'organisme urban ou teritorial:* traitement effectif de l'industrie en tant que ZONE FONCTIONNELLE UNIQUE DE CE PROFIL (semblable aux autres zones fonctionnelles de la ville) ; formation de la zone de l'industrie par des *unites tructurales specifiques: relation* réalisation d'une UNITE structurale entre la zone d'habitat et la zone de l'industrie ; solution optime de la *fondamentale habitation — lieu de t2avail* , concrétisée par les relations complexes et intimes, fonctionnelles et plastiques existant entre les unités structurales des deux zones, entre celles-ci et les autres zones fonctionnelles de la ville.

3. *Qu'il enonce trois nouveaux traits specifiques fondamentaux de nos villes,* traits qui peuvent se former par l'application des principes proposés: intégration organique de l'industrie dans l'organisme urbain ; maximum de flexibilité de l'organisme urbain concrétisé par la possibilité du développement organique (non pas parallèle) parfaitement corrélé et dans plusieurs directions, des zones de l'habitat et de l'industrie ; une remarquable variété, fonctionnelle-structurale et plastique-architecturale pouvant être réalisée dans le cadre de la ville.

On crée ainsi de nouvelles prémices pour la réalisation d'une physionomie propre à la ville socialiste et, dans le cadre général, d'une physionomie propre à chaque ville.

Traian Chiţulesco, architecte — VILLE ET INDUSTRIE — SUR DES PROBLÈMES POSÉS PAR L'ARTICLE « L'INDUSTRIE, ZONE FONCTIONNELLE DE LA VILLE OU DU TERRITOIRE » (page. 53). L'auteur constate que dans l'article précité se trouve énoncée une idée en principe juste, notamment celle de la possibilité d'implanter aussi des industries à l'intérieur de la zone de l'habitat. Pourtant, remarque-t-il, une suite d'affirmations et d'énonciations ne sont pas fondées. Ainsi:

— l'implantation de la plupart des industries à l'intérieur du périmètre des villes — qui serait, affirme l'article, le cas le plus fréquent- est infirmée en pratique, la situation étant diamétralement opposée: c'est hors des zones de l'habitat que se trouvent la majorité des industries;

— à l'intérieur des zones d'habitat on ne peut implanter que des industries peu nocives, occupant des surfaces de terrains relativement petites (4 à 8 ha au maximum) et n'exigeant pas des extensions ou des transports routiers pour traffic intense;

— la classification des zones industrielles en trois types — en copiant une terminologie propre au mode de fonctionnement des unités urbaines complexes des zones d'habitat — n'est pas justifiée, car il n'existe qu'une différentiation quantitative (étendue de la superficie et nombre des ouvriers) qui peut tout au plus aboutir à une classification du genre: type petit, moyen et grand;

— il est conseillé, dans l'article, que toutes les forces de travail d'une localité, employées dans l'industrie, soient uniquement concentrées dans les industries de l'intérieur de la zone de l'habitat, les industries du « territoire » étant de la sorte privées des forces de travail.

En général, estime l'auteur de cette analyse, le tout est schématique et contraire à la réalité car il suffit que l'une des unités urbanistiques complexes d'habitation fasse défaut pour que toute la répartition des forces de travail et des types d'industrie soit infirmée.

L'analyse s'achève par d'autres remarques critiques, détaillées, qui aboutissent à la même conclusion, à savoir que l'auteur de l'article: « L'Industrie, zone fonctionnelle de la ville ou du territorire » est parti d'un principe connu, notamment celui que certaines industries peuvent aussi être implantées dans la ville, mais qu'il l'a généralisé d'une manière qui n'est pas fondée, bâtissant ainsi un échafaudage privé d'une base réelle.

Titlu

Virgil Vătăşianu, professeur d'Histoire de l'Art à l'Université de Cluj analyse l'ouvrage du professeur Grigore Ionesco intitulé: « HISTOIRE DE L'ARCHITECTURE EN ROUMANIE », tome I, paru en 1963 aux Éditions de l'Académie de la R.P.R. Ce premier tome comprend l'époque de la commune primitive jusqu'à la fin du XVIe siècle.

L'analyse fait ressortir aussi bien les mérites de l'ouvrage qui aborde de nouveaux problèmes — résultant d'une vaste documentation ou de longues recherches — ainsi que certains défauts, notamment en ce qui concerne les dates de certains monuments du territoire de la R.P.R., au sujet de la distribution du type d'église-halle en Transylvanie ou la genèse de ce genre de bâtisse en Moldavie etc.

La revue publie encore de brefs compte-rendus sur des livres de spécialité parus en R.P.R. ou à l'étranger, dont nous signalons: « Vitruve: Sur l'Architecture », paru dans la collection « Ecrivains grecs et latins », de l'Académie de la R.P.R., « The Natural House », de Frank Lloyd Wright etc.

NOUVELLES DE L'ÉTRANGER

Cette rubrique comporte plusieurs notices tirées d'articles parus dans différentes revues étrangères spécialisées, au sujet de certaines réalisations obtenues dans le domaine de l'architecture ainsi que l'exposé d'un débat entre architectes, en France.

CHRONIQUE

On y publie plusieurs informations relatives à l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. en février et mars dernier.

INHALT

INDUSTRIEBAUTEN

Arch. Elena Iotzu — MOLKEREIPRODUKTE-FABRIK IN CONSTANTA (S. 2). Die Hauptaufgabe der Planer dieser Fabrik bestand darin, auf Grund der vorgesehenen modernen Technologie die bestmögliche rationelle Lösung der Funktionen zu finden.

Der Produktionsvorgang entfaltet sich in einigen Gebäudekörpern. Das Hauptgebäude umfaßt — im Kellergeschoß, Erdgeschoß und teilweise im Stockwerk — die Räume für die Fabrikation, Kühlanlage, Laboratorien, Thermozentrale, Lüftungszentrale, Annahme- und Expeditionsrampe, Kleiderablage für die Angestellten usw.

Es wurde der klare Ausdruck der Struktur, in schlichter und ausdrucksvoller Plastik angestrebt.

Arch. Barbu Socolescu — KONSERVENFABRIK „OVIDIU" IN CONSTANTA (S. 5). Infolge ökonomischer Erwägungen wurde die Errichtung dieser Fabrik, die auf Grund von ultramodernen Technologien und technischen Ausrüstungen Obst- und Gemüsekonserven herstellt, in der Nachbarschaft der gleichnamigen Thermozentrale in der Nähe der Stadt Constanţa beschlossen.

Die Gebäudegruppe umfaßt eine Fabrikationshalle, eine Schutzdecke für die Unterbringung der Rohmaterialien, das Lager für Fertigfabrikate und einen komplexen Verwaltungspavillon, der sich auf Erdgeschoß und drei Stockwerke erstreckt.

Die Architektur der ganzen Gruppe ist einfach, aus Beton und Glas realisiert und kommt die Betonstruktur klar zum Ausdruck.

SOZIAL-KULTURELLE BAUTEN

Die Zeitschrift präsentiert drei Filmtheater, die in letzter Zeit realisiert oder geplant wurden sowie eine für Kinos mit großem Fassungsraum (800—1 000—1 200 Plätzen) ausgearbeitete theoretische Studie.

Arch. Virgil Niţulescu — FILMTHEATER AM „1848„-BOULEVARD — BUKAREST (S. 8). Beim neuerlichen Studium eines alten Filmtheaterprojektes, von dessen Realisierung im Jahre 1940 abgesehen wurde, haben die Planer die Zugangs- und Entleerungsräume beibehalten und ausgeweitet, jedoch den Raum des Saals wesentlich geändert (800 Plätze). Da für den Balkon des alten Kinos eine gegossene Betondecke vorhanden war, wurde beim neuen Saal diese Decke als Amphitheater beibehalten und mit einer schrägen Betondecke verlängert, so daß auf diese Weise die günstigste Sicht in einem Parterre mit kontinuierlicher Kurvenlinie geboten wird.

Arch. George Mularidis, Ing. Alexandru Cişmigiu — FILMTHEATER „FLAMURA" — BUKAREST (S. 12). Dieses neue Filmtheater mit 900 Plätzen wurde im Rahmen eines auf der „Giurgiului"-Chaussee kürzlich konstruierten Wohnblockensembles erstellt. Sein Fassungsraum entspricht, gemäß den in Kraft befindlichen Normen, den Berechnungen bezüglich der Verteilung derartiger Einrichtungen innerhalb der Wohnzonen.

Durch einen Säulengang mit Reklamevitrinen gelangt man in das Vestibül, wo sich die Kassenschalter befinden. Vom Vestibül aus kommt man in die Halle des Kinos, die ein Büfett hat und von wo aus man auch in das Verwaltungsbüro und in die Projektionsräume gelangt (Projektionskabine, Umformerraum, Schalttafelraum, Erholungsraum für die Filmoperateure, sanitäre Gruppe). Unter den Stufen des Amphiteaters wurden die sanitären Gruppen für das Publikum, einige Lagerplätze und einige Anlagen angeordnet.

Bei den Fertigstellungsarbeiten wurden Marmor, Gipsverkleidung und Malerei mit mattgetupften Ölfarben verwendet. Die Außenfassade wurde mit Marmor und Täfelung mit sichtbaren Ziegeln, kombiniert mit gespritzem Mörtel fertiggestellt.

Bei Realisierung dieses Filmtheaters waren die Planer bestrebt, den Eindruck der Einförmigkeit zu vermeiden, der sich durch die wiederholte Anwendung desselben Plantyps des Saals bei fast allen in letzter Zeit in Bukarest gebauten Filmtheatern ergeben hat. Das durchaus andersartig gelöste Saalprojekt hat die vorgesehenen Normen für die Gewährleistung einer bestmöglichen Sicht sowohl bei Filmen mit normaler Leinwand als auch bei Breitwandfilmen mit stereophonischem Ton respektiert. Der Saal weist auch (im Vergleich zu den bis jetzt in Bukarest entworfenen Sälen) eine Verbesserung des Gefälles auf und zwar durch Teilung in zwei: ein Teil in kontinuierlichem Gefälle gemäß dem Diagramm von Lachez und der zweite in stufenförmiger Anordnung. Für das Publikum wurde ein Volumen von ungefähr 4,90 m³ je Zuschauer und 0,80 m² Fläche je Zuschauer-Platz vorgesehen. Die Dimensionen der Leinwand sind: 13 m Länge und 5 m Höhe.

Arch. George Mularidis — FILMTHATER MIT 900 PLÄTZEN AUF DER NORD-SÜD-MAGISTRALE (S. 16). Es war vorgesehen, dieses Filmtheater gleichfalls im Rahmen eines neuen Wohnblockensembles zu erstellen, so daß die Projektanten die Entwürfe des „Flamura" -Kinosaals wieder verwendeten, jedoch den ganzen Empfangsraum mit den bezüglichen Nebenräumen einem neuerlichen Studium unterzogen. So wurden Halle und Vestibül auf eine zwei Geschosse entsprechende Höhe gelöst.

Das Filmtheater wurde zwischen zwei Wohnblocks angeordnet und mit deren Parterre durch Säulengänge verbunden.

Volumen und Fläche je Zuschauer, Fertigstellung des Saals, Dimensionen der Filmleinwand sind die gleichen wie beim „Flamura„—Kino. Anders behandelt wurden jedoch die Schlußarbeiten der Saaldecke und des Empfangraumes sowie auch der Fassade.

Arch. Mariana Bucur — STUDIE FÜR FILMTHEATER MIT 800—1 000—1 200 PLÄTZEN (S. 20). Die im Rahmen des Entwurfsinstituts für Typ-Konstruktionen ausgearbeitete Studie wurde auf Grund eines Themas verfaßt, das das Studieren von Kinos mit den obigen Fassungsräumen erforderte und mußten für jeden Fassungsraum zwei Hypothesen berücksichtigt werden: mit Breitwand und mit Universalleinwand. Des weiteren erforderte das Thema auch das Studieren der Anordnung der Filmtheater: selbstständige (hauptsächlich), verbunden mit Wohnblocks oder mit Handelszentren. Die Lösungen haben gleichzeitig die Vergrößerung des Komforts im Vorstellungssaal angestrebt: Abstand zwischen den Sesselreihen, Abstand zwischen den Armlehnen der Sessel, Länge einer Sesselreihe usw.

Im Artikel wird eingehend über die Form des Zuschauersaals der Filmtheater gesprochen, über ihre Akustik, über Ventilation und Beleuchtung, über die Betonstruktur und sind die verschiedenen Lösungen mit zahlreichen Entwürfen illustriert.

Arch. Alexandru Iotzu — TOURISTEN-HOTEL IN PIATRA-NEAMŢ (S. 38). Am Ufer des Bistriţa-Flusses gelegen, inmitten einer malerischen Gegend und mit zahlreichen historischen Denkmälern, vereinigt die Stadt Piatra-Neamţ alle Bedingungen eines touristischen Anziehungspunktes von erheblicher Bedeutung. Im Rahmen des Wiederaufbauwerkes des Zentralteils der Stadt soll hier auch ein internationales Touristenhotel errichtet werden.

Dieses Hotel, auf der erhöhten Terrasse der Zentralzone der Stadt angeordnet und den Perspektivpunkt einer Hauptverkehrsader bildend, ist als Hochhaus gelöst und umfaßt der Zentralteil 11 Stockwerke zur Unterbringung der Touristen, mit einem Fassungsvermögen von 24 Betten je Stockwerk. Gerichtet nach Osten, Westen und Süden, mit den entzückenden Aussichten des Bistriţa-Tals oder Pietricica- und Cernegura-Hügeln, werden die elegant möblierten Ein-oder Zweibettzimmer je ein Vestibül mit Schränken, eine sanitäre Gruppe und eine Loggia haben.

Außer den Ein- oder Zweibettzimmern werden 10% der gesamten Gastzimmer Zweizimmerwohnungen bilden.

Das Erdgeschoß, das sich auf eine viel größere Fläche erstreckt als jene des Bettengebäudes, wird einen breiten Empfangsraum umfassen, mit Zugang zu verschiedenen Bedienungsstellen, zum vertikalen Verkehrsknotenpunkt, zur Bar und zum Empfangsraum des oberen Geschosses. Gleichfalls im Erdgeschoß wurden auch zwei Restaurantsäle angeordnet, von denen einer — mit Richtung zum künftigen Volkspark — sich nach außen hin mit Terrassen und Pergolas ausdehnt. An der Nord- und Ostseite des Erdgeschosses wurden eine Reihe von Läden vorgesehen.

Auf dem obersten Geschoß des Bettengebäudes wird eine Vergnügungsterrasse eingerichtet.

Arch. Nona Florescu — STUDIE FÜR EIN HOTEL IN ONESTI (S. 43). Das neue Hotel, das Erdgeschoß, Hochparterre, 10 Bettengeschosse und eine Konditorei-Terrasse umfaßt, wird sich breiter Perspektiven zu den die Stadt umgebenden Berghügeln erfreuen, da es selbst auf einer um fast 6 m höheren Plattform als das umliegende Handelszentrum angeordnet ist.

Das Hotel wird eine Reihe von Funktionen haben, die gleichzeitig auch der Stadt dienlich sein werden: ein Restaurant mit einem Fassungsraum von 210 Plätzen und eine gedeckte Terrasse mit 100 Plätzen, einen Frisörsalon. Ferner wurden vorgesehen: eine Konditorei mit 70 Plätzen, ein Erfrischungslokal mit 70 Plätzen und eine Blockküche.

Im Hochparterre wurden die Empfangssalons und eine Konditorei mit Nebenräumen angeordnet.

Jedes Stockwerk umfaßt Ein-, Zwei- und Dreibettzimmer und dienstliche Nebenräume (Anrichte, Besenzimmer und Personalzimmer, Reservebad, Lagerräume, Müllentleerung, Haupttreppe mit zwei Aufzügen und Diensttreppe mit einem Aufzug und einem Lastenaufzug).

Die Hotelterrasse wird eine Konditorei haben.

Sowohl in den Betträumen als auch in den Empfangsräumen wurde erhöhter Komfort vorgeschlagen, da einige Funktionen ausgeweitet wurden (zusätzliche Salons und Empfangsräume usw.)

DISKUSSIONEN

Die Zeitschrift unterbreitet den Lesern zwei Artikel zur Diskussion, die im wesentlichen verschiedene Ansichten über die Art der Anlage von Industrien im Rahmen der Städte äußern.

Conf. Arch. Constantin Enache — DIE INDUSTRIE, FUNKTIONELLE ZONE DER STADT ODER IHRER UMGEBUNG (S. 48). Im Zusammenhang mit den Systematisierungsproblemen erachtet es der Verfasser, daß sein Artikel folgende Beiträge bringt:

1. *Er erfaßt und bekämpft die Dualität Stadt-Industrie*, die die internationale städtebauliche Theorie und Praxis und die Folgen dieser Auffassung charakterisiert: die Typen von Industriezonen, die sie zum Ausdruck bringen: die Verlegung der Industrie außerhalb der Stadt; die übermäßige Konzentrierung der Industrie in Industriezonen, die besonders « am Rande » und « außerhalb der Stadt » liegen.

2. *Er bringt Vorschläge für die organische Integrierung der Industrie in den städtischen oder vorstädtischen Organismus:* die effektive Behandlung der Industrie als *einzige funktionnelle Zone mit diesem Profil* (ähnlich den anderen funktionellen Zonen der Stadt); Bildung der Industrie-Zone aus *spezifischen strukturellen Einheiten: Realisierung* der strukturellen *Einheit* zwischen (Wohn-und Industriezone: *günstigste Lösung der Grundbeziehung Wohnung-Arbeitsplatz*, konkretisiert in vielfachen und intimen, betrieblichen und plastischen Zusammenhängen, zwischen den strukturellen Einheiten dieser beiden Zonen, zwischen ihnen und den übrigen funktionellen Zonen der Stadt.

3. Er formuliert drei *neue spezifische, grundlegende Züge unserer Städte* die durch Anwendung der vorgeschlagenen Prinzipien geschaffen werden können: die organische Integrierung der Industrie in den städtischen Organismus; die höchste Flexibilität des städtischen Organismus, die durch die organische Entwicklungsmöglichkeit erzielt werden kann (nicht parallel), in enger Verbindung und in mehrere Richtungen der Wohnzone und der Industriezone; die besonders große funktionell-strukturelle und plastisch-architektonische Mannigfaltigkeit, die innerhalb der Stadt realisiert werden kann.

So werden neue Vorbedingungen zur Realisierung einer der sozialistischen Stadt spezifischen Physionomie geschaffen und, in diesem allgemeinen Rahmen, einer jeder einzelnen Stadt eigene Physionomie.

Arch. Traian Chiţulescu — STADT UND INDUSTRIE — ÜBER PROBLEME IM ARTIKEL « DIE INDUSTRIE, FUNKTIONELLE ZONE DER STADT ODER IHRER UMGEBUNG» (S. 53). Der Verfasser stellt fest, daß im zitierten Artikel der richtige Grundgedanke der Anlagemöglichkeit von Industrien auch innerhalb der Wohnzone ausgesprochen ist. Dennoch, bemerkt er, ist eine Reihe von Behauptungen und Formulierungen nicht stichhältig. Und zwar:

— die Anlage der Mehrzahl von Industrien innerhalb des Stadtumfanges — so wie es, laut Behauptung des Artikels, meistens der Fall wäre — wird durch die Praxis widerlegt, da die Situation gerade das Gegenteil beweist; die Mehrzahl der Industrien befindet sich außerhalb der Wohnzonen;

— innerhalb der Wohnzonen können nur Industrien mit verringerter Schädlichkeit angeordnet werden, die relativ kleine Flächen umfassen (maximum 4—8 ha), und keine Ausweitungen und intensive Transportwege erfordern;

— die Klassifizierung der Industriezonen in drei Typen — indem man eine der Funktionsart der komplexen städtebaulichen Einheiten der Wohnzonen eigene Terminologie nachahmt — ist nicht gerechtfertigt, da nur eine quantitative Differenzierung besteht (die Größe der Fläche und die Zahl der Arbeiter), die höchstens zu einer Klassifizierung der Art führen kann: kleiner, mittlerer und großer Typ;

— im Artikel wird vorgeschlagen, daß die ganze in der Industrie beanspruchte Arbeitskraft einer Ortschaft nur in der Industrie innerhalb der Wohnzone gebraucht werden soll, so daß die Industrien „der Umgebung" ohne Arbeitskraft bleiben.

Im allgemeinen — erwägt der Autor dieser Analye — ist alles schematisiert und entbehrt jeder Realität, da es genügen würde, daß eine dieser städtebaulichen Einheiten von Wohnkomplexen fehlen sollte, um die ganze Aufteilung der Arbeitskraft und der Industrietypen hinfällig werden zu lassen.

Die Analyse schließt mit weiteren kritischen Detailbemerkungen, die zur gleichen Schlußfolgerung führen, daß der Verfasser des Artikels „DIE INDUSTRIE, FUNKTIONELLE ZONE DER STADT ODER IHRER UMGEBUNG", von einem bekannten Grundsatz ausgeht, und zwar daß einige Industrien auch in der Stadt angeordnet werden können, ihn jedoch ungerechtfertigt verallgemeinert und so eine Behauptung aufstellt, die jeder realen Basis entbehrt.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Virgil Vătăşianu, Professor für Kunstgeschichte an der Clujer Universität, rezensiert die Arbeit von Professor Grigore Ionescu „GESCHICHTE DER ARCHITEKTUR IN RUMÄNIEN" I. BAND, die im Akademieverlag der RVR 1963 erschienen ist. Dieser erste Band umfaßt die Epoche von der Anordnung der primitiven Gemeinde bis zum Ende des XVI. Jahrhunderts.

Die Rezension veranschaulicht sowohl die Verdienste der Arbeit, die neue Probleme berührt — Resultat reicher Erkundungen oder langjähriger Forschungen — als auch einige Mängel wie: die Datierung einiger Denkmäler auf dem Territorium der RVR, die Verbreitung der Hallenkirche in Siebenbürgen oder die Entstehung dieser Bauart in der Moldau usw.

Die Zeitschrift veröffentlicht noch ein paar kurze Rezensionen über einige in der RVR oder im Ausland erschienene Fachbücher, unter welchen wir zitieren: „Vitruv über Architektur" in der Buchreihe „Griechische und lateinische Schriftsteller" der Akademie der RVR. „The Naturale House" von Frank Lloyd Wright" usw.

AUS DEM AUSLAND

Unter dieser Rubrik veröffentlicht die Zeitschrift einige Notizen, Auszüge aus Artikeln verschiedener ausländischer Fachzeitschriften, über Realisierungen auf dem Gebiete der Architektur, sowie auch einen Bericht über eine Diskussion zwischen Architekten in Frankreich.

CHRONIK

Veröffentlicht werden einige Mitteilungen im Zusammenhang mit der Tätigkeit des Architektenverbandes der RVR im Februar und März.

СОДЕРЖАНИЕ

ПРОМЫШЛЕННОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Елена Иотцу — МОЛОЧНЫЙ ЗАВОД В г. КОНСТАНЦЕ (стр. 2) — Основное задание проектировщиков этого завода состояло в выборе наиболее целесообразного решения функций с учетом требований передовой техники.

Производственный процесс развертывается в нескольких зданиях. Основной корпус, состоящий из двух этажей и подвального помещения, охватывает площади, необходимые для производства, холодильных складов, лабораторий, термического пункта, вентиляционных устройств, гардеробных для персонала и т.п.

Структура выражена в простой и экспрессивной пластике.

Арх. Барбу Соколеску — КОНСЕРВНЫЙ ЗАВОД «ОВИДИУ» в г. КОНСТАНЦЕ (стр. 5) — По соображениям экономического характера решено разместить данный овощно-фруктовый консервный завод по соседству с термоцентралью того же наименования г. Констанцы. Проект предусматривает новейшее оборудование для завода.

Ансамбль охватывает производственный пролет, помещение для исходного материала, склад готовой продукции и комплексный административный павильон, размещенные в 4-х этажном здании.

Архитектура ансамбля, отличающаяся простотой, выполнена из бетона и стекла, выявляя отчетливо прочность структуры.

КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

В журнале представлены три кинематографа, осуществленные или запроектированные в последнее время, а также теоретическое исследование, рассчитанное на кинематографы большой вместительности (800—1000—1200 мест).

Арх. Виржил Ницулеску — КИНЕМАТОГРАФ НА ПРОСПЕКТЕ 1848 г. — БУХАРЕСТ (стр. 8) — Пересмотрев старый проект кино, строительство которого было отклонено в 1940 г., проектировщики сохранили и расширили входы и выходы, но изменили существенно площадь зала (800 мест). В виду наличия железобетонного перекрытия для балкона старого кино, в новом зале сохраняется перекрытие амфитеатра, в продолжении которого предусматривается наклонное перекрытие, допускающее оптимальную возможность для партера в форме плавной кривой.

Арх. Жорже Муларидис, инж. Александру Чишмижиу — КИНЕМАТОГРАФ «ФЛАМУРА» — БУХАРЕСТ (стр. 12) — Этот новый кинематограф на 900 мест расположен в пределах недавно построенного ансамбля жилых помещений по шоссе Джурджево. Вместимость его рассчитана на основании действующих нормативов по распределению подобных объектов в рамках зон, отведенных под жилую застройку.

Входной портик с витринами для реклам ведет в вестибюль с билетными кассами, затем в холл кино, где находятся буфет и входы в административное бюро и в оперативные помещения (проекционная и размоточная камеры, помещение для электрических щитов, помещение для отдыха операторов, санузел). Под ступенями зала размещены санузлы для публики, склады и другие установки.

Облицовки выполнены мрамором, панелью и масляной краской матового оттенка. Для наружной отделки фасада применен мрамор и облицовочный кирпич в комбинации с штукатуркой набрызгом.

При осуществлении этого кинематографа проектировщики пытались избегнуть впечатления однообразия, явно выразившегося при повторном использовании плана одного и того же типа зала почти у всех выстроенных за последнее время в Бухаресте кинематографов. Принято совершенно новое решение с учетом действующих норм по обеспечению оптимальной видимости при проекции фильмов как на обычном, так и на широком экране (киноскоп) со стереофонической звукопередачей. По сравнению с запроектированными до настоящего времени кинематографическими залами в Бухаресте, новый зал имеет улучшенный уклон, разделяющийся на две части, одна из которых выполнена по диаграмме Лашеза в форме плавного уклона, а другая в ступенчатой форме. Для публики обеспечен объем около 4,90 м³ и площадь 0,80 м² на 1 зрителя. Размеры экрана: длина 13 м, высота 5 м.

Арх. Жорже Муларидис — КИНЕМАТОГРАФ НА 900 МЕСТ НА СЕВЕРО-ЮЖНОЙ МАГИСТРАЛИ (стр. 16) — Это кино также располагается в пределах нового ансамбля жилых зданий.

Проектировщики использовали планы кинозала «ФЛАМУРА», пересмотрев однако всю приемную часть с соответствующими пристройками. Так, для холла и вестибюля принята высота, равная двум этажам.

Кино расположено между двумя блоками жилых помещений и связано с первыми этажами этих блоков при помощи портиков.

Объем и площадь на 1 зрителя, отделки зала, и размеры экрана аналогичны кинематографу «ФЛАМУРА». Однако в отношении облицовки потолка зала, приемной части и фасадов приняты другие решения.

Арх. Мариана Букур — К ВОПРОСУ О СТРОИТЕЛЬСТВЕ КИНЕМАТОГРОФОВ НА 800—1000—1200 МЕСТ (стр. 20) — Разработанное в рамках Проектного Института типовых конструкций, исследование выполнено на тему, по которой требовалось изучение вопроса о кинематографах указанных выше вместимостей в двух вариантах: с кинематоскопическим и универсальным экранами. Кроме того, по заданию требовалось также изучение вопроса о расположении упомянутых кино: независимо от других построек, в связи с жилыми блоками или в пределах торговых центров. Предложенные решения учитывают и улучшение комфорта в залах кино: расстояние между рядами кресел, расстояние между осями их локотников, длина ряда кресел и т.п.

В статье рассматриваются подробно форма залы кино, акустика, вентиляция, освещение и структура прочности, причем отдельные решения иллюстрируются многочисленными чертежами.

Арх. Александру Иотцу — ОТЕЛЬ ДЛЯ ТУРИСТОВ В г. ПЯТРА-НЯМЦ (стр. 38) — Расположенный на берегу реки Бистрица в живописной местности с многочисленными историческими памятниками, город Пятра-Нямц удовлетворяет всем условиям, предъявляемым наиболее значительным центрам для туристов. В связи с реконструкцией центральной части города предусматривается и строительство интернационального отеля для туристов.

Отель размещен на верхней террасе центральной зоны города, открывая перспективу на одну из главных магистралей. Планировочное решение предусматривает 11 этажей вместимостью по 24 кровати каждый. Ориентированные к востоку, западу и югу, в направлении к восхитительным видам долины реки Бистрицы или к горам Пиетричика и Чернегура, комнаты, рассчитанные на одну или две кровати, прекрасно мебелированные, будут иметь отдельные вестибюли со шкафами, санузлы и лоджии.

Помимо комнат на одну или две кровати, 10% от всего количества комнат составят апартаменты из двух комнат.

Нижний этаж, занимая площадь значительно больше остальной части отеля, составит приемную часть с доступом к различным службам, к подъемникам, бару и к приемной площадке на верхнем этаже. На нижнем этаже расположены и помещения двух ресторанов, один из которых, ориентированный в направлении будущего общественного парка, выведен и наружу в форме террас и открытых галерей. По северной и южной сторонам нижнего этажа размещается ряд магазинов.

Над верхним этажем устраивается терраса для развлечений.

Арх. Нона Флореску — ПРОЕКТ ОТЕЛЯ В ОНЕШТАХ (стр. 43) — Запроектированный в 11 этажей с мезонином и террасой-кофейной, новый отель занимает площадь с широкими перспективами на окружающие город холмы и размещается на отметке выше торгового центра приблизительно на 6 м.

При отеле предусматривается ряд предприятий одновременного обслуживания также и города: ресторан на 210 мест, крытая терраса на 100 мест и парикмахерские — мужская и женская. Кроме того, предусмотрены: кофейня на 70 мест, закусочная на 70 мест и кухня.

В мезонине размещаются приемные салоны и кофейня с соответствующими службами.

В каждый из жилых этажей входят комнаты на 1, 2 и 3 кровати, а также обслуживающие помещения (бюро, уборные, комнаты для персонала, запасные ванные, склады, удаление мусора, главная лестница с двумя лифтами и черная лестница с лифтом и подъемником грузов).

Терраса отеля отведена под кофейню.

Как для жилых, так и для приемных помещений предусмотрен изысканный комфорт (дополнительные салоны, приемные и т.п.).

НА ОБСУЖДЕНИЕ ЧИТАТЕЛЕЙ

Журнал представляет на обсуждение читателей две статьи, содержащие по существу различные точки зрения по вопросу о размещении промышленных предприятий в пределах города.

ЛЕКТОР АРХ. Константин Енаке — ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ГОРОДСКАЯ ИЛИ ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ЗОНА (стр. 48) — В связи с вопросами систематизации автор считает, что его статья содержит следующие разъяснения:

1. Вскрывает и опровергает двойственность концепции город-промышленость характеризующей теорию и практику международного градостроительства и последствия этой концепции: типы выражаемых ею промышленных зон, удаление промышленных предприятий за пределы города, чрезмерное сосредоточение промышленности в индустриальных зонах, расположенных преимущественно « на окраине » или « вне города ».

2- Вносит предложения по органическому интегрированию промышлености в городской или территориальный организм: эффективный подход к рассмотрению промышленности *в качестве единой функциональной зоны данного профиля* (подобно остальным функциональным зонам города); образование промышленной зоны из *специфических единиц* ; осуществление структурного *единства* между зоной жилой застройки с промышленной зоной, оптимальное решение *основного отношения жулье — рабочее место*, конкретизируемого связями комплексного и внутреннего, функционального и пластического характера между структурными единицами упомянутых двух зон а также, между последними и остальными функциональными зонами города.

3. Формулирует три специфически новые фундаментальные черты наших городов, фундаментальные черты наших городов, которые могут выявиться в связи с применением предложенных принципов: органическое интегрирование промышленности в организм города, максимальную эластичность городского организма, конкретизируемую возможностью органического (а не параллельного) развития, вполне согласуемого и ориентируемого в различных направлениях зоны жилых кварталов и промышленной зоны, а также необычайное разнообразие функционально-структурных и пластико-архитектурных форм, осуществимых в пределах городского строительства.

Таким образом создаются новые предпосылки по созданию специфической физиономии социалистического города и, следовательно, физиономии каждого отдельного города.

Арх. Траян Гицулеску — Город и промышленность. По поводу некоторых вопросов, поднятых в статье: « Промышленность, функциональная городская или территориальная зона » (стр. 53) — Автор отмечает, что в упомянутой статье затронута принципиально правильная концепция о возможности размещения промышленных предприятий и в зоне жилой застройки. Все же, по мнению автора, статья содержит ряд необоснованных утверждений и формулировок, а именно:

— размещение большинства промышленных предприятий внутри городского периметра, рассматриваемое в статье как наиболее частый случай, опровергается практикой, доказывающей обратное положение, а именно расположение большинства промышленных предприятий вне зон жилых кварталов; — внутри жилой застройки могут быть размещены лишь производства ограниченной вредности, занимающие сравнительно небольшие площади (максимум 4-8 га), не нуждающиеся в расширении и в значительном дорожном транспорте;

— разделение промышленных зон на три типа с присвоением каждой из них терминологии, свойственной функциям комплексных единиц жилых зон, необоснованно, так как существует лишь количественное дифференцирование (величина площади и количество рабочих), которое может привести в крайнем случае к единственной классификации в зависимости от типа производства: мелкого, среднего и крупного;

— в статье предлагается, чтобы вся используемая в промышленности рабочая сила определенной местности применялась лишь на предприятиях, расположенных внутри жилой зоны, вследствие чего предприятия « территории » остаются без рабочей силы.

Автор настоящего анализа полагает, что в общем все суждения статьи отличаются схематичностью и оторванностью от действительности, так как при отсутствии хотя бы лишь одной комплексной единицы в градостроительстве жилой зоны, все распределение рабочей силы и типов промышленных предприятий теряет свою основу.

Анализ заканчивается рядом других критических замечаний, приводящих к заключению, что автор статьи « Промышленность, функциональная городская или территориальная зона », опираясь на общеизвестный принцип, что некоторые производства могут быть размещены и в городе, обобщил необоснованно этот принцип и создал таким образом теорию, лишенную реальной основы.

РЕЦЕНЗИ — ЛИТЕРАТУРА

Виржил Вэтэшиану, профессор истории искусств при Клужском университете, написал рецензию на работу проф. Григоре Ионеску: « История архитектуры в Румынии », том 1, опубликованную издательством Академии РНР в 1963 г. Этот первый том работы охватывает эпоху со времени устройства первобытной общины до конца XVI столетия.

Рецензия выявляет как достоинства работы, затрагивающей новые вопросы в результате богатого информативного материала и длительных исследований, так и некоторые недостатки в отношении датирования отдельных памятников на территории Р.Н.Р., распространения церкви — рынка в Трансильвании или происхождения конструкций подобного рода в Молдове и т.п.

В журнале публикуется ряд кратких рецензий на изданные в Р.Н.Р. или заграницей специальные работы, в числе которых упоминаем « Витрувий об архитектуре » в сборнике Академии РНР « Греческие и латинские писатели », « The Natural House»» Франка Ллойд Райт (Frank Lloyd Wright) и т.п.

ЗА РУБЕЖОМ

Под этим заголовком в журнале напечатаны некоторые заметки, извлеченные из статей различных иностранных специальных журналов относительно достижений архитектуры, а также отчет относительно обмена мнений между архитекторами Франции.

ХРОНИКА

Публикуются некоторые данные в связи с работой Союза архитекторов Р.Н.Р. за февраль и март с.г.

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

E 1689

sumar

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Arh. Elena Iotzu — FABRICA DE PRODUSE LACTATE DIN CONSTANȚA — 2
Arh. Barbu Socolescu — FABRICA DE CONSERVE « OVIDIU » DIN CONSTANȚA — 5

● CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

Arh. Virgil Nițulescu — CINEMATOGRAF PE BD. 1848 — BUCUREȘTI — 8
Arh. George Mularidis, ing. Alexandru Cișmigiu, ing. Traian Popp — CINEMATOGRAFUL « FLAMURA » — BUCUREȘTI — 12
Arh. George Mularidis — CINEMATOGRAF CU 900 LOCURI PE MAGISTRALA NORD-SUD LA BUCUREȘTI — 16
Arh. Mariana Bucur — STUDIU PENTRU CINEMATOGRAFE CU 800, 1 000 și 1 200 LOCURI — 20
Arh. Alexandru Iotzu — HOTEL TURISTIC LA PIATRA-NEAMȚ — 38
Arh. Nona Florescu — STUDIU PENTRU UN HOTEL LA ONEȘTI — 43

● DISCUȚII

Conf. arh. Constantin Enache — INDUSTRIA, ZONĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI SAU A TERITORIULUI — 48
Arh. Traian Chițulescu — ORAȘUL ȘI INDUSTRIA — 53

● RECENZII-BIBLIOGRAFIE

Prof. Virgil Vătășianu — Grigore Ionescu: ISTORIA ARHITECTURII ÎN ROMÎNIA, VOL. I — 55

● DE PESTE HOTARE — 58

● CRONICA — 60

2

ANUL XII NR. 2 (87) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

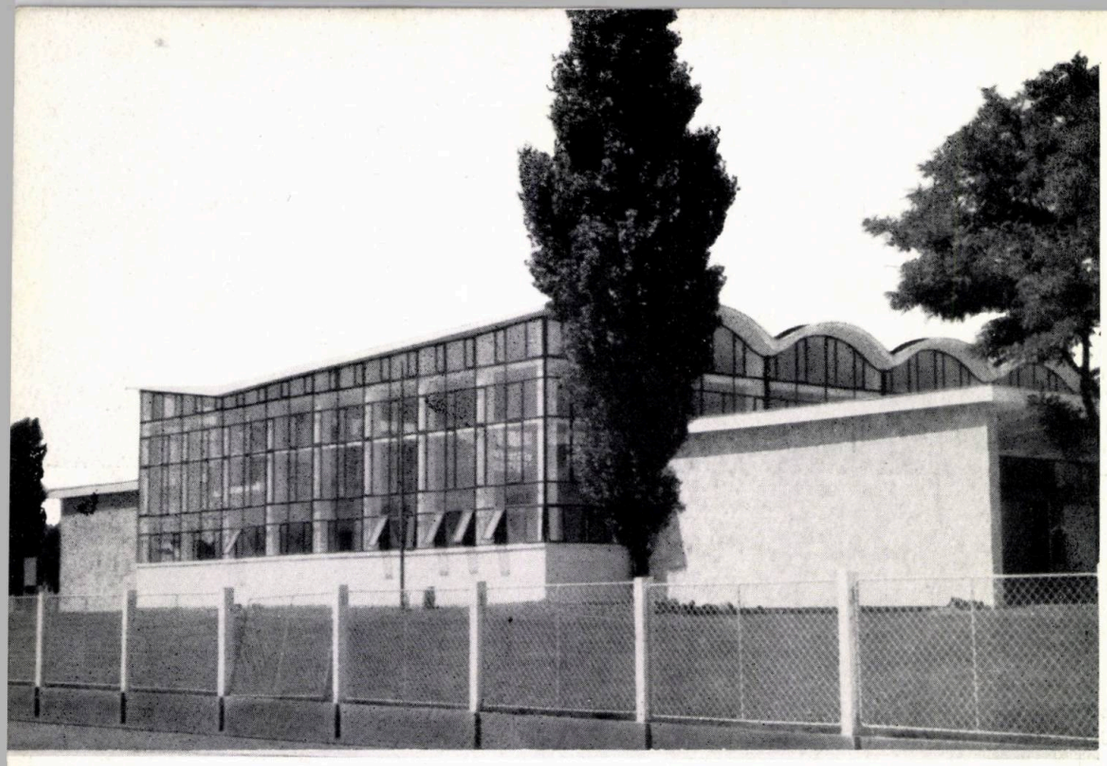

Fațada laterală

Autori :
Arhitectură : arh. Elena Iotzu
Rezistență : ing. Yvonne Mihailescu
Tehnologie : ing. Victor Argeșiu
Șef de proiect : ing. Alexandru Manu
Institutul de Proiectări în Industria Alimentară (I.P.I.A.)

FABRICA DE PRODUSE LACTATE DIN CONSTANŢA

Perspectivă de ansamblu

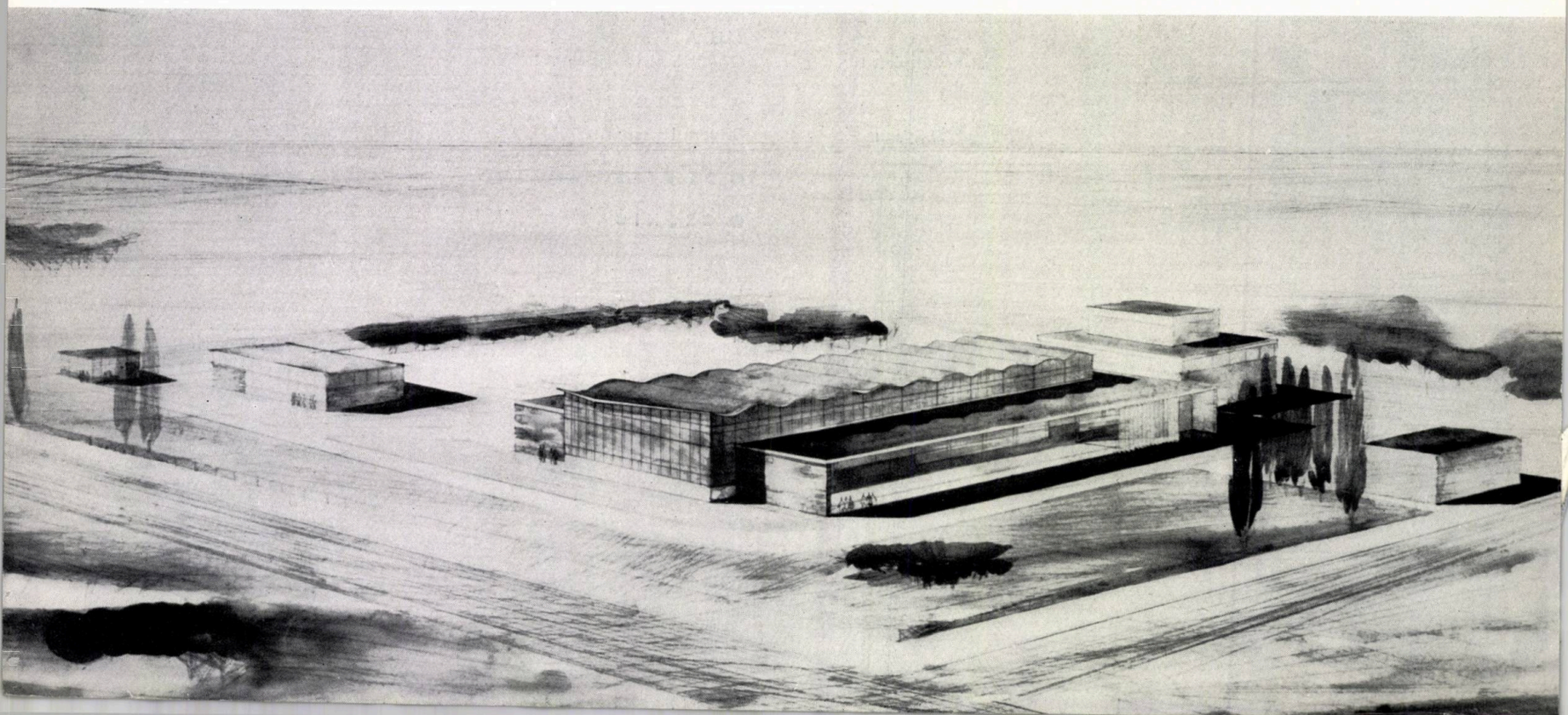

Detaliu fațadă laterală

Fabrica de produse lactate din orașul Constanța a fost proiectată între anii 1960—1962; construcția, începută în 1961, s-a eșalonat pînă în anul 1963 cînd fabrica a intrat în funcțiune.

Fabrica prelucrează zilnic 107 000 l de lapte și smîntînă din care produce 33 000 l lapte de consum, 25 000 kg iaurt, 2 700 kg brînză grasă, 1 000 kg unt, 2 000 kg smîntînă pentru consum, 10 000 l lapte bătut și acidofil, 3 000 kg înghețată etc.

Noua unitate a fost amplasată în partea de vest a orașului, pe un teren care s-a ocupat în proporție de 40% cu construcții, drumuri și platforme și 60% zone verzi.

Pentru buna desfășurare a fluxului tehnologic, pe teren au fost construite mai multe corpuri de clădire care cuprind spațiile de producție și spațiile auxiliare (sala mașinilor frigorifice, atelierele, casă-poartă, platformă auto etc.), iar pentru birouri administrative s-a amenajat o construcție existentă în incintă.

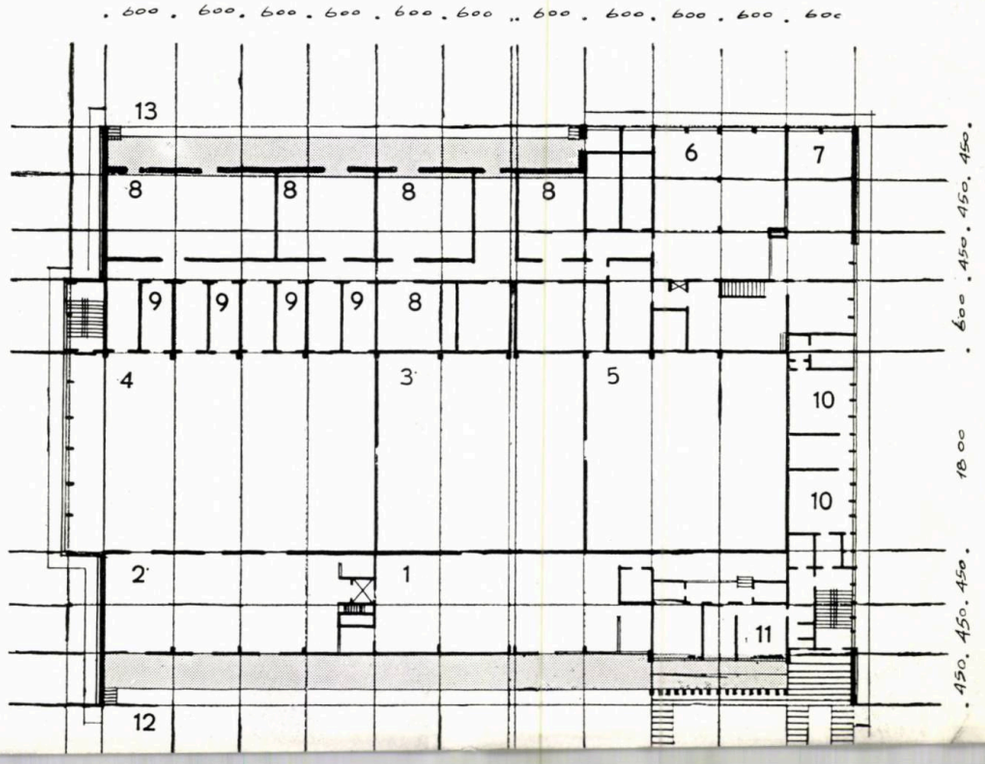

Plan parter

1. Recepție lapte — 2. Recepție ambalaje returnate 3. Pasteurizare — 4. Spălare, îmbuteliere — 5. Fabricație brînzeturi — 6. Fabricație înghețată — 7. Fabricație unt — 8. Depozit frigorific — 9. Termostate 10. Vestiare — 11. Cameră prezentare — 12. Rampă recepție — 13. Rampă expediție.

Detaliu fațadă, cu rampa de recepție

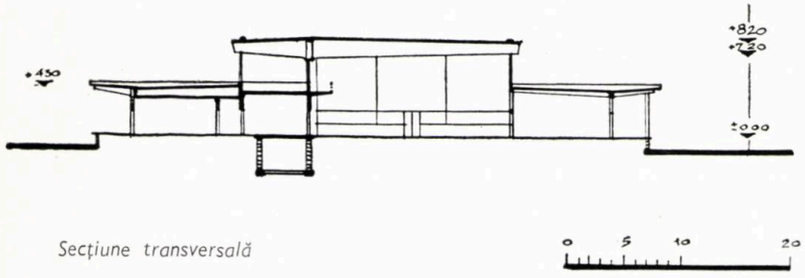

Secțiune transversală

Corpul principal de producție, construit pe parter, subsol și etaj parțial, cuprinde spații pentru fabricație, depozitare frigorifică, depozite materiale, laboratoare, vestiare, cameră de prezentare a produselor, punct termic, centrala de ventilație, tunel conducte, rampa de expediție și recepție etc.

Această clădire este legată direct de sala mașinilor frigorifice printr-un tunel de conducte.

Avînd în vedere necesitatea tehnologică, s-a adoptat ca tramă modulară pentru corpul principal de fabricație trama de 6 m × 9 m cu excepția volumului supraînălțat, unde gabaritul utilajelor și circulația pentru deservirea lor a impus trama de 6 m × 18 m și o înălțime de cca. 7,20 m.

Soluția constructivă adoptată a urmărit realizarea unei iluminări și ventilări naturale a sălilor de fabricație, precum și soluționarea unui sistem de încălzire cu aer cald, inclus în structură, respectînd în același timp și condițiile strict igienice impuse de procesul de fabricație.

În acest spirit, structura de rezistență pentru volumul central a fost concepută din stîlpi de beton armat monolit și învelitori subțiri cu secțiune variabilă, realizată din doi conoizi de 18 m × 6 m cu directoare cicloidă scurtată.

Datorită variației secțiunii învelitorii s-au putut crea — prin montarea unor plăci prefabricate în doliile conoizilor — canale de ventilație cu secțiuni variabile, alimentate cu aer cald prin canale verticale adiacente stîlpilor centrali; prin montarea în pantă a plăcilor prefabricate s-a realizat și scurgerea exterioară a apelor pluviale.

Preocuparea principală în soluționarea arhitecturală a acestui ansamblu a fost o cît mai judicioasă rezolvare a planului de situație, a volumelor și a nivelurilor fiecărui corp de clădire în parte. S-a urmărit exprimarea cît mai sinceră a soluțiilor de rezistență, alese în funcție de necesitățile constructive, tehnologice și igienice, totuși subordonată cerințelor de arhitectură.

Rezultatul a fost că, fără să se facă apel la elemente decorative străine de structură și numai printr-o proporționare a părților componente, o atentă detaliere a tuturor elementelor constructive și folosirea corectă a culorilor și materialelor de finisare, s-a obținut un efect plastic deosebit.

Arh. ELENA IOTZU

FABRICA DE CONSERVE «OVIDIU» DIN CONSTANŢA

Autori:
Arhitectură: arh. Barbu Socolescu
Rezistenţă: inginerii Yvonne Mihailescu, Andrei Cerckez
Tehnologie: ing. Tudor Petroni
Şef de proiect: ing. Dinu Rizescu
Institutul de Proiectări în Industria Alimentară (I.P.I.A.)

În apropierea termocentralei « Ovidiu » — Constanţa, la intersecţia şoselelor Constanţa-Tulcea şi Constanţa-Hîrşova, s-a construit în anul 1962 o fabrică de conserve pentru legume şi fructe. Terenul afectat fabricii se întinde pe o suprafaţă de 53 000 m², cu latura mare spre şoseaua Constanţa-Tulcea.

Amplasarea în această localitate a fabricii « Ovidiu » a fost determinată de considerente de ordin economic, avîndu-se în vedere obţinerea unor economii importante prin cooperarea şi racordarea utilităţilor la termocentrală.

Ansamblul cuprinde o hală de fabricaţie cu o suprafaţă de 3 500 m², o copertină sub care sînt adăpostite materiile prime, cu o suprafaţă de 1 800 m², depozitul de produse finite care ocupă o suprafaţă de 2 025 m² şi un pavilion complex, desfăşurat pe parter şi trei niveluri, cu o suprafaţă de 1 360 m².

La intrarea în incintă a muncitorilor şi a materiei prime au fost amplasate casa-poartă basculă, parcajul pentru biciclete şi motociclete şi un atelier mecanic.

La intrarea principală, în faţa pavilionului complex administrativ, se află cabina pentru informaţii, iar în partea dreaptă a intrării a fost amplasată cantina-bufet.

În spatele halei de fabricaţie se află platforma descoperită pentru sticle şi borcane.

Hala de fabricaţie a fost proiectată pe trei deschideri de 15 m şi zece travee de 7,50 m care asigură un flux tehnologic liniar, fără încrucişări. Înălţimea liberă a halei este de 6,50 m.

Procesul de producţie este asigurat de două linii de fabricaţie a pastei de tomate, două linii de fabricaţie a sucului de tomate şi de fructe, o linie de fabricaţie a tomatelor depelate. Întregul proces este mecanizat, iar o parte din operaţiuni sînt automatizate.

Panouri mari de sticlă, care oferă luminozitate şi ventilaţie naturală, formează faţadele. Geamurile termoabsorbante asigură în proporţie de 60% absorbţia căldurii solare. De asemenea, învelitoarea este izolată termic şi hidrofug, iar zidurile exterioare sînt executate din cărămidă eficientă de 0,30 m grosime, pardoselile fiind şi ele izolate hidrofug.

Depozitul de produse finite are acelaşi sistem constructiv ca şi hala de fabricaţie şi este amplasat perpendicular pe ea, oferind astfel posibilitatea pătrunderii directe a produselor finite în spaţiul de depozitare. Înălţimea liberă a depozitului este tot de 6,50 m. Ferestrele, de dimensiuni mai mici, sînt amplasate la 6 m înălţime, asigurînd lumina strict necesară. Ventilaţia se face cu deflectoare pe acoperiş şi ventilatoare electrice la partea inferioară.

Finisajele exterioare ale acestor două corpuri sînt în tencuială cu terasit în culori pastelate albastru şi ivoriu. La hala de fabricaţie, pereţii sînt finisaţi la interior

Hala de fabricaţie (vedere parţială) şi pavilionul complex administrativ

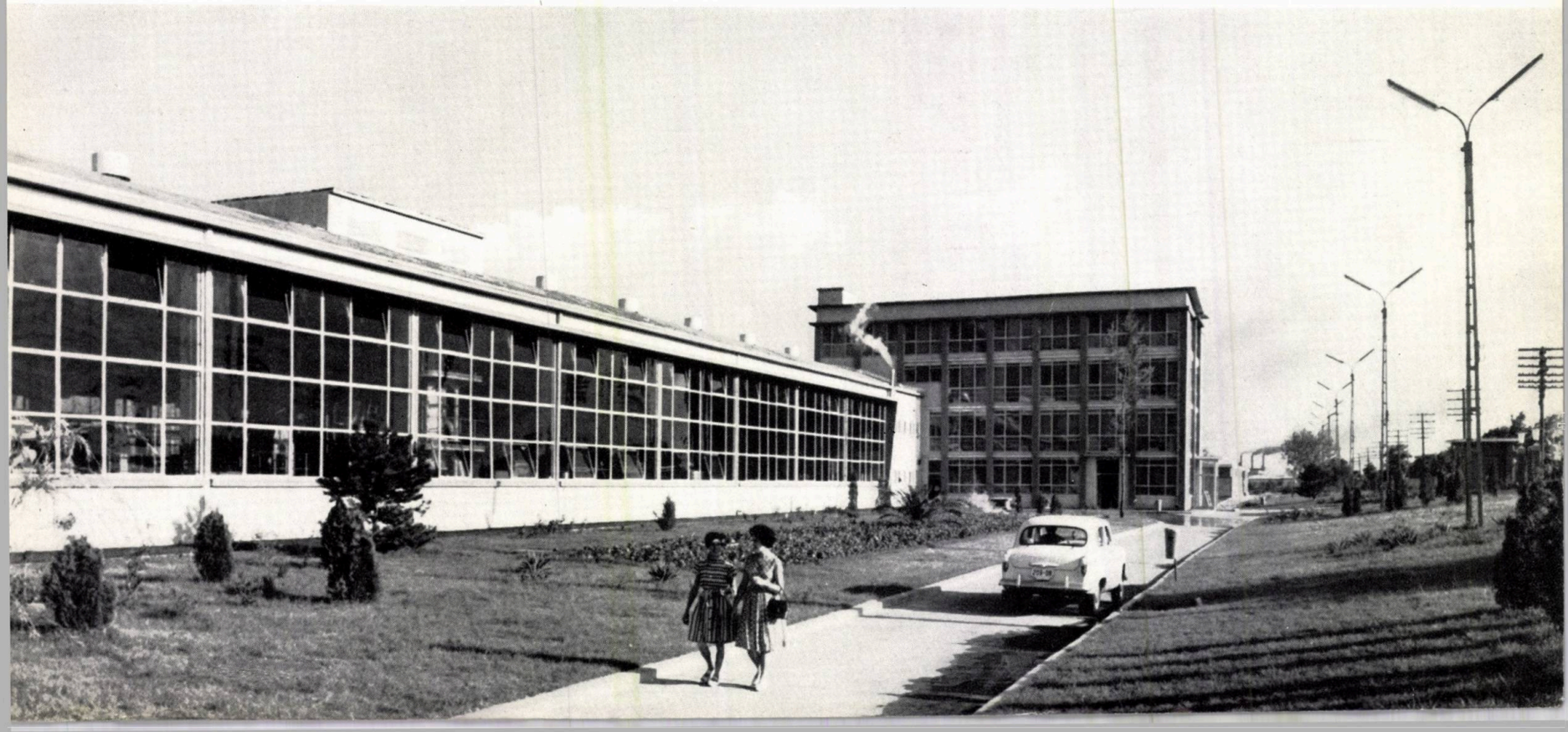

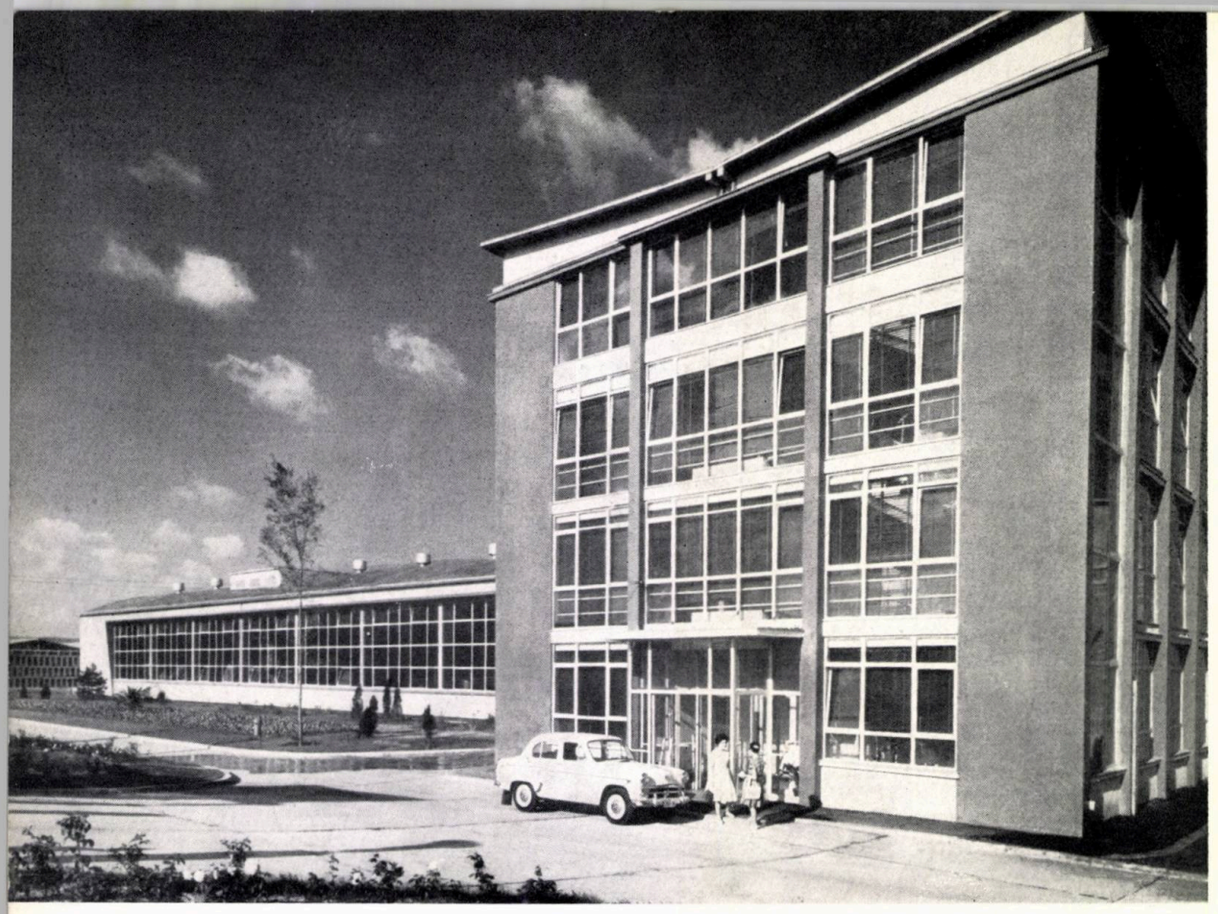

Pavilionul administrativ. Detaliu de fațadă

Vedere interioară a halei de fabricație

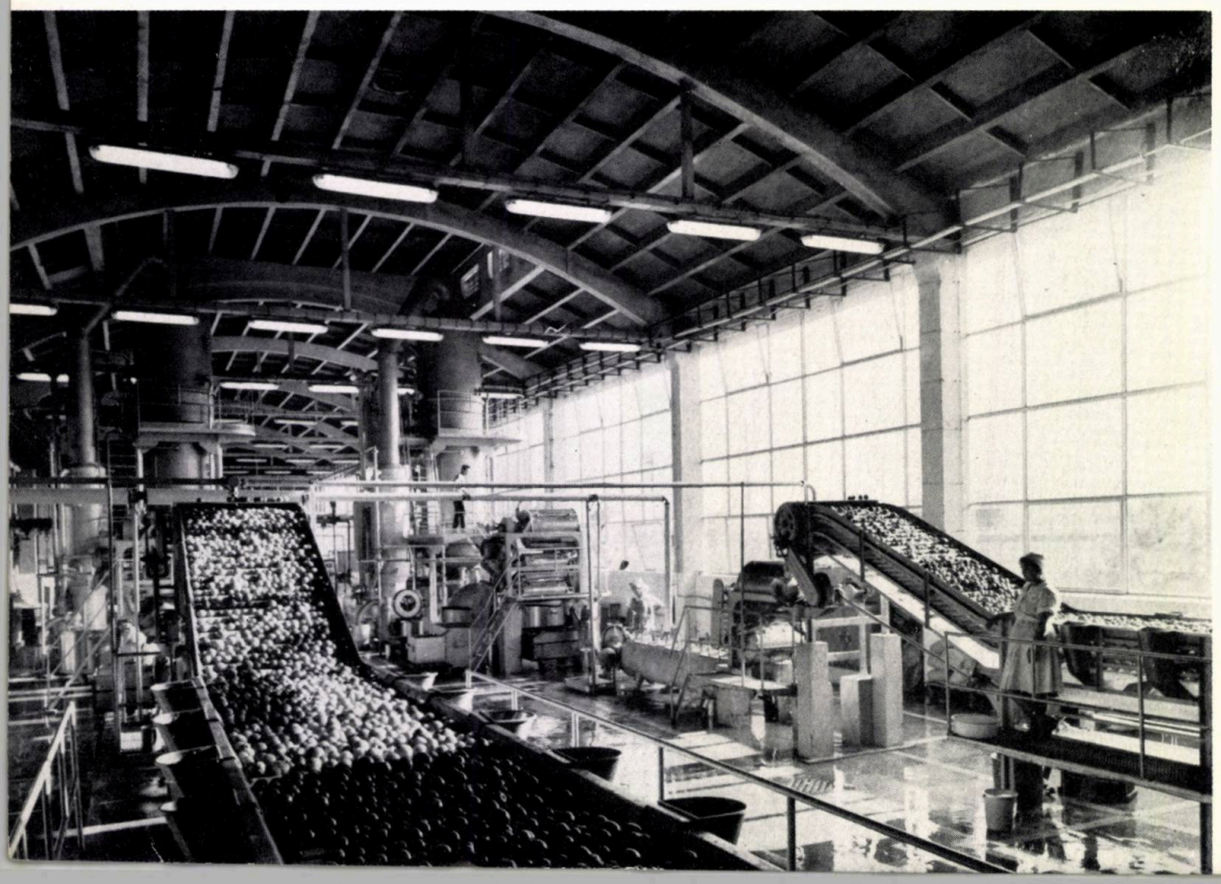

cu faianță pe o înălțime de 1,50 m, iar în rest cu vopsitorie cu copolimer vinilic în culori pastel, ivoriu și în culoare bleu pastel. Tîmplăria ferestrelor și a ușilor a fost executată din tablă ambutisată. Pardoselile sînt finisate cu mozaic colorat în carouri de 50 cm × 50 cm. La depozitul de produse finite, interiorul — avînd în vedere specificul — a fost executat cu spoieli la pereți și cu beton rolat la pardoseli.

La hala de fabricație și la depozitul de produse finite, ca structură de rezistență a fost adoptat un sistem cu stîlpi de beton armat prefabricat, arce de 15 m din beton armat prefabricat și chesoane de 7,50 m × 1,00 m. Fundațiile izolate pentru stîlpi sînt de tip pahar ; cele de pe conturul halei, împreună cu puțurile intermediare, din beton simplu, constituie reazem grinzilor de fundație ale pereților exteriori, soluție care a dus la economii importante de beton.

Pavilionul complex, făcînd parte integrantă din corpul de fabricație, cuprinde un parter și 3 niveluri. La parter se află vestiarele separate pentru femei și bărbați, cu acces direct în hală, precum și intrarea principală și scara ce duce la nivelurile superioare. Tot la parter a mai fost amplasat postul trafo și un cabinet medical. La etajul I au fost amplasate laboratoarele, birourile conducerii și sala de prezentare a produselor. Etajul II cuprinde birourile diferitelor servicii, iar etajul III alte birouri, spălătoria pentru halate și centrala telefonică.

Pavilionul a fost conceput într-o arhitectură simplă, din beton și sticlă, armonizată cu restul ansamblului. Ferestrele au fost executate din tablă ambutisată cu geamuri termopan și vopsitorie cu copolimer vinilic, iar pardoselile din mozaic în carouri colorate și parchete.

Copertina pentru materii prime, frumos și bine legată de restul ansamblului, este o construcție ușoară din stîlpi metalici din țeavă rebut, ferme și pane de oțel beton, pe care sprijină o învelitoare din tablă ondulată. Fațada dinspre șosea a fost executată din traforuri de beton preturnate, așezate între stîlpii metalici.

În fața copertinei a fost amplasată o platformă betonată de 80 m lungime și 40 m lățime, care asigură o bună circulație și — pentru perioadele de vîrf — o depozitare provizorie a materiei prime.

Copertina-bufet, paralelă cu corpul de fabricație, a fost amplasată la o distanță de 15 m de pavilionul complex și executată din paraboloizi hiperbolici pe stîlpi de tip ciupercă.

Zone verzi, străbătute de drumuri de acces betonate, completează ambianța plăcută a incintei fabricii.

★

Rezultat al unei colaborări perfecte între membrii colectivului de proiectare, noua fabrică de conserve « Ovidiu » din Constanța constituie un exemplu de întreprindere modernă prin utilajul său, la nivelul tehnicii mondiale, și prin arhitectura sa simplă, cu o structură de rezistență clară.

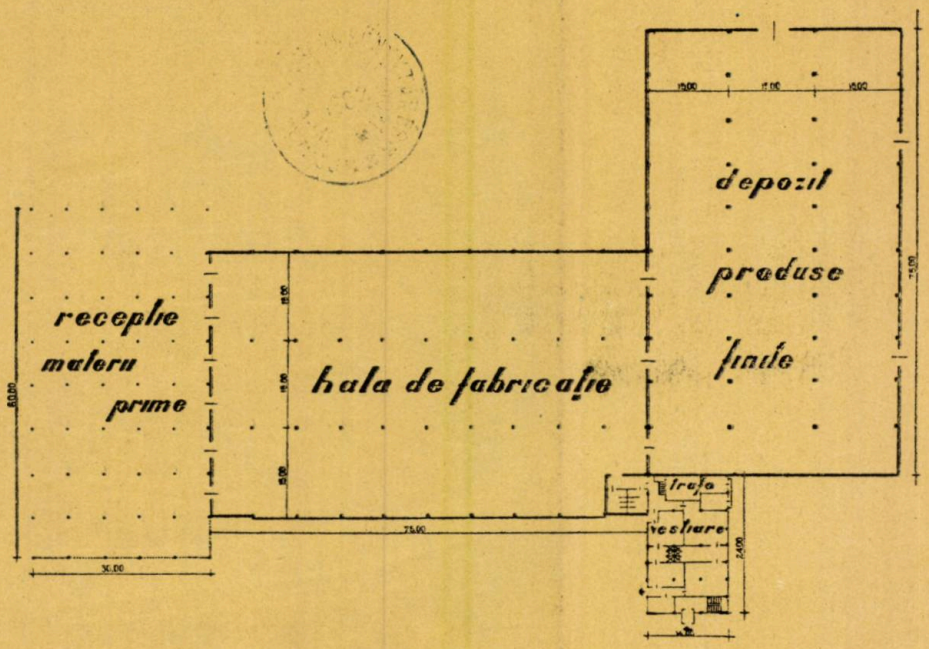

Plan parter

Perspectivă aeriană a ansamblului

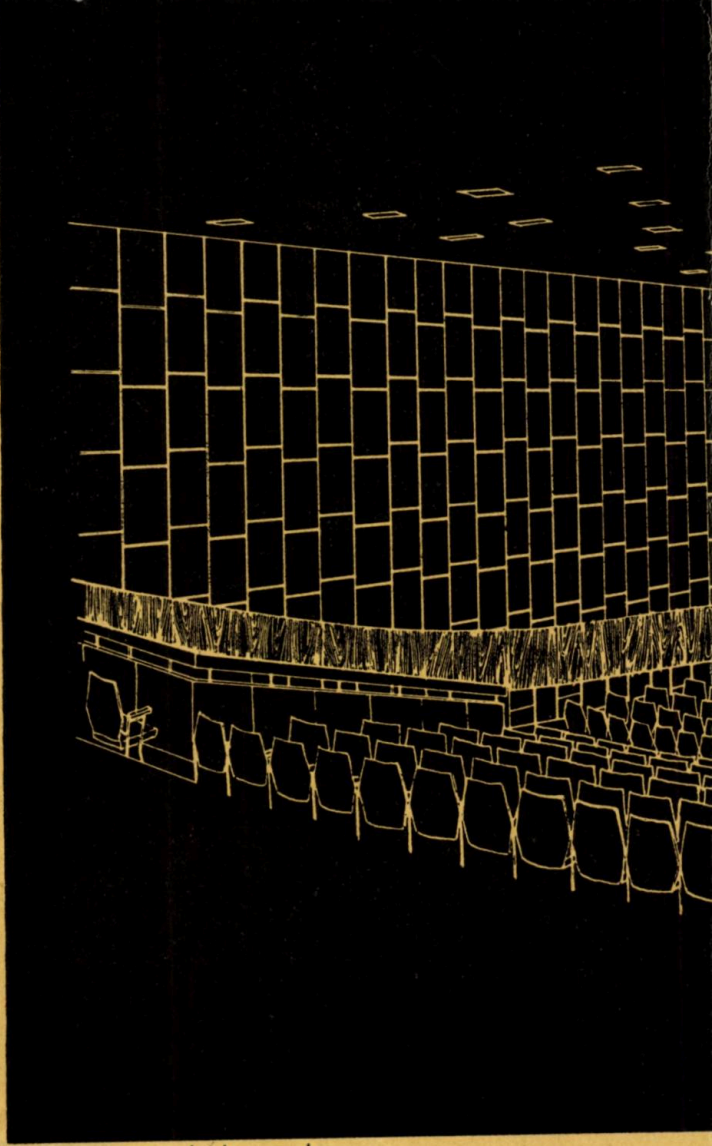

Perspectiva sălii de spectacol

Plan de situație

1. Str. Bibliotecii — 2. Str. Ion Ghica 3. Bd. 1848 — 4. Str. Doamnei — 5. Biserica rusească — 6. Cinematograf — 7. Blocuri.

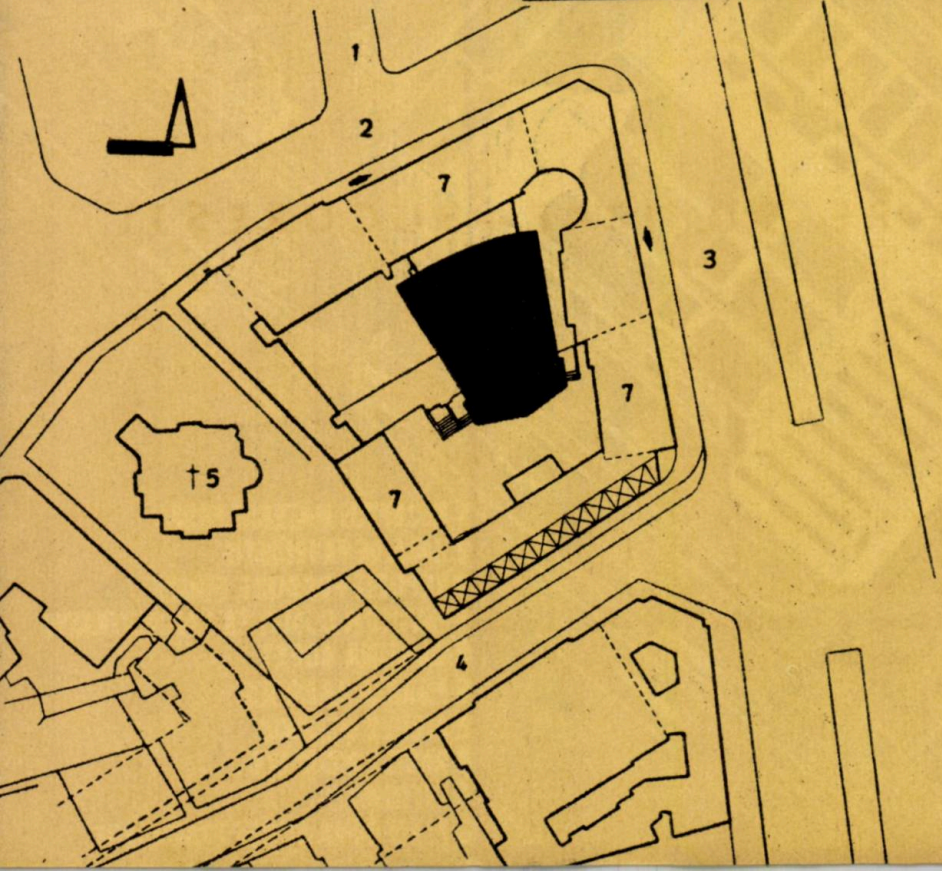

CINE

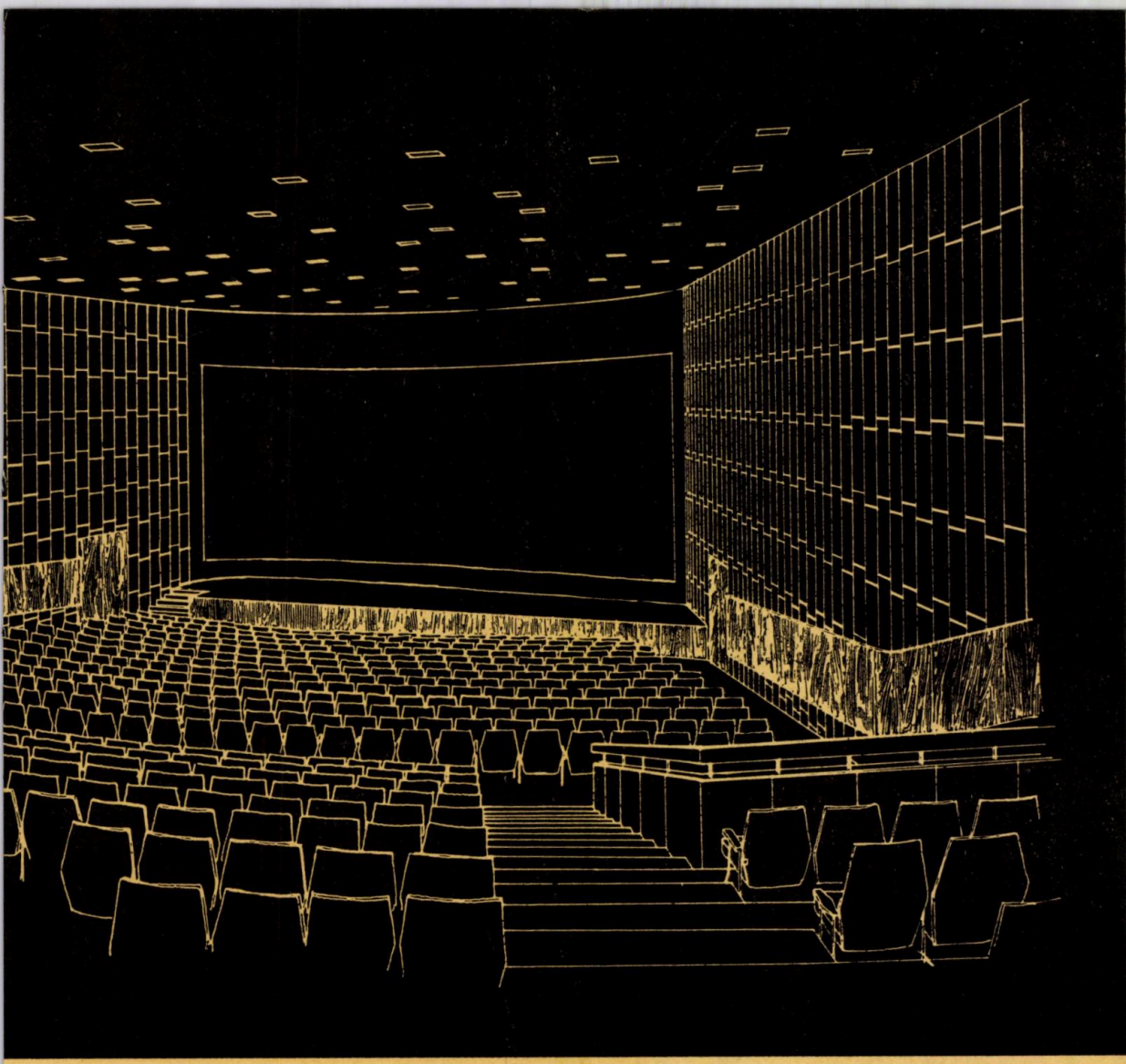

ATOGRAF PE BD. 1848—BUCUREŞTI

Autor: arh. Virgil Niţulescu
Colaboratori:
Instalaţii electrice: ing. Cornel Bianchi
Instalaţii încălzire şi ventilaţie: inginerii Constantin Serbu, Rodica Rasidescu
Institutul Proiect-Bucureşti

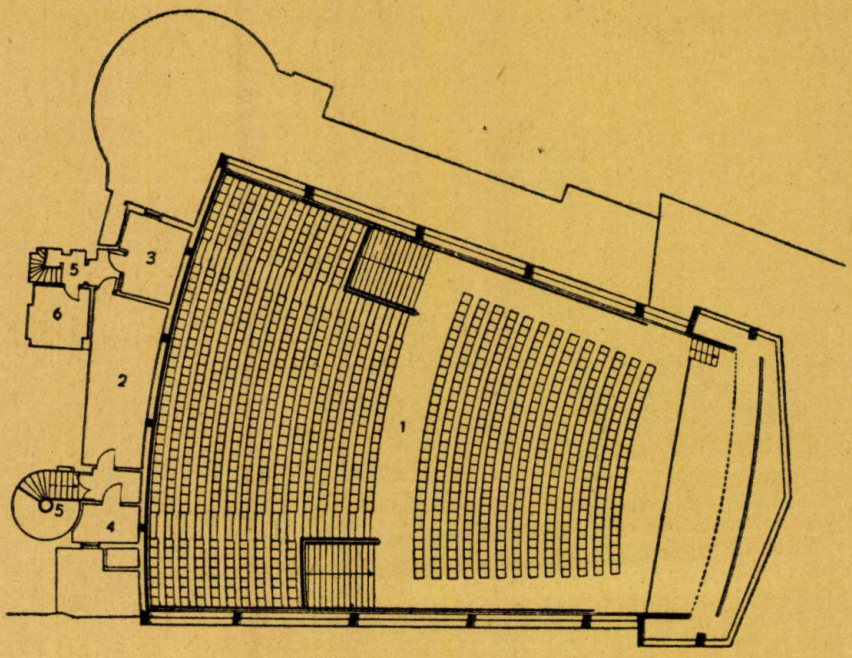
1
2
3
4
5
6

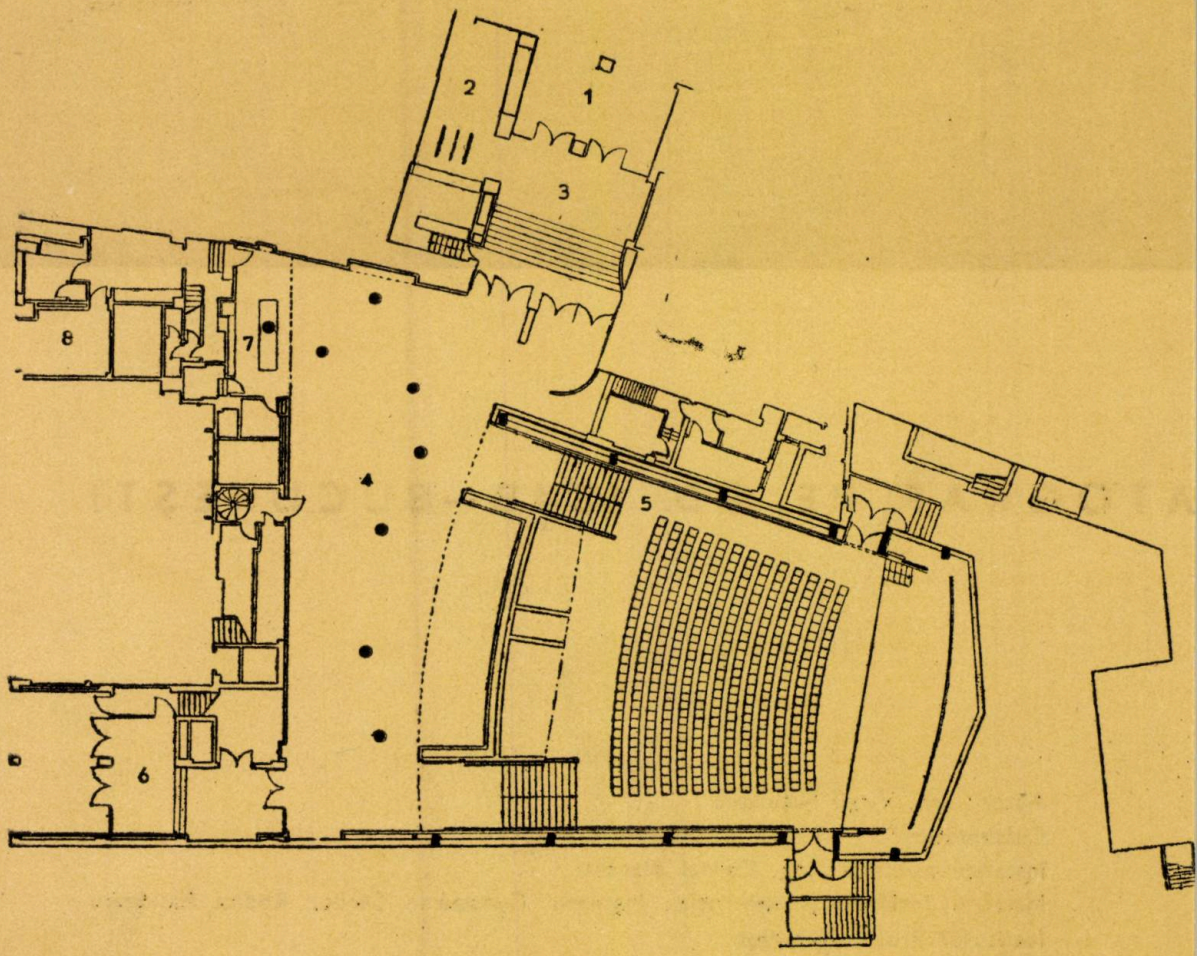
1
2
3
4
5
6
7
8

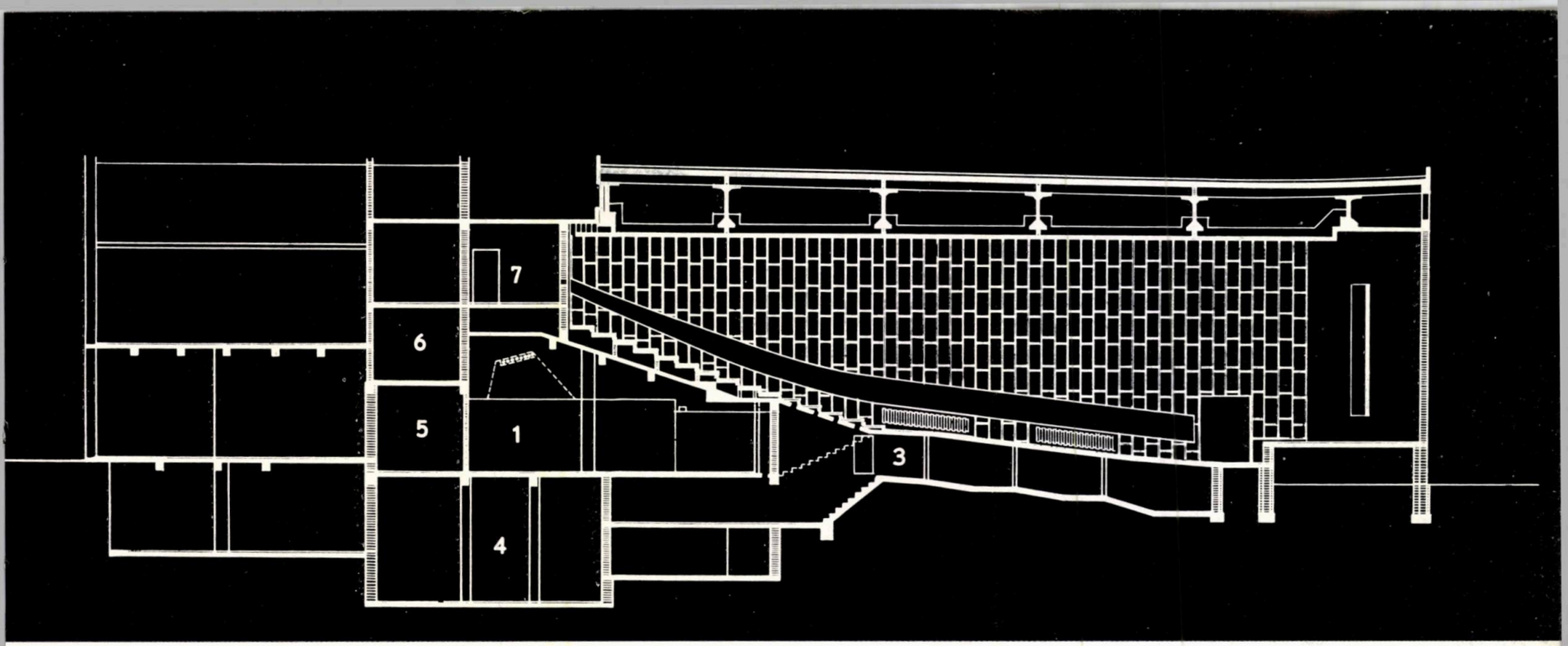

Dificultatea găsirii unor noi amplasamente de cinematografe în zona centrală a orașului ca și existența unui planșeu turnat pentru balconul unui cinematograf, proiectat în anul 1938 și abandonat în 1940, în incinta unui pateu de blocuri, limitat de bd. 1848, str. Ion Ghica, str. Doamnei și actuala bibliotecă A.R.L.U.S., au determinat restudierea acestui vechi proiect. Construcțiile compacte din acest pateu (mai ales prin recenta construcție a blocului de pe str. Doamnei, cu apartamente spre curtea interioară) ar fi reclamat însă o incintă interioară liberă.

Reducînd servituțile din vechiul proiect față de imobilele vecine, noul proiect, păstrînd și amplificînd spațiile de acces și evacuare, modifică esențial proiectul sălii, cu riscul păstrării stîlpilor de reazem al planșeului existent.

Eliminînd ideea unei săli cu balcon la o capacitate redusă de 800 locuri, noua sală păstrează planșeul în amfiteatru, continuîndu-l cu un planșeu în pantă, obținîndu-se astfel un parter în curbă continuă cu vizibilitate optimă pentru toți spectatorii; accesul și evacuarea sălii se face prin două vomitorii laterale, amplu dimensionate, ieșiri suplimentare lîngă ecran fiind prevăzute doar pentru evacuări de siguranță.

Acoperirea sălii se face cu un planșeu dublu de beton armat; grinzi transversale precomprimate, cu înălțimi variabile între 1,25 m și 1,75 m și deschideri între 16 și 24 m la 6 m distanță, delimitează între cele două plăci camerele de aer proaspăt pentru ventilarea sălii, creînd în același timp un pod circulabil necesar pentru schimbarea corpurilor de iluminat.

În sala de spectacole, ambianța plăcută a unui spațiu unitar, simplu și colorat fără ostentație, se completează senzorial cu instalații tehnice adecvate: cupe de lumină în plafon, cu aprindere progresivă în trepte, și ventilație prin plafon sub formă de ploaie de aer proaspăt, absorbția făcîndu-se prin pardoseală și contratreptele gradenelor (condiționarea totală este prevăzută pentru o etapă viitoare).

Dimensiunile ample în plan ale foaierului compensează, ca impresie spațială, înălțimea redusă a acestuia, rezultată sub grinzile existente și majorată încă prin crearea unor lanternouri conoidale decupate în planul general al plafonului.

Un buzunar plasat între cele două vomitorii, rezervat pentru o viitoare utilizare ca vestiar în ipoteza unor pauze corespunzătoare între spectacole, amplifică și mai mult suprafața foaierului.

Finisaje simple și economice îmbracă volumele interioare nete și ferm desenate, a căror pregnanță plastică a constituit singurul suport în intențiile de afirmare arhitecturală a noului cinematograf.

Arh. VIRGIL NIȚULESCU

1 | 3

2

1 — *Plan sală*

1. Sala de spectacol — 2. Cabina de proiecții — 3. Tablouri electrice și redresori — 4. Camera de derulare — 5. Accese și evacuări cabină — 6. Cameră de odihnă personal.

2 — *Plan parter (la nivelul intrării)*

1. Portic de acces — 2. Casa de bilete — 3. Vestibul 4. Foaier — 5. Sala de spectacol — 6. Vestibul de evacuare 7. Bufet — 8. Birou administrație.

3 — *Secțiune longitudinală*

1. Foaier — 2. Sală de spectacol — 3. Canale de ventilație 4. Centrala de ventilație — 5. Tablouri electrice și depozite — 6. Grup sanitar personal — 7. Cabina de proiecție.

CINEMATOGRAFUL «FLAMURA» — BUCUREŞTI

Autori:
Ansamblul de locuințe:
arhitecții Mircea Bercovici (șef proiect), Constantin Gherghiceanu
Cinematograf: arh. George Mularidis (șef proiect)
Rezistență: inginerii Alexandru Cișmigiu, Traian Popp
Institutul Proiect-București

Vedere interioară

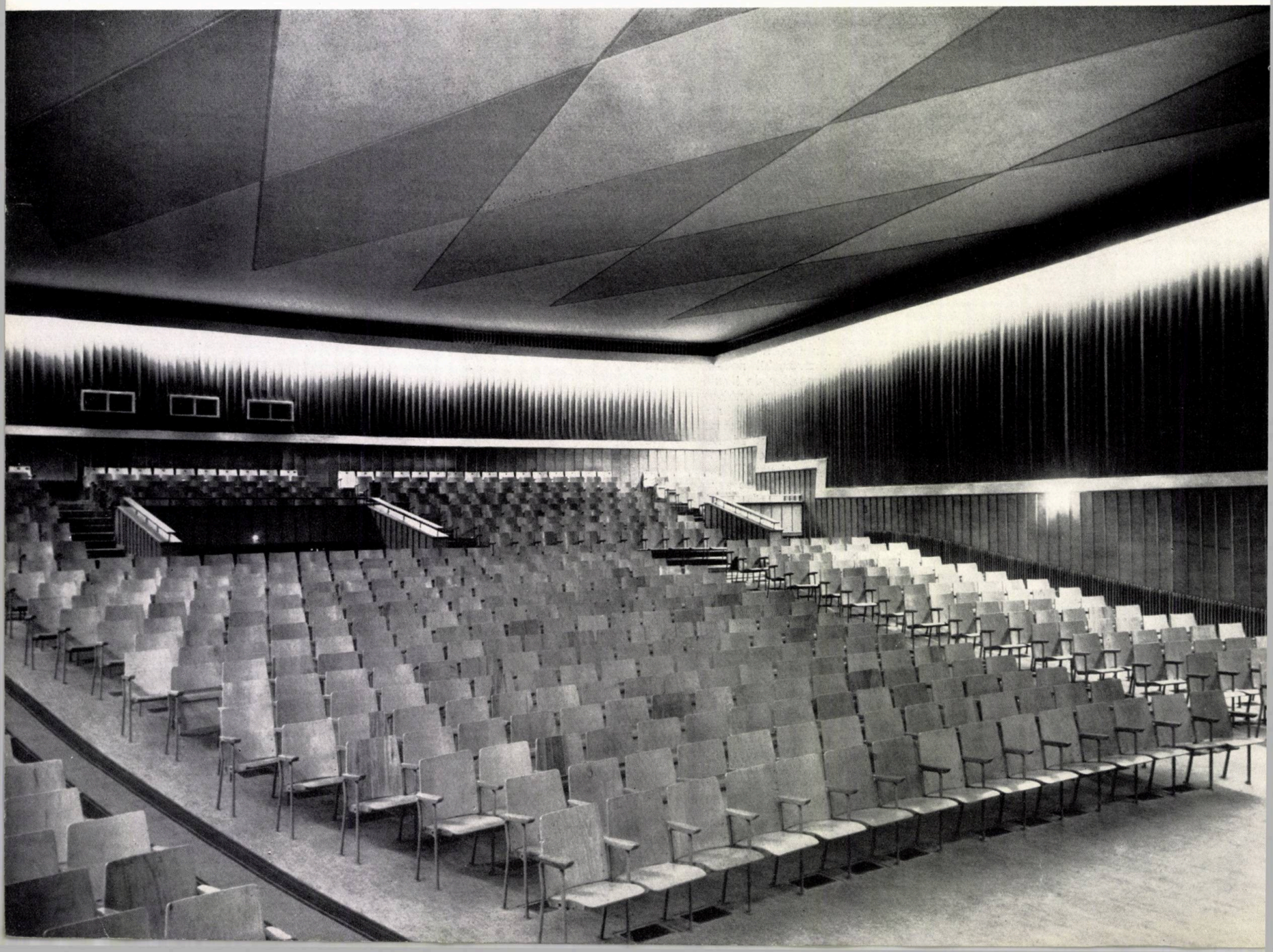

În cadrul ansamblurilor de locuințe realizate recent pe șoseaua Giurgiului — Piața Toporași a fost amplasat noul cinematograf « Flamura », cu 900 de locuri, adosat unui bloc de locuințe situat pe latura de est a șoselei, între străzile Ghimpați și Mixandrei.

Amplasarea cinematografului în acest loc a fost hotărîtă de faptul că actualul cinematograf « Bacovia » cu cca. 300 de locuri, situat pe șos. Giurgiului în dreptul străzii Pictorian, urmează a fi dezafectat prin sistematizarea șoselei.

În afară de aceasta, cinematograful « Bacovia » nu corespunde normativelor PCI, oferă condiții de prezentare și vizionare a spectacolelor sub nivelul cerințelor de astăzi și este insuficient ca volum pentru numărul populației din raza sa de deservire.

Capacitatea noului cinematograf « Flamura » a rezultat din calculele referitoare la repartiția acestei dotări în cadrul zonelor de locuit, conform normativelor în vigoare.

Planul sălii acestui cinematograf a fost rezolvat complet diferit față de planurile cinematografelor executate pînă acum pe calea Griviței, în cartierul Floreasca, Piața Coșbuc, str. Lizeanu.

S-a încercat să se evite acea impresie de uniformitate ce s-a creat prin refolosirea exagerată a aceluiași tip de plan la aproape toate sălile de cinematograf nou construite în Capitală.

Printr-un portic de intrare cu vitrine pentru reclamă se pătrunde în vestibulul cu case de bilete, unde se mai află o cabină telefonică și intrarea la subsol. Se trece apoi în holul cinematografului unde a fost prevăzut un bufet, biroul administrativ și sala. Grupul-operatori, compus din cabină de proiecție, cameră derulare, cameră tablouri electrice, cameră de odihnă a operatorilor, grup sanitar, este prevăzut la etaj.

La subsol au fost amplasate centrala de ventilație și grupul acumulatori.

La alegerea formei sălii s-a ținut seama de normele prevăzute pentru asigurarea unei bune vizibilități, atît la proiectarea filmelor pe ecran normal cît și la proiectarea pe ecran lat (cinemascop) cu sunet stereofonic.

Față de cinematografele proiectate pînă în prezent în București, noua sală prezintă o îmbunătățire a pantei prin împărțirea ei în două: o parte în pantă continuă, respectînd întocmai diagrama lui Lachez, iar cealaltă în gradene.

Spațiul de sub gradene este folosit de diverse anexe necesare cinematografului: grupurile sanitare separate, depozitul de materiale pentru pavoazare, depozitul de materiale pentru curățenie, precum și unele instalații.

În sală s-a asigurat un volum de cca. 4,9 m^3/spectator și 0,80 m^2 suprafață/loc.

Dimensiunea ecranului s-a calculat după formula:

$$B = 0{,}4 - 0{,}45\sqrt{n}$$
$$l = 0{,}39\ B$$ unde:

B = lățimea cîmpului util al ecranului
n = numărul de locuri în sală
l = înălțimea ecranului

A rezultat astfel un ecran de 13 m lungime pe 5 m înălțime.

Primul rînd de scaune se află la o distanță de ecran de ½ din lățimea lui, iar scaunele laterale din față sînt amplasate în interiorul unghiului de 45° față de axa ecranului în plan orizontal.

Pachetul general de scaune se înscrie în limitele unghiului de 20°, format de perpendi-

Holul cinematografului

Plan de situație
C. Cinematograf — G. Șoseaua Giurgiului — T. Strada Toporași.

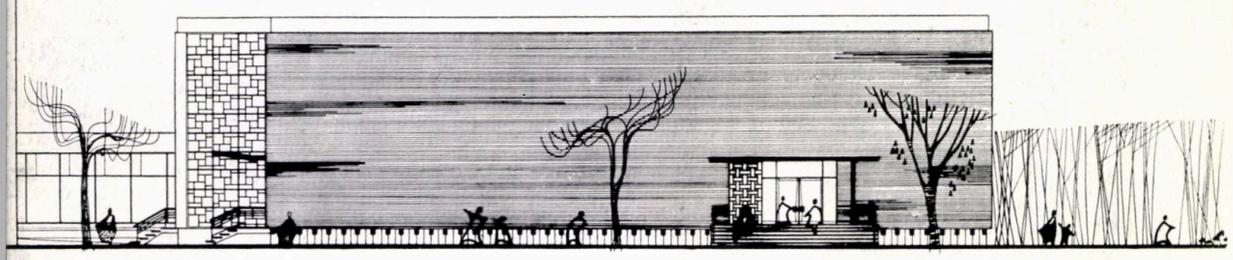

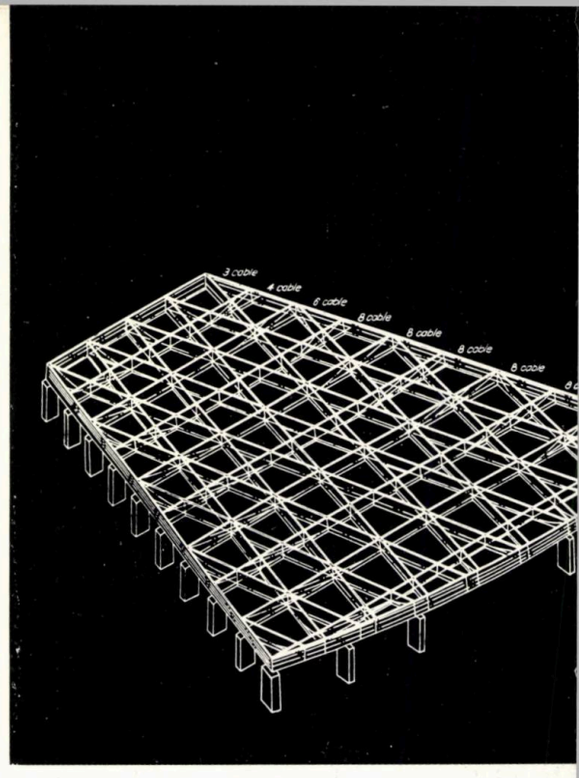

1 4 5 6
2
3

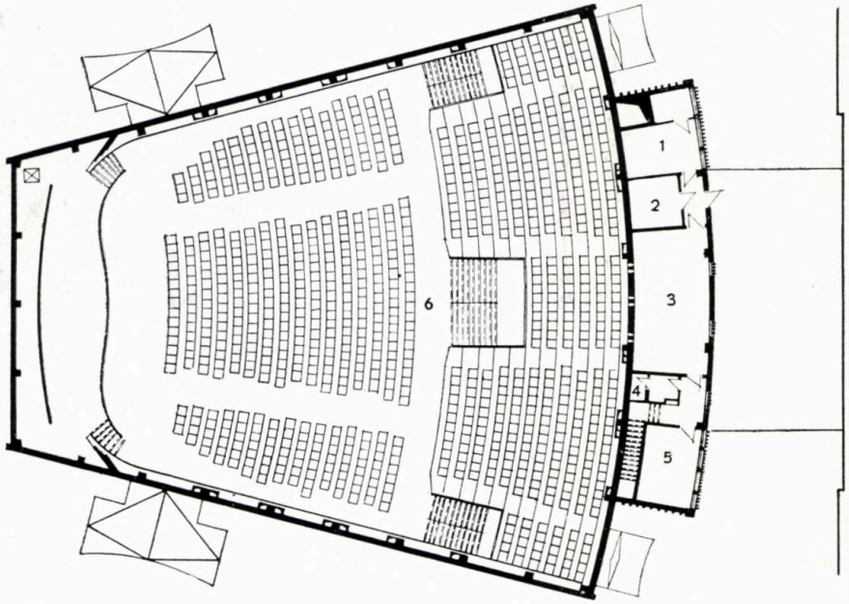

1 — *Fațadă laterală*

2 — *Plan etaj*

1. Camera de derulare — 2. Cameră tablouri electrice — 3. Cabina de proiecție — 4. W.C. 5. Cameră de odihnă operator 6. Sala de spectacol.

3 — *Plan parter*

1. Vestibul — 2. Hol — 3. Sala de spectacol — 4. Casa de bilete — 5. Birou administrație 6. Cabină telefon — 7. Cameră tablouri electrice — 8. Bufet 9. Grup sanitar femei—10. Grup sanitar bărbați — 11. Lavabouri — 12. Cameră de curățenie — 13. Cameră cu material de pavoazare — 14. Curte de lumină — 15. Portic.

4 — *Perspectiva structurii de rezistență a plafonului*

5 — *Secțiune prin nervură*

1. Chesoane triunghiulare prefabricate — 2. Monolitizare 3. Beton turnat în cofraj din P.F.L. curbat — 4. Cabluri de pretensionare tip Freyssinet de 12 ø 5 — 5. Șliț pentru decorarea plafonului — 6. Placă turnată monolit.

6 — *Secțiune longitudinală*

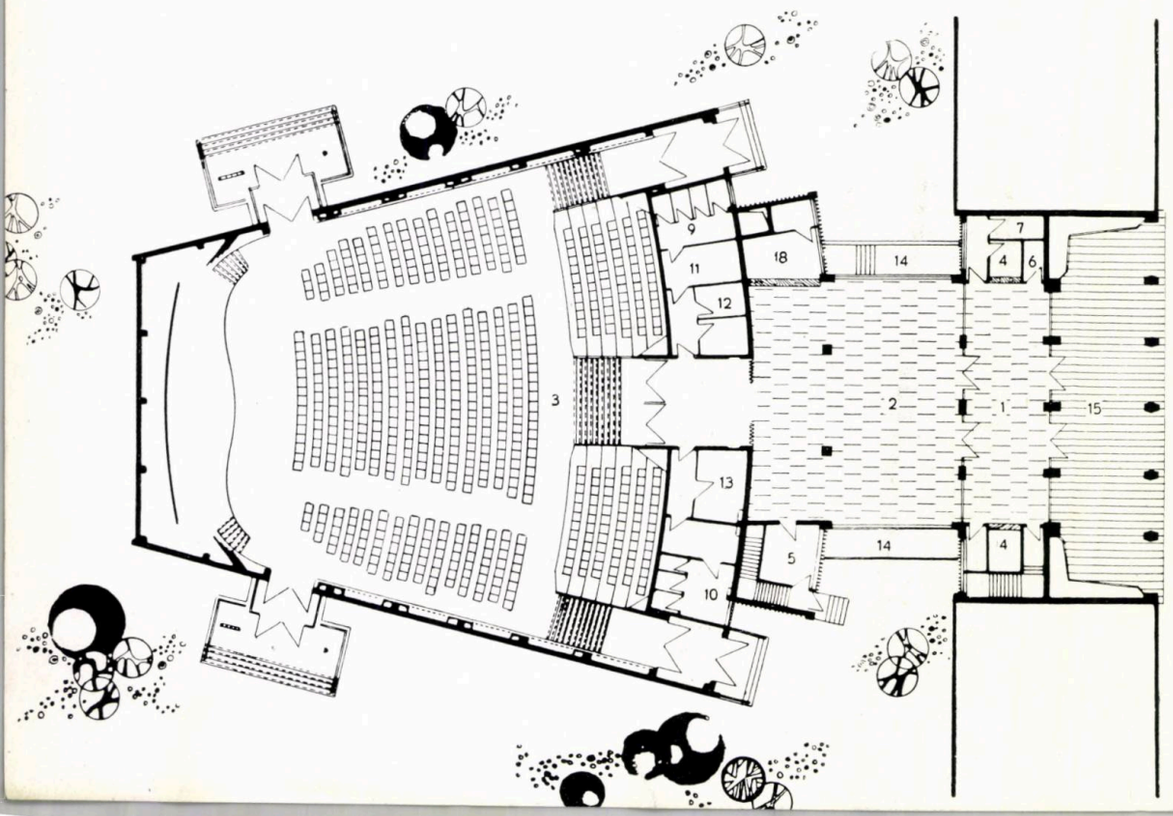

culara dusă la marginea ecranului în plan orizontal și linia delimitatoare a pachetului.

Înclinația razei vizuale a spectatorului față de normala ridicată în centrul ecranului, atît în plan orizontal cît și în plan vertical, nu depășește 25°.

Evacuările sînt calculate conform normativelor în vigoare (STAS 1429—58).

Pereții sălii au fost îmbrăcați pînă la înălțimea medie de 2 m cu lambriu din placaj de fag semilustruit, cu decorație aplicată în baghete, tot din fag semilustruit.

În spatele lambriului s-a montat tratamentul acustic, compus din salteluțe de vată minerală de 4 cm grosime.

Partea superioară a pereților este îmbrăcată cu o țesătură montată în falduri avînd în spate tratamentul acustic, compus tot din salteluțe de vată minerală dar de 2 cm grosime.

Diferențele de grosime ale stratului tratamentului acustic au reieșit din calculul efectuat de specialiștii în acustică.

Decorația plafonului a rezultat din desenul făcut de nuturile lăsate în nervurile plăcii ce acoperă sala. La pardoseala sălii s-a folosit parchet.

În hol și vestibul pardoseala este din marmură, stîlpii fiind îmbrăcați, în parte în marmură neagră și în parte vopsiți cu ulei tupfuit mat.

La exterior, fațada este finisată cu marmură (la intrarea principală) și placaj de cărămidă aparentă combinată cu tencuială stropită.

Încălzirea se face în general prin corpuri statice care asigură în sală o temperatură de +5°C, diferența pînă la +18°C urmînd a fi cedată de aerul de ventilație.

Sala a fost prevăzută cu instalație de ventilație generală (cu introducere și evacuare) pentru evacuarea căldurii și umidității degajate de ocupanți, precum și a aportului de căldură din exterior (vara). Aerul introdus în sală este filtrat de praf, iar în timpul iernii umidificat și încălzit.

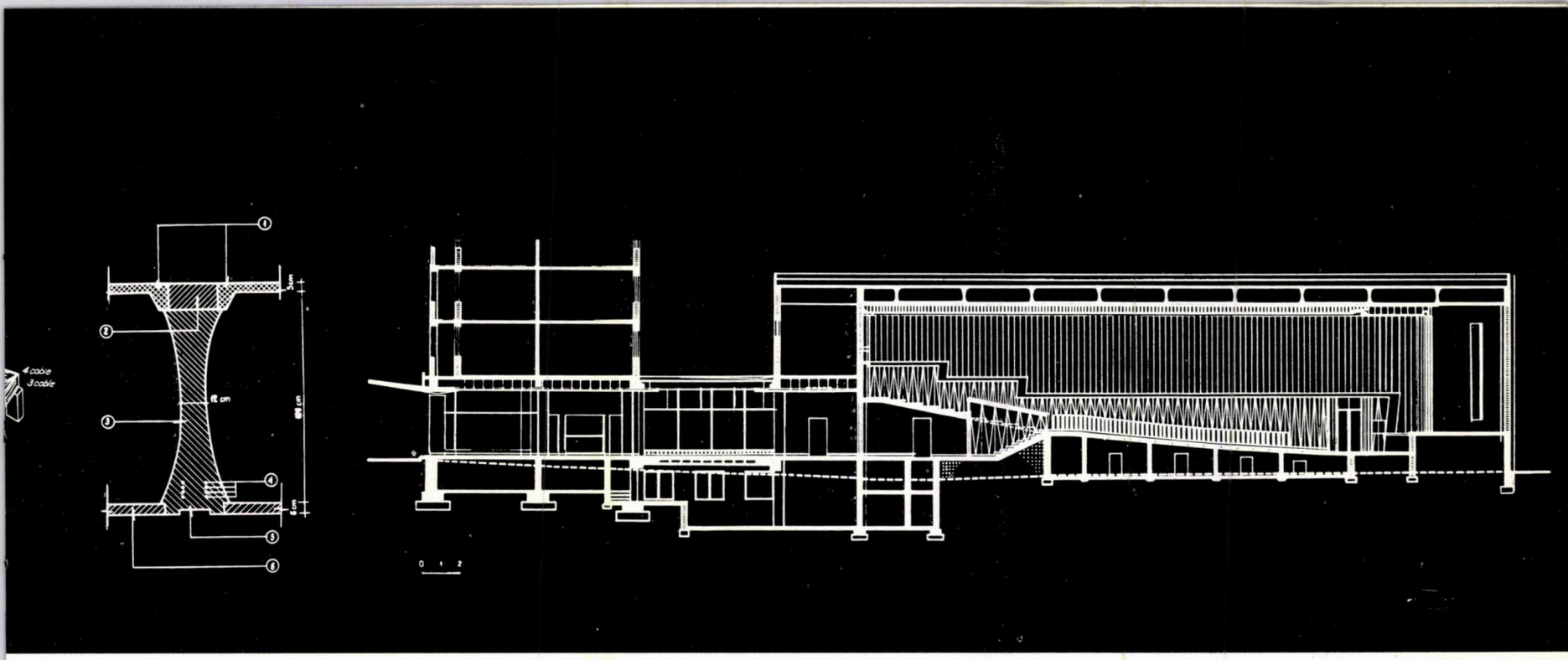

Evacuarea s-a prevăzut a se face lîngă plafon, pe pereții laterali, prin grătare de sîrmă mascate printr-un trafor de ipsos decorativ, iar introducerea, prin grătare în pardoseală amplasate sub scaune.

Independent de aceasta s-a prevăzut o instalație de ventilație pentru cabina de proiecție, camera de derulare și grupul de acumulatori. Instalația de ventilație poate fi transformată în viitor în instalație de condiționare.

Sala de spectacole, holul, vestibulul și porticurile au fost prevăzute cu iluminat fluorescent. Corpurile de iluminat din sala de spectacol au aprindere directă fără starter.

Încăperile anexe sînt prevăzute cu iluminat incandescent.

Iluminatul de siguranță este realizat cu corpuri speciale de iluminat, alimentate de la o baterie de acumulatori amplasată în subsol.

Aparatele de proiecție sînt de tip « Tehnocin T5 », alimentate fiecare de la cîte un redresor. Partea fonică a instalației este prevăzută în sală cu patru amplificatoare pentru trei canale de sunete și un canal de efecte sonore.

Forma sălii asigură o bună audibilitate atît a difuzoarelor din spatele ecranului cît și a celor de pe pereții laterali ai instalației stereofonice.

Plafonul orizontal și reflectant contribuie la producerea unor reflexii utile prin faptul că este situat la o înălțime convenabilă, care face ca aceste reflexii să ajungă la spectator cu întîrziere mai mică decît cele 50 milisecunde considerate ca interval maxim ce poate să existe în timp între sunetul direct și sunetul reflectat.

Proprietățile reflectante ale lambriului de pe pereți, pentru sunetele înalte, impune însă precauție în așezarea difuzoarelor din spatele ecranului, deasupra axei de simetrie față de planul orizontal al ecranului. Prin această măsură, eventualele ecouri, pe care le-ar putea provoca difuzoarele din extremitățile ecranului (în cazul filmelor stereofonice), sînt evitate.

Tratamentul acustic al sălii, așa cum a fost conceput, realizează cu maximum de economie o durată de reverberație mai mică decît 1,2 secunde cît trebuie pentru ca sunetul să-și păstreze proprietățile avute la înregistrarea pe peliculă și să suprime reflexiile laterale dăunătoare audiției stereofonice.

★

În ceea ce privește structura de rezistență aplicată, ea reprezintă o perfecționare a unei idei realizate anterior la alte cinci cinematografe. Esența acestei idei constă în tratarea întregii structuri ca o cutie spațială formată dintr-un cilindru scurt și rigid (în formă de evantai) din zidărie întărită cu sîmburi și centuri, închisă la partea superioară cu o dală compusă din beton precomprimat, iar la partea inferioară prin fagurele monolit al subsolului. Cutia spațială, astfel definită, asigură transportul forțelor gravitaționale la pămînt, direct și relativ omogen pe întregul contur, și oferă, o rezistență în exces pentru acțiunile orizontale provenite din vînt, seisme, tasări neuniforme, insolații.

Perfecționarea față de soluția anterioară a constat în micșorarea grosimii maxime de la 175 la 140 cm, la rezolvarea practică a pretensionării pe trei direcții, la prefabricarea plăcii superioare, la utilizarea cofrajelor curbe din P.F.L. în ideea unor plăcuțe curbe subțiri.

Pentru un corp dintr-un material oarecare, cu cele trei dimensiuni comparabile între ele, de tip bloc solicitat spațial, pretensionarea pe trei direcții scoate în evidență proprietăți nebănuite ale materiei de rezistență și deformabilitate. În cazul betonului se poate obține un material practic izotrop și omogen, susceptibil de deformații reversibile — perfect elastice în toate sensurile și într-un domeniu larg de solicitare.

Pentru elementele de construcție cu două dimensiuni preponderente în raport cu a treia, de tipul dalelor sau al șaibelor masive, pretensionarea după dimensiunea mică nu este practic posibilă și se obține o situație intermediară — pretensionarea pe două direcții — după deschiderile hotărîtoare de transport al forțelor la reazeme. În cazul unei dale cu anizotropie structurală, după mai multe direcții, se ajunge în mod natural la ideea pretensionării în plan după aceste direcții ; în cazul nostru, trei direcții impuse de forma dalei. Acestea sînt considerentele de rezistență ale pretensionării pe mai multe direcții, aplicate la dalele de mare deschidere ale cinematografelor. Încercările făcute cu sarcini care depășesc de mai multe ori greutatea zăpezii (300 kg/m² față de 75 kg/m²) au confirmat justețea soluției adoptate ; deformațiile efective măsurate la încercare au fost inferioare celor din calcul și perfect reversibile. Experiența dobîndită ne permite să întrevedem în viitor soluționări pe aceleași principii la deschideri mai mari, sarcini moarte mai reduse și un grad de prefabricate sporit.

Date tehnice:

Înălțimea planșeului 1,20 m.

Placa superioară s-a realizat din prefabricate triunghiulare de 5 cm grosime. Rebordurile prefabricate au realizat nervuri intermediare. Nervurile au fost cofrate cu panouri realizate din P.F.L.

Placa inferioară a fost turnată monolit de 6 cm grosime. Betonul folosit a fost B 400.

Consumul de oțel S.B.P. 16 kg/m². Nervurile longitudinale au fost precomprimate cu 2 cabluri de tip Freyssinet.

Arh. GEORGE MULARIDIS,
ing. ALEXANDRU CIȘMIGIU, TRAIAN POPP

Perspectivă de ansamblu

CINEMATOGRAF CU 900 DE LOCURI PE MAGISTRALA NORD-SUD LA BUCUREŞTI

Autori :
Ansamblul de locuințe : arh. Bogdan Cotaru (șef proiect)
Cinematograf: arh. George Mularidis (șef proiect)
Colaborator : arh. Paul Focșa
Rezistență : inginerii Alexandru Cișmigiu, Traian Popp
Institutul Proiect-București

Pe noua magistrală nord-sud, la intersecția cu bd. Mărășești, s-a proiectat construirea unui cinematograf cu 900 de locuri care să permită vizionarea filmelor, atît pe ecran normal cît și pe ecran lat (cinemascop).

Cinematograful este amplasat între două blocuri de locuințe și legat prin portice cu parterul acestora.

Proiectul acestui cinematograf a fost întocmit refolosind planurile sălii cinematografului « Flamura » de pe șos. Giurgiului — Piața Toporași, la care toată partea de recepție cu anexele respective a fost restudiată.

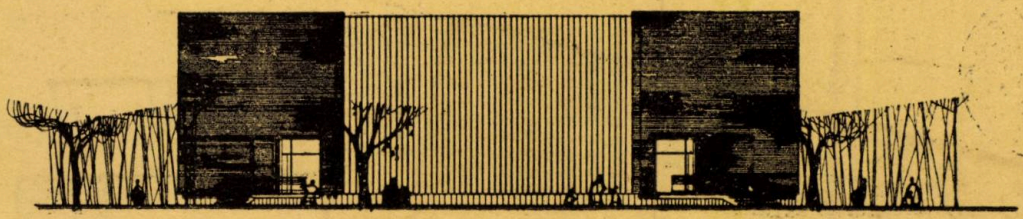

Fațada posterioară

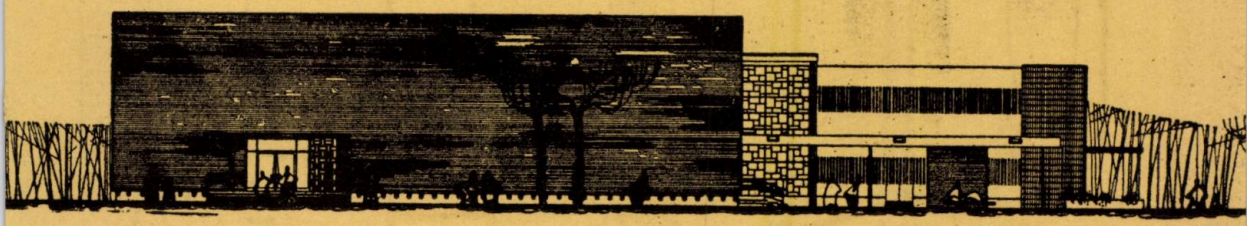

Fațadă laterală

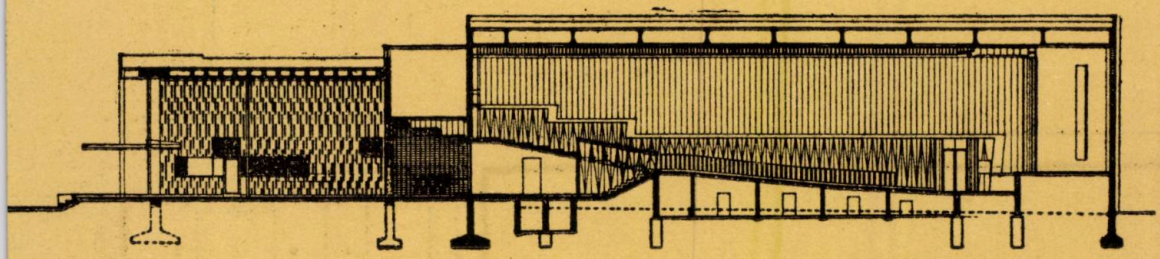

Secțiune longitudinală

Plan de situație. L. Blocuri de locuințe — C. Cinematograf — R. Restaurant — M. Bd. Mărășești — N. Magistrala Nord-Sud.

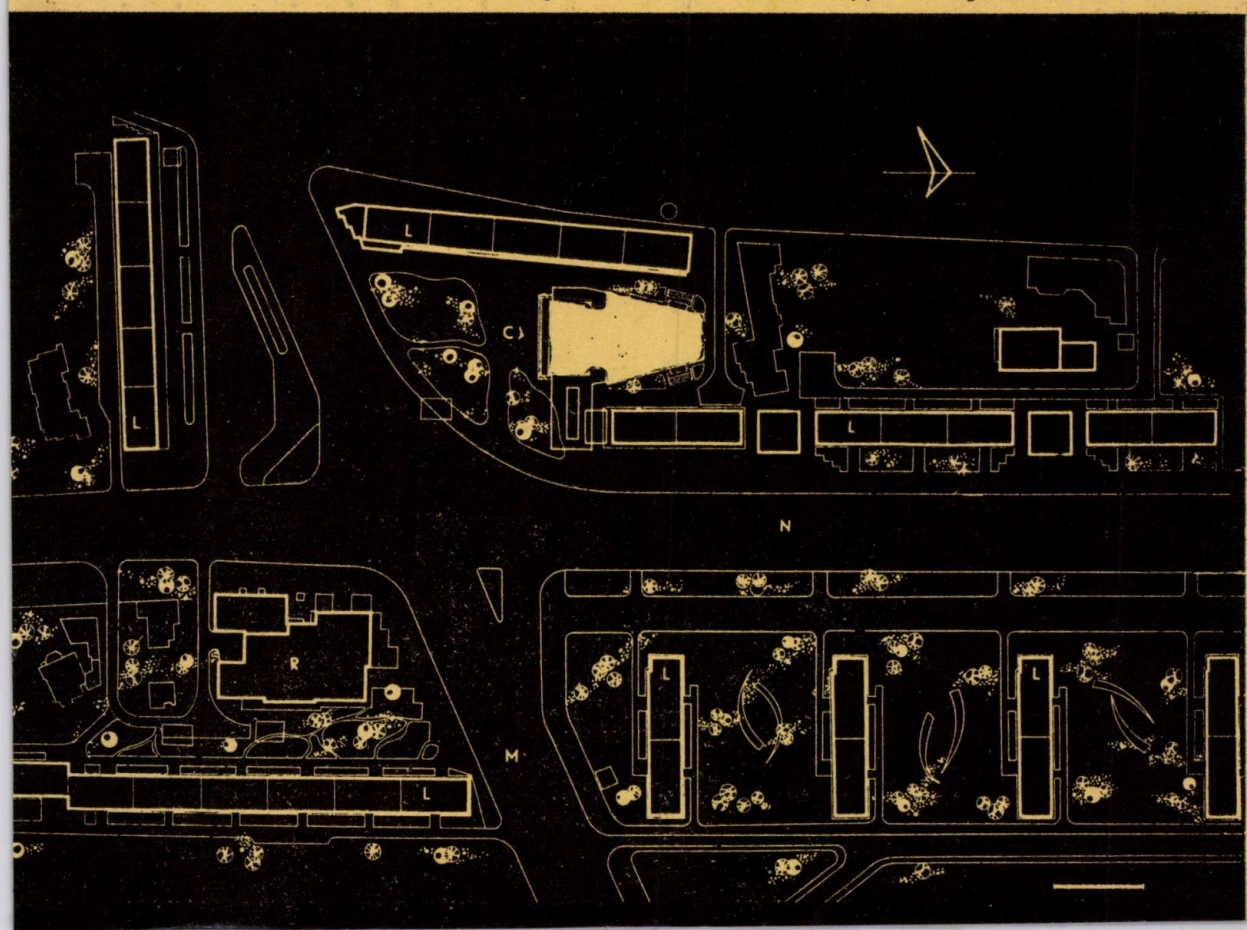

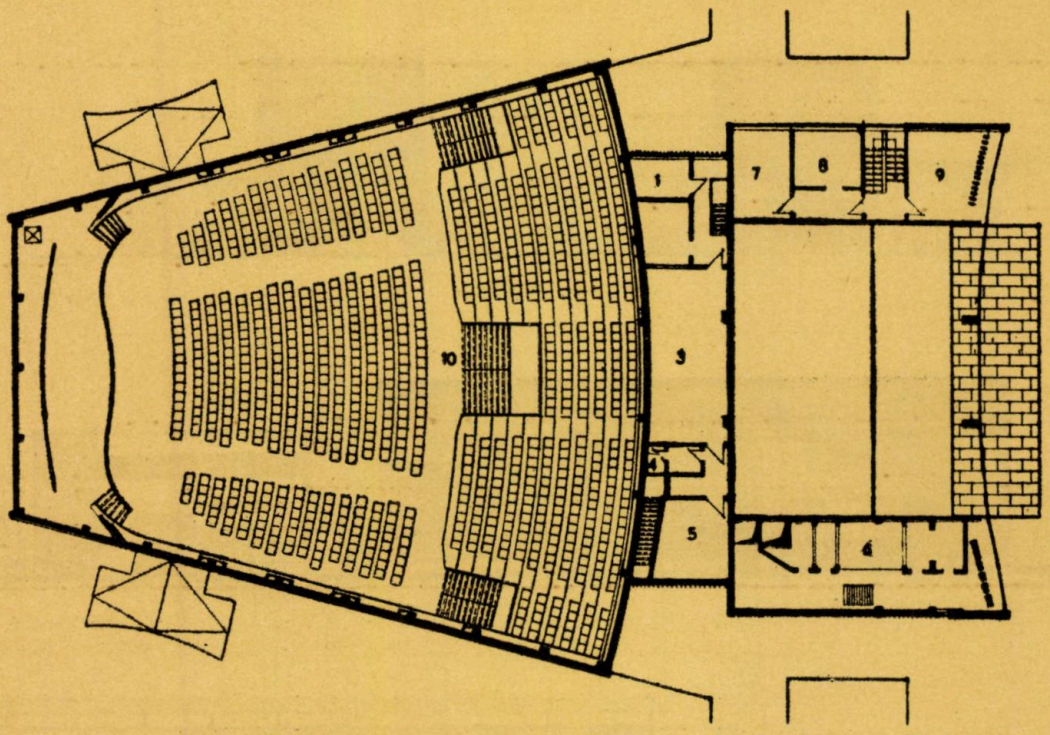
1
7
8
9
10
3
5
4

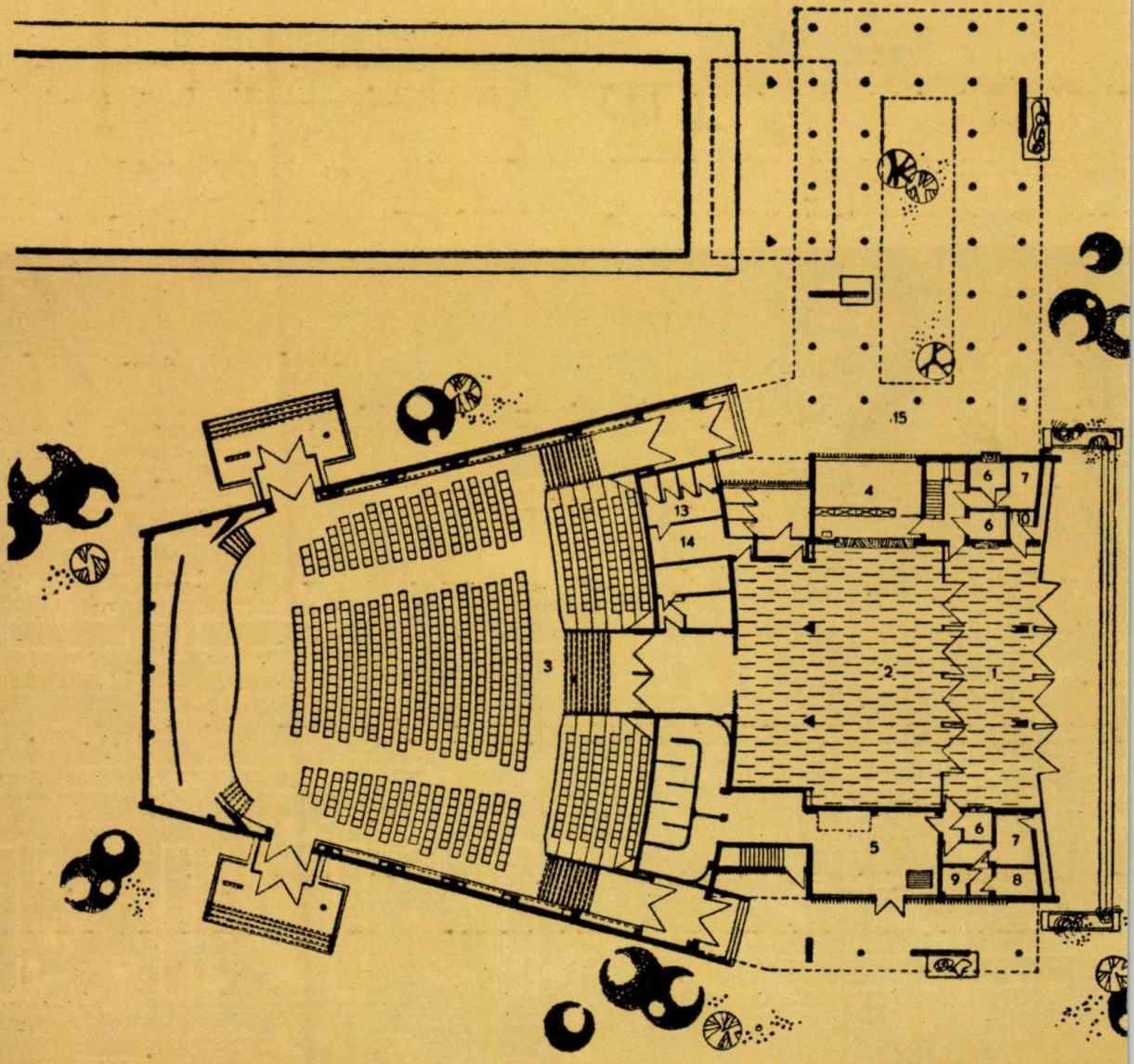
15
13
14
4
6
7
6
3
2
5
6
7
9
8

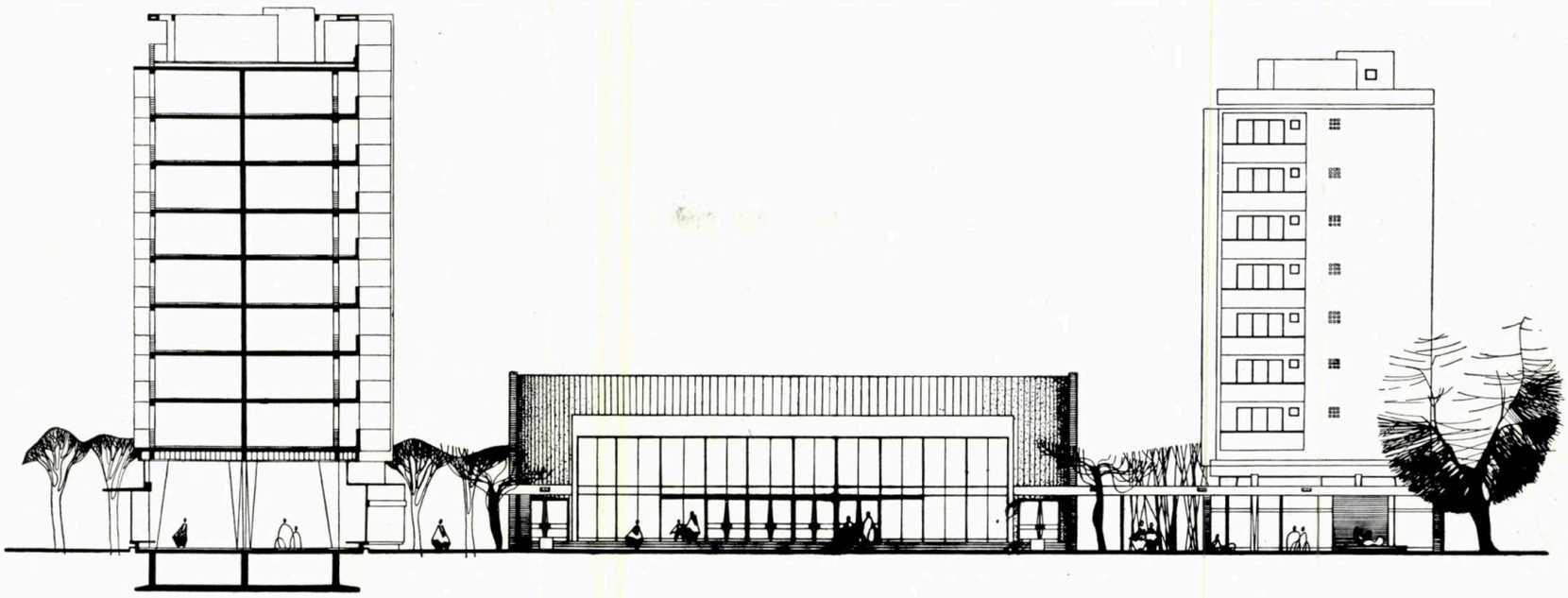

1 | 3
2 |

1 — *Plan etaj*
1. Cameră de derulare — 2. Cameră tablouri electrice — 3. Cabină de proiecție — 4. W.C. 5. Cameră de odihnă operator — 6. Centrala de ventilație — 7. Cameră de serviciu — 8, 9. — Birouri — 10. Sala de spectacol.

2 — *Plan parter*
1. Vestibul — 2. Hol — 3. Sala de spectacol 4. Bufet — 5. Centrala de ventilație — 6. Casa de bilete — 7. Cameră tablouri electrice — 8. Acumulatori — 9. Acizi — 10. Telefoane — 11. Cameră de vizitare instalații — 12. Grup sanitar femei 13. Grup sanitar bărbați — 14. Cameră lavabouri 15. Portic acoperit.

3 — *Fațada principală*

Astfel, pentru a se obține o fațadă principală mai reprezentativă, care să se poată înscrie în frontul unitar al acestei zone a magistralei, și pentru a reduce vizibilitatea spre laturile opace ale sălii, holul și vestibulul au fost rezolvate pe o înălțime echivalentă cu două niveluri. Acest lucru a permis folosirea aproape în totalitate a fierului și sticlei ca elemente decorative ale fațadei.

Înălțimea holului și vestibulului a fost dictată de asemenea și de existența unei pînze de apă subterană, la mică adîncime, care nu a permis proiectarea de subsoluri, fapt ce a impus realizarea centralei de ventilație și a grupului de acumulatori la parter. Din această cauză, terenul prevăzut pentru amplasarea construcției între cele două blocuri fiind destul de limitat, centrala de ventilație precum și grupul administrativ au trebuit să fie proiectate pe două niveluri, în dreapta și stînga holului.

Noul cinematograf se compune dintr-un vestibul de intrare, cu case de bilete și cabină telefonică, un hol cu bufet, grup operator, centrală de ventilație, grup acumulatori.

Sub gradene au fost prevăzute o serie de anexe: grupuri sanitare, cameră vizitare a canalelor de ventilație, cameră tablouri electrice etc.

În sală s-a asigurat un volum de cca. 4,90 m^3/spectator și 0,80 m^2 suprafață/loc.

Dimensiunile ecranului și ale sălii sînt identice cu cele de la sala « Flamura »; de asemenea, toate condițiile de vizibilitate și acustică.

În ceea ce privește finisajul, pentru sală se păstrează același ca și la cinematograful sus-amintit, fiind diferit numai la plafon și la partea de recepție.

Plafonul este realizat cu o decorație din baghete aplicate. Pardoseala holului a fost prevăzută din marmură, iar pereții lui decorați, o parte cu baghete din ipsos și o parte cu elemente ceramice. Stîlpii interiori vor fi de asemenea placați cu elemente ceramice.

Fațadele se vor placa cu cărămizi smălțuite și tencuială colorată.

Noua sală este prevăzută cu instalație de ventilație mecanică, de introducere și evacuare cu funcționare automată. Aerul introdus în sală este filtrat de praf, iar în timpul iernii umidificat și încălzit; introducerea aerului tratat se face la partea inferioară a sălii, prin grătare sub scaune. Evacuarea aerului se face tot ca la cinematograful « Flamura », sub plafon, în pereții laterali, prin grile metalice mascate în spatele unor traforuri decorative din ipsos.

Instalația de ventilație a sălii a fost proiectată în așa fel încît să ofere posibilitatea de a fi transformată în viitor în instalație de condiționare.

S-au mai prevăzut grupuri separate de ventilație la cabina de proiecție și la camera pentru acumulatori.

Sistemul constructiv adoptat este identic cu cel al cinematografului « Flamura ».

Arh. GEORGE MULARIDIS

STUDIU
PENTRU CINEMATOGRAFE
CU 800, 1000 ŞI 1200 DE LOCURI

Autor: arh. Mariana Bucur
Coautor: arh. Corina Aslan
I.P.C.T.

În conformitate cu Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., construcţiile de cinematografe de toate capacităţile au devenit o preocupare atît pentru beneficiarul acestor lucrări — Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă — cît şi pentru proiectare şi execuţie.

Într-o perioadă relativ scurtă — 3 ani — proiectarea tip a elaborat 4 tipuri de cinematografe, de diferite capacităţi.

În această perioadă şi alte institute de proiectare, din Bucureşti şi din ţară, au avut de întocmit proiecte de investiţii pentru dotarea oraşelor mari cu cinematografe de la 800 locuri în sus, cu un grad de confort şi echipare corespunzător.

Pentru a se uşura munca laborioasă necesitată de complexitatea acestor lucrări, precum şi în scopul de a găsi cele mai adecvate soluţii, din punct de vedere funcţional, constructiv şi al dotării cu cele mai noi echipamente cinematografice, s-a cerut I.P.C.T.-ului elaborarea unui studiu pentru săli de cinematograf cu 800, 1 000, 1 200 locuri.

Acest studiu, în urma avizării, a constituit baza unui proiect de cinematograf cu 800 locuri într-o fază mai avansată P.A., care, împreună cu restul materialului, este pus la dispoziţia proiectanţilor ce se ocupă de rezolvarea în timp scurt a proiectelor de cinematografe mari.

Acesta fiind scopul studiului, materialul se opreşte la principiile generale, aprofundînd în mod special soluţionarea sălii de spectacol cu multiplele ei aspecte funcţionale şi tehnice.

Studiul a fost întocmit pe baza unei teme care cerea: studierea unor cinematografe cu 3 capacităţi — 800, 1 000, 1 200 locuri, fiecare capacitate de cinematograf fiind studiată în două ipoteze: cu ecran cinemascop şi cu ecran universal; cinematograful să poată fi pus în situaţii diferite de amplasament: independent (în principal), legat de blocuri de locuinţe, legat de centre comerciale.

În temă se prevedea studiul unei noi funcţiuni, garderoba cu dublu serviciu la sălile cu 1 000 şi 1 200 locuri, putîndu-se extinde, după avizare, şi la sălile cu 800 locuri.

Aceste cinematografe, de capacitate mare, pot fi: de cartier, cu spectacole la ore fixe, în cazul oraşului Bucureşti eventual Cluj, Constanţa etc., sau reprezentative, cu un grad de confort şi echipament special (dotate obligatoriu cu ecran universal), atunci cînd sînt construite într-un singur exemplar, în oraşele importante ale ţării.

Din acest motiv, toate soluţiile au fost studiate în ipoteza unui confort mărit în sala de spectacol, concretizat prin: distanţa între rîndurile de fotolii 0,90 m;

Fig. A_1 Scheme teoretice pentru cinematografe cu 800 de locuri

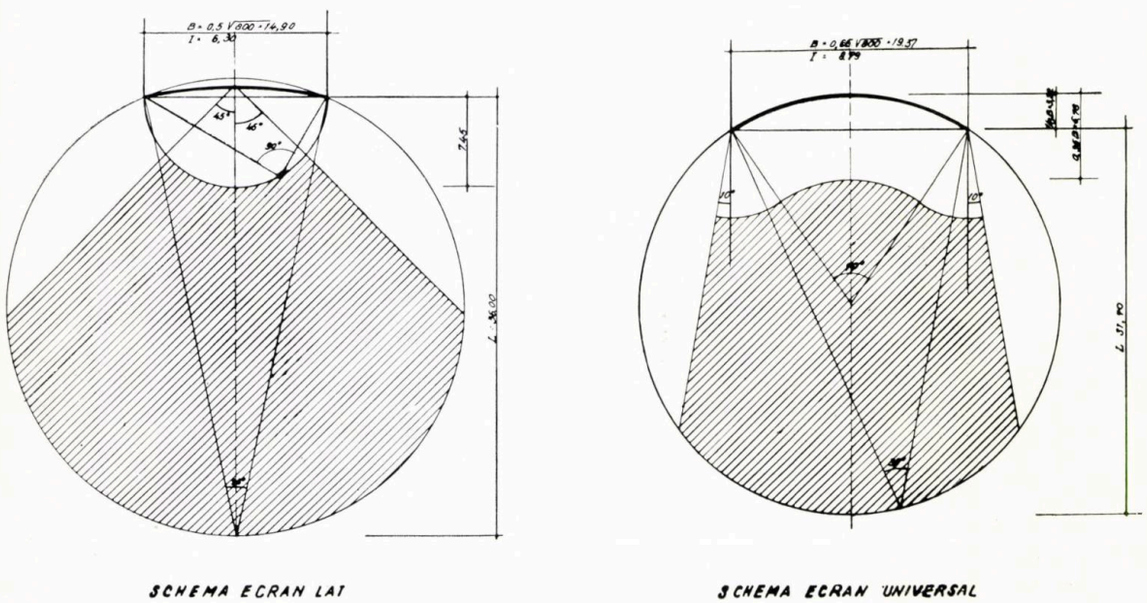

Fig. A_2 Scheme teoretice pentru cinematografe

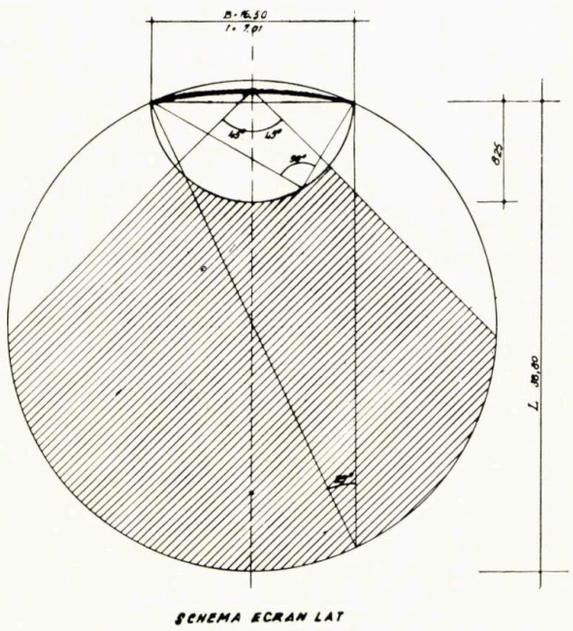

distanța între axele brațelor fotoliilor 0,55 m; lungimea unui șir de scaune maximum 30 fotolii (ceea ce duce la pasaje mai numeroase).

Studiul a fost elaborat în conformitate cu această temă, pornind de la principiile teoretice actuale în domeniul proiectării cinematografelor.

1. SALA DE SPECTACOL

Înainte de a trece la analiza soluțiilor, vom analiza felul cum a fost rezolvată sala de spectacol, care a ocupat cea mai mare parte a studiului, sub toate aspectele ei funcționale.

Ecranul (cinemascop sau universal), determinat conform normativului pentru proiectarea cinematografelor după o formulă care include indicele de confort urmărit, face posibilă trasarea schemei teoretice prin care sînt concretizate lungimea sălii de spectacol și suprafața teoretică pe care trebuie s-o ocupe pachetul de scaune, inclusiv pasajele interioare, pentru a îndeplini condiția unei bune vizionări.

Indicii de confort aleși pentru toate exemplificările din studiu sînt: 0,50 la ecran cinemascop și 0,65 la ecran universal. (Acest indice dat în normativ variază pentru ecran cinemascop între 0,4—0,55, iar pentru ecran universal 0,65—0,7).

Datele necesare, atît dimensionării ecranului cît și trasării schemei teoretice, sînt luate din normativul pentru proiectarea cinematografelor (fig. A_1, A_2, A_3).

Prin acest studiu au fost căutate și reținute numai acele forme de sală care întrunesc condițiile funcționale de vizibilitate și acustică, specifice spectacolelor de cinematograf.

Condițiile de vizibilitate, specifice cinematografului, rezultă din schema teoretică a așezării locurilor în plan orizontal, față de poziția ecranului, și din trasarea curbei de vizibilitate, care stabilește nivelul fiecărui loc din sală, cu scopul ca fiecare spectator să vadă marginea inferioară a ecranului.

Urmărind aceste criterii, studiul a determinat, la fiecare exemplificare, secțiunea sălii de spectacol, atît prin trasarea curbei de vizibilitate cît și prin relația care există între aceasta și celelalte funcțiuni ale planului — circulația publicului, intrări și evacuări, poziția cabinei de proiecție etc.

Uneori, secțiunea sălii de spectacol este determinată de funcțiune în totalitatea ei. De aceea, atunci cînd este necesar, panta sălii de spectacol se accentuează și secțiunea sălilor exemplificate este deseori tratată cu gradene.

Legată de o bună vizionare este și poziția în plan vertical și orizontal a cabinei de proiecții. Studiul a urmărit cu strictețe respectarea unor condiții din normativul pentru proiectarea cinematografului, referitoare la unghiul admis la proiecția pe ecran cinemascop și pe ecran universal. În cazul ecranului universal, una din problemele ridicate de rezolvarea unei cît mai bune vizionări este plasarea cabinei de proiecție în axul sălii de spectacol, iar unghiul pe care-l face proiecția cu centrul ecranului este indicat să fie 0°. Studiul nu a făcut nici o concesie în această privință și exemplificările date respectă întocmai atît unghiul de proiecție în plan orizontal, cît și pe cel din plan vertical.

Pentru respectarea tuturor condițiilor referitoare la o bună vizionare într-o sală de cinematograf, studiul a dat exemple numai de săli cu secțiunea în amfiteatru, cu sau fără vomitorii, cu rupere de pantă în axul sălii sau cu pantă continuă. Secțiuni cu balcon nu au fost studiate, balconul dînd unele complicații în rezolvarea unei bune vizibilități.

Vom arăta acum pe rînd formele de sală corespunzătoare din punct de vedere al unei bune vizionări.

Sala de formă dreptunghiulară se înscrie corect pe schema teoretică, prin pierderea unor locuri de categoria a III-a, locurile laterale din schemă. Într-o sală de formă dreptunghiulară, cu ecran cinemascop, se pierde o suprafață destul de mare, în zona primelor rînduri de scaune. La sălile dreptunghiulare, cu ecran universal, suprafața sălii este mult mai bine folosită.

Sala de formă trapezoidală se suprapune fidel pe schema teoretică, dovedind științific că ea oferă cea mai bună vizibilitate pentru toate locurile. Cele mai multe exemplificări din studiu sînt săli de această formă.

Sala de formă hexagonală, la ecran cinemascop, se înscrie destul de bine pe schema teoretică, prin pierderea unor locuri de categoria a III-a din fundul sălii. Această formă de sală a fost exemplificată la săli cu 800 locuri, cu ecran cinemascop. Pentru ecran universal nu a fost dat nici un exemplu de sală cu această formă, deoarece înscrierea ei pe schema teoretică nu este logică.

Sala de formă circulară este analizată și ea prin suprapunerea pe schema teoretică. Se constată că la ecran cinemascop, forma circulară a sălii poate fi admisă, prin introducerea unor pereți interiori, care să limiteze spațiul pierdut din zona primelor rînduri de scaune. Această formă nu este cazul să fie generalizată la sălile exclusiv pentru cinematograf, dar ea poate fi utilizată la săli cu funcțiuni

cu 1 000 de locuri

Fig. A_3 — Scheme teoretice pentru cinematografe cu 1 200 de locuri

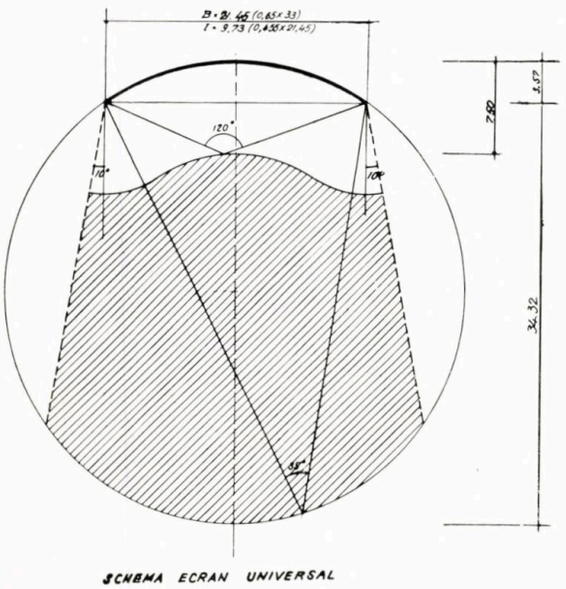

SCHEMA ECRAN UNIVERSAL

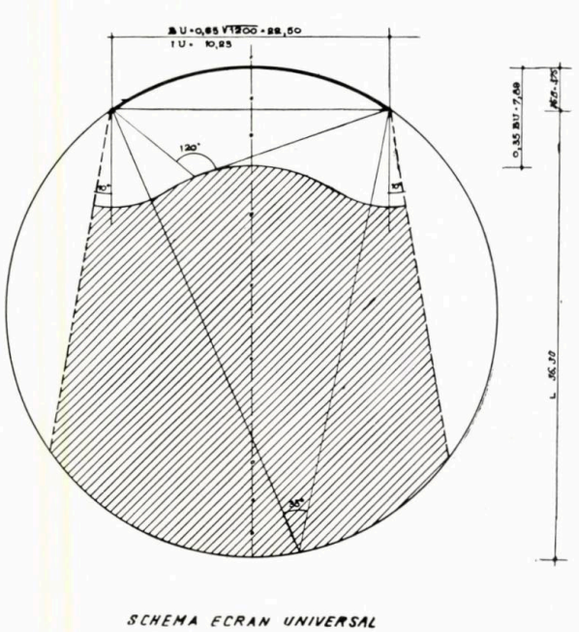

SCHEMA ECRAN UNIVERSAL

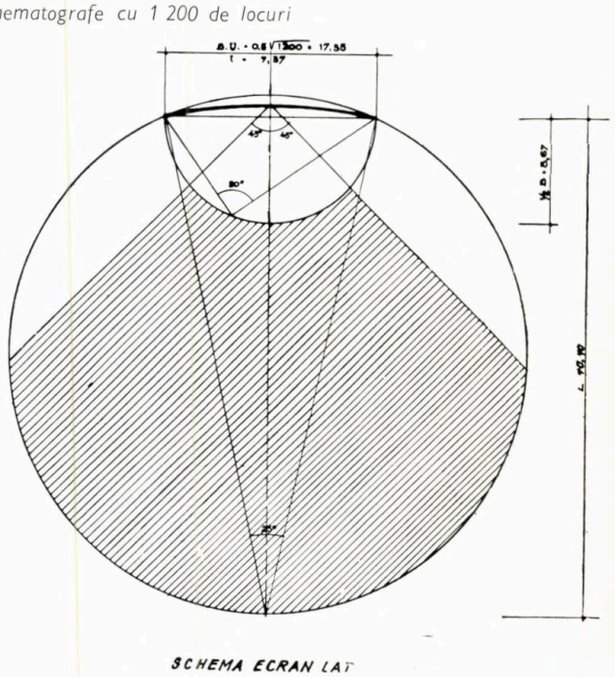

SCHEMA ECRAN LAT

polivalente, în care se prezintă și spectacole de cinematograf. De asemenea, la sălile de cinematograf cu ecran universal această formă de sală nu poate fi propusă, ea neînscriindu-se logic pe schema teoretică.

2. ACUSTICA

Studiul analizează, în continuare, formele de săli și în raport cu comportarea lor din punct de vedere acustic.

Specifică spectacolelor de cinematograf este redarea sunetelor prin difuzoare (grupul difuzoarelor de la ecran și din sală).

În sala de spectacol se urmărește o bună reverberație, fără concentrări (focalizări) și slăbiri de sunete (efect de umbrire) sau ecouri.

Timpul de reverberație este în funcție de volumul sălii și de suprafața totală de absorbție (realizată din totalitatea materialelor folosite ca finisaj, unele din ele fiind materiale fonoabsorbante, utilizate special). La săli de cinematograf se tinde spre un timp de reverberație optim de 1,1—1,2 sec. la frecvența de 500 Hz.

După ce vom analiza diferite forme de sală și comportamentul lor din punct de vedere acustic, vom reveni la importanța volumului sălii asupra calculului timpului de reverberație.

Studiul a analizat formele de săli ce se pot executa cu investiții curente și cu materiale ce se pot procura din țară.

Sala de formă dreptunghiulară favorizează formarea undelor staționare pe pereții laterali din cauza paralelismului.

Tratarea fonică a pereților, fie cu suprafețe rugoase, fie cu suprafețe frînte, care să difuzeze sunetele, poate rezolva favorabil aceste neajunsuri.

Sala de formă trapezoidală nu dă nici un fel de neplăceri asustice, avînd pereții neparaleli. După calculul volumului și respectiv al timpului de reverberație, cantitățile de material absorbant, la frecvențe joase și înalte, vor fi dispuse pe pereți în funcție de suprafața rezultată.

Sala de formă hexagonală se comportă la fel ca sala de formă trapezoidală, adică nu produce dificultăți. Cea de formă circulară, netratată, focalizează sunetele, lucru ce are un efect supărător.

Ca urmare a creșterii exigențelor tehnicii cinematografice, a apărut ecranul universal care oferă spectatorilor iluzia că se află în mijlocul acțiunii. Înălțimea mare a ecranului universal atrage după sine inconvenientul creșterii considerabile a volumului sălii, ceea ce duce la complicații acustice.

Valorile pentru volumul specific, întîlnite la sălile proiectate și executate pînă acum, erau cuprinse între limitele 4,5—6,00 m³/spectator (la săli cu ecran cinemascop).

Din exemplele date în studiu, la sălile cu ecran universal în funcție de soluție, valorile specifice sînt cuprinse între limitele 6,7—10 m³/spectator, fiind similare cu valorile optime ale volumelor specifice corespunzătoare sălilor de concert. O mărire a volumului specific implică o mărire a absorbției acustice. Din tabelul nr. 1 se constată că în cazul dublării valorilor volumului specific, absorbția acustică (adică totalitatea materialelor fonoabsorbante) crește de aproape 3 ori.

Tabelul nr. 1

Volumul specific în m³/spectator	Absorbția acustică pe m²		
	800 locuri	1 000 locuri	1 200 locuri
5	232	290	348
6	348	436	524
7	466	582	698
8	580	728	872
9	700	874	1 050
10	816	1 020	1 220
11	940	1 166	1 400
12	1 050	1 312	1 575

Considerînd foarte importantă problema creșterii valorilor volumului specific la sălile cu ecran universal, în studiu s-a urmărit reducerea volumului, utilizînd toate secțiunile de sală posibile, dar fără rezultate prea eficiente. Toate sălile au fost studiate cu o înclinare a tavanului spre peretele opus ecranului pînă la limita înălțimii difuzoarelor de efecte stereofonice care este de 4,00—4,50 m.

La sălile cu înălțime mai mare de 11 m s-a prevăzut, în planul vertical al ecranului, tratarea fonică a tavanului, spre a se evita efectele de ecou perceptibile din primele rînduri.

La sălile exemplificate în studiu, a căror distanță de la ecran la peretele opus depășește 30 m, sînt posibile efecte supărătoare de ecou, care pot fi înlăturate prin tratarea peretelui cu materiale absorbante.

Pentru a contribui la o bună difuzare a sunetului, în toate sălile de capacitate mare, se recomandă ca tavanul să fie executat din suprafețe frînte, cu un relief cît mai agitat.

O bună acustică se mai obține și printr-o bună izolare fonică, față de zgomotele din interior și din exterior, printr-o dimensionare corectă a grosimii pereților exteriori și a planșeelor.

Toate soluțiile din acest studiu, referindu-se la acustica cinematografelor de mare capacitate și a sălilor de spectacol din categoria cinematografelor reprezentative, au prevăzut ca scaunele din sala de spectacol să fie capitonate cu pluș, iar pardoseala acoperită cu mochetă, participînd astfel la totalitatea materialelor absorbante necesare.

3. STRUCTURA DE REZISTENȚĂ

În ceea ce privește structura de rezistență a sălilor de cinematograf de mare capacitate, atît din documentarea făcută, cît și din experiența de la noi din țară, studiul a desprins următoarele tendințe în alegerea structurilor pentru acoperirea acestor săli, enumerînd soluțiile cu utilizare mai largă ca și unele soluții de acoperire, care dau posibilitatea industrializării lucrărilor și folosirea tehnicii noi.

Precizăm că unor soluții de acoperire, care încercau să folosească tehnica nouă (acoperiș suspendat pe cabluri), li se opun prescripții de izolare fonică, care cer ca învelitoarea să aibă o greutate de minimum 320 kg/m²; această soluție nu se pretează nici la sistemul de ventilație pe la partea superioară, nici la sistemul de iluminare a sălii prin plafon, neputîndu-se schimba becurile prin pod.

Desigur că iluminatul sălilor de cinematograf poate fi rezolvat și altfel decît prin tavan, dar în cazul sălilor exemplificate, deschiderile fiind prea mari, o altă rezolvare pare neeficientă.

Sistemul de acoperire a sălilor va fi expus sumar prin enumerarea soluțiilor posibile.

Pentru acoperirea sălilor dreptunghiulare se preconizează:

— grinzi de beton armat din elemente prefabricate, asamblate prin precomprimare, cu deschidere maximă de 27 m;

— ferme de beton armat preturnate, cu deschidere maximă de 27 m;

— ferme de beton armat din elemente asamblate prin precomprimare, cu deschidere maximă de 30 m;

— arce de beton armat monolit;

— arce de beton armat, preturnate;

— ferme metalice;

— cadre de beton armat prefabricate, realizate din elemente asamblate prin precomprimare.

Pentru acoperirea sălilor trapezoidale și hexagonale:

— plăci casetate monolit, precomprimate în 2 sensuri;

— plăci casetate din cutii prefabricate, precomprimate în 2 sau 3 sensuri;

— rețea de ferme de beton armat, executată din elemente prefabricate, asamblate prin precomprimare;

— acoperiș suspendat prin cabluri și acoperiș suspendat pe cabluri, rigidizat cu ferme metalice;

— cadre de beton armat prefabricate, realizate din elemente asamblate prin precomprimare;

— ferme de beton armat preturnate, cu deschideri egale (puse în lungul sălii) sau cu deschideri variabile (puse transversal);

— ferme de beton armat din elemente asamblate prin precomprimare, cu deschideri variabile.

Pentru sala de formă circulară s-a propus o cupolă din elemente prefabricate de beton armat.

4. VENTILAȚIA ȘI ILUMINAREA

O pondere la fel de mare a fost acordată și alegerii soluției de ventilație și iluminare a sălii, care depinde direct de rezolvarea sistemului constructiv.

Pentru determinarea sistemelor de ventilație la sălile de cinematograf cu capacitate mare, au fost trase concluzii atît din documentarea la zi, cît și din experiența construcțiilor realizate în ultimul timp la noi în țară. Prin studiu au fost propuse numai soluțiile care se axează pe introducerea pe sus a aerului, în două ipoteze: jet concentrat multiplu și plafon perforat (ploaie de aer).

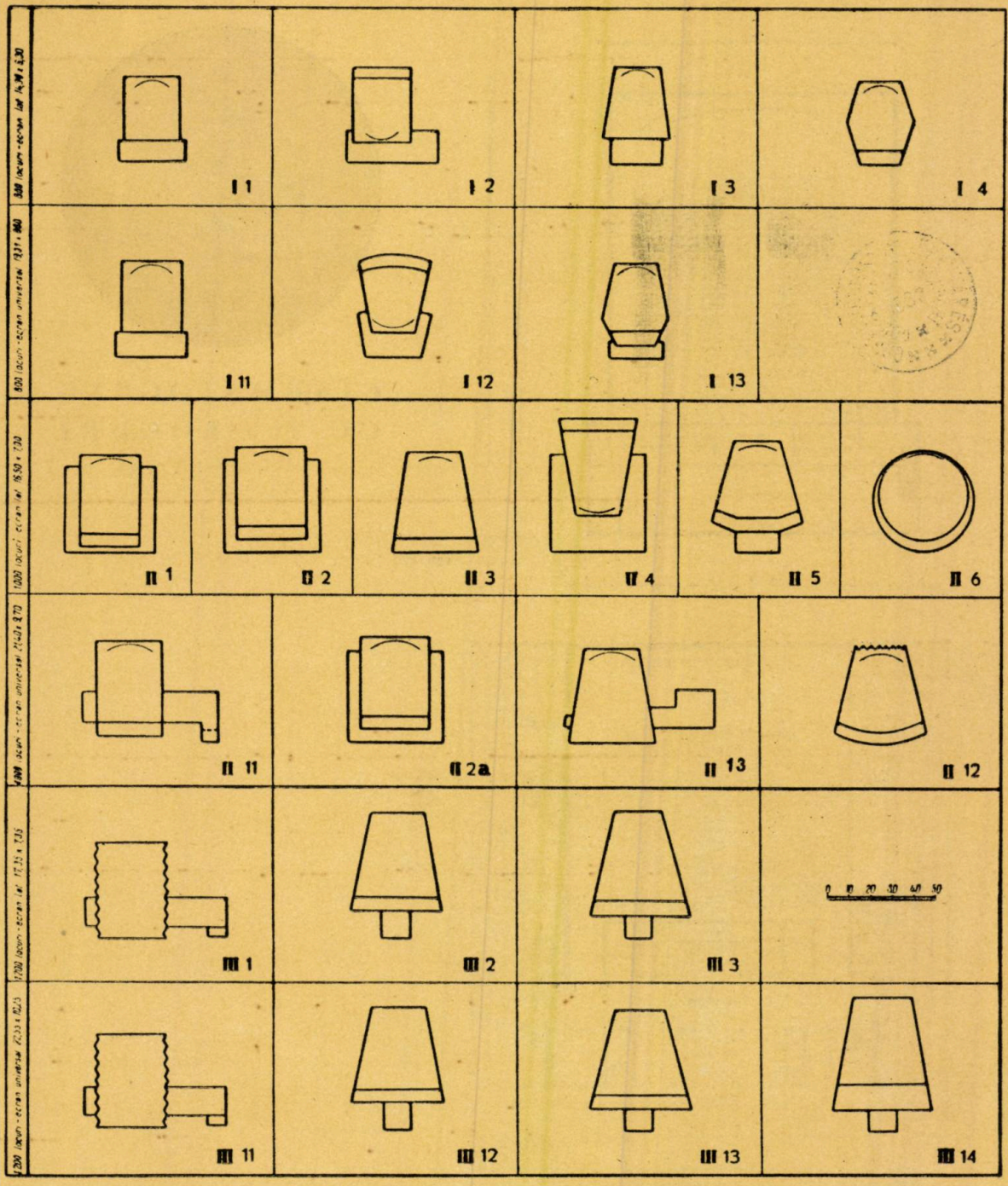

Scheme de exemplificări ale soluțiilor din studiu:

Soluția	Arie desf. nr. unit. folos.	Volum ext. nr. unit. folos.
I_1	1,91 m^2	14,82 m^3
I_2	1,95 m^2	14,76 m^3
I_3	2,07 m^2	12,96 m^3
I_4	1,61 m^2	15,02 m^3
I_{11}	2,52 m^2	18,85 m^3
I_{12}	1,82 m^2	16,60 m^3
I_{13}	1,74 m^2	16,38 m^3
II_1	2,46 m^2	18,015 m^3
II_2	2,77 m^2	18,57 m^3
II_3	2,13 m^2	17,50 m^3
II_4	2,41 m^2	17,402 m^3
II_5	2,40 m^2	19,927 m^3

Soluția	Arie desf. nr. unit. folos.	Volum ext. nr. unit. folos.
II_6	3,21 m^2	20,53 m^3
II_{11}	2,45 m^2	21,45 m^3
II_{2a}	2,77 m^2	24,16 m^3
II_{13}	2,75 m^2	21,587 m^3
II_{12}	2,24 m^2	18,83 m^3
III_1	1,99 m^2	20,17 m^3
III_2	2,42 m^2	19,8 m^3
III_3	2,26 m^2	21,20 m^3
III_{11}	1,99 m^2	23,73 m^3
III_{12}	2,42 m^2	22,80 m^3
III_{13}	2,26 m^2	21,20 m^3
III_{14}	2,67 m^2	21,12 m^3

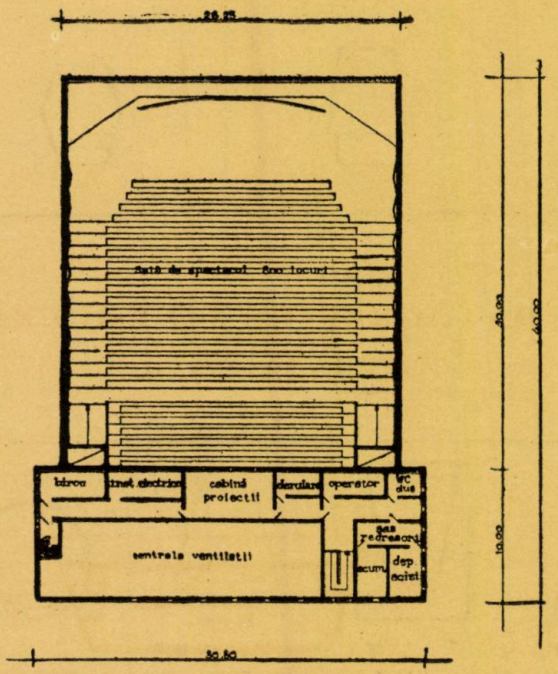

Plan etaj

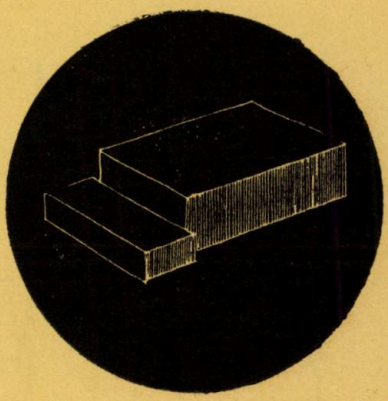

CINEMATOGRAF CU 800 LOCURI

(SOLUȚIA I 1)

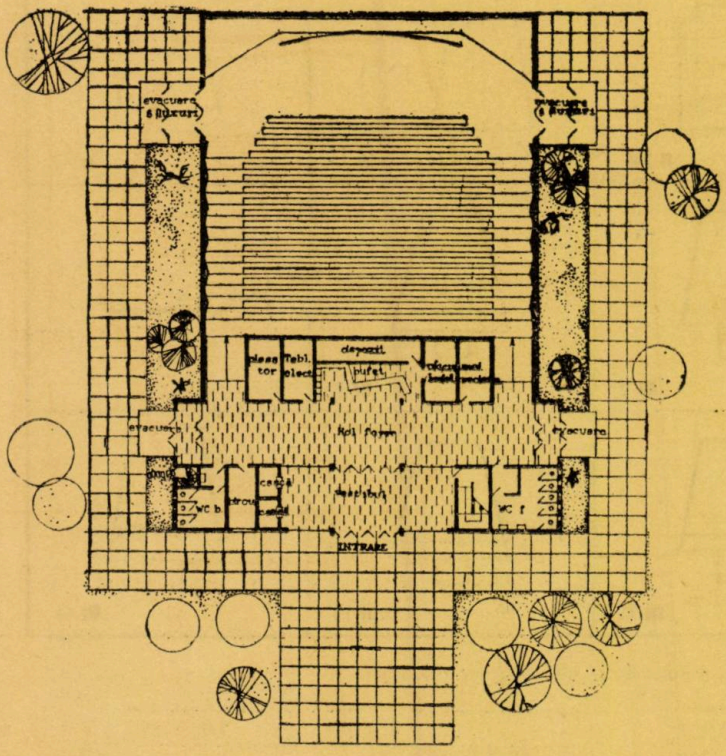

Plan parter

Secțiune longitudinală

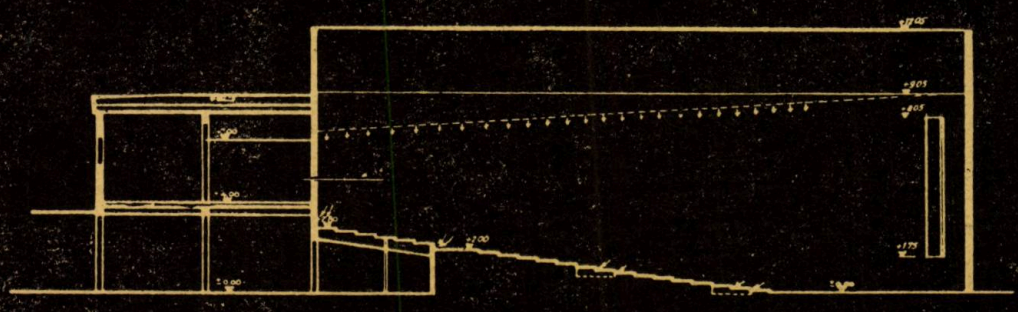

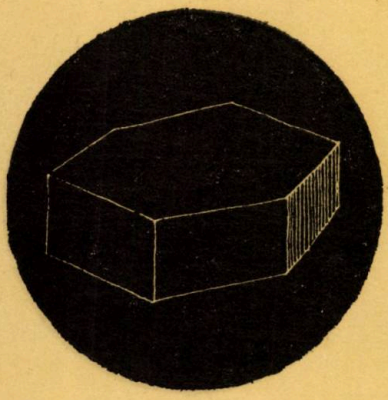

CINEMATOGRAF CU 800 LOCURI

(SOLUȚIA I 4).

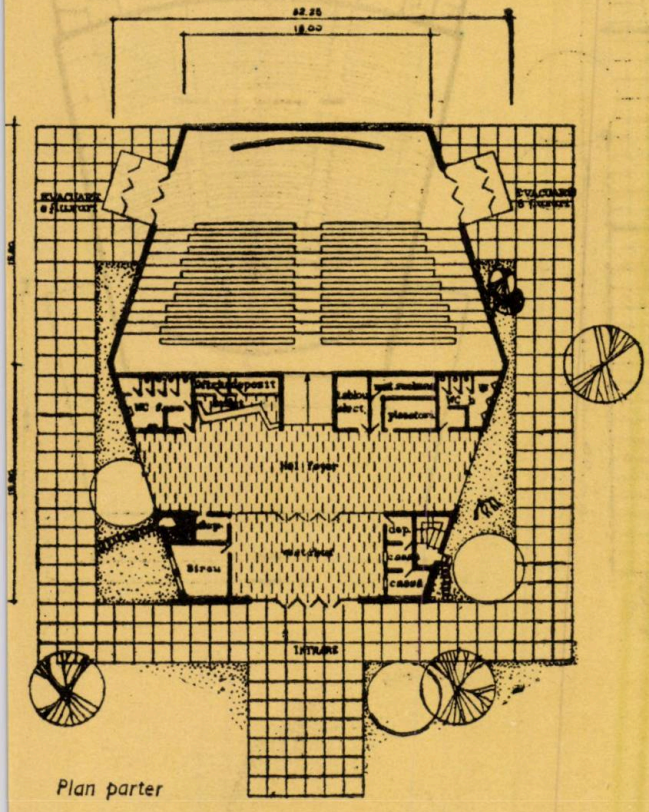

Plan parter

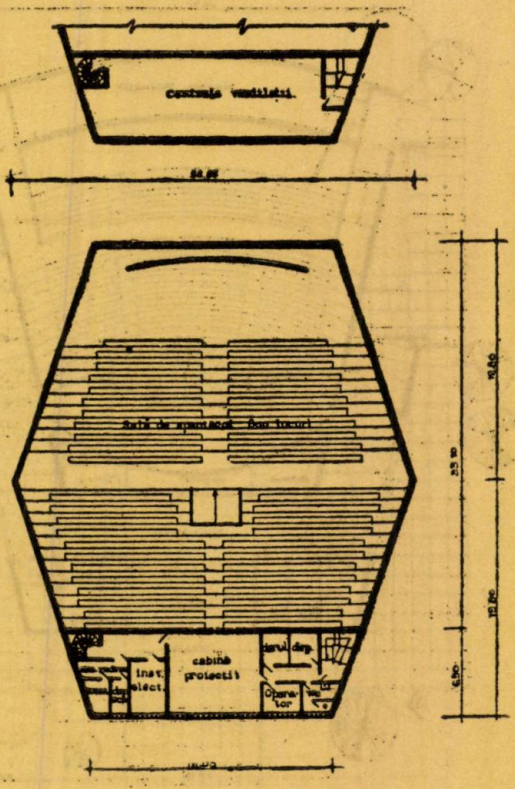

Plan etaj

Secțiune longitudinală

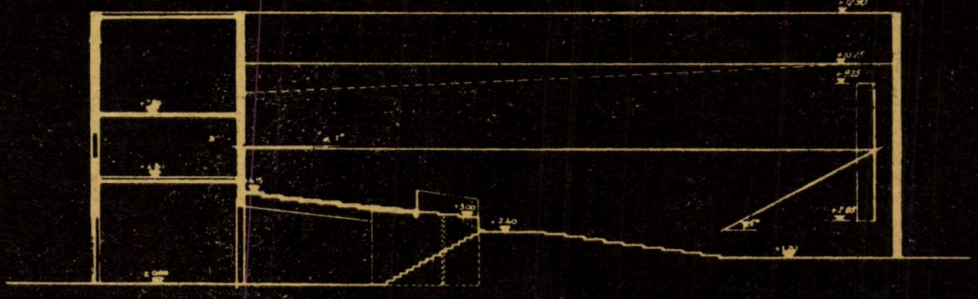

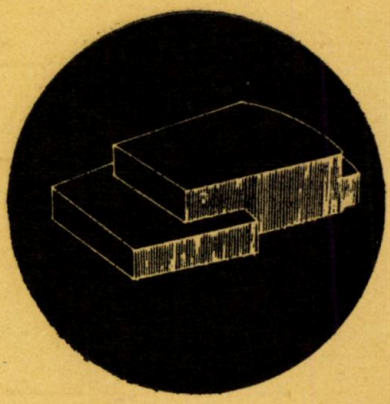

CINEMATOGRAF CU 800 LOCURI

(SOLUȚIA I_{12})

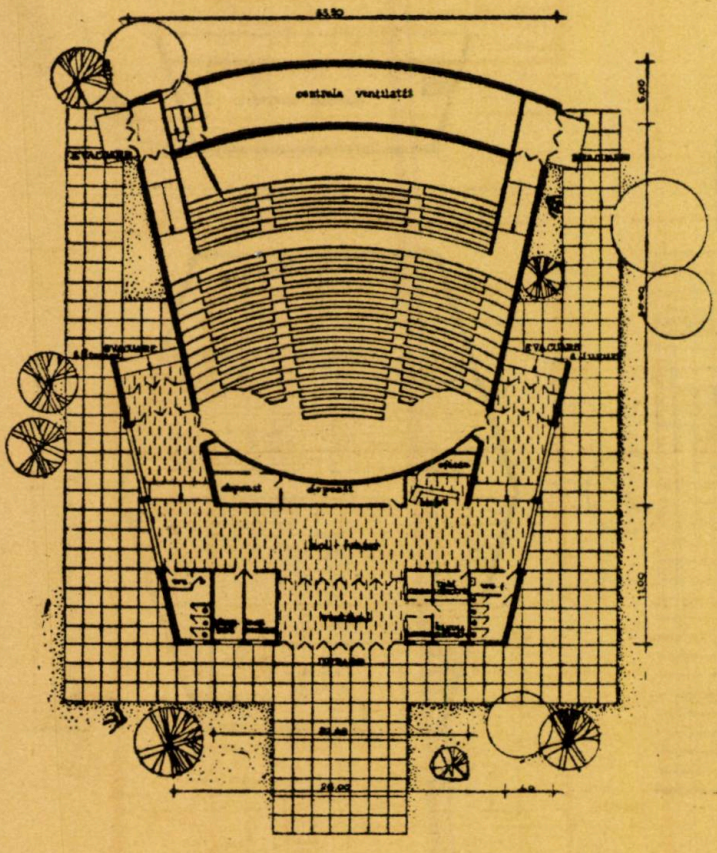

Plan parter

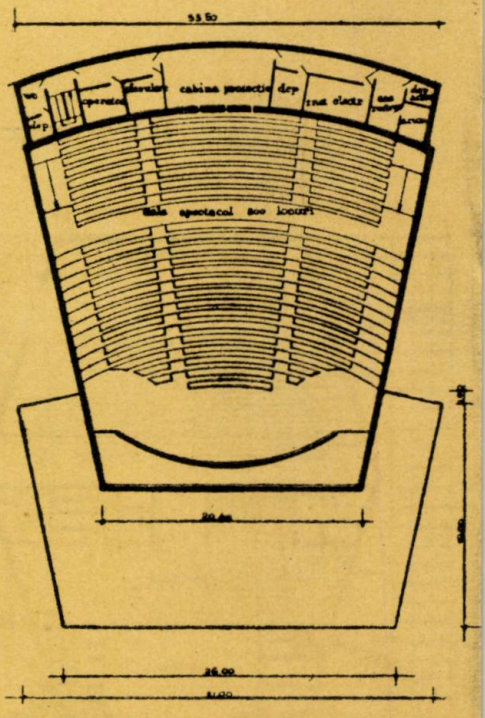

Plan etaj

Secțiune longitudinală

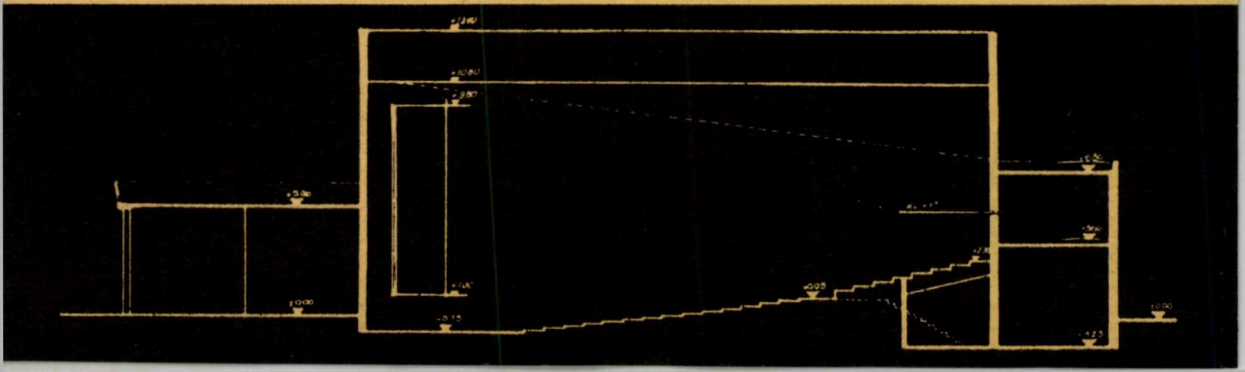

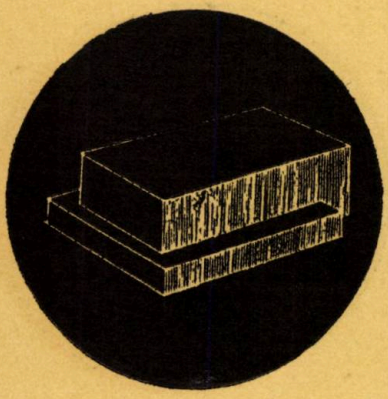

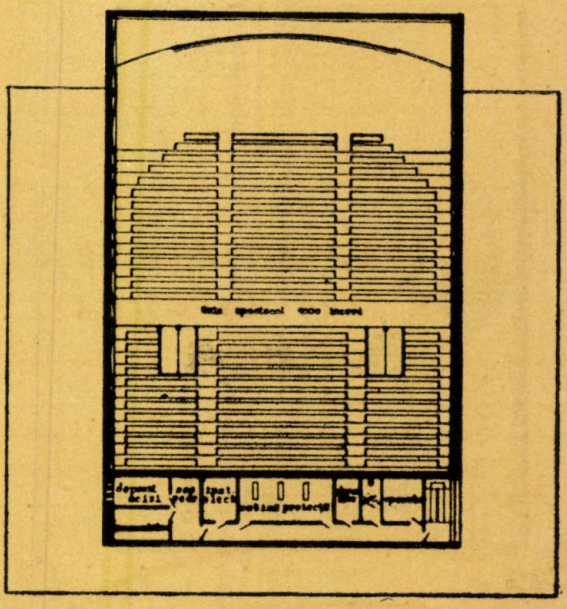

Plan etaj

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_1)

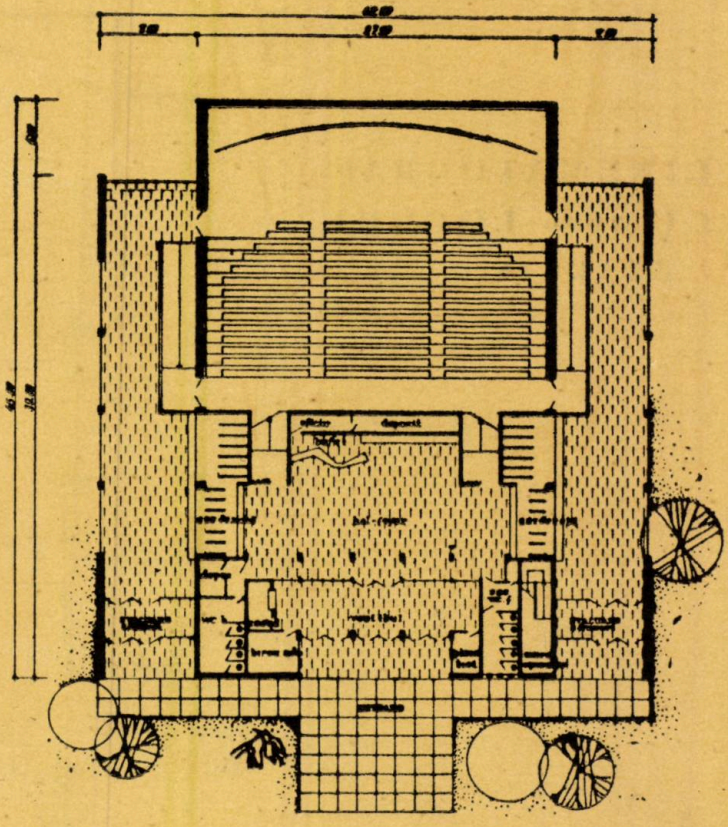

Plan parter

Secțiune longitudinală

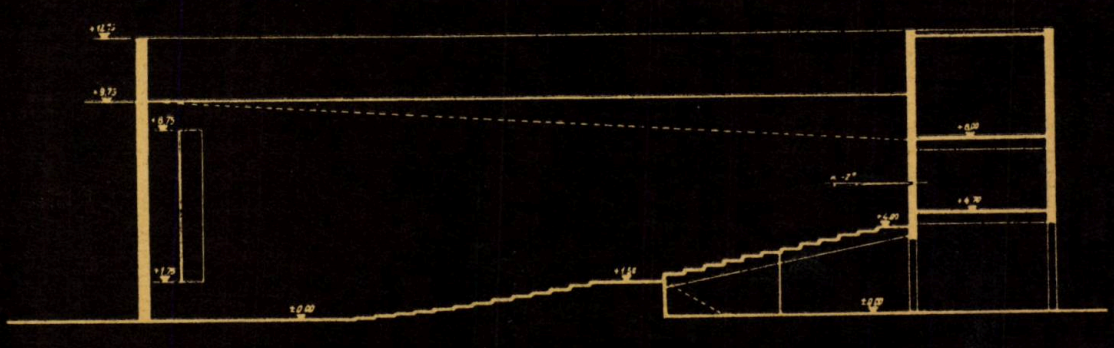

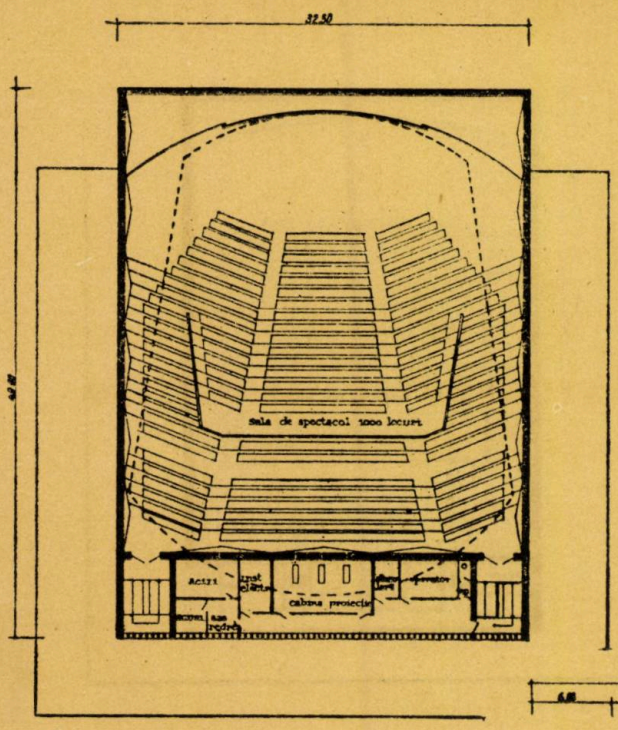

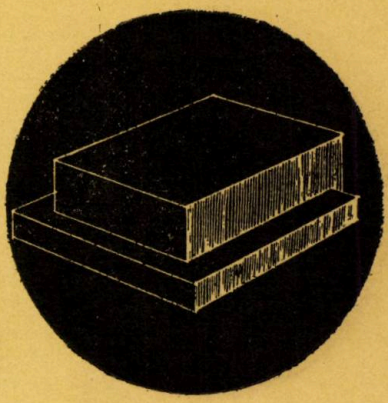

Plan etaj

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_2 II_{2a})

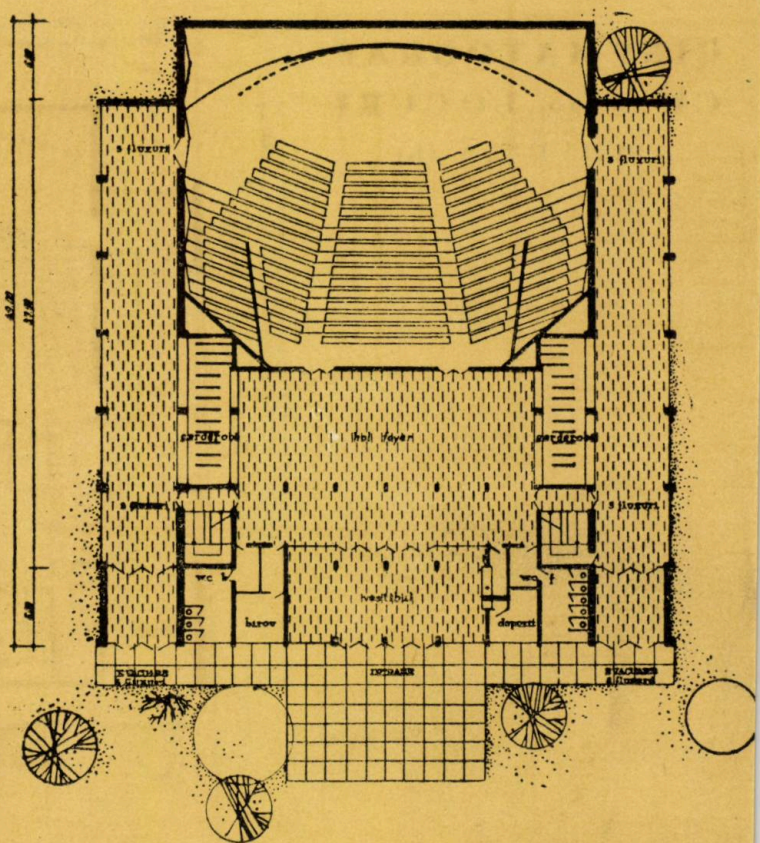

Plan parter

Secțiune longitudinală

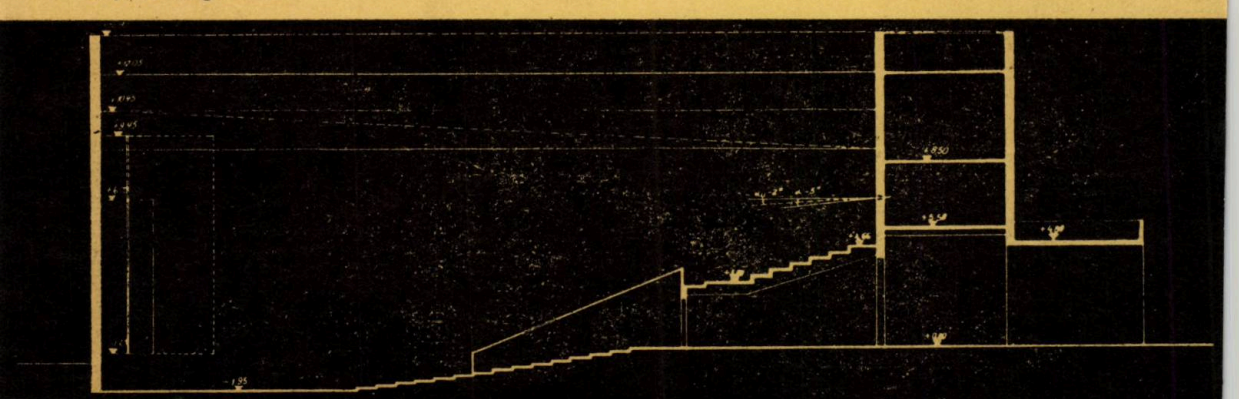

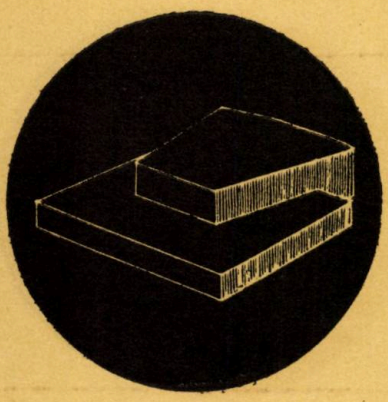

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_4)

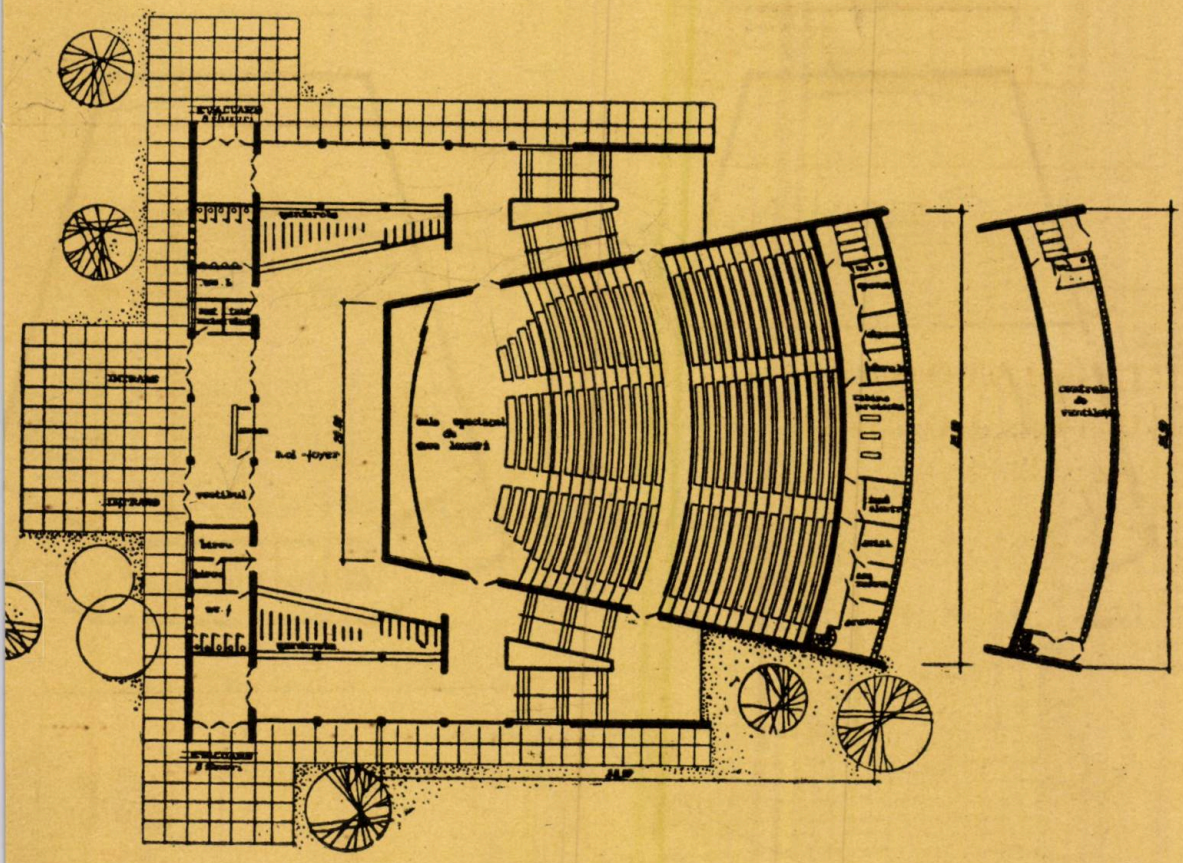

Plan parter și plan etaj

Secțiune longitudinală

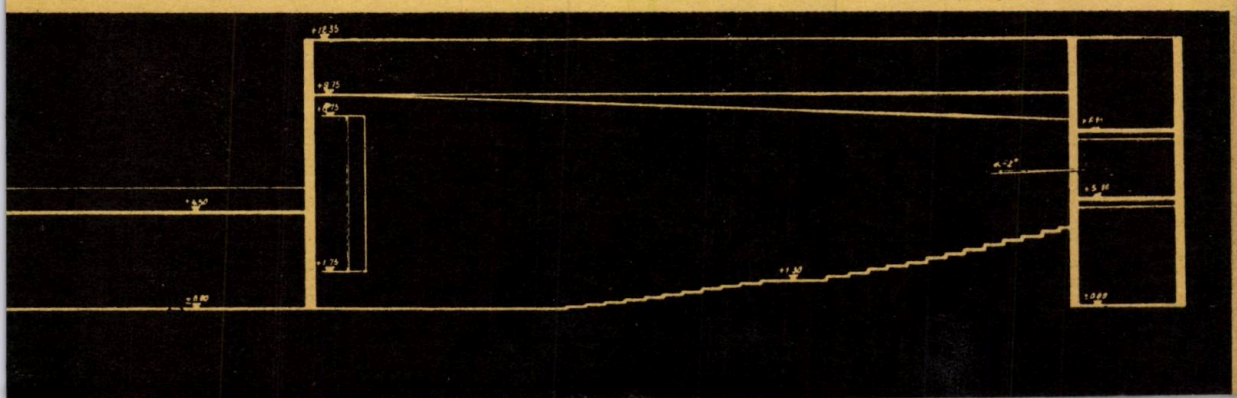

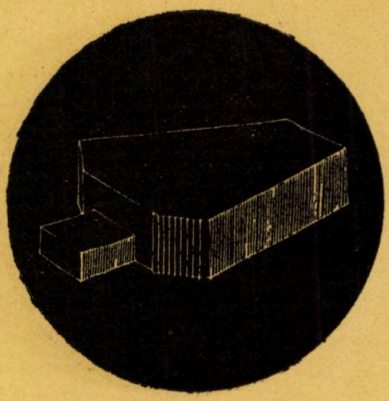

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_5)

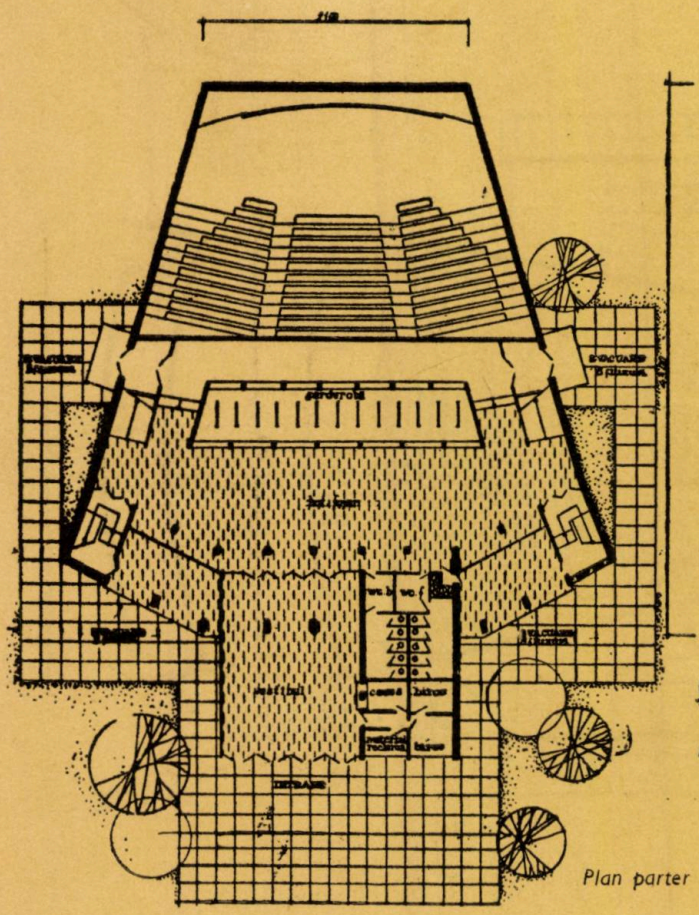

Plan parter

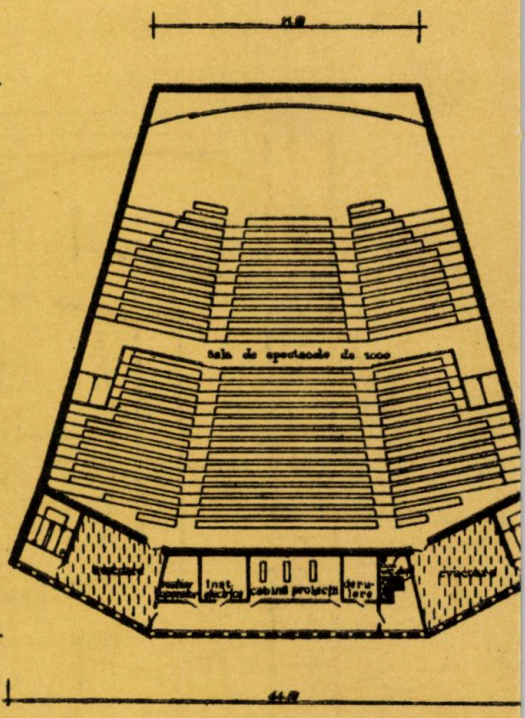

Plan etaj

Secțiune longitudinală

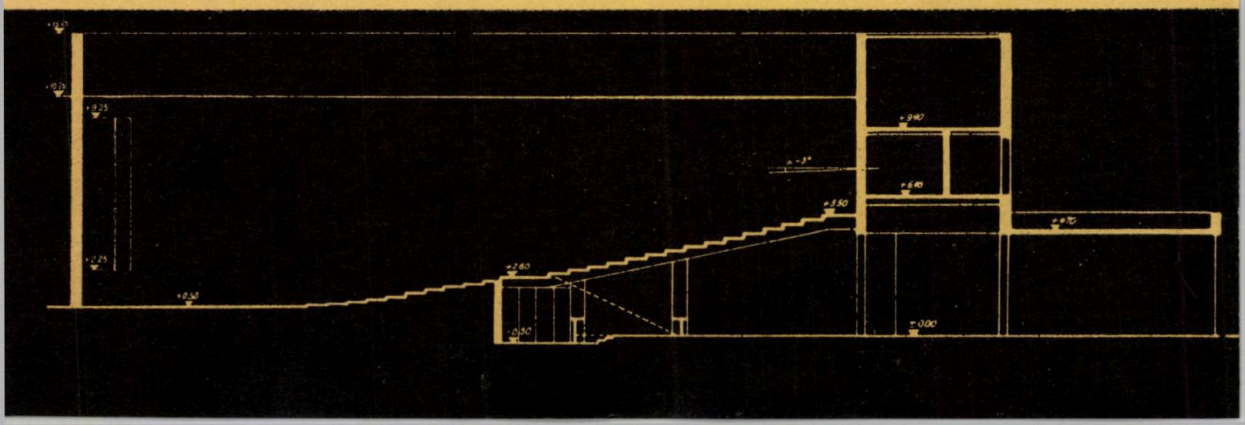

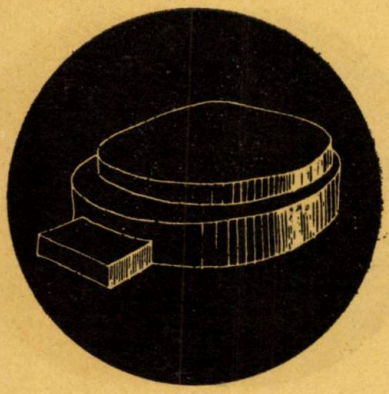

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_6)

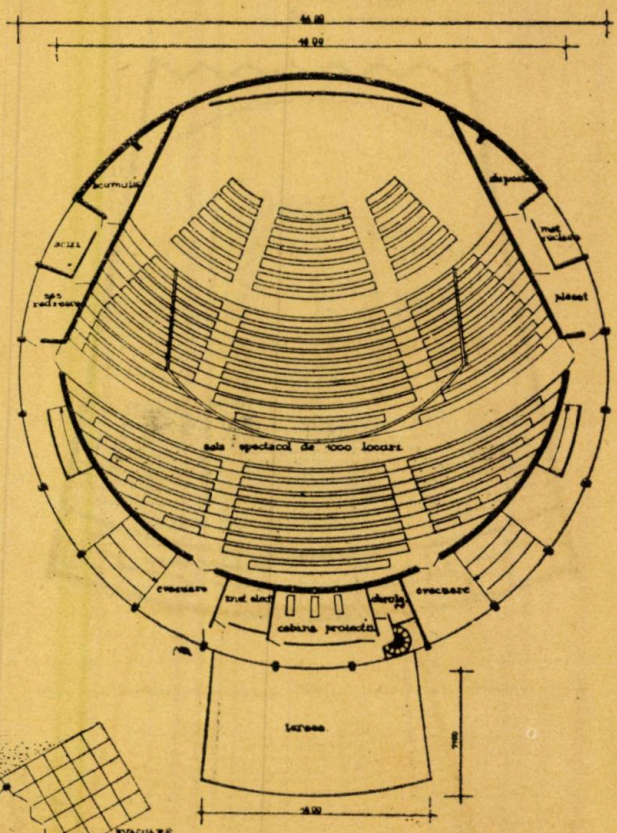

Plan etaj

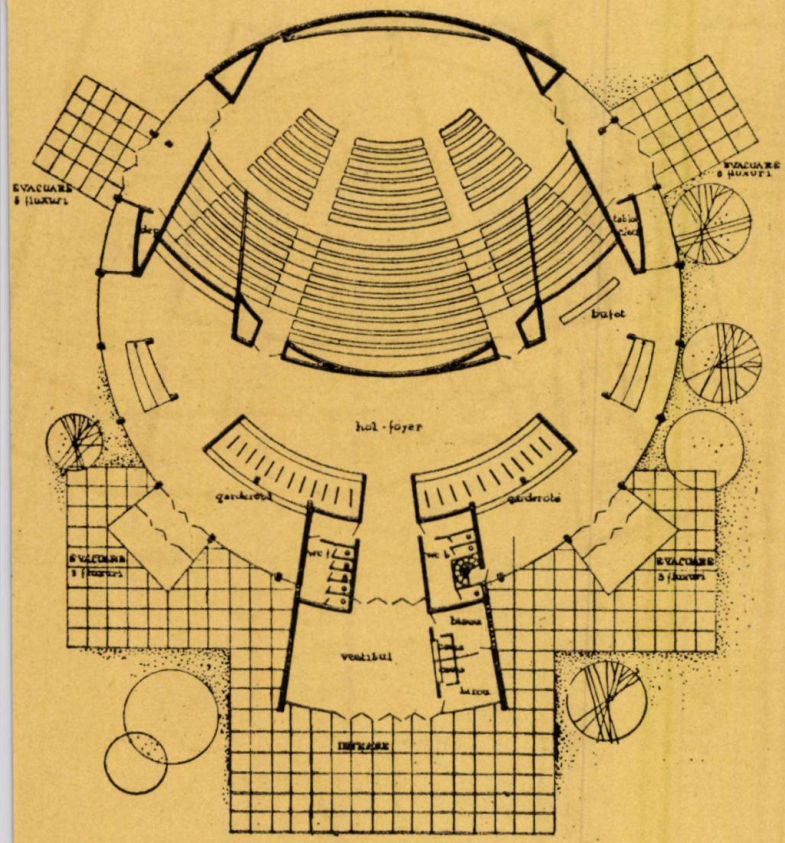

Plan parter

Secțiune longitudinală

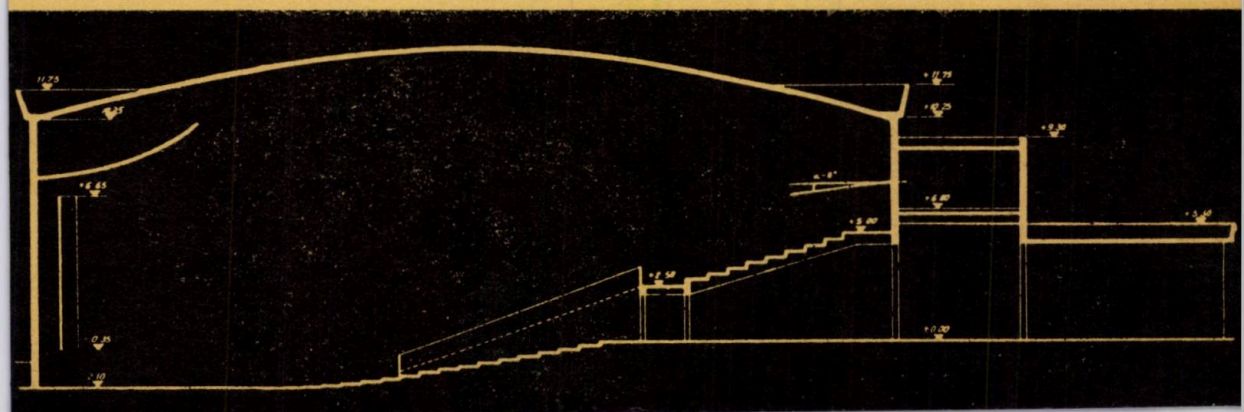

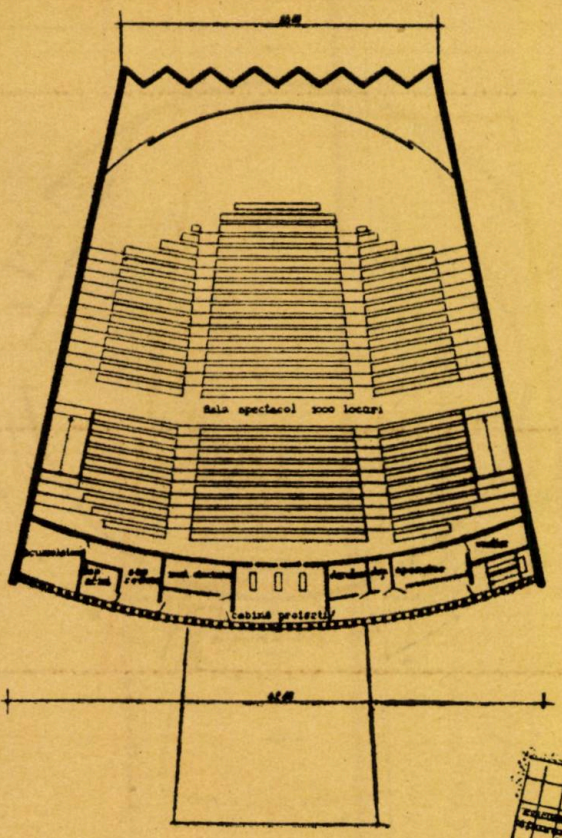

Plan etaj

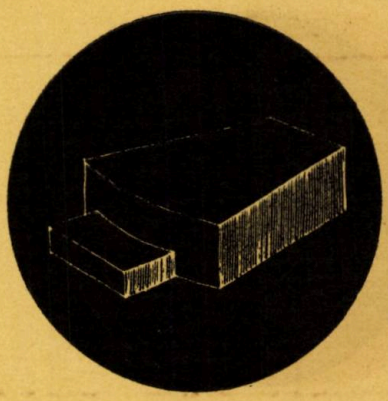

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II_{12})

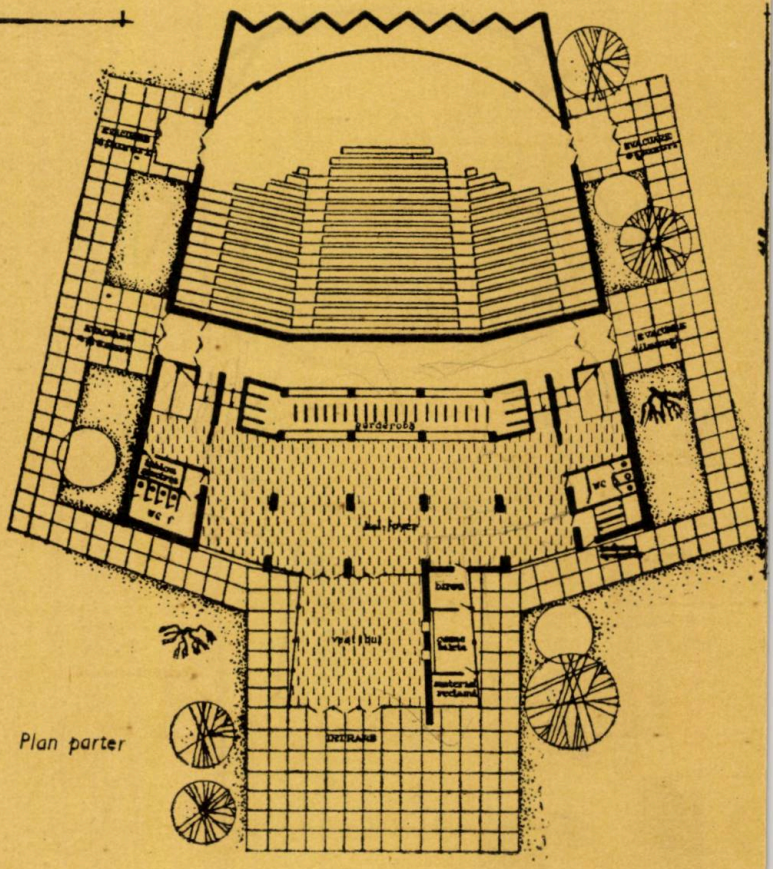

Plan parter

Secțiune longitudinală

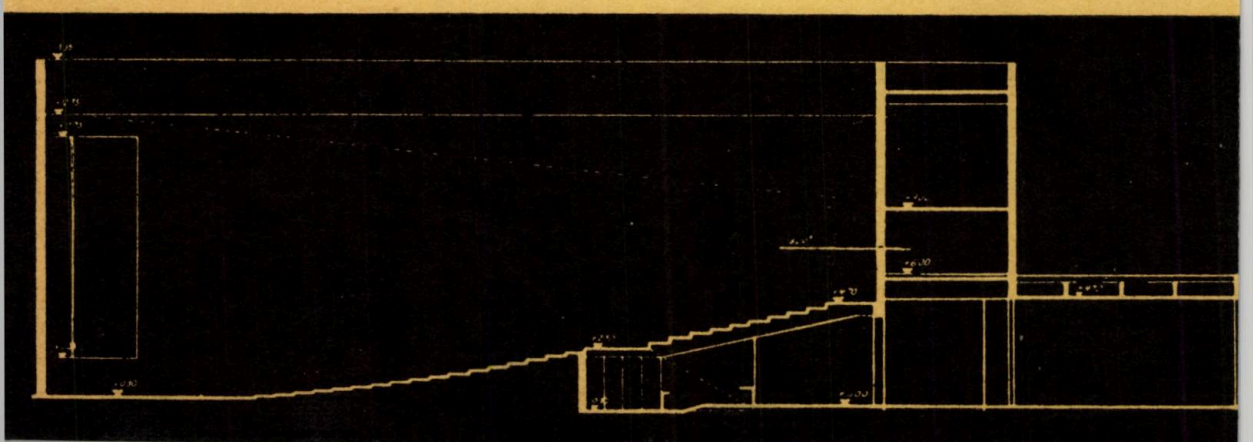

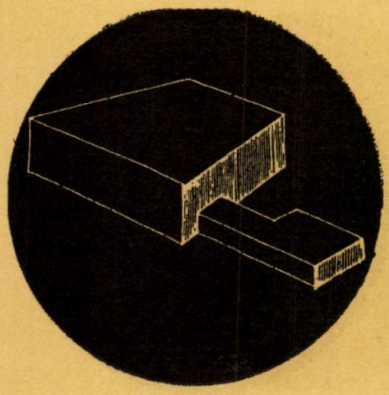

CINEMATOGRAF CU 1000 LOCURI

(SOLUȚIA II$_{13}$)

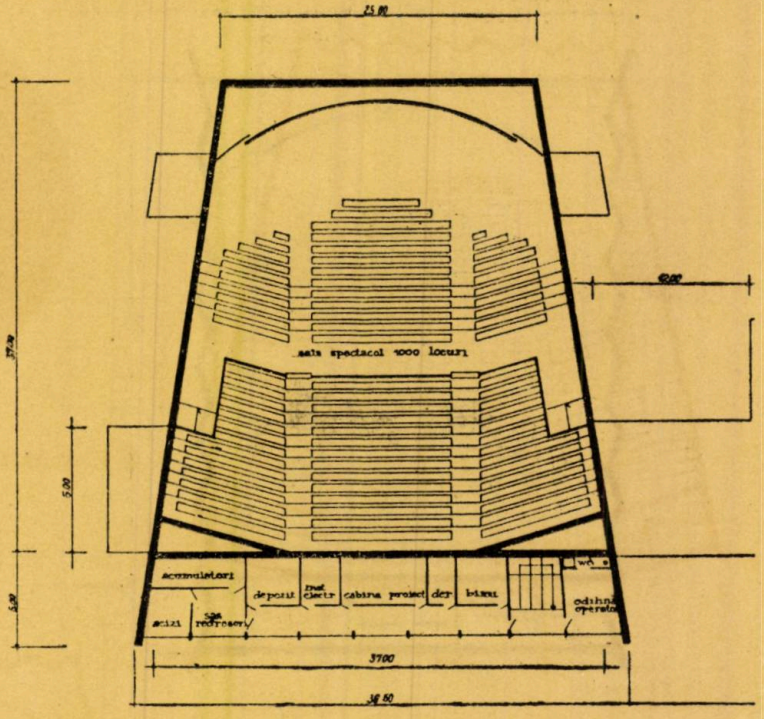

Plan etaj

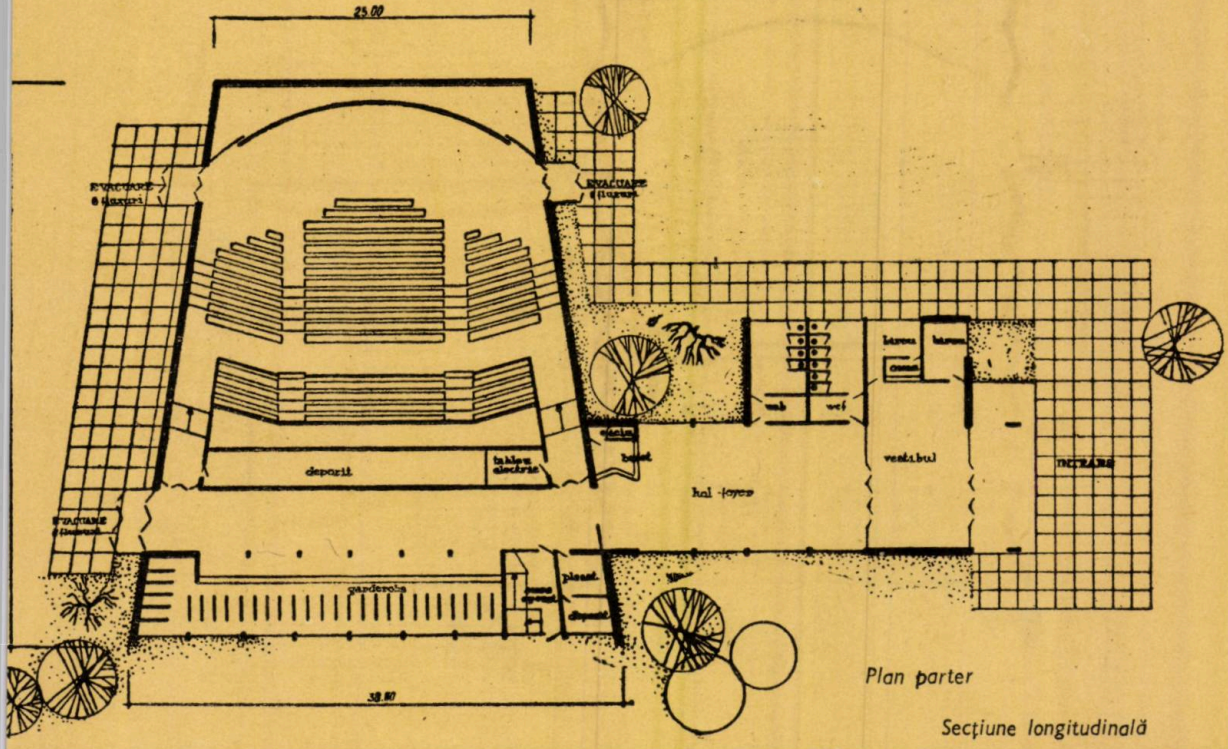

Plan parter

Secțiune longitudinală

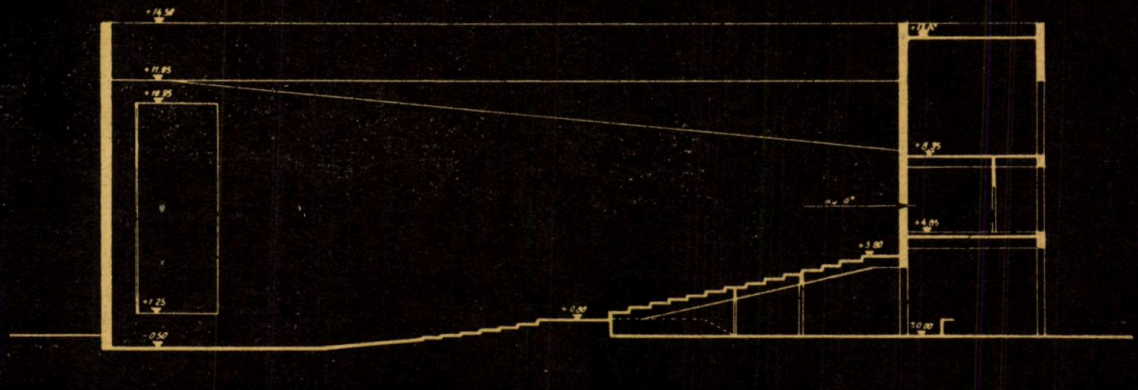

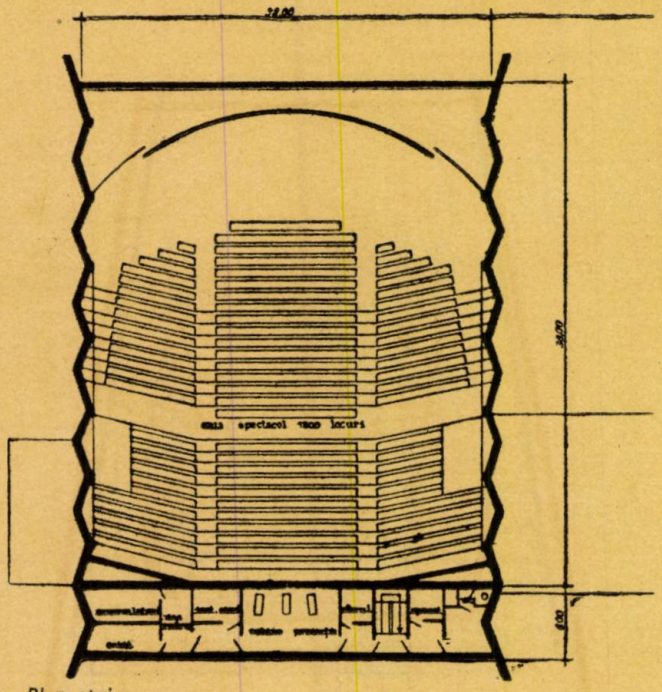

Plan etaj

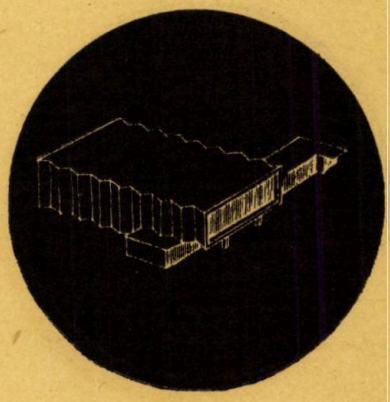

CINEMATOGRAF CU 1200 LOCURI

(SOLUȚIA III_{11})

Plan parter

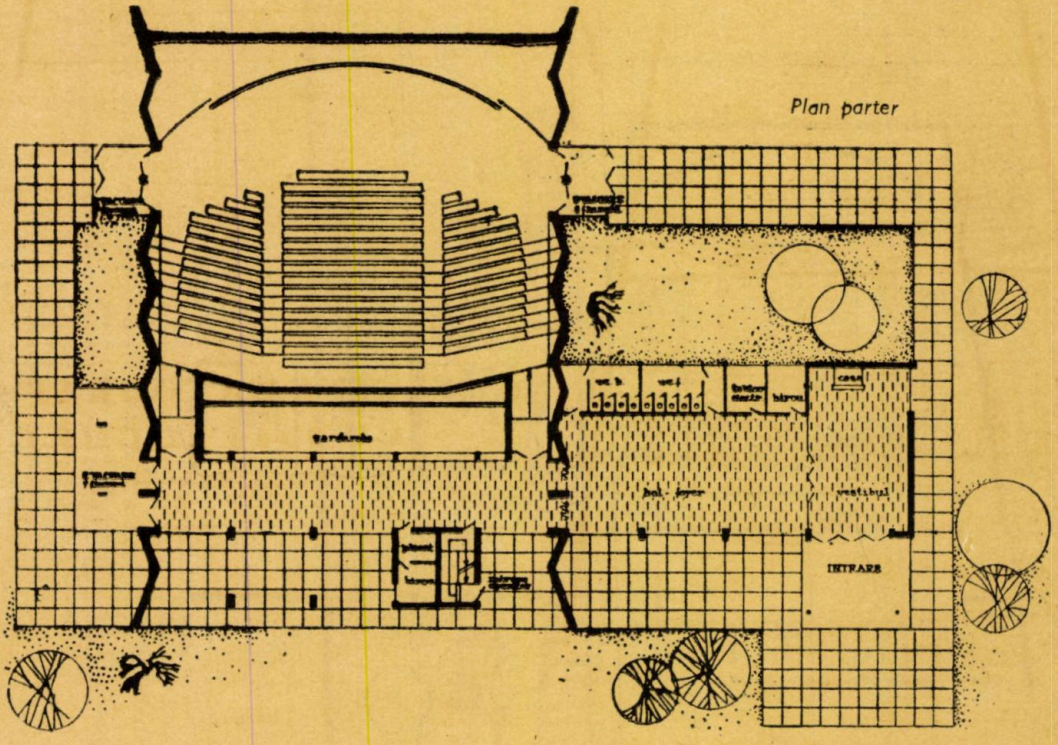

Secțiune longitudinală

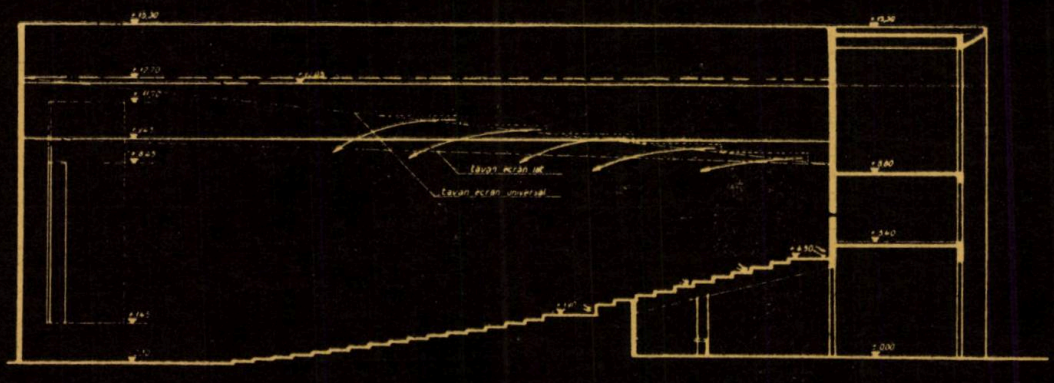

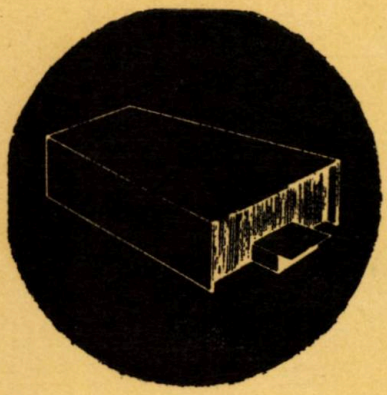

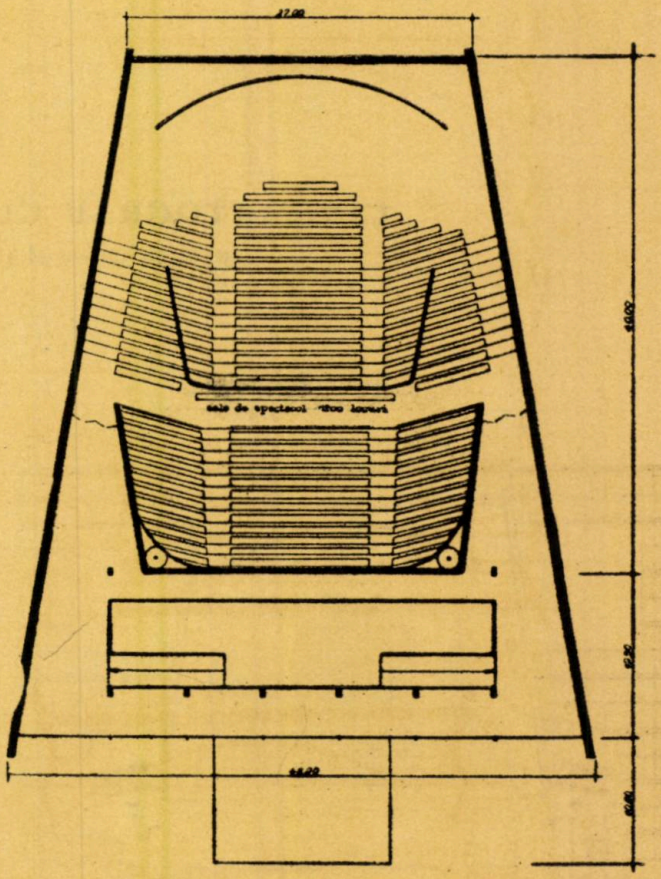

Plan etaj

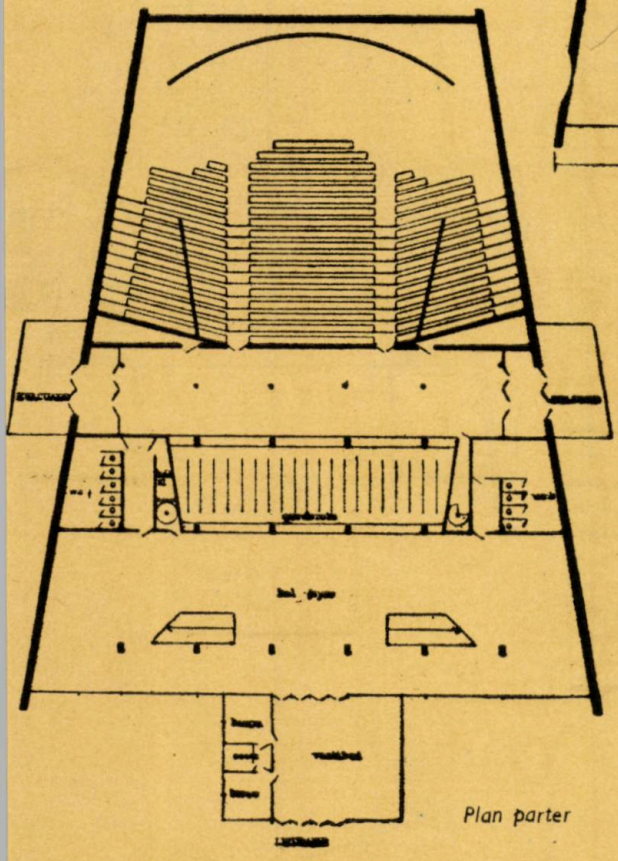

Plan parter

CINEMATOGRAF CU 1200 LOCURI

(SOLUȚIA III$_{14}$)

Secțiune longitudinală

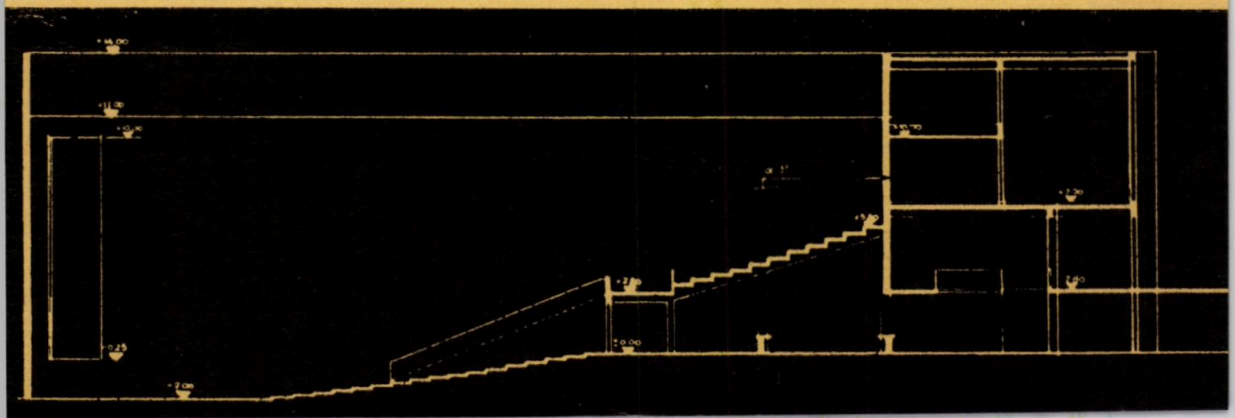

CINEMATOGRAF CU 800 LOCURI

cu ecran universal (fază P.A.)

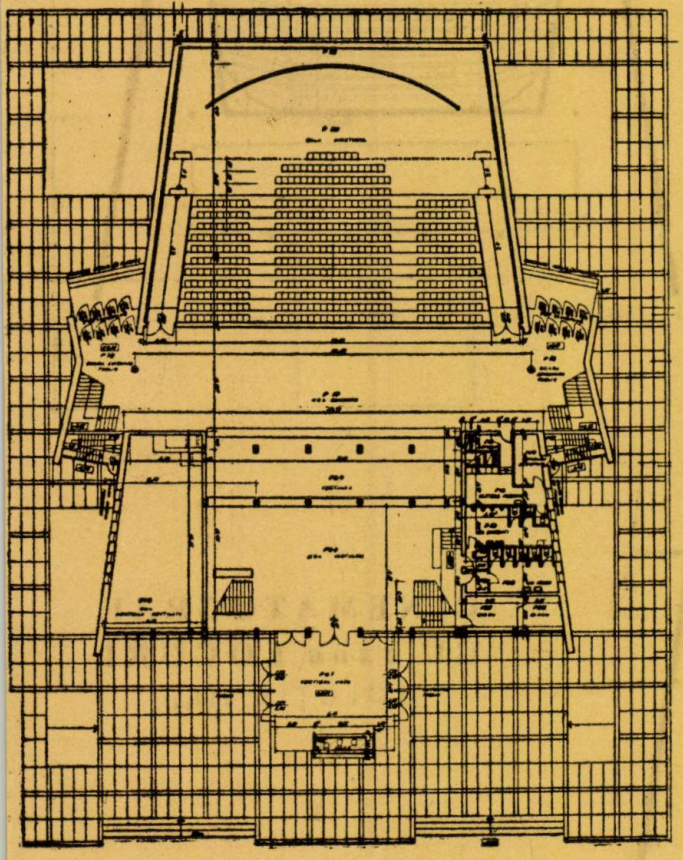

Plan parter

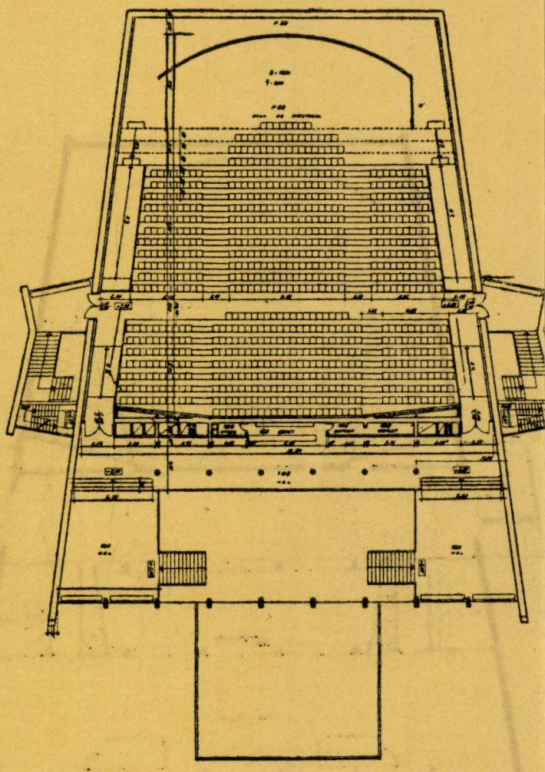

Plan etaj

Secțiune longitudinală

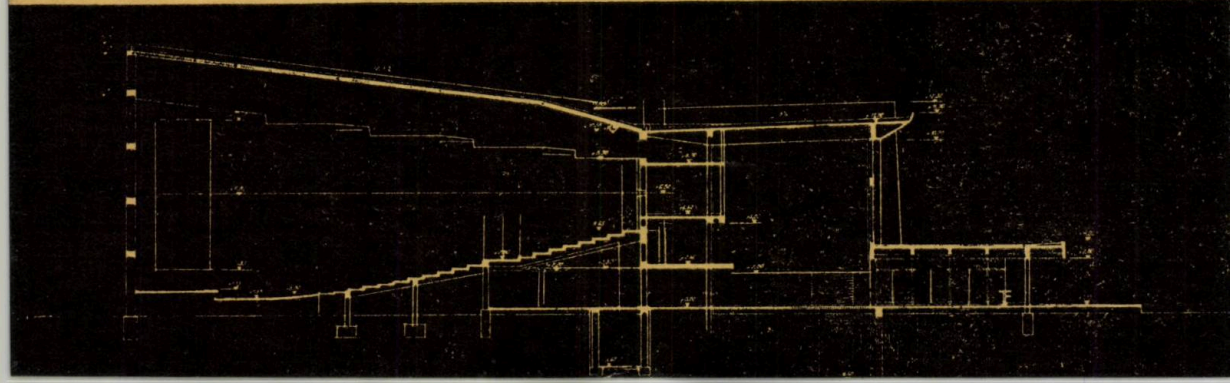

			INDICI					
			BETON			OTEL		
			Pref. m^3/m^2	Turnat m^3/m^2	Total m^3/m^2	SBP[1] kg/m^2	OL38 kg/m^2	Total kg/m^2
Armare obișnuită		Planuri		0,15	0,04	0,19	-	30,5 2,3	32,8
				0,16	0,04	0,20	-	33,0 2,3	35,3
Armare precomprimată	28,00	Panouri asamblate		0,168	0,048	0,216	3,2	19,7 3,5	26,4
	28,00			0,182	0,054	0,236	3,75	18,55 3,70	26,0
	20,00 — 36,00			0,168	0,48	0,216	4,0	20 3,5	27,5
	20,00 — 36,00			0,22	0,04	0,26	5,0	17,0 3,0	25,0
Armare obișnuită	10,00			0,125	0,04	0,165	-	5 8	13,0

Tabel sinoptic de soluții pentru structura acoperișului

Ambele soluții realizează soluția de bază a schemei de ventilație pentru cinematografe: repartizarea uniformă a aerului în tot cuprinsul sălii de spectacol.

Evacuarea aerului, în aceste cazuri, se preconizează a se efectua la nivelul pardoselii, prin fente în gradene, la peretele posterior sau în podiumul ecranului.

Pentru ventilarea sălii s-a prevăzut o instalație de ventilație cu umidificare iarna și răcire vara.

La sălile cu 1 000—1 200 locuri se prevede o instalație de condiționare cu răcire și automatizare.

Amplasamentul centralei de ventilație a dat naștere unor divergențe de opinii între constructor și specialistul în probleme de acustică.

Multe din exemplificările date în studiu propun ca centrala de ventilație să fie amplasată la etaj, în scopul de a încheia volumul cinematografului.

Pentru a se evita transmiterea vibrațiilor utilajelor prin elementele de construcție, sînt necesare următoarele măsuri: postamente flotante, sisteme amortizoare calculate în funcție de masa vibrantă, ventilatoare silențioase.

★

Preocuparea majoră, la alcătuirea exemplelor, a fost de a concretiza principiile care au fost urmărite în detaliu în acest studiu și care au fost expuse cu privire la forma și secțiunea sălii de spectacol.

Au intervenit însă și probleme noi în elaborarea exemplificărilor și anume: garderoba cu funcțiunea ei, care duce la dublarea suprafețelor de hol și evacuare. Grupul încăperilor legate de public, exclusiv sala, cît și grupul încăperilor tehnico-administrative, pot fi rezolvate prin adaptarea la teren, în funcție de amplasament. De aceea, rezolvarea în plan a acestor funcțiuni nu urmărește decît să stabilească legăturile ce trebuie să existe între diferitele grupuri de încăperi și sala de spectacol, precum și dimensionarea lor în funcție de norme.

Exemplele date pentru cinematografe cu o capacitate de 800 locuri, diferă între ele prin forma sălii de spectacol. La cele care reiau o formă de sală ce a mai fost exemplificată, acest lucru se face în scopul de a se rezolva în mod diferit circulația publicului, precum și o grupare diferită a funcțiunilor auxiliare (centrale de ventilație, complexul cabinei de proiecții, soluțiile I_1 și I_2).

În urma avizării studiului, soluția I_{13} a fost propusă să fie dezvoltată în faza P.A., cu recomandarea de a i se introduce și garderobă.

Generat de acest studiu este și proiectul cinematografului cu 800 locuri, cu ecran universal. Acest proiect, într-o fază avansată, face parte din categoria cinematografelor reprezentative, cu grad de confort și dotare din cele mai avansate. Sala de spectacol este de formă trapezoidală și este studiată pentru a întruni toate condițiile pentru o vizionare și o acustică optimă.

Soluția se caracterizează prin separația pe niveluri a circulației publicului, de la intrare și pînă la evacuarea sălii.

Holul este tratat pe înălțime, avînd la nivelul intrării funcțiunea de predare a hainelor la garderobă, iar la nivelul unei supante (la numai 2,30 m diferență de nivel) funcțiunea de așteptare. Holul este exprimat pe toată lungimea lui în fațada principală.

Funcțiunile tehnice sînt rezolvate în totalitatea partiului în așa fel încît să nu contravină nici unei prescripții de ordin funcțional. Centrala de ventilații este plasată într-un subsol care prinde și din înălțimea parterului; la același nivel sînt plasate toate încăperile necesitate de instalațiile de condiționare, de cele electrice, de grupul de transformare propriu, de spațiul pentru vizitarea instalațiilor etc.

Complexul cabinei de proiecții este plasat la etaj, la un nivel peste intrarea publicului în sală. Cabina este dotată cu două aparate de proiecție pe ecran universal și cu două aparate de proiecție pe ecran normal și cinemascop. La nivelul cabinei de proiecții este amplasat și grupul iluminatului de siguranță. Accesul la această cabină se face prin două scări care deservesc subsolul și etajul cabinei.

Cinematograful este exprimat într-un volum unic, determinat logic de secțiunea constructivă.

Nu vom descrie soluțiile de cinematografe cu 1 000—1 200 locuri, pentru a nu repeta unele lucruri analizate anterior. Ne vom ocupa numai de garderoba acestora, ca mod de rezolvare în studiu.

Din exemplificările date pentru sălile cu capacitate de 1 000 și 1 200 locuri, se desprind 3 moduri diferite de a rezolva problema garderobelor:

— garderobă cu dublă servire, în care circulația publicului este bine diferențiată (soluțiile II_1, II_2, II_{2a}, III_{14});

— garderobă cu dublă servire, în care circulația publicului este dirijată (soluțiile II_3, II_4, II_5, II_6, III_2, III_{12});

— garderobă cu simplă servire, în care publicul așteaptă intrarea la spectacol, pînă ce sala a fost în totalitate evacuată (soluțiile II_{11}, II_{13}, III_1, III_{11}).

Au fost exemplificate toate trei modalitățile de funcționare a garderobei, pentru a fi exprimate în studiu toate posibilitățile de proiectare.

Se remarcă la unele soluții din categoria 1 000—1 200 locuri, cu garderoba cu dublă servire în care circulația este dirijată spre spațiul de preluare a hainelor, că suprafețele holurilor aferente garderobei sînt insuficiente, ceea ce duce la întîrzierea evacuării sălii de spectacol (soluțiile II_1, II_3, II_4, II_5, II_6, III_2, III_{12}).

În privința amplasamentelor posibile, studiul a analizat posibilitatea legării cinematografului cu blocuri de locuit și a ajuns la concluzia că pentru sălile cu capacități mari (obiectul studiului), blocurile de locuit ar trebui să fie clădiri cu p + 8 sau p + 9 etaje, ca să corespundă unei densități care ar justifica o asemenea capacitate și pentru a respecta prescripția de distanță.

Considerăm că nu este favorabilă legătura cu blocuri de locuit decît în situații existente, în care nu se întrevede o altă soluționare.

În cazul amplasamentelor în care cinematograful se grupează cu magazine, expoziții, reiese din studiu că această combinație este satisfăcătoare.

Trecînd în revistă soluțiile prezentate în studiu putem afirma că toate aceste soluții funcționează, realizînd într-un ansamblu toate cerințele pe specialități, făcînd remarca însă că unele soluții se relevă în mod special, printr-o rezolvare mai judicioasă. Dintre acestea, amintim soluțiile care integrează funcțiunea într-un volum bine echilibrat, cu săli de formă trapezoidală și cu garderobă cu dublă servire, cu circulația bine diferențiată la intrarea la spectacol și la evacuarea sălii.

Arh. MARIANA BUCUR

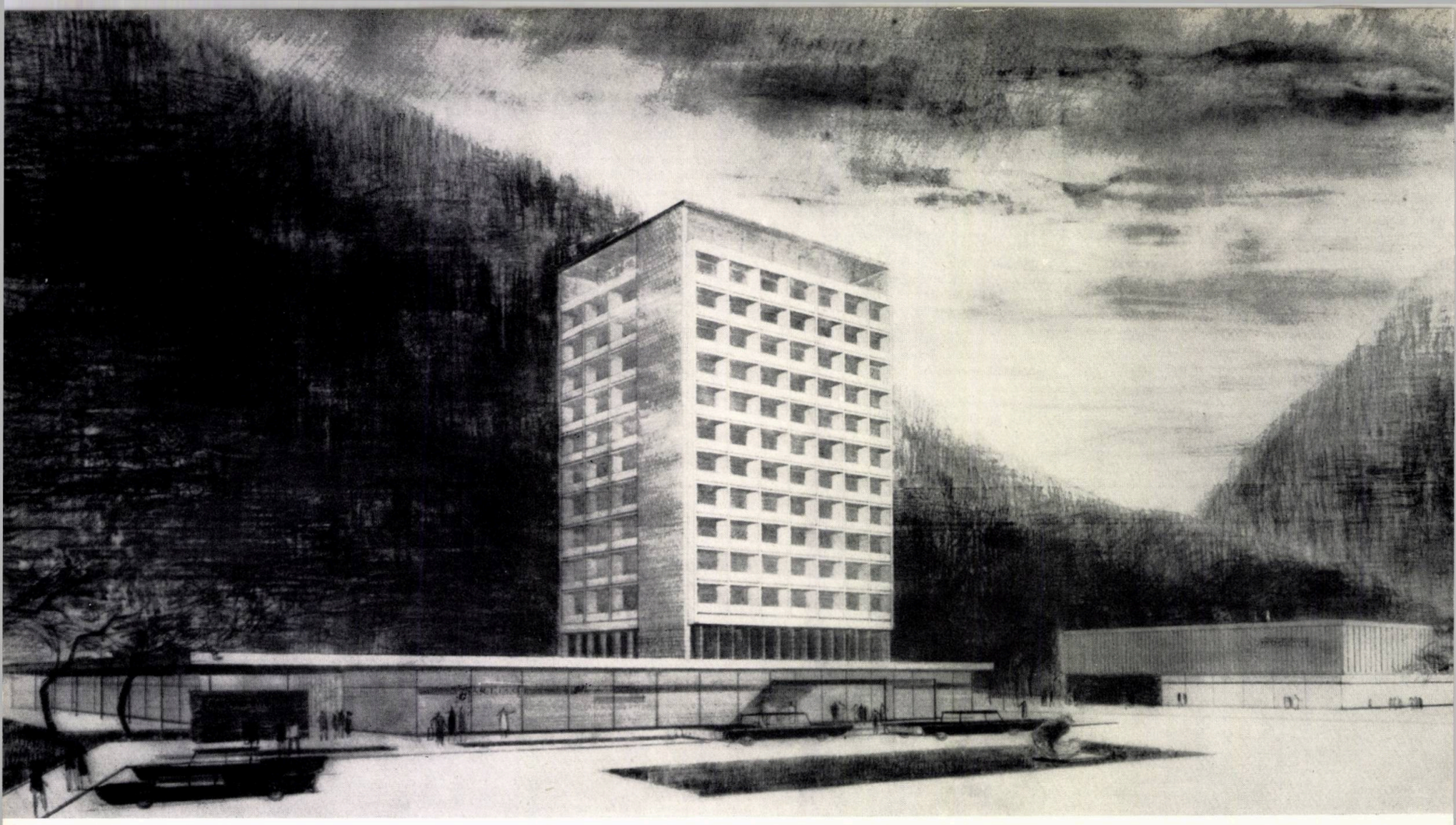

HOTEL TURISTIC LA PIATRA-NEAMŢ

Autori: arhitecţii Alexandru Iotzu,
Victor Aslan, Gertrude Rudich
I S C A S

Ţara noastră se remarcă atît prin varietatea şi pitorescul peisajului cît şi prin existenţa a numeroase monumente de mare valoare artistică şi istorică, mărturii ale posibilităţilor creatoare ale poporului nostru. În ultimele două decenii, acest minunat cadru natural a suferit multiple modificări prin măreţele realizări ale regimului nostru.

Cunoaşterea acestor importante documente ale trecutului, cît şi a construcţiilor de tot felul din ultimul timp, devine din ce în ce o necesitate a întregului popor, popularizarea lor fiind un important mijloc de afirmare a potenţialului nostru atît în ţară cît şi peste hotare.

Amplificarea şi modernizarea diferitelor mijloace de transport pot facilita dezvoltarea turismului intern şi internaţional. Pentru aceasta însă se impune şi realizarea unor unităţi hoteliere care să ofere condiţii optime de cazare în principalele centre turistice din ţară.

Situat pe malul Bistriţei, în imediata apropiere a barajului de la Bicaz şi a combinatelcr chimice de la Roznov şi Săvineşti, în miezul unei regiuni cu numeroase monumente istorice, într-un cadru natural inedit de un deosebit farmec, oraşul Piatra-Neamţ, care îmbracă

haina nouă a centrelor urbane de tip socialist, întrunește condițiile optime ale unui nucleu turistic.

Ca urmare, s-a hotărît ca odată cu reconstruirea zonei centrale să se construiască aici și un hotel turistic internațional, corespunzător celor mai recente realizări de acest fel din alte țări.

Proiectarea unui astfel de hotel, care avea să constituie capul de serie al unor construcții similare din alte orașe, a pus proiectanților probleme deosebit de dificile, legate în special de datele de program.

Într-adevăr, dacă în ceea ce privește capacitatea, organele de resort au fost de la început de acord cu numărul de cca. 250 paturi, pentru lămurirea celorlalte date de temă și în special a gradului de confort și a finisajelor (ambele probleme legate de indicele de cost pe pat) au fost necesare numeroase studii, analize și justificări economice.

Această lungă perioadă de pregătire, de aproape trei ani, s-a datorat în primul rînd analogiei nejustificate ce se făcea cu casele de odihnă de pe litoral, care, avînd un program mult redus față de cel al hotelurilor pentru turismul internațional, au putut fi realizate cu un preț de cost foarte scăzut. Evident, construcțiile de pe malul mării au o funcționare limitată în cursul unui an — cca. trei luni — și trebuie să satisfacă numai nevoile vilegiaturiștilor. Ca atare, piesele de recepție lipsesc aici aproape cu desăvîrșire, camerele și nodurile sanitare alcătuite numai cu duș—lavoar și uneori w.c. au dimensiuni minime, iar dotările au fost în mod logic simplificate la ultima expresie. De asemenea, materialele de finisaj folosite au fost dintre cele mai ieftine: mozaicuri, covoare P.V.C., tencuieli simple, în exterior zugrăveli cu vinacet, tîmplărie exterioară simplă etc.

Pentru susținerea temei și obținerea fondurilor adecvate, beneficiarul a construit în București macheta la mărime naturală a două camere de hotel cu 1 și 2 paturi, cu grupurile sanitare aferente. Astfel s-au putut definitiva elementele spațiale privind cazarea și unele finisaje interioare. În final, după deplasarea în străinătate a unor comisii special constituite în acest scop, s-a acceptat majoritatea propunerilor inițiale făcute de proiectant, aprobîndu-se următoarele date principale de program:

— suprafața camerelor cu 1 pat, cca. 11 m², iar a celor cu 2 paturi, cca. 15 m²;

— grupurile sanitare, compuse din lavoar, w.c. și bideu, vor avea duș la camerele cu 1 pat și baie la cele cu 2 paturi;

— proporția camerelor va fi de 30% cu 1 pat, 60% cu 2 paturi și 10% apartamente;

I | 2 3

1 — *Perspectivă*
2 — *Plan de situație*
3 — *Studiu de sistematizare a centrului orașului*

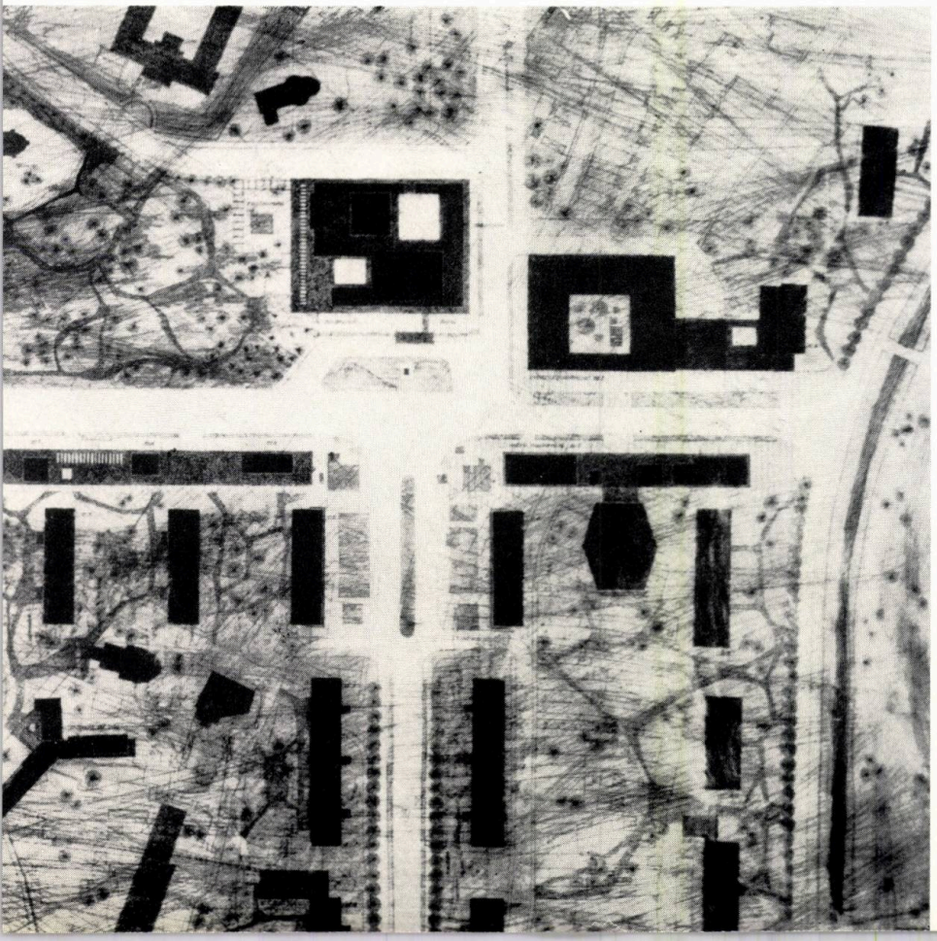

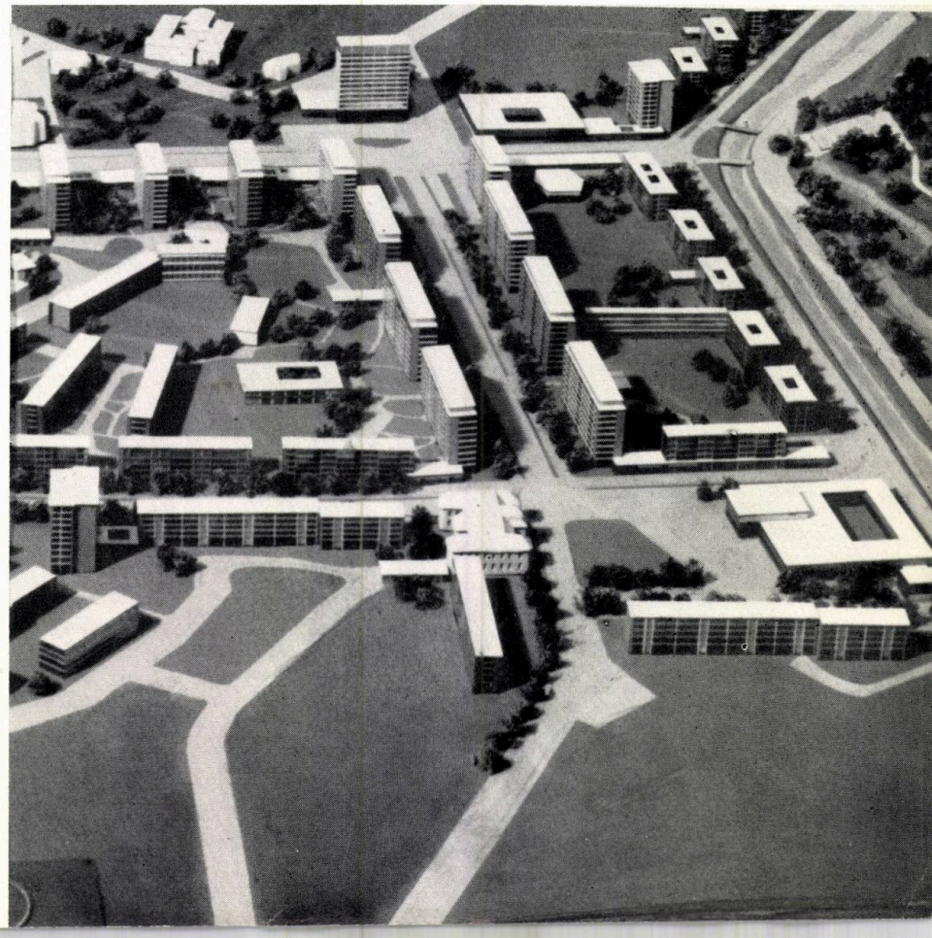

— partea de recepție va asigura spații suficient de largi atît pentru primirea grupurilor de turiști cît și pentru desfășurarea unor activități în comun — lectură, corespondență, conferințe sau banchete etc. ;

— în legătură cu recepția va fi un restaurant cu cca. 250 locuri și un mic bar, care să poată fi folosite și din exterior ;

— terasa ultimului nivel, accesibilă numai locatarilor hotelului, se va amenaja ca un loc de agrement ;

— ansamblul va fi completat cu magazine pentru artizanat, florărie, tutungerie, cofetărie, frizerie, coafor și o agenție O.N.T.

Evident că față de optica actuală asupra programului și gradului de dotare pe care trebuie să le capete un hotel internațional de clasa întîia, hotelul din Piatra Neamț poate să pară încă de pe acum în unele privințe depășit. Considerăm însă că munca proiectanților nu a fost inutilă și că realizarea lui va constitui un bun prilej de verificare pentru hotelurile ce se vor executa în viitor.

★

Amplasamentul acestei importante construcții a fost stabilit prin detaliul de sistematizare a zonei centrale pe terasa superioară, care prezintă o ușoară declivitate pe direcția nord-sud, și în axul bulevardului ce leagă cele două centre comerciale în curs de execuție.

Terenul este delimitat pe trei laturi de esplanada nou creată către dealul Pietricica și de alte două artere importante de circulație, iar pe a patra latură de parcul proiectat la poalele acropolei pe care se află biserica și turnul, ridicate sub domnia lui Ștefan cel Mare.

Ținînd seama de această poziție dominantă, care constituie totodată capătul de perspectivă al arterei principale, s-a impus de la început ca logică rezolvarea hotelului pe înălțime, soluție facilitată atît de solul foarte bun de fundare cît și de gradul redus de seismicitate a regiunii.

Partiul central al celor 11 etaje de cazare, cu o capacitate de 24 paturi fiecare, a fost determinat de cadrul natural înconjurător. El oferă priveliști încîntătoare atît spre est unde se înalță dealul

1 | 3
4
2 | 5

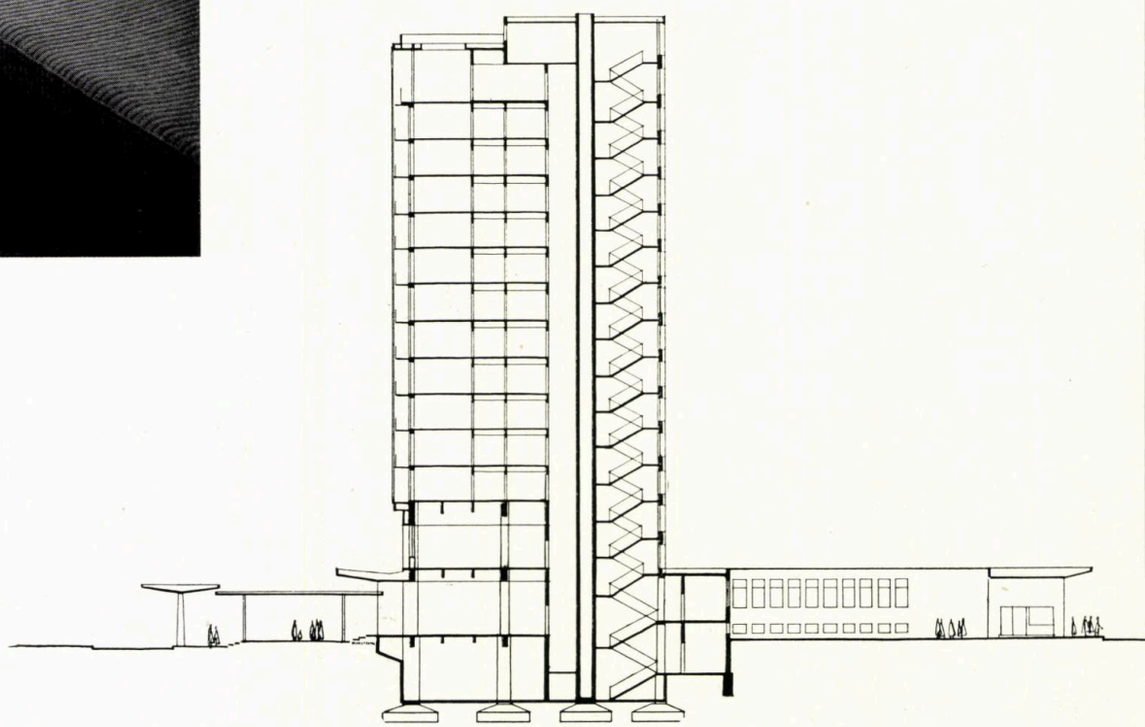

1 — *Interior de cameră (machetă la scara 1:1)*
2 — *Secțiune*
3 — *Perspectiva parterului cu magazine*
4 — *Interior de cameră (machetă)*
5 — *Interior de cameră (machetă)*

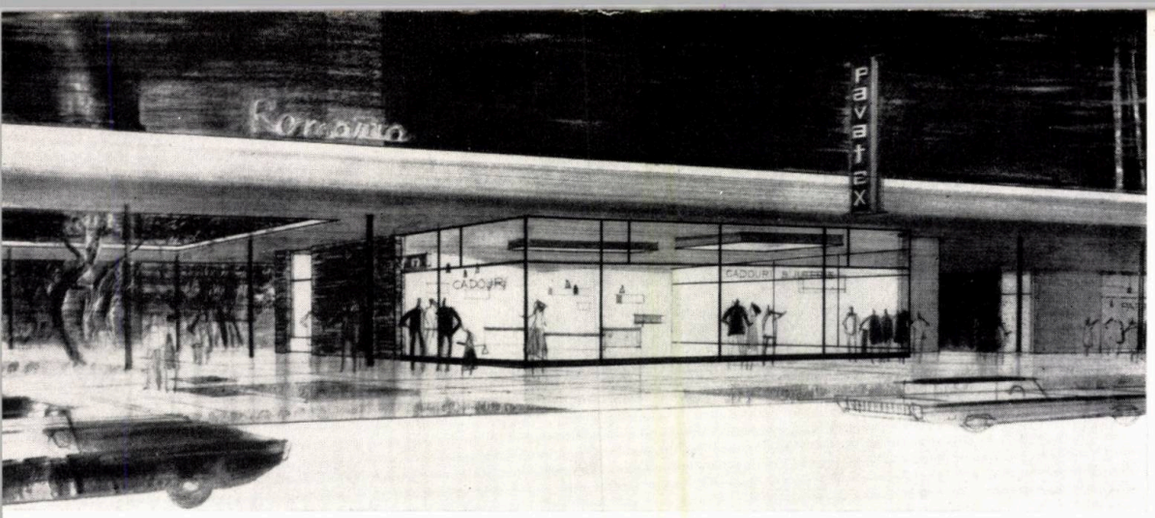

Pietricica, cît și spre sud către valea Bistriței și dealul Cernegura sau spre vest unde în zare apare Ceahlăul, iar în imediata apropiere monumentele istorice susamintite.

Spre aceste priveliști au fost orientate camerele de cazare cu 1 sau 2 paturi, avînd fiecare vestibul cu dulapuri, grup sanitar și logie.

În miezul etajelor curente a fost amplasată circulația verticală, alcătuită din două ascensoare de cîte opt persoane, o scară principală și una secundară și un ascensor de serviciu.

Serviciile de etaj, grupate pe latura de nord, sînt deservite direct de anexele restaurantului printr-un monte-charge.

Parterul se întinde pe o suprafață mult lărgită față de aceea a corpului de cazare, formînd un subasment al întregii clădiri, și cuprinde un spațiu larg de primire care permite publicului un acces ușor către feluritele servicii auxiliare (portar, schimb de valută, telefoane, frizer—coafor etc.), către nodul circulațiilor verticale, precum și spre bar și recepția de la nivelul superior.

Tot la parter a fost amplasat restaurantul, deservit și de o intrare specială pentru accesul publicului din exterior. Cele 250 locuri au fost distribuite în două săli — una de dimensiuni mai reduse, în directă legătură cu barul, recepția și o curte interioară de agrement, iar cealaltă — orientată spre viitorul parc public — se extinde către exterior prin terase și pergole.

Toate serviciile restaurantului sînt grupate în jurul unui nucleu central format de bucătării și au acces direct spre curtea de serviciu, amplasată pe latura de nord a corpului înalt, astfel încît să fie ferită de vederea din camerele de cazare.

Ansamblul parterului mai cuprinde și magazinele distribuite pe laturile de nord și est care asigură astfel fronturilor de pe principalele artere de comunicație o expresie majoră.

Între etajele de cazare și parter s-a proiectat un mezanin-tampon care adă-

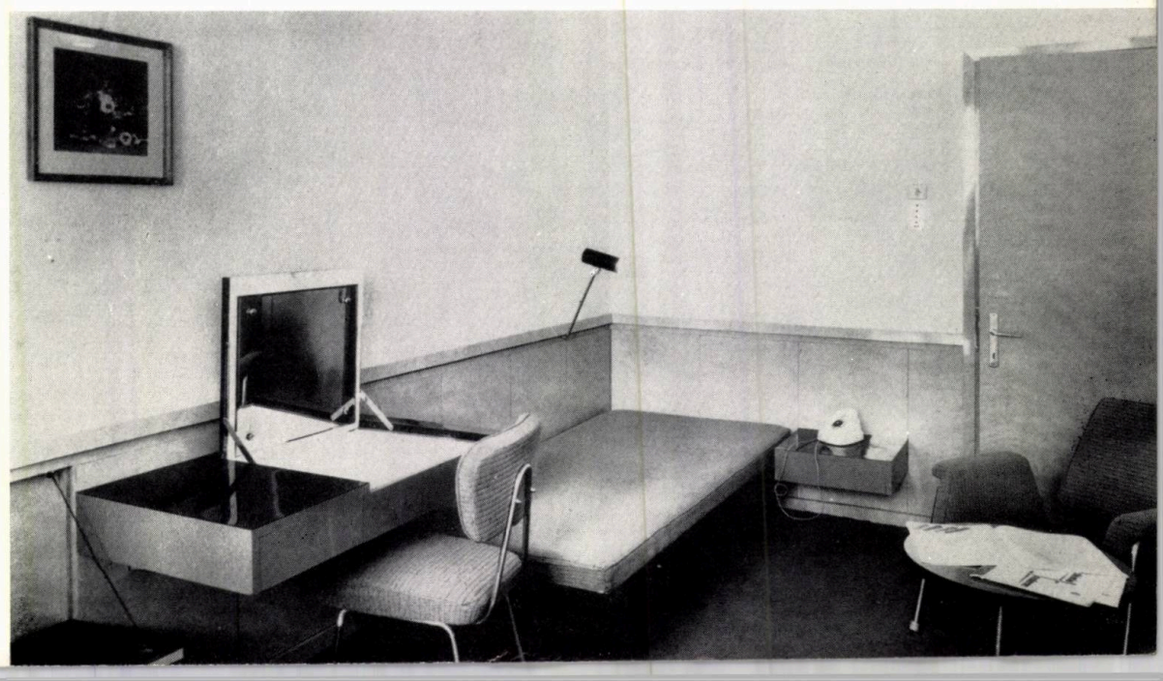

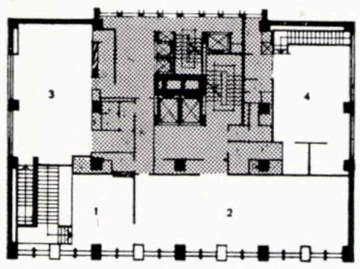

Plan mezanin
1. Hol — 2. Salon recepție — 3. Cofetărie
4. Coafor

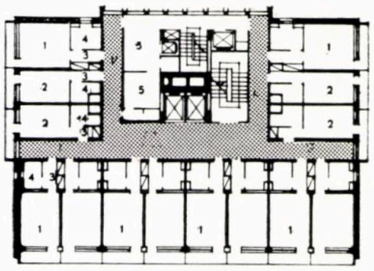

Plan nivel curent
1. Cameră cu două paturi — 2. Camere cu un pat — 3. Vestibul cu dulap — 4. Grup sanitar
5. Servicii etaj

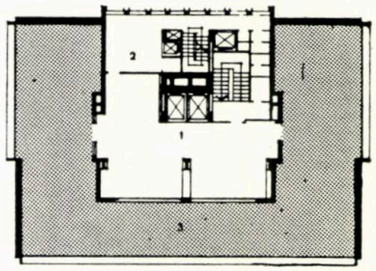

Plan nivel terasă
1. Bar — 2. Oficiu — 3. Terasă

Plan parter
1. Intrare — 2. Hol recepție — 3. Portar — 4. Birou administrativ — 5. Birou schimb valută — 6. Cabine telefonice — 7. Grup sanitar
8. Ghișeu ziare, țigări etc. — 9. Bar — 10. Curte interioară — 11. Intrare restaurant — 12. Săli de mese — 13. Oficiu — 14. Cofetărie
15. Băuturi — 16. Bucătărie rece — 17. Bucătărie caldă — 18. Spălător veselă — 19. Spălător vase — 20. Vestiare personal restaurant
21. Patiserie — 22. Oficiu bar — 23. Centrala telefonică — 24. Portar — 25. Vestiare personal hotel — 26. Post transformare — 27. Florărie
28. Artizanat — 29. Cofetărie — 30. Agenție O.N.T. «Carpați» — 31. Frizerie — 32. Tutungerie — 33. Braserie — 34. Curte serviciu

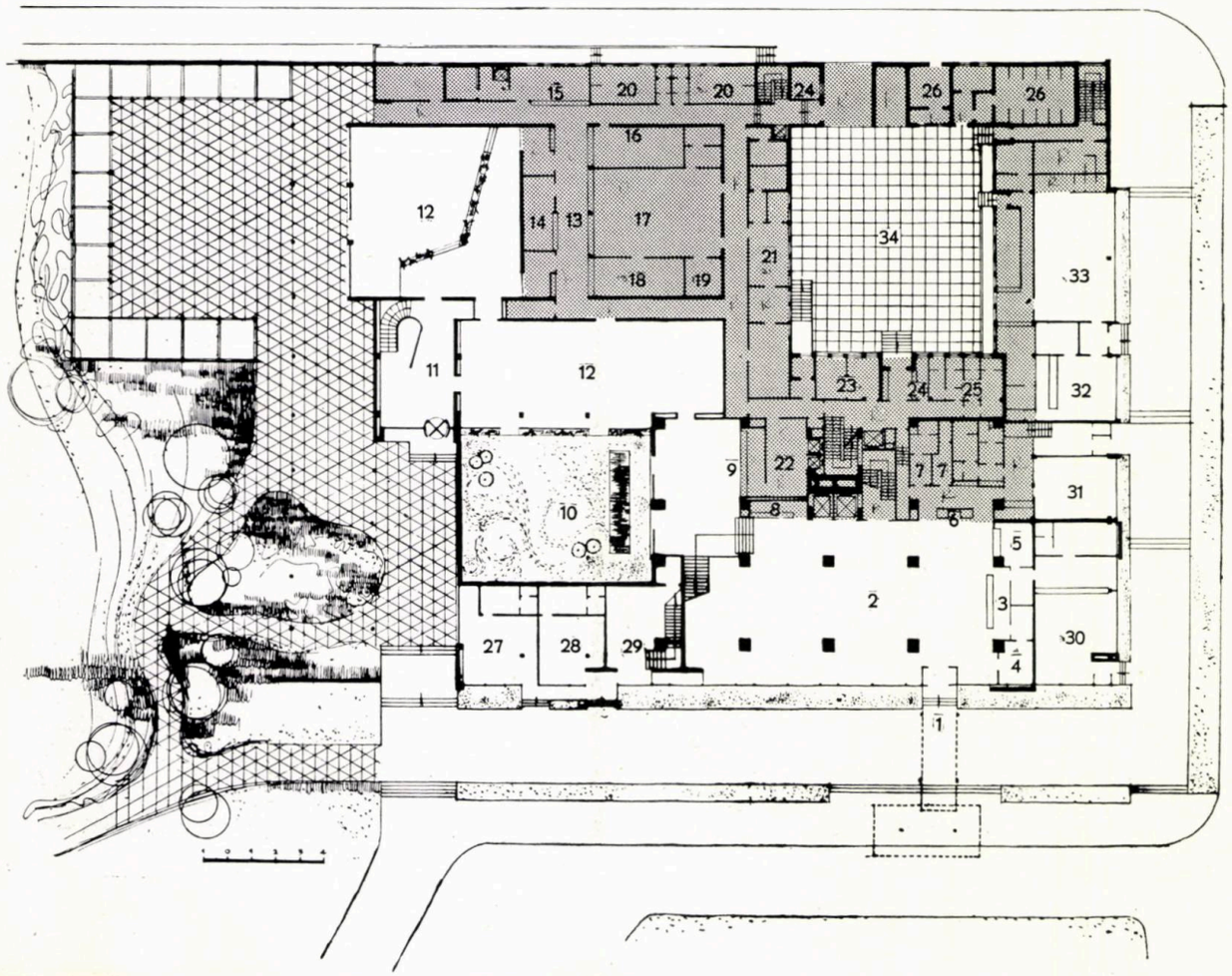

postește un mare salon de recepție cu folosințe multiple (corespondență, lectură, conferințe sau banchete), cofetăria și coafura. Plafonul dublu al mezaninului îndeplinește și rolul de etaj tehnic.

Nivelul terasei, peste corpul de cazare, cu vedere liberă spre toată zona înconjurătoare, a fost amenajat pentru a servi drept spațiu suplimentar de agrement locatarilor hotelului. El este deservit de un oficiu care, prin monte-charge, poate fi alimentat de serviciile restaurantului.

Urmează un ultim nivel tehnic ocupat de camerele motoarelor de ascensor, centrala de radioficare și vasul de expansiune.

La subsol și un demisol parțial au fost grupate toate serviciile anexă ce deservesc în comun hotelul, restaurantul și magazinele și anume: spălătoria, centrala termică și de ventilație, hidroforul, postul trafo etc.

Structura de rezistență a hotelului, celulară pe nivelurile de cazare, este pe de o parte rigidă, fiind alcătuită din diafragme de beton armat, și pe de alta elastică, pe cadre de beton armat, la subsol, parter și mezanin. Trecerea de la structura rigidă la cea elastică se face prin intermediul unor grinzi-pereți și al unor evazări la stîlpii mezaninului, care asigură o scurgere mai bună a eforturilor.

În ceea ce privește gradul ridicat de confort pe care va trebui să-l ofere complexul hotelier din Piatra-Neamț, acesta va fi realizat nu numai prin dimensionarea și proiectarea tuturor serviciilor anexă necesare, cît și prin instalațiile, finisajele și dotările proiectate.

Astfel, încălzirea centrală se va face cu apă caldă, iar aerul va fi condiționat în sălile restaurantului și recepției. Printr-un sistem de ventilații mecanice se va evacua și aerul viciat de la bucătărie, spălătorie, grupul sanitar al parterului și salonul de coafură.

Iluminatul este mixt — incandescent și fluorescent. S-au prevăzut de asemenea în toate camerele corpului de cazare semnalizări optice și acustice, telefoane, radioficare (două cu program radio și două cu emisie internă).

Grupurile sanitare vor fi dotate cu prize pentru aparate electrice de ras.

Finisajul va fi de bună calitate: pardoseli de marmură, mochetă și gresie, placaje exterioare cu travertin și în interior cu marmură, lambriuri de lemn cu polirey, tapete lavabile etc. Tîmplăria la partea de recepție, restaurant și magazine va fi metalică, iar la corpul înalt de cazare, din lemn de stejar.

Cu o deosebită grijă au fost studiate fațadele, pentru a se ajunge la o expresie plastică unitară și sinceră. Materialele folosite — placaj cu travertin, tencueli cu praf de marmură, profile din tablă de oțel inoxidabil și accente de ceramică colorată — vor asigura sobrietatea adecvată acestei construcții.

Arh. ALEXANDRU IOTZU

STUDIU PENTRU UN HOTEL LA ONEŞTI

Autori: arhitecţii Grigore Bălteanu,
Nona Florescu, Paris Manos
Coautori: arhitecţii Toma Olteanu,
Radu Tănăsoiu
I S C A S

În cadrul proiectării oraşului Oneşti s-a trecut şi la studierea unor obiecte social-culturale, printre care şi hotelul oraşului. Pentru această clădire s-a propus amplasamentul ce finalizează centrul comercial realizat, în cadrul unei pieţe în care se mai află Casa de cultură şi un bloc de locuinţe. În acest fel, clădirea înaltă a hotelului (parter, mezanin, 10 niveluri de cazare şi terasa-cafetărie) este pusă în valoare. Beneficiind şi de o platformă mai înaltă cu cca. 6 m faţă de centrul comercial, concomitent cu satisfacerea necesităţilor funcţionale privind accesul şi spaţiul înconjurător, hotelul are totodată largi perspective spre dealurile înconjurătoare şi spre platforma inferioară a oraşului. Mai mult, etajele superioare ale hotelului oferă o belvedere asupra ansamblului industrial petrochimic Oneşti-Borzeşti, în special noaptea, cu toată iluminarea lui feerică, deşi este situat la 3—7 km depărtare. În spre nord-vest, amplasamentul este limitrof parcului oraşului.

Atît amplasamentul cu cerinţele lui, cît şi orientarea şi programul complex al întregii clădiri au dus la concluzii ce se prezintă în cadrul studiului de faţă.

La parterul hotelului au fost prevăzute:

— recepţia, legată organic de funcţiunile suplimentare, de restaurant, prin intermediul barului şi salonului pentru micul dejun, şi de frizerie-coafură;

— restaurantul, ce deserveşte şi oraşul, avînd o capacitate de 210 locuri şi o terasă acoperită pentru 100 locuri, despărţit de partea de recepţie printr-o curte descoperită, intimă, deschisă şi spre piaţă;

— frizeria-coafura, desfăşurată pe 2 niveluri, unul din ele în supantă parţială, în cadrul înălţimii parterului general, deservind de asemenea şi oraşul.

În afara acestor funcţiuni ce deservesc direct şi concomitent hotelul şi oraşul, s-au mai prevăzut funcţiuni ce completează programul şi anume:

— cofetărie cu 70 de locuri (mezanin dar cu acces la parter);

— braserie cu 70 de locuri;

— bucătărie de bloc.

Acestea, împreună cu restaurantul, sînt deservite de complexul pentru preparare alimentară ce ocupă zona dinspre N.V. — parter şi subsol — cu mezanine parţiale (vestiare-administraţii).

Tot în corpul clădirii hotelului, la parter, mai este prevăzut şi un magazin tutungerie-artizanat.

La mezanin au fost prevăzute:

— saloanele intime ale hotelului, dispuse către piaţă, avînd un oficiu legat pe verticală pentru servirea gustărilor sau, în unele ocazii, pentru banchete;

— cofetăria cu anexele sale strict necesare pentru buna deservire.

Macheta hotelului

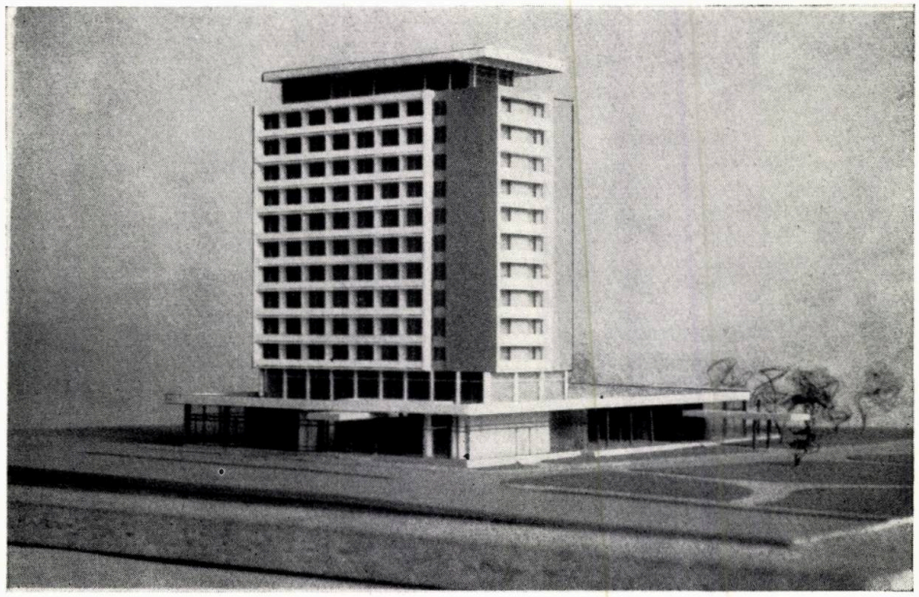

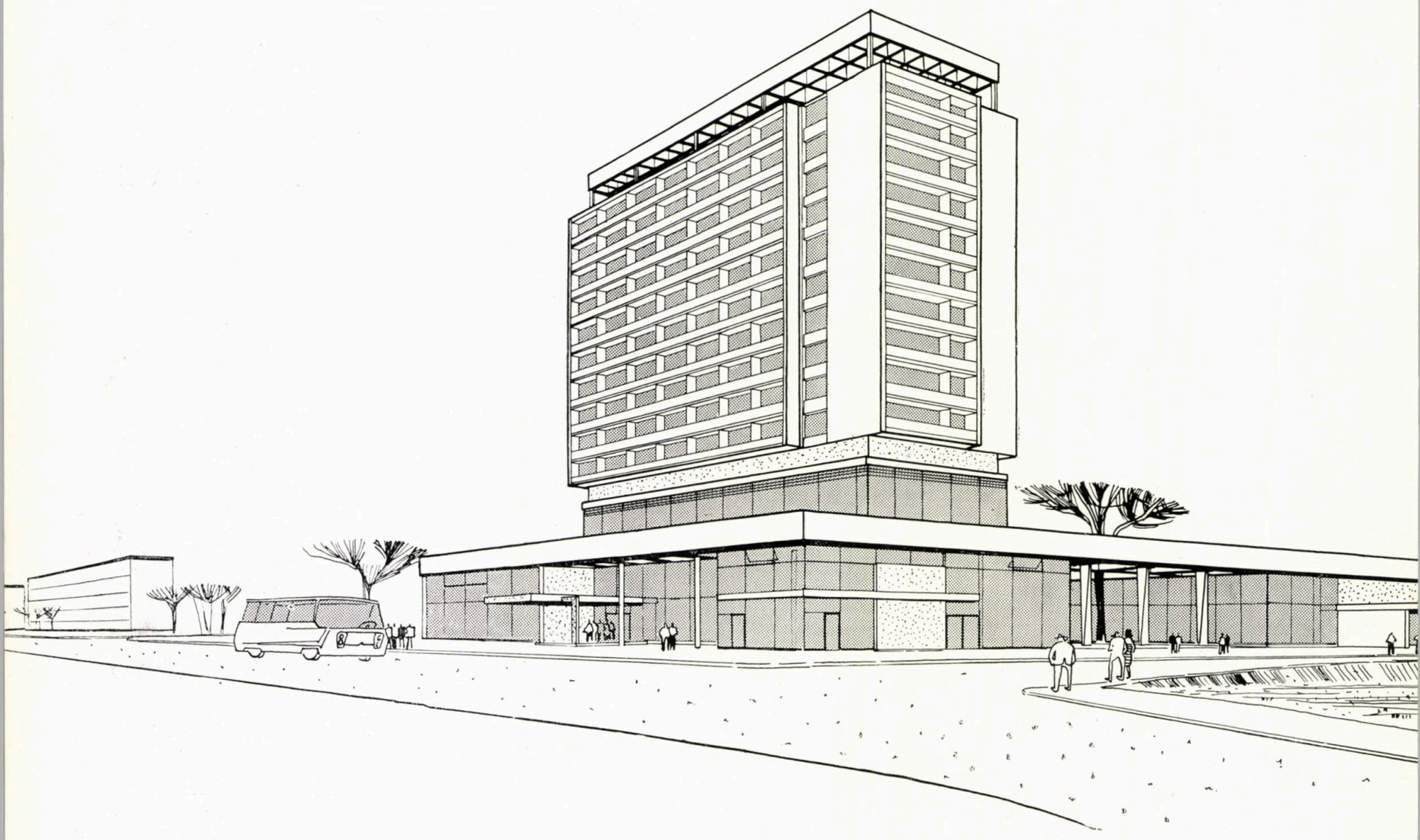

I
2
3
4

1 — *Perspectivă*
2 — *Plan cameră cu un pat*
3 — *Plan cameră cu 2 paturi*
4 — *Plan apartament*

Etajul curent cuprinde camerele cu 1 și 2 paturi.

Plecînd de la cele 200—220 locuri pe care le justifică necesitățile, avîndu-se în vedere mărimea finală a orașului, s-a obținut un număr de 216 paturi pe 10 niveluri : 40 camere cu 1 pat, 82 camere cu 2 paturi, 4 apartamente cu 3 paturi.

La rezolvarea etajului curent s-a ținut seama de unitatea optimă de deservit (cca. 20—25 paturi) ajungîndu-se la un număr de 22 paturi pe etajele de la II la X, etajul I cuprinzînd apartamente și camere de 1 pat.

Mezaninul are atît rolul de a completa funcțiunile enumerate mai înainte cît și rolul nivelului-tampon între partea zgomotoasă (parter) și partea de cazare.

Din planul etajului curent se vede că soluția propune completa dotare funcțională pe nivel (camere pentru oficiu, curățire și personal, baie de rezervă, depozitare, evacuare gunoi, scară principală flancată de 2 ascensoare și scară de serviciu cu ascensor și montecharge).

Gruparea camerelor s-a făcut de-a lungul unei circulații longitudinale, părțile de serviciu găsindu-se deasupra serviciilor anexă ale restaurantului, ceea ce a corespuns și perceperii lamelare a clădirii de-a lungul magistralei de acces dinspre stradă cît și orientării spre S.E. a majorității numărului de camere și paturi pentru cazare.

Terasa hotelului cuprinde un local-cafetărie pe terasa belvedere de la ultimul nivel, legat funcțional cu montecharge de funcțiunile preparare-alimentară și cu anexele minimale necesare.

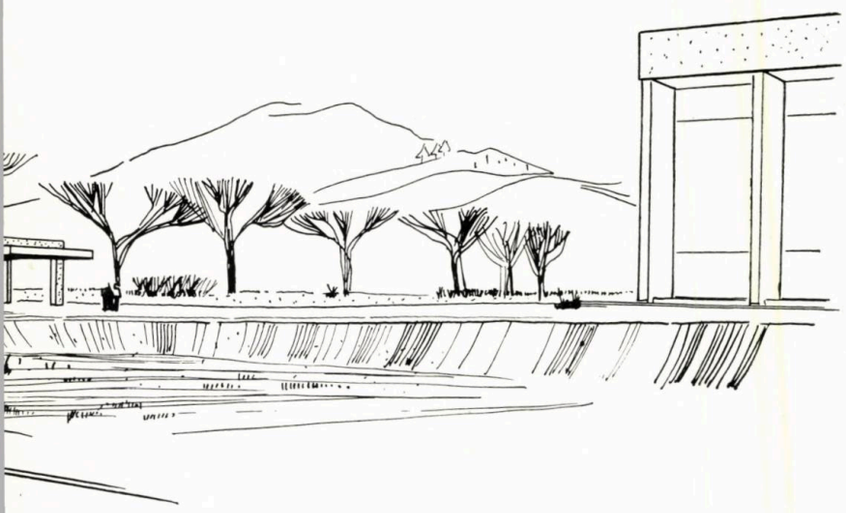

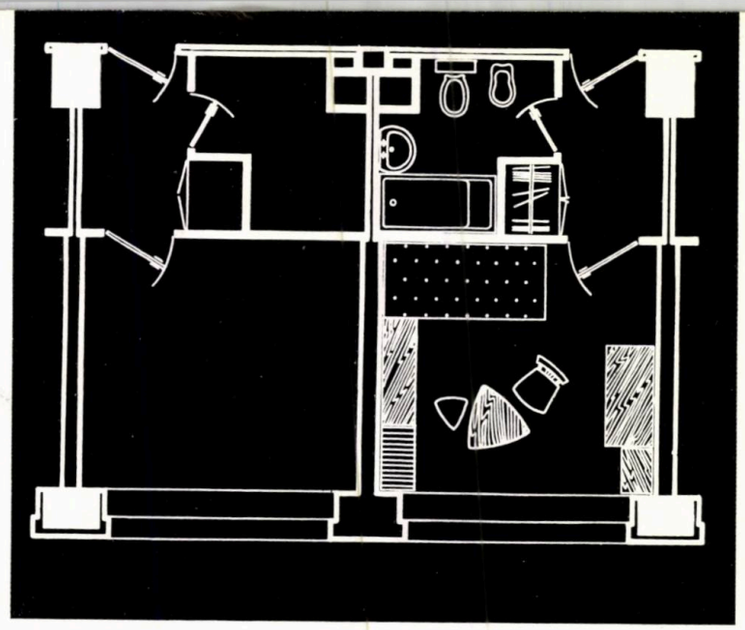

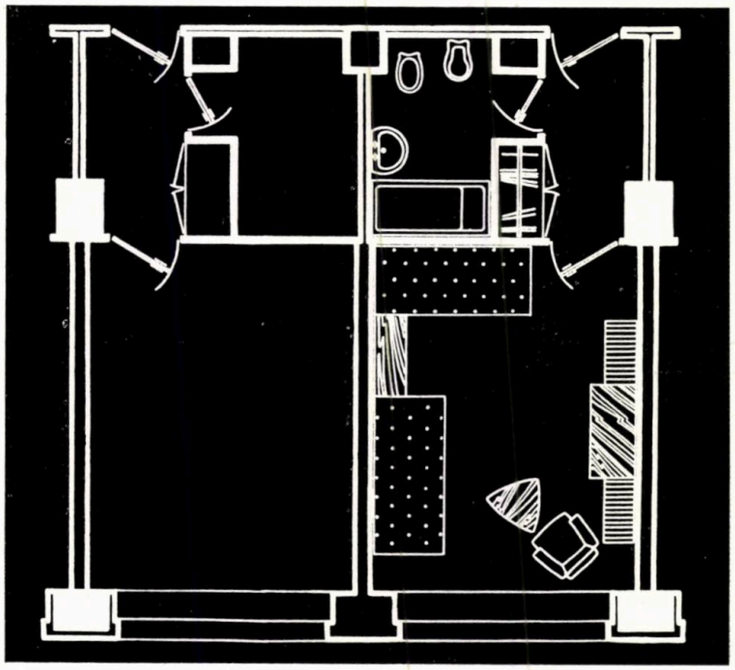

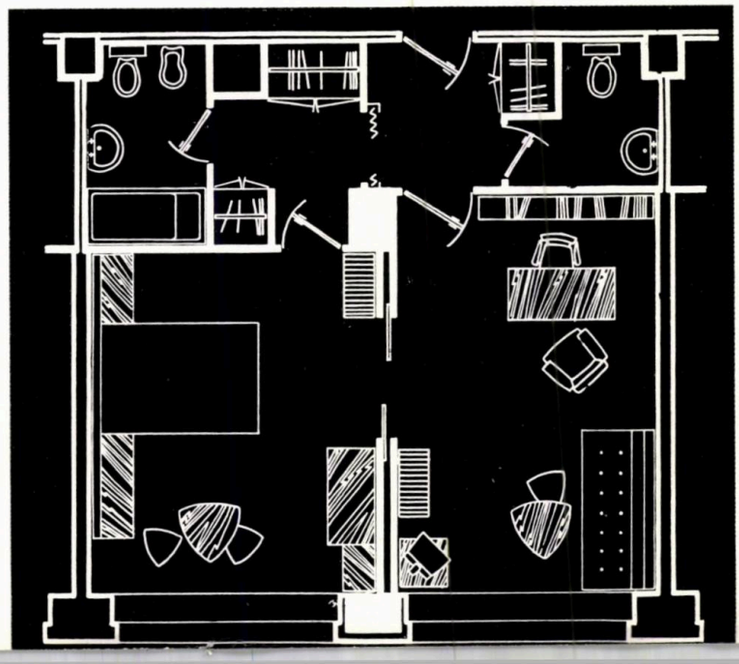

La subsol se găsesc centrala de ventilație, centrala de abur tehnologic, spălătoria, atelierul și depozitele pentru hotel, precum și anexele de depozitare și semipreparate ale complexului de preparare alimentară. La ultimul nivel — etajul XI — centrala telefonică.

★

Unul din elementele speciale care a fost discutat în cadrul problemei generale privind hotelurile din țară a fost acela al nivelului de confort: suprafață-dotare, atît în încăperile de cazare cît și în cele de recepție.

Față de faptul că orașul Onești are un profil industrial petrochimic foarte important, cu relații ce presupun cazare intensă și eventual vizitatori din străinătate, nivelul de confort propus este de categoria I, cu unele funcțiuni amplificate (recepție, saloane suplimentare).

I | 2 3 4

1 — *Plan parter*

1. Hol — 2. Portar, ghişeu O.N.T. « Carpaţi » 3. Birou — 4. Depozit bagaje — 5. Salon recepţie 6. Bar de zi — 7. Depozit băuturi fine — 8. Frizerie — 9. Salon mic dejun — 10. Garderobă 11. Restaurant — 12. Oficii — 13. Spălător veselă 14. Bucătărie caldă — 15. Spălător vase bucătărie — 16. Cafetărie — 17. Bufet — 18. Băuturi 19. Depozit băuturi — 20. Frigider băuturi 21. Bucătar şef — 22. Magazin bucătărie bloc 23. Cămară — 24. Bucătărie rece — 25. Preparare cofetărie — 26. Cămară — 27. Coacere — 28. Finisare — 29. Frigider — 30. Vestibul braserie — 31. Garderobă — 32. Braserie — 33. Spălător veselă 34. Preparări — 35. Cămară — 36. Bufet — 37. Depozit băuturi — 38. Frigider băuturi — 39. Bomboneric şi acces cofetărie — 40. Tutungerie şi artizanat — 41. Depozit — 42. Depozit ghiaţă — 43. Pubele gunoi

A. Intrare restaurant — B. Intrare frizerie-coafor C. Intrare tutungerie şi artizanat — D. Intrare hotel — E. Intrare cofetărie — F. Intrare braserie G. Intrare serviciu braserie — H. Intrare curte serviciu — I. Intrare subsol servicii — J. Intrare serviciu bucătării — K. Intrare curte serviciu L. Intrare magazin bucătărie bloc.

2 — *Plan mezanin*

1. Garderobă — 2. Salon mic de recepţie — 3. Salon recepţie — 4. Oficiu recepţie — 5. Cofetărie 6. Oficiu cofetărie

3 — *Plan etaj curent*

1. Cameră cu un pat — 2. Cameră cu două paturi 3. Oficiu de etaj — 4. Cameră personal — 5. Cameră curăţenie — 6. Baie suplimentară — 7. W.C. serviciu — 8. Depozit

4 — *Plan etaj XI*

1. Cafetărie — 2. Oficiu — 3. Centrala telefonică 4. Operatori — 5. Acumulatori

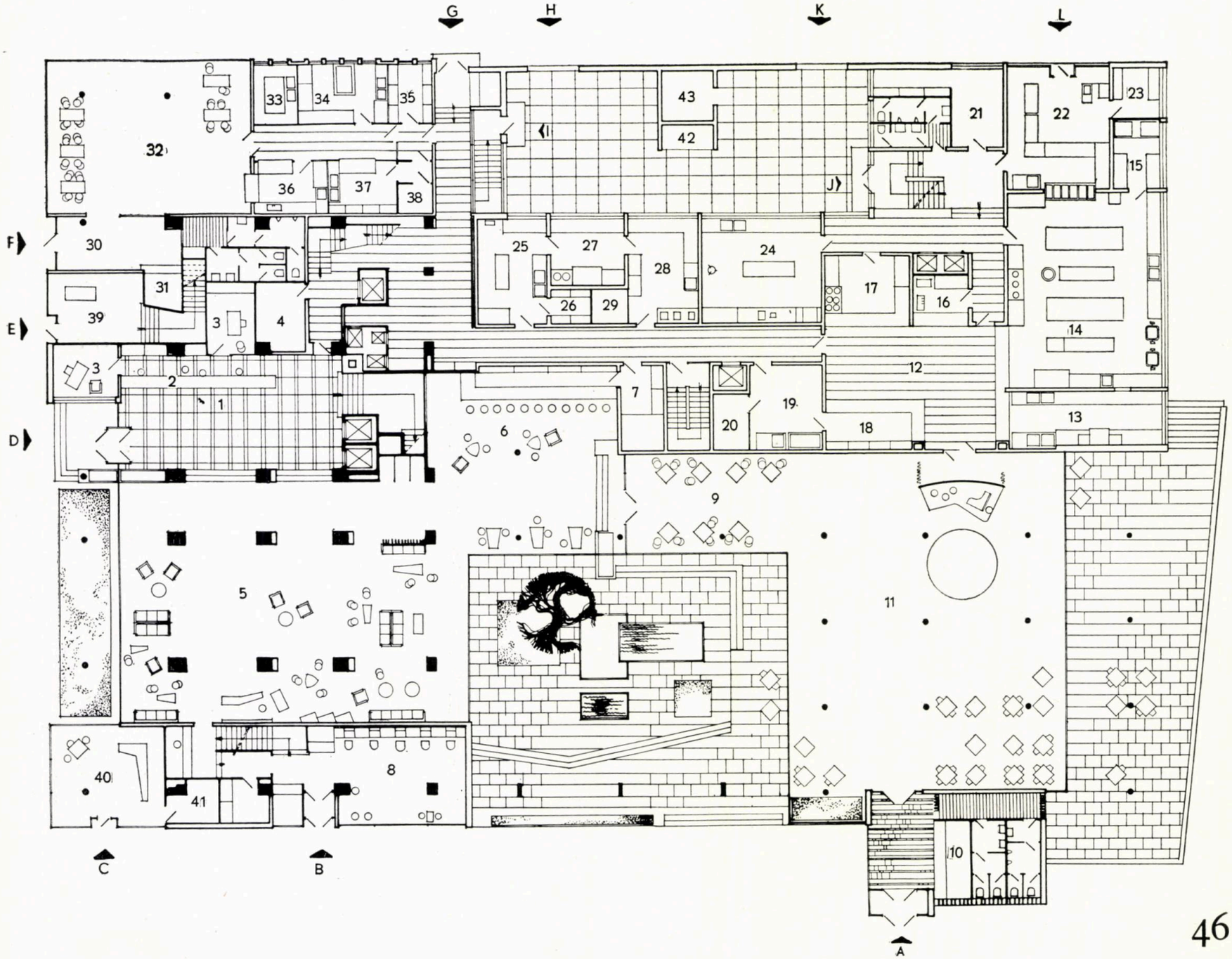

Principalii indici spațiali rezultați au fost:

Suprafață desfășurată cazare	= 33,24 m²/pat
Suprafață recepție	= 3,91 m²/pat
Suprafață cazare + recepție	= 37,15 m²/pat
Suprafață cazare + restaurant aferent *)	= 39,39 m²/pat
Suprafața camerei de 1 pat	= 10,8 m²
Suprafața camerei de 2 paturi	= 14,8 m²

*) S-a considerat 1/2 număr de paturi deservite în restaurant (deservire în două serii).

Din punct de vedere al dotării și al finisajelor au fost prevăzute următoarele:

— în încăperile de locuit, mobilierul este finisat cu material plastic; dulapurile și ușile înzidite acoperite cu placaje plastice și furnire fine, pereții finisați cu tapete lavabile, pardoseala cu mochetă; sistem de semnalizare triplu; băi complete;

— în spațiile de recepție și circulații pe etai, precum și în cele legate de ele, au fost prevăzute tencuieli speciale, pardoseli din mochetă sau dale de marmură, piatră naturală, după caz. Iluminarea va fi fluorescentă, gradată (discretă pe coridoare, intensă la recepții), parțial ascunsă;

— ferestrele în sistem de tîmplărie fină cuplată cu rulouri și două rînduri de perdele (transparente și opace), înglobînd în grosimea respectivă fereastră + galerie și radiatoare ascunse;

— încălzirea va fi centrală, prin termoficare (soluție generală pe întregul oraș, centrala de abur permițînd o bună funcționare a spațiilor de deservire, bucătării + spălătorie).

Arh. NONA FLORESCU

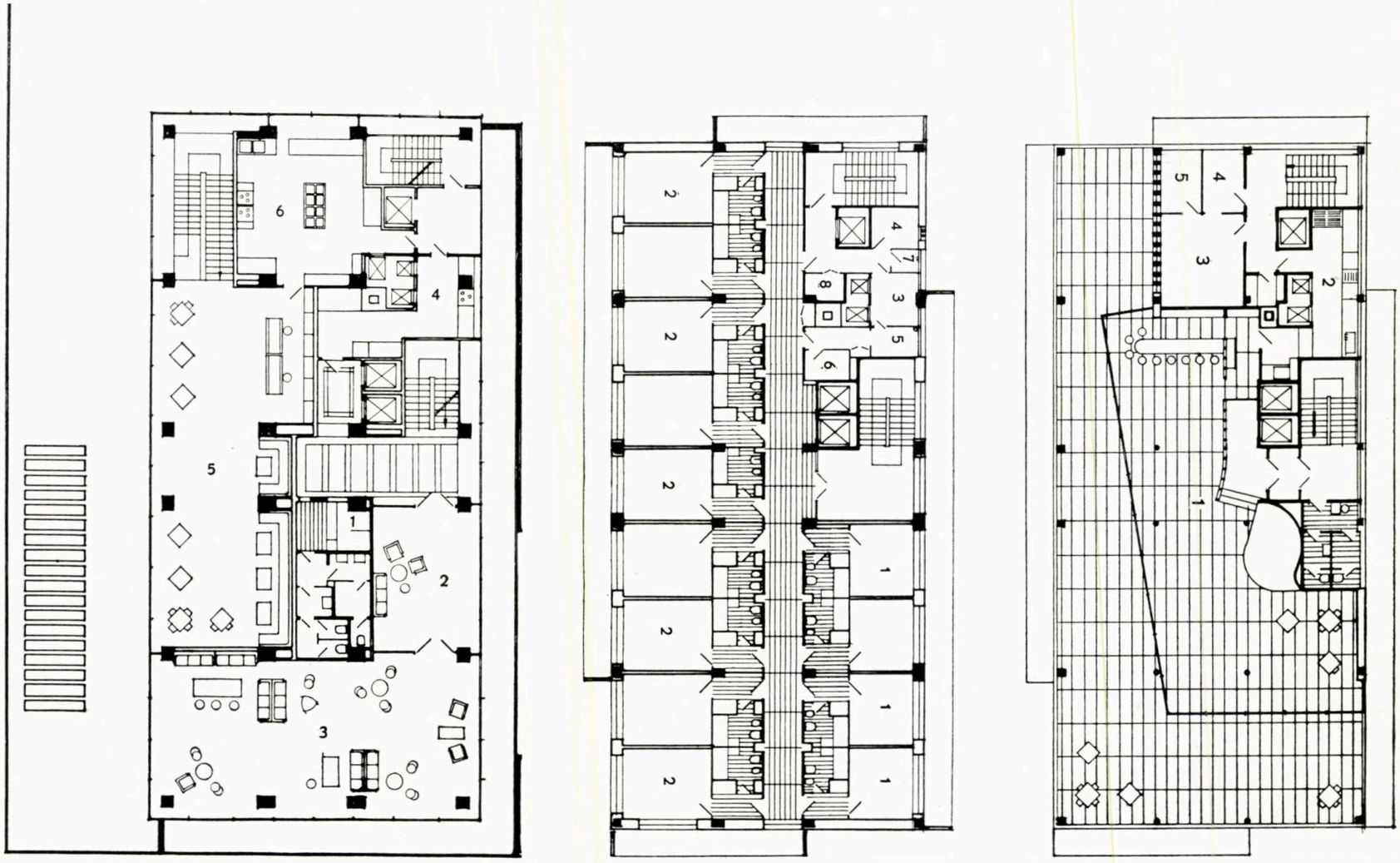

Redacţia invită cititorii să-şi expună părerea asupra punctelor de vedere diferite cuprinse în articolele arhitecţilor Constantin Enache şi Traian Chiţulescu.

Conf. arh. CONSTANTIN ENACHE

INDUSTRIA, ZONĂ FUNCŢIONALĂ A ORAŞULUI SAU A TERITORIULUI

I. PRECIZAREA PREMIZELOR

— Arhitectura noastră se defineşte nu prin sarcina izolată de a rezolva o funcţie de locuit, de producţie, de deservire culturală — şcolară — sportivă — sanitară, de recreaţie, de transport, ci prin sarcina amplă şi de mare răspundere de a crea *cadrul construit activ*, în care să se desfăşoare în condiţii optime viaţa şi activitatea complexă a individului, a familiei, a societăţii.

— Cadrul construit se concretizează, pe treapta superioară a sistematizării, sub forma a două organisme vii, cu funcţiuni complexe: *oraşul* (treaptă superioară spre care evoluează în perspectivă toate aşezările omeneşti) şi *teritoriul* (pe toate treptele de complexitate: teritoriu preorăşenesc, microregiune, regiune, teritoriul întregii ţări).

— Definirea şi rezolvarea interdependentă a diferitelor funcţii nu se poate face deci în mod just decît în interiorul acestor două organisme.

II. UNELE OBSERVAŢII PRIVIND TEORIA ŞI PRACTICA ACTUALĂ ÎN ACEST DOMENIU

În rezolvarea funcţiei de producţie a oraşului se pleacă în prezent, fără excepţie, de la definirea unor relaţii formulate ca « relaţii între industrie şi oraş ». Eroarea este, după părerea mea, fundamentală: se stabileşte o relaţie între un organism (oraşul) şi o funcţie a acestuia (industria)*, creîndu-se în mod artificial o *dualitate* (oraş-industrie) *(fig. 1)* în locul unei *unităţi organice* a zonelor funcţionale componente ale oraşului *(fig. 4)*. Aceasta are consecinţe directe asupra practicii de arhitectură:

1. Funcţia de producţie se rezolvă în prezent sub forma a trei categorii de zone industriale definite şi, în consecinţă, rezolvate, nu *în interiorul*, ci *în raport* cu oraşul *(fig. 2)*:

— zone industriale din afara oraşului;

— zone industriale de la marginea oraşului;

— zone industriale de importanţă redusă din interiorul oraşului, formate pe baza unor fabrici existente, şi a căror dezvoltare urmează să fie limitată.

Amplasarea de industrii, izolate de zonele industriale, se admite în interiorul oraşului numai în mod excepţional, cerîndu-se justificarea necesităţii acestei excepţii printr-o documentaţie temeinică.

O primă observaţie se poate face asupra impreciziei acestei clasificări, care — în loc să se refere la celelalte zone funcţionale ale oraşului, sau la elemente care îl definesc (perimetrul zonei de locuit **, intravilan, extravilan) — se leagă de noţiuni în acest caz neprecise ca « în afara », « la marginea », « în interiorul ».

2. Amplasînd, prin excepţie, industrii izolate în oraş şi creînd zone industriale de importanţă redusă « în interiorul oraşului », este evident că industria se concentrează « la marginea » şi « în afara oraşului ».

Adăugînd acestei tendinţe necesitatea scoaterii din zona de locuit a unor întreprinderi moştenite, necorespunzătoare ca amplasament, nocivităţi, stare sau fărîmiţare în unităţi mici (care împiedică organizarea optimă a procesului de producţie), se ajunge la concentrarea excesivă a industriei în zone industriale, îndeosebi în zone situate « la marginea » şi « în afara oraşului », concentrare ilustrată prin:

a) Procentul redus (din totalul teritoriului ocupat de industrie) al industriilor amplasate în interiorul zonei de locuit faţă de cele grupate în zone industriale: 14,10% faţă de 85,90% la Bucureşti; 10% faţă de 90% la Baia Mare; 19,90% faţă de 80,10% la Turda — Cîmpia Turzii.

b) Procentul ridicat pe care-l reprezintă teritoriul ce poate fi ocupat de industrie în zonele industriale faţă de teritoriul ocupat de oraş în perimetrul zonei de locuit: zonele industriale *Galaţi* (107%), zonele industriale *Baia Mare* (80%), zonele industriale *Turda—Cîmpia Turzii* (42%).

c) Suprafaţa relativ mare a unor zone industriale, ţinînd seama de faptul că sînt zone industriale orăşeneşti: zona *Galaţi Nord-Vest* (344 ha), zona *Baia Mare-Est* (396 ha).

Trebuie arătat însă că în multe din aceste cazuri, întreprinderile existente sînt dispersate pe teritorii mari. Ocuparea integrală a teritoriului în limitele determinate de sistemul de reţele rutiere, feroviare şi de instalaţii, necesare deservirii lor, conduce la aceste suprafeţe exagerate. Se impune, deci, o etapizare atentă a ocupării teritoriului, ţinînd seama şi de limitele unei suprafeţe raţionale a zonei industriale.

d) Amplasarea nefirească în aceste zone a unor întreprinderi fără nocivităţi şi trafic feroviar, cu un număr mare de muncitori şi un trafic industrial rutier obişnuit, ilustrează de asemenea această concentrare excesivă a industriei în zone industriale. Se propune, de exemplu, în Bucureşti, amplasarea în zona industrială *Progresul-Jilava* a unui complex textil (format din unităţi de mătase, bumbac, tricotaje, textile, precum şi un institut de cercetări textile şi o şcoală profesională), deşi lipsa de nocivităţi, numărul mare de muncitori în schimbul maxim (cca. 5 000), suprafaţa relativ mică de teren necesară (40 ha), traficul feroviar de numai 12 vagoane/24 ore, (care poate fi înlocuit cu 30 autocamioane de 4 tone), ar justifica amplasarea acestui complex în legătură mai organică cu zona de locuit. Se pot da astfel nenumărate exemple de întreprinderi ale industriei alimentare, uşoare, de unităţi ale cooperaţiei, de depozite, concentrate fără justificare în zone industriale foarte mari.

3. Crearea dualităţii « oraş-industrie » şi a tipurilor de zone industriale care o exprimă, ca şi concentrarea excesivă a industriilor — îndeosebi în zone situate « la marginea » şi « în afara oraşului » — îşi suprapun efectele în cadrul sistematizării oraşelor, sub forma următoarelor aspecte negative:

— Ca rezolvare în spaţiu, practic oraşul se constituie din zona de locuit şi celelalte patru zone funcţionale pe sistemul de reţele de circulaţii şi de instalaţii, rotunjindu-se în limitele unui perimetru, « la marginea » sau «în afara» căruia se amplasează zona sau zonele industriale *(fig. 2)*.

— Funcţional, pe lîngă faptul că provoacă lipsa de unitate a oraşului, o astfel de rezolvare dualistă şi concentrată măreşte durata de deplasare locuinţă-loc de muncă şi duce la dimensionarea pentru schimbul maxim, deci neeconomică, a reţelei şi mijloacelor de transport în comun pe direcţia în care s-a concentrat excesiv industria *(fig. 3)*. Se produc, în consecinţă, cheltuieli suplimentare de investiţii şi exploatare. În Bucureşti, de exemplu, va trebui să se asigure în principal pe o singură direcţie radială, pentru fiecare din zonele: Militari, 23 August şi Progresul-Jilava, transportul în comun al unui schimb maxim care poate să ajungă la cca. 40 000 muncitori.

— Plastic-arhitectural oraşul este lipsit în structura lui de aportul de varietate şi frumuseţe al industriei.

— Ca rezolvare în timp, schiţa de sistematizare a oraşului soluţionează toate celelalte zone funcţionale orăşeneşti, stabilind între ele raporturi cantitative (sintetizate în bilanţul teritorial) şi calitative (ca structură a oraşului în ansamblul lui şi ca împărţire în unităţi urbanistice complexe a diferitelor zone funcţionale), dar se limitează la a indica « zona » sau « zonele industriale » sub forma unor pete de culoare. Detaliul de sistematizare a zonei industriale găseşte deci relaţia « oraş-industrie » stabilită sub aspectele ei esenţiale: amplasarea, delimitarea şi dimensionarea, şi poate acţiona cel mult, pe planul acestei relaţii, asupra îmbunătăţirii înscrierii sistemului de reţele de circulaţii şi de instalaţii al « zonei industriale » în sistemul de reţele ale oraşului.

III. PROPUNERI DE ABORDARE ŞI REZOLVARE A PRINCIPALELOR PROBLEME

1. *În vederea înlăturării artificialei dualităţi şi stabilirii unităţii, consider că este necesar ca industria să fie tratată efectiv ca zonă funcţională a oraşului, respectiv a teritoriului (fig. 4).*

Zona de industrie se înscrie astfel în cadrul organismului orăşenesc în interdependenţă cu celelalte 5 zone funcţionale: zona de locuit, zona dotărilor de importanţă orăşenească, zona spaţiilor plantate şi sport de importanţă orăşenească, zona reţelei şi staţiilor de circulaţie, zona reţelelor, staţiilor şi surselor de instalaţii.

În cadrul teritoriului, dat fiind scara diferită de mărime şi de complexitate, industria apare sub forma *zonelor de industrie*, de asemenea înscrise în cadrul organismului teritorial în interdependenţă cu celelalte 5 zone funcţionale: aşezările omeneşti, zone de agricultură, zone de recreaţie, turism şi cură, zone ale reţelelor şi staţiilor de circulaţie, zone ale reţelelor staţiilor şi surselor de instalaţii.

*) Înţeleg prin industrie atît activitatea de producţie cît şi cea de depozitare.

**) Însăşi « perimetrul zonei de locuit » constituie o concretizare a concepţiei dualiste « oraş-industrie ».

2. În condițiile tratării efective a industriei ca zonă funcțională a orașului sau a teritoriului, se creează următoarele relații:

— *relația dintre zona de industrie și celelalte zone funcționale în cadrul organismului orășenesc;*

— *relația dintre zonele de industrie și celelalte zone funcționale în cadrul organismului teritorial.*

Materializate pe suportul comun al sistemului de rețele de circulație și de instalații, aceste relații au următoarele forme esențiale de manifestare:

— În cadrul organismului orășenesc:
- zona de locuit ←→ zona de industrie,
- zona de locuit ←→ zona dotărilor de importanță orășenească,
- zona de locuit ←→ zona spațiilor plantate și sport de importanță orășenească;

— În cadrul organismului teritorial:
- așezările omenești ←→ zone de industrie, zone de agricultură,
- așezările omenești ←→ zone de recreație, turism, cură.

Dintre acestea, în cadrul ambelor organisme, prima relație este cea mai importantă prin:

— Suprafețele pe care le ocupă cele două zone în cadrul orașului: zona de locuit cca. 32%, zona de industrie cca. 31%, celelalte zone funcționale cca. 37% (procente medii care variază în funcție de gradul de industrializare, de tipul și mărimea orașului).

— Timpul teoretic pe care îl ocupă împreună în viața individului: astăzi 8 + 8 = 16 ore din 24 ore, în perspectivă 8 + 6 = 14 ore din 24.

— Intensitatea mare și concentrarea (la intrarea și ieșirea schimbului maxim) fluxurilor de transport în comun ilustrate de faptul că: cca. 22% (75% schimb maxim din cca. 30% salariați în industrie) din populația orașului pulsează, concentrat, între aceste două zone.

— Frecvența zilnică a acestor fluxuri, în timp ce între celelalte zone funcționale frecvența este mai rară.

3. *Relația de bază, în cadrul organismului urban, se formulează, în consecință, astfel:*
- *zona de locuit ←→ zona de industrie.*

4. *Rezolvarea acestei relații trebuie să aibă în vedere următoarele principii:*

a) *Prin importanță și mărime, cele două zone funcționale formează principala masă construită din care se modelează orașul.*

b) *Mărimea zonei de industrie trebuie corelată cu mărimea zonei de locuit, atît în ceea ce privește numărul de muncitori, cît și în ceea ce privește suprafața ocupată.*

— Determinarea numărului de muncitori se face în funcție de populația orașului, considerînd un procent de cca. 30% muncitori din totalul populației, procent mediu care variază în funcție de gradul de industrializare, de tipul și de mărimea orașului.

— Determinarea suprafeței ocupate în *zona de industrie* se poate face, ca ordin de mărime, pe baza numărului de muncitori și a unei densități brute medii de 150 muncitori/ha zonă de industrie.

Subliniem însă că, pe de o parte, datele pentru determinarea dimensiunilor teritoriilor întreprinderilor industriale, precizate în « Principiile de bază ale Academiei de Construcții a U.R.S.S. din 1960 privind proiectarea planurilor generale ale întreprinderilor industriale », arată o mare variație a numărului de muncitori/ha zonă de industrie, nepermițînd să se extragă un asemenea indice pentru densitatea brută medie. Pe de altă parte, variația acestui indice este determinată nu numai de marea varietate a ramurilor industriale, ci și de două tendințe generale, contradictorii, caracteristice actualei dezvoltări a industriei: rezolvarea halelor industriale pe parter și automatizarea proceselor de producție, care duc la micșorarea numărului de muncitori/ha zonă de industrie, și comasarea halelor industriale care duce la mărirea numărului de muncitori/ha zonă de industrie.

Densitatea brută medie de 150 muncitori/ha zonă de industrie este verificată de experiența acumulată la realizarea diferitelor « zone industriale », ale unor orașe noi din Anglia, unde s-au obținut următoarele cifre: 87 la Teame Valley, 185 la Spennimoor, 173 la Leichworth, 148 la Welwyn.

Determinarea indicativă a suprafeței ocupate în zona de industrie s-ar putea face și în funcție de suprafața ocupată în zona de locuit (zonă a cărei determinare cantitativă este mai precisă și care variază mai puțin decît celelalte zone funcționale în raport cu importanța și mărimea orașului, condițiile de relief etc.), pe baza unui procent ce trebuie stabilit prin analiza și comparația unor cazuri concrete de la noi din țară și din alte țări.

Rezultă deci, ca o sarcină urgentă a practicii de arhitectură din acest domeniu, stabilirea limitelor de variație a densității brute medii/ha zonă de industrie (în funcție de specificul întreprinderilor) și a raportului dintre suprafața ocupată în zona de locuit și suprafața ocupată în zona de industrie.

c) *Această nouă relație de bază, zona de locuit — zona de industrie, determină o structură specifică a zonei de industrie.*

5. Structura zonei de industrie propun să fie determinată ținînd seama de următoarele principii:

— *Zona de industrie este necesar să fie rezolvată ca un tot, ca zonă funcțională unică cu acest profil, asemeni celorlalte zone ale orașului.*

— *Pentru ca legătura dintre zona de locuit și zona de industrie în cadrul orașului să fie organică, structura lor este firesc să fie asemănătoare.*

— *În consecință, zona de industrie urmează să fie formată din unități urbanistice specifice.*

6. În ceea ce privește tipurile de unități urbanistice ale zonei de industrie, consider că, pe baza practicii de sistematizare acumulate, se pot face următoarele observații și propuneri:

a) *Tipurile de unități urbanistice complexe ale zonei de locuit* sînt determinate de complexitatea de deservire a populației și raza de deservire și sînt definite prin teritoriul ocupat și numărul de locuitori (tabel 1);

b) Avînd ca obiectiv rezolvarea optimă a relației de bază zona de locuit — zona de industrie, *rezultă următorii factori determinanți ai tipurilor de unități urbanistice ale zonei de industrie:*

— folosirea unei părți din forța de muncă destinată industriei, în întreprinderi amplasate chiar în unitatea urbanistică complexă de locuit;

— gradul de nocivitate sau incomodare al industriei față de locuințe *(fig. 9);*

Tabelul 1

Nr. crt.	Unitatea urbanistică complexă	Teritoriul ocupat	Nr. locuitori
0	*(Grupa de locuințe* element de compoziție al microraionului, care nu formează însă o unitate urbanistică complexă)	5 ha — 8 ha	1 500 — 2 500
1	Microraion	20 ha — 50 ha	5 000 — 12 000
2	Cartier	200 ha din care: — 30% dotări + circulații — 140 ha pt. 3—7 microraioane	30 000 — 60 000
3	Sector orășenesc	500 ha — 1 200 ha	100 000 — (dens. br. 200 loc/ha) 360 000 (dens. br. 300 loc/ha)

— volumul transportului feroviar și rutier;

— raza de răspîndire a produselor întreprinderii sau raza de deservire, în cazul depozitelor.

Deoarece de maximă importanță pentru dimensionarea, programul și amplasarea unei astfel de unități urbanistice este primul dintre factorii citați, ajungem — *într-o primă ipoteză* (care pare rațională) că 1/3 din forța de muncă destinată industriei este folosită chiar în unitatea urbanistică complexă de locuit *(fig. 5, 6, 7)* — la propunerile de *tipuri de unități urbanistice de industrie din tabelul 2.*

Consider că posibilitatea realizării acestor tipuri de unități urbanistice de industrie are de pe acum confirmări concludente ale practicii noastre de sistematizare:

— Întreprinderea Automatica din București constituie ilustrarea unei unități urbanistice de Tipul 1, bine încadrată atît funcțional cît și plastic-arhitectural în structura cartierului Floreasca.

— În cadrul sistematizării orașului Galați, s-a studiat, într-o variantă, formarea în jurul unor întreprinderi

Tabelul 2

Nr. crt.	Unitatea urbanistică complexă de locuit	Forța de muncă destinată pt. industrie*)	Teritoriul necesar pt. industria care să ocupe toată această forță de muncă **)	Unitatea urbanistică de industrie***)			
				Forța de muncă	Teritoriul necesar	Tipul	Denumirea propusă
0	Grupa de locuințe	Nu este firesc să fie luată în discuție pentru amplasarea de industrie					
1	Microraion	1 500 — 3 600	10 ha — 24 ha	500 — 1 200	cca. 4 ha — 8 ha	Tip 1	Grupa de industrie
2	Cartier	9 000 — 18 000	60 ha — 120 ha	3 000 — 6 000	cca. 20 ha — 40 ha	Tip 2	Microraion de industrie
3	Sector orășenesc	30 000 — 98 000	200 ha — 660 ha	10 000 — cca. 33 000	cca. 200 ha	Tip 3	Cartier de industrie

*) 30% din locuitorii unității urbanistice complexe de locuit.

**) Calculat la densitatea brută medie de 150 muncitori/ha zonă de industrie.

***) În ipoteza că 1/3 din forța de muncă destinată industriei este folosită chiar în unitatea urbanistică complexă de locuit.

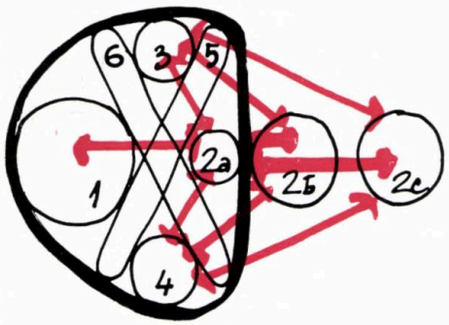

1

2

3

existente, a două unităţi urbanistice de Tipul 2, care se încadrau organic în structura cartierului de locuit nord-vest, printre celelalte microraioane *(fig. 8)*. De asemenea, în sistematizările de « zone industriale » pe care le-am elaborat, sistemul de reţele de circulaţie şi instalaţii decupează teritoriul în unităţi structurale de 30—50 ha care constituie şi etape de realizare a « zonelor » şi care, putînd să existe independent, confirmă de asemenea posibilitatea realizării unităţilor urbanistice de Tipul 2.

— Toate « zonele industriale » orăşeneşti, sistematizate pînă acum, constituie de fapt unităţi urbanistice de Tipul 3.

— Unităţi urbanistice mai mari de 200 ha (cînd apare absolut necesar pînă la 400 ha) nu sînt indicate, deoarece produc concentrări excesive de fluxuri la schimbul maxim (pînă la 45 000 muncitori); chiar la scara oraşului Bucureşti (cca. 2 000 000 locuitori în perspectivă), grupările maxime de industrie nu depăşesc 460 ha (zona 23 August).

Propun denumirile de grupă, microraion şi cartier de industrie, nu printr-un împrumut mecanic, ci pentru a sublinia şi prin terminologie unitatea organică ce trebuie realizată între zona de locuit şi zona de industrie.

Programul acestor unităţi urbanistice depinde de programul industriei fiecărui oraş şi el nu se poate preciza în detaliu decît de la caz la caz. Se poate aprecia însă că, în condiţiile industriei moderne, aproximativ 2/3 din întreprinderile industriale (alimentare, bunuri de larg consum, metalurgie şi chimie prelucrătoare, mecanică etc.) pot fi amplasate în unităţi urbanistice de Tipul 1 şi 2, întreprinderile care au nocivităţi mai mari şi trafic feroviar urmînd a fi amplasate în unităţi urbanistice de Tipul 3 *(fig. 9)*.

Fig. 1. — Schema concepţiei dualiste oraş-industrie.

1. Zona de locuit — 2. Zone industriale: din interiorul oraşului (2 a), de la marginea oraşului (2 b), din afara oraşului (2 c), — 3. Zona dotărilor de importanţă orăşenească; 4. Zona spaţiilor plantate şi sport de importanţă orăşenească; 5. Zona reţelei şi staţiilor de circulaţie; 6. Zona reţelelor, staţiilor şi surselor de instalaţii

Fig. 2. — Oraşul se constituie din zona de locuit şi celelalte zone funcţionale, rotunjindu-se în limitele unui « perimetru » la marginea căruia se amplasează « zona industrială » (studiu de sistematizare a oraşului Roman).

Fig. 3. — Schemă a oraşului Bucureşti.

Mărirea duratei deplasării locuinţă-loc de muncă şi dimensionarea pentru schimbul maxim a reţelei de transport în comun pe direcţiile în care s-a concentrat excesiv industria.

Fig. 4. — Schema concepţiei integrării organice a industriei în organismul orăşenesc.

1. Zona de locuit — 2. Zona de industrie — 3. Zona dotărilor de importanţă orăşenească; 4. Zona spaţiilor plantate şi sport de importanţă orăşenească — 5. Zona reţelei şi staţiilor de circulaţie — 6. Zona reţelelor, staţiilor şi surselor de instalaţii.

Fig. 5. — Schema repartizării (într-o primă ipoteză) a forţelor de muncă într-un oraş de 90 000, 180 000 locuitori — Variantă.

Fig. 6. — Schema repartizării (într-o primă ipoteză) a forţelor de muncă într-un oraş de 90 000, 180 000 locuitori — Variantă.

Fig. 7. — Schema repartizării forţelor de muncă într-un oraş de 90 000, 180 000 locuitori — Variantă.

Fig. 8. — Studiu de amplasare a unor microraioane de industrie în cartierul de locuit N-V Galaţi.

Fig. 9. — În fiecare din unităţile urbanistice de industrie propuse există posibilitatea amplasării unor întreprinderi a căror zonă de incomodare sau de nocivitate poate avea, în condiţiile de deformare maximă, faţă de limitele unităţilor urbanistice de locuit limitrofe, raze medii de 100—140 m (grupa de industrie 4—8 ha), 225—315 m (microraion de industrie 20—40 ha), 700—1 000 m (cartier de industrie 200 — max. 400 ha).

Fig. 10. — Exemplu de dualitate oraş-industrie (Aycliffe — Anglia).

Fig. 11. — Exemplu de dualitate oraş-industrie (Meaux — Franţa).

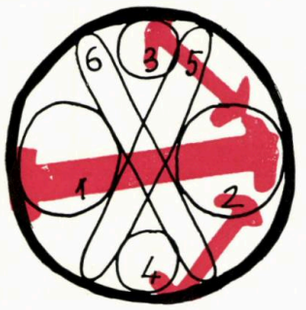

4

Amplasarea unităţilor urbanistice de industrie se poate face în următoarele variante *(fig. 5, 6, 7)*:

— Unitatea de Tipul 1 (grupa de industrie):
- în microraionul de locuit, pentru a ocupa cca. 1/3 din forţa de muncă (destinată pentru industrie) a microraionului;
- printre microraioanele de locuit ale unui cartier de locuit;
- printre cartierele de locuit ale oraşului;
- amplasare mixtă.

— Unitatea de Tipul 2 (microraionul de industrie):
- în cartierul de locuit, pentru a ocupa cca. 1/3 din forţa de muncă (destinată pentru industrie) a cartierului;
- printre cartierele de locuit ale oraşului;
- amplasare mixtă.

— Unitatea de Tipul 3 (cartierul de industrie):
- printre cartierele de locuit ale oraşului.

5

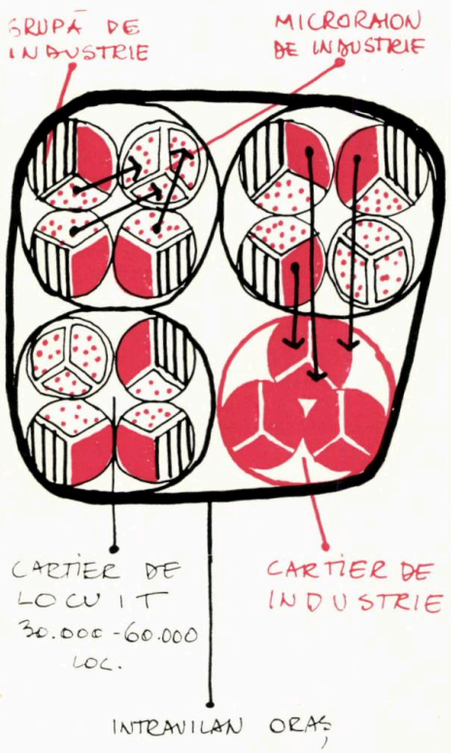

Prin aceste variante de amplasament se poate obține (folosind în același timp variantele de tipuri și program), în cadrul unei unități organice a celor două zone funcționale, o mare varietate funcțională și plastic-arhitecturală a orașului.

Tot în acest scop, parametrii care dimensionează și definesc cele trei tipuri de unități urbanistice de industrie sînt propuși în limite largi: pot fi adoptate astfel, de la caz la caz, valorile și soluțiile cele mai potrivite cu gradul de nocivitate sau de incomodare pe care îl prezintă întreprinderile din programul industriei orașului, specificul și importanța orașului, structura zonei de locuit, programul industriei, condițiile de teren, etapizarea realizării orașului etc.

c) Această structură este posibilă datorită celor două tendințe care caracterizează pe o scară din ce în ce mai largă industria modernă: *reducerea nocivităților* (prin adoptarea unor tehnologii perfecționate și a unor mijloace moderne de captare la sursă) și în consecință transformarea treptată a industriei în componentă din ce în ce mai salubră a organismului orășenesc; *înlocuirea transportului feroviar cu transportul pe pneuri*. Această ultimă tendință este evidentă, de exemplu, în realizarea «zonei» industriale în noile orașe din Anglia: în «zona» orașului Welwyn (început în 1920) toate întreprinderile au linie de cale ferată; în «zona» orașului Crawley (început în 1949) întreprinderile folosesc o platformă comună de descărcare fără a avea fiecare linie ferată de deservire, iar în «zona» orașului Stevenage (început după 1949) întreprinderile sînt deservite numai rutier, deși au trafic mare, iar «zona» are posibilitatea unei racordări ușoare la calea ferată.

7. Din această structură a orașului, respectiv a teritoriului, rezultă două tipuri de zone de industrie:

— *Zonă de industrie a orașului*, care poate fi formată din cele trei tipuri de unități urbanistice arătate la pct. III, 6, b.

— *Zonă de industrie a teritoriului.*

Primul tip trebuie să fie cel mai frecvent, zona de industrie a teritoriului urmînd să fie doar o excepție impusă de: necesitatea apropierii unor industrii de sursele de materie primă sau de sursele de producere a unor utilități folosite în mari cantități; producerea unor nocivități puternice care reclamă distanțe mari față de organismul orășenesc.

8. *Rezolvarea relației de bază:* zona de industrie — zona de locuit (respectiv zone de industrie — așezări omenești, în cadrul teritoriului), *cu o dimensionare corelată și controlată științific, și în cadrul unei structuri omogene a celor două zone, are urmări deosebit de favorabile pentru rezolvarea organismului orășenesc:*

a) *Funcțional*, se realizează legătura cea mai strînsă, într-o astfel de structură, unitățile urbanistice complexe ale zonei de locuit și ale zonei de industrie fiind în general în contact pe o bună parte a perimetrelor. Fluxurile de oameni și de produse sînt descompuse pe mai multe direcții, injectîndu-se astfel mai uniform în organismul orășenesc. Asigurarea eficienței economice maxime a investițiilor se obține prin cooperarea dintre întreprinderi, în cadrul unităților urbanistice de industrie, și, în același timp, prin lărgirea cooperării dintre zona de industrie și celelalte zone funcționale ale orașului. Zona de industrie poate folosi în condiții optime rețeaua de dotări a zonei de locuit și a zonei de dotări de importanță orășenească, eliminîndu-se astfel investițiile suplimentare pentru rețeaua de dotări a întreprinderilor.

Rețeaua de transport în comun devine mult mai rațională, reducîndu-se cheltuielile de investiții și exploatare. Transporturile în comun și transporturile industriale sînt mai uniform distribuite pe rețeaua rutieră a orașului. Schema deplasărilor către locurile de muncă, elaborată în cadrul schiței de sistematizare a orașului București, este convingătoare în ceea ce

8

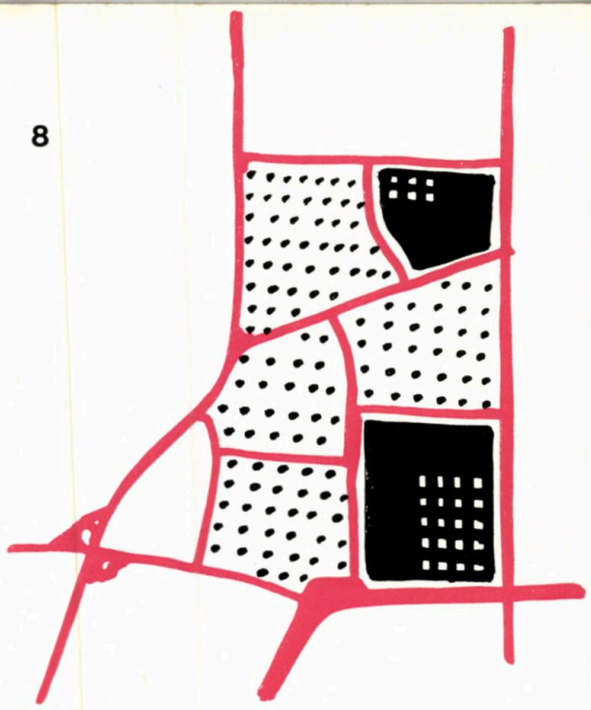

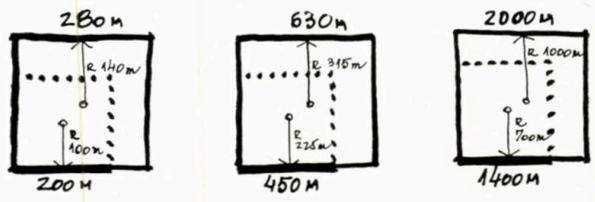

9

6

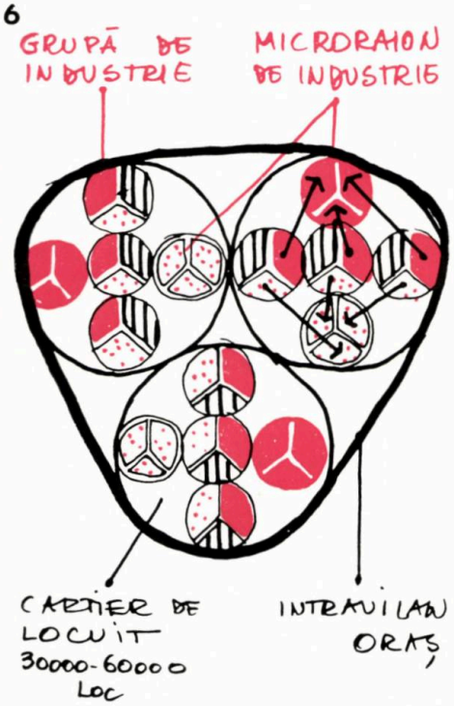

7

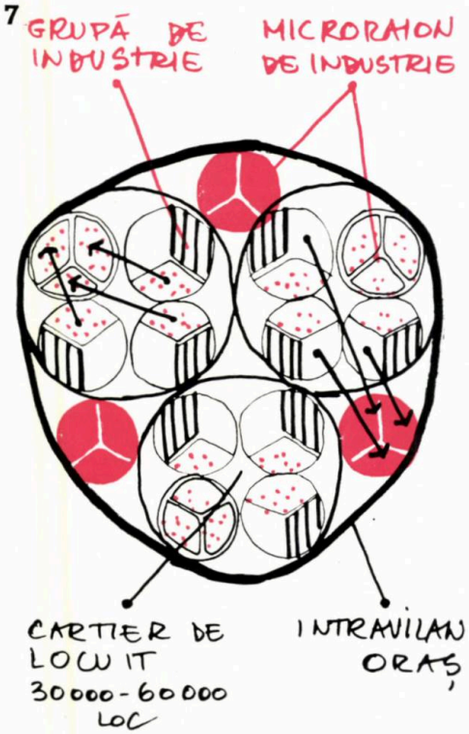

10

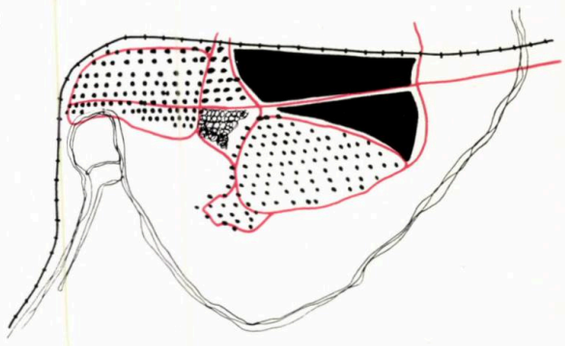

11

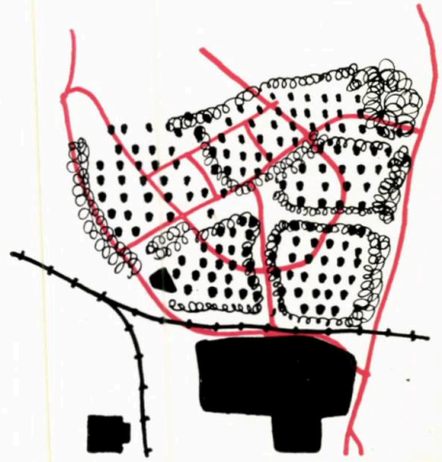

privește concentrările de transport în comun pe care le provoacă concentrarea excesivă a industriilor, și în ceea ce privește avantajele pe care le prezintă, dimpotrivă, distribuția rațională a acestora.

Se obiectează că zona de industrie ar putea incomoda prin mărimea și frecvența transportului industrial — în comparație cu transportul în comun — circulația interioară a orașului. Să verificăm: pentru a asigura transportul într-o oră a celor cca. 40 000 de muncitori din schimbul maxim la una din « zonele » Militari, 23 August sau Progresul-Jilava, ar fi necesare 2 autobuze + 2 troleibuze + 2 tramvaie (cu 2 vagoane) pe minut. Echivalîndu-le pe fiecare cu un vehicul, traficul transportului în comun, în această oră de vîrf, ar fi:

6 vehicule/minut × 60 minute = 360 vehicule/oră*).

Calculat pe o zi, pentru a putea fi comparat cu traficul transportului industrial, traficul transportului în comun este de:

360 vehicule/oră × 24 ore = 8 640 vehicule/zi.

Transformat în tone (considerînd 1 vehicul de 4 tone), transportul în comun ar echivala cu un transport industrial de aproape 35 000 t/24 ore, ceea ce înseamnă foarte mult.

Se impune, deci, concluzia că transportul în comun pentru orele de vîrf, în condițiile concentrării excesive a industriei în « zone industriale » situate la « marginea » și « în afara » orașului, este incomparabil mai mare (deci mai incomod) față de transportul industrial, în condițiile distribuției zonei de industrie a orașului sub forma unor unități urbanistice, țesute organic în textura orașului cu unitățile urbanistice complexe ale zonei de locuit. În această ultimă soluție, traficul transportului în comun se reduce din două motive: distanțele dintre locuință și locul de muncă micșorîndu-se mult, o mai mare parte din salariați se deplasează pe jos; de asemenea, descompunerea fluxurilor de circulație nu pe cîteva direcții principale, cum apare de exemplu în schița orașului București, ci în suprafață, pe un număr foarte mare de direcții, duce la micșorarea intensității traficului.

b) *Se realizează economii de investiții și exploatare la rețeaua de transport în comun și la rețeaua de dotări necesare industriei*, față de soluția concentrării excesive a industriei în « zone » situate « la marginea » și « în afara » orașului.

c) *Frumusețea robustă și inedită a industriei devine o componentă importantă a frumuseții contemporane și viitoare a orașului*. De asemenea, *industria poate contribui cu eficiență maximă la evitarea monotoniei și la sporirea varietății aspectelor sub care se înfățișează orașul* celor care îl străbat, pe arterele de circulație sau în interiorul diferitelor zone funcționale și unități urbanistice complexe.

9. Rezolvarea în practica de urbanism, pe linia acestor propuneri, a relației de bază zona de industrie — zona de locuit, presupune însă asigurarea unor anumite condiții.

a) În cadrul schițelor de sistematizare a orașelor, ca și în studiile de sistematizare teritorială, este necesar să se acorde o egală atenție rezolvării fiecărei zone funcționale și a legăturilor complexe dintre ele. Trebuie depășit în cel mai scurt timp, în practica noastră urbanistică, stadiul actual al concentrării excesive asupra rezolvării zonei de locuit, cu neglijarea celorlalte zone funcționale, și, în special, a zonei de industrie și a relației de bază. Astfel, schița de sistematizare a orașului va trebui să precizeze în cuprinsul unui *studiu de specialitate*, organic corelat cu restul proiectului:

— *Numărul salariaților ocupați în zona de industrie*, independent de faptul că, din punctul de vedere al structurii populației, ei fac parte din grupa A sau grupa B.

— *Programul industriei* concretizat în lista unităților existente menținute și a unităților propuse.

— *Suprafața zonei de industrie*, corelată, în cadrul bilanțului teritorial al orașului, cu suprafețele celorlalte zone funcționale.

— *Împărțirea zonei de industrie în unități urbanistice* și asigurarea distribuției optime a acestora față de unitățile urbanistice complexe ale zonei de locuit, ținînd seama de condițiile concrete ale fiecărui oraș.

— *Posibilitățile de dezvoltare organică* (nu paralelă) *a zonei de industrie și a zonei de locuit în cadrul dezvoltării orașului*.

b) Orașele noastre fiind în plină construcție socialistă și în consecință multe schițe de sistematizare fiind în curs de elaborare, ar fi necesară, ca o a doua condiție, perfecționarea urgentă a unor arhitecți și formarea unor colective care să contribuie la rezolvarea în condiții optime a industriei, ca zonă funcțională a orașului sau a teritoriului.

IV. CONTRIBUȚIA INDUSTRIEI LA FORMAREA UNOR TRĂSĂTURI SPECIFICE NOI ALE ORAȘELOR NOASTRE

Una din sarcinile principale ale arhitecturii noastre, trasată în documente de partid și de stat, este aceea ca, realizînd *spațiul și cadrul construit activ* al societății contemporane și al societății comuniste de mîine, să se dezvolte trăsăturile specifice existente, valoroase, ale orașelor noastre, printr-o serie de căi, dintre care am putea cita:

— Ridicarea pe o treaptă superioară a caracterului de *oraș bogat plantat* (care diferențiază majoritatea orașelor noastre de cele medievale și ale Renașterii, din Europa), valorificînd la maximum cadrul natural (relief, ape, vegetație, climă) și cadrul construit.

— Înlăturarea cu desăvîrșire a tratării muzeistice a monumentelor; asimilarea organică și diferențiată a ceea ce este prețios în arhitectura moștenită, asimilare presupunînd o anumită tratare a suitei de monumente izolate de pe cornișele și dealurile Iașului sau Sucevei și o altă tratare a piețelor și a ansamblurilor din Sighișoara, Brașov, Sibiu sau Cluj.

— Selectarea și transplantarea cu grijă, în cadrul construit nou, a unor elemente de detaliu valoroase devenite tradiționale și care marchează o anumită culoare locală.

Păstrarea și dezvoltarea trăsăturilor specifice existente constituie însă numai o primă treaptă. În construcția socialistă a orașelor noastre trebuie urcată însă și cea de a doua treaptă — formarea unor trăsături specifice noi.

Iată cîteva din trăsăturile care, după părerea mea, au început să se contureze:

— Asimilarea, în înfățișarea orașului, a cadrului natural, pe această treaptă nouă, nu numai valorificat ci transformat revoluționar într-o sinteză impresionantă dintre natură și fapta umană. Este exemplul orașului Bacău, care va fi limitat pe toată latura de est de un canal deschis de aducțiune și o centrală hidroelectrică (realizate în cadrul amenajării hidroenergetice complexe a Bistriței), situate la înălțimea de 8—12 m față de terasa pe care este așezat orașul. Bine rezolvate, aceste elemente vor contribui la formarea unui specific nou al orașului, constituind totodată un dar de bunăstare, bucurie și frumusețe făcut Bacăului.

— Prin încadrarea în rețeaua de circulație vie a orașului, ceea ce este prețios în arhitectura moștenită devine o componentă a vieții noi, căpătînd valoare urbanistică contemporană, iar prin turism — eficiență economică.

Am stăruit în formularea acestor trăsături specifice care au început să se contureze în teoria și practica noastră urbanistică, pentru a putea fi verificat în constatarea că *ele nu constituie trăsături specifice fundamentale ale organismului orășenesc, întrucît ele nu apar în structura acestuia*.

★

În lumina acestei constatări, importanța deosebită a conceperii și realizării efective a industriei, pe linia propunerilor de mai sus, sporește și prin faptul că, după părerea mea, duce la *formarea a trei trăsături specifice noi, fundamentale, ale orașelor noastre:*

1. *Integrarea efectivă a industriei în organismul orășenesc prin tratarea industriei ca zonă funcțională unică, formată din unități urbanistice; realizarea în acest fel a unității structurale dintre zona de locuit și zona de industrie și în consecință rezolvarea optimă a relației de bază locuință — loc de muncă, concretizată în legăturile scurte și intime dintre unitățile urbanistice ale celor două zone funcționale.*

Se înlătură astfel dualitatea « oraș-industrie », tipurile de « zone industriale » care o exprimă, golirea orașului de industrie și concentrarea ei în « zone industriale », situate îndeosebi « la marginea » și « în afara » orașului.

Aceasta ar constitui o trăsătură specifică a orașului socialist, deoarece îndeosebi întreaga teorie și practică urbanistică capitalistă de pînă acum — din care mă limitez a cita cîteva din cele mai recente și mai însemnate realizări: seria de orașe noi realizate în Anglia între 1947 și 1961 *(fig. 10)*, seria de orașe reconstruite în Franța în cadrul acțiunii de refacere și descentralizare industrială inițiată după război *(fig. 11)*, orașul indian Chandigarh început în 1951, orașul Brasilia început în 1956 —, se bazează pe concepția dualistă oraș-industrie și reflectă consecințele acestei concepții.

2. *Flexibilitatea maximă a organismului orășenesc* (reflectînd de fapt, pe treapta sistematizării, o trăsătură specifică arhitecturii moderne a clădirilor de locuit, industriale, școlare, pentru teatre etc.) *concretizată prin posibilitatea de dezvoltare organică* (nu paralelă, ca în cazul rezolvării dualiste și concentrate a industriei), *perfect corelată și pe mai multe direcții a zonei de locuit și a zonei de industrie.*

3. *Varietatea deosebit de mare, funcțional-structurală — în consecință și plastic-arhitecturală — ce se poate realiza în cadrul organismului orășenesc, în condițiile tratării industriei ca zonă funcțională formată din unități urbanistice și a multiplelor variante de program și amplasament a acestor unități.*

Se formează trei categorii de unități urbanistice:

— unități urbanistice de locuit;

— unități urbanistice de locuit și de industrie;

— unități urbanistice de industrie.

Se creează astfel premize noi pentru realizarea unei fizionomii specifice orașului socialist, și în acest cadru general, a unei fizionomii proprii fiecărui oraș în parte.

★

Avînd sarcina amplă și de mare răspundere de a realiza spațiul și cadrul construit — sau chiar numai definit — în care să se desfășoare în condiții optime viața și activitatea complexă a oamenilor, arhitectura trebuie nu numai să satisfacă nevoile etapei actuale ci să și intuiască, să prefigureze, modul de viață al oamenilor societății comuniste de mîine.

Aceasta ne obligă să căutăm, să dezbatem și să verificăm în practică, în permanență, căi noi, proprii orînduirii noastre, astfel încît, satisfăcînd din ce în ce mai bine cerințele prezentului, să fim în același timp *contemporani cu viitorul*.

*) Pentru comparație, menționez cazul zonei industriale Progresul-Jilava (suprafață cca. 400 ha, cca. 30 000 muncitori), cu un trafic industrial rutier de cca. 90 autocamioane/oră (cca. 2 200 autocamioane/zi).

Arh. TRAIAN CHIȚULESCU

ORAȘUL ȘI INDUSTRIA

DESPRE UNELE PROBLEME RIDICATE IN ARTICOLUL „INDUSTRIA, ZONĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI SAU A TERITORIULUI"

Din citirea articolului arh. C. Enache, apar unele idei, afirmații și formulări, asupra cărora consider necesar că trebuie insistat.

În afara ideii juste, de principiu, a amplasării industriilor în interiorul zonei de locuit — acțiune susținută de mulți autori și chiar recomandată de mult timp prin acte normative, cu respectarea anumitor condiții, în special de nocivitate — în articol se prezintă, nefundamentat, o serie de afirmații, care nu aduc nici un aport practic în proiectarea de sistematizare a orașelor și a detaliilor zonelor industriale.

Din punct de vedere urbanistic, consider că în acest articol există o serie de greșeli de bază.

Astfel, se afirmă că zona sau zonele de industrie ale orașului, în contact, pe o bună parte a perimetrului, cu zonele de locuit, *trebuie să fie cel mai frecvent* caz, *zona de industrie a teritoriului urmînd să fie doar o excepție*.

Acest mod de a pune problema contrazice situația actuală, în care majoritatea industriilor sînt amplasate la marginea orașelor, deoarece nocivitățile, circulația și transporturile, suprafața mare de teren ocupată, necesitățile de rezervație a unor terenuri pentru dezvoltarea sau pentru crearea unor noi industrii cu care trebuie să coopereze, obligă la această amplasare. Din practica de avizare, foarte puține industrii au putut fi amplasate în interiorul zonei de locuit din cauza nocivităților, marea majoritate fiind amplasată la marginea zonelor de locuit sau chiar la distanțe mai mari (1—4 km) pe baza normelor sanitare în vigoare.

În afara industriilor sau zonelor industriale, în suprafață de 4—8 ha, care se pot amplasa în cadrul unităților urbanistice complexe ale zonelor de locuit, celelalte două categorii, de 20—40 ha și 200—400 ha, sînt imposibil de a fi luate în considerare, întrucît ele aduc grave perturbații funcționării zonelor de locuit. Astfel, aceste industrii ar separa total cartierele și microraioanele între ele, împiedicînd în special circulația pietonilor care pentru activitatea zilnică ar trebui să ocolească teritorii interzise, ținînd seama că 40 ha (putînd fi o singură industrie, ca de exemplu Combinatul textil Jilava) reprezintă un dreptunghiu de 400 × 1 000 m.

S-ar lungi nejustificat de mult rețelele edilitare ale orașului pentru orașele mici și mijlocii ajungîndu-se la mai mult decît dublarea lor — știut fiind că în multe cazuri alimentarea cu apă și canalizarea industriilor se face cu rețele independente de cele ale locuințelor și dotărilor social-culturale (apă industrială-nepotabilă, canalizare cu ape acide etc.).

Eliminarea nocivităților de fum, zgomot, trepidații, praf, mirosuri, radiații nu s-ar putea face 100%, condițiile de viață fiind înrăutățite chiar dacă ar rămîne numai 1% din aceste noxe.

Industriile au nevoie de transporturi, neputîndu-se elimina calea ferată care în nici un caz nu poate fi admisă printre clădirile de locuit; în cazurile în care se fac transporturi cu autocamioanele, acestea deranjează circulația orășenească, liniștea locuitorilor, impurificînd aerul cu o cantitate nejustificată de gaze de combustie.

Industriile au nevoie de zone de extensiune care în nici un caz nu pot fi asigurate ca rezervații în interiorul orașului; din practica de avizare știm că aproape toate industriile au un plan de dezvoltare, așa zis « final » (și acesta cu posibilități de extindere), în primă etapă (de 5—10 ani) executîndu-se numai o parte din lucrări, restul terenului fiind rezervat.

Amplasarea industriilor în oraș reprezintă o situație asemănătoare, dar mult agravată, cu amplasarea alternată a zonelor industriale cu zonele de locuit, situație infirmată de realizările actuale atît de la noi din țară cît și din străinătate; se admit asemenea cazuri numai cînd nu există altă soluție posibilă din cauza unei situații existente sau a condițiilor geografice (de pildă localitățile din Valea Jiului sau situația moștenită de la capitaliști la Reșița, care obligă la crearea unui nou cartier de 35—40 000 locuitori — aproape identic ca mărime cu vechiul oraș — dar la cca. 3 km distanță, despărțit printr-o nouă industrie).

Clasificarea zonelor industriale în trei tipuri, copiindu-se o terminologie proprie modului de funcționare a unităților urbanistice complexe ale zonelor de locuit, fără altă caracteristică decît mărimea suprafeței și numărul de muncitori (deci o diferențiere cantitativă), poate duce cel mult la o clasificare de genul: tip mic, mijlociu și mare. Împărțirea mecanică în cele trei tipuri de industrii este infirmată și de practica urbanistică. Sînt orașe care nu au decît o singură industrie sau zonă industrială, care poate fi în suprafață de sute de hectare, ca de exemplu orașele vechi și noi: Făgăraș, Onești, Slatina, Călan, Victoria, Călărași, Turnu-Măgurele, chiar Hunedoara și multe altele. După autorul articolului toate aceste orașe au zonele industriale *în teritoriu*, cu toate că sînt în intravilanul localității respective și deci în oraș.

Din clasificarea industriilor în trei tipuri, fiecare utilizînd 1/3 din forța de muncă din industria celor trei unități urbanistice complexe ale zonelor de locuit, toată forța de muncă este absorbită de industriile din *interiorul* orașului, iar pentru *industriile din teritoriu* nu mai rămîne mînă de lucru. De altfel, clasificarea *în oraș* și *în teritoriu* a industriilor este nereală, deoarece industriile din teritoriu trebuie să fie legate de o localitate, la distanță mai mică sau mai mare. Mai trebuie făcută observația că dacă lipsește una din unitățile urbanistice complexe (de exemplu pentru orașele sub 30 000 locuitori), chiar în ipoteza autorului articolului, toată repartiția forței de muncă și a tipurilor de industrii este complet răsturnată față de schema dată.

★

Din cele arătate mai sus și față de practica de construcție a orașelor, rezultă că industriile sau zonele industriale pot fi amplasate în oraș dacă îndeplinesc condițiile de nocivitate, transport și suprafață (cca. 4—8 ha), la marginea orașului, dacă condițiile permit acest lucru, și în afara orașului dacă nocivitățile sînt mari, conform normelor sanitare care precizează aceste distanțe.

Se poate ca autorul articolului să nu fie de acord cu expresiile în interiorul, la marginea sau în afara orașului (fiind date în ghilimele în articol), care poate nu sînt foarte științifice dar sînt clare și precise, fără să dea loc la nici o confuzie, clasificarea fiind făcută pe baza unor considerente calitativ diferite pentru fiecare caz în parte. Toate cele trei expresii se referă la perimetrul orașului, industriile sau zonele industriale rămînînd tot timpul în intravilanul localității respective.

Definirea perimetrului și intravilanului unui oraș este dată în Regulile generale de sistematizare și construcții (publicate în Buletinul C.S.C.A.S. nr. 8/1960).

★

În cele ce urmează se fac unele observații de mai mică importanță, urmînd ordinea dată de articol.

Voi începe chiar cu titlul. Acest titlu — în care în mod succint este formulată ideea de bază a articolului prin care autorul se deosebește de toți cei ce s-au ocupat cu această problemă — conține mai multe afirmații inexacte; astfel: industria nu este o zonă (« *Industria, zonă funcțională* . . . »), întrucît ea însăși, prin definiție,

trebuie să fie compusă din mai multe industrii; toate zonele unui oraș sînt la fel de funcționale și deci nu era necesar să se precizeze acest lucru; orașul însuși face parte din teritoriu și deci formularea *a orașului sau a teritoriului* pune în mod greșit, în opoziție, orașul față de teritoriu. Noțiunile de *sistematizare teritorială* și de *sistematizare urbană* au o delimitare și un conținut foarte clar, existînd o subordonare și o condiționare reciprocă, raporturile între noțiunile de *teritoriu* și *oraș* fiind cu totul altele. Orice industrie sau zonă industrială amplasată în oraș este implicit « și » în teritoriu.

În capitolul I (Precizarea premizelor) găsim o definiție a arhitecturii pe care o consider greșită, atît în ceea ce privește conținutul, cît și ca formă: *Arhitectura noastră se definește* nu prin sarcina izolată . . ., ci prin sarcina amplă . . . Arhitectura trebuie să răspundă în egală măsură atît la funcțiile « izolate » cît și la cele « ample ». În ceea ce privește expresia *cadrul construit activ*, subliniată de autor, consider că este lipsită de conținut. Care este oare cadrul construit pasiv?

De asemenea, mai departe se fac afirmații al căror sens nu poate fi prins, nici tehnic și nici logic: *Cadrul construit se concretizează, pe treapta superioară a sistematizării, sub forma a două organisme vii, cu funcțiuni complexe:* orașul și teritoriul. Nu există o *treaptă superioară a sistematizării*. Analogia dintre oraș și un organism viu a fost făcută de mulți autori și de mult timp, însă pentru teritoriu consider că această analogie este nejustă, apărînd și mai clar dacă ne referim la teritoriul întregii țări (cum este indicat de autor). Prezența a *două* organisme vii este cel puțin stranie, unul reprezentînd tot teritoriul țării pe care s-ar afla altele mai mici — orașele.

Concluzia categorică că: *Definirea și rezolvarea interdependentă a diferitelor funcții nu se poate face deci în mod just decît în interiorul acestor două organisme*, nu este cu nimic fundamentată.

În capitolul II (Unele observații privind teoria și practica actuală în acest domeniu) citim că, în prezent: *Eroarea este, după părerea mea, fundamentală:* se stabilește *o relație între un organism (orașul) și o funcție a acestuia (industria), creîndu-se în mod artificial o dualitate (oraș-industrie) în locul unei* unități organice *a zonelor funcționale componente ale orașului*. Zonele industriale și industriile considerate izolat sînt componente de bază ale orașului și nu o funcțiune a acestuia. Fără cunoașterea acestui adevăr urbanistic elementar, într-adevăr expresia oraș-industrie poate duce la unele concluzii greșite. Pentru construcția unui oraș și în special pentru dezvoltarea sa — ca organism viu — este deosebit de important să se cunoască locul de muncă din industrii al locuitorilor, deoarece acestea prin capacitatea, poziția, dimensiunile, necesitățile de deservire, servituțile și nocivitățile lor influențează direct mărimea, forma și structura urbanistică și arhitecturală a orașului, precum și condițiile de confort și cele igienico-sanitare, organizarea rețelelor de circulație, transport și edilitare etc. Întreprinderile industriale, prin numărul de muncitori, care reprezintă grupa de bază, determină mărimea populației unui oraș, reprezentînd cca. 30—40% din total, restul populației active de cca. 15—20% reprezintă grupa de deservire, fiind dependentă de aceasta. Cunoașterea locului de muncă a grupei de bază, precum și numărul maxim de muncitori dintr-un schimb ajută la determinarea rețelei stradale majore și a transportului în comun.

Rezolvarea urbanistică și arhitecturală unitară a unui oraș este recomandată în toate lucrările de specialitate și este consemnată chiar în acte normative, atît la noi în țară, cît și în străinătate. Schița de sistematizare a orașului trebuie să rezolve în mod obligatoriu toate problemele ridicate pe teritoriul intravilanului, indicîndu-se în mod clar și delimitarea intravilanului și a perimetrului localității.

În articol se dau exemple de concentrare *excesivă* a unor industrii amplasate la marginea orașelor, fără a se arăta față de ce criterii se fac aprecierile de *procent redus . . ., procent ridicat . . ., suprafața relativ mare . . .* (pct. II 2a, 2b și 2c din articol), și cu ce consecințe. Care este legătura unor zone industriale necorespunzătoare condițiilor concrete locale și clasificarea industriilor după amplasament? Cum vede autorul amplasarea, de exemplu, în interiorul orașelor Turda sau Baia-Mare a industriilor deosebit de nocive care sînt în zonele industriale respective?

În toate lucrările de specialitate, precum și în instrucțiuni se recomandă să se amplaseze în interiorul zonelor de locuit cît mai multe industrii, însă numai acele industrii care nu au nocivități sau au nocivități reduse, fiind unanim recunoscute avantajele multiple ale unei astfel de amplasări.

Exemplul dat cu amplasarea viitorului complex textil în zona industrială a Bucureștiului de la Progresul-Jilava (pct. II 2d) nu este edificator deoarece: *suprafața relativ mică de teren necesară (40 ha)* este, așa cum s-a arătat, foarte mare (400 m × 1 000 m); ea are nevoie de cale ferată și este propusă în zona industrială, în imediata vecinătate a zonei de locuit.

În capitolul III (Propuneri de abordare și rezolvare a principalelor probleme) la pct. 1 se face o afirmație gratuită, deoarece întotdeauna zona industrială a fost și este tratată ca o zonă efectivă a orașului. În ceea ce privește împărțirea orașului și a teritoriului în zone, aceasta se face după criterii personale care nu corespund cu clasificările recunoscute în practică, în special cele relative la teritoriu. În practica actuală de urbanism, pentru oraș se utilizează noțiunile de zonă industrială și zonă de locuit, toate celelalte componente ale orașului fiind tratate ca *rețele* (bineînțeles, cuprinzînd și teritoriul aferent): dotările social-culturale, spațiile verzi, circulația și transporturile, echiparea edilitară și de gospodărie (depozitele fiind cuprinse în zonele industriale). De aici apare și mai evidentă importanța care se atribuie zonei industriale (și a industriilor izolate), fiind în același timp una din cauzele pentru care se utilizează expresiile, recunosc simpliste, de *oraș* (cu intenția de locuire) și *industrie* (ca zonă sau industrie izolată).

La pct. III 2 se confirmă cele arătate mai sus că relația zona de locuit — zona industrială este cea mai importantă (v. și pct. III 3), iar *zona rețelei și stațiilor de circulație* este în fond un sistem de rețele de circulație și de instalații, și nu o zonă comparabilă cu celelalte.

La pct. III 4b se afirmă că mărimea zonei industriale trebuie corelată cu mărimea zonei de locuit (ca număr de muncitori și suprafață). Pentru cei care stăpînesc problemele de urbanism este cunoscut faptul, așa cum s-a arătat și mai înainte, că muncitorii din industrii formează grupa de bază a orașului și deci cea care determină populația totală a localității respective (a zonei de locuit), fiind elementul esențial al profilului social-economic. Față de acest mod științific de a aborda problema, este inutilă afirmația că *trebuie corelată*, existînd un raport de dependență, numărul populației orașului fiind în funcție de numărul muncitorilor și nu invers, cum se afirmă în articol.

În ceea ce privește *corelarea* mărimii suprafețelor celor două zone este o încercare aproape imposibilă de făcut, avîndu-se în vedere marea variație a suprafețelor industriale pentru același număr de muncitori, în timp ce suprafața zonei de locuit este aproape constantă. De altfel, nu apare nici o consecință practică, calitativ, dacă există o varietate de mărimi. Media de 150 muncitori la un hectar zonă industrială poate fi eventual utilă numai pentru rezervațiile de teren, în cadrul schițelor de sistematizare de orașe și al detaliilor zonelor industriale, atunci cînd nu se cu nosctoate industriile din zonă.

Nu este de loc clar (pct. III 5) de ce: *Pentru ca legătura dintre zona de locuit și zona de industrie în cadrul orașului să fie organică, structura lor este firesc să fie asemănătoare*. Consider că două unități, organe sau elemente, pot fi intim legate fără să existe nici o asemănare de structură sau profil, fiind efectiv gratuită concluzia că: *In consecință, zona de industrie urmează să fie formată din unități urbanistice specifice*.

Copierea unei structuri și a unui anumit mod de organizare specific zonei de locuințe, în mod artficial, nefundamentată teoretic, și fără un scop funcțional economic la zona industrială, duce la realizarea unor proiecte rupte de realitate, nerealizabile.

De altfel, dorința de a copia zona de locuințe se vede și din modul în care este exprimată noțiunea de zonă industrială prin *zona de industrie*, expresie neuzitată de către specialiști.

Exemplificările date (pct. III 7): « Automatica » din București (tip 1), unele unități industriale la Galați (tip 2) și zonele industriale studiate — gen Turda, Iași etc. — (tip 3), nu sînt de loc în sprijinul *ideii* articolului, confirmînd că aceste industrii nu schimbă cu nimic vechea clasificare, nu se introduce nici o schimbare structurală. Nu vedem de ce « Automatica » este o *unitate urbanistică de industrie de tip 1 — grupă de industrie* și Complexul textil Progresul — Jilava (cu 5 000 muncitori și 40 ha suprafață) este *un microraion de industrie* în ipoteza că este amplasat în mijlocul zonei de locuințe și face parte dintr-un *cartier de industrie* dacă este în zona industrială Progresul-Jilava.

Exemplul dat cu transportul într-o oră a 40 000 de muncitori (pct. III 8) este greșit, deoarece: 40 000 de muncitori nu reprezintă schimbul maxim, ci numărul total de muncitori din zonă; nici un mijloc de transport în comun nu circulă 24 de ore ci cca. 18 ore; nu în tot timpul se circulă cu intensitatea orei de vîrf, ci maximum 6 ore pe zi (de 3 ori × 2 ore); în restul timpului se reduce numărul vehiculelor la 1/2—1/3. Față de această situație se ajunge la cca. 3 000—3 300 vehicule pe zi și nu la 8 640.

În capitolul IV (Contribuția industriei la formarea unor trăsături specifice noi ale orașelor noastre) nu se aduce nici un element nou cu referire la contribuția industriei, în schimb se atacă domenii care nu au nici o legătură cu industriile ca *plantațiile bogate, înlăturarea cu desăvîrșire a tratării muzeistice a monumentelor, selectarea și transplantarea* unor elemente valoroase tradiționale.

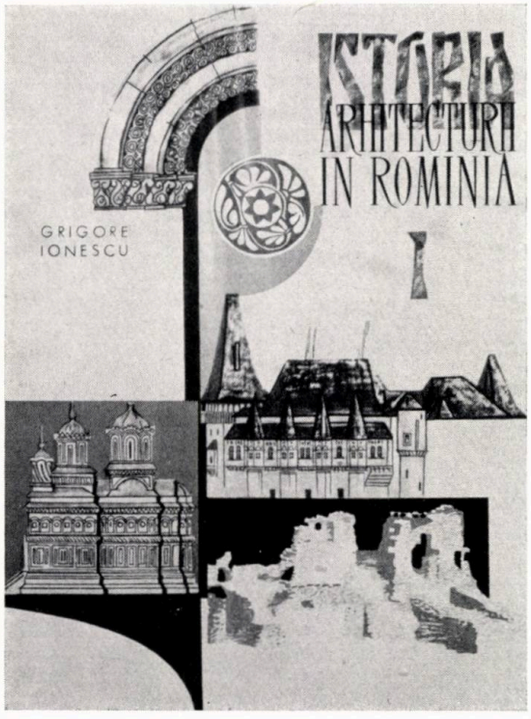

Prof. arh. GRIGORE IONESCU

ISTORIA ARHITECTURII ÎN ROMÎNIA, I

De la orînduirea comunei primitive pînă la sfîrşitul veacului al XVI-lea.

Editura Academiei R.P.R., Bucureşti, 1963, format 25,7×20,5 cm, 540 p., cu 311 fig., VIII pl., cu rezumat în limba rusă şi franceză, cu bibliografie, indice de localităţi şi nume proprii.

Lucrarea colegului arh. Grigore Ionescu este fructul unei experienţe îndelungate, dobîndite nu numai în cursul unei rodnice activităţi de cercetător şi de profesor al istoriei arhitecturii româneşti, dar şi în calitate de autor. Însăşi tema actuală făcuse în 1937 obiectul unei lucrări de pionierat.

În raport cu ediţia din 1937, s-a modificat firesţe, substanţial, atît conţinutul cît şi orizontul, primul în funcţie de o mai profundă înţelegere a fenomenelor istorice privite prin prisma materialismului istoric, al doilea prin îmbogăţirea informaţiei, prin rezultatele cercetărilor din ultimele decenii care au şi permis abordarea unor probleme noi şi scrierea unor capitole care, în 1937, nici nu puteau fi încă întrevăzute.

Orizontul istoric e vast, începînd cu primele vestigii de arhitectură din orînduirea comunei primitive, continuînd cu arhitectura din perioada orînduirii sclavagiste şi cu cea din faza de trecere spre feudalism (sec. IV-X). În capitole relativ succinte, autorul a reuşit să evoce o imagine limpede a etapelor de dezvoltare parcurse de meşteşugul de a construi, schiţînd necesităţile sociale şi insistînd asupra materialelor întrebuinţate, asupra planului şi a elevaţiei, iar o serie de desene ilustrînd intuitiv cele expuse. Sinteza oferită aici este deosebit de preţioasă pentru difuzarea acestor cunoştinţe în cercurile mai largi, fiindcă pînă în prezent informaţii corespunzătoare se găsesc numai în monografiile de strictă specialitate ale arheologilor.

Sinteza aceasta constituie deci o noutate şi în asemenea condiţii sînt uşor explicabile unele scăpări incidentale, ca de pildă în pasajul despre turnurile-locuinţe de la Costeşti, în care se arată că acestea erau construite din piatră (p. 26), dar nu se mai precizează că etajul era din cărămidă crudă sau slab arsă. O rectificare merită şi observaţia că cercetările de la Ulpia Traiana s-ar fi desfăşurat numai în anul 1932 (p. 39) şi o retuşare necesită fraza despre « retragerea romanilor » (p. 43) din Dacia, recte a trupelor, a autorităţilor şi a celor înstăriţi, dar nu şi a populaţiei romane de rînd.

Înainte de a discuta apariţia arhitecturii de piatră din perioada feudalismului timpuriu, ar fi fost utilă — pentru clarificarea expunerii — separarea unui capitol care să fie consacrat în mod apriat arhitecturii din perioada de formare a poporului romîn. În tratatul colegului Grigore Ionescu este cuprins acest aspect, anume în aliniatele din urmă ale capitolului III din prima parte a lucrării şi reluat în primele aliniate ale capitolului cu care începe partea a doua (« Arhitectura din vremea orînduirii feudale »); sînt însă de părere că această fărîmiţare ar fi trebuit evitată.

În continuare, se urmăreşte evoluţia arhitecturii feudale pînă la sfîrşitul veacului al XVI-lea şi se intră astfel în miezul problemelor cărora le este dedicată partea esenţială a lucrării (p. 53—440). Aici expunerea se împarte în trei secţiuni cronologice (de fapt în patru, deoarece capitolul III cuprinde două faze distincte), punîndu-se de fiecare dată alături cele trei provincii — Ţara Romînească, Moldova şi Transilvania. O inovaţie faţă de ediţia din 1937 o constituie înglobarea arhitecturii naţionalităţilor minoritare, dînd posibilitate cititorului să aprecieze în cunoştinţă de cauză jocul interacţiunilor. Acum, sinteza devine cuprinzătoare, selecţia materialului — nu se urmăreşte epuizarea lui — este îngrijită, încît socot că intenţia autorului de a nu fi trecut cu vederea « nici un monument din cele considerate pe drept cuvînt importante » (p. 9) a fost îndeplinită.

Nu este cazul să urmărim pas cu pas expunerea şi concluziile autorului, dar ţin să subliniez calitatea şi importanţa deosebită a unor pasaje cum sînt, de pildă, cele despre relaţia dintre evoluţia social-politică şi cea a artei de a construi din Moldova lui Ştefan cel Mare (p. 214—215), despre materialele de construcţie (p. 217—220), despre organizarea şantierelor (p. 208), sau despre compoziţia monumentelor moldoveneşti (p. 254—255).

Cercetările colegului Grigore Ionescu aduc şi unele rectificări lucrării mele dedicată artei feudale în ţările romîne, precizînd, de pildă, în legătură cu basilica din Cisnădioara că navele laterale ale acesteia nu fuseseră acoperite cu bolţi semicilindrice (p. 81, n. 1). Constatarea aceasta desfiinţează însă deocamdată şi existenţa ipotetică a unei categorii de basilici cu navele laterale acoperite de asemenea bolţi (enumerată la p. 76), fiindcă alte cazuri decît cel eronat de la Cisnădioara nu se cunosc. La fel se aduc rectificări şi precizări noi în legătură cu biserica din Cotmeana (p. 143), dar cu privire la datarea acesteia subzistă aspecte nelămurite, amintite şi de autorii cercetărilor arheologice (cf. şi luarea mea de poziţie în « Studii şi Cercetări de Istoria Artei », 1960, fasc. 1, p. 282).

În schimb s-au strecurat unele formulări echivoce, unele erori de amănunt şi unele păreri care nu par suficient de întemeiate. Astfel, cred că planul casei domneşti din Curtea de Argeş nu ar trebui interpretat ca rezultat al unei simple « influenţe » (p. 68) din partea casei de lemn populare, ci de-a dreptul ca o derivare directă. Cavalerii ioaniţi nu au putut continua construcţiile teutonilor (idee exprimată cu semn de întrebare la p. 73), fiindcă aşezarea lor trebuia să aibă loc nu în Ţara Bîrsei, ci în Banatul Severinului. Castrele regale nu fuseseră castele ale feudalilor (p. 73); unele din ele au devenit proprietăţi particulare, deci castele feudale, dar abia ulterior, prin donaţie sau uzurpare. Formularea tezei despre rolul şantierelor din Lombardia, Franţa şi Germania, în raport cu dezvoltarea arhitecturii romanice din centrele săseşti, precum şi al modelelor din regiunea Rinului inferior şi a Flandrei (p. 75) nu cred că este aderentă realităţilor. În cercetările mele am încercat, dimpotrivă, să revizuiesc şi să reduc la o valoare mai reală rolul acelor relaţii [1]). Astfel, nici biserica din Herina (neboltită !) nu poate fi considerată ca operă a unui meşter renan (p. 79). Însfîrşit, nu cred că este justificată datarea bisericii din Strei în prima jumătate a veacului al XIII-lea (altarul este boltit cu ogive !) şi separarea ei de cea din Sîntă Mărie Orlea, a cărei datare în jumătatea a doua a veacului al XIII-lea este menţinută pentru că aceasta din urmă ar trebui totuşi considerată ca un precursor al clădirii din Strei (p. 99—100).

Cu privire la aşezarea turnului bisericii din Strei-Sîngeorz în partea de vest a naosului (p. 104), pledasem şi eu pentru părerea că ar deriva din arhitectura de lemn [2]), dar analogiile din categoria bisericilor romanice, reprezentate prin ruinele din Ocna Mureşului, Băcăinţi ş.a.m.d., m-au determinat să renunţ la teza de odinioară [3]). Prezenţa tribunei de vest la unele dintre aceste clădiri dezvăluie şi interferenţe din partea unei variante a basilicilor de după mijlocul veacului al XIII-lea.

În legătură cu răspîndirea bisericii-hală în Transilvania nu poate fi invocat corul catedralei sf. Vit din Praga (p. 157), plănuit de arhitectul Matei din Arras, fiindcă este basilical. Legăturile cu Praga privesc prevalent morfologia decorativă. Biserica-hală are, firesţe, în Boemia o istorie mai veche, dar nu în relaţie cu activitatea arhitectului francez. În cazul corului de la biserica evanghelică din Sebeş, analogiile merg spre sf. Sebaldus din Nürenberg etc.

Arcaturile oarbe din faţada de miazănoapte a castelului din Bran nu pot fi explicate ca o simplă înrîurire a arhitecturii contemporane din Ţara Romînească (p. 197), deoarece prezintă şi o contaminare cu formele decorative ale Renaşterii din Polonia, după cum o demonstrează la Bran aspectele particulare ale crenelurilor. Este vorba aici de o interacţiune convergentă de la sfîrşitul veacului al XVI-lea şi din primele decenii ale veacului următor, în care se împletesc relaţii cu Polonia şi cu Principatele Romîne de la sud şi est de Carpaţi. În privinţa aceasta pare semnificativ faptul că asemenea faţade nu se cunosc deocamdată decît în Transilvania de nord-est şi de est, din oraşul Bistriţa, din ţinuturile marginale secuieşti şi din Ţara Bîrsei.

În cele ce urmează aş dori să mă opresc asupra unor divergenţe de păreri privind unele probleme mai esenţiale. Trebuie să adaug însă că în raport cu ediţia din anul 1937, divergenţele noastre s-au redus simţitor. Socot deci că o nouă luare de poziţie ar contribui, nu la înlăturarea definitivă a acestor deosebiri de vederi — este vorba de fapt prevalent de ipoteze, prin urmare de opinii care nu pot fi încă întemeiate pe argumente concludente — dar cel puţin la unele lămuriri.

Mai întîi, aş formula rezerve cu privire la părerea că biserica din Densuş ar fi anterioară veacului al

---

[1]) Virgil Vătăşianu, « Istoria artei feudale în ţările romîne », I, p. 24—25 şi pasim, Arta în perioada de dezvoltare a feudalismului, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1959.

[2]) Cf. « Vechile biserici de piatră româneşti din judeţul Hunedoara », p. 124.

[3]) Cf. « Istoria artei feudale », I, p. 81—82.

XIII-lea, la sfîrșitul căruia ar fi suferit doar o refacere (p. 64). Se pare că nici sondajele arheologice executate recent (încă nepublicate) nu au găsit un nivel de locuire anterior veacului al XIII-lea. În orice caz pretinsele analogii (formulate și de colegul Mihail Berza în « Istoria Romîniei », II, p. 196) cu martirioanele veacurilor IV—VI din Asia Mică și din Siria par, din toate punctele de vedere, puțin convingătoare. De altfel cine ar fi putut ridica un asemenea monument la Densuș în perioada respectivă?

O problemă mai complexă prezintă discuția în jurul bisericilor de tip « sîrbesc » sau « Vodița II », cum prefer să-i spun (cf. la Grigore Ionescu, p. 133 și urm. și n. 1 de la p. 141). Mai întîi, țin să precizez că punctul meu de vedere nu este așa de intransigent cum se pretinde (cf. « Istoria artei feudale », I, mai ales concluziile de la p. 196), motiv pentru care am și propus denumirea tipului nu după regiunea în care presupun că a luat ființă, ci după monumentul cel mai vechi păstrat, adică după Vodița II. Trebuie să subliniez însă că datarea Voditei II nu-mi aparține. Ea a fost formulată de istorici și toți sînt de acord că trebuie să fie anterioară anului 1375, fiindcă la acea dată Vladislav pierde teritoriul și nu mai ajunge să-l stăpînească. Toate documentele ulterioare, atît cele din veacul al XIV-lea, cît și cele din veacul al XV-lea se referă — în cazurile cînd amintesc ctitoria inițială — numai la Vladislav. Iată lista acestora din urmă (după « Documente », seria B, Țara Romînească, sec. XIII—XV: nr. 20 din 1374 (dată ipotetică), nr. 22 din 1385, nr. 25 din 1387, nr. 29 din 1392, nr. 31 din 1399 (dată ipotetică), nr. 45 din anii 1409—1418, nr. 65, din 1424, nr. 95 din 1439, nr. 128 din 1464 și nr. 226 din 1493).

La fel nu îmi aparține nici datarea bisericilor sîrbești din valea Moravei. Ea se datorește lui G. Balș, G. Millet și cercetătorilor sîrbi. Eu nu am făcut decît să cumpănesc aceste constatări și să trag concluziile.

G. Millet este cel care a încercat să explice mai pe larg derivarea tipului de triconc discutat printr-o reducere din planul athonit, răspîndit în vremea aceea și în Serbia. Explicația lui, ca și explicația mea, țin de domeniul ipotezei, fiindcă nici într-un caz nici în celălalt nu se pot invoca forme de tranziție. În principiu însă, în trecut, cînd istoricii de artă nesocoteau contribuția artei populare, se explicau clădirile mai modeste, provinciale, prin reducere din realizările mai importante ale centrelor mari, considerate centre de creație oarecum exclusive. Așa se explica odinioară, de pildă, și apariția bisericii-sală printr-o reducere a basilicii, motiv pentru care s-a și creat, dar numai în terminologia franceză, expresia de tip « mi-basilical ». Azi nu se mai folosește acest termen, fiindcă se admite îndeobște că biserica-sală e o formă primară, deci independentă de basilică. Încercarea de a explica geneza tipului triconc « Vodița II », după principii care pornesc de la simplu la complex, ne duce însă la ipoteza combinării unor forme primare întîlnite în acea vreme numai în Țara Romînească.

În legătură cu această problemă țin să revin și asupra bisericii episcopale din Curtea de Argeș (cf. discuția la p. 281 și urm., și îndeosebi n. 2 de la p. 284—285, iar punctul meu de vedere în « Istoria artei feudale », I, p. 198 și urm.). Colegul Gr. Ionescu insistă asupra caracterului omogen al clădirii pe care o atribuie unui meșter romîn, alături de care presupune prezența unui pietrar-decorator georgian, trecut prin șantierele turcești. Prezența constructorului romîn îmi pare însă greu explicabilă din cauză că la baza tamburului de la turla principală se folosesc trompe. Trompa este de origine orientală și nu apare în arhitectura Țării Romînești decît rareori și numai după terminarea clădirii lui Neagoe de la Curtea de Argeș. Colegul Gr. Ionescu evită apoi să explice amplasarea anormală a rîndurilor de coloane dintre pronaos și naos, care sînt ieșite din planul vertical al peretelui corespunzător, și nu se ocupă nici de intervalele nefirești și perfect inutile care separă coloanele de colț de colțurile pereților. O asemenea dispoziție neorganică rămîne o enigmă dacă nu admitem o situație excepțională, în cazul de față prezența unor elemente mai vechi păstrate în fundații. E caracteristic că în monumentele care reiau mai tîrziu dispoziția de la biserica episcopală din Curtea de Argeș, aceste incongruențe se elimină: la Radu Vodă din București (1570, apoi 1615) se leagă mai întîi stîlpii de perete, iar la mitropolia din București (1655), la Cotroceni (1679) ș.a.m.d. arcadele se încadrează perfect planului vertical al peretelui ce desparte naosul de pronaos. În combaterea tezei mele despre folosirea, la Curtea de Argeș, a unor fundații mai vechi de către meșterii lui Neagoe, colegul Ionescu aduce o serie de argumente judicioase cu privire la nerentabilitatea unui asemenea procedeu și la pericolul pe care îl implică pentru stabilitatea clădirii. Perfect de acord, dar tocmai aceasta a fost și cauza care a provocat surprinzător de curînd dărăpănarea clădirii. În cazul ipotezei mele se presupune că ambele turle principale au fost așezate pe suporturi ridicate pe fundațiile vechi, deci pe un teren deja tasat, pe fundații noi fiind construiți numai pereții absidelor laterale și pereții perimetrali ai pronaosului. Este neîndoielnic că meșterul lui Neagoe va fi încercat să ia anumite măsuri de precauție, dar nu a reușit deplin. Fapt e că în 1674 se pomenește că deja Matei Basarab ar fi făcut reparații la biserică [1]), iar în inscripția restaurării executată în 1682 se face o aluzie semnificativă la situația neobișnuit de critică a temeliilor: « . . . *vrecme multă trecînd, au den greșala meșterilor, au den umezeala vreamilor, început-a a se strica temelia și scara și a se muta pietrele de la locul lor . . . Deci . . . am trimis ispravnic . . . împreună cu meșteri de au dres toată stricăciunea, întărind pietrele în tot chipul cu fier, ca să poată sta cu tărie . . .* » (cf. BCMI, VII, 1914, p. 142). Dar nici aceste măsuri nu au fost deplin satisfăcătoare, fiindcă într-un document din 1806 se spune că biserica fusese de curînd supusă unei noi reparații, trebuind să se intervină iarăși la temeliile ei (cf. ibid., p. 143), și aceleași neajunsuri sînt semnalate și în raportul care s-a întocmit înainte de restaurarea lui Lecomte de Nouy [2]). Rezultă deci în mod neîndoielnic că biserica lui Neagoe avea temelii surprinzător de defectuoase. Iată de ce sînt de părere că după acest nou schimb de vederi, s-ar putea afirma categoric că biserica lui Neagoe a fost ridicată în parte pe temeliile vechii mitropolii, pe care o presupun — pentru motivele arătate în « Istoria artei feudale », I, p. 199 — din vremea lui Radu I.

Altă problemă complexă o constituie explicarea genezei bisericilor-sală din Moldova. În principiu, colegul Ionescu (p. 226, n. 1) e de acord că pentru începuturile bisericilor-sală de zid din Transilvania — adică din veacul al XIII-lea — teza derivării lor din arhitectura de lemn poate fi susținută, dar nu mai crede acest lucru admisibil « pentru vremurile mai noi », în cazul de față în legătură cu bisericile moldovenești de la sfîrșitul veacului al XV-lea. De ce? Principial vorbind, mi se pare firesc ca atîta timp cît cele două categorii de arhitectură, cea de lemn și cea de zid, coexistă, să rămînă valabilă și posibilitatea unor interferențe reciproce. În Rusia, de pildă, istoricii de artă sînt de părere că influența arhitecturii de lemn asupra celei de piatră se afirmă treptat, atingînd apogeul în secolele XVI-XVII, anume în măsura în care arhitectura de zid găsește o întrebuințare mai largă, la orașe și la țară (cf. « Geschichte der russischen Kunst », III, p. 178). Dar, firește, teza interferențelor între cele două categorii de clădiri nu trebuie aplicată mecanic și unilateral. Fraza colegului Grigore Ionescu « *Este însă foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să citim într-o formă circulară ca aceea a unor abside, bolți etc. o tehnică specifică materialului lemnos* », este nedreaptă. Cine a susținut că absida semicirculară ce se întîlnește la unele biserici-sală ar deriva din arhitectura de lemn? În « Istoria arhitecturii feudale », I, p. 78, în legătură cu arhitectura transilvăneană, se citește: « *Alt grup de biserici-sală este acela al tipului compus din navă și absidă. Simbioza arhitecturii de lemn (nava dreptunghiulară aproape pătrată) cu arhitectura de piatră (absida semicirculară) este evidentă* » . . . Aceleași precizări se fac și în legătură cu bisericile-sală moldovenești, la p. 625: « *Dacă în Transilvania biserica-sală este un produs combinat din arhitectura de lemn și cea de piatră, va trebui să recunoaștem că și în Moldova este rezultatul aceluiași fenomen. Bisericile de lemn moldovenești vor fi semănat la început cu cele din Maramureș . . . la transpunerea în piatră s-au adoptat unele elemente noi, între care traseul circular din interiorul absidei, precum și semicalota corespunzătoare. Acestea au fost împrumutate în Moldova fie de la o basilică de felul celei din Rădăuți, fie de la unul din triconcurile numeroase* ». Cele de mai sus sînt scrise în legătură cu biserica-sală din Lujeni (datează de după 1452), pomenită și de Grigore Ionescu (p. 206), rupînd-o însă din contextul celorlalte biserici-sală, îndeosebi de cea din Dolheștii Mari (ante 1481). În fața acesteia din urmă, colegul Ionescu (p. 226) caută să rezolve problema apariției bisericii-sală în Moldova, ca și cînd ar fi vorba despre un fenomen nou, explicîndu-l prin reducerea prototipului sf. Nicolae din Rădăuți, adică prin teoria genetică de la complex la simplu. Nu mai insist asupra relațiilor îndoielnice cu basilica din Rădăuți, fiindcă acest aspect l-am analizat în « Istoria artei feudale », I, p. 628.

Și mai puțin acceptabilă mi se pare teza după care și biserica din Bălinești (1494—1499) ar avea ceva în comun cu basilica din Rădăuți și este regretabil că autorul nu pomenește în această legătură despre fundațiile bisericii descoperite la Orheiul Vechi (sec. XV), deoarece prezintă aceeași particularitate cu privire la pronaosul poligonal care se regăsește și în Transilvania, la Țigău (ante 1503) și la Moldovenești (sec. XVI). Colegul Gr. Ionescu nu ia atitudine cu privire la încercarea mea de a explica : pariția acestui tip particular de pronaos din arhitectura de lemn, unde se întîlnește frecvent, fiind atestat și arheologic încă de pe la mijlocul veacului al XVI-lea (cf. « Istoria artei feudale », I, p. 629 și apoi articolul ceva mai recent « Contribuție la studiul tipologiei bisericilor de lemn din țările romîne », anuarul Institutului de Istorie din Cluj, III-1960, p. 32).

Aș dori, însfîrșit, să mă opresc asupra unui ultim punct privind problema « bolților moldovenești » (cf. p. 230 și 233 și urm., îndeosebi p. 239—242). Deosebirile principale care ne despărțeau în ediția I-a a tratatului colegului Gr. Ionescu (cf. acolo p. 251, nr. 2) au dispărut în ceea ce este esențial. Dar în lucrarea analizată se insistă încă asupra posibilității unei componente armenești: « *Transpunerea și prelucrarea în mod creator a ideii armenești în formele de cărămidă ale arhitecturii moldovenești poate fi rodul conlucrării dintre arhitecții locali (conoscători de bună seamă și ai formelor arhitecturii de lemn) și vreun meșter aparținînd uneia din coloniile de emigranți armeni existente în Moldova încă din veacul al XIV-lea* ». (p. 241—242). Nu cred că a fost necesară această colaborare, fiindcă dacă sistemele de construcție cu grătare de grinzi suprapuse și întoarse cu 45° sînt atestate în Armenia prin numeroase exemple, nu se cunoaște totuși nici un caz în care un zidar armean să fi avut ideea de a le transpune în cărămidă, transformînd grinzile în arcuri. Aceasta s-a întîmplat numai în Moldova. Este interesant că

[1]) Fr. Jaffé, « Die bischöfliche Klosterkirche zu Curtea de Argeș », anexă p. 14.

[2]) Cf. Fr. Jaffé, « Die bischöfliche Klosterkirche zu Curtea de Argeș », p. 105.

și L. Sumbadze [1]), făcînd comparație între sistemul de boltire moldovenesc și acoperișurile darbazelor armenești, constată că în Armenia se întrebuințează grinda, în Moldova însă arcul, și conclude: « În folosirea arcurilor diagonale își găsește expresia o străveche tradiție ». (N.B. Este vorba de tradiția șantierelor moldovenești).

Închei prin cîteva observații cu privire la terminologia tehnică:

Bisericuța din Dinogeția (p. 59) nu poate fi calificată drept o biserică cu « plan în cruce greacă înscrisă », acest termen referindu-se la bisericile cu cupolă pe 4 stîlpi.

Nu văd de ce se respinge traducerea « bisericăhală », preferîndu-se expresia « Hallenkirche »; pe de altă parte, nu cred că este potrivită înlocuirea termenului încetățenit de « ajurări » cu « străvăzături ». Așa propune apoi evitarea expresiei « arc ogival » fiindcă dă loc la confuzii cu ogiva; mai neechivoc este de aceea termenul « arc frînt », cum se folosește și în alte limbi (arc brisé, arco a sesto acuto, Spitzbogen etc.). În sfîrșit, îmi exprim regretul că în limbajul arhitecților s-a încetățenit pentru singularul « arc », pluralul « arce », pentru a face o deosebire — dar numai la plural! — pe de o parte între arcurile de tras cu săgeata, iar pe de alta între cele geometrice și arhitectonice. De ce? În nici o altă limbă nu s-a simțit nevoia unei astfel de deosebiri, cu toate că și în franceză, italiană, germană, termenii sînt identici. Pluralul « arce » mi se pare o imposibilitate fonetică în limba romînă, pentru că ar trebui să derive din « arcă », arca lui Noe, dar aceea legendară, și ea, fusese una singură.

Prof. VIRGIL VĂTĂȘIANU

[1]) Венчатые покрытия в русском деревянном зодчестве, în Архитектурное Наследство, fasc. 10, Moscova, 1958, p. 71.

Vitruviu
DESPRE ARHITECTURĂ

Traducere de arh. G.M. Cantacuzino *Traian Costa și prof. arh. Grigore Ionescu*
[București], Editura Academiei R.P.R., 1964
485 p., cu 100 pl. (Scriitori greci și latini, V)

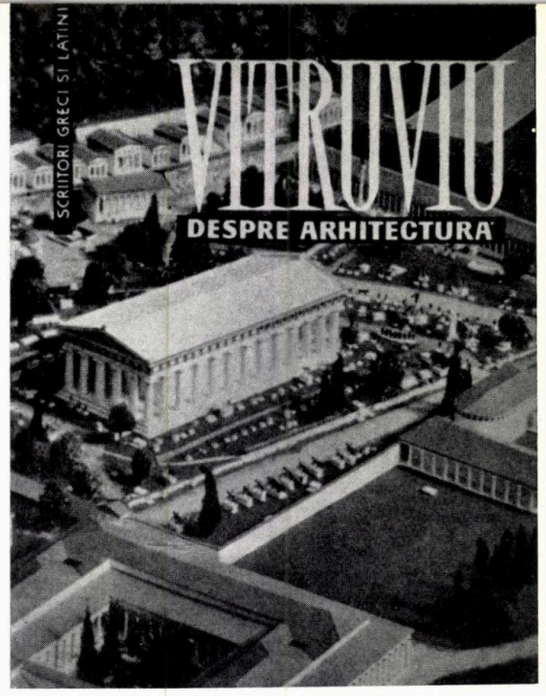

Publicarea integrală, pentru prima oară în țara noastră, a celor zece cărți ale lui Vitruviu — singura lucrare sistematică despre arhitectură ce ne-a parvenit din antichitate — constituie un eveniment cultural de seamă, atît pentru arhitecți, cărora le pune la dispoziție unul din textele de bază ale istoriei arhitecturii, cît și pentru toți cei interesați să cunoască unele aspecte importante ale civilizației materiale a lumii antice.

Această cunoaștere este mult ușurată de cele două studii introductive semnate de Traian Costa: « Vitruviu, omul și opera » și prof. arh. Grigore Ionescu: « Vitruviu, teoretician al arhitecturii ».

În ce privește importanța lucrării arhitectului roman pentru confrații săi din secolul al XX-lea, prof. arh. Grigore Ionescu precizează următoarele în încheierea studiului său introductiv:

« De bună seamă, pentru epoca noastră, tratatul despre arhitectură al lui Vitruviu nu mai poate avea rolul unui îndrumător practic, nici nu mai poate sta la baza creării vreunui curent nou în arhitectură, ca în epoca Renașterii. Valoarea lui ca document prețios pentru studiul istoriei și teoriei arhitecturii se menține însă intactă, după cum cele trei atribute ale arhitecturii: utilitatea, soliditatea și frumusețea continuă să rămînă criterii de bază pentru aprecierea artei de a construi (. . .).

Pentru noi, Tratatul lui Vitruviu nu este deci numai un document și un instrument de studiu al istoriei arhitecturii, ci și o carte în care sînt enunțate și fundamentate o serie de principii legate de modulul « om », care își păstrează întreaga valoare.

În lumina țelurilor arhitecturii zilelor noastre — satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii — învățătura vitruviană poate rămîne de folos ca temă de cugetare și pentru cei ce sînt chemați să rezolve problemele vaste și complexe puse de programele societății noi în construcție ».

Apărut în condiții grafice alese, volumul cuprinde, în afara celor 94 de planșe ale ediției Auguste Choisy din 1909, un număr de 6 planșe noi datorate prof. arh. Grigore Ionescu, care ușurează înțelegerea textului.

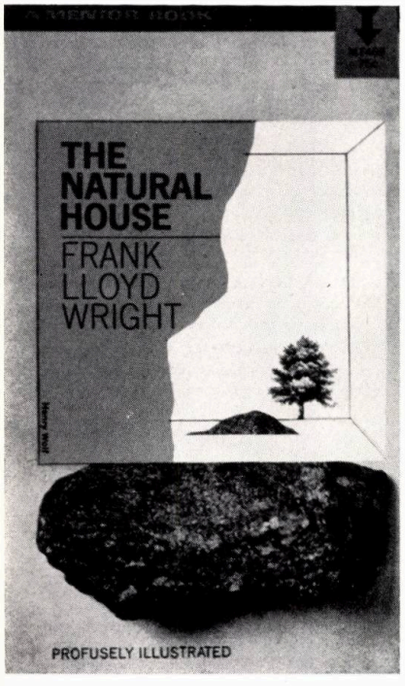

Frank Lloyd Wright
THE NATURAL HOUSE
Casa naturală

New-York, The New American Library, 1963. 224 p., cu 132 fotografii, planuri și desene.

Cartea aceasta, a unuia din cei mai mari și controversați arhitecți ai Statelor Unite (1869—1959), conține prezentarea locuinței « usoniene », concepută de F. L. Wright ca întruchipare a locuinței americane ideale, Usonia fiind numele pe care el l-a dat Americii sale ideale *). Wright pornise de la părerea că « *ar trebui să existe tot atîtea feluri de locuințe cîte feluri de oameni există și tot atîtea diferențieri cîți indivizi diferiți* ». Treptat și în ciuda dorinței sale de a construi o locuință « *organică* » pentru fiecare american, realitățile sociale l-au condus la conceperea unei locuințe « ideale » pentru mic-burghezul american. Volumul cuprinde capitole asupra materialelor de construcție, a fundațiilor, a luminatului interior, a izolării și încălzirii, a mobilierului etc., probleme de care Wright s-a ocupat îndeaproape, fapt care explică caracterul atît de personal al fiecăreia din realizările sale.

*) Preluat din romanul utopic « Erewhon » al englezului Samuel Butler, care a sugerat primul acest nume.

SCHRIFTTUMNACHWEIS
Bau —, Wohnungs — und Siedlungswesen
Bibliografie în probleme de construcții, locuințe și unități de vecinătate.

Schriften des Deutschen Verbandes für Wohnungswesen, Städtebau und Raumplanung, Köln-Mülheim, 1963, IV+164 p.

Volumul al 8-lea al acestei culegeri bibliografice, publicată anual de Uniunea germană pentru problemele de locuințe, construcția orașelor și sistematizare, grupează sistematic, în opt capitole, o selecție din literatura de specialitate apărută în cursul anului 1962. Pentru prima oară, culegerea include un număr mai mare de informații privind literatura apărută în țările socialiste, literatură « care oferă o bună privire de ansamblu asupra nivelului științei și cercetării din aceste țări, mai ales în domeniul construcției de orașe și al așezărilor industriale ».

Materialul este împărțit în următoarele capitole: Probleme generale, Probleme privind terenurile și locurile construite, Probleme de construcții, Probleme de locuințe, Urbanism și construcția orașelor, Sistematizarea teritoriului, Circulația, Probleme înrudite.

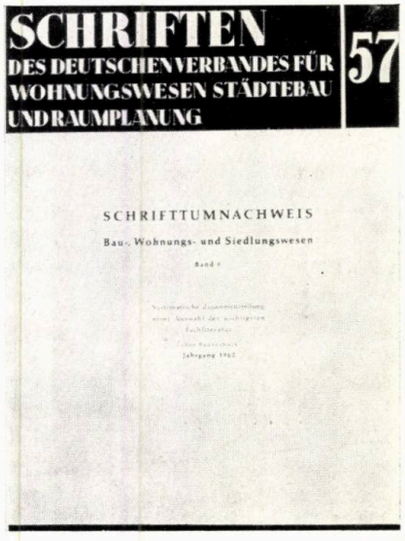

de peste hotare

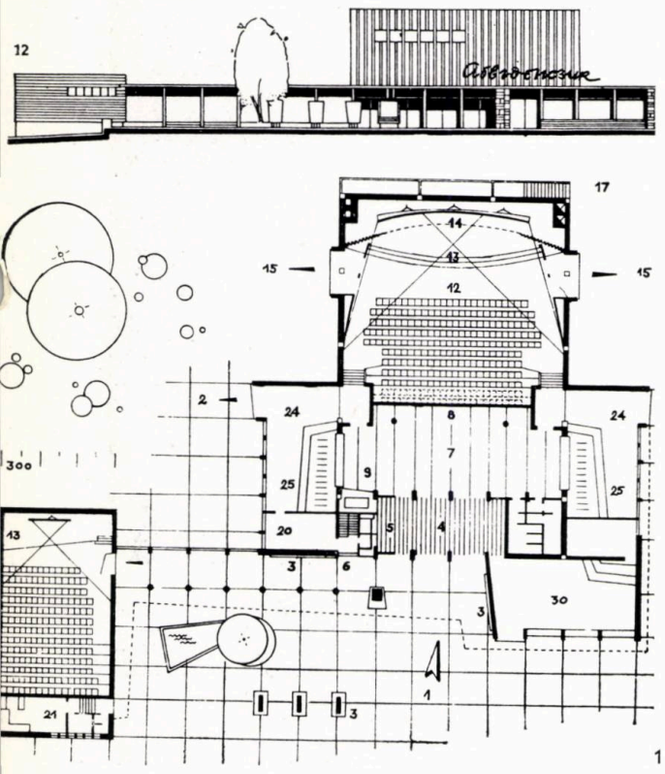

1

R. P. BULGARIA

Un amplu studiu, publicat în revista "Arhitektura", analizează calităţile funcţionale, tehnice, economice şi compoziţionale ale unor tipuri de cinematografe construite în R. P. Bulgaria. Din această analiză se ajunge la concluzia necesităţii adoptării soluţiei cinematografelor centralizate, cu ecran lat, cuprinzînd şi o mică sală de proiecţie pentru filme documentare şi un local pentru vînzarea răcoritoarelor (cafetărie—patiserie etc.).

Sînt examinate cîteva tipuri de cinematografe cu ecran lat ce se construiesc actualmente în Bulgaria: cinematograful cu sala de 500—600 locuri, cu garderobă dublă, sală de 200 locuri pentru filme documentare şi cofetărie (fig. 1) ; cinematograful cu sală de 800 locuri (fig. 2) şi cel cu sala de 1 200 locuri (fig. 3).

Articolul enumeră caracteristicile optice, constructive, funcţionale şi acustice pe care le prezintă soluţia sălilor de proiecţie dreptunghiulare, diferenţiate de sălile eliptice şi trapezoidale prin pereţii lor longitudinali interiori, făcînd în plan un unghi ascuţit faţă de pereţii portanţi.

« Arhitektura », Sofia, nr. 1/1964

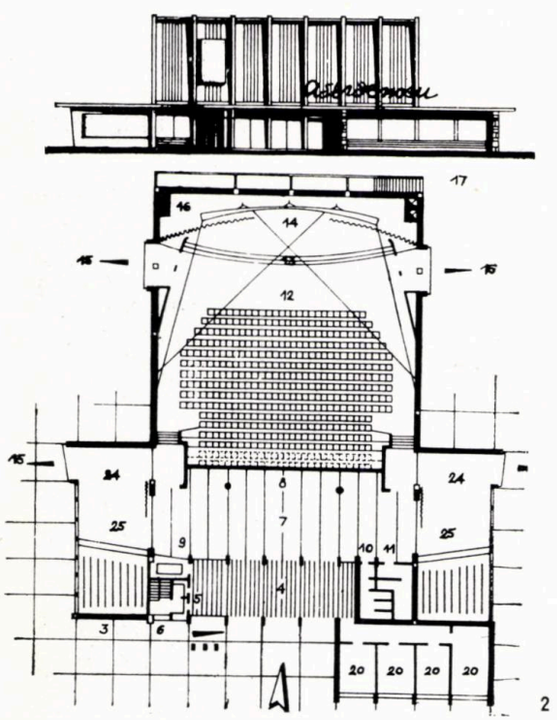

2

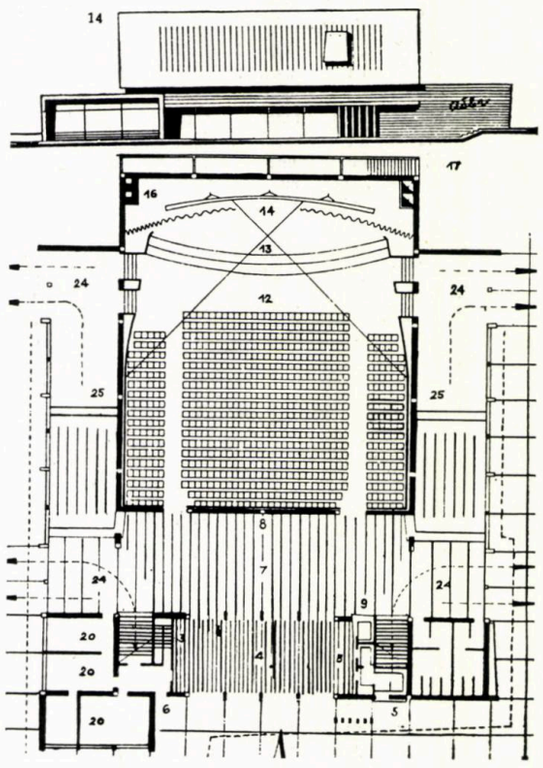

3

R. F. GERMANĂ

Cinematograful sferic — în prezent supus patentării de către arhitectul Herbert Ohl din Ulm — reprezintă o concepţie nouă despre cinema, o corespondenţă între construcţie, funcţie şi film. El este conceput dintr-o pînză dublă de beton armat precomprimat cu elemente de rigidizare, a cărei suprafaţă interioară formează ecranul de proiecţie, centrul imaginii aflîndu-se în vîrful sferei. Un plan orizontal circular împarte sfera într-o parte inferioară, unde se găsesc instalaţiile tehnice, cabinele de proiecţie, toaletele şi vestiarele şi o parte superioară — sala propriu-zisă, avînd în centru aparatul de proiecţie. Accesul în sală se face direct din exterior pe trei scări rulante dispuse în stea.

Cinematograful sferic permite toate metodele de proiecţie, pe diverse forme de ecran (dreptunghiular, triunghiular, circular, eliptic sau de formă liberă) şi pe orice mărime, pînă la imaginea cuprinzînd întreaga suprafaţă de proiecţie pînă la nivelul spectatorilor, adică limitată doar de unghiul de vedere al ochiului omenesc, ţinînd seama şi de faptul că, în această sală, spectatorii urmează să urmărească filmul în poziţie mult aplecată pe spate. În acest fel, distanţa dintre spectatori şi ecran este egală în aproape toate direcţiile, iar direcţia privirii şi cea a razei de proiecţie este aceeaşi, ceea ce creează condiţii optime, vizuale şi acustice (fig. 4).

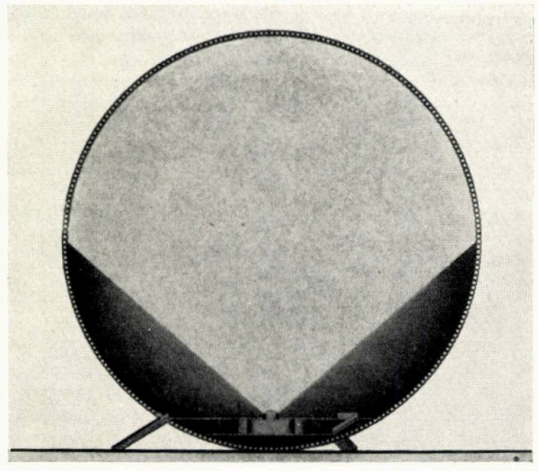

4

Autorul a conceput construirea acestui cinematograf pe o plajă şi avînd dimensiunea de 97,20 m diametru exterior şi o capacitate de 1 623 de spectatori.

« Bauen + Wohnen », Zürich, nr. 9/1963

R. P. POLONĂ

O lucrare cu răsunet în Polonia a constituit-o ridicarea primelor clădiri-turn, punctele de pe strada Redlowo din Gdansk (fig. 5). Este interesant de remarcat că în susţinerea soluţiei, un rol decisiv l-a avut soluţia tehnică constînd în esenţă din folosirea deşeurilor ceramice (moloz din dărămăturile rămase în urma războiului) la betonul turnat în diafragmele de rezistenţă — soluţie eficientă, mai ales în cazul folosirii integrale a capacităţii de rezistenţă a pereţilor respectivi, adică la multe caturi.

La aceleaşi clădiri s-a folosit, cu rezultate pozitive, şi un nou sistem de coş pentru plitele bucătăriilor.

O altă realizare interesantă o reprezintă noul cartier Przymorze din Gdansk.

Planul (fig. 6) prezintă soluţia unor clădiri cu 9 etaje din acest ansamblu. Soluţia constructivă este cea cu panouri mari din beton greu nefinisate (la interior), parapetele realizîndu-se din blocuri mici de siporex. Proiectele pentru etapa în curs prezintă soluţii interesante pentru clădirile înalte. Ele prevăd cîte o galerie

5

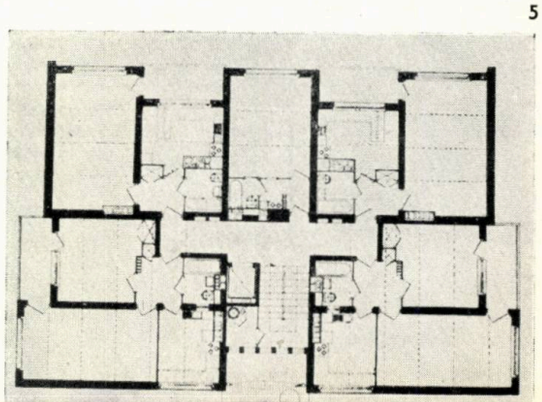

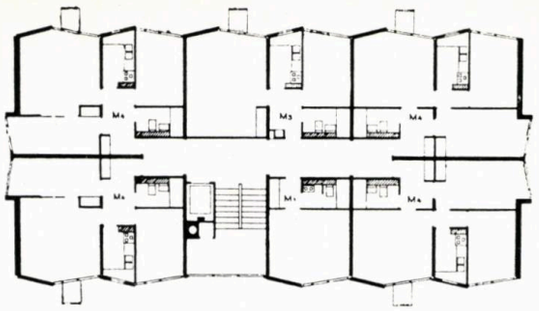

6

exterioară, închisă, la fiecare două caturi, o rampă urcînd sau coborînd la apartamentele de la cele două niveluri. Prin intermediul acestor galerii, cele 4 noduri verticale (cuprinzînd scara și ascensorul, precum și tubul de gunoi) deservesc 36 de apartamente pe nivel de galerie.

« *Architektura* », *Varșovia, nr. 12/1963*

S. U. A.

În prezent este în curs de realizare în S.U.A. prima construcție a cunoscutului inginer italian Pier Luigi Nervi : Autogara de la podul George Washington din New-York (fig. 7). Autogara este punctul terminus pentru liniile de autobuze care leagă New-York de New-Jersey, pe celălalt mal al fluviului Hudson, și trebuie să facă față unui trafic anual de 18 milioane pasageri, sau 2 000 de autobuze și 50 000 de pasageri pe zi. În orele de vîrf, autogara va trebui să deservească 200 de autobuze și 10 000 de pasageri pe oră.

Construcția are trei niveluri. Accesul se face la nivelul inferior, care cuprinde și diverse ateliere și depozite. La nivelul intermediar se află sala mare de așteptare pentru pasageri, magazine, un restaurant, ghișee, birou de informații, un ghișeu de bancă, telefoane publice etc. De la acest nivel, scări rulante conduc la nivelul superior, unde zece peroane deservesc 36 de vehicule. Pentru a asigura ventilația cerută de prezența unui număr atît de mare de autobuze, acest nivel este complet deschis. Învelitoarea acestui nivel este compusă din 26 de elemente triunghiulare de

7

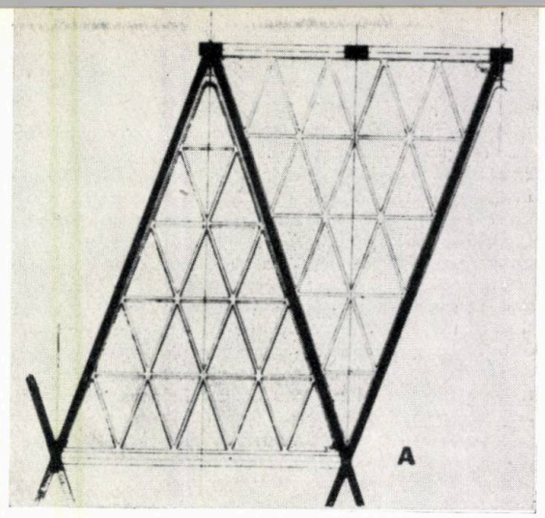

8

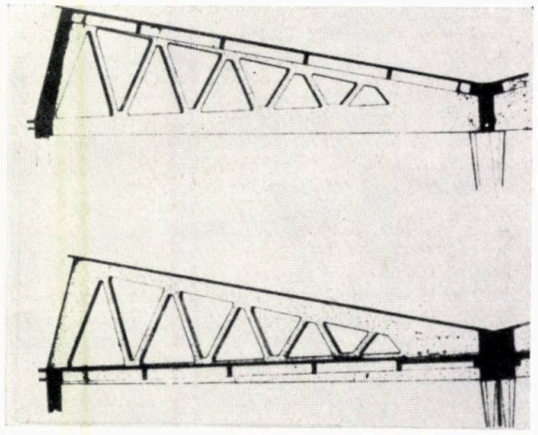

9

beton sprijinite pe un șir central de stîlpi portanți. Din aceste elemente, 14 sînt în pantă ascendentă, iar celelalte 12 sînt orizontale.

Construcția va fi realizată în întregime din beton brut de decofrare, turnat pe șantier. Planșeele se sprijină pe o structură în V, ce apare pe fațadele laterale la nivelurile inferioare (fig. 8 și 9).

« *L'Architecture d'Aujourd'hui* », *Paris, nr. 110/1963*

★

La sfîrșitul anului 1962 a fost dat în folosință la New-York hotelul « Americana » format din două clădiri : o clădire turn cu 50 de etaje (153 m), ocupînd o suprafață în plan de 80 m × 17 m, cu fațadele ridicate în planurile unui diedru foarte deschis, și o a doua cu 28 de etaje, ocupînd în plan o suprafață de 31,50 m × 16 m (fig. 10).

Construcția se caracterizează printr-o utilizare extensivă a betonului armat pentru cadre, dale de planșeu, pereți de contravîntuire și de preluare a presiunilor etc. Au fost folosite trei sisteme de osatură : dale turnate pe șantier la ultimele 22 de etaje ale clădirii turn și la întreaga clădire de 28 etaje ; cadre de stîlpi și traverse sprijinite pe pereții de contravîntuire din beton, de la etajul 5 la etajul 28 ; combinație oțel-beton la etajele inferioare, mai ales în scopul degajării la maximum între reazeme a sălilor de mari dimensiuni destinate publicului. În acest scop, pereții de contravîntuire au fost înlocuiți, în clădirea turn, prin bare de oțel profilat asociate cu tiranți de întărire. Baza stîncoasă pe care este construită clădirea-turn are o capacitate de încărcare de 430 kg/m².

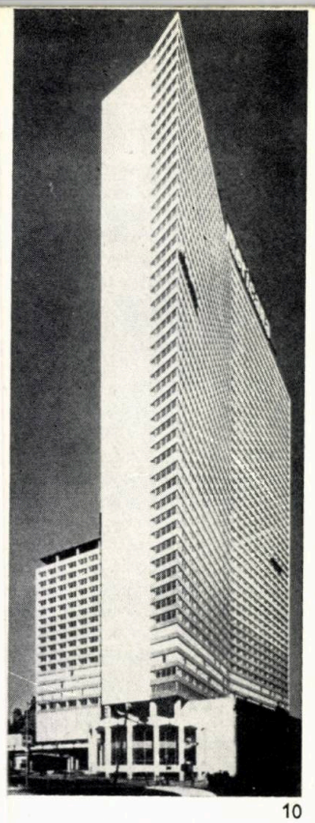

10

Hotelul cuprinde 2 000 de camere și 41 săli de banchet cu o capacitate de 11 290 de persoane (fig. 11). Parterul este ocupat în special de spațiile de recepție, un restaurant, bar, salon de cocktail, magazine etc. La primul etaj se află mai multe săli de bal, dintre care principala are o capacitate de 3 000—4 000 persoane și o suprafață utilă de circa 2 400 m².

Circulația verticală este asigurată de 14 ascensoare, din care 10 automatice și de mare viteză, și de un număr important de ascensoare de serviciu. Sala mare de bal este deservită, în afară de scările rulante, de ascensoare cu o capacitate de 50 de persoane.

Garajul de la subsol are o capacitate de 350 automobile și este deservit de 3 ascensoare.

Dotările tuturor camerelor includ : aparat de televiziune, răcitor electric de mică capacitate, aparat de condiționare a aerului cu termostat, telefon.

Mobilierul acestor camere, în total contrast cu arhitectura și dotările ultramoderne, este realizat într-o curioasă factură « stil » (fig. 12).

Lucrările au început în octombrie 1960 și s-au încheiat în septembrie 1962.

Autorii sînt arhitecții Morris Lapidus, Harle și Liebmann din New-York.

« *La Technique des Travaux* », *Belgia, nr. 11—12/1963*

11

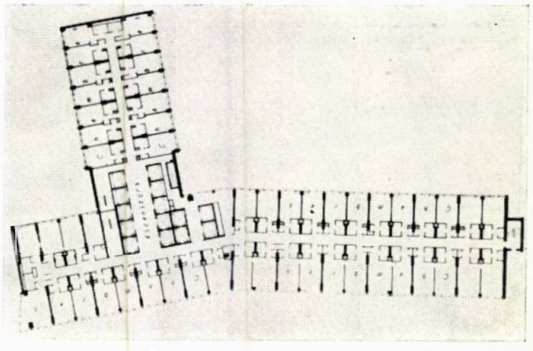

12

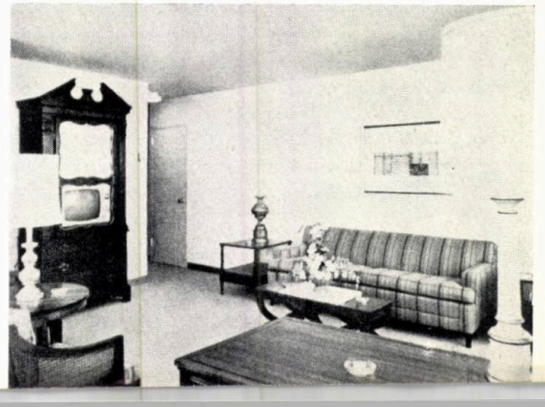

FRANȚA

Arhitectura contemporană capătă astăzi o pondere din ce în ce mai mare prin amploarea problemelor ce le ridică, prin răspunsurile din ce în ce mai numeroase și precise pe care trebuie să le dea întrebărilor ridicate de necesitățile complexe ale vieții și activităților umane.

O anchetă recentă a săptămînalului de cultură « Les Lettres Françaises », semnată de cunoscutul critic Marcel Cornu și intitulată: « Arhitectura modernă este necunoscută și neînțeleasă? », subliniază acuitatea și actualitatea problemelor arhitecturii.

Au fost solicitate o serie de personalități marcante ale arhitecturii franceze precum: Guillaume Gillet, Albert Laprade, Bernard H. Zehrfuss, Émile Aillaud, Pierre Dufau, André Lurçat, Marcel Lods, Claude Charpentier, André Gutton, André Bruyère și ing. René Sarger. Aproape în unanimitate răspunsurile au criticat situația existentă în Franța, fiecare din cei întrebați accentuînd unul sau altul din aspectele ce i s-au părut mai semnificative.

Marcel Cornu pornește de la constatarea că în timp ce monumentele arhitecturii epocilor trecute sînt din ce în ce mai cercetate și apreciate, interesul pentru realizările prezente este minim, ele fiind aproape complet necunoscute. El pune o întrebare cheie: lipsa de interes, lipsa de participare activă — s-ar spune pasivitatea — cu tot corolarul ei, este datorită arhitecturii însăși? Și, în acest caz, criza sub aspectul ei sociologic nu este datorită unei crize interne a arhitecturii? Contribuie oare la atmosfera generală și elementul șoc al noutății tehnice, sau extravaganța, originalitatea soluțiilor arhitecturale și constructive? La această stare de lucruri a contribuit probabil în bună măsură și lipsa unei arhitecturi valoroase în prima jumătate a secolului XX, căci mentalitatea burgheză, care a stat la baza celor mai multe comenzi, a decretat ca fiind în afara artei 9/10 din ce s-a construit în această perioadă.

Desigur că și arhitectura își are greșelile ei. Au existat faze strict funcționaliste, constructiviste sau puriste care astăzi sînt în parte depășite. Probabil că puțini sînt aceia care mai susțin că virtutea supremă este o sinceritate absolută sau că ornamentul este din principiu o crimă. Posibilitățile tehnice excepționale din ultimii 30—40 ani au determinat, la apariția lor consecutivă, fazele inerente ale căutărilor, cu excesele și greșelile respective. Cu toate că au existat incontestabile reușite în rezolvarea unor programe unicat (se citează de exemplu palatul CNIT sau UNESCO din Paris, aerogara TWA din S.U.A. etc.), marele public nu cunoaște imensa majoritate a celorlalte realizări. Lipsa de informare prin radio, presă, televiziune, lipsa unor dezbateri creatoare pe marginea arhitecturii este una din cauze, subliniată de aproape toți cei intrebați. Iată de exemplu un răspuns categoric al arh. Aillaud: « În primul rînd lipsa unei informări. Revistele de artă, atît de bogate în tratarea tendințelor succesive în pictură, sînt mute în materie de arhitectură. . . Cu unele excepții, nici un intelectual nu este educat în ceea ce privește arhitectura ».

O completare pentru a pune la punct acest aspect o face arhitectul Lods: « Cele mai mici gesturi ale tuturor vedetelor sînt cunoscute de public, căci ele fac obiectul unei publicități în toate formele imaginabile. În schimb, arhitectura este ignorată ». André Lurçat precizează: « Am dori să vedem același interes pentru operele prezentului. Dar acestea, prin însăși noutatea formelor, trebuie explicate, comentate de către presă, radio, televiziune, prin vizite colective organizate».

Interesele publicitare meschine, legate de desfacerea obiectelor de larg consum, capătă aspecte tiranice și obsedante, în dauna unei informări cuprinzătoare asupra problemelor majore pe care le pune arhitectura, spune Marcel Cornu. Arhitectul Laprade arată, ca o consecință directă, că de multe ori la baza producției arhitecturale de astăzi stă mentalitatea « vedetă », ceea ce duce la o goană după originalitate cu orice preț.

În aproape toate răspunsurile se ridică un protest împotriva condițiilor economice, politice, administrative în care se construiește. Laprade spune: « Din păcate, tehnocrații atotputernici decid totul, inclusiv partea estetică, fără să întrebe niciodată pe beneficiari asupra gusturilor și dorințelor lor ». Piesa de acuzare cea mai importantă se referă la situația deosebită creată de specula terenurilor care înghite o mare parte a creditelor acordate construcției. Arhitectul Gillet afirmă că: « . . .ar fi mai bine să se frîneze speculația asupra terenurilor și apartamentelor construite, iată ceea ce ar face plăcere și ar descreți frunțile ».

Dezbaterea a adus în discuție și aspecte ale formelor, compoziției, stilului, tehnicii și urbanismului, a corelației între aceste elemente. Marele public se întîlnește cu arhitectura în special în marile ansambluri de locuințe. Ori efectul acesteia este acela al monotoniei, al atmosferei « peste tot același lucru ». Nu cumva, întreabă Marcel Cornu, publicul simte aici, uneori mai pregnant, alteori mai puțin, că dominarea netă a tehnicii, ca rezultantă a unui mecanism atotputernic, a strivit arhitectura? Semnul plus sau infinit, unghiul drept, caracterizează o serie întreagă de realizări, obținîndu-se « sute de metri de construcții asemănătoare », ceea ce este departe de a fi încurajator. Oare aci nu se remarcă și carențe de ordin urbanistic? Astăzi, cadrul urbanistic este indispensabil înfloririi arhitecturii. « Reducînd urbanismul la construirea a cît mai multe locuințe cu același cost, neglijînd complexul urban, animația și caracterul social al unui oraș, înseamnă a devitaliza o arhitectură ce are misiunea de a construi pentru mase », afirmă criticul francez. El este susținut de arhitectul Zehrfuss care spune: « Susțin că dacă această arhitectură discutabilă ar fi fost înscrisă în planul urbanisticii coerente, ea ar fi căpătat o oarecare valoare. Aici este adevărata problemă. Răul profund de care suferă țara noastră este deci absența totală a urbanismului. Și mai grav este faptul că Franța și francezii nu știu încă ceea ce înseamnă urbanismul ». Iar André Lurçat completează foarte expresiv această idee: « Cu toată sărăcia mijloacelor financiare, în cadrul servituților și limitelor pe care le impune, trebuia — ocazia fiind unică — să existe tendința către o arhitectură avînd ca dublu scop nu numai satisfacerea necesităților materiale imediate, dar care să ofere oamenilor ce vor trebui să locuiască în noile clădiri, un cadru armonios și propice dezvoltării unui mod de viață reînnoit și lărgit. Formele arhitecturale trebuiau să aducă oamenilor bucuriile frumuseții ».

În privința problemelor esteticii arhitecturale, respectînd încercările unei plastici expresive și variate, inginerul Sarger susține aceeași idee ca și Gillet: « Evoluția arhitecturii merge mai puțin pe drumul unui nou baroc, decît pe linia afirmării din ce în ce mai hotărîte a structurilor, atît urbane cît și constructive ». Arhitectul Bruyère, ca un ecou aproape al tuturor celor ce au contribuit la dezbatere, afirmă categoric că de fapt: « Numai un univers poetic este locuibil », rezumînd poate în felul acesta una din sarcinile de bază ale arhitecturii contemporane.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

CONFERINȚE

În cadrul ciclului « Probleme de materialism istoric », în ziua de 4 februarie conf. Ion Rebedeu a ținut conferința: « Învățătura marxist-leninistă despre clase și lupta de clasă ».

Prof. arh. Radu Laurian, precum și arhitecții Mircea Dima și Dinu Gheorghiu au făcut — în ziua de 11 februarie — o expunere, însoțită de diapozitive, asupra impresiilor culese cu ocazia călătoriei lor în Cuba ca membri ai delegației romîne care a participat la cel de al VII-lea Congres al U.I.A.

O altă expunere, însoțită de diapozitive, în cadrul căreia prof. arh. Marcel Locar a prezentat imagini din orașe și locuri din Franța, a avut loc în ziua de 18 februarie.

Conf. arh. Constantin Enache a vorbit la 25 februarie, în cadrul ciclului de conferințe « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică » despre « Industria, zonă funcțională a orașului sau a teritoriului ».

În ziua de 3 martie, conf. Ion Rebedeu a vorbit — în cadrul ciclului de conferințe « Probleme de materialism istoric » — despre « Marxism-leninismul și problema națională ».

Marți, 10 martie, arh. Mircea Stancu și-a împărtășit impresiile din călătoria făcută într-o serie de republici sovietice din Asia Centrală. Expunerea a fost însoțită de diapozitive.

În cadrul ciclului de conferințe « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », arh. Tiberiu Ricci și ing. Adrian Lupescu au conferențiat în ziua de 17 martie — despre « Influența noilor structuri asupra arhitecturii clădirilor de locuit și social-culturale ».

Tov. Ludovic David, secretar al Uniunii Arhitecților, a vorbit în ziua de 24 martie despre « Unele probleme teoretice ale arhitecturii socialiste ».

EXPOZIȚII

Între 25 februarie și 5 martie, sălile Casei Arhitectului au adăpostit expoziția « Industria, zonă funcțională a orașului sau a teritoriului » cuprinzînd desene și fotografii ale conf. arh. Constantin Enache.

Fotografiile executate de arh. Mircea Stancu cu ocazia călătoriei sale în republicile sovietice din Asia Centrală au făcut obiectul unei mici expoziții deschisă la 10 martie.

arhitectura RPR

E 1689

3
1964

arhitectura
RPR
3
1964

4

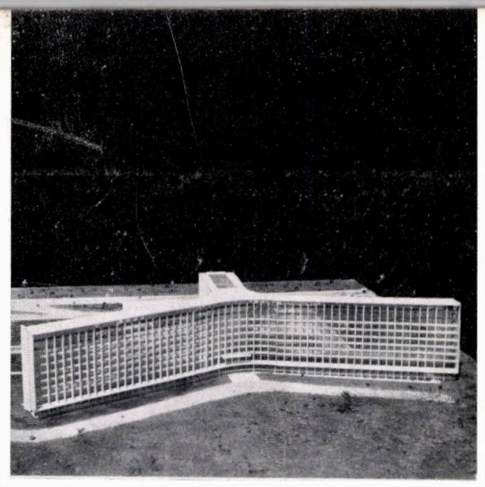

23

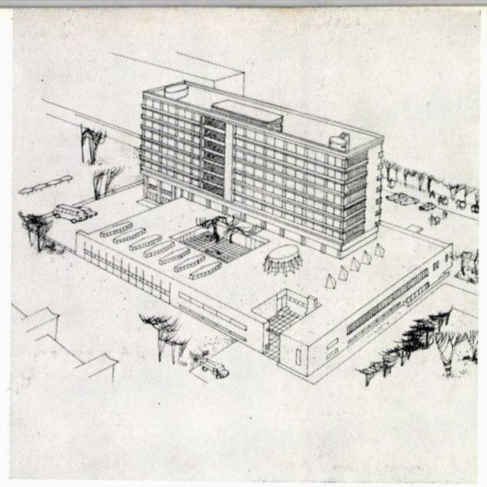

16

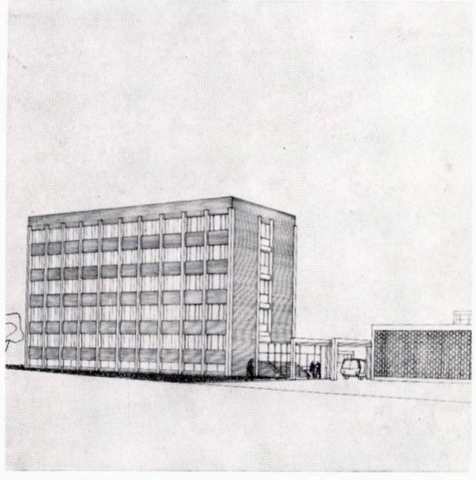

26

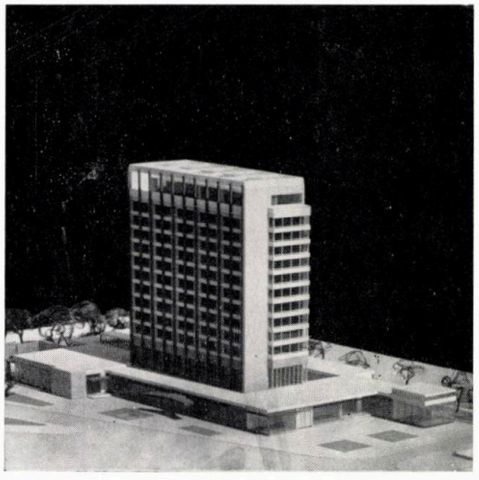

18

30

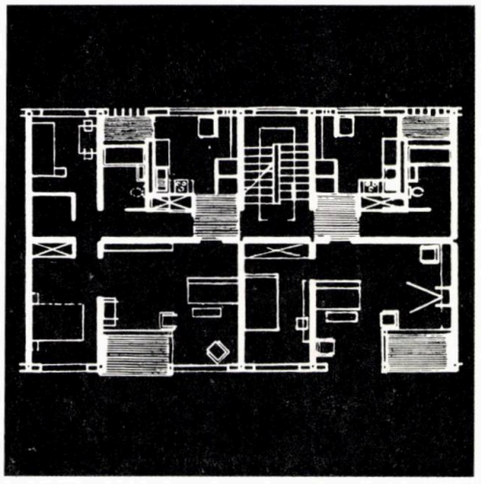

22

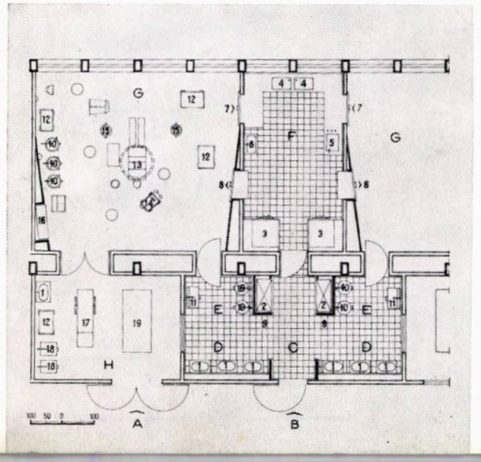

36

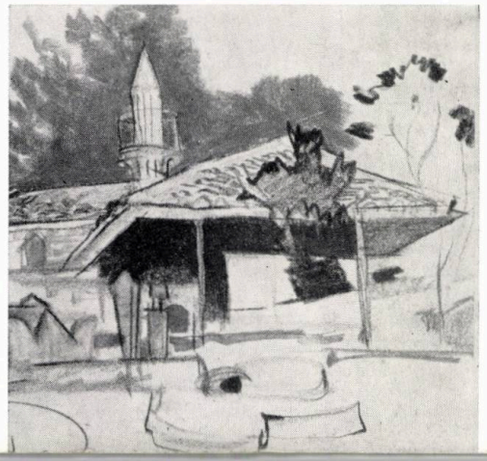

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

E 1689

MŰSZAKI KÖNYVTÁRÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1383

s u m a r

● CONSTRUCȚII SANITARE

Arh. Aurelia Teodorescu — UNELE PROBLEME DE PROIECTARE A CONSTRUCȚIILOR DE SERIE DIN REȚEAUA SANITARĂ 2

Arh. Ion Pușchilă — SPITAL CU 900 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA CONSTANȚA 4

Arh. Ion Pușchilă — SPITAL CU 300 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA MEDGIDIA 11

Arh. Virgil Nițulescu — STAȚIA CENTRALĂ DE SALVARE A ORAȘULUI BUCUREȘTI 16

Arh. Ruxandra Stamatin-Iovănescu — POLICLINICA RAIONALĂ « VITAN » DIN BUCUREȘTI 18

Arh. Mihai Enescu — NOI PROPUNERI DE UNITĂȚI FUNCȚIONALE PENTRU PROIECTAREA CONSTRUCȚIILOR SPITALICEȘTI 22

● HOTELURI

Arh. Eugen Arvanitache — HOTELUL « BUCUREȘTI » — CALEA GRIVIȚEI 23

Arh. Ana Solomon — STUDIU PENTRU UN HOTEL LA HUNEDOARA 26

● CONCURSURI

Arh. Ignace Șerban — CONCURS DE IDEI PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ 30

● DE PESTE HOTARE

Arh. Richard Neutra — ARHITECTURA CA ACTIVITATE UMANĂ 36

● RECENZII — BIBLOGRAFIE 48

● CRONICA 50

Arh. Romeo Rău — PLENARA FILIALEI GALAȚI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. 51

Conf. arh. Constantin Enache — A VIII-a SESIUNE ȘTIINȚIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU » 54

Arh. Constantin Moșinschi — DIN ACTIVITATEA CERCULUI U. A. DIN INSTITUTUL PROIECT-BUCUREȘTI 58

Arh. Ada Gheorghievici — A IX-a SESIUNE A CERCURILOR ȘTIINȚIFICE STUDENȚEȘTI DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU » 59

3

ANUL XII NR. 3 (88) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

Arh. AURELIA TEODORESCU

Şef al Secţiei clădiri social-culturale din C.S.C.A.S.

UNELE PROBLEME DE PROIECTARE A CONSTRUCŢIILOR DE SERIE DIN REŢEAUA SANITARĂ

În domeniul ocrotirii sănătăţii, Directivele celui de al III-lea Congres al P.M.R. prevăd pentru perioada 1960—1965 o creştere a posibilităţilor de spitalizare, precum şi construirea unui număr mare de policlinici orăşeneşti şi raionale. Pentru perioada pînă în anul 1975, liniile directoare ale Planului de perspectivă trasează şi în acest sector sarcini deosebit de importante.

Realizarea lor în condiţii cît mai corespunzătoare a impus precizarea unor principii privind organizarea reţelei sanitare şi a unităţilor ei funcţionale.

Pentru stabilirea acestor principii, soluţionarea celor două aspecte arătate mai sus este determinantă, deoarece din ea rezultă tema-program pentru construcţia respectivă. De modul în care sînt rezolvate aceste aspecte depinde în mare măsură şi calitatea soluţiilor ce se dau construcţiilor sanitare. Desigur că simplitatea şi claritatea organizării lor funcţionale se va reflecta direct în organizarea spaţială a acestor construcţii.

Astfel, unul dintre obiectivele principale în organizarea reţelei sanitare din mediul urban îl constituie asigurarea unei bune deserviri medicale a populaţiei, sub toate formele ei. Aceasta necesită, în primul rînd, unităţi sanitare preventive şi curative cu frecvenţă mai mare. Pentru rezolvarea eficientă a unei astfel de organizări a reţelei sanitare, trebuie avute în vedere următoarele aspecte determinante:

— situaţia concretă a reţelei sanitare, din punct de vedere al organizării şi al bazei materiale existente;

— direcţia de dezvoltare în viitor, din punct de vedere medical şi funcţional, a unităţilor respective şi a reţelei în totalitatea ei;

— specificul localităţii, care se reflectă în anumite unităţi sanitare, cu variaţii importante în stabilirea profilului respectiv;

— corelarea organizării reţelei sanitare cu actualele principii de organizare teritorială a centrelor urbane.

În mediul urban, organizarea reţelei sanitare preventive are la bază, ca primă treaptă, dispensarul circumscripţiei. Acesta, prin cele două cabinete de consultaţii, unul pentru adulţi şi unul pentru copii, asigură deservirea unei populaţii de cca. 5 000 locuitori.

A doua treaptă o formează policlinica, care are capacităţi diferite, în funcţie de numărul populaţiei deservite. Ea are menirea de a acorda asistenţă medicală specializată, prin secţiile sale de diagnostic şi tratament.

Policlinicile pot fi unităţi independente sau grupate cu un spital general, care în reţeaua sanitară urbană formează cea de a treia treaptă de deservire, activitatea acestuia fiind axată în special pe asistenţa medicală curativă.

Aceste trei tipuri de unităţi sanitare sînt completate, în localităţile urbane cu o populaţie mai mare sau de un anumit specific, şi cu alte unităţi specializate, cu un profil bine determinat, ca de pildă: spitale oncologice, de boli de plămîni, de boli contagioase, de psihiatrie etc.

Datorită frecvenţei lor şi condiţiilor de repartizare teritorială, primele două categorii de unităţi sanitare au o deosebită importanţă în cadrul reconstrucţiei oraşelor şi restructurării satelor din ţara noastră. Precizarea temelor-program, pe baza cărora se vor proiecta aceste construcţii, trebuie să satisfacă, pe de o parte, cerinţele populaţiei existente, cu posibilităţi de deservire a populaţiei viitoare, prevăzută pentru zona respectivă, iar, pe de altă parte, să asigure posibilităţile de adaptare la eventualele cerinţe determinate de dezvoltarea ştiinţei medicale. Deşi programul simplu care stă la baza funcţionalităţii sale nu ar părea susceptibil de a cauza complicaţii, prima unitate sanitară — dispensarul de circumscripţie — ridică totuşi unele probleme care îşi aşteaptă soluţionarea. Astfel, existenţa — în afara celor două cabinete curente de consultaţii pentru copii şi adulţi — a unui cabinet de radiologie sau de stomatologie, nu este încă precizată în cadrul sistemului de organizare a Ministerului Sănătăţii şi Prevederilor Sociale, în special pentru tipurile din mediul rural; există totuşi unele indicaţii după care o astfel de unitate ar putea să conţină unul sau altul din aceste două tipuri de cabinete.

Avînd în vedere că fiecare din cele două alternative se reflectă diferit în modul de acordare a asistenţei medicale, care, organizată pe anumite principii, trebuie să impună în mod logic numai pe una din ele, sau eventual pe amîndouă, prevederea în cadrul dispensarelor de circumscripţie a unuia sau a altuia din cele două cabinete de consultaţii, nu poate constitui un principiu raţional de organizare a acestei activităţi şi — în consecinţă — de proiectare a unor asemenea tipuri de construcţii. De asemenea, alegerea uneia sau alteia din soluţii impune măsuri diferite în ceea ce priveşte asigurarea reţelei sanitare cu specialişti calificaţi: medici stomatologi sau medici internişti cu cunoştinţe suplimentare pentru folosirea celor mai simple aparate de diagnostic radiologic.

Dispensarele de circumscripţie din mediul urban ridică unele probleme de economicitate a construcţiei propriu-zise cît şi de exploatare. Astfel, indicele spaţial ce rezultă pentru o consultaţie la dispensarul de circumscripţie este de 4,90 m^2, în timp ce pentru un dispensar cu două circumscripţii indicele spaţial, pentru aceleaşi funcţiuni, este de 3,40 m^2, deci cu cca. 30% mai mic. Această reducere provine din raportul mai raţional care există între cabinetele propriu-zise şi anexele respective.

De asemenea, folosirea în două ture a unui astfel de tip de dispensar prezintă aspecte avantajoase, atît din punct de vedere al economicităţii construcţiei (indicii spaţiali, indicaţi mai sus, reducîndu-se cu cca. 50%), cît şi din punctul de vedere al organizării asistenţei medicale, care poate în acest fel să asigure o permanenţă în deservirea zonei respective pe intervalul unei zile.

Alegerea celor două tipuri de dispensare — cu una sau două circumscripții — făcînd posibilă deservirea, în două ture, a 2 sau 4 circumscripții medicale, este în funcție de raza de deservire. Pentru microraioanele cu densitate mare, cu distanțe de parcurs raționale, este indicat (sub aspectul economicității) tipul cu 2 circumscripții care poate asigura asistența medicală pentru o populație de cca. 20 000 locuitori, reprezentînd 2 pînă la 4 microraioane. Dispensarul cu o singură circumscripție este indicat a se folosi într-o zonă cu densitate mai mică, asigurîndu-se astfel, în două ture, deservirea unei populații de cca. 10 000 locuitori, reprezentînd 2—3 microraioane.

În documentațiile întocmite pentru sistematizarea unor centre urbane nu se urmărește însă întotdeauna aplicarea principiilor de mai sus. De cele mai multe ori, nu se ia în considerare întreaga rețea sanitară a localității respective pentru ca, astfel, capacitățile propuse să fie cît mai judicioase. În rezolvarea acestor aspecte, un rol important îl au organele sanitare locale și proiectanții respectivi care, analizînd temeinic organizarea rețelei pe întreaga localitate și ținînd seama de dezvoltarea în viitor a acesteia, vor putea propune soluțiile cele mai juste, din toate punctele de vedere. Pentru asigurarea asistenței medicale prin cea de a doua treaptă de organizare funcțională, policlinica, există actualmente două capacități de policlinici tipizate: cu 180 000 și 500 000 consultații pe an, acestea reprezentînd cazurile cu cea mai mare frecvență.

Aceste tipuri de policlinici se folosesc în orașe sau cartiere din mediul urban cu 20 000 și 40 000 locuitori. Caracterul mai complex pe care îl prezintă policlinica ridică — cum este și firesc — mai multe probleme decît primul tip de unitate sanitară, dispensarul.

Un aspect mai important, care nu este încă rezolvat de către Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, pe linia unei raționale corelări cu cerințele actuale, este acela al stabilirii capacității unităților sanitare față de populația respectivă. Astfel, primul tip de policlinică nu corespunde în mod rațional tuturor localităților urbane, dovedindu-se, pentru situația actuală și pentru o perioadă încă destul de îndelungată, a fi supradimensionată.

Relevăm în acest sens cazul concret al policlinicii de la Luduș; construcția fiind prea mare pentru nevoile actuale, s-a încercat o schimbare a destinației inițiale: policlinica și-a restrîns serviciile, iar o parte, rămasă disponibilă, a fost propusă a fi folosită pentru spitalizare. Este de la sine înțeles că o astfel de soluție nu poate fi considerată ca judicioasă, nici chiar sub aspectul unui provizorat.

Față de unele cazuri similare, este mai indicat a se studia, pe baza unei teme-program dată, un tip de policlinică care să asigure o funcționare rațională pentru situația actuală și care să permită cu ușurință o extindere și o reprofilare în cazul dezvoltării localității respective. În acest sens ar putea fi luat în considerare tipul de policlinică întocmit de D.S.A.P.C.—Crișana pentru localitatea Aleșd. (Șef de atelier: arh. Gheza Kadar; șef de proiect: tehn. arh. Ladislau Pataki). Corespunzînd unui număr de cca. 100 000 consultații pe an și unei populații de cca. 10 000 locuitori, acest proiect permite mărirea capacității în viitor, prin adăugarea unor aripi, astfel încît să poată cuprinde noi servicii sau să facă posibilă extinderea unora dintre ele (fig. 1—4).

În concluzie, trebuie să se aibă în vedere ca la stabilirea amplasamentelor policlinicilor să se asigure posibilități de extindere. De asemenea, este necesar ca Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale să stabilească cea mai justă soluție din punct de vedere funcțional, spre a se putea obține astfel o eficiență economică cît mai rațională a construcțiilor de policlinici.

În cazul localităților urbane, cu o populație de peste 100 000 locuitori, problema stabilirii celui mai rațional tip de policlinică este mai complexă, ea prezentînd diferite aspecte, decurgînd din situația existentă a unor dotări care trebuie păstrate. În principiu, în localitățile în care există spitale generale, gruparea policlinicii împreună cu acestea este soluția cea mai rațională. Complexitatea serviciilor de diagnostic și tratament, pe care știința medicală actuală le cere pentru asigurarea unei asistențe medicale de calitate, impune o astfel de grupare. În acest fel, prevederea unor instalații speciale și costisitoare poate fi cît mai judicioasă, asigurîndu-se în același timp eficiența folosirii lor în comun și de către policlinică și de către spital. În anumite situații însă, în afară de policlinica grupată cu spitalul, se mai prevăd și policlinici de cartier, în vederea asigurării unei deserviri cît mai eficiente a populației. O asemenea situație există, de exemplu, în orașe ca Galați, Iași și altele, unde stabilirea celei mai indicate soluții, sub toate aspectele, nu se poate face decît pe baza unor studii speciale asupra rețelei sanitare respective, corelate cu aspectele economice și funcționale caracteristice tipurilor de policlinici stabilite ca unități raționale.

În general, nu s-a insistat suficient asupra acestor aspecte în documentațiile tehnice întocmite pentru anumite investiții concrete sau pentru problemele de ansamblu ale unor reconstrucții de zone urbane, neexistînd încă o suficientă preocupare pentru prezentarea în mod cît mai analitic a acestor probleme.

Am relatat mai sus unele aspecte legate de acele dotări sanitare, care prin frecvența lor au o importanță deosebită în ceea ce privește construcțiile propriu-zise și încadrarea lor în localitățile respective. Precizările necesare, referitoare la principiile de organizare funcțională, se impun a fi urgentate de către Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, astfel încît să se poată asigura cele mai bune condiții îndeplinirii sarcinilor ce decurg din Directivele celui de al III-lea Congres al P.M.R., în domeniul construcțiilor sanitare.

Fig. 1

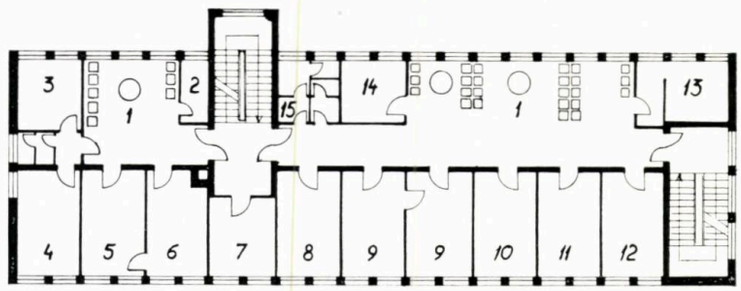

Fig. 2

Fig. 3

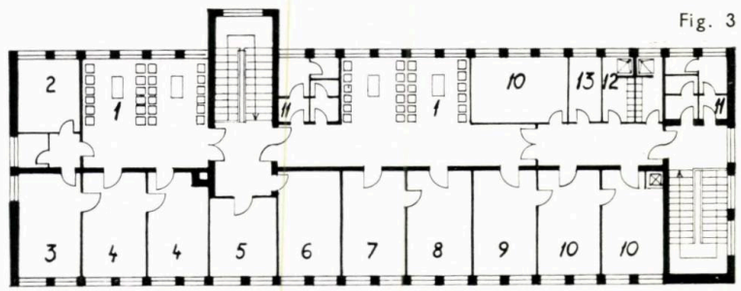

Fig. 4

POLICLINICĂ LA ALEȘD (proiect)

Fig. 1 — Plan parter

A. Intrare adulți — B. Intrare copii
1. Fișier adulți — 2. Vestiar — 3. Așteptare TBC — 4. Consultații TBC — 5. Radiologie TBC — 6. Așteptare — 7. Radiologie 8. Stomatologie copii — 9. Fișier copii — 10. Triaj 11. Izolare — 12. Așteptare copii — 13. Termometrizare 14. Consultații copii — 15. Tratamente copii — 16. W.C.

Fig. 2 — Plan etaj I

1. Așteptare — 2. Sterilizare — 3. Odihnă — 4. Consultații ginecologie — 5. Pansamente — 6. Consultații chirurgie 7. Surori ocrotire — 8. Expertizare — 9. Consultații interne 10. Explorări funcționale — 11. Oftalmologie — 12. O.R.L. 13. Electroterapie — 14. Tratamente — 15. W.C.

Fig. 3 — Plan etaj II

1. Așteptare — 2. Laborator proteze — 3. Laborator stomatologie — 4. Consultații stomatologie adulți — 5. Director 6. Administrație — 7. Consultații dermato-venerice — 8. Tratamente dermato-venerice — 9. Prelevări — 10. Laborator analize 11. W.C. — 12. Vestiar personal — 13. Depozit laborator

Fig. 4 — Posibilități de realizare eșalonată

I. etapa I-a; II. etapa II-a; III. etapa III-a

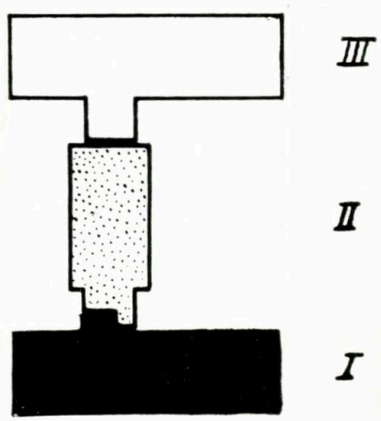

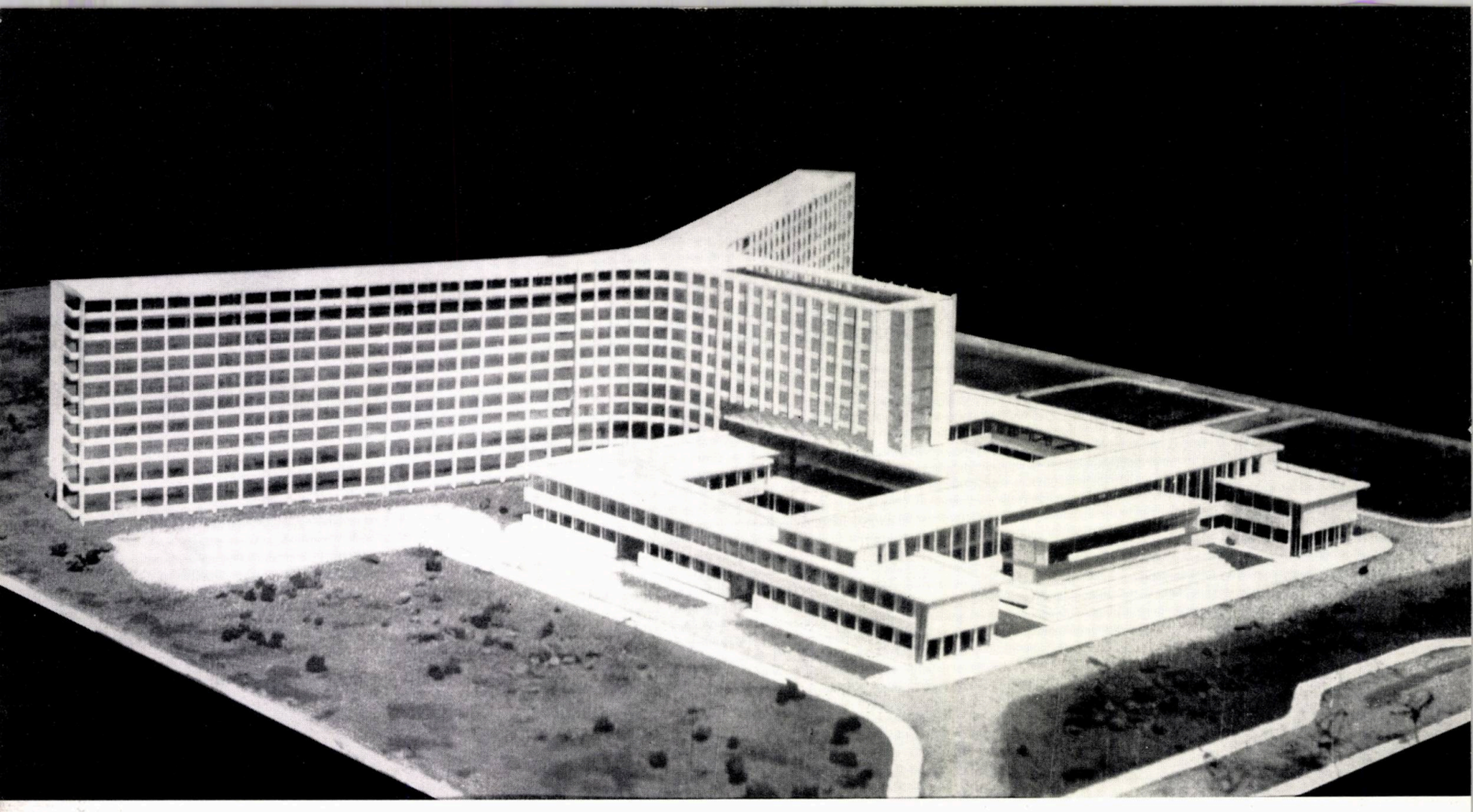

Fațadă laterală — Machetă

SPITAL CU 900 PATURI ŞI POLICLINICĂ LA CONSTANŢA

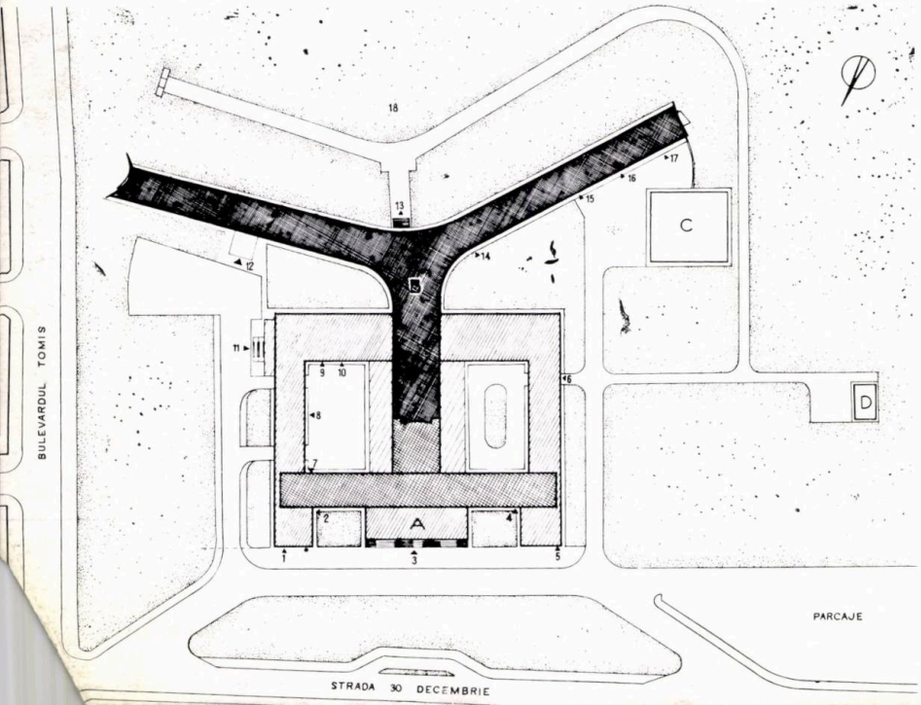

Plan de situație
A. Corp policlinică (cu 1—2 și parțial 3 niveluri); B. Corp staționar (10 niveluri) — C. Centrală termică — D. Stație de oxigen

1. Intrare vizitatori — 2. Intrare lactarium — 3. Intrare generală policlinică — 4. Intrare centru de sînge — 5. Portar — 6. Intrare bloc-alimentar — 7. Intrare aprovizionare bucătărie-lapte — 8. Intrare garaj — 9. Intrare întreruperi sarcini — 10. Intrare depozit farmacie — 11. Intrare internări staționar — 12. Intrare personal medical și vizitatori — 13. Ieșire bolnavi în parc — 14. Ieșire grup — 15. Depozite — 16. Prosectură — 17. Depozite — 18. Parc

Autor: arh. Ion Puşchilă (şef proiect)
Colaboratori principali:
Arhitectură: arhitecții Doina Chitiuc, Gheorghe Deji, Rodica Dumitrașcu, Tadeusz Kedzierski
Rezistență: inginerii Gherasim Metaxa, Ion Zărnescu
Instalații electrice: ing. Nicolae Alexandrescu
Instalații termice, frigorifice: ing. Ion Mladen
Instalații sanitare: ing. Nicolae Bigan
Consultant C.S.C.A.S.: arh. Aurelia Teodorescu
Consultanți M.S.P.S.: dr. Florin Deculescu, arh. Marcela Damian
D.S.A.P.C.—Constanța

Spitalul a fost amplasat la intersecția celor două principale circulații ale orașului Constanța: bd. Tomis, care străbate orașul de la nord la sud, și str. 30 decembrie, care leagă stațiunea Mamaia de gara nouă. Suprafața terenului afectată spitalului este de cca. 10 ha și prezintă o pantă uniformă de aproximativ 1,5%, curgînd de la sud spre nord.

La determinarea numărului total de paturi s-a avut în vedere — în afară de populația în creștere a orașului — și situația specială creată de litoral, care sporește — pe perioada sezonului de vară — numărul locuitorilor cu cca. 40 000, precum și faptul că, pentru anumite cazuri ce necesită o îngrijire deosebită, aproape 15% din bolnavii din regiune vor fi tratați tot în orașul Constanța.

De asemenea, s-a mai ținut seama și de numărul de paturi și de secțiile ce vor funcționa concomitent în vechile așezări spitalicești. În funcție de aceste considerente, capacitatea noului spital a fost stabilită la 900 de paturi, luîndu-se în acest calcul ca necesare 10 paturi la 1 000 de locuitori.

Analizîndu-se situația existentă și viitoare a rețelei sanitare pentru bolnavii ambulatorii, a rezultat un indice mediu de 7 consultații pe an pentru fiecare locuitor, respectiv aproximativ 1 200 000 consultații pe an. Acest lucru a condus la prevederea a 2 policlinici de cîte 600 000 consultații pe an sau 1 800 consultații pe zi. Una dintre policlinici va funcționa în actuala clădire (urmînd ca în viitorii 10 ani să se construiască un local nou), iar cea de a doua a fost inclusă în noul spital. Serviciile de diagnostic și tratament vor fi comune cu cele ale spitalului, ceea ce presupune o folosire mai rațională a diferitelor utilaje, precum și o centralizare a personalului medical de specialitate.

Cuplarea policlinicii cu staționarul a fost un factor determinant în alegerea amplasamentului, care trebuia să fie central, bine servit de transportul în comun (condiție necesară atît pentu bolnavii staționarului cît, mai ales, pentru cei ai policlinicii), să fie bine orientat și să aibă o suprafață suficientă (100 m²/pat) pentru asigurarea unui microclimat adecvat prin prevederea de parcuri.

Întreg ansamblul este format din trei corpuri de clădiri:

Corpul I

— *staționar* cu 900 paturi de spitalizare, 90 paturi nou născuți, 50 paturi însoțitori, 50 paturi terapie intensivă, 10 paturi întreruperi sarcini;

— *policlinică*, cu o capacitate de 1 600—1 800 consultații zilnice în două ture (deservește jumătate din populația orașului, adică cca. 80 000 locuitori);

— *centrul de recoltare și conservare a sîngelui*, cu o capacitate de 100 recoltări pe zi (avînd cea mai mare cerere din partea staționarului, satisface în același timp și necesitățile regiunii).

Corpul II — centrala termică.

Corpul III — stația de oxigen.

★

Staționarul se desfășoară pe 10 niveluri și are următoarea componență:

Fațada principală — Machetă

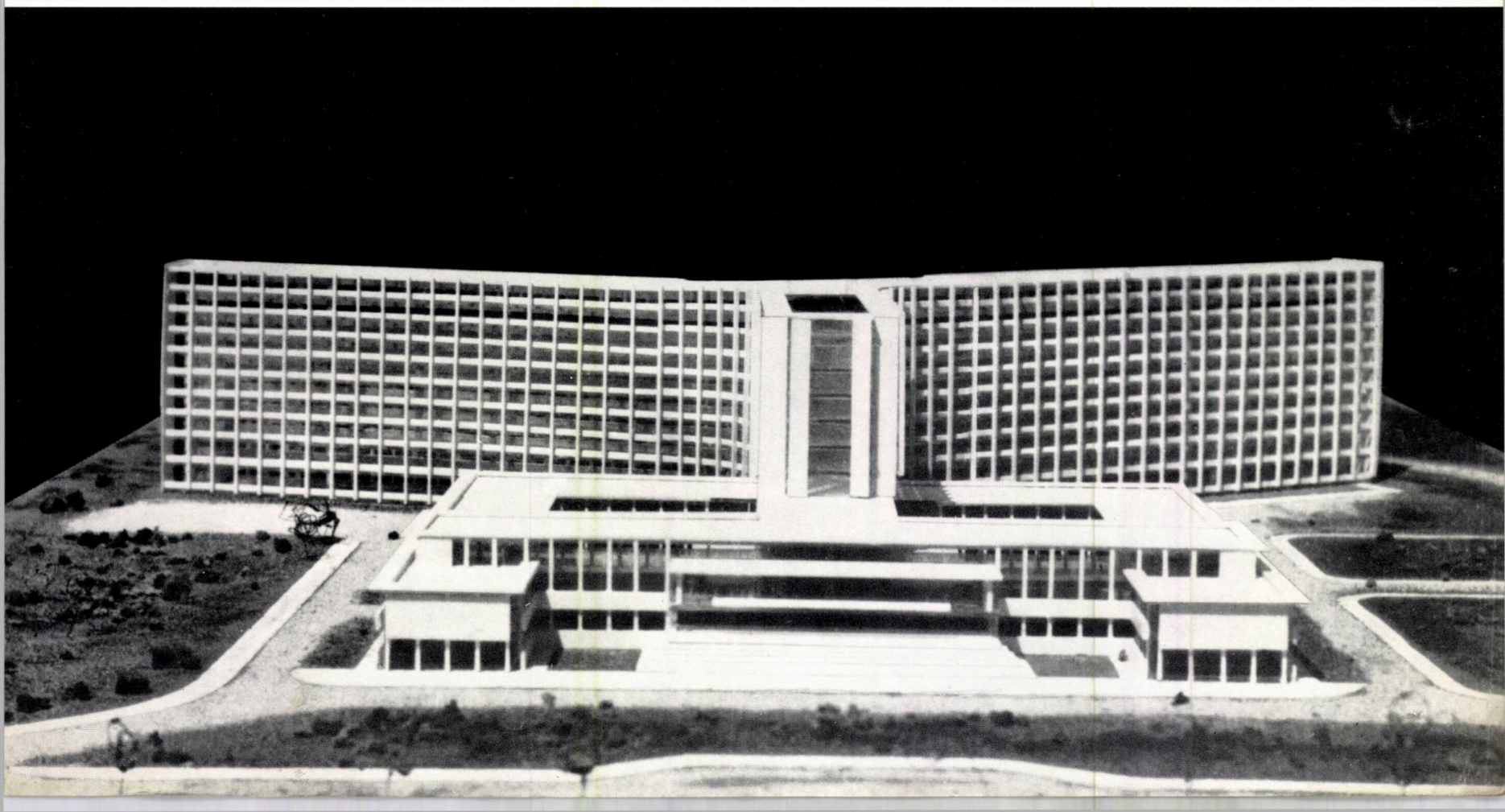

Nivelul I — cuprinde o parte din administrație, vestiarele generale pentru 800 de persoane, bufetul pentru personal și bolnavi, biblioteca de împrumut, laboratorul de izotopi, prosectura, fizio-balneoterapia, radiologia, urgența și alte servicii.

Nivelul II — cuprinde administrația, primirile și secția oncologie, formată din 50 paturi dispuse în 20 camere a două paturi și 10 camere a un pat, fiecare cu grup sanitar propriu — în legătură cu laboratorul izotopi și raze X terapie profundă și superficială.

Nivelurile III, IV și V partial — cuprind 250 paturi ale secției interne, în legătură cu servicul de explorări funcționale.

Nivelul V — cuprinde chirurgia septică cu 50 de paturi, pe același nivel cu blocul-operator septic.

Nivelul VI — cuprinde chirurgia aseptică cu 100 de paturi, avînd pe același nivel blocul-operator aseptic format din 3 săli de intervenții, o sală de gips, sală pentru funcțiunile vitale, spălătoare medici, camere de preanestezie, camere de odihnă post-operatorie, sală medici cu bibliotecă etc.

Nivelul VII — cuprinde ginecologia cu 100 de paturi, cu bloc-operator septic, și 10 paturi, în camere a un pat, pentru obstetrică patologică, cu bloc-nașteri și acces separat la blocul septic al ginecologiei.

Nivelul VIII — cuprinde obstetrica fiziologică cu 90 paturi mamă, 90 paturi nou născuți, săli de alăptare, bloc operator aseptic (comun și pentru secția ginecologie) și bloc-nașteri.

Nivelurile IX și X — cuprind pediatria cu 250 de paturi, din care 25 paturi în camere de un pat, cu grup sanitar propriu, pentru carantină.

Serviciul de explorări funcționale (a luat naștere prin centralizarea tuturor explorărilor funcționale de la policlinică și staționar și plasarea lor în apropierea recoltărilor de laborator) este accesibil atît din policlinică cît și din staționar.

Serviciul de terapie intensivă a rezultat din comasarea tuturor reanimărilor, de la toate blocurile operatorii, astfel încît să ocupe o aripă întreagă. În acest mod poate fi folosit de întregul staționar, ne mai fiind numai al chirurgiei, și poate fi servit de personal specializat de înaltă calificare.

Pe întreg staționarul a fost respectat următorul procentaj referitor la capacitatea camerelor, în funcție de paturi:

— 20% paturi în camere de 1 pat
— 32% paturi în camere de 2 paturi
— 48% paturi în camere de 3 și 4 paturi.

Suprafața ce revine astfel unui pat este repartizată în felul următor:

— 11 m^2 pentru camerele de 1 pat
— 9 m^2 pentru camerele de 2 paturi
— 6,80 m^2 pentru camerele de 4 paturi.

Orientarea camerelor de spitalizare este sud-sud-est.

Soluția de plan a staționarului constă dintr-un Y, avînd în concurența celor trei aripi inegale nodul principal de circulație, atît verticală cît și orizontală, format din scară și vorbitorul fiecărui nivel.

O problemă esențială și foarte spinoasă în rezolvarea staționarului au constituit-o desigur aceste multiple circuite:

— circuitul bolnavilor
— circuitul personalului medical
— circuitul vizitatorilor
— circuitul rufelor (murdare și curate)
— circuitul hranei.

Fațadă posterioară — Machetă

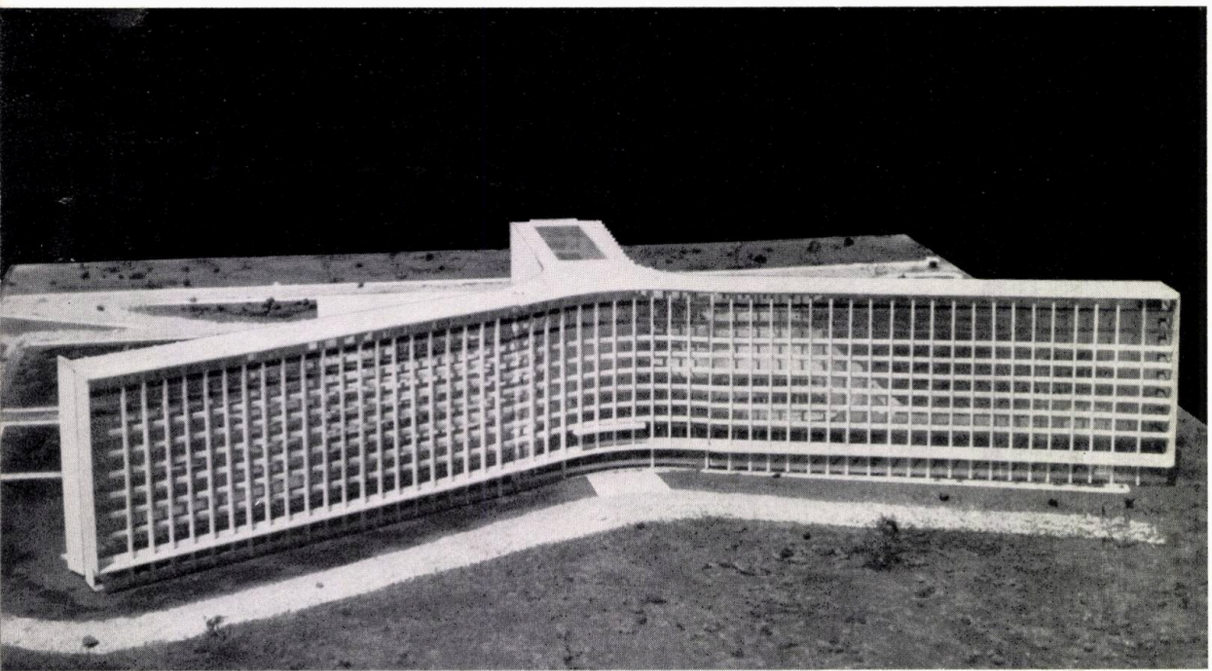

Circulația pe verticală este asigurată de 5 lifturi pentru bolnavi, 2 lifturi de 4 persoane pentru personalul medical și 2 lifturi de 6 persoane pentru vizitatori.

În afară de acestea, pe fiecare aripă se mai află cîte un lift pentru bolnavi și o scară de evacuare.

— Circuitul bolnavilor, de la primire și pînă la ieșirea din spital, a fost rezolvat în mod separat pentru copii (circuit izolat) și separat pentru adulți. Media bolnavilor ce se internează zilnic este de 90, din care 25 copii. Primirea lor se face în holuri luminoase și largi, pe intrări separate. Bolnavul este trecut din cabinetul de consultații la fișier, apoi la baie, unde predă efectele proprii care sînt trimise la serviciul dezinfecție, călcătorie, depozitare. După predarea efectelor proprii, bolnavul, îmbrăcat cu efectele spitalului, ajunge în nodul central de circulație și este repartizat la secția respectivă. Copiii sînt trimiși cu liftul pentru copii la carantină, situată la nivelul 9, de unde după 1—2 zile de supraveghere sînt și ei repartizați în secții.

Fiecare secție de spitalizare are un capăt în directă legătură cu nodul central de circulație care, pe verticală sau pe orizontală, poate transporta bonavul la serviciile de diagnostic și tratament, rezemînd și ele cu un capăt al coridorului de circulație pe nodul central. Tot din nodul central se poate ieși în parcul spitalului sau la bufet, bibliotecă, coafură, C.E.C., poștă, magazine etc. De asemenea, ieșirea bolnavilor din spital se face din nodul central, depozitul pentru efecte proprii avînd la capătul dinspre primiri dezinfecțiile, iar la celălalt capăt cabinele de îmbrăcare cu efecte proprii. Ieșirea propriu-zisă se face prin holul principal, plasat în vecinătatea cabinelor de dezbrăcare pe aceeași cale cu a vizitatorilor.

— Circuitul personalului medical se face prin intrarea generală, de unde se trece la vestiare, iar apoi pe circuitul bolnavilor.

— Primirea vizitatorilor se face prin intrarea generală și are legătură imediată cu serviciul de informații și garderoba. De la garderobă, prin holul principal, se ajunge în zona nodului central de circulație, afectată vizitatorilor, și de aici, fie pe scară, fie cu unul din cele 2 lifturi de 6 persoane, instalate numai pentru vizitatori, se ajunge la nivelul dorit. În fața lifturilor pentru vizitatori se află vorbitorul fiecărui nivel, unde bolnavul căutat poate veni pe circuit separat.

— Circuitul rufelor. Spălătoria, legată de nodul central, furnizează rufele curate în cărucioare speciale. Rufele murdare sînt aduse la spălătorie în saci închiși, după ce au fost dezinfectate pe nivelul respectiv sau la dezinfecția spălătoriei, și predate la sala de înmuiere.

— Circuitul hranei se face tot prin nodul central, în cărucioare speciale (termice). De la bucătărie, cărucior este transportat la oficiile de secții, unde se face porționarea. Masa se servește fie în sala de mese, fie la patul bolnavului. Cărucior gol face drumul invers și intră în spălătorul de cărucioare și de aici la garajul din imediata apropiere a oficiului.

— Farmacia are legătură directă cu nodul central de circulație.

— Recoltarea probelor medicale pentru bolnavii staționarului se face pe secții de către specialiștii laboratorului.

Policlinica este formată din trei secții: adulți, copii și TBC — adulți și copii — și folosește în comun cu staționarul următoarele servicii:

— radiologia — diagnostic, terapie, M.R.F.
— explorări funcționale — metabolism bazal, cistorectoscopie, gastro-bronhoscopie, tubaje, explorări

SCHEMA FUNCȚIONALĂ A SPITALULUI

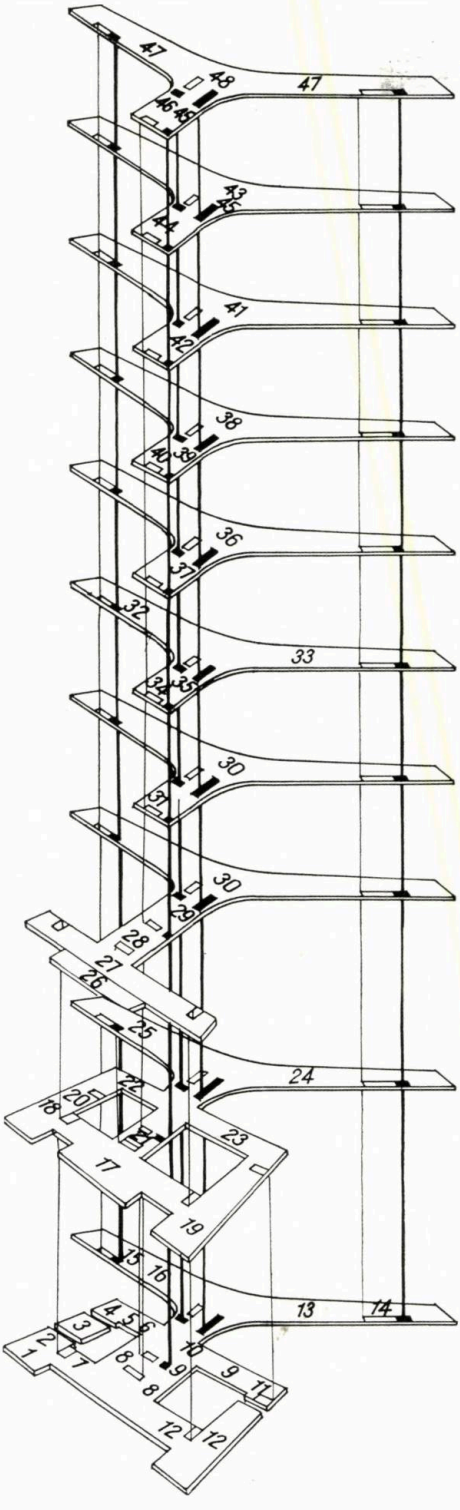

46. Terasă terapeutică 47. Pediatrie 100 paturi 48. Tratamente copii și terapie intensivă — 49. Însoțitoare

43. Pediatrie 125 paturi 44. Carantină 25 paturi 45. Însoțitoare 25 paturi

41. Obstetrică fiziologică 90 paturi mame și 90 paturi copii — 42. Bloc-nașteri intervenții septice

38. Ginecologie 100 paturi 39. Bloc-intervenții septice maternitate 40. Obstetrică patologică 10 paturi

36. Secție chirurgie aseptică 100 paturi — 37. Bloc intervenții aseptic

33. Secție chirurgie 50 paturi — 34. Sterilizare centrală — 35. Bloc-intervenții septice

31. Terapie intensivă 30 paturi adulți — 32. Secție interne 50 paturi

26. TBC copii și adulți 27. Laborator — 28. Recoltări — 29. Explorări funcționale — 30. Secție interne 30 paturi adulți

17. Intrări generale policlinică — 18. Diagnostic, tratament copii — 19. Diagnostic, tratament adulți 20. Laborator stomatologie 21. Farmacie — 22. Primiri internări — 23. Bloc-alimentar — 24. Oncologie 50 paturi — 25. Intrări personal și administrație

1. Primire vizitatori 2. Lactarium-bucătărie lapte 3. Garaj — 4. Urgență 5. Întreruperi sarcini 6. Primire medicamente 7. Stomatologie adulți 8. Radiologie — 9. Fiziobalneoterapie — 10. Spălătorie — 11. Primire bloc-alimentar — 12. Centru de sînge — 13. Izotopi radioactivi — diagnostic, tratament — 14. Prosectură 15. Administrație — 16. Vestiare personal

PLAN NIVEL I

A. Garaje

1. Depozit — 2. Birou — 3. Garaj 5 autosalvări

B. Bucătărie lapte

4. Intrare personal și alimente — 5. Grup sanitar 6. Vestiare — 7. Oficiu — 8. Preparări legume 9. Preparări lapte — 10. Soră — 11. Așteptare public-lactarium — 12. Baie — 13. Lactarium — 14. Biberonerie — 15. Depozit — 16. Cămară — 17. Eliberări

Vizitatori staționar

18. Așteptare vizitatori — 19. Portar — 20. Depozite pachete — 21. Grup sanitar

C. Policlinică — stomatologie adulți

22. Așteptare bolnavi — 23. Fișier-triere — 24. Programare — 25. Cabinet stomatologie — 26. Intervenții 27. Raze X — 28. Cameră obscură

D. Radiologie

29. Garderobă — 30. Dezbrăcări — 31. Comandă 32. Scopie — 33. Grafie — 34. Bariuscopie — 35. Fișier, programare — 36. M.R.F. — 37. Citire film 38. Filmotecă — 39. Laborator — 40. Terapie profundă — 41. Chaoul — 42. Odihnă — 43. Grup sanitar 44. Soră — 45. Medic radiolog — consultații 46. Medic șef radiologie — 47. Cameră curățenie 48. Tablou electric

E. Fizio-balneoterapie

49. Cultură fizică medicală copii — 50. Duș — 51. Grup sanitar — 52. Aerosoli copii — 53. Cultură fizică medicală adulți — 54. Aerosoli adulți — 55. Medic balneolog — 56. Grup sanitar — 57. Actinoterapie 58. Electroterapie — 59. Programare — 60. Dezbrăcare — 61. Băi generale și treflă — 62. Băi abur 63. Băi parțiale — 64. Băi de lumină — 65. Băi galvanice — 66. Depozit nămol — 67. Bucătărie nămol 68. Împachetări — 69. Odihnă — 70. Grup sanitar 71. Dușuri terapeutice — 72. Masaj umed — 73. Masaj uscat

F. Centru de sînge

74. Vestibul — 75. Fișier — 76. Garderobă — 77. Așteptare donatori — 78. Depuneri probe — 79. Laborator extern — 80. Grup sanitar — 81. Portar — 82. Termometrizări — 83. Consultații interne — 84. Consultații ginecologie — 85. Dezbrăcări — 86. Halate — 87. Zonă asterilă — 88. Zonă sterilă — 89. Odihnă — 90. Îmbrăcare — 91. Oficiu și depozit alimente — 92. Bufet 93. Director — 94. Primire transfuzii — 95. Mic laborator — 96. Transfuzii și perfuzii — 97. Grupuri sanitare, public și personal — 98. Vestiare — 99. Administrație — 100. Contabilitate — 101. Casierie 102. Depozit material steril — 103. Defibrinare 104. Plasmă — 105. Autoclavare — 106. Montare 107. Frigidere — 108. Etichetare — 109. Soluții — 110. Spălător — 111. Bacteriologie — 112. Biochimie — 113. Serologie — 114. Hematologie — 115. Medic experimentator — 116. Animale experiment — 117. Depozit 118. Ventilații — 119. Depozit centru sînge — 120. Expediție-gardă

G. Primire bloc-alimentar

121. Primire alimente — 122. Depozit alimente uscate 123. Depozit legume

H. Spălătorie

124. Primire dezinfecție — 125. Dezinfecție — 126. Primire sortare — 127. Înmuiere — 128. Spălare 129. Călcare — 130. Reparații — 131. Depozit rufe curate — 132. Eliberări rufe curate

K. Depozit farmacie

133. Primire medicamente

L. Întreruperi sarcini

134. Așteptare — 135. Pregătire — 136. Intervenții 137. Odihnă — 138. Îmbrăcare — 139. Grup sanitar

M. Urgență

140. Vestibul — 141. Depozit tărgi — 142. Soră 143. Grup sanitar — 144. Așteptare — 145. Intoxicați

146. Laborator — 147. Patru locuri consultaţii — 148. Spălător medici — 149. Sterilizare — 150. Intervenţii 151. Gips — 152. Odihnă — 153. Baie — 154. Grup sanitar — 155. Medici — 156. Depozit aparate portabile — 157. Rezervă spaţiu.

Servicii administrative — anexe staţioncr

158. Terasă — 159. Intendent — 160. Serviciu cadre 161, 162, 163. Camere P.M.R., U.T.M., sindicat 164. Grupuri sanitare — 165. Vestiare cu duşuri personal medical — 166. Bibliotecă medicală 167. Depozit cărţi — 168. Arhivă administraţie 169. Birou — 170. Depozit — 171, 172. Ateliere aparate — 173. Dispecerat radioficare, ceasoficare, pompieri — 174, 175. Frizerie-coafor şi anexe — 176. Birou tehnic — 177, 178, 179. Bufete medici şi vizitatori, cu depozit — 180. Oficiu, spălător — 181. Bufet bolnavi 182. Tablou electric general — 183. Bibliotecă bolnavi

N. Izotopi radioactivi

184. Aşteptare — 185. Fişier — 186. Personal — 187, 188. Grupuri sanitare — 189. Medic şef — 190. Medici chimişti — 191. Consultaţii-diagnostic — 192. Măsurători — 193. Scintiograf — 194. Administrare izotopi — 195, 196. Laboratoare diluţii I şi II — 197. Dezactivare-tezaur — 198. Vestiare cu duşuri — 199. Control şi ofiţer serviciu — 200. Depozit chimicale 201. Cameră obscură — 202. Laborator biochimie 203. Personal — 204. Intrare

O. Depozite

205. Depozite

P. Prosectură

206. Sosire de la staţionar — 207. Laborator — 208. Histopatologie — 209, 210. Medic şef, medic adjunct — 211. Personal — 212. Depozit frigorific — 213. Disecţii 214. Aşteptare public — 215. Eliberare

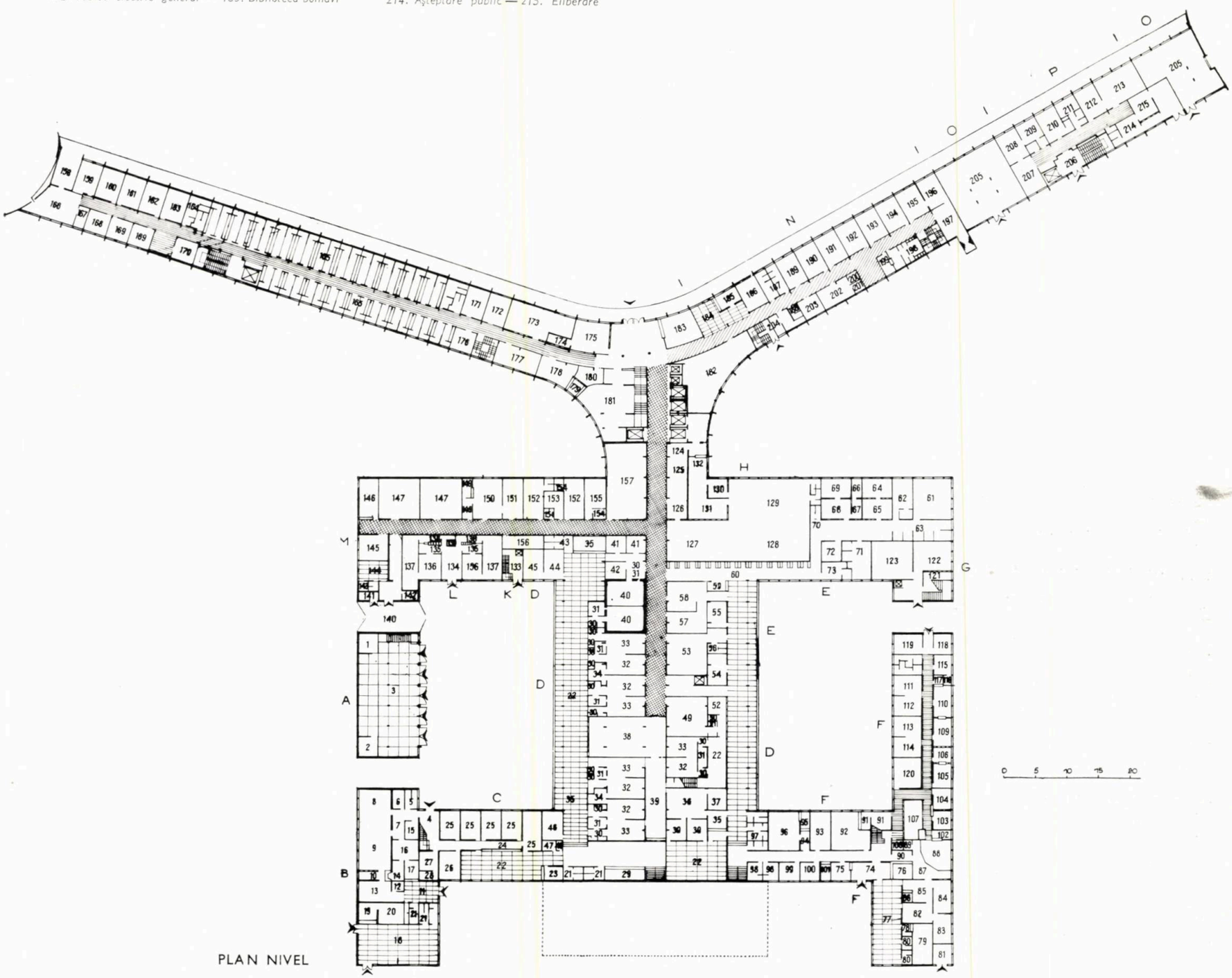

PLAN NIVEL

PLAN NIVEL II

A. Policlinică copii (diagnostic — tratament)

1. Filtre — 2. Intrare — 3. Soră — 4. Aşteptări 5. Grup sanitar — 6. Stomatologie — 7. Consultaţii 8. Termometrizări — 9. Tratamente — 10. Endodermatologie — 11. Consultaţii oftalmologie — 12. Cameră obscură — 13. Consultaţii O.R.L. — 14. Mici intervenţii O.R.L. — 15. Odihnă — 16. Mici intervenţii chirurgicale — 17. Gips — 18. Consultaţii chirurgie 19. Neurologie — 20. Psihiatrie — 21. Logoped 22. Fişier copii — 23. Intrare TBC copii — 24. Fişier TBC copii — 25. Intrare TBC adulţi — 26. Fişier TBC adulţi

B. Policlinică adulţi

27. Intrare policlinică — 28. Garderobă — 29. Fişier 30. Surori ocrotire — 31. Grup sanitar — 32. Director 33. Endocrinologie — 34. Neuropsihiatrie — 35. Interne — 36. Tratamente — 37. Gastroenterologie 38. Cardiologie şi reumatologie — 39. Expertiza capacităţii de muncă — 40. Consultaţii oftalmologie 41. Cameră obscură — 42. Consultaţii O. R. L. 43. Audiometrie — 44. Mici intervenţii O. R. L. 45. Odihnă — 46. Sterilizare — 47. Mici intervenţii chirurgicale — 48. Gips — 49. Consultaţii chirurgie 50. Tratamente chirurgie — 51. Consultaţii obstetrică 52. Tratamente ginecologie-obstetrică — 53. Consultaţii ginecologie — 54. Consultaţii dermato-venerice 55. Tratamente dermato-venerice

C. Laborator stomatologie

56. Şef laborator — 57. Coroane — 58. Proteze mobile 59. Proteze fixe — 60. Proteze aur — 61. Laborator 62. Oxigen — 63. Polizor — 64. Grup sanitar 65. Depozit gospodăresc

D. Personal garaje

66. Dispecer — 67. Vestiare — 68. Duş — 69. Grup sanitar — 70. Şoferi

E. Farmacie

71. Aşteptare copii — 72. Casierie — 73. Aşteptare adulţi — 74. Eliberări — 75. Receptură — 76. Laborator (a. soluţii, b. sterilizare, c. spălător) — 77. Soră 78. Garderobă — 79. Fişier central — 80. Ventilaţii

F. Primiri staţionar

81. Completare forme internări — 82. Aşteptare copii — 83. Grup sanitar 84. Soră — 85. Consultaţii copii — 86. Baie copii — 87. Grup sanitar 88. Dezbrăcări copii — 89. Aşteptare adulţi — 90. Consultaţii interne 91. Consultaţii obstetrică-ginecologie — 92. Baie adulţi — 93. Dezbrăcări adulţi — 94. Dezinfecţie efecte bolnavi — 95. Călcătorie efecte bolnavi 96. Depozit efecte bolnavi — 97. Eliberări adulţi — 98. Eliberări copii faşe — 99. Eliberări pediatrie

G. Bloc-alimentar

100. Vestiare-duşuri bărbaţi, femei — 101. Grup sanitar bărbaţi, femei 102. Depozit inventar — 103. Cămară — 104. Oficiu — 105. Sală mese personal — 106. Preparări legume — 107. Preparări peşte — 108. Preparări carne — 109. Agregat frigorific — 110. Cameră frigorifică carne — 111. Cameră frigorifică lactate — 112. Cameră frigorifică peşte — 113. Dulapuri frigorifice — 114. Pîine — 115. Patiserie lapte, ceai — 116. Bucătărie caldă — 117. Bucătărie dietetică — 118. Spălător — 119. Oficiu distribuţie — 120. Soră dieteticiană-bucătar şef — 121. Depozit cărucioare curate — 122. Depozit cărucioare murdare — 123. Spălare cărucioare

H. Servicii administraţie — anexe staţionar

124. Administrator — 125. Sală şedinţe — 126. Secretariat-aşteptare 127. Grup sanitar — 128. Serviciu administrativ — 129. Contabil şef 130. Contabilitate — 131. Casierie — 132. Portar — 133. Hol primire personal şi public vizitator — 134. Garderobă — 135. Hol principal 136. Poştă — 137. C.E.C. şi oficiu valori — 138. Magazin — 139. Operatori telefonişti — 140. Centrală telefonică — 141. Cameră centralistă 142. Acumulatori

J. Oncologie

143. Vorbitor — 144. Soră gospodină — 145. Medic specialist — 146. Medic şef secţie — 147. Debara — 148. Medic primar — 149. Soră şefă 150. Ploscar — 151. Baie — 152. Grup sanitar — 153. Soră — 154. Tratamente, pansamente — 155. Medic specialist — 156. Sală mese — 157. Oficiu 158. Soră — 159. Cameră cu un pat şi baie — 160. Cameră cu două paturi şi baie — 161. Ascensoare — 162. Ascensoare (în legătură cu prosectura) 163. Terasă

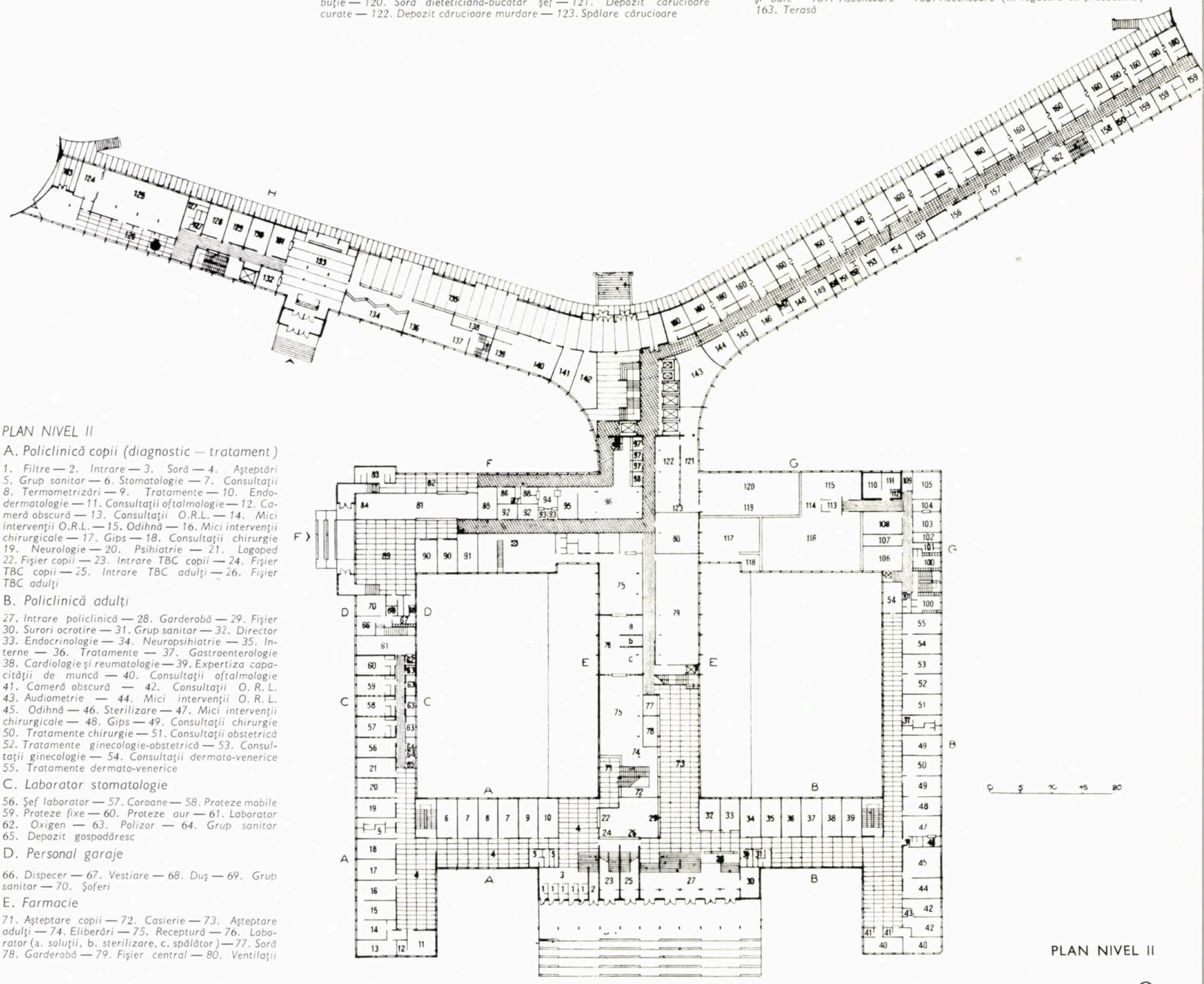

PLAN NIVEL II

renale, explorări respiratorii, E. E. G., E. K. G., F. C. G. etc.

— fizioterapia și gimnastica medicală
— farmacia
— laboratoare generale
— laborator izotopi
— bucătărie de lapte și lactarium
— centru pentru recoltarea și conservarea sîngelui.

Centrul pentru recoltarea și conservarea sîngelui a fost rezolvat ținîndu-se seama de importanța lui, cît și de problema esențială a circuitelor. Deosebim aici 4 circuite:

— circuitul donatorilor
— circuitul sîngelui
— circuitul flacoanelor
— circuitul eprubetelor.

— Donatorii intră în vestibul, lasă hainele la garderobă (unde îmbracă un costum special), trec în sala de așteptare, de aici la laboratorul extern, la consultații și apoi în blocul de recoltare. După recoltare, donatorul se întoarce la garderobă unde predă costumul și își primește efectele proprii, apoi trece la casierie pentru a-și primi drepturile, la bufet și de aici pe circuit separat spre ieșire.

— Circuitul sîngelui și al eprubetelor —de la recoltare și pînă la expediere — este separat de celelalte.

— Circuitul flacoanelor începe de la depozitul de flacoane, trece la spălare chimică și mecanică, la soluții, montare, sterilizare și ajunge în camera sterilă a blocului de recoltări de unde urmează circuitul sîngelui.

★

La rezolvarea pe secții a staționarului s-a avut în vedere ca soluțiile să fie cît mai adecvate fiecărei secții: pentru secția oncologie au fost prevăzute numai camere de un pat și două paturi; la secția obstetrică s-a ținut seama de necesitatea ca partea cu cazuri patologice să fie complet izolată (în camere de un pat), iar partea cu cazuri fiziologice să fie astfel grupată încît o soră pediatră să poată observa și îngriji în permanență 6 copii, în timp ce mamele sînt îngrijite de surori obișnuite, pe circuite separate. Secția pediatrie-sugari a fost prevăzută cu logii ce servesc de tampon pentru preîncălzirea aerului și aerisirea camerelor de copii, eliminînd totodată curenții. În timp de vară, aceste logii servesc pentru helioterapie, iar în timpul iernii pot fi închise.

Carantina este prevăzută numai cu camere de un pat, însoțitoarele fiind plasate în imediata vecinătate a copiilor.

Numărul mare de camere cu un pat și două paturi oferă o izolare suficientă pentru a preîntîmpina eventualele infecții intraspitalicești.

Dotarea fiecărei camere cu grup sanitar propriu elimină circulația intensă pe coridoare și contribuie la asigurarea liniștii necesare bolnavilor.

Urmărindu-se același scop, s-a încercat să se rezolve în condiții cît mai bune izolarea fonică prin aplicarea de pardoseli speciale, prin scoaterea din staționar a majorității lifturilor (pentru cele 3 lifturi rămase în aripi s-au prevăzut puțuri izolate prin rosturi de restul structurii de beton).

Ca agent termic este folosită apa caldă, la o temperatură de 85°—65°, transportată printr-un nou tip de radiatoare — cu excepția laboratorului de izotopi, a electroterapiei, a explorărilor funcționale și a blocurilor operatorii care sînt încălzite prin registre înzidite. Au fost prevăzute în plus instalații de condiționare a aerului pentru blocurile operatorii, ventilații la laboratorul bucătăriei, spălătoriei, radiologiei, balneofizioterapiei, laboratorul izotopi, grupurile sanitare interioare, camerele de acumulatori etc.

S-au introdus fose septice pentru preepurarea apelor menajere ale spitalului cît și pentru dezactivarea apelor rezultate de la laboratorul izotopi.

Instalația electrică cuprinde curenții tari și slabi. Curentul este adus în postul trafo din două surse diferite (în doi transformatori de 1 000 kVA și unul de 400 kVA): centrala termoelectrică « Ovidiu » și sistemul energetic național. În caz de defecțiune pe ambele surse, intră în funcțiune grupul electrogen.

Radiologia este legată pe circuit separat de cel al iluminatului general și este alimentată din transformatorul de 400 kVA.

Întreg complexul este deservit de o centrală telefonică cu 800 numere în final. Apelurile bolnav-soră, soră-medic, sînt realizate atît fonic cît și optic.

Structura de rezistență pentru întreg ansamblul este din schelet de beton armat (cadre, grinzi, plăci). Datorită terenului macroporic a fost necesară fundarea pe radier general la corpul cu 10 niveluri. Radierul a fost fundat la cca. 5 m adîncime, terenul asigurînd la această cotă un grad mai redus de sensibilitate la înmuiere.

Pentru staționar s-a ales traveea de 3,60 m, iar pentru diagnostic-tratament, precum și pentru policlinică — traveea de 3,30 m.

Prin folosirea pe întregul staționar a unei policromii adecvate s-a urmărit aplicarea unor principii de apropiere a spitalului de om. Astfel, primirile, luminoase și spațioase, vor influența favorabil asupra psihicului bolnavului. De asemenea, tot în acest scop, s-au prevăzut — atît în exterior cît și la interior — suprafețe ce vor fi decorate de artiști plastici și locuri pentru amplasarea de basoreliefuri, rondbosuri și panouri decorative.

Indici:

— volum total	152 000	m^3
— suprafață construită	9 100	m^2
— suprafață desfășurată	41 300	m^2
— suprafață/pat	45,60	m^2

Arh. ION PUȘCHILĂ

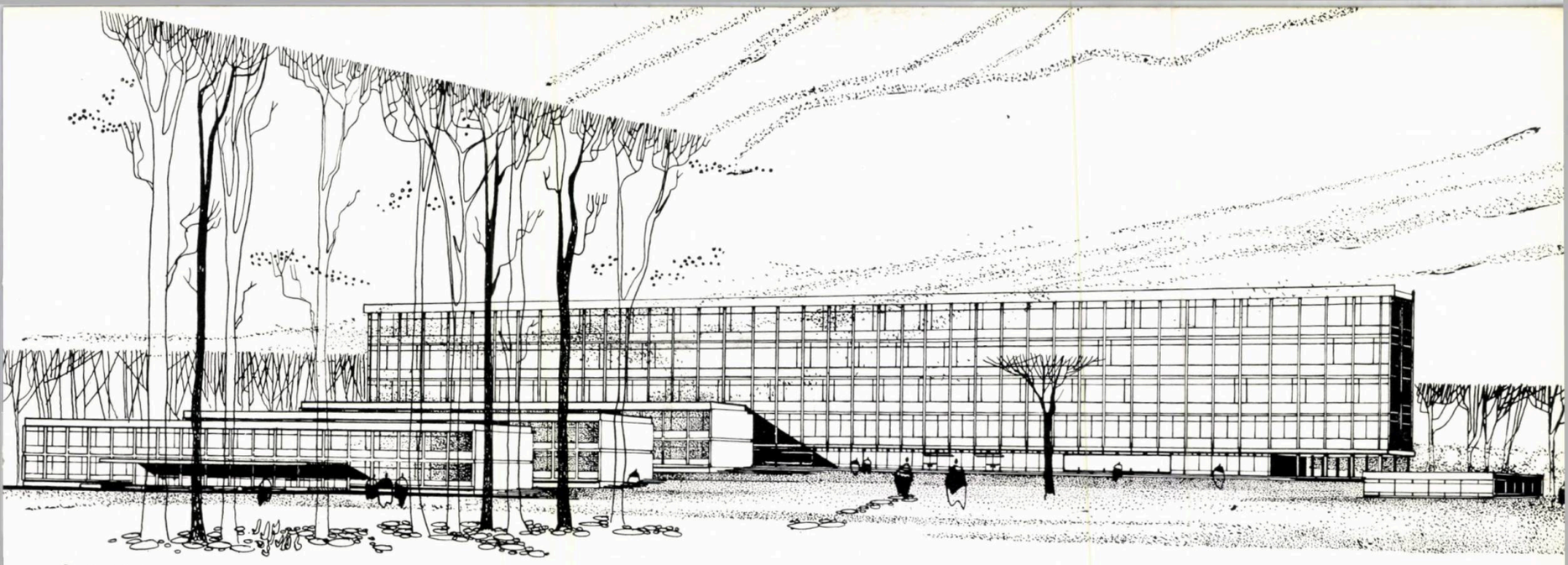

Perspectivă

SPITAL CU 300 PATURI ŞI POLICLINICĂ LA MEDGIDIA

Autor: arh. Ion Puşchilă (şef proiect)
Colaboratori principali:
Arhitectură: arhitecţii Rodica Dumitraşcu, Tadeusz Kedzerski
Rezistenţă: inginerii Gherasim Metaxa, Ion Zărnescu
Instalaţii termice: ing. Ion Mladen
Instalaţii electrice: inginerii Paul Vlădescu, Dan Costăchescu
Instalaţii sanitare: ing. Nicolae Bigan
Asistenţă tehnică M.S.P.S.: dr. Florin Deculescu, arh. Marcela Damian

D.S.A.P.C.— Constanţa

Amplasat pe un deal ce domină oraşul, pe şoseaua ce duce spre Negru Vodă, spitalul beneficiază de o orientare optimă — spre sud — a camerelor de spitalizare. Curbele de nivel, cu pantă de aproximativ 2%, au direcţii est-vest, astfel încît corpul principal al ansamblului — staţionarul — este plasat pe o terasă, latura lungă fiind paralelă cu curbele de nivel.

Conceput pentru a deservi raionul şi oraşul Medgidia, ansamblul cuprinde: un staţionar cu 300 paturi pentru bolnavi, 20 paturi pentru însoţitori, 22 paturi pentru nou născuţi, 10 paturi pentru reanimare şi 10 paturi pentru întreruperi sarcini, precum şi o policlinică cu o capacitate de 600—800 de consultaţii pe zi.

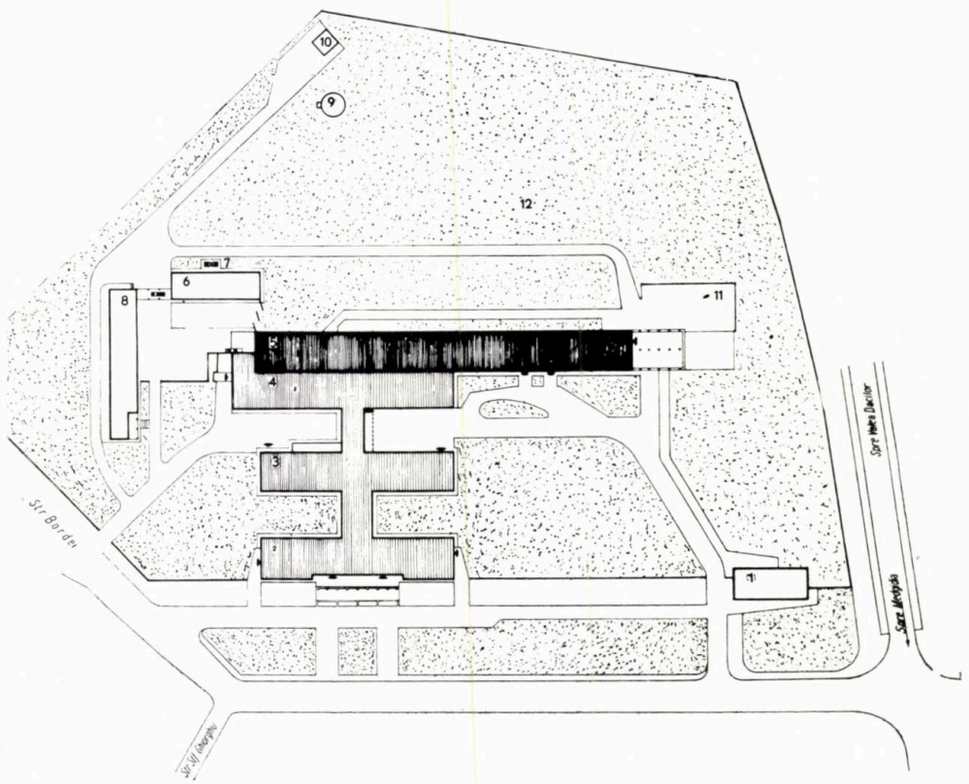

Plan de situaţie

1. Pavilion poartă — 2. Policlinică 3. Diagnostic tratament — 4. Anexe staţionar — 5. Staţionar — 6. Centrală termică — 7. Coş centrală termică — 8. Anexe Sanepid—garaje 9. Rezervor combustibil — 10. Centrală oxigen — 11. Parcaj — 12. Parc

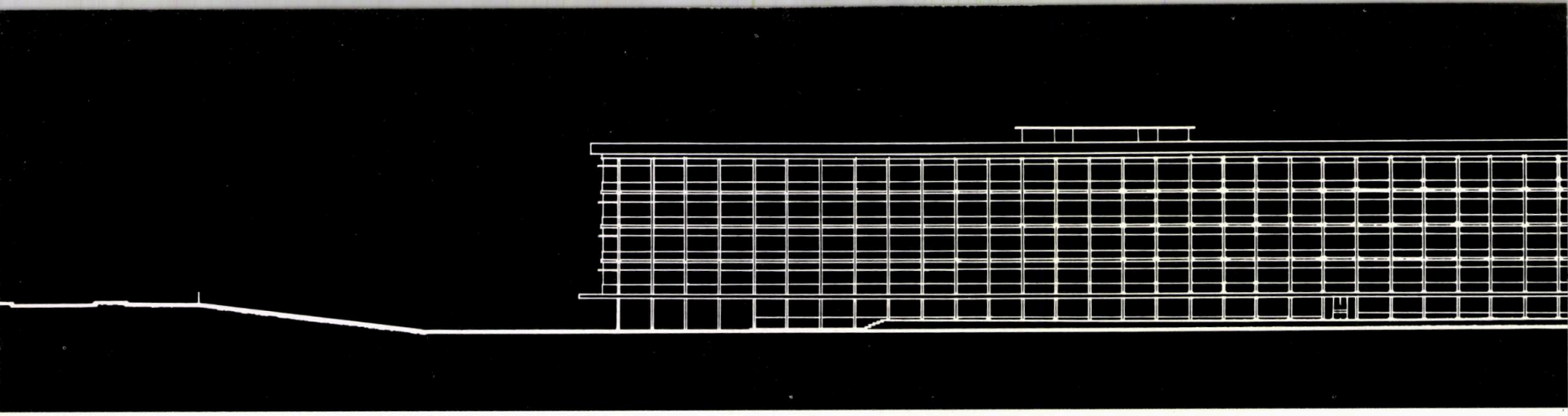

Fațada posterioară — Desfășurare

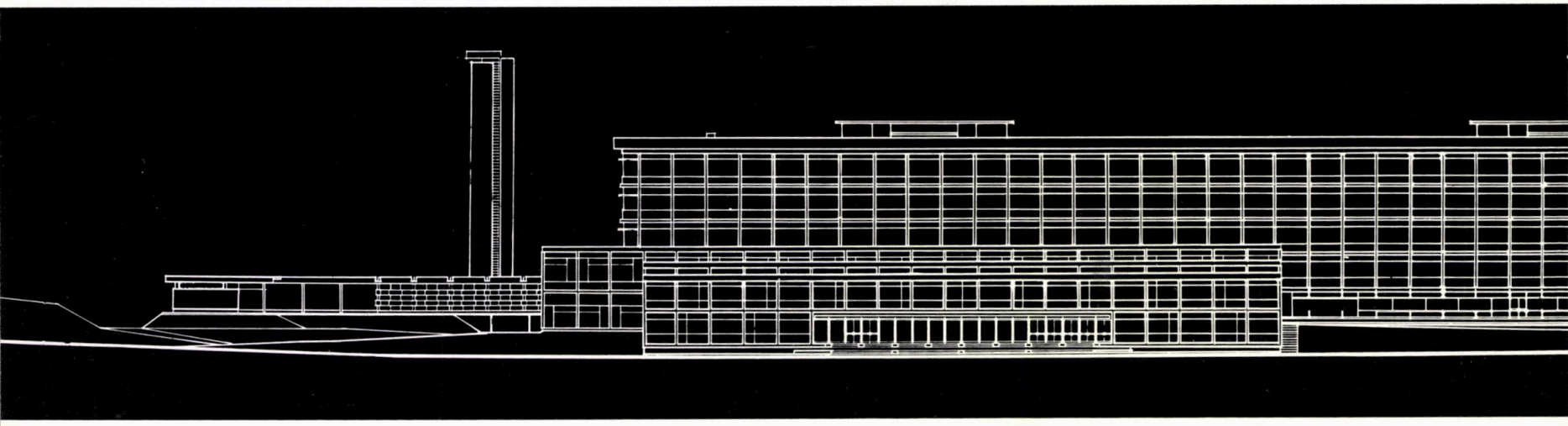

Fațada principală — Desfășurare

Staționarul

Cele 300 de paturi ale staționarului sînt repartizate pe următoarele secții:

1 — oncologia, cu 15 paturi, avînd legătură directă cu radioterapia profundă și superficială;

2 — chirurgia, cu 60 paturi, din care 22 paturi afectate chirurgiei septice și 38 paturi chirurgiei aseptice; secția chirurgie se află la același nivel cu blocul-operator, compus din două săli de intervenții aseptice și o sală septică, precum și o sală de gips; reanimările, transfuziile, sterilizarea centrală se află în imediata apropiere a blocului-operator; fiecare sală de intervenții are ca anexe:

— una cameră de pregătire bolnavi
— una cameră odihnă bolnavi
— una cameră-spălător medici
— una cameră sterilizare — depozit de materiale sterile;

3 — secția de boli interne, cu 100 paturi, are pe același nivel camerele pentru explorări funcționale și radiologia;

4 — ginecologia cu 25 paturi, pe același palier cu secția obstetrică, dar cu circuite separate, și o sală comună de intervenții;

5 — obstetrica cu 25 paturi, din care 7 în camere izolate pentru obstetrica patologică, 22 paturi pentru nou născuți; are pe același palier blocul-nașteri — septic și aseptic — cu săli de travaliu, expulsie și intervenții;

6 — secția pediatrie, cu un total de 75 paturi, se află la ultimul nivel și are următoarele subsecții: carantina cu 12 paturi, în camere de un singur pat, cu grup sanitar propriu; secții copii sugari pînă la 2 ani; secții copii preșcolari de la 2—7 ani; secția copii școlari de la 7—14 ani, cu sală de jocuri; pe același nivel se află grupul de tratamente cu raze X — scopie, grafie, electroterapie, O.R.L., oftalmologie, bucătărie de lapte etc. (această grupă este complet izolată de

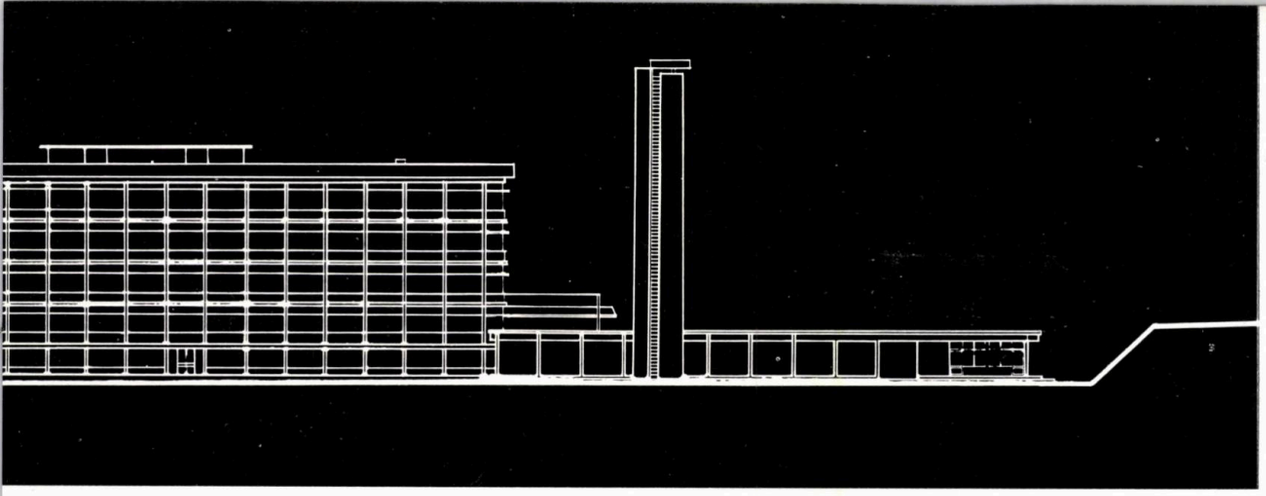

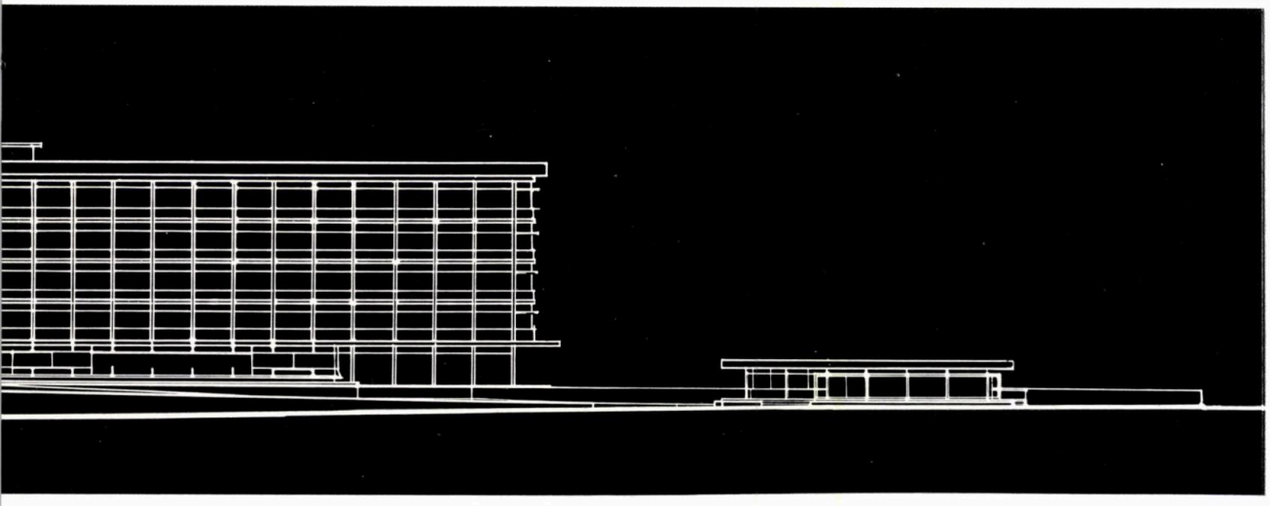

restul staționarului, avînd lift propriu și acces separat).

Nu au fost prevăzute secții de boli contagioase, acestea urmînd să funcționeze în vechiul spital aflat în imediata vecinătate a spitalului nou.

La fiecare 25 paturi de spitalizare există următoarele servicii: soră, medic, grup sanitar, cameră tratamente-pansamente, depozit rufe — curate și murdare. La fiecare 50 paturi — un medic șef, o soră șefă, o sală de mese cu oficiu și un depozit gospodărie și depozit brancarde.

Fiecare secție are medic șef, gardă și vorbitor.

Procentul de paturi pe întreg staționarul este de 79% în camere de 3 paturi, 10% în camere de 2 paturi, 11% în camere de 1 pat.

Policlinica

Această construcție se desfășoară pe parter și etaj și cuprinde secții de consultații pentru adulți, copii și TBC — copii și adulți, fiecare

Secțiune transversală

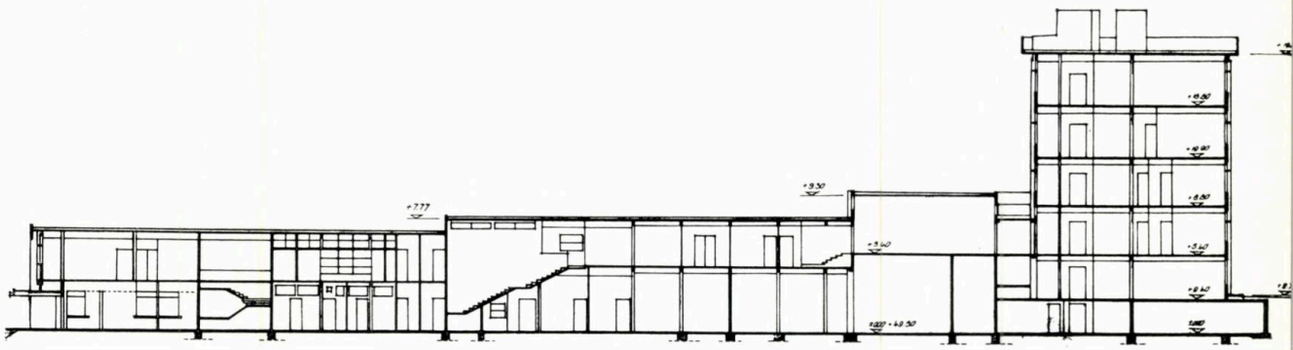

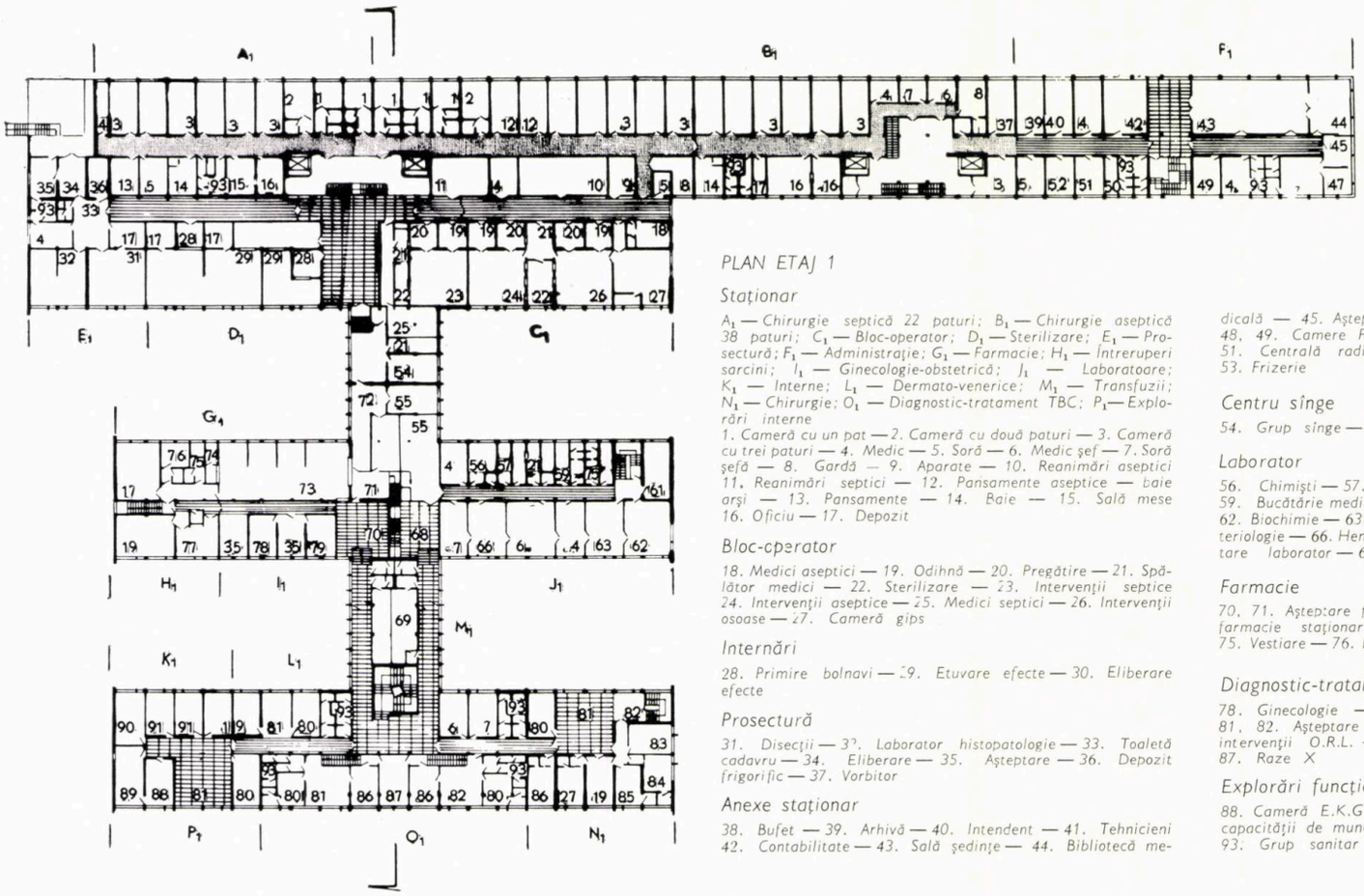

PLAN ETAJ 1

Staționar

A_1 — Chirurgie septică 22 paturi; B_1 — Chirurgie aseptică 38 paturi; C_1 — Bloc-operator; D_1 — Sterilizare; E_1 — Prosectură; F_1 — Administrație; G_1 — Farmacie; H_1 — Întreruperi sarcini; I_1 — Ginecologie-obstetrică; J_1 — Laboratoare; K_1 — Interne; L_1 — Dermato-venerice; M_1 — Transfuzii; N_1 — Chirurgie; O_1 — Diagnostic-tratament TBC; P_1 — Explorări interne

1. Cameră cu un pat — 2. Cameră cu două paturi — 3. Cameră cu trei paturi — 4. Medic — 5. Soră — 6. Medic șef — 7. Soră șefă — 8. Gardă — 9. Aparate — 10. Reanimări aseptici 11. Reanimări septici — 12. Pansamente aseptice — baie arși — 13. Pansamente — 14. Baie — 15. Sală mese 16. Oficiu — 17. Depozit

Bloc-operator

18. Medici aseptici — 19. Odihnă — 20. Pregătire — 21. Spălător medici — 22. Sterilizare — 23. Intervenții septice 24. Intervenții aseptice — 25. Medici septici — 26. Intervenții osoase — 27. Cameră gips

Internări

28. Primire bolnavi — 29. Etuvare efecte — 30. Eliberare efecte

Prosectură

31. Disecții — 32. Laborator histopatologie — 33. Toaletă cadavru — 34. Eliberare — 35. Așteptare — 36. Depozit frigorific — 37. Vorbitor

Anexe staționar

38. Bufet — 39. Arhivă — 40. Intendent — 41. Tehnicieni 42. Contabilitate — 43. Sală ședințe — 44. Bibliotecă medicală — 45. Așteptare — 46. Secretariat — 47. Director 48, 49. Camere P.M.R., U.T.M., sindicat — 50. Pompieri 51. Centrală radio-televiziune — 52. Centrală telefonică 53. Frizerie

Centru sînge

54. Grup sînge — 55. Recoltări

Laborator

56. Chimiști — 57. Aparate optice — 58. Depozit sticle 59. Bucătărie medii — 60. Balanțe — 61. Chimie sanitară 62. Biochimie — 63. Serologie — 64. Toxicologie — 65. Bacteriologie — 66. Hematologie — 67. Parazitologie — 68. Așteptare laborator — 69. Transfuzii

Farmacie

70, 71. Așteptare farmacie adulți și copii — 72. Așteptare farmacie staționar — 73. Laborator — 74. Bucătărie 75. Vestiare — 76. Diriginte — 77. Întreruperi sarcini

Diagnostic-tratament

78. Ginecologie — 79. Obstetrică — 80. Tratamente 81, 82. Așteptare adulți și copii — 83. O.R.L. — 84. Mici intervenții O.R.L. — 85. Oftalmologie — 86. Consultații 87. Raze X

Explorări funcționale

88. Cameră E.K.G. — 89. Cameră E.E.G. — 90. Expertiza capacității de muncă — 91. Interne — 92. Dermato-venerice 93. Grup sanitar

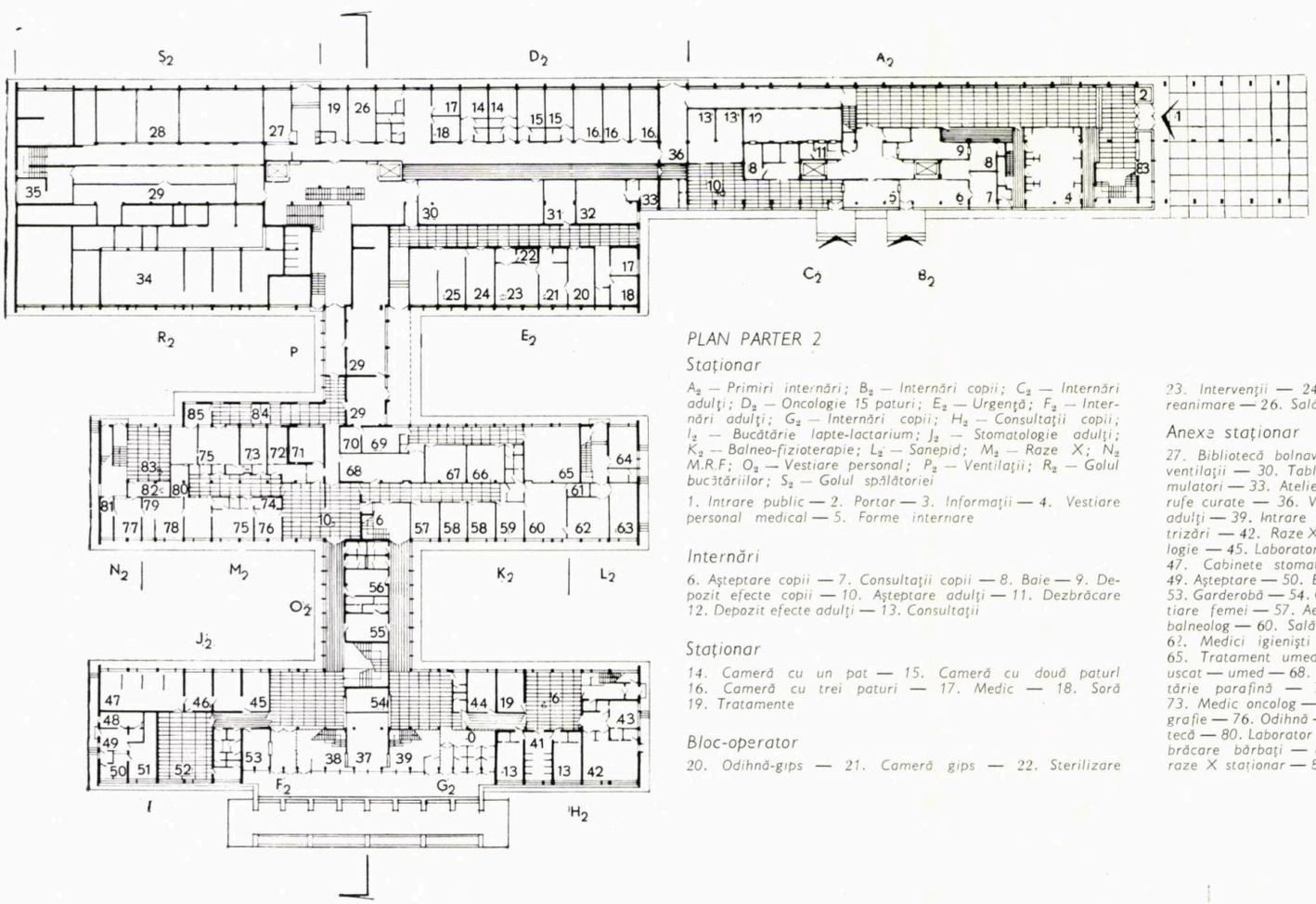

PLAN PARTER 2

Staționar

A_2 — Primiri internări; B_2 — Internări copii; C_2 — Internări adulți; D_2 — Oncologie 15 paturi; E_2 — Urgență; F_2 — Internări adulți; G_2 — Internări copii; H_2 — Consultații copii; I_2 — Bucătărie lapte-lactarium; J_2 — Stomatologie adulți; K_2 — Balneo-fizioterapie; L_2 — Sanepid; M_2 — Raze X; N_2 M.R.F; O_2 — Vestiare personal; P_2 — Ventilații; R_2 — Golul bucătăriilor; S_2 — Golul spălătoriei

1. Intrare public — 2. Portar — 3. Informații — 4. Vestiare personal medical — 5. Forme internare

Internări

6. Așteptare copii — 7. Consultații copii — 8. Baie — 9. Depozit efecte copii — 10. Așteptare adulți — 11. Dezbrăcare 12. Depozit efecte adulți — 13. Consultații

Staționar

14. Cameră cu un pat — 15. Cameră cu două paturi 16. Cameră cu trei paturi — 17. Medic — 18. Soră 19. Tratamente

Bloc-operator

20. Odihnă-gips — 21. Cameră gips — 22. Sterilizare 23. Intervenții — 24. Odihnă-reanimare — 25. Consultații reanimare — 26. Sală mese

Anexe staționar

27. Bibliotecă bolnavi — 28. Gol spălătorie — 29. Centrală ventilații — 30. Tablou electric — 31. Aparatură — 32. Acumulatori — 33. Atelier — 34. Gol bucătării — 35. Eliberare rufe curate — 36. Vorbitor — 37. Fișier — 38. Intrare TBC adulți — 39. Intrare TBC copii — 40. Filtre — 41. Termometrizări — 42. Raze X — 43. Medic raze X — 44. Stomatologie — 45. Laborator dentar — 46. Intervenții stomatologie 47. Cabinete stomatologie — 48. Bucătărie lapte-lactarium 49. Așteptare — 50. Eliberări — 51. Bucătărie — 52. Așteptare 53. Garderobă — 54. Casierie — 55. Vestiare bărbați — 56. Vestiare femei — 57. Aerosoli — 58. Electroterapie — 59. Medic balneolog — 60. Sală cultură fizică medicală — 61. Depozit 62. Medici igieniști — 63. Felceri — 64. Epidemiologie 65. Tratament umed — 66. Dușuri terapeutice — 67. Masaj uscat — umed — 68. Vestiare — 69. Împachetări — 70. Bucătărie parafină — 71. Terapie profundă — 72. Chaoul 73. Medic oncolog — 74. Bariuscopie — 75. Raze X — scopie, grafie — 76. Odihnă — 77. M.R.F. — 78. Medici — 79. Filmotecă — 80. Laborator foto — 81. Dezbrăcare femei — 82. Dezbrăcare bărbați — 83. Așteptare M. R. F. — 84. Așteptare raze X staționar — 85. Comandă

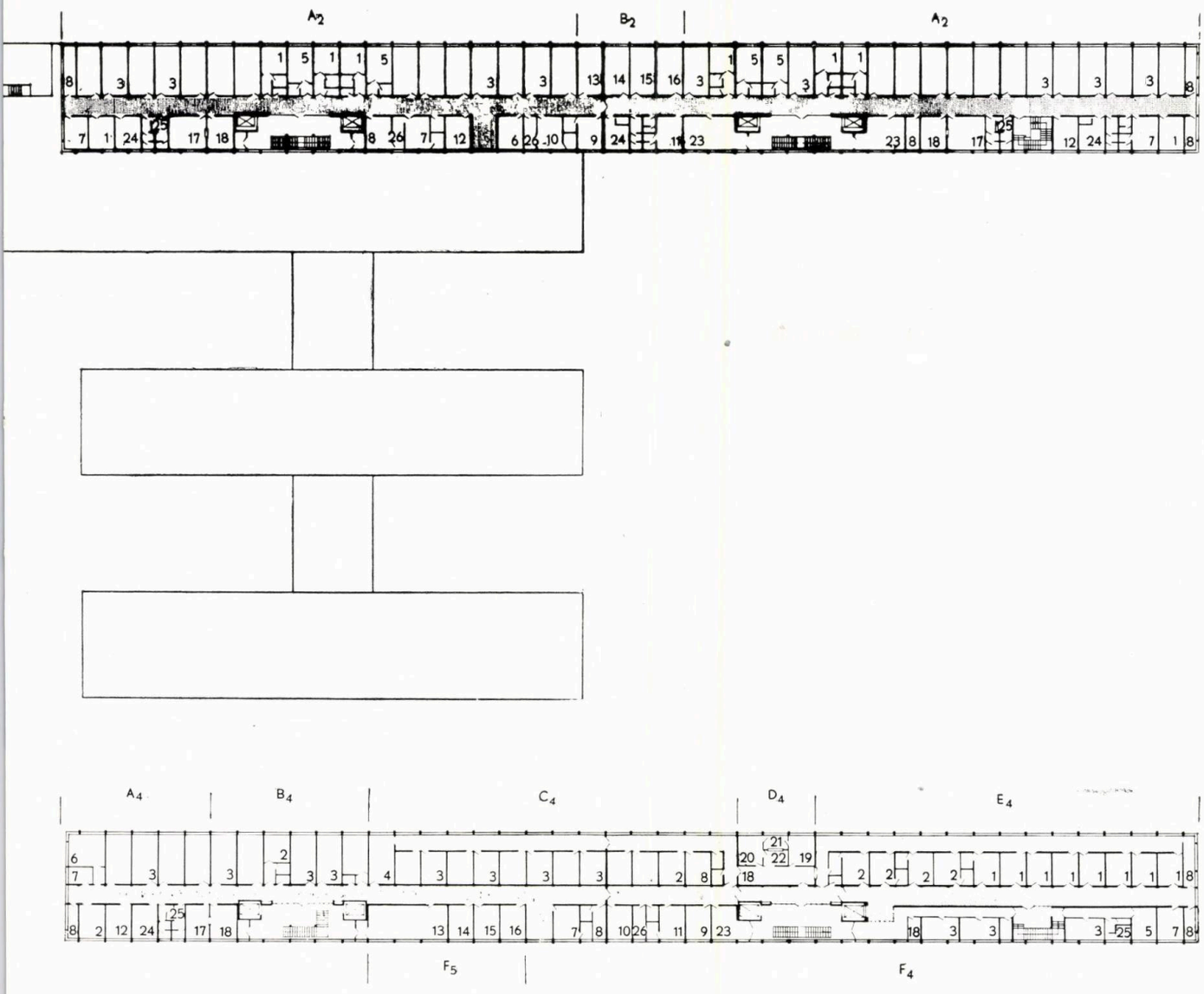

PLAN ETAJ 2

A_2 — interne 50 paturi; B_2 — Explorări funcţionale.
1. Cameră cu un pat — 3. Cameră cu trei paturi — 5. Cameră cu două paturi — 6. Laborator — 7. Medic 8. Soră — 9. Medic şef — 10. Soră şefă 11. Gardă — 12. Tratamente — 13. Cameră E.E.G. — 14. Cameră E.K.G. 15. Radioscopie — 16. Aparataj neurologie — 17. Sală mese — 18. Oficiu 23. Vorbitor — 24. Baie — 25. Grup sanitar + ploscar — 26. Depozit

PLAN ETAJ 4

A_4 — Pediatrie de la 7—14 ani, 13 paturi copii, 1 pat mamă; B_4 — Pediatrie de la 2 la 7 ani, 16 paturi copii, 1 pat mamă; C_4 — Pediatrie pînă la 2 ani., 34 paturi copii, 2 paturi mamă; D_4 Bucătărie lapte; E_4 — Carantină, 12 paturi copii, 4 paturi mamă; F_4 — Însoţitoare, 19 paturi; F_5 — Tratamente.
1. Cameră cu un pat — 2. Cameră cu un pat mamă + un pat copil — 3. Cameră cu trei paturi — 4. Cameră cu cinci paturi — 5. Cameră cu două paturi 6. Cameră jocuri copii — 7. Medic 8. Soră — 9. Medic şef — 10. Soră şefă — 11. Gardă — 12. Tratamente 13. Raze X — 14. Laborator — 15. O.R.L. 16. Aerosoli — 17. Sală mese 18. Oficiu — 19. Preparare lapte 20. Preparare legume — 21. Spălător 22. Sterilizator — 23. Vorbitor — 24. Baie 25. Grup sanitar + ploscar — 26. Depozit

cu circuite şi intrări separate care pornesc de sub acelaşi peron.

Corpul diagnostic şi tratamente a fost plasat între staţionar şi policlinică şi cuprinde:

— serviciul fizio-balneoterapie
— serviciul radiologie
— serviciul laboratoare
— farmacie.

La aceasta din urmă au acces, pe circuite separate, atît copiii cît şi adulţii de la ambulatoriu sau de la staţionar.

În afara celor de mai sus, în corpul diagnostic şi tratamente sînt incluse şi serviciile: Sanepid, M.R.F. şi bucătăria de lapte.

★

La fixarea soluţiei de arhitectură s-au avut în vedere următoarele:

— orientarea cea mai favorabilă pentru camerele de spitalizare;
— plasarea serviciilor în afara staţionarului;
— rezolvarea circulaţiei;
— circulaţia minimă pe verticală, pe acelaşi nivel cu secţia fiind dispusă şi majoritatea serviciilor de diagnostic şi tratament;
— rezolvarea acceselor, reduse la minim;
— utilizarea în mod favorabil a terenului;
— rezolvarea ansamblului într-un spirit optimist, evitîndu-se monumentalul, cu grija, totuşi, ca interioarele să fie largi, primirile bogate şi luminoase.

Indici:

— arie construită	5 654	m^2
— arie desfăşurată	16 044	m^2
— volum total	56 354	m^3
— suprafaţă/pat	53,48	m^2 (inclusiv policlinica şi Sanepid)
— suprafaţă/pat	37,20	m^2 (staţionar + cota diagnostic)

Arh. ION PUŞCHILĂ

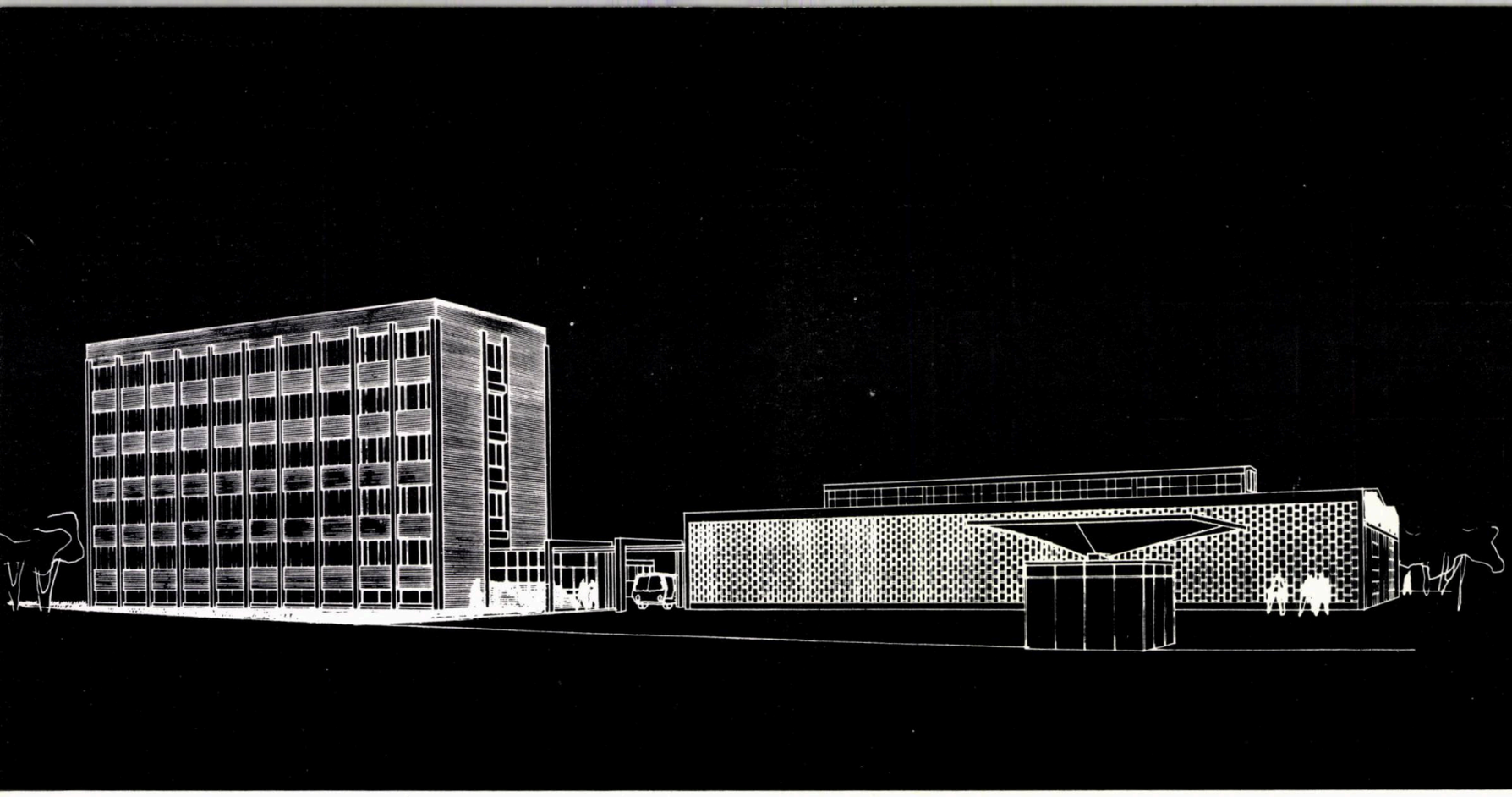

STAŢIA CENTRALĂ DE SALVARE A ORAŞULUI BUCUREŞTI

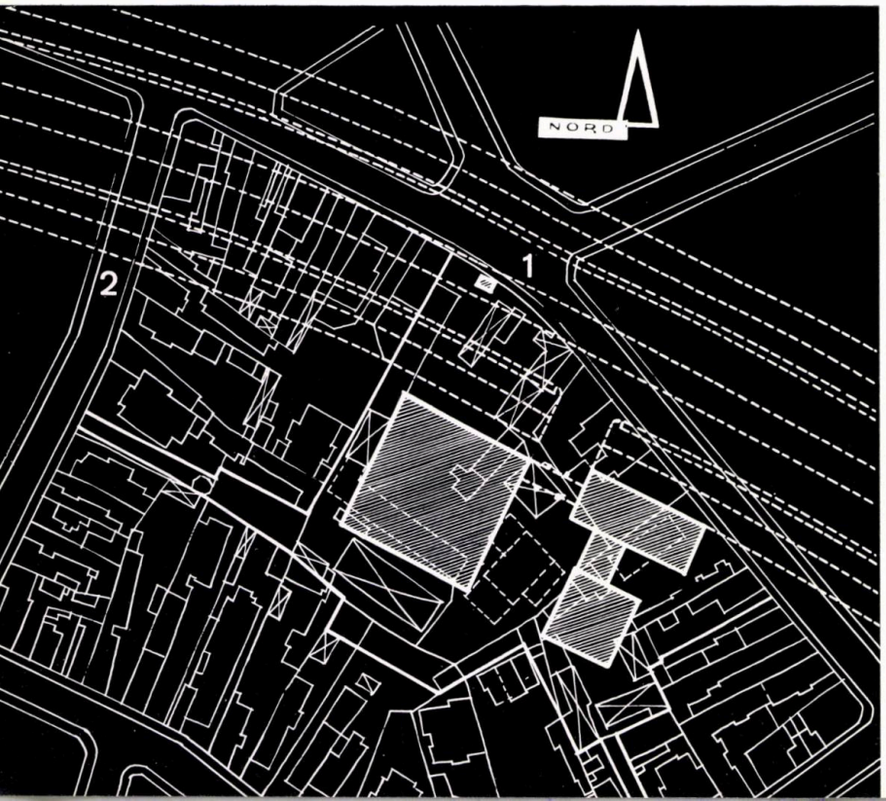

Autor: arh. Virgil Niţulescu
Colaboratori:
Rezistenţă: ing. Radu Petrovici
Instalaţii electrice: ing. Liviu Mărcuţiu
Instalaţii încălzire şi ventilaţii: ing. Elena Bejenaru
Instalaţii sanitare: ing. Sergiu Cruceanu

Institutul Proiect-Bucureşti

Buna organizare şi eficienţă a intervenţiilor medicale de salvare a determinat proiectarea unei baze adecvate pentru staţia centrală de salvare a oraşului Bucureşti.

Obiectul acestei unităţi sanitare priveşte strict intervenţiile medicale imediate pentru accidentaţi şi bolnavi, operaţiile şi tratamentele complexe urgente urmînd să se facă la spitalul de urgenţă sau la un spital de specialitate după transportarea bolnavilor cu autovehiculele « Salvării ».

1 | 3

2 | 4

1 — *Perspectivă*

2 — *Plan de situație*

1. Str. Mihail Eminescu — 2. Str. Toamnei

3 — *Plan etaj I*

1. Dispecerat — 2. Radioficare — 3. Acizi — 4. Operatoare 5. Echipament telecomunicații — 6. Acumulatori — 7. Radio 8. Operatoare telefonice — 9. Birou statistică — 10. Șef serviciu statistică — 11. Grup sanitar femei — 12. Grup sanitar bărbați 13. Atelier reparații — 14. Medic șef dispecer — 15. Tablouri electrice

4 — *Plan parter*

1. Vestibul — 2. Hol — 3. Portar și semnalizare incendiu 4. Tablou general electric — 5. Camere șoferi — 6. Birou inginer șef — 7. Birou tehnician — 8. Serviciu exploatare 9. Grup sanitar femei — 10. Grup sanitar bărbați — 11. Cameră brancardieri — 12. Tablouri electrice — 13. Vestiar lucrători întreținere — 14. Depozit butelii oxigen — 15. Agregate ventilații grup întreținere — 16. Montaj aparatură pe autosalvări — 17. Gresaj — 18. Spălat — 19. Șters și lustruit 20. Spălat — 21. Dezinfecție — 22. Garaj 40 vehicule — 23. Centrala ventilație — 24. Birou șef garaj

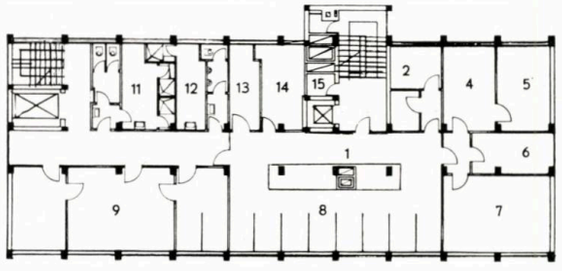

Un serviciu complex, bazat pe intercomunicații prin radio și telefon, asigură rapida recepționare a sesizărilor și promptitudinea deplasărilor cu autovehiculele de salvare; acest serviciu, dispeceratul central, constituie evident nucleul care organizează întregul partiu.

Funcțiunile suplimentare corelate care includ camerele de așteptare pentru medici, camerele pentru personalul sanitar mediu, pentru brancardieri și șoferi, birourile serviciului de statistică medicală, ale conducerii și administrației, camerele unui mic serviciu de spitalizare pe timp foarte scurt pentru bolnavii care reclamă asistență medicală, un grup social pentru personal, un garaj pentru 40 autosalvări, o stație de întreținere și de benzină pentru parcul de mașini, ateliere și spații tehnice anexe au constituit suficiente dificultăți în clarificarea și coordonarea lor în vederea înscrierii într-un volum închegat.

La acestea s-a adăugat natura necorespunzătoare a terenului (o fostă groapă de cărămidărie cu umpluturi eterogene de 10 m adîncime), care a impus sporuri pentru fundații pe amplasamentul ales în str. Mihail Eminescu, precum și dificultatea unor demolări și evacuări minime pe acest teritoriu.

Desigur, aceste impedimente au dus la alterarea soluției inițiale, concepută ca o masă orizontală, joasă, circumscriind funcțiunile legate de o deplasare rapidă, din care se ridica blocul vertical al serviciilor de organizare și administrație. S-a ajuns astfel la o scindare a volumelor în funcție de natura terenului:

— garajul, constituit din două nave adiacente, cu deschiderea de 18 m fiecare, și travee de 6 m cu grinzi și stîlpi pretu.nați și chesoane prefabricate, cu fundații izolate prin piloți forați la 12m adîncime (cu noroi de bentonită);

— un corp, amplasat pe teren bun, cu subsol, parter și 4 etaje, în care sînt grupate serviciile de asistență, dispecerat central, administrație și serviciul de gardă; în spate e acestui volum, legat printr-un corp de ateliere anexe, se află stația de întreținere a autovehiculelor (spălat, gresat, montaj-aparatură și dezinfecție).

Amplasarea într-o zonă rezidențială reclamă o deosebită acuratețe plastică: placarea volumului stației cu ceramică glazurată va da acestuia o densitate pregnantă, iar prevederea unui trafor general în fațada principală a garajului va anula caracterul industrial al acestuia prin vibrație și transparență.

Dotată la început cu aparatura strict necesară, construcția principală a blocului-stație (executat monolit, cu ghene verticale și cu plafoanele coridoarelor longitudinale din dale fonoabsorbante, demontabile) oferă posibilitatea oricărei amenajări, reutilări și modificări ulterioare a releelor de recepție și comandă; soluția actuală, într-o strictă și judicioasă economie, va permite oricînd perfecționarea și amplificarea eficienței acestei unități sanitare.

Arh. VIRGIL NIȚULESCU

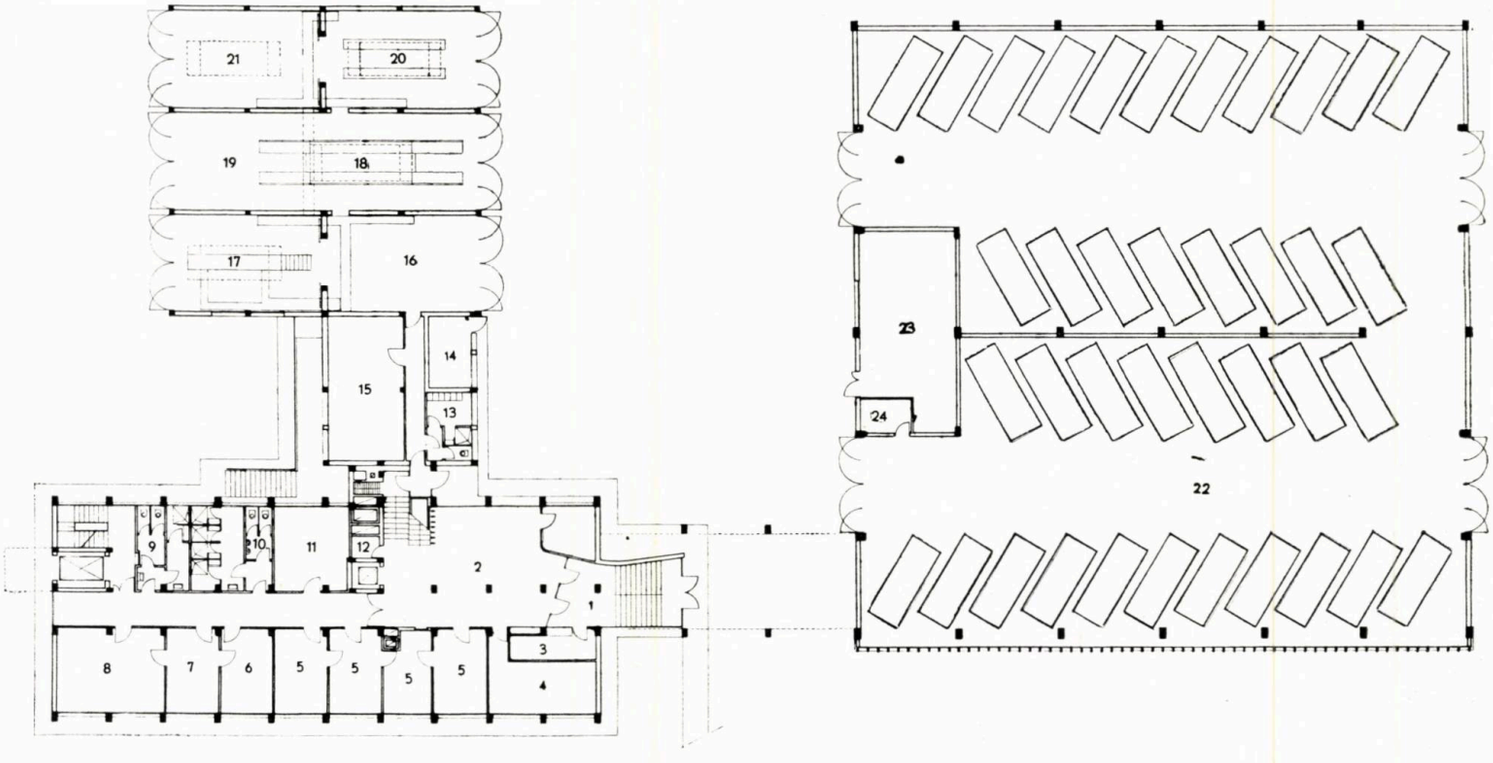

POLICLINICA RAIONALĂ « VITAN » DIN BUCUREŞTI

Autor: arh. Ruxandra Stamatin-Iovănescu
Colaboratori arhitectură: arhitecții Cleopatra Alifanti, Anca Bîlcu
Rezistență: ing. Haralambie Deliu

Institutul Proiect-București

Policlinica « Vitan » asigură asistență medicală ambulatorie de specialitate pentru o populație de 120 000 locuitori, avînd o capacitate de 850 000 consultații și tratamente pe an, adică 2 800 consultații pe zi. Indicele de deservire va fi astfel de 7 consultații și tratamente de specialitate în cursul unui an, pe cap de locuitor.

Policlinica a fost amplasată în zona de centru a cartierelor dens populate ale raionului « Tudor Vladimirescu » la intersecția principalelor artere de circulație, oferind, din punct de vedere al accesibilității, o situație optimă.

Distanțele extreme care o despart de punctele periferice ale zonei de deservire sînt mai mici de 3 km. A fost studiat un detaliu special de sistematizare, astfel ca amplasarea pe teren a clădirii policlinicii să se încrie — ca aliniere și regim de construcție — în traseul viitoarelor artere ale raionului. Pentru rezolvarea circulației în acest punct, calea Dudești se îndreaptă între inelul I și II, iar str. Foișorului urmează să devină o arteră de legătură între Splaiul Unirii și str. Popa Nan.

Terenul afectat policlinicii cuprinde o parte din parcul Vitan și fundul intrării Argilei. Accesul principal va fi din calea Dudești. Se prevede, de asemenea, un acces secundar dinspre șoseaua Vitan, prin intrarea Argilei. Suprafața de teren ocupată în prezent este de cca. 10 000 m^2. Pentru a se evita o dezafectare prea mare de construcții existente și pentru a nu

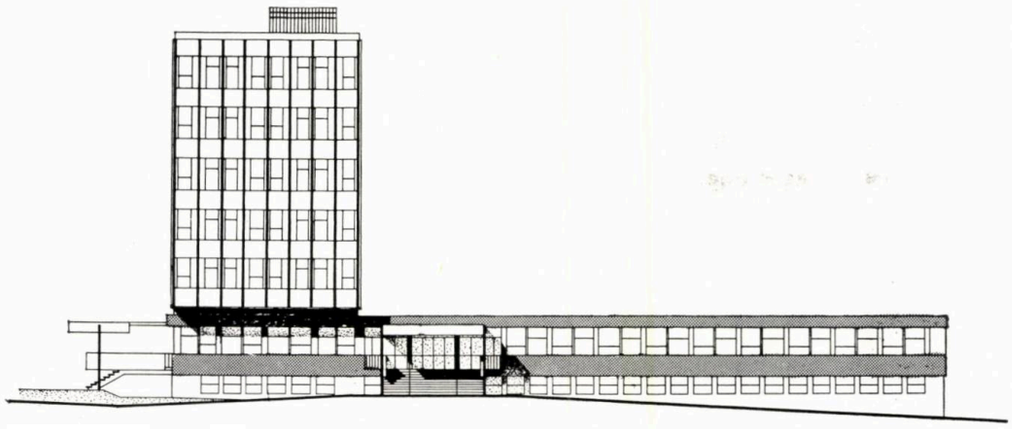

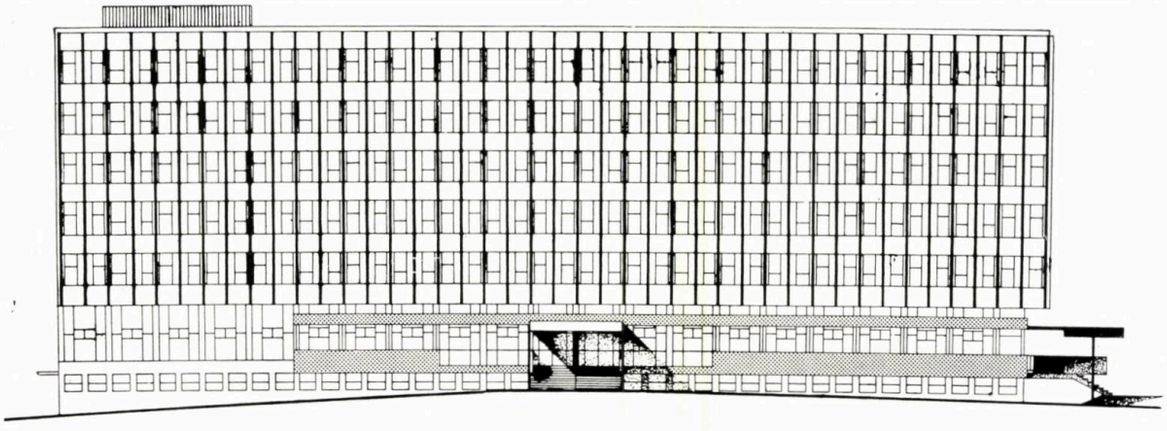

1 | 2

3 4

1 — *Perspectivă*
2 — *Fațadă laterală*
3 — *Fațada principală*
4 — *Plan de situație*

produce o perturbare în aprovizionarea raionului prin desființarea prematură a pieței alimentare Vitan, conturul terenului are în prima etapă o formă neregulată care încorsetează oarecum construcția. În etapa a doua, odată cu trasarea noilor artere prevăzute în detaliul de sistematizare, terenul se va completa pînă la cca. 13 000 m², căpătînd astfel dimensiunile corespunzătoare unei construcții cu specific sanitar de importanța acestei policlinici.

Tema-program a fost stabilită pe baza structurii procentuale pe specialități a consultațiilor necesare în raionul « Tudor Vladimirescu », fixîndu-se astfel numărul de cabinete. Suprafețele sălilor de așteptare pentru pacienți au rezultat din indicele de solicitare pe specialități.

Policlinica va cuprinde următoarele servicii :

— consultații adulți
— consultații copii
— consultații TBC
— serviciu gardă
— serviciu fizioterapie
— serviciu radiologie
— laborator analize
— farmacie
— serviciu Sanepid
— serviciu administrativ.

Numărul total de cabinete se cifrează la 100. Rezolvarea partiului, avînd în vedere multitudinea

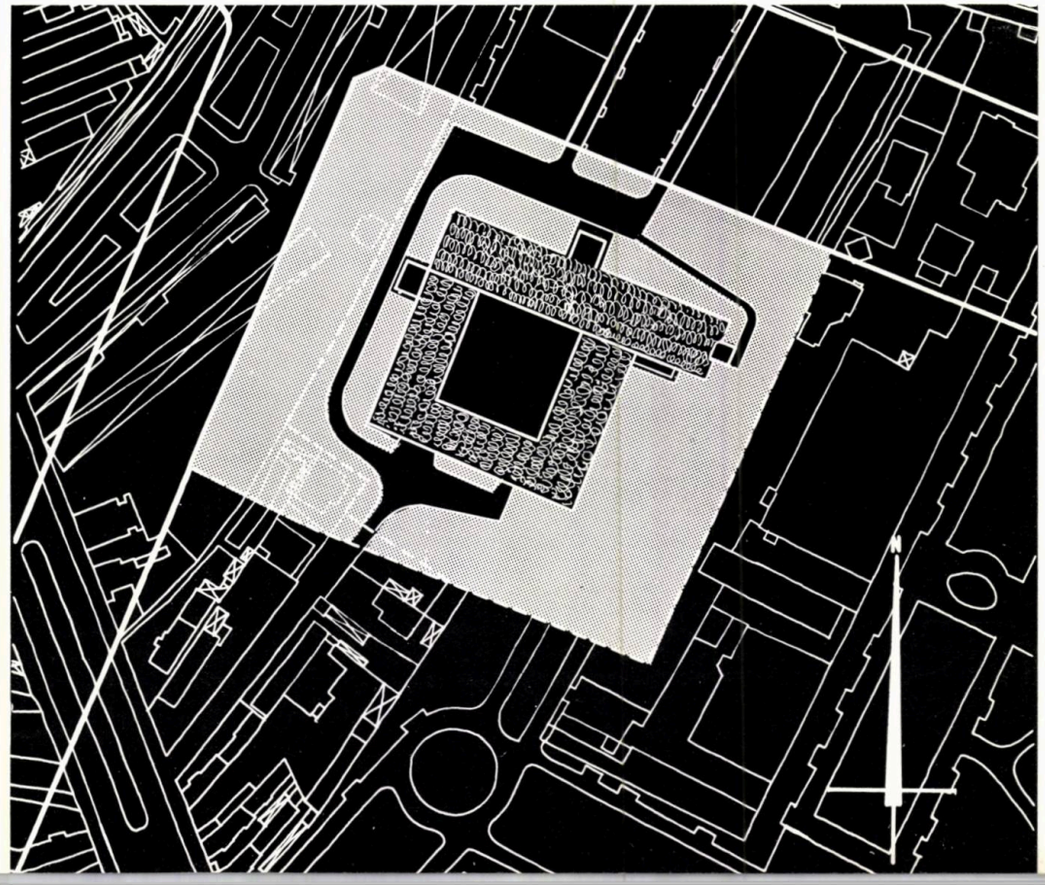

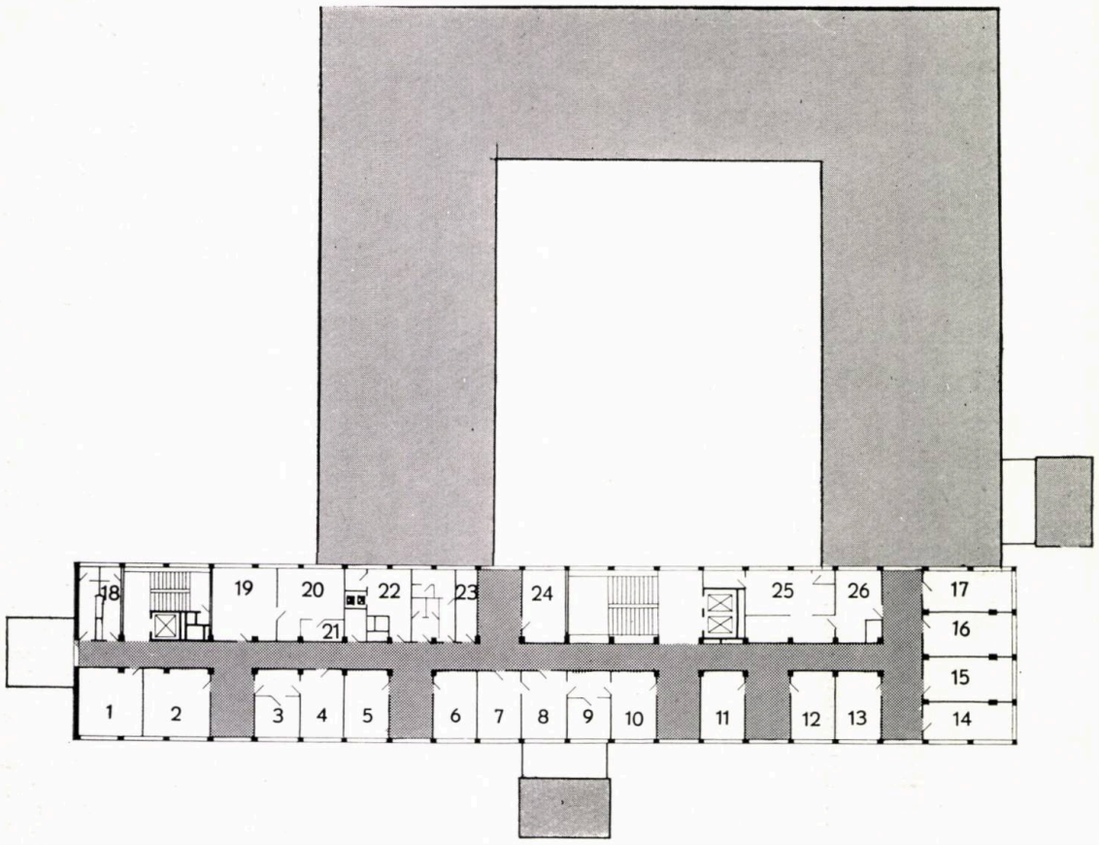

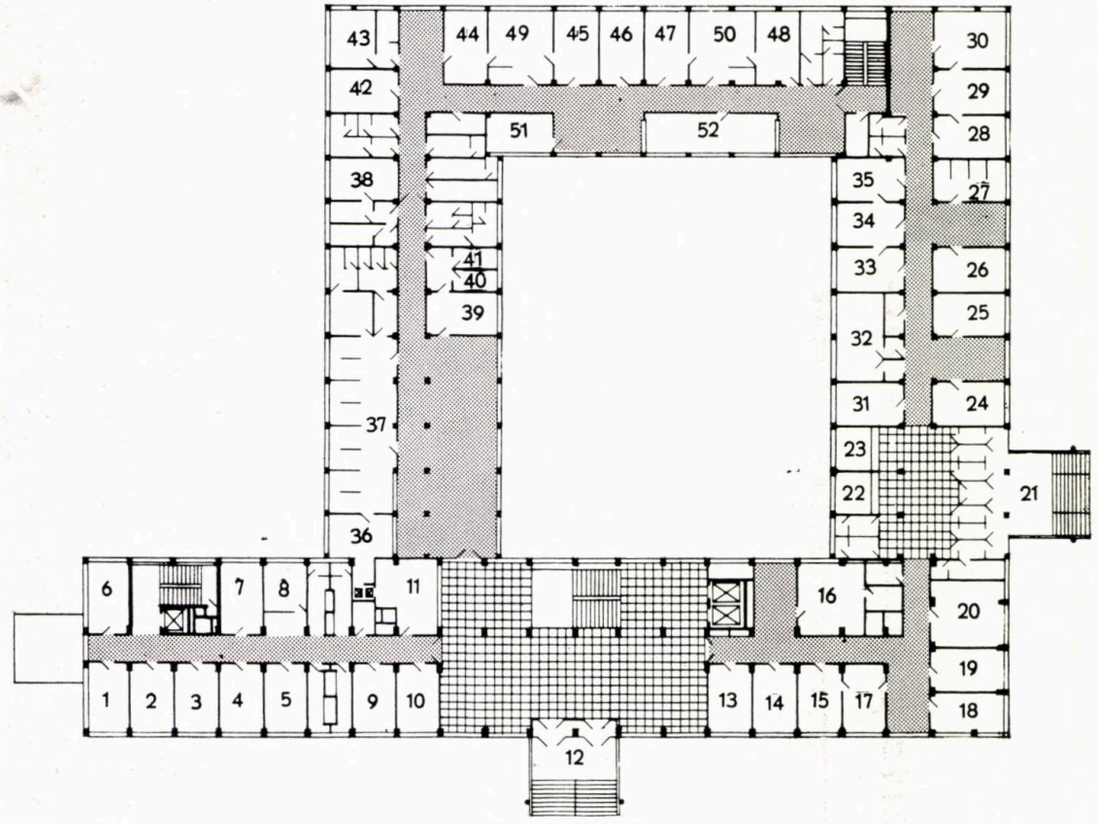

I
2 3

1 — *PLAN ETAJ I*

1. Encefalografie — 2. Explorări funcționale 3. Odihnă — 4. Metabolism bazal — 5, 6. Endocrinologie și cardiologie — 7. Expertiza capacității de muncă — 8, 9. Secretariat și arhivă — 10. Expertiza capacității de muncă — 11, 12. Psihiatrie și neurologie 13. Tratament interne — 14, 15. Interne — 16. Tratament interne — 17. Reumatologie — 12. Vestiare 19. Explorări cardiologie — 20. Explorări E.K.G 21. Cameră obscură — 22. Soră — 23. Depozit 24. Asistență socială — 25. Tubaje — 26. Gastroenterologie

2 — *PLAN PARTER*

1-8. Birouri administrative — 9, 10. Gardă 11. Fișier — 12. Intrare adulți — 13-16. O.R.L. copii 17-20. Chirurgie copii — 21. Intrare cu filtru copii — 22. Fișier — 23. Garderobă — 24, 25. Stomatologie copii — 26-30. Interne copii — 31. Dermatologie copii — 32. Radiologie copii — 33-35. Neuropsihiatrie copii — 36. Primire probe laborator 37. Recoltare laborator — 38. Centrală telefonică 39-41. Transfuzii — 42-48. Cabinete TBC — 49, 50. Radioscopii — 51. Aerosoli — 52. Fișier

3 — *DISTRIBUȚIA SERVICIILOR PE NIVELURI*

A — Subsol, instalații diverse

B — Demisol

1. Intrare personal medical — 2. Intrare M.R.F. 3. Intrare consultații TBC — 4. Vestiare — 5. Radiologie — 6. Fizioterapie — 7. Cultură fizică medicală 8. M.R.F. — 9. Farmacie — 10. Agenți Sanepid

C — Parter

1. Administrație — 2. Gardă — 3. Fișier — 4. Intrare adulți — 5. Recoltare laborator — 6. Consultații TBC 7. Consultații copii

D — Etaj I — Consultații adulți

E — Etaj II — Consultații adulți

F — Etaj III — Consultații adulți

G — Etaj IV — Laborator policlinică

H — Etaj V — Sanepid

serviciilor și interpenetrabilitatea circulațiilor, s-a dovedit, în cursul studiului, de o deosebită dificultate. Totodată, raportul și legăturile strînse între unele servicii și, în același timp, relativa independență a acestor servicii, strict stabilită prin temă, au sporit complexitatea problemelor. Astfel, cele trei grupe principale de consultații au făcut necesare intrări și circulații complet separate; specificul serviciilor de balneo-fizioterapie și radiologie a cerut rezolvări cu posibilități de funcționare separată, ele trebuind, în același timp, să aibă legătură ușoară cu consultațiile adulți; secția de cultură fizică medicală, deși strîns legată de fizioterapie, a trebuit să fie amplasată în așa fel încît pacienții să aibă acces direct, fără a mai fi nevoiți să treacă prin policlinică. De asemenea, serviciul de microradiografie a reclamat un amplasament în legătură cu radiologia și, în acelasi timp (din cauza marelui număr de persoane programate zilnic la acest serviciu), a necesitat realizarea unei intrări directe. Totodată, laboratorul unde recoltarea probelor se efectuează în primele trei ore ale dimineței, fiind serviciul cel mai aglomerat al policlinicii, a trebuit să fie plasat foarte aproape de accesul publicului, în timp ce laboratorul de analize propriu-zis exclude legături directe cu pacienții.

Pentru a asigura intrarea și circulația separată a personalului medical și administrativ a fost, de asemenea, organizat în partiu un acces special.

În fine, serviciul complet independent al Sanepidului, care are însă unele contingențe cu laboratoarele policlinicii, a intervenit cu problemele sale, ca și farmacia cu funcțiunea sa independentă, dar cu acces direct de la serviciul TBC, pentru care asigură deservirea cu medicamente gratuite.

Deoarece terenul prezintă o denivelare dinspre calea Dudești spre șoseaua Vitan, s-a folosit această denivelare, rezolvîndu-se pe două niveluri multiplele accese impuse de program și ușurîndu-se astfel variatele funcțiuni ale temei.

Partiul prezintă o tramă care încadrează corect specificul funcțiunilor policlinicii, fiind compusă din travei de 3,30 m, care se exprimă și în fațade, dînd o plastică adecvată unui edificiu sanitar. Economicitatea acestei travee s-a verificat în spațiile utile, în circulații și în anexele de deservire.

Structura de rezistență este constituită din cadre de beton armat cu planșee monolite. Încălzirea se realizează cu ajutorul unei centrale termice proprii. O instalație specială de ventilație mecanică deservește unele din secțiile medicale.

Suprafața construită este de 2 108 m², iar suprafața desfășurată de 9 818 m².

Arh. RUXANDRA STAMATIN—IOVĂNESCU

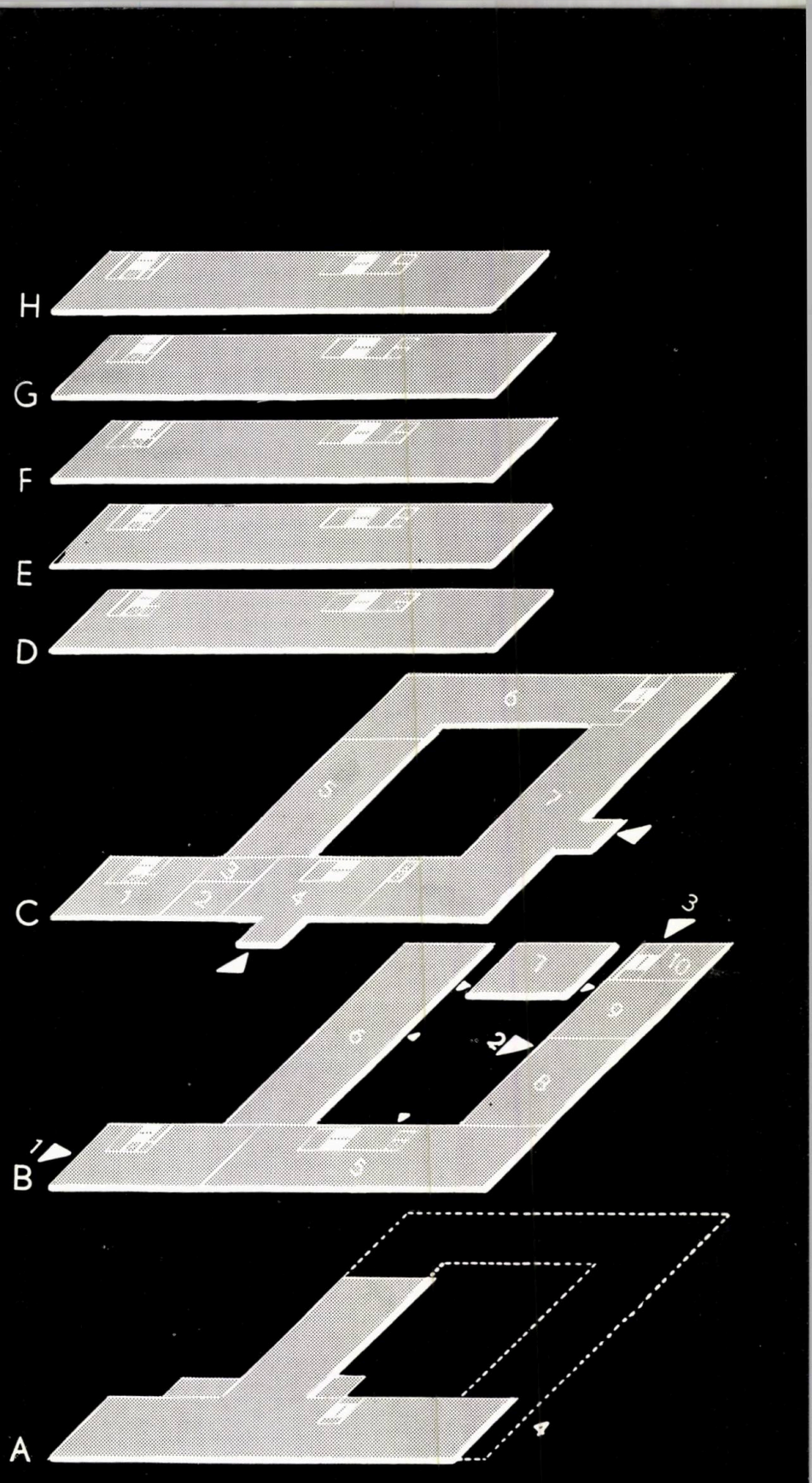

NOI PROPUNERI DE UNITĂŢI FUNCŢIONALE PENTRU PROIECTAREA CONSTRUCŢIILOR SPITALICEŞTI

Autori: arhitecţii George Trifu, Mihai Enescu, Victor Krohmalnic, Petre Coman
ISCAS

În atelierul de proiectare a construcţiilor spitaliceşti din cadrul Institutului central de studii, cercetări ştiinţifice şi proiectare în construcţii, arhitectură şi sistematizare (ISCAS) a fost studiată o nouă serie de unităţi funcţionale care să servească elaborării viitoarelor proiecte de spitale.

Noile propuneri, care se referă la principalele şi cele mai dezbătute elemente de funcţionalitate, au devenit necesare în urma concluziilor trase pe baza experienţei însuşite pînă în acest moment de către factorii de coordonare, îndrumare şi proiectare în acest domeniu.

Camera-staţionar. Cea mai importantă problemă — care constituie preocuparea de căpetenie pentru cercetătorii şi specialiştii respectivi din întreaga lume — o reprezintă îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de care trebuie să dispună bolnavul în staţionarul unui spital.

Dimensiunile şi suprafaţa camerei-staţionar, indicele de suprafaţă pe unitate de folosinţă, numărul de paturi în cameră, proporţia camerelor în staţionar, mărimea unităţii de îngrijire, principiul dublului coridor sau al coridorului unic, spitalizarea rezolvată în bloc-turn, grupuri sanitare ventilate direct sau mecanic, gradul de dotare al camerei — iată cîteva din problemele pe care le ridică proiectarea staţionarului, probleme mult discutate în publicaţiile de specialitate şi în cadrul congreselor internaţionale ce au loc pe aceste teme.

Din toate aceste confruntări de păreri şi de puncte de vedere rezultă astăzi un factor comun, unanim acceptat şi dorit, şi anume cerinţa măririi gradului de confort de care camera de internare şi staţionarul trebuie să se bucure pretutindeni. În acest sens, se caută micşorarea numărului de paturi pe unitate de cazare, mărirea indicelui de suprafaţă pe unitate de folosinţă şi prevederea de grupuri sanitare proprii, aferente — pe cît posibil — la un număr cît mai mic de paturi.

De la etapa saloanelor cu 8—12 sau chiar 25 paturi — soluţie tradiţională şi frecvent practicată în unele ţări — s-a trecut la etapa saloanelor cu 6 paturi, iar apoi la camera cu 3 paturi, cel mai curent întîlnită actualmente în exemplele recente din ţară şi străinătate.

Faţă de acest ultim stadiu, care corespunde rezolvărilor ce s-au dat în cadrul proiectelor de spitale întocmite pînă în prezent în institutul nostru, noile propuneri pe care le prezentăm aici pornesc de la premiza măririi confortului şi a îmbunătăţirii aspectului camerei de spitalizare prin:

a — mărirea traveei de bază de la 3,30 m la 3,60 m;
b — mărirea indicelui de suprafaţă pe unitate de folosinţă la minimum 7 m²/pat;
c — prevederea de grupuri sanitare complete, proprii camerelor respective.

În ceea ce priveşte stabilirea traveei de bază la 3,60 m, aceasta s-a făcut din necesităţi de gabarit pentru manevra patului. Această travee mai oferă şi avantaje suplimentare pentru o mai bună modulare a încăperilor de deservire din cadrul staţionarului (fig. 1).

Trebuie precizat că indicele de suprafaţă stabilit la minimum 7 m² şi anume: la 7,15 m² pentru camera cu 2 paturi şi respectiv 7,30 m² pentru camera cu 4 paturi, corespunde normelor internaţionale în vigoare, acceptate în jurul acestor cifre la cel de al XIII-lea Congres internaţional al spitalelor, care a avut loc în iunie 1963 la Paris.

Pentru camera-rezervă cu un pat se propune o suprafaţă de 12 m², această cifră putînd varia — prin modificarea cotei de adîncime a încăperii — în funcţie de condiţiile specifice pe care le cere tema-program sau partiul respectiv.

Grupurile sanitare prevăzute cuprind ca obiecte sanitare: 1 cadă-baie cu duş, 1 w.c. şi 2 lavabouri — la cîte 4 paturi de bolnavi. În vederea măririi confortului general al camerei s-a urmărit separarea funcţiunilor sanitare prin prevederea a două încăperi diferite, care cuprind cadă + lavabou, respectiv w.c. + lavabou, încăperi accesibile dintr-un tampon intermediar, plasat între camera-staţionar şi coridor. Acest tampon, în ipoteza prevederii unei uşi suplimentare spre camera de bolnavi, va asigura o mai bună izolare fonică între coridor şi această cameră.

Camera-rezervă de un pat este dotată cu grup sanitar complet, cu acces din acelaşi tampon intermediar.

În ceea ce priveşte tipurile de camere, se propun — în afara camerei de un pat — camere pentru 2, respectiv 4 paturi. Trebuie precizat că, în afara considerentelor de ordin constructiv şi a ordonării instalaţiilor, camera cu 4 paturi a fost preferată celei obişnuite cu 3 paturi, deoarece permite realizarea unui spaţiu care poate oferi o ambianţă mai plăcută şi posibilităţi mai bune de mobilare. În plus, camera cu 4 paturi propusă oferă şi posibilitatea separării paturilor, două cîte două, prin aşezarea unui paravan sau montarea unei perdele în mijlocul încăperii. S-a considerat, deci, că se pot realiza astfel condiţii îmbunătăţite de cazare a bolnavilor, chiar cu prevederea unui pat în plus faţă de ipoteza celor 3 paturi adoptată pînă acum.

Camera-staţionar pentru secţia obstetrică (fig. 2) cuprinde 3 paturi-mame, principiul unităţii de compoziţie fiind cel al « nucleului » 3 mame + 3 copii, cu prevederea unei surori la 6 copii. Urmărind aplicarea acestui principiu, precum şi a principiului general al grupului sanitar propriu, au fost prevăzute două încăperi izolate pentru cîte 3 copii, dotate cu spaţiile necesare de îmbăiere şi înfăşare, încadrate de două camere, fiecare pentru 3 mame, camere cu acces direct spre încăperea copiilor.

Indicele de suprafaţă este de 6,50 m²/pat la camera mamelor, deci sub 7 m²/pat; această reducere a spaţiului a fost bazată pe considerentul că nefiind o încăpere pentru bolnav, perioada de internare la secţia obstetrică este de mai scurtă durată decît perioada medie de internare a bolnavilor internaţi pentru alte tratamente.

Camera noilor născuţi a fost dimensionată pentru un indice de 4 m²/pat-copil.

Pentru secţia de obstetrică-patologică, unde confortul acordat trebuie să fie sporit, studiul propune camere pentru 2 mame + 2 copii, respectiv camere-rezerve pentru 1 mamă + 1 copil, prevăzute cu grupuri sanitare proprii (fig. 2 şi 3).

Servicii pentru deservirea staţionarului. Dintre serviciile de deservire legate de camerele bolnavilor au fost studiate numai cele comune şi permanente: baia, dotată şi pentru ipoteza băilor terapeutice, camera surorilor, prevăzută şi dotată cu toate obiectele specifice procesului de lucru în această încăpere, camera pentru sora-şefă, avînd aceeaşi rezolvare cu a camerei soră-gospodină, respectiv camera de serviciu-curăţenie, în care sînt centralizate funcţiunile port-saci, ploscar, vidoar, spălător, uscător, masă-lucru şi port-urinoare (fig. 4, 5).

Aceste încăperi sînt studiate în ipotezele tractului dublu obişnuit (coridor unic, fig. 4) şi tractului triplu (dublu coridor, fig. 5).

Consideraţii asupra staţionarului. În momentul de faţă, cele mai uzitate formule de rezolvare a unui staţionar sînt:

1 — *Tractul dublu obişnuit* (fig. 6), în care de o parte a coridorului sînt plasate serviciile de deservire şi camerele-rezervă de un pat, iar pe latura opusă restul camerelor de spitalizare. În anumite cazuri, întregul conţinut al staţionarului (camere bolnavi şi anexe de deservire) este repartizat în mod aproximativ egal pe cele două laturi ale coridorului. În prima ipoteză, camerele bolnavilor beneficiază de orientarea optimă, în timp ce în a doua ipoteză « bara » de spitalizare presupune două orientări.

2 — *Tractul triplu* (fig. 7) sau dublul coridor, în care camerele de bolnavi sînt plasate către două laturi, respectiv două orientări, iar anexele de deservire formează tractul median; avantajele acestei formule merită a fi subliniate şi anume:

— scurtează circulaţia orizontală în staţionar;

— oferă o distribuţie a anexelor, mai favorabilă în raport cu camerele bolnavilor (camera surori, tratamente, băi etc.);

— permite înglobarea circulaţiei verticale (scări, ascensoare) în tractul median al staţionarului;

— oferă posibilitatea separării staţionarului în două secţii, fiecare cu coridorul ei; acest avantaj permite o mare mobilitate în organizarea spitalizării pe care diverşi factori evolutivi o pot necesita în timp;

— permite o mai uşoară organizare a funcţiunilor la primele niveluri ale barei de spitalizare, în ipoteza utilizării acestor niveluri pentru alte funcţiuni spitaliceşti (internări, urgenţă, prosectură etc.).

3 — *Blocul-turn* (fig. 8), în care circulaţia orizontală este redusă la minimum, aceasta însă în detrimentul circulaţiei verticale care este mai solicitată. Caracteristicile acestei soluţii sînt: obţinerea a cel puţin trei orientări diferite (fapt care pentru unii specialişti străini nu reprezintă un dezavantaj); realizarea unor subsecţii mici de internare, separate pe verticală (fapt considerat de către unii specialişti şi medici drept un avantaj, iar de către alţii drept un dezavantaj). Cert este însă faptul că această formulă bloc-turn nu este indicată în cazul spitalelor mari şi foarte mari, datorită numărului relativ redus de paturi pe care-l poate prelua un nivel curent.

4 — *Planul circular* (fig. 9), asemănător ca principiu de circulaţie şi de dispoziţie a camerelor cu cel al blocului-turn, şi care se experimentează în acest moment în unele ţări *).

Pînă cînd se vor putea trage concluzii din aceste experienţe, noi considerăm drept cel mai indicat — în raport cu avantajele şi dezavantajele reţinute pînă acum de stadiul nostru de experienţă şi cunoştinţe — sistemul triplului tract.

*) Este cazul să menţionăm aici încercarea care se face cu acest sistem la clinica de pediatrie în curs de construcţie la Cracovia (R.P. Polonă) şi la Institutul de cercetări în medicina clinică din Varşovia. Aceste construcţii odată realizate, împreună cu un alt exemplu similar ce se experimentează în clinica de chirurgie din Graifswald (R.D.G.), vor oferi interesante concluzii, în măsură poate să creeze noi date de pornire în proiectarea staţionarelor din cadrul spitalelor.

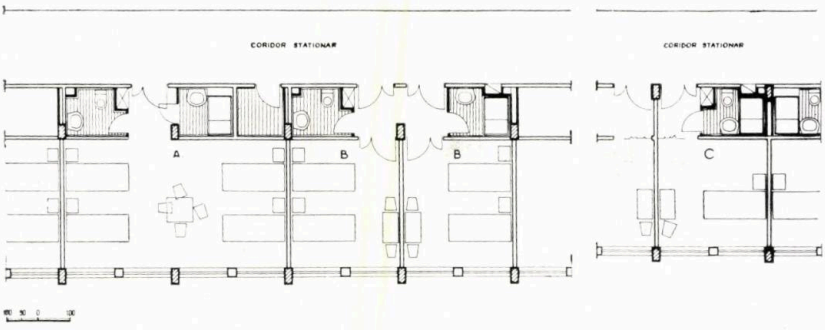

Fig. 1 — *Plan camere staționar cu unul, două și patru paturi*
A. Cameră cu patru paturi; B. Camere cu două paturi; C. Camere cu un pat

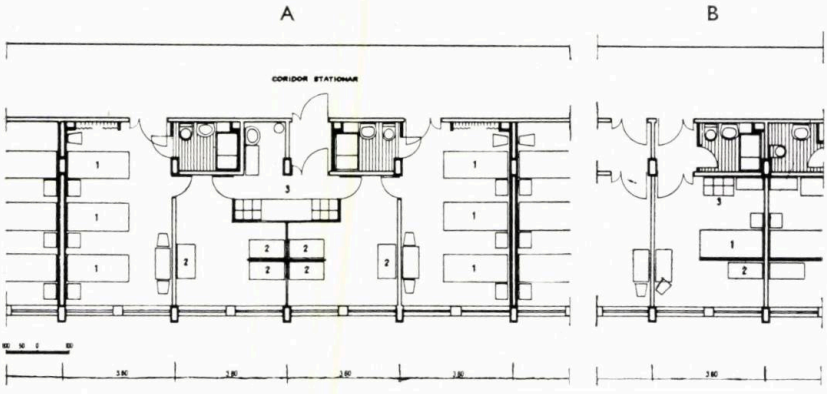

Fig. 2 — *Detalii camere obstetrică*
A. Obstetrică fiziologică; B. Obstetrică patologică;
1. Paturi mame — 2. Paturi nou născuți — 3. Toaletă nou născuți

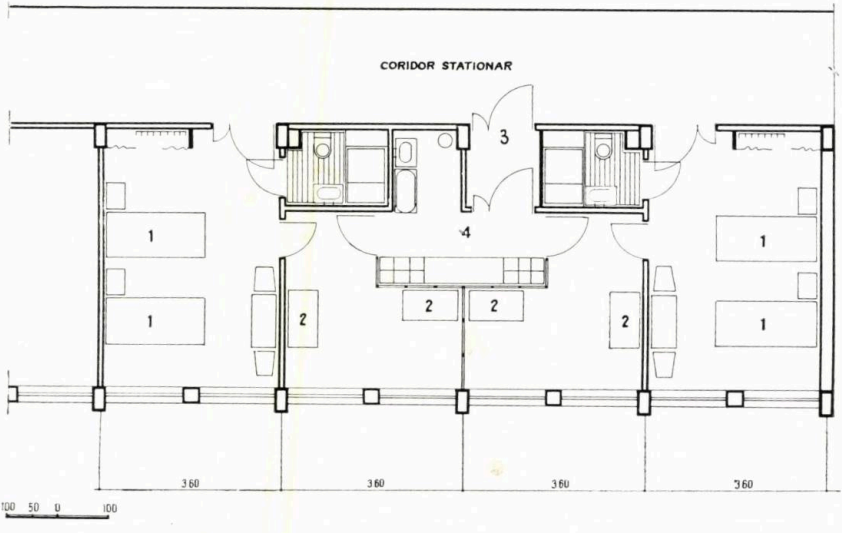

Fig. 3 — *Plan camere obstetrică pentru două mame + doi copii*
1. Paturi mame — 2. Paturi nou născuți — 3. Sas — 4. Toaletă nou născuți

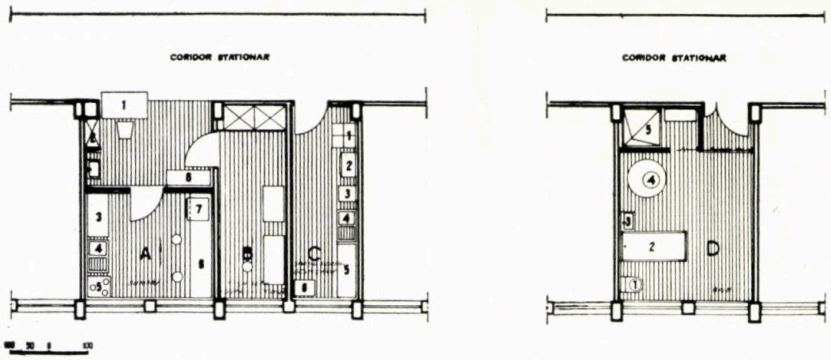

Fig. 4 — *Plan servicii de deservire ale staționarului (ipoteză tract dublu obișnuit)*

A. Cameră surori

1. Masă control — 2. Tablou lumină — 3. Masă lucru — 4. Spălător, uscător — 5. Plită electrică 6. Masă lucru — 7. Frigider — 8. Dulap

B. Cameră soră șefă (soră gospodină)

C. Cameră serviciu curățenie

1. Port-saci — 2. Ploscar — 3. Vidoar — 4. Spălător, uscător — 5. Masă lucru — 6. Port-urinoare

D. Cameră baie

1. W.C. — 2. Cadă duș — 3. Lawabou — 4. Baie șezut — 5. Duș

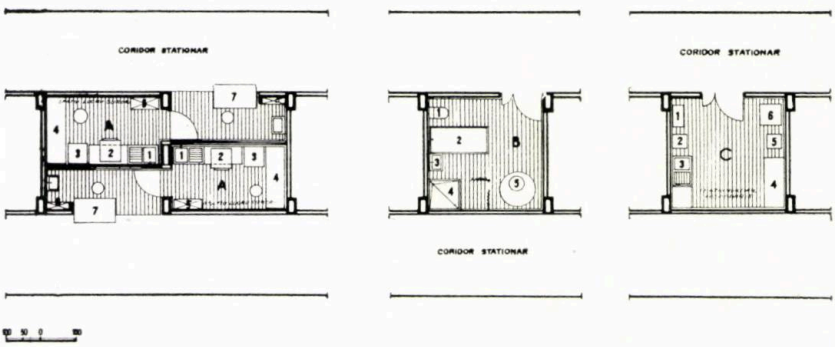

Fig. 5 — *Plan servicii de deservire ale staționarului (ipoteză tract triplu)*

A. Cameră surori

1. Spălător, uscător — 2. Frigider — 3. Plită electrică — 4. Masă lucru — 5. Dulap — 6. Tablou lumină — 7. Masă control soră

B. Cameră baie

1. W.C. — 2. Cadă baie — 3. Lavabou — 4. Duș — 5. Baie șezut

C. Cameră serviciu curățenie

1. Ploscar — 2. Vidoar — 3. Spălător — 4. Masă lucru — 5. Port-urinoare — 6. Port-saci

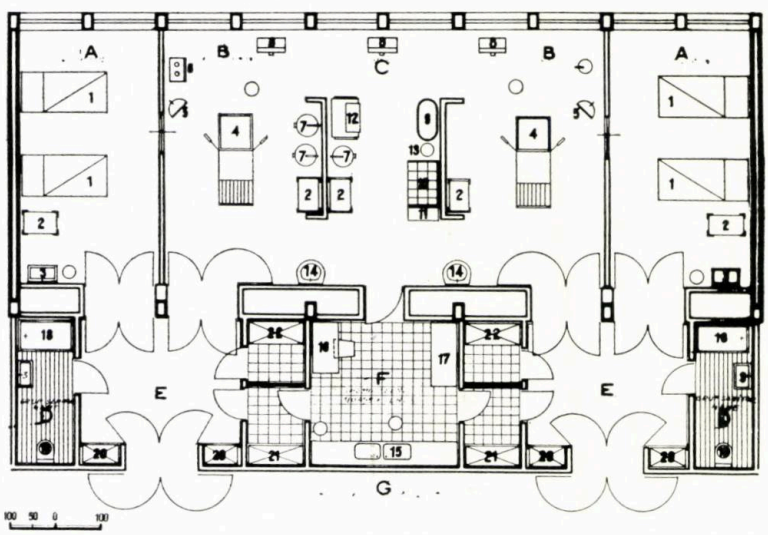

Fig. 11 — *Plan bloc-nașteri obstetrică*

A. Travaliu; B. Expulsie; C. Toaletă nou născuți; D. Grup sanitar mame; E. Tampon; F. Spațiu lucru moașe și surori; G. Coridor bloc-nașteri

1. Pat travaliu — 2. Cărucior instrumente — 3. Lavabou — 4. Masă expulsie — 5. Reflector cu picior — 6. Aparat baronarcoză — 7. Casolete cu picior — 8. Cutii deșeuri — 9. Băiță — 10. Masă înfășare — 11. Cărucior — 12. Incubator — 13. Port-sac rufe — 14. Lavabou apă sterilă 15. Spălător dublu cu masă lucru — 16. Birou — 17. Masă lucru — 18. Cadă prespălare rufe 19. W.C. — 20. Dulap — 21. Rufe curate — 22. Rufe murdare

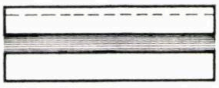

Fig. 6

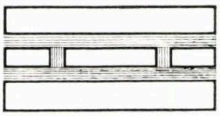

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

Formule de soluționare a unui staționar

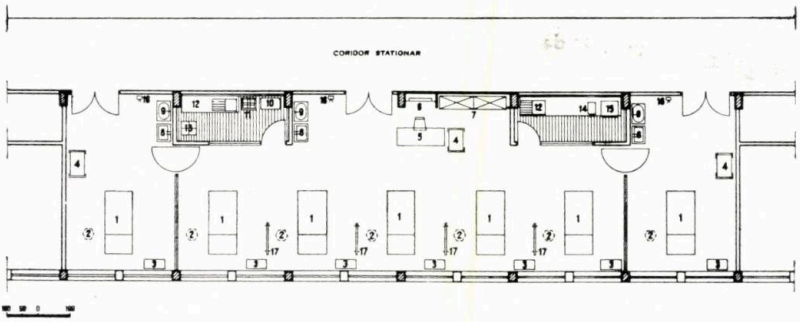

Fig. 10 — *Plan unitate terapie intensivă*

1. Pat — 2. Dispozitiv telescopie fluide (la plafon) — 3. Dulap — 4. Cărucior instrumente 5. Masă control soră — 6. Tablou lumină și forță — 7. Dulap medicamente și pansamente 8. Lavabou — 9. Lavabou apă sterilă — 10. Ploscar — 11. Vidoar — 12. Spălător și masă lucru 13. Port-saci — 14. Sterilizator I.T.M. — 15. Frigorifer — 16. Uscător aer cald — 17. Paravan mobil

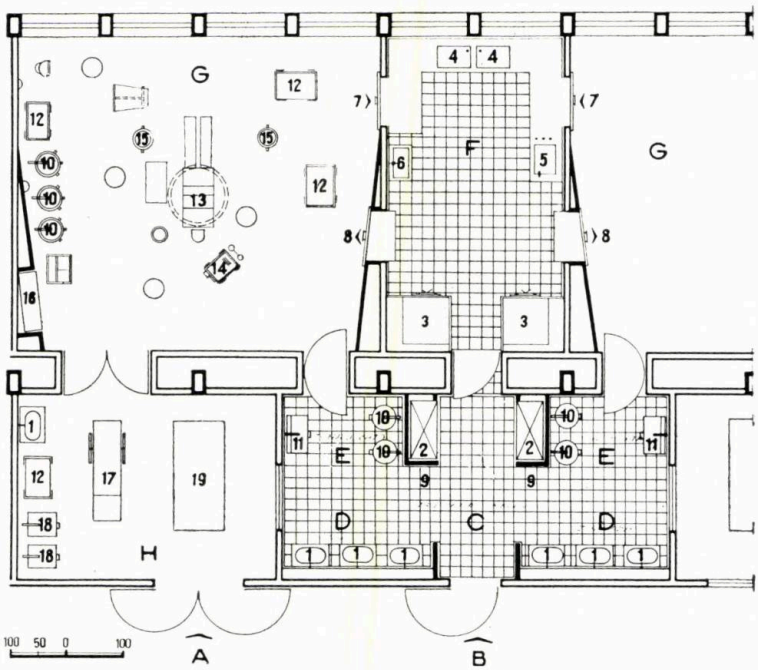

Fig. 12 — *Plan bloc-operator chirurgie și obstetrică (unitatea intervenții chirurgicale)*
A. Intrare bolnavi; B. Intrare personal, medici; C. Pregătire medici; D. Zonă udă; E. Zonă uscată; F. Sterilizare instrumente; G. Sală intervenții chirurgicale; H. Pregătire bolnavi

1. Spălător apă sterilă — 2. Dulap instrumente și casolete — 3. Bloc sterilizare I.T.M. (autoclave orizontale, pupinel, încălzitor cîmpuri, unități preparare apă sterilă) — 4. Spălător dublu cu masă lucru — 5. Fierbător instrumente I.T.M. — 6. Lavabou — 7. Ghișeu I.T.M.-intrare 8. Ghișeu I.T.M.-ieșire — 9. Cuier — 10. Casoletă cu picior — 11. Echipament folosit — 12. Cărucior instrumente — 13. Masă intervenții chirurgicale — 14. Aparat baronarcoză — 15. Port-vase deșeuri — 16. Negatoscop — 17. Căruț-targă — 18. Cutii rufe — 19. Pat cu dispozitiv de rulare

La aceste considerente de ordin funcțional trebuie adăugat și aspectul de ordin economic care, analizat îndeaproape, pledează și el în favoarea acestui sistem. Studiul comparativ de suprafețe, întocmit în baza aceluiași conținut de temă pentru ipotezele "triplu tract" și "dublu tract", arată următoarele cifre pe unitate de folosință:

		T. T.	D. T.
Arie utilă în bară	Servicii auxiliare	5,76	6,18
	Circulație	7,87	6,40
	Camere spital (medie)	10,69	10,69
	Total medie arie utilă	24,32 m²/pat	23,27 m²/pat

de unde rezultă un spor de cca. 1m²/pat arie utilă pentru ipoteza "triplu tract".

	T. T.	D. T.
Arie construită desfășurată în bară	26,30 m²/pat	25,96 m²/pat

de unde rezultă un spor de cca. 0,35 m²/pat arie desfășurată.

Trebuie menționat că sporul de cost determinat de suprafețele suplimentare ale "triplului tract", la care se adaugă costul ventilării mecanice a încăperilor din tractul median, este cel puțin compensat de următoarele elemente caracteristice ipotezei "triplului tract" și anume:

— perimetrul pereților exteriori este mai mic
— suprafața ferestrelor este mai redusă cu cca. 40%
— o parte din instalațiile curente comportă rezolvări mai economice
— exploatarea în timp este mai avantajoasă.

Unitatea de terapie intensivă. Acest serviciu (fig. 10) apare în ultima vreme aproape nelipsit din temele-program ale spitalelor moderne din întreaga lume. Ca funcționalitate, el este legat de blocul-operator, dar în același timp și de nodul de circulație verticală, deoarece o parte din bolnavii internați în staționar necesită aplicarea unor procedee de terapie intensivă. Pentru dimensionarea acestui serviciu, se consideră necesar să se prevadă 3—5% paturi din numărul total de paturi ale spitalului respectiv.

Soluția propusă (fig. 10) reprezintă un nucleu de 7 paturi (din care două pentru cazuri speciale), nucleu care, repetat de cîteva ori, în funcție de necesarul ce rezultă din temă, formează ansamblul terapiei intensive propriu-zise. În afara acestor încăperi-nucleu, se vor mai prevedea alte încăperi anexe (medici etc.) în funcție de cerințele temei-program.

Bloc-naşteri obstetrică — unitate travaliu-expulsie. Această funcțiune (fig. 11) este direct legată de secția obstetrică, pe care o deservește. Încăperile pentru travaliu și expulsie sînt separate de circulația orizontală a secției prin tampoane și spații anexe care formează astfel elemente de izolare fonică. Unitatea este studiată pe aceeași tramă și aceleași cote în adîncime cu ale blocului-operator de chirurgie, pentru a se permite suprapunerea pe verticală a acestor funcțiuni în cadrul partiului general de arhitectură al spitalului respectiv.

Bloc-operator chirurgie și obstetrică. În propunerea făcută (fig. 12) s-a ținut seamă de următorul flux: bolnavul este adus pe patul său cu dispozitiv de rulare, apoi așezat pe căruțul-targă cu care este transportat în sala de intervenții chirurgicale. După intervenție, bolnavul este reașezat pe patul său și dus în camera-staționar, sau urmează circuitul terapie intensivă, apoi camera-staționar.

Medicii au un circuit separat urmînd succesiunea: pregătire, zonă udă, zonă uscată, apoi sala de intervenții chirurgicale.

Între două săli de intervenții se află plasată încăperea pentru sterilizarea instrumentelor.

Mai trebuie menționat faptul că blocul-operator propus se încadrează în principiul luminării și ventilării directe — care nu exclude, ci chiar presupune, în paralel, existența luminării artificiale și a aerului condiționat — principiu pe care îl considerăm încă de neînlăturat.

Ferestrele duble sau triple, prevăzute la blocul-operator și care cuprind dispozitive de obturare sau de difuzare a luminii, reprezintă soluția de rezervă pentru aerisirea sălii în cazuri extreme — lucru pe care îl considerăm hotărîtor în alegerea acestui principiu.

★

Am prezentat mai sus în mod succint cele mai importante aspecte ale cîtorva din unitățile funcționale de bază în proiectarea spitalelor. Aceste aspecte reprezintă stadiul actual la care am ajuns în domeniul unei proiectări ce trebuie să se lege direct de condițiile obiective ale realității noastre și care va căuta să țină, în permanență, pasul cu evoluția problemelor specifice acestei activități din țară și din întreaga lume, în scopul unei cît mai rapide și mai bune realizări a planului de construcții, puse în slujba sănătății publice.

Arh. M. HAI ENESCU

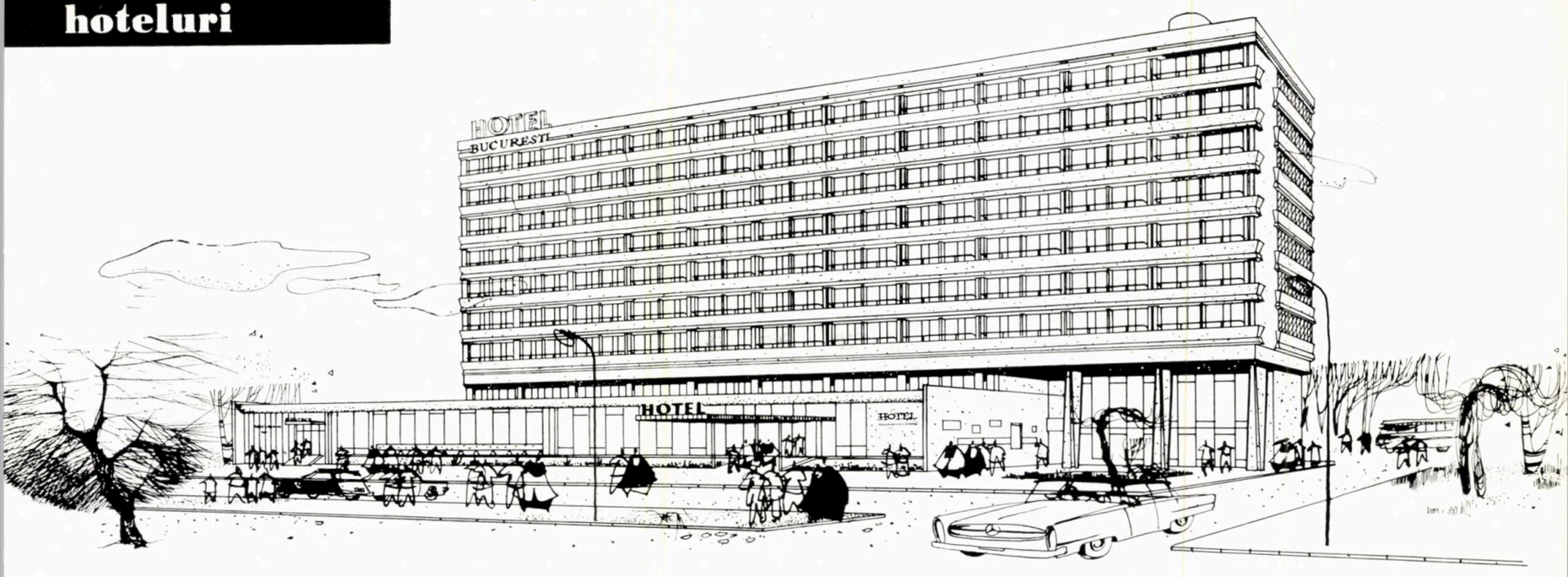

HOTELUL «BUCUREŞTI» — CALEA GRIVIŢEI

Colectiv de proiectare

Arhitectură

Autor: arh. Eugen Arvanitache

Coautori: arhitecții Gabriela Iamandi, Rodica Hurdubețiu

Colaboratori: arhitecții Ion Ștefan, Mihaela Crăifăleanu

Rezistență: inginerii Traian Popp, Dragoș Badea

Institutul Proiect-București

Dezvoltarea continuă a turismului în țara noastră ridică probleme dintre cele mai importante în ceea ce privește capacitatea de cazare a hotelurilor, încă insuficientă atît în Capitală cît și în orașele de provincie.

Măsurile urgente luate de Ministerul Comerțului Interior de a mări numărul locurilor de cazare în hoteluri au adus o importantă îmbunătățire a situației actuale, urmînd ca în viitorii ani să se construiască un număr de hoteluri de diverse capacități și categorii, care să acopere solicitările mereu crescînde.

Plan de situație

1. Palatul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor — 2. Gara de Nord — 3. Policlinica C.F.R. — 4. Institutul Politehnic

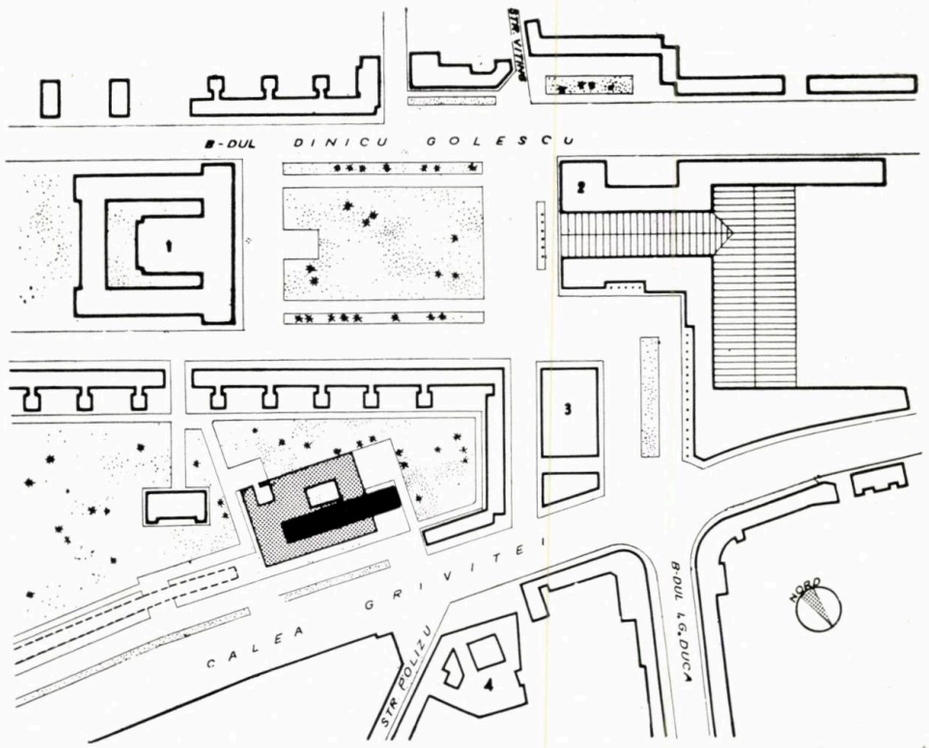

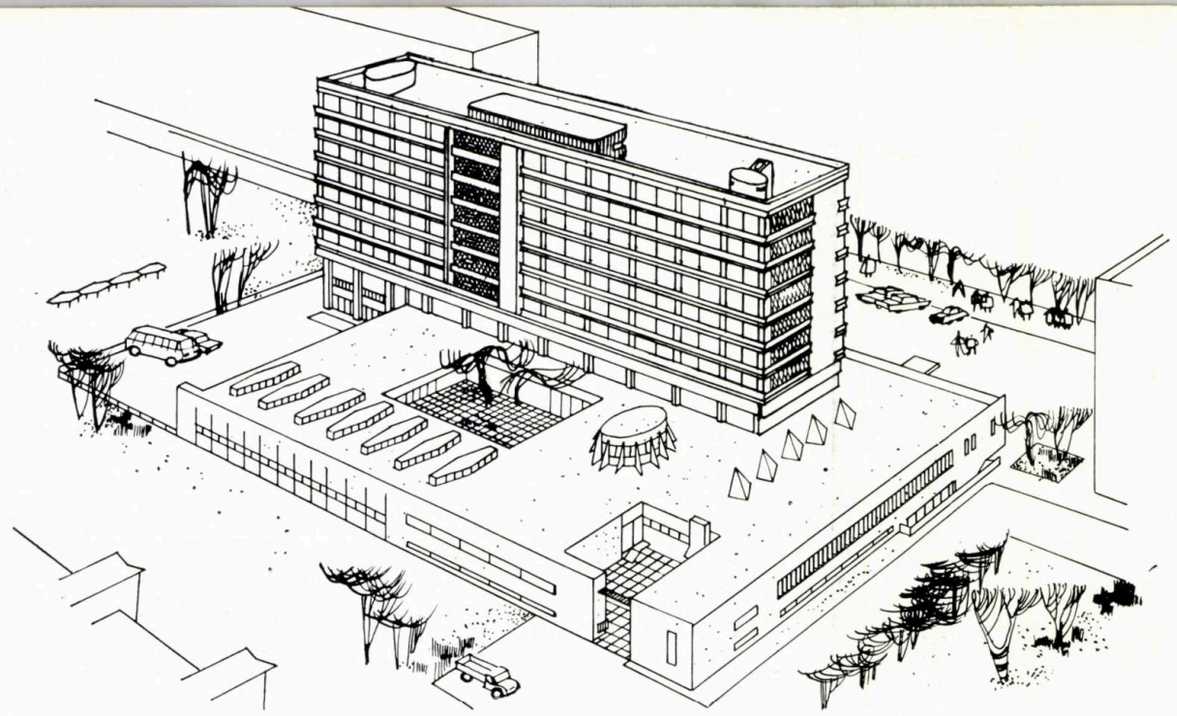

1 — *Perspectivă posterioară*

2 — *Secțiune transversa'ă*

1. Intrare hotel — 2. Ghișeu recepție, portar, P.T.T.R. — 3. Mezanin — 4. Camere — 5. Grădină interioară — 6. Garaj

3 — *Plan cameră cu două paturi*

4 — *Plan etaj curent*

1. Hol —2 . Ascensoare — 3. Baie — 4. Cameră cazare — 5. Cameră serviciu — 6. Ascensor pentru bagaje — 7. Bagaje 8. Baie — 9. Depozit lenjerie murdară — 10. Oficiu — 11. Ascensor pentru mîncare — 12. Cameră călcat haine 13. Depozit lenjerie curată

5 — *Plan parter*

1. Intrare hotel — 2. Hol — 3. Ghișee portar-chei, recepție, poștă, O.N.T. « Carpați », schimb valută — 4. Garderobă 5. Birouri administrative cu grup sanitar — 6. Cabine telefonice — 7. Ascensoare — 8. Salon lectură-corespondență 9. Grup sanitar — 10. Hol serviciu bagaje — 11. Ascensor pentru bagaje — 12. Depozit bagaje — 13. Centrală telefonică, instalații acumulatori, acizi — 14. Garaj cu anexe: birou, vestiare-duș-w.c., depozit — 15. Tonete — 16. Grădină interioară — 17. Bar de zi — 18. Intrare restaurant — 19. Hol restaurant — 20. Grup sanitar — 21. Garderobă — 22. Saloane restaurant — 23. Ring de dans — 24. Orchestră — 25. Oficiu — 26. Depozit — 27. Spălător veselă-argintărie — 28. Bucătărie caldă — 29. Grătar — 30. Spălător vase — 31. Bucătărie rece — 32. Bufet — 33. Cameră frigorifică — 34. Ascensor pentru alimente — 35. Agregcte — 36. Depozit băuturi — 37. Vinuri-băuturi — 38. Spălător pahare — 39. Patiserie — 40. Cuptoare 41. Depozit — 42. Cotlon — 43. Finisaj — 44. Cafegerie — 45. Curte serviciu — 46. Recepție mărfuri — 47. Rampă mărfuri 48. Basculă — 49. Ascensor pentru legume — 50. Bucătar șef — 51. Birou — 52. Grup sanitar — 53. Boxă gunoi — 54. Intrare subsol — 55. Intrare salariați restaurant — 56. Birouri — 57. Vestiare — 58. Dușuri-w. c. — 59. Cameră odihnă orchestră 60. Depozit — 61. Rezervor — 62. Intrare curte engleză — 63. Intrare frizerie — 64. Frizerie — 65. Anexe — 66. Post transformare — 67. Ieșire de serviciu corp cazare

1 | 3
2 | 4
5

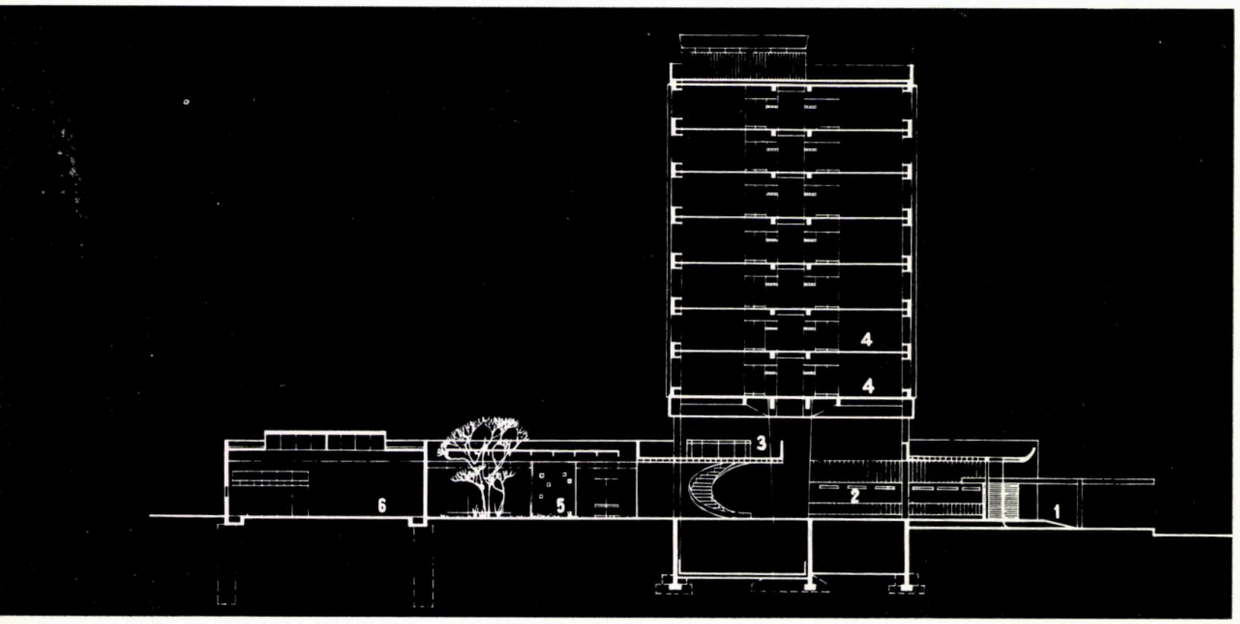

Prima construcție din această serie este hotelul « București », cu 504 paturi, ceea ce reprezintă o capacitate destul de mare, în comparație cu « Athénée Palace », care după extindere va avea 540 locuri, cu « Ambasador » (350 locuri) sau cu « Lido » (230 locuri).

Proiectarea hotelului a pus probleme multiple și dificile : el trebuia să fie la nivelul celor mai moderne hoteluri din Europa, construit conform celor mai avansate concepții tehnologice, tehnice și plastice.

Hotelul se află amplasat în imediata apropiere a Gării de Nord, pe calea Griviței, la intersecția acesteia cu str. Polizu, fiind retras față de aliniamentul actual cu cca. 25 m, oferind astfel o supralărgire pentru circulație și posibilități de parcare proprie.

Această retragere separă construcția de circulația normală a străzii și mărește totodată unghiul de perspectivă, punînd astfel clădirea hotelului în valoare.

Pentru anexele importante, s-au creat accese independente tot din calea Griviței : la curtea de serviciu a restaurantului, cu legătură și spre Piața Gării de Nord, și la garajul pentru turiști, amîndouă cu spații de parcare și platformă de întoarcere.

Parterul hotelului, avînd forma unui dreptunghiu cu laturile de 54×80 m, constituie suportul pentru corpul de cazare, care are 7 niveluri și este de forma unei lame cu o lungime de 82 m. Din motive funcționale, corpul de cazare depășește spre N.V. perimetrul parterului, obținîndu-se astfel și independența frizeriei care aparține străzii, dar care are legătură și cu holul hotelului.

Ca funcțiuni, parterul cuprinde două zone distincte : una a hotelului propriu-zis, cu recepția, holurile, salonul de lectură-corespondență, și a doua, a restaurantului, cu anexele respective, acestea avînd, pentru public, și acces din stradă.

Cele două unități sînt legate între ele prin barul de zi, situat între holul principal al hotelului și restaurant.

Toate piesele importante ale parterului sînt grupate în jurul unei grădini interioare decorative, unde, vara, se poate lua și masa.

În concepția complexului de alimentație publică s-a urmărit rezolvarea a două probleme importante. Prima, accesul pentru alimente și mărfuri care trebuie să fie complet separat de cel al salariaților, fiecare avînd circuite proprii. A doua, sala de mese propriu-zisă, pentru 400 locuri, care, datorită capacității mari, risca să devină o hală cu o suprafață de 700 m², neprimitoare și rece. Pentru acest motiv au fost concepute trei saloane, tratate independent ca formă, materiale și culoare, creîndu-se astfel trei unități, fiecare cu personalitate și atmosferă proprie.

Mezaninul, care constituie un nivel-tampon, cu funcțiuni și zgomote reduse, face trecerea dintre parterul cu circulație intensă și corpul de cazare ; el conține un salon cu funcțiuni multiple — conferințe de presă, recepții etc. și birourile administrative ale hotelului.

Nivelul de cazare este conceput cu două unități de deservire de cîte 18 camere identice, cu cîte două paturi fiecare. Confortul camerelor de cazare a fost asigurat prin : vestibul cu dulap în perete ; cameră de baie ventilată mecanic, cu cadă normală, w.c. și bideu, și cu o priză pentru aparatele electrice de ras ; perdele groase, care oferă posibilitatea întunecării complete a camerei ; ventilații naturale permanente ; mo-

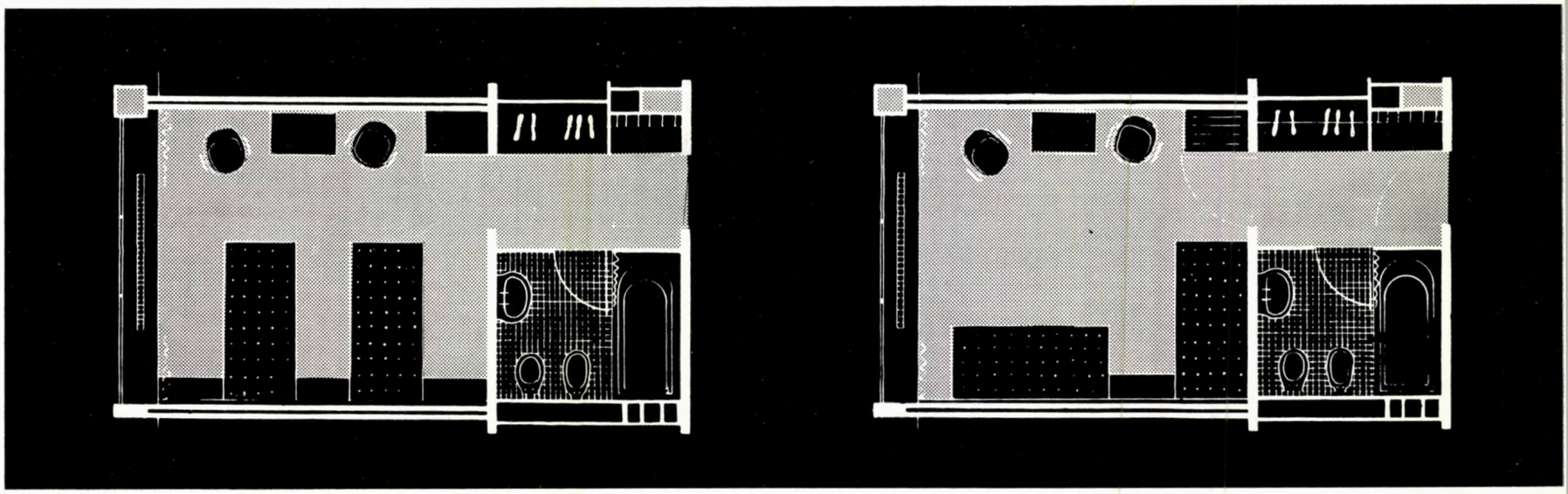

chetă în cameră și vestibul și mochetă și plafon fonoabsorbant la coridoare pentru amortizarea zgomotelor ; lămpi-mobile cu picior ; prize pentru echiparea camerei, la cerere, cu aparate de radio și televizor ; posibilitatea de a se lua masa în cameră, prin intermediul unui oficiu de etaj, legat de oficiul de la parter al restaurantului ; frigider, aragaz și mașină de călcat, la fiecare oficiu de etaj.

La subsol au fost amplasate depozitele, stația termică legată de rețeaua de termoficare a orașului, spălătoria proprie, atelierele pentru reparații și întreținere, precum și spațiile frigorifice și de semipreparări ale restaurantului.

Una din problemele deosebite, din punct de vedere plastic, a constituit-o realizarea fațadei principale a parterului, cu o lungime de 80 m. Ea a fost împărțită în zone, tratate independent după funcțiuni (holuri sau restaurant) și unificate de la un capăt la altul, printr-o cornișă puternică. De asemenea, la cele două extremități, intrările la restaurant și la hotel au fost accentuate, tratîndu-se în mod diferențiat, aceasta din urmă cu o copertină ce înaintează peste trotuar, pînă la partea carosabilă.

Construcția, realizată din beton armat, are la exterior, ca materiale de finisaj, ceramica și metalul.

Stabilirea unor indici spațiali și valorici, separați pentru hotel și pentru restaurant, este dificilă, avînd în vedere elementele comune care trebuie luate în considerație — spălătoria, centrala termică, ateliere, circulații etc. și care pot fi interpretative.

Informativ, se pot da ca indici realizați în proiect :

— Suprafața de cazare pe nivel curent 18,6 m²/pat
— Suprafața de cazare + recepție + anexe 25,4 m²/pat
— Suprafața totală hotel + restaurant 31,8 m²/ pat
— Suprafața alimentație publică + anexe 7,0 m²/loc.

Arh. EUGEN ARVANITACHE

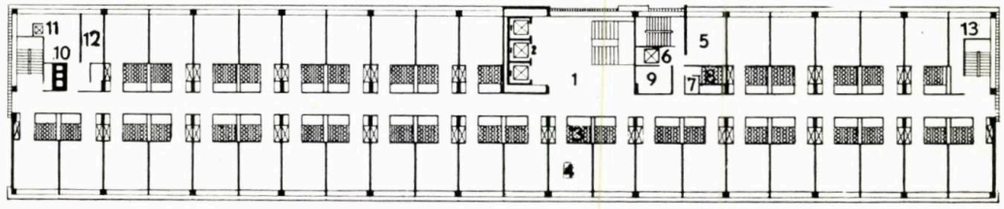

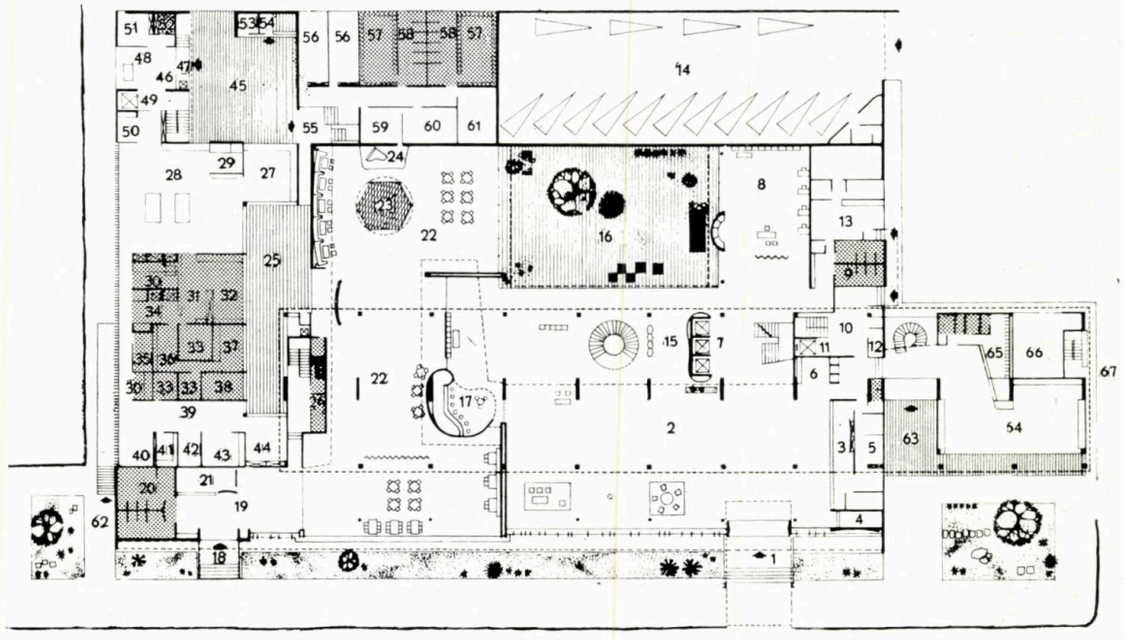

STUDIU PENTRU UN HOTEL LA HUNEDOARA

Autori :
Arhitectură : arh. Ana Solomon
Rezistență : ing. Florin Dabija

Întocmit în Institutul central de studii, cercetări științifice și proiectare în construcții, arhitectură și sistematizare (ISCAS)

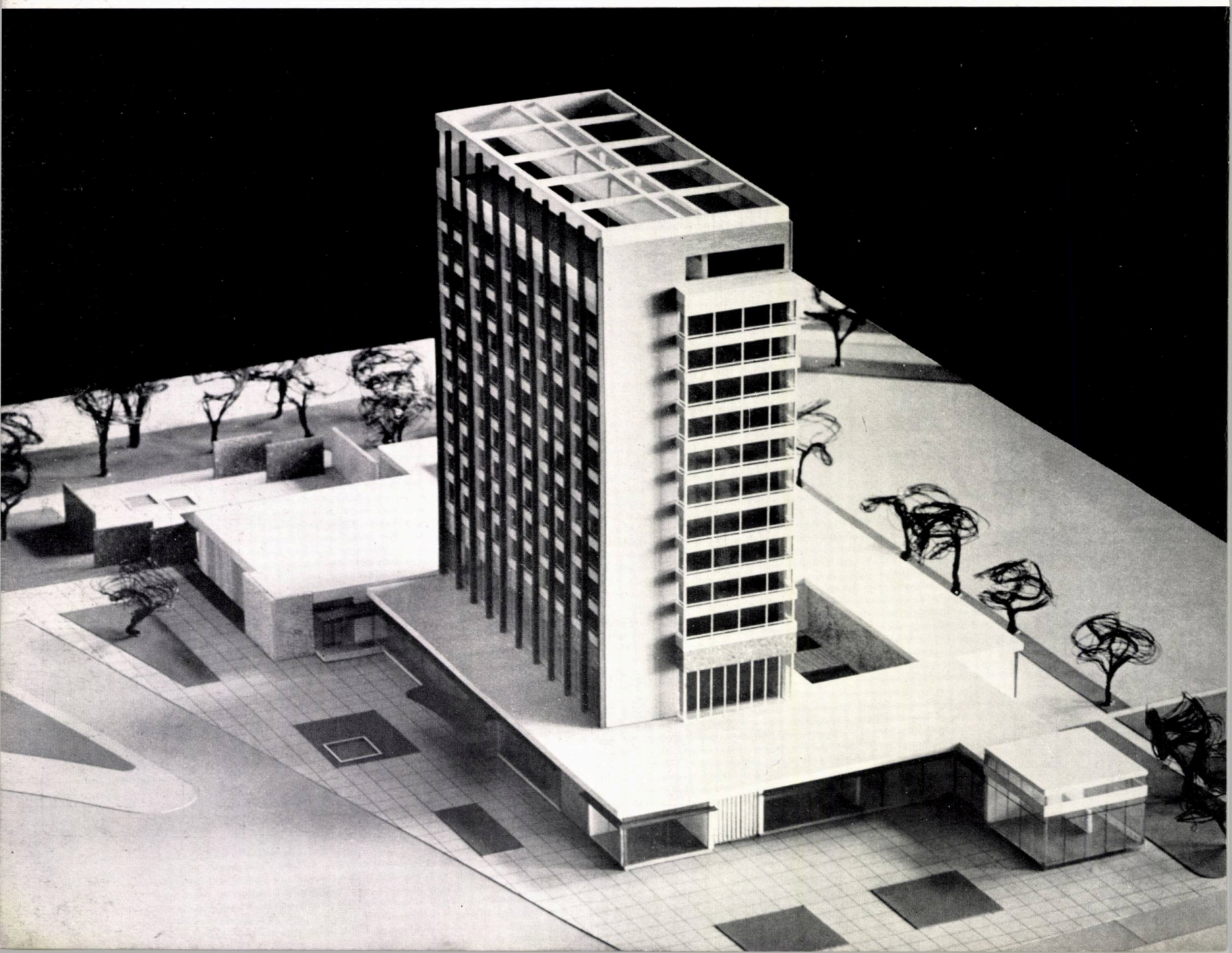

Dezvoltarea orașului Hunedoara, ca și a marelui său combinat siderurgic, a creat necesitatea construirii unui hotel care să deservească orașul și care să ofere condiții optime de cazare pentru grupurile de turiști din țară și din străinătate.

Amplasamentul hotelului a fost ales în cadrul zonei centrale a orașului, zonă pentru care s-a studiat un ansamblu de clădiri social-culturale, administrative și comerciale, ce va fi realizat treptat în următorii ani.

Legătura hotelului cu gara și cu intrarea în combinat se va efectua prin intermediul noii magistrale a orașului.

Programul hotelului, determinat de profilul și specificul orașului, se compune din :

— corp de cazare cu 150 de camere și 5 apartamente ;
— corp de recepție ;
— restaurant cu o capacitate de 240 locuri ;
— bar de zi și terasă-bar la ultimul nivel ;
— agenție O.N.T. « Carpați » ;
— salon de coafură și frizerie ;
— florărie și tutungerie.

Clădirea — care va constitui o dominantă față de volumele înconjurătoare — cuprinde un parter general, mezanin, zece etaje și terasă.

Capacitatea de cazare prevăzută este de 275 paturi, cu o posibilitate suplimentară pînă la 315 paturi — în perioadele de vîrf.

Fiecare etaj reprezintă o unitate de cazare, compusă din 16 camere și grupul de serviciu aferent.

Tipul de cameră ales are o suprafață de 15,15 m² și se propune a fi mobilat în mai multe variante :

— cu un pat și un colț de lucru ;
— cu două paturi așezate pe colț ;
— cu două paturi, paralele cu peretele exterior ;
— gruparea a două camere într-un apartament.

Mobilierul fiecărui tip de cameră urmează a fi legat și unificat printr-un lambriu continuu, care apără peretele în dreptul paturilor și constituie în același timp o piesă complexă formată din banchetă pentru valize, scrin, masă de lucru etc.

Camerele au ca anexe un vestibul cu dulap înzidit, cuier și baie cu cadă, lavabou, w.c., nișă pentru prosoape și uscător. Băile vor fi ventilate mecanic.

Pentru eliminarea zgomotului, pardoseala camerelor, a vestibulului și a coridorului urmează a fi acoperită cu o mochetă continuă.

A fost prevăzută semnalizarea optică și acustică, precum și legătura telefonică deservită de o centrală telefonică cu 200 numere, cu posturi în fiecare cameră.

În general, iluminatul camerelor va fi efectuat prin aplice și lămpi cu picior, eliminîndu-se plafonierele.

Partea de recepție cuprinde la parter holul de intrare, cu anexele respective, iar la mezanin o sală pentru micul dejun și recepții ocazionale, precum și o sală pentru corespondență, cu televizor etc.

Accesul în hotel a fost studiat de așa manieră încît vizitatorul să fie primit de la intrare de peretele luminos al curții interioare. Intrarea împarte holul în două zone : recepția cu anexele sale — scara, lifturile, și zona de așteptare care se continuă cu curtea interioară.

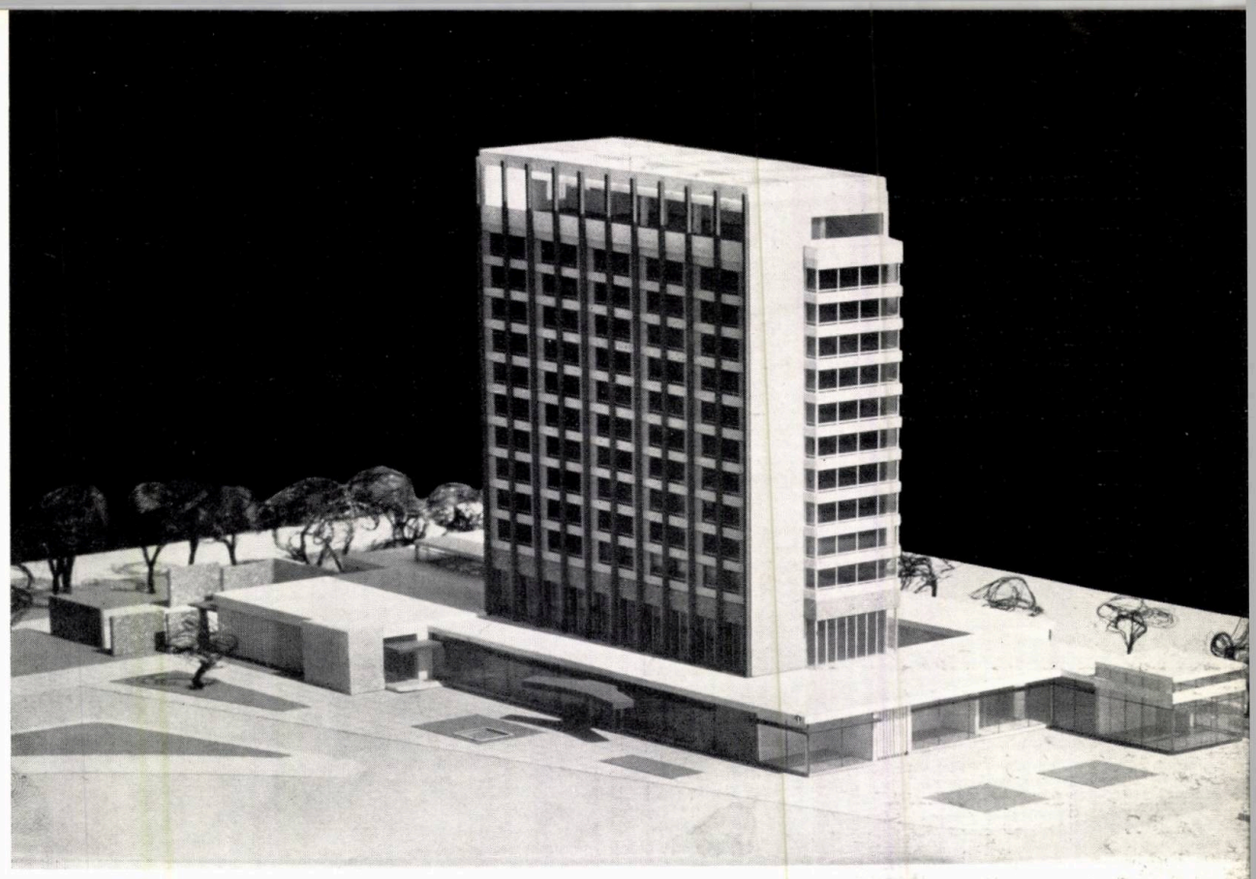

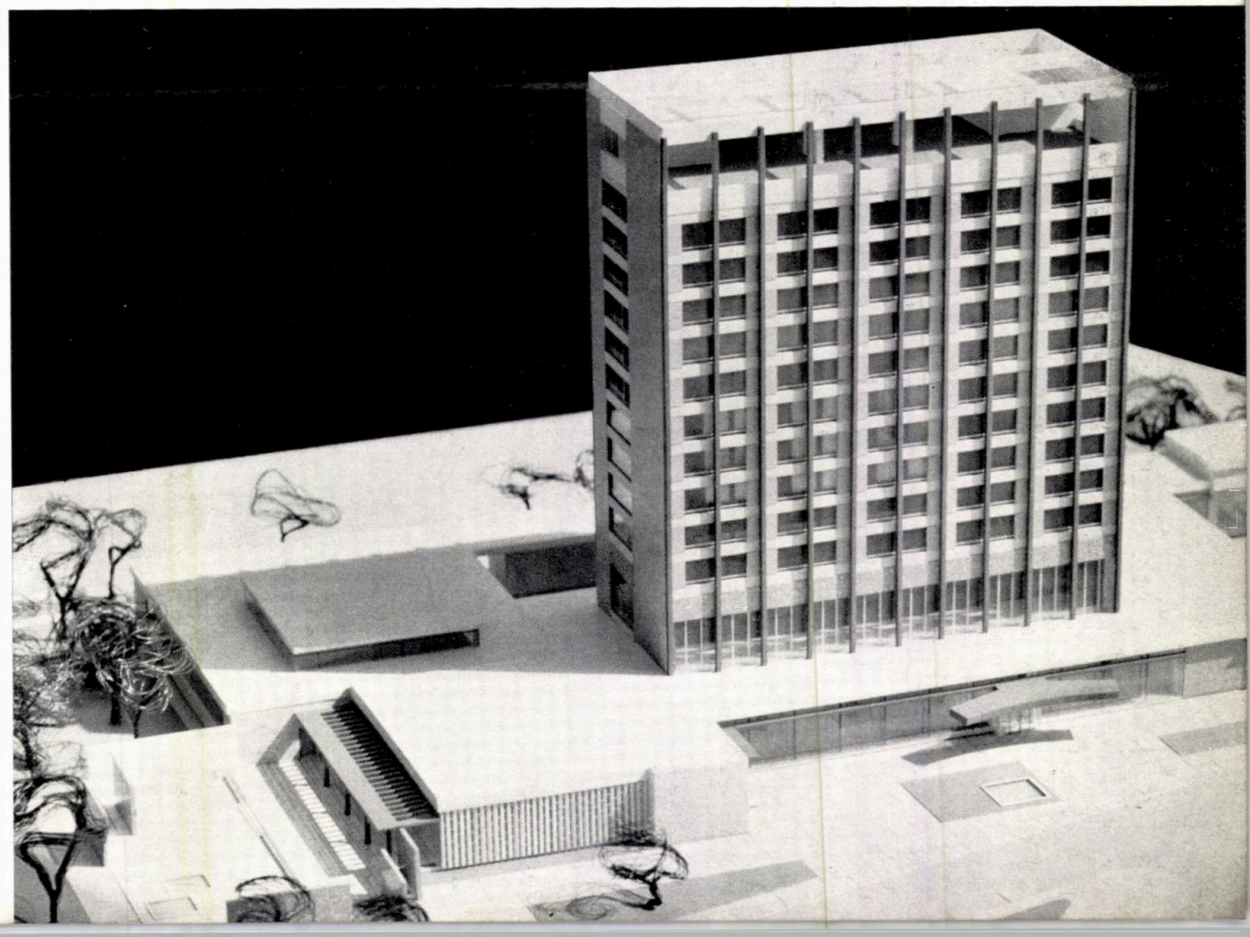

1 — *Plan etaj curent*

1. Camere cu unul sau două paturi — 2. Grup sanitar — 3. Oficiu etaj — 4. Cameră curățenie 5. Cameră personal — dulapuri — lenjerie

2 — *Plan parter*

1. Hol — 2. Ghișeu portar, recepție — 3. Birouri administrative — 4. Bar — 5. Sală restaurant 6. Intrare restaurant, garderobă, grup sanitar — 7. Terasă restaurant — 8. Oficiu — 9. Bucătărie caldă — 10. Bucătărie rece — 11. Bufet — 12. Spălător veselă — 13. Spălător vase — 14. Cămară zi — 15. Preparări — 16. Patiserie — 17. Coacere — 18. Finisare — 19. Cafetărie — 20. Băuturi 21. Depozite — 22. Grup frigorific — 23. Vestiare, grup sanitar personal — 24. Birou — 25. Curte serviciu — 26. Centrală ventilație — 27. Intrare serviciu — 28 Vestiare, grup sanitar personal 29. Centrală telefonică, operatori și agregate — 30. Crematoriu gunoi — 31. Centrală termică 32. Grup ventilații — 33. Hidrofor — 34. Depozit oase — 35. Spălătorie — 36. Uscătorie 37. Depozit și reparații mobilă — 38. Curte interioară — 39. Agenție O.N.T. «Carpați» — 40. Frizerie — 41. Coafură — 42. Tutungerie — 43. Florărie — 44. Depozit florărie — 45. Post transformator

3 — *Plan cameră cu un pat*

4 — *Plan cameră cu două paturi*

5 — *Plan apartament*

6 — *Perspectivă hol*

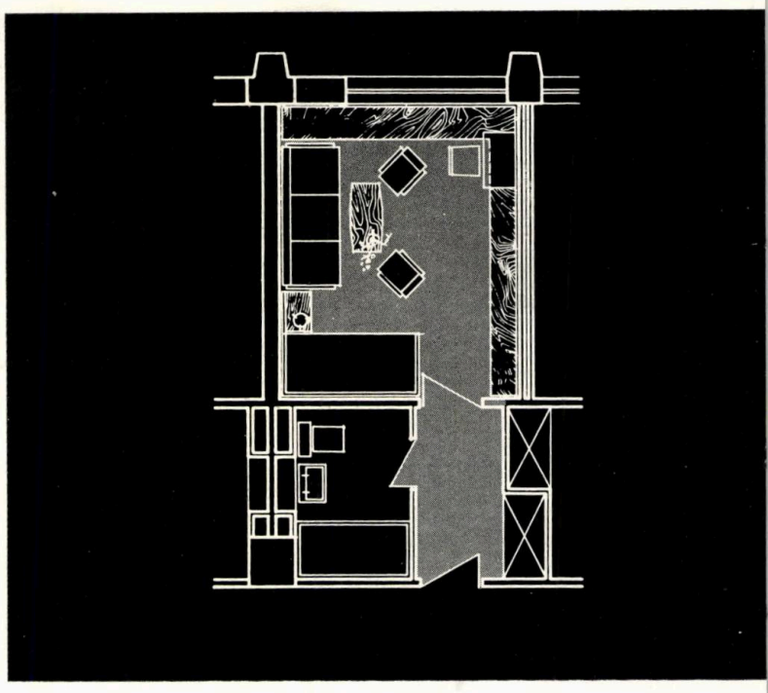

1 3 | 4 5
2 | 6

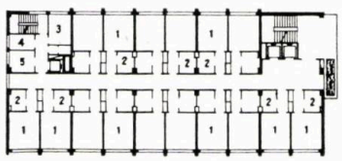

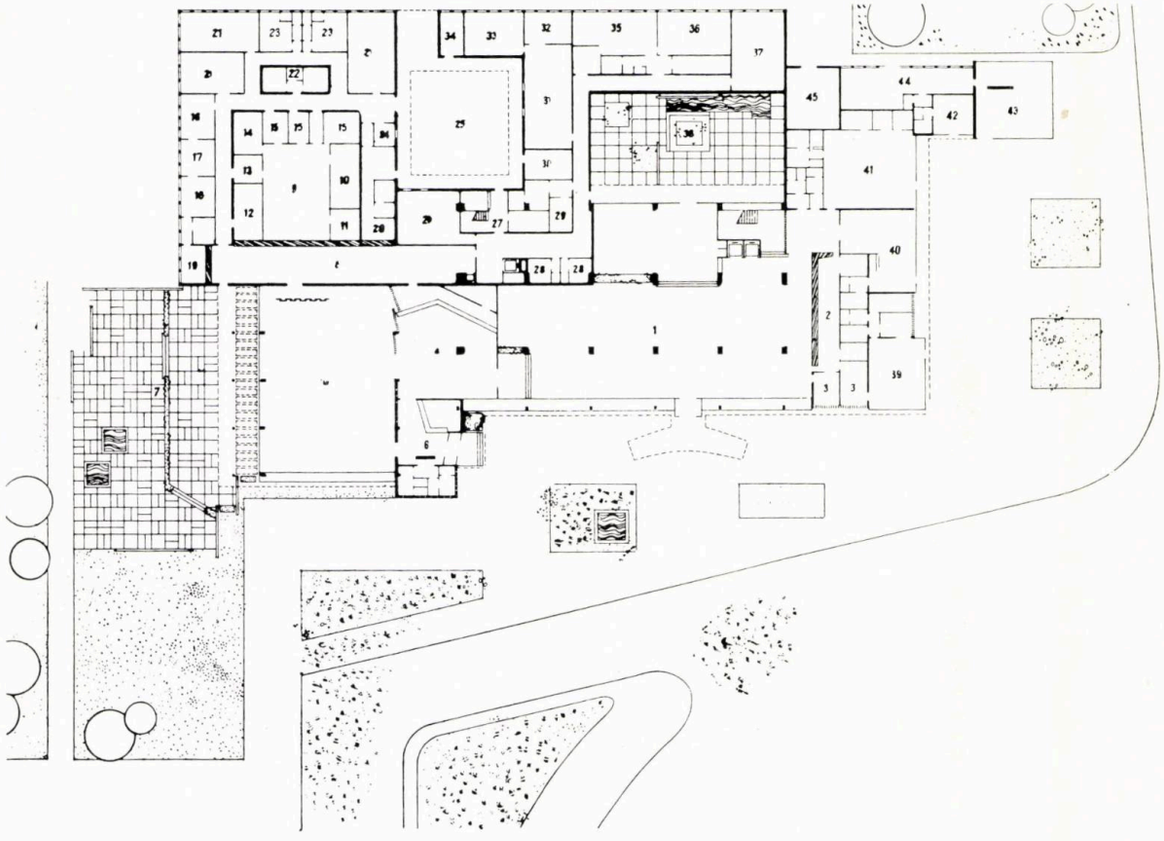

Restaurantul a fost proiectat într-o zonă mai izolată, deschis spre terasă și parc. Legătura dintre hol și restaurant se face prin intermediul unui bar de zi, accesibil direct din vestibulul restaurantului și despărțit de acesta prin panouri decorative.

Natura terenului a obligat amplasarea tuturor serviciilor la nivelul parterului, anexele fiind grupate în jurul unei curți de serviciu în două grupuri: anexele restaurantului și anexele hotelului.

În adoptarea partiului s-a urmărit delimitarea diferitelor fluxuri de circulație:

a — circulația vizitatorilor, care se face de la intrare la grupul de primire, apoi cu cele două lifturi la etajele de cazare și la terasa-bar de la ultimul nivel; accesul spre frizerie și salonul de coafură este și el controlat de personalul de la recepție; zona de recepție are și o legătură directă cu birourile agenției O.N.T.;

b — circulația între hol și restaurant se face prin intermediul barului de zi;

c — circulația personalului de serviciu se face pe scara și cu liftul de serviciu care leagă grupurile de serviciu; pe aceeași circulație se colectează rufele murdare, se distribuie rufele curate și se transportă mobilierul la atelierul de reparații tîmplărie și tapițerie;

d — circulația alimentelor în zona bucătărie și preparații a fost studiată astfel încît să elimine interferențele între alimentele brute și deșeuri (care au un circuit comun) și alimentele care au intrat în procesul de pregătire.

Oficiul bucătăriei este legat direct și foarte comod printr-un monte-charge cu oficiul sălii de mic dejun de la mezanin.

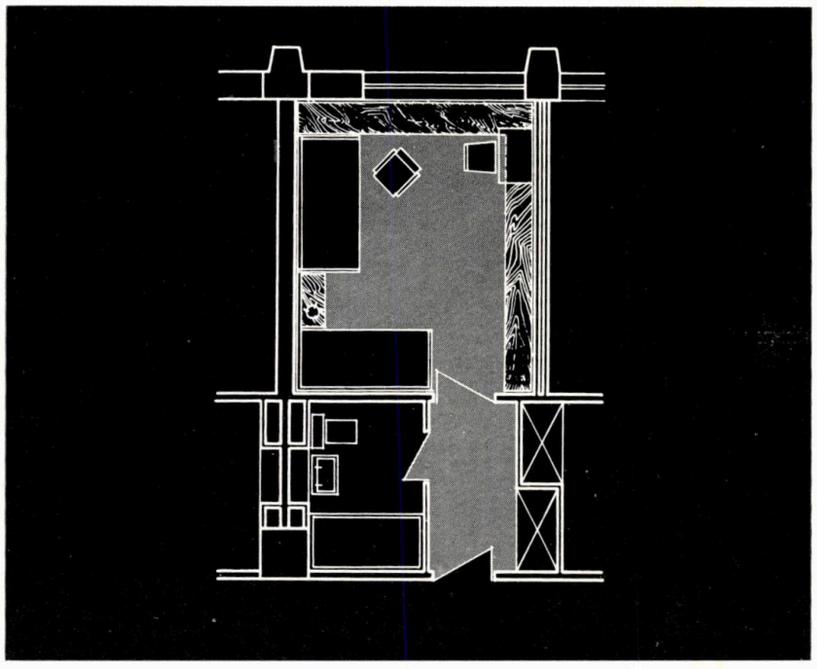

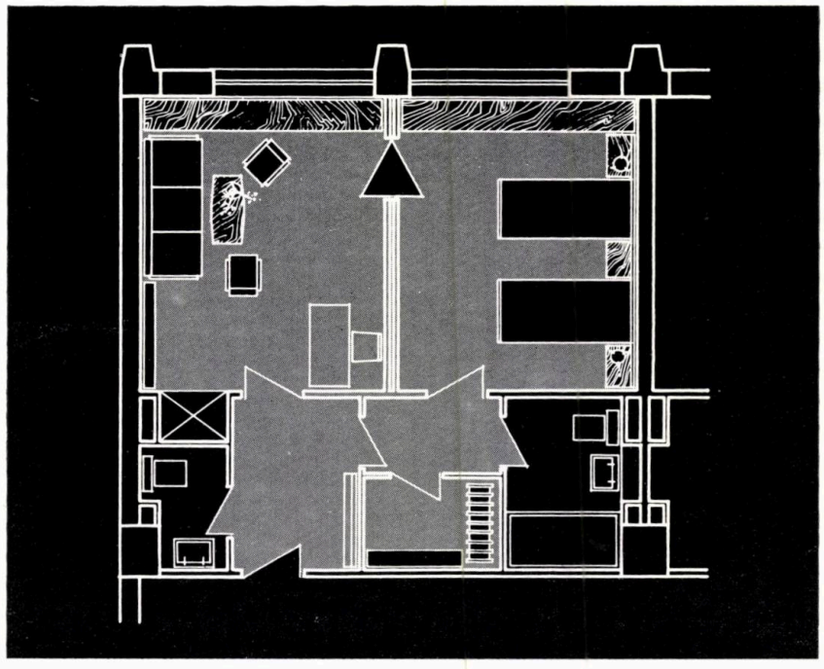

Încălzirea la corpul de cazare a fost prevăzută cu radiatoare joase, amplasate sub bancheta de sub ferestrele camerelor, și serpentine la băi. Magazinele și sălile de la parter și mezanin, care nu au parapete la vitrine și ferestre, vor fi încălzite parțial cu aer cald (insuflat de-a lungul ferestrelor) și parțial cu radiatoare.

În ceea ce privește ventilarea mecanică, ea a fost rezolvată pe grupuri: grupul bucătărie și anexe, grupul spălătorie, coafură și restaurant-bar.

Iluminatul incandescent, propus pentru partea de cazare a hotelului, urmează a fi completat la încăperile de la parter și mezanin cu iluminat fluorescent.

Sistemul constructiv adoptat pentru corpul de cazare este constituit dintr-o structură cu cadre de beton armat monolit, dispuse atît transversal cît și longitudinal, cu o travee de 7,50 m, ceea ce corespunde cu dublul lățimii unei camere.

Finisajele părții de recepție și ale restaurantului se vor executa din marmură pentru pardoseli, lambriuri de lemn, combinate cu materiale ceramice pentru pereți, tavane fonoabsorbante etc.

În încheiere, pot fi amintite unele dificultăți întîmpinate de proiectare: înscrierea în teren, cu toate servituțile impuse de proiectări și realizări anterioare, precum și rezolvarea pe parter a tuturor serviciilor, rezolvare cerută de nivelul ridicat al apelor freatice și de cota canalizării menajere, care de asemenea este foarte ridicată în această zonă a orașului.

Arh. ANA SOLOMON

ARH. IGNACE ȘERBAN

CONCURS DE IDEI PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ

Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, împreună cu Uniunea Arhitecților din R.P.R., a organizat în cursul anului 1963 un concurs de idei pentru clădiri de locuit. Concursul a avut drept scop elaborarea unor noi tipuri de clădiri de locuit orășenești pentru etapa de perspectivă pînă în anul 1980.

Au fost prezentate juriului 21 de proiecte, realizate de arhitecți sau colective de arhitecți, din care au primit premii și mențiuni un număr de 8 proiecte.

Juriul a fost compus din arhitecții Tiberiu Ricci (președinte), Ignace Șerban, Gheorghe Popescu-Negreanu, Corina Petrescu și inginer Adrian Lupescu (membri).

Locuința urbană este considerată prin excelență ca program al arhitecturii civile a epocii noastre. Construcția de locuit a depășit de mult cadrul limitat al unei investiții pentru un ins izolat sau chiar pentru vreun grup — ea devenind o problemă socială, unul din factorii importanți ai criteriului dezvoltării sociale.

Acest aspect este deosebit de pregnant în țările socialiste, unde premizele și posibilitățile social-economice pun și rezolvă problema locuinței în toată complexitatea ei. Lucrul este posibil deoarece mijloacele pentru rezolvarea problemei locuinței fac parte integrantă din sistemul dezvoltării economice, constituind în primul rînd un scop, un obiectiv de atins, limitat pe etape, în drumul ascendent al societății către comunism.

Proiectanții care nu reușesc încă să sesizeze specificul și particularitățile proiectării locuințelor de masă și care vor încerca să rezolve o secțiune și un apartament după o schemă de plan « ideal » vor fi foarte dezamăgiți cînd soluțiilor rezultate nu li se va acorda aprecierea scontată. Ei vor fi surprinși cînd vor constata că au fost adoptate niște soluții mult mai « plate » și mai « neinteresante », care nu cuprind aparent nimic nou în ele. Unii dintre ei vor considera că îngrădirile de ordin tehnico-economic îi împiedică să facă « minuni », să descopere partiuri noi.

Este deci necesar să încercăm să stabilim acele coordonate înlăuntrul cărora are loc rezolvarea problemelor locuinței:

1 — caracterul obiectiv al dezvoltării planificate a întregii economii naționale, în ansamblu și pe diferitele sale compartimente;

2 — comanda este socială și istoric limitată, deci trebuie să satisfacă, la un anumit moment, necesitățile populației la un standard prestabilit, însă cu previziuni de perspectivă.

Nivelul este dat de posibilitățile materiale ale etapei respective. Nu poate fi vorba, deci, de a « scăpa » de îngrădirile normative de suprafețe sau prețuri plafon pentru a face apartamente de masă după un capriciu al proiectantului.

În același timp însă, prevederile de perspectivă vor duce neapărat la schimbarea normelor generale, precum și la schimbări tehnice în producția industriilor materialelor și utilajului de construcții.

Pentru a obține o eficiență maximă, noul se introduce treptat, însă complex în toate compartimentele. Corelarea diferitelor componente ale temei (concepția de ansamblu, ipoteza de locuire, ipoteza de confort, concepții de structură și instalații, dotare cu echipament, materiale noi) este strict necesară, datorită influențelor determinate care există între aceste componente.

Prin tipizare și apoi prin industrializare se ajunge la realizarea materializării temei în investiții.

Desigur însă că procesul de introducere a noului, în felul schițat mai sus, este schematic, în realitate el fiind mult mai complex.

Ce s-ar întîmpla dacă am utiliza suprafețele și costurile după voie? Este simplu de imaginat: s-ar face locuințe mai puține, greu de precizat cîte și cum; prevederile de materiale, manoperă, întreaga organizare economică nu ar mai avea eficacitate,

1

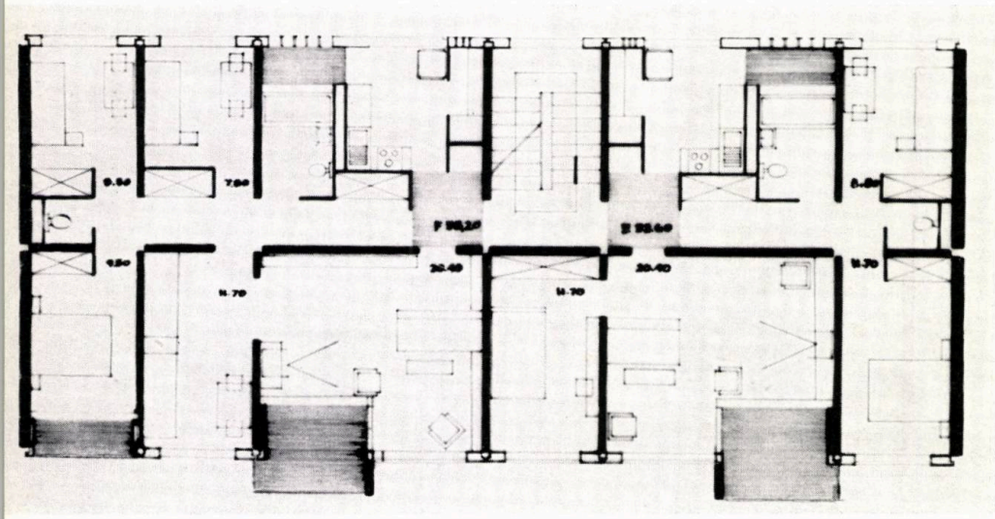

2

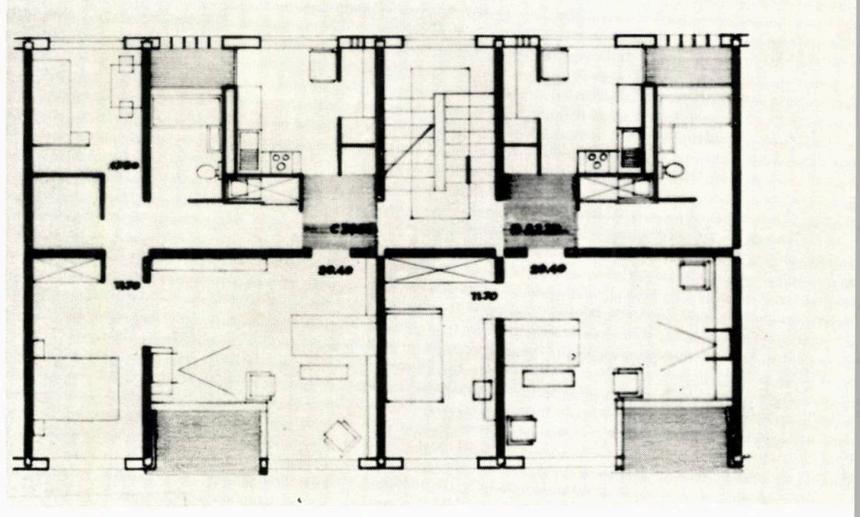

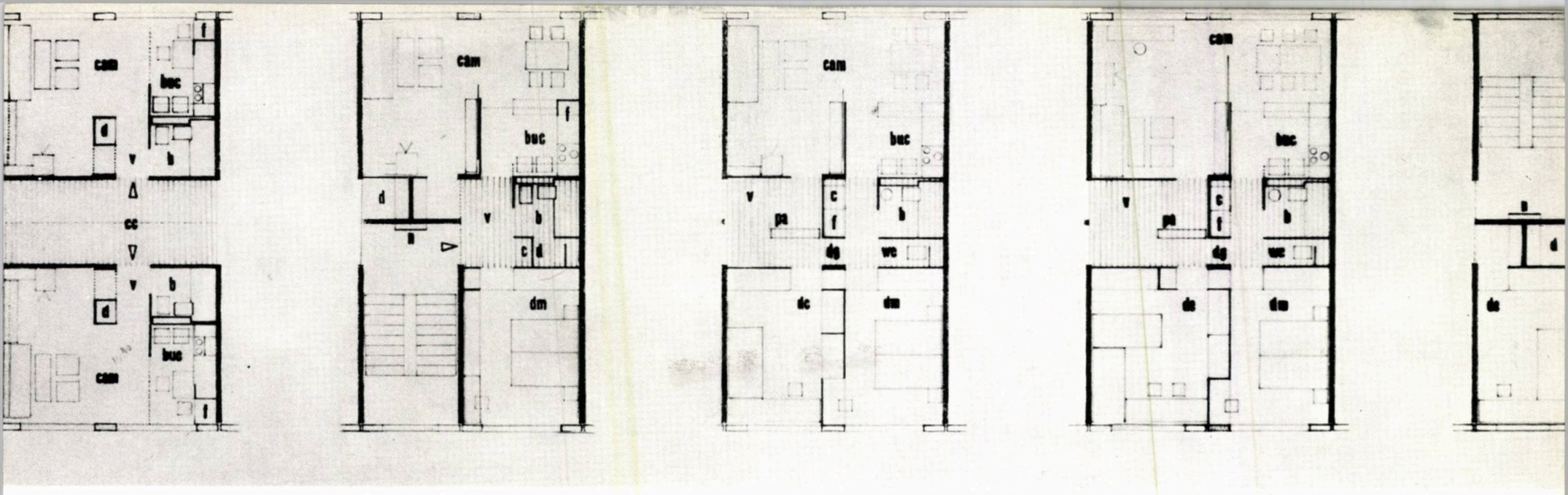

3

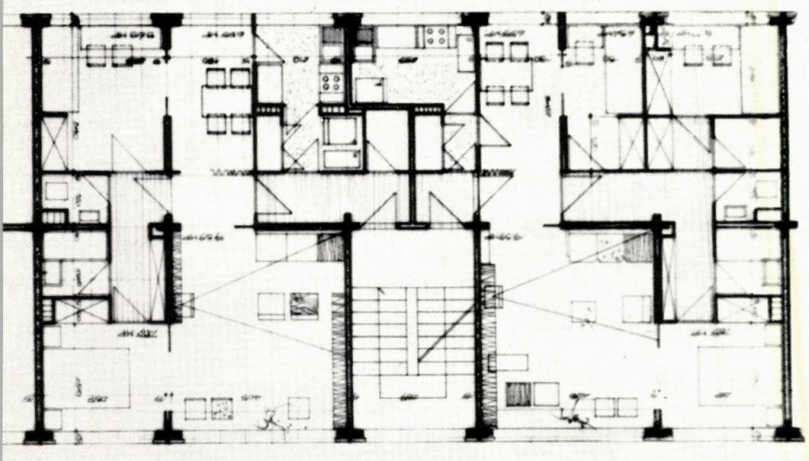

4

PREMIUL I (fig. 1 și 2)

Proiect nr. 11
Autori: arhitecții Honorina Lissay, Victor Lissay
Colaborator: ing. Francisc Lissay

PREMIUL II ȘI III EX AEQUO (fig. 3 și 4)

Proiect nr. 6
Autor: arh. Dan Cristescu
Proiect nr. 19
Autori: arhitecții Lidia Ghelman, Horia Hudiță
Coautori: tehn. arh. Gheorghe Constantinescu, ing. Mozes Drimer

iar beneficiarii — oamenii muncii — ar continua să locuiască încă un timp îndelungat în condiții grele. Caracterul de masă al rezolvării problemei ar începe să fie denaturat și particularizat, dovedind în această situație o neînțelegere a uneia din particularitățile importante ale proiectării locuinței contemporane.

În consecință, elaborarea unei teme pentru locuința actuală trebuie să aibă drept criteriu principal obiectivele de confort ce urmează a fi atinse în perspectivă.

În vederea stabilirii unei teme pentru locuința de perspectivă este necesar ca prin studii aprofundate, care antrenează și alți specialiști pe lîngă arhitect (sociologi, economiști, statisticieni etc.), să se stabilească următoarele date cheie:

a) Suprafața locuibilă/locatar pe care ne propunem să o atingem pentru o etapă de perspectivă, ea corespunzînd unei sarcini sociale prestabilite (ex. familia și apartamentul, omul și camera etc.). Sarcina de confort nu are limite absolute, ci relative, pe etape. S-ar putea ca, totuși, suprafața locuibilă să atingă unele limite de largă perspectivă, iar confortul să fie extins treptat prin alte mijloace.

b) Analiza dimensionării suprafețelor auxiliare. Această problemă nu a fost luată în studiu pînă în prezent. Criteriul nostru obișnuit, în ceea ce privește confortul, a fost determinat de mărimea suprafeței locuibile. Acest criteriu necesar nu este însă determinant. Confortul se extinde pentru locuirea contemporană în mod deosebit asupra echipamentului și mobilierului înzidit. Eliberarea suprafeței locuibile de mobila de depozitare a hainelor, rufelor, echipamentului casnic etc. duce la mărirea ei substanțială și la utilizarea ei rațională față de diferitele funcțiuni pe care trebuie să le îndeplinească.

Locul echipamentului modern și spațiile necesare punerii lui în funcțiune cer o reorganizare și poate o mărire a spațiului auxiliar. Locul frigiderului, al mașinii de spălat rufe, uscarea rufelor în apartament cu un uscător special, echiparea rațională a bucătăriei, depozitarea aparaturii tehnice necesare ușurării și grăbirii muncilor gospodărești și multe alte funcțiuni, se cer rezolvate în spațiile auxiliare.

Aspectele legate de determinarea funcțională a suprafețelor auxiliare trebuie să formeze obiectul unui studiu complex, care să privească problema în perspectivă și să o rezolve în funcție de mărimea și tipul de familie.

c) Realizarea unor finisaje durabile, care să reducă timpul și costul întreținerii la minimum posibil, îmbunătățindu-se totodată și aspectul plastic. Aici însă trebuie să se aibă în vedere în mod deosebit ca durabilitatea unor materiale să nu intre în contradicție cu uzura lor morală. De exemplu, utilizarea unor materiale durabile pentru pereții camerelor de locuit ar putea intra în contradicție cu nevoia locatarilor de a obține o varietate coloristică în timp.

O dată cu acțiunea de îmbunătățire a finisajelor, trebuie avut în vedere procentul maxim de industrializare în producerea și aplicarea lor, pentru a se asigura atît productivitatea, cît și calitatea necesară.

d) Soluții noi de instalații de încălzire, sanitare, electrice, care să ducă la un confort sporit prin însăși soluția adoptată și să influențeze în același timp confortul general prin reduceri de gabarite, prin calitatea în exploatare etc.

Tema instalațiilor are un cuvînt hotărîtor în cadrul unei teme de locuințe, influențînd-o atît în ansamblu, cît și în detalii. Și aici apare ca o necesitate, ca dată principală de temă, ca premiză a industrializării.

e) Tema pentru structuri, deși aparent nu are contingențe cu confortul, determină prin soluția adoptată posibilitățile funcționale ale planului, finisajului, insta-

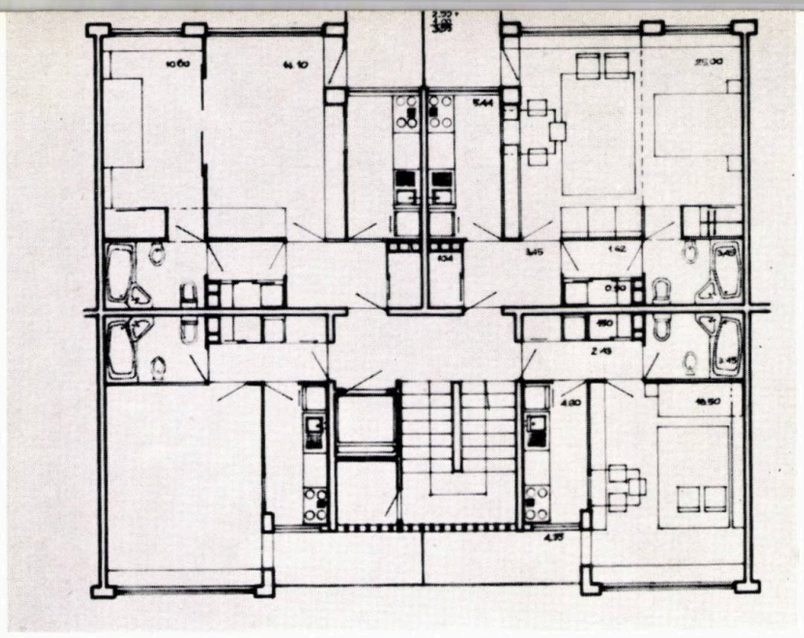

5

MENȚIUNE (fig. 5 și 6)

Proiect nr. 20
Autori: arhitecții Ana Keszég, Radu Patrulius, Gheorghe Polizu, Marius Smigelschi, ing. Zefir Apostol

MENȚIUNE (fig. 7)

Proiect nr. 14
Autori: arhitecții Leon Strulovici, Constantin Dobre
Colaborator: ing. Anton Șapira

6

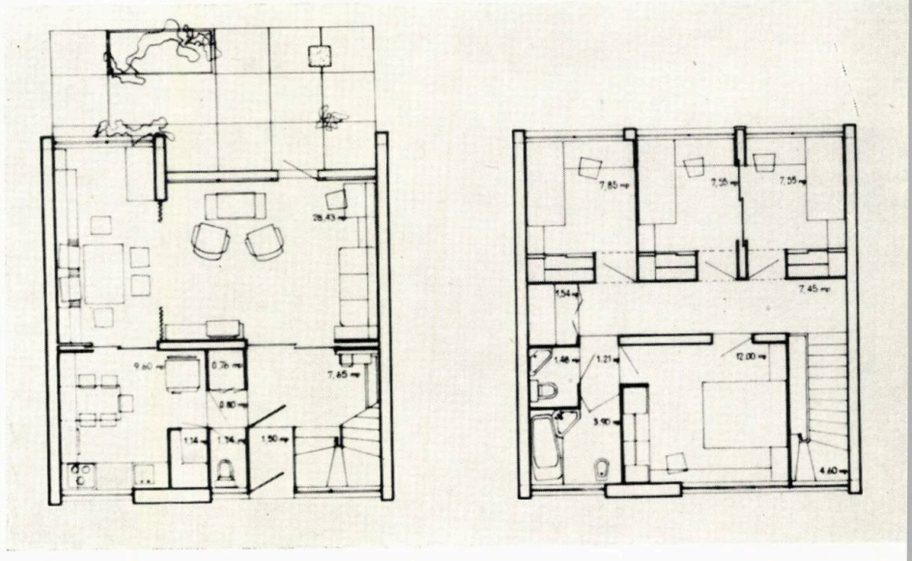

7

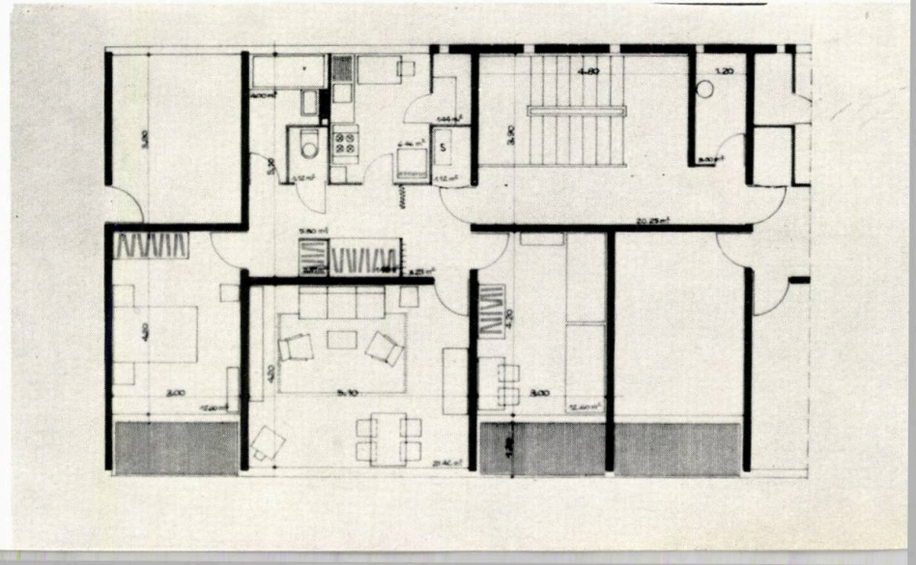

lațiilor etc. Ea este direct legată de nivelul de industrializare al etapei și corespunde posibilităților de consumuri de materiale cheie ale economiei naționale.

f) Prețul de cost, care constituie în același timp o premiză și un rezultat în elaborarea temei — plafoanele stabilite pentru diferite teme de apartamente, rezultatele exprimate în manoperă și materiale — influențează direct și nemijlocit realizarea confortului.

Desigur mai pot fi enumerați și alți factori care influențează datele temei locuinței, însă ei sînt de importanță secundară, influența lor nefiind determinantă.

Deci, numeroși parametri dirijează concepția clădirii de locuit, ei fiind, în final, dependenți direct de legile obiective, care acționează în societatea socialistă.

★

Concursul de idei instituit de Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare împreună cu Uniunea Arhitecților a avut o serie de obiective. Cel mai important a fost găsirea unor elemente valabile de temă pentru etapa de perspectivă pînă în 1980, în condiții economice realiste și oferind un înalt nivel estetic.

De aceea, tema concursului a fost sumară. A fixat doar unele jaloane de bază și anume:

— Cazarea în apartamente cu o suprafață locuibilă medie, ponderată, de 13 m²/locuibili persoană a familiilor de la 1—5 persoane.

— Media ponderată de 13 m² se realizează cu procentajul categoriilor de familii ce rezultă din studiile demografice actuale.

— Corelarea regimului de înălțime cu mărirea apartamentelor. Asigurarea soluțiilor de apartamente pentru toate familiile de la 1—4 persoane (eventual 5) în seria clădirilor cu 4 niveluri, a familiilor de 5 și peste 5 persoane în clădiri cu 2 niveluri. Pentru familiile de la 1—2 persoane (eventual 3) în clădiri cu peste 9 niveluri.

S-au dat unele indicații cu totul generale de dotare și echipare minimă a apartamentului.

Structura constructivă, care să promoveze industrializarea construcțiilor și instalațiilor, a fost lăsată la propunerea concurenților. Dată obligatorie pentru studiu a fost gradul seismic 7.

Tema, foarte simplă și liberă în aparență, trebuia să fie înțeleasă complex. Răspunsul concurenților nu urma să constituie doar o ilustrare de tipuri de apartamente, ci un întreg sistem de gîndire, care să servească la elaborarea unei politici în proiectarea de locuințe, astfel încît locuința proiectată astăzi să nu se degradeze moral în perspectivă.

Din punct de vedere funcțional, dificultățile principale au fost cele legate de stabilirea concepției de seriere a tipurilor de familii și a tipurilor de apartamente corespunzătoare.

Alegerea soluțiilor constructive a fost mult mai dificilă, deoarece exista tentația unor soluții de perspectivă care să ajute rezolvarea funcțională, căreia însă i se opunea un realism legat de posibilitățile actuale.

Acest realism al posibilităților actuale, desigur cu acceptarea unei oarecare scurte perspective și cu accentul pe industrializare, îl considerăm a fi just.

Schimbările de structură ce vor interveni ulterior avînd în vedere evoluția tehnică — azi încă neprevizibilă — vor influența nu programul apartamentului (suprafețe, încăperi, anexe), ci distribuția, circulația lui.

S-au prezentat la concurs 21 proiecte, unele laborioase (28 planșe), altele simple, exprimate în 3 planșe.

Proiectele care au acoperit în modul cel mai sintetic și mai expresiv tema s-au exprimat în numărul de planșe cel mai mic (de exemplu, premiul I — 3 planșe, premiul II și III ex. aequo 3—5 planșe).

Unii membri ai juriului au pus la îndoială valoarea practică a concursului. Nici una dintre secțiunile prezentate nu poate fi, într-adevăr, introdusă direct în proiectare.

Considerînd însă nivelul foarte general și sintetic al concursului, pot fi extrase o serie de generalizări utile și, alături de ele, unele detalii de rezolvări noi, care pot fi încercate în proiectare.

Concursul a avut și un caracter de consultare a arhitecților în problema temei de perspectivă. Deci rezultatele sînt folositoare, iar fructificarea lor se va face neîntîrziat.

Vom enunța mai jos unele idei generale ce se pot urmări în cadrul acestui concurs:

1. *Din punct de vedere al grupărilor și asamblărilor propuse și al regimului de înălțime:*

a) Apartamentele pentru 1 și 2 persoane au fost grupate în clădiri cu coridor; în mai mică măsură, grupate masiv în jurul unui nod central (p + 9 și p + 3 niveluri).

b) Apartamentele pentru 3—4 persoane au fost grupate în secțiuni liniare asamblabile cu 2 apartamente la scară (p + 3 niveluri).

c) Apartamentele pentru 5 și 6 persoane au fost propuse în clădiri cu caracter individual; dezvoltarea încăperilor apartamentului a fost făcută pe 2 niveluri (duplex).

Unele proiecte au rezolvat acest tip de apartament în tronsoane curente, cu 2 apartamente la scară.

2. *Tipurile de apartamente propuse, funcționalitate, dotare:*

a) Apartamente pentru 1 persoană, cu dependințe reduse, camera principală de 13—17 m², bucătăria mică, așezată fie în fundul apartamentului, neluminată natural, fie către fațadă. Suprafața utilă este mai redusă decît la actualele tipuri de apartamente în producție.

b) Apartamentele pentru 2 persoane au fost propuse după tipul numit curent « o cameră și jumătate », unde spațiul locuibil variază între 23—30 m². Acest spațiu este de cele mai multe ori tratat unitar, cu subîmpărțiri din elemente ușoare (pr. 11, 6, 19, 14, 7, 15); dotările și circulațiile sînt minimale.

Proiecte premiate sau cu mențiune	Aria locuibilă m²	Aria utilă m²	Poziția bucătăriei	Logie
Pr. 11	16,10	45,00	exterior	da
Pr. 6	13,19	22,00	interior	nu
Pr. 19	17,15	34,00	interior	nu
Pr. 14	16,20	36,22	exterior	da
Pr. 7	17,00	34,23	interior	nu
Pr. 15	16,21	37,35	exterior	nu
Ap. de 1 cam. în producție secț. A_{10}	18,16	32,60	exterior	da

Rezultă în genere o suprafață utilă mai redusă decît la secțiunile curente de 2 camere (Aloc 28 m², Au 52 m²).

Proiecte premiate, sau cu mențiune	Aria locuibilă m²	Aria utilă m²	Poziția bucătăriei	Logie	Observ.
Pr. 19	26,00	46,34	interior	nu	Caz particular de asamblare
Pr. 14	23,34	51,41	exterior	da	
Pr. 7	25,65	46,30	interior	nu	
Pr. 15	27,41	49,00	exterior	nu	

c) Apartamentele pentru 3—4 persoane sînt grupate în exclusivitate cîte două la o scară. Camera principală variază între 17—23,82 m², iar dormitoarele cu 2 paturi între 7,80—13,70 m². A fost introdus în secțiuni dormitorul cu un pat (de 6,00—9,60 m²).

Camera principală, tratată mai generos, are uneori și o nișă de luat masa (pr. 7,19 cu nișa din vestibul, 12 și parțial 15). Aproape toate proiectele lărgesc spațiul locuibil printr-o legătură între camera principală și unul din dormitoare (pr. 19, 6, 7, 11, 20, 15).

8

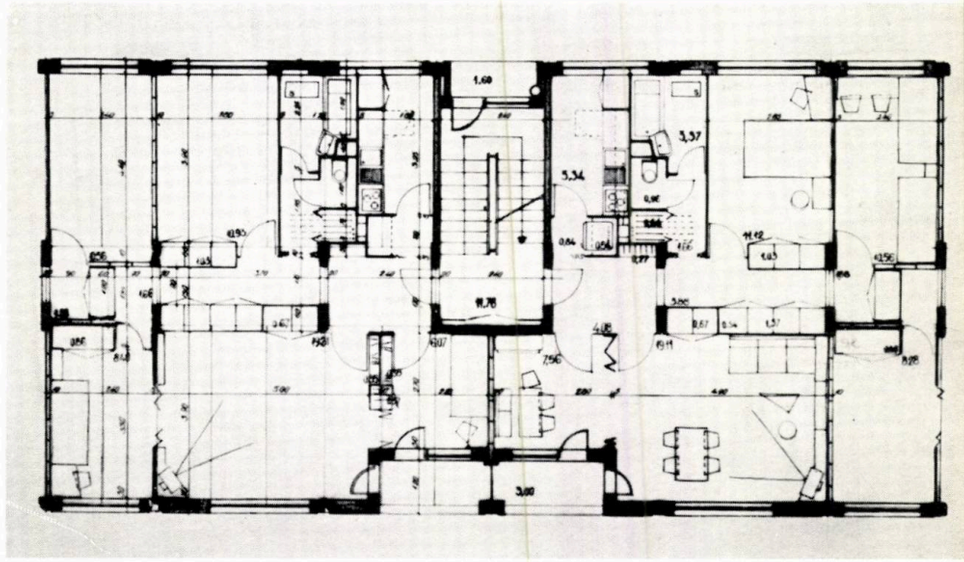

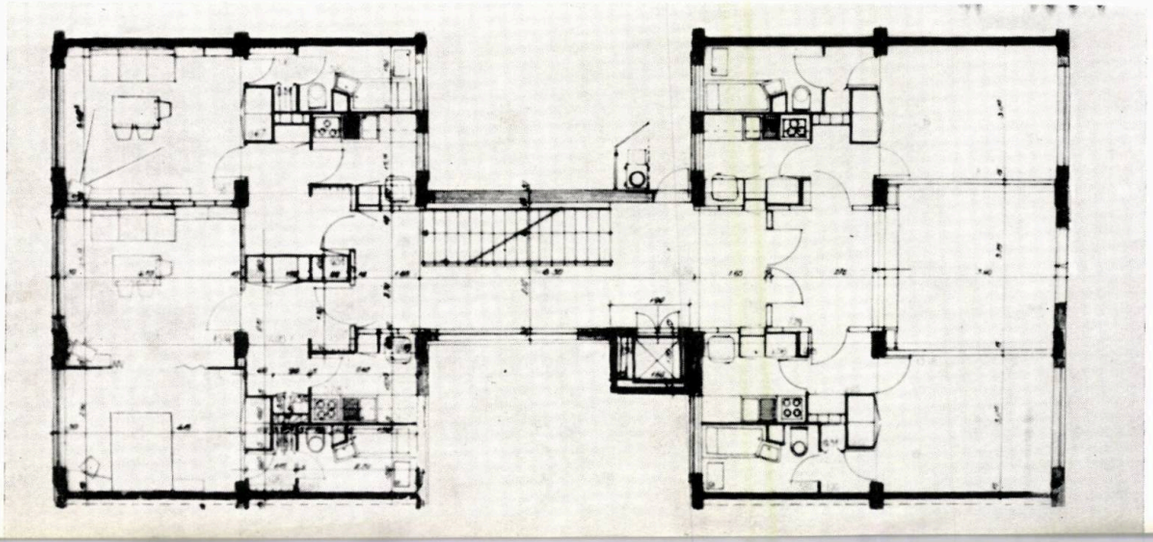

9

MENȚIUNE (fig. 8 și 9)

Proiect nr. 15

Autori: arh. Nona Florescu, ing. Mihai Barbaiani

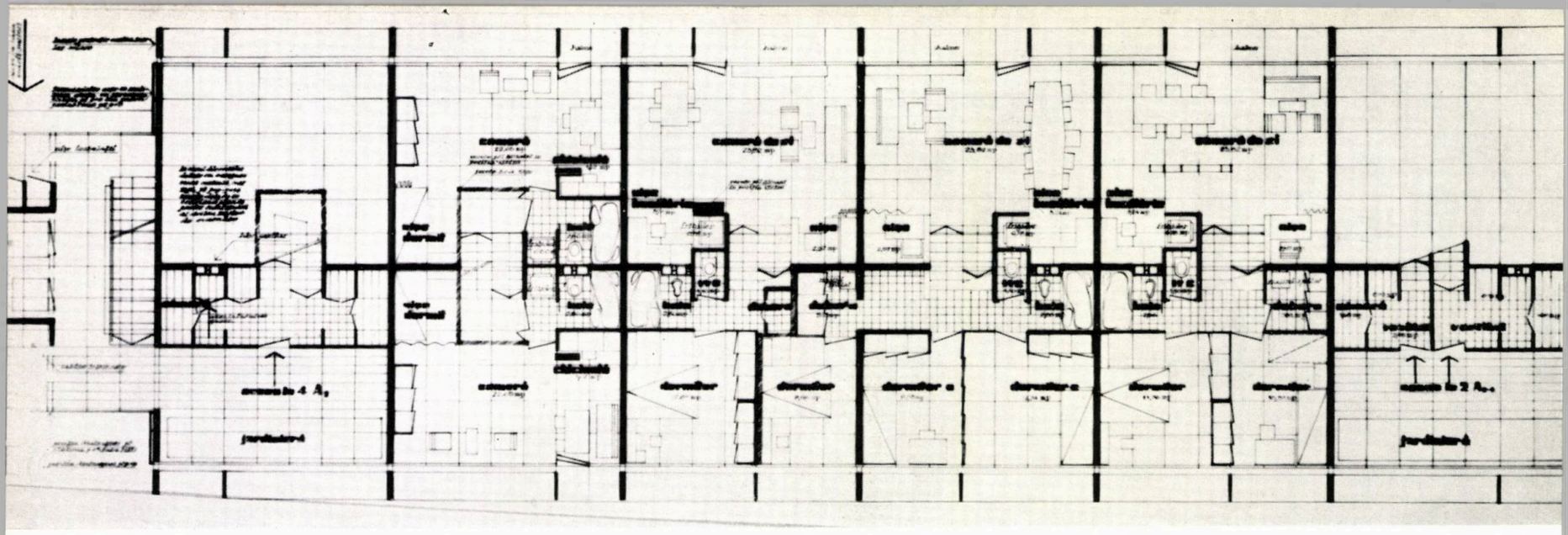

În proiectul 20, cele 2 dormitoare de 1 persoană sînt legate între ele printr-o ușă glisantă. Astfel devine posibilă realizarea unei singure camere de 15,70 m².

Proiectele 14 și 15 realizează dormitorul de 1 persoană în suprafață de 11,70 m², prin reducerea unui pat din dormitorul atribuit, în aceleași proiecte, pentru 2 persoane.

Bucătăria este tratată aproape exclusiv deschisă către camera principală cu acces din vestibulul apartamentului. În unele cazuri cuprinde și un loc de luat masa mai restrîns, iar în alte cazuri i se adaugă un loc de luat masa în față, loc care intră în spațiul locuibil (pr. 20, 12, 6).

Se observă însă că în toate proiectele există o preocupare pentru realizarea unui front de lucru pe o singură parte a bucătăriei, cu posibilități ca acest front să fie industrializat.

Baia se găsește atît în interiorul apartamentului cît și către exteriorul lui (luminată natural).

Proiecte premiate sau cu mențiune	Camera principală m²	Dormitor 2 pers. m²	Dormitor 1 pers. m²	bucătărie		baie		Observ.
				cu loc de luat masa m²	fără loc de luat masa m²	lumină naturală	lumină artificială	
Pr. 11	20,40	11,70	8,80	—	7,40	da	—	cuplaj baie+bucătărie
Pr. 19	19,39	7,80	6,70—9,60	—	4,20	—	da	cuplaj baie
Pr. 14	21,42	11,70—12,60	11,70	—	6,46	da	—	cuplaj baie+bucătărie
Pr. 7	19,29	13,70	6,00—8,60	—	5,12	—	da	cuplaj baie
Pr. 12	23,82	11,76	8,85	—	nișă 2,67	—	da	cuplaj baie+bucătărie
Pr. 20	17—23	11,30—12,20	8—8,40	9,65	6,80	da	—	cuplaj baie
Pr. 15	18,72	8,85—11,12	8,80—9,36	—	5,34	da	—	cuplaj baie+bucătărie

Toate apartamentele pentru 3 și 4 persoane au prevăzute anexe generoase: cămări pentru alimente, debarale și dulapuri înzidite. Ca urmare a decomandării aproape totale a camerelor, suprafața de circulație rezultată este relativ mare.

Trebuie remarcată grija pentru posibilitățile de industrializare a unor subansambluri cu bloc sanitar baie-bucătărie, front bucătărie, scară, pereți despărțitori interiori, dulapuri-pereți despărțitori etc.

d) Apartamentele pentru 5 și mai multe persoane, propuse în sistem duplex, ajung la suprafețe utile mai mari decît cele din sistemul secțiunilor asamblate. Soluțiile pentru apartamentele duplex sînt diferite și oferă, în unele cazuri, un confort sporit. Rezolvarea aceluiași tip de apartamente în secțiuni liniare este asemănătoare cu cea pentru apartamentele de 3 sau 4 persoane, discutate la punctul c.

Proiecte premiate sau cu mențiune	Aloc — m²		Au — m²		Observații
	5 pers.	6 pers.	5 pers.	6 pers.	
Pr. 11	52,60	58,20	84,00	95,00	Secț. cu 2 ap. la scară
Pr. 6	58,00	71,00	100,00	110,80	Duplex
Pr. 19	53,00	60,00	86,77	92,76	Secț. cu 2 ap. la scară
Pr. 14	58,92	74,00	97,18	114,97	Secț. cu 2 ap. la scară
Pr. 7	58,01	65,57	103,66	101,00	Secț. cu 2 ap. la scară
Pr. 12	62,00	—	110,00	—	Duplex
Pr. 20	63,00	—	124,00	—	Duplex
Pr. 15	54,68	70,86	98,64	118,00	Duplex

Tabelul prezentat nu este destul de elocvent. Totuși el pledează pentru adoptarea soluțiilor de apartamente pentru 5 sau 6 persoane, asamblate în secțiuni și nu duplex.

★

Concluziile ce se pot desprinde din concursul de idei pentru locuințe reprezintă o bază pentru tematica de perspectivă:

— Pentru clădirile înalte, unde se propun cu prioritate apartamentele pentru 1 și 2 persoane, se preconizează gruparea lor pe un coridor interior.

— Apartamentele pentru 2 persoane, care pot caza actualmente 3 persoane, se propun mai reduse, atît ca suprafață locuibilă, cît și ca suprafață utilă, decît apartamentul actual.

— Apartamentele pentru 3 și 4 persoane, astăzi cu cazare de 4 și 5 persoane, pe p + 3 niveluri sînt propuse în asamblări de 2 apartamente pe un nod de scară.

— Apartamentele pentru 5 și 6 persoane, în clădiri cu p + 1 nivel, au rezolvări speciale (duplex) în unele cazuri și asamblări de 2 apartamente la un nod de scară în alte cazuri.

— La toate apartamentele se introduce camera de 1 persoană, nișa pentru luat masa, legată de camera principală. Camera principală este mai larg dimensionată decît în prezent. Apare diferențiată ca suprafață în funcție de mărimea apartamentului.

— Industrializarea este prezentă prin structuri propuse cu panouri mari, schelet de beton armat în zidărie de umplutură ușoară, fagure, turnat în cofraje de inventar sau glisante, planșee prefabricate etc.

Ideea de industrializare nu se oprește însă numai la structuri. Se remarcă în aproape toate proiectele propuneri de industrializare pe subansambluri (elemente constructive ușoare, noduri sanitare etc.).

Concluziile generale cît și cele de detaliu, ce s-au putut desprinde din proiectele prezentate la concurs, constituie elemente utile pentru orientarea proiectării clădirilor de locuințe atît în prezent cît și în perspectivă.

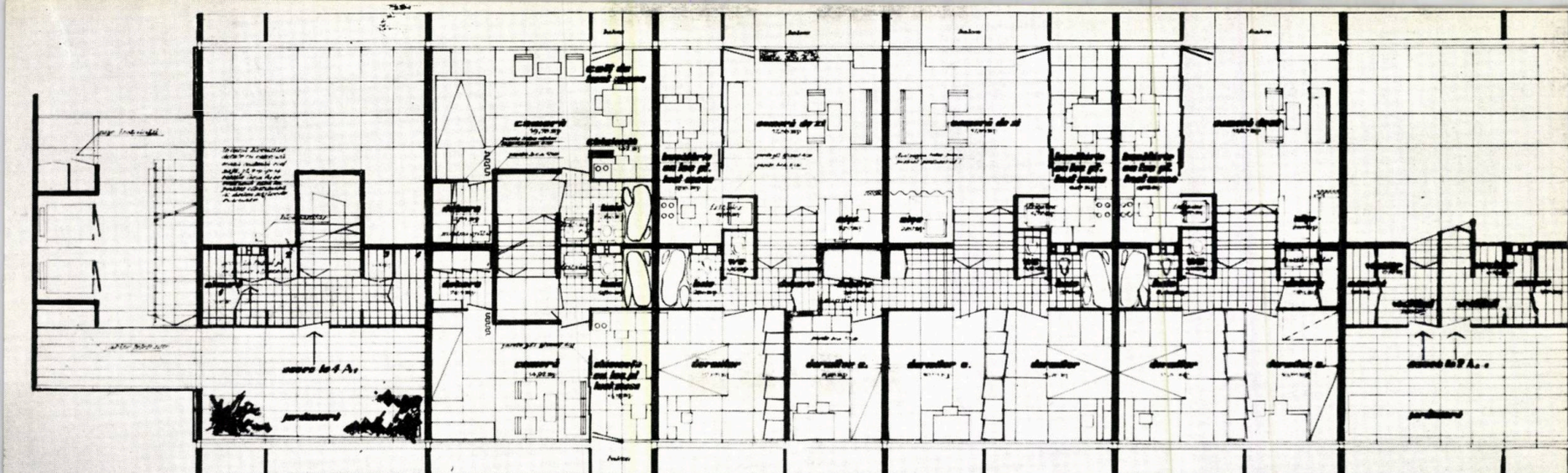

11

12

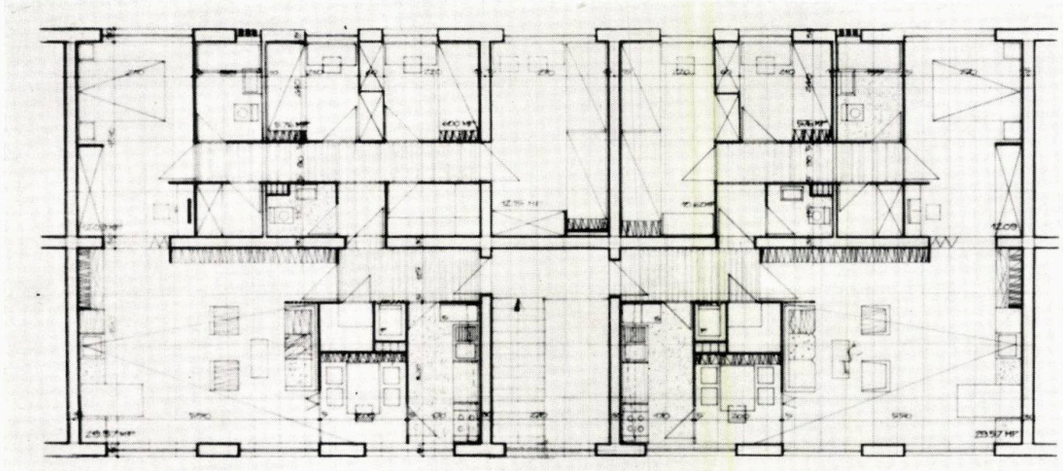

MENȚIUNE (fig. 10 și 11)

Proiect nr. 12
Autori: arhitecții Gheorghe Polizu, Radu Patrulius, Marius Smigelschi, Ana Keszég, Mariana Polizu, inginerii Valentin Debău, Nicolae Grigore

MENȚIUNE (fig. 12 și 13)

Proiect nr. 7
Autori: arhitecții Lidia Ghelman, Horia Hudiță
Coautori: tehn. arh. Gheorghe Constantinescu, ing. Mozes Drimer

13

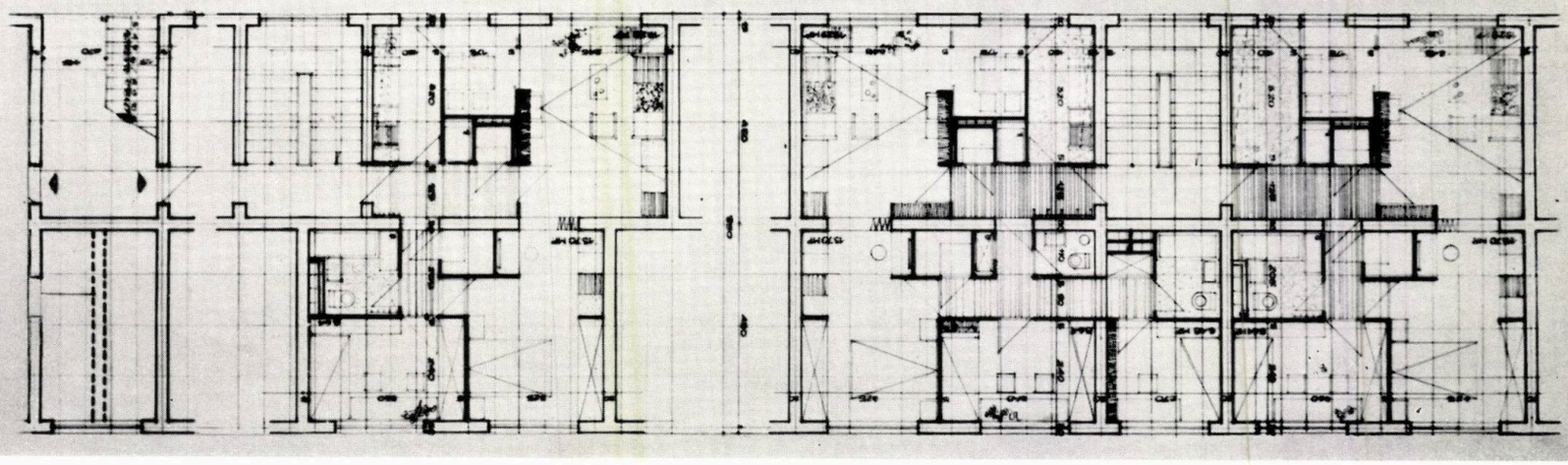

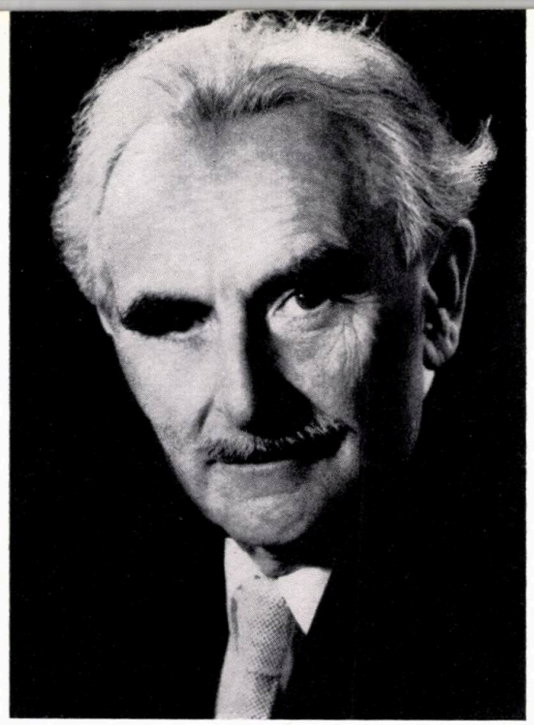

RICHARD NEUTRA

ARHITECTURA CA AC

de peste hotare

Spre sfîrșitul anului 1963 ne-a vizitat țara arhitectul american Richard Neutra împreună cu soția sa. Cu acest prilej el a putut lua cunoștință nemijlocit de construcțiile din Capitală, de pe litoral și din nordul Moldovei, unde a vizitat și monumente istorice.

Născut în 1892 la Viena, Richard Neutra lucrează din 1924 în S.U.A. Este recunoscut drept unul din marii arhitecți ai acestei țări, renumele său depășindu-i însă granițele. Realizările sale sînt apreciate ca o contribuție importantă adusă la dezvoltarea arhitecturii moderne occidentale.

Cu ocazia vizitei sale în R.P.R., Richard Neutra a acordat revistei « ARHITECTURA R.P.R. » un interviu, pe baza căruia publicăm materialul alăturat.

Dacă cele aflate despre intensa activitate de construcții din R. P. Romînă cu prilejul vizitei pe care delegația de arhitecți romîni mi-a făcut-o la Los Angeles, precum și cele cunoscute din cercetarea a numeroase reviste și cărți, mi-au putut da o idee despre munca dv. pe acest tărîm, trebuie să mărturisesc că impresia pe care am avut-o călătorind personal în Romînia a fost mai completă și mai puternică. În comparație cu alte țări socialiste, precum și cu multe țări în dezvoltare, în care de obicei lucrez, constat că locuințele realizate în țara dv. sînt de prima calitate și că este aproape de neînțeles că dv. ați putut reuși într-un timp record să realizați un spațiu locuibil atît de întins, ca, de pildă, construcțiile de pe litoral, pe care le compar cu cele din Bulgaria, unde am vizitat Varna și Burgas. Sînt deci în măsură de a aprecia mai exact lucrurile decît dacă ar fi vorba doar de o primă impresie despre o țară străină. Cred că asigurarea varietății și înlăturarea monotoniei vor fi unele din cele mai importante probleme pe care va trebui să le rezolvați. Dar acestea nu sînt numai problemele dv., ci ale unei întregi civilizații care ține să realizeze producții industriale în toate ramurile, implicit și aceea a materialelor de construcții, precum și complexe întregi de construcții.

O țară cu o producție de masă necesită de fapt piețe de desfacere mai mari decît cele interne. O reală reducere a costurilor, pentru locuințe produse în masă, ar putea fi obținută, eventual, prin fabricarea de loturi de cîte 100 000 de unități, în felul producției automobilelor, și probabil va fi necesar și să se asigure parțial exportul lor pentru a face posibilă o astfel de producție. Acest lucru s-a dovedit valabil în toate țările industriale mai dezvoltate, care se ocupă cu producția pe scară industrială a construcțiilor. Se poate constata că noile construcții realizate în Bulgaria sau Polonia, la Nowa-Huta și Cracovia, sau în Cehoslovacia, la Gottwaldow, sau în Ungaria, la Köbánya sau Pecs, au un numitor comun, neputîndu-se vorbi de un caracter regional. În toate aceste țări necesitățile ca și dorințele populației sînt comune. Oamenii clasei muncitoare care urmează a primi locuințe noi au dorințe, pretenții și nevoi foarte asemănătoare. Aceasta pare să fie avantajos pentru sarcina care vă preocupă în mod special și care e sarcina industriei din toate țările : a adăposti mase mari de populații care se concentrează în centre industriale și în jurul complexelor industriale.

Populația globului crește necontenit, astfel încît producția de masă este cu totul justificată. În ultimii ani fiziologia modernă s-a lămurit, în privința individualității biologice, mult mai mult decît în trecut.

Ca funcțiuni umane, anatomia și fiziologia sînt asemănătoare pe întreg globul și deci producția de masă este justificată și din acest punct de vedere. Pe de altă parte, în fiecare familie există diferențe genetice care disting un individ de altul ; acest lucru nu se poate trece cu vederea. Deosebirile individuale nu pot fi considerate pur și simplu ca anomalii. Indivizii pe care îi adăpostim sînt diferiți, chiar și acei care aparțin aceleiași familii. După părerea mea — nu pot să ofer imediat soluții perfecte — această dificultate poate fi înlăturată numai prin *deservire accesorială*. Nu este posibil să se construiască pentru fiecare un alt tip de locuință, însă va fi posibil, în viitor, să se realizeze varietatea prin instalații accesoriale, de exemplu încălzirea, condiționarea, ionizarea și umiditatea aerului etc. Este normal să se considere acestea drept finețe, perfecționism și maximalism etc., într-o perioadă cînd există dificultăți în adăpostirea oamenilor. Însă faptul că nu stai în ploaie, nu este încă totul, cînd este vorba de a contribui la propășirea biologică a omenirii. Este vorba tocmai de aceste nuanțe fine.

Sîntem în fața unei cotituri în concepțiile noastre științifice, care în ultimul secol au fost dominate de abordare cantitativă în soluționarea problemelor. O atare abordare cantitativă este, bineînțeles, absolut necesară și ne-a adus în ultimii 200 de ani multe roade și progrese în statistică și în cercetare. Pe de altă parte, este un lucru dovedit că tocmai cele mai fine deosebiri au cîteodată efecte biologice hotărîtoare, așa încît nu se poate vorbi de o proporționalitate. Nu putem afirma : principalul lucru este ca fiecare să primească pe oră atîta și atîta oxigen etc. etc. Problema nu e atît de simplă. În realitate, tocmai acele deficiențe de nuanță ale deservirii noastre ca indivizi sînt cele care provoacă bolile. Deseori, diferențele mici cauzează efecte mari, în special cînd este vorba de efecte cumulative. Aceste efecte cumulative sînt cele care, cu timpul, devin dăunătoare ; și ceea ce e mai grav e că ele se pot constata abia după o locuire îndelungată.

Îmi dau seama că nu privesc aceste lucruri suficient de practic pentru momentul de față. Ce vom face însă în viitorul nu prea îndepărtat ?

Consider că ceea ce faceți dv. este excelent ; este cel puțin tot atît de bun ca ceea ce se lucrează în altă parte. N-aș crede că în Suedia se procedează mai bine. Acolo se începuse cu cooperative, locuitorii asociindu-se

TIVITATE UMANĂ

pentru acțiuni colective. Foarte repede au fost însă înființate birouri de construcție cu specialiști, consumatorii acceptînd aceasta. Oricum s-ar începe, civilizația industrială modernă este atît de complexă, încît inițiativa consumatorului singur nu este niciodată suficientă.

Sînt absolut de acord și laud și prețuiesc ceea ce făuriți în momentul de față; totodată aș spune că, pe lîngă aceasta, ar trebui să dezvoltați anumite științe pentru a descoperi experimental anumite lucruri necesare următoarelor decenii. Este foarte posibil ca ceea ce construiți acum, să fie depășit chiar de dv. înșivă. Și dacă acesta va fi cazul, veți merita și mai multe laude, deoarece nu vă încăpățînați să persistați în soluții gata găsite. Trebuie deci să experimentați. Trebuie să folosiți două feluri de arhitecți. Unii sînt cei ce trebuie să producă, iar alții să cerceteze și să experimenteze. O mare întreprindere socialistă ar trebui să se ocupe cu experiențe și anume cu experiențe pregătitoare, care să depășească într-o oarecare măsură nivelul investițiilor curente. Apare astfel o oarecare contradicție. Pe de o parte, se cheltuiesc sume importante

Clădirea Societății de asigurări « Northwestern Insurance » — autor arh. R. J. Neutra

(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California)

de bani și se construiesc o mulțime de metri patrați, milioane de metri patrați, iar pe de altă parte se lucrează la depășirea acestor realizări. În practică se va proceda întotdeauna astfel: întotdeauna oamenii s-au străduit să depășească ceea ce au realizat.

Cînd acest proces este conștient și considerat necesar, atunci nu este neplăcut să spui « clădirile pe care le-am construit acum 10 ani au cutare și cutare neajunsuri ». Cum se va proceda cu oamenii care vor locui acolo, încă nu știu. Ar fi necesar să se înceapă experimentarea în diverse direcții. Un factor este în primul rînd analiza obiectivă a locuitorului; el trebuie lăsat mai întîi să vorbească, fixînd situația prin statistici. Apoi trebuie analizat cum a ajuns la aceste concepții.

Dacă cineva spune « îmi trebuie atîția m^2 pentru a putea trăi fericit într-o cameră de locuit », aceasta pare ca o afirmație primitivă. Realitatea este că acest om presupune subconștient că va căpăta, de exemplu, un anumit mobilier și un anumit fel de trai. De aici afirmația lui cu privire la spațiul în care ar vrea să trăiască. Prin educație el ar putea fi convins, de fapt, că ar putea trăi mult mai fericit într-o rulotă sau într-un vagon « Pullmann », pe o suprafață mult mai mică, cu altfel de mobilier și cu totul alte modalități de trai. Omul ar trebui să fie educat ca astronautul care e așezat într-o capsulă, primind instrucțiuni luni de-a rîndul cum trebuie să se comporte în această capsulă; nu se intenționează însă ca acest om să se simtă prost. El trebuie să se simtă foarte bine acolo, pentru a putea face observații, căci altfel nu rentează să se cheltuiască 50 de milioane de dolari pentru a trimite rachete în lună.

Este vorba de a înfăptui un experiment interesant: un mic grup de familii de aceeași mărime, sau poate de diferite mărimi, va fi cazat în locuințe experimentale, după ce a fost în prealabil chestionat; după 24 de ore, 48 ore, pe urmă după săptămîni și luni va fi iar chestionat, înregistrîndu-se exact ceea ce spune. Aceste declarații vor fi completate prin observații directe, prin specialiști în psihologie socială, care studiază felul de trai și de comportare a acestor oameni tot așa de exact ca și cercetătorii veterinari care, de exemplu, au fost însărcinați să observe modul de comportare a unor animale transportate într-o cușcă nouă dintr-o grădină zoologică. Se observă, de exemplu, comportarea unui urs polar în timpul primelor ore,

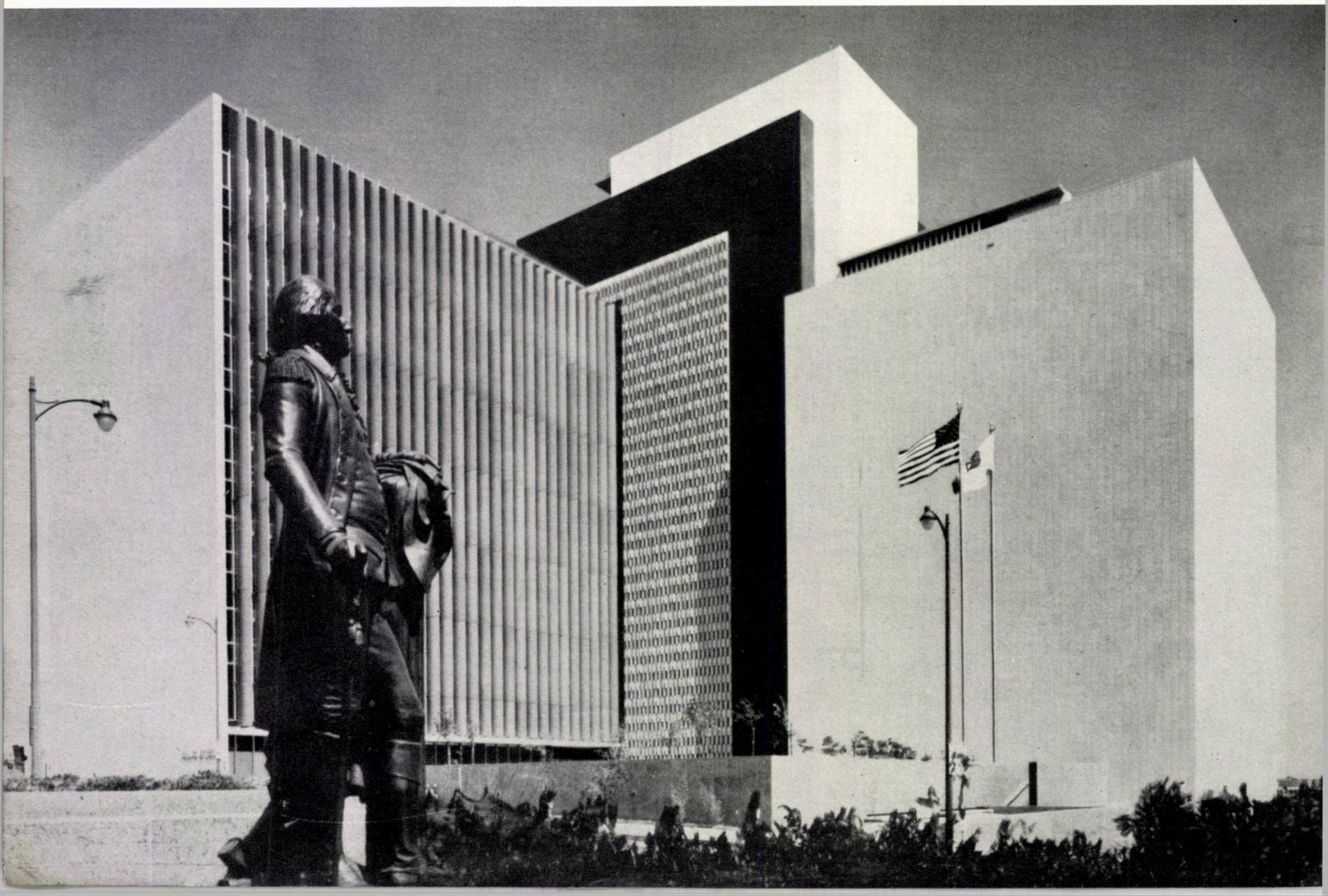

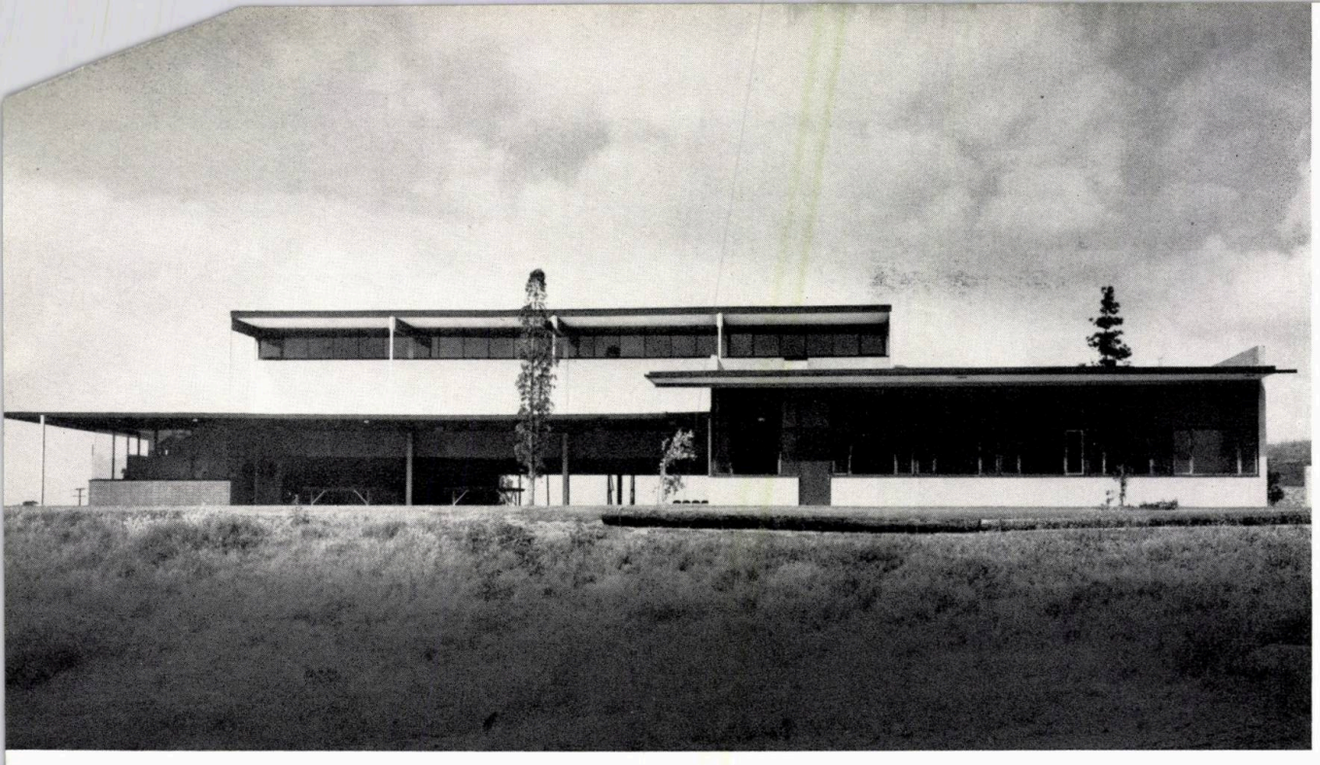

2

1 3

1 — *Palatul arhivelor, Los Angeles — autori, arhitecții R. J. Neutra și R. E. Alexander, Honnold și Rex, H. C. Light, James R. Friend.*
(Foto: Amir Farr).

2 — *Clubul pentru copii și adulți « Eagle Rock » — autor, arh. R. J. Neutra. Clădirea clubului a fost amplasată în punctul cel mai înalt al unui parc așezat pe dealuri.*
(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California).

3 — *Planetariul Colegiului St. John, statul Maryland — autori, arhitecții R. J. Neutra și R. E. Alexander*
(Foto: M. E. Warren, Annapolis—Maryland).

care sînt cele mai importante, și pe urmă în cursul primelor zile, săptămîni, luni etc. pînă la adaptare. Se constată la ce nu se poate adapta, se analizează toți parametrii posibili de ordin fiziologic: circulația sîngelui și deranjările sale locomotrice, electro-encefalograma, creșterea sau scăderea zahărului în sînge etc. Specialiștii veterinari au la dispoziție o listă întreagă de astfel de parametri, listă din care se poate constata în mod obiectiv dacă sănătatea și vitalitatea acestui urs polar se reduc în cușcă nouă sau dacă se mențin la un nivel suportabil.

Nu există nici un motiv pentru care acest studiu să fie făcut numai cu urși polari sau alte animale, ci s-ar putea încerca și cu oameni. Căci oamenii sînt tot atît de interesanți ca și urșii polari. Ei sînt însă mai complicați.

Iată un exemplu: omul este obișnuit să aibă lumina în mijlocul camerei, atîrnată de tavan, în timp ce noi îi propunem să schimbe locul luminii și al întrerupătoarelor. Acest lucru trebuie cercetat. Acestea sînt efecte condiționate și savanții din școala pavlovistă vor putea colabora cu mult succes la aceste studii, neexistînd nici un motiv ca cercetările noastre să se refere numai la șobolani și la cîini, dar nu și la oameni.

Trebuie observat ca acești oameni să nu fie consultați individual, ci în grupuri. Oamenii nu trăiesc în vid, ci în grupuri familiare; dacă e posibil, să se observe un grup de trei generații. Ideea ca oamenii bătrîni să fie trimiși în azile, nu este valabilă din punct de vedere biologic, cu toate că există cazuri în care aceasta ar fi de dorit. Dar chiar și despărțirea generațiilor poate constitui un experiment. Familia umană, la fel ca și familia de animale, este formată din indivizi de diferite vîrste, care trebuie să conviețuiască și nu să se incomodeze în vitalitatea sau activitatea lor.

Toate acestea ar trebui bine cercetate, rezultatele servind numai pentru întocmirea de lucrări științifice. Institutul « Richard Neutra » încearcă să se ocupe de astfel de observații. Efectele condiționate secundare

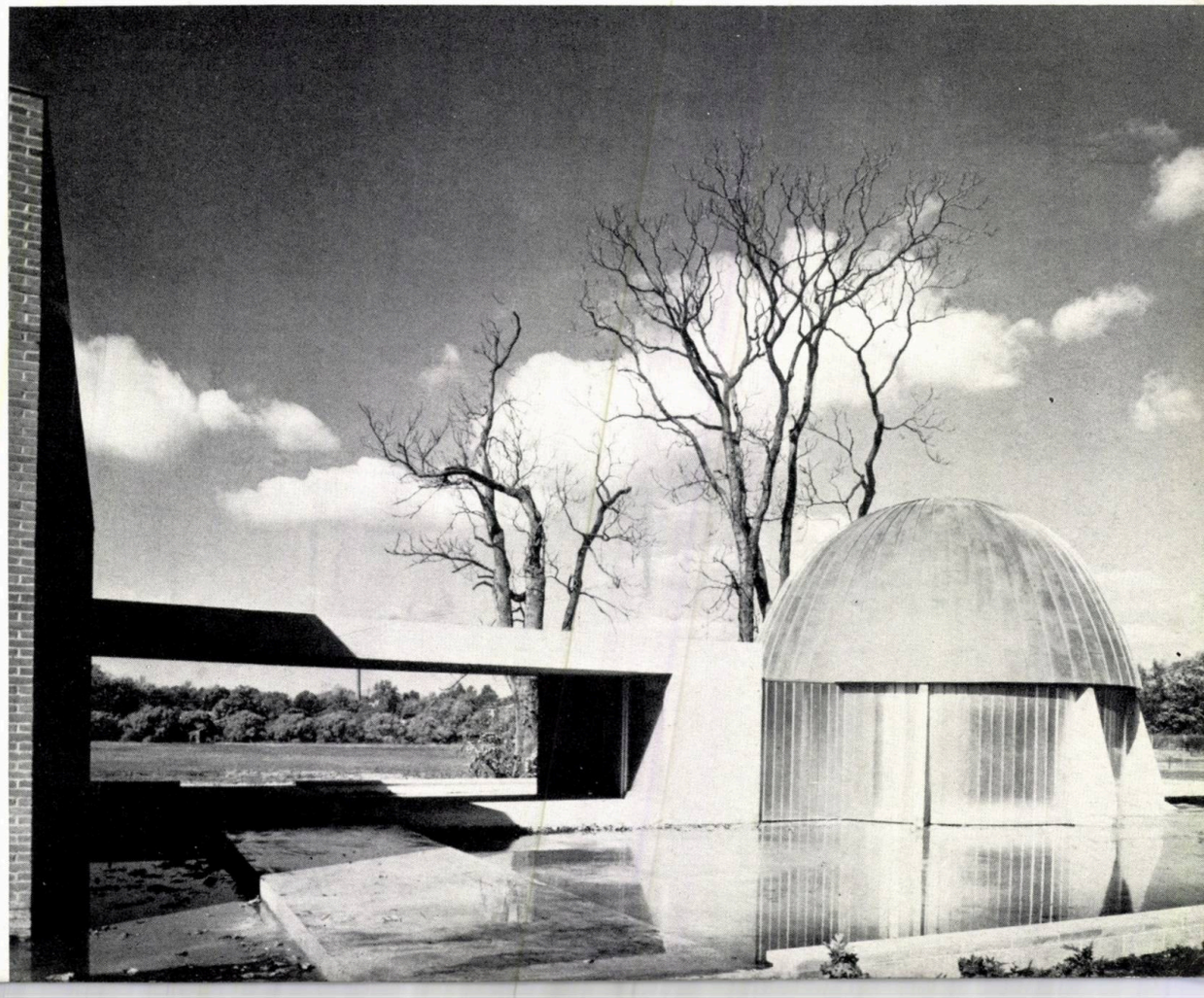

sînt, fără îndoială, cele mai complicate. Într-o societate socialistă, o asemenea familie va avea cu siguranță o altă comportare decît într-o societate capitalistă. Însă și în țările capitaliste vor exista foarte multe condiții diferite, în funcție de caracteristicile naționale, de tradiții etc. Natura umană este ca o plăcintă cu foi, primele foi constituind baza constituțională, iar deasupra fiind așezate diferite sedimentații de obiceiuri și reflexe condiționate, depuse după naștere, strat după strat, straturile mai noi fiind cele care pot fi îndepărtate și modificate mai ușor.

Arhitectul care proiectează pentru viitor trebuie să învețe să înțeleagă aceste lucruri. El nu lucrează numai cu matematica sau statistica: în această ramură experimentală el lucrează pentru un viitor mai îndepărtat și pentru o dezvoltare continuă. Dezvoltarea este doar, după înțelegerea mea, un principiu de bază al materialismului dialectic.

Dacă nu recunoaștem evoluția care face să se dezvolte mai departe problemele pe care le rezolvăm acum, atunci ajungem într-o închistare în care nicio societ nu se mai poate dezvolta.

Există însă și altfel de studii, care urmăresc observarea exactă a comportamentului oamenilor mutați în noile locuințe, observare din punct de vedere fiziologic, biochimic și din alte puncte de vedere care permit cercetarea modului de trai.

Institutul « Richard Neutra » a propus o serie de cercetări de altă natură: cercetări individuale asupra unor oameni supuși unei situații speciale, de o regularitate extremă, geometrică. De exemplu, se poate proiecta un oraș, ca de pildă Nowa-Huta, cu străzi perfect dreptunghiulare, conform raționalismului de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, așa cum propun reprezentanții cei mai de seamă ai arhitecturii moderne, care consideră că — la fel ca Otto Wagner — tot ce nu este dreptunghiular, este sentimental sau romantic. După aceștia, recostrucția orașului Varșovia, așa cum a fost înfăptuită, sau a Gdanskului ar fi considerată drept o nebunie sau o risipă de bun obștesc. Dar nu-i

Teatrul colegiului de pe Coasta Portocalelor, California — autori, arhitecții R. J. Neutra și R. E. Alexander.

(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California)

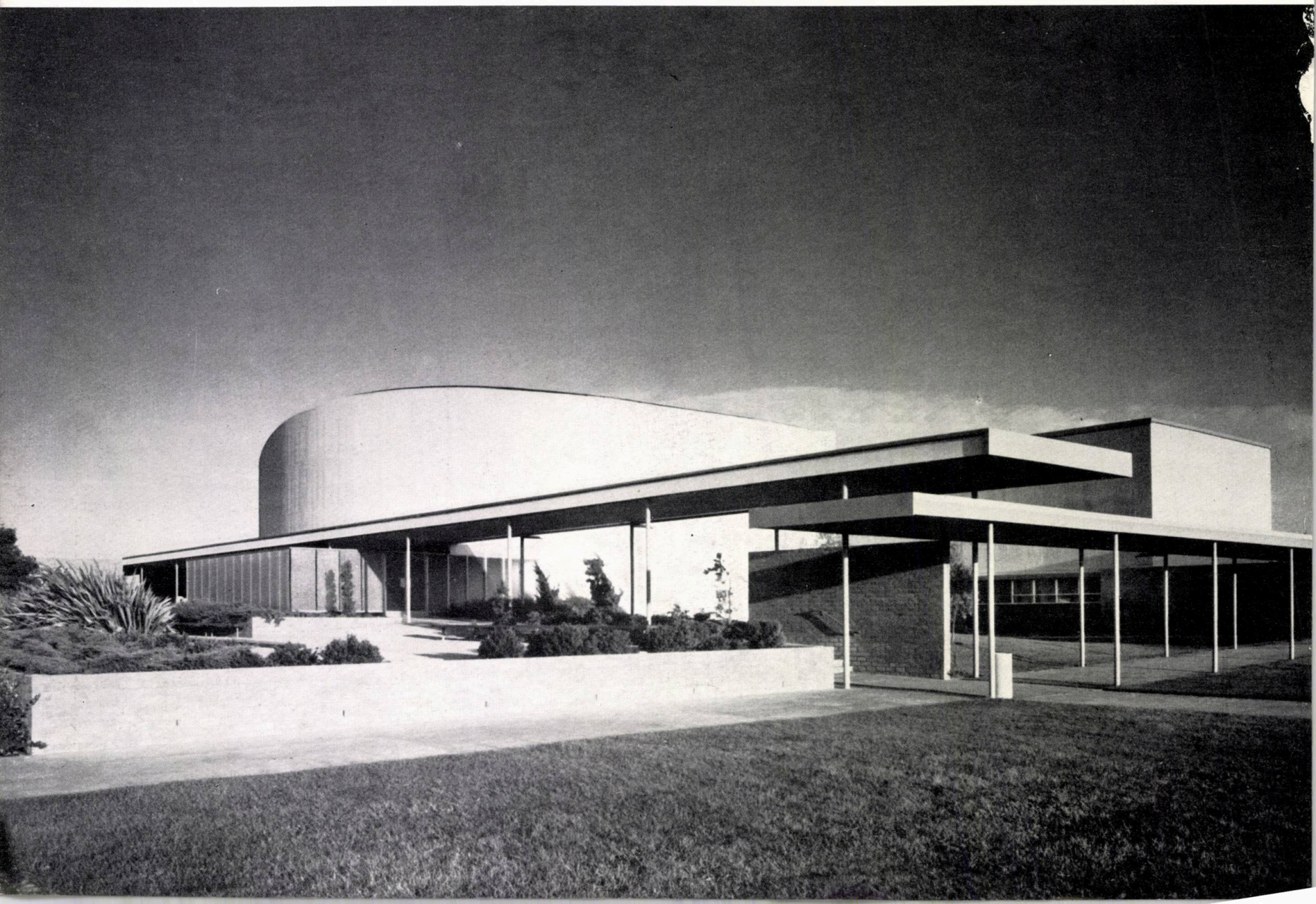

(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California).

Intrarea la bazinul de înnot din Parcul Buena — autor, arh. R. J. Neutra în colaborare cu arhitecții Ramberg și Lowrey.

chiar așa. În secolul al XIX-lea raționalismul secolului al XVIII-lea se transformase într-o idolatrie a utilului, astfel încît orice stradă curbă sau orice propunere de a renunța la trasee geometric-euclidiene era caracterizată drept romantism și deci respinsă.

Închipuiți-vă că așezați o persoană într-o cabină de experiență cu dimensiunile de 3 m lungime, 3 m înălțime și 3 m lățime, căptușită complet cu oglinzi (pereții, tavanul și pardoseala). Cu alte cuvinte, dreptunghiularitatea camerei este continuată la infinit în toate direcțiile. Omul se vede repetat în toate aceste direcții, situația euclidică fiind dusă astfel, în mod experimental, la extrem. Acestui om i se aplică teste funcționale: i se dă de calculat tabla înmulțirii, ceea ce durează un timp de atîtea și atîtea minute. După două sau trei ore, aceeași problemă cere un alt număr de minute. Se poate astfel constata cum se reduce reacția sa neurocerebrală în această ambianță. În afară de aceasta i se pun întrebări și el dă un raport asupra stărilor sale sufletești, raport care se înregistrează pe bandă de magnetofon. Repetat cu mai multe subiecte, experimentul poate constata viteza cu care omul își pierde echilibrul său nervos. Studiul se continuă cu femei, cu diverse etape de vîrstă etc. Rezultatele sînt aceleași: după un anumit timp, omul prezintă simptome psihopatice foarte clare, începe să aibă halucinații, are accese de furie și trebuie, în sfîrșit, scos din cameră. Cînd a ajuns într-o stare în care este îndoielnic că mai poate fi regenerat, este transportat într-o livadă oarecare, într-o pădure sau o altă ambianță, diversă și negeometrică, unde este studiat cu ajutorul acelorași teste, constatîndu-se de asemenea viteza cu care se regenerează. Este absolut sigur că, dacă ar fi lăsat chiar 100 de ani în această livadă, el nu ar deveni niciodată psihopat. Momentul psihopatic este deci dovedit ca rezultat al regularității geometrice.

Aici nu mai poate fi vorba de romantism; omul nu înnebunește în livadă, un cadru natural în care de fapt ființa omenească s-a născut, a trăit timp de sute de mii de ani, sub firmamentul albastru străbătut de nori, cu variația curenților de aer, cu diversitatea condițiilor acustice etc. În schimb, el înnebunește în condițiile excesive de regularitate.

Experiența poate completa momentul vizual cu alte impresii senzoriale care influențează subiectul în același timp: zgomote, curenți de aer sau mirosuri.

Aceste experiențe tind să clarifice complex fenomenul. Nu-i vorba niciodată de o singură impresie vizuală, acustică, gustativă sau osmotică, ci de toate acestea rezultînd într-o reacție comună.

Acum, să presupunem că această experiență a reușit în întregime și este absolut clară, că au fost cercetate 1 000 de subiecte, astfel încît nu mai există nici un dubiu asupra faptului că nu este vorba de un singur om care înnebunește, ci de toți cei o mie. Atunci devine clar că trebuie schimbat ceva în planul urbanistic.

Concepțiile medicale asupra pericolelor din mediul urban vor trebui să ne apere împotriva moleculelor de mărime mijlocie, emanate de încălzirea cu ulei, și care se fixează în țesuturile pulmonare (în timp ce, de exemplu, cele mari sau cele foarte mici nu o fac). Nu este suficientă constatarea limitelor de zgomot permise, limite care sînt depășite foarte ușor pe aeroportul dv. din București; va fi necesar să se aplice aceste concepții medicale, de exemplu, și în modul de control pe care tocmai l-am descris. De exemplu, această regularitate, echidistanța fronturilor străzilor, absoluta

uniformitate a solarizării și iluminării străzilor paralele, devin cu timpul insuportabile. Într-un oraș vechi oarecare, să spunem Salzburg, sau Goslar, străzile sînt astfel ordonate încît, chiar și la 11 dimineața, nu au mereu aceeași umbrire și aceeași solarizare care se repetă de 30 de ori pe lună, ci au foarte multă variație. E vădit că durează mult mai mult pînă să devină cineva psihopat într-un astfel de oraș.

Noi avem anual în S.U.A. 16 milioane de oameni care își mușcă pumnii în sălile de așteptare ale psihiatrilor. Putem să ne punem întrebarea cum au ajuns acești cameni acolo. Unde au găsit ei un loc de parcare pentru a veni la psihiatru? Iată, aceasta este una din marile probleme în orașele americane. Dar tocmai asta este: ei n-au găsit un loc de parcare pentru automobilul lor; de aceea sînt nervoși, au nervii zdruncinați. Ei trăiesc într-o lume plină de frustrații. De exemplu, pînă găsesc un loc de parcare. . . cînd zăresc 10 000 de automobile de același model înșirate pe un loc plan; prin această stare sufletească trebuie să treacă zilnic și ei se socotesc fericiți cînd găsesc un asemenea loc de parcare la noi. Dar, de obicei, ei nu găsesc. . .încearcă toate locurile de parcare posibile și nu pot găsi nicăieri niciunul. Sîntem atît de zdruncinați din punct de vedere sufletesc, din punct de vedere organic, încît tindem spre spital. Și aceasta este, de fapt, o afacere foarte scumpă.

Dacă ne închipuim cît costă ca 16 milioane de oameni să meargă la psihiatru — și precis nu se vor vindeca acolo — atunci putem vedea cît de grave sînt problemele pe care le ridică orașele moderne. Circulația, toate impresiile, loviturile, care înconjoară individul, sînt de natură patogenă, provocatoare de morbiditate.

Tot ce spun aici se referă la ideile mele asupra biologiei aplicate și este absolut improvizat. Nu este un material pentru un referat la un congres științific de fiziologie cerebrală sau de psihologie experimentală. Sînt convins, și știu bine aceasta de mulți ani, că arhitectura nu este o problemă de formă sau de matematică sau de concepție, ci o problemă generală organică. Este important să te apropii cu simpatie, empatie și observație obiectivă de fiecare animal care trebuie adăpostit. Nu se pot proiecta grădini zoologice fără interes pentru animale, socotindu-le numai la m^2. Este chiar absolut necesar să se adăpostească animalele într-un loc oarecare, în timpul transportului, în caz de nevoie chiar cu puțină violență.

Da, noi ne aflăm tocmai într-un transport spre o lume mai bună. Civilizația dezvoltată în ultimii 100 de ani este într-adevăr uimitoare, cînd o comparăm cu aceea a secolului al XVIII-lea. Se constată însă că numeroase invenții sînt produse fără nicio legătură între ele; inventatorii stăruie încăpățînați fiecare asupra

I

2 3

1 — *Sala teatrului Colegiului St. John.*
(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California).

2 — *Sala teatrului colegiului de pe Coasta Portocalelor.*
(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California).

3 — *Școala Corona-Bell, construită cu 30 de ani în urmă autor, arh. R. J. Neutra*
(Foto: Julius Shulman, Los Angeles — California).

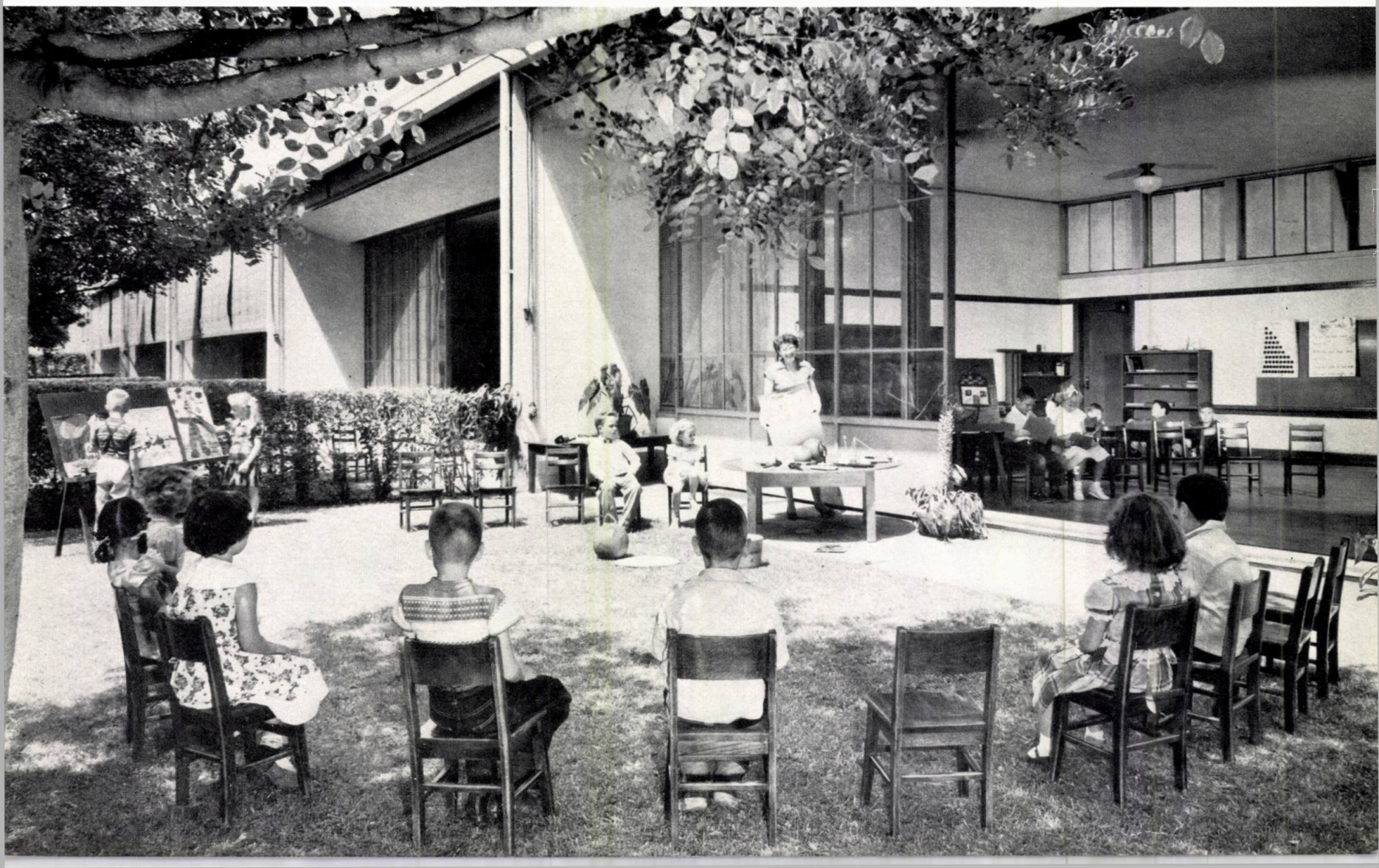

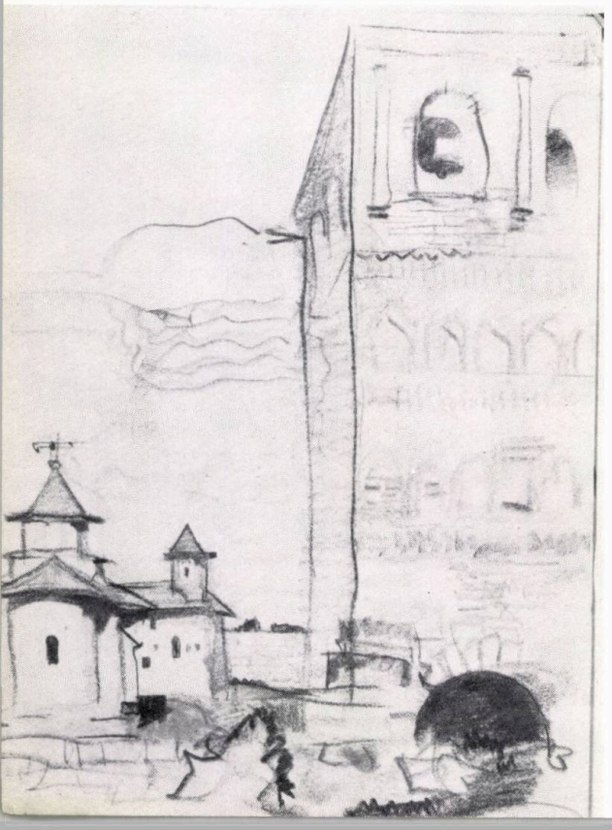

problemei sale speciale și este absolut necesar ca un colectiv din afară să vadă dacă propunerea fiecăruia se încadrează oarecum într-o foarte complicată civilizație industrială tehnicizată.

Bineînțeles, în țările capitaliste scopul principal al unei invenții și al unui inventator este posibilitatea de a vedea finanțată și executată afacerea. Persoana care o finanțează nu se gîndește decît la posibilitatea beneficiului. Este, într-adevăr, necesară o egalizare și o armonizare pe plan superior a tuturor acestor idei, chiar dacă ele pot fi realizate tehnic, pentru a se evita pagube biologice. Aceasta este tocmai ceea ce aș numi colectivul biologic sau biologia aplicată în urbanism, în construcția unui adăpost, într-o activitate sau pasivitate umană.

Sîntem înconjurați de influențe dăunătoare de toate felurile: bio-chimice, atmosfera este viciată, întreg mediul înconjurător fizic, acustic, electric, merită să fie examinat. Acest lucru este cunoscut, însă demersuri unite, de comun acord, eforturi pentru lichidarea acestora se află doar în stadiul de propunere.

Nu există nici o îndoială că geometria euclidiană este cea mai avantajoasă bază pentru măsurători de teren și, în special, pentru exploatarea comercială a terenului. Faptul că experții de imobile și proprietarii de imobile din America procedează astfel, este lesne de înțeles. Întrebarea este dacă o societate socialistă poate eventual să-și permită să părăsească această geometricitate. Există multe mijloace; unele din ele se aplică întîmplător. Clădirile de la Suceava, în direcția fostei mitropolii, au un aspect mai plăcut decît o tablă de șah.

Plantația poate servi enorm la crearea unor puncte caracteristice de orientare, de care ne este atîta dor și după care tînjim. Nu putem trăi fără să ne orientăm: trebuie să știm unde este dreapta, stînga, înainte, înapoi, unde se află strada pe care locuim sau unde căutăm pe cineva. Tot ceea ce permite o asemenea orientare servește totodată la identificarea eului nostru. Dacă ne-am afla într-o cabină nebuloasă, într-un spațiu în care nu s-ar putea distinge absolut nici un detaliu, nici un fel de demarcațiuni, am manifesta în scurt timp simptome psihopatice, la fel ca în cabina de geometricitate. Orientarea eului nostru în spațiu și în timp și confirmarea acestui lucru este o parte a procesului nostru de viață.

Deci arhitectul și urbanistul au obligația și trebuie să se străduiască să ușureze și să sprijine această orientare în spațiu-timp. Sub « spațiu-timp » nu vreau să exprim acum noțiunea abstractă matematică, ci noțiunea fiziologică. Am menționat mai înainte că sînt necesare două specializări paralele, nu numai în activitatea urbanistului și a proiectantului, ci probabil în toate profesiunile de proiectare: o activitate curentă, care proiectează investițiile de mîine și poimîine, și o activitate experimentală, al cărei scop este — ca să mă exprim așa — să se îndoiască de lucrările făcute astăzi și să le îmbunătățească. Este foarte necesar ca între aceste două sectoare să nu aibă loc vreo luptă de cocoși. Nu este vorba de faptul că unii ar fi cei deștepți, iar ceilalți cei care greșesc. Dacă așa ceva s-ar întîmpla, întreaga profesiune ar fi extrem de păgubită.

Trebuie recunoscut, de ambele părți, că fiecare din aceste sectoare nu trebuie să aibă numai o sarcină diferită, ci o altă latură a producției și că este necesar să se înțeleagă reciproc. Trebuie înțeles că necesitățile nemijlocite trebuie satisfăcute pe baza investițiilor aprobate, iar critica realizărilor nu trebuie greșit înțeleasă. Pe de altă parte, este necesar ca cei ce se ocupă cu proiectarea curentă să urmărească cu atenție și să sprijine munca cercetătorilor experimentali. Poate că nu există cineva mai calificat să dea date cercetătorului experimental pentru studiile sale decît practicianul. Este foarte periculos a se practica biologia aplicată numai din punctul de vedere al biologiei pure. Este foarte important să lăsăm să vorbească necontenit practicienii realizărilor de azi și de mîine, pentru a proiecta experiențele necesare și dorite.

Mi se pare că în trecut arhitectul profesionist abia s-a ocupat, oarecum, de aceste necesități primare, naturale, organice, psihologice, ale locuitorilor pe care numai în mod întîmplător izbutea să le satisfacă.

Propun ca școlile de arhitectură ale viitorului, în special școlile unei societăți care a devenit conștientă de sarcinile și de condițiile ei, să aducă în sfera studentului măcar o parte a acestor probleme biologice, chiar dacă nu i se cere să fie specialist în toate aceste materii. Îndrumarea sa, exclusiv spre latura tehnică sau formală a construirii, dă rezultate care nu se potrivesc cu cunoașterea mai profundă a caracterologiei omului din epoca modernă. Că trebuie să cunoști bine omul pentru a-i fi de folos, acesta este un precept străvechi. Nu-i nimic nou. Însă astăzi, cînd activitatea de cercetare a luat o amploare atît de mare, se cere cu insistență să ne ocupăm de umanism într-un fel cu totul nou. Numai în ultimul an au fost publicate 98 000 de referate excelente despre biologia umană, poate cu 20 sau 25% mai mult decît în anul precedent. Progresul realizat este enorm, dar aplicarea acestor cunoștințe este foarte redusă. Aș spune că fondul de informațiuni existent în paleolitic era folosit în cea mai mare parte. În epoca noastră, proporția cunoștințelor folosite este mult mai mică. Posedăm o informație mult mai vastă, încurcată în cele mai diverse specializări, dar niciodată aplicată. Arhitectul care adăpostește bărbatul, femeia și copilul, este aproape neatins, nefiind conștient că astăzi o asemenea informație este accesibilă.

Sper că voi mai trăi să văd că diferitele mele cărți asupra acestor probleme și afirmația mea că arhitectura trebuie să devină din ce în ce mai mult biologie aplicată, se confirmă.

Construcțiile și sarcinile urbanistice nu pot fi supuse oricăror mode anuale sau de scurtă durată.

Este probabil că lucrul cel mai semnificativ ce se desprinde din lucrările mele este unitatea ce se poate constata de-a lungul a 40 de ani. Există școli pe care le-am proiectat acum 35 de ani și care abia se pot deosebi de școli terminate anul trecut. Același lucru se poate spune și despre unele auditorii sau diverse clădiri construite în colonii. Un timp mai îndelungat permite îmbunătățiri de nuanță; el este necesar unei intenții constructive sau creatoare pentru a realiza asemenea îmbunătățiri subtile. Dacă în fiecare an se încearcă ceva cu totul nou, atunci rezultă o carieră în zig-zag, o carieră căreia îi lipsesc consistența și constanța care inspiră încredere.

Este foarte important ca nu preocupările formale, ci o lege mai de durată, unitatea de stil, consistența, să garanteze această dezvoltare, și nu există o garanție mai mare în acest sens decît continuitatea organică, biologică, care a caracterizat specia umană cel puțin în ultimii 50—60 000 de ani. Se privește mereu cu aceiași ochi, se aude cu aceleași urechi, se transpiră cînd e cald, se tremură cînd e frig. Oamenii nu se schimbă încontinuu și de aceea nici ideile arhitecturale nu trebuie schimbate în fiecare an.

Am văzut cu mare mirare că în R.P. Romînă se restaurează anumite monumente istorice cu cheltuieli însemnate. Mi se pare că aceasta este necesar, dat fiind că nici o ființă cerebrală, ca cea omenească, nu trăiește numai pentru moment — așa cum recomandă diverși filozofi îndoielnici — și că omul ține să aibă o perspectivă istorică, cu un trecut, un prezent și un viitor. Aceasta aparține de asemenea de categoria orientării și a auto-identificării. Dacă dispare aceasta, omul se află fără nici un ajutor, în vid; fără nicio legătură cu o societate sau altceva. O familie, o comunitate urbană de oameni nu pot trăi fără relații, nici în ceea ce privește timpul, nici în ce privește locul.

Ei au, bineînțeles, palate culturale, cămine culturale și alte clădiri importante care permit concentrarea și orientarea într-un oraș omogen. Dar și vechile construcții, chiar dacă au numai o însemnătate istorică, sînt de mare importanță pentru semnificația lor afectivă.

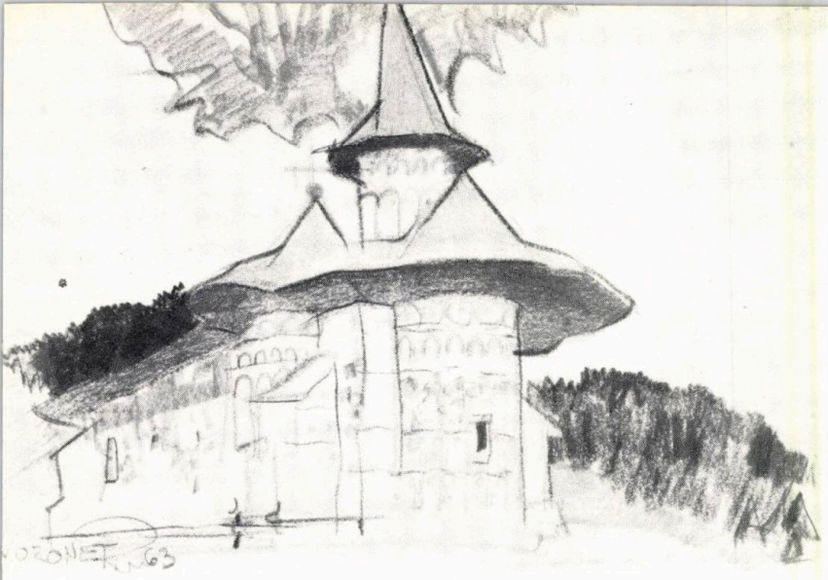

1 | 3
2 | 4
  | 5

1 — *Muzeul Satului: Biserică din Maramureș*
2 — *Biserica din Zamca*
3 — *Mînăstirea Voroneț*
4 — *Mînăstirea Humor*
5 — *Moschee la Mangalia*

Desene executate în creion de R. Neutra cu ocazia vizitei sale în țara noastră.

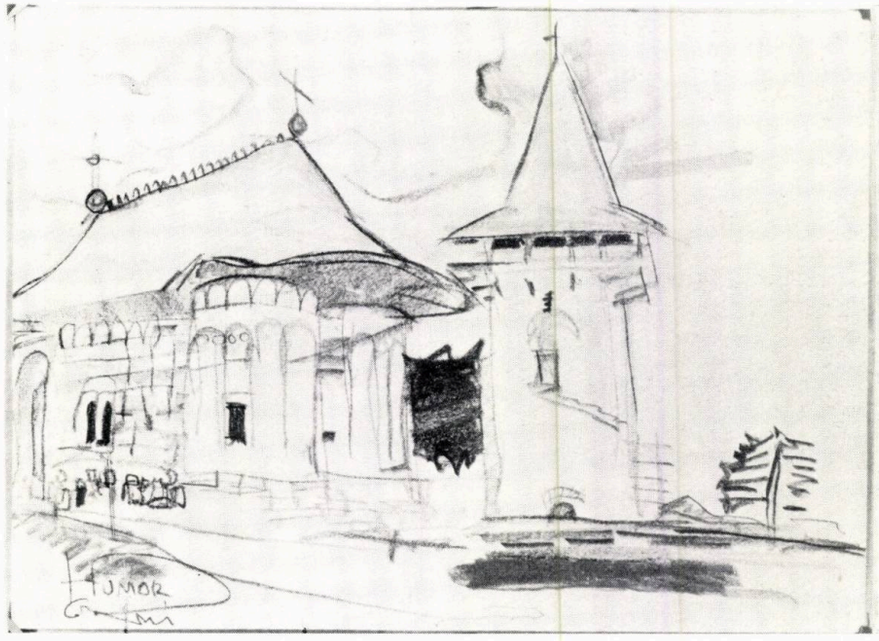

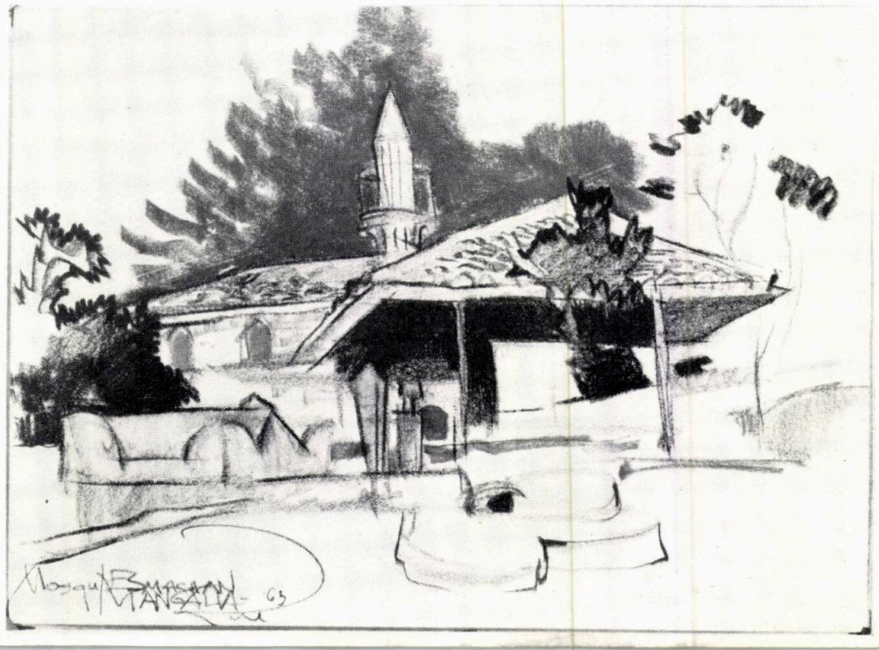

Cred, de asemenea, că plantațiile ar putea fi ceva mai diferențiate decît cele ce am văzut aici. Este foarte clar că Bucureștiul și, în general, orașele mai mici din R.P.R. se întrec cu capitala în această ambiție de a planta flori cu colorit viu pentru înfrumusețarea străzilor. Am impresia că aceste plantații sînt oarecum de natură formală, nebeneficiind de toate acele cunoștințe de care ne bucurăm deja în materie de grădinărie. În primul rînd, se cere o selecție fizionomică a plantelor pentru varietatea aspectului vizual. Un exemplu. Înțeleg că anumite porțiuni ale plantațiilor de la Mamaia au putut fi atît de variate, întrucît umiditatea și situația de șes au fost favorabile creșterii plantelor, ceea ce chiar și un profan sau un copil ar putea înțelege. Există anumite plante care în mod botanic, deci și în mod fizionomic, sînt legate de locuri umede. Alte plante sînt legate de locuri uscate, sau mai ridicate. Se pot amenaja grupuri de arbori, arbuști sau perenii, ca un covor de plantații, în așa fel încît varietatea să fie mult mai mare. Ar fi de preferat să se lucreze cu suprafețe mult mai mari de perenii decît cu răsaduri, fie pentru realizarea de contraste față de taluzuri și terenuri stîncoase, fie acolo unde e vorba de a evita impresia unor plantații mlăștinoase. Această îmbogățire ar crea emoții mai puternice și ar fi apreciată nu numai de specialiști.

O altă problemă este caracterizarea plantațiilor. După părerea lui Förster din Potsdam, caracterul plantelor este altceva decît fizionomia lor. Fizionomia este în funcție de reminiscențe botanice și de împrejurarea că plantațiile au fost cunoscute într-o anumită caracterologie, cunoscută chiar și profanilor. Caracterul plantelor este în funcție de întrebuințarea lor tradițională. De exemplu, la noi, un chiparos italian amintește adeseori de un cimitir, cu toate că din punct de vedere botanic n-are nicio legătură cu cimitirele. Sau, de exemplu, prin tradiție se consideră o salcie drept un arbore trist, melancolic, ceea ce, bineînțeles, are de a face cu botanica tot atît de puțin ca și ideea lui Esop că o vulpe este vicleană. Există totuși asemenea păreri și asociații de idei și deci se pot folosi aceste caracteristici spre a crea o variație. Anumite flori și plante înfloritoare, în combinații multicolore, sînt considerate la noi drept rustice. Alte combinații sînt considerate ca aparținînd unui nivel mai nobil, ca un castel medieval. Se pot folosi și aceste variațiuni. Nu încape îndoială că albastrul mării, cu toate gradațiile, și albastrul cerului, cu acomodarea la distanță a cristalinului ocular, ne impresionează deosebit de puternic dacă avem în primul plan culoarea galbenă, portocalie sau albă, dar mult mai puțin dacă așezăm pe suprafețe mari plantații violete sau albastre. Deci, peisagistica poate fi executată într-un mod mult mai subtil pentru a atenua măcar în parte repetarea inevitabilă a construcțiilor.

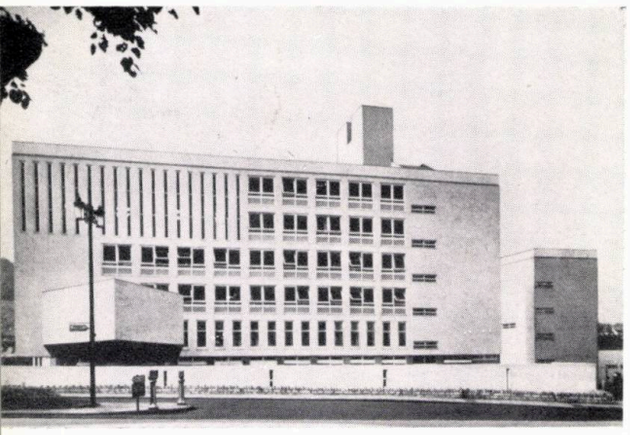

1

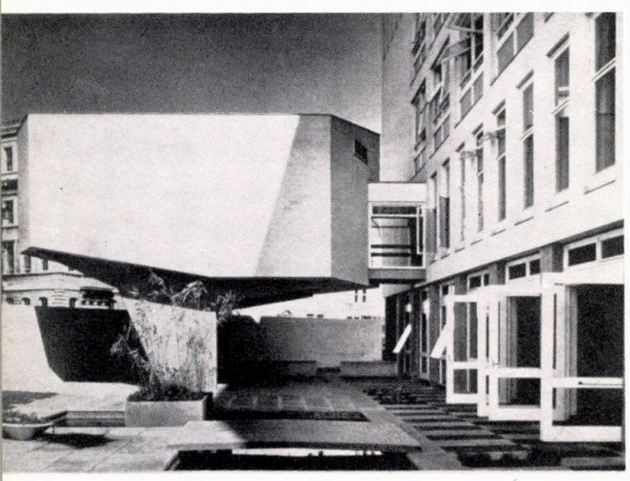

2

ANGLIA

În orașul Bath a fost construit un colegiu tehnic după planurile arh. Frederik Gibberd (fig. 1). Pentru o mai bună încadrare în zona înconjurătoare, diversele funcțiuni ale colegiului au fost repartizate în șase construcții legate între ele:

— o clădire (p + 5) pentru sălile de cursuri, care mai cuprinde un cămin pentru studenți (la parter), locuințe pentru personalul didactic (la etajul I) și biblioteca (la etajele IV și V). La nivelul primului etaj, ieșind în afara corpului principal, se află o sală de conferințe de formă hexagonală, susținută pe ferme de beton, ventilată și luminată artificial (fig. 2);

— un bloc pentru laboratoare (p + 4);

— o sală de întruniri de formă hexagonală (neconstruită încă);

— o sală de gimnastică;

— ateliere (numai parter), avînd o structură de oțel.

Spații comune (holuri de intrare, săli de mese) unesc clădirile principale și creează o serie de curți interioare.

« *Arhitectural Design* », *Londra, nr. 12/1963*

ELVEȚIA

Preocuparea pentru găsirea unor soluții noi de locuire, corespunzătoare necesităților variate ale funcțiunii locuinței, se manifestă tot mai accentuat în foarte multe țări.

În acest sens o propunere interesantă este aceea a arh. J.P. Schaerrer din Geneva (fig. 3).

Se pornește de la un bloc de instalații, care permite o mărire sensibilă a suprafeței locuibile a unui apartament obișnuit, planul fiind conceput pe un modul de 80 × 80 cm. Locatarii își pot monta pereți amovibili după plac. Logia poate căpăta adîncimi de 0,80 — 1,60 — 2,40 m, în funcție de necesități, și este amplu vitrată spre interior; perimetral este amenajat un șanț care poate fi umplut cu pămînt pentru flori, cu apă sau nisip pentru copii sau acoperit cu dale. Această soluție permite un prim contact cu natura. Logia este apărată cu elemente mobile longitudinale avînd deasupra amenajate jaluzele din lamele, care completează funcția de apărare contra soarelui.

Izolarea fonică a spațiilor zgomotoase (scară, ascensor, tub de gunoi) este asigurată de un spațiu înconjurător de 2 cm lățime. Zidurile despărțitoare sînt de asemenea izolate printr-un gol.

Apartamentul este despărțit de palierul scării prin două uși.

Încălzirea este asigurată prin radiație din pardoseală sau prin aer cald, soluție foarte economică în cazul de față.

Fiecare etaj este prevăzut cu două coloane de scurgere, iar baia poate fi separată de w.c.

★

Panourile demontabile sînt acoperite cu placaj care poate fi finisat după gust (furnir de lemn prețios, material plastic, textile, tapet).

Elementele de legătură. În plafonul de beton armat se montează profile metalice care preiau partea superioară a panoului. Cantul superior este montat pe un resort interior pentru a se adapta neregularităților eventuale. În șanțurile profilelor metalice, se găsesc rețelele electrice. Cantul inferior al panoului se montează cu ajutorul unui resort de oțel și al unui profil de cauciuc etanș. Lateral, panourile se asamblează cu ajutorul unor piese cruciforme din cauciuc. Pozarea panourilor este foarte simplă și rapidă.

În vederea unei bune izolări, inima panoului conține vată minerală, fibre din nucă de cocos, vată de sticlă

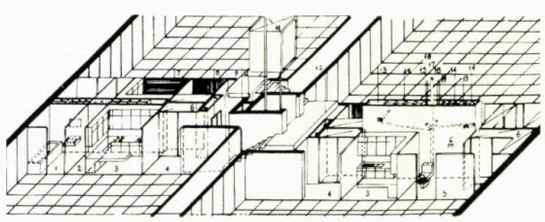

3

etc. sau, mai pretențios, o placă de plumb de 1 mm grosime, suspendată între straturi de novopan, plăci de sticlă etc. Cu o grosime de 57 mm se obține o izolare termică suficientă.

« *Bauen + Wohnen* », *Zürich, nr. 3/1964*

OLANDA

În 1956, proiectul pentru noul cartier Amstelveen din Amsterdam a fost încredințat arhitecților J.B. van den Broek, J.B. Bakema, A. Staal și P. Zanstra. Programul cuprindea printre altele și o primărie, un centru cultural, o bibliotecă, un post de poliție și un birou de poștă. Din anul 1960 pînă în anul 1962, aceste edificii au fost completate cu un centru comercial și locuințe noi. În final, acest proiect prevede construirea de locuințe și dotări pentru 100 000 persoane (fig. 4).

Centrul comercial cuprinde astăzi 2 mari magazine și 46 magazine mici, care se grupează în jurul a două curți interioare. Copertine late protejează vitrinele împotriva soarelui, servind în același timp și ca refugiu

4

pentru cumpărători în caz de ploaie. Una dintre aripi este completată și cu 63 apartamente de 4 tipuri: tipurile A și B, duplexuri cu 4 camere bazate pe module de 5,50 m și 4,40 m, și tipurile C și D, apartamente cu 4 și 2 camere pe module de 4,40 m și 8,80 m.

Întreaga lucrare degajă o atmosferă intimă, iar spațiile parcurse au ritmuri mai plăcute decît cele din centrul comercial Lijnbaan (Rotterdam), operă a acelorași arhitecți.

Ansamblul reprezintă o realizare interesantă prin calitatea cadrului urban obținut și prin armonia elementelor constitutive (fig. 5).

5

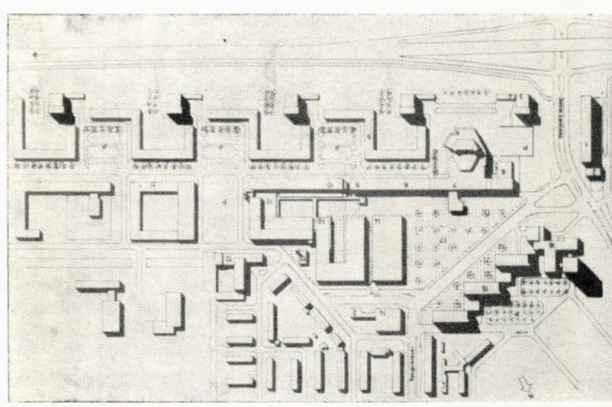

« *Bauen + Wohnen* », *Zürich, nr. 3/1964*

R. F. GERMANĂ

Actualmente este în curs de construcție la Ludwigshafen pe Rin o sală polivalentă cu acoperiș paraboloid hiperbolic, pe baza proiectului arh. Roland Rainer din Viena. A fost propus un plan rectangular peste care se ridică sala cu o capacitate normală de cca. 2000 persoane (fig. 6, 7, 8 și 9).

Spațiul rezervat spectatorilor are dimensiunile de 60 × 60 m și este acoperit cu o pînză de beton

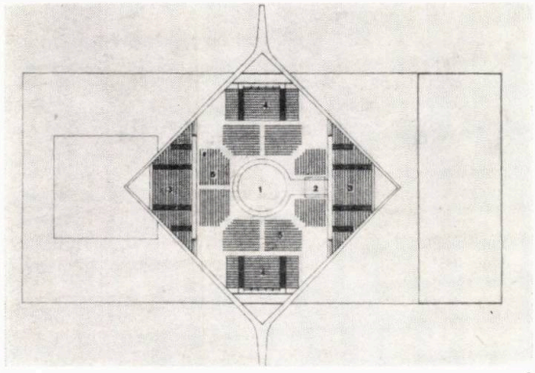

6

armat, sprijinită în două puncte de susținere. Acoperirea este executată din plăci prefabricate de beton cu dimensiunile de 200 × 200 × 7 cm. Nervurile statice sînt turnate la fața locului. Centura de beton armat este concepută în formă de chesoane pentru a servi la pozarea canalelor de ventilație. Tribunele fixe sînt executate din beton armat ; cele mobile sînt metalice.

Serviciile au fost amplasate într-o clădire anexă. Accesul se face printr-o aripă joasă și îngustă. Ghișeele,

7

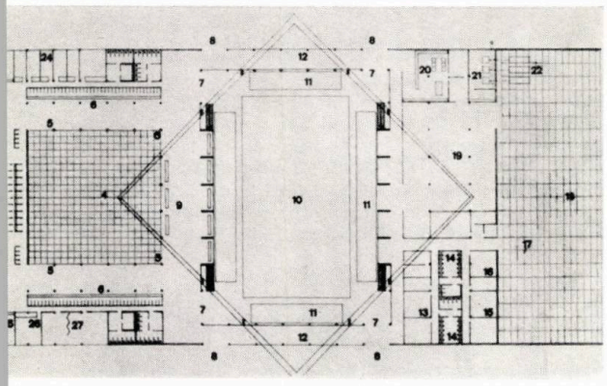

8

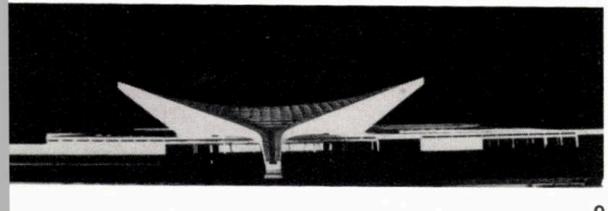

9

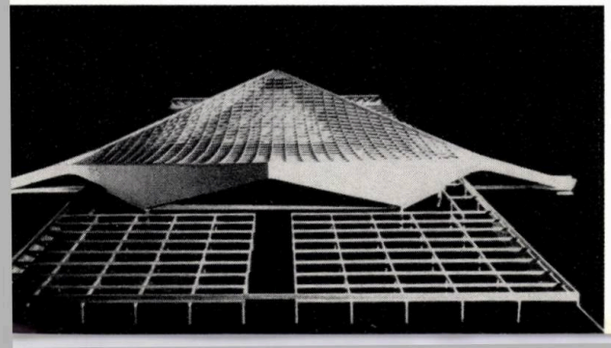

telefonul și vestiarele sînt grupate în jurul unei curți interioare care precede accesul în sală. Lojile artiștilor, depozitele, bucătăria, anexele se găsesc în partea opusă intrării. Betonul aparent va imprima o notă specifică construcției.

Structural, edificiul este conceput pe principiul betonului precomprimat. Construcția este executată în etape succesive ceea ce permite economii însemnate la cofraj și la parcul de mașini și utilaje.

Studiile premergătoare au arătat că este practic imposibil de a construi o sală cu asemenea dimensiuni fără a folosi metoda precomprimării.

Soluția este interesantă atît din punct de vedere structural cît și plastic.

« Bauen + Wohnen», Zürich, nr. 3/1964

U.R.S.S.

În numărul 3/1964 al revistei « *Arhitectura S.S.S.R.* » a apărut un articol semnat de arhitecții R. Agababian, doctor în arhitectură, E. Kikodze și G. Cigoghidze, despre folosirea cibernetice în proiectare. Catedra de arhitectură a Institutului politehnic din Gruzia studiind, cu concursul altor catedre, tema științifică complexă « Construcții de locuințe în condițiile Gruziei », s-a ivit necesitatea de a determina parametrii cei mai favorabili ai unei scheme date de secțiune de locuit. A fost întocmit un program special și s-a recurs la mașina de calcul « Ural ».

Pornindu-se de la secțiunea de locuit cu ziduri portante transversale, ce satisface condițiile locale ca și industrializarea în construcții, au fost stabilite următoarele variabile :

1. Suprafața camerei de zi — F_1.
2. Suprafața camerei de dormit — F_2.
3. Suprafața logiei — F_3.
4. Indicele convențional al suprafeței locuibile a apartamentului — $F = F_1 + F_2 + F_3$.
5. Traveea — l.
6. Raportul dintre lățimea și adîncimea camerei de zi — q.
7. Adîncimea camerei de zi — B_1.
8. Adîncimea camerei de dormit — B_2.
9. Adîncimea logiei — B_3.
10. Înălțimea încăperilor — H.
11. Coeficientul de modificare a iluminării în funcție de mărimea suprafeței prin care pătrunde lumina — $K = \frac{B_1 + B_3}{H}$

12. Suma minimă a adîncimilor încăperilor anexe ale apartamentului de două camere, suprafața bucătăriei și a grupului sanitar fiind de 10 m², iar lățimea vestibulului de 1,40 m — B_5.
13. Adîncimea camerei de locuit în apartamentul de o cameră — B_4.
14. Suprafața acestei camere — F_4.
15. Raportul între înălțimea și adîncimea camerei de dormit — P.
16. Raportul între lățimea și adîncimea camerei de locuit a apartamentului de o cameră — R.

Au rezultat relații reciproce, determinate analitic, între diferitele variabile. Cinci dintre ele F, F_1, F_3, K și q, au fost luate drept parametri, celelalte 11 fiind variabile dependente.

Au fost alese, cu ajutorul mașinii, limitele de modificare a parametrilor, luîndu-se în calcul mai bine de 12 000 de variante.

Aprecierea economicității variantelor obținute a fost făcută, avîndu-se în vedere următoarele considerente :

1. Toate elementele ce influențează prețul au fost împărțite în 3 grupuri : verticale (ziduri și pereți despărțitori), orizontale (planșee, pardoseală și acoperiș) și celelalte (instalații).

2. Micșorarea elementelor din grupele a 2-a și a 3-a, atrăgînd după sine scăderea calității secțiunii de locuit, iar folosirea materialelor de construcție eficiente, influențînd economicește în egală măsură secțiunea rezolvată în plan, în mod satisfăcător sau nesatisfăcător, singura rezervă pentru ieftinirea sa rămîne micșorarea raportului cantității de elemente verticale față de suprafața locuibilă.

Acest raport a fost exprimat în formula

$$S = \frac{[23\,l + 7\,(B_1 + B_2 + B_3) + B_5]\,H}{2\,(F + F_4 - 6)}$$

în care 23 și 7 corespund elementelor verticale ale secțiunii, iar 6 suprafeței în m² a logiei. Raportul S a fost luat drept indice principal de economicitate a variantelor secțiunii de locuit.

Au fost calculate apoi la mașină schimbările ce intervin prin modificarea parametrilor, limitîndu-se răspunsurile prin anumite condiții ce rezultă din normele și practica construcțiilor :

$$0{,}5 \leqslant P \leqslant 2{,}0$$
$$2{,}4 \leqslant H \leqslant 3{,}3$$
$$B_3 \geqslant 1{,}5$$
$$F_3 \geqslant 9$$
$$0{,}5 \leqslant R \leqslant 2{,}0$$

Au rezultat 698 variante, a căror analiză a permis să se stabilească prin grafice unele aspecte ale legăturii reciproce între parametrii economici și de plan ai secțiunii.

Astfel, după cum era de așteptat, s-a confirmat că micșorarea suprafeței de locuit atrage după sine înrăutățirea indicilor economici (fig. 10).

Dacă se va socoti costul elementelor verticale la 50% din costul total al secțiunii, iar costul unui m² de suprafață de locuit al unui apartament convențional de 50 m² se va lua drept 100%, va rezulta că prin mărirea suprafeței cu un m² (între limitele de la 27 la 40 m²), costul unui m² suprafață de locuit se va micșora cu cca. 1,75%.

Graficul relației dintre S și H (fig. 11) arată că, prin mărirea înălțimii încăperii, la fiecare 10 cm (între limitele 2,50—2,80 m) construcția se scumpește cu cca. 2%. La aceeași înălțime de încăpere, mărirea cu un m² a suprafeței de locuit duce la scăderea costului pe m² cu cca. 1%.

A rezultat, de asemenea, că în variantele F = 45m² și F = 40m², mărirea lui H, în limitele de la 2,50 la 3,10 m, nu dă rezultate simțitoare pentru o mai bună iluminare a camerei de zi.

Analiza a confirmat relații, cunoscute din practică, între înălțimile încăperilor, suprafața medie a apartamentului și indicii economici ai secțiilor, dînd totodată și o exprimare matematică noilor raporturi stabilite între parametrii secțiunilor de locuit.

« Arhitectura S.S.S.R. », Moscova, nr. 3/1964

10

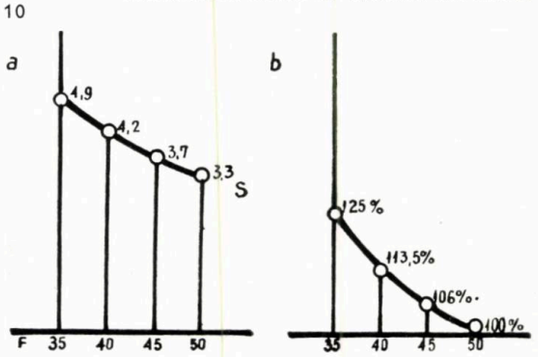

11

Ing. Nicolae Mărgărit și arh. Victor Fulicea

ORAȘUL ȘI CIRCULAȚIA URBANĂ

București, Editura Technică, 1964, 160 pag. 83 fotografii, desene și diagrame.

Rezolvarea circulației urbane suscită astăzi, pe tărîm mondial, discuții din ce în ce mai controversate. Dacă în țara noastră nu au apărut încă numeroasele consecințe ale unei puternice motorizări, în străinătate cercurile de specialitate își pun nenumărate probleme, din care unele — esențiale chiar — nu sînt încă rezolvate. Numeroase publicații de specialitate dezbat aceste probleme și încearcă să tragă concluzii, pe baza unor prime experiențe efectuate pe construcții și amenajări realizate. Apariția lucrării deschide și la noi un capitol nou în literatura tehnică urbanistică.

Caracterul lucrării apare multilateral, modul de abordare a problemei circulației urbane înscriindu-se, de la început, în funcțiunile urbanistice ale orașelor, ca parte integrantă din viața acestora.

De aceea un important capitol îl constituie « Orașul », în care, cu un deosebit spirit de sinteză, se tratează funcțiunile de bază și părțile componente ale acestuia, precum și structura lui obținută prin organizarea teritoriului. Pornind de la aceste elemente, se arată factorii care generează circulația în orașe, dezvoltarea acestora în stadiul actual, precum și perspectivele de viitor. Capitolul, în întregimea sa, are drept scop situarea cititorului în miezul problemei pe care o constituie astăzi circulația urbană în viața orașului.

Următoarele două capitole, intitulate « Circulația » și « Organizarea modernă a circulației în orașe », tratează propriu-zis și sub toate aspectele ei tehnice problema circulației urbane, începînd cu unitățile fizice elementare, cu dinamica lor și cu elementele geometrice în circulația rutieră, trecînd apoi la căile de organizare și ameliorare a acesteia: reorganizarea rețelei stradale, reprofilarea profilelor transversale, amenajarea diferitelor tipuri de intersecții, distribuirea dotărilor de rețea, precum și asigurarea în bune condiții a circulației pietonilor. În aceste capitole de bază ale lucrării sînt adunate, organizate și grupate în mod sintetic principalele probleme și date ce intervin în proiectarea modernă de sistematizare a orașelor, specifice acestui domeniu de activitate.

În capitolul ce urmează, intitulat « Tehnica circulației », autorii insistă în mod deosebit asupra caracterului științific pe care trebuie — și poate — să îl ia tratarea problemelor de circulație urbană. Rezultă de aici necesitatea perfecționării unei metodologii proprii în elaborarea studiilor de circulație, în stabilirea și furnizarea tuturor datelor pentru proiectarea și construcția străzilor, precum și în determinarea măsurilor corespunzătoare pentru a se asigura funcționarea în bune condiții a întregii rețele a orașului. Se subliniază în mod deosebit colaborarea ce trebuie asigurată între factorii de specialitate din diferitele țări, în ceea ce privește eforturile ce se depun pe tărîm mondial în vederea unor studii și cercetări, de concluziile cărora depinde în bună parte desăvîrșirea unei metodologii internaționale unitare, precum și în ceea ce privește elucidarea unor probleme ce sînt încă și astăzi controversate.

În această lucrare, proiectantul de specialitate își poate găsi datele necesare, judicios organizate, însoțite de definiții și explicații complimentare. În același timp, cititorul cu preocupări diverse își poate pe deplin explica fenomenul care face astăzi ca marile orașe să-și părăsească, unul după altul, canoanele clasice ale structurii moștenite din trecut, îmbrăcînd forme noi constructive, pentru o viață nouă, ca efect al dezvoltării unei tehnici avansate.

Lucrarea atinge doar unele aspecte ale problemei transportului în comun și menționează, în treacăt, pe cele ale transportului feroviar, aerian și pe apă; de altfel, autorii arată că nu au avut intenția decît de a semnala unele consecințe din aceste domenii, ce constituie practic alte specialități. Este poate unica deficiență a lucrării, datorită probabil unui anumit cadru editorial stabilit inițial mai strîns, și aceasta pentru că în orașele moderne circulația se împletește în mod organic în diferitele sale forme de manifestare.

Caracterul original al lucrării constă și în faptul că autorii își expun părerile proprii și în unele probleme controversate încă în domeniul cercetărilor. Bazîndu-se pe o temeinică documentare de specialitate, ei arată în mod critic opiniile emise de diversele cercuri de cercetători și teoreticieni, trăgînd apoi concluzii proprii, totdeauna interesante și plauzibile, ce urmează desigur a fi ulterior confirmate sau infirmate de studiile și cercetările ce vor trebui întreprinse de acum înainte în mod sistematic, în domeniul circulației urbane.

Apariția lucrării ing. Mărgărit și arh. Fulicea constituie un valoros început în literatura tehnică de specialitate de la noi. Ea reprezintă o prețioasă contribuție pentru elaborarea studiilor de sistematizare din țara noastră și poate să constituie un îndreptar în acest domeniu cu largi perspective de dezvoltare.

Arh. Dinu Vernescu, arh. Radu Gherghel

Arh. Z. Solomon, ing. St. Georgescu

PROIECTAREA FUNCȚIONALĂ A ELEMENTELOR DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

București, Editura Tehnică, 1964 370 pag., 263 ilustrații, cu o bibliografie

De curînd, prin grija Editurii Tehnice, a apărut volumul « *Proiectarea funcțională a elementelor de construcții industriale* ».

Marele avînt constructiv din ultimii ani din țara noastră impune — într-o măsură nemaiîntîlnită — adîncirea problemelor legate de proiectarea corectă și economică a elementelor de construcții industriale și civile.

În prefața cărții se arată că, spre deosebire de vechile materiale și metode de execuție cu care se realizau altădată construcții masive, grele și scumpe, lucrarea relevă procedeele noi corespunzătoare necesităților unor clădiri industriale situate la un nivel contemporan.

Autorii, arh. Z. Solomon și ing. St. Georgescu, au urmărit studiul unor elemente de construcții industriale — acoperișuri, pereți, ferestre, luminatoare și pardoseli — prin prisma unor noi concepții în care clădirile industriale nu sînt considerate simple obiecte inerte, ci bunuri, avînd o anumită comportare în timp, o viață a lor.

Această comportare se manifestă prin modul în care materialele și metodele noi, utilizate în realizarea construcțiilor industriale, reacționează față de mediul în care sînt amplasate, prin modul în care răspund la condițiile de climă, temperatură, umiditate, agenți exteriori și interiori.

Autorii au urmărit o cît mai largă diversitate în alegerea exemplelor, încercînd totuși să nu piardă din vedere centrarea analizei pe exemplele caracteristice.

Lucrarea analizează atent însușirile și comportările fiecărui material pus în operă, atît cît este necesar și unde este necesar a fi utilizat.

Prezentarea problemelor expuse în lucrare se face în mod complex, atît din punct de vedere estetic cît și constructiv-funcțional, constituind un îndrumar și totodată un apel adresat inginerilor și arhitecților în scopul cercetării și rezolvării acestor probleme într-o strînsă și perfectă colaborare.

Pentru arhitectul ce proiectează în domeniul industrial, volumul pe care-l prezentăm îi întărește convingerea că tehnica poate fi stăpînită destul de bine prin cunoașterea procedeelor fundamentale de construcție, cu toate posibilitățile lor combinatrice; dar acea finețe, cu care fiecare detaliu tehnic este pus de acord cu partea corespunzătoare gîndirii de ansamblu, poate fi atinsă numai prin îmbogățirea continuă a cunoștințelor legate de materiale și procedee noi.

Cercetarea materialului ce-l cuprinde lucrarea arh. Z. Solomon, și ing. St. Georgescu lasă convingerea că în procesul de creație arhitecturală, esențială este nu numai găsirea unor idei valabile legate de plastică sau partiu, ci și știința — cunoașterea prelucrării și detalierii acestor idei, fiindcă realizarea unei lucrări de arhitectură este, pe lîngă un proces de creație, și o chestiune de pricepere și abilitate tehnică.

Necesitatea primordială a lucrării prezentate rezultă și din extinderea domeniului industriilor în care condițiile de funcționalitate devin din ce în ce mai pretențioase, predominante și determinante pentru o desfășurare în perfecte condițiuni a activității lor. Ea are meritul că împlinește una din necesitățile stringente ale proiectării clădirilor industriale — înscriindu-se pe o linie nouă în rezolvarea complexă a elementelor de construcție — dar i se poate reproșa lipsa unei sintetizări a concluziilor pentru fiecare capitol analizat.

N-am da o imagine îndeajuns de conturată a lucrării dacă nu am menționa bogatul material prezentat în completarea textului, fotografii, desene de detaliu, diagrame, tabele etc. și ampla bibliografie, de dată recentă, cercetată de autori.

A-h. Mircea Enescu

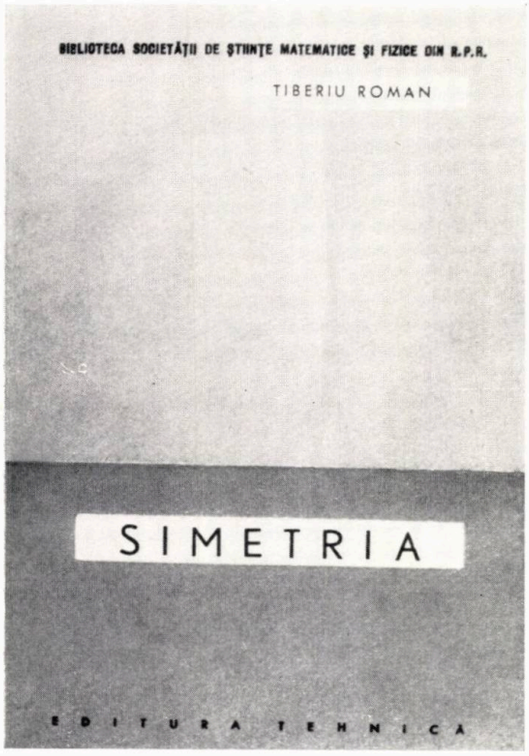

Tiberiu Roman
SIMETRIA
Editura Tehnică, 1963,
256 pag., 224 fig.

Lucrarea constituie, după cum o arată și subtitlul, o prezentare matematică a unor fenomene din natură și artă. Autorul pleacă de la numeroase exemple alese din domeniul artei decorative, arhitecturii, cristalografiei, biologiei, fizicii și chimiei, pentru a ajunge la o sistematizare completă, cu ajutorul teoriei grupurilor, a simetriilor în plan și în spațiu.

Simetria vine de la grecescul συμμετρία care înseamnă « măsurare laolaltă » sau comensurabilitate. Așa se explică de ce *Euclid* nu introduce cuvîntul de simetrie nici acolo unde noțiunea, în sensul cunoscut din geometria elementară, este utilizată. *Vitruviu* păstrează încă sensul etimologic al simetriei, dar pe care aproape îl confundă cu proporția.

Sensul cunoscut, restrîns, al simetriei (față de un punct, de o dreaptă sau de un plan) pare deci să se fi introdus mai tîrziu, iar la sensul general etimologic pare să se fi revenit o dată cu cercetările de cristalografie, la mijlocul sec. XIX.

Cartea lui *Tiberiu Roman* tratează simetria în acest sens general, care de fapt este și cel etimologic, definind-o în termeni matematici moderni ca o *transformare punctuală congruentă a unei figuri în ea însăși* (transformare punctuală înseamnînd: trecerea cu reciprocitate de la un punct la altul; iar congruentă însemnînd: cu păstrarea distanțelor între puncte). Odată descrise aceste transformări esențiale, se trece la compunerea lor, arătîndu-se că ele formează un *grup*, adică o mulțime din care, prin compunerea elementelor, nu se iese. Pe bază de exemple din natură și artă (mai ales decorativă) și cu ajutorul noțiunilor de *grup*, *subgrup* etc. se clasifică simetriile, atît ale figurilor plane finite (rozete) și infinite (chenare, mozaicuri), cît și ale corpurilor tridimensionale finite (poliedre, cristale) și infinite (coloane, rețele spațiale).

Cartea lui *Tiberiu Roman* epuizează problema simetriei în adîncime, pe o linie de specialitate, dar o extinde și în suprafață multilateral, atingînd numeroase domenii.

Ceea ce poate să rețină arhitectul din această carte este că matematica abstractizează, sistematizează și chiar determină, calitativ și cantitativ, posibilitățile naturii și — plecînd de la acestea — ale artei, posibilități pe care științele particulare (inclusiv arhitectura), nu de puține ori, le-au regăsit, completat și transformat.

Desigur, arhitectul nu poate — și nici nu este cazul — să urmărească desfășurarea tuturor demonstrațiilor și determinărilor, fără însușirea metodei matematice a teoriei grupurilor, dar cartea, odată cu o serie de scheme generale de simetrie, îl pune pe arhitect în contact cu alte domenii — ornamentica și cristalografia, — care îi pot fi de folos, tocmai fiindcă matematica a găsit analogiile lor cu arhitectura.

Mai mult, exemplificarea de artă decorativă și arhitecturală din această carte poate să sugereze arhitectului — odată cu sistematizarea simetriilor — noi *căutări*, introducînd criteriile specifice estetice, funcționale și constructive. Simetriile plane stau la baza ornamenticii și a planurilor, de la locuință pînă la ansambluri, iar simetriile spațiale stau la baza construcției spațiale și structurilor. Desigur, aceste baze nu sînt unice dar pot constitui ceea ce în alte domenii rămîne logica formală.

Cartea lui *Tiberiu Roman*, pe lîngă meritele de specialitate, are și meritul, pentru arhitecți, de a adăuga la recomandările lui *Vitruviu* de « a rezolva prin calcule și metode geometrice chestiunile dificile ale simetriei » (cartea I, cap. I), o cercetare de ordin general, la un nivel tehnic și științific actual.

Conf. arh. Adrian Gheorghiu

Konrad Wachsmann
WENDEPUNKT IM BAUEN
Punct de cotitură în construcții
Wiesbaden, Krausskopf Verlag, 1959
239 pag., 358 ilustrații

Autorul volumului este astăzi una din personalitățile cele mai cunoscute din rîndul acelor arhitecți din Occident care luptă pentru industrializarea construcțiilor.

Această carte, care este într-un fel o sinteză cuprinzătoare a concepțiilor sale în domeniul construcțiilor și al arhitecturii, prezintă, ca atare, interes pentru cunoașterea uneia din tendințele și caracter progresist în construcții, existente în țările capitaliste dezvoltate.

Teza de bază, de la care pornește întreaga analiză făcută de autor, o formează constatarea că industrializarea cuprinde treptat toate ramurile de activitate constructivă, ea pătrunzînd în construcții de la finele secolului trecut.

Dat fiind că acest fapt obiectiv, de neînlăturat, nu mai poate fi ignorat, autorul consideră, în mod justificat, că el trebuie să stea în centrul atenției, cerînd o reconsiderare a noțiunilor din construcții.

Arătînd că *procesele industriale* de producție au o continuitate de relativ lungă durată (« infinită ») autorul subliniază că industria nu mai trebuie privită ca producător-furnizor exterior al construcțiilor, ci trebuie inclusă în sfera influenței active a proiectării, care, la rîndul ei, trebuie să țină seama de necesitățile obiective ale unei producții în flux continuu.

După ce analizează în detaliu principiile modulării, ale prefabricării și ale asamblării prin montaj — capitole deosebit de interesante, asupra cărora însă nu insistăm din lipsă de spațiu — autorul arată cîteva exemple concrete:

O mare fabrică de case din lemn, care permite montarea unui apartament în cel mult 8 ore; o *structură mobilă* pentru hale, bazată pe asamblarea unor elemente tubulare pentru structură, completate cu pereți despărțitori mobili; o altă structură tubulară pentru hale, care, din țevi de două dimensiuni și 4 piese de legătură, formează, la prima treaptă de asamblare (cea uzinală), elemente universale cu o greutate sub 5 t care se înscriu în gabarite de 10 × 3 × 1 m și permit montarea unor hale foarte diferite, cu deschideri în consolă de pînă la 50 m.

Autorul analizează mai departe problema profilului profesional al arhitectului, expunînd pe larg metodele folosite și experiența dobîndită în învățămîntul superior. El preconizează generalizarea sistemului de învățămînt concretizat prin puține cursuri de bază, completate cu o muncă intensă, în grupe complexe de seminar, formate din 18—24 persoane, care sub o aceeași conducere, în cadrul acelorași teme generale, abordează toate aspectele arhitecturii și construcțiilor, fiind ajutate periodic prin prezentări și expuneri făcute de experți invitați.

În concluzie, autorul întrezărește scindarea activității de proiectare în două ramuri net distincte: pe de o parte, proiectarea elementelor universale, care se desfășoară coordonat cu cercetarea și se încheie cu punerea în funcțiune a unității producătoare, iar pe de altă parte — proiectarea diverselor asamblări, pe baza acestor elemente universale.

Cu toată adîncimea analizei sînt totuși unele observații de făcut asupra acestei lucrări de o deosebită valoare teoretică. Astfel, sare în ochi faptul că toate exemplele finalizate (nu numai cele analizate în detaliu, ci și cele amintite în treacăt) cu privire la principiul elementelor universale, care prin asamblare să permită o mare varietate de rezolvări, se referă la construcții parter. Astfel, problema planșeelor portante, a elementelor verticale portante (a căror dimensionări ar trebui schimbate sensibil în funcție de deschideri și număr de caturi) — factori care în *aceste* cazuri acționează mult mai puternic decît la clădirile parter, nu sînt amintite în paginile cărții.

De asemenea, structurile halelor — cel puțin cele analizate în detaliu — sînt concepute pentru condiții climatice diferite de cele din țara noastră.

Arh. Gh. Sebestyén

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECŢILOR

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

CONFERINŢE

În cadrul ciclului de conferinţe « Probleme de materialism istoric », la 7 aprilie a.c. a vorbit conf. univ. Ion Rebedeu despre « Formă şi conţinut în artă ».

În ziua de 14 aprilie a.c. scriitorul Toma George Maiorescu a prezentat impresii dintr-un bogat itinerar de călătorie printr-o serie de oraşe din Europa şi America de sud: Palermo, Genova, Rio de Janeiro, Brasilia, Santo, São Paolo. Numeroase diapozitive şi un film au ilustrat conferinţa.

În cadrul ciclului de conferinţe « Metode şi soluţii noi în proiectarea arhitecturală şi urbanistică », în ziua de 21 aprilie a.c., arhitecţii Gabriela Bertumé, Şena Farb şi Gheorghe Sebestyén au conferenţiat despre « Aspecte economice în proiectarea ansamblurilor. »

Arhitectul Dan Bădic a făcut — în ziua de 28 aprilie a.c. — o expunere, ilustrată cu diapozitive color, asupra impresiilor culese cu ocazia călătoriei întreprinse în Italia şi Franţa.

O interesantă şi bogat ilustrată prezentare a unor aspecte ale problemelor de arhitectură şi sistematizare din Japonia, S.U.A. şi Brazilia a fost făcută, în ziua de 5 mai a.c., de către prof. arh. Nicolae Bădescu, preşedinte al C.S.C.A.S.

O prezentare similară, însoţită de numeroase diapozitive, a fost făcută în ziua de 26 mai a. c. de prof. arh. Horia Maicu, arhitect-şef al S.P.C.

Sub titlul «Arhitectura italiană de-a lungul veacurilor», în ziua de 19 mai crt., arh. Camil Roguschi a prezentat numeroase diapozitive color înfăţişînd lucrări ale maeştrilor arhitecţi italieni ridicate în decursul secolelor.

EXPOZIŢII

La 21 aprilie a.c., în sala de expoziţie a Casei Arhitectului a avut loc vernisajul expoziţiei anuale de arhitectură pe anul 1963. Au fost expuse numeroase lucrări selecţionate de comisia de judecare — proiecte şi fotografii reprezentînd diferite realizări ale arhitecţilor din institutele de proiectare bucureştene sau din cadrul D.S.A.P.C.-urilor din ţară, în cursul anului 1963.

Cu ocazia conferinţei ţinute în ziua de 28 aprilie de arh. Dan Bădic, a fost deschisă şi o expoziţie cuprinzînd fotografii realizate de conferenţiar în Italia şi Franţa.

În cadrul concursului pentru afişul expoziţiei « Arhitectura în R.P.R. », sala de la Casa Arhitectului a adăpostit între 8—22 mai a.c. numeroase lucrări de afişaj cu acest subiect.

PREMIILE ANUALE ALE UNIUNII ARHITECŢILOR PE ANUL 1963

Pentru stimularea creaţiei în domeniul arhitecturii, Uniunea Arhitecţilor a acordat, ca şi în alţi ani, premii şi menţiuni unor lucrări realizate de arhitecţi în decursul anului 1963. Juriul a fost format din arhitecţii Tiberiu Niga, Octav Doicescu, Ascanio Damian, Gheorghe Pavlu, Ignace Şerban, Constantin Enache.

Au fost acordate următoarele premii şi menţiuni:

A. 1. Premiul U. A. pe anul 1963:

Arhitecţilor Mircea Enescu, Adrian Stănescu, Dumitru Iacob, Valentin Stratu, pentru lucrarea « *Fabrica de armături neferoase şi echipament metalic (FANEM) din Bucureşti* ».

2. Menţiuni:

Arhitecţilor Sara Lychiardopol, Constantin Săvescu, Alexandra Florian, Mariana Bucur, pentru « *Centrul comercial şi social-cultural de cartier Ţiglina-Galaţi* ».

Arhitecţilor Sully Bercovici, Maria Bărbulescu, Margareta Dîmboianu, Miron Hoffman, Ion Moscu, pentru lucrarea « *Ansamblul de locuinţe Balta-Albă — centru* ».

Arhitectului Paul Mihalik, pentru lucrarea « *Atelier de întreţinere mecanică şi electrică — Combinatul metalurgic Galaţi* ».

Arhitecţilor Victor Sebestyén, Constantin Frumuzache, Albert Naiman, Stelian Catina, Adriana Tănăsoiu, Bogdan Gheorghiu, pentru lucrarea « *Ansamblul de locuinţe Ţiglina I — Galaţi* ».

Arhitecţilor Şerban Manolescu, Ion Răducanu, Emilia Crăciun, pentru lucrarea « *Locuinţe în zona Gării Constanţa — etapa a II-a, blocuri-tip A* ».

B. 1. Premiul special pentru proiectare-tip şi tehnică avansată:

Arhitecţilor Gustav Gusti, Tiberiu Niga şi inginerului Mozes Drimer, pentru lucrarea « *Blocuri din panouri mari* ».

3. Menţiuni:

Arhitecţilor Nicolae Petraşincu, Margareta Stănescu, Alexandru Costin, pentru lucrarea « *Sedii raionale de partid* ».

Arhitecţilor Viorica Petrovici, Alexandra Florian, pentru lucrarea « *Clădiri de locuit pentru Gostat* ».

Arhitectei Mariana Bucur, pentru lucrarea « *Cinematograf cu 500 de locuri* ».

C. 1. Premiul special pentru lucrările realizate de arhitecţi tineri din D.S.A.P.C.-uri.

Arhitectei Eleonora Zarzăr-Călinescu, pentru lucrarea « *Anexa socială motor II — presaj unic — Uzinele « Steagul Roşu » — Braşov* ».

2. Menţiuni:

a) Arhitectului Ştefan Cocioabă, pentru lucrarea « *Restaurantul « Braţeş » din grădina publică din Galaţi* ».

b) Arhitectului Horia Constantinescu, pentru lucrarea « *Ansamblul de locuinţe « Ana Ipătescu » din Suceava* ».

c) Arhitecţilor Aurelia Fackelmann, Ion Fackelmann, pentru lucrarea « *Bloc de locuinţe cu 56 de apartamente pe bd. Republicii nr. 10 din Timişoara* ».

În afara premiilor şi menţiunilor de mai sus, au mai fost acordate 17 recompense constînd în finanţarea de deplasări în străinătate pentru documentare.

CONCURSUL PUBLIC DE IDEI PENTRU SISTEMATIZAREA UNUI CARTIER DE LOCUIT

La începutul anului, Uniunea Arhitecţilor împreună cu CSCAS au organizat un concurs de idei pentru sistematizarea unui cartier de locuit. Scopul concursului a fost obţinerea unor soluţii de principiu pentru organizarea generală a unui cartier, precum şi obţinerea unor soluţii de detaliu în organizarea unităţilor urbanistice complexe.

Juriul, care a fost compus din arhitecţii Gustav Gusti, Horia Maicu, Ghe rghe Pavlu, Nicolae Nedelescu, Dorian Hardt, Romeo Rău, Traian Chiţulescu, a analizat cele 44 proiecte prezentate de arhitecţi din toată ţara şi a atribuit următoarele premii şi menţiuni:

Premiul I

Arhitecţilor Constantin Săvescu, Clarice Wohl, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea, Romeo Belea, Adrian Panaitescu.

Premiul II—III ex aequo

Arhitecţilor Constantin Dobre, Cornel Dumitrescu, Mircea Mihai, Radu Tănăsoiu, Toma Olteanu.

Premiul II—III ex aequo

Arhitecţilor Gabriela Bertumé, Şena Farb.

Menţiuni:

Colectivelor formate din:

a. Arhitecţii Horia Hudiţă, Lidia Ghelman.

b. Arhitecţii Boris Grünberg, Mihaela Slomnescu, Ion Geicu, Traian Popescu, Petre Derer.

c. Arhitecţii Tiberiu Kölönte, Andrei Varnai şi cond. arh. Carol Bartha.

d. Arhitecţii Gheorghe Dumitraşcu, Ion Grigorescu, Şerban Manolescu, Dan Rusovan, Ion Răducanu.

e. Arhitecţii Aurelian Trişcu, Oprişan Ciurea, Adrian Panaitescu, Antonia Teodorov.

PREMII ŞI RECOMPENSE ALE UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. PENTRU ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE

Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. a acordat pentru stimularea activităţii de sistematizare, pe anul 1963, două premii şi anume:

arhitecţilor Boris Grünberg şi Victor Sebestyén — autori, şi Ion Geicu — coautor, pentru lucrarea « *Schiţa de sistematizare a oraşului Galaţi* »;

arhitectului Constantin Enache pentru lucrarea « *Detaliu de sistematizare a zonei industriale Iaşi* ».

De asemenea s-a acordat şi un număr de şase recompense constînd din finanţarea integrală sau parţială a unor călătorii peste hotare.

VIZITE DE PESTE HOTARE

O delegaţie de arhitecţi din R.S.F. Jugoslavia — Vladimir Ivanovici — Zagreb şi Miodrag Matici — Belgrad, — ne-au vizitat ţara între 9 şi 22 mai a.c.

În afara unor obiective culturale, sociale, industriale şi de interes istoric din Capitală, Galaţi, Braşov, de pe Valea Prahovei şi Litoral, oaspeţii au făcut o serie de vizite la diferite institute de proiectare — I.P.B., I.S.C.A.S., I.P.C.T. — unde au fost informaţi asupra problemelor de sistematizare şi reconstrucţie ale oraşelor noastre, de tipizare în construcţiile civile etc.

PLENARA FILIALEI GALAŢI A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

În zilele de 24—26 aprilie a.c. s-au desfăşurat la Galaţi lucrările plenarei filialei locale a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. Plenara a avut ca temă probleme ale sistematizării şi reconstrucţiei oraşului Galaţi.

La lucrări au participat: C. Scarlat, membru al C.C. al P.M.R. şi prim-secretar al Comitetului regional al P.M.R. Galaţi, prof. arh. G. Gusti, vicepreşedinte al C.S.C.A.S., ing. L. Stoian, secretar al Comitetului regional P.M.R. Galaţi, prof. arh. M. Locar, membru în C.S.C.A.S., C. Dumitrache, preşedinte al Comitetului executiv al Sfatului popular regional Galaţi, arh. A. Moisescu şi L. David, secretari ai Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., ing. V. Plesnilă, vicepreşedinte al Comitetului executiv al Sfatului popular regional Galaţi, arhitecţi, ingineri, oameni de ştiinţă şi artă din oraşul Galaţi, arhitecţi invitaţi din Bucureşti şi din alte oraşe ale ţării.

Pentru o mai bună cuprindere şi cunoaştere de către participanţi a problemelor specifice oraşului, probleme care urmau să formeze obiectul dezbaterilor plenarei, în programul lucrărilor a fost inclusă, chiar în prima zi, vizitarea oraşului. Deosebit de utilă a fost plimbarea pe Dunăre. Desfăşurarea frontului oraşului şi al zonei portuare spre această magistrală naturală de circulaţie a oferit imagini lămuritoare asupra caracterului specific al aspectului general şi al siluetei oraşului.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor plenarei şi în referatul de prezentare a fost subliniată importanţa pe care o are acest eveniment pentru activitatea de reconstrucţie socialistă a oraşului Galaţi, plenara avînd ca scop o largă dezbatere a problemelor actuale ale arhitecturii şi urbanismului, îndeosebi în ceea ce priveşte aspectele locale.

★

În referatul cuprinzător, prezentat de arh. O. Chivu, director tehnic al D.S.A.P.C.-Galaţi, s-a făcut o trecere în revistă a etapelor de dezvoltare a oraşului Galaţi şi a principalelor probleme puse de sistematizarea şi reconstrucţia lui, referat din care redăm următoarele:

« Amplasarea marelui combinat siderurgic constituie un eveniment de o importanţă deosebită pentru dezvoltarea oraşului Galaţi. Potrivit Directivelor Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn, obiectivul cel mai important în perioada 1960—1970, pentru realizarea căruia vor fi concentrate însemnate mijloace financiare şi cele mai bune forţe tehnice şi organizatorice, este construcţia noului combinat siderurgic, pîrghie hotărîtoare în dezvoltarea întregii economii naţionale în anii următori. . .

Concomitent se prevăd dezvoltări însemnate ale ramurilor industriale existente: metalurgie, construcţii navale, industrii textile şi alimentare, accentuîndu-se astfel profilul industrial al oraşului.

Realizarea acestor investiţii masive în industrie constituie desigur un salt calitativ pentru toate celelalte ramuri de activitate şi creează premize noi pentru dezvoltarea şi reconstrucţia multilaterală a oraşului. Aceste premize au stat la baza schiţei de sistematizare întocmite în anul 1962 şi a programului de reconstrucţie care s-a desfăşurat în ultima vreme. . .

Printre problemele importante pe care le ridică dezvoltarea industrială a oraşului Galaţi se numără şi realizarea unor legături de circulaţie corespunzătoare cu celelalte centre industriale şi în special cu teritoriul înconjurător. . .

Se acordă o importanţă deosebită legăturii cu oraşul Brăila, a cărui industrializare accentuată în ultima perioadă creează premizele unei cooperări multilaterale între cele două oraşe.

O altă problemă căreia i s-a acordat o atenţie deosebită în cadrul schiţei de sistematizare a fost reorganizarea reţelei de artere magistrale. Pentru rezolvarea acesteia s-a ţinut seama de redistribuirea punctelor de interes în raport cu zona de locuit, prin crearea celor două noi zone industriale (C.S.G. şi zona nord).

Orientarea unilaterală a tramei stradale existente spre zona portului a fost completată printr-o arteră nouă către intrarea principală a combinatului siderurgic, trecînd pe un viaduct peste Valea Cătuşa. Această arteră va permite în acelaşi timp legătura cu zona actualului centru, prin strada 1 Mai, şi cu şoseaua de deservire a zonei portuare. Realizarea acestor artere determină şi poziţia noului centru de greutate al oraşului, care se deplasează astfel spre vest, în direcţia combinatului, zonă în care se dezvoltă şi noile cartiere de locuinţe. . .

Problema repartiţiei fondului de locuit, în ipoteza creşterii intense a populaţiei oraşului şi a măririi indicelui de suprafaţă locuibilă pe locuitor, în etapa de perspectivă, a făcut obiectul unei analize aprofundate în cadrul schiţei de sistematizare. Pentru atingerea unui indice de 10 m^2 locuibili pe locuitor este necesar a se realiza un număr de cca. 50 000 de apartamente convenţionale a 30 m^2 locuibili, ţinînd seamă şi de pierderile din fondul construit existent în etapa analizată.

Amplasarea noilor cartiere de locuit se prevede pe terasele superioare ale oraşului, în paralel cu extinderea şi restructurarea zonei de locuit la vest de strada Coşbuc şi ocuparea platoului situat la sud-vest de Valea Ţiglinei. . .

Organizarea zonei de locuit se va realiza pe baza principiului unităţilor urbanistice complexe, asigurîndu-se astfel repartiţia uniformă a dotărilor pe teritoriul oraşului, eliminarea circulaţiilor de tranzit din interiorul unităţilor de locuit şi utilizarea economică a terenului. . .

Dezvoltarea economică a oraşului Galaţi este însoţită, desigur, şi de o creştere corespunzătoare a funcţiunilor administrative şi culturale, în cadrul reţelei de oraşe din ţara noastră. Institutele de învăţămînt superior existente şi celelalte instituţii de cultură vor avea un rol din ce în ce mai important în viaţa oraşului, care va deveni astfel şi un însemnat centru cultural şi de învăţămînt superior. Schiţa de sistematizare a ţinut seama de aceste tendinţe şi a căutat să creeze un cadru corespunzător pentru dezvoltarea acestor instituţii culturale şi de învăţămînt şi să prevadă amplasamentele respective.

Spaţiile plantate, foarte reduse şi neglijate în trecut, urmează a fi dezvoltate în mod simţitor, ţinînd seama şi de necesitatea îmbunătăţirii microclimei. . .

Începutul activităţii practice de reconstrucţie a oraşului Galaţi este marcat prin realizarea ansamblului central, care reprezintă pentru anii 1956—1959 una din lucrările de cea mai mare amploare din ţară. Importanţa lor rezultă nu numai din volumul mare de construcţii, ci şi din aspectul social-politic, acela de a satisface cît mai grabnic necesităţile stringente ale gălăţenilor în domeniul locuinţelor şi dotărilor, de a şterge cît mai grabnic din memoria lor atrocităţile războiului care au transformat oraşul în ruină. Totodată, acest ansamblu constituie o experienţă în domeniul construirii unui centru de oraş, primul de acest fel din ţara noastră. . .

Astăzi, principala activitate este axată pe realizarea fronturilor spre Dunăre şi spre port, cît şi pe amenajarea falezei, lucrări ce se află în curs de desfăşurare.

Apariţia marelui combinat siderurgic a dat oraşului un impuls nou. Ritmul de dezvoltare creşte vertiginos. Satisfacerea necesităţii cazării constructorilor noului combinat devine preocuparea de bază în domeniul construcţiilor de locuinţe. În acest scop, trebuie realizate 2 500—3 000 apartamente pe an, ceea ce, faţă de ritmul de 500—600 apartamente pe an, programate anterior, reprezintă de 5—6 ori mai mult.

Ca urmare a principiilor stabilite prin noua schiţă de sistematizare, activitatea de construcţie a noului oraş se concentrează cu precădere în zona de vest şi anume în cartierele Ţiglina I şi II. . .

În perspectiva imediată se pune o problemă teoretică şi de soluţionare practică privind concepţia noii zone centrale a oraşului.

Dezvoltarea acestei zone va trebui să stabilească de la început o concepţie precisă a funcţiei respective, comparativ cu exemple similare în evoluţia oraşelor, precum şi modul de legătură cu celelalte zone ale oraşului.

Necesitatea punerii în valoare a construcţiilor ce vor face parte din această zonă va condiţiona rezolvarea componenţei sale, astfel încît să se evite separarea construcţiilor administrative de cele social-culturale sau comerciale, şi legătura acestora cu zonele învecinate.

Valorificarea elementului natural, principal, al oraşului — Dunărea — va trebui avut în vedere la soluţionarea acestei zone, ţinînd seama şi de ipoteza realizării în viitor a unui nou acces în oraş dinspre artera de cornişă. . .

Pînă în prezent, prin realizarea ansamblului central, a cartierelor Ţiglina I şi II şi a altor construcţii din oraş, s-a înfăptuit o primă etapă, care oglindeşte de fapt concepţia noastră din ultimii ani, cînd s-a declanşat activitatea majoră de reconstrucţie a oraşului.

De aici înainte, urmează ca, în ritm din ce în ce mai accentuat, oraşul să se dezvolte în toate direcţiile, conform prevederilor stabilite în secţia de sistematizare. . . ».

★

Luînd primul cuvîntul la discuţii, arh. R. Rău a adus unele precizări cu privire la soluţiile propuse prin schiţa de sistematizare şi a scos în evidenţă principalele probleme legate de detalierea şi traducerea în fapt a prevederilor schiţei, care ar trebui să constituie obiectul dezbaterilor din cadrul plenarei. Ca teme de discuţii mai importante, vorbitorul a propus modul de aplicare şi reflectare a principiilor de organizare a unităţilor urbanistice complexe în rezolvarea microraioanelor din cartierul Ţiglina I, — gruparea şi organizarea funcţională a centrului de cartier şi amplasarea lui faţă de zona deservită. O problemă actuală şi mult dezbătută, propusă de vorbitor discuţiei, a mai fost aceea a tratării siluetei oraşului şi cornişei spre Dunăre. Ca probleme care încep să se ridice în sistematizarea a numeroase alte oraşe, dar care se pun cu mai multă acuitate în sistematizarea oraşului Galaţi, au fost sugerate spre discuţie: diferitele aspecte ale rezolvării centrului şi a viitoarei zone centrale a oraşului, aspecte ale rezolvării compoziţiei, conţinutului ansamblului central, a circulaţiei.

Una din problemele care au fost reluate în repetate rînduri de vorbitori a fost aceea referitoare la posibilităţile de extindere în perspectivă a oraşului. Arhitecţii N. Georgescu, C. Enache, inginerii N. Mărgărit şi I. Ciobotaru au subliniat în cuvîntul lor necesitatea asigurării unei posibilităţi de extindere a oraşului pentru

etapa de perspectivă, dincolo de limitele prevăzute prin schița de sistematizare, prin reconsiderarea amplasamentului zonei industriale propuse în partea de nord-vest a orașului. În acest sens, arh. N. Georgescu s-a referit la extinderea spre nord spunînd: « Într-una din planșele pe care le-am văzut în expoziție, se arăta ca posibilă o oarecare extindere în spre lacul Brateș, în nord, și mă întreb de ce zona aceea a industriei locale sau de depozitare vine să ocupe un cartier care, din situația existentă, apare ca neconstruit, ajungînd la o destul de mare apropiere de zona centrală a orașului. De altfel, amplasarea acestei porțiuni care este cuprinsă între calea ferată care merge la gara microraionului 12, de-a lungul magistralei ce duce la intrarea de nord a combinatului, vine să oprească o anumită intenție de conturare a orașului cu o bogată zonă verde. . . ». Din expunerea arh. C. Enache, care s-a ocupat pe larg de problema zonelor industriale, a rezultat chiar că teritoriul afectat zonei industriale din nord-vest este supradimensionat față de necesitățile reale și că amplasarea unora din unitățile propuse a fi grupate în zona de nord-vest, în zona industrială de est, respectiv pe platforma joasă a orașului, în legătură cu zona portului și cu complexul feroviar existent, ar putea prezenta importante avantaje economice și funcționale. Vorbitorul a mai abordat și problema raportului de mărime între suprafața teritoriului aferent zonelor industriale și a celui cuprins în perimetrul construit, arătînd că datorită ponderii și concentrării mari a industriilor în oraș, vor apare dificultăți în ceea ce privește asigurarea posibilităților de cazare a populației, corespunzătoare gradului preconizat de dezvoltarea industriilor. Tot în legătură cu posibilitățile de extindere a orașului, ing. Ciobotaru a spus următoarele: « . . . constat că orașul Galați este un oraș încorsetat din punctul de vedere al posibilităților de dezvoltare; dacă este așa, și realitatea ne-o demonstrează, trebuie să drămuim cu foarte mare atenție teritoriul pe care îl avem la dispoziție, pentru ca funcțiunile orașului să fie repartizate în teritoriu în proporțiile cele mai judicioase. . . De aceea, cred că se pune foarte imperios problema de a se vedea la ce teritorii industriale prevăzute în schiță se poate renunța, pentru a cunoaște din timp posibilitățile reale pe care trebuie să le avem în vedere în dezvoltarea de perspectivă. Aceasta cu atît mai mult cu cît cifra de 200 000 de locuitori înseamnă o populație cazată la 10 m² pe locuitor. Ori, noi știm de la bun început că în perspectivă indicele de locuibilitate va fi mult mai mare. . . »

O altă problemă dezbătută a fost aceea a structurii orașului în funcție de organizarea zonei centrale, de amplasarea principalelor dotări de importanță orășenească și de rezolvarea siluetei și a frontului spre Dunăre.

Ing. N. Damian a apreciat că zona centrală a orașului Galați trebuie rezolvată cît mai curînd deoarece unele dotări cu care va fi mobilată această zonă au și început să fie executate. Această grabă este cu atît mai necesară cu cît dotările respective sînt de importanță politico-administrativă, social-culturală și comercială.

Aducînd salutul oamenilor de artă din orașul Galați, actorul N. Niciu a relevat activitatea și rezultatele pozitive ale arhitecților și urbaniștilor în reconstrucția orașului. În continuare vorbitorul a remarcat: « . . . Sînt de acord că acel centru, așezat unde a fost fixat, va fi un centru artificial fiindcă tendința populației. . . este ca centrul să fie spre Dunăre. . .». În ceea ce privește rezolvarea siluetei și a frontului spre Dunăre, vorbitorul a adăugat: «. . . Dunărea va trebui să arate nu așa cum arată în momentul de față. Eu văd, începînd de la actuala scară monumentală și pînă la Țiglina, numai debarcadere cu ambarcațiuni, cu care gălățenii să-și procure momente plăcute de recreație. . . ».

Din intervențiile referitoare la aceste probleme s-au desprins următoarele păreri aproape unanime:

— necesitatea amplasării și grupării principalelor dotări de importanță orășenească într-o zonă centrală a orașului, organizată astfel încît să fie acuzată orientarea acestuia către Dunăre, care să constituie elementul compozițional dominant;

— stabilirea amplasamentelor dotărilor în cadrul zonei centrale sau în eventuale centre de cartier (soluție susținută de arh. N. Scully și de alți vorbitori) va trebui să țină seamă de condițiile determinate de etapele de realizare și de posibilitățile de încadrare a noilor ansambluri de dotări, atît în situația existentă, într-o primă etapă, cît și în situația de viitor, proiectată;

— la rezolvarea ansamblurilor arhitecturale de pe faleza spre Dunăre și spre Brateș să se țină seamă de condițiile de climă și în special de vînturile dominante.

Aceste idei de bază au fost sintetizate în cuvîntul prof. arh. M. Locar: « Centrul, așa cum a fost prevăzut în schița de sistematizare, axat pe artera principală, pe legătura principală cu combinatul siderurgic, nu poate să ducă la o soluție favorabilă. . .

Nu este vorba de a crea un centru în concepția veche a unei piețe închise, în care să-și găsească locul dotările cele mai importante ale orașului. Orașul, așa cum se dezvoltă Galațiul și cum se dezvoltă orice oraș în concepția noastră actuală, nu are un centru, ci are o zonă centrală, sau o suită de zone centrale, momente importante în desfășurarea acestui nucleu central, care trebuie să polarizeze investițiile cele mai importante, instituțiile cele mai importante ș.a.m.d.

Din acest punct de vedere eu văd, în primul rînd, necesitatea unei revizuiri a schemei stradale în sensul de a realiza o bună fluență a circulației între vest și est. . .

Zona centrală, eu o văd la sud de această axă majoră a orașului, dezvoltată pînă la cealaltă magistrală importantă care este astăzi strada Brăilei și legată organic de celelalte zone de interes ale orașului. . .

MUSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 883

Mi se pare că sugestia făcută de a organiza centrul orașului spre Dunăre nu este logică din punct de vedere al condițiilor naturale, nu este nici favorabilă din punct de vedere al organizării orașului. Noi am vizitat Țiglina și am avut dificultăți să ajungem pînă la faleză din cauza vîntului puternic din aceste zile de primăvară. Vă închipuiți ce s-ar întîmpla cu așa-zisa piață centrală sau zonă centrală deschisă foarte larg spre Dunăre !. . . Cred chiar că nu a fost întîmplătoare organizarea vechiului Galați, adică întoarcerea spatelui său spre Dunăre. . .

Noi vrem să dăm orașului o față spre Dunăre și consider justă această poziție, dar gradarea acestor deschideri spre oraș, dimensionarea lor, suita elementelor care se succed spre nord trebuie altfel făcută. Nu mai vorbesc de plantațiile care trebuie organizate de așa manieră încît să putem bara în cea mai mare măsură efectele nefavorabile ale acestui element natural ».

Prof. arh. Gh. Petrașcu și prof. arh. R. Laurian, scoțînd în evidență importanța rezolvării frontului și falezei spre Dunăre, care reprezintă un potențial deosebit al orașului și un element ce poate fi valorificat cu mult succes pentru crearea unei compoziții urbanistice și arhitecturale specifice orașului, au subliniat necesitatea aprofundării studiilor pentru această parte a orașului înainte de a se trece la realizarea în continuare a construcțiilor.

Ing. N. Mărgărit și arh. M. Silianu au abordat în mod special în cuvîntul lor, pe lîngă unele probleme cu caracter general, probleme de circulație și de transport orășenesc în comun.

Ing. N. Mărgărit a atras atenția proiectanților schiței de sistematizare asupra necesității adîncirii studiilor privind circulația în zona industrială de est și a reconsiderării traseului rocadei în partea de est, în zona cornișei spre Brateș. De asemenea, a arătat că ar fi necesară o mai clară exprimare a penetrației dinspre Brăila și Focșani, care nu trebuie să pătrundă întîmplător în rocadă, ci mai fluent către centrul orașului. Interferența între căile rutiere și calea ferată și căile rutiere între ele, trebuie rezolvată denivelat.

În legătură cu soluțiile propuse pentru transportul în comun, arh. M. Silianu și-a exprimat părerea că în condițiile specifice orașului Galați nu trebuie să se renunțe la transportul în comun cu tramvaiul, acesta fiind singurul care în condițiile actuale poate satisface un transport de mare capacitate.

Numeroși vorbitori au insistat asupra necesității amenajării în cadrul orașului și în teritoriul preorășenesc a unor zone de recreație și agrement.

Arh. Șt. Cocioabă a scos în evidență posibilitățile ample și avantajele pe care le-ar putea oferi amenajarea unui parc de agrement și sport cu baze nautice în partea de nord a orașului, pe malul lacului Brateș. Amenajarea lacului Brateș ar avea și importante consecințe asupra întregului aspect al părții de nord-vest a orașului.

Arh. Șt. Bobocea a subliniat necesitatea amenajării și valorificării unor zone din teritoriul preorășenesc ca locuri de recreație, nu numai pentru populația orașului, dar și pentru populația din regiunea înconjurătoare și a propus ca studiul amenajării acestor zone de recreație și turism să fie făcut în două etape.

În legătură cu aceste probleme au mai semnalat necesitatea construirii unei săli de sport, a amenajării acestor zone de agrement, ing. S. Teodorescu, arh. A. Popa și alți vorbitori.

Acestora le-a răspuns arh. B. Grünberg care, luînd cuvîntul, a spus: « În prevederile schiței de sistematizare este inclusă amenajarea a trei zone de turism și odihnă în teritoriu: una la nord, pe malul lacului Brateș; alta pe malul opus al Dunării în zona Măcin, unde există posibilități de plajă și plantații foarte favorabile; și a treia, la punctul numit « Cotul pisicii ». . . Vreau să arăt însă că aceste chestiuni sînt legate de anumite dificultăți și de investiții destul de serioase. . . »

Referindu-se la realizările noi din oraș, majoritatea vorbitorilor au făcut aprecieri pozitive.

Cu privire la piața centrală a orașului, prof. arh. Gh. Petrașcu a spus: « Mi se pare că această piață are multe merite; este un spațiu care îți oferă satisfacții, chiar dacă se poate discuta că cutare front ar fi trebuit să fie mai înalt pentru ca venind de la Dunăre să-l vezi mai sus, că nu știu care unghi ar fi fost mai bine să nu fie etc. Acestea sînt lucruri de amănunt.

Consider însă că piața pe care orașul Galați o are astăzi, reprezintă o reușită care ar trebui analizată cu atenție de arhitecți, pentru ca nu cumva, umblînd mereu după noutăți, să nu profităm suficient de propria noastră experiență. . . »

Cealaltă mare realizare este cartierul Țiglina, în legătură cu construcția căruia prof. arh. Gh. Petrașcu a spus, printre altele: « Incontestabil că prin amploarea problemei, prin terenul variat, prin noutatea principială cu care a fost făcută, această realizare merită toată atenția și toată stima noastră. Există însă și unele observații critice pe care Țiglina le poate ocaziona și de care este bine să ținem seama în viitoarele noastre lucrări. . .

Țiglina, din punctul de vedere al compoziției urbanistice, nu mi se pare de loc monotonă și chiar are lucruri reușite, desfășurări, incinte. . . În scurta vizită făcută acolo s-a remarcat lipsa unei suficiente deschideri a incintei principale, în special spre faleză, care este închisă cu o bară lungă, rămînînd o simplă spărtură de 15—20 m. . . Totuși, după părerea mea, pe care o susțin fără ezitare, Țiglina este monotonă din punctul de vedere al clădirilor cu care este realizată, prea de multe ori repetate; domină bara, chiar dacă e mai lungă sau mai scurtă; elementele înalte sînt puține și, regret, cam masive. . . Sînt convins însă, că atunci cînd vor crește

copacii, cînd vor apare suprafețe înverzite, cînd copiii se vor juca în incintele bine făcute, Țiglina va deveni mai simpatică decît este în momentul de față ».

Referitor la rezolvarea centrului de cartier Țiglina, prof. arh. M. Locar, a arătat următoarele: « În ceea ce privește centrul de cartier, care a constituit aproape obiectul principal al discuțiilor de arhitectură, sistemul de organizare este just, după părerea mea. Concentrările acestor dotări importante, într-un singur punct de interes, sînt judicioase. Nu știu însă dacă concentrarea nu este dusă prea departe. Mă întreb dacă un centru de cartier care cuprinde în același punct centrul comercial, de deservire, cluburi, toate dotările cartierului, nu este o soluție ce ar trebui abandonată. . . Concentrarea aceasta masivă răpește întregului cartier posibilitatea de a-i da o anumită viață, de a alcătui și alte centre de interes. . . Oamenii, în special poporul nostru, care este comunicativ, care simte nevoia de a se întîlni, consideră că strada aceasta fără viață, în care se succed blocuri anonime, nu oferă acea atmosferă vie a orașului care este cerută de populație și este în tradiția poporului nostru. . . Mi se pare că ideea care a fost încercată aici — aceea de a nu fărîmița, ci de a se întinde această zonă, de a o lega de arterele importante de circulație — este ideea pe care trebuie s-o urmărim ».

În cuvîntul său, arh. A. Moisescu a făcut unele observații interesante asupra metodologiei de elaborare și conținutului schițelor de sistematizare, plecînd de la dinamismul și rapiditatea transformărilor pe care le înregistrează orașele în dezvoltarea lor, datorită ritmului accentuat al procesului de industrializare.

În aceeași ordine de idei, prof. arh. G. Gusti a arătat că « oricît am fi de cunoscători ai perspectivei, ne este foarte greu să exprimăm o imagine fotografică a orașului în anul 1980 », și în continuare: « Noi trebuie să găsim forțe ca să putem exprima într-un anumit fel desfășurarea, în dezvoltarea pe etape generale, a acestui organism viu care este orașul, cu o primă haltă în 1980, indicînd — cu toate că nu cunoaștem elementele tematice de detaliu — acele potențiale și direcții de principiu de dezvoltare, capabile să ne împiedice astăzi de a face greșeli grave, care să dăuneze dezvoltării de mîine ».

Problemele de estetică urbană și arhitecturală, problema varietății și amprentei proprii au fost reluate de numeroși vorbitori. Prof. arh. M. Locar, referindu-se la indicațiile date de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința orășenească de partid a orașului București, privind arhitectura în toate aspectele ei, a spus: « Cred că determinantele acestea de peisaj, geografice etc. cuprind un loc foarte mare, dar locul tradițiilor, chiar dacă orașul Galați nu are tradiții de arhitectură valoroase, locul tradițiilor arhitecturii acestui colț al țării noastre, al acelor tradiții care pot să genereze numai dezvoltarea mai departe, nu al unei tradiții care să ne ducă doar la o situație statică, cred că locul acestor tradiții trebuie luat în considerație. . . » În continuare, arh. P. H. Ionescu a observat că realizarea arterei de-a lungul Dunării spre Brăila ar constitui un punct cîștigat în specificul orașului. De asemenea, ing. C. Ionescu-Fulger a propus ca pe viitoarea faleză — în locul unor spații verzi care să urce pînă sus unde se construiesc blocurile — să se amplaseze o serie de vile cu un etaj care ar crea o variație, « vile în a căror execuție s-ar putea introduce un stil romînesc » și ar constitui totodată un model pe toată cornișa de la intrarea orașului pînă în port.

Prof. arh. G. Gusti a abordat o serie de probleme care nu se referă exclusiv la cadrul orașului Galați, ci au valoare de generalizare și care, dacă ar fi abordate și rezolvate cu succes în timp, ar constitui un ajutor nu numai la soluționarea problemelor concrete ale Galațiului, dar și la soluționarea problemelor centrale de construcții, arhitectură și sistematizare ce se pun pentru întreaga rețea urbană a țării. Ca deosebit de importante pot fi reținute referirile cu privire la tratarea orașului în cadrul teritoriului înconjurător și la rolul beneficiarilor în procesul de proiectare.

Au mai luat cuvîntul ing. N. Nicolau, arh. B. Gheorghiu, arh, Gh. Sebestyén, prof. ing. I. Egri, ing. O. Coșovliu, ing. I. Huber, care au făcut aprecieri asupra realizărilor arhitecturale din ultimii ani din orașul Galați, precum și unele propuneri constructive.

Ing. V. Plesnilă a subliniat părțile pozitive ale schiței de sistematizare realizată de ISCAS și ale ansanblului creat în Galați, oprindu-se asupra unor propuneri făcute de proiectant care au fost scoase din proiect de unele organe de avizare, lucru ce împietează asupra bunei desfășurări a vieții orașului.

Înainte de încheierea lucrărilor a luat cuvîntul ing. L. Stoian, secretar al Comitetului regional P.M.R. — Galați, care a făcut o trecere în revistă a realizărilor în domeniul arhitecturii din orașul Galați, aducînd o serie de precizări utile la problemele care au fost dezbătute în plenară. În ceea ce privește calitatea lucrărilor și aportul arhitecților, inginerilor și tehnicienilor în opera de construcție a orașului, ing. L. Stoian a apreciat că acestia au înțeles sarcina pe care au avut-o și au depus toate eforturile pentru a o duce la îndeplinire.

În cuvîntul de închidere a lucrărilor plenarei filialei Galați a Uniunii Arhitecților din R.P.R., arh. A. Moisescu, secretar al Uniunii Arhitecților, a precizat că propunerile deosebit de interesante făcute de participanții la plenară vor fi sintetizate într-un material care să constituie un ajutor prețios pentru organele locale și centrale în rezolvarea problemelor de sistematizare, atît a Galațiului cît și a altor orașe.

Arh. ROMEO RĂU

A VIII-a SESIUNE ŞTIINŢIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU»

Cea de a VIII-a sesiune ştiinţifică a cadrelor didactice din Institutul de arhitectură « Ion Mincu » (Bucureşti, 17—18 aprilie 1964) constituie o prezenţă activă a arhitecturii noastre într-o perioadă plină de semnificaţii pentru viaţa întregii ţări şi, implicit, pentru îndeletnicirea noastră. Anul împlinirii a două decenii de la eliberarea patriei prilejuieşte nu numai un bilanţ festiv, ci şi un bilanţ mai deosebit, inedit, prin măreţia unică a realizărilor, prin caracterul acestora, prin sensurile profunde, prin perspectivele şi promisiunile pe care acestea ni le prevestesc pentru viitor.

Momentul acesta semnificativ din uriaşul efort — călăuzit de rodnica concepţie marxist-leninistă şi condus de Partidul Muncitoresc Romîn — al angajării noastre într-o confruntare fără precedent cu marile probleme ale vieţii contemporane, al împlinirii zilnice a înaltelor ţeluri urmărite de revoluţia socialistă se oglindeşte — cum era firesc — şi în lucrările celei de a VIII-a sesiuni ştiinţifice a cadrelor didactice, în două aspecte esenţiale care o definesc calitativ faţă de sesiunile anterioare:

1. Prezentarea unor sinteze complexe, de bilanţ şi de perspective, pe planurile hotărîtoare ale pregătirii cadrelor de specialişti, necesare acestui important sector al edificării noastre socialiste, şi ale individualizării arhitecturii noastre în raport cu arhitectura contemporană mondială.

2. Cuprinderea convergentă a tematicii lucrărilor, a soluţiilor propuse şi a poziţiilor pe care s-au situat lucrările şi discuţiile, într-o dezbatere activă nu *despre* ci *pentru* arhitectura noastră, pentru ridicarea permanentă a teoriei şi practicii la nivelul cerut de întreaga noastră construcţie socialistă.

★

În cadrul primei sinteze «*Orientarea şi sarcinile învăţămîntului de arhitectură în raport cu problemele actuale şi de perspectivă apropiată ale arhitecturii noastre*», prezentată în cuvîntul de deschidere a sesiunii rostit de prof. arh. Ascanio Damian, rectorul Institutului de Arhitectură, se definesc principalele probleme ale arhitecturii noastre, din care selectăm următoarele:

— Arhitecturii, căreia îi revine menirea de a crea cadrul material în care să se desfăşoare activităţile umane fundamentale — îndeletnicirile productive, de cultură, de odihnă, recreative — i se pretinde să realizeze, odată cu spaţiul riguros organizat, şi o autentică ambianţă estetică. Astfel, sfera ei de preocupări se extinde şi atinge limite de mare complexitate. Integrată, cu toate resursele sale, atît în planul cerinţelor utilitare cît şi în cel al nevoilor spirituale, arhitectura devine un fenomen singular în tabloul activităţilor umane, prin esenţa sa bivalentă.

— Marile prefaceri ale epocii noastre, petrecute pe plan mondial şi pe cel naţional, sînt de natură să influenţeze puternic, fundamental, producţia arhitecturală. Trebuie avută în vedere, în primul rînd, revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană, care deschide perspective noi şi, ca atare, un cîmp de cercetare vast gîndirii arhitecturale şi, desigur, noi posibilităţi de afirmare a geniului uman. În acelaşi timp, trebuie să ţinem seama că revoluţia socialistă — fenomen de asemenea mondial — a generat schimbări esenţiale în conţinutul relaţiilor economice şi sociale la o serie de popoare, afirmînd-o ca unică soluţie pentru echilibrarea vieţii economice şi social-politice a omenirii. Fenomenul de arhitectură şi-a îmbogăţit substanţial conţinutul prin volumul de construcţii, prin varietatea programelor şi a obiectivelor ce le are de îndeplinit, prin concepţia unitară ce stă la baza practicii constructive.

— Sub îndrumarea partidului, a cărui grijă pentru problemele de construcţii a fost recent reconfirmată prin cuvîntul pe care tovarăşul Gheorghe Gheor-

ghiu-Dej l-a rostit la Conferința organizației de partid a orașului București, arhitecții și constructorii noștri au obținut succese importante. Pentru continuarea acestor succese, cele mai importante probleme ale arhitecturii noastre sînt acum și vor fi în viitorul apropiat legate de o dezvoltare în continuare și în ritm din ce în ce mai accentuat a activității constructive și de echipare materială a patriei noastre.

— Pe diverse linii și chiar de la cel mai înalt nivel s-a criticat monotonia din practica noastră arhitecturală. Este de criticat și preluarea facilă, fără simț critic, a unor procedee, formule și tipuri de realizări de prin alte părți. Se insistă, pe bună dreptate, față de această stare de lucruri, ca, pe lîngă altele, să se manifeste și cuvenita preocupare pentru aspectul estetic, varietate și grijă față de caracterul specific al unor așezări și orașe. Nu încape însă îndoială că problema unei afirmări autentice este condiționată și de interesul ce-l vom purta moștenirii noastre, prin asimilarea tradiției, care — într-o imaginară « ștafetă a generațiilor » — înseamnă continuă prefacere și, într-o asemenea accepție, este sinonimă cu progres.

În raport cu aceste probleme sînt precizate orientarea și sarcinile învățămîntului de arhitectură.

— Învățămîntul nostru de arhitectură este cu hotărîre orientat în sensul unei cunoașteri aprofundate a vieții, a realităților actuale. În acest scop, programul de învățămînt și conținutul activității didactice extinde permanent aria acestei cunoașteri, abordînd în esență atît preocupările majore din cadrul profesiunii, cît și pe cele ale contextului social și cultural în care viitorii specialiști își vor desfășura activitatea.

— Principala grijă este aceea de a dezvolta modul de gîndire al studenților în trei direcții principale: formarea unei concepții realiste, sintetice și personale. Pe această bază, prin practica de proiectare, tinerii arhitecți vor fi în stare să-și desăvîrșească pregătirea, să-și dezvolte înclinațiile proprii pe un fond sănătos, avînd perspectiva de a putea da operei lor și o eventuală amprentă originală.

Bineînțeles că o gîndire realistă nu se poate concepe fără un solid fundament științific-tehnic. Școala noastră se pare că a găsit o formulă de just echilibru în cadrul programei actuale, prin numărul de ore acordat practicii proiectării, studiilor teoretice, tehnico-matematice și umaniste.

Gîndirea sintetică implică un proces de valorificare accentuat, selecționarea cu ascuțime, din informația diversă, a acelor date care concură la realizarea cea mai corespunzătoare condițiilor noastre, a obiectului de proiectat.

În sfîrșit, studentul trebuie educat astfel încît să-și formeze o gîndire personală, garanție de calitate a viitoarelor realizări. Acest îndemn la o gîndire cuprinzătoare, în stare să distingă esențialul, trebuie inoculată studenților prin conținutul cursurilor și prin metoda de îndrumare în activitatea de atelier, prin orientarea lor spre studiul individual și spre munca științifică independentă.

Ca detaliere a orientării și sarcinilor învățămîntului de arhitectură, în cadrul studiilor de anul I, în atelierele de arhitectură generală, lucrarea « *Introducere în proiectarea de arhitectură* », elaborată de colectivul catedrei sub conducerea prof. arh. Nicolae Lupu, întemeiază conținutul tematicii și metodica pe evoluția învățămîntului pînă în anul 1960 și experiența anilor universitari 1961—1963.

★

În cadrul celei de a doua sinteze, avînd ca punct de plecare partea referitoare la arhitectură din cuvîntul rostit de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința organizației de partid a orașului București, lucrarea profesorului arh. Gheorghe Petrașcu : « *Trăsături proprii și aspect variat în arhitectura contemporană din R.P.R.* » recurge la analiza cîtorva exemple din cele mai semnificative oferite de istoria arhitecturii universale :

— stabilind prin ce s-au deosebit în trecut construcțiile din epoci și locuri diferite, precum și cele din aceeași epocă și chiar din același loc;

— precizînd cauzele care au determinat efectul diferențierii ;

— definind în concluzie noțiunile de bază : amprentă (o rezultantă, o expresie globală a unui ansamblu de trăsături); trăsătură (în cazul arhitecturii, un semn caracteristic, manifestîndu-se ca aspect, deci legat de forme, determinat de unul sau de un ansamblu de factori condiționînd producția arhitecturală) ; trăsături comune și proprii ; specific ; aspect variat ; factori subiectivi, raportați la producția de arhitectură.

Pe acest fundament consolidat sînt expuse :

— Principalele caracteristici ale arhitecturii contemporane mondiale (născute din necesitatea de a corespunde, mai exact decît o mai putea face vechea arhitectură zisă a stilurilor istorice, comenzii sociale modificată și în continuă transformare).

— Condițiile în care se dezvoltă, stadiul de rezolvare a problemelor ce o confruntă și direcțiile urmate pentru soluționarea deziderateloor neîmplinite (în condițiile lumii capitaliste, arhitectura modernă a generat, de timpuriu, curente ; alături de calități incontestabile, apar probleme pe care arhitectura mondială contemporană nu le-a putut rezolva, fiind din această cauză discutată și criticată chiar de către acei care o susțin și o fac).

— Faptul că reducerea rapidă a decalajului ce exista între dezvoltarea noastră tehnico-materială și implicit culturală, față de a altor popoare, dezvoltare obligatorie

ca o consecință a instaurării în țara noastră a orînduirii socialiste, a determinat ca și arhitectura noastră contemporană să prezinte asemănări cu cea produsă peste hotare.

În încheiere:

— Se conchide că trăsăturile proprii și aspectul variat în arhitectura contemporană pot fi accentuate și sporite, date fiind unele condiții particulare care continuă să existe și au chiar un caracter de permanență în cadrul unei evoluții legate de mediul geografic, de aptitudinile poporului nostru, de moștenirea culturală, de organizarea independentă și cea mai potrivită a vieții naționale, de diversitatea indivizilor care se poate accentua prin perfecționarea fizică și spirituală, de originalitatea și forța de muncă a creatorilor ridicați între ei.

— Se arată în ce ar trebui să constea trăsăturile proprii și varietatea pentru a deveni valori durabile, iar strădania de a le obține să se înscrie pe direcții real progresiste.

Se subliniază că trebuie acționat în privința traducerii în programe a comenzii noastre sociale, pentru formularea corespunzătoare a necesităților societății, familiei, individului, în prezent și în perspectivă, cu înțelegerea că trăsăturile proprii și aspectul variat vor fi accentuate și sporite în paralel cu ridicarea calității arhitecturii noastre din toate punctele de vedere.

★

Completînd, adîncind și îmbogățind aceste sinteze, sesiunea a mai dezbătut:

I. — PROBLEMELE SISTEMATIZĂRII, sub aspectele esențiale:

— Eficiența economică, tratată în lucrarea « *Căi de ridicare a eficienței economice în construcția ansamblurilor urbanistice din țara noastră* » (autori: prof. arh. Gustav Gusti, asist. arh. candidat în științe Alexandru Budișteanu), sinteză a principiilor și elementelor care determină sporirea eficienței economice în construcția orășenească, dintre care au fost desprinse cele care au un rol preponderent în atingerea obiectivului propus: necesitatea proiectării unităților urbanistice complexe pînă la treptele superioare (cartier, sector, oraș); determinarea unor mărimi optime ale unităților urbanistice complexe; alegerea judicioasă a densității locuibile și a regimului de înălțime, introducerea unor procedee de construcție avansate; reducerea dislocărilor de familii și a demolărilor de construcții existente.

— Rezolvarea funcției de producție industrială, domeniu în care lucrarea « *Industria, zonă funcțională a orașului sau a teritoriului* » (autor: conf. arh. Constantin Enache) sesizează și combate dualitatea oraș-industrie și consecințele acestei concepții; propune integrarea organică a industriei în organismul orășenesc sau teritorial prin tratarea efectivă a industriei ca zonă funcțională unică cu acest profil, și formarea zonei de industrie din unități structurale specifice; formulează trei trăsături specifice noi, fundamentale, ale orașelor noastre — integrarea organică a industriei în organismul orășenesc, flexibilitatea maximă și varietatea deosebit de mare ce se poate obține în consecință.

— Rezolvarea funcției de producție agricolă, funcție pe care lucrarea « *Sistematizarea centrelor de producție și de locuit în cadrul teritoriului agricol* » (autori: conf. arh. Ion Ghica-Budești, asist. arh. Mircea Stănculescu) o analizează în condițiile specifice țării noastre. Se subliniază necesitatea ca amplasarea diferitelor tipuri de centre de producție agricolă să fie coordonată cu amplasarea zonelor de locuit și a celorlalte zone funcționale ale teritoriului, pe toate treptele de complexitate: raion, microregiune, regiune, teritoriul întregii țări. În încheiere, se analizează principalele probleme ridicate de restructurarea și comasarea rețelei de așezări, ca măsură premergătoare obligatorie pentru rezolvarea cu succes a sistematizării fiecărei localități.

— Încadrarea organică în structura modernă a orașelor a ansamblurilor și monumentelor de arhitectură, tratată complex în lucrările:

• « *Rolul monumentelor istorice în păstrarea specificului orașelor* » (autor, prof. arh. Grigore Ionescu) în care se expune evoluția istorică a ideilor legate de necesitatea păstrării și valorificării operelor de arhitectură ale trecutului; se analizează condițiile dezvoltării și factorii care au determinat diferențierea orașelor; se scoate în evidență rolul deosebit pe care îl pot avea, în păstrarea particularităților specifice orașelor noastre, monumentele și ansamblurile arhitecturale istoricește constituite și existente în mai toate centrele noastre urbane.

• « *Probleme de sistematizare a centrelor istorice ale orașelor și de valorificare urbanistică a monumentelor istorice* » (autor, lector arh. candidat în științe Gheorghe Curinschi), lucrare în care, pornindu-se de la cercetarea unui bogat material documentar privind aspectele teoretice și metodologice ale sistematizării centrelor istorice și valorificării urbanistice a monumentelor, se formulează concluzii aplicabile centrelor istorice ale orașelor din țara noastră; referindu-se la problemele conservării valorilor istorice de natură urbanistică cît și la problemele raporturilor între moștenirea istorică și construcția contemporană, se semnalează unele căi către abordarea sistematizării centrelor istorice în condițiile menținerii particularităților istoric-constituite ale orașelor și realizarea unor noi ansambluri cu caracter specific.

• « *Ansamblul urbanistic central al orașului Sibiu* » (autori: prof. arh. Grigore Ionescu, lector arh. candidat în științe Gheorghe Curinschi; colaboratori arh. H. Niedermayer, arh. A. Mironescu), culegere de relevee și un studiu introductiv referitoare la grupul celor trei piețe centrale ale orașului Sibiu, constituind o

contribuție la cunoașterea aspectelor specifice pe care le-a căpătat în trecut urbanismul pe teritoriul țării.

• « *Schimburi de influență și de experiență între arhitectura populară și cea monumentală veche în Țările Romîne* » (autori: prof. arh. Grigore Ionescu, conf. arh. Adrian Gheorghiu), și « *Proporții și trasee geometrice în arhitectura populară românească* » (autor, conf. arh. Adrian Gheorghiu), completează în detaliu problematica ansamblurilor și monumentelor de arhitectură.

II. — PROBLEMELE LOCUINȚEI abordate sub variate aspecte:

— Caracteristicile determinate de condițiile specifice ale orînduirii noastre, în lucrarea « *Particularitățile locuinței de masă în funcție de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste* » (autor, conf. arh. Ignace Șerban, laureat al Premiului de Stat) care analizează particularitățile și factorii care influențează stabilirea acestei teme, parametrii materiali care impulsionează întreaga activitate de proiectare și construcție a locuințelor; stabilește tipurile de apartamente determinate de structura familiei în perspectivă și rezolvate astfel încît, deși realizate în etapa actuală, să permită și în viitor creșterea confortului.

— Îmbunătățirea variației locuinței din punct de vedere al funcțiunii și al impresiei spațiale, în lucrarea « *Unele probleme ale proiectării de locuințe* » (autor, conf. arh. Mircea Alifanti). Tezele expuse sînt susținute prin numeroase schițe și planuri, elaborate pe baza folosirii unui sistem constructiv din stîlpi și grinzi de beton armat; exemplele arată posibilitățile de modulare și tipizare, de mărire a tipurilor de plan folosite astăzi, de obținerea unei varietăți de aspect a clădirilor.

— Costul, în lucrarea « *Influența numărului de etaje asupra costului ansamblului de locuințe* » (autor, conf. arh. Adrian Gheorghiu), în care se definesc parametrii de care depinde dimensionarea « grupei de locuințe » și se stabilesc unele relații între ei; determinînd costul blocului în funcție de apartamentele tip asamblate și de numărul de etaje, ca variabilă independentă, se obține numărul de etaje ca valoare care face minim acest cost.

III. — PROBLEMELE CLĂDIRILOR DE DOTARE A ORAȘULUI au fost insuficient abordate în cadrul unui singur program: « *Contribuții la studiul clădirilor de învățămînt* » (autori, membrii catedrei de proiectare arhitecturală; referent conf. arh. Mircea Alifanti). Studiul cuprinde școlile elementare și medii, urmînd a fi completat cu ansamblurile pentru învățămîntul superior. Se arată importanța și utilitatea studierii programelor de învățămînt în cadrul ciclului de proiectare a atelierelor; se analizează tendințele de dezvoltare a acestei categorii de clădiri la noi și în alte țări, realizările din țara noastră, precum și o serie de proiecte elaborate în ultimii trei ani de studenți ai institutului.

IV. — PROBLEMELE STRUCTURAL — CONSTRUCTIVE fac obiectul a două lucrări:

— « *Betonul în arhitectură* » (autori: conf. arh. Anton Moisescu, ing. Eleodor Săftoiu), amplu studiu cuprinzînd generalizarea vastei experiențe — de peste 100 de ani — a utilizării betonului armat în arhitectură; analiza tipurilor de structuri în funcție de raționalitatea lor constructivă și economică și de efectul lor funcțional și estetic; precizarea relațiilor dintre diverse scheme statice și tehnice de execuție și aplicabilitatea lor rațională în cazurile curente din proiectare; sintetizarea posibilităților constructive, economice și estetice ale structurilor de beton armat.

— « *Alcătuirea structurii de rezistență pentru realizarea locuințelor din panouri mari* » (autori: prof. ing. Mihai Hanganu, conf. ing. Andrei Zacopceanu), lucrare în care, în urma analizei proiectelor de locuințe din panouri mari executate la noi, se fac propuneri pentru alcătuirea corespunzătoare a structurilor de rezistență și a îmbinărilor dintre panouri, în vederea aplicării lor la noile proiecte pentru blocuri de locuințe din regiuni seismice.

★

O formă de îmbogățire și de prelungire în timp a acestor dezbateri au constituit-o și cele trei expoziții inaugurate cu prilejul sesiunii:

— Expoziția catedrei de desen și modelaj — «Construcții noi din orașele patriei» care a reprezentat nu numai valorificarea unor potențiale și modalității de exprimare artistică a realizărilor arhitecturii noastre, ci și un prilej în plus de cunoaștere, înțelegere și popularizare a acestor realizări.

— Expoziția de schițe și fotografii ale conf. arh. Constantin Enache cu tema «Industria, zonă funcțională a orașului sau a teritoriului».

— Expoziția de fotografii artistice, lector ing. Silviu Comănescu, cu tema «Monumente istorice din țara noastră».

★

Pe linia generală, mereu ascendentă, a tuturor înfăptuirilor, dezbaterile *pentru* arhitectura noastră ne angajează în descifrarea și dezvoltarea a tot ceea ce este valoros în toate domeniile arhitecturii celor douăzeci de ani de la Eliberare; în formularea teoretică și în formarea practică a amprentei proprii arhitecturii noastre, amprentă realizată pe toate treptele de la sistematizarea teritoriului țării pînă la decorația interioară și mobilierul încăperilor în care locuim sau lucrăm; în precizarea orientării și sarcinilor învățămîntului nostru pe fiecare treaptă a practicii de arhitectură.

Conf. arh. CONSTANTIN ENACHE

DIN ACTIVITATEA CERCULUI U.A. DIN INSTITUTUL PROIECT — BUCUREȘTI

O NOUĂ ETAPĂ ÎN PROIECTAREA ANSAMBLURILOR DE LOCUINȚE DIN ORAȘUL BUCUREȘTI

În ultima vreme Institutul Proiect-București se preocupă tot mai activ de ridicarea calității proiectelor noilor ansambluri de locuințe ce se realizează, pe scară crescîndă, în Capitală.

În cadrul acestor preocupări, Cercul Uniunii Arhitecților din institut a organizat un program de dezbateri și conferințe cu privire la tratarea urbanistică și arhitecturală a acestor ansambluri.

În prima parte a programului, la mijlocul lunii octombrie 1963, s-a redactat o *temă* care fixa problemele esențiale pe care urmau să se axeze dezbaterile.

Către sfîrșitul lunii octombrie 1963 s-a organizat, în două etape, vizitarea importantelor ansambluri de locuințe Balta Albă, Drumul Taberei, Nițu Vasile, Giulești, Jiului și Șoseaua Giurgiului.

Vizitele pe teren au fost făcute de către un colectiv de 65 persoane, format din arhitecți și ingineri cu funcții de răspundere în cadrul institutului, precum și din reprezentanți ai C.S.P., C.S.C.A.S., S.A.S., S.T.I., D.G.C.M., și C.T.S. din Sfatul Popular al Capitalei.

În a doua parte a programului, ca urmare a deplasărilor pe teren și a examinării expoziției de proiecte ale ansamblurilor vizitate, Cercul Uniunii Arhitecților a organizat, la începutul lunii noiembrie 1963, două ședințe de discuții cu participarea activă a arhitecților și inginerilor din institut care au fost prezenți și la prima parte a programului.

Discuțiile, desfășurate pe baza observațiilor făcute pe teren, a analizării proiectelor expuse și a prezentării lor de către șefii de proiect complex, au urmărit tratarea următoarelor probleme principale, formulate inițial în *tema* dezbaterilor:

— problemele actuale și de perspectivă ale concepției urbanistice complexe pentru ansamblurile noi de locuințe, în vederea satisfacerii necesităților crescînde de confort ale vieții urbane socialiste;

— problemele actuale ale aspectului arhitectural, ale caracterului propriu și ale specificului regional, în condițiile tipizării și industrializării;

— unele principii actuale în organizarea rețelelor comerciale;

— circulația pietonilor și a mijloacelor mecanizate de transport.

Au rezultat atunci o serie de păreri, deseori valoroase și uneori diferite, pe care o comisie restrînsă trebuia să le sintetizeze într-un referat ce urma să fie supus discutării proiectanților din institut.

La 8 și 10 aprilie a.c. au avut loc, la sediul central sl Sfatului Popular al Capitalei, dezbaterile finale ale programului sus amintit, în prezența a numeroși invitați reprezentînd conducerile S.P.C., C.S.P., C.S.C.A.S. și U.A., conducători ai unor secțiuni din S.P.C., arhitecți din alte institute de proiectare și proiectanți din Institutul Proiect-București.

Aceste dezbateri finale, la care au participat activ, în afară de numeroși arhitecți, și conducători ai S.P.C. și C.S.P., au fost deschise, vii, valoroase, și s-au axat îndeosebi pe indicațiile pe care tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej le-a dat, cu prilejul Conferinței organizației de partid a orașului București, din 16 februarie a.c., în ce privește noile ansambluri de locuințe. Precum se știe, în aceste indicații sînt formulate cu conciziune și claritate o serie de aprecieri, de critici și de îndrumări care, în ansamblu, determină premizele realizării unor noi progrese în activitatea urbanistică și arhitecturală și constituie un prețios sprijin acordat de conducerea statului nostru construcției Capitalei și muncii de creație a arhitecților.

În cadrul acestor ultime dezbateri au fost abordate principalele probleme, cuprinse în indicațiile conducerii de stat, cu privire la noile ansambluri de locuințe:

— sarcina lărgirii gamei de tipuri de apartamente;

— necesitatea unei mai mari varietăți arhitectonice și a învingerii unei anumite tendințe spre șablon și monotonie;

— luarea în considerare a specificului fiecărei localități;

— necesitatea ca arhitectura noastră să poarte o amprentă proprie, pentru determinarea căreia frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o sursă bogată de inspirație;

— obținerea unei mai mari varietăți a ansamblurilor noastre arhitecturale, fără ca această acțiune să conducă la cheltuieli inutile, la exagerări de ornamentare, la soluții nefuncționale ori nepotrivite cu materiale moderne de construcții.

Față de amploarea, complexitatea și dificultatea abordării acestor probleme, care se referă la însăși esența muncii de creație arhitecturală, din aceste dezbateri finale au reieșit o serie de poziții constructive, care, totuși, nu au putut, cum era și firesc, conduce la concluzii concrete imediate.

Bogatul material rezultat se află în analiza sistematică și operativă a unui colectiv al institutului cu scopul de a selecționa și sintetiza părerile valoroase și de a propune metode și măsuri concrete în vederea rezolvării treptate a sarcinilor ce ne revin, în primul rînd, nouă, arhitecților. Concluziile finale și metodele de abordare și rezolvare însușite de conducerea Institutului Proiect-București vor reprezenta poziția noastră activă față de indicațiile și, respectiv, sarcinile trasate de conducerea de stat și vor fi transmise ca propuneri cu caracter documentar conducerilor Comitetului executiv al S.P.C., C.S.C.A.S., C.S.P. și U.A.

Dar, în activitatea complexă a realizării construcțiilor, proiectarea r u este singurul factor important ce poate determina saltul calitativ ce trebuie să rezulte din aplicarea indicațiilor superioare; tematica, îndrumarea tehnică, avizarea, finanțarea, industria materialelor de construcții, execuția lucrărilor sînt tot atîția factori importanți ai progresului continuu, care este caracteristica fenomenului nostru social-economic și al fenomenului arhitectural care îl reflectă.

Desigur că și acești factori vor trebui să fie orientați și impulsionați către același țel comun și complex.

Înfăptuirea nu este nici ușoară și nici de perspectivă imediată, iar mărturie acestei afirmații stau strădaniile unor epoci anterioare sau civilizații din trecut.

Fără îndoială însă, progresul nostru pe tărîm social, economic și tehnic ne va ajuta la grăbirea soluționării.

Important este să continuăm pe calea progresului, călăuziți de indicații precise și clare, conștienți de justețea ideilor și de patriotismul care le animă, încrezători în forța noastră colectivă.

Pornind de la valorile realizărilor proprii de pînă astăzi, mergînd pe calea imperativă a tipizării și prefabricării, a dezvoltării industrializării și a eficienței economice, valorificînd și îmbogățind experiența înaintată a altor țări în domeniul construcțiilor și arhitecturii, inspirîndu-ne și din esența tradițiilor arhitecturii romînești, detectînd specificul valoros pe plan urbanistic și arhitectural al orașului București, pentru a-l valorifica în spirit contemporan, abordînd problemele în mod științific și colectiv, adăugînd prin *arta* arhitecturii valori spirituale la valorile materiale obținute prin *tehnica* arhitecturii, muncind organizat, cu abnegație și promovînd talentul, sîntem siguri că noi arhitecții vom răspunde cu cinste noilor sarcini ce ne revin ca urmare a indicațiilor date de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Dar indicațiile superioare, deși primite cu prilejul conferinței organizației de partid a orașului București, nu se referă numai la Capitală, ci la toate ansamblurile de locuințe și dotări social-culturale din țară, care vor fi realizate după proiectele arhitecților din celelalte institute centrale și regionale.

Aceste rînduri au menirea să informeze pe toți co egii arhitecți și proiectanți din țară asupra modului în care arhitecții din Institutul Proiect-București au înțeles că trebuie să abordeze aceste probleme de bază ale producției și profesiunii și totodată să exprime credința justificată și nestrămutată în forța de muncă și de creație a arhitecților romîni, care trebuie pusă cu abnegație și devotament în slujba înfloririi arhitecturii romînești.

Arh. CONSTANTIN MOȘINSCHI

A IX-A SESIUNE A CERCURILOR ȘTIINȚIFICE STUDENȚEȘTI DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ „ION MINCU"

A devenit o tradiție desfășurarea în fiecare primăvară a sesiunii cercurilor științifice studențești, cea mai importantă trecere în revistă a activității de cercetare științifică efectuată de studenții arhitecți.

Deprinderea studenților cu munca de documentare, cercetare și creație științifică contribuie la dezvoltarea interesului și pasiunii acestora pentru adîncirea cunoștințelor, pentru orientarea lor spre problemele cele mai actuale ale practicii

arhitecturale, pentru dezvoltarea capacității creatoare a spiritului inovator — avînd deci un rol deosebit în formarea tinerilor arhitecți.

În institutul nostru această activitate se desfășoară în cadrul a șapte cercuri științifice, îndrumate direct de catedrele de specialitate. În cercurile teoria arhitecturii, urbanism, construcții, istoria arhitecturii, științe sociale, plastic, foto activează cei mai buni studenți ai institutului, în special din anii superiori, interesați de o specialitate sau alta, ei reprezentînd o treime din totalul studenților noștri.

Studiul în cercuri se desfășoară pe baza tematicii elaborate de catedre — tematică orientată spre problemele cele mai actuale ale teoriei și practicii arhitecturale — fiind îndrumat îndeaproape de cadre di actice.

Membrii cercurilor științifice efectuează deplasări documentare pe teren, cercetează o vastă bibliografie, studiază diverse probleme în strînsă legătură cu institutele de proiectare, prezintă referate și expoziții de lucrări.

Între 25—26 aprilie 1964 s-au desfășurat lucrările celei de-a IX-a sesiuni a cercurilor științifice.

În cadrul celor trei ședințe au fost prezentate referate privind 26 din lucrările elaborate de studenți în acest an. Cu acest prilej s-a deschis și Expoziția cercurilor științifice, iar prof. arh. Octav Doicescu a prezentat conferința însoțită de diapozitive « *Aspecte de arhitectură din Mexic* ».

Lucările prezentate în sesiune s-au bucurat de o înaltă apreciere, atît din partea cadrelor didactice cît și a studenților, multe dovedind o maturitate și o profunzime a studiului demne de remarcat.

Din sesiune s-au desprins cîteva direcții principale în care a fost orientată munca de cercetare științifică:

1. O serie de lucrări își concentrează atenția asupra problemelor importante ale proiectării ansamblurilor de arhitectură: centru de cartier și microraion, grupa de locuințe, organizarea spațiilor verzi.

Demn de subliniat este faptul că, deși în fiecare din lucrări se analizează un singur aspect al proiectării urbanistice, unitatea organică, complexitatea aspectelor în ansamblu este urmărită ca trăsătură specifică în toate lucrările.

2. Industrializarea construcțiilor — problemă « la ordinea zilei » a arhitecturii — a stat în centrul preocupărilor cercului de construcții, reflectîndu-se în temele abordate de studenți: « *Locuințe din elemente spațiale prefabricate de beton armat* », « *Aspecte privind folosirea panourilor mari la pereții construcțiilor industriale* » etc.

3. Problemele pe care documentele de partid le-au pus în fața arhitecților: acele ale orientării arhitecturii românești contemporane, ale încadrării și afirmării ei specifice în contextul arhitecturii mondiale, au fost abordate de studenții cercetători științifici în cadrul unor teme care analizează trăsăturile urbanistice specifice existente ale unor orașe și încadrarea noilor realizări arhitecturale.

4. Și în acest an s-a continuat tradiția aprofundării studiului în vederea elaborării diplomei, în cadrul unor lucrări științifice cuprinzînd organizarea unui vast material documentar, a concluziilor care pot servi în multe cazuri direct precizării în condițiile țării noastre, a unor probleme de practică arhitecturală.

5. Analizele unor obiective și ansambluri de arhitectură, realizate în țara noastră, constituind un mijloc de aprofundare a cunoștințelor, de dezvoltare a capacității de cercetare, au fost efectuate mai ales de către studenții din primii ani.

6. Avînd în vedere importanța cunoașterii tradiției arhitecturale pentru arhitectul inovator, lucările cercului de istoria arhitecturii s-au axat în mare măsură pe aprofundarea cunoștințelor pe care studenții le-au căpătat la cursuri: cunoașterea unor monumente istorice din țara noastră, aspecte din istoria arhitecturii universale. S-a remarcat lucrarea « *Evoluția mobilierului de factură populară din Transilvania* », care s-a ridicat la nivelul de lucrare originală, cu contribuții efective din partea autorilor la cunoașterea acestui subiect, prin prezentarea uni vast material adunat pe teren și prin organizarea acestuia.

S-au apreciat, de asemenea, studiile documentare pentru diplomă « *Spitale universitare* » și « *Gară maritimă la Constanța* », care au cuprins aspecte tehnico-economice, concepții noi de rezolvare, concluzii practice.

Expoziția, deschisă cu prilejul sesiunii, a cuprins materialul ilustrativ al unor lucrări din cercurile de urbanism și de istoria arhitecturii. De reținut materialul expus pentru lucrarea « *Trăsăturile urbanistice specifice ale cartierului Schei-Brașov* », fotografii, schițe, secțiuni, acuarele. Cercurile plastic și foto au expus lucrări cu specific arhitectural dar și portrete, naturi statice, peisaje, sculptură, acestea reflectînd sensibilitate, simț al culorilor, al compoziției, la majoritatea autorilor.

Sesiunea și expoziția cercurilor științifice studențești reușesc, prin amploarea, complexitatea tematicii și profunzimea lucrărilor, să definească o activitate cu pondere deosebit de însemnată în Institutul de Arhitectură.

Desigur, sarcinile viitoare de cercetare științifică ale activității studențești constau în ridicarea realizărilor pe o treaptă superioară. Va trebui să ne axăm mai mult, atît pe problemele practicii arhitecturale prin abordarea de teme din arhitectura industrială și agricolă, din practica de șantier, cît și pe problemele teoretice ale arhitecturii, atît de însemnate pentru orientarea practicii.

Arh. ADA GHEORGHIEVICI

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONTJA 1883

SUMMARY

MEDICAL BUILDINGS

Arch. Aurelia Teodorescu — SOME PROBLEMS ABOUT THE DESIGN OF BUILDINGS IN THE PUBLIC HEALTH SYSTEM (pp. 2). In her article the authoress makes certain considerations bearing on the organization of the public health system in connection with the ambulatory units within urban and rural surroundings (small, out-patients departments and polyclinics).

Mentioning the principles that have to underlie the organization of such a system, special emphasis is given to some considerations concerning the way of determining the capacity of urban polyclinics, in places of under 20,000 inhabitants. The article points out the need to set up a health centre, of a type smaller than those practised at present, capable of future extension, however.

In connection with the small size, rural, out-patients departments, some light is shed on features as yet unsettled, concerning the design theme, as for instance the inclusion of the radiology or of the dental clinics in these departments.

Turning to the urban, small size, health departments, there follow some views about a more efficient use of the types now in practice, in co-ordination with the new principles governing territorial, urban organization.

Arch. Ion Puşchilă — HOSPITAL FOR 900 BEDS AND POLYCLINIC AT CONSTANTZA (pp. 4). The hospital occupies an area of about 10 hectares and is situated at the crossing of two main thoroughfares. There are three bodies to the complex: the building for the in-patients, the polyclinic and a centre for blood storage. The second structure houses the heating station and the last one, oxygen storage station.

The main building is a 10-storey Y-shaped structure.

The particular features of all the wards were taken into account upon ordering them into the in-patients building, the number of single and two-bedded wards offering conditions answering present medical requirements. The polyclinic will hadle 1,800 consultations a day and will share the treatment and diagnosis services of the in-patient wards.

The bearing structure of all the buildings is a reinforced concrete frame (frames, beams, plates) while the foundation of the 10-storey building rests on an extensive raft, on account of the loose soil.

As concerns the general look of the complex, the authors endeavoured by means of an appropiate polychromy, both within and without, by using bas-reliefs, statuaries and decorative panels, to give the patients a pleasant environment.

Arch. Ion Puşchilă — HOSPITAL FOR 300 BEDS AND POLYCLINIC AT MEDGIDIA (pp. 11). The complex was designed to serve the Medgidia district and town and consists of an in-patients building of 300 sick-bed, 20 beds for escorts, 22 maternity beds. 10 beds for the resuscitation bay, 10 beds for interrupted pregnancies, and of a polyclinic able to handle 600—800 consultations a day.

The in-patients building has been provided with 6 wards: oncology, surgery, internal diseases, gynaecology, obstetrics, paediatry, 79% of the rooms are three-bedded, 10% have two beds and there are 11 single rooms. The polyclinic was provided with separate consulting facilities for grown-ups and for children and the same applies to the TB consultations. The diagnosis and treatment services are housed in a structure placed between the in-patients building and the health center. The same structure houses also the Public Health and sanitation services, the micro-X-ray photography services and the milk kitchen.

Arch. Virgil Niţulescu — THE EMERGENCY SERVICE OF BUCHAREST CITY (pp. 16). Since this medical unit aims essentially at the reception of emergency calls and the quick mobility of the emergency ambulance cars, the obvious hub ordering the pattern of the whole complex will be a service collecting all the wireless and telephonic transmissions and the Central Dispatching Board.

The complementary functions, including the medical staff's and auxiliaries' waiting rooms, the central administrative rooms, all of them ordered functionally on a vertical, are housed in the central block of the station. To complete the scheme, there is the motor car station made up of a garage for 40 ambulances, a petrol station and the maintainance workshop.

The initial design had aimed at setting up a low level group that was to ring in the functions that ensure a quick and prompt motion, while the vertical block housing the administrative and organization services, was to raise centrally. A number of difficulties and easements, however, such as ground defficiencies (a diversity of fillers going as deep as 10 m over a large area of the plot), reducing demolitions as much as possible within the given perimeter, led to the alteration of this scheme, culminating in sectioning the volumes following the nature of the soil, to avoid the extra outlays that piled foundations would have caused.

The main building of the station block is in field cast concrete with vertical sheaths and with adjustable celling panels along the longitudinal corridors, Incipiently, the endowment is on the level of a minimal necessity, allowing however for any further reequipment and other alterations of the reception and command relays, the present arrangement — proof of a well-planned and strict economy — being open dor any future improvement and extension of the efficiency of this medical unit.

Arch. Alexandra Stamatin-Iovănescu — THE "VITAN" DISTRICT POLYCLINIC-BUCHAREST (pp. 18). Within the densely populated zone of the "Tudor Vladimirescu" district, at the crossing of the main traffic ways, there is being set up a polyclinic that will ensure specialized medical service to a population of 120,000.

This polyclinic will include consultation services for grown-ups and for children, TB consultation services, again for these two groups, physical therapy and radiology departments, a general laboratory, a dispensary, a guard-room, the Public Health and sanitation services and administrative offices. The major part of these services called for fully separate entrances, which could be secured thanks to existing conditions as the ground extends on different levels.

The bay as used and expressed in the front of the building measures 3,30 m.; the total floor area of the building takes up 9,818 m² and the area eventually used will be of 13,000 m².

The finishing work, both for architectural and utility elements, made use of the latest materials.

Arch. Mihai Enescu — NEW SUGGESTIONS FOR FUNCTIONAL UNITS IN THE DESIGN OF HOSPITAL BUILDINGS (pp. 22). The present study is an analysis of the main functional units of the hospital buildings, with a stress on the elements constituting the in-patients building.

There are proposals to have the wards designed for one to four beds, at a higher degree pf comfort. These improved facilities will result from an area index of about 7,1—7,3 m² per bed and by providing each room with its own toilet. Increasing the area index goes along with a proposal to raise the structural bay from 3,30 m as had been the use up to now, to 3,60 m. This new bay proves an advantage for the design of the hospital anexes, about which the paper is reporting, as well.

Further, there are various considerations about the systems that might underlie the design: the standard corridor bordered on one side by wards and on the other one by both wards and servicing rooms, the twin corridors, each one having wards on the outer side and confining the services between themselves, the tower block and the circular pattern. Considering the functional and economic advantages, the author thinks that best results might be expected from the twin corridor arrangement.

Besides the considerations concerning the hospital proper, there are as well a few proposals dealing with the problems of the operating room, the delivery nucleus connected to the obstetrics ward, and of some maternity hospitalization rooms.

It is worth mentioning that this study marks a stage in the research and design work going on in the design workshop for hospital buildings of the ISCAS design institute. This stage will form the basis wherefrom new hospital projects will arise.

HOTELS

Arch. Eugen Arvanitache — THE "BUCUREŞTI" HOTEL GRIVIŢA AVENUE (pp. 23). This structure rises on 7 levels, the housing body proper (500 beds) being shaped like a 82 m long blade, overstepping on the N.W. side the perimet er of the groundfloor. Following its functions. the ground floor has been divided into two zones, connected by a cafeteria . The main components of the ground-floor group round an inner court, having decorative functions. The mezzanine — acting as a buffer level — allo ws for a gradual transition between the intense traffic of the groundfloor and the housing body and comprises a multifunction reception hall and the administration offices.

The housing storeys consist each of two identical servicing units, each numbering 18 two-bedded rooms.

The basement shelters the store-rooms, the heating plant, the laundry, the hotel's own repair and maintainance workshops, the cold-storage rooms and those holding semi-cooked foods, as needed by the restaurant.

The main front of the building has been divided into zones of independent appearance, following their functions and then united, from end to end. by a vigourous cornice.

Arch. Ana Solomon — STUDY FOR A HOTEL AT HUNEDOARA (pp. 26). A 150-room hotel will shortly be built in the central zone of this town. The hotel will have a cafeteria, annexes and a bar-terrace on the top level. The building will include besides the hotel, a restaurant, a tourist-office, a combined barber's — hairdresser's shop, a tobacconist's and a florist's.

The housing unit consists of 16 rooms and a group of service utilities. Each room has its own, fully furnished, lavatory and a vestibule with built-in wardrobes.

The housing capacity of this hotel has been calculated at 275 beds, with an extension possibility — at peak loads — to as many as 315 beds.

The restaurant vill seat about 440 guests, 240 in the hall and the remainder on both the covered and the open-air terraces. On the mezzanine of the housing body and linkes to the service facilities of the restaurant there is also a breakfast hall.

Structurally, the building is to consist of field-cast reinforced concrete frames, distanced at 7,50 m, this being twich the breadth of the housing room. The hotel will have its own parking lot for about 80 cars.

Finishing work will be in marble for the flooring, wood panelling and ceramics for the walls, soundtreated ceilings, etc.

COMPETITIONS

Arch. Ignace Şerban — A COMPETITION OF IDEAS FOR A PROSPECTIVE HOUSING (pp. 30). At the end of 1963, the State Committee for Building. Architecture and Town Planning, along with the Architects' Union of the R.P.R., instituted a competition of ideas, covering a number of objectives, among which the most important one was to discover elements that would be suitable as a theme for the prospective housing.

Of the 21 projects entered, three were awarded prizes and five got mentions.

Below. we are quoting some of the more general ideas resulting from this architects' counsel about the problem of the theme of the prospective housing:

— Flats for 1 and 2 people are suggested to be grouped. mostly. in hich-rise buildings with an inner corridor.

— Flats for two, which at present can house three, are suggested to have a smaller area, in respect both to the living area proper and to the used up floor area, as compared to the present apartment.

— Apartments for 3 to 4 people should be grouped exclusively in twos on the landing of the stairs, in linear sections that may be linked together for buildings of three storeys.

— Apartments for 5 and 6 people should be designed for structures of one groundfloor and one storey, with special (duplex) arrangements of two apartments to a building and in some cases in module sections, having two apartments on the landing of the stairs.

— Generally speaking, there is a tendency to introduce the room for one person.

— There is a proposal to make the main room larger than at present, its dimensions, depending on the size of the apartment.

— The concept of industrialization does not stop at the limits of the structural work. Almost all the projects make suggestions aiming at the industrialization of the smaller complex components (lighter structural elements, sanitary groups, etc.)

The results of these projects will bear fruit in the studies that are being drawn up by the Institute for Standard Building Design (I.P.C.T.).

NEWS FROM ABROAD

Arch. Richard Neutra — ARCHITECTURE AS A HUMAN ACTIVITY (pp. 36). At the end of 1963, when visiting Roumania, the famous American architect gave us an interview. This interview served as a basis for the present article in which the great architect is stating his views about the present aims of architecture.

BOOK REVIEW — BIBLIOGRAPHY

This section offers three reviews of recently published Rumanian books: "*The town and the urban traffic*", "*Symmetry*", "*The functional design of industrial structures elements*." This column also brings a review of architect Konrad Wachsmann's book "*Wendepunkt im Bauen*", published at Wiesbaden, in the German Federal Republic.

CHRONICLE

This section opens up with some news concerning the activity which took place in April and May last at the Architect's House within the Union of the Architects of the R.P.R.

Further there is a coverage signed by arch. Romeo Rău of the debates that took place at Galaţi on the 24th, 25th, and 26th April, during the Plenum of the local branch of the Architects' Union of the R.P.R. The problems of town planning and rebuilding of the town of Galaţi were the themes of this plenary meeting.

In his article, architect Constantin Enache is taking stock of the results of the proceedings of the 8th scientific session of the teaching staff of the « Ion Mincu » Institute of Architecture in Bucharest, having taken place between 17th—18th April.

On the 8th and 10th April. there took place at the Bucharest People's Council. the final discussions of the programme organized in 1963 by the circle of the Architects' Union within the "Project-Bucureşti" Institute. This programme had as its object the town-planning and architectural treatment of the housing complexes now being built in Bucharest.

Under the title "*A new stage in the design of housing complexes in Bucharest city*," architect Constantin Moşinschi gives a brief report showing the development of the activity as referred to by the above programme and also the problems treated in the final debates.

Arch. Ada Georghevici is the authoress of an article headed "*The 9th session of the students' scientific circles*" giving an outline of the proceedings of the session that took place on 25th and 26th April at the "Ion Mincu" Institute of Architecture. Special attention is given to the fact that the 26 papers which the students submitted during the current year made it evident that the activity within the students' scientific circles of the Institute proved very complex, deep reaching and of wide scope.

SOMMAIRE

CONSTRUCTIONS SANITAIRES

Aurelia Teodoresco. architecte — PROBLÈMES TOUCHANT L'ÉLABORATION DES PROJETS DE CONSTRUCTIONS DU RÉSEAU SANITAIRES (page 2)· L'auteur de l'article traite de plusieurs aspects de l'organisation du réseau sanitaire concernant les unités ambulatoires du milieu rural et urbain (dispensaires et polycliniques).

Exposant les principes sur lesquels doit reposer l'organisation d'un tel réseau, l'auteur fait ressortir certains aspects liés au mode de détermination de la capacité des polycliniques situées dans les localités urbaines dont la population est inférieure à 20·000 habitants et démontre la nécessité d'établir des types de polycliniques d'une moindre capacité que celles que l'on préconise actuellement, mais susceptibles cependant d'agrandissements futurs.

Quant aux dispensaires ruraux, on en montre certains aspects encore indécis relatifs au thème des projets, notamment le fait que des services de radiologie et de stomatologie soient ou non inclus dans ces unités.

Pour ce qui est des dispensaires urbains, on émet des opinions sur la manière d'utiliser plus efficacement les types en vigueur en les corrélant aux nouveaux principes d'organisation territoriale des villes.

Ion Puşchilă. architecte — HÔPITAL DE 900 LITS ET POLYCLINIQUE À CONSTANTZA (page 4). Situé au carrefour de deux artères de circulation majeurs qui traversent la ville. l'hôpital couvre 10 ha environ. L'ensemble comprend trois corps de bâtiment : le stationnaire, une polyclinique et un centre pour récolter et conserver le sang ; le second corps abrite la centrale thermique, le dernier — la station d'oxigène.

En forme d'Y, le corps principal s'étale sur 10 niveaux. Pour la solution du stationnaire dont on prévoit la division en sections, on a tenu compte du trait spécifique de chaque section, le nombre élevé de chambres à 1 ou 2 lits offrant des conditions d'hospitalisation correspondantes aux nécessités médicales modernes. La polyclinique pourra dispenser un nombre de 1800 consultations quotidiennes et bénéficiera avec le stationnaire, des services de diagnostic et de traitement.

La charpente de résistance de tout l'ensemble est un squelette de béton armé (cadres, poutres, plaques) avec des fondations sur un radier général pour le corps de 10 étages — en raison du sol macroporeux.

Quant à l'aspect général, les auteurs ont recherché une polychromie qui convienne tant à l'intérieur qu'à l'extérieur de l'ensemble, en l'ornant de bas-reliefs, de ronde-bosses et de panneaux décoratifs, afin de créer une ambiance qui puisse plaire aux malades.

Ion Puşchilă, architecte — HÔPITAL DE 300 LITS ET POLYCLINIQUE À MEDGIDIA (page 11). Conçu pour desservir l'arrondissement et la ville de Medgidia, l'ensemble comporte un stationnaire de 300 lits, 20 lits pour les accompagnateurs des malades, 22 lits pour les nouveaux-nés, 10 lits pour la réanimation, 10 lits pour les grossesses interrompues ainsi qu'une polyclinique d'une capacité de 600—800 consultations quotidiennes.

Le parti d'architecture prévoit pour le stationnaire 6 sections, à savoir : oncologie, chirurgie, maladies internes, gynécologie, obstétrique et pédiatrie, avec un pourcentage de 79% de chambres à 3 lits, de 10% à 2 lits et de 11% à 1 lit.

On a prévu pour la polyclinique, des services de consultations pour adultes et enfants ainsi que des consultations pour tuberculeux, adultes et enfants. Le corps où se trouvent les services de diagnostic et de traitement est placé entre le stationnaire et la polyclinique. Là se trouvent également les services de Sanepid, de microradiophotographie et une cuisine-laiterie.

Virgil Niţulesco, architecte — LA STATION « SALVAREA » DE LA VILLE DE BUCAREST (page 16). L'objet de cette unité sanitaire se limitant seulement à la réception des appels et au prompt déplacement des voitures de sauvetage, le service de dispatcher central basé sur les intercommunications par radio et téléphone forme évidemment le cerveau qui organise le complexe tout entier.

Les fonctions complémentaires qui comprennent les salles d'attente affectées au personnel médical et auxilliaire. l'administration centrale etc. se trouvent dans le bloc central de la station et sont organisées verticalement.

Le parc des voitures groupant un garage pour 40 ambulances, la station d'essence et un atelier d'entretien, complètent l'ensemble.

Une série de difficultés et de servitudes, telles que la nature impropre du sol (un remplissage hétèrogéne d'une profondeur d'environ 10 m dans une grande partie du terrain disponible) et la réduction de démolitions sur l'emplacement choisi, ont abouti à l'altération de la solution initiale ; celle-çi avait été conçue comme une masse horizontale basse — qui circonscrivait les fonctions nécessitant de rapides déplacements — et d'où jaillissait le bloc vertical des services d'organisation et d'administration. On en est arrivé à scinder les volumes en fonction de la nature du terrain afin de réduire les frais supplémentaires d'une fondation sur pieux.

Équipée au début d'appareils strictement nécessaires. la construction principale du bloc-station (exécutée en monolithe à gaines verticales, avec des plafonds avec paneaux démontables sur les corridors longitudinaux) offre la possibilité de subir n'importe quel aménagement, réoutilage et modifications ultérieures des relais de réception et de commande, la solution actuelle — d'une stricte et judicieuse économie — permettant toute amélioration et accroissement de l'efficience de cette unité sanitaire.

Alexandra Stamatin-Iovänesco, architecte — LA POLYCLINIQUE D'ARRONDISSEMENT « VITAN » À BUCAREST (page 18). À l'intersection des principales voies de traffic, au centre d'une zone à forte densité de population de l'arrondissement « Tudor Vladimiresco », on bâtit une polyclinique qui assurera l'assistance médicale spécialisée à une population de 120.000 habitants.

La polyclinique comprendra des services de consultations pour adultes et enfants, des consultations pour tuberculeux,. adultes et enfants, des services de radiologie et de physiothérapie, un laboratoire d'analyses, une pharmacie, chambre de garde, une administration et un service Sanepid. La plupart de ces services ont exigé une entrée séparée, ce qui a pu être réalisé grâce au dénivellement du terrain.

La travée utilisée et exprimée dans les façades est de 3,30 m ; la construction couvre une surface de 9,818 m², tandis que la superficie de terrain affectée dans l'étape finale est de 13.000 m².

On employé les matériaux les plus nouveaux pour les finitions des éléments architecturaux et utilitaires.

Mihai Enesco. architecte — NOUVELLES PROPOSITIONS POUR DES UNITÉS FONCTIONNELLES DANS LES PROJETS DE CONSTRUCTIONS D'HÔPITAUX (page 22). L'étude en question analyse les principales unités fonctionnelles des constructions d'hôpitaux, en insistant surtout sur les éléments componants du stationnaires.

L'auteur propose des solutions offrant un surcroît de confort aux pièces à 1, 2 et 4 lits. Celui-ci s'obtient par l'établissement de l'indice de surface aux environs de 7,1 à 7,3 m² par lit et en affectant un groupe sanitaire propre à chaque chambre· Avec l'accroissement de l'indice de surface, on propose d'agrandir aussi la travée constructive en la portant de 3,30 m — telle qu'elle est actuellement — à 3,60 m. Cette nouvelle travée est également plus favorable à la solution des annexes des hôpitaux, annexes formant, par ailleurs l'objet de la présente étude.

On y analyse aussi différentes hypothèses de solutions pour le stationnaire, notamment la double circulation normale, la triple circulation, le bloc-tour et le plan circulaire. Pour les avantages fonctionnels et économiques qu'il présente ,on estime le système du triple-tract (triple circulation) comme étant le meilleur.

En même temps que les aspects relatifs au secteur de l'hospitalisation. sont énoncées plusieurs propositions concernant les solutions à apporter au groupe opératoire, à celui des naissances (lié à l'obstétrique) ainsi qu'à certaines pièces réservées à l'internement des mères.

À noter que cette étude marque une étape pour les travaux de recherches et de projets établis dans l'atelier de l'Institut (ISCAS) qui s'occupe des constructions d'hôpitaux, — étape qui forme la base de l'élaboration de nouveaux projets d'hôpitaux.

HÔTELS

Eugen Arvanitache, architecte — L'HÔTEL « BUCUREŞTI » SUR CALEA GRIVIŢEI (page 23). Étalé sur 7 niveaux, le corps des logements (504 lits) est en forme de lame, d'une longueur de 82 m et dépasse sur le côté N.O. le périmètre du rez-de-chaussée. Comme fonctions, le rez-de-chaussée est divisé en deux zones reliées cependant entre elles par un bar. Les pièces importantes du rez-de-chaussée sont groupées autour d'une cour intérieure décorative Le mezzanine comme tampon entre le rez-de-chaussée à la circulation intense et le corps des logements, comprend un salon aux fonctions multiples ainsi que les bureaux de l'administration.

Le niveau des logements est conçu en deux unités de desserte identique, de 18 chambres à 2 lits.

Au sous-sol se trouvent emplacés les dépots, la station thermique, les ateliers de réparation et d'entretien, les espaces frigorifiques réservés aux plats à demi-préparés, nécessaires au restaurant de l'hôtel.

La façade principale du rez-de-chaussée a été divisée — du point de vue plastique — en zones traitées indépendamment selon les fonctions et unifiées d'un bout à l'autre par une corniche puissante.

Ana Solomon, architecte — ÉTUDE POUR UN HOTEL À HUNEDOARA (page 26). On construira, dans la zone centrale de cette ville, un hôtel de 150 pièces avec, en outre, des réceptions, un bar,des annexes et une terrasse-bar au dernier étage. La bâtisse comprendra encore un restaurant, une agence de tourisme ONT « Carpaţi », un salon de coiffure, un débit de tabac et une boutique de fleuriste.

L'unité des logements est formée de 16 chambres avec son groupe de service, chaque pièce possédant son propre groupe sanitaire complet et un vestibule à placards.

L'hôtel a une capacité de 275 lits et est susceptible d'extension aux époques de pointe — pouvant alors contenir jusqu'à 315 lits.

Le restaurant aura une capacité de 440 places environ, dont 240 dans la salle et le reste, sur les deux terrasses, cuverte et découverte. Faisant également partie du service du restaurant, une salle au mezzanine du corps des logements sera réservée au petit déjeuner.

Le système constructif sera constitué en cadres de béton armé monolithe, espacés de 7,50 m, ce qui correspond au double de la largeur de l'une des chambre de l'hôtel. Un parking pour 80 automobiles sera affecté à l'hôtel.

Pour les finitions, les planchers seront exécutés en marbre, des lambris en bois combiné à de la céramique pour les murs, les plafonds seront phonoabsorbants et ainsi de suite.

CONCOURS

Ignace Serban, arch — CONCOURS D'IDÉES POUR L'HABITATION FUTURE (page 30). Organisé fin 1963 par le Comité d'État pour les Constructions. l'Architecture et l'Aménagement et par l'Union des Architectes de la R.P.R., le concours d'idées contenait une suite d'objectifs dont le premier était de trouver des éléments de thèmes valables pour l'habitation future.

Sur les 21 projets présentés, 3 ont reçu des prix et 5 des mentions.

Nous citerons ici certaines idées ayant un caractères plus général qui ont émergé de cette consultation des architectes sur le problème du thème de l'habitation future :

— les appartements pour 1 ou 2 personnes soient — en grande mesure — groupés dans des immeubles élevés, à corridor intérieur ;

— on propose de réduire la superficie habitable et utile des futures appartements de 2 personnes en comparaison avec ceux d'aujourd'hui où peuvent loger 3 personnes ;

— on propose de grouper exclusivement par deux. à chaque palier les appartements de 3 à 4 personnes, en sections liniaires assemblables pour des immeubles à rez-de-chaussée et 3 étages ;

— on propose d'implanter les appartements pour 5 et 6 personnes dans des immeubles à rez-de-chaussée et 1 étage. en leur donnant des solutions spéciales (duplex) et, dans certains cas, en sections assemblables de 2 appartements à chaque palier ;

— en général, on propose d'introduire la chambre pour 1 personne ;

— on propose de donner de plus vastes dimensions à la pièce principale, de la différencier des autres — en fonction des proportions de l'appartement ;

— l'idée de l'industrialisation ne se limite pas seulement à la structure. On dénote, dans presque tous les projets, des propositions d'industrialisation pour les sous-ensembles (éléments constructifs légers, nœuds sanitaires etc.).

Les résultats obtenus seront fructifiés dans le cadre des études que l'on établira à l'Institut d'élaboration des projets de constructions-type (I.P.C.T.).

DE L'ÉTRANGER

Richard Neutra. architecte — L'ARCHITECTURE, EN TANT QU'ACTIVITÉ HUMAINE (page 36). Lors de la visite qu'il a effectuée en Roumanie à la fin de l'année 1963, l'architecte américain a accordé une interview à notre revue, laquelle a servi de base au présent article. L'éminent architecte y expose ses conceptions sur le but que se propose l'architecture à notre époque.

COMPTE-RENDUS — BIBLIOGRAPHIE

La rubrique contient trois compte-rendus sur des ouvrages roumains spécialisés, notamment « *La ville et le trafic urbain* », « *La Symétrie* », « *L'établissement fonctionnelle des projets d'élements des constructions industrielles* », — parus aux Éditions Techniques en 1963 et en 1964 ; de même, on présente dans cette rubrique l'ouvrage de l'architecte Konrad Wachsmann intitulé « *Wendepunkt in Bauen* » paru à Wiesbaden, en R. F. Allemande.

CHRONIQUE

La rubrique donne, pour commencer, quelques nouvelles sur l'activité déployée en avril et mai derniers à la Maison de l'Architecte, dans le cadre de l'Union des Architectes de la R.P.R.

Plus loin, sous la signature de l'architecte Roméo Rău sont relatés les débats qui ont eu lieu à Galatzi les 24. 25 et 26 avril 1964, à l'occasion des travaux de la séance plénière de la filiale locale de l'Union des Architectes de la R.P.R. La séance plénière a porté sur les problèmes d'aménagement et de reconstruction de la ville de Galatzi.

Dans un article qui porte la signature de l'architecte Constantin Enache on dresse le bilan des travaux de la 8e session scientifique des cadres didactiques de l'Institut d'Architecture «Ion Minco» de Bucarest, tenue les 17 et 18 avril 1964.

Les derniers débats du programme organisé en 1963 par le cercle de l'Union des Architectes de l'Institut Proiect-Bucureşti, portant sur la manière de traiter urbanistiquement et architecturalement les ensembles d'habitations que l'on construit à Bucarest, se sont déroulés les 8 et 10 avril derniers au Conseil Populaire de la capitale.

L'architecte Constantin Moşinschi relate brièvement dans l'article intitulé « *Une nouvelle étape de l'établissement des projets pour les ensembles d'habitations de la ville de Bucarest* » la manière dont se déroule l'activité au sein de ce programme et quels ont été les problèmes abordés lors des derniers débats.

L'architecte Ada Gheorghievici signe l'article intitulé « *La 9e session des cercles scientifiques estudiantins* » où il est question des travaux qui ont eu lieu les 25 et 26 avril derniers à l'Institut d'Architecture « Ion Minco », à Bucarest.

L'auteur de l'article fait remarquer que les 26 rapports concernant les travaux éffectuées par les étudiants au courant de cette année ont reflété, par l'empleur et la complexité des thèmes abordés, le sérieux que les cercles des étudiants de l'Institut ont mis dans leur activité.

INHALT

KRANKENHÄUSER

Arch. Aurelia Teodorescu — ENTWURFSPROBLEME DER BAUTEN DES SANITÄTSNETZES (S. 2). In diesem Artikel bezieht sich die Verfasserin auf einige Aspekte der Organisierung des Sanitätsnetzes in bezug auf die ambulatorischen Einheiten im Stadt- und Landmedium (ärztliche Hilfsstellen und Polikliniken).

Bei Angabe der Prinzipien, auf welchen die Organisierung eines derartigen Netzes basieren muß, werden einige Aspekte im Zusammenhang mit der Bestimmungsweise der Kapazität der Polikliniken in Stadtgebieten bis zu 20 000 Bewohnern veranschaulicht und wird die Notwendigkeit hervorgehoben, einige Typen von Polikliniken mit kleinerer Kapazität als die gegenwärtig empfohlenen zu bestimmen, die jedoch künftige Ausweitungen gewährleisten.

Im Zusammenhang mit ländlichen ärztlichen Hilfsstellen werden einige noch ungeklärte Aspekte in bezug auf die Entwurfsaufgabe gezeigt, wie Einbeziehung von Strahlen- oder zahnärztlichen Räumen in diese Einheiten.

Hinsichtlich der städtischen ärztlichen Hilfsstellen wird die möglichst wirksame Nutzbarkeit der gegenwärtigen Typen in Verbindung mit den neuen Prinzipien der territorialen Organisation der Städte erwogen.

Arch. Ion Puşchilă — KRANKENHAUS MIT 900 BETTEN UND POLIKLINIK IN CONSTANŢA (S. 4). Das beim Kreuzungspunkt der beiden die Stadt durchziehenden Hauptverkehrslinien angeordnete Krankenhaus erstreckt sich auf ungefähr 10 ha. Die Gruppe umfaßt drei Gebäude: die Krankenstation, eine Poliklinik und ein Blutsammlungs- und Konservierungszentrum; das zweite Gebäude enthält die Thermozentrale und das letztere die Sauerstoffstation.

Das Y-förmige Hauptgebäude erstreckt sich auf 10 Geschosse. Die Lösung der Krankenabteilungen hat das Spezifische jeder einzelnen Abteilung berücksichtigt und bietet die große Anzahl der Ein- und Zweibettzimmer eine den neuesten klinischen Bedürfnissen entsprechende Unterbringung. Die Poliklinik wird eine Kapazität von 1 800 Konsultationen je Tag haben und wird die Untersuchungs- und Behandlungsräume gemeinsam mit der Krankenstation benutzen.

Die Struktur der ganzen Gruppe ist aus Eisenbeton (Rahmen, Balken, Platten) und hat beim 10-geschossigen Gebäude, wegen des großporigen Terrains, durchlaufende Fundierung.

Was den allgemeinen Aspekt der Gebäudegruppe betrifft, waren die Projektanten bestrebt, durch eine sowohl innerhalb asl auch außerhalb angewendete geeignete Vielfarbigkeit, durch Verschönerung mit Basreliefs, Bildhauerwerken und dekorativen Wandtafeln, den Kranken eine angenehme Umgebung zu schaffen.

Arch. Ion Puşchilă — KRANKENHAUS MIT 300 BETTEN UND POLIKLINIK IN MEDGIDIA (S. 11). Diese für Rayon und Stadt Medgidia entworfene Gebäudegruppe umfaßt eine Station mit 300 Krankenbetten, 20 Betten für Begleitpersonen, 20 Betten für Neugeborene, 10 Betten für Wiederbelebung, 10 Betten für Schwangerschaftsunterbrechung sowie auch eine Poliklinik mit einer Kapazität von 600—800 Konsultationen je Tag.

Der Architekturplan sieht für das Krankenhaus sechs Abteilungen vor: Onkologie, Chirurgie, interne Krankheiten, Gynäkologie, Geburtshilfe, Kinderkrankheiten, mit 79% Dreibett-, 10% Zweibett- und 11% Einbettzimmern. Für die Poliklinik wurden vorgesehen: Konsultationsabteilungen für Erwachsene und Kinder und Tuberkulose-Abteilungen für Erwachsene und Kinder. Zwischen Krankenhaus und Poliklinik wurde das Gebäude für Diagnose-Behandlung angeordnet. Im Rahmen dieses Gebäudes sind auch sanitäre Dienststellen, die Mikroradiographie-Abteilung und die Milchküche inbegriffen.

Arch. Virgil Niţulescu — „ERSTE HILFE"-STATION DER STADT BUKAREST (S. 16). Diese Sanitätseinheit befaßt sich ausschließlich mit der Entgegennahme der Anrufe und der sofortigen Entsendung von Rettungsautos, ein auf Radio- und Telefonmeldungen basierender Dienst, eine zentrale Erledigungsstelle, die evident den Kern bildet, der den ganzen Komplex organisiert.

Ergänzende Funktionen, inbegriffen die Warteräume für Ärzte und Hilfspersonal, die Zentralverwaltung usw., betrieblich vertikal organisiert, sind im Zentralblock der Station vorgesehen. Der Autodienst, mit einer Garage von 40 Kraftfahrzeugen, einer Tankstelle und Instandhaltungsatelier, ergänzen das Ensemble.

Eine Reihe von Schwierigkeiten und Servituten, wie nichtentsprechende Art des Terrains (ungleichartige Füllungen von zirka 10 m Tiefe auf einem großen Teil des verfügbaren Terrains), Reduzierung auf ein Minimum der Demolierungsarbeiten auf dem gewählten Bauplatz, haben zur Abänderung der ursprünglich entworfenen Lösung geführt, als eine niedrige horizontale, die Funktionen im Zusammenhang mit einer prompten und rapiden Deplacierung einschließenden Fläche, auf der sich der vertikale Block der Organisations- und Verwaltungsdienste erhob, um schließlich, im Hinblick auf die Verminderung der zusätzlichen Kosten der Fundierung auf Pfählen, zur Zerteilung der von der Art des Terrains abhängigen Volumen zu gelangen.

Für den Anfang mit der allernotwendigsten Apparatur ausgestattet, bietet die Hauptkonstruktion des Stationblocks (Monolithbau mit vertikalen Schächten und mit demontabler Decke aus Feldern bei den longitudinalen Korridoren) die Möglichkeit jedweder nachträglichen Einrichtung, Wiederverwendung und Änderung der Empfangs- und Bestellungslinien und gestattet die gegenwärtige Lösung — bei strikter und angemessener Ersparnis — jedwede Vervollkommnung und Ausweitung der Wirksamkeit dieser Sanitätseinheit.

Arch. Alexandra Stamatin-Iovănescu — RAYON-POLIKLINIK „VITAN"-BUKAREST (S. 18). Bei der Kreuzung der Hauptverkehrsadern, im Zentrum der dicht bevölkerten Zone des Rayons „Tudor Vladimirescu", wird eine Poliklinik gebaut, die 120 000 Bewohnern fachärztlichen Beistand sichert.

Die Poliklinik wird umfassen: Konsultationsdienststellen für Erwachsene und Kinder, Tuberkulosekonsultationen für Erwachsene und Kinder, Dienststellen für Physiotherapie und Radiologie, Laboratorium für Analysen, Apotheke, Wache, sanitäre und Verwaltungsdienststellen. Die Mehrzahl dieser Dienststellen haben vollkommen separate Eingänge erfordert, die, dank der Nieveauunterschiede des Terrains im Projekt gesichert werden konnten.

Die angewendete und in der Fassade ausgedrückte Travee ist 3,30 m; verbaute Baufläche 9 818 m², und die in der Endphase bestimmte Baufläche beträght 13 000 m².

Sowohl für die Architektur- als auch für die Nutzelemente wurden Ausfertigungen mit modernsten Materialien vorgenommen.

Arch. Mihai Enescu — NEUE VORSCHLÄGE FÜR FUNKTIONELLE EINHEITEN ZUR PLANUNG VON KRANKENHAUSBAUTEN (S. 22). Das vorliegende Studium analysiert die hauptsächlichen betrieblichen Einheiten der Krankenhausbauten und befaßt sich insbesondere mit den komponenten Elementen der Krankenstation.

Es werden Vorschläge für die Lösung der Ein-, Zwei- und Vierbettzimmer unter den Bedingungen eines vergrößerten Komforts gemacht. Dieser Komfort wird erzielt durch Festsetzung des Flächenindex auf ungefähr 7 1—7,3 m² je Bett und durch eigene sanitäre Gruppen für jedes einzelne Zimmer, Gleichzeitig mit der Vergrößerung des Flächenindex wird auch die Vergrößerung der bisnun praktizierten Konstruktionstravee von 3,30 m auf 3,60 m vorgeschlagen. Diese neue Travee ist auch für die Lösung der Unterbringungsnebenbauten günstiger, die ihrerseits auch Gegenstand vorliegenden Studiums bilden.

Ebenso werden die verschiedenen Lösungshypothesen des Krankenhauses einem Studium unterzogen und zwar: der normale Doppel-Trakt, der Triple-Trakt, der Turmblock und der Kreisplan. Für die Vorteile betrieblicher und wirtschaftlicher Ordnung erachtet das Studium das System des Triple-Trakts als das günstigste.

Außer den Ansichten in bezug auf den Unterbringungssektor werden auch einige Vorschläge für die Lösung des Operationsblocks, der Kreißsaalstation mit Anschluß an die Geburtshilfeabteilunp sowie auch einiger Internierungsräume für Mütter unterbreitet.

Es muß erwähnt werden, daß die Studie eine Etappe in der Forschungs- und Planungsarbeit im Rahmen des Ateliers für Krankenhausbauten des Instituts ISCAS bildet, die die Grundlage der Ausarbeitung von neuen Krankenhausentwürfen darstellt.

HOTELS

Arch. Eugen Arvanitache — HOTEL „BUCURESTI" — CALEA GRIVIȚEI (S. 23). Das 7-geschossige Bettengebäude (504 Betten) hat die Form eines Traktes von 82 m Länge und überragt auf der Nordwestseite den Umfang des Parterres. Betrieblich ist das Parterre in zwei Abschnitte geteilt, die jedoch durch die Tagesbar miteinander verbunden sind. Die wichtigen Teile des Parterres sind um einen dekorativen Innenhof gruppiert. Das Hochparterre — Isolierungsgeschoß — bildet den Übergang zwischen dem Parterre mit lebhaftem Verkehr und dem Bettentrakt und umfaßt einen Salon mit vielfachen Funktionen sowie die Verwaltungsbüros.

Das Unterbringungsgeschoß ist mit zwei Bedienungseinheiten zu je 18 gleichartigen Zweibettzimmern entworfen. Im Souterrain wurden angeordnet: die Lagerräume, die Thermozentrale, die Wäscherei, Reparaturwerkstätten und eigene Instandhaltung, Kühlräume auch für Halbpräparate des Restaurants.

Die Hauptfassade des Parterres wurde eingeteilt — vom plastischen Gesichtspunkt — in Abschnitte, die unabhängig nach Funktionen behandelt und von einem Ende zum andern durch ein mächtiges Gesims vereinheitlicht wurden.

Arch. Ana Solomon — STUDIE FÜR EIN HOTEL IN HUNEDOARA (S. 26). In der Zentralzone dieser Stadt wird ein Hotel mit 150 Zimmern, mit Empfangsräumen, Tagesbar, Zubehör und einer Barterrasse im letzten Geschoß errichtet werden. Das Gebäude wird umfassen — außer dem Hotel — ein Restaurant, eine O.N.T.-Agentur, einen Frisörsalon für Männer und Frauen, eine Trafik und einen Blumenladen.

Die Unterbringungseinheit besteht aus 16 Zimmern mit einer Bedienungsgruppe und hat jedes Zimmer eine vollständige sanitäre Gruppe sowie ein Vestibül mit eingebauten Schränken.

Das Fassungsvermögen des Hotels ist mit 275 Betten vorgesehen, mit einer Vergrößerungsmöglichkeit — in Spitzenperioden — bis zu 315 Betten.

Das Restaurant wird einen Fassungsraum von zirka 440 Plätzen haben, von denen 240 nur im Saal; die übrigen auf der gedeckten und der ungedeckten Terrasse. Anschließend an die Restaurantbedienung befindet sich auch ein Frühstücksaal, der im Hochparterre des Unterbringungstraktes angeordnet ist.

Das Bausystem wird aus Monolith-Eisenbetonrahmen im Abstand von 7,50 m bestehen, was der doppelten Breite des Bettraumes entspricht· Das Hotel wird einen Parkplatz für zirka 80 Autos haben.

Die Abschlußarbeiten werden aus Marmor bei den Fußböden Holztäfelungen, kombiniert mit keramischen Materialien an den Wänden, schalldämpfenden Zimmerdecken usw. ausgeführt.

WETTBEWERBE

Arch. Ignace Serban — IDEENWETTBEWERB FÜR DIE WOHNUNG DER ZUKUNFT (S. 30). Der vom Staatskomitee für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung gemeinsam mit dem Architektenverband der RVR zum Jahresschluß 1963 organisierte Wettbewerb hatte eine Reihe von Aufgaben, deren wichtigste die Erforschung gültiger Elemente für Bauaufgaben zur Realisierung der Wohnung der Zukunft war.

Von 21 vorgelegten Projekten wurden drei prämiiert und 5 belobt.

Wir zitieren hier einige allgemeinere Ideen, die aus dieser Architektenberatung zum Problem des Zukunftsthemas der Wohnung hervorgegangen sind:

— es wird vorgeschlagen, die Wohnungen für eine und zwei Personen, zum Großteil in hohen Gebäuden mit Innenkorridor zu gruppieren;

— es wird vorgeschlagen, Wohnungen für zwei Personen, die gegenwärtig drei Personen beherbergen können, mit verringerter Wohn- und Nutzfläche als die gegenwärtige Wohnung herzustellen;

— es wird vorgeschlagen, Wohnungen für drei und vier Personen ausschließlich zu je zwei an einer Treppe zu gruppieren. in zusammenfügbaren linearen Typen für Gebäude mit Parterre und drei Stockwerken;

— es wird vorgeschlagen, Wohnungen für fünf und sechs Personen in Gebäuden mit Parterre und einem Stockwerk mit speziellen Lösungen (Duplex) vorzusehen und in manchen Fällen in zusammenfügbaren Typen mit 2 Wohnungen an der Treppe;

— im allgemeinen wird die Einführung des Zimmers für Einzelpersonen vorgeschlagen;

— es wird vorgeschlagen. den Hauptraum größer zu dimensionieren als bisnun und erscheint er anders in bezug auf die frühere Flächengröße der Wohnung;

— die Idee der Industrialisierung beschränkt sich nicht nur auf die Strukturen. Man bemerkt bei fast allen Projekten Industrialisierungsvorschläge für Untereinheiten (leichte Bauelemente, sanitäre Punkte usw.).

Die erzielten Resultate werden im Rahmen der durch das Entwurfsinstitut für Typen-Bauten (IPCT) auszuarbeitenden Studien nutzbringend verwertet werden.

AUS DEM AUSLAND

Arch. Richard Neutra — ARCHITEKTUR ALS HUMANE AKTIVITÄT (S. 36). Anläßlich seines Besuches in der RVR Ende 1963, gewährte der amerikanische Architekt unserer Zeitschrift ein Interview, das vorliegendem Artikel als Grundlage diente und wo der große Architekt seine Anschauungen über den Zweck der Architektur unserer Tage kundgibt.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Diese Rubrik enthält drei Rezensionen über rumänische Facharbeiten: „*Die Stadt und der Stadtverkehr*". „*Die Symmetrie*" „*Der funktionelle Schutz der industriellen Bauelemente*" — die im Laufe des Jahres 1963 und 1964 im Technischen Verlag erschienen sind; die Rubrik präsentiert auch das Buch des Architekten Konrad Wachsmann „*Wendepunkt im Bauen*". erschienen in Wiesbaden in der Deutschen Bundesrepublik.

CHRONIK

Die Rubrik beginnt mit einigen Mitteilungen über die im April und Mai ds.J. im Architektenhaus, im Rahmen des Architektenverbandes der RVR, entfaltete Tätigkeit.

Hierauf folgen die von Architekt Romeo Rău gezeichneten Berichte über die am 24., 25. und 26. April ds.J. in Galați, anläßlich der Entfaltung der Arbeiten der Vollversammlung der örtlichen Zweigstelle des Architektenverbandes der RVR. geführten Debatten. Thema der Vollversammlung waren Probleme der Systematisierung und Rekonstruktion der Stadt Galați.

Mit dem Namenszug von Architekt Constantin Enache ist die Bilanz der Arbeiten der am 17.—18. April ds. J. stattgehabten 8. wissenschaftlichen Session der didaktischen Kader des Architekturinstituts „Ion Mincu" in Bukarest konsigniert.

Am 8. und 10· April ds.J. haben im Bukarester Volksrat die Schlußdebatten des im Jahre 1963 vom Architektenverband des Instituts Proiect-Bukarest organisierten Programms in bezug auf städtische und architektonische Behandlung der in Bukarest gebauten Wohnblockensembles stattgefunden.

Architekt Constantin Moșinschi berichtet im Artikel „*Eine neue Etappe in der Planung der Wohnblockensembles in Bukarest*" kurz über die Entfaltung der Tätigkeit im Rahmen dieses Programms sowie auch über die in den Schlußdebatten aufgeworfenen Probleme.

Architekt Ada Gheorghievici zeichnet den Artikel „*Die 9. Session der wissenschaftlichen Studentenkreise*". in dem die am 25. und 26. April ds.J. im Architekturinstitut „Ion Mincu" in Bukarest stattgehabten Arbeiten dargelegt sind. Die Verfasserin weist darauf hin, daß von den 26 Referaten über die von den Studenten im Laufe des Jahres ausgearbeiteten Entwürfe der Umfang, die Komplexität der Thematik und die Gründlichkeit, mit der die Aktivität im Rahmen der Studentenkreise des Instiuts geführt wurde, bemerkenswert waren.

СОДЕРЖАНИЕ

САНИТАРНЫЕ СООРУЖЕНИЯ

Арх. Аурелия Теодореску — НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОТНОСЯЩИЕСЯ К СООРУЖЕНИЯМ ИЗ САНИТАРНОЙ СЕТИ (стр. 2). В статье автор касается некоторых аспектов организации санитарной сети, относящихся к амбулаторным учреждениям в сельской и городской среде (диспансеры и поликлиники). В свете принципов, которые должны лежать в основе организации подобной сети, выявляются некоторые аспекты в связи со способом определения мощности поликлиник в городских местностях, с населением ниже 20000 жителей, настаивая на необходимости установления некоторых типов поликлиник с меньшей мощностью, чем рекомендуемые в настоящее время, но с обеспечением, однако, возможных расширений в будущем.

В связи с сельскими диспансерами выдвигаются некоторые аспекты невыясненные еще с точки зрения проектировочной темы, как например, включение в эти учреждения радиологических или стоматологических кабинетов.

Что касается городских диспансеров, высказываются соображения относительно более действенного способа использования существующих типов, согласованных с новыми принципами территориальной организации городов.

Арх. Ион Пушкилэ — БОЛЬНИЦА НА 900 КОЕК И ПОЛИКЛИНИКА В КОНСТАНЦЕ (стр. 4). Расположенная на стыке двух главных магистралей, которые пересекаются, больница занимает приблизительно 10 га. Ансамбль содержит три корпуса: стационар, поликлинику и центр по сбору и хранению крови; второй корпус включает термоэлектроцентраль, а последний — кислородную станцию.

Главный корпус развертывается на 10 этажей и имеет форму буквы V. Решение по секциям стационара приняло в соображение специфические особенности каждой секции; большое количество комнат с одной и двумя койками обеспечивает уход в соответствии с современными врачебными требованиями. Поликлиника расчитана на мощность в 1800 консультаций в день, используя совместно со стационаром секции по диагнозу и лечению.

Устойчивая структура целого ансамбля состоит из железобетонного скелета (остов, фермы, плиты) с фундаментом на свайных ростверках по всему корпусу в 10 этажей по причине макропористости грунта.

Что касается общего вида ансамбля, то авторы приложили все старания для того чтобы соответствующей внутренней и наружной расцветкой, установкой красивых барельефов, лепных украшений и декоративных панно создать для больных обстановку уюта.

Арх. Ион Пушкилэ — БОЛЬНИЦА НА 300 КОЕК И ПОЛИКЛИНИКА В МЕДЖИДИЕ (стр. 11). Задуманный для обслуживания района и города Меджидии, ансамбль включает стационар с 300 койками для больных, 20 койками для сопровождающих, 22 койками для новорожденных, 10 койками для выздоравливающих, 10 койками для неправильных родов, а также и поликлинику мощностью в 600—800 консультаций в день.

Архитектурное распределение предусматривает для стационара 6 секций: раковые заболевания, хирургия, внутренние болезни, женские болезни, акушерство, детские болезни, с 79% комнат с 3-мя койками, 10% комнат с 2-мя койками и 11% комнат с одной койкой. Для поликлиники были предусмотрены секции для консультаций для взрослых и детей и секции для консультаций ТБЦ для взрослых и детей. Между стационаром и поликлиникой был размещен диагнозо-терапевтический корпус. В состав этого корпуса включены и секции санитарно-эпидемическая, микрорадиофотографическая и молочная кухня.

Арх. Виржил Нищулеску — СТАНЦИЯ «СКОРОЙ ПОМОЩИ» ГОРОДА БУХАРЕСТА (стр. 16). Централизованное диспетчерство, быстрота сообщений и вызова с использованием радио и телефона, скорость средств передвижения к месту скорой помощи — вот что является ядром организующим весь комплекс этого санитарного учреждения.

Дополнительные службы включающие дежурные комнаты для медицинского и вспомогательного персонала, центральную администрацию и т.д., организованные функционально по вертикали, входят в центральный блок станции. Автобаза с гаражом на 40 машин, бензиновая станция и починочная мастерская дополняют ансамбль.

Ряд затруднений и сервитутов в виде несоответствия грунта (неоднородная засыпка глубиною приблизительно в 10 м на большом протяжении предоставленного участка), сокращение до минимума сноса на выбранной точке привели к искажению начального решения исходящего из низкой горизонтальной массы, описывающей службы в связи с быстрым и немедленным передвижением, из которой поднимается вертикальный блок организаторских и административных служб; в конечном результате пришлось прибегнуть к сокращению объемов из-за грунта, с целью сокращения дополнительных расходов по фундаменту на сваях.

Оснащенное с самого начала строго необходимой аппаратурой главное здание станции-блока (построенное монолитно с вертикальными узлами и сборными платформами на продольных коридорах) предоставляет возможность любым приспособлениям, переоборудованиям и позднейшим видоизменениям реле для приема и управления; настоящее решение в духе строго расчитанной экономии позволяет любое усовершенствование и расширение деятельности этого санитарного учреждения.

Арх. Александра Стаматин-Иовэнеску — РАЙОННАЯ ПОЛИКЛИНИКА «ВИТАН» В БУХАРЕСТЕ (стр. 18). На стыке главных магистралей в центре густо населенной зоны района «Тудор Владимиреску» возводится поликлиника, которая обеспечит медицинскую помощь по специальности для населения в 120.000 жителей.

Поликлиника охватит отделы по консультированию взрослых и детей, консультации по ТБЦ для взрослых и детей, отделы по физиотерапии и радиологии, лабораторию для анализов, аптеку, дежурство, санитарно-эпидемический и административный отделы. Для большинства из этих отделов понадобились совершенно отдельные входы, которые смогли быть обеспечены по теме благодаря просадке почвы.

Пролет использованный и выраженный в фасаде равняется 3,30 м, развернутая площадь постройки равна 9818 м², а площадь участка приуроченная к финальной фазе равна 13000 м².

Как для архитектурных, так и для полезных элементов была использована окончательная обработка из самых новейших материалов.

Арх. Михай Энеску — НОВЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ ДЛЯ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ГОСПИТАЛЬНЫХ СООРУЖЕНИЙ (стр. 22). Настоящее исследование анализирует главные функциональные единицы госпитальных сооружений, ставя упор в особенности на составные части стационара.

Представлены предложения относительно решения комнат с 1, 2 и соответственно 4 койками в условиях увеличенного комфорта. Этот комфорт получается установлением поверхностного показателя вокруг 7,1—7,3 м²/коек и предусмотрением собственных санитарных групп для каждой комнаты. Одновременно с увеличением поверхностного показателя предлагается и увеличение строительного пролета с 3,30 м, сколько проектировалось до сих пор, соответственно до 3,60 м. Этот новый пролет более благоприятен и для решения госпитальных служб, каковые службы являются и они предметом настоящего исследования.

Точно также подвергаются обсуждению и различные гипотезы в решении стационара, а именно: нормальный двойной тракт, тройной тракт, башенный блок и круглая плоскость. Благодаря функциональным и экономическим преимуществам автор считает наиболее благоприятной систему тройного тракта.

Наряду с аспектами в связи с отделом интернирования представлены и некоторые предложения относящиеся к решению операционной группы, родовспомогательной ячейки, связанной с отделом акушерства, а также и особых комнат для интернирования матерей.

Следует отметить, что данное исследование является этапом в исследовательской и проектировочной работе в рамках отдела по госпитальным сооружениям при Институте (ИСКАС). Этот этап является основой для выработки некоторых новых планов больничных сооружений.

ГОСТИНИЦЫ

Арх. Еужен Арванитаке. — ГОСТИНИЦА «БУКУРЕШТЬ» КАЛЯ ГРИВИЦЕЙ (стр. 23). Развернутый на 7 этажей, квартирный корпус (504 койки) имеет форму лезвия длиною в 82 м и превышает в С.—З. стороне периметр партера. С функциональной точки зрения партер разделен на две зоны, связанные все же между ними дневным баром. Главные детали партера сгруппированы вокруг внутреннего декоративного дворика. Мезонин—буферный этаж—является проходным между партером с усиленным движением и квартирным корпусом и включает салон с многочисленными функциями и административной конторой.

Квартирный этаж спроектирован на две единицы обслуживания по 18 одинаковых комнат о двух койках.

В подвальном помещении были размещены склады, отопительная станция, прачечная, собственные починочные мастерские. холодильные установки для хранения провизии ресторана.

Главный фасад партера был разделен — с точки зрения пластической — на отдельные зоны по функциям, объединенные мощным карнизом.

Арх. Ана Соломон — ПРОЕКТ ДЛЯ ГОСТИНИЦЫ В ХУНЕДОАРЕ (стр. 26). В центральной зоне этого города предполагается построить гостиницу на 150 номеров с залами для приемов, дневным баром, службами и террасой-баром на верхнем этаже. В здание войдут — помимо гостиницы — ресторан, Агентство Национального Бюро Туризма, парикмахерская для мужчин и женщин, табачный и цветочный киоски.

Квартирная единица состоит из 16 комнат со службами, каждая комната имея полную санитарную группу и платяной шкаф вделанный в стену.

Мощность гостиницы предусмотрена на 275 коек с возможностью увеличения в оживленные периоды до 315 коек.

Пропускная мощность ресторана предусмотрена на примерно 440 мест, из которых 240 в зале; остальные — на закрытой и открытой террасах. В связи со службами ресторана находится и зал для завтрака, помещенный в мезонине квартирного корпуса.

Конструктивная система будет состоять из монолитных железобетонных ферм на расстояние в 7,50 м. что соответствует двойной ширине гостиничной комнаты. Гостиница будет оснащена парком для стоянки приблизительно 80 автомобилей.

Отделочные работы будут выполены мрамором на полах, деревянными обшивками в комбинации с керамическими материалами на стенах, установкой звукопоглотителей на потолках и т.д.

КОНКУРСЫ

Арх. Игначе Шербан — КОНКУРС ИДЕЙ ДЛЯ ПЕРСПЕКТИВНОГО ЖИЛИЩА (стр. 30). Конкурс идей организованный Государственным Комитетом для Конструкций, Архитектуры и Систематизации совместно с Союзом Архитекторов из РНР в конце 1963 года охватывал ряд объектов, из которых самым главным являлось отыскание новых элементов достойных включения в тему о перспективном жилище.

Из 21 представленных проектов было премировано 3 проекта и удостоено отзыва 5.

Воспроизводим некоторые наиболее общие идеи, которые выделились из этого опроса архитекторов для решения темы о перспективном жилище:

— квартиры на 1 и 2 персоны предлагается группировать, главным образом, в высотных зданиях с внутренним коридором;

— в квартирах на 2 персоны, которые могут вместить в настоящее время 3 персоны, предлагается сократить как жилую, так и полезную площадь против существующих размеров;

— квартиры на 3—4 персоны предлагается группировать исключительно по 2 на лестничной площадке в подходящих линейных сечениях для зданий с п + 3 этажа;

— квартиры на 5 и 6 персон предлагается предусматривать в зданиях с п + 1 этаж со специальными решениями (дуплекс), и в некоторых случаях с подходящими сечениями с 2 квартирами на лестничной площадке;

— в общем предлагается внедрение комнаты на 1 персону;

— главная комната предложена шире по размерам по сравнению с существующей и дифференцированной в зависимости от величины квартиры;

— идея индустриализации не ограничивается только структурами. Отмечается почти во всех проектах предложения индустриализации по подансамблям (легкие конструктивные элементы, санитарные узлы и т.д.).

Окончательные результаты будут выявлены в рамках изучения со стороны Института по Строительному проектированию (И.П.К.Т.).

ЗА РУБЕЖОМ

Арх. Ричард Неутра. — АРХИТЕКТУРА КАК ГУМАННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ (стр. 36). По случаю посещения Румынии в конце 1963 года американский архитектор дал нашему журналу интервью послужившее основой настоящего сообщения и в котором известный архитектор высказывает свои соображения по поводу целеустремленности архитектуры наших дней.

РЕЦЕНЗИИ — БИБЛИОГРАФИЯ

Рубрика включает три рецензии на некоторые румынские работы по специальности: «*Город и городское движение*», «*Симметрия*», «*Функциональное проектирование элементов промышленного строительства*» — все выпущенные Техническим издательством в течение 1963 года и в начале 1964 года; в той же рубрике представлена книга архитектора Конрада Ваксмана, «Поворотный пункт в строительстве» — работа вышедшая в Висбадене в Федеративной Республике Германии.

ХРОНИКА

Рубрика открывается некоторыми сообщениями относящимися к деятельности развернутой в апреле и мае месяцах текущего года в Доме Архитектора, входящего в состав Союза Архитекторов РНР.

За подписью архитектора Ромео Рэу приводятся в продолжении дискуссии, которые имели место в Галаце, в дни 24, 25 и 26 апреля с.г. по случаю обсуждения работ пленума местного филиала Союза Архитекторов РНР. В обсуждении пленума фигурировали задачи по систематизации и реконструкции города Галац.

За подписью архитектоа Константиа Енаке подводится баланс работ 8-ой научной сессии дидактических кадров Архитектурного Института «Ион Минку» в Бухаресте имевшей место в дни 17—18 апреля с.г.

8 и 10 апреля с.г. при народном Совете столицы имели место окончательные обсуждения программы организованной кружком из Союза Архитекторов при Бухарестском Проектном Институте с точки зрения урбанистического и архитектурального подхода к жилищным ансамблям, которые строятся в Бухаресте.

Архитектор Константин Мошинский в статье озаглавленной «*Новый этап в проектировании жилищных ансамблей в городе Бухаресте*» дает краткие сведения о деятельности развернутой в указанной области, а также отмечает и проблемы затронутые на окончательных обсуждениях Народного Совета Столицы.

Архитекторша Ада Георгиевич в статье озаглавленной «*9-ая сессия студенческих научных кружков*» приводит отчет о работах имевших место в дни 25 и 26 апреля с.г. при Архитектурном Институте «Ион Минку» в Бухаресте. Автор статьи отмечает, что из 26 рефератов отосящихся к работам выполненным студентами в течение текущего года, выявилась широта охвата и комплексность тематики, а также серьезное отношение к делу характеризующие деятельность студенческих кружков при Институте.

LEI 15

40538

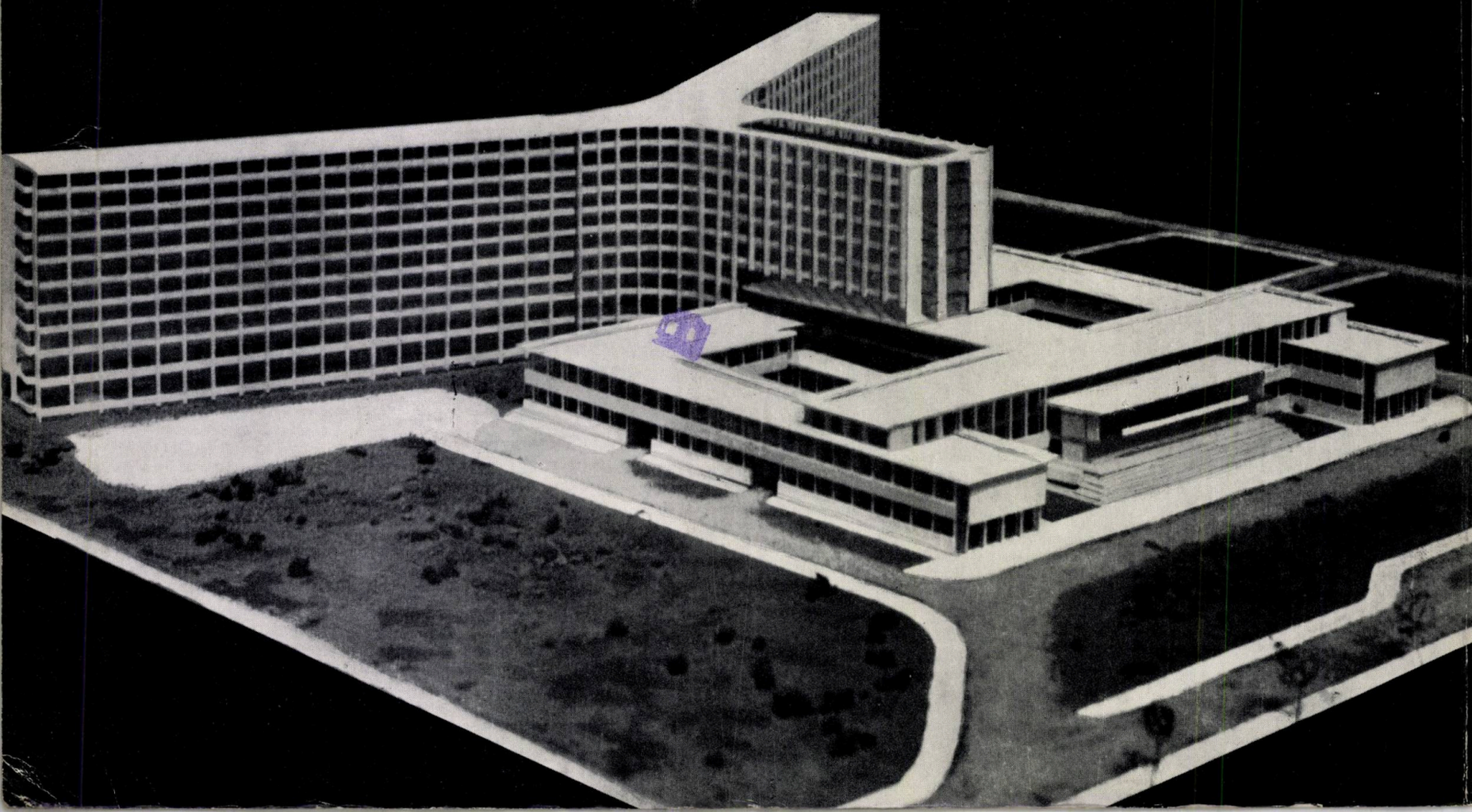

E 1689

XX

A XX-a ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

arhitectura RPR

4
1964

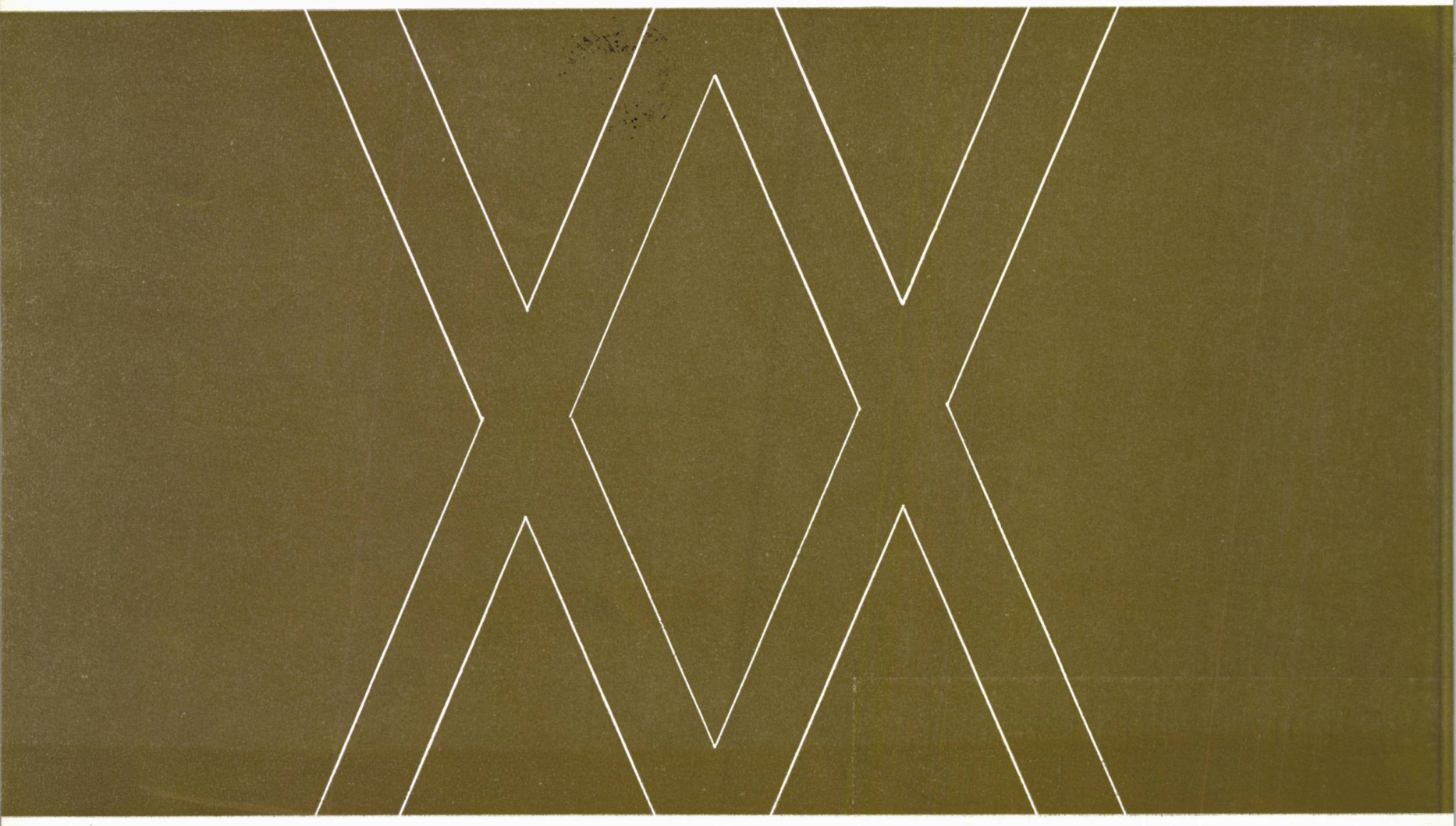

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

ORSZÁGOS SZAKIKÖNYVTÁRES: DOKUMENTÁCIÓS

sumar

A XX-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

Acad. prof. Duiliu Marcu, prof. arh. Horia Maicu, prof. arh. Octav Doicescu, arh. Dan Cristescu ș. a.	CUVINTE ASUPRA ARHITECTURII ROMÎNEȘTI ÎN CEI 20 DE ANI DE LA ELIBERARE	4
* * *	PREMIUL DE STAT AL R.P.ROMÎNE PE ANUL 1964 ÎN DOMENIUL ARHITECTURII	9
Prof. arh. Ladislau Adler	TEME ACTUALE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE DIN ȚARA NOASTRĂ	12
Prof. arh. Gustav Gusti	DOUĂ DECENII DE SISTEMATIZARE COMPLEXĂ ȘI CONSTRUCȚIE SOCIALISTĂ A TERITORIULUI	26
Prof. arh. Marcel Locar	CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN R.P.R.	40
Prof. arh. Grigore Ionescu	CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE	54
* * *	PRESA STRĂINĂ DE SPECIALITATE DESPRE REALIZĂRILE ARHITECTURALE DIN R.P.R.	58
	● CRONICA	60

4

ANUL XII NR. 4 (89) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

Blocuri noi de locuințe din ansamblul Circului de stat — București

A XX-a ANIVERSARE A

Fabrica de mașini-unelte și agregate — București

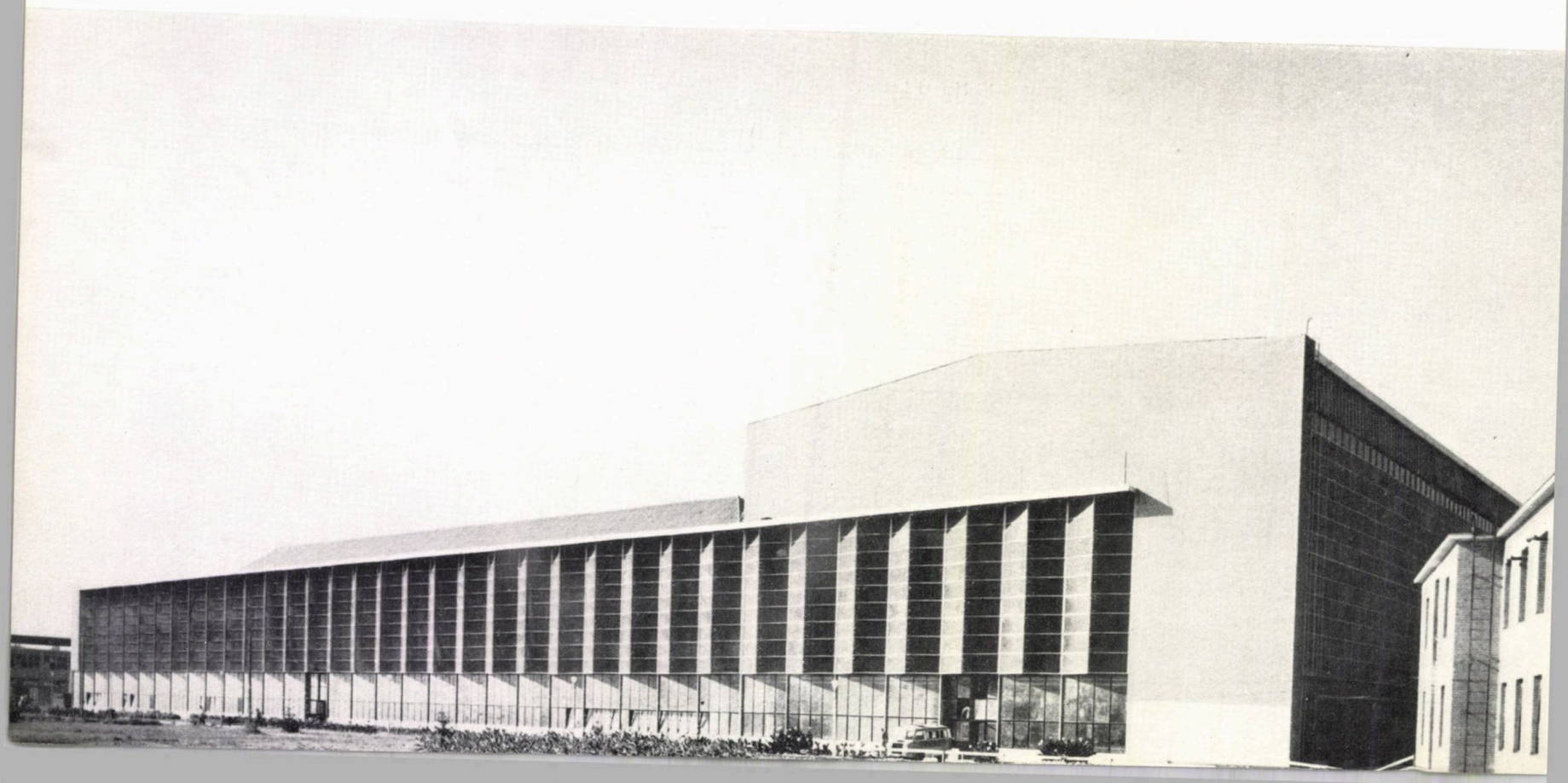

Vedere aeriană a ansamblului Pieței Republicii — București

ELIBERĂRII PATRIEI

« În anul celei de-a XX-a aniversări a eliberării, Romînia socialistă se înfățișează ca o țară în continuu progres, cu o economie complexă și o cultură înfloritoare, puse pe de-a întregul în slujba creșterii bunăstării celor ce muncesc. (. . .)

De-a lungul și de-a latul țării se înalță adevărate păduri de schele, se ridică adevărate cetăți moderne ale metalurgiei, chimiei, energeticii. Întreaga țară este un imens și măreț șantier. Este într-adevăr o cinste și o bucurie pentru fiecare om de cultură de a se ști participant al operei creatoare înfăptuite cu atîta abnegație de muncitori, de țărani, de întregul popor muncitor al minunatei noastre patrii ! »

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

(Din cuvîntarea rostită la Conferința organizației de partid a orașului București — 15 februarie 1964)

CUVINTE ASUPRA ARHITECTURII ROMÎNEŞTI ÎN CEI DOUĂZECI DE ANI DE LA ELIBERARE

Cu prilejul celei de a XX-a aniversări a eliberării patriei noastre, Redacția a adresat unui număr de arhitecți rugămintea de a expune în paginile revistei unele aprecieri asupra realizărilor arhitecturii romînești în acești 20 de ani, precum și asupra problemelor pe care le ridică azi arhitecților din țara noastră îndeplinirea măreților sarcini ce ne stau înfață.

Acad. prof. arh. DUILIU MARCU
Președinte al Uniunii arhitecților din R.P.R.

Am lucrat peste cincizeci de ani ca arhitect.

Mi-am început activitatea în condițiile în care un arhitect profesionist avea în cel mai bun caz un crez personal, care prin vocația de a iubi arta, de a o crea și din nevoia sa de a reprezenta trecutul, de a reconstitui prezentul și de a prevedea viitorul — putea astfel să-și respecte meseria sa, chemarea sa și prin aceasta « Omul ».

Am un singur regret: că nu o pot lua azi de la început și aceasta nu dintr-un gînd egoist, ci din nostalgia unor realizări noi în prezent și în viitor.

A termina și a dori în același timp să reîncepi, astăzi nu mai este același lucru ca ieri, mai ales în profesiunea noastră.

Mi-am început activitatea prin a aștepta cu emoție primul prilej care să-mi acorde posibilitatea de a mă încredința eu însumi că pot fi arhitect.

Dacă astăzi aș fi tînăr arhitect, cu entuziasm, cu speranță de creator de bine și de frumos, cu mult spațiu de lucru, chiar și în patru dimensiuni, cum spun unii confrați, cu o părticică din miliardele cu care azi în Romînia arhitecții fac arhitectură și unii chiar urbanism, aș dori în primul rînd să realizez frumosul, pe care-l numim între noi: funcționalitate, util, confort, iar dacă ar avea și expresivitate și specific național, cu atît mai bine. Cu cîtă dragoste aș vrea să fac totul bine ! Un mare arhitect spunea că « un lucru bun, chiar prost făcut, este întotdeauna mai mare ca unul rău bine făcut ».

A înțelege și a prețui aceasta înseamnă a ne ridica deasupra succeselor noastre de pînă acum. Prestigiul ce l-a cîștigat arhitectura romînească de azi, o obligă să creeze încă mai mult pentru omul pe care îl servește.

Generațiile celor douăzeci de ani de pace, prosperitate și de mari realizări, pot număra limpede și fără efort zeci de mii de locuințe noi anual, sute de industrii ce se nasc și trepidează, orașe care își schimbă fața, altele care abia încep să și-o capete, coaste de mare ce se ridică din ape unde au stat parcă ascunse, toate acestea într-un suprem efort material și intelectual.

Dar noi, cei ce am început profesiunea numărînd cu unu, două. . . apartamentele ce le proiectam, înțelegem și altfel măreția acestui efort.

Vîrsta care dă drept la experiență, experiența de ieri și de astăzi care dă drept la concluzii, ar spune că în ceea ce privește arhitectura romînească de azi, ea se deosebește de ceea ce era înainte, în primul rînd ca raporturi de masă. Efortul miliardelor transpuse în beton, fier și sticlă, frapează pe oricine — o spun de altfel și toți cei ce ne vizitează și care nu se așteaptă la o atît de mare activitate constructivă.

Apoi ne deosebim, ca metode în construcții, de ceea ce a fost ieri, prin ritmul de lucru, ceea ce înseamnă organizare și în special tehnică nouă, dar mai subtil înseamnă înțelegere, entuziasm, dăruire pentru om și prosperitate.

Acestea sînt succese în primul rînd sociale și abia după aceea de conținut arhitectural.

Dar succesele și prestigiul arhitecturii noastre ca realizări ale profesiunii în cadrul cîmpului de activitate?

Momentul istoric de arhitectură romînească pe care îl trăim de douăzeci de ani sub aspectul său de evoluție calitativă a problemelor esențiale, a atributelor sale, care să limiteze istoric și să caracterizeze toate acestea, sînt realizate proporțional cu mulțimea prilejurilor de experiență pe care ni le-a oferit efortul constructiv al țării noastre.

Valorile care să ne reprezinte pe noi cei de azi, viața noastră, nevoile și speranțele noastre, felul nostru de a ne înțelege și de a ne servi, le vom găsi în special în marile ansambluri.

S-a lucrat, în acești douăzeci de ani, la scara mare a orașului ; azi trăim cu toții în acest cadru, bucurîndu-ne direct, tangibil, concret de ideile și de valoarea noastră ; în acest fel arhitecții servesc poporul și contribuie la crearea unui nou mediu de trai, mai bun și mai frumos.

Cei care au greaua răspundere să ne conducă, din dorința de a ajuta pe cei care muncesc și care au moștenit o situație tristă a spațiului de locuit, au acordat atenție și ne-au cerut în primul rînd locuințe, cît mai multe locuințe.

Din acest program am făurit marile ansambluri. La realizarea acestora, va trebui să nu ne socotim niciodată mulțumiți de prezent, să evoluăm perpetuu, să căutăm aici valori care să se concretizeze și în valori ale ansamblului. Acest program este o problemă a tuturor specialiștilor și numai într-un larg colectiv răspunderea poate fi asigurată.

În afara acestui program și a acelor care îl deservesc, trebuie să socotim că avem de a face și cu unicate.

Unicatul necesită valoare personală, înțelegere și măiestrie de la arhitectul care trebuie să fie în același timp tehnician, tehnolog, psiholog, om de știință și artist, de la arhitectul ce răspunde de lucrare în prezent și va trebui să răspundă de ea și în timp istoric.

În unicat, avem de a face cu autorul așa cum avem de a face cu autorul unei idei, al unei cărți, mașini, al unui fapt.

Personalitatea plină de entuziasm, de răspundere, de cultură și experiență ne va da opere care să ne reprezinte, fie că este vorba de o hidrocentrală, de un pod sau de o piață, de un combinat siderurgic.

Problema raportului dintre unicat și ansamblu trebuie rezolvată, problema răspunderii însă, concretizată în opera de arhitectură pentru o lungă perioadă istorică, sub aspectul valorii ei în timp, trebuie judecată și înțeleasă în sensul că nu construim numai pentru noi ci și pentru nepoții noștri și pentru nepoții nepoților noștri.

Valoarea operei de arhitectură constă în realizarea utilității sale, a prezenței și a frumuseții în decursul întregii sale vieți, iar arhitectul trăiește odată cu ea și prin ea.

Viitorul ne va respecta dacă și noi îl vom respecta prin ceea ce îi pregătim, chiar dacă nu e vorba de sute ci numai de zeci de ani.

În această lumină arhitectul trebuie să-și rezolve lucrarea, oferindu-i celui de azi ce va fi bun și mîine și nu oferindu-i omului de mîine ce ar fi bun numai omului de azi.

În acest fel trebuie judecată funcționalitatea, economicitatea, expresivitatea, unicatul și ansamblul, programul de rezolvat și sistemul constructiv.

Vastele realizări ale celor douăzeci de ani de înțelepte înfăptuiri prin care am reușit să depășim trecutul, putînd să ne mîndrim cu prezentul și să ne uimim de viitorul nostru, ne obligă să ne analizăm și să ne perfecționăm în profesiunea noastră, în perspectiva viitorului.

Acesta este țelul spre care trebuie să tindă eforturile și căutările noastre.

Prof. arh. HORIA MAICU

Laureat al Premiului de Stat
Arhitect şef al oraşului Bucureşti
Membru în Biroul Uniunii arhitecţilor din R.P.R.

Arhitectura Republicii Populare Romîne a cunoscut în ultimii ani o înflorire fără precedent în istoria ţării noastre. Ea reflectă succesele orînduirii noastre socialiste, obţinute de poporul muncitor sub înţeleapta conducere a partidului nostru.

Arhitectura, creînd spaţiul organizat şi construit în care se desfăşoară toate activităţile omului şi ale societăţii, reflectă, poate în modul cel mai complex şi cel mai viu, orînduirea socială care o determină, forţa economică şi nivelul tehnic al societăţii respective, însuşirile spirituale şi sensibilitatea artistică specifică colectivităţii care a generat-o.

Conducerea noastră de partid şi de stat a orientat şi a sprijinit dezvoltarea urbanismului şi a arhitecturii ca ştiinţă şi artă, obţinînd în construcţia şi reconstrucţia oraşelor noastre şi în lucrările de arhitectură de masă sau unicate, succese recunoscute pe plan mondial.

Printre cele mai însemnate realizări trebuie să menţionez: planurile de sistematizare a oraşelor existente şi a unor localităţi noi (Bucureşti, Iaşi, Galaţi, Constanţa, Ploieşti, Oneşti etc.); marile ansambluri de locuinţe din Capitală şi din celelalte oraşe ale ţării, multe realizate pe bază de prefabricate; importante realizări ale arhitecturii industriale care au atins valori funcţionale şi plastice remarcabile; suita de ansambluri de odihnă de pe litoralul Mării Negre, realizare impresionantă prin concepţia urbanistică şi arhitecturală şi prin metodele tehnice de organizare a execuţiei, care a atins un ritm record.

Menţionez, de asemenea, o serie de clădiri reprezentative în ansambluri cu caracter specific, care prin calităţile lor plastice, funcţionale şi de încadrare urbanistică se situează la nivelul celor mai reuşite realizări pe plan mondial, ca de pildă, în Bucureşti, sala polivalentă a Palatului R.P.R., cu ansamblul arhitectural urbanistic care îi completează armonios cadrul; Circul de stat, cu parcul şi ansamblul de locuinţe înconjurător; Muzeul de artă al R.P.R. şi sala mică de concerte din Palatul R.P.R.; sala de concerte a Radioteleviziunii romîne; grupurile de cămine şi cantine studenţeşti de la Grozăveşti şi Regie; sistematizarea Parcului Libertăţii cu Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism; pavilionul Expoziţiei economiei naţionale etc.

În ţară sînt de remarcat: centrul oraşului şi ansamblurile de locuinţe din Iaşi, Galaţi, Ploieşti etc.; gara nouă şi ansamblurile de locuinţe din Constanţa; gara oraşului Braşov etc.

Ca elemente valoroase apărute în arhitectura noastră în ultimii ani se pot remarca: grija pentru rezolvările de ansamblu legate de perspectiva de dezvoltare a oraşelor; rezolvarea ansamblurilor şi obiectelor cu calităţi funcţionale, economice, structurale şi expresive în continuă creştere; afirmarea, deşi încă timidă şi insuficient diferenţiată, a unui caracter general propriu al arhitecturii noastre ca rezultat al reflectării spontane a unor condiţii specifice (cu excepţia unor exemple valoroase dar sporadice, în care creaţia a fost condusă conştient spre obţinerea unui caracter propriu ţării şi poporului nostru); contemporaneitatea marii majorităţi a realizărilor arhitecturii din ultimii ani.

Consider ca probleme esenţiale şi actuale, care trebuie să stea în atenţia arhitecţilor din R.P.R., pentru a asigura dezvoltarea viitoare a arhitecturii romîneşti: îmbunătăţirea calităţilor funcţionale, structurale, economice şi plastice ale ansamblurilor şi clădirilor de orice fel; dezvoltarea prefabricării şi industrializării la clădirile civile şi industriale care se pretează la această metodă; dezvoltarea activităţii de sistematizare, care să treacă de la localitate la regiune şi la teritoriul întregii ţări; realizarea unei arhitecturi contemporane cu pregnant caracter propriu ţării şi poporului nostru, avînd un specific legat de localităţi şi de regiunea geografică, variată şi expresivă, care să oglindească sensibilitatea, ritmul şi vioiciunea, care ne sînt caracteristice.

Prof. arh. OCTAV DOICESCU

Laureat al Premiului de Stat
Membru în Biroul Uniunii arhitecţilor din R.P.R.

Împlinim 20 ani de activitate laborioasă în toate domeniile, ceea ce oferă un prilej de calm sărbătoresc, nu numai comemorativ, dar şi de satisfacţie pentru rodnicia rezultatelor muncii noastre.

Utilizăm termenul de « arhitectură » pentru definirea calităţilor unora din activităţile noastre, care ni se par deosebit de raţionale, bine definite şi satisfăcătoare, adevărate oglindiri ale puterii şi forţei omului, de ordonare a gesturilor lui, de exprimare a unui « alter ego ».

Putem să vorbim şi despre societatea noastră actuală, definindu-i prin acest termen constructiv frumuseţea construcţiei şi rodnicia realizărilor ei. Pentru că rezultatul muncii noastre nu ar fi fost posibil în amploarea lui — cum nu era posibil altă dată — fără acea gîndire limpede, care să însumeze puterile noastre ale tuturor în această unitate, s-o ordoneze în timp şi să-i urmărească cu rigurozitate desfăşurarea.

Prezenţa noastră activă, a arhitecţilor, în această desfăşurare a fost totală, a fost înlăuntrul ei, s-a contopit cu scopurile ei şi cu mijloacele ei. Putem să dăm artei noastre de a construi, actuală, orice denumire vrem: modernă, structuristă, constructivistă, ea rămîne în primul rînd umanistă prin scopurile ei finale. Nu am stăruit în acest nou umanism asupra unei perfecţiuni estetice şi trecătoare; am stăruit însă asupra sobrietăţii economice a mijloacelor de edificare, a urgentării construcţiei noastre, astfel ca bunastare să acopere cît mai repede şi să transforme stări sociale înapoiate şi condiţii omeneşti foarte precare.

Pentru sarcinile mari pe care le-am avut, am fost foarte puţini pentru a cuprinde fenomenul social în toată amploarea lui şi schimbările omeneşti pe care le-a provocat. Ieşirea din matca veche profesională — arhitectura considerată ca un gest de creaţie individual şi propriu — s-a petrecut mai lent, în comparaţie cu schimbarea generală. Mijloacele de edificare — şi ele bazate exclusiv pe manoperă — au fost înlocuite treptat cu mijloace mecanice şi sîntem pe drumul unei industrializări din ce în ce mai mari în construcţii. Am stăpînit, alăturea de ceilalţi constructori, mulţumitor această evoluţie rapidă şi, în unele cazuri, am putut să aducem şi oarecare lirism în munca noastră. Putem să fim în unele cazuri mulţumiţi pentru unele realizări îndrăznete, precum trebuie să înţelegem unele timidităţi din începuturile noastre noi, în faţa dimensiunilor şi a forţei pe care o aveam la dispoziţie.

Într-un sens pur arhitectural, această timiditate ne-a făcut să repetăm cam mult unele aspecte care ni s-au părut rezonabile, dîndu-le valoare generală, dar în dezacord cu mărimea ansamblurilor pe care gesturile noastre profesionale le constituiau. Sîntem capabili şi trebuie să aducem mai multă inventivitate în tehnicile noastre de construcţie şi este necesar ca varietatea concepţiei arhitecturale să se desfăşoare cu mai multă vervă creatoare.

În sarcina noastră, a arhitecţilor, nu stă numai un plan bun şi o faţadă bună, trebuie să exprimăm o societate în totalitatea ei, în diversitatea ei, pe care viaţa ne-o cere. În faţa fiecăruia dintre noi stau acum oraşele noi, cele vechi de transformat, cu ansamblurile lor în spaţiu, cu clădirile mari şi mici care să exprime în utilitatea lor şi să cuprindă gesturile vieţii noastre, care nu ne sînt egale în orice stare şi nici identice în orice împrejurare. Cuprinderea şi exprimarea acestor stări ne poate aduce la crearea unei personalităţi mai evidente a arhitecturii noastre contemporane. Ce facem noi, cum trăim noi, ce vrem noi, în decursul vieţii noastre, de asemeni nu este identic în orice punct al acestei planete. Dialogul nostru cu natura noastră înconjurătoare ne este propriu şi, obiectiv, trebuie exprimat cu tehnica noastră contemporană, cuprinzînd această particularitate.

Ce poate dori mai mult un arhitect de la societatea lui, care să depăşească aceste teme pe care arhitectul nostru le are în faţă? De la republicile romane, arta şi tehnica noastră nu a mai fost solicitată în aceeaşi cuprindere şi cu aceeaşi intensitate; şi ne mai solicită, nu repetarea noastră, ci înnoirea noastră care să ne confirme şi să ne depăşească.

Arh. DAN CRISTESCU

Director tehnic adjunct al D.S.A.P.C. — Braşov

Azi, douăzeci de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, arhitectura românească ne apare ca un fenomen social dinamic, activ, creator. Omul societăţii noastre a fost condus spre un nou univers, spre un nou cadru de viaţă.

De la unicat, arhitectura a trecut la scara ansamblului urban. Problemele marilor oraşe, în condiţiile unor reînnoiri profunde ale vieţii sociale, au început a fi rezolvate. Au apărut ansambluri noi, pozitive, vitale, vii, care conturează oraşul de mîine.

Transformările economice şi sociale, ştiinţa şi tehnica, înflorirea culturii au dus la schimbarea modului de a trăi, de a fi uman. Noile procedee şi metode, noile tipuri de elemente, noile mecanisme, au creat premize pentru o nouă calitate estetică în arhitectură. Concepţia tradiţională despre rolul arhitecturii s-a schimbat radical. Cercetările în domeniul tipizării, precum şi atitudinea inovatoare faţă de problemele formei arhitecturale, au deschis drumul spre industrializare.

În condiţiile industrializării a fost posibilă soluţionarea multilaterală a problemelor legate de organizarea muncii şi a vieţii, de microclimă şi igienă, de tehnologie, funcţionalitate, estetică, compoziţie. Toate aceste aspecte au fost indisolubil legate de dezvoltarea continuă a cercetărilor ştiinţifice, de progresele arhitecturii ca ştiinţă.

Iată elemente noi, valoroase, apărute în arhitectura românească şi care trebuie dezvoltate în continuare. Care este elementul esenţial ce trebuie să stea astăzi în centrul atenţiei noastre? *Factorul uman* sub principalul său aspect: omul într-o grupă organizată. Factorul uman este sinteza tuturor elementelor care definesc poziţia omului în cadrul social actual.

Pe o scară nouă a valorilor, pe o temă calitativ nouă, trebuie reliefate relaţiile dintre arhitectură şi structura urbană. Structura urbană, statică ieri, este astăzi dinamică. În aceste condiţii, omul trebuie eliberat în activitatea sa, asigurîndu-i-se o circulaţie liberă, spaţiile trebuie organizate pentru a favoriza contactele sociale, arhitectura trebuie să tindă spre o armonie spaţială.

Apare însă pericolul contradicţiei dintre scara umană şi dimensiunile inumane ale structurii urbane dinamice. Poate fi oare evitat acest pericol? Cred că da, pornind de la unitatea de locuit, organizată la scara umană şi adaptată perfect cerinţelor unui membru al societăţii.

Astăzi, toate forţele sînt îndreptate spre producţia de masă, toate eforturile axate pe sporirea cantitativă şi calitativă a construcţiilor. În cadrul industrializării, prefabricarea grea — marele potenţial actual al structurii urbane — face faţă marilor necesităţi.

Dar, o dată cu introducerea materialelor de sinteză şi utilizarea pe scară largă a materialelor uşoare, prefabricarea grea denotă o oarecare incontestabilă neputinţă de adaptare şi evoluţie, în ceea ce priveşte asamblarea, finisarea, preţul de cost şi mai ales în ceea ce priveşte forma. Prefabricarea grea corespunde unei tehnici noi într-o formă veche ! Ce diferenţă faţă de automobil şi avion !

Se pare că tehnica prefabricării grele, datorită principiului « multiplicării », nu poate evita monotonia urbană — expresie a omului pasiv — ori, urbanismul monoton nu corespunde societăţii noastre dinamice.

În aceste condiţii, arhitectura şi urbanismul vor impune desigur noi soluţii care să ducă spre o nouă gamă de valori arhitecturale şi urbanistice.

O dată cu industrializarea apare standardizarea, care are valoarea ei socială. Arhitectul trebuie să stăpînească standardizarea, modelînd şi fasonînd elementele de bază nomenclaturate, seriate, tipizate, standardizate.

În activitatea de creaţie, raporturile arhitect-industrie, arhitect-estetic, nu pot fi reglementate decît de pe poziţii ştiinţifice. Arhitectul ca om de ştiinţă — chiar dacă în adîncul inimii sale este un artist — va putea rezolva, în cadrul raportului arhitect-inginer, eterna dualitate între analiză şi sinteză, raţiune şi emotivitate.

Astăzi se vorbeşte despre un stil în arhitectură. Consider că stilul poate rezulta progresiv graţie unui vast proces de evoluţie şi de selecţie naturală.

Noi concepem şi muncim pentru astăzi şi pentru mîine, ţinînd seama de ceea ce am făcut ieri. Necesităţile de mîine le prevedem pornind de la stadiul aspiraţiilor de astăzi.

Dar cunoaştem oare suficient aceste aspiraţii?

Este cert că apariţia automatizării va elibera omul de o parte din munca sa, motorul atomic va permite omului să se deplaseze în voie pe pămînt sau în spaţiu, pe mici sau mari distanţe, omul va dispune de legături audio-video.

În aceste condiţii — ale dezvoltării uriaşe a tehnicii şi ştiinţei, arhitectul va trebui să rezolve noi probleme de viaţă.

Cum se va prezenta oare arhitectura în viitor?

Se întrevede o arhitectură esenţialmente structurală, marcată printr-o precizie extraordinară — datorită nivelului tehnic — corijată de marea libertate şi fantezie ce va fi acordată « accentelor ».

Ce se cere arhitectului pentru viitor?

O cunoaştere aprofundată a viziunii umane şi a legilor ei specifice, abordarea cu extremă inteligenţă a noilor ritmuri de viaţă, de acte ciclice, într-o arhitectură liberă.

Construim şi în viitor pentru marile mase. Pentru aceasta se cere arhitectului talent, ingeniozitate, entuziasm.

Arh. CONSTANTIN FRUMUZACHE

Laureat al Premiului de Stat
Şef de atelier în ISCAS

Noi, generaţia de arhitecţi, care ne-am instruit şi am muncit în glorioasa istorie a celor 20 de ani de la eliberare, n-am cunoscut trecutul trist al profesiunii noastre. Despre el ne-au vorbit cărturarii noştrii. Am aflat cum arhitectul şi arhitectura s-au zbătut în lanţurile neîmpăcatelor contradicţii ale societăţii burgheze. Am aflat despre munca plină de umilinţă a « creatorului-arhitect », interpret al gustului şi orgoliului mic-burghez, fără legătură cu cultura noastră. Am mai aflat şi despre efortul, sufocat de oportunism, al unor exponenţi ai meseriei noastre, patrioţi sinceri, de a exprima în limbajul şi rostul arhitecturii spiritul şi bunele tradiţii ale poporului nostru.

Consecinţa acestui trecut e mărturisită în testamentul societăţii înmormîntate la 23 August 1944: sate cufundate în beznă, oraşe zidite la întîmplare, conglomerate de bizarerii neconfortabile şi neigienice, industrii expresie a înapoierii.

Puţinele valori arhitecturale create de meşterii cunoscuţi sau necunoscuţi, cu rădăcini adînc înfipte în tradiţia poporului, n-au reuşit să salveze aspectul deprimant al acestei moşteniri.

Feriţi de condiţiile vitrege în care au muncit şi au creat înaintaşii noştri, noi, generaţia nouă, ne-am dăruit întregul elan tineresc operei de înnoire a arhitecturii, în acord cu amplul efort al poporului pentru construirea socialismului. Ca răspuns la nădejdea pusă în noi, manifestată prin îndrumarea şi grija partidului, ne-am pregătit încă din şcoli în spiritul umanismului socialist, în a făuri, printr-un efort unitar şi general, măreţele perspective.

Alături de maeştrii vîrstnici, care într-un proces de întinerire, de regăsire a adevăratelor rosturi ale arhitecturii, ne-au împărtăşit cu drag experienţa şi priceperea lor, am dat asaltul în această lume nouă pentru a desăvîrşi măreţul program de construcţie socialistă. Şi, ca într-o filă de poveste, s-a construit într-o lună cît într-un an, într-un an cît într-un veac.

În acest moment sărbătoresc, încercînd să privesc în urmă, mă stăpîneşte un sentiment de mîndrie în faţa imaginii noi, pline de măreţie, a tot ce energia creatoare a oamenilor a putut făuri în decursul celor 20 de ani.

În peisajul înfloritor al patriei, arhitectura zilelor noastre făureşte în tot locul un nou relief, modelînd cu chibzuinţă silueta tinerească a vieţii noi în forme avîntate, expresive şi armonioase. Acest vast peisaj reflectă cu fidelitate profundele schimbări sociale, condiţiile în care arhitectura îşi poate manifesta adevăratele sensuri umanitare, în care arhitectul îşi poate îndeplini cu cinste rolul activ social, îşi poate valorifica pe deplin talentul şi cunoştinţele sale.

Reflectînd asupra realizărilor arhitecturii noastre ce constituie bilanţul celor două decenii, etapă glorioasă în evoluţia teoriei şi practicii profesiunii noastre, mă opresc mai întîi la experienţa în urbanism. Noţiunea obiectivistă, simplistă, cu nuanţe utopice, a lumii burgheze, a devenit, în mare măsură, în evoluţia activităţii noastre de construcţii, factorul determinant în manifestarea obiectivă, logică a arhitecturii romîneşti ; aceasta ca urmare a dezvoltării economiei planificate, eliberate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie. Astăzi pînă şi localităţile cele mai mici se dezvoltă ordonat şi armonios în baza planului prestabilit. Principiile urbanismului modern se aplică cu tot mai mult succes pe plan regional şi orăşenesc, în noţiunea tot mai cuprinzătoare a marilor ansamblurilor ale arhitecturii.

Mă opresc apoi la impresionantele realizări în domeniul construcţiilor industriale şi agrozootehnice. Arhitectura a găsit în acest domeniu un deosebit prilej de manifestare. Astăzi am putea afirma că, prin dezvoltarea impetuoasă a industriei noastre, această manifestare ocupă un loc de frunte. Tot mai mulţi arhitecţi şi-au dăruit talentul şi energia pentru realizarea noilor palate ale muncii, jaloane pe drumul nostru pentru desăvîrşirea vieţii noi. Nu pot găsi nici un colţ de ţară, în toate direcţiile cardinale, fără peisajul nou caracteristic avîntului industrial. Aceste realizări de căpetenie ale ţării noastre, cu înfăţişări atît de vii şi variate, exprimă poate pînă acum cel mai bine gramatica limbajului arhitecturii socialiste.

În aceeaşi unitate de scopuri şi eforturi, arhitectura oraşelor noastre, în dinamica dezvoltării generale, a cunoscut în această perioadă realizări demne de invidiat.

Noile localităţi apărute pe harta ţării, marile ansambluri de locuinţe ce au schimbat înfăţişarea capitalei şi a oraşelor patriei noastre, nenumăratele construcţii menite să odihnească şi să întărească trupul şi mintea oamenilor muncii de pe tot cuprinsul patriei, stau mărturie a activităţii fără precedent a arhitecţilor noştri, care pentru efortul lor şi simţul de răspundere de care au dat dovadă se bucură de aprecierea şi înalta preţuire a poporului.

Am construit şi vom construi în viitor şi mai mult. Construim ca să adăpostim viaţa. Corespunzător cu evoluţia şi aspiraţiile vieţii trebuie creat şi cadrul arhitectural.

Etapa ce s-a scurs s-a caracterizat în special prin efortul de a satisface nevoile imediate ale poporului, de a şterge cît mai grabnic din memorie trista amintire a unui trai mizer, de a crea baza materială pentru o viaţă mai bună în continuă creştere.

Pentru aceasta au fost necesare cît mai multe uzine, cît mai multe apartamente, şcoli şi spitale, şi am reuşit să acumulăm un valoros patrimoniu cu care astăzi ne mîndrim.

Tehnica şi arta noastră au învins treptat greutăţile mari, inerente începutului ; posedăm acum o experienţă valoroasă care este o garanţie în realizarea sarcinilor viitorului, mai mari şi mai frumoase ca oricînd.

Rapida și multilaterala dezvoltare a societății a făcut însă să crească exigența oamenilor muncii. Noțiunile despre utilitate și confort, despre frumos, au depășit cadrul limitelor minime reclamate odinioară de nevoile imediate, căpătînd un sens mai larg, mai profund, la o treaptă superioară. Acestora, arhitectura viitoare trebuie să le găsească cadrul corespunzător.

Practica arhitecturală, care în ritmica realizării marilor cantități a imprimat construcțiilor caractere obiective comune, trebuie să se ridice și ea pe o nouă treaptă.

Ca întotdeauna, înțeleapta îndrumare a partidului ne călăuzește și ne stimulează în soluționarea problemelor viitorului. Arhitecții sînt chemați să răspundă cu entuziasm sporit sarcinilor nobile ce se pun astăzi în fața arhitecturii. Poporul nostru, cu demnitatea redobîndită în mărețul 23 August 1944, în procesul creator de fiecare zi, își afirmă din ce în ce mai convingător personalitatea. Arhitectura, cu mijloacele ei pline de forță și expresivitate, poate și trebuie să-și găsească limbajul corespunzător poporului pe care-l slujește, care să-i reprezinte cu cinste cuceririle și aspirațiile, personalitatea sa puternică, pe baza bunelor sale tradiții și a spiritului său.

Dar suflul nou, ceea ce trebuie să constituie acel limbaj arhitectural propriu, nu poate fi niciodată rezultatul unor acte izolate ci trebuie să se nască dintr-un efort comun, din unitatea ideilor și sentimentelor noastre, unitate în care îmi voi aduce contribuția cu toată dragostea și energia, pentru realizarea unei noi file a istoriei, al cărui ritm poartă o denumire amplă și umană: construcția socialistă.

Arh. PAUL MIHALIK

Arhitect specialist în I.P.C.M.

Crearea unei arhitecturi contemporane, funcțional și estetic moderne, dispunînd în majoritatea cazurilor de mijloace și materiale obișnuite și de o documentare indirectă, a constituit după părerea mea o merituoasă realizare a arhitecților noștri din ultimii ani.

În ansamblul ei, arhitectura românească a celor douăzeci de ani de muncă creatoare, îndrumată și sprijinită de conducerea de partid și de stat, s-a afirmat pe plan mondial stînd cu succes alături de arhitectura celorlalte țări.

Arhitectura noastră de astăzi este o reflectare a ansamblului de elemente noi, apărute în perioada de construire socialistă a țării, în modul de organizare a vieții omului, în necesitățile, aspirațiile și posibilitățile lui. Auzim cu mîndrie despre succesele artiștilor români peste hotare, despre tractoarele și locomotivele moderne românești, vedem cum cresc uluitor de rapid orașe în întreaga țară.

Uitîndu-mă înapoi la toate aceste realizări, în care arhitectul a avut o permanentă contribuție, îmi este greu să mă opresc asupra unor anumite lucrări sau unor anume domenii de arhitectură ca fiind « cele mai însemnate realizări ale arhitecturii românești din ultimii ani ».

Noile cartiere sau orașe, marile construcții social-culturale, noile industrii, toate se unesc pentru a compune în esență realitatea de astăzi a arhitecturii românești care ne reprezintă.

În mai toate domeniile de arhitectură, la baza creației, pe lîngă condițiile politice, sociale și economice noi, determinante, au stat tradiția și experiența realizărilor din trecut. A existat deci o continuitate ; putem vorbi în acest sens de o istorie a arhitecturii culte românești. Nu se poate vorbi însă, cu excepția cîtorva clădiri — cazuri cu totul izolate, — de o arhitectură românească a industriilor, înaintea perioadei noastre de construcție socialistă.

Pregătirea specială pe care i-a imprimat-o întîi școala și mai tîrziu experiența, i-a dat arhitectului posibilitatea să pătrundă tehnologia vieții omului, să o poată organiza în spații și fluxuri anume gîndite de el, să-i poată influența prin aceasta desfășurarea, să prevadă necesitățile ei viitoare, să exprime aspirațiile omului și chiar să educe omul și societatea.

Începuturile au fost însă deosebit de grele pentru arhitectul chemat să proiecteze industrii. El trebuia să găsească corespondent pentru fiecare din aceste scopuri ale muncii sale, raportate la o viață mult mai complexă, la o cu totul altă scară, viața industriei. A fost la început dezorientat, străin de lumea atît de variată a tehnologiilor, pierdut în mulțimea de noțiuni pe care nu le cunoștea. Această perioadă a însemnat frămîntări, îndoieli și căutări, cu greșeli și reușite, muncă măsurată în ani.

Dar în scurt timp, rezultatul acestei munci a început să fie evident, mai ales după ce arhitecții industriilor au început să dea dovadă de maturitate în specialitatea lor, cînd au început să meargă pe propriile lor picioare, astfel încît rolul arhitectului în rezolvarea industriilor este cunoscut și apreciat.

În unele institute de proiectări, arhitectul este chemat să coordoneze și să colaboreze la rezolvarea tuturor elementelor din cadrul uzinei, care pot influența asupra esteticii ansamblului.

Trasarea și organizarea rețelelor de instalații, utilajele și susținerile, estacadele, sînt rezolvate împreună cu arhitectul. Acest fapt îmi pare deosebit de grăitor.

Dezvoltarea vertiginoasă a industriei în perioada construirii socialismului în țara noastră a determinat un ritm corespunzător în proiectarea și construirea unui număr impresionant de ansambluri industriale și s-au creat pentru aceasta condițiile materiale inexistente în trecut.

Socotesc aceste lucrări de arhitectură de mare amploare printre cele mai importante realizări ale arhitecturii contemporane românești.

Ceea ce, după părerea mea, a apărut ca element valoros, în concepția arhitecților noștri din domeniul industrial, este apropierea și — uneori — suprapunerea noțiunii de estetică cu noțiunea funcționalității.

Referindu-mă la arhitectura industriilor, unde elementul determinant funcțional este tehnologia, pot afirma că în ultimul timp, în concepția arhitecților și a celorlalți specialiști, colaboratori la rezolvarea problemelor în industrie, a pătruns ideea folosirii elementului estetic în serviciul desfășurării optime a producției, al măririi productivității și, în consecință, al eficienței economice a industriilor.

Estetica arhitecturală, în general, și mai ales în industrie, unde pînă nu de mult era considerată de către unii colaboratori direcți ai arhitecților ca nefiind necesară, a căpătat în ultimul timp un caracter de necesitate directă, funcțională, în conceperea construcțiilor și a instalațiilor.

Promovarea și recunoașterea rolului esteticii în desfășurarea activității omului socotesc că trebuie să fie o preocupare continuă pentru arhitecți în munca lor directă și mai ales în cea de colaborare.

Necesitatea construirii rapide și în masă a obiectivelor de diverse categorii determină ca esențiale problemele legate de industrializarea construcțiilor.

Din punct de vedere teoretic au fost enunțate pînă acum o serie de principii de proiectare: comasare, modulare, uniformizare, universalitate, tipizare etc., care stau la baza industrializării construcțiilor.

În majoritatea domeniilor de proiectare, aceste principii impuse de industrializare vor trebui cunoscute și utilizate în mod corespunzător de arhitecți.

O altă problemă esențială actuală, în care consider că arhitecții noștri ar putea interveni într-o bună măsură, este introducerea și perfecționarea materialelor noi, în special a celor de finisaje, care, comparativ cu celelalte aspecte ale arhitecturii din R.P.R., au rămas în urmă. Cred că este necesară realizarea unui mai strîns și mai direct contact al arhitecților cu fabricile producătoare, precum și crearea condițiilor pentru mărirea interesului și din partea producătorilor în sensul acestei colaborări.

Sînt convins că viitorul va confirma ca valabilă orientarea dată în ultimul timp arhitecturii românești, atît în institutele de proiectare cît și în institutul de învățămînt.

Funcționalitatea se va alătura din ce în ce mai mult esteticului, rezultînd confortul și economicitatea, noțiuni care vor ajunge să se contrazică din ce în ce mai puțin.

Arh. HARALAMBIE COCHECI

Director al D.S.A.P.C. — Banat

În ultimii 20 de ani, industrializarea socialistă a țării noastre cu corolarul său imediat — urbanizarea intensă — a dus la desfășurarea unui imens efort de construcție. Această perioadă reprezintă și în domeniul arhitecturii și urbanismului o etapă de realizări ce se situează pe un drum sănătos.

În aprecierea ce o facem nu trebuie să neglijăm faptul că în eforturile lor arhitecții, inginerii și constructorii noștri au răspuns în primul rînd, în mod real și pozitiv, nevoii de accelerare a dezvoltării economice amorsate.

Lucrările realizate poartă amprenta acestei orientări. Dar, pe lîngă factorii cantitativi deosebit de grăitori, nu putem să nu observăm și o evoluție calitativă tinzînd către crearea, organizarea și amenajarea unui cadru urban corespunzător cu aspirațiile poporului nostru.

În abordarea problemelor urbanistice s-a trecut de la stadiul unor reguli de rezolvări izolate, la nivelul superior al rezolvărilor de ansamblu pe baza unor principii noi, corespunzătoare unui conținut social nou.

Construcția a fost ridicată de la stadiul de artizanat de odinioară, la un avansat grad de prefabricare, cu o pronunțată tendință spre industrializare ; proiectarea de la o activitate creatoare izolată, la un amplu efort de creație colectivă.

În viitor, volumul de investiții în permanentă creștere, programele de lucru și urgența realizării lor impun găsirea și dezvoltarea în continuare de noi metode de execuție, de noi materiale și de noi forme de exprimare artistică, corespunzătoare sarcinilor și năzuințelor vieții noastre noi.

Nu putem să nu ne oprim asupra unor aspecte ce ar putea să devină negative dacă nu sînt rezolvate la timp.

Problema majoră a activității noastre rămîne mai departe construcția locuinței de masă și a dotărilor aferente.

Orientarea către tipizare și industrializare este unul din factorii pozitivi, ce au o incontestabilă valoare socială, însă nu trebuie să ne fie indiferent felul în care tipizăm și industrializăm. Rezultatele de pînă acum lasă să se intrevadă pericolul unei monotonii, al unei șablonări și uniformizări a ansamblurilor noastre, dacă nu vom interveni cu elemente variate ca formă, volum și materiale pentru finisaje.

Trebuie să recunoaștem că oricîte calități economice și plastice ar întruni anumite proiecte, este o greșeală ca repetarea lor să se facă peste măsură, chiar dacă formele de plantare pe teren diferă. Apelul făcut la culoare se vădește a fi insuficient și pe alocuri, datorită unei folosiri nerațională, chiar dăunător.

Noi trebuie să tindem spre crearea unui cadru urbanistic care să acționeze asupra individului ca o forță vitală, să-i servească stimulentele necesare îmbogățirii spirituale. Monotonia formelor, oricît ar fi ele de colorate, nu poate oferi asemenea stimulente.

Ar fi necesară mărirea sortimentului de tipuri și secțiuni directive de locuințe, care să ofere posibilitatea unor asamblări în volume diverse. S-ar putea crea astfel grupuri de locuințe și microraioane variate și diferențiate în funcție și de mărimea orașelor noastre.

În al doilea rînd, folosirea unor materiale de finisaj mai variate poate contribui de asemenea la obținerea unei varietăți mai mari.

La acestea trebuie să mai adăugăm și necesitatea căutării unor forme de exprimare care să afirme un caracter mai evident al culturii noastre, al tradițiilor și sensibilității caracteristice nouă. A construi fără a ține seama de particularități, de caractere, de obiceiuri înseamnă a nega rolul arhitecturii. Aceste particularități nu trebuie înțelese sub forma preluării unor elemente și modele ale trecutului, ci sub forma cercetării atente a tradiției și folosirii ei numai ca premiză. Drumul este anevoios, dar nu trebuie pentru aceasta să abandonăm căutările, ci dimpotrivă.

Adesea sîntem tentați să formulăm plastica de arhitectură, ca rezultat esențial al gîndirii logice furnizate de tehnică, pierzînd din vedere că s-ar putea ajunge la obținerea unei arhitecturi anonime și impersonale.

Căutările vor trebui să continue pentru găsirea unui echilibru, unei armonii, unui adevăr între latura tehnică și cea artistică, pentru realizarea unei arhitecturi care să corespundă noii noastre societăți și care să ne supraviețuiască.

Arh. MARIANA BUCUR

Șef de atelier în I.P.C.T.

Construirea socialismului în țara noastră a imprimat calea de urmat pe toate tărîmurile, determinînd realizări importante, demne de mărețul act de la 23 August 1944.

Printre sectoarele care au contribuit la aceste mari realizări cu rezultate remarcabile, arhitectura românească participă cu o pondere însemnată.

Aducerea la îndeplinire a uriașului plan de investiții a fost posibilă numai datorită regimului de democrație populară, care a creat condițiile materiale necesare. Totodată, o deosebită importanță a avut reorganizarea învățămîntului superior de arhitectură, organizarea institutelor de proiectare pe specific de lucrări și utilizarea pe scară largă a proiectelor tip în diferite domenii.

Arhitectura românească, care în această perioadă a străbătut etape bine conturate, se deosebește fundamental de concepția arhitecturii din trecut, prin faptul că este gîndită în spiritul nou al construirii socialismului.

Arhitectura promovată în cei douăzeci de ani oglindește preocuparea de a construi pentru masele de oameni ai muncii, ca și tendința de a satisface cerințele omului de azi, cerințe din ce în ce mai complexe ca urmare a trecerii societății pe o treaptă nouă, superioară.

Cadrele bine pregătite și în număr din ce în ce mai mare, rezultat al reorganizării învățămîntului, au fost stimulate de sarcinile importante ce li s-au încredințat, ele răspunzînd printr-o muncă de studiu și de creație plină de devotament, muncă apreciată pozitiv de către conducerea de partid și de stat.

Printre realizările arhitecturii din R.P.R. din ultimii 20 de ani, impresionante atît prin cantitatea cît și prin varietatea domeniilor abordate, cele mai deosebite mi se par a fi marile ansambluri de locuințe, dintre care se relevă ansamblul de locuințe Balta-Albă din București, ansamblurile recreative de pe litoral, dintre care Mamaia stă pe primul loc; de asemenea, realizările din domeniul arhitecturii industriale, printre care este de remarcat complexul Militari.

Lucrările menționate din numărul realizărilor arhitecturii celor douăzeci de ani se evidențiază prin ideile creatoare care le-au dat naștere, idei care s-au născut pe marele șantier al țării din îmbinarea muncii de proiectare cu munca de execuție.

Marele volum de construcții realizat în acești ani constituie o experiență din care se pot trage concluzii pentru proiectarea viitoare, de primă importanță fiind necesitatea imperioasă a unei expresii noi de plastică, mai variată, în care varietatea ar putea fi realizată cu elemente sau forme de arhitectură specific regionale, care să dea arhitecturii moderne românești o amprentă caracteristică.

Legată de obținerea unor efecte de plastică valoroase este utilizarea judicioasă a materialelor de finisaj, mai ales atunci cînd ele se integrează în mod organic în sistemul constructiv adoptat.

În centrul arhitecturii românești de astăzi consider că trebuie să stea preocuparea de a atinge o nouă etapă, etapă care va fi cucerită în momentul în care spiritul creator se va întîlni cu factorul execuție, ajuns la nivelul tehnicii mondiale, nivel calitativ ce trebuie atins de asemenea și de industria materialelor de construcție și de calificarea mîinii de lucru, la toate categoriile de muncă.

Arh. LIGIA DUMITRESCU

Arhitect proiectant principal în I.P.B.

Printre marile înfăptuiri ale regimului nostru democrat-popular, arhitectura a cunoscut în cele două decenii ce s-au scurs de la eliberarea țării de sub jugul fascist, o deosebită dezvoltare.

Formînd parte integrantă din minunatele rezultate ale activității multilaterale de construire a socialismului în țara noastră, realizările arhitecturale valoroase obținute, într-o perioadă istorică scurtă, sub îndrumarea continuă a conducerii de partid și de stat, a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej personal, au fost posibile mulțumită mijloacelor materiale puse la dispoziția arhitecților în munca lor de creație și de execuție.

Arhitectura de astăzi este superioară celei din trecut atît prin impresionantul volum de construcții realizat cît și prin înaltele ritmuri de execuție. Totodată au fost obținute valori calitative deosebite.

Datorită dezvoltării rapide a țării noastre în toate domeniile și în special datorită industrializării, activitatea arhitecturală s-a materializat trecîndu-se, în consecință, de la crearea unicatelor la ansambluri mari de locuințe și obiective industriale. Atenția arhitecților a fost concentrată atît asupra problemelor generale cît și asupra celor de detaliu, asupra rezolvării aspectelor funcțional-utilitare și social-culturale izvorîte din necesitățile vieții contemporane.

S-au realizat astfel o serie de ansambluri pornindu-se de la unele mai mici, legate de crearea unei artere sau de un element major, și ajungîndu-se la cartiere de locuit, la microraioane. Dacă acestea constituie realizările de seamă ale arhitecturii în cei douăzeci de ani de la eliberare, în dezvoltarea viitoare va trebui să ținem seama însă de remedierea unor lipsuri, create în primul rînd prin repetarea acelorași elemente, cu prea mici diferențieri, răspîndite în orașele de pe tot cuprinsul țării, neținîndu-se seama de specificul fiecărei regiuni, specific legat de relief, climă, obiceiuri, tradiții.

Exemple grăitoare avem destule. Vizitînd mai multe orașe, rămînem surprinși de caracterul asemănător al ansamblurilor din Suceava, Iași, Baia-Mare, al unora din București cu cele de pe litoral.

Cred că lupta pentru crearea unei varietăți (dar și aceasta nu cu orice preț), nu trebuie exprimată prin dezvoltarea unor elemente unicat — centre comerciale și social-culturale necesare unui ansamblu, ci prin însăși organizarea spațiului în care elementele cele mai izbutite să fie preluate și dezvoltate mai departe, prezentînd o gamă suficient de interesantă pentru ca ansamblul să ajungă la gradul de varietate în care unicatele să aibă mai mult un rol contrastant.

Consider că problema raportului dintre detaliu și ansamblu trebuie să formeze un întreg; dacă concepția arhitecturală pornește de la ansamblu, ea nu va căpăta expresia dorită dacă paralel nu ne ocupăm și de detalii.

Un element valoros care, dacă nu a căpătat amploarea cuvenită în crearea ansamblurilor este absolut necesar să o capete, este caracterul specific mai sus abordat; acest obiectiv poate fi atins avînd în vedere că izvoarele trăsăturilor specifice sînt deosebit de variate și se pot manifesta nu numai în estetica arhitecturală dar și în ceilalți factori: confort, soluție funcțională, concepție spațială etc. Dar căutarea unor trăsături specifice naționale presupune o cercetare mai adîncă a surselor de inspirație pe care nu trebuie să le copiem, ci să le adaptăm locului și cerințelor moderne, materialelor locale etc. interpretînd la o scară nouă și cu tehnici noi concepții spațiale ce se pot adopta. Un exemplu pozitiv în acest sens ni-l dau creațiile japoneze care au reușit să continue tradiții de secole în arhitectura nouă contemporană.

Implicit, pentru realizarea celor de mai sus, este necesară dezvoltarea pe scară mai largă a unei tehnici noi în construcții, corespunzătoare noilor cerințe, precum și ajutorul tuturor industriilor și întreprinderilor pentru crearea unor materiale noi de construcții cu un sortiment mult mai variat față de cel existent.

Avînd în fața noastră toate aceste resurse, sînt convinsă că vom reuși prin cunoștințele noastre și pasiunea noastră profesională să rezolvăm problemele arhitecturale în spiritul cel mai valoros, contribuind în acest fel la cunoașterea și aprecierea patriei noastre și în afara granițelor.

PREMIUL DE STAT AL R.P. ROMÎNE PE ANUL 1964 ÎN DOMENIUL ARHITECTURII

Ca și în alți ani, acordarea Premiului de Stat al R. P. Romîne constituie o sărbătoare pentru întregul nostru popor, mîndru de realizările obținute în domeniul științei, tehnicii, literaturii și artei. Dovadă grăitoare a grijii și atenției acordate de conducerea de partid și de stat problemelor dezvoltării arhitecturii și construcțiilor, printre premiile de stat acordate anul acesta figurează și unul pentru arhitectură.

Cea mai înaltă recunoaștere a talentului și efortului creator încununează munca depusă de un colectiv de tehnicieni — în majoritate tineri — format din arh. Gheorghe Dumitrașcu, ing. Constantin Popovici, arh. Theonic Săvulescu, arh. Șerban Manolescu și arh. Ion Răducanu, proiectanți ai ansamblului format din construcția noii gări și a blocurilor de locuințe din gara veche — gara nouă din orașul Constanța.

Blocuri de locuințe la Constanța

Vedere de ansamblu dinspre gară

Lucrări valoroase atît din punct de vedere al proiectării cît și al execuției — efectuată cu metode moderne și rapide — gara și locuințele din centrul orașului Constanța reprezintă o oglindă a noii arhitecturii romînești, atît de apreciată nu numai de poporul nostru dar și de zecile de mii de străini ce vizitează în fiecare an țara noastră.

Acordarea Premiului de Stat în domeniul arhitecturii reprezintă un puternic imbold în muncă nu numai pentru colectivul de autori, ci și pentru toți arhitecții care cu entuziasm și muncă neprecupețită luptă pentru crearea unei arhitecturi contemporane a Romîniei socialiste, care să constituie cadrul demn pentru munca și viața milioanelor de constructori ai vieții noastre noi.

Vedere spre gara nouă Constanța

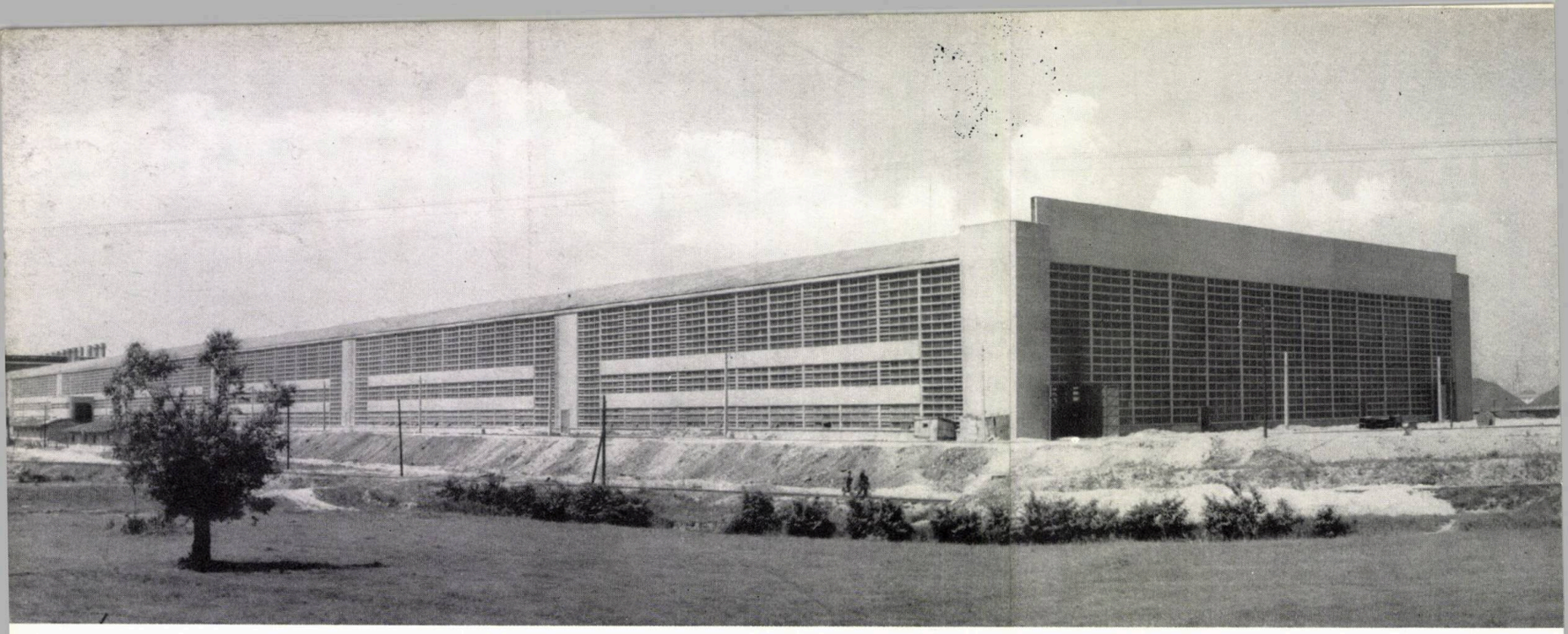

Prof. arh. LADISLAU ADLER
Vicepreşedinte al C.S.C.A.S.

TEME ACTUALE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE DIN ŢARA NOASTRĂ

În dezvoltarea arhitecturii noastre, în perioada de la eliberarea ţării şi pînă azi, arhitectura industrială ocupă un loc deosebit de important, cu atît mai mult cu cît în trecut această disciplină nu s-a afirmat decît sporadic. De altfel, se ştie că întreaga dezvoltare industrială de dinainte de război a fost extrem de redusă în ţara noastră, deşi condiţiile naturale ar fi fost favorabile pentru aceasta. Cele cîteva construcţii industriale valoroase din punct de vedere arhitectural, realizate înainte de 23 August 1944, — cum ar fi silozurile de cereale de la Constanţa, fostele uzine Malaxa şi poate unele construcţii de la fostele IAR şi Astra şi care constituie de fapt începutul arhitecturii noastre industriale — nu se plasează în timp decît cu 40—50 de ani în urmă. Ele reprezintă mai degrabă intuiţia plină de înţelegere — însă izolată şi sporadică — şi dovada talentului unor arhitecţi şi ingineri care au izbutit, în ciuda condiţiilor vitrege, să arate măsura unor însuşiri proprii. De la primul Institut de proiectări industriale înfiinţat în 1949, avînd 65 proiectanţi, şi pînă la cei aproape 11 000 tehnicieni care lucrează azi nemijlocit în proiectarea de obiective industriale, de la cei 5 sau 6 arhitecţi « industriali » de atunci şi pînă la cei peste 400 de azi, evoluţia este nu numai numerică, ci reprezintă cu mult mai mult, un imens salt calitativ. Acest salt poate fi urmărit în timp şi spaţiu prin numeroase jaloane, care constituie tot atîtea afirmări şi tot atîtea succese în toate domeniile arhitecturii noastre industriale postbelice.

Romînia a pornit tîrziu pe calea dezvoltării industriale ca urmare a faptului că industrializarea era frînată de rămăşiţele feudale, de dorinţa întreprinzătorilor de a obţine profituri maxime cu investiţii minime, ca şi de aservirea noastră capitalului străin. În trecut importam 95% din maşinile-unelte necesare ; puterea instalată a tuturor centralelor electrice nu depăşea 500 000 kW ; Reşiţa şi Hunedoara produceau mai puţin de 300 000 t

1 — *Laminorul de la Hunedoara*
2 — *Clădirea grupului de automatizare din București*
3 — *Fabrica de fire sintetice de la Săvinești*

1 | 3
2

oțel; materiile prime necesare industriei chimice rămîneau neutilizate sau erau exportate. Peste două treimi din producția industrială era concentrată în orașele București, Brașov, Sibiu, Hunedoara, Reșița, Timișoara, în timp ce regiuni întregi ca Maramureșul, Oltenia, Moldova, Dobrogea nu posedau decît cîteva fabrici mici, de importanță locală.

Ca urmare a hotărîrilor Conferinței naționale a P.C.R. din 1945, care a pus în fața întregului popor necesitatea industrializării socialiste a țării, sute de uzine și fabrici noi au apărut pe harta țării, iar altele au fost reconstruite. Numai din 1955 și pînă astăzi au intrat în funcțiune aproape 300 de întreprinderi noi, s-au lărgit și reutilat circa 700 de unități industriale.

Laminorul, oțelăria nouă și furnalele de la Hunedoara, hala motoarelor Diesel, turnătoria de neferoase și furnalul de 700 m^3 de la Reșița, Uzina metalurgică de la Iași, Fabrica de mașini-unelte din București, extinderile de la uzinele « Steagul Roșu » și « Tractorul » din Brașov, reprezintă numai o mică parte a realizărilor din ramura industriei metalurgice și a construcțiilor de mașini. Combinatul chimic de la Borzești, Combinatul de cauciuc sintetic de la Onești, Fabrica de fire și fibre sintetice de la Săvinești, cea de îngrășăminte de la Roznov, cea de anvelope de la Popești-Leordeni, fabricile de celuloză de la Călărași și Suceava sau « cetățile chimiei » de la Brăila și Craiova sînt numai cîteva din realizările arhitecturii industriale din această ramură, așa după cum seria întreagă de combinate pentru industrializarea lemnului de la Blaj, Gherla, Pitești, Tg. Jiu, construite în majoritate din prefabricate, constituie doar o parte din construcțiile industriei lemnului. Fabrica de cauciuc și tăbăcăria minerală de la Jilava, fabricile de faianță și sticlă de la Sighișoara, fabricile textile « Dacia » și F.R.B. din București, cele de sticlă din Scăeni și Blejoi reprezintă cîteva din variatele și numeroasele fabrici și uzine ale industriei ușoare. Nu pot fi omise nici numeroasele industrii noi alimentare, fie că ne referim la fabricile

1 — *Vedere parțială a termocentralei de la Brazi*

2 — *Vedere de ansamblu a centralei electrice de la Paroșeni*

3 — *Complexul petrochimic de la Borzești*

1 | 3
2 |

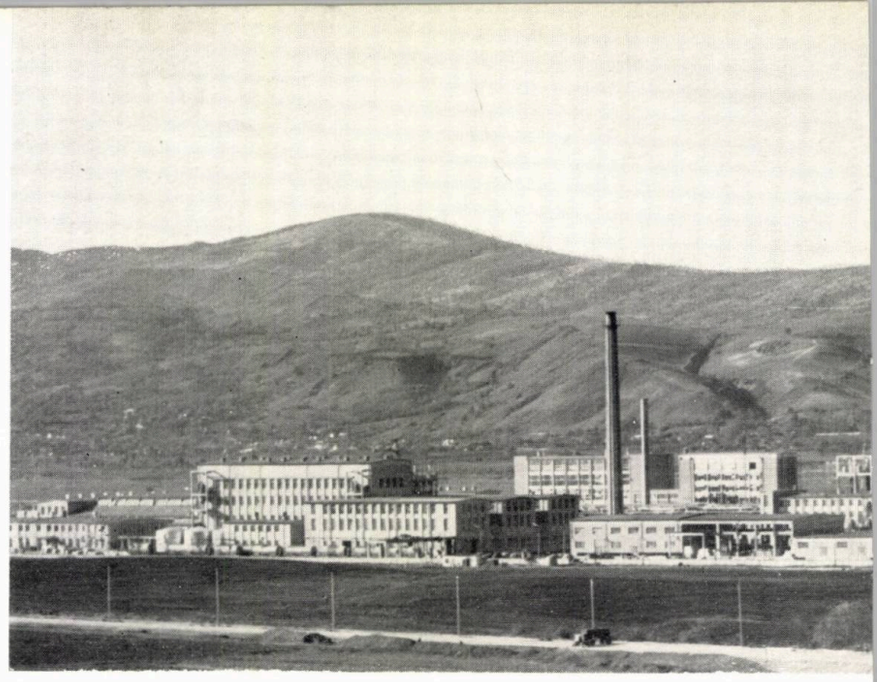

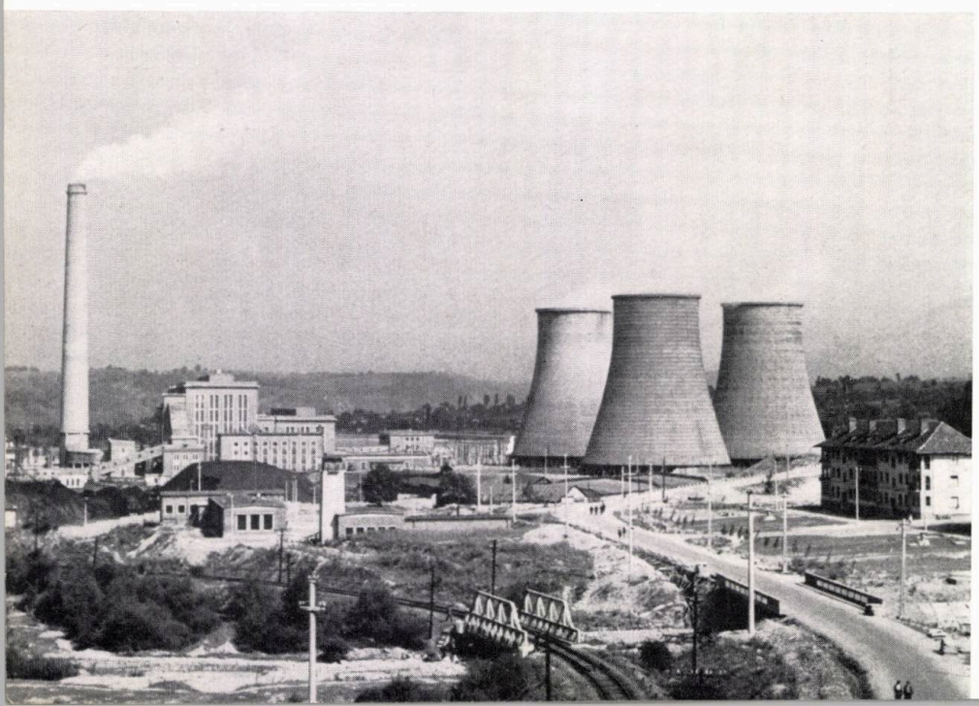

de lapte praf, cum este cea de la Rarău sau cea de la București, fie că ne referim la cele de vinificare, cu o tehnologie dintre cele mai moderne, cum sînt unitățile de la Valea Călugărească sau Tohani, cele de suc de fructe de la Ovidiu, de conserve de legume de la Valea Roșie sau nenumăratele fabrici de pîine din mai toate centrele importante ale țării. În domeniul energetic, centralelor de la Doicești, Comănești, Ovidiu, Sadu, Paroșeni, Filipeștii de Pădure, construite la începutul perioadei, li s-au adăugat altele mai noi, cum sînt termocentralele de la Luduș și Craiova sau hidrocentralele în curs de execuție de pe Bistrița și Argeș.

Fabricile moderne din industria materialelor de construcții au creat baza materială necesară acestor investiții, dacă nu vorbim decît de complexul de la Militari-București, fabricile noi de ciment de la Bicaz și Medgidia sau cele de prefabricate de la București și Brașov. Desigur că ar fi necesare sute de pagini pentru a semnala la nivelul cuvenit realizările deosebite ale arhitecturii și construcțiilor în toate ramurile industriale [1]).

★

În cele ce urmează vom încerca să desprindem, în măsura în care se poate face aceasta în cadrul restrîns al unui articol de revistă, mai ales tendințele arhitecturii industriale, temele și problemele pe care le pune evoluția ei și care vor trebui să-și găsească o perfecționare în continuare prin lucrările ce proiectăm, lucrări care constituie jaloanele arhitecturii industriale romînești.

Temele actuale abundă în mai toate domeniile arhitecturii industriale. Fiecare sector al acestei foarte complexe proiectări (am fi înclinați să spunem al celei mai complexe proiectări) pune cu acuitate mereu noi pro-

[1]) Pentru a face cunoscute aceste realizări ale proiectanților și constructorilor noștri, se va prezenta în mod evolutiv într-o lucrare ce va apare în acest an (L. Adler, Z. Solomon, M. Popovici: *Arhitectura industrială în R. P. R.*) dezvoltarea arhitecturii industriale în cei 20 ani care au trecut de la eliberare și pînă în prezent.

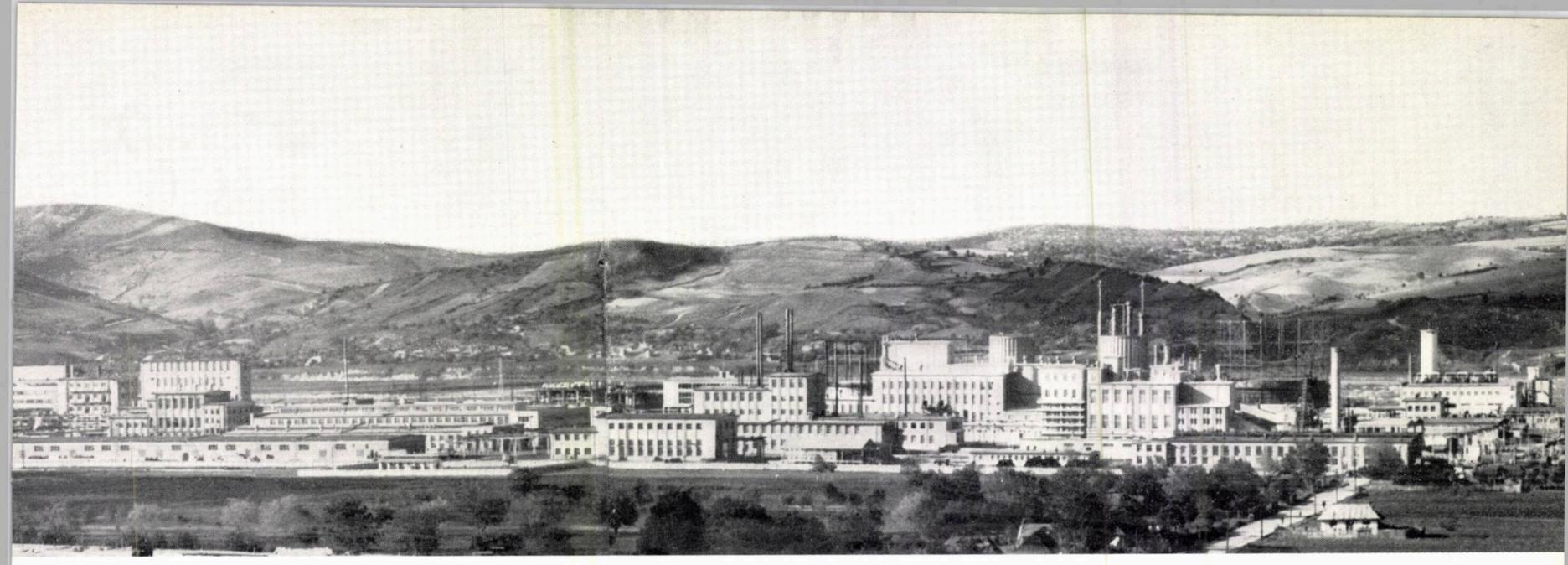

bleme, paralel cu evoluția vertiginoasă a tehnicii în producție și în construcție, determină continue cercetări și studii, impunînd arhitectului « industrial » o permanentă căutare în rezolvarea cu succes a celor mai variate tematici, la cel mai ridicat nivel mondial.

Aceste teme noi privesc în primul rînd amplasarea în teritoriu cu maximă eficacitate a întreprinderilor industriale și, ca un corolar, sistematizarea zonelor industriale. În însăși sistematizarea întreprinderilor au apărut de asemenea tendințe noi care se reflectă în întocmirea și compoziția de ansamblu a planului general. Clădirile și construcțiile industriale, cele de producție ca și cele auxiliare, pun în rezolvarea lor probleme noi interesînd atît soluțiile de bază, conceperea lor, cît și structura constructivă și plastica acestora. În sfîrșit, un domeniu aproape la fel de stăruitor solicitat de o nouă tematică privește condițiile de lucru, confortul muncitorilor la locul de muncă. Vom încerca să precizăm în cele ce urmează unele din aceste teme.

● Din punct de vedere urbanistic, al organizării teritoriului, ca și al repartizării raționale a forțelor de producție, amplasarea industriilor și sistematizarea zonelor industriale constituie o importantă temă actuală care caracterizează stadiul proiectării în prezent, așa cum sistematizarea întreprinderilor industriale, adică proiectarea și realizarea lor ca ansambluri unitare, a caracterizat proiectarea în primele etape ale economiei noastre socialiste.

Ca urmare a aplicării indicațiilor conducerii de partid ne putem mîndri cu schimbările radicale produse în țara noastră în ce privește distribuția armonioasă a forțelor de producție, raționala amplasare a unităților industriale în vederea obținerii unei eficiențe economice maxime, ridicării regiunilor slab dezvoltate, dezvoltării agriculturii, echipării tehnice a teritoriului, repartizării judicioase a forțelor de muncă. Se vădește din nou superioritatea regimului nostru față de capitalism, unde nu este practic posibilă o amplasare teritorială a industriilor care să aibă în vedere toate interesele economiei naționale. Deosebit de evidente sînt succesele noastre în acest domeniu, prin înlăturarea unor dezechilibruri, a unor disproporții rămase din trecut, prin atragerea în circuitul economic a tuturor rezervelor și resurselor naturale și de muncă la nivelul teritoriului, regiunii, raionului sau orașului. Influența industriei asupra centrelor populate se ilustrează prin apariția orașelor noi, prin reconstrucția unora și dezvoltarea impetuoasă a altora.

Temele actuale, privind amplasarea industriilor, au amplificat condițiile cunoscute, să le spunem clasice, de alegere a terenului atît pentru zone întregi cît și pentru întreprinderi izolate. Metoda mecanică de stabilire a centrului de greutate în triunghiul format de amplasamentele materiei prime, centrului de consum și sursei de combustibil este practic depășită, triunghiul devenind un poligon în care considerarea ponderii fiecărei laturi a transformat întreaga operație într-o lucrare complexă, calitativ superioară. Amplificarea tematicii actuale este de altfel firească pentru că alegerea nu se face în vederea unor interese limitate, ci în vederea unor interese corespunzătoare economiei și politicii economice pe plan național.

Ceea ce caracterizează proiectarea noastră industrială este analiza multilaterală, științifică a amplasării industriilor, în cadrul studiilor tehnico-economice de justificare a investițiilor, în ce privește relațiile lor multiple, tehnice, economice, sociale, cu mediul înconjurător. Astfel, în cazul amplasării uzinei de aluminiu la Oradea și a celei de electroliză la Slatina, au trebuit să fie întocmite studii laborioase și complexe pentru asigurarea cu materii prime, alimentarea cu energie și apă, au trebuit soluționate probleme de cooperare tehnologică, de formare și dezvoltare ale celor două zone industriale (Oradea și Slatina), fără a mai vorbi de problemele tehnice speciale privind alegerea terenurilor concrete și legăturile organice ale acestora cu zonele de locuit. Desigur că și mai complexe și laborioase au fost studiile tehnico-economice ce au servit ca documentație pentru amplasarea la Galați a celui mai mare centru siderurgic al țării, obiectivul principal al șesenalului, unde asigurarea transportului minereului și al celorlalte materiale, livrarea produselor către industria noastră se îmbină cu implicațiile sistematizării teritoriale, cu problema creării de fapt a noului oraș, paralel cu dificultăți imense legate de natura terenului, de problema fundării obiectelor și instalațiilor industriale.

Propunerile cuprinse în schița de sistematizare a orașului București, pentru rezolvarea amplasării și a dezvoltării industriilor, ilustrează evoluția urbanismului zilelor noastre din acest punct de vedere, dovedind încă o dată că una din trăsăturile caracteristice ale orașului socialist este existența și evoluția furtunoasă a industriei în cadrul lui. Orașul zilelor noastre — și aceasta este una din marile realizări ale urbaniștilor romîni — rezolvă în mod armonios evoluția coordonată a zonelor de locuit și de muncă, rezolvă dezvoltarea industriilor pe baza forțelor de muncă din localitatea respectivă, rezolvă ridicarea confortului orășenesc prin aportul tehnic, economic și social al marii industrii.

În cadrul considerentelor actuale, privind principiile de amplasare, au apărut și alte elemente noi. Apropierea locului de muncă de locuință prin amplasarea în cadrul zonelor de locuit a unui număr însemnat de industrii și a unor mici zone industriale, lipsite de nocivitate sau de alte incomodări, este unul din criteriile de ușurare a vieții muncitorului sau muncitoarei de fabrică, unul din criteriile de rezolvare convenabilă a circulației orășenești, deosebit de intense în orele de schimb.

Noi sînt și temele industriale (teme în curs de amplificare), care reclamă distanțe sanitare față de oraș pentru a feri, de data aceasta industriile, de nocivitățile centrelor

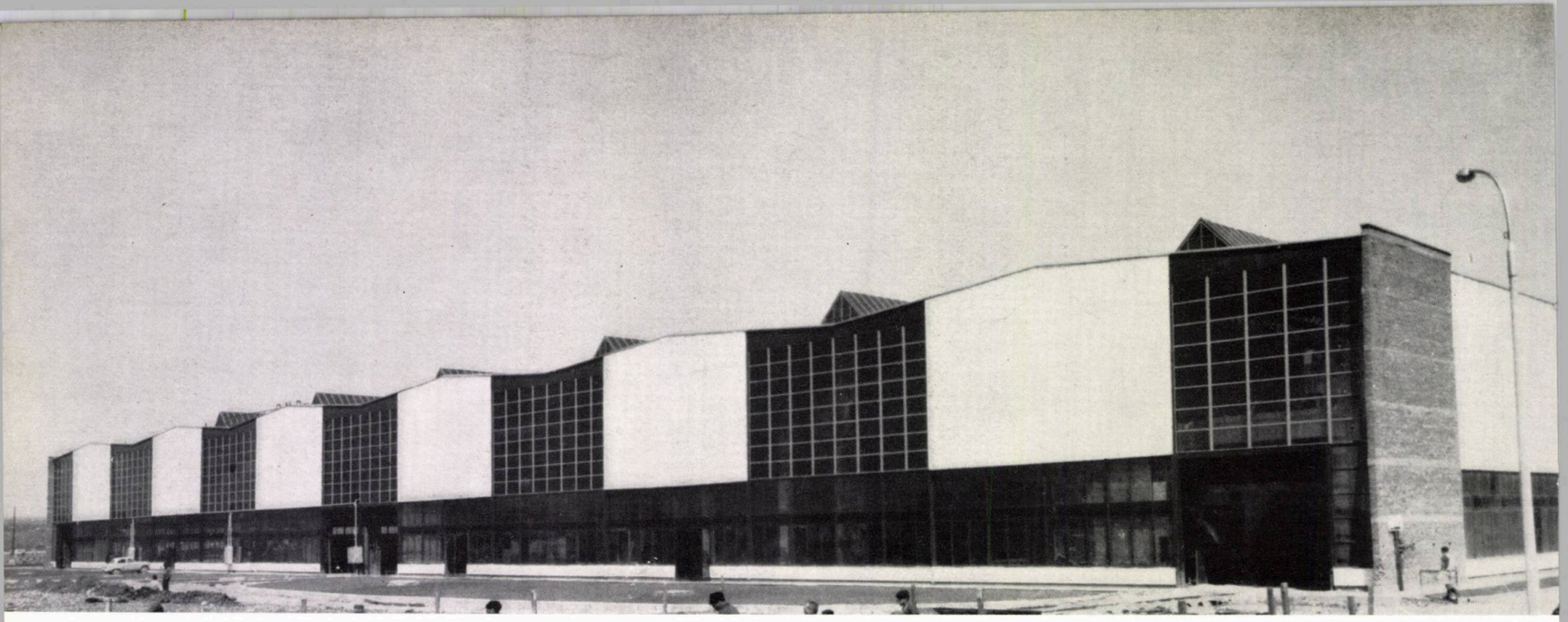

Uzina metalurgică din Iași

populate, fapt care a determinat amplasarea, spre exemplu, a fabricii de tranzistori în Parcul Băneasa, tocmai în scopul asigurării unei microclime deosebite, favorabile desfășurării unei producții de acest gen. Cerințe cu totul diferite de amplasare pun programele centrelor de cercetări de fizică atomică, ale centralelor atomo-electrice și ale altor procese cu grave radiații toxice ce reclamă, în schimb, distanțe considerabile de centrele populate și chiar de orice culturi agro-zootehnice.

● Gruparea industriilor în zone și sistematizarea zonelor industriale a apărut ca o necesitate obiectivă, datorită marilor investiții de realizat și a avantajelor cooperării. Dacă luăm în considerare faptul că numai în actualul șesenal investițiile destinate industriei se ridică la peste 100 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape 59% din totalul investițiilor, sumă ce se materializează în sute de noi uzine și fabrici, este clar că eficiența acestora depinde în bună parte de amplasarea lor rațională, de gruparea lor în zone, de sistematizarea acestor zone, de aplicarea unei largi și multiple cooperări între întreprinderile din zone sau din afara lor, între zonele industriale și zonele de locuit. Desigur că această cooperare se referă nu numai la cea tehnologică, ci și la construirea și folosirea în comun a construcțiilor auxiliare, a surselor și rețelelor de utilități, a dotărilor social-culturale.

De altfel, așa cum am încercat să dovedim încă din anul 1956, amplasarea industriilor în anumite zone a avut și are, de regulă, consecințe profunde asupra întregului teritoriu respectiv, aceste zone formînd nucleul în jurul căruia se grupează noi ramuri ale economiei naționale și noi zone de locuit. Bineînțeles că posibilitatea aplicării concrete a acestor sistematizări se datorește în primul rînd condițiilor oferite de planificarea economiei noastre socialiste.

După rezervele inițiale, de altfel inerente oricărei acțiuni noi, necesitatea sistematizării zonelor industriale a apărut ca evidentă. Ideea a fost adoptată aproape în mod generalizat, astfel încît, deși această preocupare este de dată recentă, s-au studiat într-un interval scurt de numai cîțiva ani mai mult de 30 de astfel de zone, țara noastră aflîndu-se din acest punct de vedere pe o poziție avansată față de alte țări, atît din cadrul sistemului mondial socialist, cît și din afara lui (după cum a reieșit din numeroase întîlniri internaționale pe linie de arhitectură industrială). Lucrări teoretice, ca și directive tehnice pe linie de stat, sintetizînd practica de proiectare și de execuție pe teren a unor numeroase și variate amplasări și sistematizări de zone industriale, și-au adus aportul în această amplă și complexă problemă. S-a putut asigura deci o dezvoltare armonioasă în cadrul propriu al zonei (industrie — grup de industrii) cît și pe ansamblul orășenesc (zone de muncă — zone de locuit).

Astfel, un exemplu interesant îl oferă zona industrială Militari din vestul Capitalei, care prezintă o dispoziție clară a ansamblului și care, prin forma sa alungită, desfășurată de-a lungul bulevardului Păcii, pătrunde ca o pană spre interiorul orașului, rezolvînd în condiții favorabile problema accesului în zonă prin contactul pe laturile lungi cu zonele de locuit. În cadrul acestei zone, sectorul industriei materialelor de construcții, ca sector omogen din acest punct de vedere, reprezintă una din cele mai reușite soluționări arhitectural-urbanistice. De altfel, soluționarea de ansamblu a zonelor industriale din București, studiată în schița de sistematizare a orașului, poate fi considerată în bună parte ca un aport judicios în rezolvarea problemelor de acest gen.

Sistematizarea zonei industriale de la Iași marchează o etapă hotărîtoare a organizării acestei activități. Astfel, însăși conducerea de partid și de stat s-a preocupat de această zonă, — tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej subliniind, cu ocazia vizitei făcute în regiunea Iași în anul 1961, necesitatea industrializării acestui vechi oraș de cultură românească, stabilind zeci de întreprinderi de diferite profile, care și-au găsit astfel locul în lunca Bahluiului. Sub conducerea și pe baza indicațiilor unei comisii guvernamentale s-au amplasat o serie de întreprinderi moderne pe un teren recîștigat din albia inundabilă a Bahluiului (prin regularizarea acestuia), în curs fiind reconstrucția întregului oraș Iași, paralel cu realizarea unei zone industriale deosebit de armonios concepută și închegată.

În cele mai multe sistematizări de zone s-a realizat o cooperare pe planuri multiple, obținîndu-se importante reduceri de investiții și de cheltuieli de exploatare. Această cooperare se referă adesea la procese tehnologice privind industrii de aceeași natură, omogene, cum este, de exemplu, cazul zonei industriale Onești—Borzești, și întotdeauna la rețelele de circulație, de transport în comun, la sursele și rețelele de alimentare cu apă, energie, canalizare, cît și la o serie de construcții auxiliare și clădiri anexe.

Rațională organizare și folosire a terenului a micșorat suprafețele necesare industriei și care urmau a fi scoase

Noua hală a secției sculărie a uzinelor «Steagul Roșu» — Brașov

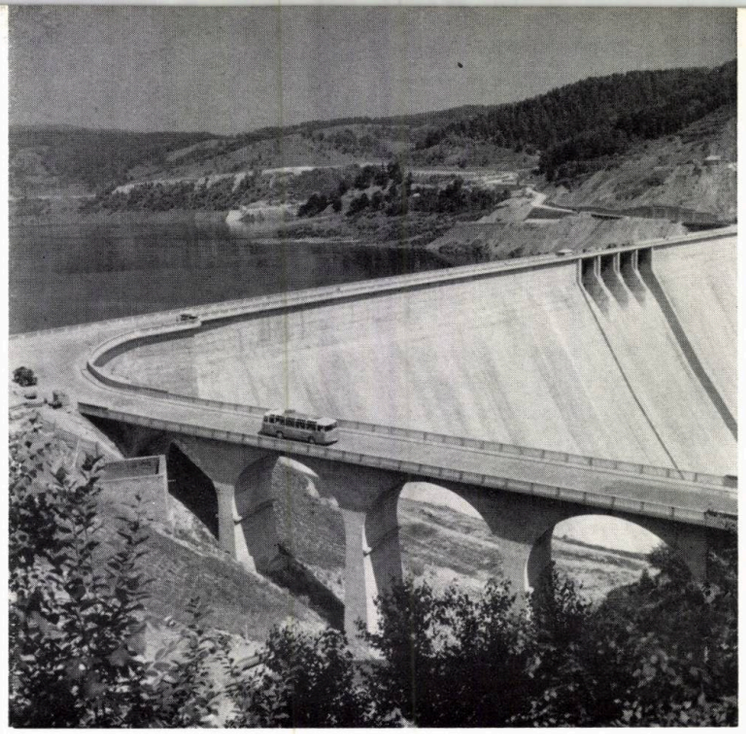

Barajul hidrocentralei Bicaz

Fabrica de faianță de la Sighișoara

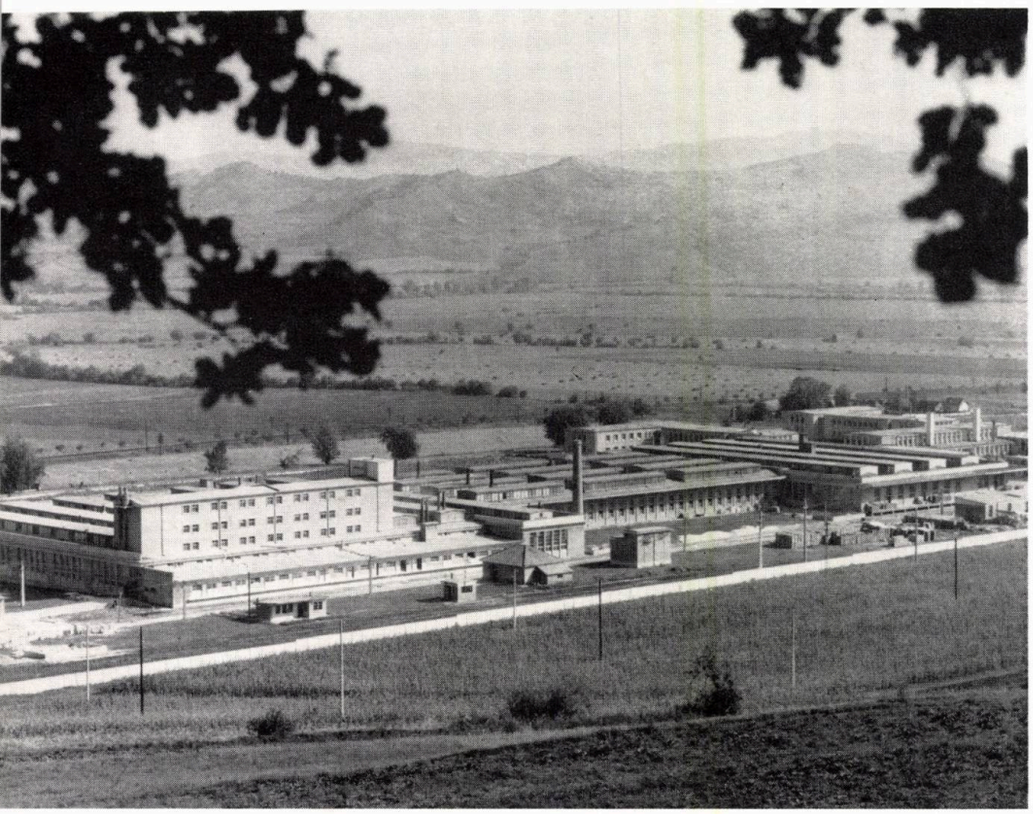

din circuitul agricol sau din folosința orășenească. Deservirile sociale, administrative, sanitare și comerciale se concep de cele mai multe ori ca centre sociale ale zonei, cum este cazul la Iași.

Termenele de dare în funcțiune s-au putut reduce sensibil printr-o unificare constructivă a obiectelor, printr-o organizare unică a execuției lucrărilor (de exemplu la Iași), prin crearea unei baze de construcții permanente pentru deservirea în timp a întregii regiuni, așa cum s-a realizat în cazul zonei industriale Oradea. O dată cu unificarea constructivă s-a putut asigura și o rezolvare unitară a aspectului plastic pe ansamblul întreprinderilor, o compoziție arhitecturală la scara întregii zone, cum este, de exemplu, complexul de la Militari.

● Crearea unor uzine cu mari capacități de producție, optime din punct de vedere economic, adevărați giganți ai timpurilor noastre, precum și gruparea întreprinderilor în zone uriașe de sute de hectare, generează alte probleme noi.

Dacă în trecut capacitatea fabricilor de ciment era de 1—200 000 t/an, azi noile fabrici în curs de realizare ajung la un profil de 2 000 000 t/an, dezvoltînd apreciabile nocivități, cu toate filtrele moderne care nu pot ține pasul cu mărirea capacităților de producție. De altfel, în general, însumarea nocivităților mai multor întreprinderi grupate poate determina grele condiții de amplasare prin creșterea ca valoare absolută a procentului concentrației nocive în atmosferă deși, prin adoptarea unor utilaje cu caracteristici îmbunătățite, procentul concentrației ca valoare relativă poate să scadă.

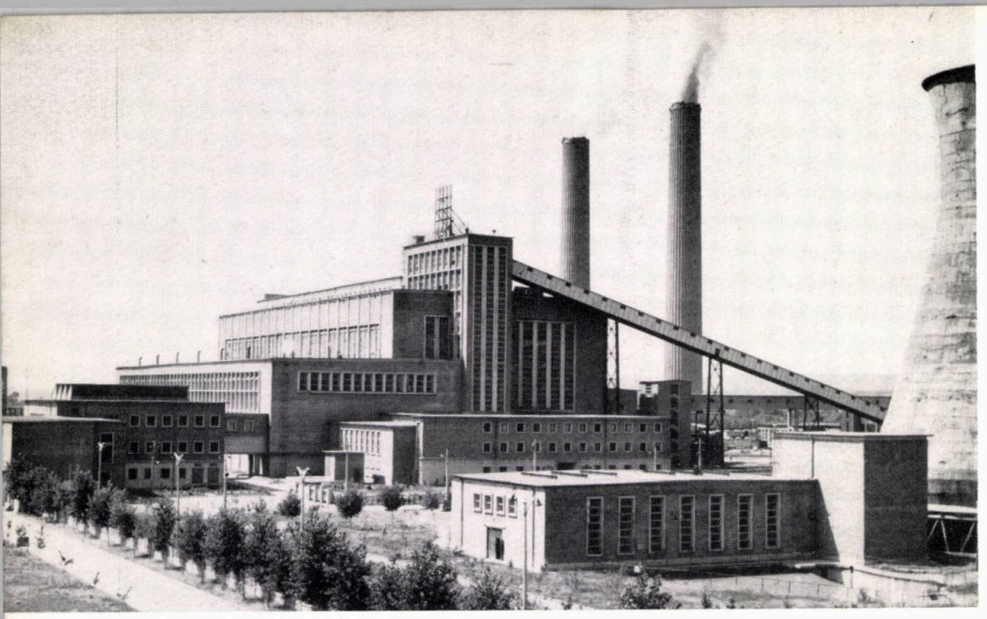

Termocentrala de la Doicești

Întreprinderea de morărit și panificație « Dobrogea » din Palas — Constanța

Fabrica de ulei « Unirea » din Iași

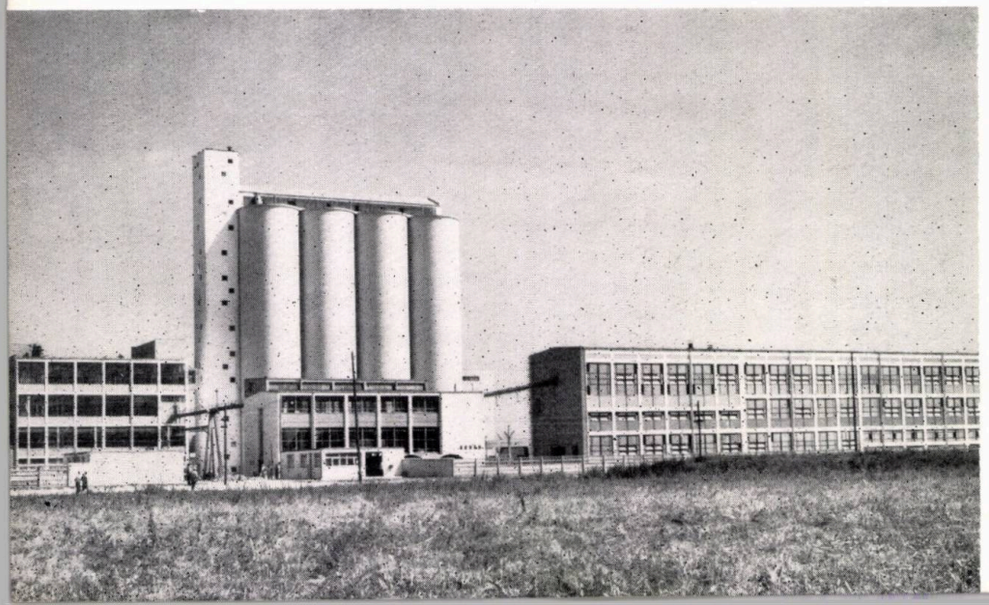

O situație ceva mai puțin nefavorabilă întîlnim în cazul zgomotelor, care deși cresc paralel cu amplificarea unităților productive și cu vitezele mărite ale utilajelor, nu cresc însă direct proporțional cu numărul mașinilor producătoare de astfel de noxe. Mărirea producției pe unitate și pe zone industriale determină masive creșteri în transporturi de materie primă, de produse auxiliare și finite, amplificate, în plus, de specializarea și cooperarea întreprinderilor. Această fază a intensei industrializări ne-a obligat să mărim sensibil distanțele sanitare față de norme în cazul Combinatului siderurgic de la Galați, al complexelor chimice de la Brăila și Craiova, al fabricii de ciment din Bîrsești. Experiența acumulată ne servește la revizuirea normelor sanitare în scopul măririi distanțelor și, desigur, în anumite cazuri, la unitățile mai mici, în sensul reducerii lor prin introducerea tehnicii noi.

Apar programe noi legate și de construcțiile industriale auxiliare ale căror capacități și, în consecință, dimensiuni s-au mărit sensibil. Castele de apă de 2 000—3 000 m^3 care constituiau altă dată rare unicate, devin în cadrul complexelor mari și al zonelor industriale elemente curente, impunîndu-se chiar întocmirea unor proiecte-tip datorită frecvenței lor. Fenomene similare se repetă în cazul centralelor termice sau termoelectrice de zonă, stațiilor de transformare, stațiilor de reglat gaze, fabricilor de mîncare etc.

● O altă temă deosebit de actuală și avînd largi implicații nu numai tehnice și economice, ci și social-politice, o constituie realizarea în mediul rural sau preorășenesc a unor mari unități agrozootehnice cu accentuate caractere industriale. Astfel sînt unitățile pentru creșterea păsărilor, adevărate «fabrici de pui», cu o capacitate pentru fiecare unitate între 50— 100 000 găini ouătoare și între 1 000 000 și 1 400 000 pui de consum, amplasate în toate regiunile țării în care nu numai « producția » este la scară industrială, dar și întregul proces tehnologic se desfășoară cu o precizie de mașină. Nu mai puțin caracteristice acestei noi tendințe sînt marile sere de producție vegetală — legumicolă. În serele automatizate de la Arad, spre exemplu, actualmente pe 14 ha și în viitorul apropiat pe 34 ha, se cultivă — în condiții de temperatură, îngrășare a solului și umiditate, reglate prin telecomandă, asigurîndu-se productivități superioare independent de condițiile atmosferice — peste 6 000 t de legume anual, pentru locuitorii orașului cît și pentru export.

Similare în concepție sînt și unitățile pentru creșterea porcilor, în curs de realizare, ca primă etapă, în 6 localități din zona porumbului. Avînd o capacitate de 96 000 de capete (3 linii tehnologice a 32 000) fiecare unitate, acestea vor da împreună o producție anuală de aproape șase sute de mii de porci de cîte 120 kg. Pentru realizarea unor astfel de unități de mare anvergură a fost pus la punct un flux de fabricație aproape integral mecanizat, urmărit cu strictețe și care — prin aceasta, ca și prin concentrarea producției în cadrul unor astfel de mari întreprinderi — conferă acestor unități agrozootehnice un caracter net industrial. De altfel, pe aceeași linie se înscrie și proiectarea noilor ferme de vaci specializate în producția de lapte, a fabricilor de furaje combinate,

a celor de făină de lucernă, a centrelor de condiționat semințe, a unităților de calibrat porumb etc. Merită să fie subliniat acest aspect, care dovedește atît de grăitor transformarea agriculturii într-o varietate a producției industriale ce contribuie la eliminarea muncii fizice și la reducerea deosebirilor dintre oraș și sat.

★

● Deși problema sistematizării întreprinderilor în cadrul propriilor lor incinte, deci a soluționării planului general, a constituit — așa cum am arătat mai înainte — una din preocupările inițiale de bază ale proiectării industriale, pornind de la o serie de principii bine stabilite, progresul rapid al tehnicii a adus și în acest domeniu noi elemente, determinînd noi probleme și tematici. Programele industriilor ce se creează sînt mereu noi; multe se realizează pentru prima dată la noi în țară. De la producția de tranzistori la cea de aluminiu, de la electronică la cauciuc sintetic, de la lemn aglomerat la mase plastice, o serie întreagă de fabricații cu totul necunoscute înainte solicită cea mai atentă concentrare în rezolvarea întregului ciclu, de la proiectare la punerea în funcțiune. În alte cazuri, chiar dacă produsele sînt cunoscute, tehnologiile și, în consecință, utilajele sînt complet noi, fie că ne referim la fabricile noi de zahăr de la Luduș și Bucecea sau la centrele de vinificare de la Tohani și Valea Călugărească.

Pe de altă parte, scara la care sînt realizate noile clădiri industriale s-a schimbat, a crescut pînă la dimensiuni de mare amploare: noul laminor de la Galați este adăpostit într-o clădire lungă de aproape 1 km, avînd o suprafață — în prima etapă — de 5 ha. Cele patru clădiri ale halei de electroliză a aluminiului de la Slatina măsoară și ele cîte 500 m lungime, constituind desigur elemente ce influențează sensibil întocmirea planului general.

● Dar tema actuală principală în soluționarea planului general ca factor de bază privește aplicarea consecventă a principiului comasării clădirilor (hale monobloc), cu toate consecințele ce decurg de aci: reducerea masivă a terenului, a costului construcției și a cheltuielilor de exploatare; concentrarea producției și continuitatea desfășurării ei în interiorul unei singure hale; scurtarea și simplificarea rețelelor tehnice ca și a drumurilor și căilor ferate.

Planul general al unei uzine moderne compusă din cîteva clădiri sau chiar dintr-o singură uriașă clădire comasată (fabrica de mașini-unelte și agregate din București), grupînd aproape toate sau chiar toate funcțiunile uzinei respective, nu mai este o raritate. Desigur, că de aici și pînă la unele tendințe din străinătate de a grupa într-o singură hală comasată două sau mai multe fabrici mai mici, dar independente, nu e decît un singur pas. Același principiu al comasării se aplică și clădirilor social-administrative din cadrul pieței preuzinale, fapt ce afectează rezolvarea planurilor generale printr-o concentrare a serviciilor administrative, sociale-sanitare în blocuri de suprafețe sau înălțimi mari, cu o degajare largă a spațiilor din preuzinalul planurilor generale, cu posibilități largi de parcare.

● Temele actuale, raportate la transportul uzinal, indică schimbări importante de concepție care aduc și

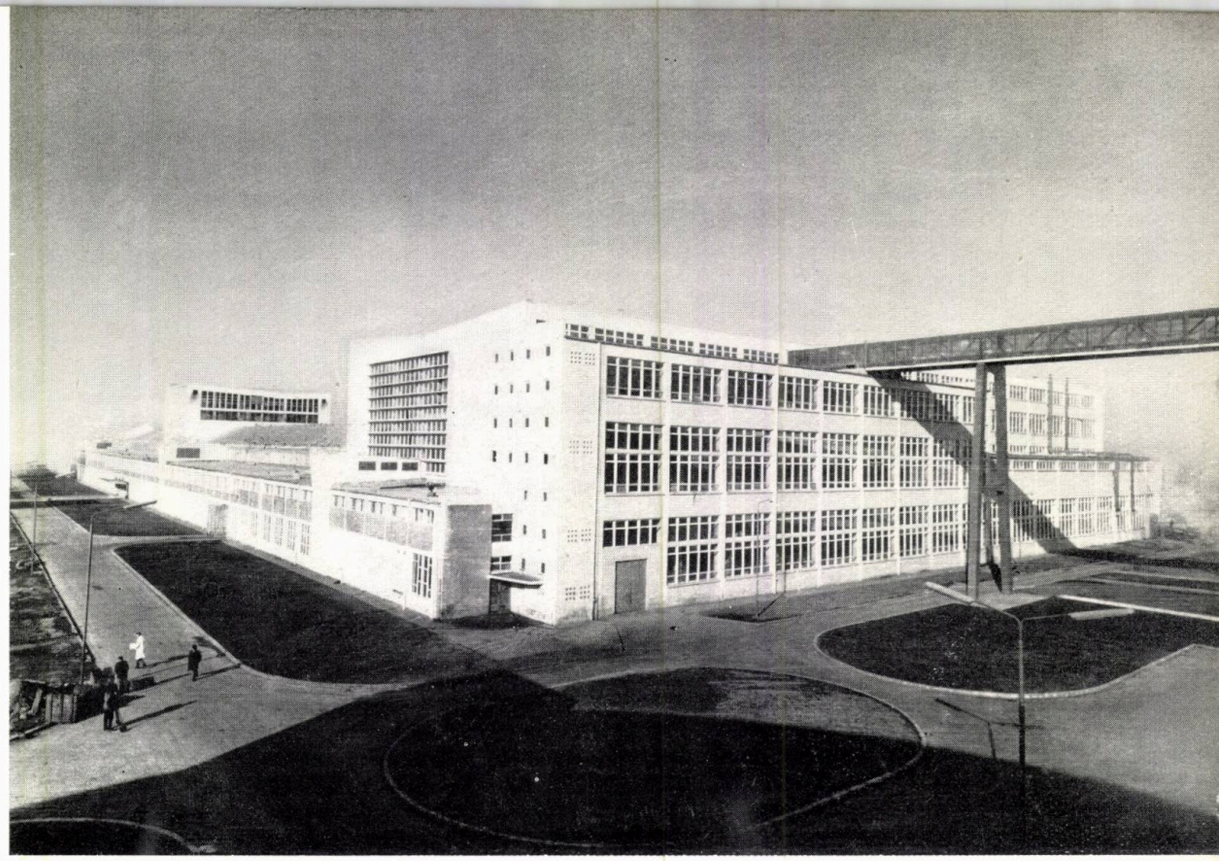

Fabrica de anvelope de la Popești-Leordeni

Secția turnătorie de la uzinele « Reșița »

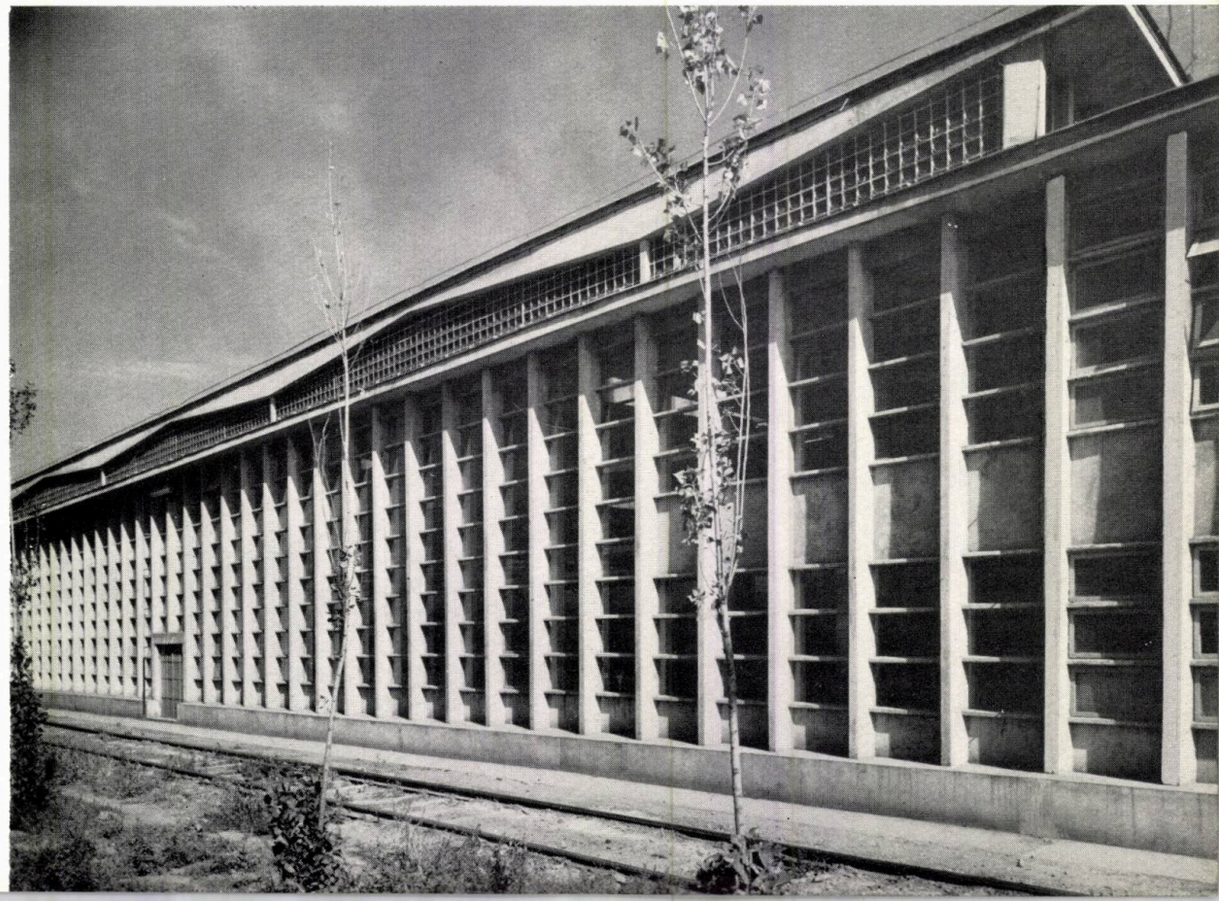

ele sensibile modificări în economia de ansamblu a planului general. Practica modernă de proiectare pune ca temă înlocuirea, în măsură cît mai mare, a transportului pe calea ferată cu transportul pe pneuri, preconizînd limitarea rețelei de cale ferată numai la zona periferică a depozitelor. Investițiile inițiale mult mai reduse, marea mobilitate, întreținerea mai puțin costisitoare, suprafețele mai reduse, curbe mai mici și pante acceptabile mult mai mari, iar pe de altă parte introducerea unor vehicule noi, cu capacități de transport mărite, au dus la tema actuală de înlocuire treptată a căilor ferate cu transportul auto, excepție făcînd în special industria siderurgică cu transporturile sale « calde ». Planurile generale devin prin aceasta mai simple și mai clare, se înlătură încrucișările între mijloace diferite de transport, suprafața necesară a incintei în ansamblul ei se reduce. Aceste noi teme își găsesc aplicare cu succes, tehnicii noi, a automatizării și telecomandei, determinînd și prin aceasta o nouă soluționare a planurilor generale, o reducere sensibilă a costului construcțiilor și instalațiilor, a consumurilor de materiale și manoperă. Aplicarea acestui sistem în cazul fabricii de fibre sintetice de la Săvinești, a celei de îngrășăminte de la Roznov, a noii rafinării de la Brazi, a introdus o nouă plastică în paleta arhitecturală, concomitent cu o sensibilă reducere a ponderii lucrărilor de construcții-montaj față de totalul investițiilor.

● Nu mai puțin importantă este ideea, aplicată în cadrul noilor combinate chimice de la Borzești, Craiova, Turnu Măgurele și al celor metalurgice din Galați, București și Iași, privind prevederea extinderilor și dezvoltărilor, ca urmare a creșterii și diversificării producției, în afara incintelor, înspre periferia acestora, cu același obiectiv de reducere a terenurilor scoase din circuitul

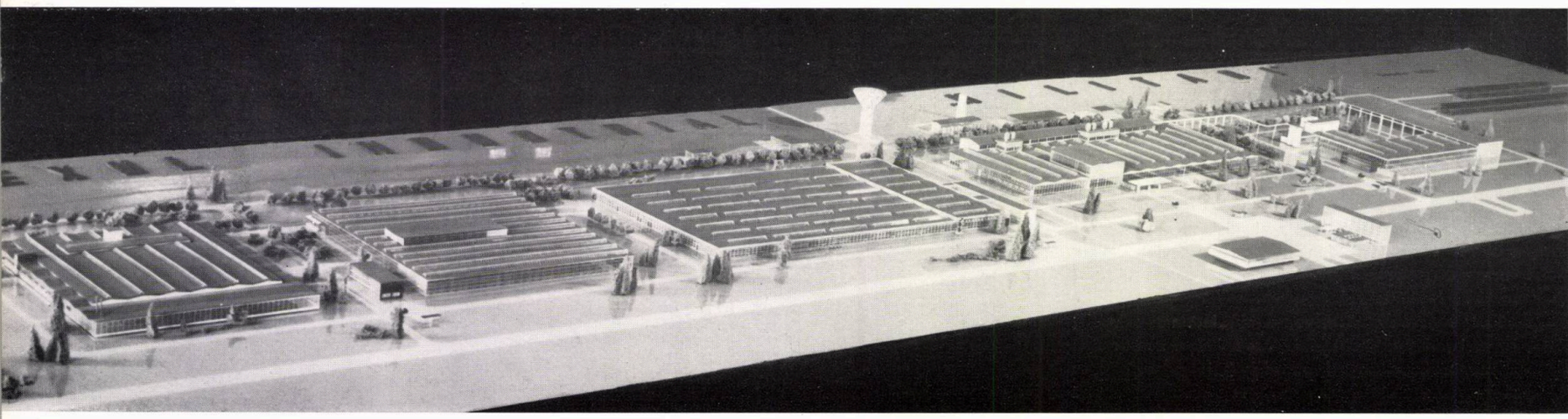

Macheta Complexului industrial Militari — București

spre exemplu, în cazul Combinatului siderurgic de la Galați.

În aceeași ordine de idei, o temă și mai actuală privește înlocuirea mijloacelor de transport cu caracter intermitent prin mijloace de transport continuu — în speță, prin benzi transportoare, conveiere, conducte pneumatice, așa cum s-a aplicat, spre exemplu, la unele fabrici metalurgice neferoase, chimice și de materiale de construcție executate recent. Aceste noi mijloace, prin ușoara adaptare la teren, prin ritmicitatea transportului, prin debitul lor considerabil au determinat schimbări importante avînd ca efect o reducere sensibilă a suprafeței ocupate, o nouă compoziție a planului general.

● Pentru o serie de industrii (chimie, metalurgie, energie) noua tematică este ilustrată prin posibilitatea amplasării utilajelor în aer liber, ca urmare a introducerii agricol sau în orice caz ocuparea lor în etape succesive strict necesare dezvoltării planificate în timp.

★

● În cadrul clădirilor de producție, tematica actuală indică o largă dezvoltare a clădirilor universale — flexibile.

Datorită posibilității folosirii lor multiple, adaptabilității și elasticității acestor clădiri moderne, ne-am concentrat în ultimul timp asupra proiectării unor tipuri din ce în ce mai eficiente de astfel de clădiri, lărgirii aplicabilității lor în cît mai multe domenii, experimentării unor noi sisteme perfecționate. O aplicare foarte largă au avut primele tipuri în industria lemnului, unde s-au realizat peste 400 000 m^2 la combinatele de industrializare a lemnului și alte sute de mii de metri pătrați în celelalte ramuri de producție.

Din lucrările recentului simpozion consacrat problemei proiectării-tip în domeniul clădirilor industriale de pro-

ducție, a rezultat necesitatea imperioasă de lărgire a proiectării, experimentării și aplicării unor clădiri de producție de tip universal, nu unic pe economia națională, ci tipuri aplicabile mai multor ramuri cu procese tehnologice înrudite. În acest fel se vor putea cuprinde în sfera aplicabilității majoritatea sectoarelor economice. De altfel, variat poate fi gradul de universalitate și cu referire la sistemul de transport din interiorul acestor hale (respectiv cu transport suspendat sau cu transport la sol) cu sau fără pod tehnic, cu sau fără lumină naturală etc.

Este de remarcat faptul că toate elementele și metodele aplicate proiectării industriale converg și susțin tematica clădirilor de producție universale. Astfel, în industria modernă, perfecționarea permanentă a proceselor de fabricație necesită introducerea unor utilaje noi, deci clădiri elastice ușor adaptabile modificărilor tehnologice în timp, reducîndu-se binecunoscuta discrepanță dintre uzura fizică și cea morală. Reducerea duratei de execuție, rapiditatea punerii în funcțiune a fabricilor, micșorarea costului și a consumurilor de materiale și de muncă impun industrializarea proceselor de execuție. Industrializarea înseamnă: modulare, tipizare și prefabricare; ori, tocmai clădirile cu caracter universal, formate din elemente identice în număr foarte mare și în sortimente reduse (aplicabile unei game largi), rezolvă rentabilitatea uzinării pieselor în fabrică și montarea lor pe șantier. Rezultă că noile tipuri universale asigură în același timp atît cerințele funcționale privind elasticitatea cît și eliminarea varietății excesive, cerute de industrializarea construcțiilor. Dacă mai adăugăm criteriile de reducere a timpului de proiectare, de execuție, de cost — corelate cu armonia unității arhitecturale asigurate de aceste tipuri noi, rezultă neîndoios că mergem pe calea soluției raționale din toate punctele de vedere.

● Caracterul de universalitate aplicat condițiilor de iluminare și ventilare, independente de amplasament, orientare, condiții meteorologice, a generat soluția clădirilor blindate sau a celor semiblindate — fără luminatoare, cu iluminare mixtă (naturală și fluorescentă). Construcții de acest fel, dictate în principal de riguroase condiții de microclimă cerute de procedeele tehnologice (temperatură, evitarea însoririi, umiditate), au fost executate în industria produselor sintetice și a maselor plastice.

● În ceea ce privește unele construcții auxiliare — silozuri, coșuri, turnuri de răcire, castele de apă — fie că ele se află în cadrul ansamblurilor industriale, fie că sînt constituite în grupuri sau unități independente, tendința actuală indică în special sisteme de construcție care asigură o largă folosire a cofrajelor glisante, care dau rezultate chiar mai eficiente decît soluțiile prefabricate. Acest sistem, aplicat pe scară largă la silozurile fabricilor de zahăr de la Luduș și Bucecea, la coșurile de fum (coșul de 162 m înălțime de la Craiova), precum și la o serie de complexe de mare capacitate pentru însilozarea cerealelor (15—30 000 t), a fost preluat și la unele construcții de locuit și hoteluri de pe litoral.

● Dintre clădirile anexe, cele sociale și administrative se prezintă cu o variată tematică actuală dar și de viitor, în ce privește posibilitățile lor de rezolvare.

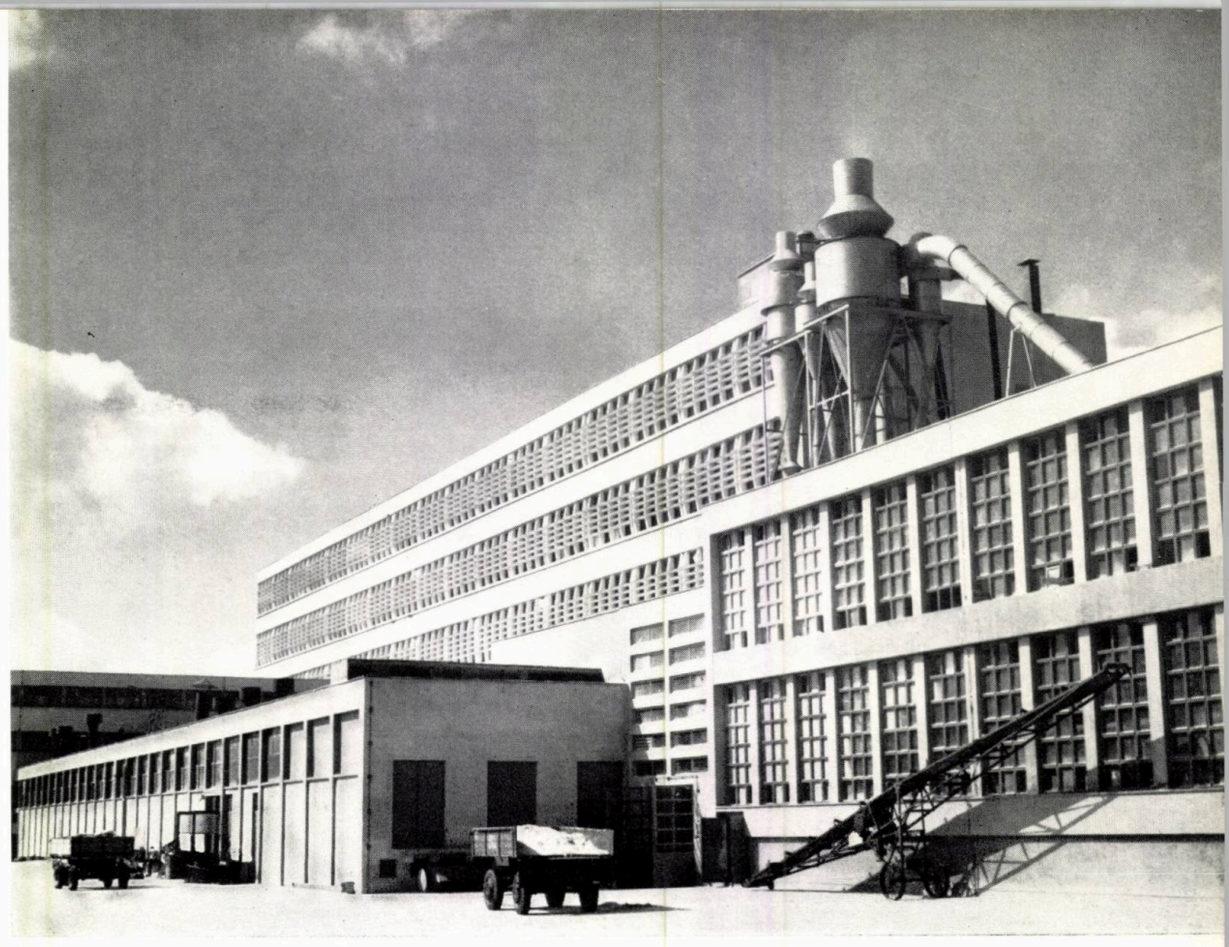

Combinatul de industrializarea lemnului din Tg. Jiu

Se cunosc, în general, etapele prin care a trecut însăși amplasarea anexelor sociale, proiectate un timp ca niște clădiri joase alipite laturii frontale sau longitudinale a halelor. Linia contemporană arată o tendință clară în rezolvarea lor concentrată în înălțime, de multe ori independentă de hale (acolo unde condițiile de lucru sînt grele și unde numărul de muncitori este mare), și, de preferință, comasate cu clădirea administrativă, eventual sub forma unui parter mai dezvoltat, din care se înalță apoi volumul cuprinzînd nivelurile serviciilor administrative. În acest sens se proiectează actualmente grupul social-administrativ al laminorului de la Galați.

Fenomenul amplificării continue a obiectivelor industriale se regăsește și la clădirile administrative care, în afara acestor servicii, grupează aici și importante funcțiuni tehnice de proiectare și de cercetare, cum este, spre exemplu, clădirea Grupului de automatizare din București sau cea în curs de proiectare din cadrul Uzinei « Griviția Roșie » și Uzinei de pompe. Aceeași tendință se observă și în cazul clădirilor administrative din cadrul unor zone industriale care deservesc mai multe întreprinderi, cum este, de pildă, cea executată în zona Militari. Pentru asemenea clădiri de mari dimensiuni, temele actuale s-au tradus în clădiri de tip « lamă » (Grupul de automatizare, Uzina de pompe) sau de tip turn (laminorul Galați). O temă ce urmează a fi experimentată după un aprofundat studiu prealabil este aceea a clădirilor administrative desfășurate în suprafață, cu încăperi de birouri de mari dimensiuni. Acest sistem are în vedere și posibilități îmbunătățite de izolare fonică, asigurarea condiționării aerului și iluminarea fluorescentă, independente de variațiile inerente ventilării și iluminării naturale.

În realizarea diferitelor tipuri de clădiri tehnico-administrative înalte (10—20 etaje), necesitatea prevederii de diafragme de rigidizare, determinate de condițiile de seismicitate, impune soluționări specifice țării noastre, soluționări ce urmează să îmbine armonios rezolvarea optimă tehnico-constructivă cu cea funcțională și plastică.

● Necesitatea economiei de timp și de muncă în proiectare, în raport cu volumul mereu crescînd al investițiilor, și în special nevoia restrîngerii numărului de tipuri de elemente prefabricate (în vederea creării condițiilor producției lor industriale) au determinat o dezvoltare continuă a activității de proiectare-tip în sectorul industrial.

Proiectarea-tip în sectorul industrial a fost pornită pe baza unei tematici specifice: detalii și subansambluri;

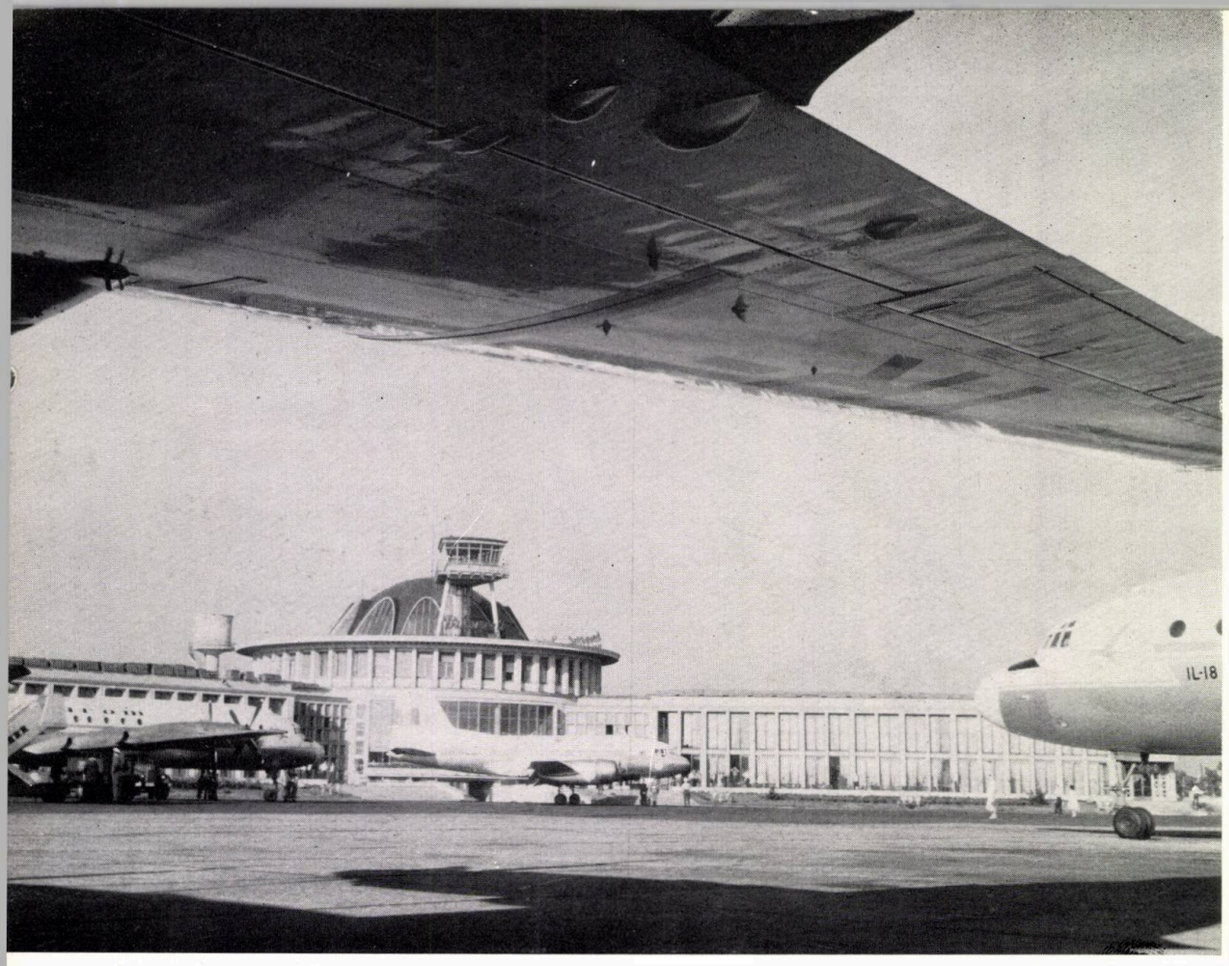

Clădirea aeroportului Băneasa

Combinatul chimic de la Borzești

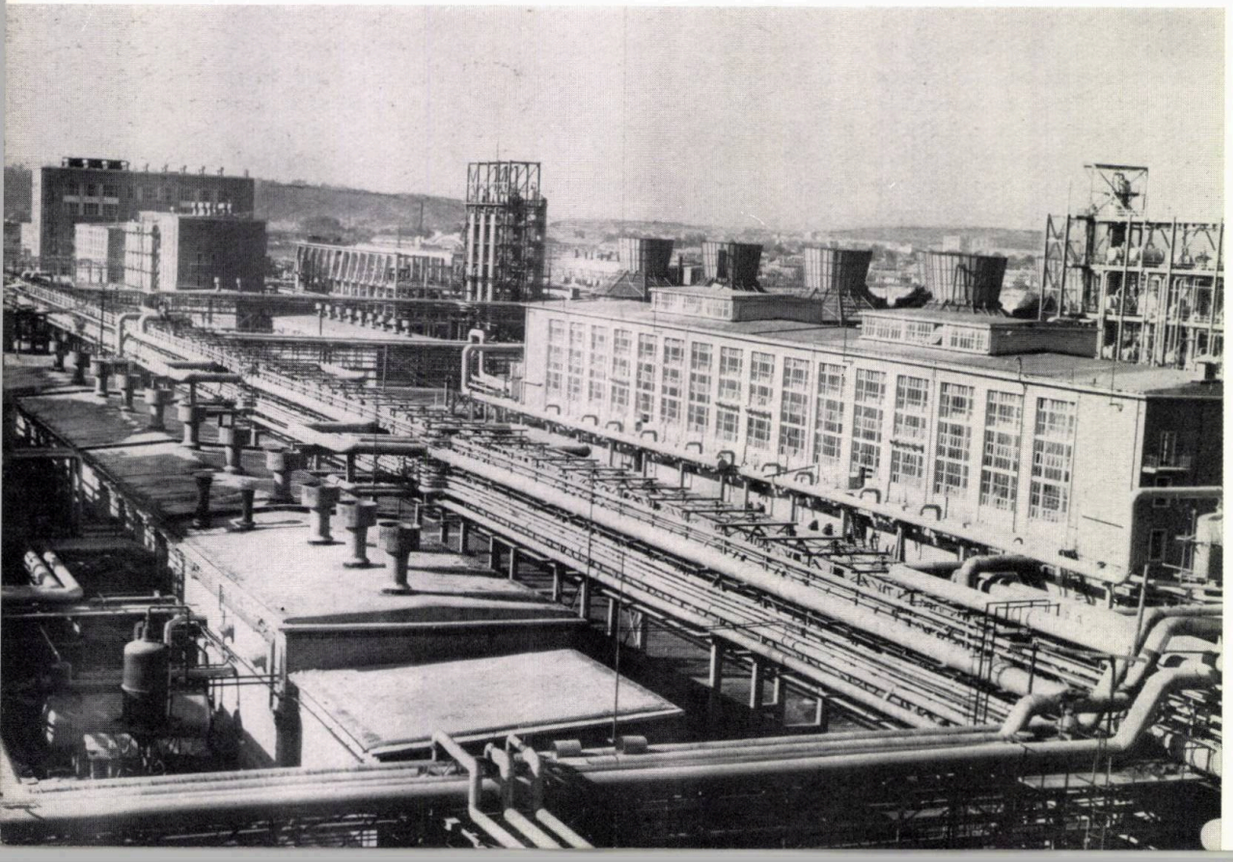

elemente de construcții ; secțiuni sau tronsoane de clădiri ; obiecte izolate și chiar fabrici întregi — în măsura în care a rezultat necesar și posibil. Accentul principal s-a pus însă pe tipizarea elementelor de construcții prefabricate, produse centralizat în fabrici, a tronsoanelor de hale, precum și pe o serie de tipuri de obiecte cu frecvență mare de refolosire și cu utilizare în ramuri diverse ale industriei.

Întreaga dezvoltare a sistemelor constructive s-a efectuat pe linia unei industrializări din ce în ce mai avansate a execuției construcțiilor. Dacă în prima perioadă (pînă în 1950—1951) s-au realizat unele construcții remarcabile în lemn, o serie de clădiri cu acoperișuri lamelare și în beton armat monolit, în ultimii ani s-a trecut în mod hotărît la aplicarea în masă a elementelor prefabricate tipizate, cu utilizare pe scară largă a betonului armat precomprimat. Atît structurile prefabricate tipizate cît și cele îmbunătățite, proiectate în 1959—1960, cu ferme din tronsoane uzinate asamblate prin postcomprimare au fost aplicate pe sute de mii de metri pătrați de clădiri industriale din industria materialelor de construcții, lemnului, construcțiilor de mașini, produselor chimice și la unele clădiri din industria ușoară și alimentară.

Tipizarea și prefabricarea tind să țină pasul cu problemele noi și în special cu temele noi ce se ivesc mereu din practica proiectării investițiilor industriale, precum și să țină la zi proiectele-tip cu evoluția bazei materiale : apariția de materiale noi, mai eficiente, creșterea capacității utilajelor de fabricație și montaj a elementelor prefabricate.

● Unul din primele postulate ale arhitecturii noastre industriale — subliniat cu pregnanță de la începutul proiectării organizate în institute de stat — grija față de om, pune desigur și el teme noi în vederea obținerii unui conținut mai bogat, mai amplu, în continuu progres. Crearea condițiilor de lucru optime, necesare desfășurării activității muncitorilor, a constituit un important obiectiv în proiectarea industrială.

Iluminarea, ventilarea și încălzirea corespunzătoare a clădirilor de producție și auxiliare, vestiare confortabile cu dulapuri pentru haine de lucru și de stradă, dispuse în raport cu natura proceselor tehnologice, eventual frizerii, saloane de coafură, cabinete pentru tratamente speciale sau puncte sanitare, săli de mese, cantine cu autoservire, cluburi, sanatorii de noapte etc. au constituit, prin prezența lor, în toate proiectele întreprinderilor industriale noi sau ale extinderilor celor existente, un răspuns clar la acest obiectiv. Temele actuale în acest domeniu se referă la îmbunătățirea în continuare a condițiilor de muncă. Este vorba de a crea, prin arhitectura spațiilor interioare ale halelor de fabricație și prin nivelul ridicat de dotare social-sanitară, ambianța de lucru și confortul corespunzător desfășurării activității creatoare a oamenilor muncii. Noile norme de iluminare prevăd un nivel mai ridicat al intensității și uniformității acesteia ; în multe întreprinderi condiționarea aerului, cerută și de procesele de fabricație deosebit de fine (fabrica de tranzistori, cea de agregate de automatizare), asigură în fapt un confort mărit, așa cum s-a realizat spre exemplu

Fațada principală a noii gări din Constanța

Fațada principală a noii gări din Brașov

Tăbăcăria minerală „Jilava" — București

Vedere parțială a uzinelor «Steagul Roșu» — Brașov

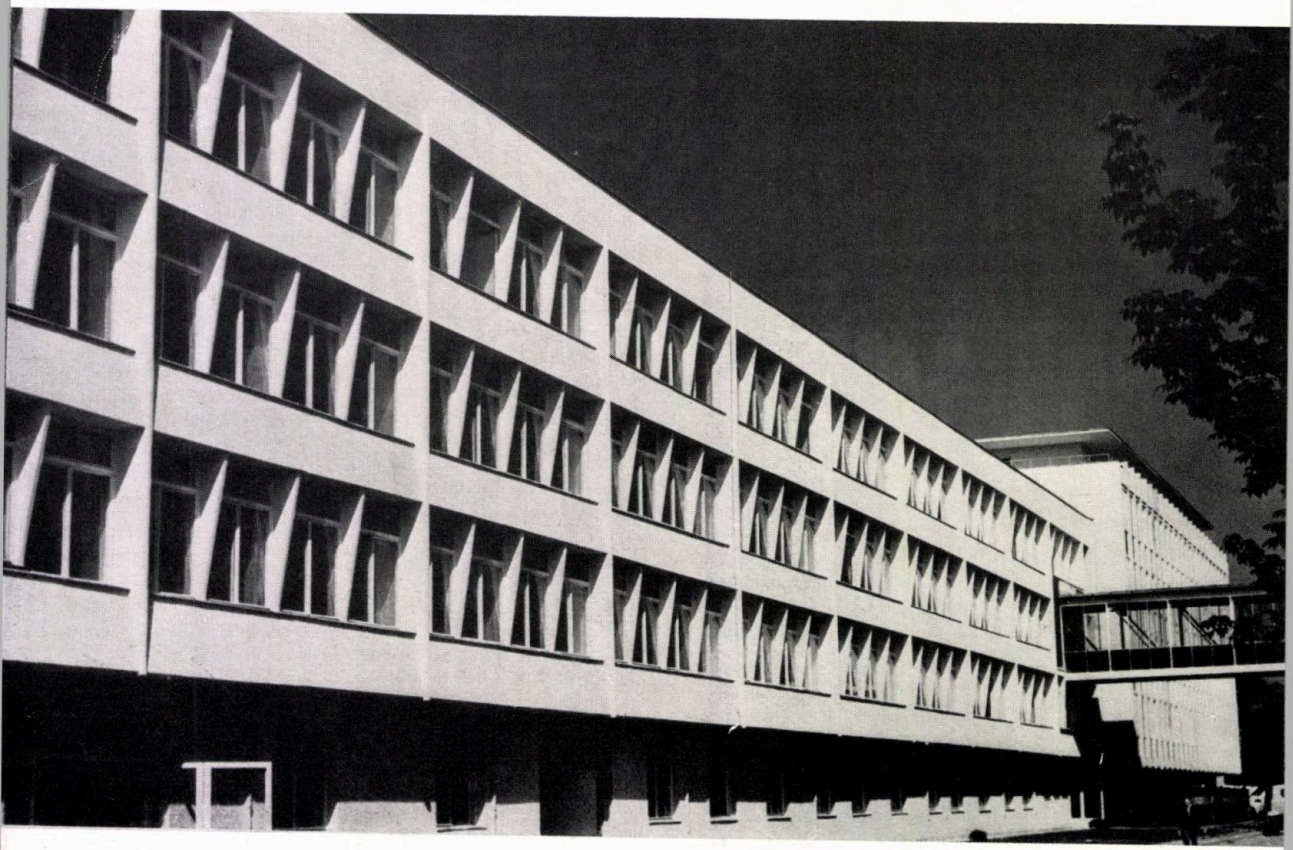

la IPRS din Parcul Băneasa, iar unele noi sisteme de încălzire cu panouri radiante intervin pentru ameliorarea condițiilor locale sau generale de încălzire în halele cu înălțimi mari. Față de nivelul cerințelor actuale, probleme deosebit de dificile se pun arhitectului în cazul îmbunătățirii unor condiții de lucru necorespunzătoare, din vechile fabrici și uzine care vor mai fi folosite mult timp.

● O serie de materiale noi fonoabsorbante se folosesc cu succes, înlăturînd sau, în orice caz, reducînd zgomotul unor agregate care îngreuiau foarte mult condițiile de lucru. Se pot aminti, în acest sens, rezultatele obținute la unele secții și ateliere de la uzinele « 23 August » din București, « Rulmentul », « Tractorul » și « Steagul Roșu » Brașov. Folosirea panourilor fonoabsorbante, a plantelor și a altor elemente de reducere a nocivităților, constituind în același timp și elemente decorative, detalii de agrementare, au devenit o necesitate. Toate acestea se leagă și cu tematica unei plastici interioare a clădirilor industriale cu aspect modern: suprafețe largi, clare și simple, spații luminoase și finisaje noi din materiale ușor de întreținut, într-o paletă cromatică favorabilă cerințelor nu numai de ordin fizic, dar și psihic. Folosirea culorilor funcționale, așa cum practica de proiectare a dovedit-o, asigură, pe lîngă binecunoscutele efecte de mărire a productivității muncii și a securității, și o micșorare a oboselii, o creștere a atenției, a bunăstării fiziologice, a satisfacției de ordin estetic.

Deosebit de valoroase sînt exemplele care se referă la o judicioasă plantare a teritoriului uzinal, la crearea spațiilor verzi și la primele încercări (« Danubiana »-Popești-Leordeni) de folosire a plasticii monumentale în cadrul ansamblului industrial ca element de umanizare, de educare estetică.

De la preocupările arhitectului de a crea un cadru plăcut într-un teatru sau cinema, unde omul petrece doar cîteva ore săptămînal, la asigurarea unei locuințe confortabile pentru odihna zilnică și perioada de somn, pînă la folosirea tuturor resurselor și mijloacelor arhitecturii, în scopul creării unui cadru estetic acolo unde omul își petrece partea cea mai activă, mai creatoare a vieții sale, consider că este tocmai acel drum pe care va trebui să-l parcurgă arhitectura noastră industrială pentru a se transforma într-o adevărată arhitectură a muncii.

★

Am considerat util să aruncăm această privire asupra arhitecturii noastre industriale pentru ca, cercetînd cu mîndrie realizările de pînă în prezent și cu justificată încredere cele ce vor fi create în viitor, să putem desprinde mai clar căile pe care va trebui să le urmăm, în vederea atingerii obiectivelor noastre permanente, izvorîte din sarcinile trasate de congresele P.M.R. cu privire la reducerea costului construcțiilor industriale, la contribuția arhitecților și constructorilor în lupta pentru reducerea prețului de cost al produselor, obiectiv principal căruia de fapt îi sînt subordonate, așa cum am încercat să dovedesc, toate aceste teme și probleme principale subliniate în prezentul articol.

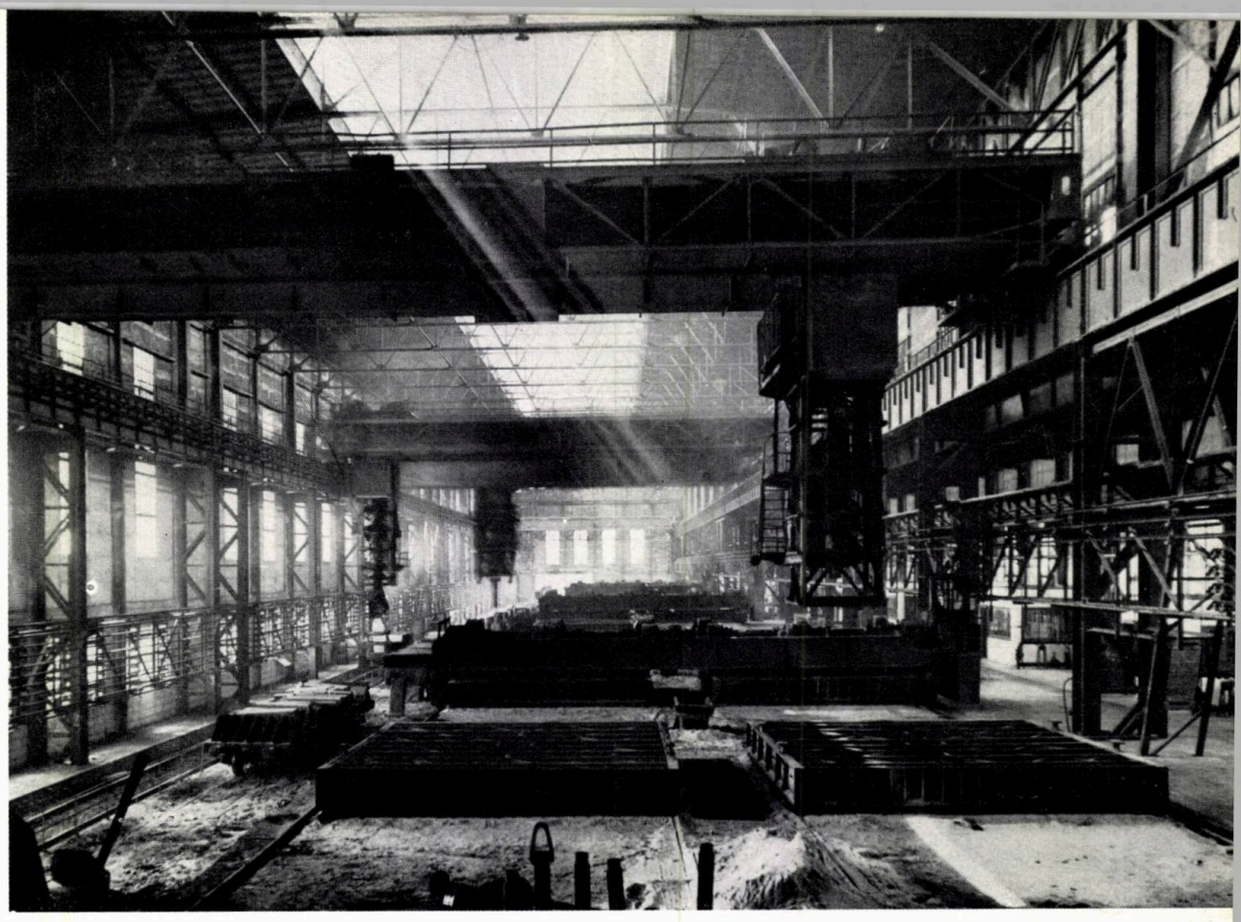

Blumingul de la Hunedoara — Vedere interioară

Vedere de noapte a orașului Hunedoara

Prof. arh. GUSTAV GUSTI
Vicepreşedinte al C.S.C.A.S.

DOUĂ DECENII DE SISTEMATIZARE COMPLEXĂ

Vedere aeriană a ansamblului calea Griviţei-bd. 1 Mai — Bucureşti

ŞI CONSTRUCŢIE SOCIALISTĂ A TERITORIULUI

23 August, măreaţă aniversare a începutului revoluţionar al unei noi epoci istorice în dezvoltarea patriei noastre ; înălţătoare zi de încheiere a bilanţului, cuprinzînd douăzeci de ani de activitate rodnică şi multilaterală a oamenilor muncii în construcţia orînduirii socialiste, ce se desfăşoară sub conducerea leninistă a Partidului Muncitoresc Romîn.

23 August, sărbătoare entuziastă a tuturor celor ce muncesc pentru îndeplinirea în cît mai bune condiţii a prevederilor planului economic de 6 ani, deplin convinşi că atingînd obiectivele acestei prime etape a programului de perspectivă — cuprinse în Directivele Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn — li se vor deschide în faţă orizonturile luminoase ale desăvîrşirii construcţiei socialiste şi, totodată, ale trecerii treptate în era comunismului.

În întîmpinarea acestei glorioase împliniri a două decenii de cînd destinul nostru şi al ţării s-au schimbat în esenţa lor, străduinţa întregului popor muncitor se îndreaptă cu tot entuziasmul spre atingerea obiectivului principal al acestei etape: dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului. În cadrul acestui efort general îşi aduce contribuţia şi masa arhitecţilor şi a urbaniştilor, cărora le-au fost încredinţate sarcinile de mare răspundere de a studia căile şi formele cele mai indicate pentru reorganizarea calitativă a teritoriului, în condiţiile îmbunătăţirii continue a repartizării forţelor de producţie, pentru alcătuirea unui cadru construit adecvat, în care să se poată dezvolta şi înflori viaţa multilaterală şi tot mai bogată a întregii colectivităţi în continuă dezvoltare. Aceste sarcini, ce derivă din procesul transformărilor fundamentale ce se desfăşoară pe plan social şi economic, pe plan tehnic şi cultural, introduc în procesul de edificare complexă a cadrului construit al societăţii elemente tematice de ordin calitativ nou, ceea ce imprimă necesitatea unor transformări esenţiale în modul de alcătuire şi de înfăţişare a întregii reţele de aşezări urbane şi rurale, a întregului teritoriu al ţării.

Premiza principală a acestor transformări a fost înfăptuirea consecventă de către partid a politicii de industrializare socialistă a ţării, pivotul central pe care se sprijină dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului. Industria a cunoscut în aceşti douăzeci de ani o astfel de dezvoltare, încît a devenit treptat ramura principală a economiei naţionale, ponderea principală revenind industriei grele. De aici au decurs ritmurile înalte de producţie obţinute în ramurile de bază ale industriei — energetica, siderurgia, construcţia de maşini, chimia ; pe această politică de ridicare a industriei s-a fundamentat îmbunătăţirea continuă a repartiţiei forţelor de producţie

Vedere a cartierului Giuleşti — Bucureşti

Vedere a cartierului Balta-Albă — Bucureşti

Plan de situație a Pieței Gării de Nord — București

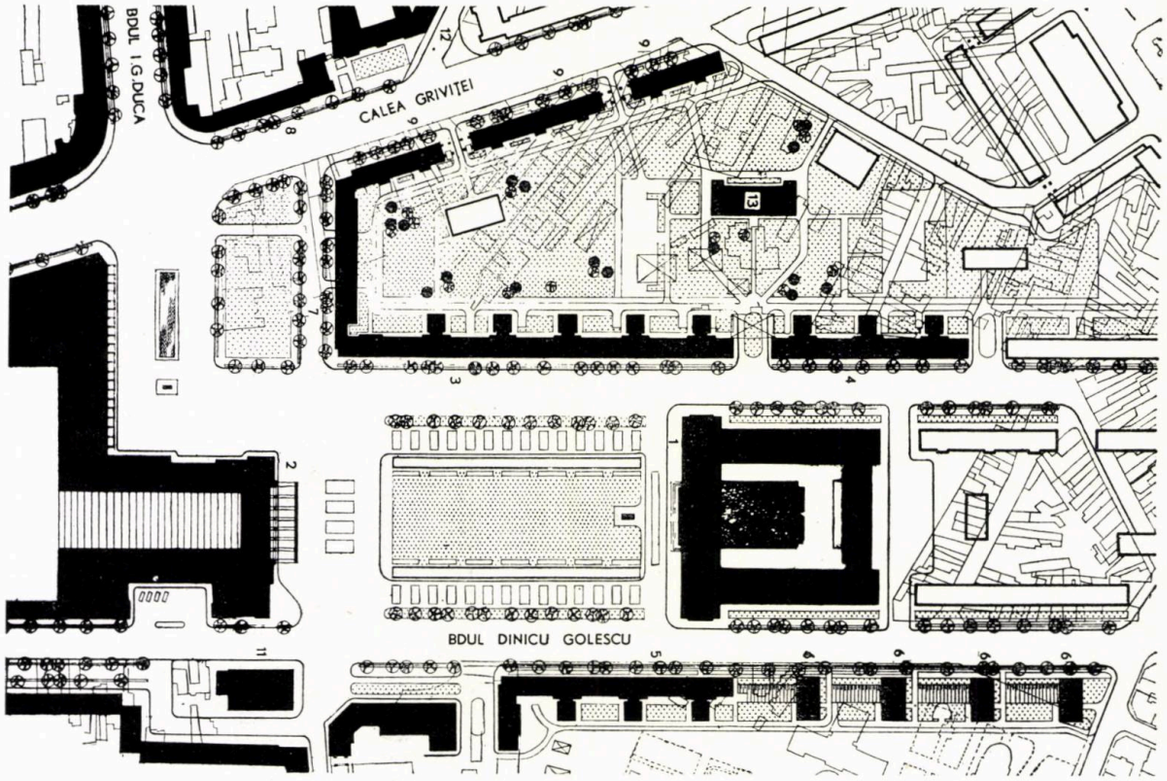

Vedere parțială a ansamblului de locuințe din cartierul Balta-Albă — București

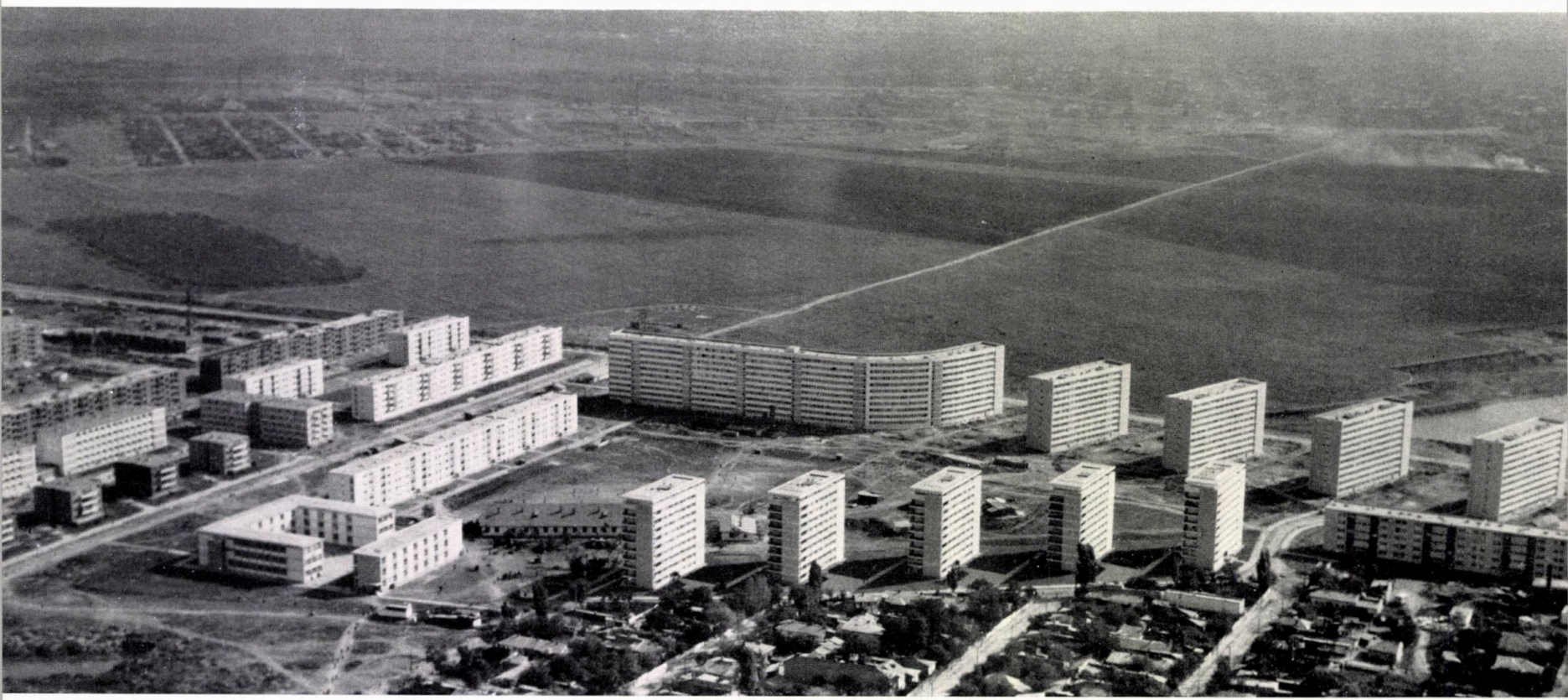

Vedere generală a ansamblului Pieței Gării de Nord, cu blocuri noi de locuințe pe bd. Dinicu Golescu și calea Griviței

în teritoriu, urmărindu-se creșterea armonioasă a potențialului economic-cultural al tuturor regiunilor țării și îndeosebi al celor mai puțin dezvoltate ; în acest fel s-a asigurat o bază de producție în orașele lipsite de industrie sau slab înzestrate și, o dată cu aceasta, s-a organizat și procesul de valorificare tot mai deplină a variatelor materii prime și resurse naționale ; industrializarea socialistă a țării a constituit — în sfîrșit — temelia pe care s-a sprijinit intensiva acțiune de mecanizare și organizare științifică a producției agricole în satul colectivizat.

În aceste condiții, cînd se tinde spre o creștere continuă a gradului de concentrare a producției, a mijloacelor de producție și a cadrelor în întreprinderi tot mai mari, dimensionate în mod optim și pe baza unei sporite cooperări, urmărindu-se totodată și folosirea cît mai judicioasă a forței de muncă, se desfășoară o deplasare planificată, dinspre sate spre orașe, în structura întregii populații ce înregistrează o continuă creștere numerică. Astfel se explică ritmul rapid de amplificare a procesului de urbanizare și totodată transformarea calitativă ce intervine în rețeaua de așezări a țării. Dacă procentul populației din mediul urban, față de totalul populației țării, a crescut din anul 1930 pînă în anul 1948 doar de la 21,4% la 23,4%, curba de creștere a manifestat de atunci o susținută ascensiune, atingînd 31,3% în anul 1956 și 32,7% în anul 1962. În același timp a crescut și curba valorilor absolute, populația orășenească — care în 1948 număra cca. 3 700 000 locuitori — atingînd în 1962 cifra de peste 6 000 000 locuitori, fiind preliminat ca în următoarele două decenii să se ajungă probabil la o dublare a acestei cifre.

Față de aceste modificări structurale demografice-sociale și ținînd seama de obiectivul central și permanent al orînduirii noastre — grija pentru ridicarea necontenită a bunăstării și a nivelului de viață a întregii populații — ne putem explica cifrele crescînde de miliarde ce se alocă anual de statul nostru pentru construcții orășenești, pentru asigurarea oamenilor muncii cu locuințe corespunzătoare. Astfel, dacă între anii 1951—1959, adică în decurs de 9 ani, s-au construit în orașe cca. 124 000 apartamente, între anii 1960—1962, adică în decurs de numai 3 ani s-au construit cca. 118 000 apartamente, ceea ce reprezintă, în cifre medii anuale, un efort constructiv aproximativ întreit față de perioada anterioară. De asemenea, dacă în 1962 s-au alocat cca. 2,1 miliarde lei pentru construirea a cca. 42 000 apartamente, dinamica acestor investiții a înregistrat continue creșteri, suma planificată pentru anul 1964 fiind de cca. 2,7 miliarde lei pentru construcția a cca. 54 000 apartamente convenționale.

O dată cu acest efort crescînd de investiții în construcția orășenească de locuințe, care trebuie să ducă, în mod planificat și într-o etapă istorică relativ scurtă, la rezolvarea, în linii generale, a acestei importante probleme sociale — problemă pe care numai orînduirea socialistă este capabilă să o rezolve — se ridică și o altă problemă conexă. Într-adevăr, în condițiile specifice orînduirii noastre, prin trecerea treptată de la mica gospodărie casnică la marea gospodărie socialistă orășenească și prin creșterea ponderii fondurilor sociale chemate să satisfacă cerințele sporite de viață materială și culturală ale întregii societăți, are loc — o dată cu acțiunea de construcție de clădiri de locuit — și o acțiune concomitentă și armonios proporționată, de construcții de folosință obștească, de clădiri social-culturale, de echipări tehnico-edilitare, de amenajări gospodărești, de spații libere și înverzite în teritoriul urban. În felul acesta, construcția de locuințe este rezolvată în mod generalizat în cadrul unor ansambluri urbane, microraioane și cartiere, de complexitate crescîndă, ce vor constitui forma superioară de cuprindere a procesului de locuire urbană în societatea noastră.

Datorită acestei noi concepții, teoretic fundamentate, se explică și importanța crescîndă ce se acordă în țara noastră abordării, la treapta urbanistică, a tuturor problemelor de construcție orășenească, urbanismul fiind considerat ca treapta cea mai complexă a arhitecturii și totodată ca treapta arhitecturală specifică orînduirii socialiste. În acest mod, construcția tot mai intensă de locuințe, ce se desfășoară în întreaga rețea urbană, nu urmărește doar sarcini de ordin cantitativ, îndeosebi în organismele orășenești existente, ci totodată și sarcini de ordin calitativ, avînd drept obiectiv transformarea așezărilor în esență. În sensul acesta a fost dată indicația, profund principială și necesar a fi generalizată, a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința organizației orășenești de partid din București, ianuarie 1962, în care s-a arătat că : « . . . construcția noilor blocuri de locuințe se va încadra în ansambluri urbanistice, care vor contribui la lichidarea urmărilor dezvoltării anarhice din perioada burgheziei și a contrastului dintre centru și periferie ; aceste construcții vor schimba complet înfățișarea Bucureștiului. . . »

Considerînd construcția complexă a teritoriului ca un proces continuu de durată, ce trebuie să se desfășoare în etape judicios stabilite, noi urmărim coordonarea strictă a sistematizării și construcției teritoriului cu prevederile planificării economiei naționale, valorificînd consecințele ce decurg din stăpînirea acestei legi econo-

Blocuri noi de locuințe la Cluj

Vedere generală a noului oraș Onești

mice, specifice orînduirii noastre. În acest fel noi asigurăm, în cadrul condiționării reciproce dintre cele două acțiuni, în care acțiunea de planificare economică își manifestă rolul conducător asupra acțiunii de sistematizare a teritoriului, un dublu efect. Pe de o parte, prin studiile de organizare complexă teritorială și prin stabilirea potențialului lui, în variante diferite analizate în mod comparativ, noi sîntem în măsură să furnizăm elemente obiective, de cunoaștere a posibilităților de valorificare a teritoriului, necesare acțiunii de planificare economică. Pe de altă parte, prin această intercondiționare, toate prevederile de perspectivă, privind alcătuirea marilor ansambluri orășenești și realizarea marilor investiții în teritoriu, își au asigurate condiții de materializare în etape planificate.

Necesitățile obiective de a da preponderență concepției urbanistice în orice acțiune de construcție și arhitectură au generat și forme organizatorice adecvate. Față de primul Institut central de proiectare a construcțiilor — I.P.C. — înființat în 1949 și care dispunea de un modest atelier de sistematizare orășenească, noi dispunem astăzi, în afară de Institutul central de studii pentru construcții, arhitectură și sistematizare, ISCAS — tutelat de C.S.C.A.S. — de încă 16 institute regionale (D.S.A.P.C.) înființate în 1957, precum și de un institut profilat pentru problemele de construcție, arhitectură și sistematizare ale orașului București (I.P.B.). Toate aceste institute, îndrumate de C.S.C.A.S., au un profil complex, cuprinzînd și ateliere tot mai puternice de sistematizare a teritoriului.

În această formă organizatorică, ce antrenează și îndrumarea de către alte foruri centrale — în primul rînd C.S.P. — precum și colaborarea numeroaselor institute centrale sau departamentale de specialitate, noi sîntem în măsură să cuprindem tot mai larg și mai în adîncime frontul de probleme ce se referă la sistematizarea teritoriului, dintre care cele mai importante categorii se referă la:

— sistematizarea acelor probleme care privesc cadrul de viață a întregii societăți și care se impun a fi coordonate pe întregul teritoriu al țării, îndeosebi problema amplasării și construcției intercondiționate a industriei și a orașelor, considerată ca una din problemele de bază ale creării bazei materiale a socialismului, ca un element în determinarea repartiției forțelor de producție ale societății socialiste;

— sistematizarea teritoriilor microregionale, raionale sau regionale, prin care se pot prevedea măsuri capabile să coordoneze numeroasele cerințe ale producției precum și cele de trai, de cultură, de odihnă ale populației, măsuri ce se impun a fi desfășurate pe teritorii mai întinse, cu profil social-economic unitar;

— sistematizările de localități, urbane și rurale, care trebuie să asigure dezvoltarea armonioasă și complexă a acestora, pe etape planificate;

— sistematizările de detaliu, în cadrul limitelor orașelor, prin care urmează să se fundamenteze în mod științific amplasarea investițiilor privind construcția și echiparea urbană.

Construcția orînduirii sociale eliberate de exploatarea omului de către om are implicații largi asupra teritoriului. Astfel, cum a fost pus capăt în țara noastră — și pentru totdeauna — tuturor formelor de asuprire economică și spirituală, ne străduim în continuare pentru o treptată înlăturare a dependenței colectivității umane față de forțele oarbe ale naturii, pentru o supunere și o transformare revoluționară a acesteia de către om. Numai în acest chip va putea fi înlăturată — așa cum a arătat Lenin — ultima barieră din calea omenirii spre adevăratul imperiu al libertății, folosind pe scară tot mai largă potențialul și roadele naturii puse în slujba noii societăți. Dar în acest scop, planificarea, sistematizarea și construcția complexă a teritoriului — considerat în dezvoltare și pe toate treptele lui de mărime — devine o necesitate practică, legică. Numai în acest fel vom putea fi în măsură să stabilim o bază științifică — corelată cu dezvoltarea planică, proporțională a economiei naționale — pe care să fundamentăm amplasarea judicioasă în teritoriu a industriei, în complexe mari și în strînsă cooperare, să stabilim modul de repartiție a populației în teritoriu și, implicit, profilarea și organizarea corespunzătoare a tuturor așezărilor omenești, să determinăm cele mai judicioase rețele de comunicație, de echipare tehnico-edilitară și hidro-energetică ale teritoriului.

Pe această linie s-a dezvoltat treptat o intensă activitate de sistematizare teritorială și s-a început elaborarea unei fundamentări teoretice și a unei metodologii practice, apte a orienta calea studiului și proiectării, atît în institutul central, cît și în institutele regionale sau departamentale. În felul acesta s-a putut aduce o contribuție la începerea importantei acțiuni de raionare economică a teritoriului, care trebuie să reflecte particularitățile economice și naturale ale diferitelor regiuni ale țării, în vederea valorificării raționale a bogățiilor solului, a creșterii productivității muncii sociale și a asigurării avîntului economic și cultural.

Astfel, în ultimii ani au fost elaborate numeroase studii și proiecte de sistematizare teritorială, care au contribuit la precizarea oportunității unor investiții și la justificarea amplasamentelor lor, la stabilirea unor judicioase etapizări a acestora, la intensificarea cooperării, la stăpînirea procesului de pendulare a forței de muncă și la atingerea unor alte obiective de acest fel. Ca exemple caracteristice ale acestei activități putem cita: sistematizarea bazinului carbonifer din Valea Jiului; studiul consecințelor urbanistice ale exploatărilor carbo-

Blocuri noi de locuințe la Suceava

nifere, petrolifere și ale dezvoltării energetice din regiunile Oltenia-Argeș ; analiza privitoare la alegerea amplasamentelor și la stabilirea consecințelor ce decurg din prezența în teritoriu a unor importante obiective industriale, precum combinatele de la Craiova, Slatina, Baia-Mare, Brăila, Luduș, Suceava și altele ; studiul unor bazine hidrografice, în colaborare cu Comitetul de stat al apelor, privind planurile de amenajare a acestor cursuri de apă ca și consecințele ce decurg de aici pentru teritoriul regional și pentru localitățile riverane ; studiul unor teritorii preorășenești, apte a prelua o serie de funcțiuni în afara perimetrelor unor orașe ca București, Brașov, Galați, Onești etc. ; studiile elaborate pentru O.N.T., C.C.S. sau Ministerul sănătății și prevederilor sociale privind regiunile și traseele turistice, dezvoltarea rețelei de localități balneo-climaterice ; sistematizarea complexă a Deltei Dunării și a litoralului Mării Negre, precum și multe altele.

Totodată a fost început studiul creșterii numerice a populației urbane în perspectivă și s-au elaborat ipoteze de repartiție a acestei populații în viitoarea rețea urbană, pentru a se putea determina ordinul de mărime a fiecărei localități urbane în parte, și a se cunoaște consecințele economice-sociale-urbanistice ce decurg dintr-o prelimină dimensionare a acestora. A fost abordată apoi dificila problemă de organizare a rețelei de așezări rurale, astăzi extrem de numeroase și de subdimensionate. Această acțiune a necesitat a fi pornită pe baza unei prealabile sistematizări complexe a producției și economiei raioanelor cu profil preponderent agricol, sistematizare ce se elaborează în colaborare cu Consiliul superior al agriculturii, avînd și sprijinul organelor puterii locale. În acest fel ne-am propus să cercetăm căile de organizare teritorială, în vederea lichidării treptate a deosebirii esențiale dintre cele două forme de așezări, pentru a putea contribui la o apropiere cît mai mare a satelor noastre de condițiile de viață din orașe, pentru a putea realiza în viitor urbanizarea întregii țări.

În această direcție a fost început studiul, în mod experimental și deocamdată limitat la o singură regiune administrativ-economică (Ploiești), referitor la organizarea teritorială complexă a acestei regiuni. În acest fel vom putea stabili procesul de repartiție și de grupare a forțelor de producție și a populației în teritoriu, amplasarea, mărimea și structura așezărilor, sistemul de rezervații de teren, precum și profilarea, etapizarea și amplasarea tuturor investițiilor. Aceasta ne va da posibilitatea să cuprindem într-o perspectivă largă, apariția și dezvoltarea fenomenului complex al centrelor populate, de tip socialmente nou, « orașul-teritoriu » sau « sistemul orășenesc », care va înlocui cu certitudine fenomenul moștenit al « localității » de sine stătătoare. Primele studii și proiecte elaborate în acest sens pot fi considerate ca începuturi promițătoare în gîndirea noastră urbanistică, ca, de pildă, microregiunea urbană a Văii Jiului, sistemul orășenesc al Brașovului, teritoriul litoralului Mării Negre, gruparea urbană Galați-Brăila și — în ultimul timp — orașul București cu întreg teritoriul regional cu care trebuie să se intercondiționeze într-un tot armonios.

În acest fel ne străduim să aducem o contribuție la repartizarea tot mai rațională a forțelor de producție în teritoriu, ce reprezintă o legitate obiectivă a dezvoltării societății socialiste și una din principalele condiții ale construirii bazei tehnico-materiale a noii orînduiri. Printr-o astfel de vastă acțiune, care ne va ajuta să înlăturăm una din trăsăturile specifice, moștenite de la capitalism, în ce privește organizarea teritoriului, vom putea stabili căile pentru a asigura economisirea muncii sociale, pentru dezvoltarea complexă a regiunilor și totodată specializarea economiei lor, pentru egalizarea continuă a nivelului de dezvoltare multilaterală a tuturor regiunilor țării, pentru înlăturarea unei repartiții anarhice sau a unei aglomerări excesive a populației în unele din centrele rețelei de așezări.

Trebuie subliniat că încadrarea fiecărei investiții în disciplina urbanistică, cît și necesitatea de a stabili condițiile pe care teritoriul organizat le impune oricărui obiect sau ansamblu construit, se manifestă tot mai generalizat și mai controlat. În mod practic, toate organele centrale și locale încep, în vederea pregătirii documentației pentru investițiile ce trebuie realizate în următorii ani, un studiu prealabil de sistematizare a teritoriului corespunzător. Numai în acest fel pot fi asigurate cele mai judicioase amplasamente și condițiile cuprinderii în perspectivă a tuturor problemelor de funcționalitate și confort, de execuție și de economicitate, de estetică la scară urbană, ce se pot ivi în procesul de dezvoltare a teritoriului, respectiv a cadrului construit.

În ce privește elaborarea schițelor de sistematizare a localităților urbane, s-a acordat o atenție deosebită acestei acțiuni, repartizîndu-se în așa fel sarcinile în cadrul programelor de proiectare ale institutelor centrale și regionale, încît întregul proces de elaborare a schițelor de sistematizare a tuturor orașelor să poată fi încheiat în linii generale la sfîrșitul anului 1965. Astfel, pînă la începutul trimestrului III/1964, dintr-un total de 275 localități (orașe, centre muncitorești și stațiuni balneo-climaterice de interes republican) au fost avizate de C.S.C.A.S. și C.S.P. peste 100 de studii tehnico-economice și peste 100 schițe de sistematizare, fiind în curs de elaborare exemplarele ce vor fi supuse spre aprobare. Pentru a îndruma organizațiile de proiectare și pentru a sprijini organele beneficiare — sfaturi populare și ministere — au fost întocmite și difuzate de către C.S.C.A.S. numeroase cercetări teoretice și instrucțiuni metodologice. În paralel, s-a desfășurat o amplă activitate organizată fie de C.S.C.A.S., fie de Uniunea arhitecților, cuprinzînd dezbateri și consfătuiri profesionale, însoțite de expoziții de proiecte, atît în Capitală cît și în tot mai multe orașe centre de regiune. S-a urmărit, prin aceasta, realizarea unui larg schimb de experiență și a unei informări eficiente a tuturor celor ce lucrează sau răspund de problemele sistematizării teritoriului, în vederea creșterii potențialului și a calității proiectării, în vederea unei tot mai înalte specializări în acest domeniu de activitate.

Printre principiile inovatoare ce au fost stabilite în procesul de gîndire și practică urbanistică în țara noastră, privind metodologia de transformare socialistă a orașelor și rezolvarea problemelor specifice de organizare și construcție urbană în această perioadă de desăvîrșire a orînduirii socialiste, sînt de menționat următoarele :

— Considerarea obligatorie a intercondiționării dintre oraș și teritoriul înconjurător, respectiv între fiecare oraș și întreaga rețea de așezări, socotite ca părți componente în cadrul unei unități dialectice în continuă dezvoltare și transformare calitativă. De aici reiese necesitatea de a preciza relația concretă dintre parte și întreg, respectiv de a repartiza în mod armonios funcțiile și profilul social-economic între aceste două componente teritoriale, considerate ca un tot.

— Considerarea faptului că teritoriul construit orășenesc trebuie studiat ca un organism viu, capabil să cuprindă și solicitările viitorului (ținînd seama totodată de necesitatea corelării între durata amortizării fizice și celei morale a construcțiilor executate), ceea ce impune ca studiul dezvoltării orașului să nu se oprească

la o așa-numită etapă « finală ». Dimpotrivă, pe baza unor ipoteze diferite, trebuie asigurate astfel de rezervații teritoriale și forme organizatorice structurale, încît să nu se producă în viitor strangulații sau frînări ale dezvoltării. Cu alte cuvinte trebuie să învățăm a cunoaște legitățile procesului complex al dezvoltării, stabilind căile pentru a-i rezolva contradicțiile inerente, generate de dispariția unor forme și de apariția altora, în care noul trebuie să coexiste cu vechiul, cu care se găsește în luptă. De aici reiese implicit necesitatea de a stabili un caracter dinamic, suplu și adaptabil schiței de sistematizare a orașului, care să poată satisface, în etape succesive, elementele tematice noi ce vor apare și pe care azi încă nu le putem prevedea în mod concret, evitînd totuși soluții neeconomice și supradimensionate, ce nu se justifică ca eficacitate în actuala etapă.

— Fiecărui oraș trebuie să i se asigure condițiile de dezvoltare optime, dar corespunzătoare unui anumit ordin de mărime și importanță, în concordanță cu rolul ce trebuie să-l dețină în rețeaua de așezări a țării. În felul acesta se pot stabili dimensionări corespunzătoare în ce privește numărul populației, sistemele de echipări urbane, ritmul și costul investițiilor și exploatării acestora. De aici reiese totodată necesitatea de a aplica o astfel de disciplină urbanistică încît să nu se realizeze investiții necontrolate și neccordonate față de prevederile de plan, îndeosebi în ce privește baza de producție, și care să implice depășiri substanțiale și nejustificate față de categoria de mărime stabilită a orașului.

— Investițiile primei etape trebuie să permită desfășurarea armonioasă a etapelor succesive în dezvoltarea orașului. În fiecare etapă de construcție, teritoriul orășenesc trebuie să constituie o unitate viabilă, un organism echilibrat, armonios, desăvîrșit, în care să poată fi asigurat un confort urban crescînd și o înfățișare estetică deosebită, în condițiile unei cît mai mari economii de consum de fonduri, de materiale, de energie. Ținînd seama de diferitele posibilități de dezvoltare viitoare în teritoriu a orașului, în funcție de condiții pe care încă nu le putem cunoaște în mod precis, reiese necesitatea ca teritoriul ce urmează a fi organizat pentru prima etapă de construcție a orașului să constituie o componentă considerată factor comun și aptă a fi integrată organic în oricare din diferitele variante studiate de dezvoltare a întregului organism urban, considerat în perspectivă. Dar dezvoltarea continuă a organismului urban nu trebuie confundată cu o creștere nelimitată cantitativă, ci înseamnă tendința spre o structură optimă, în cadrul categoriei de mărime din care face parte. Atunci însă cînd va apare în mod obiectiv necesitatea unei depășiri a limitei optime admise, vor trebui asigurate din timp condițiile pentru trecerea prin salt calitativ la treapta structurală superioară a unei noi organizări spațiale.

— Față de nevoia de a asigura rezolvarea cît mai grabnică a problemei locuinței, sîntem obligați de a păstra cu rigurozitate încă întreg acel fond construit existent, care mai poate fi folosit în condiții acceptabile. Ca atare, pe baza unor amănunțite analize tehnico-economice, urmează să verificăm cu rigurozitate oportunitatea construcției orășenești pe terenuri ocupate cu clădiri, promovînd construcția teritoriilor libere din perimetrul orașului sau eventual a acelora situate periferic față de actuala așezare, preferabil în direcția în care se produce pendularea zilnică a forței de muncă. De aici reiese necesitatea admiterii, pentru o perioadă de tranziție, a unei temporare extinderi a perimetrului orășenesc, ceea ce implică o reducere valorică a indicatorului de densitate brută optimă de arie locuibilă pe hectar, calculat pe întregul oraș. Bineînțeles, în schița de sistematizare trebuie prevăzute și etapele viitoare cînd va fi posibilă o restrîngere a perimetrului, prin lichidarea treptată a celor mai necorespunzătoare zone periferice de locuit, ceea ce va implica, pe de o parte, o revenire la indicatorul optim de densitate și, pe de altă parte, o relativă translare în teritoriu a vechiului perimetru.

— Avînd în vedere nevoile multilaterale crescînde ale societății și care vor trebui să fie cuprinse într-un sistem tot mai bogat și mai complex de înzestrări, echipări și amenajări ale teritoriului, pe care astăzi încă nu le putem pe deplin realiza și nici măcar nominaliza în totalitatea lor, este necesar să asigurăm rezervațiile corespunzătoare, constituind un teritoriu minimal de folosință obștească, calculat pentru fiecare locuitor sau pentru fiecare metru pătrat de arie locuibilă în parte. În acest fel se poate stabili o densitate optimă de arie locuibilă la hectar, în cadrul zonei de locuit urbane, și căreia nu trebuie să i se permită a fi depășită în mod nejustificat. Printr-o severă disciplină urbanistică trebuie împiedicate acele soluții improvizate, conjuncturale, care ar putea să constituie o piedică în viitor, în ridicarea nivelului de viață urban, în perioada socialismului victorios și a trecerii spre comunism, perioadă în care ceea ce construim astăzi va trebui să corespundă în cele mai bune condiții și exigențelor de mîine.

— Luînd în considerare faptul că indicatorul « densitate brută » se intercondiționează cu indicatorul « regim mediu de înălțime », urmează ca acesta din urmă să fie stabilit cu atenție pentru fiecare caz în parte, pe bază de studii tehnico-economice. Ținînd seama de capacitatea constructivă și de posibilitățile de consum de materiale și de echipamente aferente fiecărei etape, trebuie să calculăm cu spirit de răspundere consecințele ce decurg, atît în ceea ce privește confortul de locuire cît și cheltuielile de investiții și de exploatare. În linii generale este admis în această etapă un regim dominant de 5 caturi, cu tendințe în viitor spre 4 caturi (în ce privește gruparea apartamentelor cuprinzînd în general 3—4 camere) și chiar cu 1—2 caturi (pentru apartamentele cu mai mult de 4 camere). Îndeosebi pentru acestea din urmă, pe care încă nu le putem executa din considerente economice, trebuie să asigurăm rezervații teritoriale în toate marile unități complexe urbanistice, pentru a putea prevedea în viitor o repartiție armonioasă pe teritoriul urban a tuturor categoriilor de mărimi de familii, în proporții preliminate.

În ce privește clădirile cu multe caturi, este admis, în general, ca acestea să cuprindă, pe cît posibil, apartamente mici, de 1—2 camere, care permit gruparea unui mare număr de unități pe fiecare palier, ceea ce poate reduce substanțial cheltuielile de echipare și de întreținere — și așa sporite — pentru fiecare unitate în parte. Totodată o grupare cît mai mare de apartamente mici la fiecare nod vertical permite și posibilitatea — eventual într-o etapă ulterioară — de a realiza un complex de spații și servicii colective, care să contribuie la creșterea confortului de locuire a acestei categorii de familii mici (portar-mecanic, vestibul și așteptare, sală de întîlnire, eventual cu bufet și automate, servicii de întreținere, depozit de vehicule mici și garaj și alte asemenea). Ponderea clădirilor cu multe etaje poate, bineînțeles, să varieze în funcție de mărimea orașelor, de suprafața disponibilă de teritoriu, de gradul de ocupare a zonelor

1 2 | 3
4

1 — *Vedere aeriană a părții centrale a orașului Galați*
2 — *Blocuri noi de locuințe din zona gării noi a orașului Constanța*
3 — *Perspectiva ansamblului gării noi din Constanța*
4 — *Ansamblul gării noi din Constanța*

Blocuri noi de locuințe din ansamblul Piața Victoriei — Baia-Mare

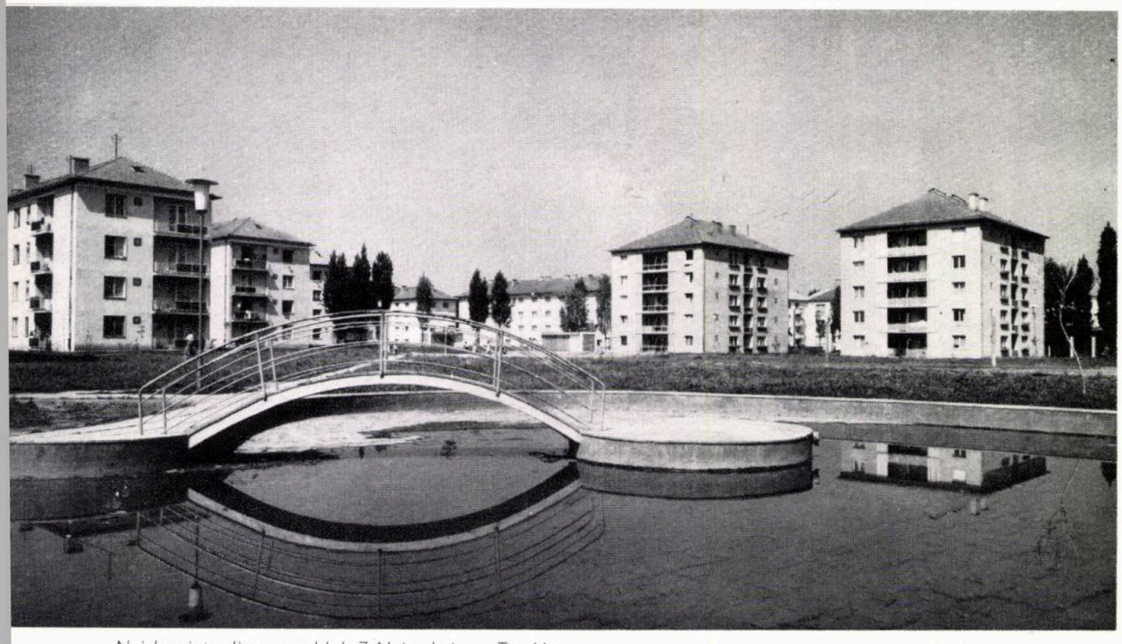

Noi locuințe din ansamblul 7 Noiembrie — Tg. Mureș

Blocuri de locuințe din cartierul Țiglina — Galați

de locuit cu clădiri ce nu se pot încă demola, de natura terenului de fundație, de gradul de seismicitate etc.

În orice caz trebuie să asigurăm, pe etape și pe grade succesive de confort de locuire (metri pătrați de suprafață de locuit calculată pentru fiecare persoană), o strînsă corelare între mărimea apartamentelor ce se construiesc și regimul de înălțime cel mai adecvat (din punct de vedere al confortului și al eficienței economice a investiției) pe de o parte, iar pe de altă parte, o concordanță — considerată pe etape și privită în perspectivă — între proporția preliminată a categoriilor de mărimi de familii (număr de membri) și aceea a categoriilor de mărimi de apartamente (număr de camere). Numai astfel vom fi în măsură să asigurăm un confort crescînd de locuire pentru întreaga populație, cu cele mai reduse cheltuieli, respectiv posibilitatea atribuirii unor apartamente corespunzătoare fiecărei familii — cu o suprafață de locuire crescîndă pe etape pentru fiecare persoană (de 8, 10, 12 m² și chiar mai mult), în cadrul aceluiași fond construit.

— Ținînd seama de treapta de închegare a organismului urban într-un proces continuu de transformare calitativă, precum și de implicita deplasare și mărire a perimetrului orășenesc, este important să studiem în mod corespunzător alcătuirea rețelelor de circulație, de echipare tehnico-edilitară și de înzestrare cu instituții social-culturale de importanță centrală. De aici reiese, îndeosebi în ce privește centrul orășenesc, că acesta nu poate lua ființă printr-o simplă completare sau ameliorare a vechiului centru comercial-administrativ moștenit, ci că trebuie rezolvat printr-o reconsiderare calitativă a acestui ansamblu arhitectural. În linii generale, centrul orașului va fi constituit de fapt dintr-un sistem intercondiționat de ansambluri arhitecturale, grupate în preajma unor piețe, magistrale și spații plantate, într-o ierarhizare controlată, ansambluri ce vor fi executate în etape succesive, fiecare închegat și relativ de sine stătător, dar în care se va asigura o anumită specializare funcțională, totul constituind împreună o zonă centrală.

—O preocupare de căpetenie o constituie, de asemenea, plantarea orașului, introducerea organizată a naturii în structura organismului urban. Această preocupare nu trebuie să urmărească doar indicatori cantitativi, ci și caracteristici de ordin calitativ. Într-adevăr, noi urmărim tot mai atent înzestrarea marilor unități urbanistice complexe — microraioane și cartiere — cu parcuri de dimensiuni apropiate, apoi legarea acestor spații plantate prin magistrale și degajări înverzite într-un sistem unitar pe plan urban, corelat cu sistemul zonei centrale, precum și asigurarea unor teritorii plantate — pene verzi — care să pătrundă din teritoriul preorășenesc pînă în centrul orașului. În vederea economiei maxime de teritoriu urban, se urmărește gruparea spațiilor plantate ale diferitelor instituții social-culturale în interiorul microraioanelor și, cînd e posibil, comasarea acestora cu spațiile plantate din teritoriul preorășenesc sau cu parcurile de cartier sau de oraș, în cazul microraioanelor marginale.

În etapa actuală, spațiile plantate ale microraioanelor sau cartierelor se realizează încă limitat, pentru a nu se pierde teren apt a fi construit, urmărind însă rezervarea

riguroasă a suprafețelor necesare în perspectivă. Aceste suprafețe rezervate pot fi considerate actualele teritorii orășenești insalubre, neechipate sau ocupate cu clădiri de locuit necorespunzătoare, dar care încă nu pot fi demolate, zonele industriale sau de depozite care urmează a fi dezafectate, cimitirele interioare în care se prevede sistarea înhumărilor etc.

— În sfîrșit, ca o preocupare de sinteză și nu finală este cea care urmărește conturarea specificului fiecărei așezări în parte, în vederea precizării unei amprente proprii întregii noastre arhitecturi orășenești, pe baza continuității istorice a tradițiilor valoroase, care pot constitui un bogat izvor de inspirație. Adaptarea soluțiilor urbanistice la particularitățile condițiilor geoclimatice, orientarea și deschiderea orașului către valorile majore ale naturii înconjurătoare, scoaterea în evidență a clădirilor și a ansamblurilor reprezentative sau valoroase, noi sau vechi (de producție, social-culturale sau de locuit), integrarea tot mai susținută în compoziția urbană a artelor plastice majore și a paletei tot mai bogate a florei locale, promovarea unor soluționări logice a structurilor și a rețelelor, care să țină seama în primul rînd de cerințele funcționale, de imperativul materialelor noi și al tehnicilor avansate folosite, în condițiile unei riguroase discipline economice și ale unui sever control asupra cheltuielilor, pentru a împiedica orice irosire nejustificată a fondurilor, constituie tot mai numeroase căi spre îmbogățirea mijloacelor compoziționale ale urbanismului nostru contemporan.

Urmărind generalizarea acestor principii, au fost elaborate în ultimii ani schițe de sistematizare tot mai judicios întocmite și care au putut constitui criterii științifice pe baza cărora s-au declanșat multiplele acțiuni de investiții orășenești, construcții de locuințe și social-culturale, lucrări de străzi și de echipări edilitare, spații plantate și ansambluri arhitecturale reprezentative. Dintre schițele avizate trebuie să dăm ca exemple planurile directoare ale orașelor mari ca București, Galați, Cluj, Ploiești, Brașov, Constanța, Oradea, Iași, Craiova, Timișoara, Tg. Mureș și altele, ale orașelor puternic industriale ca Reșița, localitățile din Valea Jiului, P. Neamț, Suceava, Baia-Mare etc., orașele noi precum Onești, Motru, Hunedoara, Maliuc, Victoria etc., stațiuni balneare ca Tușnad, Olănești, Borșa și șiragul de localități ale litoralului Mării Negre.

În ce privește documentația tehnico-economică, care asigură stabilirea oportunității, profilării, dimensionării, etapizării și amplasării oricărei investiții orășenești, trebuie să scoatem în evidență importanța crescîndă ce se acordă întocmirii detaliilor de sistematizare. În condițiile creșterii volumului investițiilor, precum și a disciplinei urbanistice, trebuie semnalată schimbarea calitativă — îndeosebi în ultima decadă — a modului de abordare a construcției urbane, trecîndu-se de la dispersarea șantierelor mărunte în diferite locuri rămase întîmplător neconstruite, constituind « plombe » și completări de fronturi pe vechile alinieri ale străzilor subdimensionat moștenite, la concentrarea marilor șantiere, cuprinzînd ample complexe de locuit tratate în adîncimea teritoriului și care contribuie, în același timp, la asanarea țesutului vechi urban, ce impune o stringentă reconstrucție, și totodată la introducerea trăsăturilor esențiale noi, tipice orașului socialist.

Piața Unirii din Iași

În aceste tot mai mari complexe de locuit, în care lucrările de construcții desfășurate pe mai mulți ani pot folosi cele mai raționale și mai avansate mijloace și tehnici de execuție și de organizare a lucrărilor, se poate asigura un confort urban în continuă creștere, în condițiile unei continue reduceri a cheltuielilor de investiții și de exploatare. Într-adevăr, în acest fel pot fi amplasate rațional în teritoriu instituțiile, precum și spațiile libere și cele plantate, de deservire obștească, optim dimensionate, și se poate urmări un continuu proces de specializare și de cooperare a acestora. Marile complexe de locuit permit realizarea unor rețele de circulație strict dimensionate în lungime, corespunzător profilate transversal, posibil a fi diferențiate pe funcțiuni și izolate prin plantații de clădirile de locuit. Ansamblurile de locuit, executate sau proiectate, ca cele din cartierul Țiglina în orașul Galați, Steagul Roșu în orașul Brașov, cartierul vest-Oradea, Balta-Albă și Drumul Taberei în București, Gheorgheni în Cluj, Tătărași în Iași, cartierul nord-Ploiești și multe altele, constituie exemple pozitive ale urbanisticii noastre contemporane.

Aplicarea concepțiilor noi de organizare spațială a teritoriilor de locuit orășenești se desfășoară cu succes, cu toate că mai avem de întîmpinat uneori concepții învechite, înrădăcinate atît în conștiința unor proiectanți, cît și a unor titulari de investiții. Astfel se mai continuă uneori, în mod nejustificat, construirea sau propunerea unor străzi de tip coridor, cu profil subdimensionat și cu magazine înșirate la parterul clădirilor de locuit, cedarea în fața unor situații conjuncturale în care se ocupă cu clădiri de locuit terenuri care ar trebui păstrate libere, pentru viitoare amplasamente de instituții social-culturale. De asemenea, mai apar poziții de tratare unilaterală a fenomenului arhitectural, fie alunecînd pe un funcționalism schematic și pe o repetabilitate impersonală de clădiri asemenea, ce nu poate asigura condiții complexe și bogate de viață urbană, fie tinzînd către o poziție de formalism, în care așezarea clădirilor și folosirea regimurilor de înălțime pretind că realizează anumite efecte de expresie arhitecturală, subestimîndu-se însă consecințele ce decurg pe plan funcțional sau economic.

În sprijinul practicii și generalizînd cele mai bune rezultate ale proiectanților, C.S.C.A.S. desfășoară un plan bogat de studii de specialitate și difuzează continue instrucțiuni și metodologii, în vederea lichidării deficiențelor și a îmbunătățirii calității documentațiilor tehnice. Astfel, în ceea ce privește detaliile de sistematizare, noi am ajuns la o serie de concluzii principiale în această etapă, din care menționăm următoarele:

— Necesitatea de a stabili indici de densitate brută maximă admisibilă (optimă) de suprafață locuibilă pe hectar, pentru a fi în măsură să putem economisi terenul

Centrul cultural-comercial al cartierului Țiglina — Galați

de construcție și investițiile în echipament tehnic-edilitar, rezervînd în mod riguros totodată amplasamentele necesare pentru întreaga rețea de clădiri, amenajări și echipamente de interes obștesc, preliminate în perspectivă.

— Gruparea și cooperarea tot mai strînsă a acestor rețele de interes obștesc în centre și zone centrale, în cadrul unităților complexe urbanistice (microraioane și cartiere) și corelarea lor cu spațiile verzi publice interioare și cu fluxurile de circulație a pietonilor. În felul acesta devine posibilă realizarea de magistrale verzi active, în care să se poată desfășura întreaga viață socială a colectivității, fără interferențe cu circulația de vehicule, îndeosebi cu cea grea și rapidă.

— Organizarea, pe cît posibil, a microraioanelor de locuit pe bază de grupe, de mărimi similare, dar de organizare spațială diferențiată, asigurînd spre magistrale o desfășurare controlată, echilibrată, armonioasă a fronturilor arhitecturale. Prin alăturarea grupelor se tinde tot mai mult la alternarea spațiilor libere funcționale-gospodărești (cuprinzînd aleile și parcajele pentru vehicule, curțile gospodărești și depozitele de gunoi menajer etc.), legate direct cu strada carosabilă, cu spațiile înverzite de odihnă și de joc pentru copii, cu parcul interior al microraioanelor și implicit cu magistrala verde și activă a pietonilor, care conduce la clădirile de școală și grădiniță-creșă, club și dispensar, puncte comerciale și terenuri de sport. Pe cît posibil aceste magistrale verzi ajung la intersecția cu arterele perimetrale în dreptul stațiilor de transport în comun, unde pot fi organizate incinte de intrare în microraion, cuprinzînd case de cultură, cinematografe, magazine, restaurante, parcaje, stații de alimentare pentru vehicule etc. În aceste puncte poate fi asigurată, de asemenea, legătura pentru pietoni între magistrala verde a unui microraion cu magistrala verde a microraionului vecin, limitrof pe aceeași stradă, obținîndu-se în acest fel continuitatea sistemului de spații verzi ale zonei de locuit.

— Cu toate că se tinde la o aplicare tot mai susținută a proiectelor tip, precum și a industrializării procesului de construcție, ceea ce ar putea da naștere pericolului despersonalizării grupărilor de clădiri de locuit și al unei relative monotonii, dispunem de nenumărate posibilități de a realiza o particularitate de expresie a fiecărui ansamblu arhitectural. În primul rînd, trebuie să ne străduim să cunoaștem noile legi compoziționale, care ne conduc de la vechea apreciere a desfășurării ortogonale statice a fațadelor unor clădiri înșirate, la aprecierea nouă spațială, la cuprinderea vizuală cinematică a volumelor, considerate din toate direcțiile și în raporturi armonice cu teritoriul organizat și cu spațiul înconjurător. Urmează să ne însușim știința perspectivelor controlate, a succesiunii și ierarhizării momentelor arhitecturale, ce trebuie să fie cuprinse într-o imagine sintetică, unitară. În al doilea rînd, căutarea de a evita o repetabilitate excesivă și monotonă nu trebuie să ne determine să urmărim obținerea unor efecte armonioase exclusiv prin realizarea de clădiri cu multe sau foarte multe etaje, în pondere predominantă, pentru a obține așa numite efecte de contrast în ansamblul urban. Trebuie să înțelegem că putem realiza cele mai armonioase contraste folosind, în ponderi economic și funcțional justificate, atît clădirile cu multe cît și cele cu puține caturi, considerate într-o unitate compozițională cu clădirile de deservire social-culturale, cu totul diferite ca volum și ca fațadă. De asemenea, trebuie să contăm în viitor, cînd rețeaua de dotări obștești se va completa, pe efecte volumetrice și spațiale — și deci pe contraste — mult mai bogate.

— Înfățișarea ansamblului urbanistic nu poate fi considerată închegată fără multitudinea de valori ale spațiilor plantate și florale, care fac parte integrantă din cadrul de viață a oamenilor, din unitatea fenomenului arhitectural. Simple pajiști verzi semănate cu sgîrcenie și rari puieți de copaci nu pot, nici pe departe, asigura o ambianță necesară zonei de locuit, nu pot contribui la unificarea și închegarea ansamblului urban, la detașarea planurilor fațadelor și la sublinierea distanțelor dintre volumele construite, la mobilarea spațiilor libere, la sublinierea fluxurilor de circulație și, în nici un caz, nu pot contribui la ameliorarea substanțială a microclimatului zonei respective de locuit. Trebuie să recunoaștem că subestimarea acestei probleme, respectiv nepregătirea din timp a teritoriului și neprevederea bazelor de răsadnițe și pepiniere, a îmbogățirii varietăților de flori, tufe, arbuști și copaci, a utilajelor de întreținere și îndeosebi a rețelei de apă pentru stropire, pe de o parte, cît și neorganizarea din timp a calificării și specializării unor cadre suficiente de proiectanți și executanți, precum și lipsa formelor de antrenare a colectivelor voluntare ale locatarilor și de educare a bunului gust în acest domeniu, pe de altă parte, împiedică încă realizarea generalizată a unor bogate și frumoase spații plantate, care trebuie să constituie o particularitate a cadrului nostru de viață.

— Alături de spațiile plantate, variate în funcție de esențe și anotimp, ambianța zonei de locuit și a orașului

Locuințe noi în cartierul 23 August — Oradea

Ansamblul Pieței centrale din Ploiești

Blocuri noi de locuințe din centrul orașului Bacău

Vedere generală a cartierului Steagul Roșu — Brașov

Noi locuințe la Hunedoara

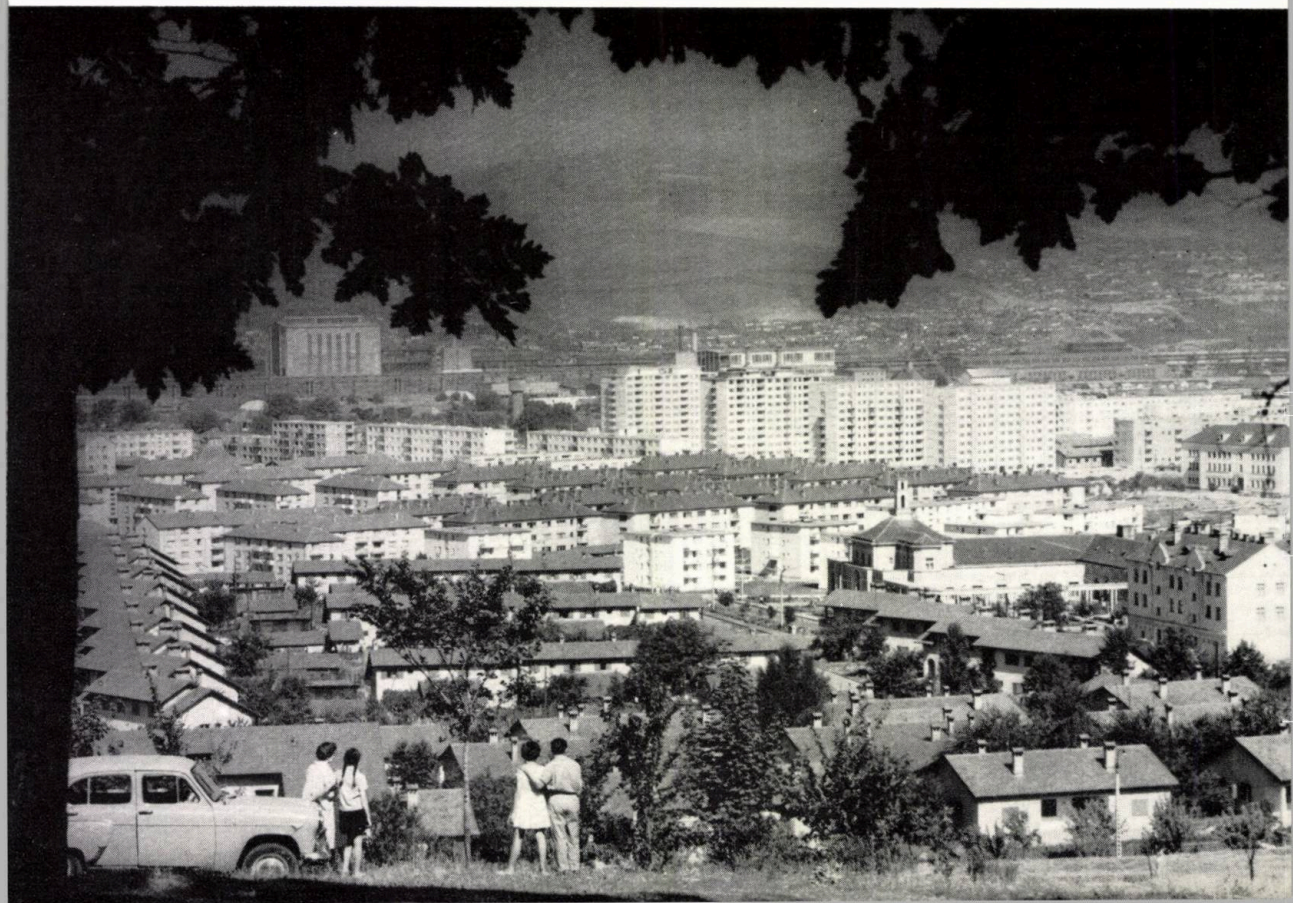

în general mai trebuie încă să se înzestreze cu acea gamă extrem de vastă de elemente utilitar-estetice, care constituie mobilierul urban sau așa-numita arhitectură minoră. Trebuie să subliniem întîrzierea noastră în elaborarea întregii tipologii variate de bănci și lampadare, de adăposturi și chioșcuri, de recipiente pentru gunoi și utilaje ale curților gospodărești, de pergole și elemente de împrejmuire, de dispozitive pentru jocuri de copii și tineret, așa cum, în general, noi nu stăpînim încă alte numeroase mijloace, ca de ex. efectele și variațiile de culoare și de lumină, de structuri și vibrație a suprafețelor materialelor de finisaj exterior, de firme și de iluminare artificială, cu ajutorul cărora expresivitatea — atît a volumului arhitectural cît și a ansamblului urbanistic — au de cîștigat nebănuit de mult. În același sector de preocupări ar trebui să fie cuprinse și căutările pentru o tot mai numeroasă și mai variată gamă de detalii de fațadă, atît de necesară îndeosebi pentru clădirile executate pe bază de proiecte tip, precum balcoane, parapete de logii, traforuri, cornișe, copertine și platforme de intrare, jardiniere, apărători împotriva însoririi excesive și alte asemenea.

— În sfîrșit, în componența acestui fenomen de mare complexitate și de sinteză a multor discipline, tehnici, științe și arte, care este ansamblul arhitectural, nu putem să nu subliniem aportul artelor plastice, decorative și majore. Unele începuturi promițătoare trebuie să ne determine să urgentăm găsirea formelor organizatorice de colaborare cu artiștii plastici, încă de la începutul studiului proiectului arhitectural. Contribuția sculpturii și basoreliefului, a frescei și a sgrafitto-ului, a mozaicului și a placajelor, precum și a unor numeroase mici accesorii și detalii decorative, apoi a fîntînilor, a oglinzilor de apă cu fund policrom, a pavimentelor decorate și a multor altor lucrări de artă sau artizanat, va aduce o îmbogățire și o diversificare practic nelimitată a ansamblurilor urbane, în cazul cînd ele vor reuși să se încadreze ca părți componente în acest tot organic care le va condiționa, dar pe care, la rîndul lor, îl vor valorifica.

În condițiile sarcinilor crescînde ce revin activității de sistematizare complexă și construcție socialistă a teritoriului sînt luate măsuri ca în Institutul de arhitectură din București, toți studenții să primească în ultimii ani cunoștințe teoretice și practice de urbanism, avînd în vedere necesitatea ca orice problemă de arhitectură — de unicat, de serie sau de ansamblu — să fie abordată și rezolvată la treapta urbanistică. Trebuie totuși să recunoaștem că, față de cerințele actuale și viitoare precum și față de complexitatea crescîndă a cunoștințelor necesare în acest domeniu, cadrele de care dispunem, precum și promoțiile de studenți pe care îi pregătim sînt cu totul insuficiente, atît din punct de vedere numeric, cît și din punct de vedere al specializării. Pe lîngă faptul că în Institutul de arhitectură numărul limitat de discipline și de lucrări practice împiedică pe studenții arhitecți să-și însușească încă din primii ani această gîndire urbanistică, atît de necesară profesiunii lor, mai trebuie să subliniem și lipsa unei pregătiri organizate, în acest domeniu de activitate, a celorlalți specialiști ce vor constitui în practică colectivul complex și multispecializat de studiu și de proiectare (ingineri, economiști, sociologi, igieniști etc.).

Este imperios necesar ca organele centrale ce răspund de această problemă — Comitetul de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare și Ministerul învățămîntului, — precum și organizațiile obștești profesionale — și în primul rînd Uniunea arhitecților — să stabilească planul coordonat de măsuri și materializarea acestora la nivel universitar, postuniversitar și sub formă de cursuri fără scoatere din producție, pentru a se putea asigura, într-un termen cît mai scurt, pregătirea numărului necesar de cadre specializate, corespunzător sarcinilor preliminate în perspectivă. Preocuparea și grija continuă a partidului nostru pentru îndrumarea sectorului de arhitectură și construcții, precum și pentru asigurarea formelor organizatorice necesare și a cadrelor tehnice corespunzătoare, s-au manifestat cu consecvență în decursul acestor două decenii. La Conferința organizației de partid a Capitalei, în februarie 1964, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, referindu-se la importanța ce o prezintă pregătirea noilor cadre, a subliniat cu hotărîre necesitatea de a avea o grijă permanentă pentru ridicare necontenită a calificării profesionale adecvate a acestora, arătînd că progresul și îndeplinirea multiplelor sarcini, specifice avîntului nostru multilateral, este indisolubil legată de calificarea corespunzătoare a celor ce sînt chemați să rezolve problemele ce se ridică în procesul desăvîrșirii construcției socialismului în țara noastră.

Arhitectura, considerată la treapta ei cea mai complexă — sistematizarea și construcția complexă a teritoriului — și ca disciplină pe care trebuie să o ridicăm la nivelul unei științe, este chemată ca, împreună cu celelalte științe cu care colaborează, să contribuie la rezolvarea cu precădere a sarcinii preponderent sociale, extrem de complicată și de covîrșitoare importanță în orînduirea noastră, și anume transformarea cadrului construit de viață a întregii colectivități. Arhitectura, în cunoaștere deplină a legităților noii orînduiri sociale, precum și a condițiilor specifice în care se desfășoară transformarea revoluționară a societății în țara noastră, trebuie să studieze și să indice căile pentru introducerea trăsăturilor esențiale de tip socialist în întregul cadru teritorial al societății noastre, ținînd seama de necesitățile mereu sporite ale poporului și de posibilitățile în continuă creștere planificată a economiei naționale. În felul acesta, noi arhitecții vom putea aduce o contribuție rodnică la transformarea socialistă a modului de trai și implicit la educarea conștiinței omului nou. Prin mijloacele noastre specifice, prin munca, talentul și entuziasmul nostru, noi vom fi în măsură să contribuim totodată la îndeplinirea Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R., privind planul economic de 6 ani și programul de dezvoltare în perspectivă a economiei naționale, și care prevăd măsuri pentru a se putea asigura întregului nostru popor condiții de viață demne de epoca socialismului victorios și de trecere spre construcția desfășurată a comunismului.

Vedere de ansamblu a noilor construcții de la Mamaia

Prof. arh. MARCEL LOCAR
Membru în C. S. C. A. S.

CONSTRUCŢIA DE CLĂDIRI DE LOCUIT ŞI SOCIAL-CULTURALE ÎN R. P. R.

Perspectivă de ansamblu a Pieţei 3 Decembrie — Bucureşti

Cei douăzeci de ani care au trecut de la eliberarea patriei constituie o perioadă de mari transformări în viaţa poporului nostru. Actul de la 23 August 1944, înfăptuit de forţele patriotice sub conducerea partidului, a marcat începutul unei noi perioade istorice, a independenţei politice şi economice, a progresului social. Forţele cele mai înaintate ale unui popor, exploatat şi năpăstuit de-a lungul veacurilor, înarmate cu concepţia cea mai înaltă asupra dezvoltării societăţii, cu tactica şi strategia revoluţionară, au răsturnat o orînduire condamnată de istorie, deschizînd drum liber progresului.

Numai în douăzeci de ani ţara noastră, condusă cu înţelepciune şi fermitate de partidul nostru marxist-leninist, a atins un nivel şi un ritm de dezvoltare care se reflectă în viaţa nouă plină de demnitate, în nivelul material şi cultural mereu crescînd al tuturor celor ce muncesc, înfrăţiţi în construcţia entuziastă, liberă şi paşnică a socialismului.

« Miracolul » romînesc, de care vorbesc cei ce ne vizitează ţara, îşi are izvorul în actul revoluţionar de acum douăzeci de ani, iar munca plină de abnegaţie şi avînt a poporului, unit sub steagul Partidului Muncitoresc Romîn, constituie temeiul succeselor lui.

Politica de industrializare a ţării, transformarea socialistă a agriculturii, revoluţia culturală au schimbat faţa şi viaţa ţării. Marile complexe industriale au înlocuit precara industrie învechită, pădurile sondelor s-au întins peste vaste teritorii, holdele nesfîrşite, pline de rod, au luat locul peticelor mizere ale ţăranului vîndut moşierului, livezile şi viile înfloritoare au acoperit dealurile sterpe, oraşele noastre, roase de vreme şi amorţite în inerţie, cunosc o viaţă nouă, urmare a avîntului economic al ţării.

Realizarea plină de succes a planurilor de dezvoltare a economiei naţionale, eliberarea unui număr important de forţe de muncă, datorită transformării socialiste a agriculturii, au determinat o creştere rapidă a populaţiei orăşeneşti. De la cca. 3,7 milioane locuitori în mediul urban în anul 1948, populaţia urbană a atins în 1962 peste 6,1 milioane locuitori. Datorită ritmului înalt de industrializare a ţării se apreciază că în 1980 populaţia urbană aproape se va dubla.

Sarcinile importante ce derivă din necesitatea asigurării condiţiilor corespunzătoare de cazare şi satisfacerii nevoilor de viaţă multilaterale ale populaţiei în condiţiile creşterii rapide a populaţiei orăşeneşti, fac din procesul edificării urbane o problemă majoră de stat, parte integrantă a planurilor de dezvoltare a economiei naţionale. În arhitectura romînească s-a conturat un program nou, cel al locuinţei de masă, concepută în mari ansambluri urbanistice, ce depăşeşte cadrul limitat al locuinţei propriu-zise, cuprinzînd într-o viziune armonioasă întreaga complexitate a necesităţilor vieţii sociale, de la cele de cazare la cele de cultură, învăţămînt, sănătate, comerţ, deservire etc. În consecinţă, astăzi, marile ansambluri de locuinţe se concep în conexiune cu toate clădirile social-culturale aferente, în unităţi închegate, urmărindu-se crearea celor mai bune şi multilaterale condiţii de viaţă. Acest vast efort constructiv, menit a satisface cerinţele în continuă creştere ale oamenilor muncii este întregit prin munca deosebită depusă în realizarea lucrărilor de construcţie a reţelelor edilitare necesare echipării teritoriului (reţele de apă, canal, gaze, energie electrică, termoficare, telefoane), mijloace de transport în comun etc. Necesitatea înfăptuirii acestor lucrări pentru microraioane, cartiere şi chiar oraşe întregi determină o creştere sensibilă, într-un ritm ascendent, a investiţiilor pentru construcţii orăşeneşti complexe, investiţii asigurate prin dezvoltarea continuă a economiei socialiste.

Marele avînt pe care l-a luat, în ultimii ani, construcţia de locuinţe din fonduri alocate de stat a constituit un factor activ în transformarea calitativă a oraşelor noastre. Nu există oraş în ţara noastră în care realizările masive de locuinţe să nu fi contribuit la schim-

barea imaginii arhitectural-urbanistice, expresie a succeselor construcției socialiste.

Domeniul construcțiilor în general, al celor de locuințe în special, a format obiectul unor îndrumări speciale ale conducerii de partid și de stat. Documentele de partid conțin indicații prețioase și prevăd măsuri concrete pentru dezvoltarea activității de construcții și de arhitectură, pentru îmbunătățirea calității, ridicarea confortului, accelerarea ritmului de execuție, reducerea prețului de cost, precum și pentru realizarea unei expresii arhitecturale corespunzătoare societății noastre socialiste.

În ceea ce privește construcțiile de locuințe, este destul să amintim cotitura făcută în concepția asupra problemelor funcționale, de confort și economice, în urma Plenarei C.C. al P.M.R. din 1958. Pe baza unei analize profunde a situației concrete s-a obținut o reducere sensibilă a prețului de cost pe apartament, actele normative elaborate după această plenară introducînd o linie clară și o disciplină economică în proiectarea și construcția clădirilor de locuit.

Congresul al III-lea al P.M.R. a deschis noi perspective dezvoltării construcțiilor de locuințe. Planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965 prevede în această perioadă sarcina construirii a 300 000 de apartamente ca și măsurile necesare pentru dezvoltarea — cantitativ și calitativ — a bazei materiale a activității de construcții.

Liniile directoare ale programului de dezvoltare a economiei naționale în perspectivă, orientat în direcția creșterii intense și multilaterale a forțelor de producție, în vederea desăvîrșirii construcției socialiste și trecerii treptate la construirea comunismului, deschid pentru prima oară perspectiva rezolvării practice într-o scurtă perioadă istorică a problemei locuințelor, în toate orașele și centrele industriale ale țării.

Grija partidului pentru această problemă de o deosebită importanță pentru ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului muncitor, dezvoltarea bazei materiale pentru realizarea unor programe din ce în ce mai mari au însuflețit pe arhitecții și constructorii noștri în activitatea lor plină de pasiune și entuziasm. După douăzeci de ani de la eliberarea patriei noastre putem privi cu satisfacție bilanțul drumului parcurs și cu încredere viitorul. Mărturie a eforturilor depuse stau noile ansambluri ale orașelor întinerite, în care palpită o viață nouă, sau noile orașe apărute pe harta țării: ansamblurile Calea Griviței, Floreasca, Balta Albă, Drumul Taberei, Pieptănari, Magistrala nord-sud, Piața Palatului R.P.R., Ștefan cel Mare — Mihai Bravul, Giurgiului, Olteniței din București; Piața Unirii și Socola din Iași; Piața centrală și cartierele Țiglina din Galați; Calea Severinului și Calea București din Craiova; Piața Centrală și cartierele din nord și sud din Ploiești; cartierele Steagul Roșu, Tractorul, gara nouă din Brașov; ansamblul gara veche — gara nouă, bd. Tomis, bd. Lenin din Constanța; ansamblul central și cartierul Ceair din Pitești; ansamblurile din Baia Mare, Cluj, Oradea, Suceava, Bacău, Deva; cartierele noi în Reșița, Hunedoara; orașele din Valea Jiului, orașele noi Onești, Victoria, Dr. Petru Groza. Toate acestea formează astăzi cadrul nou al unei vieți noi, mîndria constructorilor socialismului.

Actualmente se află în plină desfășurare activitatea de construcție a 54 000 de apartamente care se vor adăuga celor aproape 162 000 realizate numai în ultimii patru ani din fonduri alocate de stat, în orașe și centre muncitorești.

În mediul rural s-au construit încre anii 1960—1963 peste 383 000 locuințe, pentru care s-a elaborat o întreagă gamă de proiecte-tip și directive. Construcțiile de locuințe pentru Gostat se execută după proiecte-tip, de tipuri și asamblări diferite.

In acest an, în institutele de proiectare se duce o activitate intensă pentru elaborarea proiectelor unor mari ansambluri orășenești, condiție a rezolvării cu

Bloc de locuințe din ansamblul Circului de stat — București

Blocuri de locuințe pe bd. General Magheru — București

Blocuri de locuințe din ansamblul Pieței Palatului R.P.R. — București

succes a sarcinilor crescînde ce vor reveni în anii următori în domeniul construcțiilor de locuințe.

Conducerea partidului nostru a dat o înaltă apreciere activității arhitecților, care au contribuit la înfăptuirea acestui important volum de construcții. La Conferința organizației de partid a orașului București din 15 februarie 1964, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a spus:

« Arhitecții noștri au obținut rezultate frumoase, care nu o dată au fost relevate de conducerea noastră de partid și de stat și care se bucură de apreciere și în străinătate » și a continuat atrăgînd atenția asupra necesității ridicării arhitecturii pe o treaptă mai înaltă.

În domeniul locuințelor, ținînd seama de experienta de pînă acum, față de programele din ce în ce mai mari pe care le vom avea de realizat, se ridică cîteva probleme importante, dintre care vom desprinde pe cele în care proiectarea trebuie să aducă un aport substanțial.

Acestea sînt:

— ridicarea continuă a calității locuințelor, atît din punct de vedere al confortului, funcționalității, finisajului cît și din cel al aspectului;

Perspectiva noilor blocuri de locuințe de pe bd. Dinicu Golescu — București

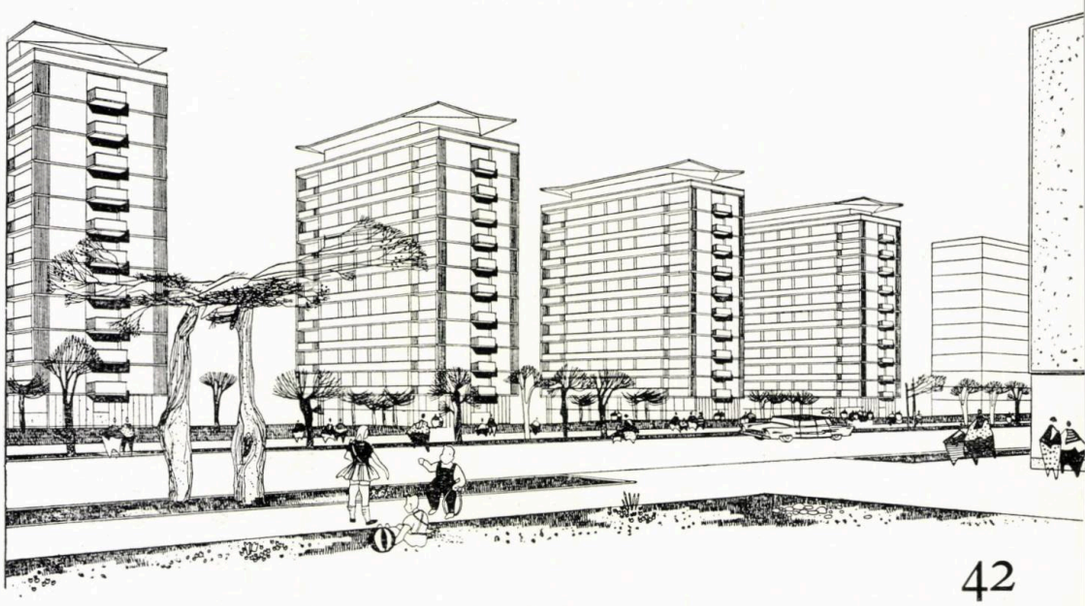

— introducerea, prin proiectare, a metodelor care să facă posibile mărirea continuă a volumului de construcții și creșterea ritmului de construcții de locuințe;
— adîncirea problemelor economice.

În ultimii ani problema confortului și, legată de aceasta, cea a funcționalității locuințelor a constituit o preocupare majoră a proiectanților și a organelor de stat. Este destul să comparăm primele secțiuni de locuințe elaborate pentru ansamblurile din Valea Jiului cu cele de astăzi, ca să constatăm marele progres făcut.

Conducerea de partid și de stat a sprijinit activ proiectarea prin numeroase observațiuni critice asupra complexelor de locuințe realizate prilejuite de vizitele făcute în toate regiunile țării. Aceste observațiuni au avut menirea să îmbunătățească substanțial munca de proiectare a construcțiilor de locuințe, care a urmărit să obțină o mai bună folosire a spațiilor, bucătării spațioase și bine organizate, anexe obligatorii (cămară și debara), logii sau balcoane la toate apartamentele. S-au exclus treptat apartamentele cu camere complet comandate la baie, s-au redus substanțial suprafețele de circulație, s-a studiat mai atent așezarea ușilor și ferestrelor, a locurilor de lampă și prize, a punctelor de alimentare cu apă, a poziției corpurilor de încălzire, creînd condițiile unei mobilări corespunzătoare și variate. S-a generalizat soluția clădirii cu holuri de intrare în casa scării, mărite ca dimensiuni, traseele conductorilor de instalații cît și nișele de racorduri fiind tratate cu mai multă atenție, pentru obținerea unui aspect plastic plăcut. Clădirile de locuințe sînt dotate cu spălătorii și uscătorii, dimensionate spre a face față necesităților locatarilor.

Trebuie subliniată îmbunătățirea substanțială a finisajelor exterioare și interioare, datorită progreselor rea-

Blocuri noi de locuințe din cartierul Giulești — București

Locuințe pe aleea Circului de stat — București

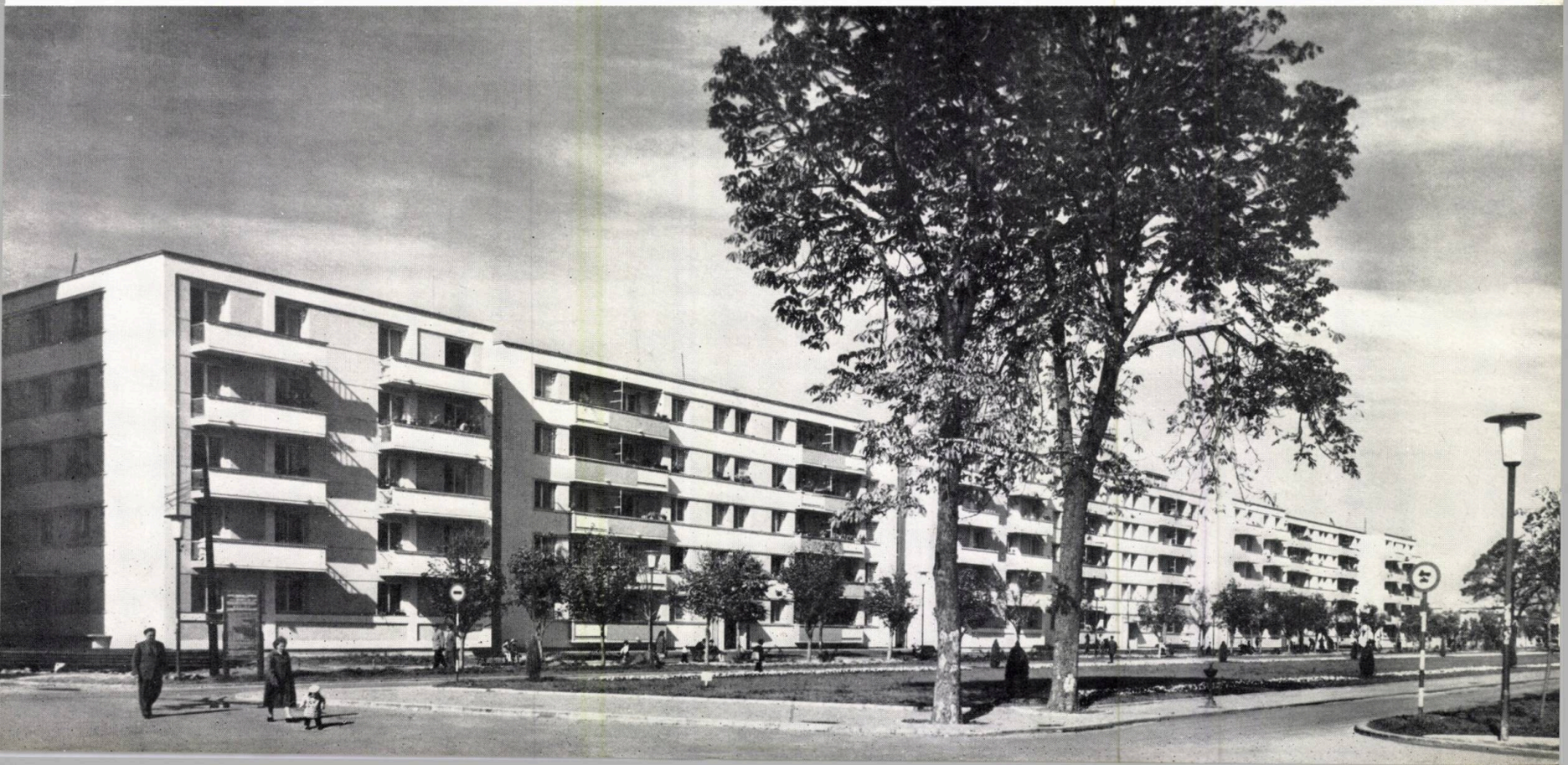

lizate de industria materialelor de construcții, cît și ridicării calității execuției lucrărilor.

Mai trebuie remarcată preocuparea unor proiectanți și constructori de a spori confortul prin economiile realizate dintr-o proiectare judicioasă și o bună organizare a procesului de execuție, economii care au fost folosite la îmbunătățirea de finisaje și echipament.

Un factor de confort urban demn de reținut este tendința de a corela, ca mărime, tipul apartamentelor cu numărul de caturi al clădirilor, pe principiul de a se caza familii numeroase, cu copii, în clădiri cu puține niveluri, fără ascensor, iar familiile mici în clădiri înalte.

Totuși, față de creșterea nivelului de viață material și cultural, față de creșterea exigenței oamenilor muncii — marele beneficiar, față de necesitățile multiple și atît de variate pe care le pune problema locativă, este necesară o înțelegere mai adîncă și mai complexă a confortului și funcționalității locuințelor.

Atrăgînd atenția asupra necesității de a se realiza un grad superior de confort, o calitate mai bună a execuției și a finisajului, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej arată, în cuvîntul său la Conferința organizației de partid a orașului București, următoarele:

« Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare are sarcina de a îndruma și sprijini organizațiile de proiectare să lărgească gama de tipuri de apartamente, corespunzător necesităților variate ale populației, în prezent și în perspectivă ».

Este clar că folosind tipul de apartament de două camere de locuit cu anexele corespunzătoare, realizat la noi cu prioritate, și, în proporție mai mică, tipurile de trei și patru camere de locuit, cele de o cameră începînd a se realiza numai în ultimii doi ani, nu se poate răspunde necesităților variate ale populației.

La îndemnul conducerii de partid și de stat, activitatea organizațiilor de proiectare, în special a Institutului de proiectare a construcțiilor tip, a fost axată pe studiul unor noi tipuri de apartament, atît ca unitate de locuit cît și ca asamblare în clădiri, pe diferite sisteme constructive. Ca un prim rezultat au fost definitivate și puse la dispoziția institutelor de proiectare din țară peste 40 de secțiuni și clădiri-tip, directive și refolosibile. Activitatea în acest domeniu, deși încă la început, a scos la iveală noi posibilități de lărgire a tipurilor de apartamente. Referitor la acestea, considerăm necesar a fi adîncite și finalizate unele principii, cum ar fi:

— sporirea sortimentului de apartamente nu numai ca număr de camere, dar și ca dimensiuni și capacități de camere, ceea ce ar conduce la diferențierea mai mare a tipurilor de apartamente; pornind de la tipurile cele mai frecvente de apartamente de 1—4 camere, pentru crearea posibilităților diferențiate de cazare apare necesitatea introducerii dormitorului de o persoană;

— diferențierea camerei principale în funcție de mărimea apartamentului și conceperea ei într-o viziune mai complexă prin crearea unei nișe, servind la luarea mesei sau ca loc de studiu;

— mărirea spațiilor de depozitare și degajarea spațiilor de locuit prin introducerea dulapurilor înzidite, în suprafață corespunzătoare numărului de persoane cazate;

— tipizarea și unificarea elementelor funcționale (bucătărie, baie etc.), în vederea creării posibilității introducerii unui echipament standard, produs în serie industrială;

— introducerea cu precădere a logiei, care oferă mari avantaje de confort în condițiile climei noastre;

— realizarea unor detalii raționale în vederea creării posibilității introducerii mijloacelor de protecție împotriva soarelui (rulouri, perdele);

— lărgirea posibilităților de asamblare a apartamentelor în jurul unui nod de circulație verticală (apartamente pe coridor, mărirea numărului de apartamente la scară, legarea a două blocuri prin vestibul comun etc.).

Studiul noilor tipuri de apartamente, care s-a concretizat în unele propuneri, trebuie adîncit în sensul indicațiilor date de conducerea de partid, urmărindu-se o atentă verificare a efectelor lor economice.

Ritmul dezvoltării construcțiilor în general, inclusiv al celei de locuințe, impune ca o necesitate obiectivă industrializarea procesului de construcție, și, ca un corolar, acțiunea de tipizare în proiectare.

În raportul prezentat la Congresul al III-lea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a arătat:

« . . . Ținînd seama de volumul important și în continuă creștere al construcțiilor din țara noastră, munca pe șantiere trebuie să se transforme din ce în ce mai mult în procese de montaj al elementelor confecționate pe cale industrială în fabrici, dotate cu utilaje perfecționate...

Pentru mărirea eficacității economice a metodelor industriale trebuie să se extindă tipizarea construcțiilor și elementelor de construcții și să se treacă la o producție industrială de mare serie a acestora ».

De la acțiuni de tipizare sporadice ale institutelor centrale de proiectare s-a trecut la concentrarea proiectării-tip într-un institut specializat, înființat în anul 1963.

Dezvoltarea tipizării și a introducerii metodelor industriale în construcția de locuințe se reflectă în ponderea din ce în ce mai mare a acestor tipuri de construcții, din totalul locuințelor executate din fondurile alocate de stat. Astfel, construcția clădirilor din panouri mari a crescut de la 5% în 1960 la 15,8% în 1963, iar a celor cu cofraje glisante de la 0,9% în 1961 la 9,7% în 1963. Aceste sisteme de construcție oferă mari avantaje economice, scurtarea duratei de execuție și reducerea manoperei.

Acțiunea de tipizare, care cuprinde proiectarea de locuințe într-o gamă largă de sisteme constructive, este în plină desfășurare. În fața proiectării-tip stă sarcina ca, în afară de îmbunătățirea confortului și a funcționalității, să se folosească toate posibilitățile și avantajele economice ale diferitelor sisteme constructive, cum ar fi mărirea elementelor de panouri mari pînă la 6,00 m, introducerea sistemului pe schelet de beton armat, monolit sau prefabricat, cu pereți din materiale ușoare,

1	5
2	
3	4

1 — *Ansamblul Steagul Roșu IV — Brașov*

2 — *Bloc de locuințe din ansamblul Pieței Unirii — Iași*

3 — *Blocuri de locuințe din ansamblul Pieței Libertății — Oradea*

4 — *Blocuri noi de locuințe din Piața Mihai Viteazu — Cluj*

5 — *Locuințe noi la Pitești*

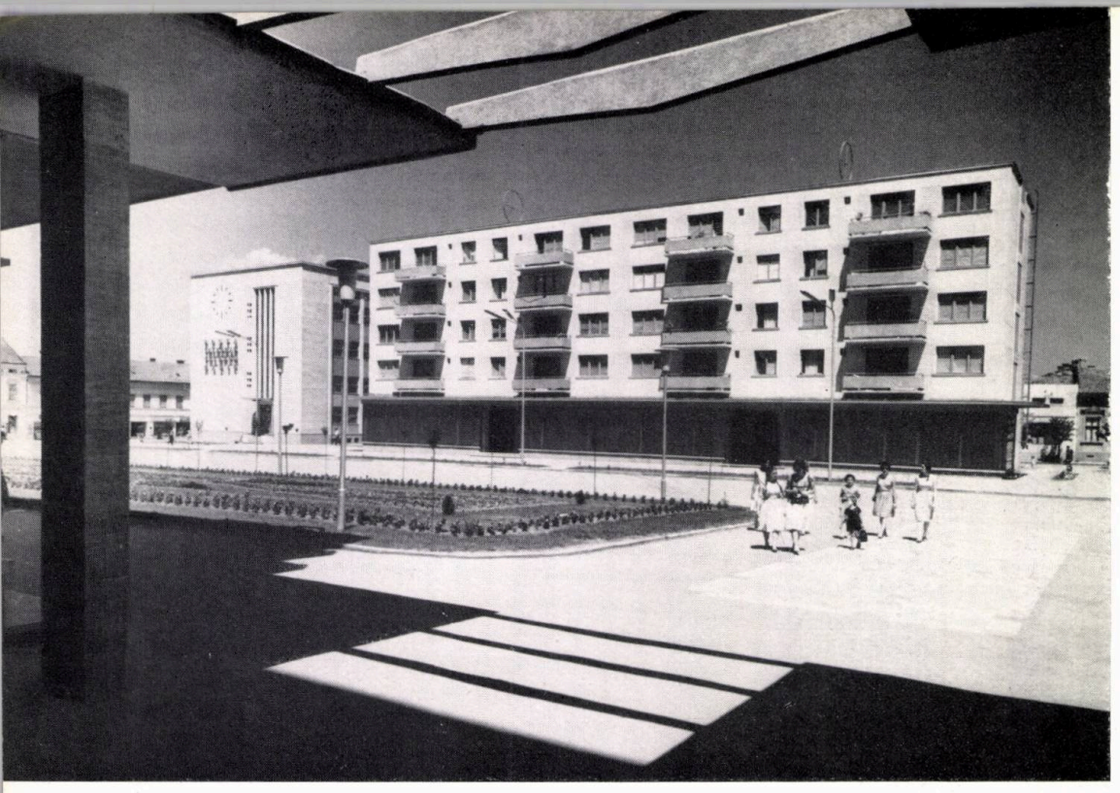

1 | 3
2 | 4

1 — *Clădirea poștei și bloc de locuințe la Deva*
2 — *Bloc de locuințe, cu magazine la parter, la Baia-Mare*
3 — *Hotel cu restaurant la Baia-Mare*
4 — *Școală cu 24 de clase în București*

mărirea elementului de planșeu pînă la 6,00 m la construcții din zidărie portantă, mărirea gradului de industrializare prin industrializarea instalațiilor, lărgirea operațiilor de finisare în fabrică și altele.

În legătură cu problema tipizării trebuie subliniată necesitatea găsirii unor metode mai simple în proiectarea-tip, astfel încît să se creeze posibilitatea pentru proiectanții de investiții, ca la adaptarea proiectelor-tip să poată aduce un aport mai substanțial în realizarea unei expresii arhitecturale corespunzătoare specificului fiecărei localități.

Stăpînirea problemelor economice pentru obținerea unei maxime eficiențe în investiții are o deosebită importanță în țara noastră. Economiile realizate prin proiectare, la scara unității de locuit — apartamentul, se reflectă, la scara zecilor de mii de apartamente construite anual, în marile rezerve financiare, de materiale și manoperă, care permit o depășire a planurilor anuale de construcții. Este necesar ca proiectarea să folosească toate posibilitățile de raționalizare, toate rezervele pentru atingerea maximei economicități a soluțiilor.

O dată cu construcțiile de locuințe, în cei douăzeci de ani s-a desfășurat și o vastă activitate de construcții social-culturale, care a asigurat baza materială corespunzătoare marilor transformări petrecute în acest timp, necesităților din ce în ce mai complexe și mai ample ale oamenilor muncii.

O deosebită atenție s-a acordat construcției de școli, domeniu în care necesitățile au crescut considerabil ca urmare a reformei învățămîntului și a sarcinilor puse de Congresul al III-lea al P.M.R. Cele 15 000 de săli de clasă pentru cultură generală, construite între anii 1960—1963, au fost realizate pe baza unor principii de tipizare a unor teme de mare frecvență. Noile programe de învățămînt, amplificarea temei în vederea legării mai strînse a învățămîntului cu practica, au dus la elaborarea în anul 1959 a noi proiecte-tip, obținîndu-se astfel soluții mai raționale și mai economice, costul pe sală de clasă ajungînd să fie cu cca. 20—25% mai mic față de proiectele-tip anterioare.

Necesitatea asigurării cu cadre de specialiști a industriei noastre în continuă dezvoltare, a determinat

Rețeaua cinematografică s-a dezvoltat, de asemenea, pe baza unor proiecte-tip de mare frecvență, cu săli de capacități între 300—650 de locuri, fiind elaborate proiecte continuu îmbunătățite și prevăzute cu ecran lat. Cinematografe cu capacități mai mari (1 000 de locuri), proiectate pe baza unor soluții variate, adecvate amplasamentului, s-au construit la Cluj, Constanța, Iași, Ploiești ; noi cinematografe cu capacități de 800 de locuri au fost realizate la Brăila și București.

Un capitol special îl ocupă marile lucrări: Casa Scînteii, vast complex poligrafic, baza materială a marii dezvoltări a tipăriturilor, Complexul cinematografic Buftea, Casa radiofoniei, cu sala ei de concerte, clădiri de teatre ca Teatrul de operă și balet din Capitală, cu 1 200 de locuri, Teatrul de stat din Brașov, cu 800 de locuri, noua clădire a Circului de stat din București, cu o capacitate de peste 2 200 de locuri, Muzeul de artă al R.P.R., noua sală pentru concerte de muzică de cameră din Palatul R.P.R.

Centrul capitalei țării noastre a fost îmbogățit cu un ansamblu urbanistic — arhitectural, Piața Palatului R.P.R., al cărui punct de interes îl constituie clădirea Sălii Palatului R.P.R., cu o capacitate de 3 150 de locuri, dotată cu cele mai moderne instalații, locul importante-

construirea unor complexe școlare profesionale, cu spații de învățămînt teoretic și practic, cu cămine pentru cazare și cantine, realizate în ansambluri unitare și armonioase ca, de exemplu, cele din orașele Brașov, Medgidia, Craiova și altele.

Dezvoltarea învățămîntului superior a determinat, de asemenea, importante realizări în acest domeniu. Astfel pot fi amintite: institutele pedagogice de la Bacău, Brașov, Suceava, Baia-Mare etc. precum și Universitatea din Timișoara, ansamblu amplu de construcții pentru cuprinderea a 2 500 de studenți, extinderea Universității « Al. I. Cuza » din Iași, care poate cuprinde azi 4 200 de studenți, extinderea Institutului de construcții din București, Complexul universitar din Cluj, Institutul botanic și Institutul de biologie, în curs de construcție în București.

Sînt în curs de proiectare marile ansambluri ale Politehnicii din București pentru 10 000 de studenți și al noii Universități din București pentru 3 400 de studenți încadrați în 3 facultăți.

O activitate de deosebită amploare constructivă, mărturie a grijii regimului nostru pentru crearea condițiilor materiale ale dezvoltării învățămîntului superior, este realizarea vastelor ansambluri de cămine studențești, dotate cu cantine la un înalt nivel de confort pentru viitoarele cadre științifice și tehnice. Astfel sînt marile complexe de cămine studențești, cu un total de 50 000 de locuri, din care 18 300 s-au construit numai în anii 1960—1963 în centrele universitare București, Cluj, Iași, Timișoara Tîrgu-Mureș, Brașov, Craiova ș.a.

Pentru activitatea culturală și artistică de masă s-au realizat, pe baza unor proiecte-tip de mare frecvență, numeroase cămine culturale în mediul rural, cu săli de spectacole avînd o capacitate de 100—400 de locuri, precum și cluburi sindicale și case de cultură pentru mediul urban, cu o capacitate de 200—600 de locuri. Pentru capacități mai mari s-au dat, pe baza unor proiecte directive, rezolvări specifice unor cluburi sindicale, adevărate palate de cultură, ca cel de la Tulcea (800 de locuri), cel din orașul Victoria (700 de locuri) și cele cu 800 de locuri din orașele Bacău și Petroșani, în curs de terminare.

Ansamblul căminelor studențești de la Grozăvești — București

lor manifestări ale vieții noastre publice și culturale și realizată într-o arhitectură reprezentativă și sobră.

Pentru înfățișarea activității de construcții social-culturale trebuie să mai amintim de marea Expoziție a economiei naționale din București, pavilioanele R.P.R. la expozițiile internaționale, oficiile poștale și centralele telefonice automate, de mare capacitate, ca cele din zona de sud și sud-est din București, cele de pe Valea Prahovei, Litoral, precum și construcțiile legate de refacerea și modernizarea unor rețele feroviare ca gările din Constanța și Brașov.

Mari sarcini au revenit arhitecților în înfăptuirea unui vast program de clădiri sanitare, corespunzător progresului tehnico-științific al medicinei noastre și grijii statului pentru sănătatea publică. Noi proiecte-tip de spitale raionale, grupate cu policlinici, precum și spitale cu capacități mai mari sînt într-un stadiu avansat de realizare, ca, de exemplu, spitalul cu 300 de paturi de la Medgidia, cele cu cca. 400 de paturi de la Onești și Slobozia, cel cu 600 de paturi de la Suceava, cu 700 paturi de la Hunedoara și cel cu 900 de paturi de la Constanța. Alte tipuri de construcții sanitare, necesare mediului rural și urban, pentru asistență medicală ambulatorie, ca dispensare de circumscripții rurale, urbane și policlinici urbane, completează rețeaua așezămintelor sanitare.

Pe lîngă unități medicale curente s-au mai proiectat și realizat o serie de unități speciale ca, de exemplu, Institutul de oncologie din Cluj, Spitalul de copii și Maternitatea din Bacău, sanatoriile de copii din Mangalia etc.

Sînt într-un stadiu avansat de proiectare mari spitale cu cîte 1 000 de paturi pentru orașele Galați, Craiova, precum și un mare complex clinic universitar în București cu 1 500 de paturi de spitalizare, o policlinică pentru 3 000 de consultații și tratamente pe zi și spații

Combinatul poligrafic « Casa Scînteii » din București

pentru învățămînt teoretic și practic pentru 2 000 studenți.

Noile ansambluri de locuințe sînt prevăzute cu rețele comerciale și de deservire, bazate pe noi principii urbanistice de satisfacere a cerințelor zilnice și periodice ale locatarilor prin puncte, complexe sau centre comerciale, în care se grupează unitățile comerciale de alimentație publică și de prestații de servicii. Acestea sînt amplasate în clădiri separate de blocurile de locuințe și reprezintă puncte de interes ale unității urbanistice respective. Exemple de astfel de clădiri, soluționate economic din punct de vedere al investiției și al exploatării, cu o funcționalitate izvorîtă din principii noi, care înlesnește procesul de vînzare și de deservire, îl constituie complexele comerciale din cartierele Giurgiului și Balta Albă din București, Țiglina-Galați sau cele în curs de realizare din cartierele 23 August-Iași, Grigorescu-Cluj, Calea Bucureștilor-Craiova și altele.

De mare răsunet s-au bucurat în țară și în străinătate realizările arhitecturale de pe litoralul Mării Negre. În stațiunile înșiruite de-a lungul țărmului de la Mangalia la Mamaia, s-au construit mari complexe hoteliere, case de odihnă, restaurante, teatre în aer liber, cinematografe, magazine, cluburi și amenajări pentru odihnă, cură și distracții, beneficiind de o optimă orientare și de vaste plaje. Mamaia, care însumează posibilități de cazare simultană de peste 10 000 de locuri, a devenit o stațiune cu faimă internațională și constituie o atracție pentru vizitatorii de peste hotare al căror număr crește an de an.

Turismul intern și internațional în plină desfășurare a impulsionat construcția unor dotări specifice ca hoteluri, cabane, restaurante etc. Construcția hotelieră, care este încă la începutul ei, poate fi exemplificată prin hotelurile noi de la Galați, Baia Mare, Tg. Mureș, Bacău,

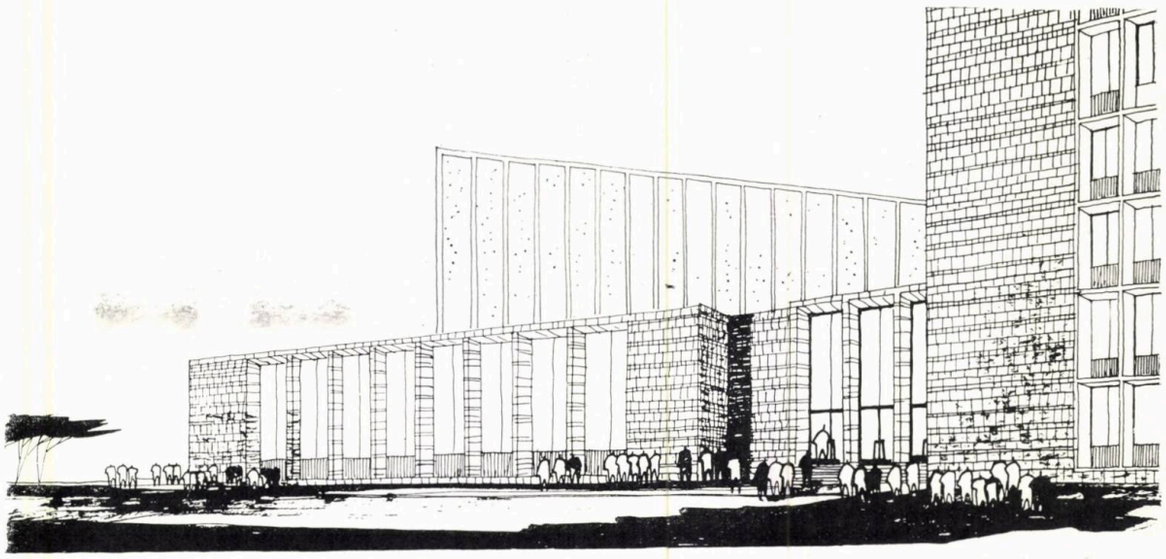

Sala de concerte a Radioteleviziunii — Perspectivă

Sala de concerte a Radioteleviziunii — București

precum și cu cele în construcție de la București (din care hotel « București », pe calea Griviței, cu 500 paturi), Piatra Neamț (250 paturi), cu extinderile hotelurilor « Athenée Palace » București, « Carpați » Brașov, « Sport » Poiana Brașov.

Realizarea unor mari construcții sportive reflectă dezvoltarea amplă a mișcării sportive din țara noastră. Astfel, pot fi menționate: marele stadion cu 80 000 de locuri din București, precum și stadioanele de la Constanța, Iași, Bacău, Timișoara, Cluj, Hunedoara, Pitești, Galați etc.

În domeniul dotării clădirilor de locuit și a celor cu caracter social-cultural s-au făcut progrese însemnate în producția de mobilier, lămpi, stofe de mobilă, utilaj casnic etc. Subliniem noua orientare a producției de mobile, în mari combinate de industrializare a lemnului, concepută pe principiul pieselor asamblabile, din elemente modulate cu mari posibilități de creare a unei varietăți a interiorului locuinței, după necesitățile și dorințele locatarilor.

La toate aceste realizări și-au adus un aport considerabil, pe lîngă arhitecți, ingineri și constructori, și artiștii plastici, care au contribuit la ridicarea calității artistice a ansamblurilor și a clădirilor, prin lucrări de artă monumentală.

Exemplele sînt numeroase și ele oglindesc calea pe care se îndreaptă arhitectura noastră spre a antrena toate forțele creatoare, capabile a contribui la făurirea unei noi imagini a arhitecturii romînești, legată de tradițiile poporului nostru.

În domeniul construcțiilor social-culturale se ridică în fața proiectanților probleme de mărire a confortului, de raționalizare a spațiilor construite, în vederea obținerii unei funcționalități optime, a introducerii metodelor industriale și a adîncirii problemelor economice.

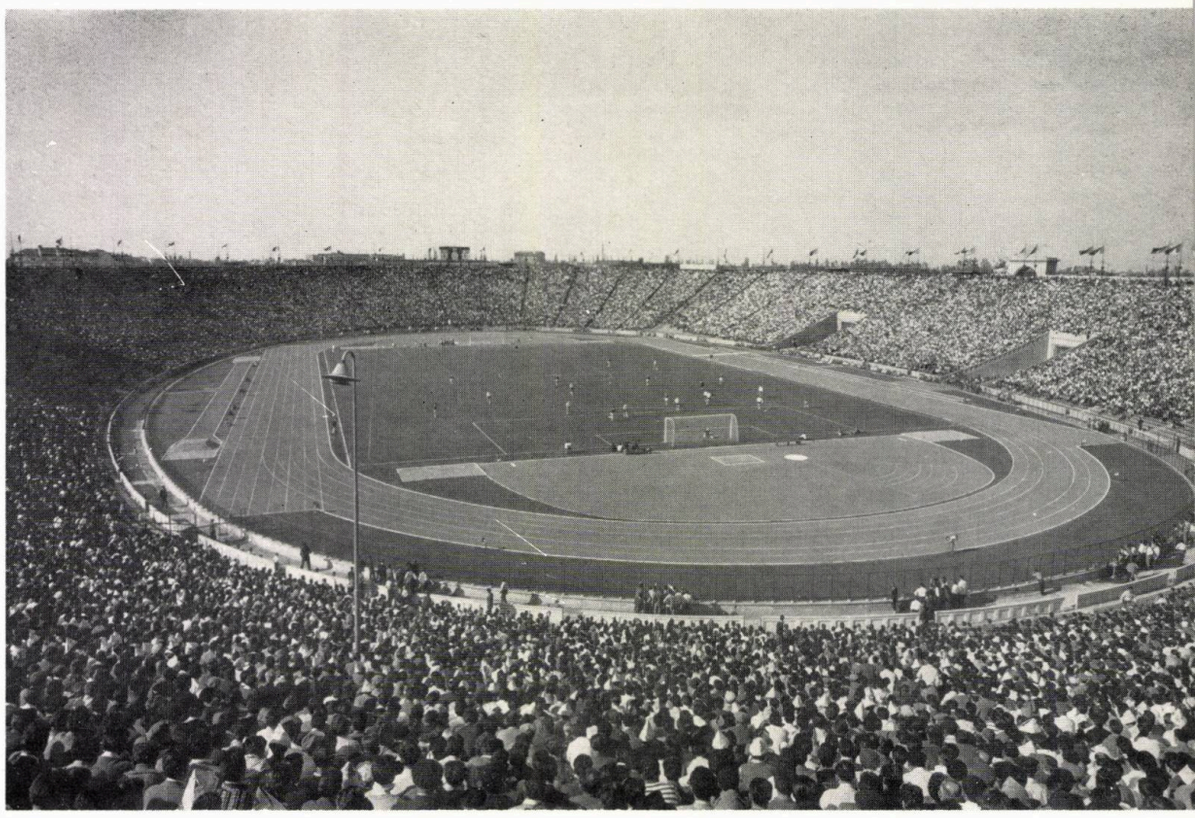

Stadionul « 23 August » din București

Noua policlinică din Satu-Mare

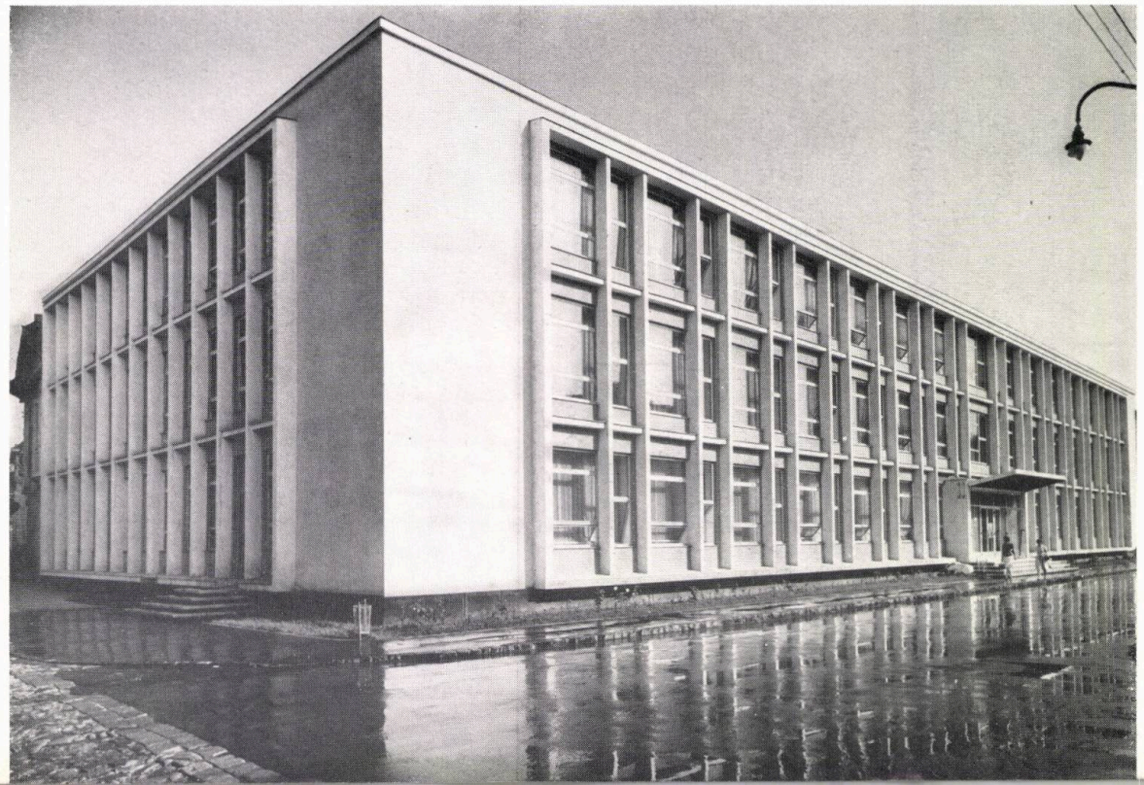

★

Bilanțul impresionant și însuflețitor al realizărilor arhitecturale în cei douăzeci de ani de la eliberare este o expresie a forței creatoare a regimului nostru democrat-popular.

Încercînd o satisfacție firească în fața succeselor și progreselor arhitecturii noastre trebuie să ne oprim asupra sarcinilor puse arhitecturii, asupra necesității de a dezvolta în continuare și de a ridica pe un plan mai înalt creația arhitecturală, în concordanță cu etapa actuală și cea de perspectivă, în condițiile creșterii masive a investițiilor și a creșterii exigenței marelui beneficiar — poporul nostru.

Arhitecții noștri trebuie să continue eforturile pentru realizarea unei funcționalități optime, organizarea spațiului noului mod de viață, variat în multiplele lui forme de manifestare. Ridicarea confortului noilor locuințe și al clădirilor social-culturale este o consecință firească a creșterii continue a nivelului de viață, material și cultural, al celor ce muncesc. Problemele tehnice și economice, în sensul folosirii experienței înaintate în domeniul construcțiilor și arhitecturii și al folosirii tehnicii avansate, corespunzător condițiilor concrete din țara noastră,

Circul de stat din București

Sala mică de concerte a Palatului R. P. R. — București

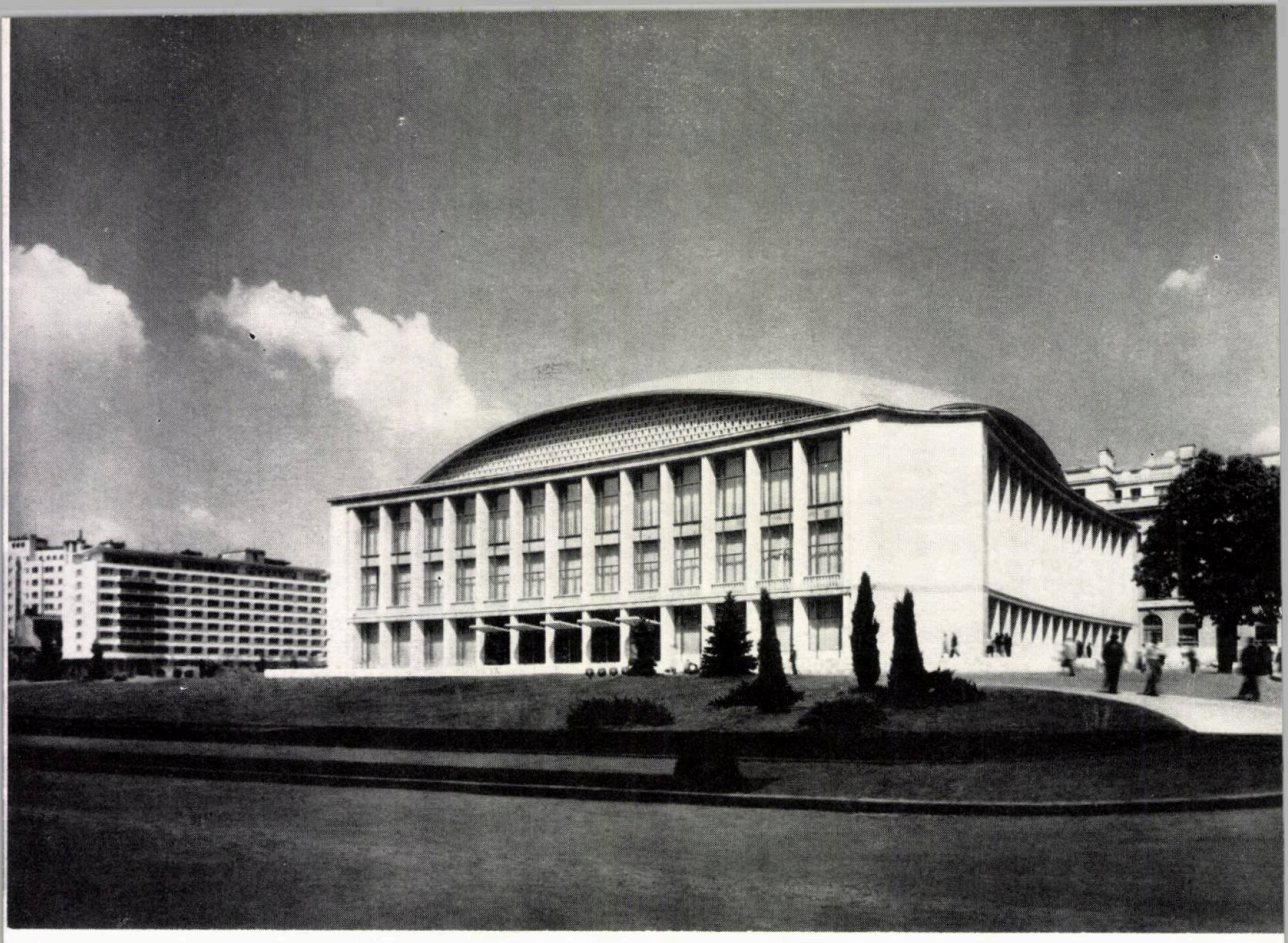

Sala Palatului R.P.R. — București

Teatrul de operă și balet al R.P.R. — București

trebuie să stea în atenția tuturor celor ce activează în domeniul arhitecturii. Cu cît vom folosi mai eficient mijloacele materiale, cu cît vom scurta durata de execuție și vom reduce prețul de cost, rezolvînd în același timp cerințele funcțional-estetice de locuire, vom asigura satisfacerea cît mai largă a necesităților poporului nostru, în prezent și în perspectivă.

O problemă care se pune cu deosebită tărie este aceea a expresiei arhitecturale, înfățișarea orașelor noastre conturîndu-se de pe acum, prin construirea noilor cartiere cu mii de apartamente.

În cuvîntarea ținută la Conferința organizației de partid a orașului București din februarie 1964, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, subliniind « necesitatea unei mai mari varietăți arhitectonice a construcțiilor de locuințe și așezăminte social-culturale, luarea în considerare a specificului fiecărei localități », a spus :

« Totodată, arhitectura noastră trebuie să poarte o amprentă proprie și, în această privință, frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o sursă bogată de inspirație. Desigur, în nici un caz nu trebuie admis ca năzuința justă de a se imprima o mai mare varietate ansamblurilor noastre arhitectonice să ducă la cheltuieli inutile, la exagerări de ornamentare, la soluții improprii cerințelor funcționale sau nepotrivite pentru materialele de construcții moderne ce se utilizează pe o scară tot mai largă ».

Năzuința legitimă a poporului nostru către o arhitectură proprie, cu trăsături locale, specifice și variate, capătă, în cuvintele conducerii de partid și de stat, semnificația unei îndrumări prețioase și atotcuprinzătoare. Poporul nostru are o bogată și valoroasă tradiție arhitecturală, exemplificată în monumente originale, aport la tezaurul culturii mondiale. A te inspira din aceste tradiții, în sensul folosirii acelor trăsături specifice care pot genera astăzi noi valori expresive, este calea firească a dezvoltării, în noile condiții istorice, a tot ce e valoros în lunga existență a poporului român, plină de mari înfăptuiri. Unitară în esență, arhitectura României socialiste se amplifică și se îmbogățește în varietatea ei, luînd în considerare și specificul fiecărei localități, determinat de condiții geografice, climă, peisaj, caracter, obiceiuri, monumente istorice valoroase, precum și alte trăsături noi, pe care viața nouă le-o imprimă.

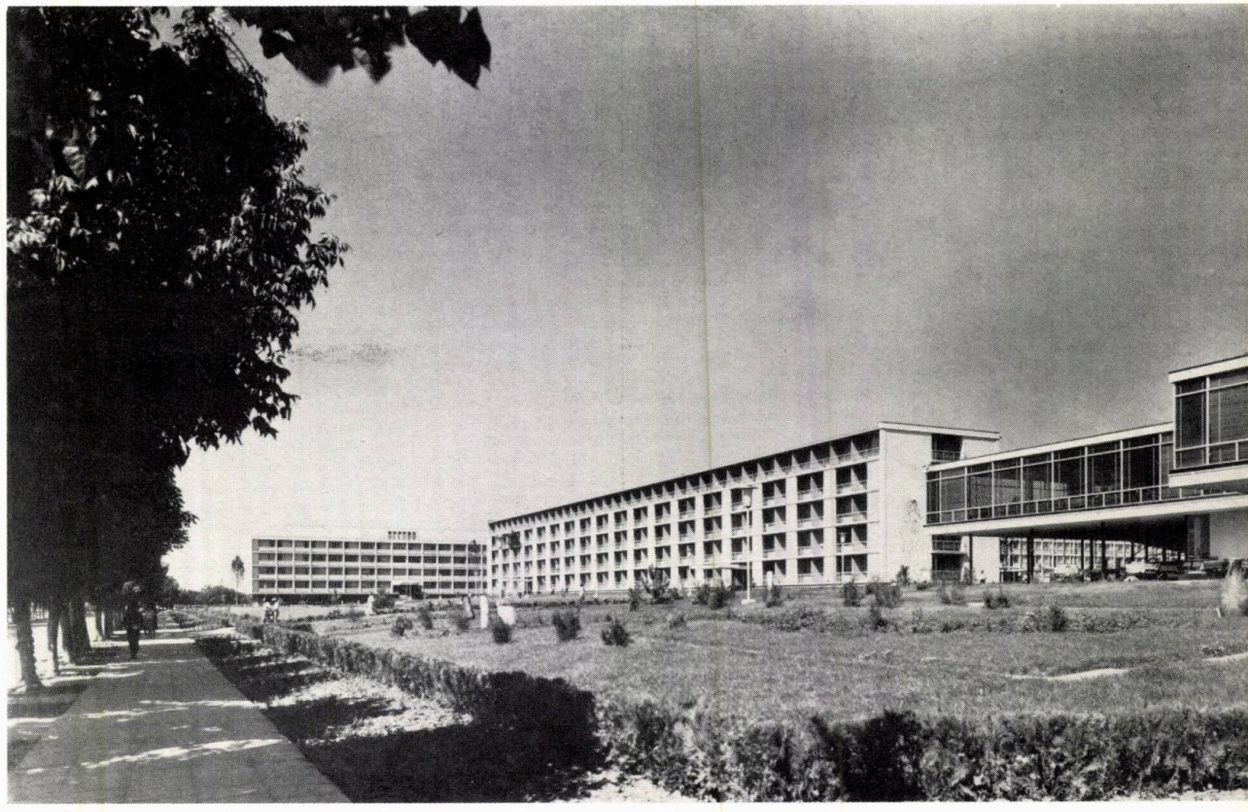

Ansamblu de odihnă la Eforie Nord

Mamaia — Vedere parțială a ansamblului

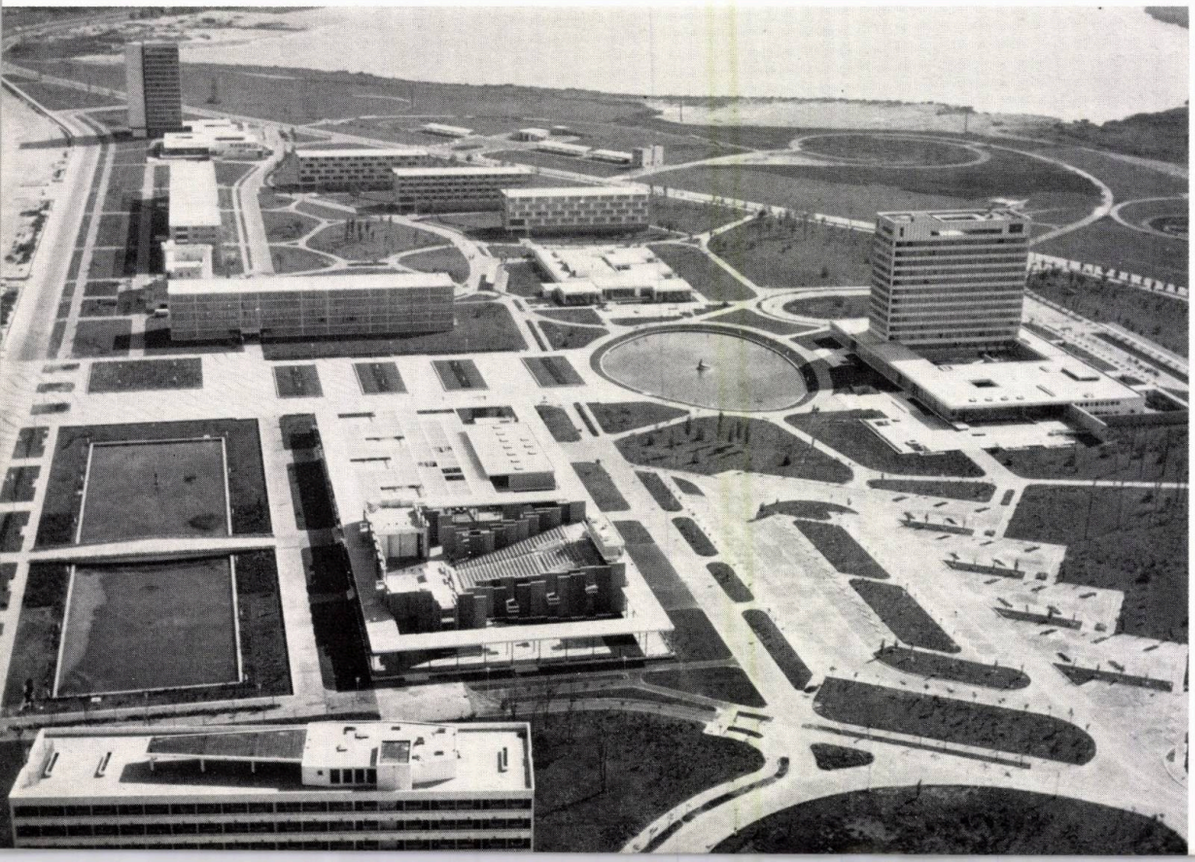

Creația arhitecturală socialistă a țării noastre capătă astfel un conținut bogat pe linia unei dezvoltări proprii, îndeplinindu-și rolul ce trebuie să-l aibe în întreaga dezvoltare politică, socială, economică și culturală a societății noastre.

Mari sarcini ne așteaptă în anii care urmează. Realizările de pînă acum, progresul continuu al arhitecturii noastre, grija atentă a conducerii de partid și de stat pentru această importantă activitate, constituie temeiul succeselor viitoare.

Sărbătorind cea de a 20-a aniversare a eliberării patriei noastre, slăvind mărețul act istoric prin noi realizări, arhitecții noștri, alături de întregul popor muncitor, își vor pune întregul lor devotament, priceperea și talentul în înfăptuirea marilor sarcini pe care ni le pune în față desăvîrșirea socialismului.

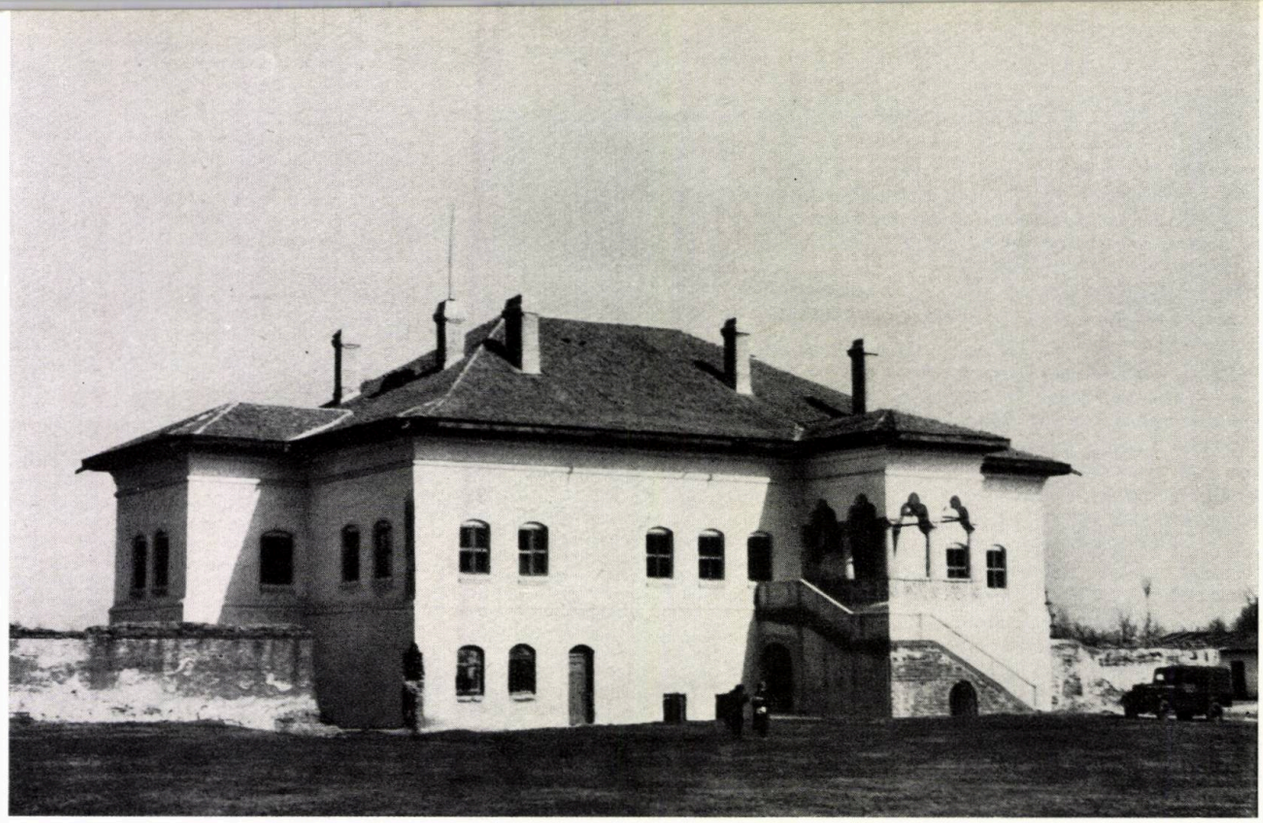

Palatul de la Potlogi, regiunea București

Prof. arh. GRIGORE IONESCU
Director al D. M. I.

CONSERVAREA ŞI RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN ŢARA NOASTRĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE

Problema conservării şi a restaurării monumentelor istorice de orice categorie este privită şi tratată astăzi, în toate ţările lumii, ca o problemă de stat. Ideea care stă la baza preocupărilor din acest domeniu nu este desigur nouă. Oamenii de cultură şi artiştii lumii antice şi ai Evului Mediu n-au fost indiferenţi faţă de distrugerile provocate monumentelor de vreme şi de oameni. Numeroase clădiri vechi din ţări ca Egiptul, Grecia, Italia, Franţa au fost reparate, restaurate sau restructurate în repetate rînduri, fiind folosite în scopuri practice, unele, ca Panteonul din Roma şi Rotonda Sf. Gheorghe de la Salonic, fără întrerupere pînă în ziua de azi.

Şi în ţara noastră au existat în trecut preocupări pentru păstrarea monumentelor vechi. În unele cazuri, aceste preocupări s-au referit la modul de executare a lucrărilor de reparaţii, care au fost făcute cu grija pe care restauratorii moderni au urmărit-o în mod constant abia de la sfîrşitul veacului al XIX-lea încoace : este vorba de grija de a nu altera acestor monumente caracterul lor originar. Alte ori preocupările celor vechi au constat în cruţarea şi păstrarea unor monumente ruinate în starea de ruină în care le adusese timpul. Amintim astfel din activitatea în acest domeniu a înaintaşilor noştri : *a* — cazul lucrărilor executate către sfîrşitul veacului al XVII-lea la biserica mănăstirii Argeşului de către meşterul Grigore Cornescul, care a respectat întocmai formele originare ale elementelor ce au trebuit să fie înlocuite, dregînd apoi, cum spunea chiar el, « toate stricăciunile şi întărind toate pietrele în tot chipul cu fier, ca să poată sta cu tărie » ; *b* — scrisoarea lui Vasile Lupu, prin care domnitorul se opunea propunerii de a se lua piatra din ruinele curţii domneşti a lui Ştefan cel Mare, de la Vaslui, pentru a fi întrebuinţată la o altă construcţie nouă, precizînd că « acest lucru nu să cade să facem, că nu iastă cu cinste » ; în sfîrşit, mai amintim dispoziţiile date de « Departamentul pricinilor dinlăuntru » al Moldovei, care puneau în vedere, în 1834, ispravnicului de Neamţ să ia măsuri grabnice spre a împiedica distrugerea ruinelor cetăţii Neamţului, pentru a se asigura « nerisipirea ei în viitor ».

Consemnarea şi organizarea acestor tendinţe apar pentru prima oară, în mod oficial şi legal formulate, în Regulamentul Organic, prima legiuire de bază a Principatelor Romîne.

Întreaga activitate de restaurare sau întregire a monumentelor istorice în decursul veacului al XIX-lea a fost însă concepută şi îndeplinită în mod nefericit. Între 1840

Mănăstirea Brebu, regiunea Ploiești — Casele domnești după restaurare

Mănăstirea Horezu, regiunea Argeș — Beciurile apartamentului brîncovenesc

și 1855 au fost iremediabil desfigurate mănăstirile Tismana și Bistrița din Oltenia, precum și biserica Sf. Gheorghe Nou din București. Alte cîteva clădiri și mai valoroase, printre care vechea Mitropolie din Tîrgoviște, biserica Sf. Dumitru din Craiova și biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iași au fost în întregime dărîmate și înlocuite cu construcții noi în perioada dintre 1875—1900 de către arhitectul francez Lecomte du Nouÿ, răstălmăcitor al principiilor de restaurare ale fostului său maestru Viollet le Duc.

Mai organizat, dar influențată tot de aceleași idei greșit interpretate ale școlii lui Viollet le Duc, Comisiunea Monumentelor Publice înființată în 1892 — prima instituție însărcinată cu salvgardarea operelor cultural-artistice ale trecutului — a avut o activitate redusă din lipsă de mijloace materiale suficiente. Reorganizată sub denumirea de Comisiunea Monumentelor Istorice, această instituție a fost înzestrată în 1906 cu un serviciu tehnic propriu care i-a sporit posibilitățile de realizare și autoritatea.

Printre monumentele bine restaurate în această perioadă amintim bisericile Sf. Nicolae a Curții Domnești din Curtea de Argeș (restaurator, arh. Grigore Cerchez), Stavropoleos din București (restaurator, arh. Ion Mincu), precum și Sf. Ion Botezătorul din Suceava, Sf. Treime din Siret și biserica Curtea Veche din București, lucrările la acestea trei din urmă fiind executate în perioada dintre cele două războaie mondiale, pe baza unor principii de restaurare sănătos statornicite (restaurator, arh. Horia Teodoru).

Paralel cu activitatea desfășurată pentru conservarea și restaurarea monumentelor, s-a afirmat și necesitatea descoperirii și inventarierii pe cît posibil a tuturor monumentelor istorice păstrate. Sarcina aceasta importantă nu a putut fi adusă la îndeplinire decît în anii puterii populare, cînd, așezată pe o treaptă superioară de preocupări, grija pentru păstrarea și restaurarea monumentelor istorice a fost legiferată, iar acțiunile întreprinse în vederea salvgardării moștenirii pe care ne-au lăsat-o înaintașii au început a fi privite în lumina interesului general al poporului și al principiului că frumosul vechi este nu numai o mîndrie de cultură și o mîndrie națională, ci și o sursă nesecată de învățăminte pentru creațiile zilelor noastre.

Comisia Științifică a Muzeelor și Monumentelor Istorice, înființată în anul 1951 în cadrul Academiei Republicii Populare Romîne, a avut ca primă sarcină inventarierea monumentelor istorice de pe întreg teritoriul țării. Au fost astfel cercetate, inventariate și triate un număr de 3 359 de clădiri, 115 centre cu urme arheologice, 405 monumente de artă plastică și 466 monumente de interes strict istoric, care au fost consemnate în lista oficială publicată de Academia R.P.R. în 1956.

Restructurate după 23 August 1944 și puse din 1951 sub controlul Comisiei Științifice a Muzeelor și Monumentelor Istorice de pe lîngă Academia R.P.R., serviciile care au sarcini de rezolvat în legătură cu problema restaurărilor au fost concentrate în 1959 într-o singură unitate centrală: Direcția Monumentelor Istorice, atașată Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare.

Una din importantele preocupări actuale ale acestei direcții este și aceea de a reinventaria monumentele pe baza unui material nou, bogat documentat, pentru completarea și revizuirea listelor în vigoare și, ulterior, pentru întocmirea unui repertoriu al monumentelor istorice.

Cetatea Cîlnic, regiunea Hunedoara

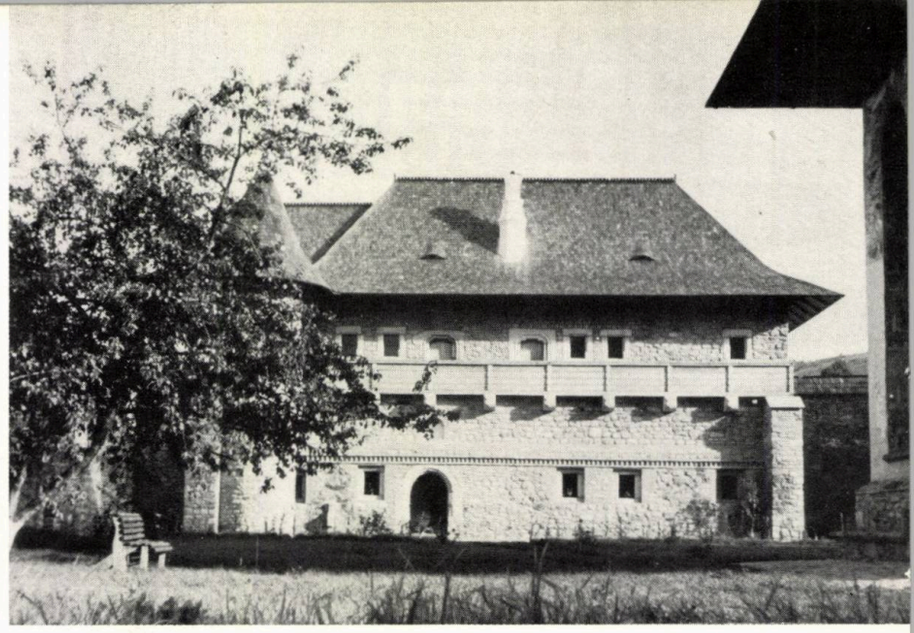

Mănăstirea Moldovița, regiunea Suceava — Clisiarnița după restaurare

Îndrumată de organele superioare de stat și anume de Academia R.P.R., Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare și Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, întreaga activitate de păstrare a monumentelor istorice a luat în ultimii ani o mare amploare, îngăduind acumularea într-un timp scurt a unei experiențe prețioase atît în domeniul științific cît și în acela organizatoric și administrativ.

Direcția Monumentelor Istorice din cadrul Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, prin specialiștii serviciilor sale de studii, proiectare, execuție și administrare a fondurilor de restaurare a monumentelor de arhitectură, a depus în acești ani o muncă rodnică îndreptată spre o continuă perfecționare a metodelor de investigare și lucru. În tot acest timp ea a avut alături un organ consultativ de îndrumare și avizare, numit de Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare: Comisia Monumentelor Istorice, formată din oameni de știință, specialiști în diferite discipline ce au contingențe cu problemele de restaurare.

Alegerea obiectivelor și executarea lucrărilor se face ținînd seamă de urgența restaurărilor, în funcție de stadiul de degradare a monumentului și de importanța istorică și artistică a acestuia, repartizarea rațională a fondurilor făcîndu-se pe obiecte aparținînd tuturor regiunilor țării și în raport cu felul monumentelor: castele, cetăți, ansambluri arhitecturale religioase sau civile, ansambluri arheologice.

Proiectele de restaurare se întocmesc pe baza unei întregi serii de lucrări de cercetare științifică efectuate atît în arhive și biblioteci cît și asupra monumentului, de istorici, arheologi, arhitecți și ingineri, care stabilesc întreaga desfășurare istorică prin care a trecut monumentul și aleg în urmă soluția de restaurare indicată.

Principiile de restaurare admise astăzi în majoritatea țărilor cu bogată experiență în materie și adoptate în ultimii ani și de noi au la bază directivele Cartei de la Atena din 1931, cu unele completări și modificări de interpretare. Discutate din nou în recentul Congres internațional al arhitecților și tehnicienilor de monumente istorice, din luna mai a acestui an, la Veneția, directivele respective au fost reformulate, edictîndu-se un nou document internațional în acest domeniu: Carta internațională privind conservarea și restaurarea monumentelor.

În general, restauratorii noștri, ca și cei din alte țări, tind azi spre o prezentare mai discretă a laturii științifice a restaurărilor, dînd o mai mare atenție armoniei generale a formelor, a materialelor și a întregii ambianțe a monumentelor.

Deși efortul depus în ultimii ani pentru restaurarea unui mare număr de monumente și de ansambluri monumentale nu poate fi apreciat astăzi în toată amploarea sa — lucrările de restaurare desfășurîndu-se în mod obligatoriu cu o prudentă încetineală, datorită descoperirilor ivite pe parcurs și repetatelor modificări de soluții impuse de aceste descoperiri — rezultatul acestui efort va apare treptat, pe măsura terminării lucrărilor, în toate regiunile țării, aducînd totodată în circuitul turistic un mare număr de puncte de atracție.

Printre lucrările terminate sau în curs de terminare figurează, fie clădiri monumentale cu caracter urban ca: Ateneul R.P.R. și Palatul de Justiție din București, Teatrul Național și Palatul Cuza din Iași, Palatul Banffy din Cluj (actualul Muzeu al Transilvaniei); fie ansambluri de veche arhitectură religioasă, cum sînt: complexul Patriarhiei din București, așezămintele brîncovenești de la Hurez, mănăstirile Cozia, Govora, Dintr-un Lemn, Neamț, Moldovița, Sucevița, Dragomirna, Humor, Galata din Iași; fie monumente izolate deosebit de importante ca: biserica Sf. Mihail din Cluj, biserica evanghelică din Sebeș, biserica Precista din Galați, biserica Sf. Gheorghe a fostei mănăstiri Voronet, Turnul Sfatului din Sibiu, Casa Negustorilor din Brașov, Casa Argintarului din Bistrița, Casa Toldalaghi din Tg. Mureș, Palatul Brîncovenesc de la Potlogi; apoi diferite castele și cetăți, cum sînt Cîlnicul, Hunedoara, Prejmerul, Cetatea Neamț, precum și numeroase complexe de arhitectură și arheologie ca: Curtea Domnească din Tîrgoviște, ansamblul rupestru de la Basarabi din Dobrogea, sau edificiul roman cu mozaic din Constanța, sau încă monumente de arhitectură populară ca bisericile de lemn din nordul Transilvaniei.

Majoritatea acestor lucrări a pus probleme speciale de restaurare, foarte deosebite unele de altele, soluțiile adoptate fiind diverse, după cum diverse sînt natura monumentelor, programele de folosință, cadrul înconjurător și chiar, într-o oarecare măsură, dar în limitele permise de principiile de restaurare admise, personalitatea arhitectului restaurator.

S-au pus astfel probleme de reconstituire, ca la clisiarnița mănăstirii Moldovița sau la interioarele Casei Movileștilor din mănăstirea Sucevița, sau la refacerea acoperișurilor bisericilor moldovenești, după modelele arătate în evocatoarele tablouri ctitoricești din veacurile XV—XVII. S-au pus și au fost rezolvate în mod satisfăcător probleme de amenajare a unui cadru nou, armonizat cu monumentul vechi, ca la mănăstirea Dealu; probleme de introducere a unor structuri moderne, marcînd epoca executării lor, ca la Casa Negustorilor din Brașov sau la mănăstirea Sucevița; probleme de ambianță ca la mănăstirea Neamț unde s-a mutat din centru pe latura din fund biserica, mai recentă, Sf. Gheorghe, pentru a degaja și pune în valoare biserica veche a lui Ștefan cel Mare. S-au pus de asemenea și interesante probleme de rezistență; de pildă, mai de mult, ridicarea și mutarea integrală cu cîțiva metri a bisericii din Rebegești, cu ocazia lucrărilor de amenajare a lacului de acumulare de la Buftea, iar mai recent refacerea bolților pe nervuri, suspendate de o rețea de grinzi de beton armat, la biserica Sf. Mihail din Cluj, precum și numeroase suprabetonări de bolți, introduceri de centuri și de tiranți.

Lucrările de restaurare comportă și studii asupra materialelor de construcție: materiale de învelitoare, mortare, pardoseli noi de piatră artificială, precum și tehnici reeditate din trecut, cum ar fi aceea a tencuie-

lilor urmărind neregularitățile suprafeței zidurilor, tencuielile subțiri ș.a. O atenție deosebită a fost acordată de asemenea și lucrărilor din domeniul artelor plastice: sculptură în piatră și lemn, extrageri și reașezări de picturi murale, lucrări de conservare sau de reconstituire de mobilier etc.

Toate aceste lucrări, care cer o atentă supraveghere și o continuă urmărire din partea proiectanților, se efectuează în regiunile cele mai depărtate și uneori greu accesibile ale țării, ceea ce reprezintă o serioasă dificultate, organul de execuție — Direcția Monumentelor Istorice — trebuind să conducă și să controleze de la centru toată această acțiune.

În adevăr, în faza actuală, o descentralizare în acest domeniu nu este încă realizabilă. Lucrările mai puțin importante de proiectare, precum și lucrările de evidență sînt singurele ce se pot efectua la fața locului, fie de către beneficiari, fie de către Direcțiile de Sistematizare și Proiectare a Construcțiilor.

În afara fondului anual de restaurare, Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare mai dispune și de un fond de intervenții urgente folosit prin intermediul beneficiarilor sau prin unitățile de execuție ale Direcției Monumentelor Istorice.

★

Din această succintă relatare se poate urmări complexitatea preocupărilor și diversitatea problemelor ce se pun sectorului privind conservarea și restaurarea monumentelor istorice.

Sperăm că într-un viitor apropiat toată această acțiune, înțeleasă așa cum se cuvine de arhitecți, de urbaniști și de toate autoritățile locale, va da roadele așteptate și că principalele noastre monumente vor fi restaurate și puse în valoare printr-o folosință potrivită și o ambianță îngrijită, aducînd în mijlocul frumoaselor noastre peisaje un element pitoresc și redînd întregului popor mărturia trecutului său.

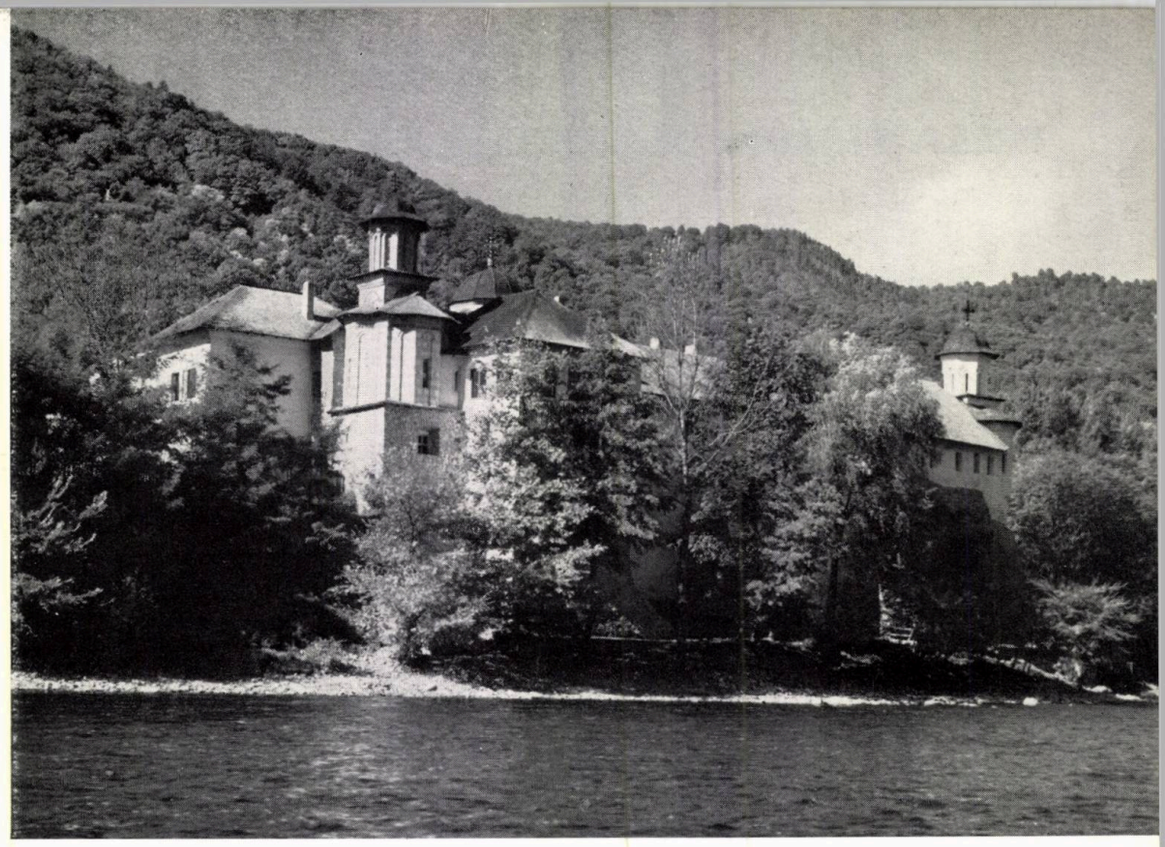

Mănăstirea Cozia, regiunea Oltenia — Latura dinspre Olt, după restaurare

Biserica Crețulescu încadrată de noile construcții din ansamblul Pieței Republicii — București

PRESA STRĂINĂ DE SPECIALITATE DESPRE REALIZĂRILE ARHITECTURALE DIN R.P.R.

THE ARCHITECTURAL REVIEW

. . . Se constată o mare pricepere a romînilor în arhitectura construcţiilor de agrement. Planurile de dezvoltare şi schiţele de reconstrucţie pentru localităţile balneare noi şi vechi par să fie la ordinea zilei.

Una din cele mai atractive clădiri de agrement — noua clădire a circului din Bucureşti — ar putea participa la o competiţie internaţională oricît de pretenţioasă. Clădit sub o cupolă cutată, căreia nu i se poate aduce nici un reproş, dată fiind forma arenei circului, înconjurat de foaiere, inspirat plasate faţă de haosul obişnuit de la intrarea marilor clădiri de acest fel, legat cu menajeria pentru animale şi cabinele pentru actori, într-un plan care întruchipează soluţia ideală a unui tradiţional cort de circ, întregul ansamblu al circului are un partiu pe care orice arhitect îl va considera ca fiind de bun gust.

« Architectural Review »
Londra, nr. 789/1962

la maison

Litoralul romînesc este în plină transformare. Staţiunile balneare continuă să se extindă şi să fie echipate modern. În fiecare an, vizitatorii au surpriza să găsească noi construcţii, al căror aspect plastic este de bună calitate. Urbanistul a colaborat cu arhitectul, cu inginerul şi peisagistul. Aceasta explică amploarea traseului de implantare, reuşita aşezare a construcţiilor, a căilor carosabile şi de pietoni. Vedem aplicate cîteva principii excelente: gabaritul construcţiilor, ritmul aerat al volumelor construite, alternanţa foarte măsurată a coloritului, compoziţia arhitecturală care lasă loc arborelui şi florii.

O ordonanţă atît de disciplinată, utilizînd arhitectura şi natura fără stîngăcie, contrastează cu alinierea numeroaselor oraşe balneare din această parte a Europei (Europa de vest — N.R.), ale căror construcţii, de-a lungul digului, prezintă un caracter anarhic. Numeroase din plajele noastre belgiene, oricare ar fi valoarea lor turistică, se ştie că au fost în mod vizibil degradate de mercantilismul constructorilor şi slăbiciunea edililor, incapabili de a opune rigida dar salubra lege a urbanismului raţional, aviditătii acelora care mizează pe patrimoniul frumuseţii naturii.

Dimpotrivă, pe malul Mării Negre, la Eforie-Sud, domneşte o ordine impusă de planurile directoare, respectate. Interesele particulare, prea adesea mistuitoare şi distrugătoare, sînt frînate şi disciplinate în profitul concepţiilor de ansamblu, creatoare de ambianţă.

Arh. Pierre-Louis Flouquet
« La Maison »
Bruxelles, nr. 10/1961

Încă din momentul intrării în Bucureşti, mai ales dinspre raioanele noi construite şi bine amenajate (Gara de Nord, noul aeroport « Băneasa » etc.), se creează impresia că acesta este un oraş modern, bine aranjat. În mod firesc, aceste impresii se întăresc încă mai mult în partea centrală a oraşului. Bulevardele sînt pline de verdeaţă, largi şi spaţioase. Fără exagerare, omul nimereşte într-o lume arhitecturală în care centrul este construit cu mult gust şi măsură, pe un plan mare (. . .).

. . . La noi s-a vorbit şi s-a scris despre reconstrucţia Pieţei Republicii din Bucureşti, înzestrată cu cîteva clădiri de locuit cu 10 etaje şi cu o clădire de 17 etaje.

Piaţa este mare, în două niveluri, cu Palatul R.P.R. şi Sala Palatului R.P.R. la mijloc şi este foarte bine soluţionată spaţial. În minunatul ansamblu sînt incluse cu iscusinţă biserica Creţulescu care datează din anul 1722, în stil brîncovenesc, precum şi Ateneul — o veche sală de concerte a Filarmonicii.

Din diferite puncte ale pieţei se văd siluetele pitoreşti ale clopotniţelor, cupolelor, arborilor dintre clădiri. Aceasta împrospătează şi satură cu momente interesante aspectul general al pieţei. Încă o dată s-a dovedit posibilitatea şi chiar necesitatea convieţuirii vechiului cu noul (. . .).

. . . Bucureştiul a devenit un oraş al soarelui şi al curăţeniei (. . .). El este proaspăt şi curat. Culorile strălucesc cu toată puterea lor.

. . . Se construieşte mult, rapid şi economicos, pe plan şi la scară mare. Soluţii trunchiate şi « preluate » nu există.

. . . Majoritatea creaţiei prietenilor noştri poartă amprenta unei logici stricte, a unei consecvenţe, a unităţii de concepţie, sînt originale şi de un înalt gust arhitectural. Volumele mari, faţadele, grupurile de blocuri şi de complexe au creat posibilitate pentru arhitecţii romîni să manifeste un ritm bine format, subliniat clar de ferestre şi logii, de balcoane, de bovindouri şi de panouri reliefate.

În fiecare obiect arhitectural, din timpurile vechi şi pînă în prezent, străbate o idee arhitectural-artistică, clar exprimată şi subliniată pînă la maximum. Clădirile moderne construite în ultimii 30 de ani reţin privirile. Dacă întîlnim orizontalism — el este dus pînă la capăt în toate. Verticalismul — la fel. Rar de tot se întîlnesc clădiri lipsite de expresie; toate ţin seama unele de altele. Este caracteristic că pe bulevardele principale,

АРХИТЕКТУРА

СПИСАНИЕ НА КОМИТЕТА ПО АРХИТЕКТУРА И БЛАГОУСТРОЙСТВО И СЕКЦИЯ АРХИТЕКТУРА ПРИ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ СЪЮЗ

pe străzile centrale, se construiesc clădiri de o arhitectură mai severă, solemnă, monumentală. Acolo, blocurile de locuinţe se deosebesc de acele construite în raioanele de grădini şi parcuri.

. . . Arhitecţii romîni caută monumentalism şi confort; monumentalism pentru aspectul exterior al magistralelor şi al centrului, confort — pretutindeni.

Proiectanţii se străduiesc să construiască apartamente spaţioase, cu sisteme moderne de încălzire, iluminare, instalaţii sanitare şi, în acelaşi timp, caută să reducă preţul de cost al construcţiilor.

. . . Pînă în anul 1944, 86% din construcţiile de locuit ale Bucureştiului erau cu două niveluri. Iată de ce e uimitoare viteza cu care sînt construite întregi magistrale, cartiere şi raioane cu blocuri înalte. Complexe în întregime terminate apar într-un an. Industria construcţiilor se află la un înalt nivel de dezvoltare.

. . . Romînii sînt pretenţioşi faţă de execuţie. Ei acordă multă atenţie detaliilor. Printr-o subliniere a formei, culorii, materialului, ei obţin efecte puternice. Culoarea clădirilor constituie un fenomen obişnuit, legat de tradiţia la care se ţine mult. Sînt colorate faţade întregi, calcane, dungi orizontale etc. în tonuri proaspete, clare sau de pastel atenuat, folosindu-se în acest scop vopsele cu polimeri, culori opace în ulei cît şi cele lucioase, vopsele fără ulei şi tencuiala văruită.

. . . Arhitectura nouă romînească a creat în anii din urmă o serie de opere serioase şi originale, ansambluri şi complexe pe care noi, în cea mai mare parte, am avut noroc să le vedem şi să le examinăm de aproape.

Arh. Anghel Sarliev
« Arhitektura »
Sofia, nr. 3/1962

ARCHITEKTURA ČSSR

Noua arhitectură romînească atrage, la noi, mereu, atenţia atît a specialiştilor cît şi a marelui public. Mulţi cetăţeni de la noi au vizitat centrele de recreaţie de pe litoral şi în cursul scurtelor vizite au făcut cunoştinţă cu construcţiile din Bucureşti. Se face adeseori comparaţie între arhitectura noastră şi arhitectura romînească şi trebuie să mărturisim că aproape totdeauna această comparaţie se soldează în defavoarea noastră.

Succesele construcţiilor romîneşti sînt cu atît mai convingătoare, cu cît este vorba de o dezvoltare bruscă a unei ţări, care, nu de mult, făcea parte din ţările nedezvoltate din punct de vedere industrial, cu un nivel de trai scăzut şi cu diferenţe sociale marcate. Abia eliberarea ţării şi adîncile transformări economice şi sociale, care au avut loc sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, au deschis calea unei noi evoluţii din care fac parte integrantă şi dezvoltarea culturii şi construirea largă de întreprinderi industriale, de locuinţe, de lucrări tehnice, de aşezări noi, de sate şi oraşe (. . .).

O mare atenţie se acordă în R.P.R. soluţionării exterioare a construcţiilor, coloritului lor, amenajării împrejurimilor, verdeţii pomilor şi formelor arhitecturale mărunte. De pildă, soluţionarea coloritului faţadei este aprobată de către o comisie, care avizează cîteva variante, corespunzătoare anumitor travee ale blocurilor de locuinţe construite.

Toate părţile pozitive ale construcţiilor îşi găsesc o deosebită expresivitate în Bucureşti. Noua piaţă a Republicii, alte cîteva pieţe cartierele noi de la Floreasca şi Giuleşti, o serie de clădiri publice foarte bine amplasate şi soluţionate, amenajarea îngrijită a mediului şi a tuturor detaliilor — constituie aspecte care rămîn întipărite în mintea fiecărui vizitator.

. . . Marea atenţie acordată în R.P.R. sistematizării constituie pentru noi un mare imbold. Nu putem spune că planurile noastre de sistematizare ar fi mai puţin elaborate şi documentate. Dar este cert că unul din motivele fundamentale ale succeselor romîneşti este centralizarea construcţiilor, respectarea mai consecventă a planurilor de sistematizare şi o mare disciplină urbanistică, care permite realizarea concepţiilor cu vederi largi.

Noua arhitectură romînească se dezvoltă, deci, în primul rînd, în complexe mari industriale şi de locuit, precum şi în clădiri publice pentru amplasarea cărora

se alege totdeauna o poziție expresivă, astfel încît ele să poată fi pe deplin puse în valoare. De asemenea, aceasta creează premize pentru stăpînirea cu succes a diverselor obiecte și ansamblurilor. Întregul proces este desăvîrșit cu o deosebită grijă pentru aspectul interioarelor și exterioarelor, precum și cu preocuparea pentru amenajarea mediului.

Prin aceste caracteristici, arhitectura românească poate fi pentru noi un exemplu în multe direcții.

Arh. Jiri Hruza
« Architektura C.S.S.R. »
Praga, nr. 2/1962

l'architecture d'aujourd'hui

În ultimii cinci ani, România susține un efort considerabil în domeniul urbanismului și al construcțiilor. Printre realizările amplasate pe ansamblul teritoriului, cele mai remarcabile sînt fără îndoială crearea și amenajarea stațiunilor turistice și balneare de pe țărmul Mării Negre (vechiul Pont Euxin). . .

Originalitatea unui astfel de program, esențialmente social, este aspectul financiar al problemei lipsit de orice idee de speculație: arhitecții și tehnicienii au avut mînă liberă și au putut concepe în deplină libertate, atît planul de ansamblu, cît și metodele de execuție. . .

Aspectul de « oraș-grădină » al Eforiei dă o idee foarte seducătoare a ceea ce vor fi în curînd celelalte stațiuni actualmente în construcție. . .

. . . Mamaia este realizarea cea mai importantă, cea mai recentă și desigur cea mai « originală » în adevăratul înțeles al cuvîntului. Aici se exprimă, se desăvîrșește și se rezumă cu cea mai mare forță, atît sub aspectul urbanistic, cît și sub aspectul său tehnic, marele program al sistematizării litoralului românesc al Mării Negre. . .

În cadrul unui ansamblu de 10 000 de paturi, s-a ales sistemul pavilionar promovat pe scară monumentală. Datorită camerelor cu două paturi, autonome din punct de vedere sanitar, situate în unități de 400 pînă la 1 000 de paturi, dispunînd fiecare de săli de reuniuni și restaurante, Mamaia nu este în realitate, decît un singur hotel imens, un hotel spațial în care se înlănțuie, între planul de apă sărată și planul de apă dulce, verigile unui lanț, în elemente de 5—20 de etaje, cu vedere la mare și la lac. . .

. . . Orașul Mamaia, parcă ieșit deodată din unde, este un fenomen al secolului, un fel de naștere a zeiței Venus, transpunerea în formă umană a unei mari idei sociale: aceea a timpului liber organizat.

. . . Prietenii noștri români se gîndesc mult la amintirea lui Ovidiu, la exilul și tristele sale elegii; fie ca ei să poată, pe aceleași țărmuri, să compună, grație arhitecturii, poemul reconcilierii, libertății și bucuriei.

Arh. Guillaume Gillet
« L'Architecture d'Aujourd'hui »
Paris, nr. 105/dec. 1962—ian. 1963

Deutsche Architektur

. . . Cel mai mult te impresionează, fără îndoială, ceea ce au executat constructorii și arhitecții la Mamaia. Aici, dezvoltarea pe linia construcției industriale este cea mai avansată. Cu un mic număr de tipuri, printr-o soluționare urbanistică îndemînatecă, printr-o dispoziție în trepte a diferitelor înălțimi de construcții și printr-o înfățișare distins de simplă, s-a ajuns la un ansamblu arhitectonic remarcabil, complet lipsit de monotonie. În detaliile constructive nu s-a renunțat de loc la motivele care par împrumutate din arhitectura istorică (. . .).

. . . Simplitatea în formă și soluțiile de folosire a materialelor, compoziția urbanistică cumpănită a stațiunii Mamaia, ne apare ca o dovadă a justeții drumului, care, prin standardizare și tipizare, duce la industrializare în construcții.

Ing. dipl. Ambros G. Gross și
ing. dipl. Dietrich Wellner
« Deutsche Architektur »
Berlin, nr. 6/1962

ARCHITECTURAL FORUM

. . . din punct de vedere economic, România este steaua strălucitoare a blocului comunist, țara unde industrializarea dă efectiv roade. Arhitectura României constituie mîndra față a acestei prosperități relative. Chiar și după finanțarea unui program fără precedent de construcții de locuințe în centrele dens populate . . . au mai rămas fonduri pentru mari săli de festivități și, chiar, pentru un circ de stat.

Ritmul rapid de dezvoltare a orașelor este mai mult decît egalat pe litoralul Mării Negre. De la sfîrșitul deceniului 1950 șiruri de mari hoteluri de plajă au răsărit pe coastă la Eforie, Constanța și Mangalia; la Mamaia a fost creată din nimic o stațiune de odihnă cu 15 000 de locuri. (. . .)

Economia explică marele volum de construcții, dar nu și sclipirile de vitalitate și chiar de rafinament ce apar în arhitectura românească actuală. România produce cele mai îndrăznețe construcții ale Europei de răsărit.

« Architectural Forum »,
New York,
septembrie 1962

În ultimii 4 ani, în R.P.R. s-a înregistrat un progres însemnat în domeniul tehnicii construcțiilor, atît în ceea ce privește proiectarea cît și execuția.

În unele cazuri (folosirea betoanelor pretensionate cu cabluri la construcțiile de locuit, producția experimentală de cheramzit, producția plăcilor de ipsos de tip « Bellrock » și altele), construcțiile române au luat-o înaintea practicii construcțiilor poloneze.

Trebuie subliniat cu admirație ritmul rapid de execuție a clădirilor, atît la construcțiile urbane, cît și la cele industriale.

PRZEGLĄD BUDOWLANY i BUDOWNICTWO mieszkaniowe

În aceste condiții trebuie să recunoaștem că schimbul de experiență și colaborarea între constructorii polonezi și români poate să aducă reale avantaje ambelor părți.

Deosebit de rațional pare schimbul de experiență sistematic în domeniul construcțiilor din panouri mari.

Admirabila arhitectură contemporană românească poate, de asemenea, să furnizeze o tematică valoroasă pentru studiile arhitecților noștri.

Colaborarea ambelor țări în domeniul construcțiilor trebuie salutată cu mare satisfacție.

Arh. Zdislaw Zuchowski
« Przeglad Budowlany »
Varșovia, nr. 2/1962

Архитектура СССР

Clădirile de locuit construite în București, de-a lungul magistralei nord-sud, în piața Gării de Nord, în noul cartier Floreasca, pe calea Griviței, calea Victoriei și pe bd. 6 Martie se disting atît prin varietatea formei exterioare cît și prin dispoziția interioară a apartamentelor. Această diversitate este caracteristică și pentru locuințele construite în noile raioane ale orașelor Oradea, Bacău, Ploiești, Pitești, Cluj și altele.

. . . Aplicînd larg elementele prefabricate pe cale industrială, arhitecții români tind să evite uniformitatea prin sistematizarea liberă a cvartalelor și microraioanelor, prin amplasarea caselor de locuit cu un număr diferit de etaje, prin folosirea culorii și tencuielilor de diverse structuri.

Din acest punct de vedere este edificatoare reconstrucția căii Griviței din București, pe o porțiune de 5 km, care leagă centrul orașului cu Gara de Nord și cu mari întreprinderi industriale. Urbaniștii au mers pe drumul lărgirii considerabile a acestei artere — pînă la 54 m pe unele porțiuni. Principalul tip de construcții de-a lungul căii Griviței este clădirea cu 8 etaje; la intersecția cu alte străzi s-au construit blocuri-turn din secțiuni avînd 10 și 14 etaje. Pentru variație s-a folosit retragerea unor clădiri de la aliniere, formîndu-se astfel curți principale; la intersecția magistralelor s-au creat cîteva piețe.

Lucrările referitoare la proiectarea centrului orașului Pitești, reconstrucția părții centrale a orașelor Galați și Ploiești, reconstrucția Pieței Unirii din Iași și alte exemple de practică urbanistică constituie o mărturie a modului complex de rezolvare a problemelor de construcție, de folosire a sistematizării libere, a compozițiilor volumetrice și spațiale asimetrice și a variației tipurilor de case de locuit (. . .).

Complexele sanatoriale de la Mangalia, Eforie și Mamaia reprezintă orășele perfect sistematizate pentru odihnă, avînd hoteluri moderne și confortabile, restaurante, braserii și pavilioane sportive.

În construcțiile de pe litoral se îmbină cu măiestrie materialele noi — betonul armat și sticla — cu piatra naturală tradițională. Grilaje de beton armat ajurate, apărătoare contra soarelui, acoperișurile ondulate ale unor edificii, teritoriile respective bine amenajate și plantate, corpurile originale pentru iluminatul exterior și cel interior, mobila modernă — toate acestea împreună imprimă un colorit deosebit orașelor balneo-climaterice create în R.P.R. în ultimii ani.

Arh. j. Rozenbaum
« Arhitektura S.S.S.R. »
Moscova, nr. 4/1964

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

CONFERINȚE

Prof. arh. Horia Maicu a conferențiat în ziua de 2 iunie despre « Unele aspecte ale construcției de teatre și hoteluri din străinătate ».

În ciclul de conferințe « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », marți 16 iunie, prof. arh. Ion Ghica-Budești a vorbit despre « Unele probleme ale sistematizării satului socialist ».

Marți 23 iunie, conf. univ. Ion Rebedeu a vorbit — în cadrul ciclului de conferințe « Probleme de materialism istoric » — despre « Partinitatea artei realist-socialiste ».

CONSFĂTUIRE

La 30 iunie, a avut loc la Casa arhitectului o consfătuire a secției de arhitectură industrială în mediul agricol, cu tema « Arhitectura clădirilor industriale de producție cu caracter universal ».

Au prezentat referate arhitecții: Lucia Gheorghiță, Ștefan Crețoiu și Dan Stănescu.

EXPOZIȚII

În sala de expoziții a Casei arhitectului a fost deschisă între 1—29 iunie expoziția personală de pictură a arh. Laurențiu Vasilescu.

DEPLASĂRI ÎN STRĂINĂTATE

În cadrul acordurilor dintre uniunile de arhitecți, între 26 mai și 10 iunie, arhitecții Elena Iotzu și Petre Dragnea au vizitat R. S. Cehoslovacă ; între 1—15 iunie, arhitecții P. H. Ionescu, Maria Herlea, Ion Tabacu, Alexandru Szücs și Dan Corneliu au vizitat R. P. Polonă ; între 9—30 iunie, arhitecții Valeriu Manu, Aurelia Kereasky și Nicolae Porumbescu au vizitat U.R.S.S., iar între 18 iunie și 2 iulie, arhitecții Mauriciu Silianu și Ion Regman au vizitat R. P. Bulgaria.

★

Un grup de arhitecți, compus din: arh. Constantin Enache, Paul Mihalik și Vladimir Protopopescu, a participat la cel de al III-lea seminar de arhitectură industrială din cadrul U.I.A. care a avut loc între 31 mai și 11 iunie la Budapesta.

★

Prof. arh. Gustav Gusti, vicepreședinte al C.S.C.A.S., a luat parte la Consfătuirea Comisiei de urbanism a U.I.A., care s-a ținut între 12—18 iunie la Berlin.

★

Între 7 și 22 iulie, un grup de 27 arhitecți a întreprins o călătorie documentară în U.R.S.S. Arhitecții romîni au vizitat noi construcții, precum și monumente istorice din orașele Kiev, Leningrad, Riga și Moscova.

Un alt grup — 33 arhitecți — a vizitat între 22 iulie și 4 august, R. S. Cehoslovacă (Bratislava, Brno, Praga, Karlovy-Vary și alte orașe).

Tot în această perioadă, 14 arhitecți au vizitat R. P. Bulgaria, deplasîndu-se în unele orașe din interiorul țării — Plevna, Sofia, și pe litoralul Mării Negre — Varna, Burgas, Nessebar etc.

În R. P. Polonă, un grup de 29 arhitecți a vizitat — între 26 iulie și 10 august — Varșovia, Krakovia, Wroclaw, Gdansk, interesîndu-se de noile construcții civile și industriale din aceste orașe.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Arhitectul englez Begley, vicepreședinte al Comisiei pentru reconstrucția ținutului Londra, în vizită în țara noastră, a avut o întîlnire la 25 iunie cu un grup de arhitecți romîni ; discuțiile cu oaspetele străin s-au axat pe problemele construcțiilor noi, ale monumentelor istorice, parcurilor etc.

SIMPOZION LA I. P. C. T.

Între 4—6 iunie a.c., în amfiteatrul Institutului de Construcții din București s-au desfășurat lucrările simpozionului cu tema « Tipizarea clădirilor industriale de producție și industrializarea execuției lor », simpozion organizat de C.S.C.A.S. prin Institutul de Proiectări a Construcțiilor Tip.

Organizarea acestui simpozion a fost o necesitate aproape organică, deoarece o dată cu înființarea I.P.C.T. și cu epuizarea unei etape de 10 ani în domeniul tipizării la noi în țară, se simțea nevoia unor precizări și a unei noi orientări în acest domeniu.

Acțiunile de pînă acum, pline de entuziasm, dar izolate și neînchegate într-un sistem amplu de gîndire tehnică, au făcut ca prea puțini să creadă în ideea tipizării și de aceea eforturile nu au fost conjugate.

O etapă s-a încheiat, o nouă atitudine ia naștere. Ideea s-a amplificat, anvergura problemei este alta. Chiar bilanțul realizărilor de pînă astăzi, sute de mii de m^2 de hale industriale construite după proiecte-tip, în diferite ramuri industriale, este încurajator.

În cuvîntul de deschidere ținut de ing. V. Bumbăcea, vicepreședinte al C.S.C.A.S., și în referatul de început al lucrărilor, expus de ing. P. Vernescu, director tehnic în I.P.C.T., în care s-a prezentat acest bilanț, s-a precizat nu numai stadiul actual al problemei, ci s-a expus și o metodă de lucru, s-a deschis un nou orizont.

Dacă pentru unii participanți la simpozion, problema era clară, pentru alții însă, ea abia la încheierea lucrărilor a devenit clară. Proiectanții din diferite institute, specialiștii din sectoarele prefabricatelor, execuției și montajului, cercetători și teoreticieni în domeniul calculului, precum și factorii de avizare din C.S.C.A.S. și-au spus cuvîntul, au identificat problemele tehnice, au analizat noile laturi și aspectele majore ale tipizării construcțiilor industriale.

Un domeniu foarte discutat a fost acela al structurilor, analizate sub aspectul seismic, al execuției în fabrici și al condițiilor de transport și montaj pe șantier.

Cercetarea a arătat stadiul și perspectiva precomprimării betonului în structurile tipizate, legitimînd entuziasmul proiectanților. Studiile structurilor spațiale în beton armat au stîrnit interesul și au încurajat speranțele acestora.

Dar ceea ce am vrea să relevăm în rîndurile de față, este aspectul major al problemelor de arhitectură care nu se ghicește imediat sub titlul temei simpozionului.

Pornind de la analiza funcțională a clădirilor industriale de producție, s-a constatat aproape o unanimitate de păreri la proiectanții de lucrări industriale, asupra faptului că halele universale vor putea fi mult folosite în felurite procese de fabricație.

Parametrii tehnologici, datele funcționale, o dată înscrise în concepția halelor universale, iau aspect de detaliu și se subordonează unei metode de tipizare. Apelul din ce în ce mai imperios care se face la instalațiile de climatizare, încălzire, ventilație și iluminare, conturează viitorul halelor universale, aducînd proiectarea acestora la o gîndire tehnică foarte complexă, dar plină de promisiuni.

Pornind de la analizarea detaliată a elementelor de închidere a spațiului tehnologic: pereți, ferestre, tavane, luminatoare etc., arhitecții au abordat cu mult curaj, în cadrul simpozionului, și valorile specifice de arhitectură.

S-a arătat că arhitectura cu elemente industrializate se înscrie organic, consecvent și fără contradicții în arhitectura contemporană.

Unitatea de principiu a unei atitudini artistice, izvorîte din mijloace tehnice evoluate nu face decît să îmbogățească un fond spiritual printr-o zestre materială nelimitată.

S-au dezbătut și aspecte de urbanism, construcțiile industriale fiind de regulă importante, organizînd teritorii vaste și luînd o parte activă la formarea cadrului urban.

Încheind lucrările simpozionului, prof. arh. L. Adler, vicepreședinte al C.S.C.A.S., a precizat elementele esențiale discutate în cadrul lucrărilor, a indicat principalele probleme ce stau în fața tipizării, atît tehnice cît și organizatorice.

Constatîndu-se rezultatele unei activități de 10 ani în tipizare, a unei experiențe elocvente, se epuizează o etapă și se deschide alta.

Enunțînd o metodă de lucru pentru viitor, prof. arh. L. Adler a semnalat imperioasa nevoie de colaborare a tuturor proiectanților și specialiștilor legați de industrializarea construcțiilor, precum și perspectivele promițătoare ale unei astfel de colaborări. Cu o ultimă apreciere adusă proiectanților din I.P.C.T., lucrările simpozionului s-au încheiat într-o atmosferă de caldă colegialitate pe care o aduc cunoașterea și urmărirea aceleiași idei.

Arh. ION ENESCU

SUMMARY

This issue is devoted to the 20th. anniversary of Rumania's liberation from the fascist yoke. A number of articles reflect the great achievements in the field of architecture during the twenty years of basic transformations our country underwent under the leadership of the Rumanian Workers' Party.

★

The issue opens with a number of contributions grouped under the heading OUR ARCHITECTS ABOUT OUR NEW ARCHITECTURE where comments on the Rumanian architectural achievements of the last two decades, and on the problems confronting the profession in the years ahead, are made by old and young architects (p.4.)

There follows a pictorial presentation of the housing estate recently built in the zone of the new Constantza railway station whose architects designers were awarded a State-prize for 1964 (p. 9).

Prof. arch. Ladislau Adler — TOPICAL THEMES OF INDUSTRIAL ARCHITECTURE IN RUMANIA (p. 12) Prior to August 23rd., 1944, industrial buildings were few and far between. After the liberation of the country, industrial architecture witnessed an amazing development, immediate result of the socialist industrialization of the R.P.R. Following the resolutions of the National Conference of the Rumanian Communist Party, held in 1945, hundreds of plants and works have been dotting the map of Rumania while other hundreds were rebuilt. The leap in quantity was accompanied by one in quality, which may be traced both in time and in space by numerous achievements in the field of postwar industrial architecture. Rolling-mills, steel foundries, blast furnaces, industrial complexes, thermo- and hydro-power stations, are but a generalization of the work of the more than 400 architects and 11,000 trained technicians engaged in the design of industrial objectives.

The article then reviews briefly the trends of Rumanian industrial architecture, the themes and the problems which its evolution is raising.

Such new themes refer, first of all, to the most efficient location of the industrial plants within the territory and, as a corollary, to the planning of the industrial zones. New tendencies reflected in the formation and the pattern of the general plan may be noticed in the very systematization of the plants. New themes, bearing both on the basic solutions, the conception, and the structural and plastic aspects, have to be considered for the buildings proper, as well as for the industrial structures, both for those actually producing and for those having auxiliary functions. At the same time, a new and insistent task concerns the working conditions, the workers' comfort at their place of work.

To-day's themes, concerning the location of the industries widened the scope of the traditional conditions which, hitherto, had influenced the selection of the site, both for whole zones and individual units. Site selection is made with the interests of the national economy and of the State economic policy in mind. Such principles guided the selection of the sites for some mammothsized works such as those at Galaţi, Săvineşti, a.o. The grouping of industries into zones and systematization of the latter, likewise imposed themselves as an objective need, due to the enormous investments to be made (within the present six-year plan industry has been apportioned 100 thousand million lei) and to the advantages arising from the co-operation between the plants situated within or beyond the zone, between the industrial zones and the housing areas.

Another topical theme with far reaching implications in the field of technics and economics as well as socially and politically is the erection, in rural or out-lying urban territory, of some large agro-zootechnic units with a pronounced industrial character, real "poultry factories", actual „vegetable mills".

Concerning the design and the actual arrangement of the general plan, the main theme pointing the way to a solution may be referred to as the application of the principle of aggregate buildings with all the implications deriving therefrom. The same principle applies as well to social and administrative buildings, rising in the squares facing the plant. The swift progress of technique brought new elements, creating new problems and themes for the industrial design, respectively for the solution of the general plan. This was taken into account and so were the production programmes of the industries being set up, such industries being always new ones, calling for a new technology and a new equipment. Transportation within the plants themselves also points to important changes of design, which, in their turn influence the all-round economy of the general plan.

The author then deals extensively with another problem of industrial design, one having appeared on the way. This problem has been settled successfully or is still in course of solution : the industrial standard-type design, using to a large extent prefabricated structural elements. Standard-type designing and prefabricating elements incline to grow more and more important in the field of industrial architecture, considering that the material foundation is undergoing a steady evolution : new and more efficient materials are turning up, the out put capacity of the production and assembly equipment of prefabricated elements is growing, a.s.o.

In its conclusion the article deals with one of the main postulates of our socialist architecture, a very important aim of industrial design as well : to achieve the best working conditions for the progress of the activity of the working people in the R.P.R. by making the interior spaces of production halls benefit of an appropriate architecture and by the provision of high quality social and cultural buildings.

Prof. arch. Gustav Gusti — TWENTY YEARS OF COMPLEX TERRITORIAL SYSTEMATIZATION AND SOCIALIST CONSTRUCTION (p. 26). The changes in the social and demographic structure, resulting from the accelerated growth of the process of urbanization as well as the care taken to raise the living standard of the entire people, account for the steadily growing figures of thousands of millions, which the Rumanian State is allocating for urban constructions so as to ensure the working people with housing provided with all facilities. The building of residential housing is done, generally, within urban

aggregates of growing complexity. In the socialist organization now being accomplished in the R.P.R. these will constitute the higher comprehensive stage of the urban housing process. This is the reason why in the R.P.R., town planning is considered to be of the greatest importance as the most complex form of architecture, an architectural form characteristic of the socialist system.

Considering the complex construction of the territory as a long term, continuous process, the aim is to closely coordinate the systematization and the building up of the territory with the planning provisions of the national economy, making the most of the consequences resulting from the application of this economic law, proper to our system.

On this line, there developed an intense activity of territorial systematization. Work was started for laying down the theoretical fundamentals and for drawing up a practical methodology able to guide the paths of study and design, both in the central institute (ISCAS) and in the regional and department institutes.

In this respect, the author gives a few instances: systematizing of the coal fields in the Jiu Valley; the study of the consequences of coal mining, oilwell drilling and exploitation and of power development for town and country planning in the Oltenia—Argeş region; an analysis of the selection of sites and determining the consequences deriving from the fact that the territory comprises some important industrial objectives, such as those in Craiova, Slatina, Baia Mare, Luduş, Suceava; studies done on some hydrographic basins concerning the systematization plans of the watercourses concerned and the consequences for the regional territory and for the localities along such watercourses; the study of some out-lying urban territories; studies undertaken for the benefit of the Health Ministry relating to the development of the health resort network; the complex systematization of the Danube Delta, of the Black Sea shore and of many other regions, as well.

At the same time there were drawn up a number of papers on the systematization of rural localities, based on a complex systematization of the production and economy of districts, whose character is chiefly agricultural, the goal being to wipe out the differences between village and town.

The author goes on to detail some innovating principles introduced in the town planning way of thinking and their practical consequences on the methodology of the socialist transformation of the towns and in solving the problems specific to the urban organization and construction in the period of building the socialist system. Aiming at generalizing such principles there have been drawn up systematization schemes these last years, among which the author is quoting the plans of a few large towns: Bucharest, Galaţi, Cluj, Ploieşti, Braşov, Constanţa, Oradea, Iaşi, Craiova, Timişoara, a.o. as well as of a few heavily industrialized towns, of some newly built ones, health resorts and others.

Concluding, the author refers to the details of town planning and enumerates a number of main conclusions intended to guide design work in the present stage of building urban complexes.

Prof. arch. Marcel Locar — THE CONSTRUCTION OF HOUSING AND SOCIAL-CULTURAL BUILDINGS IN THE R.P.R. (p. 40). In this article the author concerns himself with the evolution which, in these last twenty years, architecture has undergone in the field of social-cultural buildings. The architects were given the important task of ensuring the ever growing number of town dwellers with adequate housing conditions and those required to meet their daily life needs, this turning the process of urban building into a major State problem, an integrating part of the plans for the development of national economy. Consequently, a new programme took shape in Rumanian architecture, one dealing with mass housing, with the formation of large urban complexes, endowed with social-cultural buildings, grouped into units.

The results of these twenty years' activity in this field of architecture points to numerous new towns that have sprung up — the towns of the Jiu Valley, the towns of Oneşti, Victoria, Dr. Petru Groza, a.s.o.; large housing complexes in Bucharest, Braşov, Ploieşti, Constanţa, Piteşti, Cluj, Oradea, Baia-Mare, a.s.o., a.s.o.; new residential districts in the towns of Reşiţa, Hunedoara, Galaţi, Braşov and many others.

In rural surroudings, between 1960—1963 alone, there were built more than 383.000 houses in a wide range of standard-type designs.

In the field of house building the programmes, of steady growth and more exacting, raised a number of important problems relating to the quality of the facilities, of the functionality and of the finishing work, and concerning the adoption of the best methods to increase the rhythm and the volume of the building work and also for a more profound consideration of the economic problems.

The quickening rhythm of house building imposed, as an objective necessity, the industrialization of the building process and, as its consequence, the design of standard types. It, therefore, followed that the erection of buildings with large size prefabricated panels grew from 5% in 1960 to 15.8% in 1963, and the use of sliding casings from 0.9% in 1961 to 9.7% in 1963.

Special attention was paid to the building of structures for educational purposes (schools, vocational schooling complexes, high-school institutes, university complexes, hostels, refectories, a.s.o.).

Likewise, the last twenty years since the liberation witnessed a signal growth in the building of rural culture homes, town clubs, trade-union clubs — real culture palaces, endowed with auditoria, libraries, halls for study circles, exhibition halls, a.s.o. At the same time the picture theatre network extended, on the basis of much used standard type designs.

A vast constructive programme has been achieved and is still progressive in the medical field, starting with small size health-centers and up to the large hospitals in a group with polyclinics of the large, specialized units, such as the Oncology Institute in Cluj, the Maternity Hospital at Bacău, a.s.o., a.s.o.

The commercial and the public service networks, included in the large housing complexes, were built to correspond to new urban principles of meeting the residents' daily and periodical requirements, by means of midget sized shopping units, or by shopping complexes or shopping centres situated in separate buildings.

The achievement of some large sports buildings reflects the large development of Rumania's sporting life: large stadia, sport halls, complex sport grounds.

The architectural creative work during the twenty years since the liberation has given proof of an amazing quantitative development but it also showed the development of its quality ,unfolding ist own character enriched by specific local elements.

Under the heading THE MAINTENANCE AND RESTORATION OF THE HISTORICAL MONUMENTS IN OUR COUNTRY DURING THE PEOPLE'S RULE, prof. arch. Grigore Ionescu gives us a concise account of the significance of the care shown by the leadership of the Party and of the State in taking steps to preserve historical monuments in Rumania. He also informs us about the fruitful work of the team of specialists of the Historical Monuments Board (p. 54).

★

Under the headiug THE SPCIALIZED FOREIGN PRESS ON ARCHITECTURAL ACHIEVEMENTS IN THE R.P.R. and by qouting passages from various foreign architectural reviews, our own one brings a grouping of some architects' and specialists' views on Rumanian architecture within the twenty since the emancipation.

To close the issue, the Chronicle brings a few items about the activity of the Union of Architects of the R.P.R. in June and July last.

SOMMAIRE

Consacré au XXe anniversaire de la libération de la Roumanie de sous le joug fasciste, le numéro de cette revue publie une suite d'articles qui reflètent les grandes réalisations obtenues en architecture pendant les vingt années durant lesquelles notre pays — sous la direction du Parti Ouvrier Roumain — a passé par de radicales transformations.

★

En premier lieu, on présente dans les pages de la revue des appréciations à l'égard des réalisations obtenues en l'architecture durant les vingt années de régime démocratique-populaire ainsi que sur des sujets actuels du domaine de l'architecture, appréciations sollicitées par la rédaction à un certain nombre d'architectes. (page 4).

La revue présente après plusieurs images du nouvel ensemble de blocs d'habitations de la zone de l'ancienne gare — nouvelle gare de Constantza pour lequel les auteurs du projet ont reçu le Prix d'Etat de la R.P.R.-1964. (page 9).

Prof. architecte Ladislau Adler — THÈMES ACTUELS DE L'ARCHITECTURE INDUSTRIELLE DE NOTRE PAYS (page 12). Représentée par un petit nombre d'objectifs industriels édifiés avant le 23 Août 1944, l'architecture industrielle, reflet de l'industrialisation socialiste de la R.P.R., a pris après la libération, un extraordinaire essor. Suite aux décisions prises à la Conférence nationale du Parti Communiste Roumain qui eut lieu en 1945, des centaines de nouvelles usines et fabriques ont fait leur apparition sur la carte de la Roumanie tandis que d'autres centaines étaient reconstruites. Au bond effectué quantitativement s'ajoutait un autre, celui de la qualité, que l'on peut constater dans le temps et dans l'espace, par les multiples réalisations architecturales de l'après-guerre. Laminoirs, aciéries, haut-fourneaux, fonderies, ensembles industriels, centrales energétiques, thermocentrales et hydrocentrales ne sont que la généralisation de l'activité des 400 architectes et des 11.000 techniciens et plus, qui œuvrent dans l'élaboration de projets d'objectifs industriels.

Sont brièvement exposées plus loin dans l'article, les tendances de l'architecture industrielle roumaine, les thèmes et les problèmes posés par son évolution qui, — l'auteur le souligne — devront sans cesse trouver de meilleures solutions lors des travaux futurs.

Ces nouveaux thèmes se réfèrent en premier à l'implantation — avec un maximum d'efficacité — des entreprises industrielles et, comme corollaire, à la systématisation des zones industrielles. Dans cette systématisation des zones industrielles, de nouvelles tendances se sont fait jour, reflétées dans l'établissement et la composition d'ensemble du plan général.

Des thèmes nouveaux touchant aussi bien la solution de principes et la conception que la structure construtive et plastique, sont également abordés pour la solution des bâtisses et des constructions industrielles affectées à la production ainsi que pour les constructions auxiliaires. En même temps, une thématique nouvelle et impérieuse concerne les conditions de travail et le confort des travailleurs à leur lieu de travail.

Les thèmes actuels regardant l'implantation des industries donnent plus d'extension aux conditions connues du choix du terrain, pour des zones entières comme pour des entreprises isolées. Le choix du terrain a lieu en fonction de certains intérêts correspondant à l'économie et à la politique économique sur le plan national. C'est ainsi que l'on a résolu l'implantation de grands combinats tels ceux de Galatzi, de Săvineşti etc. De même, le groupement des industries en zones et l'aménagement de ces zones s'est imposé comme une nécessité objective, grâce aux importants investissements devant être réalisés (100 milliards pour l'industrie dans le sexennat actuel) ainsi qu'aux avantages offerts par la coopération entre entreprises de la zone et du dehors, entre zones industrielles et zones d'habitat.

Autre thème d'actualité, à vastes implications technico-économiques et socio-politiques, est la formation en banlieue ou dans le milieu rural, de grands centres agro-zootechniques, d'un caractère industriel marqué, de véritables « fabriques de volailles », de véritables « fabriques de légumes ».

Quant à l'établissement et à la composition d'ensemble du plan général, le thème actuel de principe pour sa solution se réfère à l'application du principe de l'assemblage des bâtisses, avec toutes les conséquences qui en dérivent. Même principe appliqué également aux immeubles socio-administratifs dans le cadre des places pré-usinales. Le rapide progrès de la technique a fourni de nouveaux éléments déterminant des thèmes et des problèmes nouveaux, notamment pour la solution du plan général. On en a tenu compte ainsi que des programmes d'industries nouvellement créees qui exigent une technologie et un outillage nouveaux. Le transport usinal indique de même, d'importants changements conceptuels qui conduisent, à leur tour, à des modifications de l'économie d'ensemble du plan général.

L'auteur de l'article s'étend plus loin sur un autre problème d'élaboration des plans industriels, problème qui a paru en cours de route et qui a été résolu avec succès ou bien qui est en train de l'être: il s'agit de l'élaboration de projets-type pour l'industrie, avec emploi, à une vaste échelle, d'éléments préfabriqués. Typisation et préfabrication tendent à prendre une importance toujours plus grande en architecture industrielle, compte tenu du fait que la base matérielle évolue sans cesse: plus efficients, des matériaux nouveaux font leur apparition, la capacité de fabrication et du montage des préfabriqués s'accroît, etc.

Pour finir, on s'occupe de l'un des principaux postulats de notre architecture socialiste, qui forme aussi un objectif d'une haute importance pour l'élaboration des projets industriels, à savoir la création de conditions de travail optima pour les travailleurs de la R.P.R., par une architecture adéquate des espaces intérieurs dans les halls de fabrication et par un équipement socio-sanitaire d'un niveau élevé.

Prof. architecte Gustav Gusti — VINGT ANS D'AMÉNAGEMENT COMPLEXE ET DE CONSTRUCTION SOCIALISTE DU TERRITOIRE (page 26). Les modifications structurales socio-démographiques dues au rythme rapide d'extension du processus d'urbanisation ainsi que le souci manifesté pour l'élévation du standard de vie de toute la population, expliquent les sommes — de l'ordre des milliards — en constante ascension, allouées par l'État roumain pour les constructions urbaines afin d'assurer aux travailleurs de confortables logements. La construction des habitations est résolue, d'une manière généralisée, par des ensembles urbains d'une complexité croissante, qui constitueront la forme supérieure que prendra l'habitat dans la société socialiste édifiée en R.P.R. Ceci explique aussi l'importance accordée en R.P.R. à l'urbanisme, considéré le plus complexe des échelons de l'architecture, échelon propre au régime socialiste.

Estimant la construction complexe du territoire comme un processus continu et de durée, on poursuit le but d'une stricte coordination entre l'aménagement et la construction de l'espace territorial et les prévisions de la planification de l'économie nationale, en valorifiant les conséquences découlant de l'application de cette loi économique, spécifique à notre régime.

C'est dans cette voie que s'est graduellement développée une intense activité d'aménagement territorial et que l'on a jeté les bases d'une théorie et d'une méthodologie pratique, aptes à imprimer une orientation à l'étude et à l'élaboration de projets, aussi bien à l'Institut central (ISCAS) que dans les instituts régionaux et départementaux.

L'auteur de l'article fournit certains exemples à cet égard: aménagement du bassin houiller de la Vallée du Jiu; étude des conséquences urbanistiques résultant des exploitations houillères, pétrolifères et de développement énergétique de la région Oltenie-Argeş; analyse du choix des implantations et de la détermination des conséquences découlant de la

présence sur le territoire d'importants objectifs industriels, tels ceux de Craiova, Slatina, Baia-Mare, Luduş, Suceava ; étude des bassins hydrographiques concernant les plans d'aménagement des cours d'eaux et leurs conséquences pour le territoire régional et pour les localités riveraines ; étude des territoires des banlieues ; études effectuées pour le Ministère de la Santé sur le développement du réseau de stations balnéaires ; aménagement complexe du Delta du Danube, du littoral de la Mer Noire ainsi que de maintes autres régions.

En même temps, mentionne l'auteur — on a élaboré toute une suite d'études se rapportant à l'aménagement des localités rurales, études fondées sur la systématisation complexe de la production et de l'économie des rayons dont le profil est surtout agricole, afin d'abolir les différences existant entre la ville et le village.

Plus loin, l'auteur s'occupe de certains principes novateurs introduits dans la conception et la pratique urbanistiques au sujet de la méthodologie de la transformation socialiste des villes et de la solution des problèmes spécifiques à l'organisation et à la construction urbaine pendant la période de parachèvement du régime socialiste. Pour la généralisation de ces principes, on a élaboré ces dernières années des plans d'aménagement parmi lesquels l'auteur cite notamment les projets directeurs de plusieurs grandes villes: Bucarest, Galatzi, Cluj, Ploieşti, Braşov, Constantza, Oradea, Jassy, Craiova, Timişoara etc. ainsi que les plans de villes nouvellement construites, de stations balnéaires et autres.

En conclusion, l'auteur note les détails de l'aménagement urbain et énumère une série d'importantes conclusions qui pourront guider l'élaboration des projets dans l'étape actuelle d'édification des ensembles urbanistiques

Prof. architecte Marcel Locar — CONSTRUCTION D'IMMEUBLES D'HABITATION ET SOCIO-CULTURELS EN R.P.R. (page 40). L'auteur s'occupe dans son article, de l'évolution de l'architecture de la R.P.R. en vingt ans, dans le secteur des constructions socio-culturelles. Les tâches importantes transmises aux architectes pour assurer de bonnes conditions de logement et pour satisfaire aux besoins de la population urbaine dont le nombre croît sans cesse, ont fait du processus d'édification urbaine un problème majeur d'État, une part intégrante des plans de développement de l'économie nationale. Par conséquent, un nouveau programme s'est fait jour dans l'architecture roumaine, celui du logement de masse conçu dans les grands ensembles urbanistiques, équipés d'immeubles socio-culturels assemblés en unités.

Le bilan dressé en vingt années d'activité dans le secteur de l'architecture montre nombre de villes nouvellement construites, notamment celles de la Vallée du Jiu, les villes Onesti, Victoria, Dr. Petru Groza, etc ; les grands ensembles de Bucarest, Braşov, Ploieşti, Constantza, Piteşti, Cluj, Oradea, Baia Mare, etc, etc. ; les nouveaux quartiers de Reşitza, de Hunedoara, de Galatzi, de Braşov et de maintes autres villes.

Dans le milieu rural, de 1960 à 1963 seulement, on a construit plus de 383.000 logements d'après une vaste série de projets-type.

Dans la construction de logements, les programmes toujours plus vastes et plus exigents ont soulevé une série de problèmes sur la qualité du confort, la fonctionnalité et les finitions ainsi que sur l'introduction des meilleures méthodes pour l'accroîssement du volume et du rythme des constructions comme pour l'approfondissement des problèmes économiques.

La cadence du développement de la construction des logements a imposé, comme une nécessité objective, l'industrialisation du processus de la construction et, de ce fait, celui de la typisation. A la suite de quoi, la construction d'immeubles en grands panneaux a passé de 5% en 1960 à 15,8% en 1963 tandis que la construction de ceux à coffrages glissants a passé de 0,9% en 1961 à 9,7% en 1963.

Une attention particulière a été accordée à la construction d'immeubles destinés à l'enseignement (écoles, complexes scolaires professionnels, instituts d'enseignement supérieur, centres universitaires, équipés de foyers, de cantines, etc .)

De même, la construction de foyers culturels villageois, de maisons de la culture dans les villes, de club syndicaux — véritables palais de la culture, pourvus de salles de spectacles, de bibliothèques, de salles destinées à des cercles d'étude et à des expositions, etc — a pris un remarquable essor durant les vingt années passées depuis la libération. Le réseau cinématographique s'est développé lors de cette même période, sur la base de plusieurs projets-types fréquemment répétés.

Dans le domaine de la santé, on a réalisé et l'on est en cours de poursuivre la réalisation, d'un vaste programme de constructions à partir du dispensaire et jusqu'aux grands hôpitaux groupés avec polycliniques ou grandes unités spécialisées, telles l'Institut Oncologique de Cluj, la Maternité de Bacău etc. etc.

Encadrés par les grands ensembles d'habitation, les réseaux du commerce et de desserte ont été bâtis sur de nouveaux principes urbanistiques afin de satisfaire aux exigences quotidiennes et périodiques des locataires, par des magasins, complexes ou centres commerciaux situés dans différents immeubles.

De nouvelles constructions — hôtels touristiques, châlets, restaurants — s'alignent aux côtés d'autres constructions sur le littoral de la Mer Noire.

La réalisation de grands édifices sportifs reflète le vaste essor du mouvement sportif de Roumanie: grands stades, salles de sport, complexes sportifs.

La création architecturale des vingt années qui ont suivi la libération n'a pas seulement été marquée par un essor quantitatif étonnant mais aussi par un essor de la qualité qui a suivi la voie d'une variété propre, enrichie par des éléments spécifiquement locaux.

Sous le titre CONSERVATION ET RSTAURATION DES MONUMENTS HISTORIQUES DE NOTRE PAYS PENDANT LES ANNÉES DU POUVOIR POPULAIRE, le prof. architecte *Grigore Ionesco* fait un bref exposé montrant quelle a été la sollicitude manifestée par le parti et par l'État pour la tâche de sauvegarde des monuments historiques de Roumanie ainsi que sur le fructueux travail du groupe des spécialistes de la Direction des Monuments Historiques. (page 54).

★

Citant des fragments de plusieurs revues étrangères d'architecture, sous le titre: LA PRESSE ÉTRANGÈRE SPÉCIALISÉE SUR LES RÉALISATIONS ARCHITECTURALES DE LA R.P.R. — la revue publie un certain nombre d'opinions appartenant à des architectes et à des spécialistes sur l'architecture roumaine des vingt années écoulées depuis la libération.

Comme d'habitude, la revue publie pour finir la chronique de l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. pendant les mois de juin et de juillet 1964.

INHALT

Die Zeitschrift widmet dieses Heft dem XX. Jahrestag der Befreiung Rumäniens vom faschistischen Joch und veröffentlicht eine Reihe von Artikeln, die die großen Realisierungen auf dem Gebiete der Architektur in den zwanzig Jahren spiegeln, in welchen das Land — unter Leitung der Rumänischen Arbeiterpartei — radikale Umgestaltungen erfahren hat.

★

Die Zeitschrift enthält, in erster Linie einige Gutachten über die architektonischen Realisierungen in den zwanzig Jahren der Volksdemokratie sowie auch über aktuelle Probleme auf dem Gebiete der Architektur, die unsere Redaktion von einer Anzahl Architekten eingeholt hat. (S. 4)

Die Zeitschrift bringt sodann einige Ansichten des neuen Wohnbauviertels in der Zone zwischen dem alten und dem neuen Bahnhof in Konstanza, für welches die Architekten den Staatspreis 1964 bekommen haben. (S.9).

Prof. Arch. Ladislau Adler — AKTUELLE AUFGABEN DER INDUSTRIELLEN ARCHITEKTUR IN UNSEREM LANDE (S. 12). Vor dem 23. August 1944 durch wenige Industrieanlagen gekennzeichnet, hat die industrielle Architektur nach der Befreiung, als Folge der sozialistischen Industrialisierung der RVR, einen erstaunlichen Aufschwung erfahren. Als Folge der Beschlüsse der 1945 stattgehabten Konferenz der Rumänischen Arbeiterpartei sind Hunderte neue Werke und Fabriken in Rumänien entstanden und weitere Hunderte wiederaufgebaut. Der quantitative Aufschwung wurde auch durch den qualitativen vervollständigt, der in Zeit und Raum durch zahlreiche Realisierungen auf dem Gebiet der industriellen Nachkriegsarchitektur verfolgt werden kann. Walzwerke, Hüttenwerke, Hochöfen, Gießereien, Industriekomplexe, energetische Zentralen, Wärme- und Wasserkraftwerke stellen bloß eine Verallgemeinerung der Tätigkeit von mehr als 400 Architekten und 11 000 Technikern dar, die an der Planung von Industrieanlagen arbeiten.

Ferner erörtert der Artikel bündig die Zielsetzungen der rumänischen industriellen Architektur, die durch ihre Entwicklung aufgeworfenen Aufgaben und Probleme und die — wie der Verfasser betont — eine kontinuierliche Vervollkommnung durch die zu planenden Arbeiten erreichen müssen.

Diese neuen Aufgaben beziehen sich in erster Linie auf die allerwirksamste Anlage der Industrieunternehmen und, als Vervollständigung, auf die Systematisierung der Industriezonen. Selbst in der Systematisierung der Unternehmen haben sich desgleichen neue Bestrebungen bemerkbar gemacht, die sich bei der Herstellung und Komposition des Gesamtplans spiegeln. Neue Aufgaben, die sowohl für die grundlegenden Lösungen, für die Auffassung als auch für die konstruktive und plastische Struktur von Interesse sind, erstellen sich auch bei Lösung der Gebäude selbst und der Industriebauten, sowohl jener der Produktion als auch der Nebenbauten. Eine neue und beharrliche Thematik bezieht sich gleichzeitig auf die Arbeitsbedingungen, den Komfort der Arbeiter am Arbeitsplatz.

Die aktuellen Aufgaben in bezug auf die Anlage der Industrien haben die für die Wahl des Terrains bekannten Bedingungen sowohl für ganze Zonen als auch für einzelne Unternehmen erweitert. Die Wahl des Territoriums erfolgt im Hinblick von Interessen, die der Wirtschaft und der Volkswirtschaftspolitik entsprechen. So wurden die Anlagen großer Kombinate wie jenes in Galatz, Săvineşti usw. gelöst. Ebenso ist die Gruppierung der Industrien in Zonen und die Systematisierung dieser Zonen, infolge der großen zu realisierenden Investitionen (im gegenwärtigen Sechsjahrplan 100 Milliarden Lei für Industrie) und der Vorteile, die das Zusammenarbeiten der Unternehmen innerhalb oder außerhalb der Zone, der Industrie- und Wohnzonen bietet, als eine objektive Notwendigkeit erwiesen.

Eine weitere aktuelle Aufgabe, die große technisch-wirtschaftliche und sozial-politische Möglichkeiten in sich birgt, stellt die Bildung von großen agro-zootechnischen Einheiten, mit betont industriellem Charakter im ländlichen oder vorstädtischen Gebiet dar, wahre ,,Geflügelfabriken,,, richtige ,,Gemüsefabriken,,.

Was die Herstellung und Komposition des Gesamtplans betrifft, bezieht sich die prinzipielle aktuelle Aufgabe für seine Lösung auf die Anwendung des Prinzips der Zusammenziehung der Gebäude mit allen daraus sich ergebenden Folgen. Dasselbe Prinzip wird auch bei den sozial-administrativen Gebäuden innerhalb der vorbetrieblichen Plätze angewendet. Der rapide Fortschritt der Technik hat neue Elemente hervorgebracht, die neue Probleme und Aufgaben auf dem Gebiete der industriellen Planung, bezw. in der Lösung des Gesamtplans stellen. Dies wurde in Erwägung gezogen wie auch die Programme der entstehenden Industrien, die stets neu sind und neue Technologien und Ausrüstungen benötigen. Der betriebliche Transport weist ebenfalls auf wichtige Änderungen im Plan hin, die ihrerseits auch Änderungen in der Ökonomie des Gesamtplans verursachen.

Der Verfasser des Artikels spricht sodann eingehend über ein weiteres Problem der industriellen Planung, über ein Problem, das sich aufgeworfen hat und das erfolgreich gelöst wurde und teilweise noch im Lösungsstadium begriffen ist: die Typenplanung in der Industrie, unter Anwendung, auf großem Maßstab, von vorfabrizierten Bauelementen. Die Typisierung und Vorfabrikation bekommen immer mehr Bedeutung auf dem Gebiete der industriellen Architektur, da die materielle Grundlage in steter Entwicklung begriffen ist: es erscheinen neue Materialien, wirksamere, die Leistungsfähigkeit der Fabrikations- und Montageausrüstungen der vorfabrizierten Elemente wächst usw.

Abschließend ist im Artikel über eines der hauptsächlichen Postulate unserer sozialistischen Architektur die Rede, das in der Industrieplanung eine Zielstrebung von großer Wichtigkeit ist: Schaffung allergünstigster Arbeitsbedingungen, zur Entfaltung der Aktivität der Werktätigen in der RVR, durch eine entsprechende Architektur der Innenräume der Fabrikationshallen und durch eine sozial-sanitäre Einrichtung von hohem Niveau.

Prof. Arch. Gustav Gusti—ZWANZIG JAHRE VIELFÄLTIGE SYSTEMATISIERUNG UND SOZIALISTISCHER AUFBAU DES TERRITORIUMS (S. 26). Die demographisch-sozialen strukturellen Änderungen infolge des rapiden Ausweitungstempos des Städtebaus, sowie die Sorge zur Hebung des Lebensstands der gesamten Bevölkerung, geben Aufschluß über die stetig ansteigenden Milliarden, die der Staat bewilligt für städtische Bauten, für die Versorgung der Werktätigen mit komfortablen Wohnungen. Der Wohnungsbau ist in verallgemeinerter Weise gelöst, im Rahmen von städtebaulichen Anlagen mit steigender Komplexität, die die höhere Form der Einbeziehung des städtischen Wohnungsbaus in die sozialistische Gesellschaft, welche in der RVR zur Vollendung gelangt, bilden werden. Dies erklärt auch die Wichtigkeit, die dem Städtebau in der RVR zuerkannt wird, als der vollendetsten Stufe der Architektur, einer der sozialistischen Ordnung, eigenen architektonischen Stufe.

Den komplexen Ausbau des Territoriums als einen kontinuierlichen, immerwährenden Vorgang betrachtend, erstrebt man die strikte Koordinierung der Systematisierung und des Ausbaus des Territoriums mit der vorgesehenen Planifizierung der Volkswirtschaft und werden die aus der Anwendung dieses ökonomischen, unserer sozialistischen Ordnung eigenen Gesetzes entstehenden Ergebnisse entsprechend ausgewertet.

Auf dieser Linie hat sich nach und nach eine intensive Tätigkeit der territorialen Systematisierung entwickelt und man schritt zur Ausarbeitung einer theoretischen Fundamentierung und einer praktischen Methodologie, die geeignet waren, den Weg des Studiums und der Planung sowohl im Zentralinstitut (ISCAS) als auch in den Regional- und Rayon-Instituten zu weisen.

Der Verfasser des Artikels führt einige Beispiele in diesem Sinne an: Systematisierung des Kohlenbeckens im Jiu-Tal; Studium der städtebaulichen Folgen der Kohlen- und Erdölförderung und der energetischen Entwicklung in der Region Oltenia-Argeş: Analysierung im Hinblick auf die Wahl der Anlagen und auf die Feststellung der Folgen, die aus dem Vorhandensein wichtiger Industriekomplexe auf dem Territorium entstehen, wie in Craiova, Slatina, Baia-Mare, Luduş, Suceava; Studium hydrographischer Becken über die Ausbaupläne der betreffenden Wasserläufe und die Folgen für das Regionalterri-

torium und die am Ufer liegenden Ortschaften ; Studium einiger Vorstadtgebiete ; durchgeführte Studien für das Gesundheitsministerium über die Entwicklung von Badeorten ; die komplexe Systematisierung des Donaudeltas, der Schwarzmeerküste sowie auch vieler anderer Regionen.

Gleichzeitig — führt der Verfasser aus — wurden eine Reihe von Studien ausgearbeitet für die Systematisierung ländlicher Anlagen auf Grund einer komplexen Systematisierung der rayonnalen Produktion und Wirtschaft mit vorwiegend landwirtschaftlichem Charakter im Hinblick auf die Behebung des Unterschiedes zwischen Dorf und Stadt.

Der Verfasser spricht des weiteren über einige Neuerungsprinzipien, die in der Theorie und städtebaulichen Praxis in bezug auf die Methodologie der sozialistischen Um estaltung der Städte festgelegt wurden und die Lösung der für städtebau. liche Organisierung und Konstruktion spezifische Bauaufgaben im Zeitabschnitt der Vollendung der sozialistischen Ordnung. Im Bestreben, diese Grundsätze zu verallgemeinern, wurden in den letzten Jahren Systematisierungsskizzen ausgearbeitet, in welchen der Verfasser die direktiven Pläne einiger großer Städte anführt und zwar: Bukarest, Galatz, Cluj, Ploieşti, Braşov, Constanza, Oradea, Jassy, Craiova, Timişoara usw. wie auch einiger bedeutender Industriestädte, einiger neuerbauter Städte, Badeorte und dergleichen.

Abschließend bezieht sich der Verfasser des Artikels auf die Details der städtischen Systematisierung und nennt eine Reihe von hauptsächlichen Schlüssen, die der Planung von Konstruktionen städtebaulicher Anlagen in der gegenwärtigen Etappe zugrundeliegen sollen.

Prof. Arch. Marcel Locar — KONSTRUKTION VON WOHN- UND SOZIAL-KULTURELLEN BAUTEN (S. 40). Der Verfasser behandelt in seinem Artikel die Entwicklung der Architektur in der RVR, im Sektor für sozial-kulturelle Bauten während der letzten zwanzig Jahre. Die wichtigen, den Architekten auferlegten Aufgaben für die Gewährleistung entsprechender Bedingungen zur Unterbringung und Erfüllung der Lebensnotwendigkeiten der stetig anwachsenden Stadtbewölkerung haben aus dem städtebaulichen Prozeß ein staatliches Hauptproblem gemacht, einen integrierenden Bestandteil der Entwicklungspläne der Volkswirtschaft. In der Folge hat sich in der rumänischen Architektur ein neues Programm herausgebildet, jenes der Massenwohnung, entworfen in großen städtebaulichen Anlagen, versehen mit sozial-kulturellen, in Einheiten zusammengeschlossenen Einrichtungen.

Die Bilanz der zwanzigjährigen Tätigkeit in diesem Sektor der Architektur zeigt zahlreiche neuerbaute Städte — die Städte im Jiu-Tal, die Städte Onești, Victoria, Dr. Petru Groza usw. ; große Anlagen in Bukarest, Braşov, Ploieşti, Konstanza, Piteşti, Cluj, Oradea, Baia-Mare usw. usw. ; neue Viertel in den Städten Reşiţa, Hunedoara, Galatz, Braşov und in vielen anderen.

Allein in den Jahren 1960—1963 wurden in den ländlichen Gebieten mehr als 383 000 Wohnungen in einer großen Vielfalt von Typenprojekten gebaut.

Auf dem Gebiete des Wohnungsbaus haben die immer größer und anspruchsvoller werdenden Programme eine Reihe von wichtigen Problemen in bezug auf die Qualität des Komforts, der Betrieblichkeit und Abschlußarbeiten, in bezug auf die Einführung der besten Methoden zur Steigerung des Volumens und Bautempos aufgeworfen sowie auch in bezug auf die Vertiefung der wirtschaftlichen Probleme.

Das Entwicklungstempo des Wohnungsbaus hat die Industrialisierung des Bauprozesses als eine objektive Notwendigkeit auferlegt und demzufolge auch jene der Plantypisierung. Infolgedessen ist die Konstruktion der Gebäude in Großplattenbauweise von 5% im Jahre 1960 auf 15,8% in 1963, und mit Gleitschalung von 0,9% in 1961 auf 9,7% in 1963 gestiegen.

Eine besondere Aufmerksamkeit wurde der Konstruktion von Gebäuden auf dem Gebiete des Unterrichts (Schulen, Schulkomplexe für professionelle Ausbildung, höhere Lehranstalten, Universitätskomplexe, versehen mit Heimen, Kantinen usw.) gewidmet.

Desgleichen hat die Errichtung von Kulturheimen in Dörfern, von Kulturhäusern in Städten, Syndikatsklubs — richtige Kulturpaläste, mit Vorstellungssälen, Bibliotheken, Sälen für Studienzirkel, Ausstellungen usw. — in den zwanzig Jahren seit der Befreiung einen besonderen Aufschwung genommen. Gleichzeitig hat sich das Netz von Lichtspieltheatern auf Grund von vielverwendeten Typenprojekten ausgeweitet.

Auf dem sanitären Gebiet hat sich ein umfassendes Bauprogramm verwirklicht und steht im Begriffe sich weiterhin zu vervollständigen, angefangen von ärztlichen Dienststellen bis zu großen Krankenhäusern mit Polikliniken oder großen Spezialeinheiten wie das Onkologische Institut in Cluj, die Gebäranstalt in Bacău usw. usw.

Die in den großen Wohnbaukomplexen eingeordneten Handels- und Versorgungsnetze wurden auf neuen städtebaulichen Prinzipien errichtet. Zur Erfüllung der täglichen und periodischen Erfordernisse der Bewohner, wurden Handelspunkte, -komplexe oder -zentren, in separaten Gebäuden untergebracht.

Zu den von Hunderttausenden ausländischen Besuchern bewunderten Bauten an der Schwarzmeerküste, kommen noch neue hinzu u.zw. Touristenhotels, Schutzhütten, Restaurants.

Die Realisierung großer Sportkonstruktionen spiegeln die umfassende sportliche Bewegung in Rumänien : große Stadien, Sportsäle, Sportkomplexe.

Das architektonische Schaffen in den zwanzig Jahren seit der Befreiung hat nicht nur eine erstaunliche quantitative Entwicklung erfahren, sondern auch eine qualitative Entwicklung auf der Linie einer eigenen, mit lokalen spezifischen Elementen bereicherten Mannigfaltigkeit.

Unter dem Titel ERHALTUNG UND WIEDERHERSTELLUNG HISTORISCHER DENKMÄLER IN UNSEREM LANDE IN DEN JAHREN DER VOLKSMACHT, bringt Prof. Arch. *Grigore Ionescu* einen kurzgefaßten Bericht über die Bedeutung der von Partei- und Staatsleitung angewandten Sorgfalt in der Tätigkeit der Bewahrung historischer Denkmäler in Rumänien sowie auch über die fruchtbringende Arbeit des Spezialistenkollektivs der Leitung für Historische Denkmäler. (S. 54).

★

Bezugnehmend auf Auszüge aus verschiedenen ausländischen Architekturzeitschriften, veröffentlicht unsere Zeitschrift — unter dem Titel AUSLÄNDISCHE FACHZEITSCHRIFTEN ÜBER ARCHITEKTONISCHE REALISIERUNGEN IN DER RVR — eine Sammlung von Meinungen von Architekten und Fachleuten über die rumänische Architektur in den zwanzig Jahren seit der Befreiung.

Wie üblich, bringt die Zeitschrift zum Schluß eine Chronik über die Tätigkeit des Architektenverbandes der RVR im Juni und Juli ds.J.

СОДЕРЖАНИЕ

Журнал посвящает этот номер XX-ой годовщине освобождения Румынии из-под фашистского ига, помещая ряд статей, в которых отображаются большие достижения в области архитектуры за эти двадцать лет, в которых страна — под водительством Румынской Рабочей Партии — осуществила коренные преобразования.

★

На страницах журнала помещены на первом плане заключения ряда архитекуоров приглашенных редакцией выжазаться по поввдч архитектурных достижений за двадцать лет народно-демократического строя и по современным проблемам в области архитектуры. (стр. 4)

В журнале также публикуются несколько фотосников нового ансамбля жилблоков зоны старого и нового вокзала города Констанца, архитекторы — проектировщики которого получнли Государственую премию на 1964 г. (стр. 9)

Проф. арх. Ладислав Адлер — СОВРЕМЕННЫЕ ТЕМЫ ПРОМЫШЛЕННОЙ АРХИТЕКТУРЫ В НАШЕЙ СТРАНЕ (стр. 12). Представленная до 23 августа 1944 г. лишь несколькими промышленными единицами, промышленная архитектура выказала после освобождения буйное развитие, отражение социалистической индустриализации Р.Н.Р. В результате постановлений национальной Конференции Румынской Коммунистической Партии, имевшей место в 1945 году, сотни новых фабрик и заводов появились на карте Румынии, а другие несколько сотен были восстановлены. Количественный прыжок был восподнен и качественным, который может быть прослежен во времени и в пространстве по многочисленным достижениям в области послевоенной индустриальной архитектуры. Прокатные станы, сталелитейные заводы, доменные печи, литейные заводы, промышленные комплексы, энергетические централи, теплоцентрали и гидроцентрали представляют лишь обобщение деятельности тех свыше 400 архитекторов и 11000 техников, которые работают на проектировании промышленных объектов.

В статье выявляются далее вкратце тенденции румынской индустриальной архитектуры, темы и задачи, которые выдвигают ее развитие и которые — как это подчеркивает автор — должны найти свое дальнейшее усовершенствование в будущих проектировочных работах.

Эти новые темы относятся, в первую очередь, к наиболее подходящему выбору места на территории для промышленных предприятий и как вывод к систематизации индустриальных зон. В самой систематизации предприятий появились также новые тенденции, которые отображаются в составлении и в композиции ансамбля генерального плана. Новые темы относящиеся как к основным решениям, замыслу, так и к строительной и пластичной структуре выдвигаются и при решениях зданий в собственном смысле и промышленных построек как производственных, так и подсобных. В то же время новая и настойчивая тематика ставит упор на условия труда, удобство рабочих на рабочем месте.

Современные темы относящиеся к размещению промышленных предприятий, расширили известные условия по выбору места как для целых зон, так и для отдельных предприятий. Выбор территории производится в видах известных интересов соответствующих экономике и хозяйственной политике в государственном масштабе. В этом смысле были разрешены размещения некоторых крупных комбинатов, как например комбинатов в Галаце, Сэвинешть и т.д. Точно также группировка промышленных предприятий по зонам и систематизация этих зон явилась как объективная необходимость исходя из больших капиталовложений (в нынешнем шестилетнем плане 150 миллиардов лей на промышленность), так и из выгод, которые предоставляет сотрудничество между предприятиями из зоны и вне зоны, между промышленными и жилыми зонами.

Другой актуальной темой с широкими технико-экономическими и социал-политическими последствиями является постройка в сельской или пригородной среде больших агрозоотехнических единиц, с подчеркнутым индустриальным характером настоящих «птичьих фабрик», настоящих «овощных фабрик».

Что касается составления и композиции в ансамбле генерального плана, современная главная тема для решения ее относится к применению принципа уплотнения зданий со всеми последствиями вытекающими из этого обстоятельства. Этот же принцип применяется к социал-административным зданиям в рамках предзаводских площадей. Быстрый прогресс техники внес новые элементы определяющие новые задачи и тематики в области промышленного проектирования, соответственно, в решении генерального плана. Это обстоятельство было принято к сведению, также как и программы создаваемых промышленных предприятий, которые постоянно обновляются, требуя новую технологию и новое оборудование. Заводской транспорт отмечает также важные изменения в замысле, которые вносят также и со своей стороны изменения в экономике по ансамблю генерального плана.

Автор статьи широко развивает далее другую проблему промышленного проектирования, проблему появившуюся в ходе работ и которая была с успехом решена или находится еще в стадии решения: типовое проектирование в промышленности с широким использованием заранее заготовленных строительных елементов. Типизация и предварительная заготовка элементов выказывают тенденцию приобретать все более возрастающее значение в области промышленной архитектуры, если иметь в виду что материальная база постоянно эволюционирует: появляются новые материалы более эффективные, мощность оборудования по изготовлению и сборке предварительно заготовленных элементов возрастает и т.д.

В заключение в статье говорится об одном из главных постулатов нашей социалистической архитектуры и который является предметом большой важности и в промышленном проектировании: создание наилучших рабочих условий для проявления деятельности трудящихся из Р.Н.Р., посредством архитектуры внутренних пространств соответствующих фабричных цехов и посредством социал-санитарного снабжения на высоком уровне.

Проф. арх. Густав Густи — ДВАДЦАТЬ ЛЕТ КОМПЛЕКСНОЙ СИСТЕМАТИЗАЦИИ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ОБСТРАИВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ (стр. 26). Структуральными демографико-социальными переменами, благодаря усиленным темпам развития процесса градостроительства, а также и заботой для поднятия жизненного уровня всего населения объясняются миллиардные затраты с тенденцией к постоянному повышению, которые румынское государство ассигнует для городских построек для обеспечения трудящихся удобными жилищами. Постройка жилых помещений разрешается в общем в рамках городских ансамблей с возрастающей комплексностью, которые составят высшую форму содержания процесса городского жилья в социалистическом обществе, которое завершается в Р.Н.Р. Этим объясняется и значимость уделяемая в Р.Н.Р. градостроительству полагаемому самой комплексной ступенью архитектуры, архитектурной ступенью свойственнной социалистическому режиму.

Принимая комплексную застройку территории как процесс непрерывный, продолжительный, преследуется строгая координация систематизации и территориальной застройки с плановыми наметками народного хозяйства, полностью используя последствия вытекающие из господства этой экономической закономерности свойственной нашему режиму.

По этой линии развивалась интенсивная деятельность по территориальной систематизации и было положено начало выработке теоретического обоснования и практической методологии в состоянии ориентировать пути исследований и проектирования как в центральном институте (ИСКАС), так и в областных институтах и отделах.

Автор статьи приводит в этом смысле некоторые примеры: систематизация каменноугольного бассейна в Долине Жиу; исследование урбанистических последствий каменноугольных, нефтяных выработок и энергетических развитий в области Олтения-Арджеш; анализ относящийся к выбору места для застройки и к установлению последствий вытекающих из наличия на территории значительных промышленных предприятий, как например, в Слатина, Байя—Маре, Лудуш, Сучава: изучение некоторых гидрографических бассейнов с точки зрения устройства водных потоков и последствий для областной территории и прибрежных местностей; исследование некотрых подгородных территоий; исследования произведенные для Министерства Народого здоровья относительно расширения сети бальнеолоеических местностей; Комплексная систематизация Дунайской дельты, побережья Черного Моря, а также и многих других областей.

В то же время — отмечает автор — был произведен ряд исследований для систематизации сельских поселений, на основе комплексной систематизации производства и районного хозяйства с преимущественным сельскохозяйственным профилем в видах ликвидации разницы между городом и селом.

Далее автор статьи касается некоторых новаторских принципов установленных в процессе замысла и урбанистической практики относящихся к методологии социалистического преобразования городов и к разрешению специфических организационных и градостроительных проблем в период завершения социалистического строя. Как следствие обобщения этих принципов за последние годы были выработаны новые эскизы по систематизации, среди которых автор перечисляет генеральные планы некоторых больших городов как: Бухарест, Галац, Клуж, Плоешть, Брашов, Констанца, Орадя, Яссы, Крайова, Тимишоара и т.д., а также некоторых крупных промышленных городов, некоторых вновь построенных городов, курортов и других.

В заключение автор ссылается на детали городской систематизации и приводит ряд принципиальных заключений ведущих к направлению проектирования в нынешней стадии строительства урбанистичесаких ансамблей.

Проф. арх. Марчел Локар — **ПОСТРОЙКА ЖИЛЫХ И СОЦИАЛ-КУЛЬТУРНЫХ ЗДАНИЙ В Р.Н.Р.** (стр. 40). Автор посвящает свою статью эволюции архитектуры в Р.Н.Р. за двадцать лет в секторе социал-культурных построек. Важные задания переданные архитекторам для обеспечения соответствующих условий для расквартирования и для удовлетворения бытовых потребностей городского населения в неустанном росте создали из процесса городской застройки важную государственную задачу, неотъемлемую часть планов по развитию народного хозяйства. Как следствие, в румынской архитектуре наметилась новая программа, а именно касающаяся массового жилого помещения мыслимого в больших урбанистических ансамблях, застроенных социально-культурными зданиями, разбитых на отдельные единицы.

Итог двадцатилетней деятельности в этом секторе архитектуры показывает построение многих новых городов как, например, города в Долине Жиу, города: Онешть, Виктория, Д-р Петру Гроза и т.д.; крупные ансамбли в Бухаресте, Брашове, Плоешть, Констанце, Питешть, Клуж, Орадя, Байя Маре и т.д. и т.д.; новые кварталы в городах: Решица, Хунедоара, Галац, Брашов и многие другие.

В сельской среде лишь между 1960—1963 гг. построено свыше 383 000 жилых домов в большой гамме типовых проектов.

В области постройки жилых помещений все большие и большие требования предъявляемые к программам подняли ряд важных задач, касательно качества удобств, функциональности и отделки, касательно внедрения самых лучших методов для увеличения объема и темпа конструкций, а также и углублени экономических заданий.

Темп развития строительства жилых зданий привел с объективной необходимостью к индустриализации строительного процесса и как следствие и к типизации проектирования. В результате постройка зданий из больших панелей возросла с 5 % в 1960 году до 15,8 % в 1963 году, а строительство на скользящих опалубках — с 0,9 % в 1961 году до 9,7 % в 1963 году.

Особое внимание было уделено строительству зданий в области народного просвещения (школы, профессиональные школьные комплексы, институты высшего образования, университетские комплексы, оснащенные общежитиями, столовыми и т.д.).

Равным образом строительство сельских культурных изб, городских домов культуры, профсоюзных клубов, которые являются настоящими дворцами культуры с зрительными залами, библиотеками, залами для научных кружков, выставок и т.д., выявило особый подъем за двадцать лет со дня освобождения. Кинематографическая сеть развилась за то же время на основе типизированных проектов на большую посещаемость.

В области народного здравия осуществлена и продолжает осуществление обширная программа строительства, начиная с диспансеров и до больших больниц сгруппированных с поликлиниками или с крупными специализированными единицами, как например, Онкологический Институт в Клуже, Родильный дом в Бакэу и т.д., и т.д.

Сети: торговая и по обслуживанию, включенные в крупные жилищные ансамбли, были построены на новых урбанистических принципах для наилучшего удовлетворения ежедневных и периодических запросов жителей через пункты, комплексы или торговые центры размещенные в отдельных помещениях.

Конструкции на побережьи Черного Моря, пользующиеся оценкой тысяч иностранных посетителей восполнены строительством туристских гостиниц, туристских баз, ресторанов.

Осуществление большого спортивного строительства отображает широкое развитие спортивного движения в Румынии под видом: больших стадионов, спортивных залов, спортивных комплексов.

Архитектурное творчество за двадцать лет со дня освобождения показало не только значительное количественное, но и качественное развитие по линии собственной разновидности обогащенной специфическими местными элементами.

Под заголовком **СОХРАНЕНИЕ И ВОССТАНОВЛЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКИХ ПАМЯТНИКОВ, НАШЕ ИСКУССТВО В ГОДЫ НАРОДНОЙ ВЛАСТИ** проф. арх. **ГРИГОРИЕ ИОНЕСКУ** представляет краткое изложение заботливой деятельности партии и государства по сохранению исторических памятников в Румынии, а также успешной деятельности в том же направлении коллектива специалистов при Дирекции Исторических Памятников. (стр. 54)

★

Цитируя выдержки из различных зарубежных журналов по архитектуре, наш журнал помещает под заголовком **ИНОСТРАННАЯ ПРЕССА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ ОБ АРХИТЕКТУРНЫХ ДОСТИЖЕНИЯХ В Р.Н.Р.** — краткий конспект мнений зарубежных архитекторов и специалистов о румынской архитектуре за двадцать лет истекших со дня освобождения.

Как всегда журнал в заключение приводит Хронику деятельности Союза Архитекторов из Р.Н.Р. за месяцы июнь и июль с. г.

40538 B

LEI 15

arhitectura RPR

E 1689

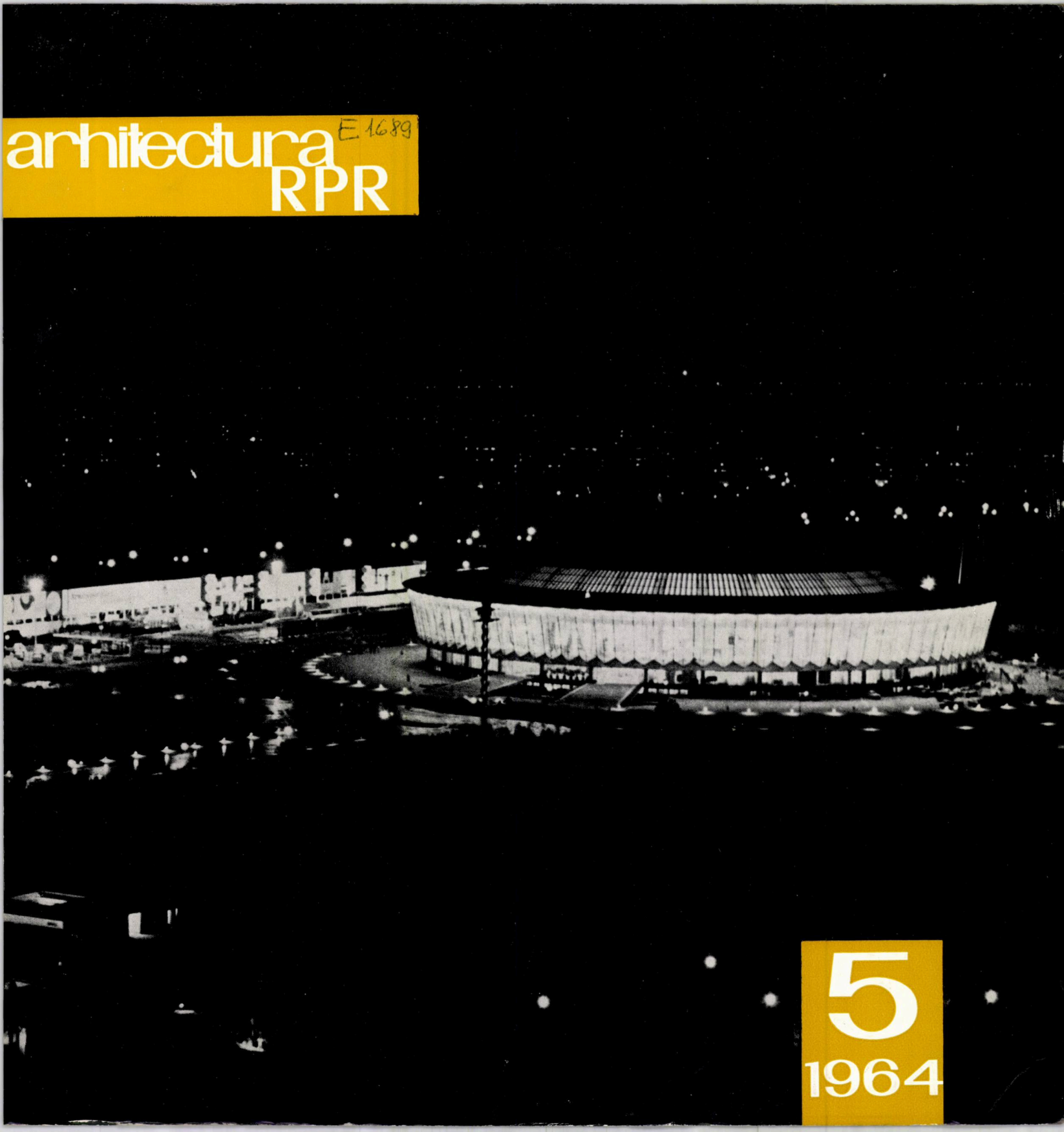

5
1964

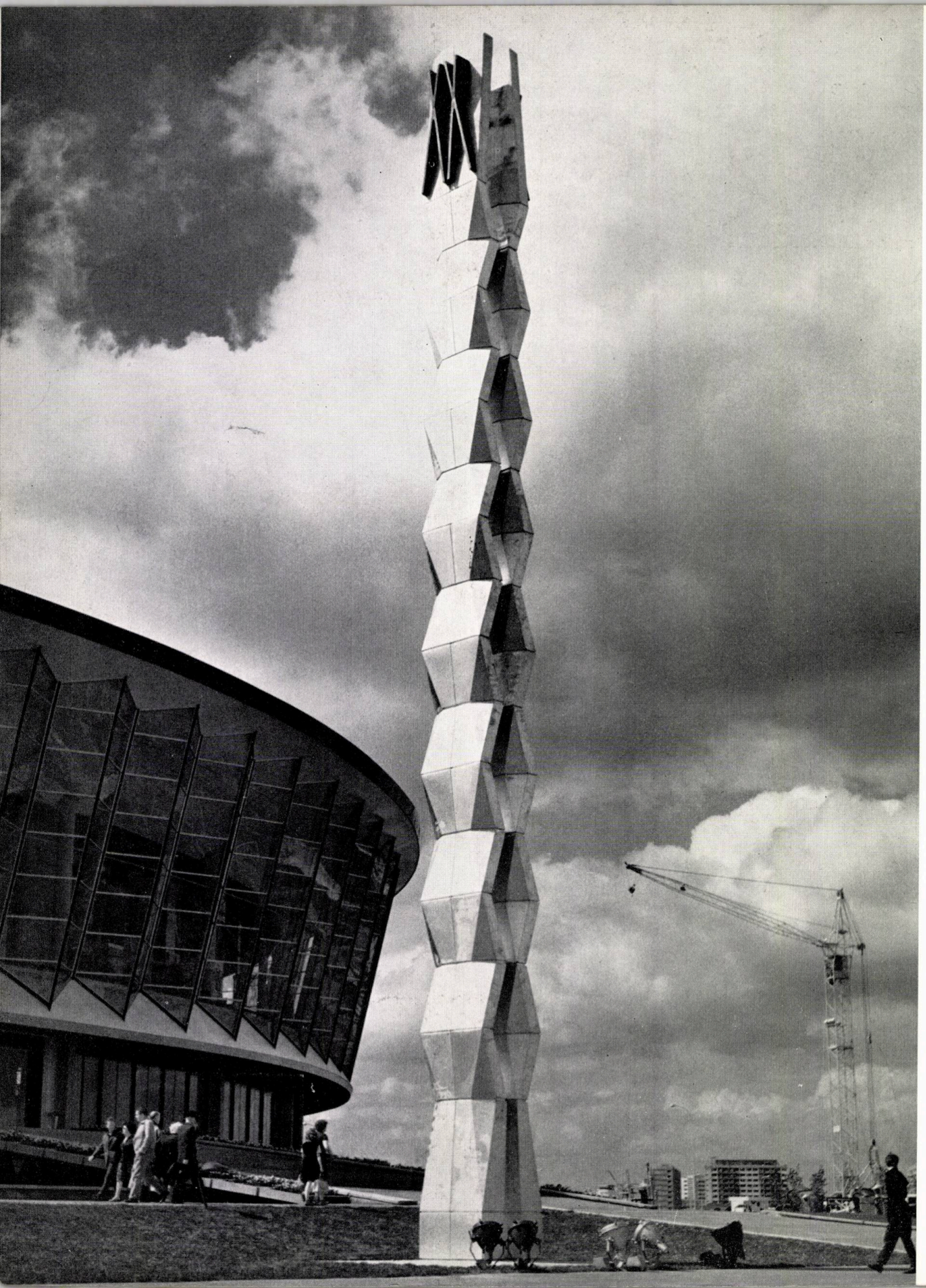

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

E 1689

s u m a r

EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE

Conf. arh. Gheorghe Pavlu, arh. Victor Sebestyen — PROIECTAREA ANSAMBLULUI EXPOZIȚIEI REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE — 2

● **CONSTRUCȚII INDUSTRIALE**

Arh. Mircea Enescu — COMPLEXUL INDUSTRIAL MILITARI — BUCUREȘTI — 22

Arh. Alexandru Popescu-Necșești — UZINA METALURGICĂ DIN IAȘI — 30

Arh. Lucia Gheorghiță — CONCURS DE HALE UNIVERSALE — 34

* * — NOI REALIZĂRI DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE — 39

● **EXPOZIȚII**

Arh. Heinz Novac — EXPOZIȚII ECONOMICE REALIZATE DIN ELEMENTE PREFABRICATE ȘI REFOLOSIBILE — 42

400 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MICHELANGELO

Arh. Marcel Melicson — MICHELAGNIOLO BUONARROTI, ARHITECT FLORENTIN — 46

● **CRONICA**

Arh. Constantin Moșinschi — SEMINARUL ITALO-ROMÎN DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM — 54

Arh. Aurelia Teodorescu, arh. Emilian Machedon — PE MARGINEA UNEI DEPLASĂRI DOCUMENTARE ÎN FRANȚA — 55

Prof. arh. Grigore Ionescu — AL II-LEA CONGRES AL ARHITECȚILOR ȘI TEHNICIENILOR SPECIALIȘTI ÎN RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE — 56

● **RECENZII — BIBLIOGRAFIE**

5

ANUL XII NR. 5 (90) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

Conf. arh. GHEORGHE PAVLU,
arh. VICTOR SEBESTYEN
laureat al Premiului de Stat

PROIECTAREA EXPOZIȚIEI

Proiectant general al expoziției: ISCAS

Șeful colectivului de proiectare: prof. arh. Ascanio Damian.
Șef de proiect complex: arh. Victor Sebestyen, laureat al Premiului de Stat.
Șef de proiect al planului de ansamblu și coordonatorul general al proiectelor de investiție: arh. Ludovic Staadecker, laureat al Premiului de Stat.
Coordonator general al lucrărilor de execuție și al proiectelor lucrărilor edilitare: ing. Ion Pavlovici.
Șeful colectivului de rezistență: ing. Alfred Boverman.
Șeful colectivului de proiectare pentru drumuri și sistematizări verticale: ing. Nicolae Draganovici.
Șeful colectivului de proiectare pentru iluminat public și sonorizare: ing. Dumitru Munteanu.
Șeful colectivului de proiectare pentru alimentare cu apă și canalizare: ing. Stelian Toader.
Șeful colectivului de proiectare pentru organizarea șantierului: ing. Constantin Mustață.
Șeful colectivului de proiectare pentru mobilier: arh. Camil Roguski.

Colectivul de proiectare pentru expoziția din pavilionul „A"

Arhitectură: arhitecții Liliana Dinescu, Gheorghe Filipeanu, Lidia Ghelman, Horea Hudiță, Leon Strulovici.
Grafică și decorație: colectivele conduse de graficienii Magda Ardeleanu, Val Munteanu, Iosif Molnar; arhitecții Mircea Coradino, Eugen Dobrotă, Jeromme Kofler, Eduard Marcovici.
Grafică cu caracter general: grafician Magda Ardeleanu; arh. Eduard Marcovici.

Colectivul de proiectare pentru expoziția din pavilionul „B"

Arhitectură: arhitectii Mihai Enescu (șef de proiect), Constantin Dobre, Bogdan Gheorghiu, Adriana Țiulescu.
Grafică: graficienii Sergiu Georgescu, Eugen Mihăiescu; arhitecții Florica Vasilescu, Radu Patrulius

Alte lucrări

Șef de proiect al pavilionului culturii: arh. Richard Bordenache.
Întocmitor al pavilionului de informații: arh. Dan Voicu.
Șef de proiect al cinematografului în aer liber: arh. Liliana Belea.
Șefi de proiecte ale magazinelor A1, A2, A3, A4 și « Miorița »: arhitecții Horea Hudiță, Lidia Ghelman, Egon Wiener.
Arhitecții Gabriel Cristea și Dinu Gheorghiu, responsabili ai colectivelor pentru decorație, împreună cu graficienii Manole Teodorescu, Anton Perussi, Lipa Alămaru, pentru grafica plafoanelor exterioare.
Responsabila colectivului de grafică pentru pavilionul culturii: arh. Florica Vasilescu.
Coloana decorativă din fața pavilionului central: arh. Valentin Iorga, sculptorul Cristea Grosu.
Panoul principal al pavilionului « B »: sculptorii Alexandru Gheorghiță, Georgeta Caragiu; arhitecții Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea, Radu Mănăilă.
Șeful colectivului de grafică pentru semnale și panouri: grafician Hainoroc Constantinescu.
Coloana decorativă din parcul Herăstrău: sculptorul Eugen Ciucă.
Statuia din curtea interioară a restaurantului « Miorița »: sculptorul Mac Constantinescu.
Panoul principal (elaborat pe baza unei idei a artistului emerit Jules Perahim și a arhitectului Aurel Stoicescu): arhitectii Gabriel Cristea, Dinu Gheorghiu, Radu Mănăilă, Toma Olteanu
Proiectele pentru platforma industriei petrolului și chimiei, precum și standul de mase plastice au fost executate de MIPCh: ing. Alexandru Makarovitsch (șef de proiect), Gheorghe Nițulescu.

Am avut cinstea de a face parte din colectivul de arhitecți, ingineri, graficieni și decoratori care au primit sarcina de a elabora proiectul pentru Expoziția realizărilor economiei naționale, măreață trecere în revistă a douăzeci de ani de victorii în domeniul economiei, tehnicii, științei și culturii din patria noastră socialistă.

Ca arhitecți, încadrați în procesul de proiectare de mai bine de 15 ani, ne-am putut da seama de creșterea vertiginoasă a potențialului economic al patriei noastre. Dacă în 1956, cînd au început lucrările pentru realizarea ansamblului central din Galați, pentru realizarea a cca. 200 de apartamente au fost necesari doi ani, azi construim la Galați într-un singur an între 2 500—3 000 apartamente. În numai opt ani, ritmul de execuție a apartamentelor în acest oraș a crescut de cca. 25 ori. De asemenea, colaborînd în decursul acestor 15 ani la elaborarea mai multor schițe de sistematizare, ne-am putut da seama de creșterea și dezvoltarea marilor unități industriale, indiferent dacă era vorba de extinderea unor unități existente, de modernizarea lor sau de crearea altora noi ; toate acestea contribuiau, fiecare în ramura respectivă, la creșterea generală a producției, la ridicarea productivității muncii, la industrializarea țării noastre.

Cu toate că nu eram străini de ritmul rapid de dezvoltare, deși cunoșteam, prin exemplul orașelor și al regiunilor pentru care am lucrat, cît de rapidă și amplă este dezvoltarea economiei noastre, am rămas totuși uimiți în ultimele săptămîni ale activității noastre în cadrul colectivului de proiectare a Expoziției realizărilor economiei naționale. În ultimele zile, cînd stăteam aproape exclusiv pe șantier și cînd dintr-o clipă într-alta pe platformele pregătite soseau

ANSAMBLULUI REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAŢIONALE

Vedere de noapte a pavilionului central

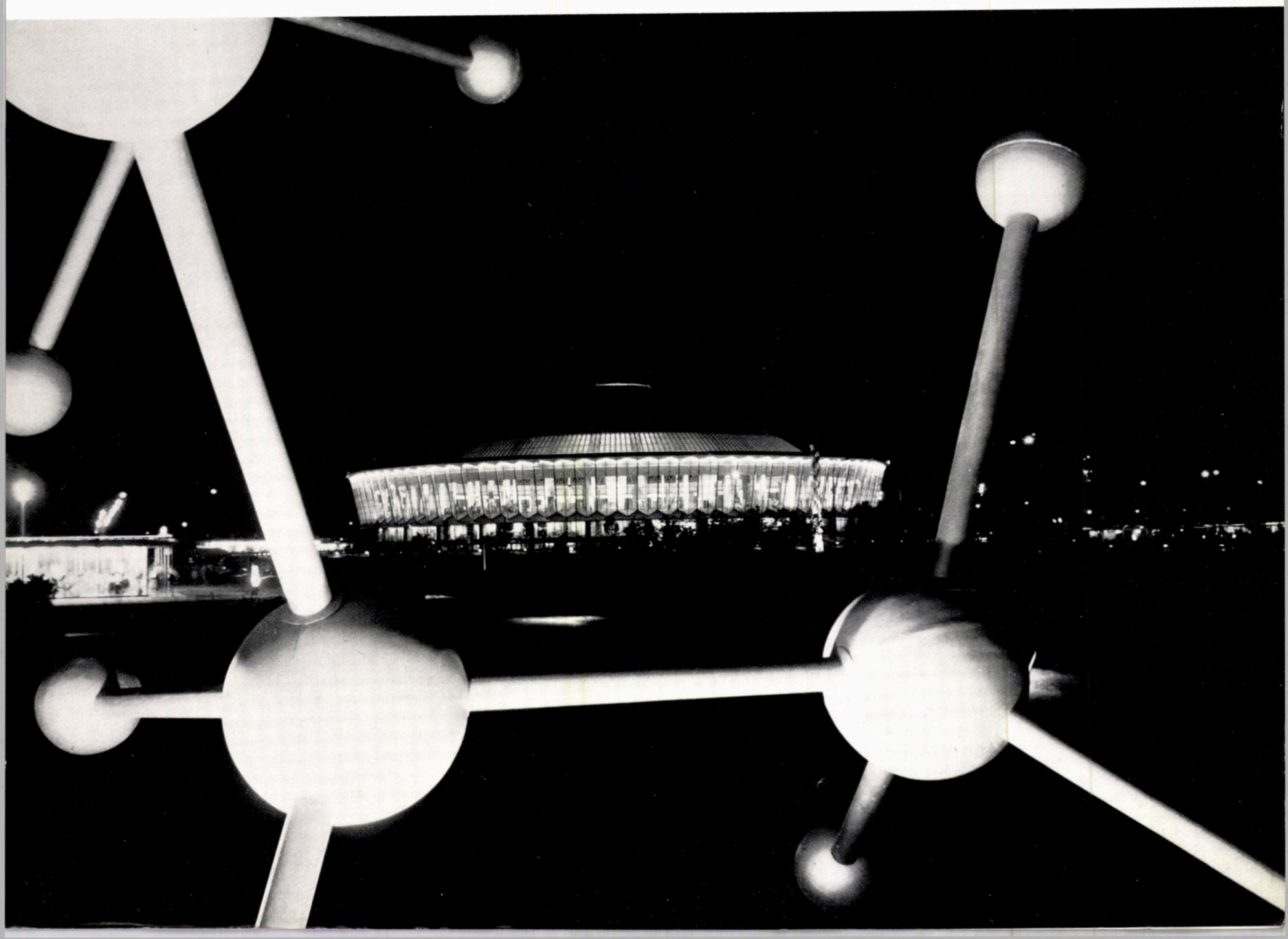

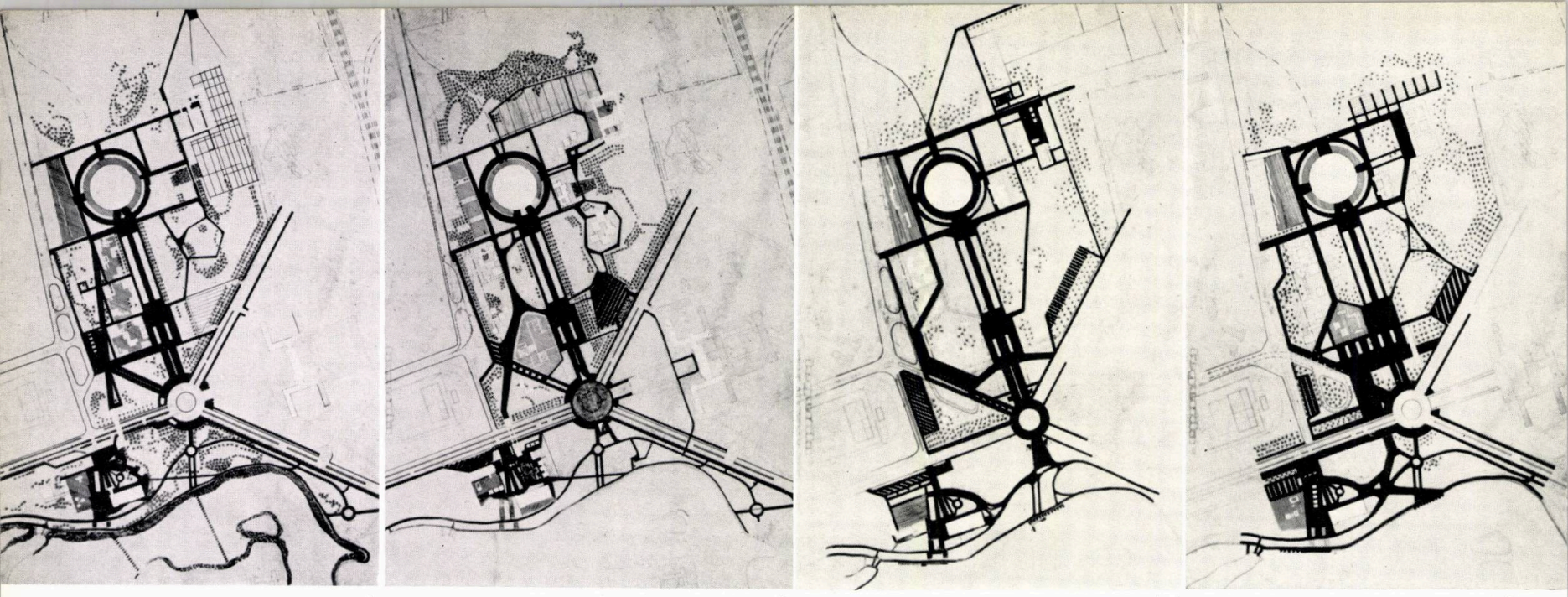

a 1 a 2 b 1 b 2

Variantele planului general de amenajare a expoziției

diferitele exponate și începea montajul lor, ne-am dat seama ce înseamnă realmente această dezvoltare care a transformat radical toate ramurile economiei noastre naționale.

Indiferent dacă este vorba de gama deosebit de variată și de înalta tehnicitate a mașinilor-unelte, de machetele marilor combinate chimice, de schema de electrificare a țării, de combinatele alimentare sau produsele industriei ușoare, exponatele reprezentînd cele mai bune exemple ale tehnicității și posibilităților noastre vorbesc în modul cel mai convingător despre uriașul drum parcurs în acești 20 de ani.

Strînse într-o singură incintă, redînd în mod fidel chipul economiei noastre în plină dezvoltare, aceste exponate oglindesc — pe lîngă munca harnică depusă de întregul popor pentru realizarea lor — succesele obținute de țara noastră sub conducerea înțeleaptă a partidului, pentru transformarea fundamentală a chipului și structurii ei economice într-o perioadă istorică deosebit de scurtă.

Sarcina de cinste primită de colectivul nostru de a crea cadrul necesar pentru punerea în valoare a acestor exponate, pentru a înlesni înțelegerea drumului parcurs și perspectivele mărețe care se deschid dezvoltării noastre, era o sarcină dificilă și deosebit de complexă și care trebuia realizată într-un timp extrem de scurt.

Prima problemă care s-a ridicat a fost de a se asigura acestei manifestări grandioase un cadru de o amploare adecvată, care să fie la înălțimea realizărilor noastre. Trebuie să subliniem că în acest sens colectivul de proiectare, în frunte cu tov. prof. arh. Ascanio Damian, a avut un rol activ și hotărîtor, reușind să aprecieze în mod just posibilitățile de realizare și necesitățile, astfel încît soluția de ansamblu propusă să poată fi aprobată și realizată.

Amplasarea în raport cu orașul. Pentru realizarea expoziției a fost ales terenul situat în zona de nord a Capitalei, delimitat la nord de calea ferată spre Constanța și zona Casei Scînteii, iar la sud de Muzeul Satului, Ștrandul Tineretului și terenul Institutului Agronomic; spre est, terenul era delimitat de lacul Herăstrău, iar spre vest el putea fi extins în funcție de nevoile expoziției. Terenul care este, atît ca amplasament cît și din punct de vedere al configurației, foarte propice pentru astfel de manifestări, are însă dezavantajul că este împărțit în două prin artera de circulație de importanță internațională, care constituie și accesul principal în Capitală al vehiculelor ce vin din nord (Ploiești), și prin liniile mijloacelor de transport în comun care — trebuind să ajungă pînă la Combinatul Casei Scînteii — fac ca zona cuprinsă între bd. Mărăști și șos. Kiseleff să nu poată fi integrată în unitatea teritorială a expoziției.

Circulatia orășenească care asigură accesul locuitorilor Capitalei la această zonă a orașului era posibilă exclusiv pe cele două artere ale direcției nord-sud: șos. Kiseleff și bd. Mărăști.

Prima problemă care s-a pus colectivului de proiectare era asigurarea unei legături lesnicioase între diferitele zone ale Capitalei și teritoriul expoziției și mărirea simțitoare a capacității mijloacelor de transport în comun. După o strînsă colaborare cu conducerea și proiectanții de la I.T.B. s-a reușit să se obțină o soluție care, cu ajutorul unor lucrări definitive, să sporească capacitatea mijloacelor de transport în comun și individuale la cca. 28 000 călători/oră/sens, putînd asigura în felul acesta un aflux maxim zilnic de cca. 170—180 000 vizitatori.

Soluția propusă și realizată consta în:

— realizarea firului al III-lea (vestic) al șoselei Kiseleff (hotărît anterior);

— mutarea stației terminus de pe teritoriul expoziției în triunghiul format între șos. Kiseleff, bd. Mărăști și latura nordică a Ștrandului Tineretului și crearea în această zonă a unei mari stații definitive de tramvaie, troleibuze și autobuze;

— realizarea bd. Expoziției care să lege zona pieței Chibrit și Griviția cu zona expoziției și

dotarea acestei artere cu linii de tramvaie și troleibuze, avînd o stație terminus la sud de pavilionul « A » ;

— pentru autovehicule s-au prevăzut două parcaje, unul de cca. 300 mașini, dublînd artera magistrală situată la vest de Casa Scînteii, și unul mai mic, la nord de Muzeul Satului. La dimensionarea parcajelor s-a avut în vedere și posibilitatea utilizării în prezent a unuia dintre cele două fire ale arterei aflate la vest de Casa Scînteii, pentru staționarea mașinilor.

Prin aceste soluții, s-a putut asigura un acces comod la zona expoziției, prevăzută, în funcție de punctele de sosire, cu trei intrări pentru public (exclusiv cele venind direct de la zonele de parcaj) și anume : intrarea principală, dinspre bd. Expoziției, și intrarea în zona pavilionului « B », dinspre șos. Kiseleff. Toate aceste intrări sînt deservite și de mijloace de transport în comun.

Planul de ansamblu al expoziției s-a întocmit ținînd seama în primul rînd de elementele existente, precum și de prevederile referitoare la viitoarea dezvoltare a acestui teritoriu, destinat a găzdui în viitor construcțiile și amenajările permanente necesare unui tîrg internațional.

Pe acest teren se găseau, în afară de cele două pavilioane de expunere (pavilionul Expoziției economiei naționale denumit pavilionul « A » și pavilionul de pe șos. Kiseleff denumit pavilionul « B »), trei vechi puncte comerciale, tribunele și șase grajduri ale vechiului hipodrom, unele amenajări exterioare și lucrări edilitare.

Principiile care s-au avut în vedere la organizarea și sectorizarea teritoriului expoziției au fost :

— legarea pe cît posibil într-un ansamblu unitar a celor două zone de expunere (zona « A » și zona « B » de la lacul Herăstrău) ;

— crearea unor puncte de interes pe întreg teritoriul expoziției și o oarecare dispersare a zonelor de aflux mare al oamenilor, pentru a evita aglomerările exagerate în unele puncte și căi de circulație ;

— o astfel de distribuire a obiectelor și platformelor încît să formeze o zonă închegată, cu o circulație liberă, dar fără a neglija necesitatea existenței unor circuite care să permită vizionarea organizată a întregii expoziții ;

— menținerea și sublinierea importanței compoziționale a axei magistrale ce leagă Piața Scînteii de pavilionul « A » ;

— amplasarea exponatelor cu înălțime dominantă (ca de exemplu sonda 3 DH-200, stîlpii liniei de 400 KV, macaralele-turn etc.) în locuri puse în valoare și vizibile de la mare distanță de pe arterele importante ale orașului sau circulațiile principale interioare ;

Pavilionul central — Vedere de noapte

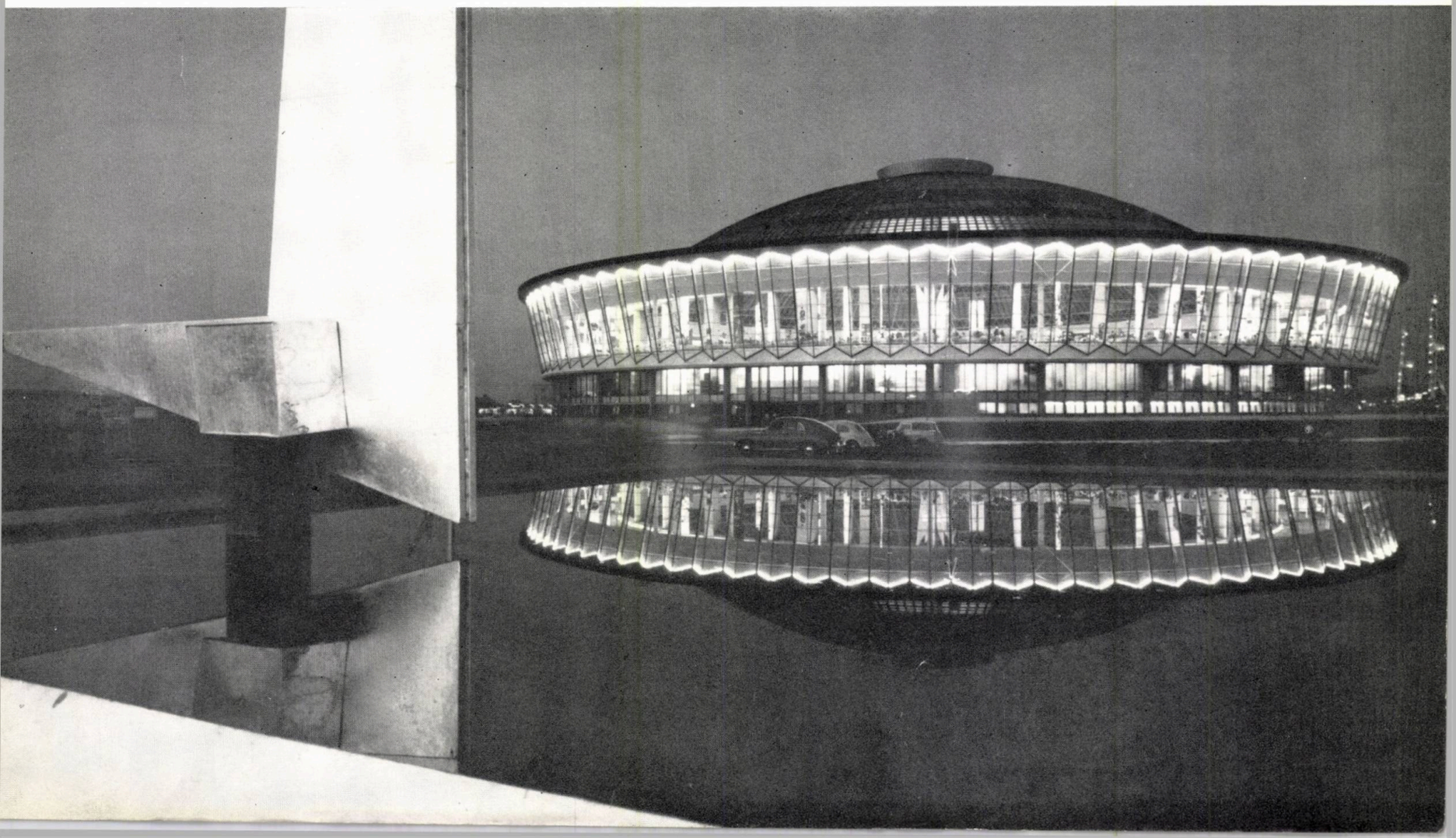

— folosirea unor platforme exterioare și lucrări legate de prezentarea unor exponate pentru delimitarea și încadrarea spațiului.

Pe baza acestor principii s-a elaborat un număr important de variante care în urma recomandărilor primite din partea C.S.C.A.S. și a Biroului Comitetului de organizare a expoziției au fost grupate în două categorii de soluții. Prima categorie, soluțiile « a » (a_1 și a_2) propuneau obținerea unei legături intime între zonele pavilionului « A » și « B » prin intermediul a două pasaje denivelate (unul în zona Pieței Scînteii și unul situat mai la sud, în dreptul intrării principale în zona pavilionului « B »). Cu ajutorul acestor două treceri denivelate cele două zone ale expoziției puteau fi legate în mod nemijlocit, făcînd posibilă și realizarea unui mijloc de transport în comun interior care să asigure un circuit complet de vizitare a întregului teritoriu. În această soluție, mijloacele de transport în comun orășenești urmau să aibe stația terminus în dreptul intersecției bd. Mărăști cu bd. Expoziției, iar circulația de pe bd. Mărăști între acest punct și Piața Scînteii urma să fie întrerupă și deviată pe perioada funcționării expoziției.

Soluțiile din categoria «b» (b_1 și b_2) erau bazate pe propuneri mai realiste și mai conforme cu posibilitățile de realizare într-un timp extrem de scurt. Aceste soluții erau bazate pe o singură trecere denivelată în dreptul Pieței Scînteii, putînd însă asigura o bună funcționare a complexului expoziției și în ipoteza în care această trecere denivelată nu s-ar fi realizat. În această soluție și stația mijloacelor de transport în comun își găsea un amplasament mai favorabil în zona dintre bd. Mărăști și șos. Kiseleff, deservind astfel, mai bine, atît intrarea principală în expoziție cît și Combinatul Casei Scînteii.

Soluția propusă s-a elaborat pe baza variantei b_1 aducîndu-se pe parcurs îmbunătățirile inerente unei adînciri a studiului. Această soluție care concretizează principiile enunțate mai sus, are la bază o circulație liberă, dar care permite și o vizionare în flux continuu a întregii expoziții. Circuitul de vizitare poate fi conceput în diverse

Macheta expoziției →

Perspectivă axonometrică a expoziției

A. Pavilionul central — B. Pavilionul construcții, sistematizare, arhitectură — C. Pavilionul social-cultural și al artei populare · 1. Biroul de informații — 2. Parcaj auto — 3. Cinematograf în aer liber și estradă pentru manifestări cultural-artistice 4. Culturi demonstrative silvice — 5. Culturi demonstrative agricole — 6. Complexe comerciale cu produse industriale și alimentare — 7. Sectorul mașini agricole — 8. Sectorul mine și energie electrică — 9. Sectorul transporturi și telecomunicații — 10. Pavilionul produselor din mase plastice — 11. Șantier petrolier — 12. Sectorul elemente și procedee pentru construcții.

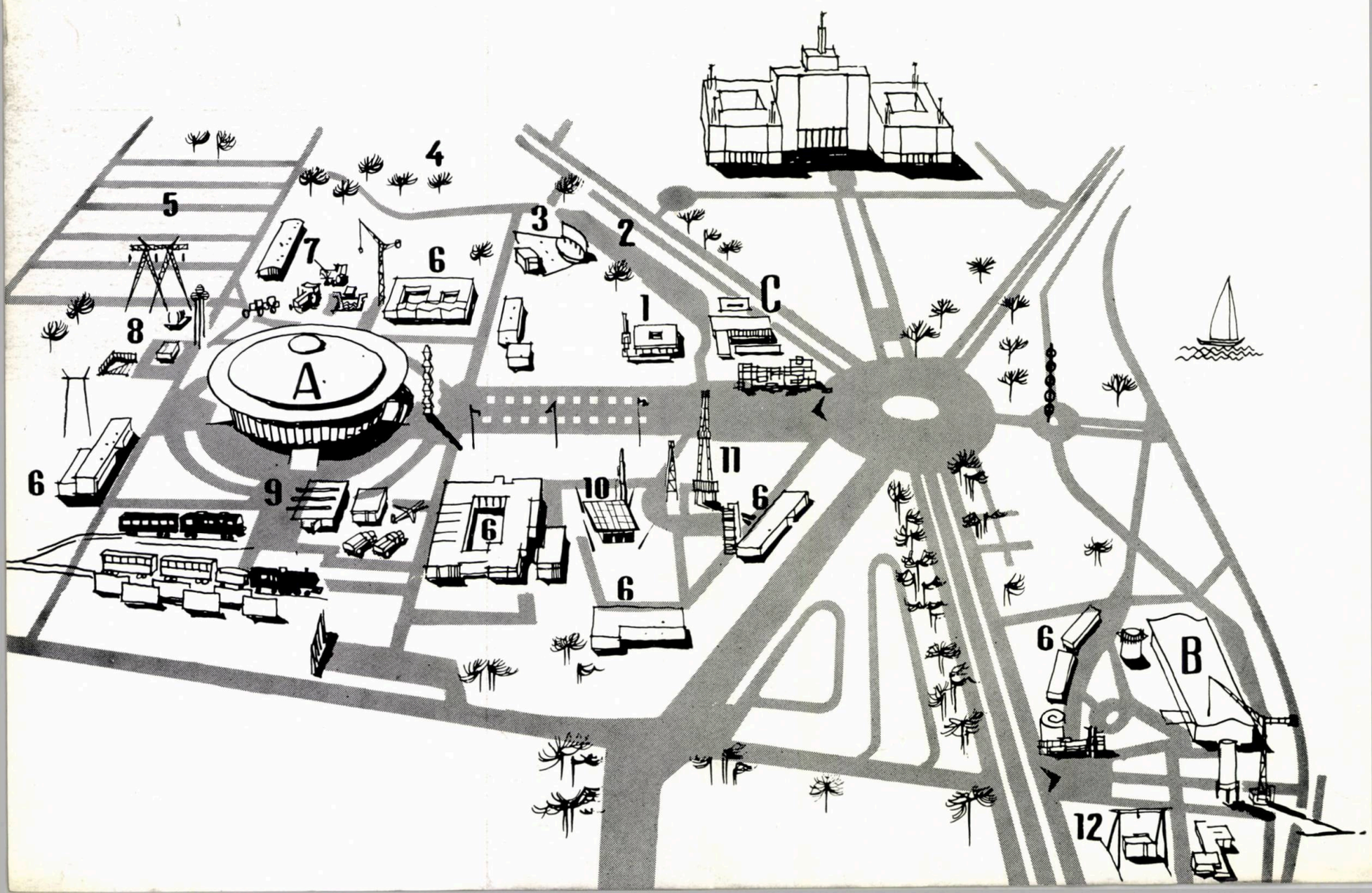

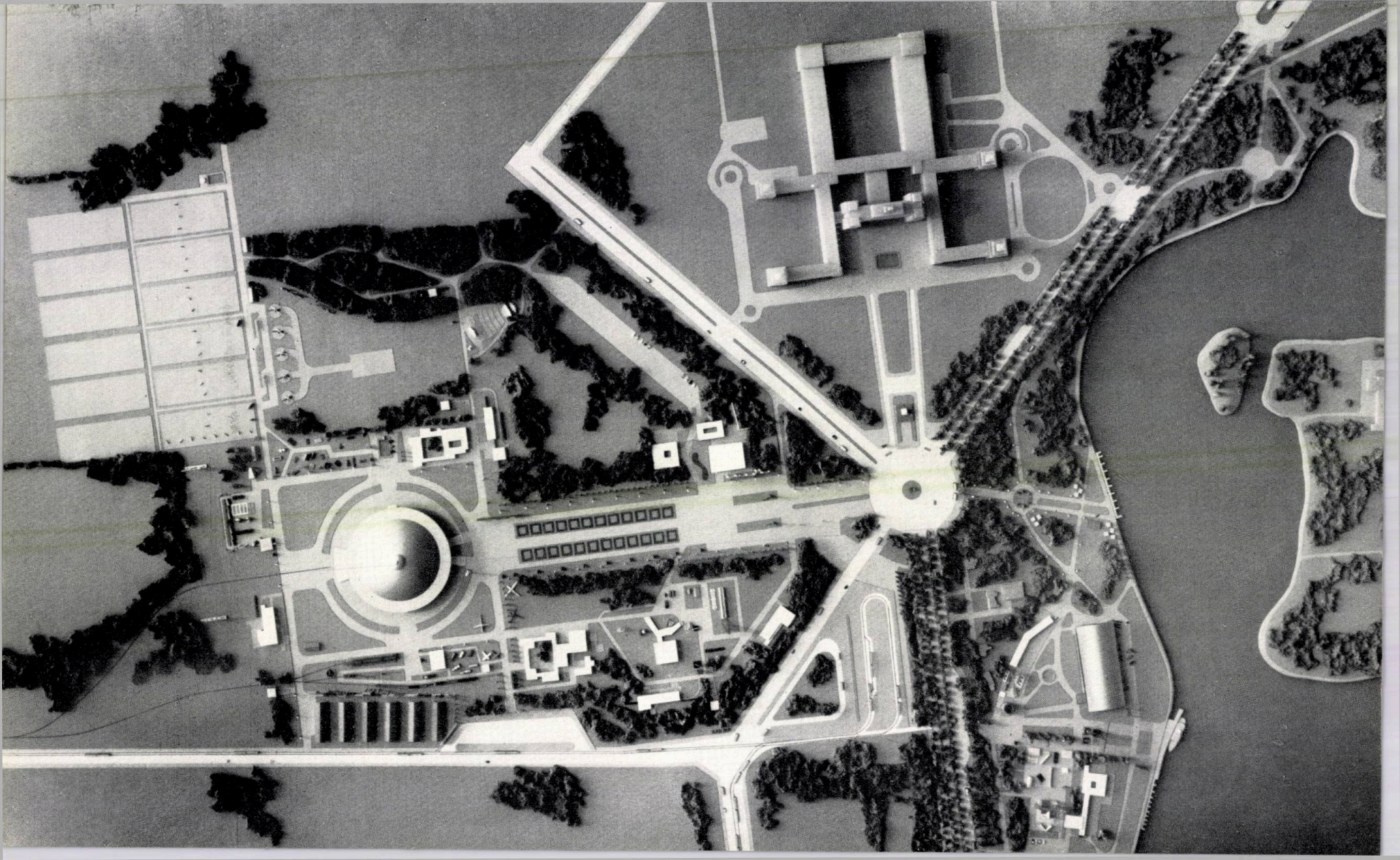

1

2 3

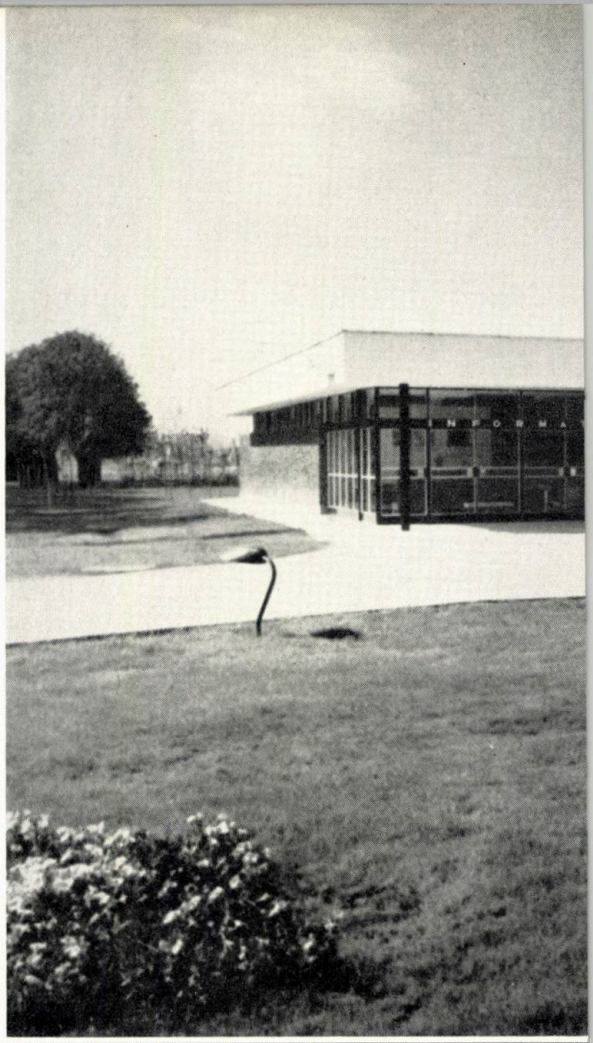

1 — *Pavilionul de informații*

2 — *Curtea interioară a pavilionului de informații*

3 — *Pavilionul de informații — Plan*

1. Alee acces din drumul principal — 2. Alei pavilionul informații — 3. Terasă acoperită — 4. P.T.T.R. și bagaje de mînă — 5. Informații — 6. Birou — 7. Duș — 8. Cabine telefonice — 9. Diriginte — 10. Presă — 11. Casierie — 12. Telegraf — 13. Depozit bagaje de mînă — 14. Grup sanitar bărbați — 15. Grup sanitar femei — 16. Post miliție — 17. Cabinet medical — 18. Reanimare — 19. Camera mama și copilul

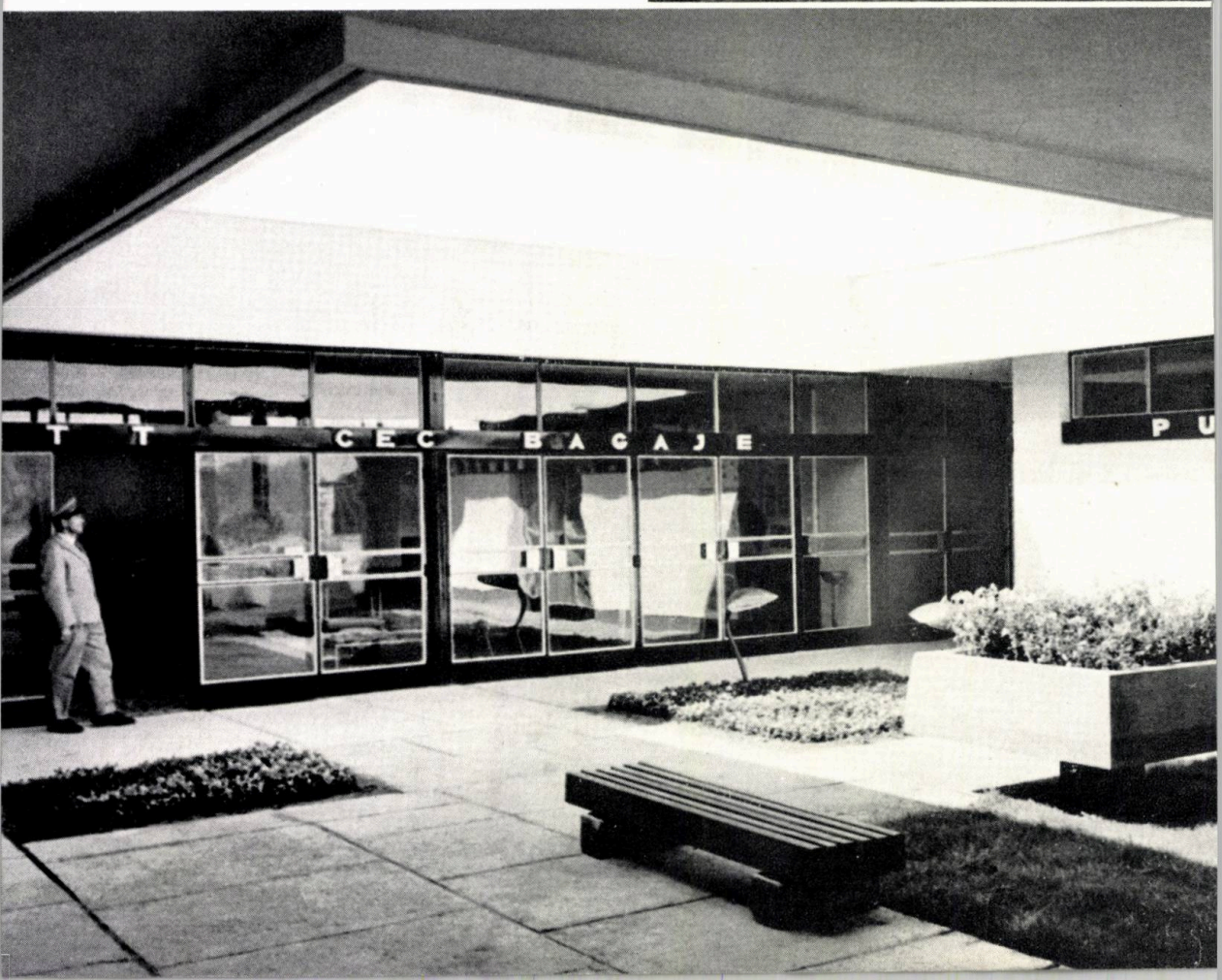

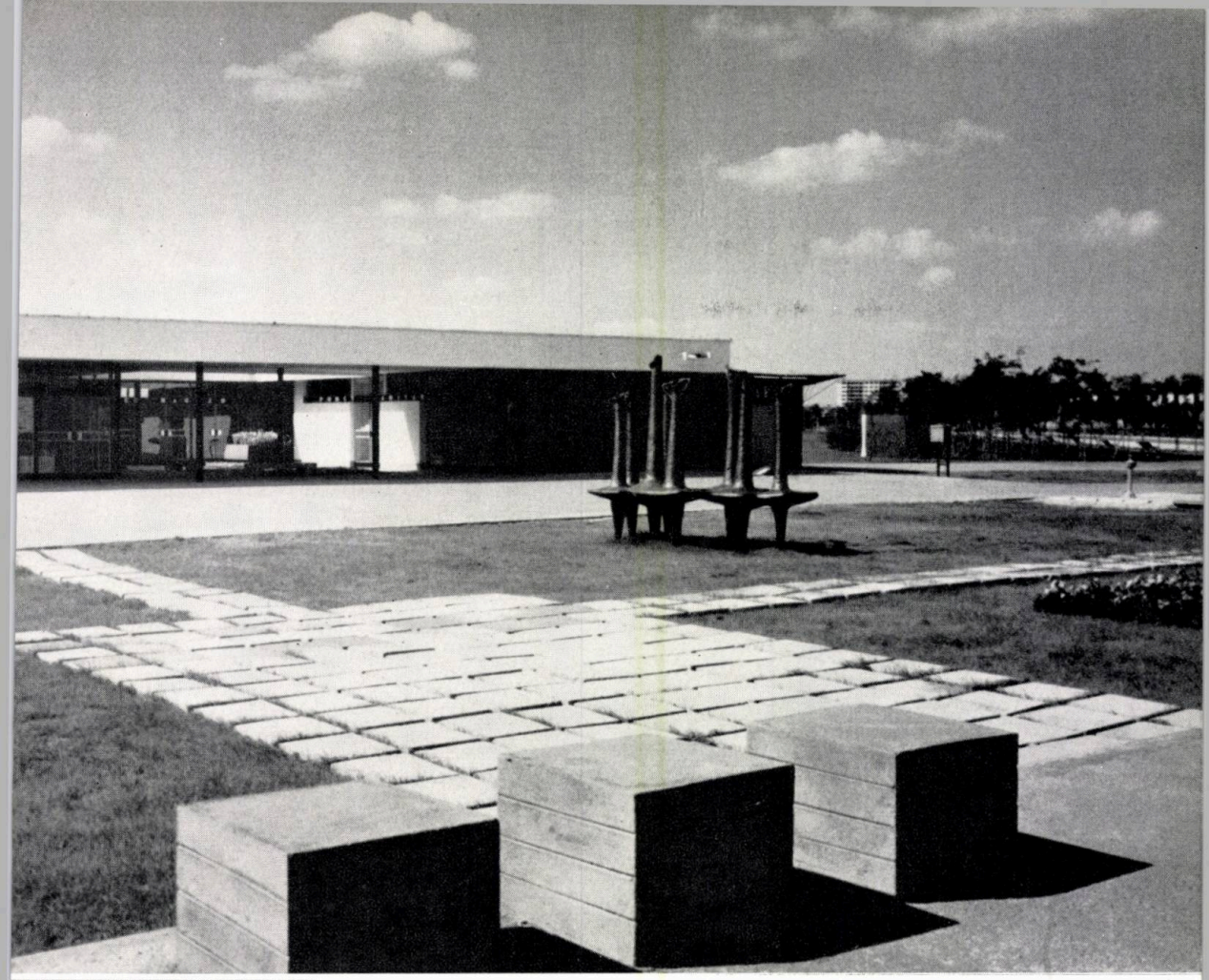

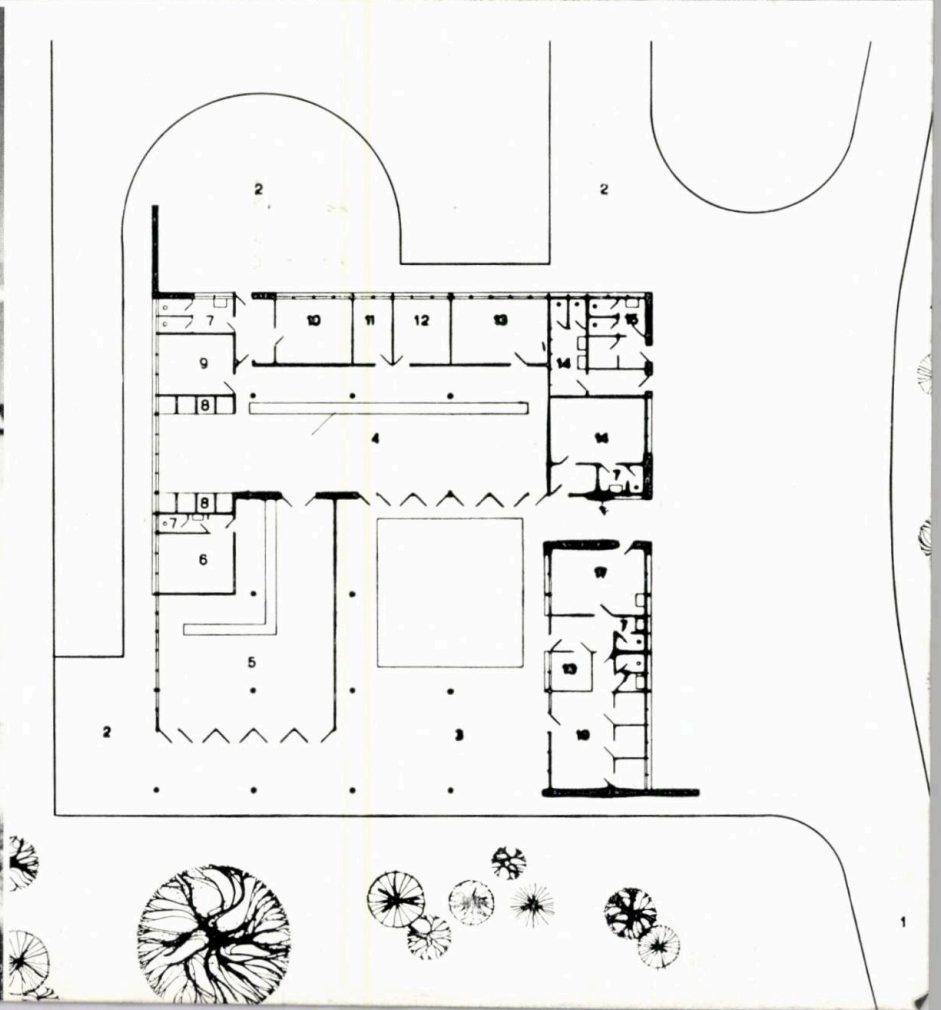
2
2
7
10
11
12
13
15
9
14
8
4
16
8
7
6
5
2
3
1

503
330 1/2

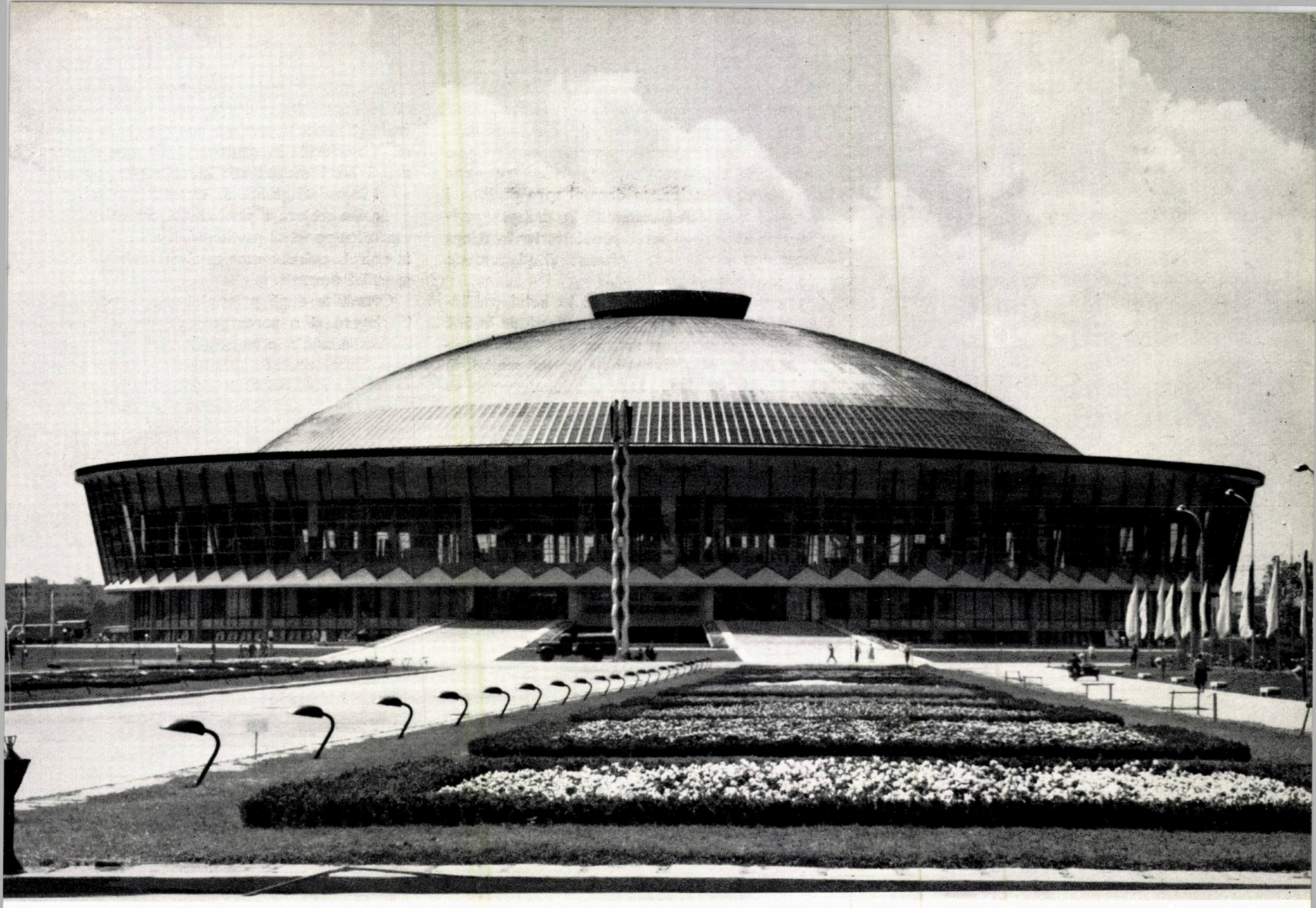

Pavilionul central

variante și restrîns în funcție de timpul disponibil al vizitatorului. Astfel, acest circuit poate fi redus la vizionarea exclusivă a pavilionului central sau a acestuia și a celor trei sectoare de expunere în aer liber, grupate în jurul lui (construcții de mașini la nord, mine și energie electrică la vest și transporturi la sud), în care caz evacuarea s-ar face prin intrarea de pe bd. Expoziției. În alte variante, acest circuit minimal mai poate fi completat cu cîmpurile experimentale ale agriculturii și silviculturii care s-ar viziona între platformele construcțiilor de mașini și cele ale energiei electrice, cu sectorul din exterior al petrolului și chimiei care s-ar vizita după sectorul de transporturi, sau un circuit care ar include și pavilionul culturii și artei populare, precum și zona de pe malul lacului Herăstrău, constituind astfel un circuit complet de vizitare a întregii expoziții.

Pe baza acestor principii s-a elaborat zonificarea și planul general al expoziției, care a fost aprobat și realizat în întregime, cu excepția unei singure lucrări: trecerea denivelată peste șos. Kiseleff, care urma să lege și mai strîns zona « A » cu zona « B », lucrare care s-a apreciat că nu putea fi realizată în timp util.

Proiectarea a avut în vedere ca Piața Scînteii să fie amplificată cu un vestibul de primire din care vizitatorii să aibă o privire generală și în care să se găsească panoul principal

de anunț al Expoziției. De aici, ei parcurg axul major al complexului, pavoazat festiv, spre intrarea în pavilionul principal de unde se înfățișează, ca un element de surpriză, noua imagine interioară a pavilionului, completată cu gama vastă a exponatelor. În drumul spre pavilionul central, vizitatorul sesizează în dreapta pavilioanele culturii și artei populare, iar în stînga pavilionul materialelor plastice și platformele de expunere în aer liber.

Ajunși pe rampa principală în holul pavilionului central, vizitatorilor li se deschide în față ampla perspectivă a interiorului, avînd exponatele sectorului construcțiilor de mașini în prim plan și fiind dominată de elemente cu caracter general și de sinteză, concepute pentru a sugera conducerea de către partid și avîntul general al economiei noastre.

S-a urmărit ca prin grafica majoră a expoziției să se scoată în evidență sectoarele industriei grele și producătoare de energie și, în primul rînd, sectorul de construcții de mașini, care ocupă locul central atît în cadrul exponatelor cît și în cadrul graficii cu caracter general.

Grafica majoră a pavilionului central, vizibilă din orice punct al pavilionului, este completată în cadrul fiecărui sector cu elementele de grafică specifică acestuia.

Orînduite după principii care să permită o înțelegere și o parcurgere cît mai lesnicioasă, expoziția cuprinde un număr mare de platforme exterioare, precum și zona pavilionului de pe malul lacului, destinată arhitecturii construcțiilor și sistematizării. Întreg teritoriul a fost amenajat și dotat la nivelul corespunzător acestei măreț manifestări, pentru a putea asigura ca

Vedere interioară a pavilionului

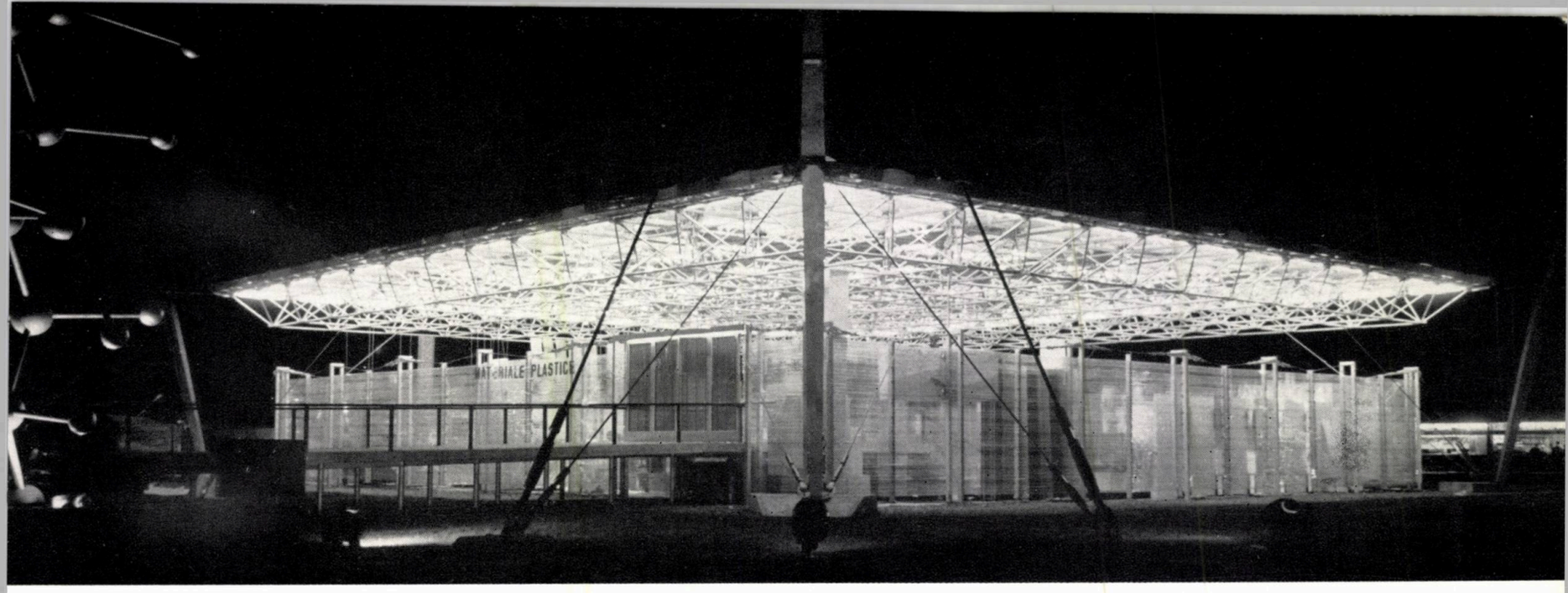

Pavilionul produselor din mase plastice

publicul să o vizioneze într-un cadru festiv și să aibă la îndemînă toate deservirile necesare unui parcurs, care — pentru a cuprinde întregul complex, acoperind cca. 20 000 m² expunere în interior și cca. 50 000 m² expunere în aer liber — ajunge la cca. 8 km lungime.

De la zona pavilionului « A » spre zona lacului Herăstrău, aparținînd sectorului de construcții, arhitectură și sistematizare, trecerea se poate face fie în prelungirea axului principal — prin parcurgerea unei zone a parcului — fie prin intrarea principală de pe șos. Kiseleff. Pentru a marca trecerea spre zona pavilionului « B », în prelungirea axului principal s-a amplasat o coloană decorativă (opera artistului Eugen Ciucă) cu ajutorul căreia s-a urmărit marcarea continuității expoziției și dincolo de Piața Scînteii. În general, avînd în vedere parcursul foarte lung și destul de obositor de vizitare a expoziției din zona pavilionului « A », s-a contat pe faptul că un număr relativ mic de vizitatori va trece direct și în continuare la vizitarea zonei pavilionului « B ». S-a presupus mai curînd că vizitatorii din zona pavilionului « B » se vor îndrepta după parcurgerea pavilionului și a platformelor de expunere în aer liber spre pavilionul « A », trecînd prin parc spre Piața Scînteii și angajîndu-se de-a lungul axei principale a expoziției.

În zona pavilionului « B », în funcție și de terenurile libere și de amenajările anterioare existente, s-au amenajat trei platforme de expunere în aer liber care prezintă, la sud de pavilion, utilaje de construcții și mica mecanizare, la vest de pavilion procedee de construcții pentru investiții și lucrări industriale și pe platforma cea mai mare, procedee și tehnici de construcție a locuințelor și lucrărilor de drumuri. Vizionarea acestor trei platforme se poate face în orice ordine, ele nefiind legate printr-o succesiune obligată.

Organizarea expoziției în interiorul pavilioanelor a prezentat probleme deosebit de dificile, datorită complexității ei și a materialului extrem de vast și de important ce urma să fie expus. Ca principii generale s-a stabilit ca pentru o mai bună percepere și înțelegere a structurii noastre economice, expoziția să fie organizată

Șantier petrolier din cadrul expoziției

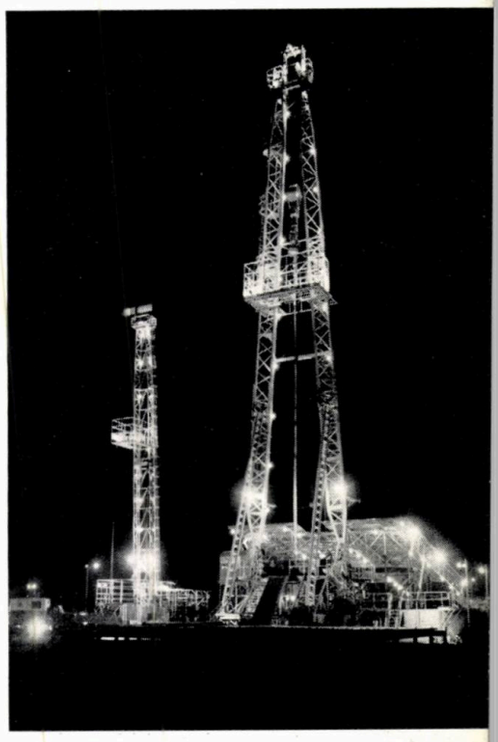

1 | 2 | 3 | 4

1, 2, 4 — *Aspecte din sectorul transporturi și telecomunicații*

3 — *Sectorul mașinilor agricole*

pe ramuri ale economiei naționale, indiferent de apartenența administrativă a intreprinderii producătoare. De asemenea, s-a stabilit ca accentul principal să fie pus pe exponate, grafica și elementele de decorație avînd un rol ajutător și explicativ.

Din punct de vedere arhitectural s-a urmărit ca expoziția să fie astfel organizată încît să permită perceperea liberă a arhitecturii interioare a pavilionului central, care — prin cupola executată pe baza unui sistem constructiv nou — a cîștigat o imagine arhitecturală nouă, foarte plastică și adecvată scopului. S-a acordat o importanță deosebită și aspectului spre și din pavilionul central, urmărindu-se în acest sens ca suprafețele mari vitrate ale acestuia să nu fie blocate de panouri sau de exponate care să oprească vederea sau să creeze noaptea suprafețe umbrite, în momentul perceperii sub lumina artificială dinăuntru.

Ca sistem de circulație, avînd în vedere dimensiunea, partiul și circulația interioară a pavi-

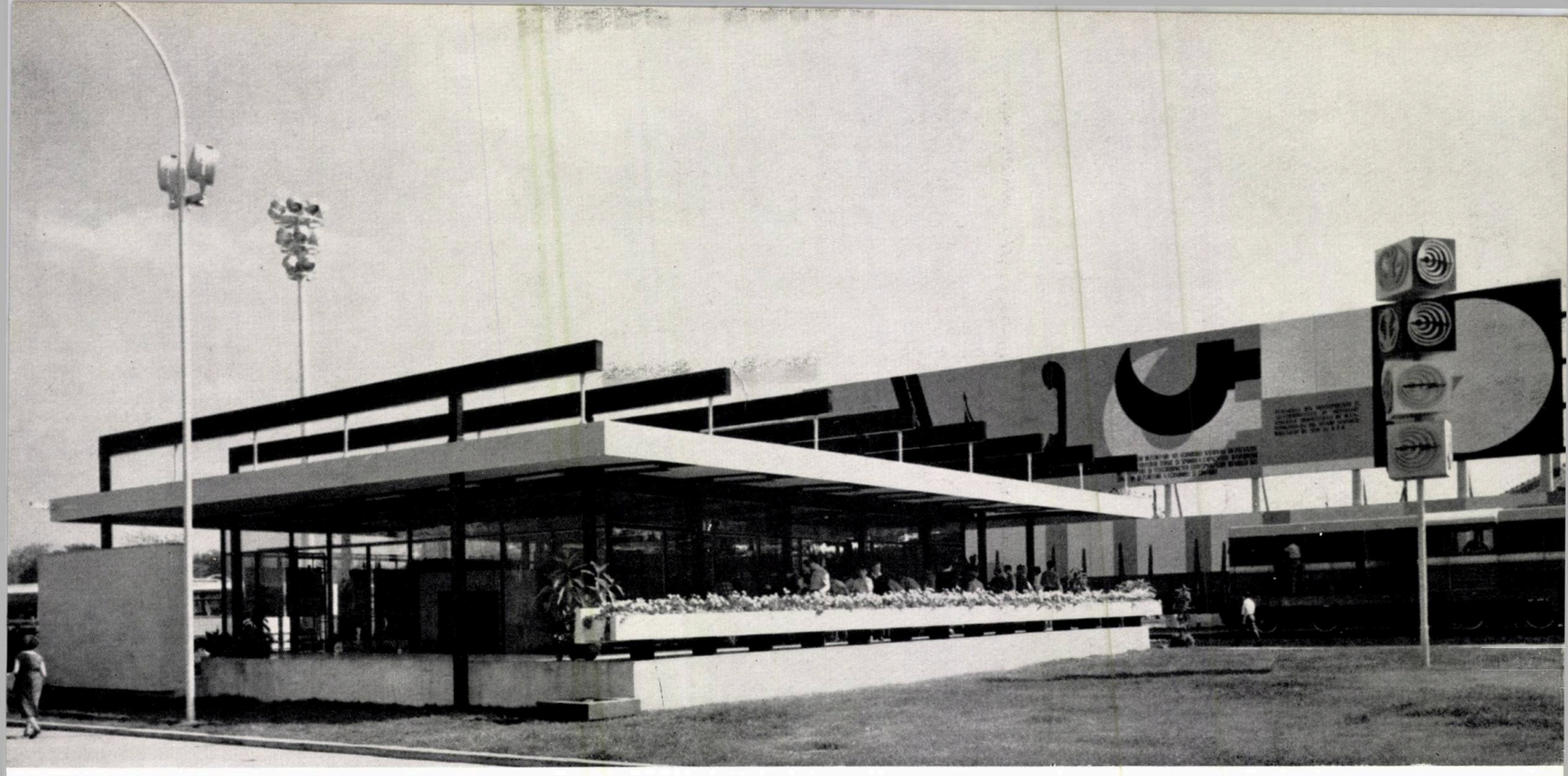

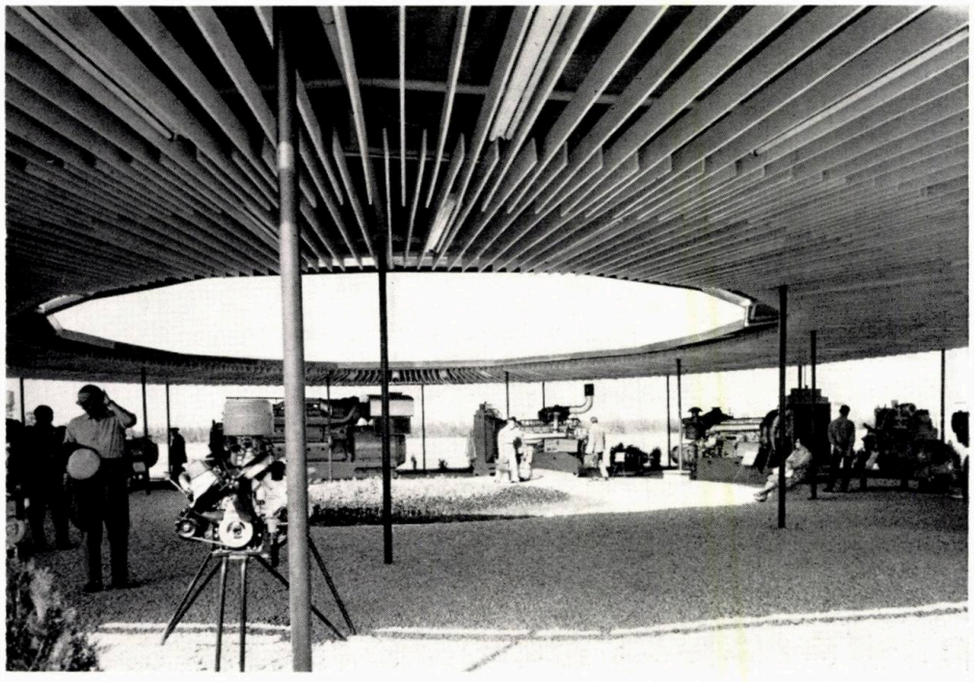

II

lionului, nu s-a putut și nici nu s-a urmărit realizarea unei circulații dirijate. S-a contat pe o circulație liberă cu posibilitatea vizionării independente a fiecărui sector, în continuare, total sau parțial, în funcție de dorința fiecărui vizitator. Cu toate acestea, s-a admis că majoritatea circulației se va face de la parter spre etajele superioare, iar în cadrul fiecărui nivel, de la stînga spre dreapta, în sensul acelor ceasornicului, aceasta fiind circulația curentă datorită sensului în care sînt scrise textele.

La pavilionul « B » și pavilionul culturii — care are o suprafață mai mică și ca atare o circulație mult mai clară — avînd în vedere și caracterul unei expoziții documentare, exponatele fiind constituite din machete și fotografii, s-a urmărit realizarea unui flux de circulație care să urmărească o tematică bine precizată de la început.

Organizarea expoziției pe baza principiilor de mai sus a necesitat totuși o foarte intensă muncă de lămurire a beneficiarilor, care nu în

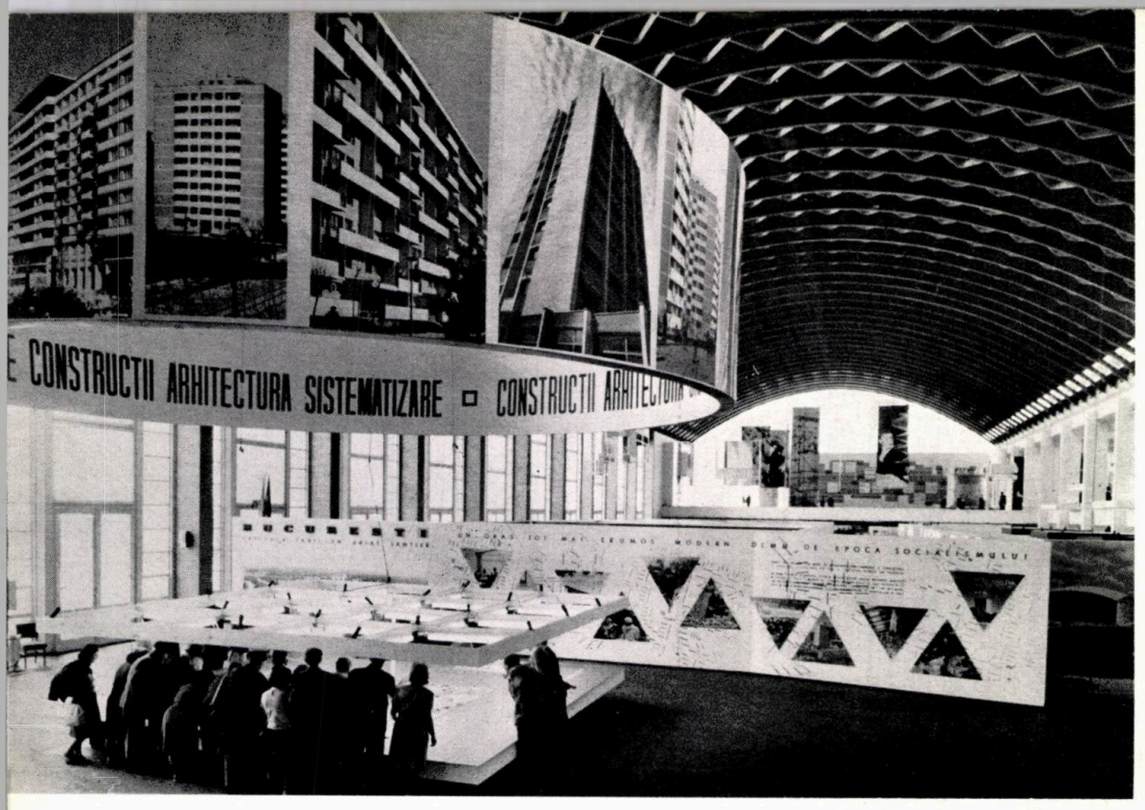

Pavilionul construcții, sistematizare și arhitectură — Interior

toate cazurile au înțeles să respecte cu strictețe principiul sectorizării expoziției pe ramuri ale economiei. Cu toate acestea, pînă la sfîrșit s-a reușit aproape în toate cazurile ca expoziția să poată fi realizată conform principiilor enunțate. Astfel, în pavilionul central, la parter se află toate sectoarele industriei grele, în centru fiind exponatele industriei constructoare de mașini, iar sub inelul de la cota + 4,50, de la stînga la dreapta, sectoarele industriei petrolului și chimiei, industriei metalurgice, Institutului de fizică atomică, minelor și energiei electrice și industriei materialelor de construcție. La nivelul + 3,20 sînt amplasate exponatele sectoarelor agriculturii și economiei forestiere ; în strînsă legătură cu aceasta, la nivelul + 4,50, sînt expuse produsele industriei alimentare și standul de ceramică și sticlărie. La nivelul + 7,70 sînt expuse bunurile de larg consum (industria ușoară) și artizanatul.

În afară de fiecare sector în parte, o problemă deosebită a constituit-o partea generală, sintetică

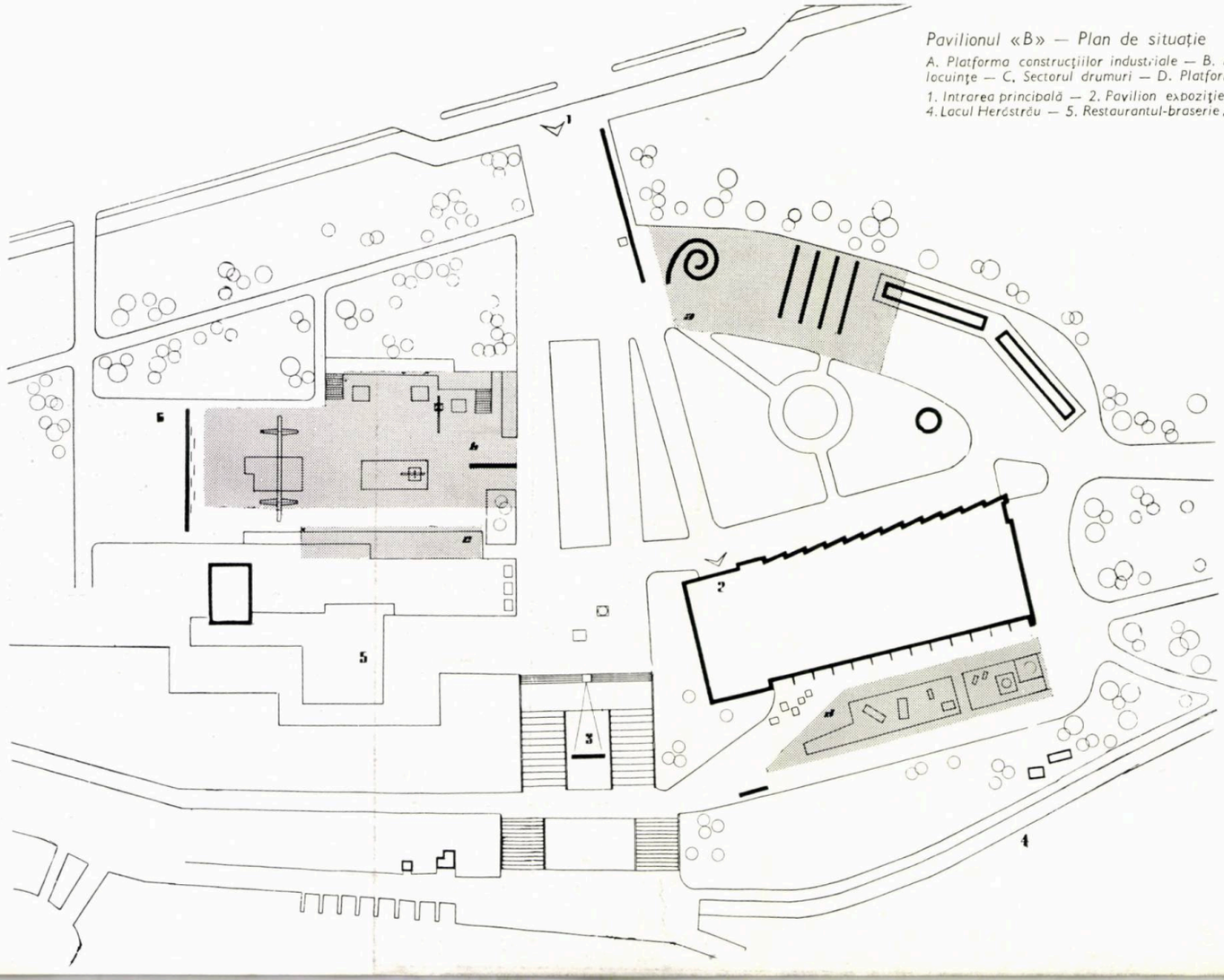

Pavilionul «B» — Plan de situație

A. Platforma construcțiilor industriale — B. Platforma construcțiilor de locuințe — C. Sectorul drumuri — D. Platforma utilajelor de construcții

1. Intrarea principală — 2. Pavilion expoziție — 3. Ecran cinematograf 4. Lacul Herăstrău — 5. Restaurantul-braserie „Mioriţa" — 6. Parcaj auto.

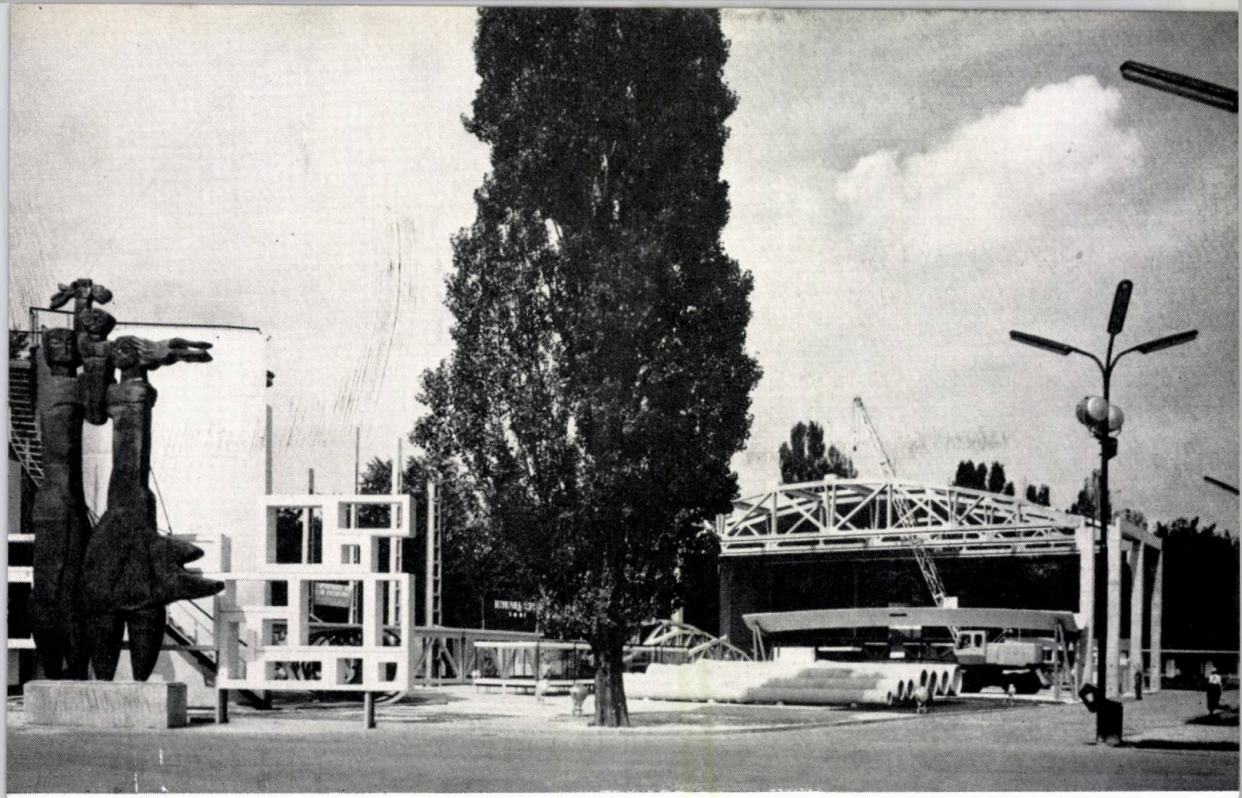

Sectorul elemente prefabricate

Sectorul utilaje de construcții

Pavilionul construcții, sistematizare și arhitectură — Interior

Pavilionul construcții, sistematizare și arhitectură — Machetă de apartament la scara 1:1.

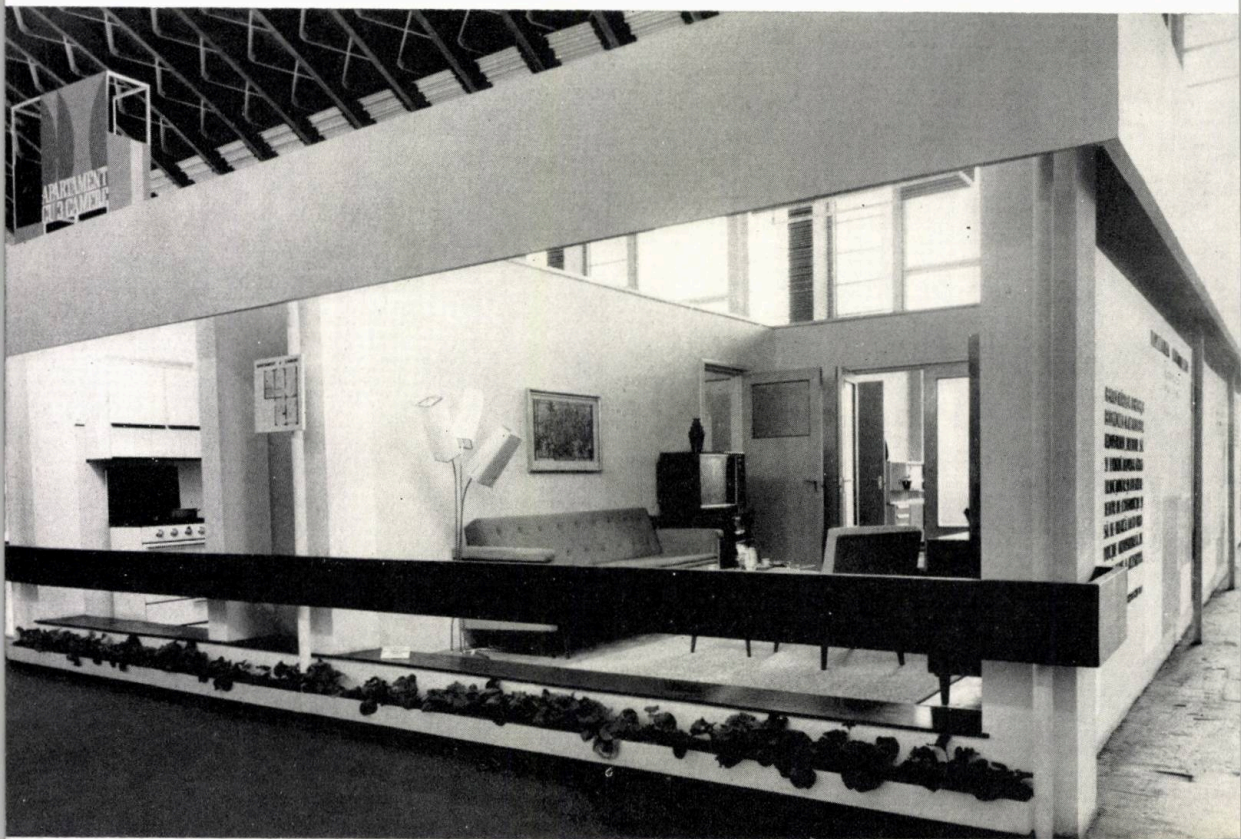

a expoziției. Desfășurarea tematică a acestei părți și prezentarea celor mai importanți indicatori generali ai economiei noastre au fost asigurate în cadrul vestibulului de intrare și al holului de onoare, prin elementul central și cu ajutorul unui suport de grafică inelar, aplicat pe balustrada nivelului + 4,50 constituind cca. 600 m².

Vestibulul de intrare, agrementat cu flori, cuprinde doar unele cifre generale de prezentare și constituie de fapt pregătirea înainte de holul principal. Holul principal a fost amenajat pe platforma de intrare de la cota + 3,20, orientată spre interiorul expoziției, și cuprinde pe două panouri verticale stemele Republicii Populare Romîne și Partidului Muncitoresc Romîn care încadrează un portret al tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej ce domină întreaga expoziție, simbolizînd prin aceasta conducerea de către partid a vieții noastre economice.

În centrul pavilionului s-au construit patru fleșe pe verticală, simbolizînd creșterea vertiginoasă a economiei, pe care sînt înscrișii principalii indicatori ai dezvoltării din ultimii ani. În jurul acestor verticale, ca un simbol al industrializării, s-a construit o mare roată dințată pe fețele concave ale căreia sînt prezentate opt imagini ale celor mai importante industrii din sectorul construcțiilor de mașini. Avînd în vedere caracterul static al expoziției în ansamblul ei, s-a realizat ca acest simbol al sectorului construcțiilor de mașini să fie într-o continuă mișcare. Prin aceasta s-a încercat să se creeze un simbol central al expoziției care să se înscrie în volumul foarte mare al sălii și care prin mișcarea sa continuă, în contrast cu exponatele și celelalte elemente statice ale sălii, să formeze o imagine adecvată unei mari expoziții.

În jurul elementului central, pe un nivel cu tonalități de roșu în diverse nuanțe, sînt prezentate în imagini și cifre cele mai importante realizări ale industriei noastre grele. În axul intrării, vis-a-vis de holul principal, inelul este întrerupt și pe un mapamond de dimensiuni mari sînt prezentate relațiile comerciale ale R.P.R. cu restul lumii.

În afară de vestibulul de la intrare, holul, elementul central și inelul de la nivelul + 4,50 sînt sesizabile tot timpul din orice punct al expoziției, subliniind și prin amplasarea și tratarea acestor elemente importanța lor în dezvoltarea economiei noastre.

În restul pavilionului, pe cei cca. 14 000 m², s-a urmărit o prezentare cît mai rațională a

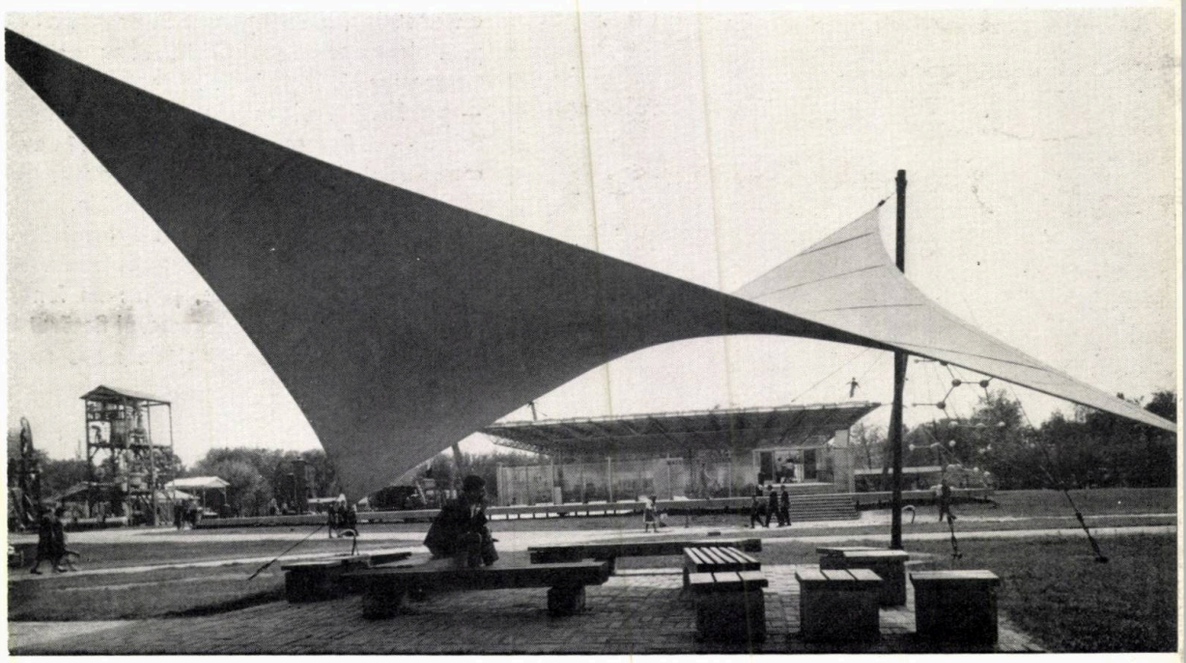

Loc de odihnă în parcul expoziției

Loc de odihnă

exponatelor, o bună punere în valoare a acestora prin elemente de grafică și decorație și sistematizarea lor cît mai clară. În general, s-a urmărit — pe lîngă realizarea unui aspect unitar și sobru — ca fiecare sector să aibă scos în evidență caracteristicile sale principale și exponatele lui să fie prezentate într-un mod specific.

Astfel, la nivelul ± 0,00 s-a urmărit ca pe peretele rotund care constituie un fundal continuu, să se sugereze, printr-un fond cu o tratare grafică specială, caracterul fiecărui sector industrial. Grafica sobră și de mare amploare adecvată sectoarelor industriei grele ni se pare că reușește să pună în valoare aceste exponate. La nivelul + 3,20, unde sectoarele agriculturii și economiei forestiere erau mai sărace în exponate, expoziția avînd aci un caracter mai pronunțat de documentare, s-a urmărit ca atmosfera specifică acestora să fie redată în special prin culoare și grafica panourilor, lucru reușit cu un succes deosebit în cadrul standului economiei forestiere. La exponatele industriei alimentare, dispuse la nivelul + 4,50, a fost necesar să se creeze un tavan de lumină care să asigure

Pavilionul social-cultural — Fațada laterală

Pavilionul social-cultural — Fațada principală

atît iluminarea cît și limitarea volumului la o scară adecvată. Grafica acestui sector — tratat cu un caracter mai comercial și în culori mai vii — corespunde specificului mărfurilor expuse. La nivelul superior, care dispune de un volum mai mare, s-a urmărit ca panourile de grafică, cu o proporție alungită, să fie sensibile și să contribuie la realizarea imaginii generale a interiorului pavilionului. Aceste panouri, cu o grafică adecvată exponatelor, au fost din păcate insuficient susținute și de o etalare mai pe verticală a mărfurilor din sector.

În cadrul pavilionului « *B* » s-a urmărit ca prin modul de organizare a expoziției, dispunerea panourilor și grafica aferentă acestora, să se asigure o varietate între diversele sectoare mai importante ale acestui pavilion. În holul de onoare, ideea dominantă că toate realizările din acest sector sînt create în folosul omului,

Pavilionul artei populare

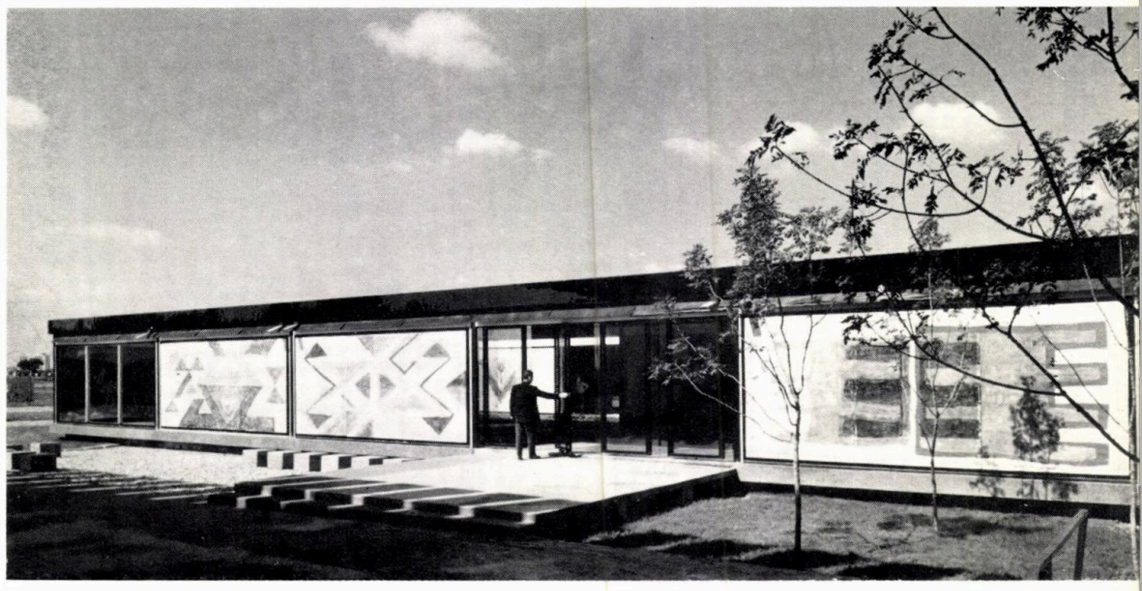

Cinematograf în aer liber

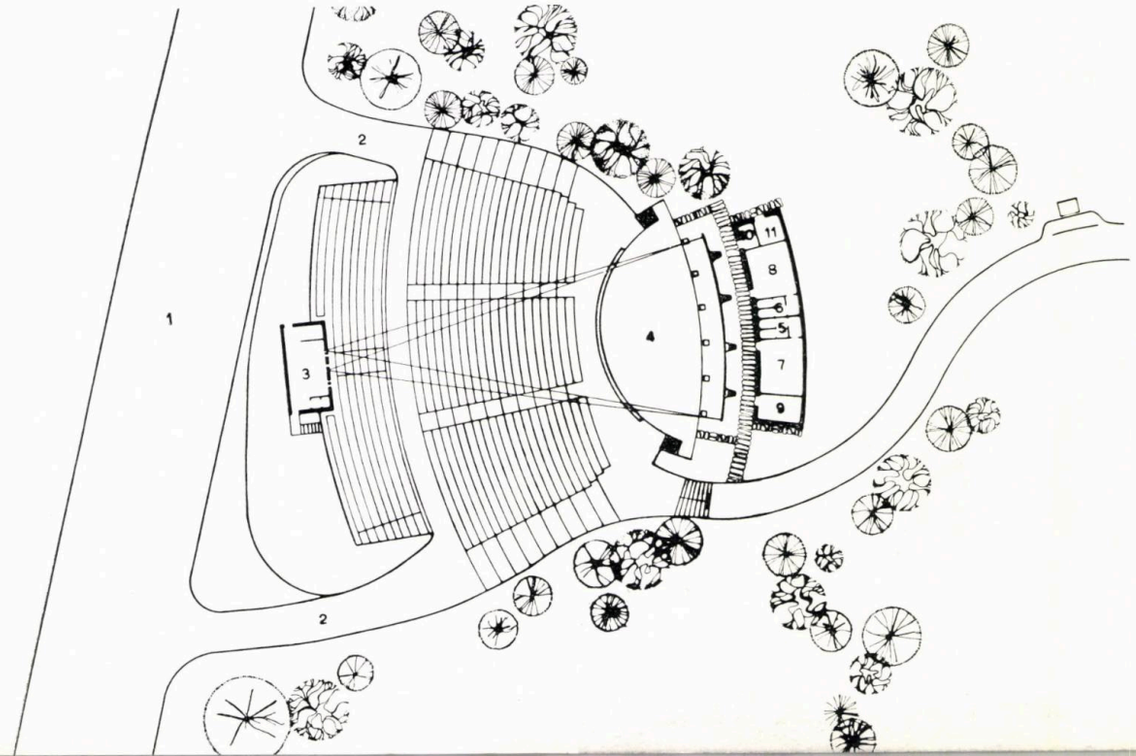

Cinematograful în aer liber — Plan

1. Alee de acces de la pavilionul central — 2. Alei spre cinematograf 3. Cabina de proiecție — 4. Scenă-ecran — 5. Grup sanitar femei 6. Grup sanitar bărbați — 7. Cabină femei — 8. Cabină bărbați 9. Depozit — 10. Instalații electrice — 11. Birou

este sugestiv prezentată prin lamele verticale care susțin fotografii de oameni în diverse aspecte de muncă, creație și odihnă. În galeria destinată realizărilor din domeniul arhitecturii industriale, fotografiile și machetele alternează cu panourile de grafică marcînd pregnant fiecare ramură industrială. În cadrul fotografiilor și machetelor care reprezintă realizările din Capitală și din cele 16 regiuni ale țării s-a urmărit ca în mod unitar, dar evitîndu-se monotonia, să se realizeze o cît mai bună punere în valoare a exponatelor.

Atît deasupra standurilor cu apartamente cît și peste macheta reprezentînd zona centrală a Bucureștiului — principalele exponate ale acestui pavilion — s-au prevăzut panouri suspendate care mobilează volumul foarte mare al sălii și care marchează încă de la intrarea în expoziție, punctele mai importante ale acesteia. Lucrările artistice de pe fundalul pavilionului și picturile pe sticlă din cadrul holului au fost executate de Eugen Mihăiescu și Sergiu Georgescu.

La pavilionul culturii — care din punct de vedere al construcției este mai mult un spațiu acoperit, adică un sistem de susținere și un tavan — prin dispunerea panourilor de grafică s-a reușit să se organizeze într-un timp foarte scurt o expoziție documentară de înaltă ținută. Ar fi poate de remarcat că prin mascarea elementelor metalice de susținere, imaginea arhitecturală a construcției a avut de suferit, structura fiind poate minimalizată.

Dintre lucrările de grafică din exterior atrage atenția panoul de fundal al sectorului de transporturi. Acest panou, realizat ca o necesitate obiectivă de a masca cîteva construcții inestetice din spatele lui (menținute ca depozite ale expoziției), a reușit prin scara și tratarea amplă a graficii să creeze o imagine expozițională foarte reușită, ridicînd și mai mult calitatea prezentării exponatelor de pe această platformă.

În afară de organizarea și prezentarea exponatelor, s-au realizat pentru închegarea acestui mare ansamblu o serie întreagă de lucrări menite să susțină și să completeze expoziția propriu-zisă.

Nu vom prezenta decît foarte succint unele dintre aceste lucrări, care, prin natura lor și

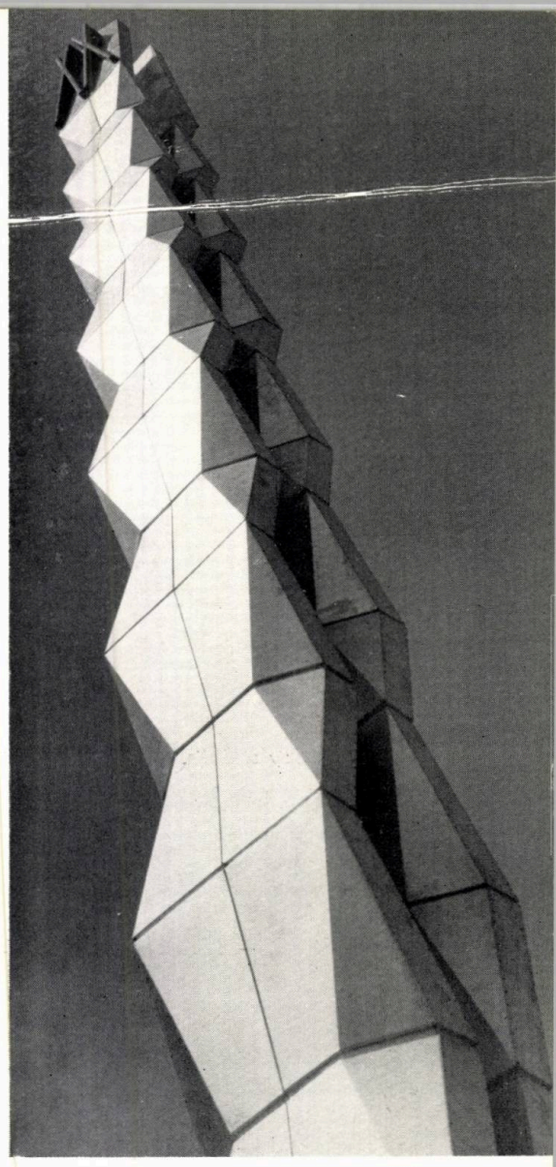

Cinematograful în aer liber — Detaliu

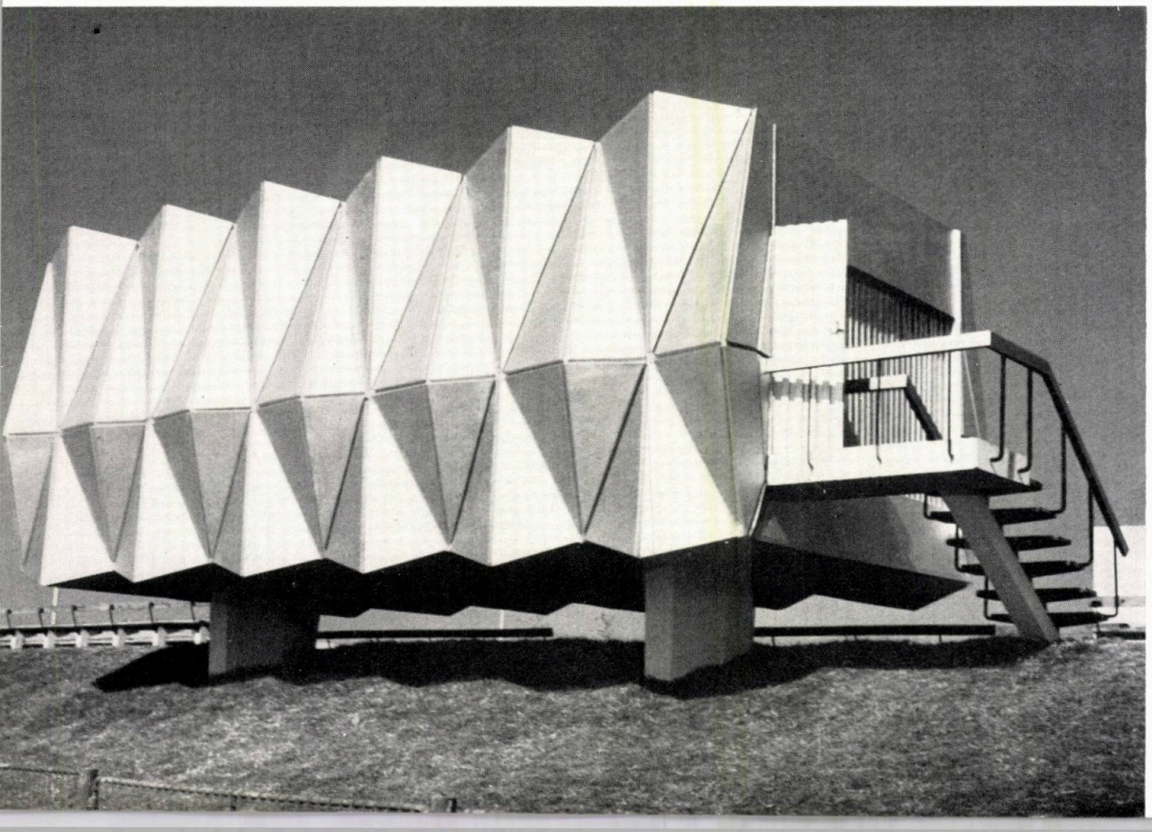

Complex comercial

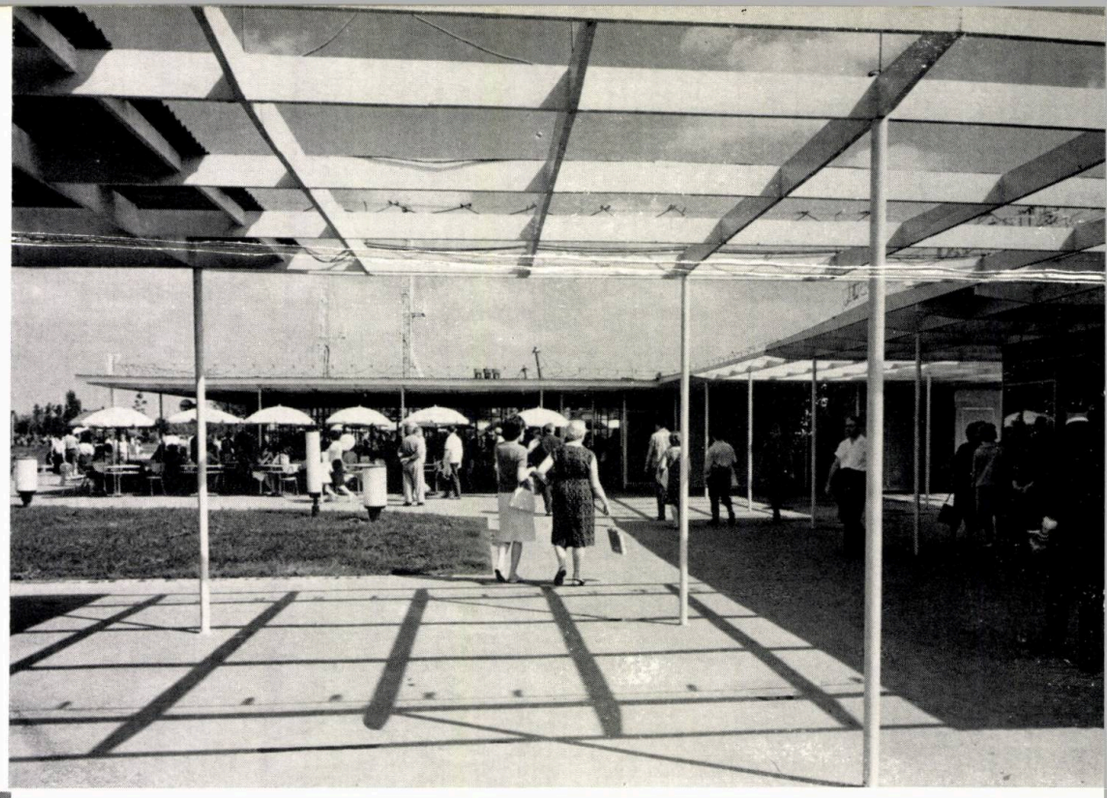

Element decorativ simbolizînd industria forestieră

Pergolă la un grup comercial

prin modul cum au fost realizate, contribuie la ridicarea nivelului general la care această expoziție se prezintă azi în fața publicului.

Deservirea vizitatorilor s-a asigurat printr-o serie întreagă de investiții, care pot fi grupate în trei categorii de lucrări :

— refacerea unităților comerciale vechi

— completarea și extinderea restaurantului « Miorița »

— 4 noi unități comerciale.

Prin aceste realizări s-a reușit să se mărească capacitatea de deservire a publicului de pe teritoriul expoziției : la sectorul alimentar, de la 2 800 la 15 600 persoane deservite în 8 ore ; la sectorul nealimentar, de la 2 400 la 7 200 persoane deservite în 8 ore ; la sectorul alimentației publice, de la 5 700 la 31 700 persoane deservite în 8 ore.

Noile unități comerciale, proiectate pe baza temei date de M.C.I. și în colaborare cu specialiștii din cadrul acestui minister, au fost concepute pentru a putea asigura o deservire cît mai bună. Proiectate mai multe ca chioșcuri asamblate într-o singură clădire, în care spațiul de vînzare este în exterior, dar sub o copertină de beton armat, aceste unități oferă o imagine arhitecturală care se înscrie bine în cadrul

general al expoziției. Liniile sobre ale stîlpilor metalici și ale plăcilor de beton armat, agrementate cu sensibile linii înclinate la cornișe și balustrade, completate cu lucrări de artă decorativă, creează o ambianță plăcută acestor locuri de aglomerare a publicului.

De asemenea, merită să fie scoasă în evidență extinderea restaurantului « Miorița », la care — printr-o completare simplă din punct de vedere constructiv — s-a reușit să se pună și mai bine în valoare cadrul natural deosebit care se oferă vizitatorilor acestui restaurant.

Ansamblul este întregit și de un cinematograf în aer liber, realizat în imediata vecinătate a plantațiilor executate de M.E.F. Valorificînd cadrul natural ales printr-un amplasament fericit și rezolvînd frumos din punct de vedere plastic și constructiv atît ecranul cît și cabina de proiecție, cinematograful reușește să creeze un loc plăcut pentru desfășurarea viitoarelor spectacole.

Pavilionul de informații, ridicat în imediata apropiere a intrării principale, reușește, prin proporțiile sale și în special prin curtea inte-

Cofetărie în cadrul expoziției

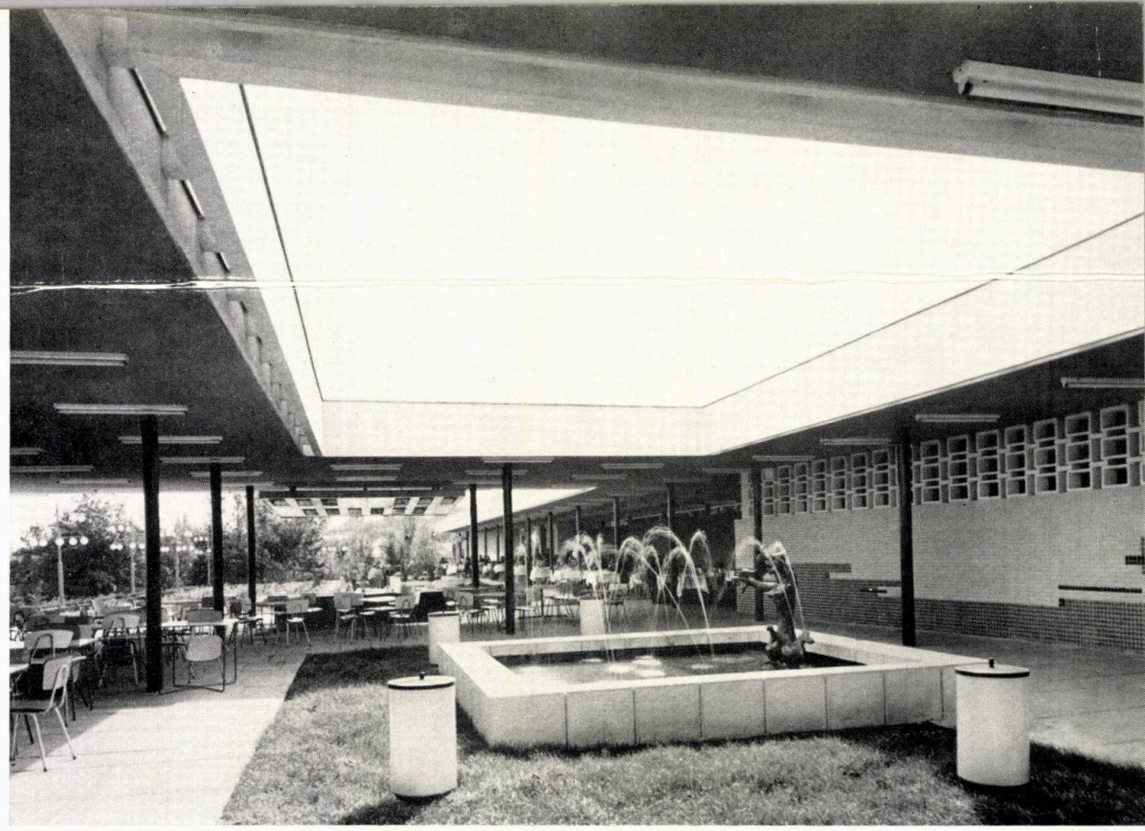

1 | 3
2 | 4

1, 2 — *Vederi ale restaurantului „Miorița”*

3 — *Restaurantul „Miorița” — Plan*

1. Terasă acoperită — 2. Terasă descoperită — 3. Ring de dans — 4. Podium orchestră — 5. Bazin decorativ — 6. Oficiul unității existente — 7. Oficiul nou: a. grup sanitar personal — b. băuturi — c. bufet rece și prăjituri — d. grătar — e. spălător veselă f. grup sanitar public

4 *Unitate comercială pentru băuturi*

rioară care are dimensiuni foarte plăcute, să creeze o imagine agreabilă.

★

Este foarte dificil de a descrie, în limitele unui spațiu relativ restrîns, toate realizările și preocupările care au caracterizat aceste cinci luni de febrilă activitate de proiectare și execuție ; este greu de asemenea să facem autoaprecieri asupra ansamblului lucrărilor efectuate pentru Expoziția realizărilor economiei naționale. Întreg colectivul a depus eforturi susținute pentru a asigura expoziției un cadru arhitectural care să fie la nivelul acestei măreț manifestări.

Ministerele și organele centrale expozante, Camera de Comerț, precum și întreprinderile de execuție și în special Trustul I și « Decorativa» au acordat unajutor și un sprijin neprecupețit în rezolvarea sarcinilor noastre de proiectant general.

Ne permitem să subliniem aportul deosebit pe care Biroul Comitetului de organizare al expoziției l-a avut în îndrumarea și controlul activității de proiectare. Fără indicațiile, sprijinul și susținerea efectivă din partea Biroului, nu am fi reușit să ne îndeplinim această sarcină de cinste în condiții bune și în timp util.

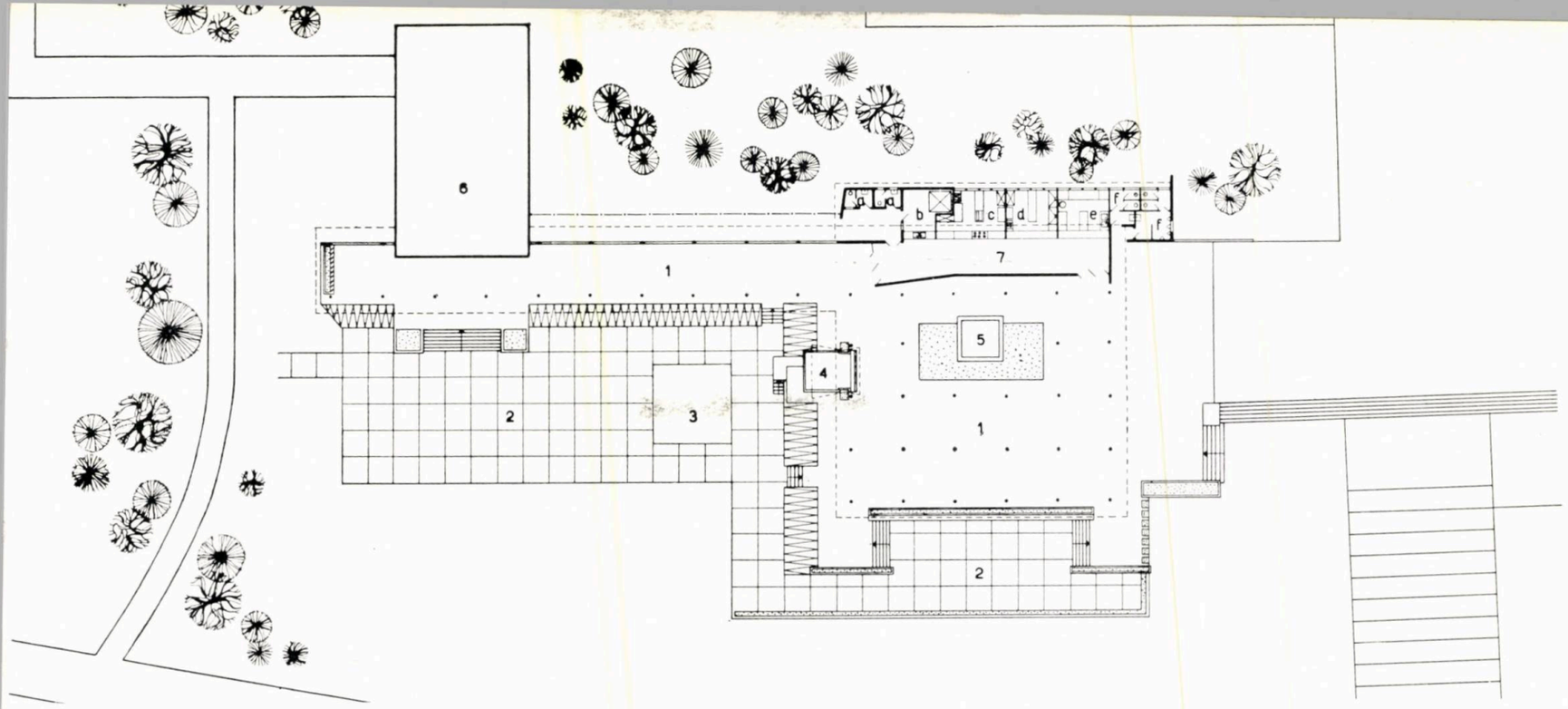
6
a
b
c
d
e
f
f
7
1
5
4
2
3
1
2

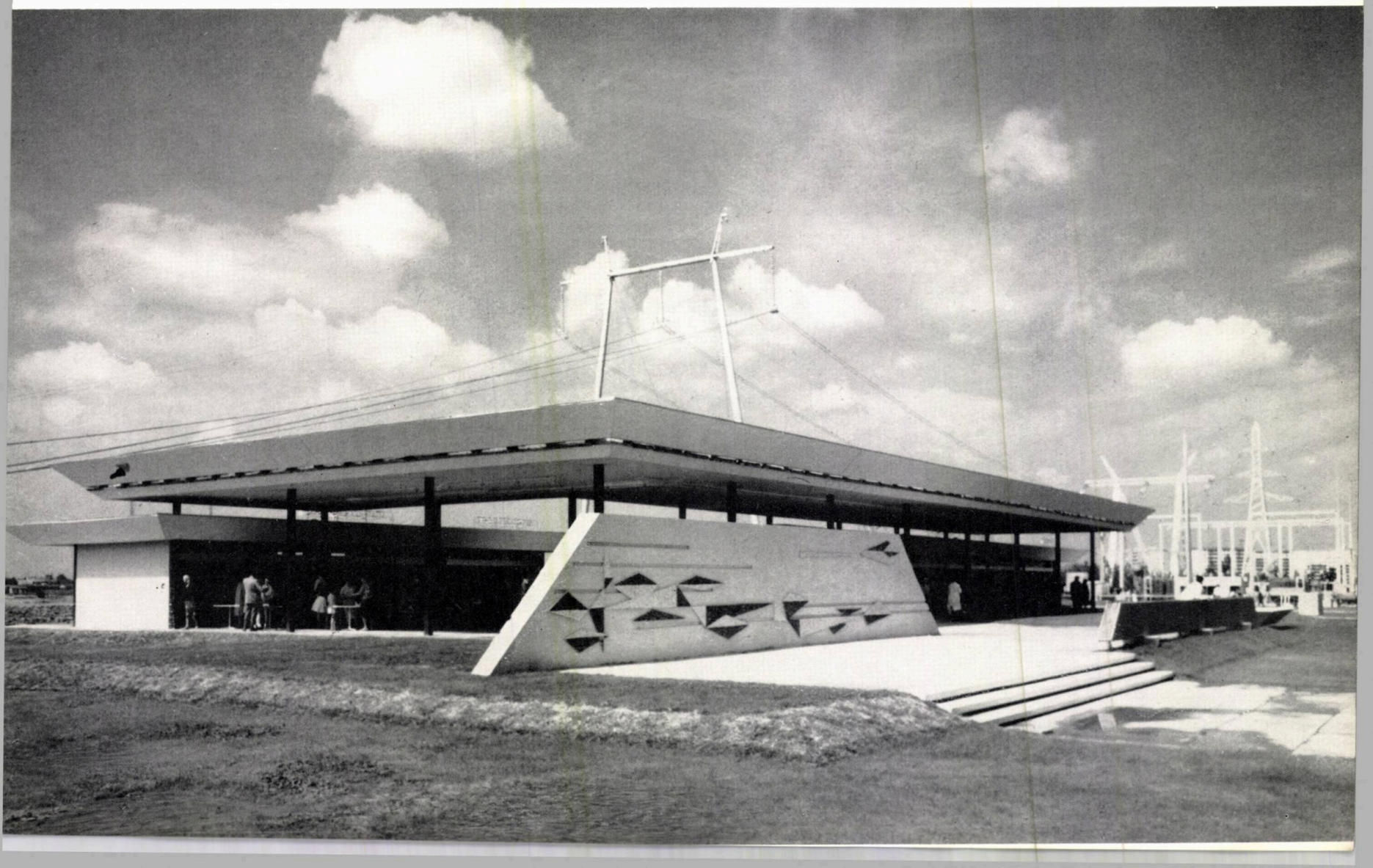

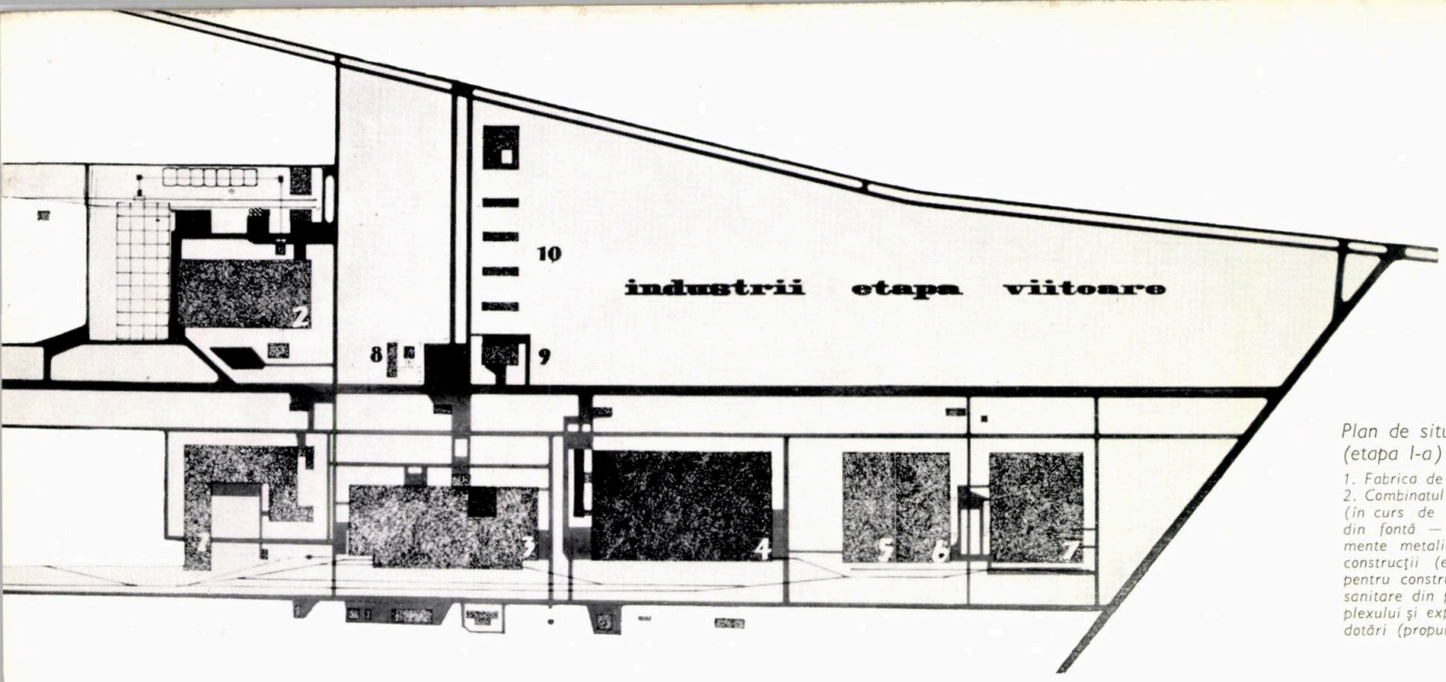

Plan de situație al Complexului industrial Militari (etapa I-a)

1. Fabrica de beton celular autoclavizat (în curs de execuție) 2. Combinatul pentru construcții de clădiri din panouri mari (în curs de proiectare) — 3. Fabrica de radiatoare și băi din fontă — 4. Fabrica de armături neferoase și echipamente metalice — 5. Fabrica de placaje ceramice pentru construcții (extindere) — 6. Fabrica de placaje ceramice pentru construcții (în construcție) — 7. Fabrica de obiecte sanitare din porțelan — 8. Pavilionul administrativ al complexului și expoziția — 9. Cantina complexului — 10. Diverse dotări (propuneri)

Colectivul de proiectare a lucrărilor de arhitectură și construcții

Proiect elaborat în cadrul I.P.C.M.C.

Conducerea institutului: ing. Nicolae Popa

Coordonarea lucrărilor: ing. Adrian Stănescu

Indrumări și consultări pe parcursul elaborării proiectelor: prof. arh. Ladislau Adler

Șef de proiect complex: ing. Alexandru Brădescu

Sistematizare, spații verzi și lucrări edilitare: arhitecții Ion Enescu, Mircea Enescu, Nicolae Gabrieli; ing. Dan Brumărescu

Fabrica de obiecte sanitare din porțelan (FOSP): arhitecții Ion Găleșanu, Dorina Vișan, Vera Hariton, Sandu Miclescu; inginerii Mircea Săvescu, Liana Popovici. Șef de proiect: ing. Emil Simu

Fabrica de armături neferoase și echipamente metalice (FANEM): arhitecții Mircea Enescu, Adrian Stănescu, Dumitru Iacob, Valentin Stratu; inginerii Emil Baiculescu, Armand Nefian, Eleodor Săftoiu

Șef de proiect: ing. Emil Popescu

Fabrica de radiatoare și băi din fontă (FRBF) *și pavilionul administrativ-expoziție;* arhitecții Ion Enescu, Marius Pascal, Staicu Oprișescu, Adrian Stănescu, Radu Popescu; inginerii Mircea Obrocea, Eleodor Săftoiu, Armand Nefian, Zoe Ștefănescu. Șef de proiect: ing. Nicolae Mihalcea

Cantina (proiect adaptat): arhitecții Radu Patrulius, Gheorghe Polizu, Mario Smighelschi; inginerii Eleodor Săftoiu, Liana Mareș

Șef de atelier arhitectură: arh. Vasile Ursachi

Șef de atelier rezistență: ing. Emil Baiculescu

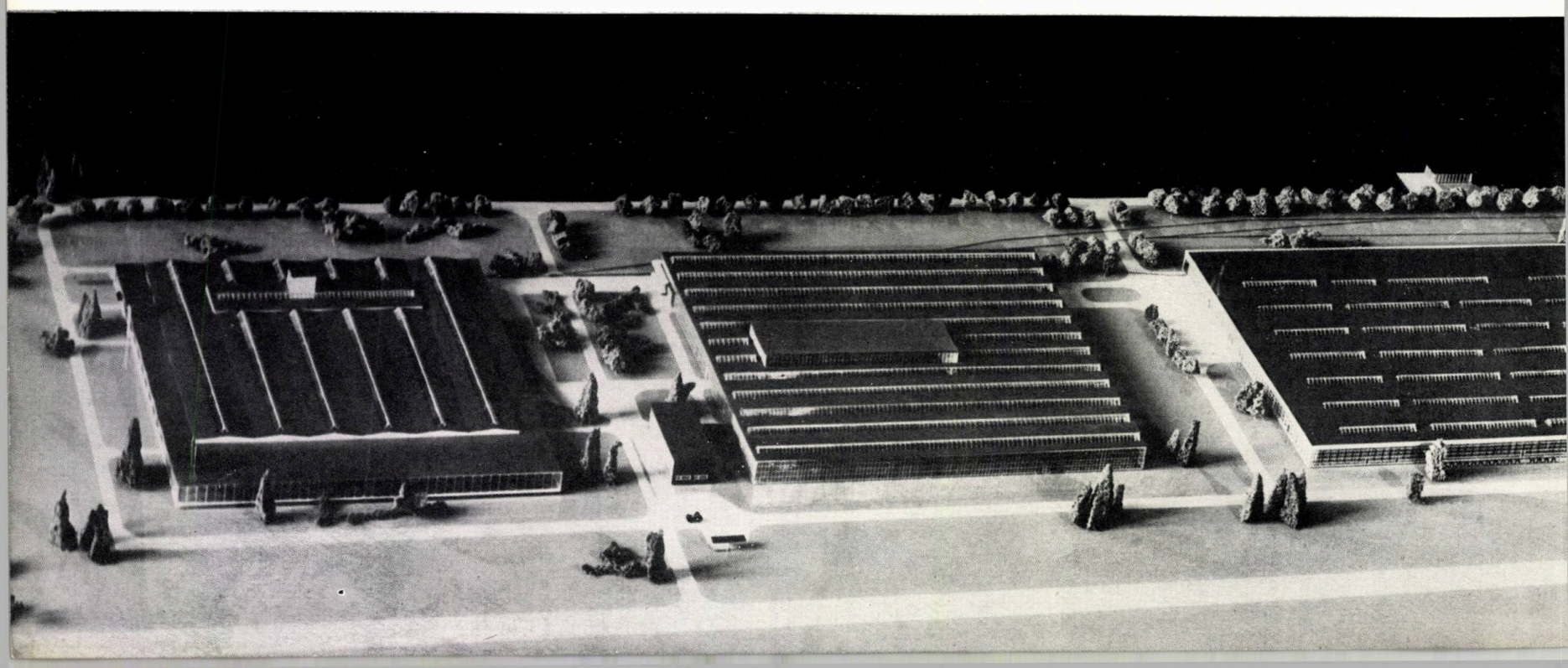

SUMMARY

THE EXHIBITION OF THE ACHIEVEMENTS OF OUR NATIONAL ECONOMY

Lecturer arch. Gheorghe Pavlu, arch. Victor Sebestyen — DESIGNING THE COMPLEX OF THE EXHIBITION OF THE ACHIEVEMENTS OF THE NATIONAL ECONOMY — (p. 2) To celebrate 20 years of Rumania's liberation, there was set up, in the Scînteia Square, in Bucharest, on a wide area, the Exhibition of the Achievements of the National Economy. Having secured a setting of an appropriate magnitude, the designers further resorted to an adequate selection of the site of the exhibition halls, of the open air platforms as well as of the remaining exhibition outfit and also to a suitable graphic decoration, to bring out in relief the main sections of our Republic's industries and the great achievements realized in these years of our country's cultural and economic development.

The authors indicate the principles underlying the organization and the structural division of the grounds of the exhibition. They also refer to the situation of the grounds in respect to the city, to the inhabitants' traffic to this exhibition zone, to the traffic within the latter, to the organizing of the exhibition within the halls, to the minor and major graphic work, to the visitors' service facilities, a.s.o.

Numerous photographs illustrate this article which sets out the laborious activity of the many architects, engineers, graphic artists, fine arts artists, having co-operated in the design of this complex, representing an enthusiastic review of the Roumanian people's victories in the field of economics, technics, science and culture during the twenty years since the liberation.

INDUSTRIAL BUILDINGS

Arch. Mircea Enescu — THE "MILITARI" INDUSTRIAL COMPLEX — BUCHAREST (p. 22) Situated in the western zone of Bucharest, this huge industrial complex is one of the investments on which rests, among other projects, the housing development scheme. The first stage has already been completed: the plant for the manufacture of cast iron heating radiators and bath-tubs, the porcelain sanitary ware plant as well as the plant for non-ferrous fittings and for metal equipment. All the facilities for common usage, the refectory and the administrative building for the whole complex have been completed as well. The second stage — now in the designing stage and partly being carried out — calls for the erection of a ceramic panelling plant and for one turning out autoclave-treated lightweight concrete and prefabs. Besides these industrial structures, the complex will further comprise a vocational school for the training of the skilled labour as needed by the production programmes, a health center and some shopping facilities.

The complex covers an area of more than 100 hectares while the arrangement of its general plan rests on two new arteries — East-West and North-South. Their crossing is the centre of the whole scheme. The road network, servicing both the plants proper and the public traffic, was paid the fullest attention, with a view to avoiding the clash between the traffic of heavy trucks and that of public transport. The decoration of both exteriors and interiors was made in the spirit of contemporary industrial architecture, after an extensive study of polychromy, which, along with the extensive glass areas aims at creating the best surroundings for the human activity.

The article is dealing extensively with the achievements of the first stage: the porcelain sanitary ware plant (FOSP), the cast-iron heating radiators and bath-tubs plant (FRBF), the non-ferrous fittings and metal equipment plant (FANEM), the refectory and the administrative building. The description of this new architectural achievement, which is adding to the recent developments of our Capital city, concludes with the description of the exhibition building as well as that of the small roofed parking structures.

Arch. Alexandru Popescu-Necşeşti — METALLURGICAL WORKS IN YASSY (p. 30). This new industrial objective is part of the Yassy industrial zone of Republican importance. Considered architecturally, the design observes the conditions imposed by the course of the production line, by the structure and working conditions of the halls.

The bearing structure of the two halls consists of plaincore, heavy-duty, rivetted steel frames. The retail stores made use of steel frames consisting of pillars and girders hinged thereon.

Architecturally the design shows a uniformity where the blind surfaces predominate on the longitudinal fronts; in the pediments, the six interior openings were indicated by the alternate rhythm of blind and glass areas.

Arch. Lucia Gheorghiţă — A COMPETITION FOR UNIVERSAL FACTORY HALLS (p. 34). The State Committee for Building, Architecture and Town Planning organized this competition at the end of 1962, the theme selected being "The universal, single-storied halls, exclusive of social-sanitary annexes". The aim of the competition was the finding of the best solution, economically and technically, as well as architecturally and structurally speaking, for universal industrial halls with natural ventilation and daylight admission as well as for blind ones, admitting of air conditioning. The programme theme of the competition set up a number of conditions referring to the building's overall dimensions, its functionality, the economical and industrialization advantages of the solutions submitted. On the whole, the recommendation was to use building materials available in the R.P.R.

This competition registered 28 entries, four projects winning a prize at the first stage, there being mentions for five other ones. The projects submitted included a number of traditional answers, both advantageous and disadvantageous, as well as some interesting solutions. As far as the construction work proper was concerned, there were, however, no essential improvements.

The author divided the entries into four groups of kindred projects, considering them from the standpoint of the bearing structure: projects which made use of linear elements such as pillars and girders, offering easy execution and assembling possibilities in the present stage; those making use of three-dimensional, prefabricated and then elevated elements, with flat roofs; projects that brought the design of self-supporting thin roofs; special designs, using elements suspended on steel-cables, elements resting on pillars with projecting arms, a.s.o. Then, there follows an analysis of the manner in which these projects considered the conditions imposed by architecture and functionality and there are considerations about the possible extension of the halls, about the interior transportation, about closing up special volumes to house the technological ducts and those needed for ventilation, the closing in of the halls, the finishing work, a.s.o.

The article comes to the conclusion that this competition brought a positive contribution in directing the effort of standardizing industrial buildings of universal use.

EXHIBITIONS

Arch. Heinz Novac — TRADE EXHIBITION HALLS MADE OF RE-USABLE PREFABRICATED ELEMENTS (p. 42). Noticing that in most cases the Roumanian exhibitions at the international fairs had been placed in ready-built halls, the Chamber of Commerce of the R.P.R. calling on its own design workshop, decided on a system of prefabricated and re-usable elements, which already in 1964 allowed the housing of the Roumanian exhibitions at Frankfort, Bruxelles and Casablanca. The article gives a description and illustrations of these elements and of the assembly method.

400 YEARS SINCE MICHELANGELO'S DEATH

Arch. Marcel Melicson — MICHELAGNIOLO BUONARROTI, FLORENTINE ARCHITECT (p. 46). In his paper the author analyses one of the important features of Michelangelo's artistic activity, his architectural one. Michelangelo's correspondence comprises several theoretical references on architecture, as well as important data on the achievement of some of his architectural works, such as have been less investigated and commented upon in the specialized literature.

Studying these letters as well as some contemporary testimonials the author endeavours to evoke the figure of the great Florentine, the foundations and the evolution of his architectural creation.

THE CHRONICLE

Arch. Constantin Moşinschi — THE ITALIAN-ROUMANIAN SEMINARY ON ARCHITECTURE AND TOWN-PLANNING (p. 54). The author, a member of the Roumanian delegation, gives an account of the proceedings of the seminary, which took place in Venice in May 1964. There is a concise presentation of some of the papers contributed by the Italian participants.

Arch. Aurelia Teodorescu, arch. Emilian Machedon — NOTES ON AN INFORMATIVE TRIP TO FRANCE (p. 55). Starting from the consideration that the hospitals visited by a group of Roumanian architects and engineers, stand for the present materialization of modern creative ideas in France as far as functional problems are concerned, the authors insist on some of the momentous problems of design: solutions concerning the site, the functional organization, the principle of centralized unity, solutions related to the functional traffic flow, organizing the wards for out-patients' consultations, functional solutions for some operatory groups or for services of special diagnosis, radiology, a.s.o.

Prof. arch. Grigore Ionescu — THE 2nd CONGRESS OF ARCHITECTS AND OF TECHNICIANS SPECIALIZING IN THE RESTORATION OF HISTORICAL MONUMENTS (p. 56). Dwelling on the fact that this event, part of "THE INTERNATIONAL CAMPAIGN FOR HISTORICAL MONUMENTS" patronized by UNESCO, has been enjoying wide interest, the author gives a brief report of the proceedings of the five sections of the Congress, of the aims of "The International Council of Monuments" founded on this occasion.

BOOK REVIEW — BIBLIOGRAPHY

This section brings several reviews of books, both Roumanian and foreign, in the field of architecture.

First of all, a note about the publication of "Studies and Projects" (p. 58), the first scientific bulletin of the "Ion Mincu" Bucharest Institute of Architecture. This publication, soberly presented, comprises a number of scientific papers centering round present problems connected to design work and to architectural teaching. It further has the best projects of design workshops and sketches drawn by students of the 2nd, 3rd, 4th and 5th year, surveys of building complexes and of historical monuments, diploma projects. This collection, profusely illustrated, represents a scientific contribution, both for the architectural teaching and for the general culture of the public, eagerly interested to watch the Roumanian architectural creation.

Another note gives an information about the book-exhibition devoted to architecture and building work, held at the Information Centre for Constructions, Architecture and Planning. There were more than 1,000 volumes, put on the market by various Roumanian publishing houses.

A following note brings an information about the album published by the Cluj Regional Board for Town Planning, Architecture and Building Design and dedicated to the 20th anniversary of Roumania's liberation. The album, richly illustrated, gives a reflection of the rich activity of the architects and technicians of this region over the past twenty years.

The review then brings a few notes on some books, published abroad in 1962 and 1963: Robert Leroux — "ECOLOGIE HUMAINE", Reyner Benham — "GUIDE TO MODERN ARCHITECTURE" and Peter Blake — MIES VAN DER ROHE — ARCHITECTURE AND STRUCTURE.

This section concludes with items about the activity of the Architects' Union of the R.P.R. in September and October 1964.

SOMMAIRE

EXPOSITION DES RÉALISATIONS DE L'ÉCONOMIE NATIONALE

Architecte Gheorghe Pavlu, maître de conférences, Victor Sebestyen, architecte — ÉLABORATION DU PROJET D'ENSEMBLE DE L'EXPOSITION DES RÉALISATIONS DE L'ÉCONOMIE NATIONALE (page 2). En l'honneur du 20e anniversaire de la Libération de la Roumanie, on a organisé à Bucarest, Place Scînteia, sur un vaste terrain, l'Exposition des réalisations de l'économie nationale. En l'encadrant dans un décor d'une ampleur adéquate et en situant les pavillons et les plate-formes en plein air — par la graphique de l'exposition aussi bien que par d'autres modes de présentation, les auteurs du projet ont cherché à mettre en relief les principaux secteurs de l'industrie de la République et les grandes réalisations obtenues au cours de ces dernières années d'essor économique et culturel du pays.

Les auteurs de l'article exposent les principes fondamentaux d'organisation et de division en secteurs du territoire de l'Exposition ainsi que de son implantation par rapport à la ville, à la circulation des habitants vers cette zone, au trafic à intérieur de la zone, à l'organisation de l'exposition à l'intérieur des pavillons, à la graphique majeure et mineure, à la desserte des visiteurs, etc.

Illustré par de nombreuses photographies, l'article souligne l'activité inlassable fournie par les nombreux architectes, ingénieurs, graphiciens et plasticiens qui ont préparé le projet de cet ensemble, lequel a permis de passer en revue les victoires remportées par le peuple roumain dans les domaines de l'économie, de la technique, de la science et de la culture, pendant les vingt années écoulées depuis la Libération.

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Mircea Enescu, architecte — LE COMPLEXE INDUSTRIEL MILITARI À BUCAREST (page 22). Situé à l'Est de Bucarest, ce grand complexe industriel se rattache au plan d'investitions qui assure, entre autres, le plan de développement des habitations. La première étape en a déjà été réalisée puisque l'on a construit la fabrique de radiateurs et de baignoires en fonte, la fabrique d'installations sanitaires en porcelaine et la fabrique d'armatures non ferreuses et d'équipements métalliques ainsi que toutes les annexes communes, la cantine et le pavillon de l'administration du complexe entier. La seconde étape — en cours d'élaboration et, partiellement, d'exécution, prévoit la réalisation d'une fabrique de placages en céramique et d'une autre fabrique de bétons légers autoclavisés ainsi que de préfabriqués. Outre ces objectifs industriels, le complexe comprendra aussi une école professionnelle préparant les cadres nécessaires à la production, une polyclinique et plusieurs commerces.

Le complexe couvre une superficie de plus de 100 ha et sa composition de plan général est axée sur deux nouvelles artères, Est-Ouest et Nord-Sud. Le centre de toute la composition a été créé à leur carrefour. On a accordé une grande attention aux réseaux routiers — public et usinal, en évitant le croisement du gros trafic usinal avec celui du transport des voyageurs. Pour la décoration intérieure et extérieure, réalisée dans l'esprit de l'architecture industrielle contemporaine, on a particulièrement eu soin d'étudier la polychromie qui, avec les grandes surfaces de verre, forme un ensemble optimum pour le travail.

Sont longuement décrites dans l'article les réalisations de la première étape: la fabrique d'articles sanitaires en porcelaine (FOSP), la fabrique de radiateurs et de baignoires en fonte (FRBF), la fabrique d'armatures non ferreuses et d'équipements métalliques (FANEM), la cantine et le pavillon de l'administration. La présentation de cette nouvelle réalisation architecturale dont la capitale de la R.P.R. s'est enrichie dernièrement, finit par la description du bâtiment de l'exposition du complexe, ainsi que celle des petites constructions couvertes des parkings.

Alexandru Popescu-Necşeşti — USINE MÉTALLURGIQUE À JASSY (page 30). Ce nouvel objectif industriel — qui appartient à la zone industrielle d'intérêt national de Jassy — a été résolu du point de vue architectural en fonction du flux technologique, de la structure et des conditions d'exploitation des halls.

La structure de résistance des deux halls se compose de cadres métalliques à âme pleine, assemblés par des boulons d'une haute résistance. Pour le dépôt de débitage, on a utilisé des cadres métalliques formés par des piliers et des poutres articulées par les piliers.

L'architecture est unitaire, avec une prédominance de pleins sur les façades longues; sur les frontons, les sept ouvertures intérieures ont été marquées par le rythme alternatif des surfaces pleines et des surfaces vitrées.

Lucia Gheorghiţă, architecte — CONCOURS POUR DES HALLS UNIVERSELS (page 34). Organisé fin 1962 par le Comité d'État pour les Constructions, l'Architecture et l'Aménagement, ce concours a eu pour thème « Des halls universels à un seul niveau, annexes socio-sanitaires non comprises ». Le concours s'est proposé pour but de trouver des solutions optima, du point de vue technico-économique, architectural et de la résistance, pour la construction de halls industriels universels à ventilation et lumière naturelle ainsi que pour des halls blindés susceptibles de climatisation. Le thème-programme du concours imposait maintes conditions touchant les gabarits, la fonctionnalité, l'industrialisation et l'économie des solutions. On a recommandé, en général, l'emploi de matériaux de construction existant en R.P.R.

Sur les 28 projets présentés, 4 ont reçu des prix et 5 des mentions à la première étape du concours. Outre une série de solutions traditionnelles, présentant tout à la fois les avantages et désavantages qui leur sont propres, ces projets apportent aussi plusieurs solutions intéressantes. On n'a pourtant pas observé d'améliorations essentielles quant à l'exécution.

L'auteur de l'article classe les projets présentés au concours en quatre familles de solutions, quant à la solution apportée à la structure de résistance: solutions à éléments linéaires, d'une exécution et d'un montage faciles dans l'étape actuelle; solutions à réseaux spaciaux liftés, à toit plat; solutions à voiles minces; solutions spéciales, à éléments suspendus par des câbles, à piliers perron, etc. Analysant plus loin, la manière dont ces projets ont accompli les conditions de l'architecture et de la fonctionnalité, l'auteur de l'article fait plusieurs remarques sur l'éventuelle extension des halls, sur les transports intérieurs, sur la fermeture de l'espace technique qui doit masquer les conduits technologiques et ceux de l'aération, sur la fermeture périmetrale des halls, sur les finitions etc. . .

En conclusion, on estime que ce concours a eu un effet bienfaisant pour l'orientation de la typisation des bâtisses industrielles à caractère universel.

EXPOSITIONS

Heinz Novac, architecte — EXPOSITIONS DE L'ÉCONOMIE RÉALISÉES EN ÉLÉMENTS PRÉFABRIQUÉS ET RÉUTILISABLES (page 42). Ayant constaté que le plus souvent, les expositions économiques présentées par la Roumanie aux foires internationales sont emplacées dans des halls qui existent déjà, la Chambre de Commerce de la R.P.R., par l'intermède de son atelier d'élaboration de projets, a préconisé l'emploi d'un système d'éléments préfabriqués et réutilisables grâce auquel l'on a pu réaliser, en 1964, les expositions roumaines de Francfort, de Bruxelles et de Casablanca. Ces éléments et leur mode de montage sont décrits et illustrés dans l'article.

400 ANS DEPUIS LA MORT DE MICHEL-ANGE

Marcel Melicson, architecte — MICHELAGNIOLO BUONARROTI, ARCHITECTE FLORENTIN (page 46). Dans cette étude, l'auteur analyse l'un des importants côtés de l'œuvre artistique de Michel-Ange, son activité en tant qu'architecte. La correspondance de Michel-Ange comporte de nombreuses références théoriques à l'architecture ainsi que d'importantes données sur la réalisation de plusieurs de ses œuvres architecturales qui ont fait, dans une moindre mesure, l'objet de recherches et de commentaires dans les ouvrages de spécialité.

Se basant sur l'étude de ces lettres ainsi que sur des témoignages de contemporains, l'auteur de l'article cherche à évoquer la figure du grand florentin, les bases et l'évolution de son œuvre architecturale.

CHRONIQUE

Constantin Moşinschi, architecte — LE SÉMINAIRE D'ARCHITECTURE ET D'URBANISME ITALO-ROUMAIN (page 54). Ayant représenté la Roumanie aux travaux du séminaire tenu en mai 1964 à Venise, l'auteur en donne un compte-rendu et présente brièvement quelq-ues uns des exposés qui y furent faits par des représentants étrangers.

Aurelia Teodorescu, architecte, Emilian Machedon, architecte — EN MARGE D'UN VOYAGE DE DOCUMENTATION EN FRANCE (page 55). Estimant que les hôpitaux visités par le groupe d'architectes et d'ingénieurs roumains représentent, du point de vue des solutions fonctionnelles, la concrétisation des conceptions modernes qui ont actuellement cours en France, les auteurs de l'article font ressortir plusieurs problèmes d'importance posés par la préparation des projets, notamment les solutions adoptées pour l'implantation, pour l'organisation fonctionnelle, pour le principe de l'unité centralisée, les solutions pour la circulation interieure, l'organisation des services de consultations externes, les solutions fonctionnelles apportées à des groupes opératoires ou services de diagnostic spécial, à la radiologie, etc., etc.

Professeur Grigore Ionescu, architecte — IIe CONGRÉS DES ARCHITECTES ET DES TECHNICIENS SPÉCIALISÉS DANS LA RESTAURATION DES MONUMENTS HISTORIQUES (page 56). En soulignant que cette manifestation, qui faisait partie de la « Campagne internationale pour les monuments historiques » de sous l'égide de l'UNESCO, a soulevé un remarquable intérêt, l'auteur de la note fait en bref l'exposé des travaux des cinq sections du Congrès, mentionnant les buts poursuivis par le « Conseil international des monuments », constitué à cette occasion, ainsi que l'adoption de la « Charte internationale des travaux de restauration ».

COMPTE — RENDUS — BIBLIOGRAPHIE

Cette rubrique comprend une suite de compte-rendus sur plusieurs livres d'architecture roumains et étrangers.

On signale tout d'abord, la parution du premier bulletin scientifique de l'Institut d'Architecture « ION MINCU », intitulé « Etudes et projets » (page 58). D'un aspect sobre, le recueil contient une série d'ouvrages scientifiques axés sur les problèmes d'actualité que posent l'établissement des projets et l'enseignement de l'architecture; on présente encore les meilleurs projets d'atelier et les meilleurs esquisses de 12 heures réalisés par des étudiants de II , III , IVe et Ve années, des relevés d'ensembles et de monuments historiques, des projets de diplôme. Richement illustré, le recueil constitue un apport scientifique et didactique à l'enseignement de l'architecture ainsi qu'à la culture générale du public qui suit avec un vif intétêt tout ce qui touche à la création architecturale roumaine.

Une notice renseigne sur l'Exposition du Livre de la Construction, ouverte au C.D.C.A.S. Plus de 1000 tomes — parus aux différentes maisons roumaines d'éditions et groupés d'après leurs thèmes — ont été exposés dans la salle de lecture du Centre de documentation pour les constructions, l'architecture et l'aménagement.

Une autre notice mentionne l'album édité en l'honneur du 20e anniversaire de la Libération de la Roumanie par la Direction d'aménagement, d'architecture et d'élaboration de projets des construction de la région de Cluj. Complété par de nombreuses illustrations, cet album reflète la vaste activité fournie pendant ces vingt années par les architectes et les techniciens de cette région.

La revue publie encore plusieurs compte-rendus sur des ouvrages spécialisés parus à l'étranger en 1962 et 1963: Robert Leroux: « ÉCOLOGIE HUMAINE », Reyner Banham — « GUIDE TO MODERN ARCHITECTURE » et Peter Blake — « MIES VAN DER ROHE: ARCHITECTURE AND STRUCTURE ».

La rubrique se clôt par des nouvelles sur l'activité déployée par l'Union des Architectes de la R.P.R. pendant les mois de septembre et d'octobre.

Арх. Александр Попеску-Некшешть — **ЯССКИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИЙ ЗАВОД** (стр. 30). С архитектурной точки зрения, этот новый промышленный объект, входящий в состав ясской промышленной зоны республиканского значения, сооружен в зависимости от технологического процесса, структуры и эксплуатационных условий цехов.

Несущая конструкция имеющихся двух цехов выполнена из металлических сплошностенных рам, собранных на высокопрочных болтах. В заготовочном складе употреблялись металлические рамы, состоящие из колонн и шарнирносоединенных с колоннами балок.

Архитектурное оформление однородно, причем на длинных фасадах преобладают сплошные поверхности; в фронтонах, шесть внутренних пролета отмечены перемежающимся темпом сплошных и остекленных поверхностей.

Арх. Лучия Георгицэ — **КОНКУРС УНИВЕРСАЛЬНЫХ ЦЕХОВ** (стр. 34). В конце 1962 г. состоялся конкурс на тему: «Универсальные одноэтажные цехи без бытовых помещений», организованный Государственным Комитетом по строительству, архитектуре и районной планировке. Целью этого конкурса было достижение оптимальных с технико-экономической точки зрения решений по несущим конструкциям для универсальных производственных цехов с естественными вентиляциями и освещением, а также и для бронированных цехов с возможностью климатизации. Тема-программа конкурса постановила целый ряд условий касающихся габаритов, функциональности, индустриализации и экономичности решений. Вообще, рекомендовали применять строительные материалы имеющиеся в стране.

Из 28-ми представленных проектов, при первом этапе конкурса 4 получили премии, а 5 — похвальные отзывы. Наряду с целым рядом традиционных решений, со всеми их соответствующими преимуществами и недостатками, в этих проектах принят и целый ряд интересных решений. Однако, в отношении исполнения не замечается еще существенного улучшения.

С точки зрения решения несущей конструкции, автор статьи разделяет проекты, представленные на конкурс, на четыре категории: решения с линейными элементами, дающими удобные возможности для исполнения и монтажа в настоящем этапе; решения с пространственными сетями выполненные способом лифтирования, с плоскими покрытиями решения с тонкостенными оболочками; специальные решения с подвесными вантовыми конструкциями с колоннами и т.д. Анализируя далее каким образом эти проекты удовлетворили условия архитектуры и функциональности, автор статьи делает целый ряд замечаний относительно возможного расширения цехов, внутрецехового транспорта, закрытия технического пространства для маскировки технологических и вентиляционных коммуникаций, закрытия цехов по периметру, отделки и т.д.

В заключение, дается оценка этого конкурса в том смысле, что он принес положительный вклад в деле ориентировки типизации промышленных зданий универсального характера.

ВЫСТАВКИ

Арх. Гейнц Новак — **ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ВЫСТАВКИ ОСУЩЕСТВЛЕННЫЕ ИЗ СБОРНЫХ КОНСТРУКЦИЙ ПОВТОРНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ** (стр. 42). Отметив, что в большинстве случаев, выставки устраиваемые Румынией на международных ярмарках размещаются в уже существующих помещениях, Торговая Палата РНР, посредством своего проектировочного отделения, предусмотрела целую систему сборных конструкций и конструкций повторного использования, при помощи которых были осуществлены в 1964 г. румынские выставки в Франкфурте, Брюсселе и Касабланке. Эти конструкции и способ их монтажа указаны и иллюстрированы в статье.

400 ЛЕТ СО ДНЯ СМЕРТИ МИКЕЛЬАНДЖЕЛО

Арх. Марчел Меликсон —**МИКЕЛЬАГНИОЛО БУОНАРОТТИ, ФЛОРЕНТИЙСКИЙ АРХИТЕКТОР** (стр. 46). В этой статье автор анализирует одну из главнейших сторон художественной деятельности Микельанджело, — его деятельность как архитектора. В переписке Микельанджело находим многочисленные теоретические заметки относительно архитектуры, а также важные данные насчет осуществления некоторых его архитектурных работ, каковые были в меньшей мере исследованы и комментированы в литературе.

На основании изучения этих писем и некоторых современных сведений, автор статьи старается восстановить образ великого флорентийца, основы и эволюцию его архитектурной деятельности.

ХРОНИКА

Арх. Константин Моцинский — **ИТАЛЬЯНСКО-РУМЫНСКИЙ СЕМИНАР ПО АРХИТЕКТУРЕ И ГРАДОСТРОЕНИЮ** (стр. 54). Автор, делегат Румынии в семинаре, делает краткий обзор работ семинара, состоящегося в Венеции в мае 1964 г., и резюмирует отдельные доклады иностранных участников.

Арх. Аурелия Теодореску, арх. Эмильян Македон — **В СВЯЗИ С ОЗНАКОМИТЕЛЬНОЙ ПОЕЗДКОЙ ВО ФРАНЦИЮ** (стр. 55). Отмечая, что госпитали посещенные группой румынских архитекторов и инженеров, представляют с точки зрения функционального решения, конкретизацию современных концепций во Франции, авторы статьи выделяют некоторые из найболее важных вопросов проектирования, как то: решения в части размещения функциональная организация, принцип централизованного единства, принципы тракта, организация отделов внешних консультаций, функциональные решения отдельных операционных комплексов или отделов специального диагноза, радиологии и т.д.

Проф. арх. Григоре Ионеску — **II-ой СЪЕЗД АРХИТЕКТОРОВ И ТЕХНИКОВ — СПЕЦИАЛИСТОВ ПО РЕСТАВРАЦИИ ИСТОРИЧЕСКИХ ПАМЯТНИКОВ** (стр. 56). Подчеркивая, что этот съезд в рамках «Международный компании за исторические памятники», под ведомством УНЕСКО, вызвал большой интерес, автор статьи кратко излагает содержание работ пяти секций Съезда, цели преследуемые «Международным Советом памятников», организованном по этому случаю, а также и принятие «Международного акта по реставрационным работам».

РЕЦЕНЗИИ — БИБЛИОГРАФИЯ

В этот отдел входит ряд рецензий на румынские и иностранные книги из области архитектуры.

В первую очередь отмечается появление первого научного бюллетена Института архитектуры «Ион Минку» под заглавием «Проработки и проекты» (стр. 58). Этот сборник, изданный в строгом оформлении, содержит ряд научных работ, направленных на современные темы проектирования и изучения архитектуры, наилучшие проекты, разработанные в мастерских и 12-ти часовые эскизы студентов II, III, IV и V курсов, съемки исторических ансамблей и памятников дипломные проекты. Сборник богато иллюстрирован и является научно-дидактическим вкладом в изучении архитектуры, а также для общей культуры публики, следящей с живым интересом за творческой деятельностью румынской архитектуры.

Краткая заметка сообщает об открытии выставки книг по строительству в Государственном комитете по строительству, архитектуре и районной планировке. Свыше 1000 томов, выпущенных разными румынскими издательствами и сгруппированных по тематике, выставлены в читальном зале Центра документации по строительству, архитектуре и районной планировке.

Другая заметка сообщает об альбоме, опубликованном Клужским Областным Управлением по планировке, архитектуре и строительному проектированию, в честь 20-той годовщины освобождения Румынии. Этот альбом, содержащий многочисленные иллюстрации, отражает плодотворную деятельность архитекторов и техников данной области в течение этих 20-ти лет.

В журнале даны также несколько рецензий относительно работ по специальности, опубликованных за-границей в 1962 и 1963 гг.: *Роберт Леру* — «*Человеческая экология*», *Рейнер* — «*Руководство по современной архитектуре*» и *Петер Блак* — «*Миес Ван дер Рохе: Архитектура и Конструкции*».

Отдел заканчивается сведениями относительно деятельности Союза Архитекторов РНР в сентябре и октябре 1964 г.

CHRONIK

Arch. Constantin Mosinschi — ITALIENISCH-RUMÄNISCHES SEMINAR FÜR ARCHITEKTUR UND STÄDTEBAU (S. 54). Der seitens der RVR delegierte Verfasser des Artikels bringt einen kurzen Überblick über die Entfaltung der Arbeiten des im Mai 1964 in Venedig stattgefundenen Seminars und legt kurz einige Referate ausländischer Teilnehmer dar.

Arch. Aurelia Teodorescu, Arch. Emilian Machedon — AM RANDE EINER STUDIENREISE IN FRANKREICH (S. 55). Im Hinblick darauf, daß die von einer Gruppe von rumänischen Architekten und Ingenieuren besichtigten Krankenhäuser vom Standpunkt der funktionellen Lösungen die Verwirklichung der aktuellen modernen Anschauungen in Frankreich darstellen, unterstreichen die Verfasser des Artikels einige der bedeutenden Entwurfsprobleme: Lösungen der Anlage, betriebliche Organisierung, Prinzip der zentralisierten Einheit. Traktlösungen, Organisierung der externen Konsultationsidienststellen, betriebliche Lösungen für einige Operationsgruppen oder Abteilungen für Spezialdiagnose, Radiologie usw. usw.

Prof. Arch. Grigore Ionescu — DER II. KONGRESS DER ARCHITEKTEN UND FACHTECHNIKER FÜR RESTAURIERUNG HISTORISCHER DENKMÄLER (S. 56). Der Verfasser der Notiz hebt hervor, daß diese Kundgebung im Rahmen der Internationalen Kampagne für historische Denkmäler,,, unter der Patronanz der UNESCO, sich eines besonderen Interesses erfreut hat und berichtet kurz den Inhalt der Arbeiten der fünf Sektionen des Kongresses, die Ziele des bei diesem Anlaß gebildeten ,,Internationalen Rats für Denkmäler,, sowie auch die Genehmigung des ,,Internationalen Buches der Restaurierungsarbeiten.,,

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Diese Rubrik enthält eine Reihe von Rezensionen über rumänische und ausländische Architekturbücher.

In erster Linie wird das Erscheinen des ersten wissenschaftlichen Bulletins des Architekturinstituts ,,Ion Mincu'' betitelt *„Studien und Entwürfe"* vermerkt (S. 58). Die in einem schlichten Einband erschienene Sammlung enthält eine Reihe von wissenschaftlichen, auf aktuelle Probleme des Entwerfens und Architekturunterrichtes basierende Arbeiten, die besten Atelierprojekte und 12-Stunden-Skizzen von Studenten des II., III., IV. und V. Jahrgangs, Aufzeichnungen von historischen Anlagen und Denkmälern, Diplomarbeiten. Die reich illustrierte Sammlung ist ein wissenschaftlicher Beitrag zum Architekturunterricht wie auch zur Allgemeinbildung des Publikums, das die Schöpfungen der rumänischen Architektur mit lebhaftem Interesse verfolgt.

Eine Notiz informiert über die vom CDCAS (Dokumentationszentrum für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung) eröffnete Ausstellung des Konstruktionsbuches. Über 1000 Bände — erschienen in verschiedenen rumänischen Verlagen und nach Spezialfächern gruppiert —, wurden im Lesesaal des Dokumentationszentrums für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung ausgestellt.

Eine weitere Notiz informiert über das von der Direktion der Systematisierung, Architektur und Planung von Bauten der Region Cluj zu Ehren des 20. Jahrestages der Befreiung der RVR veröffentlichte Album. Der mit zahlreichen Illustrationen vervollständigte Inhalt spiegelt die reiche Tätigkeit der Architekten und Techniker dieser Region in den 20 Jahren.

Die Zeitschrift bringt noch einige Rezensionen über Facharbeiten, die in den Jahren 1962 und 1963 im Ausland erschienen sind und zwar: Robert Leroux — ,,ECOLOGIE HUMAINE'', Reyner Banham — ,,GUIDE TO MODERN ARCHITECTURE,, und Peter Blake — ,,MIES VAN DER ROHE: ARCHITECTURE AND STRUCTURE''.

Die Rubrik schließt mit Mitteilungen über die Tätigkeit des Architektenverbands in der RVR im September und Oktober.

СОДЕРЖАНИЕ

ВЫСТАВКА ДОСТИЖЕНИЙ НАРОДНОГО ХОЗЯЙСТВА

Доц. арх. Георге Павлу, арх. Виктор Себестиен — ПРОЕКТИРОВАНИЕ АНСАМБЛЯ ВЫСТАВКИ ДОСТИЖЕНИЙ НАРОДНОГО ХОЗЯЙСТВА (стр. 2). **В честь 20-той годовщины освобождения Румынии, в Бухаресте, на Пьяца Скынтейей, была организована, на обширной территории, Выставка достижений народного хозяйства РНР. Обеспечив надлежащий кдар проектанты задались целью при помощи расположения павильонов и открытых площадок и других средств экспонирования, а также при помощи графики выставки, особо выделить главные отрасли промышленности Румынской Народной Республики и великие достижения осуществленные за эти годы в культурном и экономическом развитии страны.**

Авторы статьи указывают принципы на которых обоснованы организация и компановка территории Выставки, расположение ее по отношению к городу, передвижение городских жителей к этой зоне, движение внутри данной зоны, организация выставки внутри павильонов, первостепенная и второстепенная графика, обслуживание посетителей и т.д.

К этой статье приложены многочисленные фотографии изображающие плодотворную деятельность целого ряда архитекторов, инженеров, чертежников и художников, принявших участие при проектировании этого ансамбля, представляющего собой вдохновленный обзор достижений и побед румынского народа в отраслях народного хозяйства, техники, науки и культуры на протяжении двадцати лет после освобождения.

ПРОМЫШЛЕННЫЕ КОНСТРУКЦИИ

Арх. Мирча Енеску — ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС МИЛИТАРЬ-БУХАРЕСТ (стр. 22). **Этот громадный промышленный комплекс, расположенный в западной части г. Бухареста, входит в состав капитального строительства, обеспечивающего среди других мероприятий и план развития жилищного строительства. Первый этап уже осуществлен, а именно постройка завода по производству радиаторов и чугунных ванн, завода фаянсовых санитарных изделий и завода по производству арматур из цветных металлов и металлического оборудования, а также все бытовые помещения, столовая и административный корпус всего комплекса. Второй этап, находящийся в настоящее время в процессе проектирования и частично уже в стадии исполнения, предусматривает сооружение завода керамических облицовочных материалов и завода по производству автоклавных легких бетонов и сборных конструкций. Кроме этих промышленных объектов, в состав этого комплекса войдет и профессиональная школа для подготовки требуемых промышленных кадров, поликлиника и некоторые торговые объекты.**

Комплекс расположен на площади свыше 100 га, а его генеральный план предусматривает две магистрали — западно-восточную и северо-южную. В их пересечении находится центр всей композиции. Большое внимание было уделено общей и заводской дорожным сетям, избегая пересечения тяжелого транспорта с пассажирским. Во внешней и внутренней художественной отделке, осуществленной в духе современной промышленной архитектуры, особое внимание было уделено изучению полихромии, которая, совместно с крупными застекленными поверхностями, позволила бы создать наиболее оптимальный для человеческого труда ансамбль.

В статье подробно описываются достижения первого этапа: завод фаянсовых санитарных изделий (ФОСП), завод радиаторов и чугунных ванн (ФРБФ), завод по производству арматур из цветных металлов и металлического оборудования (ФАНЕМ), столовая и административный корпус. Это изложение нового архитектурного достижения, обогатившего недавно столицу РНР, заканчивается описанием здания выставки, а также и небольших крытых конструкций для автостоянок.

INHALT

LEISTUNGSSCHAU DER VOLKSWIRTSCHAFT

Conf. Arch. Gheorghe Pavlu, Arch. Victor Sebestyen — ENTWURF DES ENSEMBLES FÜR DIE LEISTUNGSSCHAU DER VOLKSWIRTSCHAFT (S.2). Zu Ehren des 20. Jahrestages der Befreiung Rumäniens wurde auf einem ausgedehnten Gelände am Scinteii-Platz in Bukarest die Leistungsschau der Volkswirtschaft der RVR organisiert. Durch Gewährleistung eines Rahmens von entsprechendem Ausmaß, durch Anlage der Pavillons, der Plattformen im Freien und anderer Ausstellungsmittel sowie auch durch die Graphik der Ausstellung, haben die Planer bezweckt, die in diesen Jahren der wirtschaftlichen und kulturellen Entwicklung des Landes erzielten hauptsächlichen Industriezweige der Republik und großen Realisierungen hervorzuheben.

Die Verfasser des Artikels erörtern die Grundsätze, auf denen die Organisierung und die territorielle Einteilung der Ausstellung fußt sowie auch ihre Anordnung in bezug auf die Stadt, den Verkehr der Stadtbewohner zu dieser Zone, den Verkehr innerhalb der Zone, die Organisation der Ausstellung innerhalb der Pavillons, die Haupt- und Nebengraphik, Bedienung der Besucher usw.

An Hand mehrerer Fotos veranschaulicht der Artikel die vielfache Tätigkeit zahlreicher Architekten, Ingenieure, Graphiker, Bildhauer, die teilgenommen haben am Entwurf dieses Ensembles, das einen begeisternden Überblick der Leistungen des rumänischen Volkes auf dem Gebiete der Wirtschaft, Technik, Wissenschaft und Kultur in den zwanzig Jahren seit der Befreiung gewährt.

INDUSTRIEBAUTEN

Arch. Mircea Enescu — INDUSTRIEKOMPLEX MILITARI-BUKAREST (S. 22). Dieser große, im Westen Bukarests angelegte Industriekomplex bildet einen Teil der Investitionen, die unter anderen auch den Entwicklungsplan der Wohnbauten sichern. Die erste Etappe wurde bereits realisiert und zwar wurden eine Radiatoren- und Gußeisenbadewannenfabrik, eine Fabrik für sanitäre Einrichtungen und Porzellan und eine Fabrik für nichteiserne Armaturen und Metallausrüstungen errichtet sowie auch alle sonstigen gemeinschaftlichen Nebenbauten wie auch Kantine und Verwaltungspavillon des ganzen Komplexes. Die zweite Etappe — gegenwärtig im Entwurfsstadium und zum Teil in Ausführung — sieht vor die Errichtung einer Keramikplattenfabrik und einer Fabrik von autoklavisierten und von vorgefertigten Leichtbetonen. Außer diesen Industrieanlagen wird der Komplex noch eine Fachschule zur Ausbildung der notwendigen Produktionskader, eine Poliklinik und einige Handelseinrichtungen umfassen.

Der Komplex erstreckt sich auf eine Fläche von mehr als 100 Hektar und seine Komposition als Gesamtplan basiert auf zwei neuen ostwestlich und nordsüdlich gerichteten Verkehrsadern. An ihrem Schnittpunkt wurde das Zentrum der ganzen Komposition geschaffen. Besondere Aufmerksamkeit wurde dem öffentlichen und betrieblichen Verkehrsnetz geschenkt, um die Kreuzung des Lastenverkehrs mit dem Personenverkehr zu vermeiden. In der im Geiste der zeitgenössischen industriellen Architektur verwirklichten Außen- und Innenplastik wurde besondere Sorgfalt dem Studium der Polychromie zugewendet, die mit den großen verglasten Flächen ein allergünstigstes Ensemble für die Werktätigen schaffen soll.

Im Artikel werden die Realisierungen der ersten Etappe ausführlich beschrieben: die Fabrik für sanitäre Einrichtungen und Porzellan (FOSP), die Fabrik für Radiatoren und Gußeisenbadewannen (FRBF), die Fabrik für nichteiserne Armaturen und Metallausrüstungen (FANEM), die Kantine und der Verwaltungspavillon. Mit der Beschreibung des Ausstellungsgebäudes sowie auch der kleinen gedeckten Bauten zum Parken, schließt diese Darstellung einer neuen architektonischen Verwirklichung, mit der die Hauptstadt der RVR sich in letzter Zeit bereichert hat.

Arch. Alexandru Popescu-Necşeşti — HÜTTENWERK IN JASSY (S. 30). Dieses neue Industriewerk, das zur staatlichen Industriezone Jassy gehört, wurde, vom architektonischen Gesichtspunkt, unter Berücksichtigung des technologischen Arbeitsganges, der Struktur und der Nutzungsdingungen der Hallen gelöst.

Das tragende Skelett der beiden Hallen ist aus Metallrahmen mit vollem Kern, zusammengefügt mit Nieten von höchster Resistenz. Beim Vertriebslager wurden Metallrahmen aus Säulen und artikulierten Balken verwendet.

Die architektonische Behandlung ist einheitlich mit vorherrschenden vollen Flächen an den Längsfassaden; an den Stirnseiten wurden die sechs Innenöffnungen durch wechselnden Rhythmus der vollen und verglasten Flächen markiert.

Arch. Lucia Gheorghiţă — WETTBEWERB FÜR UNIVERSALHALLEN (S. 34). Dieser vom Staatskomitee für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung Ende des Jahres 1962 organisierte Wettbewerb hatte als Aufgabe „Universal-Werkhallen mit einem einzigen Geschoß, ausschließlich sozial-sanitäre Nebenbauten". Das Wettbewerbsziel war die Erreichung allergünstigster Lösungen vom technisch-ökonomischen, aechitektonischen und statischen Gesichtspunkt für Universal-Werk hallen mit natürlicher Lüftung und Beleuchtung sowie auch für fensterlose Hallen mit Möglichkeiten für Klimanlage. Das Programm des Wettbewerbs hat eine Reihe von Verpflichtungen auferlegt in bezug auf Gesimshöhe, Betrieblichkeit, Industrialisierung und Wirtschaftlichkeit der Lösungen. Im allgemeinen wurde Verwendung inländischer Baumaterialien empfohlen.

In der I. Etappe des Wettbewerbs wurden 4 der vorgelegten 28 Entwürfe prämiiert und 5 erhielten Belobungen. Außer einer Reihe von traditionellen Lösungen mit allen bezüglichen Vor- und Nachteilen, bringen diese Entwürfe auch eine Anzahl von interessanten Resultaten. Jedoch beim Ausführungsniveau sind keine wesentlichen Verbesserungen zu konstatieren.

Die Verfasserin des Artikels teilt die beim Wettbewerb präsentierten Entwürfe, vom Gesichtspunkt der statischen Struktur in vier Lösungsgruppen ein: Lösungen mit linearen Elementen, mit leichten Ausführungs- und Montagemöglichkeiten in der gegenwärtigen Etappe; Lösungen mit aufziehbaren montablen Raumnetzen, mit flachen Dächern; Lösungen mit dünner Dachhaut; Speziallösungen mit auf Kabeln aufgestützten Elementen, mit Stützsäulen usw. Die Verfasserin analysiert des weiteren die Art, wie diese Projekte die architektonischen und funktionnellen Bedingungen gelöst haben und macht eine Reihe von Bemerkungen in bezug auf eventuelle Ausweitungen der Hallen, interne Transporte, Einschließung des technischen Raums zum Verbergen der technologischen Leitungen und Lüftungsanlagen, die perimetrische Schließung der Hallen, Endfertigungsarbeiten usw.

Abschließend wird lobend anerkannt, daß dieser Wettbewerb einen positiven Beitrag zur Orientierung der Typisierungstätigkeit von Werkbauten mit Universalcharakter darstellt.

AUSSTELLUNGEN

Arch. Heinz Novac — WIRTSCHAFTSAUSSTELLUNGEN AUS VORFABRIZIERTEN UND WIEDERVERWENBAREN ELEMENTEN REALISIERT (S. 42). Da man festgestellt hat, daß die von der RVR bei den internationalen Messen organisierten Ausstellungen in den meisten Fällen in fertiggebaute Hallen untergebracht werden hat die Handelskammer der RVR durch ihr Entwurfsatelier ein System von vorfabrizierten und wiederverwendbaren Elementen vorgeschlagen, mit deren Hilfe bereits im Jahre 1964 die rumänischen Ausstellungen in Frankfurt, Brüssel und Casablanca realisiert wurden. Diese Elemente sowie ihre Montageweise sind im Artikel beschrieben und illustriert.

400 JAHRE SEIT DEM TODE MICHELANGELOS

Arch. Marcel Melicson — MICHELAGNIOLO BUONARROTI, FLORENTINER ARCHITEKT (S. 46). In diesem Studium analysiert der Verfasser eine der bedeutenden Seiten der künstlerischen Tätigkeit Michelangelos, seine Tätigkeit als Architekt. Michelangelos Korrespondenz enthält zahlreiche theoretische Beobachtungen über Architektur sowie auch wichtige Daten über die Realisierung einiger seiner architektonischen Werke, die in den Facharbeiten weniger untersucht und kommentiert wurden.

Auf Grund des Studiums dieser Briefe und einiger zeitgenössischer Aussagen versucht der Verfasser des Artikels die Gestalt des großen Florentiners, die Grundlagen und die Entwicklung seines architektonischen Schaffens zu vergegenwärtigen.

COMPLEXUL INDUSTRIAL MILITARI — BUCUREȘTI

În vestul Capitalei, în zona industrială Militari, s-a realizat prima etapă a dezvoltării unuia dintre marile complexe industriale care cuprinde o parte din investițiile necesare asigurării planului de dezvoltare a locuințelor.

În această primă etapă au fost construite toate utilitățile comune, cantina și pavilionul administrativ al complexului, precum și fabrica de radiatoare și băi din fontă (FRBF), fabrica de obiecte sanitare din porțelan (FOSP) și fabrica de armături neferoase și echipamente metalice (FANEM).

În cea de a doua etapă — actualmente în curs de proiectare și parțial în execuție — se realizează fabricile de placaje ceramice, de betoane ușoare autoclavizate și de prefabricate « București II ».

S-a mai prevăzut de asemenea realizarea, într-o etapă viitoare, a școlii pentru pregătirea cadrelor, a policlinicii și a unor dotări comerciale pentru deservirea muncitorilor întregului complex.

Sistematizarea zonei Complexului industrial Militari cuprinde o suprafață de teren de peste 100 ha, din care zona publică — respectiv arterele de circulație publică și zonele verzi adiacente — reprezintă cca. 12 ha.

Complexul industrial este delimitat la nord de prelungirea bulevardului Păcii, la sud de calea ferată care deservește întreaga zonă industrială Militari, la est de str. Lucernei și la vest de terenul agricol dinspre gara Ciorogîrla.

Zona primei etape de investiții în care se cuprind, pe lîngă fabricile amintite mai sus, și unitățile pentru fabricarea placajelor ceramice

Complexul industrial Militari — Machetă

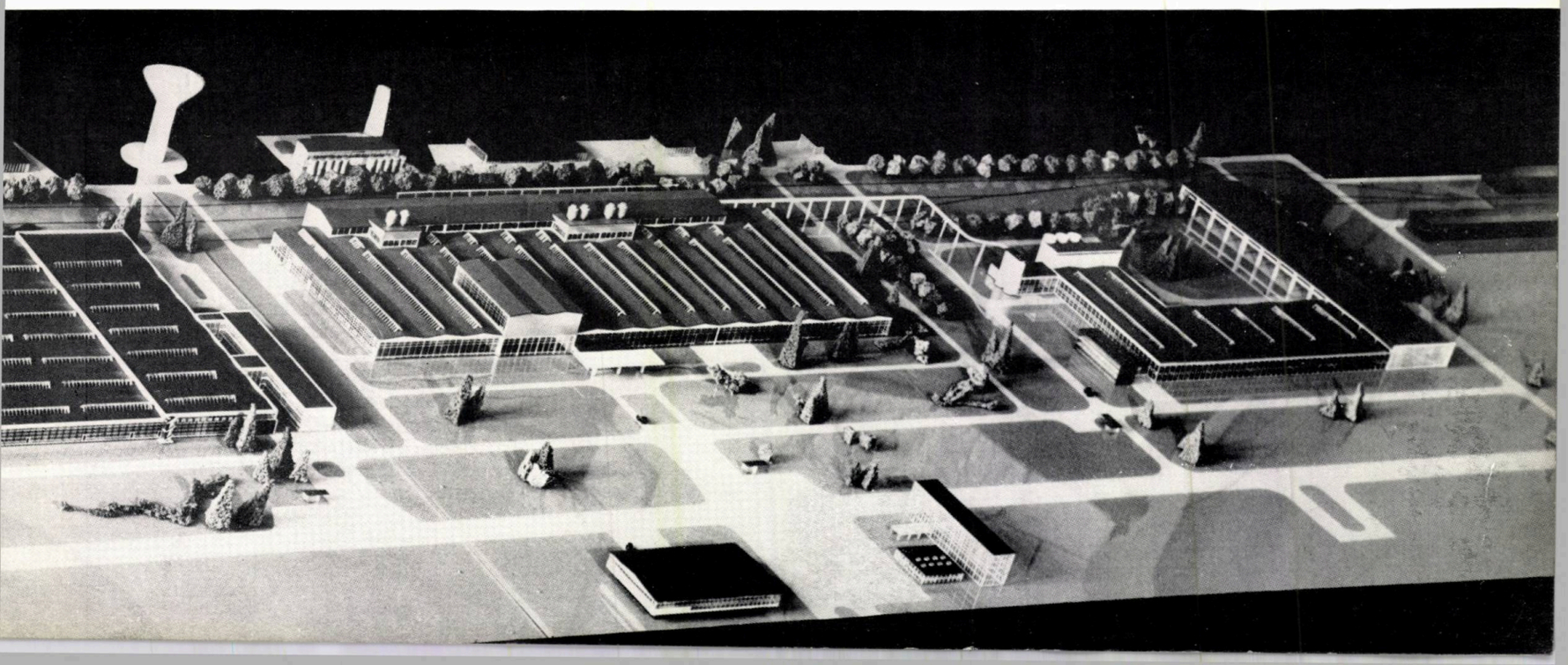

Fabrica de obiecte sanitare din porțelan — Vedere parțială

și betoanelor autoclavizate, are o suprafață de peste 40 ha.

Suprafața construită, precum și cea ocupată de drumuri, platforme, căi ferate uzinale, conducte exterioare etc., reprezintă cca. 19 ha, rezultînd un procent de ocupare a terenului de 45%.

Concepția de sistematizare a avut în vedere buna folosire a terenului, rezolvarea circulațiilor și amplasarea judicioasă a unităților industriale în funcție de specificul lor și de relațiile în producție și colaborare.

Compoziția de plan general se axează pe două noi artere importante de circulație: bd. E—V, care delimitează și deservește cele două zone principale din nordul și sudul complexului, prin care se realizează legătura cu str. Lucernei, și esplanada N—S, perpendiculară pe artera E—V, prin care se realizează legătura cu prelungirea bd. Păcii. La intersecția acestor două artere principale s-a creat centrul întregii compoziții de sistematizare.

Esplanada are drept cap de perspectivă fabrica de radiatoare și băi, motiv pentru care ea a fost retrasă de la alinierea celorlalte unități industriale de pe latura de sud a bulevardului nou creat. Prin retragerea aceasta, s-a format un spațiu la care participă, pe lîngă fabrica de radiatoare și băi, pavilionul administrativ și cantina, ambele dotări comune întregului complex, precum și grupul social-administrativ FANEM.

Artera principală N—S este prevăzută a fi flancată pe ambele părți de fronturile principale ale unităților industriale, excepție făcînd zona centrală, descrisă mai sus. Esplanada N—S va fi mobilată pe latura de est cu dotări pentru deservirea muncitorilor complexului și pe latura de vest cu clădirile centrului școlar de pregătire a cadrelor de muncitori.

Modul în care a fost rezolvată întreaga rețea rutieră — atît cea publică cît și cea uzinală — dă posibilitatea efectuării transporturilor de materii prime și produse finite pe drumurile situate posterior unităților de producție, evitîndu-se circulația grea pe arterele magistrale care, dotate cu tramvaie și autobuze, asigură legătura cu orașul pentru muncitorii și salariații complexului. Sistemul adoptat înlătură încrucișările circulației grele cu cele ale vehiculelor pentru transportul călătorilor.

Toate lucrările de utilități — comune întregului complex — sînt executate și date în folosință, realizîndu-se o zonă industrială importantă — concepută la nivelul unei tehnici avansate.

Proiectul pentru spații verzi a fost întocmit și se realizează în primă etapă pentru partea de sud a complexului.

★

Din investițiile realizate se publică în numărul de față al revistei fabrica de obiecte sanitare din porțelan (FOSP), fabrica de radiatoare și băi din fontă (FRBF), fabrica de armături neferoase și echipamente metalice (FANEM), cantina și pavilionul administrativ central al complexului.

Fabrica de obiecte sanitare din porțelan, cu o suprafață construită de cca. 18 700 m², este realizată din elemente prefabricate de beton

Detaliu de fațadă FANEM

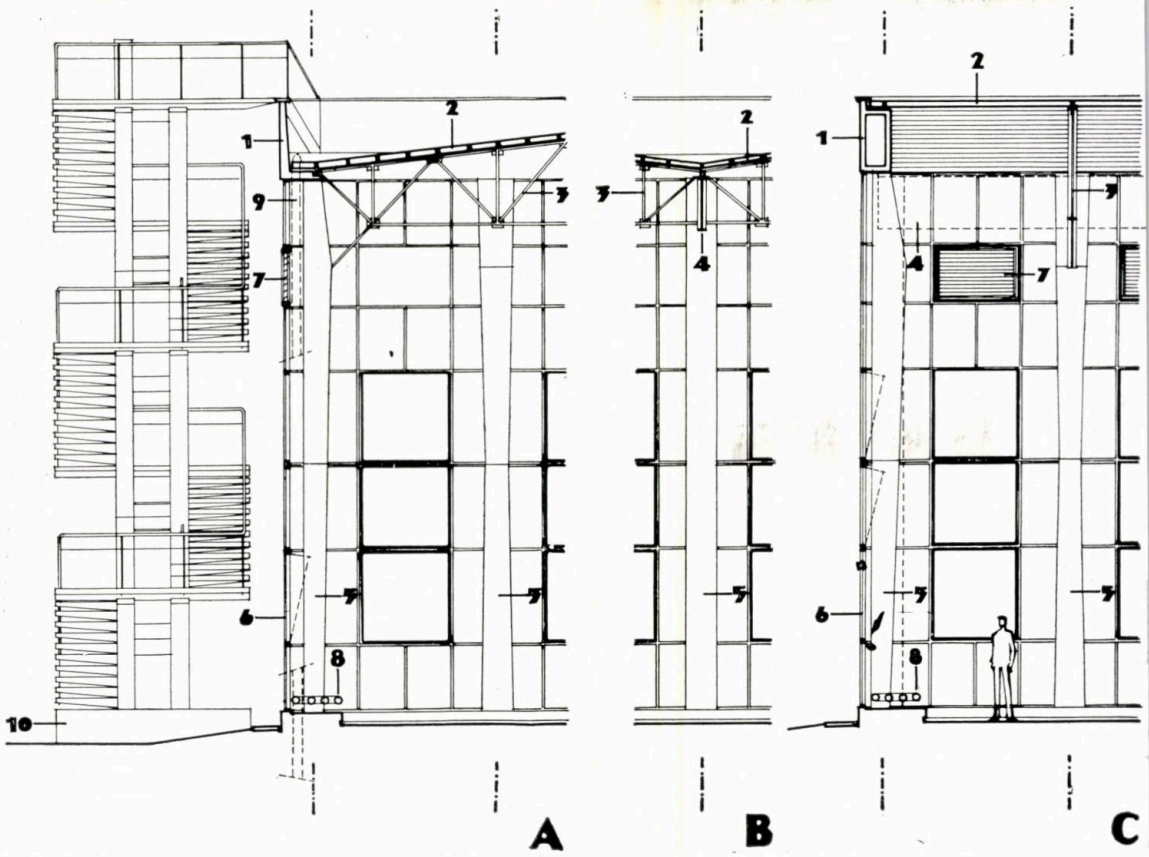

FANEM

A. Secțiune transversală la corpul turnătoriilor — Fațadă nord (detaliu) — B. Secțiune transversală interioară la corpul turnătoriilor (detaliu) — C. Secțiune longitudinală la corpul turnătoriilor — Fațadă vest (detaliu)

1. Cornișe prefabricate din beton armat — 2. Plăci din beton celular autoclavizat — 3. Ferme metalice — 4. Grinzi principale metalice — 5. Stîlpi prefabricați de fațadă din beton armat — 6. Ferestre metalice din tablă ambutisată — 7. Ventilații — 8. Registre instalații încălzire — 9. Burlan de scurgere interioară — 10. Scară exterioară din beton armat

Secțiune transversală a grupului social-administrativ al FANEM

1. Cadre preturnate din beton armat — 2. Planșeu din fîșii cu goluri — 3. Monolitizări — 4. Panouri exterioare metalice prefabricate, cu geam și termoizolație — 5. Lamele preturnate din beton armat — 6. Canale pentru instalații

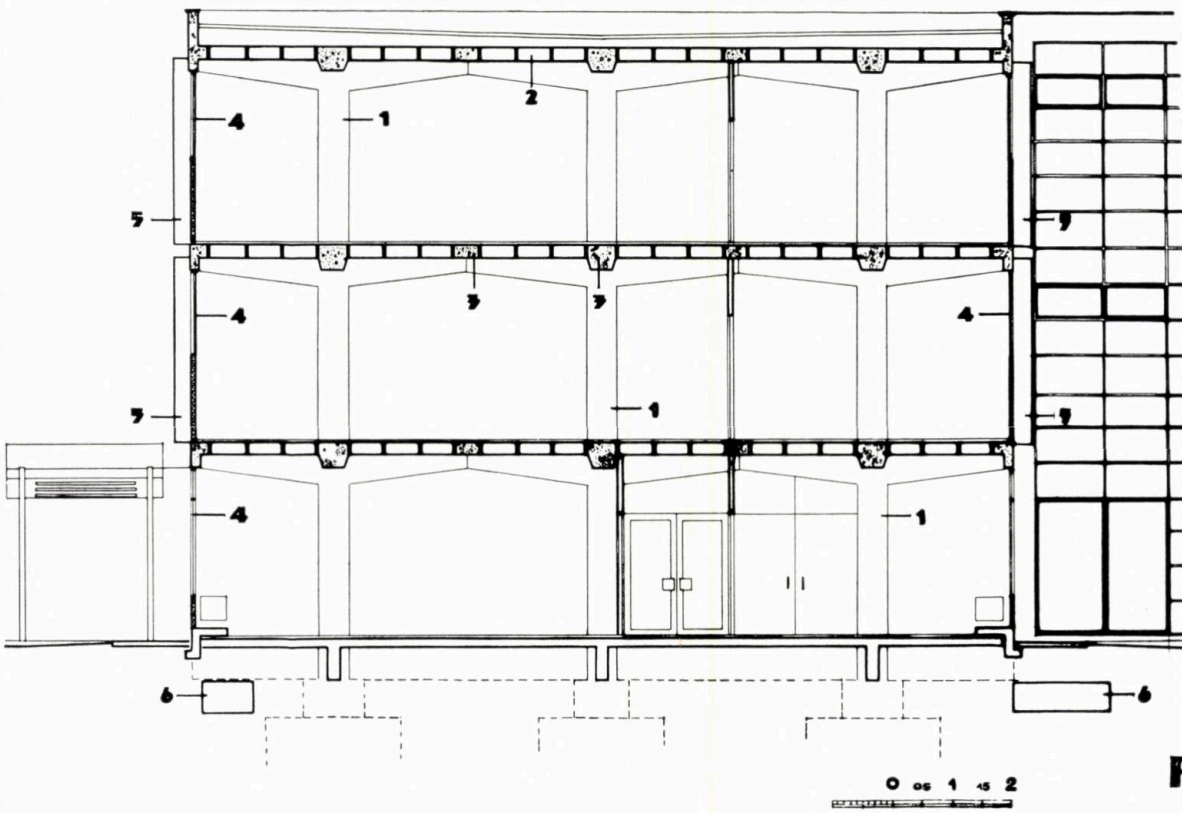

FANEM

D. Detaliu fațadă nord — E. Plan detaliu

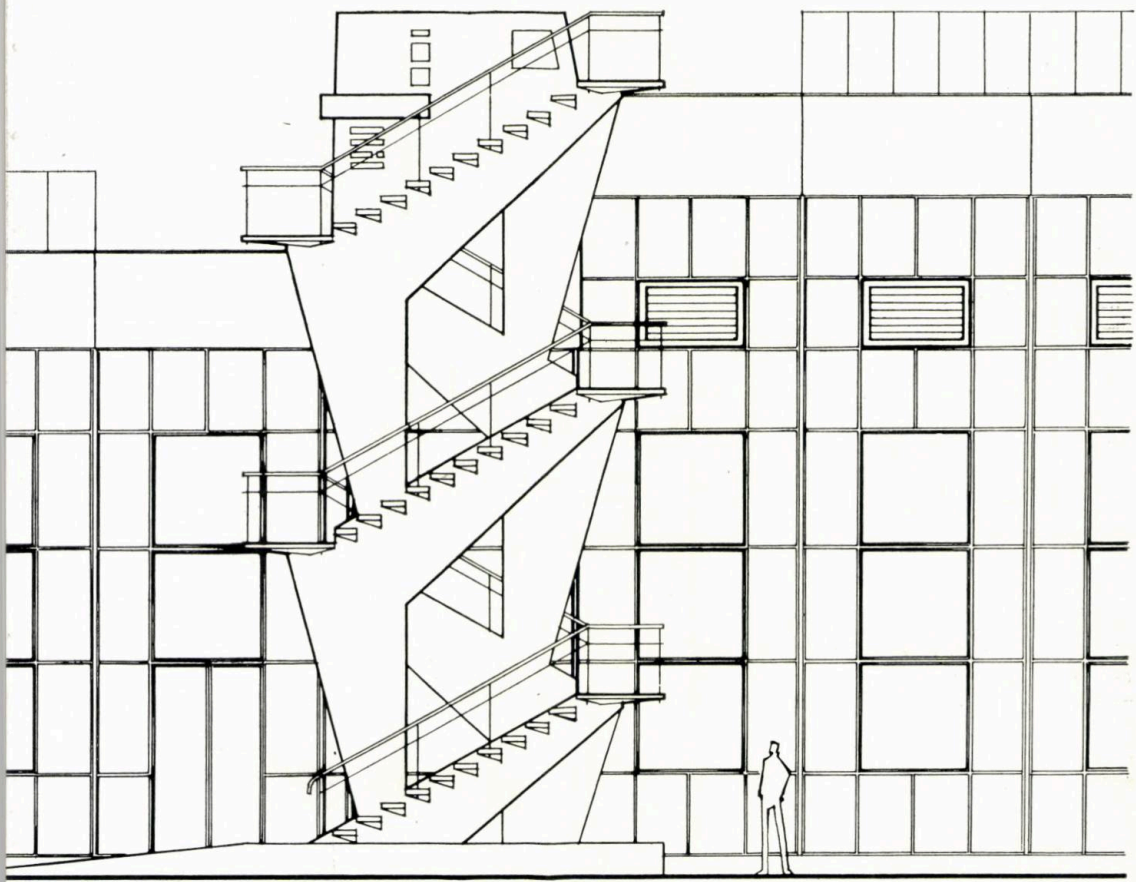

D

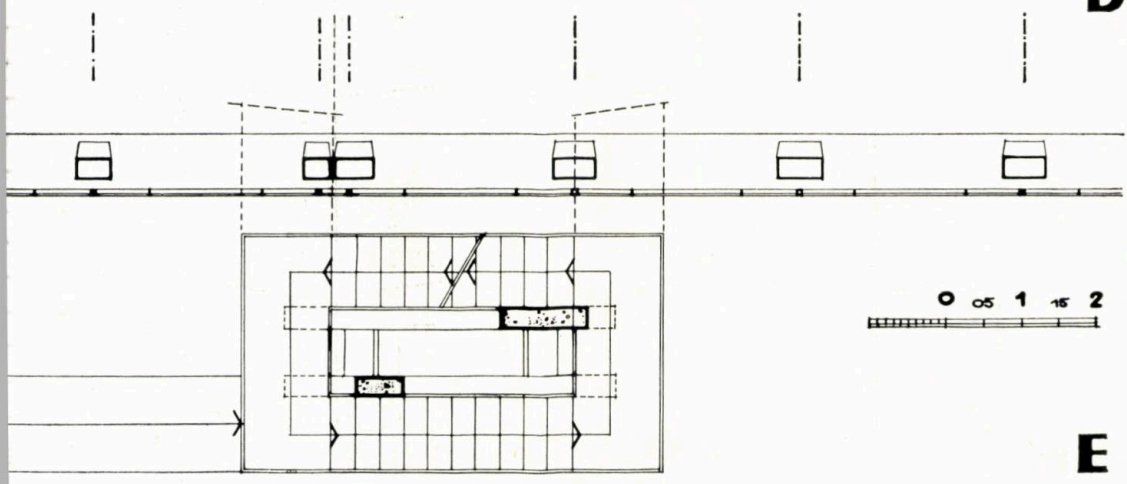

E

armat și anume stîlpi, pane și plăci de acoperiș, cu excepția fermelor care au fost executate din profile metalice. Tîmplăria din tablă ambutisată se înscrie pe linia rezolvării unitare a tuturor construcțiilor din complex — cu pereți exteriori vitrați pe aproape întreaga suprafață a fațadelor. Compartimentările interioare sînt executate din pereți de zidărie cu cărămidă eficientă, panouri din dale de sticlă sau glasvanduri metalice.

Plastica exterioară, realizată la nivelul arhitecturii industriale contemporane, este rezultatul unor încercări care au avut în vedere armonizarea panourilor vitrate de fațadă cu plinuri de zidărie, îmbrăcate cu plăci din ceramică colorată, produse experimental de FOSP *). O deosebită grijă s-a acordat studiului de policromie, obținîndu-se atît în exterior cît și în interior culori și nuanțe plăcut armonizate, fapt care va avea influențe pozitive în ambianța de lucru realizată.

Grupul social a fost integrat în volumul halei și este dispus pe două niveluri.

Se menționează în mod deosebit aportul arhitecților proiectanți la definitivarea schemei tehnologice în scopul realizării unei hale monobloc, cu o suprafață construită restrînsă la strictul necesar bunei desfășurări a procesului de producție. Este demn de remarcat, de asemenea, că proiectarea a început în paralel cu lucrările de organizare a șantierului și că investiția a fost realizată în mai puțin de un an.

Fabrica de radiatoare și băi, așa cum s-a arătat, constituie unul din elementele care compun

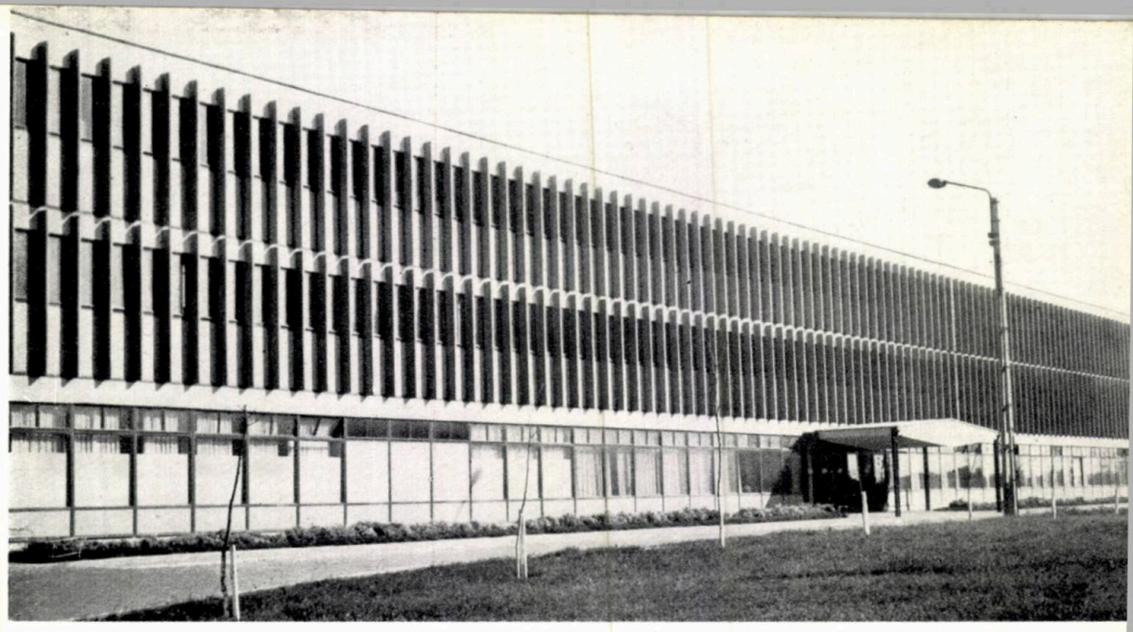

Detaliu fațadă grup social FANEM

centrul complexului. Axul esplanadei N—S coincide cu axul intrării principale în fabrică. Suprafața construită este de 32 000 m², din care cca. 4 000 m² reprezintă depozitele acoperite-închise.

Prin partiul de arhitectură ales a fost realizată o singură hală, care cuprinde atît secția de fabricare a băilor cît și aceea pentru fabricarea elementelor de radiatoare.

Frontul principal al fabricii de radiatoare și băi este marcat de accentul format de o copertină pentru parcaj, compusă din trei ciuperci de beton armat. Copertina se compune arhitectural cu fațada și construcția înaltă a turnului tehnologic, al cărui plin în frontul principal a fost prevăzut a fi decorat cu o lucrare de artă care să exprime specificul producției la nivelul tehnicii noi, avansate.

Structura de rezistență este realizată cu stîlpi și ferme metalice din profile laminate cu travee de 12 m și deschideri de 18 m, precum și plăci de acoperiș din beton autoclavizat.

La depozitul de materii prime s-au utilizat stîlpi de beton armat prefabricați și ferme metalice cu deschideri de 21 m.

Compartimentările interioare s-au executat din panouri modulate din beton armat prefabricate și panouri metalice cu geam.

Tîmplăria exterioară cît și panourile metalice interioare au fost confecționate din tablă de oțel ambutisată.

Plastica exterioară se înscrie în unitatea de tratare a fațadelor tuturor construcțiilor din complex.

Grupul social cuprins în volumul construcției fabricii — pe latura de nord — este dezvoltat pe două niveluri.

Fabrica de armături neferoase și echipamente metalice (FANEM), cu o suprafață construită

**) Problema rezolvării arhitecturii construcțiilor industriale într-o plastică arhitecturală corespunzătoare celor mai ridicate exigențe, la nivelul celor mai izbutite ansambluri industriale contemporane, constituie una dintre preocupările principale ale colectivelor de arhitecți ce lucrează în institutele de proiectări industriale.*

Asupra acestei probleme revista noastră va publica în numerele viitoare o serie de materiale (N. R.)

Detaliu intrare grup social FANEM

de cca. 40 000 m², este construită din elemente prefabricate din beton armat și ferme metalice de acoperiș.

Rețeaua constructivă este determinată de travei de 12 m, cu grinzi metalice cu inimă plină, și de deschiderea de 18 m a fermelor metalice dispuse la 3 m interax.

În planul fațadelor, fermele reazemă direct pe stîlpii prefabricați de beton armat, dispuși din 3 m în 3 m; prin realizarea unei secțiuni variabile a acestor stîlpi s-a urmărit obținerea unor elemente constructive cu o siluetă dinamică și deosebită din punct de vedere plastic.

Partiul adoptat asigură un grad ridicat de funcționalitate, consecință a comasării într-o singură construcție a turnătoriilor, a celor două fabrici și a atelierului mecanic de reparații medii și capitale pentru întregul complex.

Funcțional, soluția rezolvă optim legăturile tehnologice dintre toate secțiile, prin magistrale interioare de circulație, dintre care unele dimensionate după necesitățile de transporturi auto.

Volumul liniștit al construcției este caracterizat de suprafețele mari vitrate ale pereților exteriori și este pus în valoare de unele accente

Centrul Complexului industrial Militari — Machetă

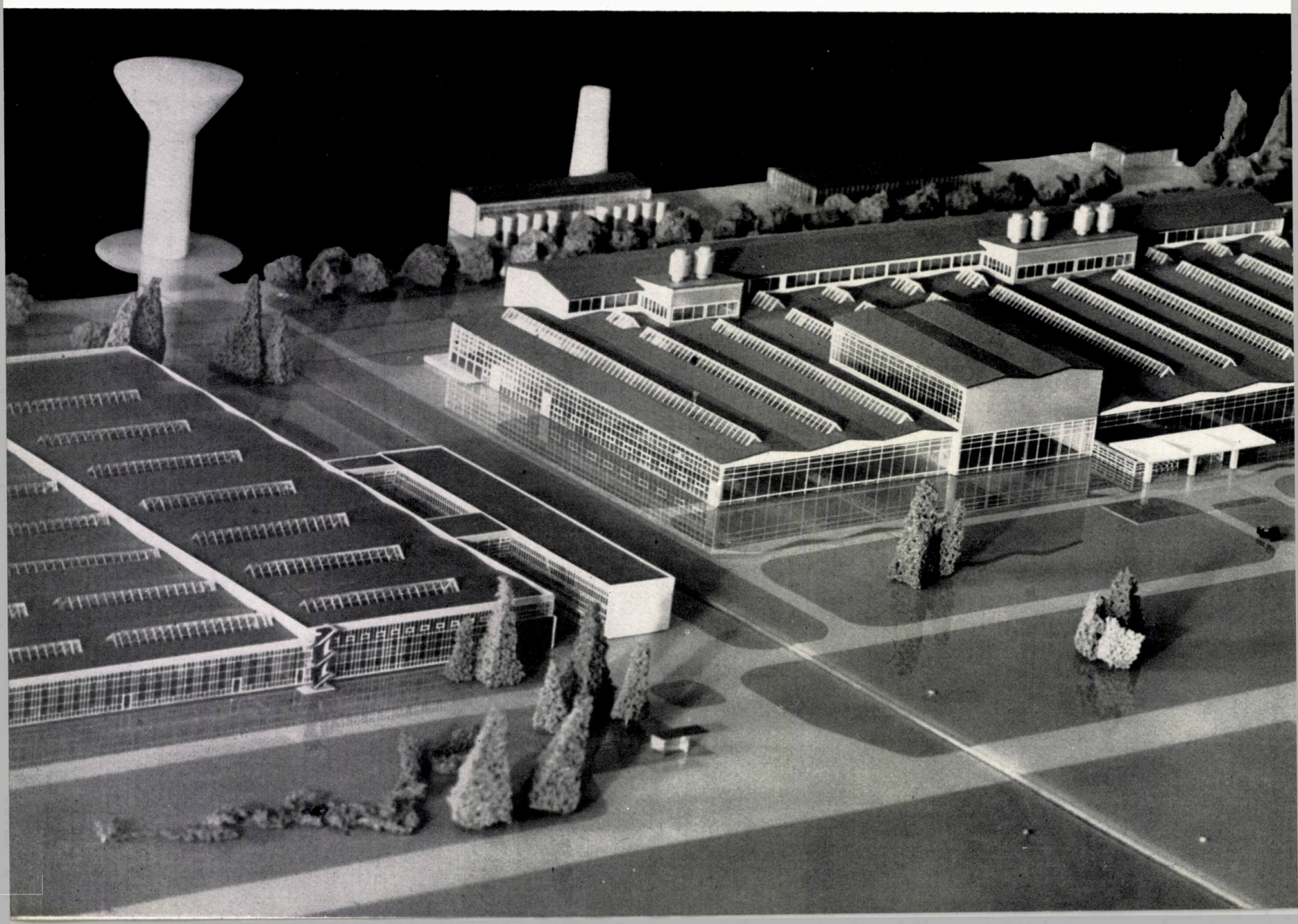

Vedere de ansamblu a complexului

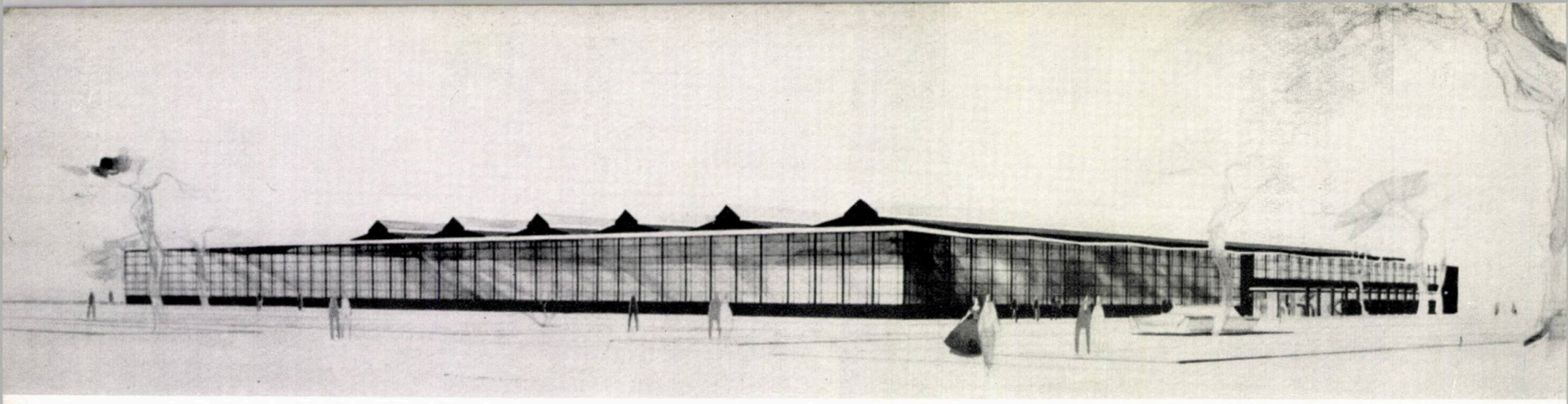

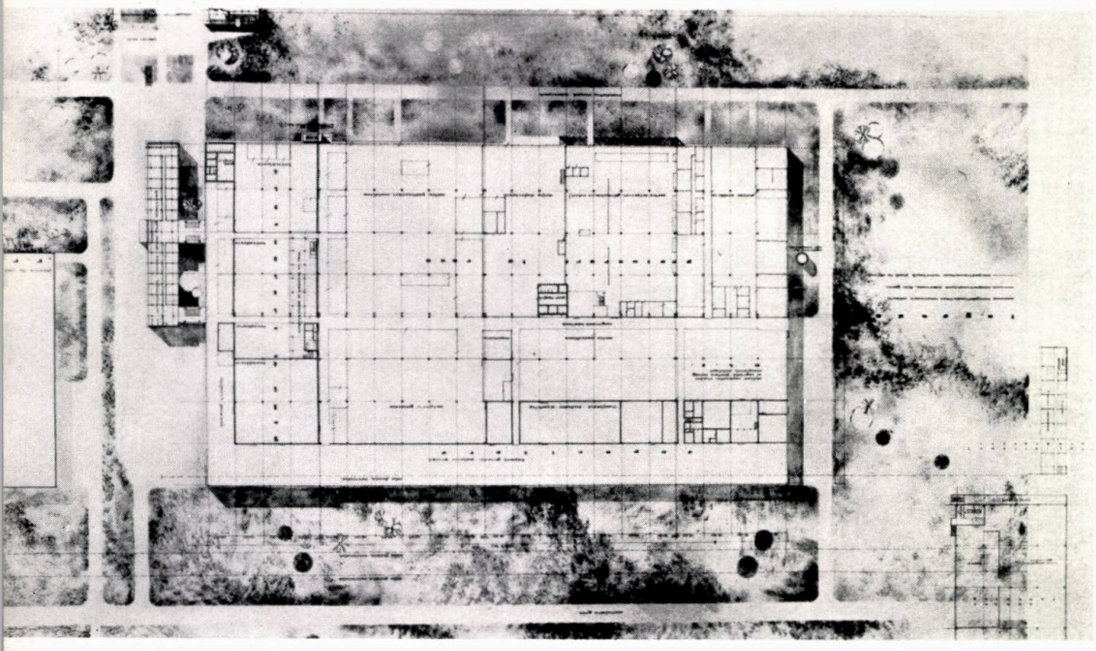

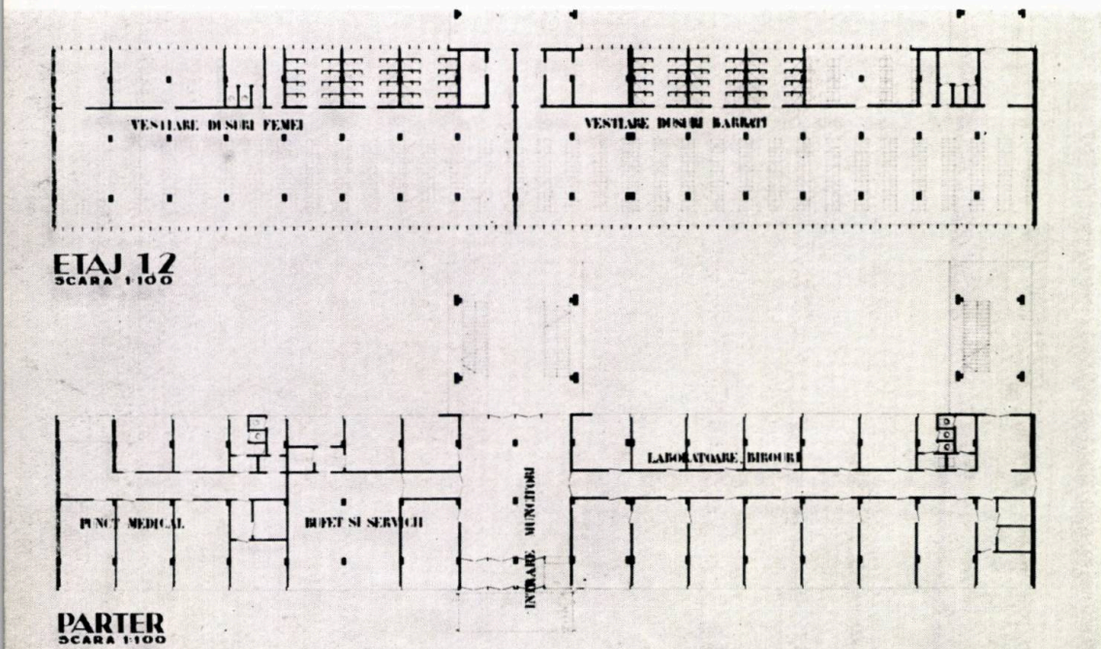

plastice care sînt totodată și elemente funcționale (parapetul curții de lumină a subsolului parțial, scara exterioară, ventilațiile la turnătorii și plinuri de zidărie).

Grupul social-administrativ FANEM — datorită numărului mare de muncitori — a fost tratat ca un element separat, legat de fabrică prin două corpuri care constituie casele scărilor de deservire a tuturor nivelurilor construcției.

Construcția grupului social-administrativ se caracterizează printr-o prefabricare integrală, atît a structurii de rezistență cît și a pereților exteriori. Astfel, s-au proiectat cadre prefabricate etajate în formă de T și pereți cortină din tablă ambutisată, montați pe lamele prefabricate din beton armat.

Prin acest mod de tratare a pereților exteriori s-a încercat să se realizeze o plastică exterioară deosebită și care să se integreze arhitecturii întregului ansamblu.

Dintre dotațiile comune întregului complex, au fost date în folosință cantina și pavilionul administrativ.

— Pentru cantină s-a adoptat proiectul cantinelor din complexul studențesc de la Grozăvești. Aportul colectivului de arhitecți din I.P.C.M.C. a constat în reconsiderarea totală a parterului, în scopul adaptării partiului la specificul condițiilor din complexele industriale, precum și în reconsiderarea aproape totală a detaliilor.

De asemenea, colectivul de proiectanți a urmărit cu consecvență o integrare cît mai pregnantă a elementelor de decorație, menite a atenua aspectul sobru al volumelor interioare. Astfel se remarcă panoul decorativ din holul scărilor, tratarea expresivă a vestiarului, precum și pardoselile în care au fost integrate elemente decorative stilizate.

Scările principale, cu vang central, constituie o intenție de a pune în valoare sculptura betonului armat ; ele apar acoperite prin finisajul lor, întocmai ca un covor așternut pe o succesiune de trepte.

În general, toate finisajele au fost judicios gîndite și alese, conferind întregii construcții în final o înfățișare diferită de realizările similare.

— Pavilionul administrativ, care face pandant cu cantina, prezintă în compoziția lui spațială un joc de volume prin gruparea sălii de expoziție cu corpul de birouri.

Intrarea în grupul administrativ este subliniată de o copertină prelungită perpendicular pe fațadă, care contrastează prin caracterul ei mai masiv cu fațada vitrată a construcției.

Dozarea necesităților programului serviciilor administrative centralizate a condus la un volum parter și patru etaje.

Structura de rezistență a fost realizată din cadre monolite pe două direcții, iar planșeele din plăci de dimensiuni mari fără nervuri, cu grinzi numai în dreptul stîlpilor. Dimensiunile elementelor de beton armat — stîlpi și grinzi — fiind identice la toate nivelurile, s-a putut realiza o utilizare rațională a cofrajelor cu tegofilm, astfel încît consumul de material lemnos a fost apropiat de cel necesar unei construcții prefabricate. Dispoziția în plan a stîlpilor este după o rețea de dimensiuni 2×5,40 m pe 10×5,40 m. Dimensiunea de 5,40 m este multiplu de 1,80 m, modul utilizat la construcțiile de birouri. Astfel fiind, birourile, sînt deservite de un coridor central în legătură cu circulația verticală și grupurile sanitare.

În tratarea fațadelor este de semnalat banda dublă de ferestre pe fiecare nivel, ceea ce face ca volumul să pară la scara unui edificiu mai înalt. Timpanele nord și sud, cu caracterul lor de plin, contrastează favorabil cu fațadele lungi vitrate.

Corpul de clădire destinat expoziției este format dintr-un planșeu casetat 16,20×16,20 m, rezemat pe zidărie portantă și parțial pe stîlpi metalici — care formează totodată și elementul portant al tîmplăriei exterioare. Luminarea sălii este obținută parțial prin pereții exteriori de sticlă și parțial prin luminatoarele sky-dom-uri montate pe acoperiș.

— Construcțiile pentru controlul intrării în fabrică și pentru parcaje acoperite — biciclete, motociclete — au fost realizate după un proiect întocmit cu scopul de a fi refolosit la toate unitățile industriale din complex. Avînd în vedere că aceste mici construcții sînt amplasate în apropierea noului bulevard, s-a căutat ca plastica lor exterioară să se integreze în ansamblul construcțiilor pe care le deservesc.

★

Toate proiectele Complexului industrial Militari au fost elaborate de colective ale Institutului de proiectare a construcțiilor și cercetare a materialelor de construcții (I.P.C.M.C.).

Execuția lucrărilor, încredințată M.I.C. — Trustul 1 — Grupul de șantiere Militari, — s-a remarcat atît prin strînsa colaborare cu proiectarea cît și prin atenția și grija acordată realizării tuturor investițiilor.

Arh. MIRCEA ENESCU

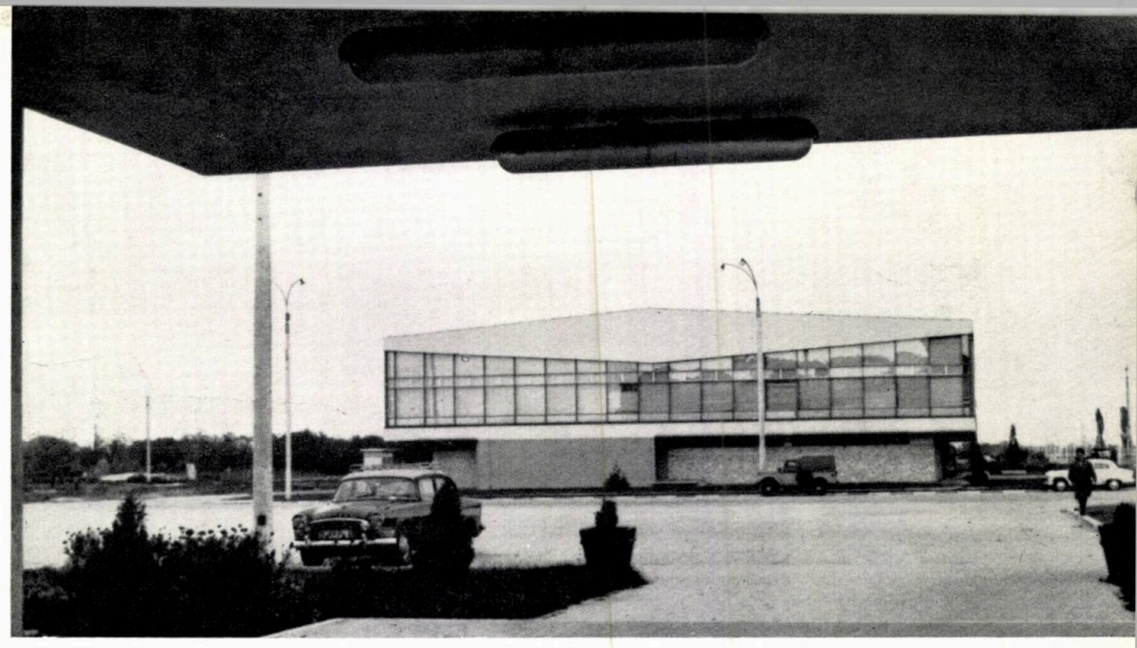

1 | 4
2 |
3 | 5

1 — *Fabrica de obiecte sanitare din porțelan — Perspectivă*

2 — *Planul halei și al grupului social-administrativ al FANEM*

3 — *Planurile grupului social-administrativ al FANEM*

4 — *Fațada vest a cantinei*

5 — *Fațada est a pavilionului central administrativ*

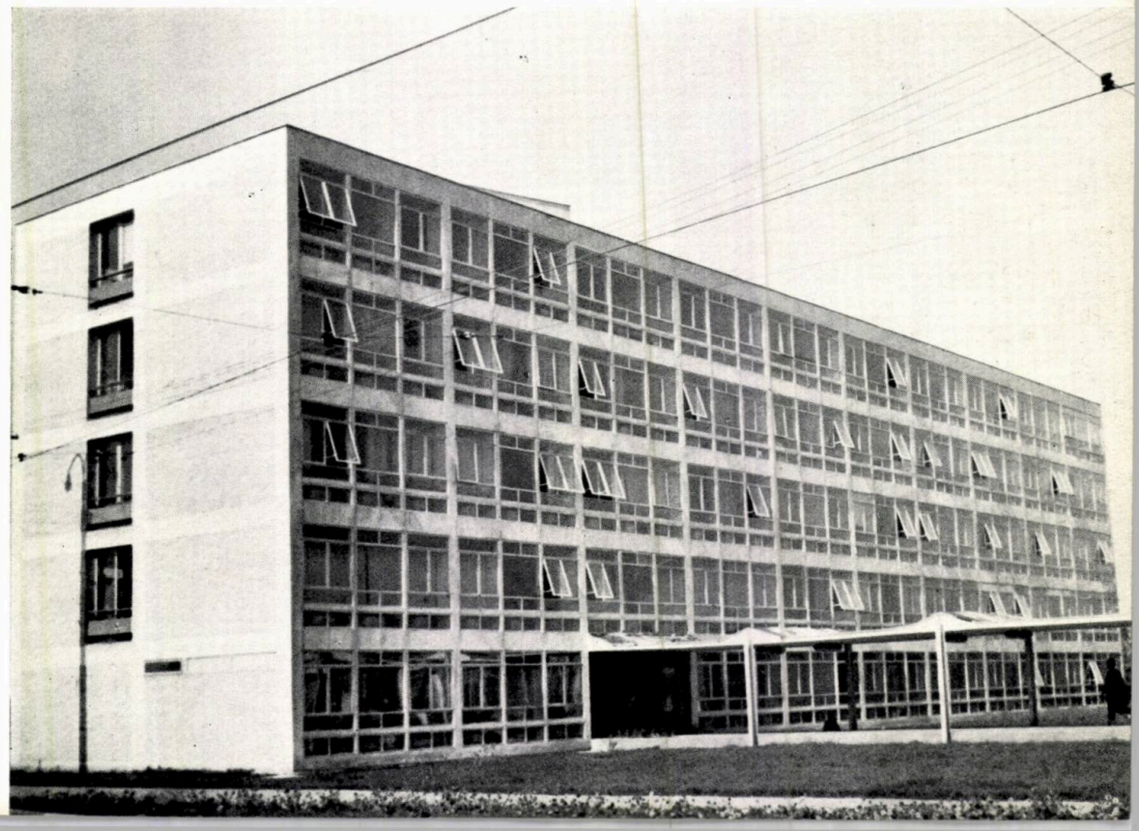

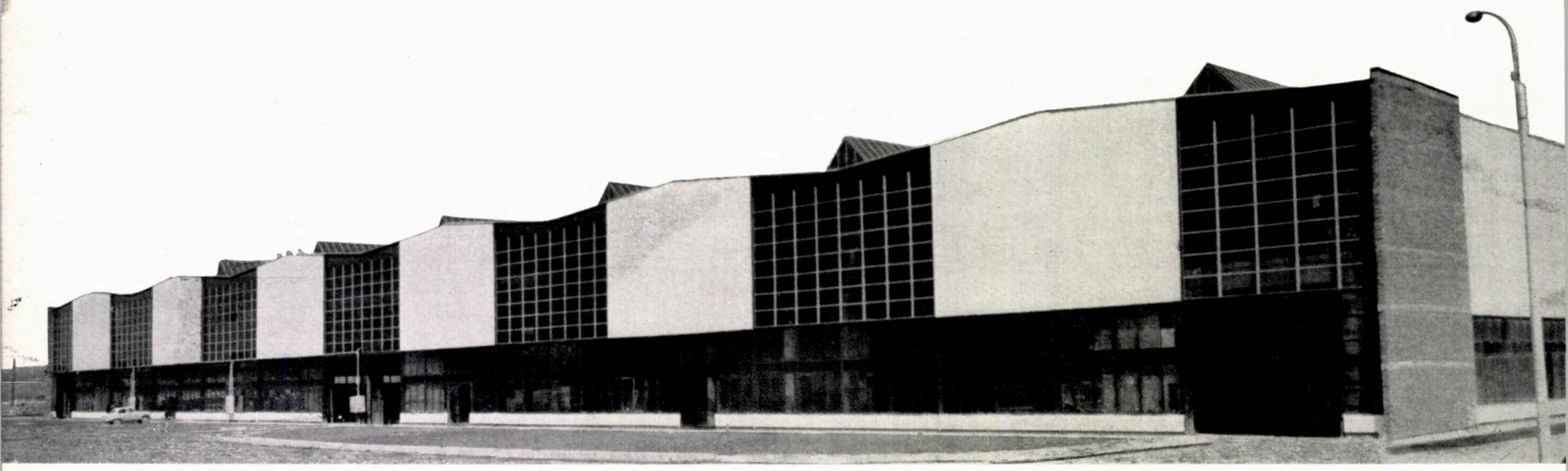

Fațada principală

UZINA METALURGICĂ DIN IAȘI

Plan de ansamblu

A. Hala principală de fabricație (în funcțiune) — B. Extindere etapa I-a — C. Construcții auxiliare — D. Poartă principală și pavilion social-administrativ (în construcție)

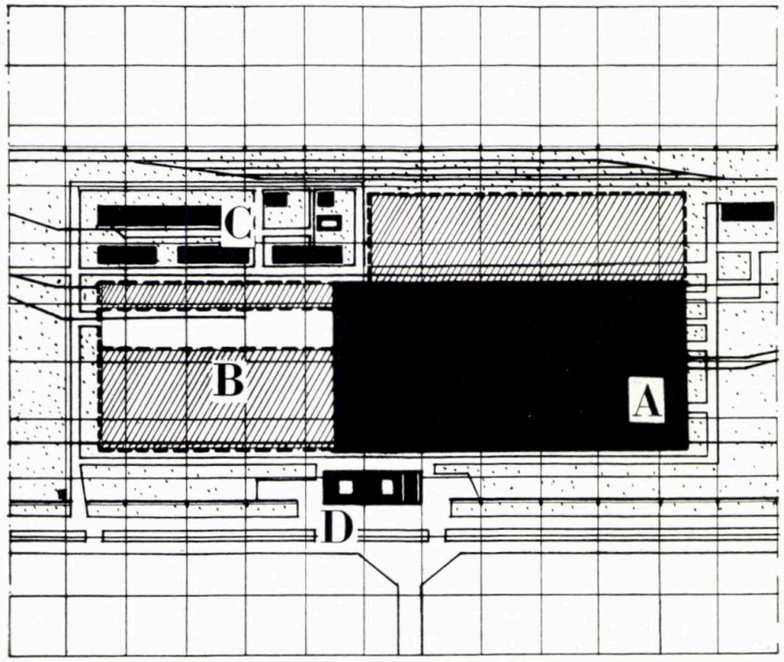

În conformitate cu Hotărîrea Congresului al III-lea al P.M.R. privind ridicarea economiei regiunilor și raioanelor mai puțin dezvoltate, s-a propus și s-a aprobat instalarea în cadrul zonei industriale Iași — zonă industrială de interes republican — a unei noi întreprinderi metalurgice.

Implantarea uzinei pe teren s-a făcut în cadrul sistematizării studiate de ISCAS în colaborare cu D.S.A.P.C.-Iași pentru zona industrială nou creată în orașul Iași.

Prin planul general de detaliu s-au asigurat condițiile unei bune funcționalități din punct de vedere al zonificării interne, al transporturilor c.f., al rezervării suprafețelor necesare extinderii în viitor.

Terenul ales este mărginit pe partea de nord de șoseaua Țuțora, în dreptul intersecției acesteia cu str. Metalurgiei, care se intersectează la rîndul ei cu viitorul bulevard al Muncii, principala arteră de legătură cu noile cartiere de locuințe.

În zonificarea internă a terenului s-a căutat o grupare funcțională a construcțiilor auxiliare și anexe astfel încît acestea să se degajeze la maximum din fațada halei spre șosea.

Autori:
Arhitectură: arhitecții Alexandru Popescu-Necșești, Constantin Pîncu
Rezistență: ing. Sorin Nicolescu
Tehnologie: ing. George Olteanu (șef de proiect)
Institutul pentru Proiectări de Laminoare (I.P.L.)

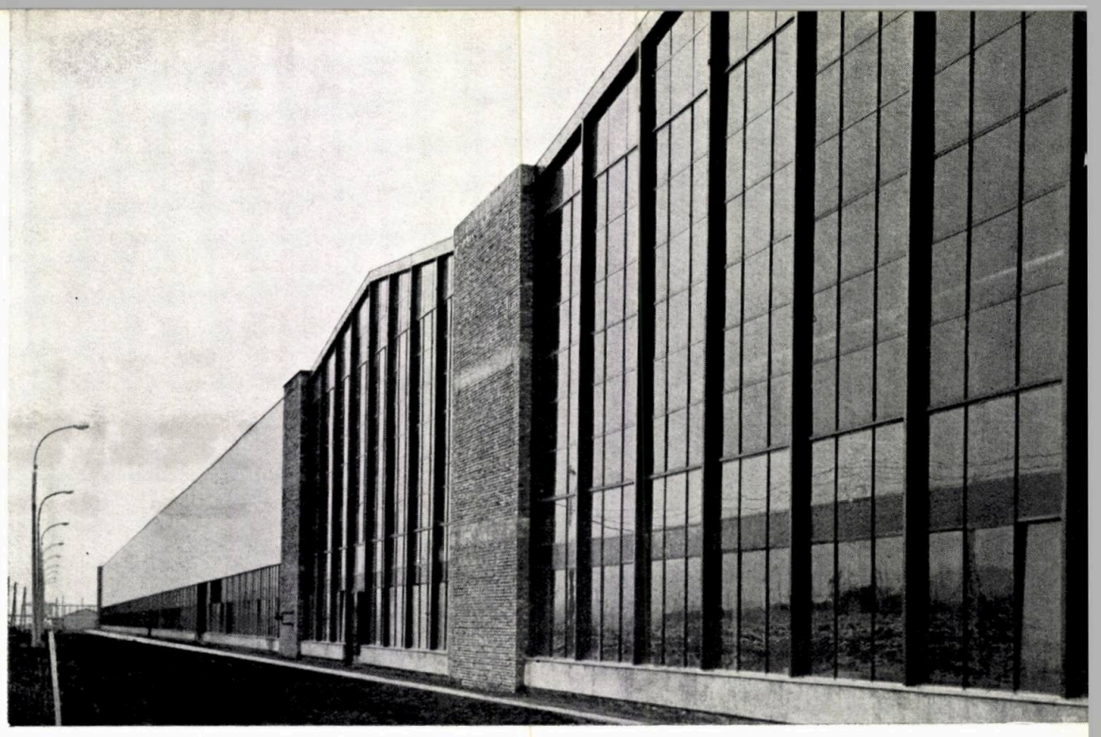

Detaliu de fațadă laterală

Vedere interioară a halelor

Hala de fabricație cu un plan dreptunghiular este așezată cu latura lungă paralelă cu șoseaua Țuțora, avînd dimensiunile de 300 m × 144 m. În viitor este prevăzută o extindere spre est și apoi spre sud cu încă trei deschideri.

Hala se compune din șase deschideri egale de 24 m, cu travee curentă de 12 m și cu excepții tehnologice de 24 m. Înălțimea la calea de rulare este de 8 m.

În hală circulă poduri rulante de 15 t/22,5 m, și de 5 t/22,5 m cu traversă.

Hala de debitare și pregătire a materialului este alcătuită din două deschideri de 30 m, cu aceeași travee și înălțime de cale de rulare.

Structura de rezistență a halelor principale de producție este formată din cadre metalice cu inima plină, asamblate cu buloane de înaltă rezistență.

Pentru riglele cadrelor și grinzile căilor de rulare s-a utilizat un oțel special 17 M 13, cu calități de comportare la sarcini alternate și rezistențe superioare oțelului OL 38.

La depozitul de debitare s-au utilizat cadre metalice formate din stîlpi și grinzi articulate de stîlpi.

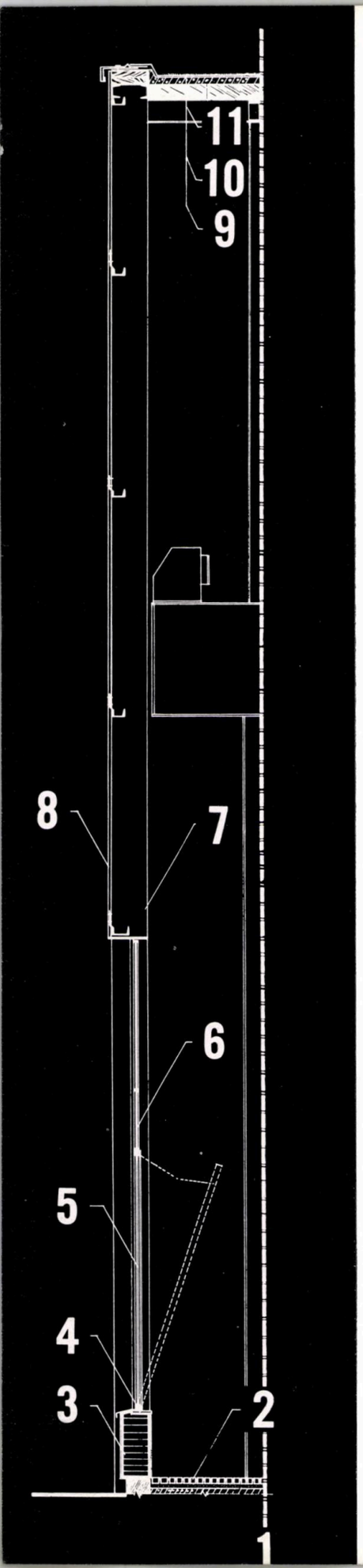

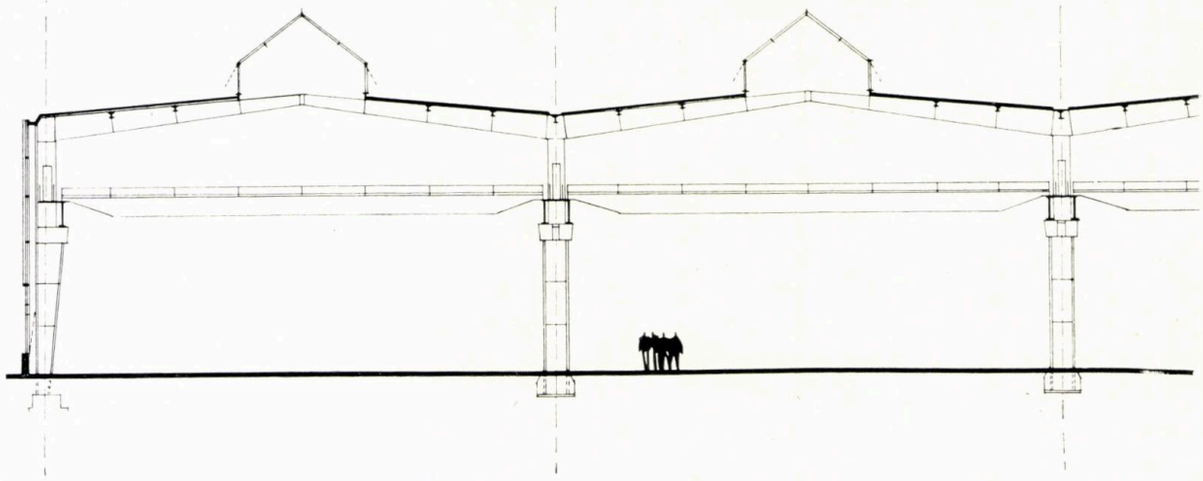

1 — *Secțiune fațadă*

1. Ax stîlpi — 2. Pardoseală calupuri lemn — 3. Soclu, cărămidă vopsită cu vinacet albastru — 4. Tîmplărie de tablă ambutisată — 5. Geam canelat incolor — 6. Geam armat galben — 7. Schelet metalic de susținere a fațadei — 8. Tablă ondulată — 9. Pană metalică — 10. Placă prefabricată — 11. Șapă + izolație hidrofugă

2 — *Secțiune transversală*

3 — *Detaliu fațadă est*

4 — *Ansamblu fațadă est*

5 — *Vedere interioară a halelor*

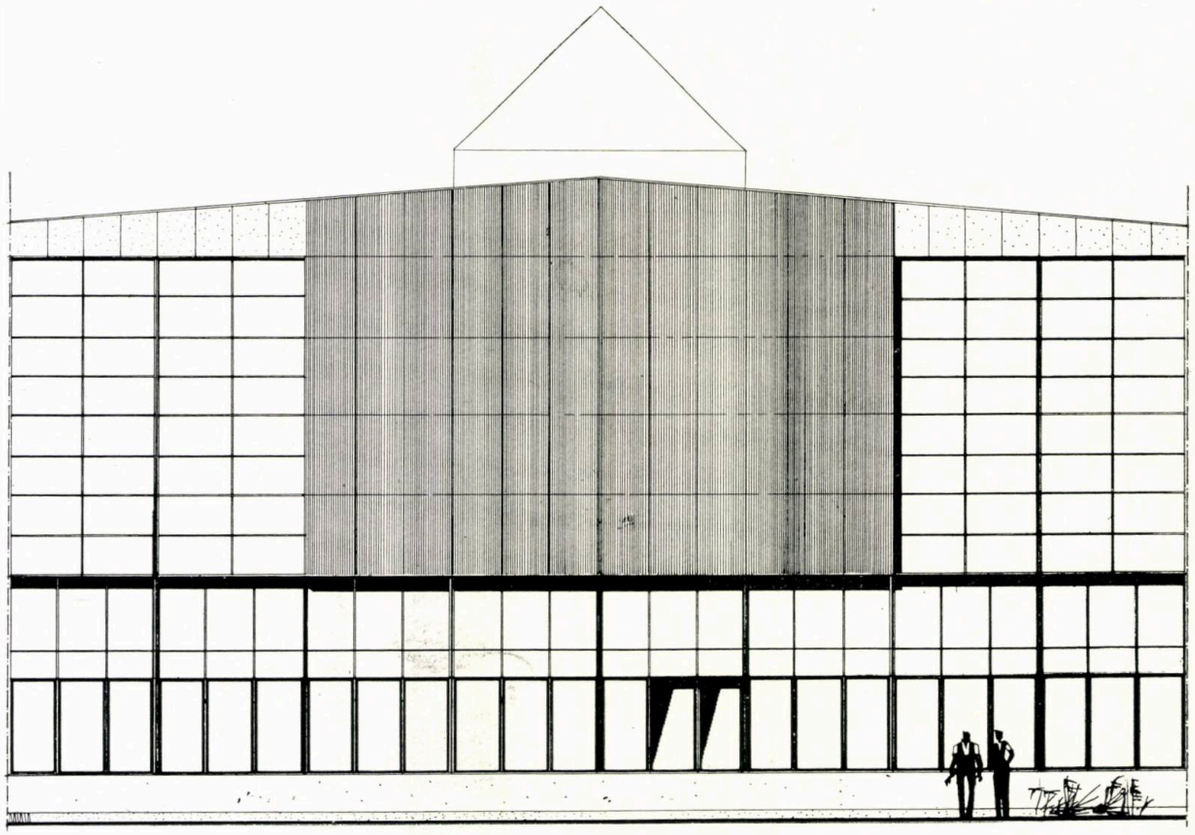

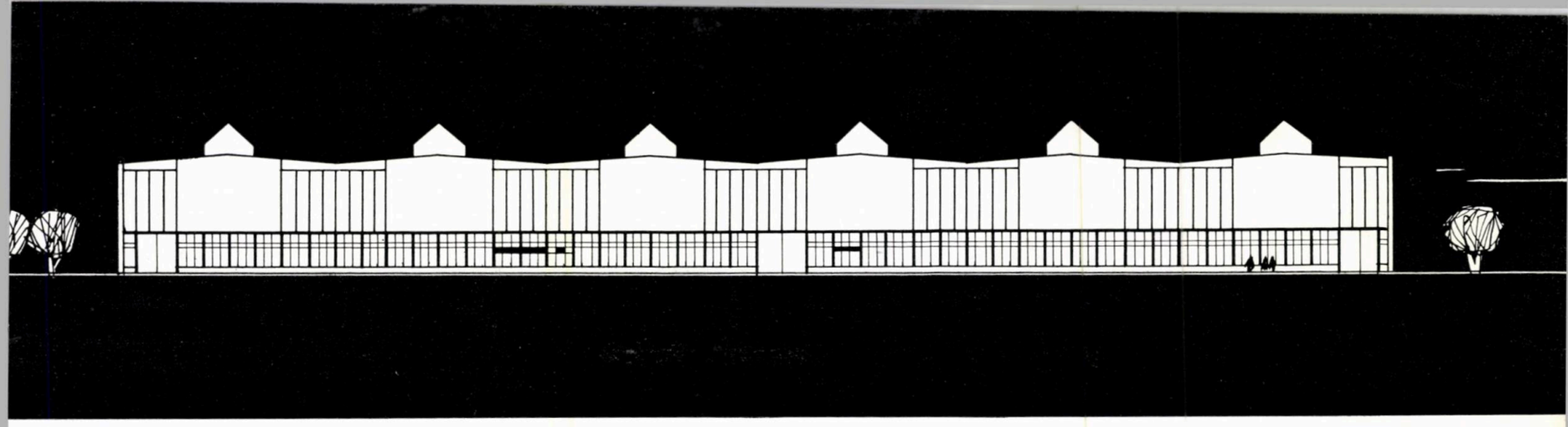

Acoperișul a fost realizat din plăci autoclavizate așezate pe pane metalice ; peste plăci s-a turnat o șapă și straturile obișnuite de pînză impregnată cu bitum.

Rezolvarea arhitecturală a fost condiționată de fluxul tehnologic, structura și condițiile de exploatare a halelor.

Fluxul tehnologic liniar și alăturarea în paralel a șase deschideri de 24 m au dirijat studiul spre o soluție cu luminatoare triunghiulare care asigură de sus iluminarea naturală uniformă, la fațade lăsîndu-se numai o bandă vitrată care să înlăture senzația de « închis ».

Această bandă de ferestre mobile, care începe imediat de la parapet (h = 0,80 m), asigură ventilația naturală și legătura vizuală cu exteriorul. De la cota + 4,30 m pînă la cornișe (+12 m), fațadele au fost închise cu tablă ondulată vopsită cu bronz-aluminiu. Se obține astfel o tratare arhitectonică unitară cu predominanța netă a plinurilor pe fațadele lungi. În frontoane s-au marcat șase deschideri interioare printr-un ritm alternat de suprafețe pline și vitrate.

Tranziția între cele două fațade se face prin intermediul unor plinuri tratate masiv în cărămidă aparentă.

Alegerea tablei s-a făcut pentru calitățile sale de rezistență și elasticitate și pentru ușurința de întreținere în comparație cu alte materiale, cum sînt cărămida sau betonul prefabricat.

Pentru izolarea termică s-a propus utilizarea unui procedeu prin care se stropește cu pistolul o soluție de azbest în grosime de cca. 3 cm pe interiorul pereților de tablă. Această operațiune s-a mai executat la noi în țară de către o întreprindere specializată din R. P. Ungară.

Pentru tîmplăria fixă și mobilă s-au proiectat detalii speciale, aceasta urmînd a fi executată din tablă presată în profile închise. Scheletul de rezistență al fațadelor este metalic și modulat la 3 m.

Geamurile pentru hală sînt de mai multe feluri, după locul în care sînt montate. Astfel, la registrul vitrat de la partea inferioară a fațadelor s-a montat geam canelat ; la luminatoare și fronton s-au prevăzut geamuri armate termoabsorbante pentru protecția solară.

Luminozitatea obținută în hale este bună.

Vopsitoria exterioară și interioară a halelor s-a făcut pe baza unui studiu special în care s-a ținut seama atît de prescripțiile de securitate a muncii, de standardele în vigoare, cît și de experiența acumulată de proiectanții Institutului pentru proiectări de laminoare la halele construite la Hunedoara și la Fabrica de mașini-unelte și agregate din București. Rezultatul obținut este satisfăcător.

Arh. ALEXANDRU POPESCU-NECȘEȘTI

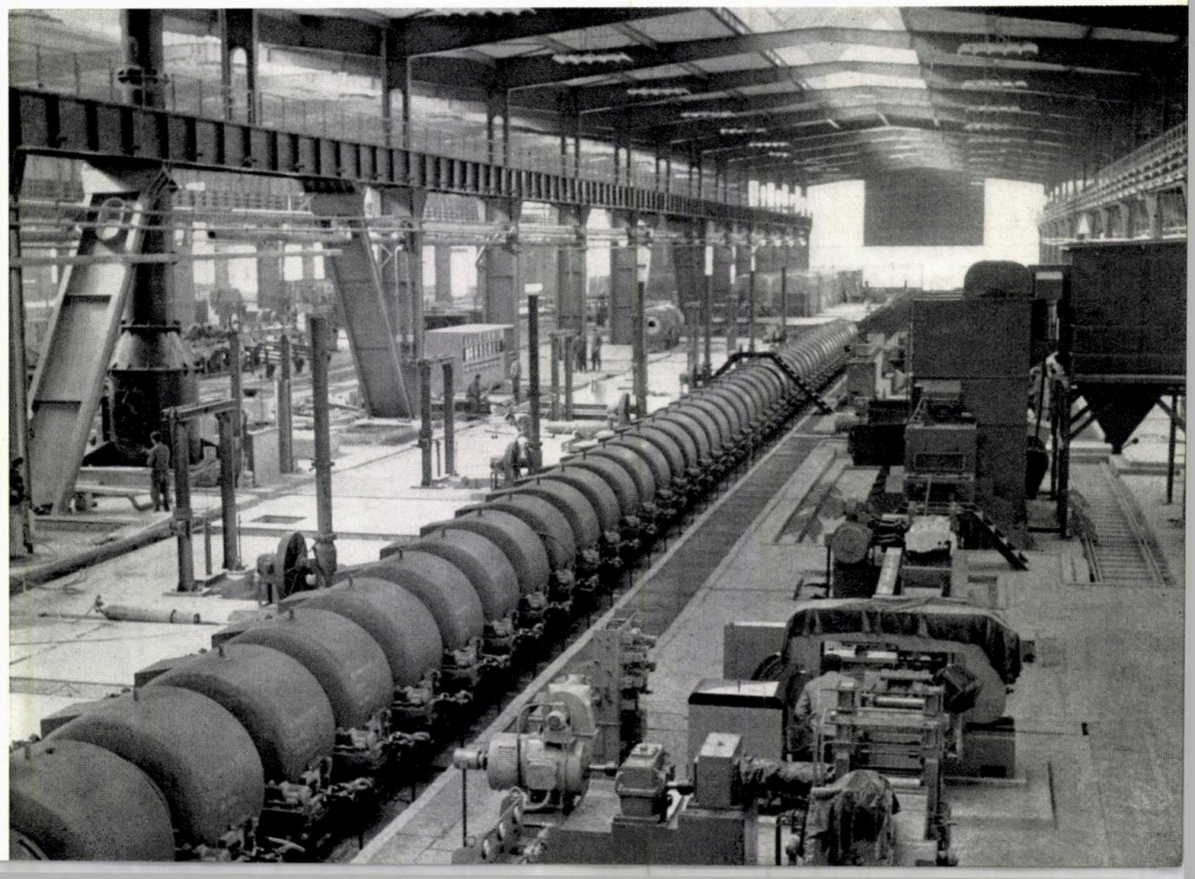

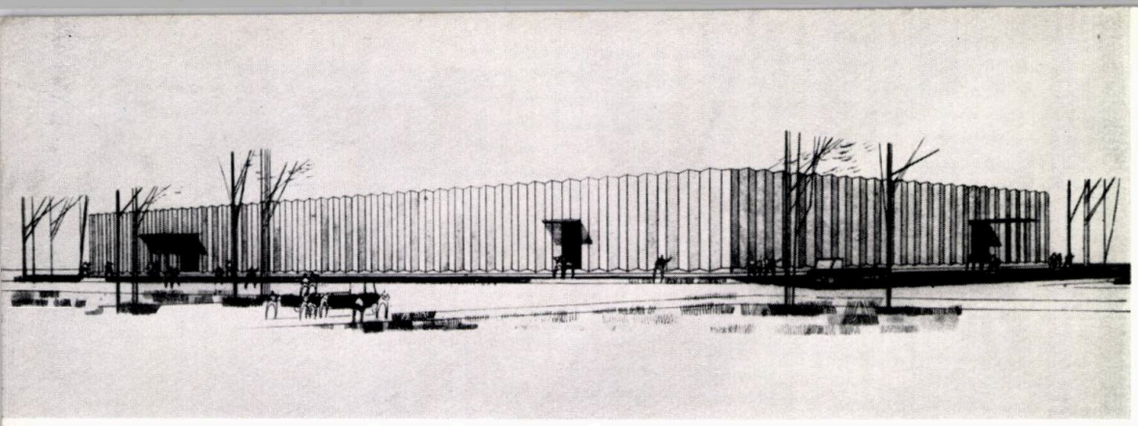

Fig. 1. Fațadă de hală blindată 1

Arh. LUCIA GHEORGHIȚĂ

CONCURS DE HALE UNIVERSALE

UNELE ASPECTE FUNCȚIONALE, PLASTICE ȘI ECONOMICE

Fig. 2. Proiect premiat în etapa finală
Colectiv I.P.C.M.C., arhitecții: Ion Enescu, Ion Găleșanu, Virgil Nițulescu, Marius Pascal; inginerii: Mircea Obrocea, Mircea Săvescu, Dan Anastasiu, Zoe Ștefănescu 2

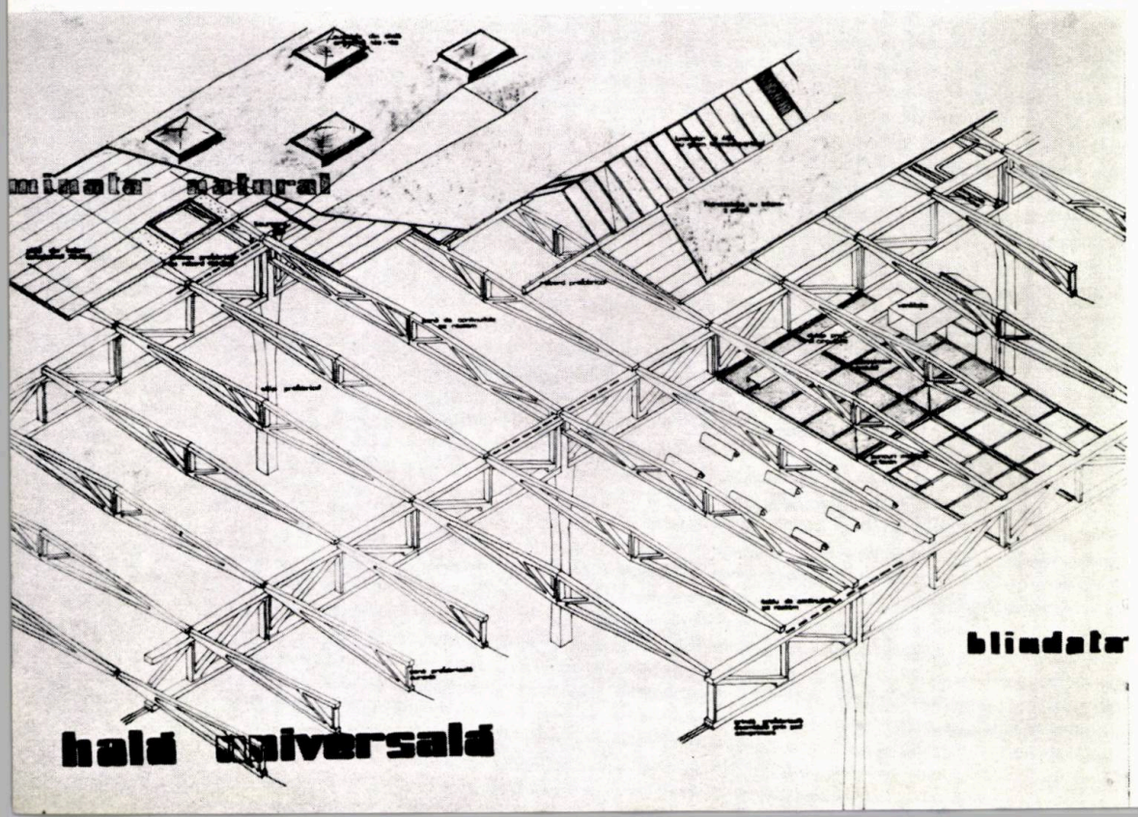

O sarcină de primă importanță pentru institutele de proiectări industriale este realizarea într-un timp foarte scurt a unui volum considerabil de clădiri industriale, atît pentru unitățile noi cît și pentru întreprinderile existente care urmează să se dezvolte și să se modernizeze.

A devenit astfel imperioasă atît industrializarea procesului de construcție cît și transformarea șantierelor în șantiere de montaj cu durată redusă de execuție.

Pentru ca industrializarea construcțiilor să devină posibilă și eficientă, una din preocupările de bază în proiectarea și realizarea clădirilor industriale este adoptarea unui număr limitat de soluționări cu o largă utilizare.

O rezolvare corespunzătoare, în condițiile moderne de dezvoltare a tehnicii, trebuie să permită schimbări și modernizări în procesul de producție, fără a aduce modificări esențiale construcției.

În afară de cîteva excepții din industria siderurgică, metalurgică grea, energetică și parte din industria chimică, la care construcțiile capătă uneori caracteristici specifice de gabarite și volume, în toate categoriile de industrii sînt necesare imense suprafețe de hale universale parter, cu rețele mărite și cu caracteristici funcționale comune.

A apărut astfel noțiunea de flexibilitate și universalitate a clădirilor industriale, care își găsește în prezent un vast domeniu de aplicare, impus de dezvoltarea rapidă a industriei, precum și de satisfacerea celor mai pretențioase condiții de lucru pentru oameni și utilaje.

Dată fiind importanța pe care a căpătat-o această problemă în ultimii ani, Uniunea arhitecților, prin secția de arhitectură industrială, a organizat încă din 1962 o consfătuire a proiectanților din institutele de proiectări industriale asupra « halelor universale ».

Ca urmare concretă a preocupării generale în problema halelor universale, C.S.C.A.S. a lansat la sfîrșitul anului 1962 un concurs cu tema « Hale universale cu un singur nivel, exclusiv anexele social-sanitare ».

Au fost invitate să participe la concurs 34 colective din 12 institute de proiectare din București și regiuni, însumînd 143 arhitecți și ingineri.

Scopul concursului a fost obținerea unor soluții optime, din punct de vedere tehnico-economic, de arhitectură și rezistență pentru hale universale cu ventilație și lumină naturală, precum și pentru hale universale blindate cu posibilități de climatizare.

La prima etapă a concursului s-a urmărit numai rezolvarea de principiu a soluțiilor de arhitectură și rezistență în faza de proiect de ansamblu.

Prin tema-program s-au impus o serie de condiții privind gabaritele, funcționalitatea, in-

dustrializarea și economicitatea soluțiilor, ca de exemplu :

— suprafața halei să fie de 10 000 m², cu deschideri de 18 și 24 m, cu travee de 12 m și înălțimea liberă de 6 m ;

— transportul materialelor să se prevadă a fi făcut la sol și cu monoșină de 3 t ;

— la hala blindată, spațiul tehnic să fie închis cu un plafon care să mascheze trecerea conductelor ;

— la structura de rezistență să se urmărească obținerea unor soluții cu un grad maxim de prefabricare și industrializare.

În general s-a impus utilizarea materialelor de construcții existente în R.P.R.

Din cele 28 proiecte prezentate la etapa I-a a concursului s-au evidențiat 9 proiecte, obținînd patru premii și cinci mențiuni.

La etapa finală s-au prezentat numai proiectele evidențiate la etapa anterioară, cu obligația de a detalia elementele care au fost apreciate pozitiv și care au constituit baza evidențierii proiectului respectiv. Pentru restul proiectului, concurenții au avut latitudinea de a introduce îmbunătățiri față de soluțiile prezentate inițial.

Criteriile care au stat la baza analizării proiectelor au fost următoarele :

a) structura statică și gradul de industrializare și prefabricare maximă a elementelor de construcție ;

b) soluția funcțională optimă privind elasticitatea halei, transportul interior, posibilitatea suspendării conductelor și închiderea spațiului tehnic ;

c) soluțiile optime de arhitectură privind :

— rezolvarea constructivă pentru pereții exteriori, tîmplărie, izolație termică și hidrofugă, pantele acoperișului etc. ;

— asigurarea unui grad înalt de confort privind luminozitatea și ventilația naturală ;

— aspectul interior și exterior al halei ;

d) obținerea unor indici tehnico-economici minimi, de cost și consum de materiale.

★

Proiectele prezentate la concurs pot fi grupate în patru familii de soluții din punct de vedere al rezolvării structurii de rezistență, astfel :

I — Soluții cu elemente liniare, cu posibilități ușoare de execuție și montaj în etapa actuală (figurile 2, 3, 4, 5).

În această familie de soluții apar două tipuri de rezolvări, în funcție de poziția fermei principale pe deschiderea mare sau pe deschiderea mică (soluția cu grindă jug), cu acoperișul din chesoane, plăci autoclavizate sau chesoane de 12 m.

2 — A doua familie de soluții este formată din proiectele cu rețele spațiale liftate, cu acoperișuri plane (fig. 6).

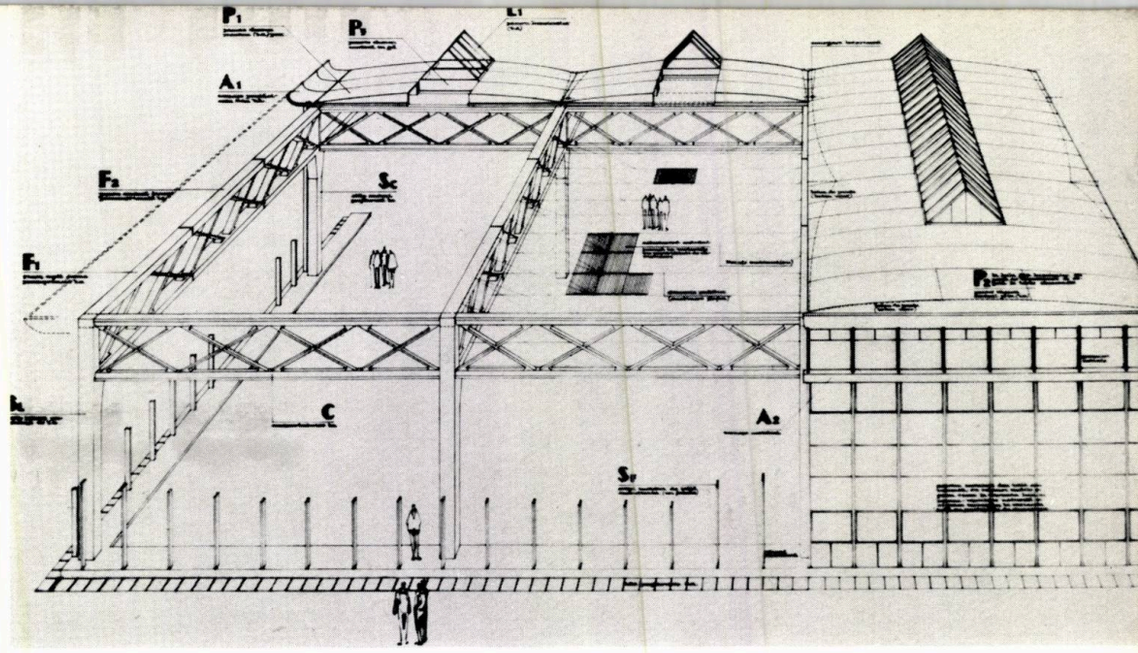

Fig. 3. Proiect premiat în etapa finală
Colectiv I.P.C.M.C., arhitecții: Mircea Enescu, Dumitru Iacob; inginerii: Emilian Baiculescu, Ștefan Angelescu, Liana Popovici, Adrian Stănescu

3

Fig. 4. Proiect premiat în etapa finală
Colectiv ISCAS, arhitecții: Radu Crețoiu, Virginia Jipa; inginerii: Constantin Grigoriu, Anatol Cazacliu, Anton Pop, Adrian Scarlat

4

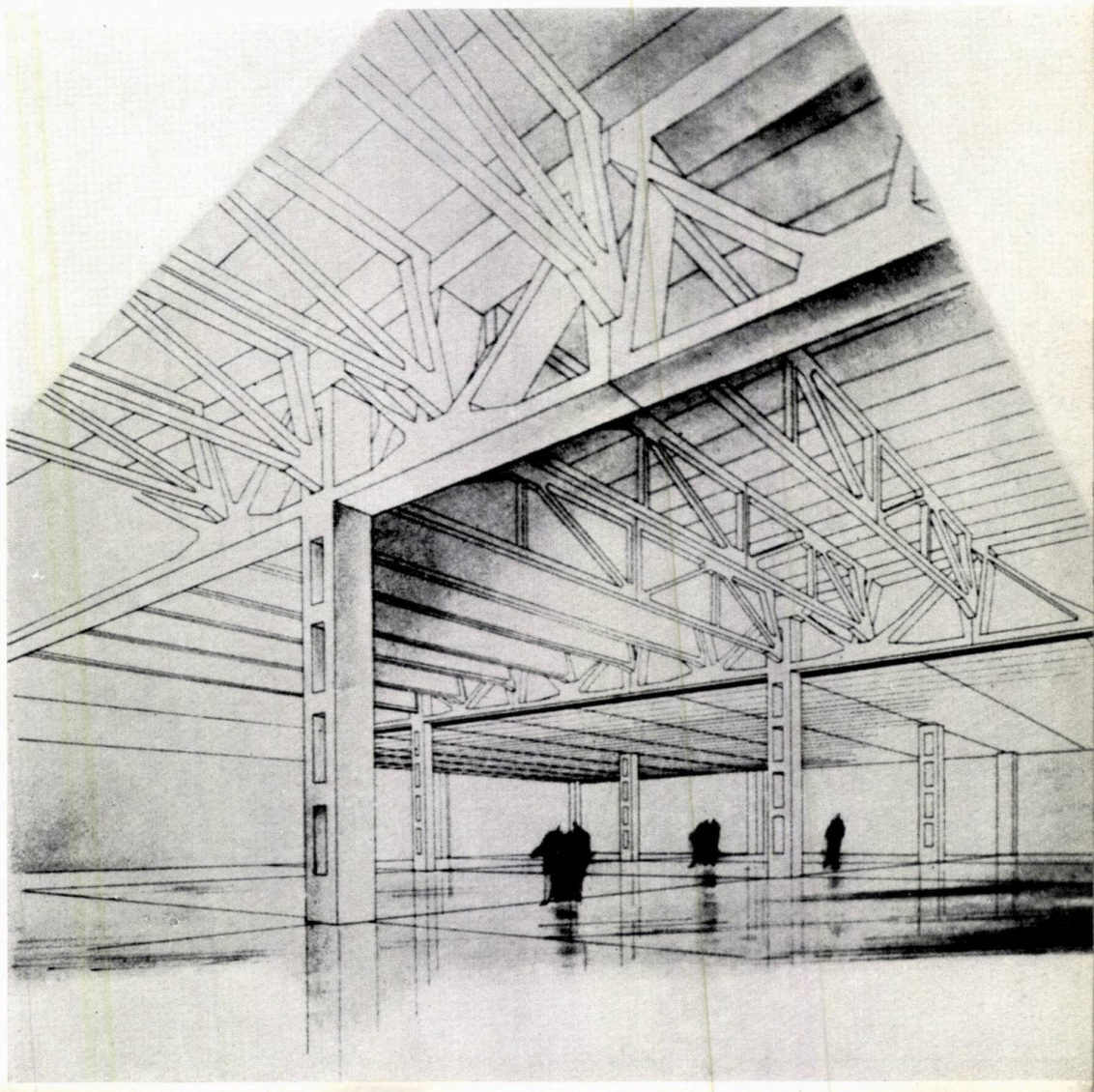

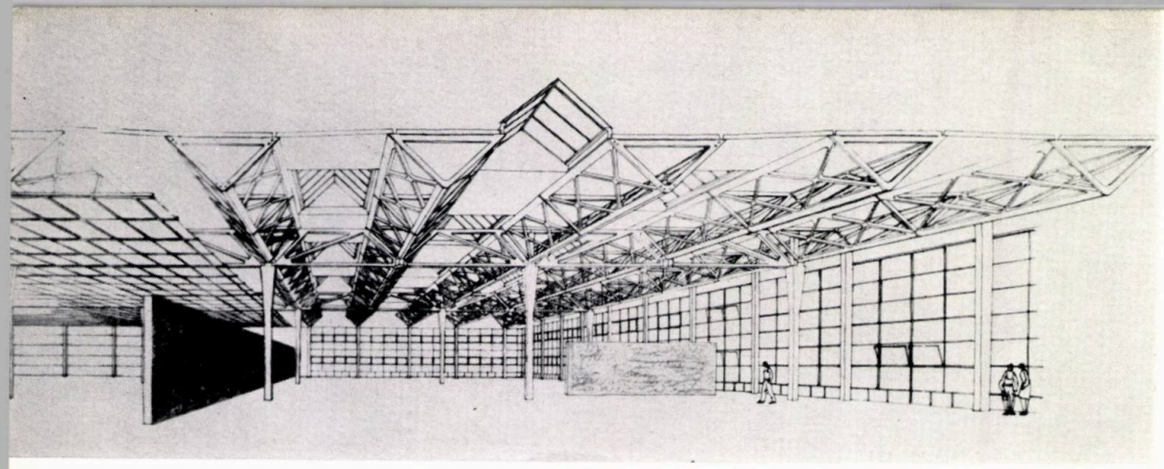

5

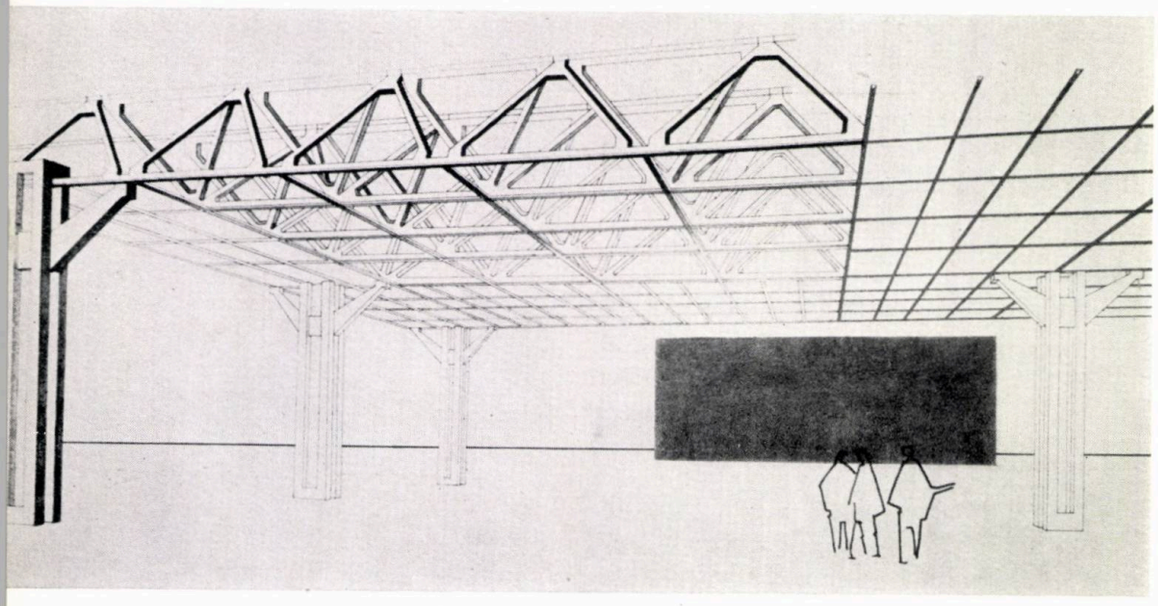

6

7

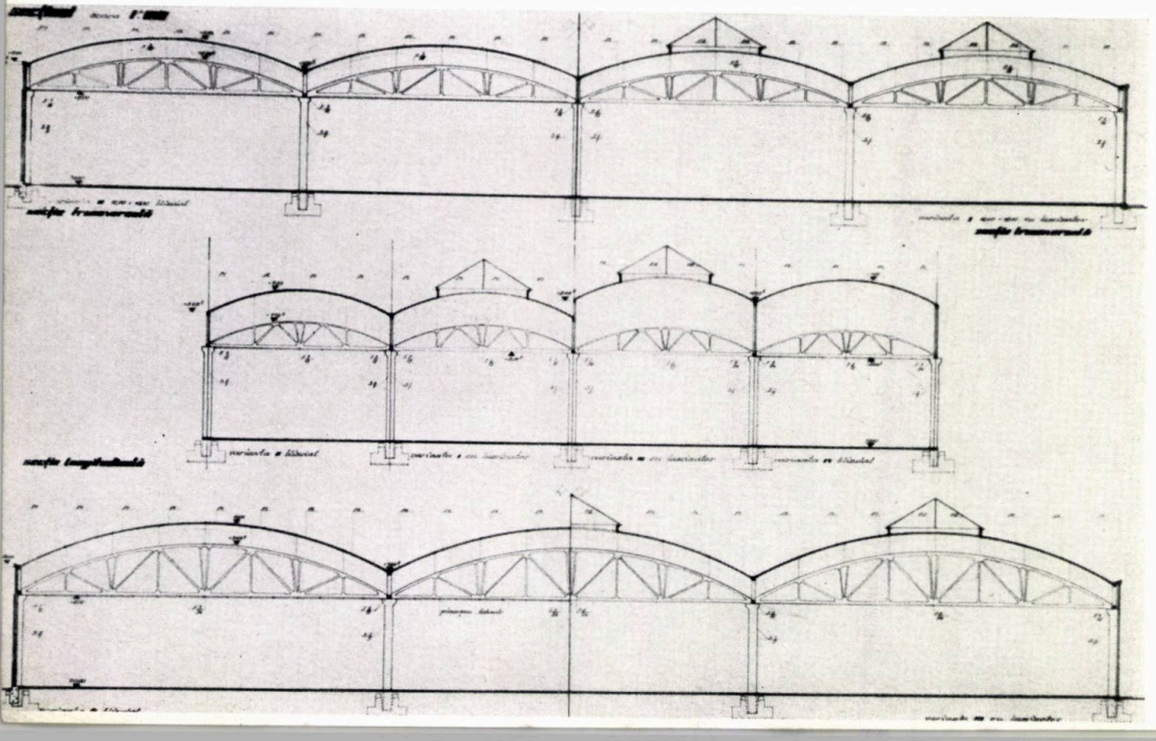

Soluțiile prezentate sînt foarte atrăgătoare din punct de vedere al plasticii interioare, dar rămîn interesante numai ca proiecte de viitor, în funcție de rezolvarea hidroizolațiilor la acoperișurile plane.

De asemenea, aceste soluții dau mari dificultăți de montaj.

3 — În grupa soluțiilor cu pînze subțiri, apare un număr mic de proiecte, cu un grad redus de universalitate, deoarece nu permit suspendarea tavanului tehnic și a monoșinei și duc la dificultăți de execuție (fig. 7).

4 — O ultimă familie de soluții, așa numite speciale, în care s-au grupat proiectele cu elemente suspendate cu cabluri, cu stîlpi peron și altele (figurile 8, 9).

★

Analizînd felul cum s-au realizat o serie de condiții de arhitectură și funcționale, se remarcă următoarele :

În toate proiectele s-a rezolvat posibilitatea de extindere a halei prin prevederea unui fronton extensibil.

În unele proiecte s-a analizat și posibilitatea demontării și recuperării panourilor de pereți și a tîmplăriei în eventualitatea extinderii.

În ce privește transporturile interioare, transportul materialelor la sol nu pune nici o problemă ținînd seama de rețeaua mare de stîlpi, iar transportul suspendat s-a realizat în general printr-o singură linie monoșină de 3 tone, în fiecare celulă, într-o direcție sau alta și cu un singur cărucior pe celulă.

Trebuie să arătăm că prevederea unei monoșine în loc de grindă rulantă suspendată a constituit un punct slab al temei care a stat la baza concursului ; ulterior, în secțiunile tip elaborate de I.P.C.T., s-a remediat această deficiență.

Închiderea spațiului tehnic pentru mascarea conductelor tehnologice și de ventilație, în cazul halelor fără luminatoare și cu posibilități de climatizare, s-a rezolvat în general pe o rețea suspendată din profile de tablă ambutisată, pe care s-a aplicat un tavan realizat în diverse variante :

— cu plăci din azbociment plane sau ondulate, colorate sau vopsite cu vinacet ;

— cu plăci din PVC armat și colorat ;

— cu plăci din PFL ;

— sau cu plăci din sticlă armată colorată sau translucidă (fig. 11).

Înălțimea spațiului tehnic a rezultat între 1,40 m și 3,10 m, în funcție de dimensiunile elementelor de rezistență, fiind apreciate podurile tehnice cu o înălțime de cca. 1,80 m, strict necesară pentru eventuala vizitare a podului.

O soluție mai originală este dată prin închiderea parțială a spațiului tehnic cu plăci din

azbociment aplicate pe grinzile cu zăbrele asamblate spațial, formînd astfel, în lungul halelor, canale tehnologice cu secțiune triunghiulară.

În general, închiderea perimetrală a halelor s-a prevăzut la exteriorul stîlpilor de rezistență, la o distanță de cca. 20 cm, pentru a permite trecerea conductelor verticale.

În majoritatea cazurilor, halele blindate s-au proiectat cu pereți din panouri pline și cu ferestre psihologice, iar halele luminate — cu fațade vitrate din profile de tablă ambutisată.

Prinderea panourilor s-a făcut fie pe stîlpii de rezistență, fie pe o paiantă metalică de tablă ambutisată cu profile închise sau deschise.

Panourile pline apar în două variante:

— panouri ușoare din două foi de azbociment plan, cu o termoizolație din plăci de polistiren expandat ignifugat;

— panouri grele din beton armat, termoizolate cu betoane poroase sau agregate vegetale, care ajung pînă la 2 800 kg/buc.

Panourile pentru ferestrele psihologice la halele blindate s-au prevăzut a fi fixe și cu trei rînduri de geamuri, la halele cu climatizare interioară.

O soluție mai originală de rezolvare a pereților, dar neeconomicoasă din punct de vedere al exploatării și al consumului de metal, este soluția cu pereții cortină, pe o paiantă metalică, complet vitrată, cu geamuri obișnuite la halele luminate și cu geamuri termopan la halele blindate.

În ce privește finisajele interioare și exterioare apar două soluții mai frecvente:

— panouri ușoare din azbociment colorat sau vopsit cu vinacet;

— la panourile grele din beton armat, tencuială la exterior și vopsitorie cu vinacet pe ambele fețe.

Soluțiile de termoizolație se pot grupa în două tipuri de rezolvări:

a) soluția în care plăcile de acoperiș din beton celular autoclavizat servesc și ca izolare termică;

b) soluția cu termoizolație așezată direct pe placa acoperișului, alcătuită fie din plăci rigide cu adaos de fibre, fie dintr-un strat de polistiren expandat.

La halele fără luminatoare și cu tavan tehnic realizat din plăci opace, se propune termoizolarea acestui tavan reducînd astfel din grosimea termoizolației acoperișului.

În ce privește izolarea hidrofugă, cu excepția teraselor plane rezultate la soluțiile spațiale liftate și a acoperișurilor perforate de la soluțiile suspendate cu cabluri, celelalte tipuri de acoperișuri nu au pus probleme de hidroizolație. Aceasta se rezolvă în general cu materiale bituminoase obișnuite și cu scurgeri interioare prin intermediul doliilor sau a șeilor.

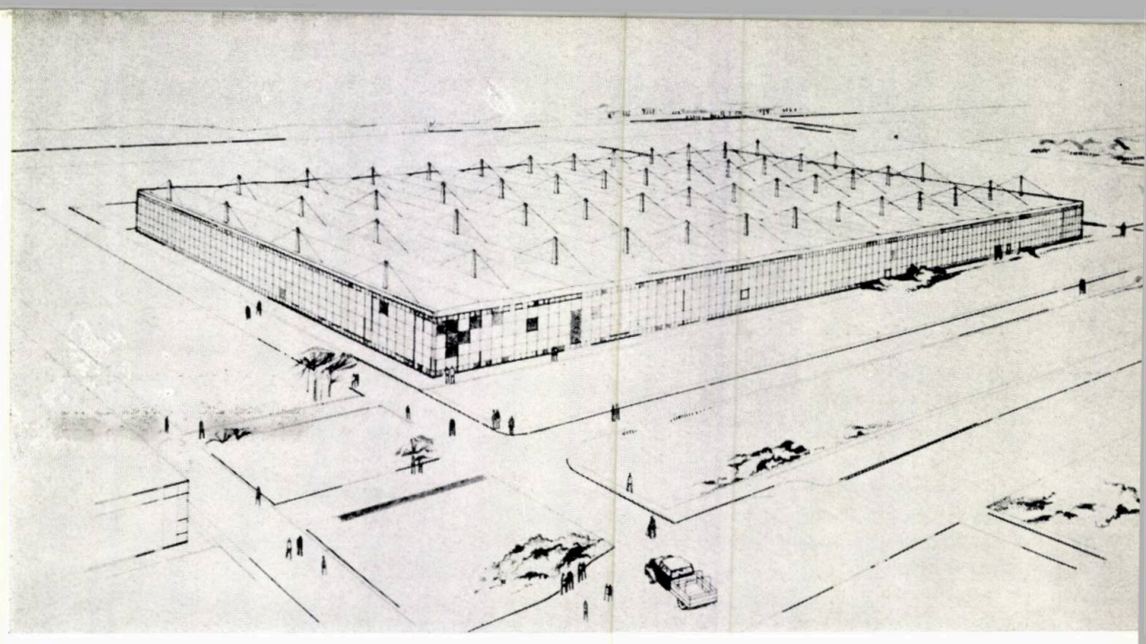

8

Fig. 5. Proiect premiat în etapa I-a
Colectiv I.P.C.M.C., arhitecții: Ion Enescu, Ion Gălețanu, Virgil Nițulescu, Marius Pascal, Valentin Stratu; inginerii: Mircea Obrocea, Mircea Săvescu

Fig. 6. Soluție liftată cu elemente spațiale (Colectiv I.P.C.T. — proiect nr. 35)

Fig. 7. Soluție cu pînze subțiri (Colectiv I.S.P.F. — proiect nr. 25)

Fig. 8. Soluție cu elemente suspendate (Colectiv I.P.C.M.C. — proiect nr. 28)

Fig. 9. Soluție cu stîlpi peron (Colectiv I.P.I.U. — proiect nr. 21)

5 | 8
6
7 | 9

9

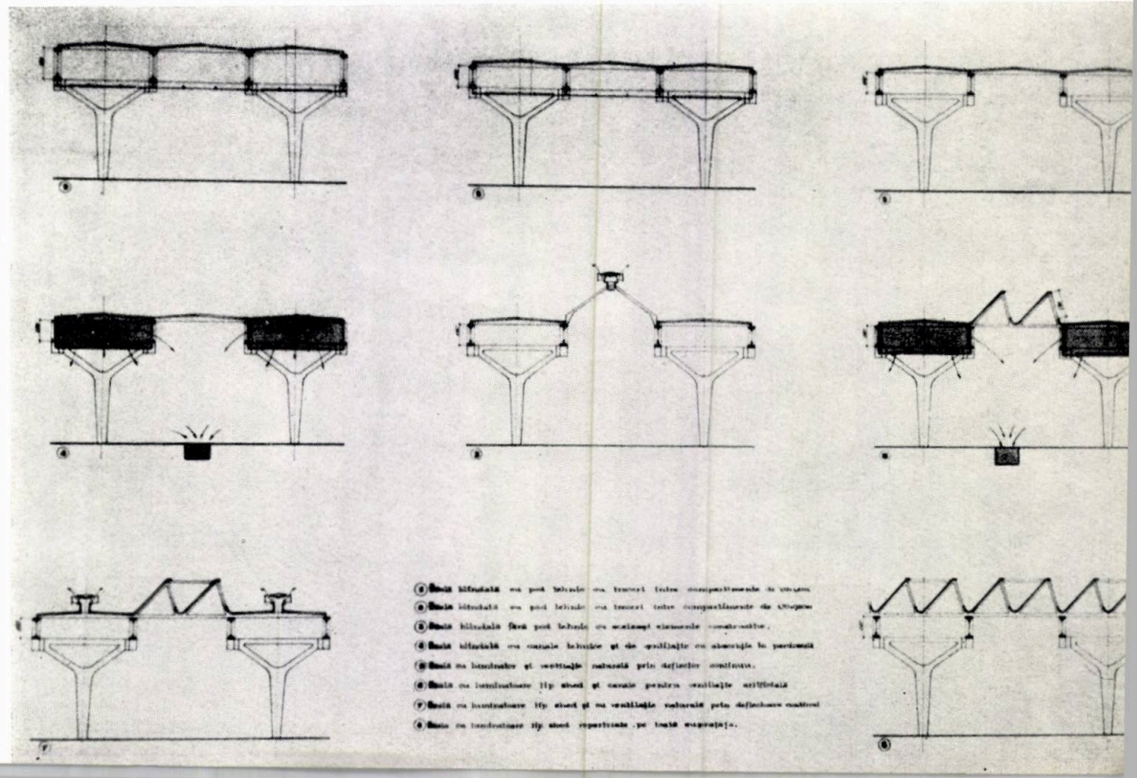

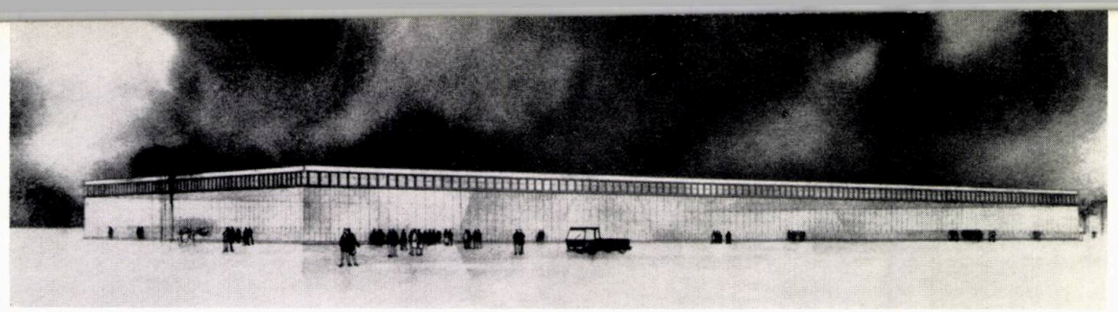

Fig. 10. Fațade vitrate **10**

Dificultăți de execuție și exploatare ar putea apărea în soluțiile cu luminatoare locale, răspîndite pe toată suprafața învelitorii, din cauza lungimilor mari de racordare a izolațiilor.

În ce privește asigurarea unui grad înalt de confort printr-o soluționare optimă a iluminării și ventilației naturale a halei, se constată că nici una din soluțiile prezentate — luminator longitudinal, transversal, continuu sau punctiform, metalic sau din beton armat — nu remediază în totalitate binecuncscutele defecte ale luminatoarelor, privind însorirea, orientarea, ventilația naturală, racordarea hidroizolației etc.

Ca o soluție de viitor apare varianta cu cupolete din sticlă organică, soluție care prezintă o serie de avantaje, ca de exemplu : uniformitatea luminii, ușurința de montaj, greutatea redusă, dar care în schimb nu asigură ventilația naturală.

Ca o soluție de tranziție poate fi considerată varianta de luminator punctiform triunghiular metalic, cu pante neegale, repartizate ordonat pe toată suprafața acoperișului, cu cercevele mobile și cu posibilități de orientare prin utilizarea unui geam colorat sau termoabsorbant.

Ventilația naturală s-a prevăzut fie prin ochiurile mobile din ferestre, fie prin cercevelele sau jaluzelele reglabile din luminatoare.

În general, în proiecte nu se arată posibilitatea manevrării panourilor mobile din luminatoarele înclinate la 45°, ceea ce este practic foarte greu de rezolvat mai ales la luminatoarele punctiforme răspîndite pe toată suprafața acoperișului. De asemenea, nu este analizată posibilitatea ventilației naturale prin acoperiș în cazul cupoletelor din sticlă organică.

Fațadele, fie blindate sau vitrate, sînt în general rezolvate simplu, fără preocupări de agrementare, utilizînd aceleași elemente de pereți pe întreg perimetrul clădirii, într-o uniformitate care, în majoritatea cazurilor, tinde spre monotonie.

O formă mai clară și sinceră de exprimare a interiorului pe fațadă apare în soluție ca un element traforat orizontal la partea superioară a halei, care marchează prezența tavanului tehnic (fig. 10).

Fig. 11. Închiderea spațiului tehnic **11**

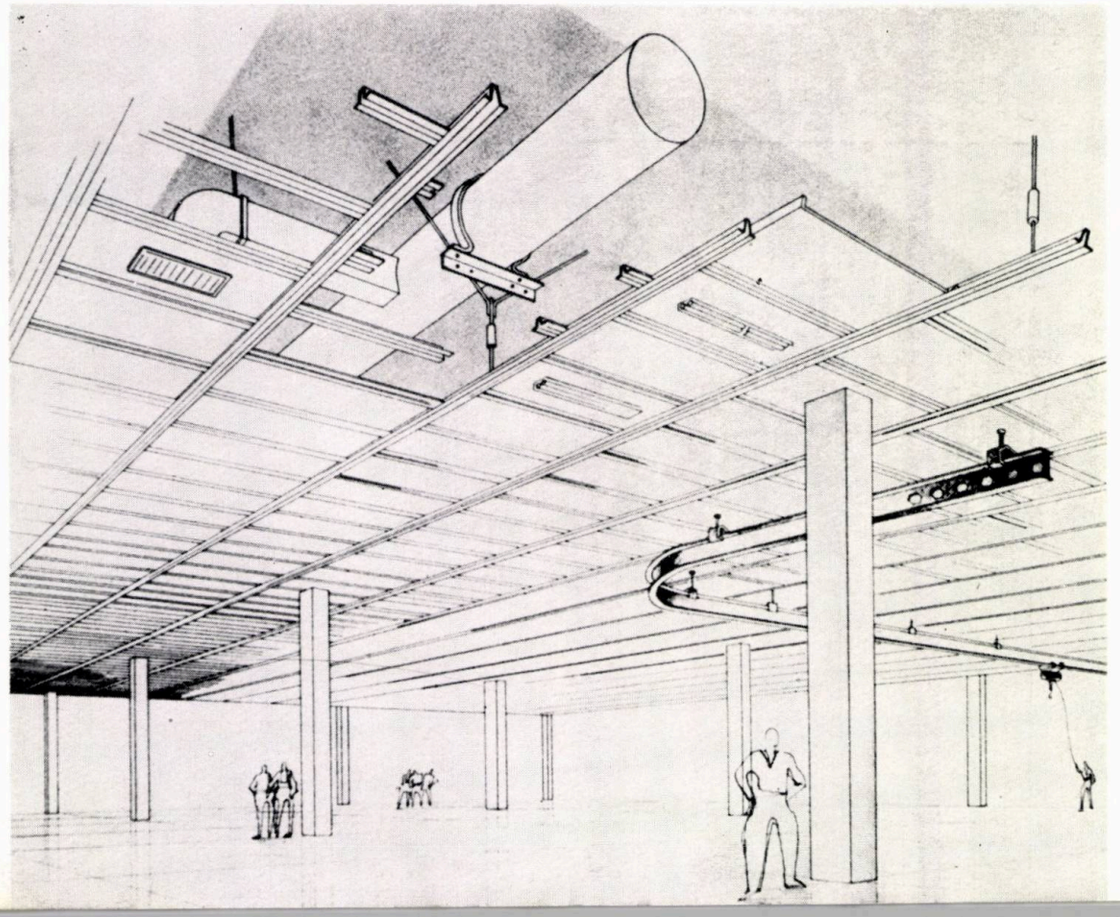

Apare interesantă și rezolvarea cu elemente cutate pline sau vitrate, care prin alternanța planurilor dau un joc de umbră și lumină pe fațadă (fig. 1).

Aspectul interior al halelor blindate cu tavan tehnic continuu este în general același în toate variantele de soluții constructive (fig. 11).

Singurele elemente care dau o notă de diferențiere sînt : asamblarea și poziția panourilor de pereți, alcătuirea tavanului tehnic și forma stîlpilor.

Mult mai interesante și variate apar rezolvările cu elemente spațiale aparente, care au însă dezavantajul stîlpilor cu ciuperci sau console prea masive față de înălțimea halei (fig. 6).

Din familia de soluții cu elemente liniare, rezolvarea interiorului cu fermele așezate pe conturul rețelelor și cu pane de dimensiuni reduse sau cu chesoane curbe de 12 m poate fi considerată ca cea mai favorabilă din punct de vedere plastic (fig. 3).

Referitor la indicii tehnico-economici de cost și consum de materiale rezultați din proiecte, se constată următoarele :

— consumul de material lemnos este practic nul, iar consumul de ciment variază între 78 și 94 kg/m² de hală ;

— consumul de oțel este cuprins între 39 și 49 kg/m² în funcție de soluția de suspendare a monoșinei și a tavanului tehnic ;

— indicii de preț la halele cu luminatoare variază între 470 și 520 lei/m², iar la halele blindate cu tavan tehnic între 600 și 700 lei/m² ;

— în ce privește deschiderile, se constată că deschiderea de 24 m majorează costul halei cu maximum 5% față de deschiderea de 18 m.

★

Analizînd rezultatele concursului se poate spune, în concluzie, că la prima etapă au fost prezentate, pe lîngă o serie de soluții tradiționale, cu toate avantajele și dezavantajele respective, și o serie de rezolvări interesante, care prin detalierea și adîncirea studiului, mai ales al celui constructiv, ar fi putut duce la rezultate remarcabile. În general însă se constată că nu au apărut în cadrul etapei finale, la nivelul de execuție, îmbunătățiri esențiale.

De exemplu, la unul din proiectele apreciate în mod deosebit la prima etapă s-a constatat chiar că prin detaliere au intervenit o serie de elemente care reduc din avantajele ce au determinat acordarea premiului la etapa anterioară (fig. 5).

În ansamblu, trebuie însă apreciat ca pozitiv aportul adus de concurs ca efect direct asupra orientării activității de tipizare a clădirilor de producție cu caracter universal.

Totodată, datorită concursului, s-a realizat antrenarea unui număr mare de arhitecți și ingineri din toate ramurile industriale la rezolvarea acestei probleme de mare actualitate.

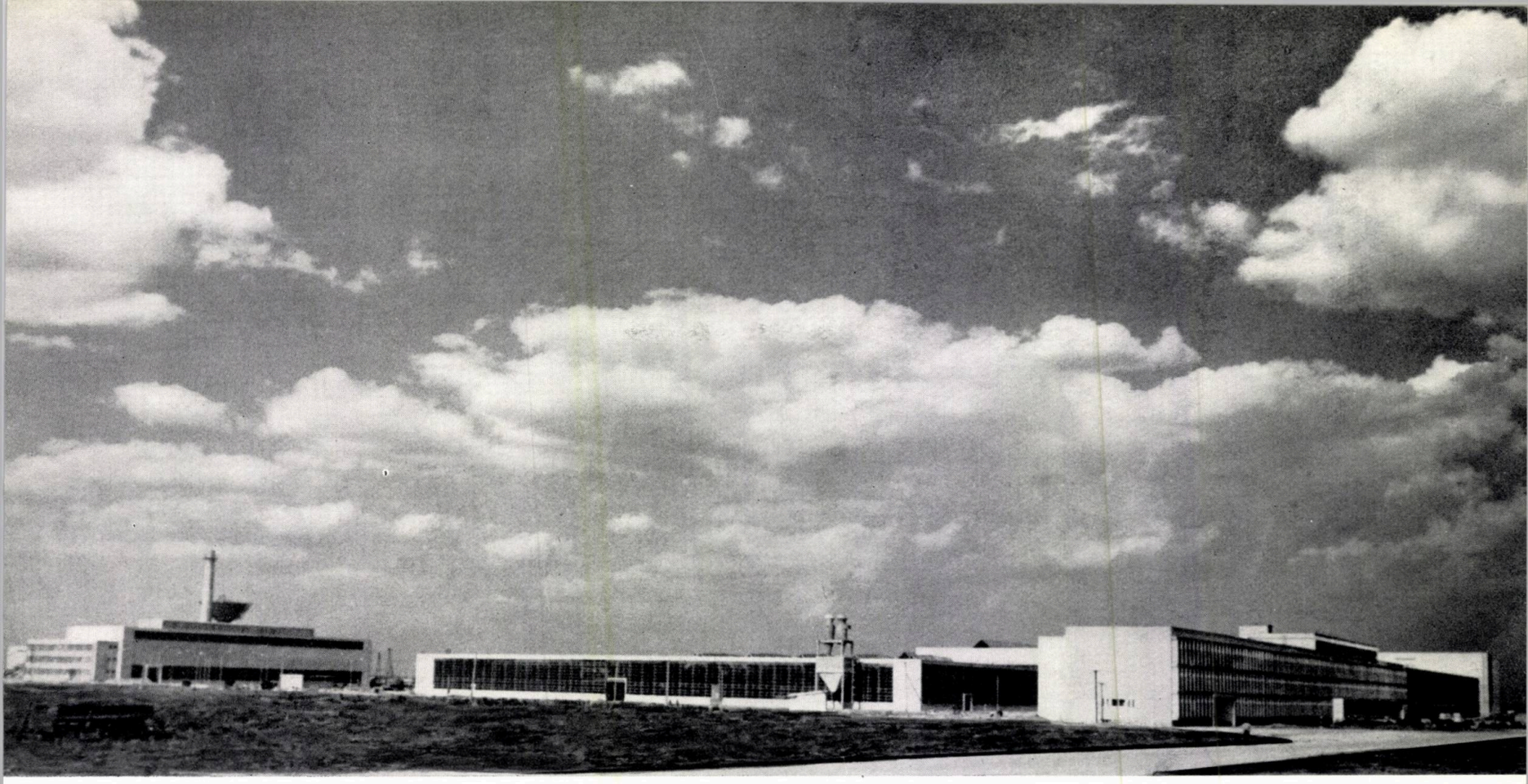

Fabrica de mase plastice din Iași

NOI REALIZĂRI DE CONSTRUCŢII INDUSTRIALE

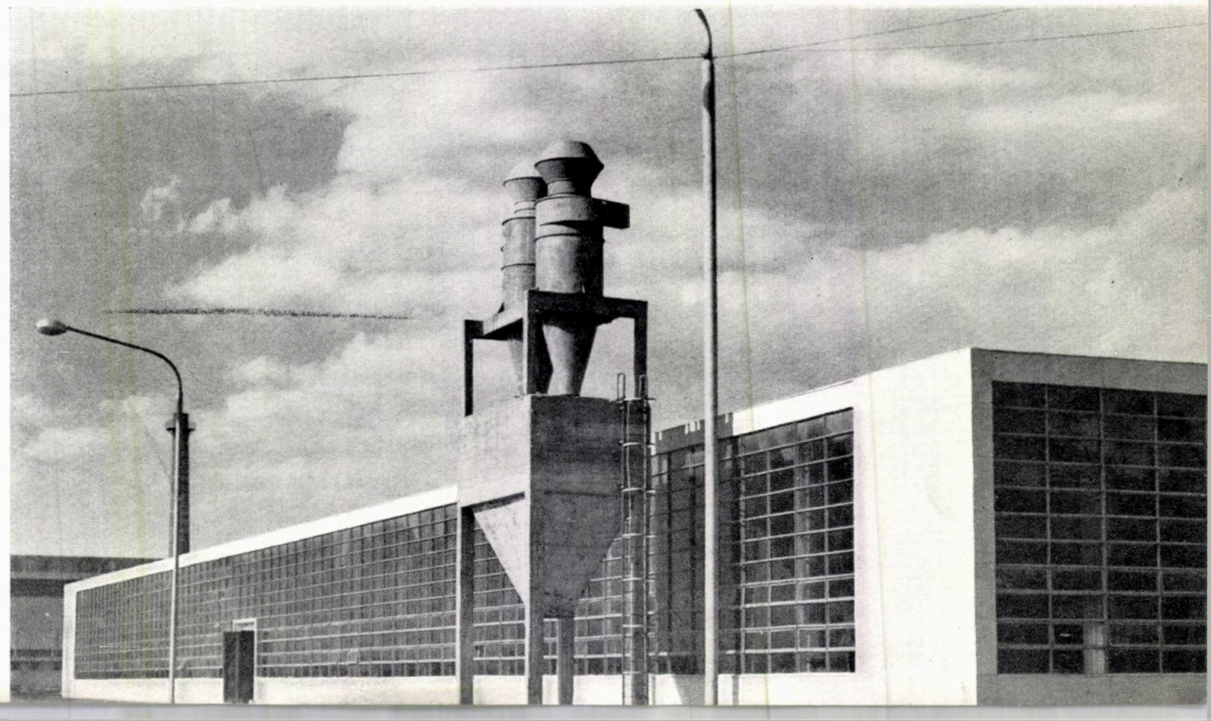

Fabrica de mase plastice din Iași — Detaliu

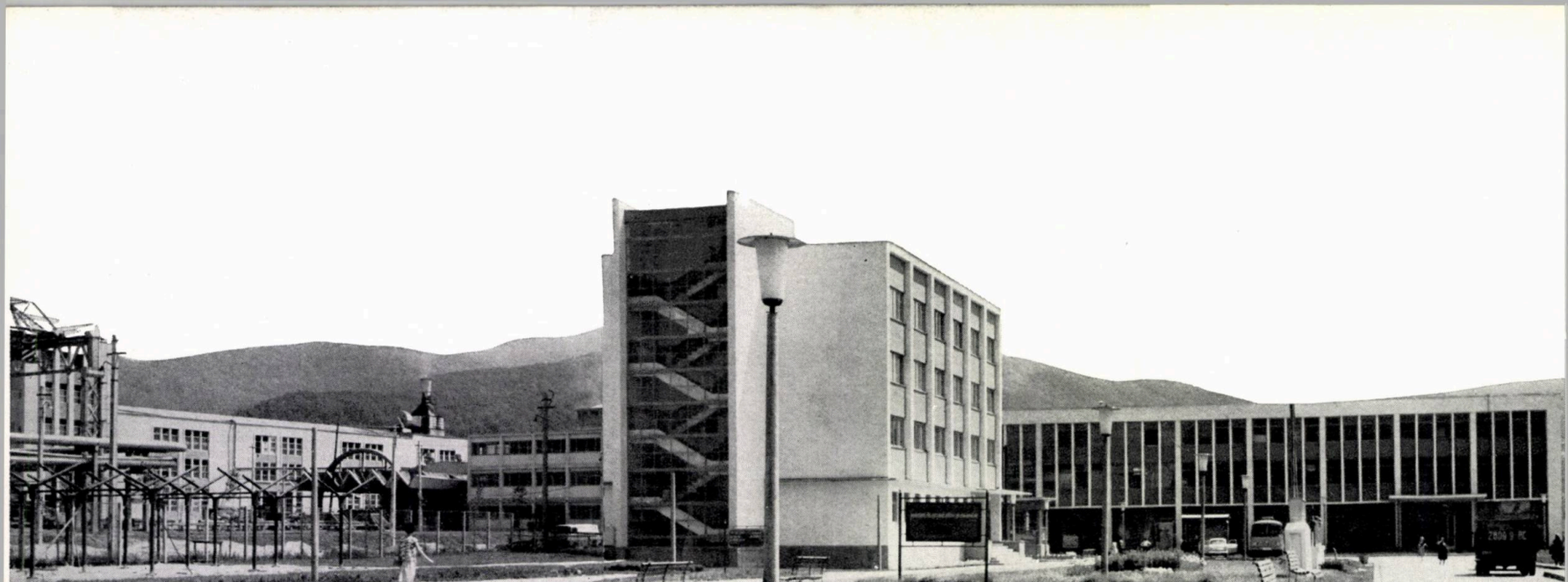

761-BC

1 | 3
2 | 4

1 — *Combinatul pentru industrializarea lemnului din Comănești*

2 — *I.C.I.L. — Bacău*

3 — *Noua clădire a electrolizei — Baia Mare*

4 — *Crama din Cotești*

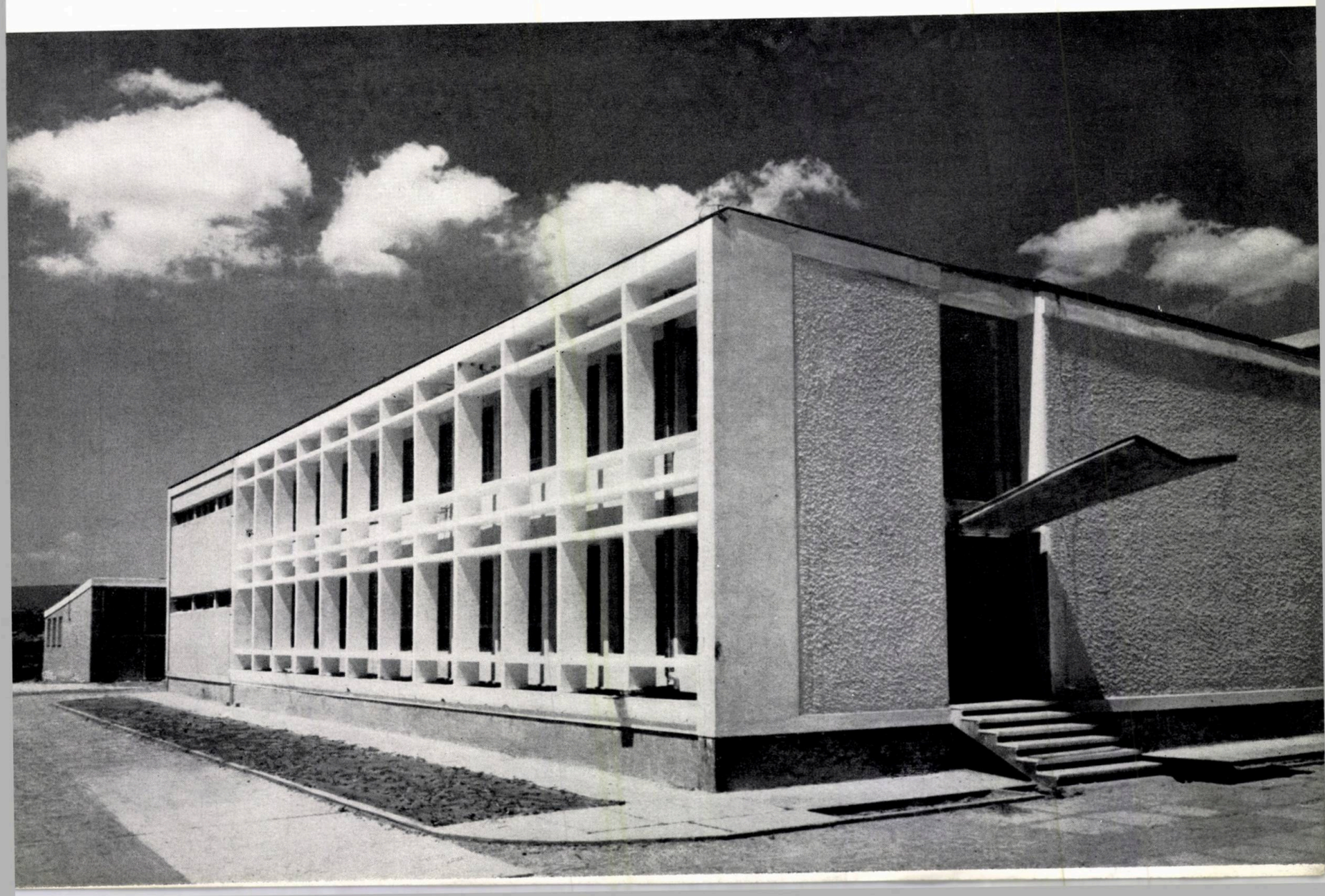

Arh. HEINZ NOVAC

EXPOZIŢII ECONOMICE REALIZATE DIN ELEMENTE PREFABRICATE ŞI REFOLOSIBILE

Autori:
arhitecţii Mircea Bodianu, Vladimir Matiuşov,
Heinz Novac, Ion Ressu
Camera de Comerţ a R.P.R.

Macheta Pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964.

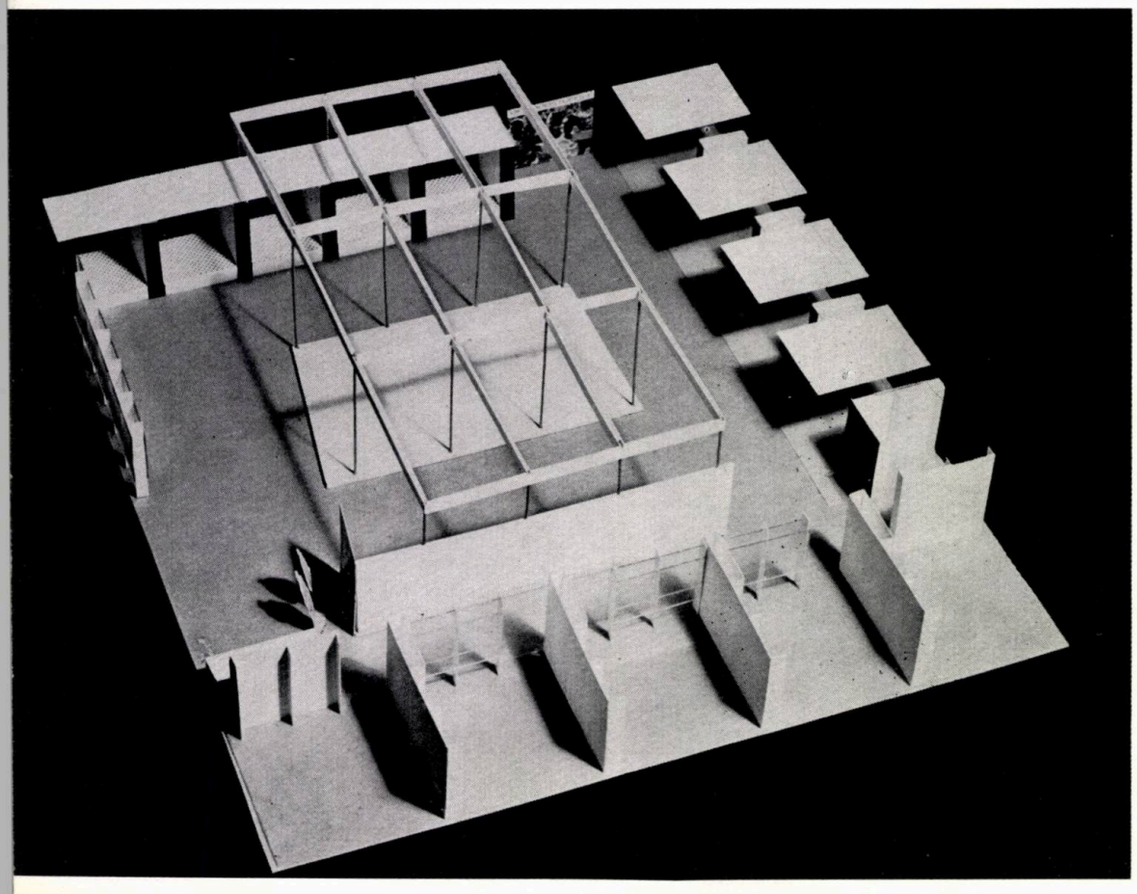

Participările Romîniei la tîrgurile internaţionale de mostre sînt din ce în ce mai numeroase. Printre alte diferite probleme, a devenit acută problema utilizării raţionale a materialelor şi elementelor de amenajare a expoziţiilor, ca şi gradul lor de finisare.

Cercetînd expoziţiile la care Romînia participă în anul 1964, se constată că în majoritatea cazurilor s-a apelat la un amplasament într-una din halele gata construite ale tîrgului.

În acest sens s-a preconizat un sistem compus din elemente de construcţie prefabricate şi refolosibile, cu ajutorul cărora s-au realizat în semestrul I al anului 1964 expoziţiile romîneşti de la Frankfurt, Bruxelles şi Casablanca.

Sistemul constă din următoarele elemente:

1 — montanţi de secţiune compusă din fier pătrat (detaliile A, B şi C);

2 — capete din tablă pentru prinderea unor pazii de montanţi (detaliul A);

3 — pazii din lemn natur (detaliul A) simple sau duble;

4 — montanţi-scară, din fier pătrat (detaliul C);

5 — vitrine (detaliul D).

Primele trei elemente asigură atît trama generală a expoziţiei, repetînd forme regulate dreptunghiulare pe întreaga ei suprafaţă, cît şi iluminatul acesteia (corpurile de iluminat se montează între pazii, în cazul cînd sînt duble, la pazii în cazul cînd sînt simple).

La montanţii de la punctul 1, prevăzuţi cu găuri în sens vertical, se pot monta cristale, panouri opace sau uşi, pentru vitrine mari sau spaţii închise (birouri), cu ajutorul unor piese metalice speciale (detaliul B).

Înălţimea montanţilor de la punctul 1 este multiplu de 30 cm, pentru a se putea adapta diferitelor regulamente de construcţie, care prevăd de multe ori o înălţime de amenajare de 3 m.

Montanţii de la punctul 4, a căror înălţime este de 2,10 m, se pot compune cu montanţii de la punctul 1, găurile lor corespunzînd.

Aceşti montanţi servesc pentru montarea de vitrine mici, de pereţi despărţitori din diferite materiale etc.

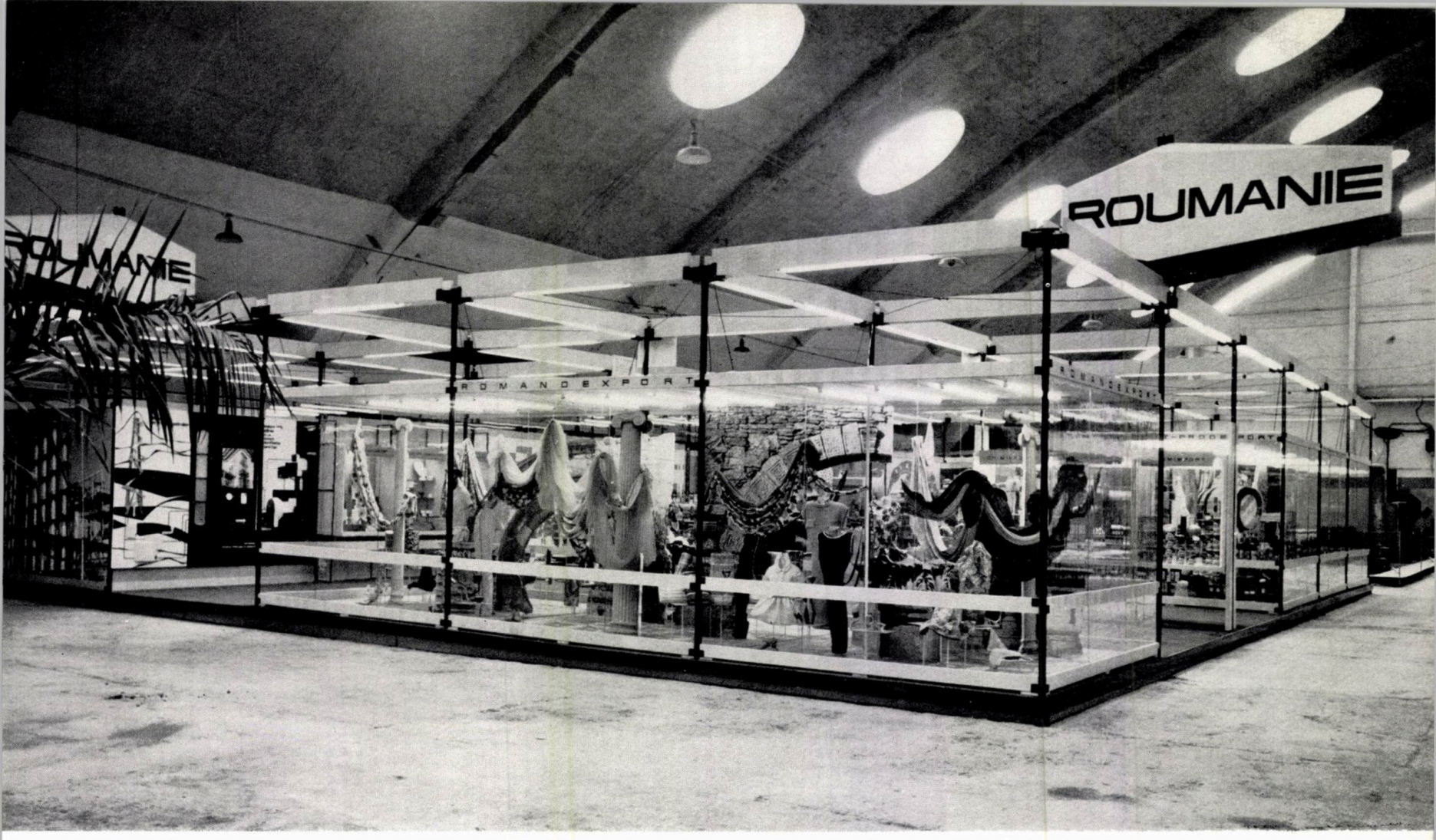

Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964

Detaliul D reprezintă modul de montare a unor vitrine cu blaturi și haupturi de lemn, vitrine care au fost executate în mai multe variante: cu rückwand plin și adîncimea de 30 și 50 cm, cu cristal pe ambele fețe și adîncimea de 70 cm. De asemenea s-au experimentat vitrine cu toți pereții din cristal. În afară de aceasta au fost concepute și executate panouri cu două fețe de placaj, lipite, avînd între ele o ramă tot din placaj — grosime totală 12 mm — care s-au dovedit extrem de ușoare și foarte maneabile.

Elementele sistemului au fost concepute pentru 6 utilizări.

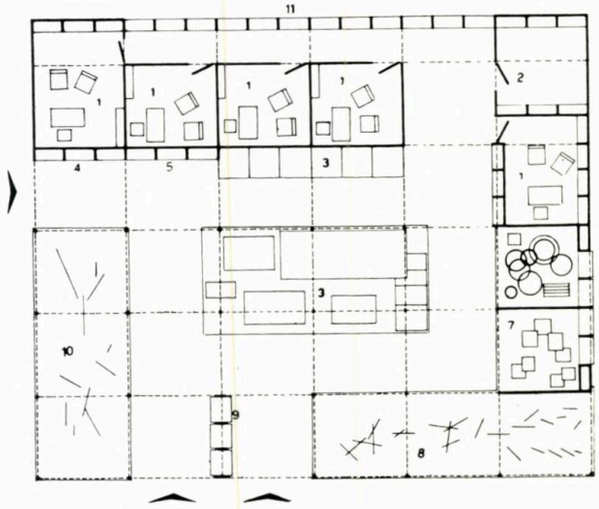

Planul pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964

1. Birouri — 2. Oficiu — 3. Stand expunere mașini și bunuri industriale — 4. Stand petrol — 5. Stand materiale de construcții — 6. Stand cauciuc-rulmenți — 7. Stand produse din lemn — 8. Stand produse alimentare — 9. Stand produse chimice — 10. Stand bunuri industria ușoară — 11. Stand artizanat

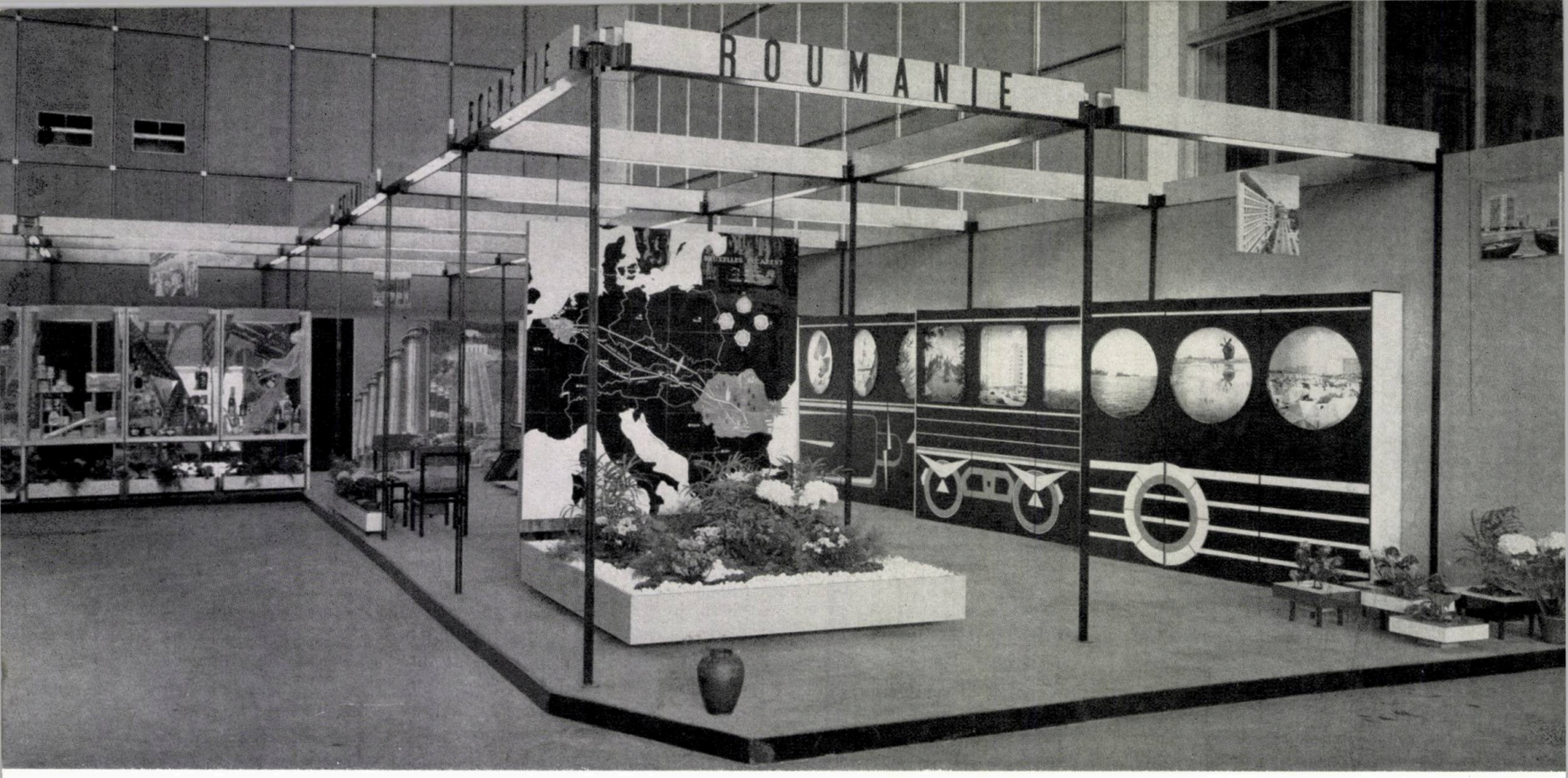

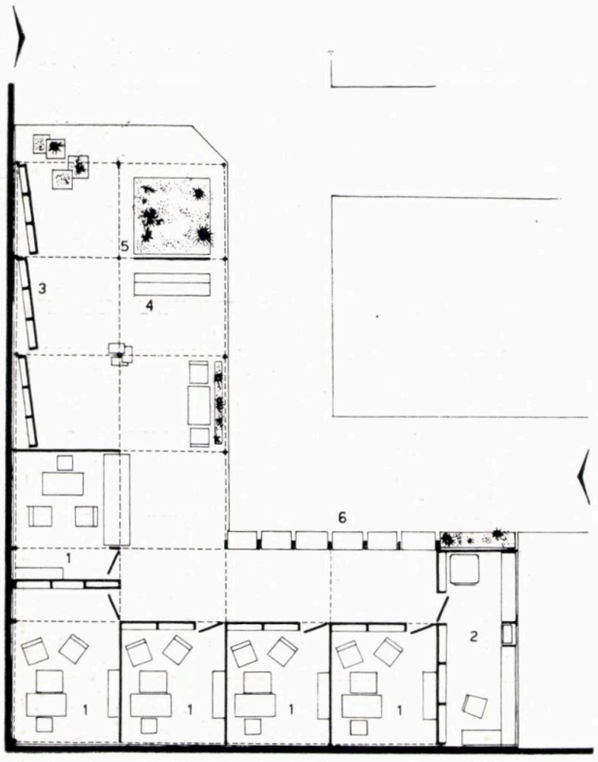

1 | 3

2 | 4

1 — *Oficiul de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964*

2 — *Planul Oficiului de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964*

1. Birou — 2. Oficiu — 3. Stand turism — 4. Stand informații 5. Harta decorativă — 6. Vitrine mostre

3 — *Oficiul de informații economice al R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Bruxelles, 1964*

4 — *Detaliul A*

1. Montant metalic din secțiune compusă (4 bucăți fier pătrat de 12 × 12 mm) care oferă posibilitatea de a se prinde pe patru direcții perpendiculare diverse elemente (panouri, cristaluri, vitrine, uși etc.) — 2. Capitel metalic care servește la rigidizarea sistemului la partea superioară, prin introducerea lui în fentele montantului — 3. Pazii din lemn natur care leagă montanții prin intermediul capitelurilor — 4. Diverse tipuri de capiteluri cu un singur rînd de pazii ; se rezolvă prin aceste trei tipuri absolut toate cazurile ce se ivesc de obicei în amplasamentele tîrgurilor — 5. Diverse tipuri de capiteluri cu două rînduri de pazii între care se pot monta lămpi fluorescente

Analizînd felul în care sistemul mai sus descris s-a comportat cu ocazia primelor trei întrebuințări, se poate afirma de la început că el a corespuns scopului urmărit.

În timp ce expoziția de la Frankfurt a avut caracterul unei expoziții de bunuri de larg consum, iar cea de la Casablanca cel al unei expoziții generale, cea de la Bruxelles a avut caracterul unui oficiu de informații comerciale.

Cu toate formele diferite ale amplasamentelor, elementele proiectate au reușit în toate cazurile să ocupe bine suprafața, creînd locuri variate și adecvate de expunere.

Semnalăm că la expoziția de la Frankfurt, montanții mari (punctul 1) au fost folosiți doar pentru sublinierea unei părți a expunerii, restul acesteia ca și birourile fiind concepute pe baza folosirii montanților-scară (punctul 4), în timp ce la Casablanca și Bruxelles dirijarea suprafeței în expunere, birouri etc. s-a făcut pe baza folosirii montanților mari.

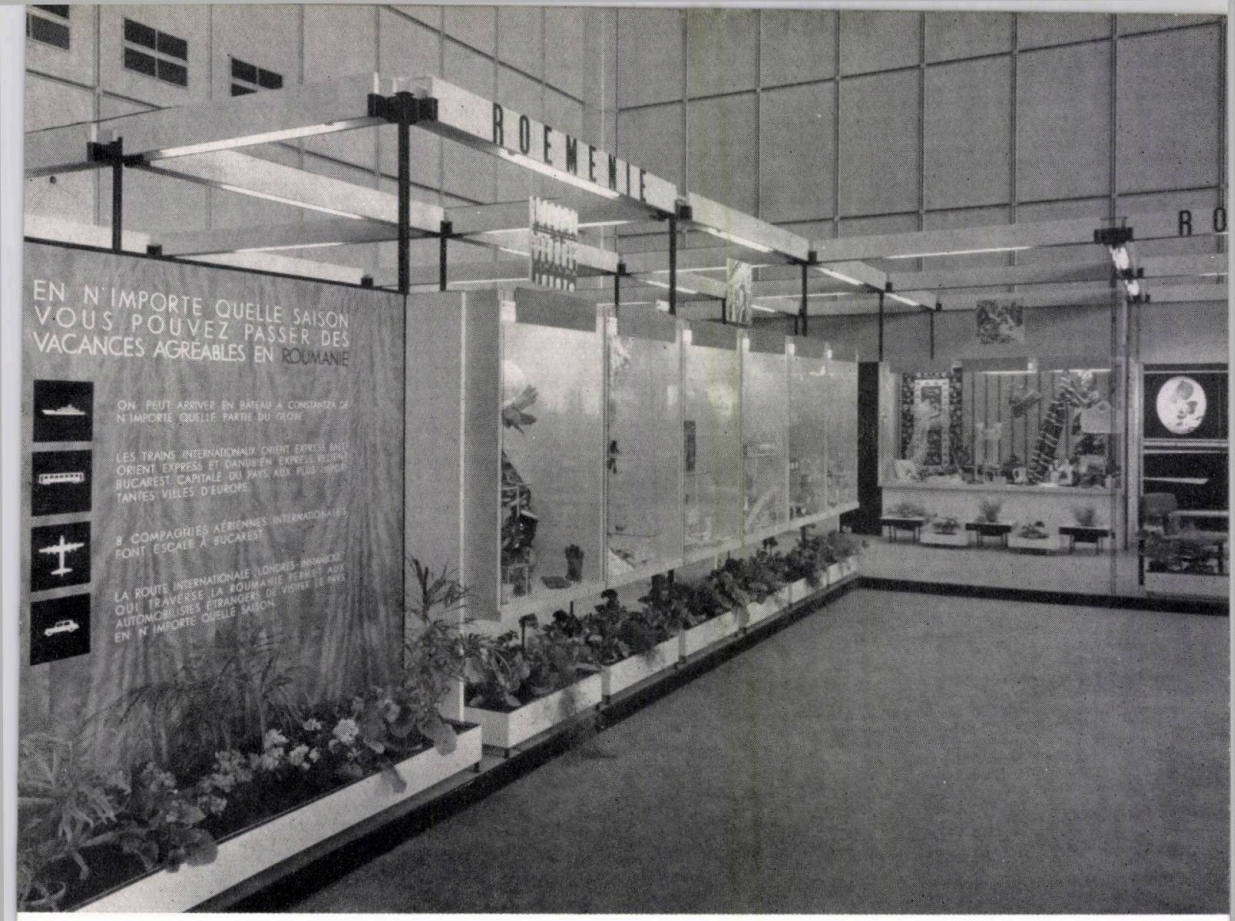
ROEMENIE
EN N'IMPORTE QUELLE SAISON
VOUS POUVEZ PASSER DES
VACANCES AGRÉABLES EN ROUMANIE
ON PEUT ARRIVER EN BATEAU À CONSTANZA DE
N'IMPORTE QUELLE PARTIE DU GLOBE
LES TRAINS INTERNATIONAUX ORIENT EXPRESS BALT
ORIENT EXPRESS ET DANUBIEN EXPRESS RELIENT
BUCAREST CAPITALE DU PAYS AUX PLUS IMPOR
TANTES VILLES D'EUROPE
8 COMPAGNIES AÉRIENNES INTERNATIONALES
FONT ESCALE À BUCAREST
LA ROUTE INTERNATIONALE LONDRES-ISTAMBOUL
QUI TRAVERSE LA ROUMANIE PERMET AUX
AUTOMOBILISTES ÉTRANGERS DE VISITER LE PAYS
EN N'IMPORTE QUELLE SAISON

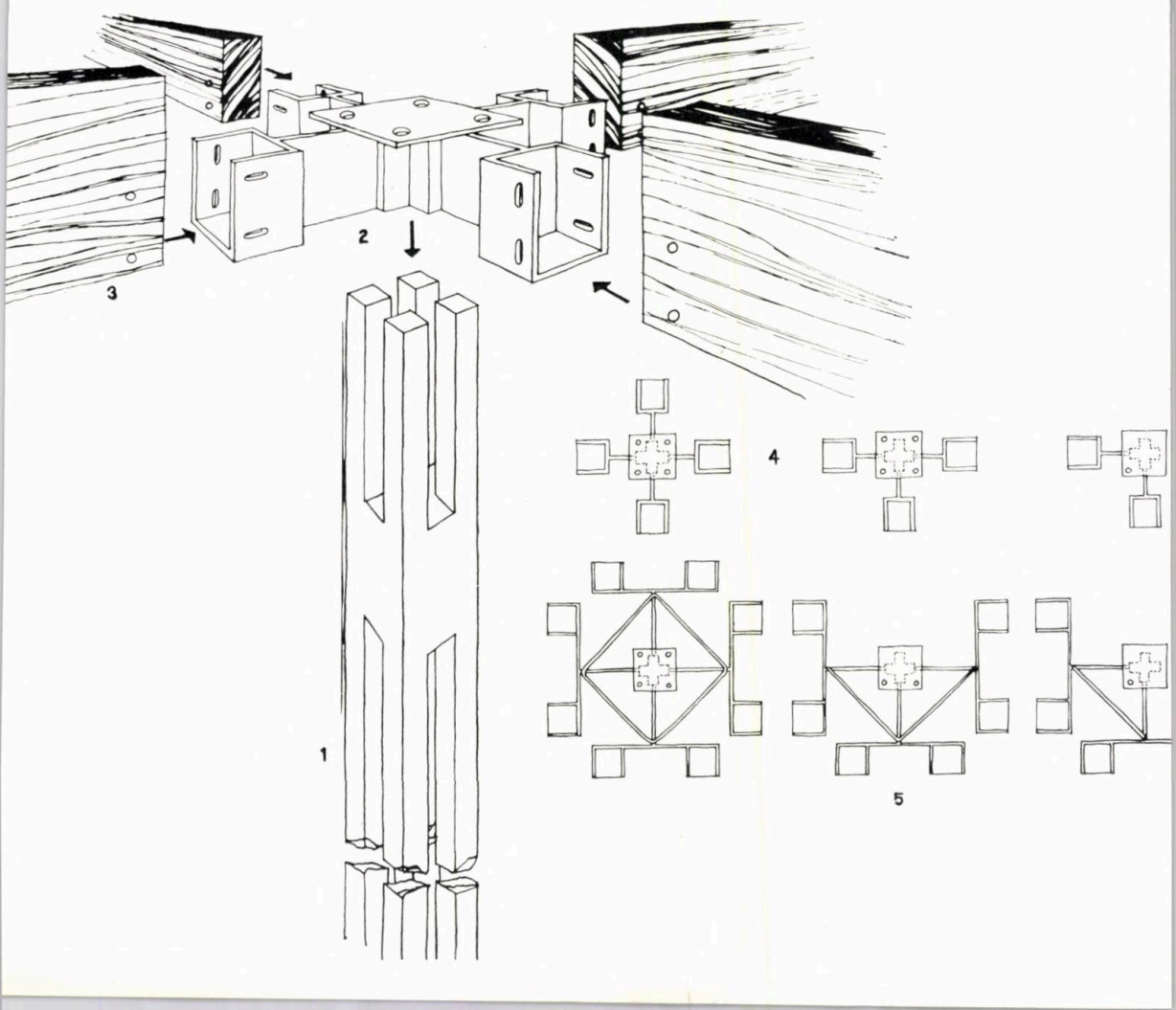
1
2
3
4
5

Detaliul B

6. Piesă de prindere şi susţinere a cristalurilor — 7. Piesă de prindere a profilului de lemn în care se introduce un bulon de fixare — 8. Profil de lemn natur prevăzut cu nuturi (7 mm sau 14 mm) pentru aşezarea cristalurilor (în cazul vitrinei) sau panourilor (în cazul pereţilor opaci la birouri) — 9. Piesă balama pentru uşile de la birourile de tratative ; se fixează cu holzşuruburi pe cantul uşii — 10. Ştift pentru fixarea tuturor pieselor introduse în montant

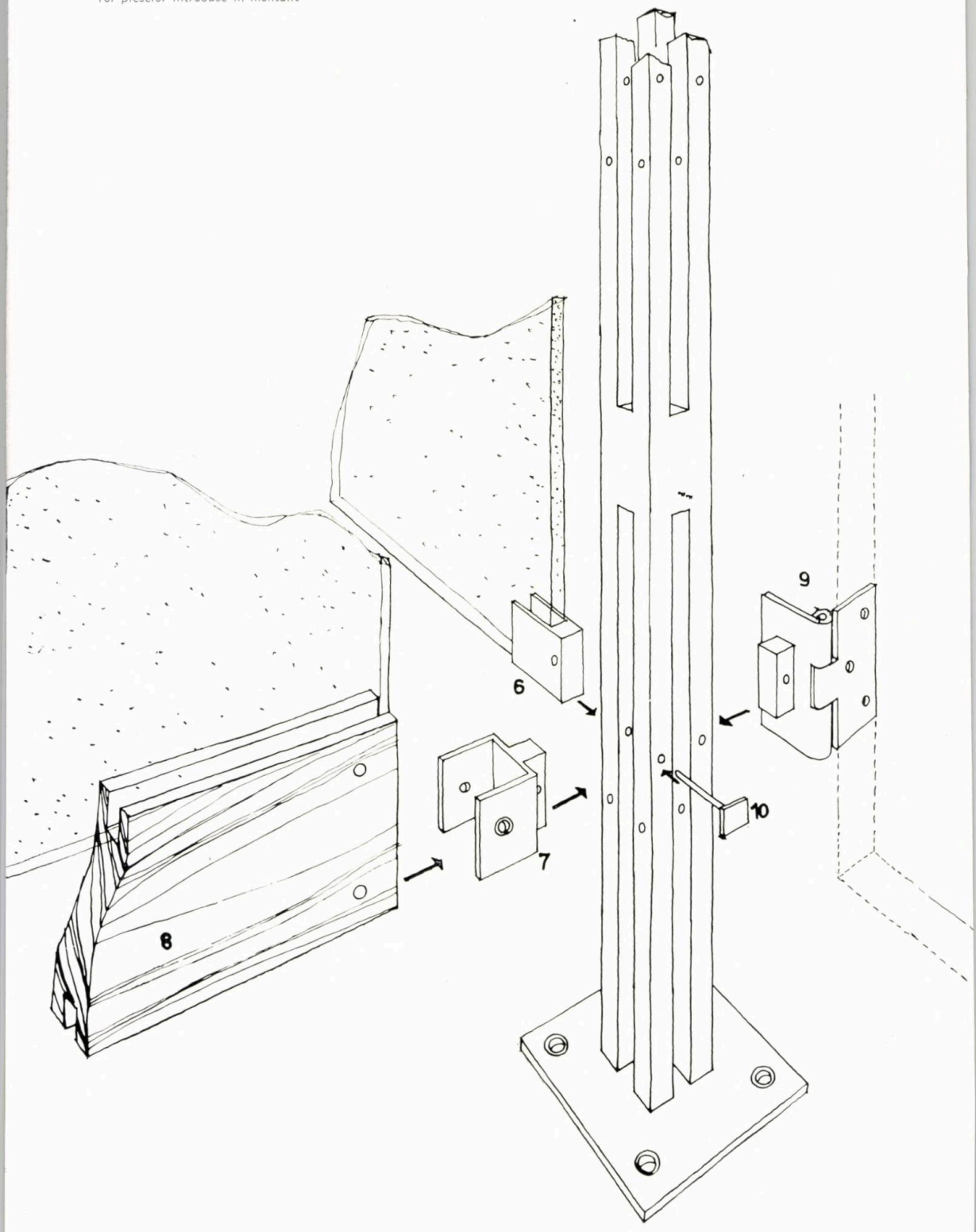

Detaliul C

11. Montant-scară din fier pătrat (14×14 mm) care poate fi jumelat la montantul înalt şi care serveşte la montarea vitrinelor mici, precum şi a panourilor despărţitoare ale birourilor, vitrinelor etc. — 12. Montant metalic de secţiune compusă; înălţimile sînt multiplu de 30 cm, legate de cerinţele sălilor şi regulamentul respectiv al înălţimii standurilor. Montantul-scară şi montantul-stîlp se prind în pardoseală prin intermediul holzşuruburilor — 13. Piesă metalică specială care serveşte la montarea vitrinelor (înşurubarea blaturilor), la legătura prin intermediul lonjeronilor de lemn ai întregului sistem, la prinderea panourilor de grafică şi la vitrina-cub de sticlă ce se poate forma între doi montanţi — 14. Piesă metalică ce se fixează la piesa cornier pentru a forma nutul necesar fixării cristalurilor de la vitrina-cub de sticlă 15. Lonjeron din lemn (variabil ca dimensiune, în funcţie de traveea expoziţiei). Se prinde la piesa metalică tip colţar, oferind posibilitatea de a se prinde de el pînză, panou, lămpi etc. — 16. Cristal de 6 mm

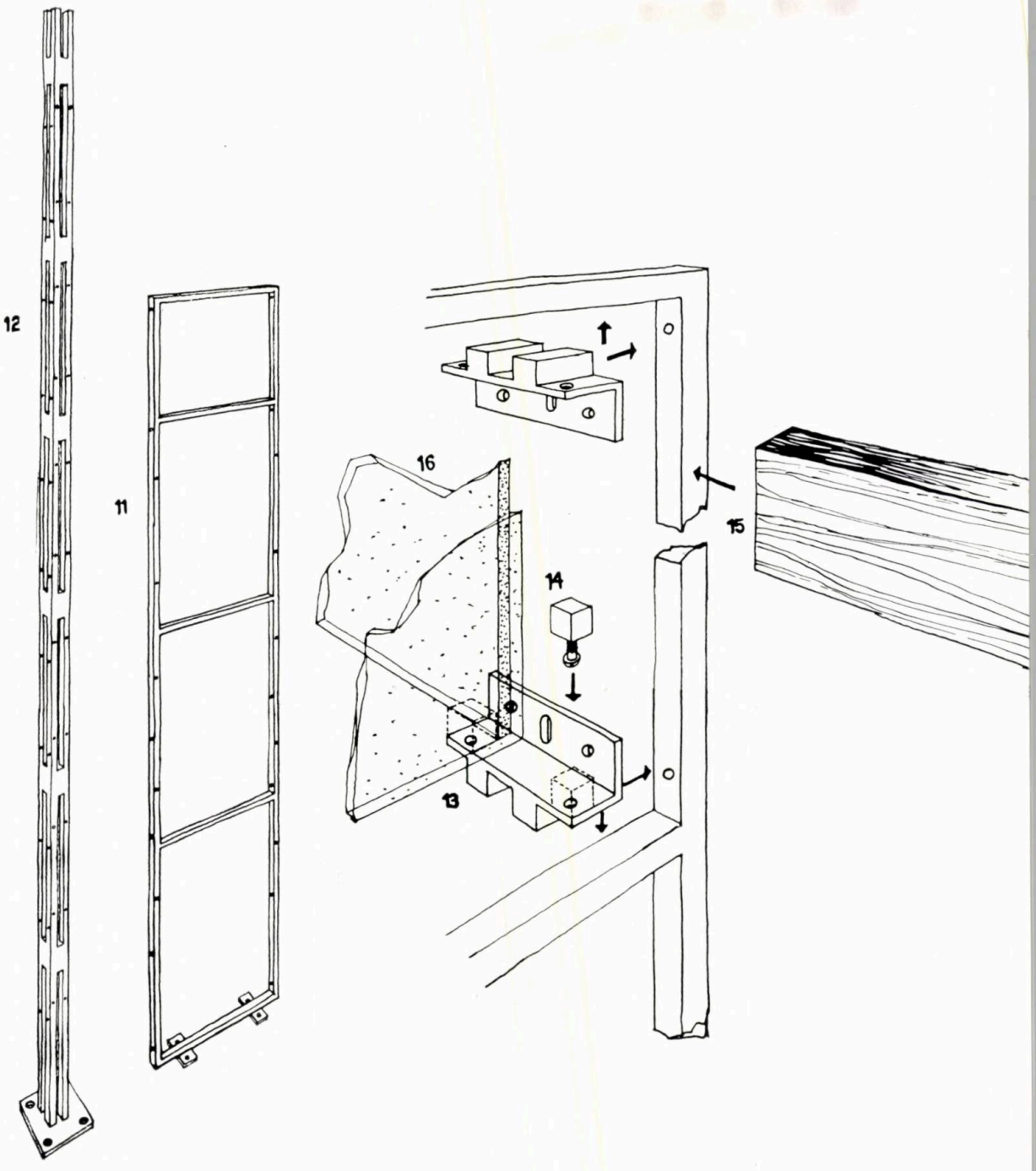

1 | 2 3
4

1 — *Detaliul D*

1. Montant-scară — 2. Ladă ambalaj cu ştaburi de protejare în timpul transportului — 3. Cristal de 5—6 mm — 4. Cuie de fixare a pereţilor vitrinei la partea superioară şi a cristalului prin intermediul piesei de lemn.
a) Se montează blatul prin intermediul plăcuţelor ce se prind la montant (piesa 13) — b) Se introduc pereţii laterali în şliţul blatului — c) Se fixează cristalul prin intermediul piesei de lemn ce maschează şi lampa fluorescentă

2 — *Planul Pavilionului R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964*

1. Birouri — 2. Oficiu — 3. Informaţii — 4. Vitrine expunere — 5. Stand expunere artizanat — 6. Stand expunere produse alimentare — 7. Stand expunere mobilă — 8. Stand expunere produse industria uşoară

3 — *Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Casablanca, 1964*

4 — *Pavilionul R.P.R. la Tîrgul de mostre de la Frankfurt, 1964*

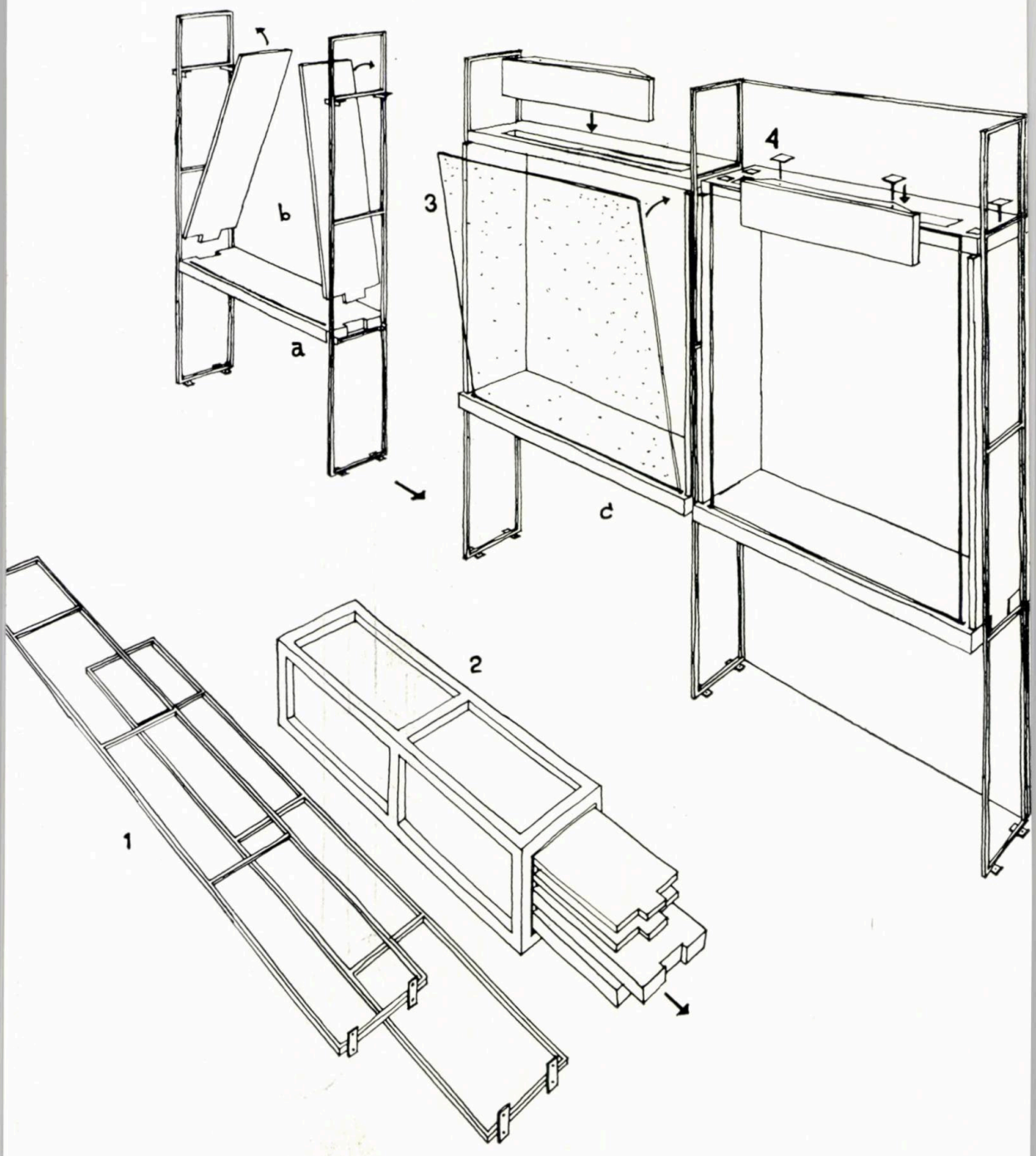

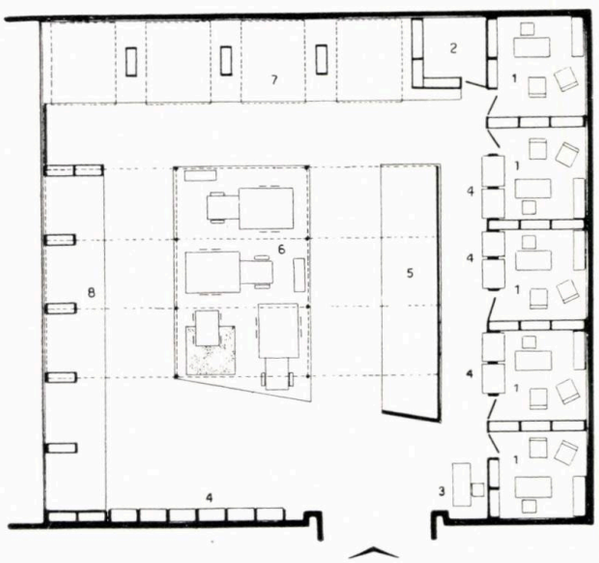

Așa cum rezultă din planurile și fotografiile celor trei expoziții, dimensiunile traveelor prezintă oarecari variații, acestea afectînd lungimile paziilor (punctul 3) și una dintre dimensiunile vitrinelor, asigurîndu-se însă în acest fel o mobilitate a sistemului care permite rezolvări felurite și care este, în general, adaptabil celor mai diverse amplasamente.

Trebuie subliniat că finisajul în vopsitorie duco, pentru metal, și în furnire, pentru lemn, a dat bune rezultate și că economia realizată la lucrările de montaj, prin ușurința de manipulare și asamblare a pieselor, și la transport prin sistematizarea ambalajelor, a fost remarcabilă.

Experiența se impune a fi aprofundată, iar pe baza ei să se amplifice și să se perfecționeze în continuare aceste elemente, precum și altele similare.

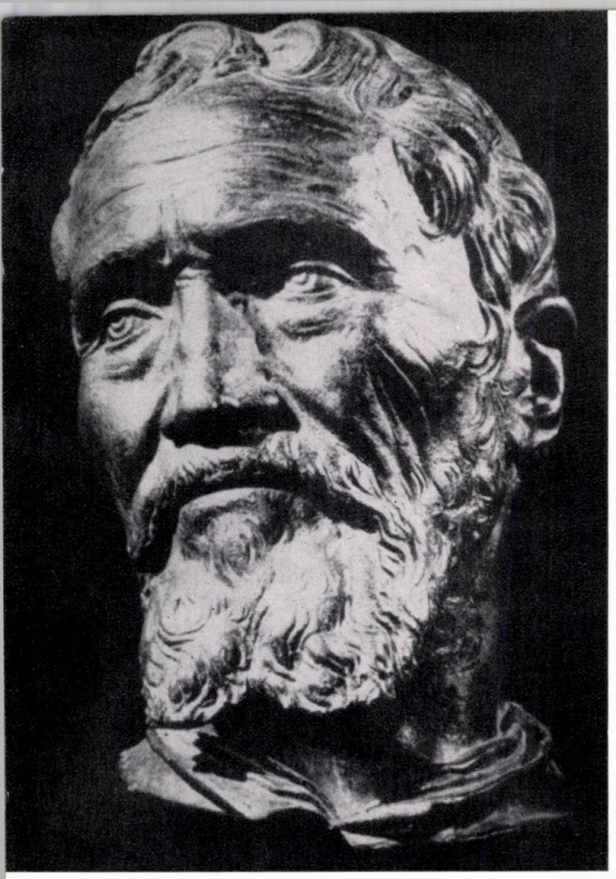

Bronz executat de Daniel da Volterra, după masca mortuară a lui Michelangelo

400 DE ANI DE LA
MOARTEA LUI MICHELANGELO

Acum 400 de ani, la Roma, se stingea Michelagniolo di Lodovico di Leonardo di Buonarroto Simoni, sau așa cum era cunoscut la Roma « Michelagniolo Buonarroti, sculptor ».

Murea ultimul mare artist umanist, cel mai mare sculptor al timpurilor moderne, una din cele mai dramatice și mai copleșitoare personalități din istoria culturii umane.

Sinteză genială a căutărilor florentine, desfășurate de-a lungul unui secol, cu viziunea artistică a civilizației antice — redescoperită și înțeleasă în sensurile ei profunde — Michelangelo apăruse pe scena istoriei într-un moment în care baza economică, socială și politică a Renașterii se prăbușea sub lovituri cumplite.

Florentin orgolios, republican iubitor de libertate, cu caracter aprig și tăios, spirit subtil și profund, filozof umanist aproape păgîn, se născuse prea tîrziu, într-o lume în care nu-și mai putea realiza idealul de frumusețe și care nu-i putea accepta acest ideal, intrat în conflict ireductibil cu obscurantismul oficial al societății clericalo-aristocratice.

Întreaga-i viață — închinată atît de exclusiv artelor încît nu mai rămăsese decît prea puțină în afara creației sale — fusese o permanentă luptă împotriva unor forțe care-l încătușau.

În această luptă, omul fusese înfrînt; artistul învinsese însă, prin arta sa. Aici nu făcuse niciodată vreo concesie și nimeni, niciodată, nu-l putuse sili să renunțe la ideile sale artistice.

Era o epocă frămîntată și contradictorie, plină de pasiuni, însuflețită de idealuri înalte și mercantilă pînă la meschinărie, capabilă de fapte eroice și de cele mai mari josnicii, în care filozofi materialiști se ciocneau de prelați obscuranți și în care puteau trăi laolaltă Savonarola, Leonardo da Vinci și Cezar Borgia.

În timp ce picta Sixtina — cea mai emoționantă și mai poetică reprezentare artistică a Genezei — Michelangelo trimitea fraților săi scrisori de afaceri: « vă rog să căutați să cumpărați o fermă, pentru că mi s-a spus că banii mei sînt prost plasați. Îndată ce termin pictura trebuie să mai primesc încă 1 000 de ducați de la Papa și, dacă totul va merge bine, sper să-i am în orice caz. Rugați-vă Domnului pentru el, pentru binele lui și pentru al nostru ».

Arta era meserie și trebuia să renteze. Singura scuză pentru mercantilismul și lipsa de morală a unor artiști era faptul că practicau această meserie cu talent și deseori cu geniu.

Cu toate viciile sale era un secol măreț; niciodată n-au fost făcuți pași mai mari în cunoașterea artistică a lumii ca în epoca aceasta « care avea nevoie de titani și care a creat titani, titani ca gîndire, pasiune și caracter, ca multilateralitate și erudiție » (Engels).

Ca majoritatea artiștilor de atunci, Michelangelo scria prea puțin despre concepțiile sale artistice, lăsînd pe alții să-i comenteze lucrările.

Din 500 de scrisori cunoscute, numai 20—30 cuprind referiri mai ample asupra operelor la care lucra; ele sînt însă cu atît mai prețioase, uneori în cîteva cuvinte răzbătînd ideile sale asupra artei, modul său de a înțelege creația, frămîntările prin care trecea.

« Se pictează cu creierul, nu cu mîinile », scria el unui cardinal, dezvăluind lapidar întreaga sa concepție artistică, în care forma, realistă, era subordonată unei gîndiri care atingea armonia și sublimul antic.

Arh. MARCEL MELICSON

MICHELAGNIOLO BUONARROTI,

Roma, februarie 1564, sub pontificatul lui Pius IV.

O casă veche cu o mică grădină, în Macel de' Corvi, lîngă biserica Santa Maria Loretta, în forul lui Traian.

Aici, în casa în care trăise ultimii ani, se stingea împovărat de gînduri și bolnav.

Avea 88 de ani.

Cu cîteva zile înainte, prins de febră, rătăcise prin ploaie pe străzile Romei. « Sînt bolnav și nu-mi pot afla nicăieri odihnă », mărturisise lui Tiberio Calcagni, îngrijorat de îndelungata sa absență de acasă.

Slăbit de boală, sta de două zile în fotoliul preferat, în fața căminului care nu izbutea să încălzească încăperea mare, întunecoasă și aproape goală, cu păianjeni în colțuri, un adevărat cavou în care-și petrecuse ultimii ani ai vieții.

Nu putea sta în pat. Aici, la gura căminului, își putea depăna amintirile și încheia în liniște tristul bilanț al vieții.

Își începuse cariera artistică cu 70 de ani în urmă cînd, proaspăt ieșit din atelierul lui Ghirlandajo, intrase, protejat de Laurențiu Magnificul, în Școala de la San Marco.

Înconjurat de statui antice, de picturile și cartoanele celor mai celebri maeștri ai Florenței, ascultînd conversațiile filozofice și estetice ale celor mai mari gînditori pe care îi avea pe atunci Italia, își începea adevărata ucenicie nu numai în artă dar și în poezie, literatură, filozofie.

Avea toată viața și marile ei speranțe în față.

Avea 29 de ani cînd « David » își ocupa locul în fața sumbrului și orgoliosului Palazzo Vecchio. Trei ani se luptase cu blocul de marmură înalt de 10 m, fără să dea voie cuiva să-l vadă. Veghease cu teamă în cele trei nopți în care se aruncase cu pietre în statuia colosală ce atîrna în eșafodajul iscusit al lui Cronaca, urmîndu-și drumul spre piața Signoriei. O sculptase ca un simbol al libertății, în anii în care, alungați din Florența republicană, Medicii stăteau

Încercînd să evoc figura marelui florentin, m-am oprit mai îndelung asupra acestor scrisori care dezvăluie o lume contradictorie, în care idealuri înalte sînt strîns legate de griji mărunte și preocupări meschine, scrisori care facilitează înțelegerea dramei artistului, evadarea lui treptată dintr-o societate care nu mai era a sa, într-un univers interior populat de vise, idei și planuri gigantice, fără speranță de realizare.

Unele din aceste scrisori vorbesc despre creația sa arhitecturală, despre principiile ei teoretice, lucru pe care artistul nu obișnuise să-l facă nici pentru sculptură, nici pentru pictură. Mai puțin cunoscute și rar comentate în lucrările de istoria artei, aceste scrisori aruncă o lumină edificatoare asupra creației sale arhitecturale.

Dedicîndu-se în ultimii ani ai vieții aproape exclusiv arhitecturii, Michelangelo a profesat-o nu ca un diletant ci ca un om de meserie, de la elaborarea proiectului și execuția machetei pînă la supravegherea șantierului. Scrisorile sale ni-l arată teoretician și comentator al lui Vitruviu și totodată practician preocupat de structuri și execuția bolților, de funcțiuni, controlînd și îndrumînd personal șantierele, verificînd calitatea materialelor, stînd luni întregi la Carrara pentru a-și alege marmurele, făcînd șosele și exploatînd cariere.

Dar, plastician în primul rînd, principala sa preocupare fusese de a da edificiilor forme originale, personale, îmbinînd într-o sinteză organică sculptura și arhitectura.

Spre deosebire de alții, își executa modelele arhitecturale — cerute pe atunci în mod obligatoriu la orice lucrare mai importantă — nu din lemn ci modelîndu-le în pămînt, arhitectura devenind în mîna sa o sculptură cu elemente arhitecturale. Era o poziție deliberată, justificată teoretic: « membrele arhitecturale ascultă de aceleași legi ca și membrele omului » scria el, adăugînd că numai cine e sculptor și mai ales anatomist, înțelege aceasta.

Iubea antichitatea pentru puritatea și perfecțiunea operelor sale, dar nu era robul ei. Ca și alți artiști ai Renașterii, părînd a copia operele antice, el inventa forme și rezolvări noi, profund contemporane cu idealurile sociale și artistice ale Renașterii.

Odată cu el, dispărea ultimul titan pe care-l avusese Italia, titan în gîndire, pasiune, erudiție, putere de creație.

Am încercat să-i evoc figura, așa cum apare ea din scrisori și din unele izvoare contemporane. Mi s-au părut demne de relevat unele din scrisori, prea puțin folosite încă pentru înțelegerea creației sale arhitecturale, una din laturile importante ale personalității artistice a lui Michelangelo. Dată fiind natura lor — scrisori intime și nu scrieri destinate tiparului, cum erau cele ale lui Vasari de pildă — ele sînt într-un fel mai revelatorii decît vaste tomuri teoretice, permițînd a privi mai adînc în structura intimă a artistului.

O evocare reprezintă ceva mai puțin și ceva mai mult decît un studiu. Mai puțin, pentru că nu epuizează subiectul și nu-și pune ca obiectiv lămurirea tuturor problemelor și stabilirea tuturor relațiilor dintre om, operă și epocă. Mai mult, pentru că tinde să prezinte o figură vie și nu o categorie istorică catalogată și etichetată.

Rîndurile de față încearcă să evoce figura omului și artistului-arhitect Michelagniolo Buonarroti.

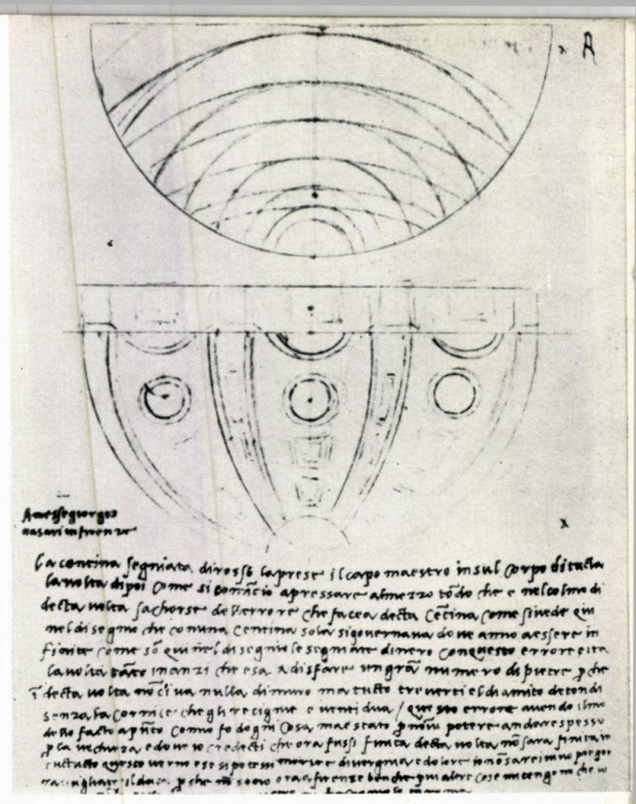

Desen și scrisoare trimise de Michelangelo lui Vasari, pentru a-i explica modul de construcție a calotei ce urma să acopere « Capela regelui Franței » din biserica Sf. Petru

ARHITECT FLORENTIN

la porțile cetății cu armele în mînă și încercau s-o recucerească. Data memorabilă a așezării statuii fusese reținută de florentini care-și schimbaseră calendarul, începînd să socotească anii « de la ridicarea colosului ».

La 37 de ani terminase Sixtina. Cinci ani de muncă îndîrjită, luptînd să-și însușească o « meserie care nu era a lui », luptînd cu dușmanii, cu papa Iuliu, cu propriul lui trup chinuit, — și învingînd.

Era celebru în toată Italia, curțile principiare ale Europei se luptau pentru operele lui, mari personaje se rugau, îl amenințau sau uzau de influență pentru a-l determina să le primească comenzile. Avea bani și onoruri. Putea fi însă mulțumit?

Fusese sărac, fiu de burghez florentin cu nume vechi dar fără avere. Trebuise de la început să lupte pentru a se impune într-o societate în care banul era atotputernic și lupta acerbă de concurență era singurul mod de a exista, de a ajunge și a-ți putea realiza visurile.

Exprimînd opinia generală a vremii, Vasari scria:

« . . . Magnificul Lorenzo era încredințat că acei ce se nasc dintr-un sînge nobil pot să ajungă la desăvîrșire în orice lucru, mai ușor și — adeseori — mai curînd decît izbutesc s-o facă cei de neam prost, care, de obicei, nu au nici ideile și nici acea minte minunată de care dau dovadă cei de sînge albastru, ca să nu mai spunem că, de cele mai multe ori, oameni mai puțin nobili, avînd a se apăra de necazuri și sărăcie și fiind nevoiți să îndeplinească orice fel de meserie, nu pot nici să-și trudească mintea și nici să ajungă la cele mai înalte culmi ale strălucirii ».

Fiul lui Lodovico Buonarroti Simoni fusese primit prin excepție în grădinile lui Lorenzo Medici. Simțise asta în pumnul cu care aristocratul Torrigiano îl sluțise pentru toată viața. Trebuise să se impună prin forța talentului său, iar aceasta însemna în primul rînd muncă înverșunată.

Sonet și scrisoare adresate de Michelangelo lui Vasari în 1554

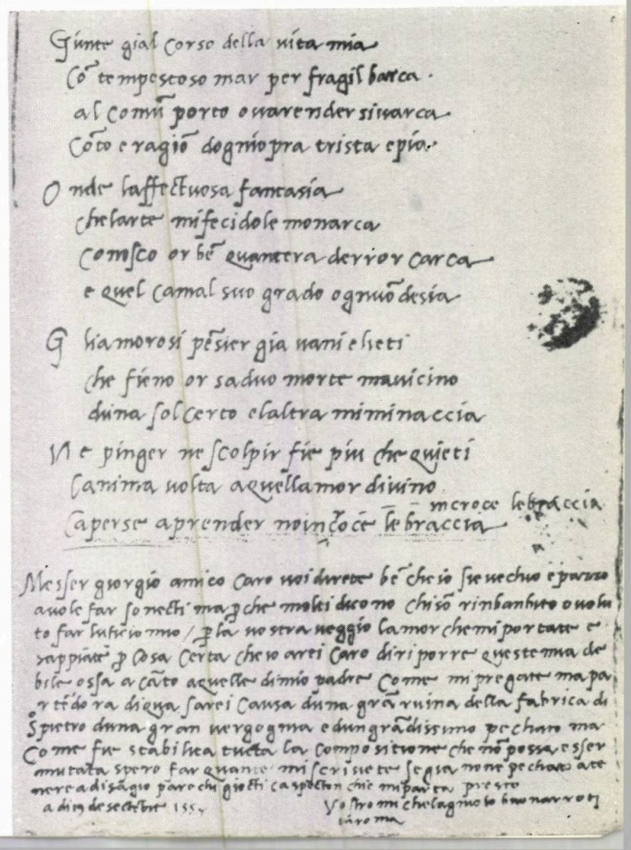

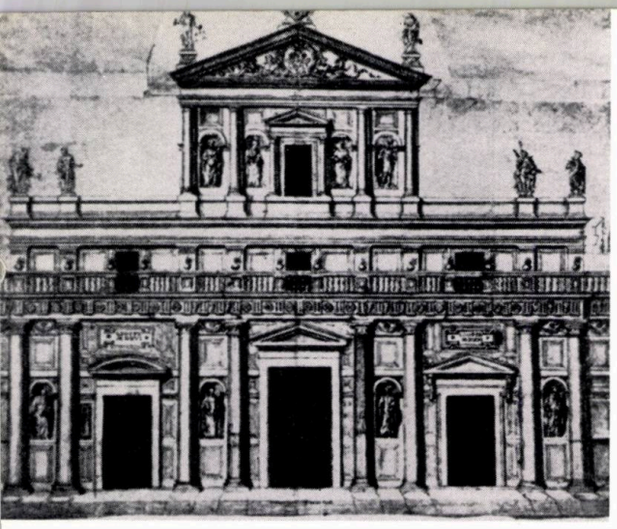

Proiectul lui Giuliano da San Gallo pentru fațada bisericii San Lorenzo

Releveul modelului executat de Baccio d'Agnolo pentru fațada bisericii San Lorenzo, după desenul lui Michelangelo; modelul, considerat necorespunzător de către Michelangelo, a fost refăcut

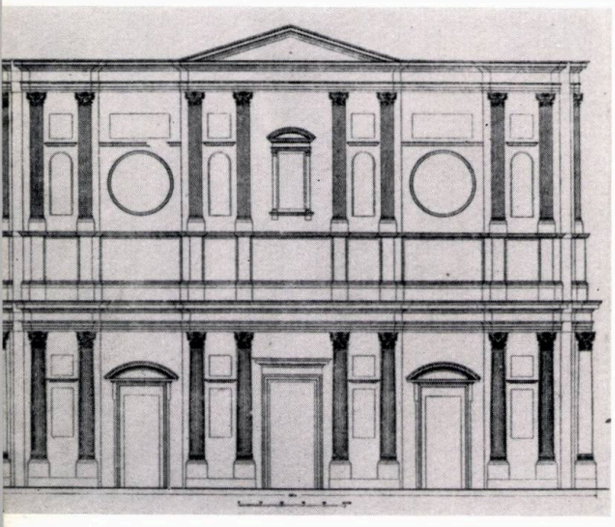

Schița pentru fațada bisericii San Lorenzo, desenată de Michelangelo

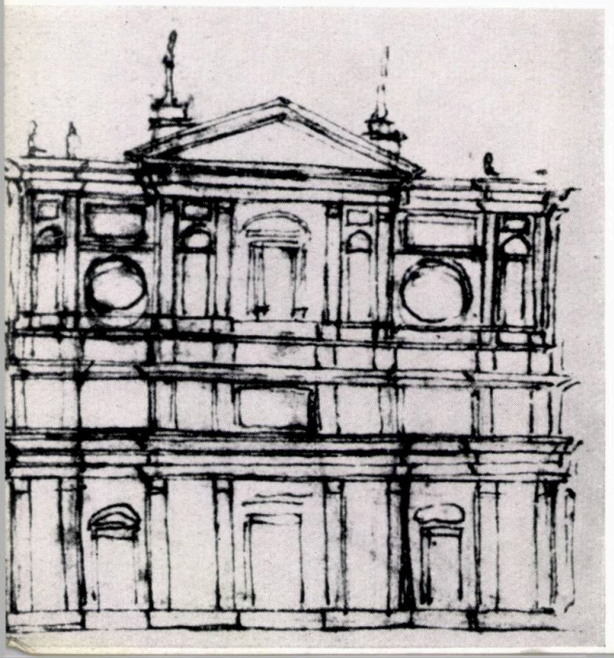

« . . . noaptea și în zilele de sărbătoare desena acasă pe furiș, izbutind astfel ca în grădină să lucreze mai frumos decît toți ceilalți tineri, din care pricină era foarte iubit de Magnificul Lorenzo », notează Vasari.

Se făcuse remarcat, dar și dușmănit de alți artiști, concurenți în a intra în grațiile marilor protectori. Urîse aristocrația, pe cei care sînt sus prin simplul fapt al nașterii, al numelui și averii moștenite ; crescut la curtea Medicilor, nu ezitase să ia parte la lupta împotriva lor, pentru libertatea poporului florentin. Dar totodată, mic burghez tipic, luptase să iasă din clasa sa și să intre în cea superioară. Își căuta origini nobile, blazoane ; devenit bogat, cumpărase imobile, ferme și pămînturi, încercase să se înrudească cu familii nobile scăpătate.

« O casă frumoasă în oraș dă multă considerație, reprezintă o avere mai mare decît pămîntul ». « . . . Sîntem orășeni, descendenți dintr-o foarte nobilă rasă » — îi spunea nepotului său Lionardo.

Voia să-și dobîndească libertatea materială, eliberarea de lanțurile în care societatea aristocratică a secolului XVI își ținea artiștii.

Pentru a stăpîni natura și trupul uman, disecase cadavre. Pentru a stăpîni marmura, și-o tăiase singur la Carrara, studiindu-i desenul, consistența și structura. Ridicase bolți de piatră, inspectase personal șantierele de arhitectură, desenînd cofraje și controlînd calitatea varului, pietrelor sau lemnului folosit.

Adevărat om al Renașterii, intelectual umanist, filozof platonician, poet și literat, proslăvind idealul rinascimental al frumosului absolut și etern, fusese în același timp artizan desăvîrșit, învățîndu-și mîinile să deprindă meșteșugul cioplirii de la pietrarii din Settignano cu care copilărise.

Pentru el, arta fusese — ca și viața — o luptă împotriva constrîngerii, pentru stăpînirea materiei.

Mereu încerca să evadeze din viață în artă, unde-și regăsea adevărata libertate. Mereu era readus pe pămînt, la cheremul stăpînului pentru care nu era decît valet, însărcinat să realizeze opere de artă, acele opere care în epoca de glorie a papalității constituiau mijloace de consolidare a tronului pontifical, șubrezit de Reformă, mijloace de recîștigare politică a maselor.

Trăise drama artistului neputincios în fața forței sociale care-l înlănțuia.

Fusese silit să asculte de ordine, să-și revendice mereu drepturile bănești, să facă tot felul de compromisuri, să pertracteze, să renege foștii tovarăși de luptă, să se exileze, să-și înghită blestemele și să rostească lingușeli, să lupte cu intrigile, cu adversarii — artiști ca și el ! — să se disculpe, să acuze, să fugă pentru a-și salva viața, disperat că nu e lăsat să-și realizeze planurile grandioase care-i copleșeau necontenit gîndurile, că nu e lăsat să se consacre în întregime și fără piedici creației — singurul său scop în viață — că nu e lăsat să muncească. Pentru că muncise, mai mult, mai greu, mai chinuitor, mai istovitor decît cel din urmă salahor de pe șantierul Catedralei.

Alberti, intelectualul aristocrat, provenit din cea mai bogată familie a Florenței, lăsa altora grija executării operelor desenate de el. Michelangelo nu putea suporta să-i atingă altcineva marmura. Nopți întregi, cu un vîrf de lumînare lipit pe un coif de carton, lovea cu înverșunare în daltă, scoțînd din piatra moartă ființe mai vii decît viii.

El singur cunoștea prețul plătit pentru fiecare operă. O bucată de pîine și un pahar de Trebbiano; două, trei ore de somn, îmbrăcat, pe un pat de scînduri, alături de ucenici și muncitori ; pictatul pe schelă, sub bolta Sixtinei, culcat pe spatele îndurerat ; culorile care « i se scurg picătură cu picătură pe obraz »; piciorul fracturat de la ultima cădere de pe schelă ; și umilința artistului silit să fie totodată ucenic și mare maestru ; și ceasurile de deznădejde cînd i se pare totul pierdut.

« Nu pot să-mi procur lucrurile necesare. Sînt foarte îngrijorat și foarte obosit. Nu am nici un prieten și nici nu vreau ; n-am nici măcar destul timp pentru a mînca pe săturate » (Roma, 1508).

Dar nimeni nu trebuia să cunoască acest preț. Toate schițele și studiile erau arse, pentru că opera trebuia să pară a fi făcută de geniu, de harul divin, nu dobîndită prin muncă și lacrimi.

« A avut o imaginație uriașă și desăvîrșită, iar ideile ce i-au trecut prin minte au fost atît de mărețe și de avîntate încît, neputîndu-le înfățișa cu ajutorul mîinilor, și-a părăsit adeseori lucrările iar pe multe le-a și sfărîmat ; înainte de a muri a dat pradă flăcărilor un mare număr de desene, schițe și cartoane făcute de mîna sa, pentru ca nimeni să nu-i cunoască truda pe care-o risipise și chinul în care își silise geniul să nu dea decît lucrări desăvîrșite. . . », scria Vasari.

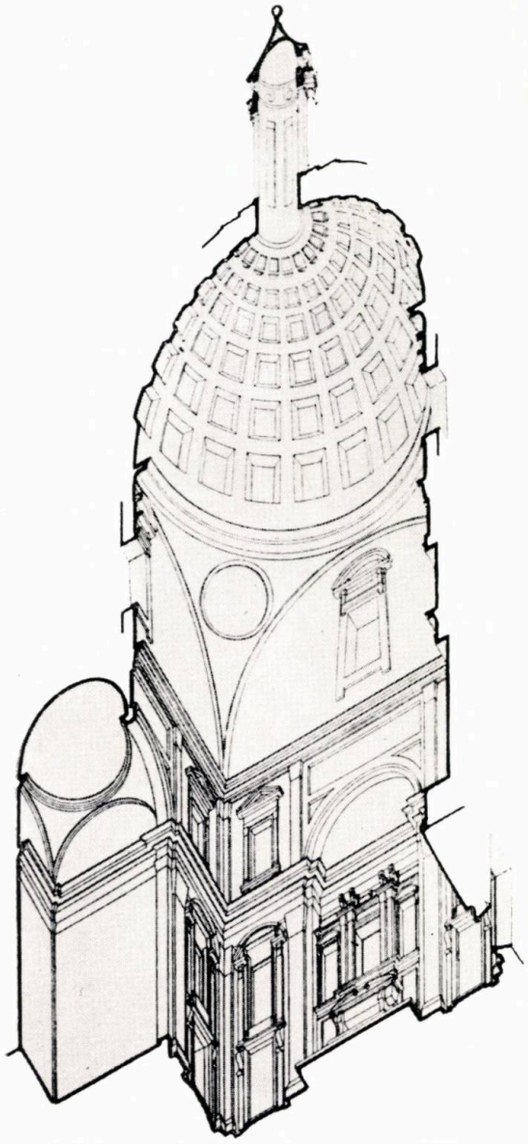

Secțiune axonometrică a Capelei Medici (Releveu și desen — Facultatea de arhitectură a Universității din Florența)

Numai silit vorbea în scrisori despre munca sa. Foarte rar despre concepțiile sale artistice și niciodată despre metodele sale de creație.

Ce avea el comun cu incultul negustor de stambă, cu bancherul venal, cu cardinalii desfrînați, pentru care era silit să lucreze?

« Timpul în care trăim este foarte neprielnic artei noastre », scria în 1509 nepotului său Lionardo.

Și mai avea să trăiască încă jumătate de secol, pentru a vedea cu deznădejde cum idealurile pentru care lupta sînt îngropate sub ruinele întregii Renașteri.

Acum, era singur cu amintirile sale, în fața căminului din camera pustie.

În încăperea alăturată, Daniel da Volterra și Diomede Leoni vorbesc în șoaptă cu medicii Federigo Donatti și Gherardo Fidelissimi.

Afară, ploaia a încetat. S-a înseninat. Ar vrea, ca de obicei, să se plimbe călare pe înserat. E însă foarte slăbit. Se reașează în fotoliu, avîndu-l alături pe credinciosul și nobilul său prieten Tomaso Cavalieri.

. . . Fusese doar sculptor ; își semna scrisorile « Michelagniolo, sculptor » și afirmase aceasta în numeroase ocazii.

Învățase sculptura de la Bertoldo, elev al lui Donatello, dar mai ales studiind antichitățile strînse în grădinile lui Lorenzo Magnificul, după ce părăsise, doar după un an, atelierul de pictură al lui Ghirlandajo.

Învățase pictura de nevoie, pe pereții Capelei Sixtine, chemînd din Florența pentru a-l îndruma cîțiva pricepuți maeștri în frescă. Pictura. . . « nu-i meseria mea ; îmi pierd timpul fără folos », scria el în 1509 tatălui său, cu 9 luni înainte de a termina Sixtina.

Învățase apoi arhitectura.

În epoca aceasta era lucru firesc să cunoști cîteva arte și meșteșuguri, să fii filozof și poet, să te pricepi la fortificații sau irigații și, la nevoie, să organizezi exploatarea marmurei în cariere și să construiești drumuri prin mlaștini, așa cum o făcuse și el.

Toate artele aveau la bază desenul, a cărui cunoaștere desăvîrșită, inclusiv legile perspectivei (marea încîntare a artiștilor vremii) ușura trecerea rapidă de la o artă la alta. Marii maeștri ai Renașterii erau artizani de geniu, nu artiști « de atelier » ; înainte de toate ei își însușeau meseriile, ducîndu-le la perfecțiune și ridicîndu-le pe treptele artei. Pictorii erau frămîntați de compoziția și de modul de frecare a culorilor, sculptorii de structura și de modul de tăiere a marmurei, arhitecții erau mari constructori, studiind întocmirea bolților, imaginînd cofraje, schele economice, sisteme de ridicare, cunoscînd compoziția mortarului și organizarea șantierului. Toți munceau, nu numai cu mintea ci și cu mîinile, trecînd prin toate treptele meseriei, de la ucenic și calfă, la maestru, după legile statornicite de veacuri, ale breslelor de meșteșugari.

Deprinsese tainele arhitecturii de la Giuliano.

Giuliano Giamberti, supranumit da San Gallo, se număra printre cei mai mari arhitecți florentini de la sfîrșitul veacului.

Îi legase o strînsă prietenie. Giuliano îl sprijinise în numeroase rînduri în vremea cînd își începea cariera la Roma, sub pontificatul lui Iuliu al II-lea. Lucrînd ani îndelungați în slujba cardinalului della Rovere, viitorul papă, Giuliano fusese numit arhitect al papei îndată după alegerea acestuia. În 1506 el mai era încă în această funcție, pe care avea s-o părăsească în momentul intrării lui Bramante în grațiile papei.

San Gallo fusese cel care sfătuise pe papă să-și ridice mormîntul într-o capelă a Sf. Petru și să dea comanda acestei lucrări lui Michelangelo.

În același an 1506, Michelangelo împreună cu San Gallo, trimiși de papă să identifice un grup statuar găsit în pivnițele unei case din Roma, rămăseseră uimiți în fața sculpturii lui Laocoon aparținînd artei de la sfîrșitul secolului I, artă frămîntată și expresivă ; de la acest « miracol al artei », cum îl numise Michelangelo, nu puține lecții avea el să rețină.

Lui San Gallo i se adresase într-un moment de grea cumpănă, în timpul fugii sale dramatice de la Roma.

Îi scria din Florența, în 1516 :

« Giuliano. Am aflat din scrisoarea ta că Papa a fost supărat de plecarea mea, că Sfinția Sa ar fi dispusă să facă ceea ce am convenit (e vorba de mormîntul papei n.n.) și că nu trebuie să fiu îngrijorat.

În ceea ce privește plecarea mea, iată adevărul. . . »

Schiță de Michelangelo pentru arhitectura interioară a Capelei Medici

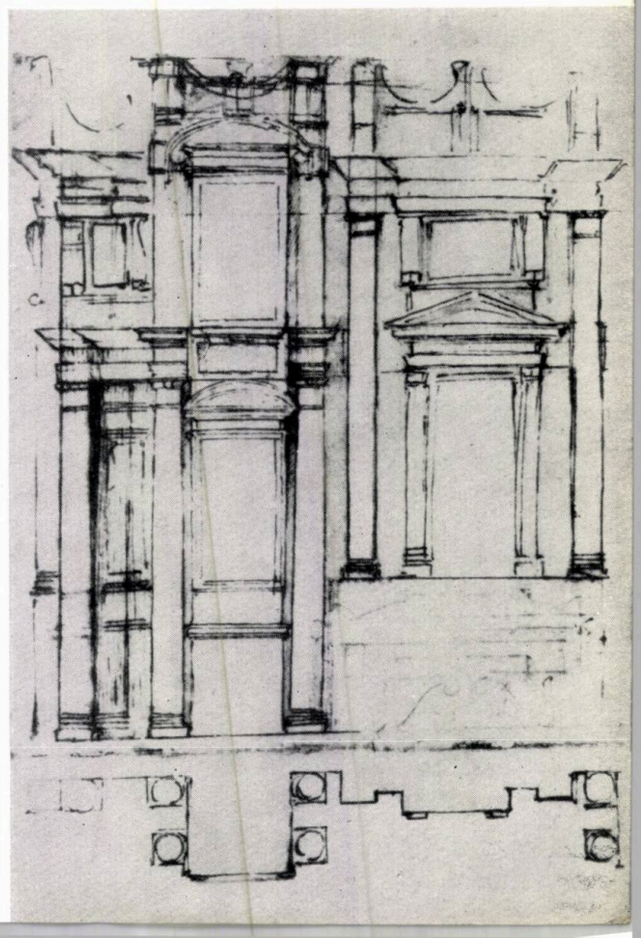

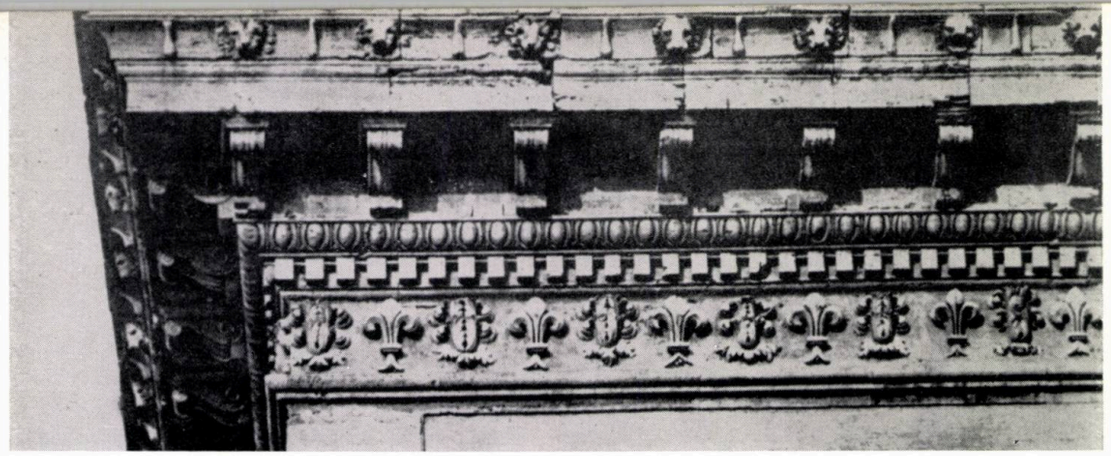

Detaliu al cornișei Palatului Farnese

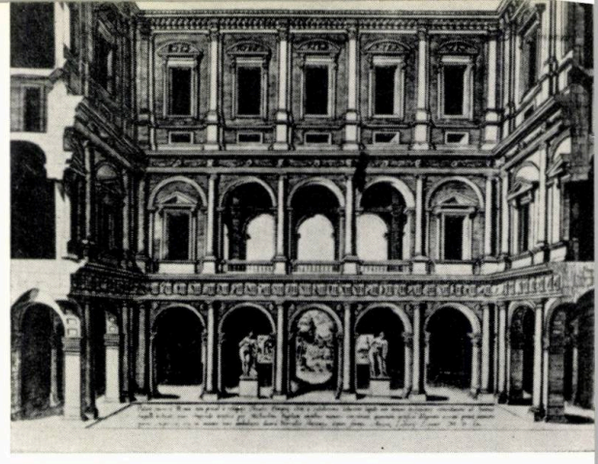

Curtea Palatului Farnese, după o gravură din 1560

Fusese dat afară din palatul papal de gărzi. Papa nu mai voia să-și facă mormîntul.

« Dar acesta nu e singurul motiv al plecării mele. Mai există unul despre care nu vreau să scriu. E destul să mă gîndesc că dacă aș mai fi rămas la Roma, ar fi trebuit să-mi fac mormîntul înainte de cel al Papei. Aceasta e cauza plecării mele subite ».

Aceste rînduri aruncă o lumină semnificativă asupra moravurilor vremii. Nu trecuseră nici trei ani de la moartea lui Alexandru Borgia. Otrava, sabia sau pumnalul ucigașului plătit erau obișnuite pentru lichidarea datoriilor și a rivalităților, chiar între artiști. Baldasare Peruzzi avea să moară otrăvit de rivali, chiar în timpul vieții lui Michelangelo.

Buonarroti se temea că va fi asasinat de Bramante, proaspăt venit la Roma și intrat în grațiile papei fie prin intrigi, fie, poate, datorită superiorității sale în arta construcției, deprinsă la Milano, la școala încă vie a goticului.

Împărtășea aceste bănuieli lui San Gallo, el însuși jignit de papă, care în loc să-i încredințeze lui — arhitect oficial al Vaticanului — conducerea lucrării Sf. Petru, preferase proiectul unui venetic, Bramante.

Da San Gallo îmbina în opera sa grația și rafinamentul florentin cu cunoașterea profundă a antichităților romane, necunoscute artiștilor florentini de la începutul secolului XV. Venit în 1465 la Roma, el începuse să lucreze o Carte de desene, cuprinzînd prețioase studii și relevee de monumente antice.

În preajma marelui arhitect — a cărui operă constituia o trăsătură viguroasă de unire între prima Renaștere și Renașterea înaltă — se familiarizase probabil Michelangelo cu problemele arhitecturii, cu metodele de proiectare și de execuție, cu organizarea șantierelor. O dovadă — puțin studiată încă — în această privință o poate constitui compararea proiectelor întocmite de Michelangelo și de San Gallo în 1516 pentru concursul fațadei bisericii San Lorenzo din Florența. Deși concurente, aceste proiecte erau foarte asemănătoare.

Fațada bisericii San Lorenzo fusese primul proiect de arhitectură al lui Michelangelo.

« În 1516, fiind la Carrara pentru afacerile mele, adică pentru marmurele ce trebuiau trimise la Roma pentru mormîntul Papei Iuliu, Papa Leon m-a chemat pentru a-mi vorbi de fațada bisericii San Lorenzo pe care voia s-o facă la Florența.

Atunci, la 5 decembrie, am plecat de la Carrara spre Roma. Aici am făcut un proiect pentru această fațadă. Mai tîrziu, în august al anului următor, Papa cerînd modelul acestei lucrări, am venit de la Carrara la Florența pentru a-l executa. L-am făcut din lemn, în proporții exacte, cu figurile din ceară și l-am trimis la Roma.

Cum l-a văzut, m-a chemat ; m-am dus și am contractat fațada, așa cum apare în contractul încheiat cu Sanctitatea Sa. » — (scrisoare către Sebastian del Piombo, în 1520).

« Mă simt în stare să fac pentru fațada lui San Lorenzo o operă care să fie oglinda arhitecturii și a sculpturii întregii Italii. Cheltuiala pentru fațadă, așa cum înțeleg eu s-o fac și s-o execut, cuprinzînd totul, astfel încît Papa să nu trebuiască să se ocupe de nimic, nu poate, după devizul pe care l-am făcut, să fie mai mică de 35 000 de ducați

Vestibulul Bibliotecii laurenziene

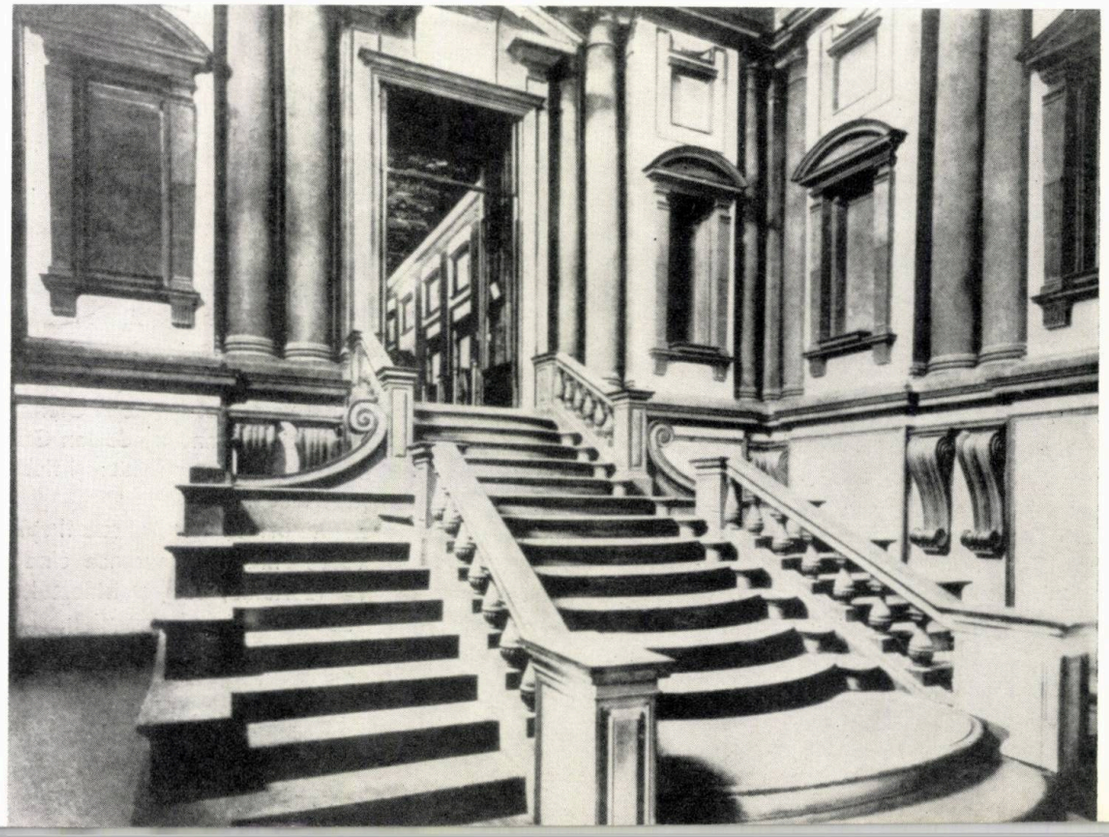

de aur. O voi face în 6 ani.» — (către Domenico Boninsegni, la 2 mai 1517).

Nu apucase însă s-o realizeze, pentru că papa cheltuise banii în războiul pentru Urbino. Schița păstrată, deși sumară, arată că Michelangelo nu voise să facă o fațadă, ci un paravan de marmură, cu o pilastratură ritmată și un mare fronton care să marcheze nava centrală, părțile laterale de la partea superioară necorespunzînd secțiunii transversale a bisericii.

În această terminare orizontală a unei construcții avînd de fapt o secțiune bazilicală, el încercase o apropiere de arhitectura romană, de tipul teatrelor sau circurilor, fugind de verticalismul goticului « barbar ».

Proiectul lui San Gallo, mărturisind măiestria sa de arhitect profesionist, era mai puțin reușit din punct de vedere al proporțiilor. El dovedea însă evoluția sa către stilul Renașterii înalte și îndepărtarea de tradiția florentină — în care realizase cu 30 de ani înainte « Madona delle Carceri » la Prato.

Era o puternică schimbare de concepție, da San Gallo apărînd aici nu ca un continuator al lui Brunelleschi, ci ca un intermediar între Bramante și Michelangelo.

Compararea celor două fațade este edificatoare; ultima lucrare a lui San Gallo (care avea să moară puțin timp după ținerea concursului) și prima lucrare a lui Michelangelo erau uimitor de asemănătoare, avînd (cu excepția părților laterale ale registrului superior) aceeași compoziție generală, proiectul lui Michelangelo părînd o variantă a proiectului lui San Gallo.

Secțiune transversală prin vestibulul Bibliotecii laurenziene

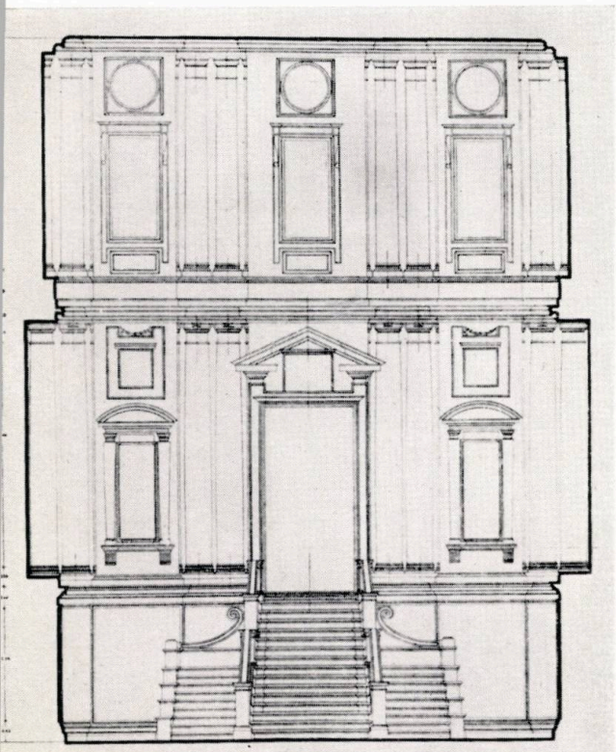

Asemănarea celor două proiecte nu putea fi întîmplătoare. Fără îndoială că aici, în creația din ultima epocă a lui San Gallo, se găsea punctul de plecare al stilului arhitectural dezvoltat mai tîrziu la Capela Medici sau S. Pietro.

Ca majoritatea artiștilor epocii, Michelangelo nu era un practician îngust ci un adînc cunoscător al teoriilor artistice din vremea sa ca și a celor din antichitate.

De fapt, Buonarroti era un fin intelectual, de talia lui Leonardo; spre deosebire de acesta — care își îndreptase mintea iscoditoare spre știință și tehnică — firea lui frămîntată și pasionată își găsise în literatură și poezie descătușarea firească a tumultului de sentimente care-l copleșeau.

Citise pe Platon. Se număra printre cei mai erudiți comentatori ai lui Dante. Cunoștea pe Vitruviu și-i interpreta opera cu competență.

Cărțile lui Vitruviu erau larg cunoscute în Italia; în 1511 Fra Giocondo tipărise o ediție ilustrată la Veneția, retipărită apoi la Florența în 1513 și 1522. În 1521 apăruse prima ediție tradusă în italiană.

Bazat pe cunoașterea aprofundată a operei lui Vitruviu, Michelangelo nu se mulțumea numai s-o comenteze, ci o folosea ca instrument de critică arhitecturală.

Într-o scrisoare adresată în 1544 papei Paul III, el supunea unei critici aspre proiectul lui Antonio da San Gallo cel tînăr pentru cornișa Palatului Farnese — palat început încă din 1514, pe cînd Paul III era numai cardinal.

« Prea Sfinte Părinte. Așa cum Sfinția Ta a văzut în capitolul din Vitruviu *) arhitectura nu e altceva decît ordonare, dispoziție, înfățișare frumoasă, proporționarea părților între ele, convenință **) și distribuție.

În primul rînd aici nu există nici o ordonanță, pentru că ordonanța este (justa) adaptare a tuturor părților unui edificiu, considerate fie separat, fie în ansamblu, fie în raporturile lor reciproce. Aici, dimpotrivă, totul este dezordine, pentru că părțile acestei cornișe sînt disproporționate între ele și nu au nici un raport una cu alta. . .

*) E vorba de capitolul II din Cartea I-a, pe care Michelangelo îl comentează în continuare (n.n).

**) Convenință = înfățișarea corectă a lucrării, adaptată locului și compusă din elemente corespunzătoare destinației (cf. traducerii romîne a lui Vitruviu, Ed. Academiei R.P.R. 1964, pag. 42).

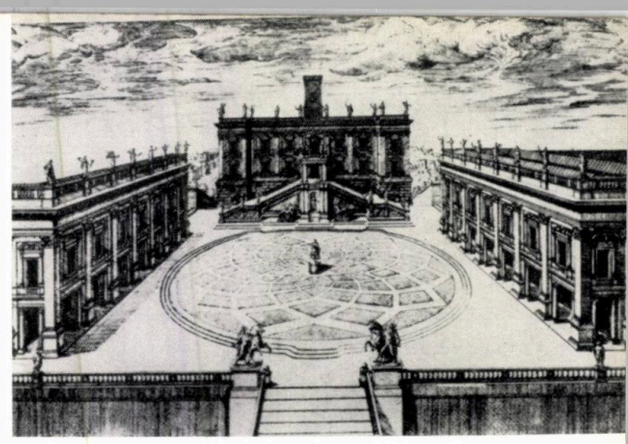

Gravură de S. Du Perac reproducînd proiectul lui Michelangelo pentru Piața Capitoliului

Piața Capitoliului — Vedere din turnul capitolin

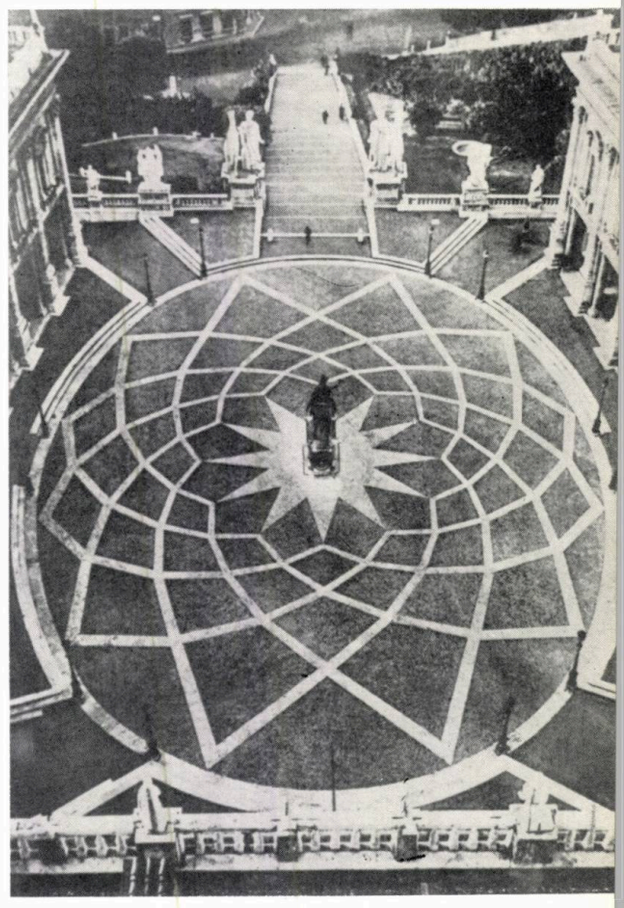

Piața Capitoliului — Vedere generală aeriană

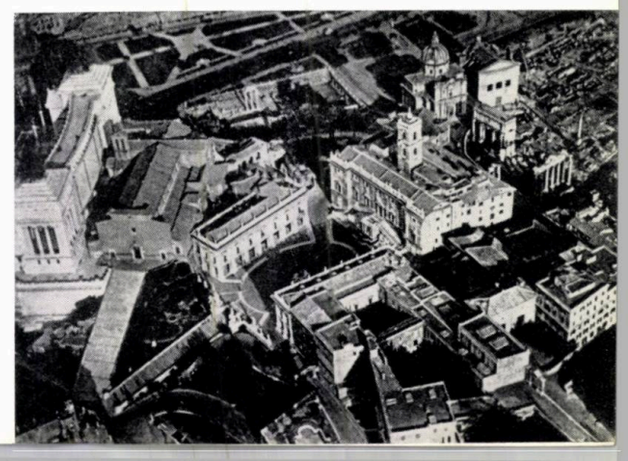

. . .Frumusețea formelor este convenienţa compoziţională a părţilor vizibile. În această lucrare nu se vede nici o convenienţă, totul este inconvenienţă. Primul inconvenient este că ea necesită o cheltuială atît de mare încît există riscul de a nu o vedea niciodată terminată. Al doilea este că această cornișă ameninţă să dărîme întreaga faţadă a palatului. În afară de aceasta, există trei feluri de cornișe : dorică, ionică, corintică. Aceasta nu aparţine nici unuia din cele trei ordine; ea este batardă.

În al patrulea rînd, un raport armonios trebuie să existe între întreaga operă şi fiecare din părţile sale, astfel încît fiecare parte separat să corespundă aspectului general al ansamblului, potrivit mărimii acestei părţi. La această cornișă nu există nici o parte a cărei mărime să fie proporţională cu cea a cornișei întregi. . .

. . .Frontonul e mult mai mare decît restul (faţadei n.n.) şi nu e proporţional cu o înălţime atît de mică.

. . .Cînd se ridică o clădire se va ţine seama de folosinţa pe care vrea să i-o dea capul familiei. După sumele care pot fi cheltuite, după eleganţa şi frumusețea care le vor fi date, construcţiile trebuie să fie mai mult sau mai puţin înalte. Locuinţele orăşeneşti trebuie altfel împărţite decît cele de pe moşii care sînt făcute să primească recoltele. Altfel trebuie să fie cele ale bancherilor, altfel cele ale oamenilor bogaţi şi delicaţi, sau ale seniorilor ale căror funcţii sînt de a guverna republica; fiecare dintre ele trebuie să fie adaptată folosinţei pentru care e destinată. . . ».

Michelangelo prezintă macheta bazilicii Sf. Petru papei Paul IV (pictură de Domenico Cresti)

Altă scrisoare, cuprinzînd comentarii teoretice, era adresată în 1560 cardinalului Rodolfo Pio de Carpi : « Cînd un plan are diverse părţi, toate cele care se referă la o aceeaşi măsură calitativă sau cantitativă trebuie să fie decorate într-acelaşi fel şi acelaşi stil. Acelaşi lucru şi pentru simetricele lor. . . Dar cînd planul îşi schimbă în întregime forma, nu numai că este permis, dar este şi necesar să se modifice ornamentele şi de asemenea părţile lor simetrice.

Lucrurile care sînt la mijloc pot fi făcute totdeauna după dorinţa noastră. Nasul, care e în mijlocul feţei, nu are nici un raport cu un ochi sau altul, dar mîna este obligatoriu să fie ca cealaltă mînă şi un ochi ca celălalt ochi, căci ele îşi corespund pe ambele părţi.

Pentru aceasta este sigur că membrele arhitecturale ascultă de aceleaşi legi ca şi membrele omului. Cel care n-a fost şi nu este un bun maestru în sculptură şi mai ales anatomist, nu-şi poate da seama de aceasta ».

Cunoaşterea lui Vitruviu nu-l făcuse însă dogmatic. Dimpotrivă, n-a existat poate niciodată în Renaştere vreun artist mai puţin conformist, care să urască mai mult ca el academismul, canoanele, lipsa de idei. Fantezia lui în continuă efervescenţă crea mereu forme noi, fără să ţină seama de reguli stabilite, ba chiar făcîndu-şi o plăcere din încălcarea lor flagrantă.

Cînd începuse realizarea primei sale opere arhitecturale — Capela Medici — nu se prezentase ca diletant, ci ca mare maestru.

Acolo, în biserica San Lorenzo, unde totul purta amprenta geniului lui Brunelleschi, dusese mai departe gîndirea acestuia. În primele schiţe, reluase ideile din proiectul pentru faţadă, elaborat cu trei ani înainte. Construcţia durase însă mulţi ani şi maestrul schimbase treptat proiectul iniţial, simplificîndu-l, rafinîndu-l, dîndu-i forţă şi monumentalitate, imprimîndu-i tensiune dramatică.

În primii ani, lucrase liniştit, bucuros că e lăsat să creeze în libertate.

Patru ani după începera lucrării, în 1524, scria papei Clement la Roma: « Stefano *) a sfîrşit de pus lanterna capelei de la San Lorenzo. A fost descoperită şi ea place în general tuturor. Sper că va place şi Sfinţiei Voastre, cînd o veţi vedea. Am dat să facă bula care este înaltă de un cot. Pentru a o diferenţia de altele, m-am gîndit s-o fac cu faţete. Aşa va fi făcută ».

Doi ani mai tîrziu, în aprilie 1526, începea placajul de marmură şi bolta. « Săptămîna viitoare voi pune să fie acoperite figurile din sacristie care sînt schiţate pentru că vreau să las sacristia liberă pentru tăietorii de marmură şi de asemenea pentru că vreau să înceapă construcţia celuilalt mormînt **) în faţa celui care este deja aşezat.

În timp ce-l vor ridica, mă gîndesc să fac bolta ; cred că cu un număr suficient de oameni, o vom face în 2—3 luni. În săptămîna aceasta am făcut patru coloane, în atelier. Una era gata dinainte. Vor fi aşezate puţin în spatele tabernacolelor ; cred că în patru luni vor fi gata.

Aş începe pardoseala imediat, dar lemnul nu e încă bun. Voi cere să fie cît mai uscat. » — (către Fattucci, la Roma).

Întreaga operă avea să fie terminată abia în 1534, 14 ani de la începerea ei. În aceeaşi perioadă lucrase în curtea învecinată a mănăstirii San Lorenzo, Biblioteca Laurenziana (1523—1534), prima bibliotecă publică a Europei, posesoarea a peste 10 000 neprețuite manuscrise antice şi medievale.

Ultimii ani fuseseră grei, plini de frămîntări şi lupte violente în Florenţa, terminate prin înfrîngerea definitivă a Republicii şi instaurarea tiraniei ducale.

Ciuma bîntuia în cetate ; trupele străine invadaseră Italia ; se duceau lupte în Lombardia ; Roma fusese ocupată şi prădată. Florenţa, gata să se apere cu arma în mînă împotriva duşmanilor din exterior, era incapabilă să lupte contra trădării din interior. Michelangelo, însărcinat cu ridicarea fortificaţiilor, muncise fără răgaz, pînă în clipa în care, fiind sigur de trădarea ce se pregătea, fugise la Veneţia. Rechemat sub ameninţarea proscrierii, se întorsese pentru a fi martor la căderea cetăţii înfometate şi la stingerea libertăţii ei.

Începută cu ani înainte, în zile de glorie, capela era terminată în mijlocul dezastrului şi însăşi terminarea ei era preţul iertării pentru că participase la apărarea cetăţii.

*) Stefano di Tommaso, miniaturist florentin, a fost folosit de Michelangelo la realizarea capelei.

**) Al lui Lorenzo, duce de Urbino.

Sf. Petru — Vedere aeriană

Surd și orb în fața violențelor din jur, lucrase în cîteva luni cele patru statui de pe sarcofage, într-o revărsare de deznădejde, mînie neputincioasă și ură împotriva tiraniei căreia trebuise să i se supună.

Capela Medici fusese singura operă arhitecturală începută și aproape terminată de el, în care nici o constrîngere nu-l împiedicase să creeze conform propriei sale concepții. Condusese tot timpul lucrarea, supraveghind execuția, calitatea materialelor, îndrumînd personal lucrătorii și desenînd detaliile elementelor decorative.

De aici și unitatea artistică deplină a lucrării, sinteza perfectă a arhitecturii și sculpturii pe care o realizase și, totodată, dramatismul și tensiunea reflectînd revolta și deznădejdea.

Niciodată arta nu fusese mai legată de evenimente și spiritele mai agitate în jurul creației artistului, rămas prizonier în cetatea înfrîntă și exprimîndu-și protestul cu ajutorul dălții.

Numai protecția papei îl salvase de judecată — și papa îi cerea ascultare.

De la Roma, Sebastian del Piombo îi scria că papa dorește să-l servească « nu numai cu dalta și cu pensula », recomandîndu-i supunere, spre a i se ierta participarea la apărarea Florenței.

Răspunsul lui Michelangelo nu se lăsase așteptat. Giovanbatista Strozzi, partizan al familiei Medici, închinase statuii reprezentînd « Noaptea » cîteva versuri, după obiceiul timpului:

« Noaptea pe care o vezi dormind atît de grațios,
a fost sculptată în stîncă de un Înger ; și pentru că doarme, trăiește. De nu crezi, trezește-o și-ți va vorbi ».

« Mi-e drag somnul, și, mai mult, să fiu de piatră,
Cînd crima și rușinea ne înconjoară.
Să nu văd, să nu aud mi-e marea fericire
De aceea nu mă deștepta, ah, încet vorbește ! »

răspunsese artistul.

Cu primul prilej ivit, părăsise Florența și nu se mai întorsese.

Fusese un pas greu. Își rupea din inimă patria, pe care o iubea, deși îi cunoștea păcatele.

Pleca în Roma papală, monarhia absolută a clerului, intolerantă, perfidă, venală, în orașul în care « drumul ce duce spre bine e închis », în care « chiar și Cristos și-ar pierde răbdarea » pentru că la Roma « pînă și pielea lui e de vînzare » — așa cum scria într-un sonet.

Macheta cupolei, bazilicii Sf. Petru, în 1558 la scara 1/15 după desenele și modelul de argilă al lui Michelangelo

Lăsase sacristia aproape gata, numai lucrările de decorație mai trebuiau terminate. Părăsise proiectul fațadei bisericii San Lorenzo, care urma să fie începută.

Lăsase neterminată Biblioteca, pe care o continuau Ammanati și Vasari, după schițele sale. Mulți ani mai tîrziu, cînd fusese terminat și vestibulul, Vasari îi cerea îndrumări în legătură cu scara. Un sfert de secol de la începerea Bibliotecii, îi scria:

« Messer Giorgio, drag prieten. Crede-mă că dacă mi-aș putea aminti cum am conceput scara Bibliotecii despre care mi s-a vorbit atîta, nu m-aș lăsa rugat pentru a ți-o spune. Îmi amintesc bine, ca într-un vis, despre o anumită scară, dar nu cred că e chiar cea la care mă gîndisem atunci, pentru că azi ea mi se pare o prostie.

Ți-o voi descrie, totuși: luam mai multe cutii ovale, înalte de o palmă, dar diferind între ele în lungime și lățime. Puneam mai întîi cea mai mare pe pardoseală, depărtînd-o de zid și de ușă, după cum aș fi vrut să fac scara cu panta mai lină sau mai abruptă. Deasupra puneam una mai mică, astfel ca să rămînă pe prima o suprafață dreaptă suficientă pentru ca piciorul să poată urca. Mergeam astfel micșorîndu-le și retrăgîndu-le spre ușă, mereu urcînd, astfel încît ultima treaptă să fie de aceeași mărime cu deschiderea ușii.

Partea de mijloc este ovală și rezervată stăpînilor, cele laterale servitorilor care merg la bibliotecă. Întoarcerile celor două aripi, de la mijloc în sus, de jos pînă la palierul scării trebuie să fie depărtate de zid cu cca. 4 palme, astfel încît la partea inferioară vestibulul să nu fie ocupat și să rămînă complet liber. . . ».

Iar cîteva luni mai tîrziu, lui Ammanati:

« Messer Bartolomeo. Ți-am scris că am făcut un mic model de pămînt pentru scara Bibliotecii. Vi-l trimit azi într-o cutie. N-am putut face decît macheta.

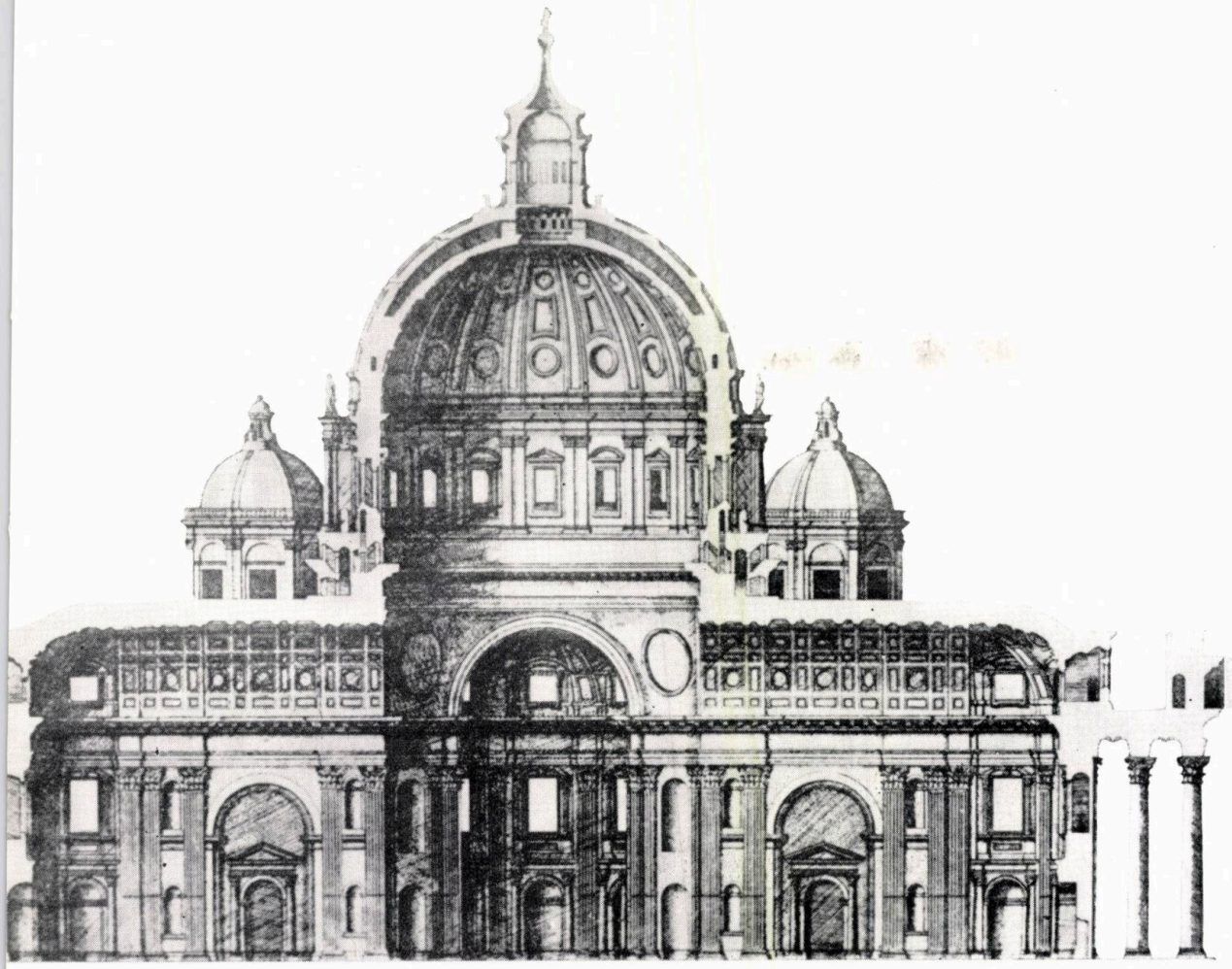

Secțiune longitudinală a bazilicii Sf. Petru, gravată de S. Du Perac

Îmi aduc aminte doar că cea pe care o proiectasem era liberă și nu se sprijinea decît de ușa Bibliotecii. Am făcut astfel ca să păstrez aceeași dispoziție, cu scara principală la mijloc.

N-aș vrea ca scările laterale să aibă balustrade la extremități, ca cea principală, ci la fiecare două trepte să fie un jilț, așa cum este indicat în decorație. . .

. . .Pentru înălțime și lărgime, ocupați cît mai puțin spațiu puteți și restrîngeți și lărgiți cum veți judeca mai bine.

Cred că dacă s-ar face această scară din lemn, dintr-un nuc frumos, ar fi mai bine decît din piatră de talie și mult mai potrivită cu băncile, pardoseala și ușa ».

Cei doi aveau să termine lucrarea nu fără a o modifica, imprimîndu-i un anumit spirit baroc pe care inițial nu-l avusese.

★

Exilat de bună voie, trăise 30 de ani la Roma, singur, fără prieteni, într-o casă pustie.

Continuase să lucreze în slujba papilor, în atmosfera de teroare care începuse să se instaureze din timpul Conciliului de la Trento, sub o inchiziție din ce în ce mai violentă.

Un an după terminarea « Judecății de apoi » — cea mai păgînă dintre creațiile sale — Roma devenise sediul oficial al Inchiziției. Marele inchizitor — cardinalul napoletan Caraffa — devenit papă în 1554, voise să distrugă în întregime opera lui Michelangelo și Daniel da Volterra, prietenul și elevul acestuia, fusese pus să « îmbrace » nudurile din Capela Sixtină, considerate blasfemice. Aretino, cronicarul de scandal și șantajistul epocii, neputînd obține de la el « darurile » solicitate, între două nuvele licențioase scria pamflete în care îl acuza de imoralitate și luteranism.

Bătrîn și bolnav, dar la fel de « teribil » în mîniile sale, se închidea tot mai mult într-un univers interior, populat doar de umbrele din ce în ce mai palide ale trecutului.

Semnătura pe sculptura « Pietà »

Evita pe foștii tovarăși de luptă.

« Pînă azi m-am ferit cu grijă să am de-a face sau să vorbesc cu exilați ; în viitor, mă voi feri și mai mult s-o fac. . . Se știe care îmi este viața : sînt mereu singur, mă duc rar prin împrejurimi și nu vorbesc cu nimeni, mai ales cu florentinii. . . dacă aș ști care sînt cei proscriși, nu le-aș răspunde (la salut) » — (către Lionardo).

Voia să-și salveze opera, chiar cu prețul renegării. Așa avea să facă și Galilei, cîțiva zeci de ani mai tîrziu.

Se dedicase în întregime arhitecturii, cea mai puțin supusă cenzurii vigilente a Inchiziției.

Desenase piața Capitoliului, a cărei construcție începuse în 1538, cîțiva ani după venirea sa la Roma. Terminase Palatul Farnese și-l încoronase cu cea mai frumoasă cornișă din Roma, învingîndu-și în concurs adversarul, Antonio da San Gallo.

Din nou visa planuri grandioase : voia să continue Palatul Farnese peste Tibru, să înconjoare piața Signoriei din Florența cu o logie gigantică, să înalțe cea mai grandioasă catedrală din lume.

Își închinase ultimii ani pentru ridicarea construcției care avea să-i încununeze opera : Sf. Petru.

În jurul șantierului catedralei mișunau tot felul de profitori.

« Această construcție ajunsese o prăvălie și neguțătorie aducătoare de venituri, care se tot lungea de către cei ce puseseră mîna pe ea, cu gîndul de a nu o mai sfîrși niciodată », spunea Vasari.

Își pusese toate forțele în lupta pentru ridicarea edificiului ideal al Renașterii, la care gîndiseră și visaseră numeroși artiști, începînd cu Brunelleschi și terminînd cu Leonardo da Vinci și Bramante. Deși adversar declarat al lui Bramante, recunoscuse cinstit superioritatea concepției lui pentru că această concepție era cea a Renașterii și închinată acelui ideal de frumos în care continua să creadă cu toată tăria.

În anii tîrzii ai tragicului sfîrșit al Renașterii, luptase aproape singur să mențină nestinsă flacăra acestui ideal, în timp ce ceilalți artiști se puneau în slujba noilor stăpîni, renegîndu-și operele din trecut și numindu-le păgîne.

Din prima clipă, gîndul lui fusese să creeze, pe baza planului lui Bramante, un monument care să sintetizeze întreaga experiență a Renașterii, depășind catedrala florentină, Santa Maria del Fiore.

Abia numit — la 1 ianuarie 1547 — arhitect șef al Catedralei, scria lui Lionardo, la Florența :

« Aș vrea să obții, prin Messer Giovan Francesco, înălțimea cupolei S. Maria del Fiore, de unde începe lanterna pînă la pămînt, și de asemenea înălțimea întregii lanterne și să mi le trimiți. Trimite-mi, însemnată pe scrisoare, 1/3 a cotului florentin ».

Puțin cunoscută și nemenționată în istoriile de artă, această scrisoare e deosebit de prețioasă ; ea arată care erau intențiile lui Michelangelo. Ani de zile avea să-și tăinuiască cu grijă planurile, refuzînd să facă desene sau schițe ; numai în apropierea morții putuse fi determinat să facă modelul cupolei și numai după ce împinsese lucrarea atît de departe încît nu mai putea fi schimbată.

În jurul clădirii Sf. Petru se dădea de fapt lupta între ideea clădirii centrale — rodul căutărilor de un secol pentru realizarea perfectului echilibru static și plastic al unei construcții — și necesitățile de cult ale bisericii catolice, în plină ofensivă pentru întărirea misticismului și recîștigarea maselor.

La începutul secolului, Bramante voia să ridice « cupola Pantheonului peste arcele bazilicii lui Constantin », construind un monument-simbol mai curînd păgîn decît creștin, pentru că în biserica lui nu era loc nici pentru credincioși nici pentru altar. La mijlocul secolului, întreaga curte papală se împotrivea acestei idei.

Doar Michelangelo își putuse impune voința, sprijinit încă de un papă al Renașterii.

Îi scria lui Ammanati :

« Messer Bartolomeo, prieten drag. Nu se poate nega că Bramante a fost un arhitect mai mare decît oricare altul, din antichitate pînă la noi. Planul pe care, primul, l-a făcut el pentru Sf. Petru nu era confuz ci limpede și simplu, luminos și liber din toate părțile, astfel încît să nu dăuneze cu nimic palatului. Este considerat încă și astăzi o capodoperă, astfel încît toți cei ce s-au îndepărtat de ordonanța lui Bramante, cum a făcut-o San Gallo, *) s-au îndepărtat de adevăr. Cei care nu sînt orbiți de patimă pot vedea după modelul său că este așa.

În primul rînd San Gallo, cu incinta pe care a adăugat-o la exterior, face să dispară toată claritatea planului lui Bramante ; în plus, face același lucru propriului său plan. Există atît sus cît și jos atîtea colțuri întunecoase, încît ar ușura tot felul de fărădelegi. . . Seara, cînd s-ar închide biserica, ar trebui 25 oameni pentru a-i căuta pe cei ascunși. . .

*) Antonio da San Gallo cel tînăr, care fusese numit arhitect al bazilicii S. Pietro la moartea lui Raphael (n.n.).

Există încă un alt inconvenient. Pentru a construi incinta adăugată în afara modelului lui Bramante, ar trebui dărîmate capela Papei Paul, încăperile lui Piombo, La Ruota și multe alte lucrări. Cred că nici însăși Capela Sixtină n-ar rămîne în picioare. Cît despre porțiunea executată din zidul exterior se pretinde că ar fi costat 100 000 de scuzi. Nu-i adevărat, pentru că ar putea fi executată cu 16 000. Dărîmînd-o, s-ar pierde prea puțin, pentru că pietrele din fundație ar fi foarte bine venite. S-ar economisi astfel 200 000 de scuzi și 30 de ani de muncă. Este părerea mea fără părtinire, pentru că victoria ar însemna pentru mine o foarte mare pierdere. Dacă poți aduce aceasta la cunoștința Papei, fă-o, mi-ai face o mare plăcere. Nu sînt în stare s-o fac eu însumi. Al tău Michelagniolo.

Dacă se va păstra modelul lui San Gallo, este de temut că tot ce s-a făcut în timpul meu va fi dărîmat, ceea ce ar fi o foarte mare pierdere ».

Învinsese, dar o făcuse cu prețul unei lupte înverșunate împotriva celor mai obscure forțe, împotriva invidiei, dușmanilor, hoților.

« Sînt bătrîn, orb, surd și neputincios de mîini și de întreaga mea ființă », scria el în 1559 lui Ammanati. Dar în același timp, așa bătrîn și orb, lupta să stîrpească hoția de pe șantier, controlînd singur calitatea materialelor :

« Supraintendenților șantierului S. Pietro. Cunoașteți că am spus lui Balduccio să nu-mi trimită varul lui dacă nu e bun. Cu toate acestea mi l-a trimis, deși e prost, fără să-și închipuie că va trebui să-l ia înapoi. S-ar putea crede că s-a înțeles cu cel care l-a acceptat. Aceasta dă apă la moară celor pe care i-am izgonit de pe șantier pentru astfel de fapte.

Cel care acceptă materiale necesare lucrării atunci cînd sînt proaste și eu le-am interzis, nu face decît să-și ia drept prieteni pe cei pe care eu mi i-am făcut dușmani. Cred că aceasta va prilejui o nouă ligă. Promisiunile, mita, darurile, corup justiția. Vă rog deci, cu autoritatea pe care am primit-o de la Papă, să nu acceptați de acum încolo nimic care să nu fie acceptabil, chiar dacă ar veni din cer, pentru a nu părea părtinitor, căci eu nu sînt. Al Dvoastră Michelagniolo ».

Ducele îl rechema tot mai insistent la Florența. Refuza mereu, politicos dar hotărît.

Continua să conducă, neprimind să fie plătit, șantierul Catedralei. Îi scria lui Vasari :

« Te asigur că aș fi fericit să știu că oasele mele slabe vor odihni alături de cele ale tatălui meu, așa cum mă rogi ; dar dacă aș pleca de aici, aș fi cauza ruinii complete a operei Sf. Petru, și m-aș acoperi de o mare rușine și un mare păcat. Cînd opera va fi destul de avansată pentru ca nimic să nu mai poată fi schimbat, nădăjduiesc să pot face ceea ce-mi scrii ; dar oare nu-i un păcat să-i fac să aștepte pe păgînii aceia care de-abia așteaptă să dispar cît mai repede? »

Rechemat din ce în ce mai insistent la Florența, refuzase categoric : « Am fost folosit cu forța la opera Sf. Petru și am lucrat timp de 8 ani, nu numai fără plată, dar cu cea mai mare neplăcere și pagubă. Astăzi, cînd lucrul înaintează, cînd sînt bani și sînt pe punctul de a ridica cupola, dacă aș pleca ar fi ruina acestei opere. » — (lui Vasari, în 1555).

Păstrase în linii mari planul lui Bramante, dar îl simplificase, înlăturîndu-i complicațiile, întărind cu linii de forță schema lui principală. Schimbase forma cupolei. Nu calota sferică a Pantheonului voia el s-o ridice peste arcele construite de Bramante, ci zvelta și eleganta cupolă florentină a lui Brunelleschi. Nu-și uitase patria și, spre gloria ei, voise să lase deasupra Romei clericale semnătura lui florentină. Înălțată cu 15 m, cupola dădea împingeri verticale mult mai mari și pilele ridicate de Bramante — și așa destul de firave — trebuiseră întărite. Era pe punctul de a înălța cupola și trebuia, însfîrșit, să-i facă modelul :

« . . . va trebui să execut un model de lemn al cupolei și lanternei, pentru a o lăsa terminată așa cum va trebui să fie. Mi-o cere întreaga Romă. . . Cred că pentru a o face va tebui să mai rămîn aici cel puțin timp de un an. . . Cît despre încetarea lucrărilor, nu-i adevărat pentru că așa cum se vede, lucrează 60 de oameni, atît pietrari cît și zidari, și cu speranța de a continua. . . . dacă se va schimba planul bisericii — așa cum invidia încearcă să o facă — ar fi ca și cum nu s-ar fi lucrat nimic pînă azi. » — (în 1557, lui Lionardo).

Modelul fusese terminat, aprobat și depus la Sf. Petru. Încheiase tot ce forțele puține care îi mai rămăseseră îi mai îngăduiau.

★

Au izbutit să-l așeze în pat. Își face testamentul, în liniște, lucid și calm. Are o singură dorință : să revină « cel puțin mort » la Florența.

Nu-i era frică de moarte. Îi văzuse chipul în timpul ciumei, foametei, războaielor care pustiiseră pe rînd Florența, Roma, întreaga Italie.

Se obișnuise cu gîndul ei de mult.

« Dragul meu messer Giorgio, știu că recunoști din scrisul meu că sînt în ceasul al douăzecișipatrulea și că nu naște în mine nici un gînd în care moartea să nu fie, ca să spun așa, sculptată », îi spunea lui Vasari încă în 1555.

Socotea moartea ca o eliberare, singura pe care i-o oferea o societate ostilă și căreia nu i se putea adapta.

« 36 de ani de devotament și viața mea sacrificată de bună voie altuia nu merita mai mult ; pictura și sculptura, munca și cinstea m-au ruinat. . . ar fi fost mai bine ca din primii mei ani să fi făcut lumînări ; n-aș fi fost astăzi în astfel de chinuri ». îi scria, disperat, lui Luigi del Riccio.

Bolnav, hărțuit, înconjurat de dușmani, intriganți și defăimători, muncise pînă în ultimul ceas, pentru că numai în muncă și creație își găsea liniștea și uitarea.

Cu cinci zile înainte de moarte, sculptase toată ziua în picioare la ultima lui « Pietà », expresie tragică a zbuciumului și a tristeții deznădăjduite în care se scufundase.

Lionardo era la Florența. Pusese să fie chemat, dar prea tîrziu.

A doua zi pe înserat, se stingea, vegheat de puținii lui prieteni și de un bătrîn servitor.

Deasupra Romei se lăsa noaptea.

Stăpînii lui vegheau și ei. Averardo Serristori, ambasadorul ducelui Florenței la Roma, ceruse papei să se facă un inventar complet al desenelor și operelor din locuință. Fiecare reprezenta o avere. Tot ce se găsise în atelier fusese trimis la Florența. Dar cu puțin timp înainte, Michelangelo își arsese aproape toate desenele. O casetă sigilată conținea 8 000 de scuzi de aur, o avere pentru epoca aceea.

Trei zile mai tîrziu, în biserica S.Apostolo se săvîrșea ceremonia funerară. După Vasari, papa intenționa să-i ridice un monument în catedrala Sf. Petru.

Dar florentinii nu-l puteau lăsa la Roma. Lionardo, ajuns prea tîrziu pentru a-l mai prinde în viață, îi transportă trupul pe ascuns, scoțîndu-l pe porțile cetății printre lăzi cu mărfuri, și-l aduce la Florența depunîndu-l la biserica S. Pietro Maggiore.

Ducele voia să țină știrea ascunsă; chiar morți, republicanii erau periculoși. Vestea face însă înconjurul cetății. Artiștii Florenței se adună în biserica înconjurată de o mulțime imensă. Un lung cortegiu, format din artiști în vîrstă care duc torțe, din artiști tineri care poartă pe rînd sicriul și din cetățenii cetății care de cînd o părăsise Michelangelo nu-și mai recăpătase libertatea — străbate în ziua de duminică 12 martie străzile orașului, îndreptîndu-se spre Santa Croce. Aici, în sacristie, sicriul e deschis pentru ca cel întors în patrie să fie văzut de popor. Deși mort de 3 săptămîni, Michelangelo Buonarroti e neschimbat, părînd că doarme. Puțini din cei care trec prin fața sicriului mai știu de ce și-a părăsit artistul orașul cu 30 de ani în urmă și de ce nu s-a mai întors niciodată. Cei ce știu tac, pentru că ducele e puternic și libertatea Florenței pierdută pentru totdeauna.

Noaptea, pe ascuns, este înmormîntat.

Patru luni mai tîrziu, cu mare pompă, în biserica San Lorenzo, magnific decorată, au loc funeraliile oficiale. Benedetto Varchi, președintele Academiei florentine, rostește discursul funebru.

Puterea ducală încerca astfel, zadarnic, să-și însușească o parte din gloria celui care refuzase întreaga viață să se supună tiraniei ei.

SEMINARUL ITALO—ROMÎN DE ARHITECTURĂ ŞI URBANISM

Veneţia — mai 1964

Relaţiile de prietenie şi colaborare pe tărîm cultural dintre Italia şi Romînia sînt tradiţionale şi îşi au originea în istorie.

Seminarul de la Veneţia se înscrie pe linia întăririi acestor legături.

Organizat de către italieni, cu sprijinul « Asociaţiei de prietenie Italia-Romînia », seminarul a avut loc la sfîrşitul lunii mai 1964 şi s-a desfăşurat timp de două zile în Aula Magna a Institutului universitar de arhitectură din Veneţia, cu participarea a numeroşi profesori, arhitecţi şi ingineri din principalele oraşe ale Italiei şi în prezenţa studenţilor din ultimii ani ai Institutului local de arhitectură.

Dintre personalităţile care au participat se pot cita prof. G. Samona, director al Institutului de arhitectură de la Veneţia ; prof. E. Trincanato, de la acelaşi institut ; prof. L. Quaroni, decan al Facultăţii de arhitectură din Roma ; prof. L. Dodi, decan al Facultăţii de arhitectură de la Institutul politehnic din Torino ; prof. G. Petronio, de la Universitatea din Trieste ; prof. L. Laurenzi, de la Universitatea din Bologna ; prof. G. Pizzetti, de la Institutul politehnic din Torino ; arhitect F. Berlanda şi arhitect Cavalarri-Murat din Torino ; arhitect B. Bonetti din Roma şi inginer L. Cosenza din Neapole.

Delegaţia romînă a fost compusă din arhitecţii Traian Chiţulescu, Viorica Petrovici şi Constantin Moşinschi.

★

Referatele prezentate la seminar, deşi nu s-au axat strict pe aceleaşi probleme, au tratat totuşi probleme asemănătoare din domeniile arhitecturii şi urbanismului contemporan, astfel încît au putut determina o viziune paralelă, de ansamblu, asupra principalelor preocupări sau realizări din Italia şi din ţara noastră.

Delegaţia romînă a prezentat referate conţinînd atît probleme cît şi realizări, cu privire la : « *Probleme privind arhitectura şi urbanismul contemporan* »; « *Construcţiile social-culturale* » (arh. Constantin Moşinschi) ; « *Construcţia oraşelor* » (arh. Traian Chiţulescu) şi « *Construcţia de locuinţe* » (arh. Viorica Petrovici).

Aceste referate au scos în evidenţă atît principalele probleme ale proiectării noastre de arhitectură şi urbanism, cît şi — după o incursiune în istoria arhitecturii romîneşti — importantele şi valoroasele realizări ale ţării noastre din ultimii 20 de ani. Numeroase proiecţii în culori au însoţit prezentările, iar un bogat material documentar — publicaţii ilustrate şi textele referatelor în limba italiană — a fost distribuit participanţilor la seminar.

În general, participanţii italieni la seminar au fost interesaţi îndeosebi de modul cum statul şi proiectanţii participă la acţiunile de arhitectură şi urbanism din ţara noastră, de realizările noastre şi perspectivele dezvoltării construcţiilor şi oraşelor pentru ameliorarea condiţiilor de viaţă a întregii populaţii.

Referatele italiene s-au ocupat mai mult de probleme şi mai puţin de realizări, au fost interesante şi, în esenţă, autorii au expus următoarele puncte de vedere pe care vom încerca să le redăm pe scurt.

Prof. Giulio Pizzetti a prezentat referatul cu titlul « *Prefabricarea structurală* » arătînd importanţa actuală a sistemului prefabricării, sistem care după părerea sa va constitui unul din stîlpii de bază pe care se va aşeza structura urbanistică din toată lumea şi care, în ultimii zece ani, a provocat mii de conferinţe din cauza temei care este şi grea şi pasionantă.

Prefabricarea structurală a făcut paşi mari în special la construcţiile în care funcţiunea structurală este predominantă, ajutată fiind şi de apariţia betonului armat precomprimat care a înlăturat necesitatea fragmentării, întărind monoliticitatea — cea mai frumoasă caracteristică a betonului armat.

Încercările de a rezolva problema prefabricării construcţiilor în sens structural s-au izbit de o serie de dificultăţi ca : diferenţierea funcţiunilor care poate fi logică în construcţiile tradiţionale dar este profund nelogică în construcţiile prefabricate, în care eficienţa statică trebuie să fie capabilă să mobilizeze toate posibilităţile de rezistenţă a elementelor ; înrădăcinarea obişnuinţei de a adapta soluţii vechi la concepţii noi ; calitatea plastic-arhitecturală, discutabilă, obţinută pînă în prezent etc.

Autorul ajunge la concluzia că soluţionarea justă a problemei trebuie căutată pe calea integrării funcţionale şi nu a diferenţierii.

Semnalează ţările Europei de răsărit şi, din Europa occidentală, Franţa, care folosesc cu succes calea prefabricării grele a construcţiilor, plăci-pereţi şi plăci-planşee solidarizate static, arătînd că în Italia şi în mai multe alte ţări acest sistem nu şi-a găsit încă o aplicare pe scară largă, el mai fiind la stadiul prefabricării uşoare sau parţiale.

Apoi, autorul face o serie de incursiuni teoretice şi tehnice în susţinerea punctului său de vedere, semnalînd sistemele de panouri mari folosite în Europa occidentală, ca spre exemplu Costamagna, Coignet, Balancy şi altele, arătînd că totuşi încă nu s-a ajuns în faza soluţionării integrale a problemei şi din cauză că mediile care proiectează, produc şi utilizează construcţiile prefabricate vorbesc limbaje diferite.

În concluzie, prof. Giulio Pizzetti crede că a sosit momentul de a se coordona tehnic problema între proiectanţi, constructori şi beneficiari, de a se înlătura prejudecata după care arhitectura şi prefabricarea construcţiilor moderne ar fi absolut ireconciliabile, iar soluţia ar fi înainte de toate înserarea, cu hotărîre şi seriozitate, a arhitecturii în prefabricarea construcţiilor.

Problema este importantă şi a fost discutată în contradictoriu în cadrul seminarului, alţi vorbitori susţinînd că prefabricarea trebuie integrată în arhitectură şi nu viceversa.

Prof. arhitect Federico Gorio a susţinut referatul « *Construcţiile de stat şi urbanismul în Italia* », arătînd marile dificultăţi pe care le întîmpină în această ţară punerea în practică a urbanismului, din lipsa unei legislaţii adecvate şi a instrumentelor care să-i dea viaţă.

Ca exemplu negativ referatul semnalează, între altele, faptul că maximum de sprijin acordat de către stat a fost atins în anul 1960 într-un procent de 19% din sectorul investiţiilor în construcţii, iar de atunci acest procent a scăzut.

O lege apărută cu cîţiva ani în urmă a deschis urbanismului unele posibilităţi mai bune, dar acestea sînt socotite insuficiente şi arhitecţii italieni luptă pe toate căile pentru a determina o legislaţie mai largă şi mai operativă, care să înlăture specula cu terenurile şi alte piedici.

Sub presiunea necesităţilor dictate de viaţă, o viitoare lege privind urbanismul constituie unul din obiectivele principale din programul guvernului şi se fac eforturi deosebite pentru adoptarea de către parlament a acestei legi, care are vaste implicaţii de ordin politic, economic şi social.

Există progrese în domeniul concepţiilor şi realizărilor urbanistice faţă de trecut, dar deocamdată înfăptuirile pe scară mare şi complexe sînt extrem de greu de operat.

În continuare, referatul face o amplă analiză a cauzelor şi efectelor ce determină această situaţie nefavorabilă şi face o serie de sugestii pentru o redresare care nu ar putea veni din iniţiative particulare ci numai dintr-o acţiune multilaterală şi hotărîtă a statului, pe care arhitecţii italieni o aşteaptă cu nerăbdare.

Prof. arhitect Ludovico Quaroni a susţinut referatul « *Momentul cultural al arhitecturii italiene* », începînd cu constatarea că în lume, după ultimul război mondial, s-au produs mari schimbări de fond, de care nici nu ne putem da încă bine seama, şi pe care le pune pe seama progresului mijloacelor de comunicaţie, care au permis circulaţia noilor idei, a noilor descoperiri ştiinţifice şi a respectivelor aplicaţii tehnologice.

Dar nu numai progresul mijloacelor tehnice şi creşterea comunicabilităţii, ci şi saltul calitativ al schimbărilor de atitudini în unele probleme de viaţă au contribuit la construirea unei culturi mondiale unitare şi totuşi diferenţiate.

Referatul susţine că Italia nu a valorificat suficient aceste schimbări din cauza unei puternice ancorări în tradiţie, a prea marii încrederi în ea însăşi, a credinţei că forţa ideilor este aceea care domină acţiunile. Referindu-se la trecut, susţine că după epoca Renaşterii, care a conferit armonie urbanistică şi arhitecturală oraşelor dintre Tibru şi Alpi în perioada de splendoare a umanismului şi în ultimele cinci secole, se manifestă o scădere de tensiune în trecerea de la idei la fapte.

Lucrurile nu s-au schimbat nici în secolul trecut cînd s-a realizat unitatea şi independenţa ţării, iar în secolul actual fascismul nefast a accentuat această criză culturală.

De atunci lucrurile s-au schimbat, dar nu suficient ca să înlăture aspectele negative cele mai generale şi din domeniul arhitecturii şi urbanismului, în care o serie de tendinţe înnoitoare nu reuşeau să pătrundă.

În ce priveşte momentul cultural actual al arhitecturii italiene, autorul începe prin a arăta că bilanţul de după ultimul război mondial este pozitiv.

Autorul referatului pune pe seama în special a sistemului social-economic lipsurile pe care le vede în arhitectură şi urbanism şi scoate în evidenţă lupta multor arhitecţi italieni împotriva cercurilor academice din fruntea şcolilor şi în favoarea renovării în arhitectură şi urbanism.

Faza dificultăților inițiale a fost depășită datorită unor oameni ca A. Olivetti, G. Samona, L. Piccinato, G. Astengo, B. Zevi și alții, dar încă nu s-a ajuns la faza operativă pentru care luptă « Institutul italian al urbanismului », « Asociația Italia noastră », « Asociația națională pentru centrele istorice și artistice », precum și mulți arhitecți și cetățeni luminați care, împreună, au reușit să atragă atenția opiniei publice și a tuturor factorilor determinanți asupra problemei, cu scopul final de a obține o nouă legislație în domeniul urbanistic.

Se transformă ideea clasică de oraș închis în ideea orașului-regiune și a orașului teritoriu ; se abandonează monocentrismul tradițional căruia i se opune pluralitatea de focare cu caracter direcțional ; se dă prioritate rețelelor principale de legături și comunicații care să articuleze în mod liber componentele ansamblului complex, cu funcțiuni multiple, izolate prin spații verzi.

Se tinde către o formă nouă a orașului modern, către un nou limbaj al arhitecturii. Proiectarea trece de la studiul personal la producția colectivă, de echipă complexă — cu toate că multe din cele mai interesante proiecte poartă pecetea unor personalități.

Își face loc dinamismul plastic bazat pe varietate, surpriză și bogăția senzațiilor.

Exigența industrializării este o realitate a vremurilor noastre, tot așa cum pentru viața noastră este necesară o mare flexibilitate a arhitecturii, flexibilitate care să permită transformări în timp, flexibilitate din motive de compoziție și estetică.

Arhitectura de azi trebuie să fie dinamică, să exprime mișcarea și variabilitatea lumii actuale. Este deci necesar un sistem structural, constructiv și compozițional, care să permită variații de formă, suprafață, textură, ornamentare, granulație, culoare — și aceasta tocmai cînd sistemul de bază este industrializat, normalizat, rigidizat.

Cercetări pe plan abstract, la nivel de ipoteze ori propuneri în domeniul arhitectural și urbanistic, sînt multe, dar mai este cale lungă pînă la realizări izbutite, pe drumul înțesat de dificultățile care derivă din ireconciliabilitatea opușilor.

Un alt dualism caracterizează momentul cultural arhitectural din Italia și din alte părți ale lumii : pe de o parte, marele interes pentru soluții noi, pentru concesii făcute imaginației, pentru utopie și farmecul ei ; pe de altă parte, suspiciunea intuitivă față de rezolvările problemelor specifice urbanismului și arhitecturii prin metode riguroase și cercetare științifică. Sînt dificultăți care derivă din revizuirea care își face loc, dintr-o criză culturală a tuturor, probleme de structură și probleme de fond care în Italia monopolizează energiile și determină greșeli și deziluzii dar și licăriri de lumină, de bucurie, de entuziasm îndreptățit.

Este necesară o mai mare siguranță în munca ce se îndeplinește și arhitecții italieni manifestă speranța găsirii drumului mai scurt și mai sigur către arhitectura și orașul modern.

Acest referat, critic și sever, al prof. arhitect Quaroni mi s-a părut cel mai interesant, pentru că ridică cele mai multe probleme de actualitate, nu numai în Italia dar și în alte părți ale lumii.

★

După seminar a urmat vizitarea orașelor Veneția, Torino, Neapole și Roma, a ansamblului arheologic din fostul oraș Pompei, a insulei Capri. Orașe și locuri minunate, cu celebre realizări arhitecturale vechi și noi, care raportate la dezvoltarea istorică ne-au produs puternice impresii și ne-au dat frumoase satisfacții intelectuale și profesionale.

În concluzie, seminarul de la Veneția și această călătorie de documentare în Italia au constituit un util și valoros schimb de experiență culturală, au determinat un progres de cunoaștere reciprocă în problemele actuale ale arhitecturii și urbanismului din Italia și Romînia și au contribuit la întărirea prieteniei tradiționale dintre cele două țări.

Arh. CONSTANTIN MOȘINSCHI

PE MARGINEA UNEI DEPLASĂRI DOCUMENTARE ÎN FRANȚA

În cadrul schimburilor culturale pe linia documentării tehnice în problema construcțiilor spitalicești, o delegație, formată din arh. Aurelia Teodorescu din C.S.C.A.S., arh. Emilian Machedon și ing. Viorel Popescu din ISCAS și ing. Teodor Pîntea din I.P.B., a făcut o vizită în Franța între 26 mai și 10 iunie 1964.

Potrivit programului întocmit de către Ministerul Sănătății Publice din Franța, delegația a putut vizita cele mai noi construcții de spitale din Paris, Marsilia, Lyon, Dijon și Nantes, luînd legătură cu arhitecți, ingineri, medici, administratori de spitale, precum și cu personal din serviciul tehnic al Ministerului Sănătății, care îndrumează și coordonează activitatea de proiectare și organizare a construcțiilor spitalicești. S-au vizitat în cadrul acestei deplasări următoarele așezăminte de specialitate : spitalul general nord, cu o capacitate de 750 paturi, și spitalul de psihiatrie cu 700 paturi din Marsilia ; spitalul de neurologie cu 400 paturi și pavilionul de poliomielită din Lyon ; spitalul general cu 450 paturi din Dijon ; spitalul general cu 1 200 paturi din Nantes. La Paris, Institutul de stomatologie ; pavilionul de neurologie cu 250 paturi din cadrul spitalului Salpêtrière ; Centrul de alergologie și clinica de chirurgie cardio-vasculară cu noul bloc operator din cadrul spitalului Broussais ; spitalul de boli cronice cu 268 paturi Le Crétei ; dispensarul și căminul de bătrîni Boislevant, precum și șantierul laboratoarelor universitare și al pavilionului central de chirurgie și medicină generală al spitalului St. Antoine, cu o capacitate de 1 200 paturi.

Cuprinderea unui număr așa de mare de obiective, în timpul limitat acordat pentru această deplasare, a fost posibilă numai datorită felului în care Ministerul Sănătății Publice din Franța a organizat desfășurarea vizitei și felului în care conducerile spitalelor, secondate de cele mai multe ori de arhitecții și inginerii proiectanți ai lucrărilor respective, au înțeles să răspundă programului stabilit de minister, însoțindu-ne permanent și informîndu-ne asupra tuturor aspectelor tehnice și constructive caracteristice.

Toate construcțiile vizitate reprezintă realizări din ultimii 7—8 ani, unele din ele fiind date în funcțiune de 1—2 ani, ca de exemplu spitalele din Dijon și Lyon, iar altele urmînd a se da în funcțiune în acest an, ca de pildă spitalul general nord din Marsilia sau spitalul din Nantes — serviciul de pediatrie și maternitate. În consecință, cum este și firesc, ele reprezintă concretizarea concepțiilor moderne actuale în Franța, în problema rezolvării funcționale a spitalelor.

În funcție de posibilitățile concrete ale fiecărui caz în parte, soluțiile adoptate în ceea ce privește problema amplasamentelor construcțiilor noi de spitale sînt diferite.

Astfel, în cazul modernizării și extinderii spitalelor existente, ca de exemplu : spitalele Salpêtrière și St. Antoine din Paris, amplasamentele noilor pavilioane s-au bazat pe planurile directive ale întregului ansamblu, care au urmărit încadrarea lor cît mai armonioasă față de pavilioanele existente, care trebuiau păstrate, unele din ele fiind monumente istorice cu o vechime de cîteva sute de ani, legate de nume celebre în medicină, ca de exemplu Charcot, Pinel etc.

În cazul unităților nou înființate, amplasamentele au fost stabilite astfel încît să se asigure un teren adecvat ca suprafață și încadrare urbanistică, urmărindu-se crearea de mari ansambluri spitalicești complexe cu posibilități de extindere viitoare. În acest sens a fost rezolvat amplasamentul spitalului general și al celui de psihiatrie din Marsilia, care formează împreună un complex cu utilități comune, ca centrala termică, spălătoria etc., al spitalului din Dijon și al celui din Lyon.

Organizarea funcțională a spitalelor vizitate a avut la bază noul sistem introdus de Ministerul Sănătății Publice francez, denumit « plein temps » și în baza căruia spitalul trebuie să asigure următoarele funcțiuni importante : spitalizarea cu tratamentele respective, consultațiile externe și interne corespunzînd spitalizării, ambele unități asigurînd și activitatea privată a medicului respectiv, activitatea de cercetare științifică și desfășurarea învățămîntului superior medical pentru activitatea practică.

Spitalele generale vizitate, concepute pe principiul de unitate centralizată sistem bloc, dezvoltate în general pe multe niveluri și anume : cu unul sau două subsoluri, parter și 5 pînă la 12 etaje, au, în majoritatea cazurilor, la baza partiurilor adoptate gruparea serviciilor importante în aripi separate ce se articulează între ele organic, circulațiile importante făcîndu-se într-un complex funcțional unitar. Am găsit astfel, la toate unitățile, gruparea spitalizării în aripi speciale, dezvoltate pe multe niveluri, un nivel conținînd în general 2—3 unități de îngrijire ; gruparea blocului tehnic de diagnostic și tratament în corpuri dezvoltate pe mai puține niveluri decît spitalizarea, avînd legături cît mai directe, pe orizontală și verticală, cu spitalizarea și restul serviciilor.

În ceea ce privește organizarea unității de îngrijire, majoritatea construcțiilor vizitate, corespunzînd și îndrumărilor actuale stabilite de minister prin serviciul tehnic, cuprinde 30 paturi distribuite în camere de 1, 2, 4 paturi și uneori de 3 paturi. Camerele sînt în general dotate cu dulapuri individuale înzidite, în care bolnavii își păstrează lucrurile personale, și cu grupuri sanitare proprii formate numai din lavoar și bideu, w.c.-urile și baia fiind comune pentru întreaga unitate de îngrijire.

La toate unitățile vizitate, se folosește coridorul median, camerele de spitalizare în majoritate fiind dispuse pe o singură latură, iar pe cealaltă anexele.

În studiile unităților viitoare, ca, de exemplu, spitalul din Dijon și spitalul clinic din Marsilia, se folosește soluția cu dublu coridor, avînd anexele plasate între cele 2 coridoare ; în aceste cazuri se prevăd pentru camerele de spitalizare grupuri sanitare cu lavoar, bideu și w.c., baia continuînd să fie comună pentru toată unitatea de îngrijire.

Spitalul de neurologie din Lyon

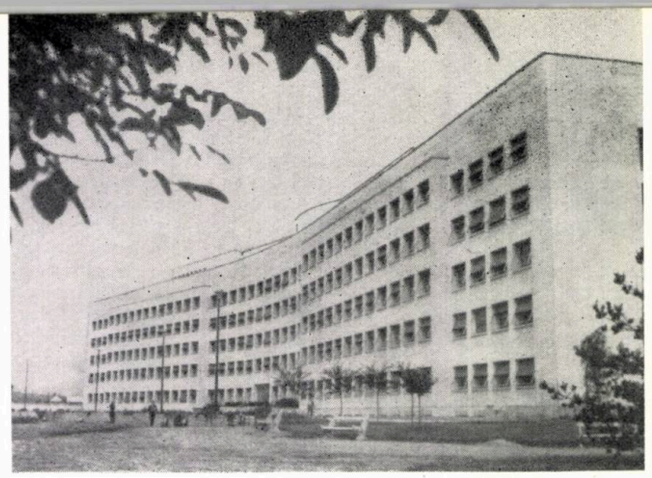

Spitalul general din Dijon

Institutul de stomatologie de la Salpêtrière

În cadrul spitalelor, serviciile de consultații externe, dezvoltate ca urmare a ultimelor reforme organizatorice sanitare, sînt rezolvate fie ocupînd în întregime unele niveluri inferioare, ca de exemplu la spitalul din Lyon, fie dezvoltate în aripi speciale corespunzînd pe specialități cu spitalizarea respectivă, cu care formează un serviciu complet condus de un același medic-profesor, așa cum s-a rezolvat la spitalul din Dijon.

Ca rezolvări funcționale deosebit de interesante am remarcat soluțiile stabilite pentru unele grupuri operatorii de specialitate, ca cel de la spitalele din Dijon, Broussais și Lyon, separarea circulațiilor curate și murdare și gruparea încăperilor auxiliare necesare personalului medical respectiv.

Interes suscită și modul de rezolvare funcțională a serviciilor de diagnostic special, ca de exemplu cele de la spitalul de neurologie din Lyon — serviciul de radiologie și electro-encefalografie. Prin felul în care s-a rezolvat circulația bolnavilor, a personalului medical, precum și gruparea și legătura între încăperile de cercetare a bolnavilor, plasarea aparatelor și comanda acestora, s-a asigurat un maximum de eficiență în investigarea medicală.

Serviciile de radiologie, la majoritatea spitalelor vizitate, amplu dezvoltate și dotate cu aparatură tehnică modernă de înaltă tehnicitate, reprezintă de asemenea soluții interesante din toate punctele de vedere.

La unitățile clinice speciale, ca de exemplu Institutul de stomatologie din Paris, rezolvarea locurilor de consultație și tratamente dentare pe principiul cuprinderii tuturor locurilor de la 6 la 28 într-o singură sală, fiecare loc avînd un spațiu propriu de lucru, realizat prin compartimentarea efectuată pe o înălțime de cca. 2 m prin panouri formate din mobilierul necesar fiecărui scaun dentar, reprezintă de asemenea soluții care au fost reținute ca interesante.

Centralizarea tuturor serviciilor auxiliare spitalizării și anume: sterilizare, arhivă, bucătărie etc., se extinde în cazul spălătoriilor, aplicîndu-se sistemul centralizării spălării rufelor pe întregul oraș, într-o singură unitate care deservește toate unitățile sanitare din localitate (de exemplu la Dijon și Lyon).

Majoritatea construcțiilor vizitate asigură și desfășurarea învățămîntului medical universitar, serviciile de spitalizare fiind în întregime, sau numai parțial, clinice. Pentru activitatea studenților sînt prevăzute săli de cursuri sau mici amfiteatre cu capacități variind între 30 și 100 locuri, corespunzînd fiecărui serviciu clinic cu un număr de 80—90 paturi. Aici se desfășoară învățămîntul practic, prin exemplificări cu proiecții cinematografice sau transmisii televizate ale acțiunilor importante din blocurile tehnice de diagnostic și tratamente cu săli de operații, radiodiagnostic etc. Utilajul medical al acestor servicii este în general înzestrat cu instalații tehnice care oferă condiții optime de transmisie. Procedeul asigură vizionarea celor mai mici detalii, pentru un număr mare de studenți, sistem superior din acest punct de vedere vizionării directe, reprezentînd avantaje și pentru bolnavul care în acest mod nu se mai consideră obiect de cercetare.

La rezolvările arhitecturale adoptate, arhitecții — autori ai construcțiilor vizitate — au urmărit în mod deosebit, atît prin dispoziția generală spațială a interioarelor, prin detaliile folosite în arhitectura de interior și în cea de exterior, cît și prin utilizarea variată și cu discernămînt a materialelor și a culorii, să creeze un aspect general care să asigure bolnavilor un cadru cît mai apropiat de cel al căminului propriu.

Concluziile pe care le-am tras în urma acestei deplasări documentare în Franța ne vor fi de real folos, îmbogățind practica noastră de proiectare, în problemele similare, cu unele soluții interesante în ce privește funcționalitatea, detaliile, utilajul, instalațiile etc.

Arh. AURELIA TEODORESCU,
arh. EMILIAN MACHEDON

AL II-lea CONGRES AL ARHITECȚILOR ȘI TEHNICIENILOR, SPECIALIȘTI ÎN RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE

Veneția, 25-31 mai 1964

Desfășurat sub egida UNESCO, congresul a constituit prima și poate cea mai importantă manifestare din cadrul « *Campaniei internaționale pentru monumente istorice* », inițiată de acest for internațional. Interesul de care s-a bucurat este dovedit în primul rînd de marele număr al țărilor participante — 62, de pe toate continentele, și de cel al delegaților acestora — 611, iar rezultatele obținute reprezintă una din cele mai fructuoase colaborări internaționale în domeniul conservării și restaurării monumentelor istorice.

Ședințele plenare au fost conduse de prof. Guglielmo de Angelis d'Ossat de la Universitatea din Roma, iar ședințele pe secții de profesorii: Carlos Flores Marini (Mexic), Albert Leon Chauvel (Franța), Mustafa Amer (R.A.U.), Stanislaw Lorentz (Polonia), și B. B. Lal (India).

Lucrările congresului s-au desfășurat în cinci secțiuni:

— Secțiunea I-a, dedicată teoriei conservării și metodei de restaurare a monumentelor.

— Secțiunea a II-a, rezervată discutării modului de aplicare a metodei, ocupîndu-se de problemele fundamentale de studiu, de cercetare și de restaurare a monumentelor.

Dat fiind vastitatea temei, această secțiune a fost împărțită în trei subsecții:

a — restaurări arheologice

b — contribuții la conservarea și restaurarea vechilor structuri și materiale aduse de descoperirile științei și tehnicii

c — probleme fundamentale privind restaurarea monumentelor, importanța acestora în viața actuală de care sînt strîns legate și în cadrul căreia trebuie să joace un rol activ

— Secțiunea a III-a, avînd ca temă organizarea juridică și administrativă a protecției monumentelor, a cadrului acestora, a centrelor istorice, precum și a monumentelor naturii.

— Secțiunea a IV-a, consacrată temei privind contribuția pe care cercetările arheologice și studiile de restaurare au adus-o istoriei artei și civilizației.

— Secțiunea a V-a, dedicată studiului măsurilor de salvare a patrimoniului monumental în legătură cu marile lucrări de interes public, care ar putea avea consecințe adesea tragice pentru soarta unor clădiri valoroase sau chiar a unor centre istorice.

În cadrul celor cinci secțiuni au fost prezentate numeroase comunicări, care s-au dovedit a fi — în majoritate — de interes general, temele abordate referindu-se la o serie de probleme care preocupă pe mai toți specialiștii din lume.

În urma dezbaterilor care au avut loc în cadrul congresului au fost luate două hotărîri importante: adoptarea *Cartei internaționale a lucrărilor de restaurare* și constituirea *Consiliului internațional al monumentelor*.

Carta cuprinde 16 articole care reprezintă principiile generale de conservare și restaurare a monumentelor istorice, recomandări care urmează a fi aplicate în astfel de lucrări de către toate țările, în funcție de tradițiile și de specificul fiecăreia.

Consiliul are următoarele scopuri:

a — promovarea studiului și apărarea monumentelor, colaborînd la salvgardarea lor;

b — deșteptarea și dezvoltarea interesului populației și al autorităților tuturor țărilor față de propriile lor monumente și față de patrimoniul cultural în general;

c — constituirea unei organizații internaționale reprezentative, compusă din administrații, instituții și persoane interesate în apărarea și studiul monumentelor istorice și monumentelor naturii.

★

Delegația țării noastre a prezentat două comunicări: una în cadrul secțiunii a II-a, în care au fost înfățișate principiile aplicate la restaurarea acoperișurilor și a paramentelor unor biserici moldovenești din secolele XV și XVI (prof. Grigore Ionescu) și alta, în cadrul secțiunii a IV-a, privind contribuția pe care unele studii de restaurare au adus-o istoriei arhitecturii românești (arh. Gheorghe Curinschi).

Însoțite de diapozitive color și expuse în limba italiană, cele două comunicări ale delegaților R.P.R. au fost primite cu viu interes și socotite drept contribuții valoroase la lucrările congresului.

Este de altfel locul să semnalăm că principiile generale de restaurare, adoptate de către arhitecții români pe baza recomandărilor Comisiei monumentelor istorice și care au fost expuse pe scurt în comunicarea semnatarului acestor rînduri, coincid în mod îmbucurător cu principiile generale formulate în articolele *Cartei restaurărilor*, adoptată de adunarea generală a congresului.

Datorită bunei aprecieri de care s-a bucurat delegația română, cu prilejul constituirii comitetului de organizare a *Consiliului internațional al monumentelor*, printre reprezentanții celor 17 țări care compun acest comitet a fost ales și un reprezentant al R.P.R.

★

O manifestare deosebit de importantă, legată de congres, a constituit-o expoziția internațională a lucrărilor de restaurare, care a fost organizată ca o expoziție de cazuri tipice și de metode realizate și înfățișate prin imagini. Expoziția, adăpostită în palatul Grassi, a cuprins numai imagini de monumente restaurate începînd din anul 1957.

Standul țării noastre — care s-a impus prin sobrietatea și acurateța lui, precum și prin originalitatea monumentelor înfățișate în fotografii alb-negru, color și desene fotografiate — a cuprins 18 panouri cu imagini după cîteva din bisericile moldovenești și după alte cîteva monumente din Țara Românească și Transilvania, care, toate, au făcut și obiectul comunicărilor din cadrul congresului.

În timpul lucrărilor congresului și după terminarea lui au fost organizate cîteva călătorii cu caracter de experiență, de confruntare și de verificare a teoriilor și metodelor de restaurare, expuse de delegații italieni, cu lucrările de restaurare executate. Au fost astfel vizitate Torcello, Aquileia, Vicenza, Verona, Taormina, Catania, Siracuza, Palazzo Acreide, Agrigente etc.

★

In încheiere, putem spune că lucrările prezentate și elogiate la Veneția — deși puține în raport cu numărul mare al celor executate în ultimii ani — au avut darul să arate străinătății grija pe care statul nostru o poartă monumentelor și, totodată, strădania specialiștilor români în restaurarea de monumente de a executa lucrările ce le sînt încredințate cu atenția și arta cerute de acele principii generale științifice care au fost consfințite în *Carta restaurărilor*, pe care congresul de la Veneția a dat-o celor ce înțeleg și iubesc așa cum se cuvine operele valoroase ale trecutului. *)

Socotim că activitatea foarte susținută a delegației R.P.R., difuzarea a numeroase materiale, contactele cu personalitățile din Italia și alte țări, au modificat cunoașterea limitată a activității din țara noastră privind restaurările de monumente, Romînia fiind în final printre țările reprezentate în comitetul de organizare a *Consiliului internațional al monumentelor*.

Prof. arh. GRIGORE IONESCU

*) Textul integral al Cartei va fi publicat în numărul viitor al revistei.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Între 2 și 16 octombrie, un grup de cinci arhitecți polonezi a efectuat o călătorie de studii în țara noastră.

Grupul, compus din: Wieslaw Gruszkowski — președinte al filialei S.A.R.P. din Gdansk și șef al atelierului de urbanism al Voivodatului Gdansk, Janusz Dzierzgowski — proiectant superior în Biroul de proiectare a construcțiilor industriale din Poznan, Waclaw Furmanczyk — șef de atelier în Miastoprojekt din Szczecin, Leszek Studnicki — președinte al filialei S.A.R.P. din Katowice și proiectant superior în Miastoprojekt din Katowice, Henryk Wlodarczyk — membru al prezidiului filialei S.A.R.P. din Varșovia și expert principal al Biroului central de studii și proiecte în construcții hidraulice din Varșovia — a vizitat obiective arhitectural-urbanistice din București, Brașov, Galați, precum și noile construcții de recreație de pe litoralul Mării Negre.

★

Din Republica Cehoslovacă, la 2 octombrie au sosit, pentru o vizită de 15 zile, arhitecții Jiři Cancic — arhitect șef al Biroului regional de proiectări din Gottwaldov, și Tibor Ristvey — arhitect șef al Comisiei pentru construcții civile de pe lîngă Comitetul național din Kosice.

Oaspeții au vizitat o serie de orașe din țară, interesîndu-se de probleme de construcție a locuințelor, sistematizare, realizări turistice și de recreație.

★

Arhitecții Josef Kovács, Károly Szerdahely și Tamás Tömöry din Republica Populară Ungară au făcut o călătorie de studii prin țara noastră între 5 și 16 octombrie, vizitînd noi construcții de locuințe și construcții moderne de odihnă.

CĂLĂTORII DE STUDII

În cursul lunii octombrie, două grupuri de arhitecți români au plecat în Anglia și în R. F. Germană.

Primul grup, compus din conf. arh. Gheorghe Petrașcu și arh. Octavian Chivu, a vizitat Londra și alte localități, documentîndu-se asupra noilor realizări arhitecturale din Anglia. Al doilea grup, compus din conf. arh. Mircea Alifanti și arh. Dan Cristescu, a vizitat noi construcții de locuințe din cîteva orașe ale Germaniei apusene.

STUDII ȘI PROIECTE

INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ ION MINCU

STUDII ȘI PROIECTE

Institutul de arhitectură « Ion Mincu »

București, 1964, 186 p.

A face recenzia culegerii « *Studii și Proiecte* » a Institutului de arhitectură « Ion Mincu », la a cărei editare am contribuit ca redactor responsabil, înseamnă — pentru a nu mă opri la o simplă prezentare — a face totodată și un autoreferat și a dezvălui critic și autocritic o experiență.

Problema era de a alcătui și a realiza, după mai multe încercări, sub această formă și acest titlu, un prim buletin științific al Institutului de arhitectură « Ion Mincu».

Greutatea a fost tocmai definitivarea unui conținut specific unui atare buletin științific, conținut care trebuia să reflecte învățămîntul de creație arhitecturală, ca strădanie științifică, tehnică și artistică, prin prezentarea în principal a proiectelor de atelier întocmite de studenți sub conducerea cadrelor didactice de proiectare.

Acest imens material — rezultat al învățămîntului de proiectare — pe lîngă că se arhivează sistematic este, după cum arată prof. arh. Ascanio Damian în cuvîntul introductiv, « *deosebit de prețios pentru cel care ar dori să desprindă, pe baza studierii lui, orientarea, calitatea, conținutul și metoda caracteristică etapelor și evoluției pe care a străbătut-o învățămîntul nostru în arhitectură* ». De aceea, publicarea lor — oarecum în facsimile — într-o primă prelucrare, prin însăși alegerea lor și ordonarea pe ani de studii și pe programe, constituie un aport științifico-didactic atît pentru învățămîntul de arhitectură cît și pentru cultura generală a publicului care se interesează tot mai mult de creația arhitecturală romînească.

În această accepție și ca prim buletin științific al Institutului de arhitectură « Ion Mincu », culegerea « *Studii și proiecte* » este structurată după cum urmează :

I. Într-o primă parte — studii — sînt înserate cîteva din lucrările științifice susținute la cea de a VII-a sesiune științifică a cadrelor didactice, din februarie 1962. Ele reflectă preocuparea diversă pe probleme mereu actuale, în proiectarea și învățămîntul de arhitectură, aducînd contribuții științifice originale în diverse domenii. Astfel, în studiul « *Căile pentru transformarea socialistă a orașelor* », prof. arh. Gustav Gusti face o analiză a caracterelor evolutive și a necesităților de transformare revoluționară a orașelor noastre, avînd în față ca primă problemă caracterele esențiale ale orașului de tip socialist și comunist, în funcție de care urmează rezolvarea altor două probleme : lichidarea gradată a unor trăsături specific capitaliste și soluționarea unor contradicții neantagoniste ale fenomenului urban, între conținutul său care se înnoiește continuu și forma sa care se învechește continuu. Autorul stabilește apoi un număr de noi trăsături esențiale caracteristice orașului socialist. Studiul, pe lîngă o clară sistematizare teoretică a problemelor urbanisticii — ca fenomen social — și o dată cu răspunsul la prima problemă, lasă deschise pentru noi studii și cercetări celelalte două probleme.

Studiul « *Cercetările privind natura și specificul arhitecturii și problemele metodologiei în istoria arhitecturii* », de lector arh. cand. în științe Gheorghe Curinschi și conf. Ion Rebedeu, constituie o contribuție la înțelegerea materialist-dialectică a fenomenului de arhitectură. Formulînd un sistem bogat de idei (conținut și formă, util și estetic, tradiții și inovații în arhitectură etc.), autorii propun o definiție mai consecvent științifică a arhitecturii, cu care apoi tratează problema poziției materialist-dialectice și istorice în istoria arhitecturii.

Considerînd fenomenul de arhitectură ca o formă de producție socială cu caracter complex — în care se unesc caracterele producției materiale cu creația artistică-ideologică, istoria arhitecturii urmează « *să arate cum se schimbă conținutul arhitecturii în raport cu schimbările intervenite în societate și cum se modifică forma arhitecturală în raport cu schimbările intervenite în conținut, ținînd seama că acest proces se desfășoară în cadrul unor legături multilaterale ale componentelor conținutului și formei cu mediul geografic, producția, baza și suprastructura societății* ».

Studiul se remarcă printr-o precisă și clară argumentație, punctată cu numeroase exemplificări.

Lucrarea « *Vitruviu și cele zece cărți de arhitectură ale sale* » de prof. arh. Grigore Ionescu constituie studiul introductiv al traducerii celebrului tratat al lui Vitruviu și aduce numeroase clarificări, riguros documentate, asupra textului și terminologiei vitruviene, atît de discutate de-a lungul timpului. Autorul, care a preluat după moartea arhitectului G. M. Cantacuzino definitivarea traducerii tratatului însuși, arată că tratatul de arhitectură al lui Vitruviu își fundamentează principiile pe modulul uman, ceea ce îi păstrează și astăzi întreaga valabilitate.

Studiul « *Principalele probleme ale sistematizării zonelor industriale* », de conf. arh. Constantin Enache, aduce în discuție o problemă de concepție și de metodologie, care urmează a fi experimentată și verificată în practică. Precizînd elementele componente și tratînd analitic și unitar numeroase studii de zone industriale (dintre care se redau patru), autorul enunță într-o succesiune naturală și logică un număr de 12 probleme ce se cer rezolvate în sistematizarea zonelor industriale.

Partea I-a a buletinului se încheie cu prezentarea de către conf. arh. Paul Georgescu sub titlul « *Imagini plastice ale noilor realizări arhitecturale din București* » a tematicii și a unora din lucrările de desen, tuș colorat, acuarelă și sculptură ale membrilor catedrei de desen și modelaj, lucrări care au făcut obiectul expoziției deschise în cadrul celei de a VII-a sesiuni științifice a institutului (februarie 1962) și care a fost distinsă cu premiul pentru activitate științifică pe anul 1962.

II. Partea a doua — centrală și cea mai dezvoltată — a acestei culegeri o constituie prezentarea, în succesiunea lor didactică, pe anii de studiu, II, III, IV, V, din doi ani universitari 1960—1961 și 1961—1962, a celor mai bune proiecte de atelier și schițe de 12 ore ale studenților. Diversele programe sînt redate în rezumat și ilustrate cu cîte unu pînă la șase proiecte. Se pun astfel în evidență :

— creșterea progresivă a amploarei și dificultăților programelor ;

— preocuparea pentru legarea, încă din primii ani de studiu, a aspectelor estetice cu sistemul și materialul de construcție ;

— preocuparea pentru crearea unei corespondențe între arhitectură și mediul geografic și istoric ;

— preocuparea pentru rezolvarea obiectelor în ansamblul urbanistic ;

— preocuparea pentru rezolvarea pe bază de tipizare și prefabricare a obiectelor unice sau a ansamblurilor urbanistice.

În afară de proiectele de arhitectură generală și urbanism sînt prezentate proiecte întocmite în cadrul unor discipline speciale ca arhitectura agricolă, arhitectura industrială și arhitectura de interior și mobilier.

Trebuie remarcate, ca o notă generală, rezolvările aerate, sistemul pavilionar, acuratețea și simplitatea arhitecturii și însăși îndrăzneala și varietatea soluțiilor în cadrul unei aceleiași teme. Schițele de 12 ore și proiectele de promovare, la care studenții nu mai primesc vreo îndrumare, vădesc talentul și gradul de însușire proprie a experiențelor acumulate treptat atît la atelier, an de an, cît și la celelalte discipline.

După cum se arată în cuvîntul introductiv, o astfel de prezentare a proiectelor ar permite o analiză multilaterală stabilind interdependența dintre programe și realizări, între ateliere și amprentă etc.

III. În partea a III-a sînt prezentate, cu scurte note, patru relevee de ansambluri și monumente istorice, întocmite de colective de studenți sub îndrumarea catedrei de istoria arhitecturii. Ele indică varietatea de preocupări și totodată pun în evidență — riguros științific — unele valori arhitecturale din țara noastră. Astfel, sînt prezentate (prin cîteva din planșele releveului respectiv) : piața și cetatea sătească din Cața (reg. Brașov) ; ansamblul fostei mănăstiri Negru Vodă din Cîmpulung-Muscel ; centrul istoric al orașului Mediaș; casa « Anton Pann » din Rîmnicul Vîlcea.

IV. Partea a IV-a acordă o deosebită dezvoltare prezentării proiectelor de diplomă, atribuindu-se fiecăruia cîte 3—4 pagini în care sînt cuprinse : un memoriu-referat al absolventului respectiv îndrumat de redacție și 8—12 reproduceri din cele pînă la 40 planșe ale unei diplome.

Proiectele de diplomă au fost alese, pe de o parte, din cele mai bune ale celor doi ani de studiu 1960—1961 și 1961—1962, iar pe de altă parte pentru a ilustra diversitatea de preocupări și legătura lor cu condiții și prevederi concrete pe întreg cuprinsul țării.

Proiectele de diplomă vădesc preocupările complexe ale viitorului arhitect, justa armonizare a condițiilor reale, locale sau regionale, cu funcțiunea și aspectul estetic, dar în același timp soluția poartă pecetea unei dominante, a unui fir conducător, specific, de-a lungul sintezei tuturor cerințelor. Astfel sînt : diplome rezolvate pe baza relației ansamblu-obiect, diplome rezolvate pe baza relației relief-ansamblu, diplome rezolvate pe baza relației vechi-nou, diplome rezolvate pe baza relației ansamblu-mod de construcție etc.

★

Volumul « *Studii și proiecte* » apare în condiții grafice deosebit de îngrijite și cu un pronunțat caracter de sobrietate care lasă totuși să vorbească tinerețea, ingeniozitatea și vigoarea fiecărui proiect în parte. La aceasta contribuie o ritmică ușor diversificată în machetare, o modulare — pe cît posibil — a reproducerilor și a textelor, o largheță de spațiu liber care face elocvent fiecare facsimil, o serie de reveniri în modul de ordonare a acestora, care dă unitate volumului, cu toată vădita distincție între cele cinci părți ale lui.

Coperta îmbracă într-o ținută, de asemenea sobră, de buletin științific, aceste studii și proiecte vibrante și noi prin ele însile, ea însăși — clară și simplă, masivă și totuși aerată — rezultînd din compunerea unui titlu și a unui fond fotografic, expunînd laolaltă un conținut propriu, romînesc, drag multor generații de arhitecți, într-o trăinicie și nelimitare de piatră, de forme și lumini.

Conf. arh. ADRIAN GHEORGHIU

EXPOZIȚIA CĂRȚII DE CONSTRUCȚIE LA C.D.C.A.S.

În cinstea marii sărbători a poporului romîn, la 20 de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, C.D.C.A.S. a organizat o expoziție a cărții de construcție și arhitectură, lucrări originale apărute la noi în țară în anii puterii populare.

În sala de lectură a bibliotecii C.D.C.A.S., au fost expuse peste 1 000 de cărți, grupate pe temele: construcție, arhitectură, sistematizare, instalații și materiale de construcție.

Parcurgînd volumele, broșurile și cataloagele expuse, se poate avea ușor imaginea progresului realizat în ultimii 20 de ani în domeniul cărții de arhitectură și construcție. Tematica s-a îmbogățit necontenit, nivelul științific al conținutului a crescut, teoria s-a legat tot mai mult de practica în producție, execuția grafică este tot mai îngrijită. Scheme și ilustrații numeroase completează înțelegerea textului.

Printre lucrările expuse, un loc important îl ocupă volumele apărute în Editura Tehnică — manuale de nivel universitar și cărți de studii valoroase. O mare realizare este apariția celor 13 volume din «Lexiconul Tehnic Romîn», la care au colaborat cei mai valoroși oameni de știință de la noi. Unei mari utilități îi răspunde dicționarul tehnic poliglot apărut în condiții optime.

O preocupare constantă în ultimii ani pentru publicarea unor cărți de nivel mediu, în scopul ridicării calificării cadrelor de tehnicieni și formării de noi cadre în construcție, se constată în lucrările Editurii Didactice și Pedagogice.

Elegantele tipărituri ale Editurii Meridiane, consacrate orașelor renăscute ale țării, reținde asemenea atenția vizitatorului.

Într-unul din rafturi sînt expuse publicațiile C.D.C.A.S.: sinteze documentare, cercetări bibliografice, Buletinul de informare tehnică, menite să îndrume pe cei interesați rapid și complet în problemele dorite.

Expoziția a fost vizitată cu mult interes de numeroși ingineri, arhitecți, tehnicieni și studenți, fiecare dornic să răsfoiască cărți, să-și noteze titluri care nu îi erau cunoscute, să se informeze cum poate consulta aceste cărți. O condică de sugestii și impresii cuprinde multe semnături și aprecieri elogioase.

ENRIC FRANCES

D.S.A.P.C. — CLUJ

Cluj, D.S.A.P.C., 1964
80 p., 77 fotografii

În cinstea celei de a XX-a aniversări a eliberării patriei, D.S.A.P.C.-Cluj a publicat acest album în care sînt trecute în revistă realizările din domeniul sistematizării, arhitecturii și proiectării construcțiilor în regiunea Cluj, de la înființarea D.S.A.P.C. (1960—1964).

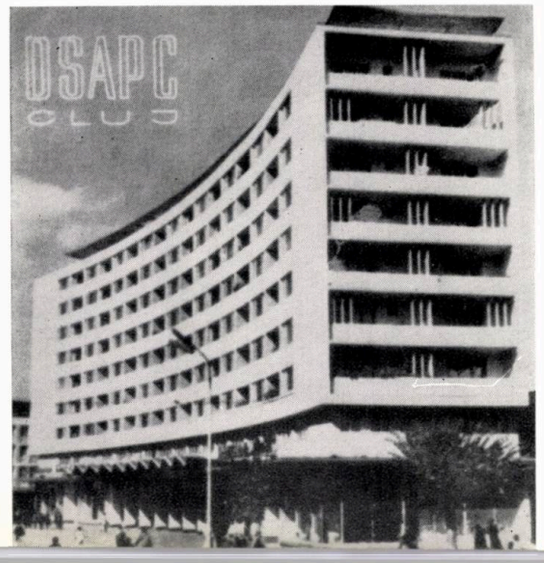

Cu justificată satisfacție sînt menționate: întocmirea schițelor de sistematizare a centrelor raionale Dej, Gherla, Turda, Bistrița, Năsăud, Zalău, Aiud și Huedin; a centrelor muncitorești Aghireș, Rodna, Ilva Mică, Baia de Arieș, Roșia Montană etc.; detaliile de sistematizare a cartierelor Grigorescu și Gheorghieni din Cluj, precum și a unor cartiere din Turda, Dej, Gherla, Sîngeorz-Băi etc. De asemenea, sînt date detalii privind construcțiile industriale, social-culturale, agro-zootehnice de mare diversitate, realizate de D.S.A.P.C. în cadrul regiunii Cluj, precum și proiectele de restaurare a monumentelor de arhitectură.

Ilustrația bogată a albumului, deși inegală din punct de vedere grafic, unele fotografii fiind prea șterse, aduce o mărturie a activității rodnice depuse de D.S.A.P.C.-Cluj.

V. R.

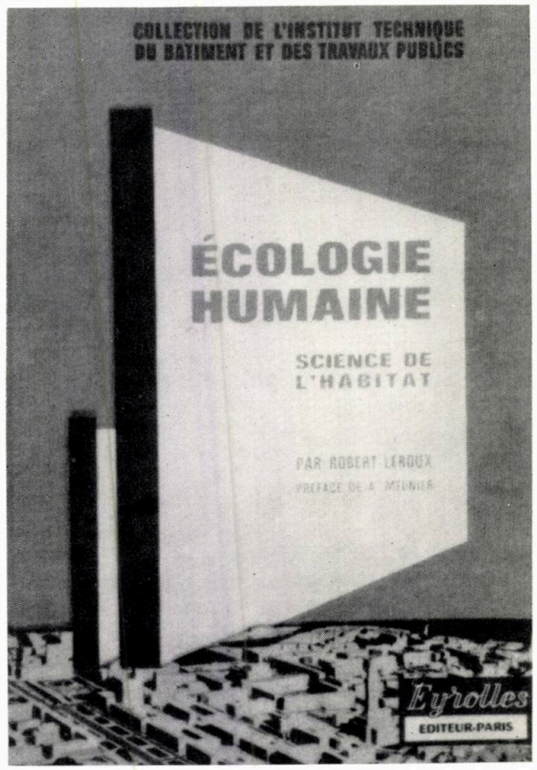

Robert Leroux
ÉCOLOGIE HUMAINE
(Science de l'Habitat)

Ecologie umană
(Știința locuirii)

Paris, Eyrolles, 1963
318 p., 109 ilustrații

Volumul inginerului Robert Leroux, profesor de climatologie aplicată la Institutul internațional de urbanism din Bruxelles, este una dintre puținele lucrări teoretice asupra locuinței apărute în ultimii ani pe plan mondial. Abordarea științifică a acestei probleme, a posibilităților de a face o locuință bună — pe baza condițiilor pe care le oferă știința și tehnica contemporană — nu a fost întreprinsă nici în trecut și nici pînă acuma.

Motivarea teoretică a ideilor de bază din volum poate fi relatată astfel:

Din cele mai vechi timpuri a existat preocuparea de a se asigura un minimum de condiții pentru adăpostirea oamenilor. Se urmărea protecția împotriva intemperiilor, a răufăcătorilor și a indiscreților.

Aceste preocupări, rezolvate în decursul timpului, nu mai sînt suficiente, cu atît mai mult cu cît cunoștințele actuale ne dezvăluie funcțiuni considerate ca fundamentale, pe care trebuie să le satisfacă locuința contemporană.

O funcțiune neluată în seamă pînă în prezent reprezintă schimbul fiziologic al metabolismului, cu cele două faze ale lui — catabolismul și anabolismul. Catabolismul reprezentînd dezasimilația, iar anabolismul asimilația organismului.

Se consideră că o bună locuință este cea care satisface în condiții optime funcția anabolică a locatarilor ei. Această idee este chiar absolutizată prin fraza: «se poate prevedea pentru viitor că arhitectura și construcția vor exista sub semnul anabolismului».

Volumul are 3 părți:

Prima parte analizează condițiile fundamentale ale locuirii.

În prima grupă a acestor condiții apar necesitățile fiziologice exprimate prin procesul zilnic al catabolismului și anabolismului locatarului. Față de aceste condiții, autorul analizează o serie de posibilități constructive și arhitecturale, care să satisfacă nevoile fiziologice.

În a doua grupă a acestor condiții fundamentale apar necesitățile de protecție împotriva indiscreției vizuale și fonice, contra infractorilor etc.

Partea a doua a volumului se ocupă de o serie de condiții suplimentare, pe care urmează să le îndeplinească o locuință și anume: condiții de salubritate, de bună utilizare a instalațiilor și echipamentului, cît și de protecție și securitate, de durabilitate, condiții economice și de aspect plastic.

Partea a treia introduce în practica de proiectare ipotezele teoretice ale primelor capitole.

Proiectantul de locuințe pînă în prezent nu a utilizat în procesul lui de investigare, documentare și proiectare noile cunoștințe dobîndite de biologie, de igienă, climatologie, fizică, chimie etc., care pot influența într-o măsură mai mică sau mai mare partiul de arhitectură, soluțiile structurale, de instalații, durabilitatea construcției, cît și condițiile economice de realizare a locuințelor.

Lucrarea are în primul rînd meritul de a atrage atenția celor care se ocupă de proiectarea și avizarea locuințelor asupra necesității de a aprofunda mai complex și cu o competență lărgită această problemă.

Totodată, subliniază autorul, deoarece competența proiectanților de locuințe este limitată, ea trebuie completată de către o serie de specialiști din diferite domenii (igienă, biologie, climatologie, fizică aplicată, chimia materialelor de construcții etc.), care ar trebui îndrumați să se specializeze din domeniul în care activează, într-o ramură nouă, cea a locuințelor.

În acest sens, un început timid există la noi în cadrul Institutului de igienă, dar este probabil că, în viitorul apropiat, problema studiului locuinței sau locuirii, pe baze mai complex științifice, se va impune cu acuitate.

Arh. IGNACE ȘERBAN

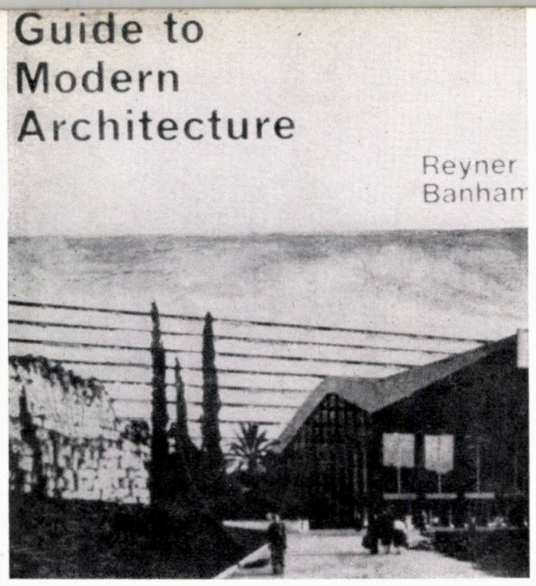

Reyner Banham
GUIDE TO MODERN ARCHITECTURE
Ghid al arhitecturii moderne
New York, D. Van Nostrand Company, Inc. [1962]
159 p., 160 ilustrații

Lucrarea este o încercare de a-l conduce pe cititor prin lumea realizărilor arhitecturii contemporane, lucru devenit necesar astăzi cînd problemele s-au înmulțit și diversificat uimitor.

Introducerea menționează poziția autorului — uneori subiectivă — în selecționarea exemplarelor ; sînt opere de arhitectură care l-au impresionat direct și vom întîlni astfel, pe lîngă exemple devenite clasice (ale lui F. Lloyd Wright, L. Kahn, Le Corbusier, Mies van der Rohe, Gropius etc.), și lucrări mai puțin cunoscute și discutate, ale lui Denys Lasdun, Egon Eiermann, Luigi Moretti, Murphy, Mackey etc. O poziție mai subiectivă în aprecierea operelor de arhitectură — ca în cazul de față — are avantajul contactului mai spontan și mai direct cu cititorul, dar are și dezavantajul unor judecăți de valoare uneori discutabile.

Autorul analizează succint la începutul lucrării noțiunile de bază pentru înțelegerea fenomenului arhitectural : modern, funcțiune, formă, structură, spațiu. Faptul că putem vorbi de arhitectura contemporană ajunsă la un oarecare grad de maturitate schimbă fundamental noțiunea de modern, în înțelesul obișnuit al cuvîntului, adică ceva la modă, construit recent. Dacă în pictură, de exemplu, granița dintre nou și vechi este recunoscută a fi impresionismul (1870), în arhitectură fenomenul se petrece ceva mai tîrziu, o dată cu apariția așa-zisei « Artă nouă » (Art nouveau) în jurul anului 1900. Unul dintre exemplele interesante ale epocii, școala de arte din Glasgow (arh. Rennie Mackintosh, 1900), cuprinde în esență elementele stilului : materiale clasice, decorație de inspirație anterioară, sistemul constructiv acuzat cu sinceritate uneori brutală. Este de asemenea subliniată importanța lui Peter Behrens, maestrul la care au lucrat Gropius, Mies van der Rohe, Le Corbusier (în jurul anului 1910) și de la care a pornit ideea arhitectului proiectant universal (de la industrie la grafica de carte și prototipuri pentru obiecte de larg consum). Apariția lui Frank Lloyd Wright, studiile lui Herman Muthesius, CIAM (congresele internaționale de arhitectură modernă), Bauhausul sînt consemnate ca momente esențiale în formarea elementelor arhitecturii moderne și care se cristalizează în « epoca eroică » a anilor 1910—1930, pentru a se extinde apoi în toată lumea.

Analizînd opera lui Le Corbusier, Banham arată că ceea ce dorește să spună Le Corbusier este de fapt că marile stiluri ale trecutului au fost egale tehnicilor contemporane respective și că doar în momentul cînd va exista o corespondență deplină între arhitectura și tehnica modernă, vom putea făuri un stil a cărui valoare va fi echivalentă cu aceea a perioadei Partenonului clasic. Justificarea istorică a arhitecturii moderne — conchide autorul — este aceea că metodele și materialele pentru realizarea sintezei arhitecturale sînt noi, diferite de cele ale altor perioade istorice, specifice condițiilor sociale și economice ale timpului nostru.

Capitolul despre funcțiune este o ilustrare a părerilor lui Theo van Doesburg, artist și arhitect olandez de avangardă : noua arhitectură este funcțională, dezvoltată dintr-o corectă evidențiere a cerințelor practice. Enunțare lapidară, atotcuprinzătoare, care a suferit multe răstălmăciri și exagerări. De exemplu, formula foarte cunoscută « casa — mașină de locuit » — noțiune care, interpretată rigid sau tendențios, capătă cu totul alte sensuri decît cele reale și pe care Banham le subliniază cu fermitate : funcționalitate pentru a corespunde nevoilor reale și ieftinătate pentru a fi la îndemîna oricui prin standardizare, o bună echipare tehnică și o întreținere ușoară. Problemele legate de funcționalitate se bazează de fapt pe ceea ce enunța cunoscutul teoretician Laszlo Moholy Nagy : « *Omul și nu obiectul produs este scopul final* » și « *. . . biologicul, călăuză în toate* ». Această frază este cheia înțelegerii poziției contemporane în legătură cu funcțiunea.

În ceea ce privește forma, părerile și pozițiile sînt atît de diferite încît pînă și în lucrările acelorași maeștri găsim rezolvări uneori contradictorii. « *. . . a inventa și crea forme care să simbolizeze epoca noastră* » — Gropius și « *Refuzăm să recunoaștem problemele formei* » — Mies van der Rohe, sînt păreri care subliniază confuzia. Începînd cu lucrarea lui Adolf Loos din 1908 « *Ornament și crimă* », scrisă de pe poziții radicale și ca o reacție împotriva abuzului prostului gust al epocii anterioare, trecînd prin neoclasicismul lui Perret și Behrens, se ajunge la « stilul internațional » care a dat o serie de opere remarcabile între anii 1926—1946. De la această dată, asistăm la o diversificare pronunțată a arhitecturii contemporane, în funcție de posibilitățile materiale, de anumite tradiții, de personalitatea creatorilor etc. Autorul ia poziție hotărîtă împotriva unor experiențe pseudo-moderne care au apărut în ultima vreme sub forma neoclasicismului, neogoticului etc.

Construcția modernă și acuzarea sistemului constructiv par să fie o trăsătură comună, des întîlnită astăzi, cînd de multe ori mari constructori (Candela Torroja, Nervi, Fuller, Otto Frei) au un rol important în făurirea unei imagini arhitecturale contemporane.

Ceea ce deosebește profund arhitectura modernă de celelalte epoci este spațiul și măiestria în manipularea conștientă, cu efecte din ce în ce mai reușite, a acestui atribut fundamental al arhitecturii. Spațiul modern este conceput ca o corespondență dinamică între obiect și spectator, element nou în definirea spațiului arhitectural modern. Stăpînirea spațiului reprezintă de fapt piatra de încercare a unei arhitecturi și cea a epocii noastre a intrat în această fază.

Arh. SIMON JULMAN

Peter Blake
MIES VAN DER ROHE
Architecture and Structure
Arhitectură și structură
Harmondsworth, Penguin Books 1963
124 p., 51 ilustrații (Pelican Books, A 606)

Într-un spațiu relativ restrîns, Peter Blake, cunoscut pentru numeroasele sale contribuții de critică arhitecturală în presa de specialitate din S.U.A. și Europa, a reușit să prezinte opera, concepțiile și personalitatea lui Mies van der Rohe, unul dintre cei mai de seamă arhitecți ai secolului nostru.

Lectura acestui mic volum oferă cititorului posibilitatea de a pătrunde, într-o măsură, gîndirea acestui mare taciturn, fost ucenic zidar și devenit unul din deschizătorii de drumuri ai arhitecturii moderne, al cărei parcurs este jalonat — începînd din al doilea deceniu al secolului și pînă în prezent — cu creațiile sale. Cu ajutorul textului lui Blake, cunoscutul aforism miesian « *mai puțin înseamnă mai mult* » își capătă semnificația de cheie a operei marelui arhitect, operă care reprezintă — de-a lungul mai multor zeci de ani — rezultatul unui proces de rafinare, de distilare a principiului estetic după care « *frumosul este splendoarea adevărului* ». lar pentru Mies van der Rohe adevărul este acela care decurge cu claritate rațională din proprietățile materialelor de bază ale tehnologiei moderne : oțelul, betonul, sticla, puse în valoare deplină în structurile sale — « *piele și oase* », cum le denumește el.

Cu toată admirația pentru autorul Casei Farnsworth, a blocurilor-turn de pe Lakeshore Drive din Chicago, a zgîrie-norului Seagram din New York, a monumentului construit în 1926 în amintirea lui Karl Liebknecht și a Rozei Luxemburg la Berlin, admirație ce străbate volumul ca un fir roșu, lucrarea nu este totuși o apologie lipsită de spirit critic. Într-adevăr, autorul nu se ferește să arate și lipsurile funcționale ale unora dintre cele mai reușite — din punct de vedere estetic — realizări ale lui Ludvig Mies van der Rohe, ca de exemplu în cazul clădirii care adăpostește școala de arhitectură a Institutului de Tehnologie din Illinois.

Monografia lui Peter Blake este un aport la completarea puținelor lucrări despre Mies van der Rohe și la înțelegerea semnificației pentru arhitectura modernă a limbajului arhitectural creat de acesta.

R. V.

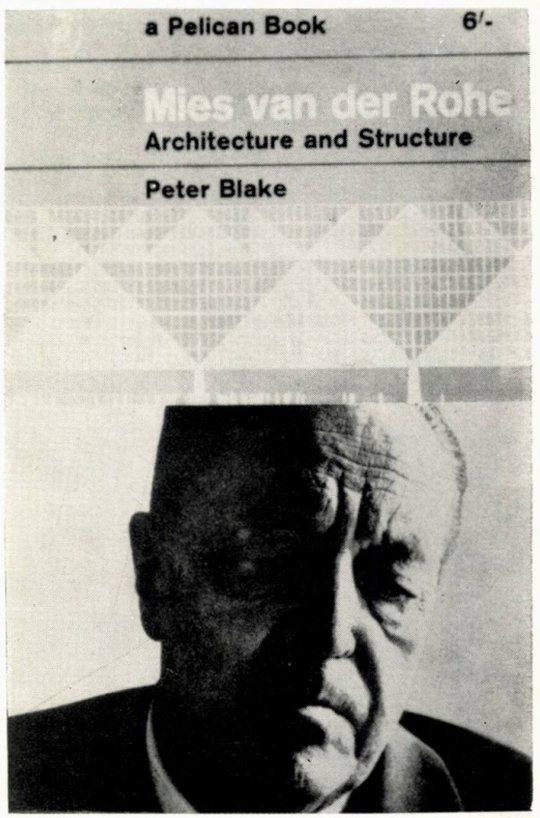

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS CSOPORT
1883

1775

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE DE TIP BC-3 ŞI BC-5

Servind :

— La introducerea şi extragerea stîlpilor şi a celorlalte elemente asemănătoare de construcţii, larg folosite în lucrările de construcţii de clădiri şi poduri.

— La demontarea zidurilor despărţitoare de producţie a gropilor de fundaţie.

— La extragerea şi introducerea ţevilor în terenuri umede şi nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt cu propulsie electrică.

Diferenţa între cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce măreşte parametrele tehnice şi hotărăşte cît va fi de adîncă introducerea în pămînt.

POLIMEX

Exportator exclusiv

P O L I M E X

Societate poloneză de export şi import de maşini

Varşovia Czackiego 7/9

Telegraf: POLIMEX, WARSZAWA

Pentru orice informaţie tehnică, a se adresa Biroului Consilierului Comercial al Poloniei

Bucureşti

Bd. Aviatorilor 24

LEI 15

40538

E 1689

arhitectura RPR

6
1964

8

37

14

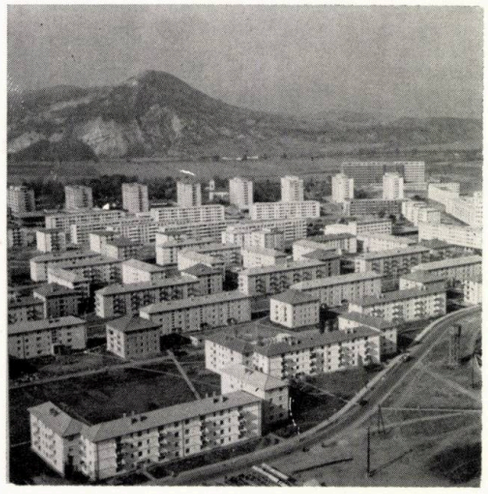

42

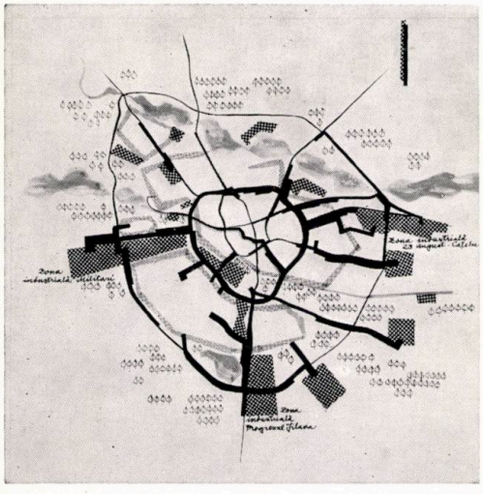

22

46

28

52

SUMMARY

TOWN PLANNING

Prof. arch. Gustav Gusti — FUNDAMENTAL THESES AND TASKS FOR OUR CONTEMPORARY TOWN PLANNING (p. 2). The article "*Fundamental theses and tasks for our contemporary town planning*", published in this issue of our review, deals with certain achievements in the domain of town planning in Rumania, and mentions briefly a series of important problems that have to be solved in the years ahead by Rumanian architects, in accordance with the provisions for architecture of the long-term development plan of our national economy.

This material is divided into 16 chapters that establish from the very beginning that the fundamental task of the architectural and town planning activity is the necessity of determining the directions and stages, methodology and adequate solutions that will enable the town planning architects to carry out the part of the long-term plan that incumbs to them.

In the second chapter, the author writes about the necessity of correlating the activity of the complex systematizating of the territory (considered as physical planning) with the planning of the national economy, taking into account social and economic, technical, scientific and cultural-artistic progress. These reorganization activities of the territory, that will secure a qualitative transformation of the natural environment and a full and rational turning to account of the built stock already in existence, will have to be comprised in the process of planned distribution of the productive forces on the Rumanian territory and to correspond with the planned development of the technical and material basis of socialist organization. It is only thus that the town planning provisions will be materialized and the built stock will be satisfactorily achieved for all the Rumanian people.

The third chapter considers the necessity of studying the previsions for the development of each settlement in a harmonious interconditioning with the complex development of the whole network of settlements.

The following two chapters (IV and V) examine the problem of establishing the features proper to a socialist town, aswell as the special features of each settlement separately. These national and local features together with those specific to the socialist order should be considered in a unitary system in the configuration of each settlement.

Chapter VI deals with the solution of contradictions manifested between the somewhat static form of organization of the territory (structure and equipment of the built environment) and the thematic contents of the phenomenon (functions and new social requirements) in continuous growth and transformation.

As regards the thematic contents of the urban phenomenon, the author emphasizes two distinct phases of its development: the phase of quantitative accumulation and the phase of qualitative transformation (chapt. VII). One of the tasks incumbing to the town planner is to establish the methodology of determination of the thematic contents of each town, and therefore, to suggest the forms of mastering the process of quantitative growth, within the pre-established limits, and its submission in view of a qualitative transformation, so as to foresee the direction and measures to be taken.

The analysis of the development of the urban phenomenon components — size, structure, equipment, aspect — is made per distinct phases (chapters VIII—XII), showing also the tasks deriving for the town planners in solving them satisfactorily (chapt. XIII), considering them in their dialectical unity.

In the last three chapters, the author discusses the necessity of putting up-to-date the contents and manner of drawing up the town planning schemes (chapt. XIV), the necessity of training a specialized professional staff in the domain of the complex systematizing of the territory (chapt. XV), of the necessity of a theoretic basis for the practical activities of the complex systematization of the territory (chapt. XVI).

Prof. arch. Horia Maicu — TOWN PLANNING PROBLEMS OF THE COUNTRY'S CAPITAL CITY (p. 8). After giving a brief history of the development of the city of Bucharest up to 1944, the author emphasizes the difficult task that incumbed after this period to the town planners in systematizing a city bearing the imprint of the capitalist system. After 1944, owing to the social-economic and cultural-artistic upsurge, the capital of Rumania was transformed into an up-to-date city with a complex life: numerous plants and factories were built, as well as large housing ensembles, health unities, commercial and cultural endowments, etc.

During the last few years, a complex scheme was elaborated in view of drawing up the general systematizing plan of the city of Bucharest. This plan reflects the prospects of development embodied in the Directives of the Third Congress of the Rumanian Workers' Party, the concern to secure the best living conditions for the inhabitants, as well as the continuous care for the development of architectural and urbanistic creations.

The principles for the systematizing of the capital of Rumania were established on a scientific basis, taking into account the increasing requirements of the population, arising from a complex living at a high level corresponding to the socialist system.

The article sets forth certain principles that aimed at the realization of a well knit together territory adequate for a representative up-to-date capital city by realizing structural units with large housing ensembles, by a judicious distribution of the main centres of interest and a harmonious, functional and aesthetic distribution of same, as well as by the reorganization of the existing street structure.

Arch. Traian Stănescu — NEW HOUSING ENSEMBLES OF THE CAPITAL (p. 14). This article represents an analysis of the "housing ensemble" as the principal component of the built environment.

When presenting the ensembles built during the first stage of post-war construction drive (1949—1956) such as the ensemble of the Boulevard Bucureştii Noi or that of Vatra Luminoasă, and the districts of Floreasca and Cățelu, the author points out both the qualities and the shortcomings in their architectural and planning conception.

Turning to a new stage (1956) in the building of large housing ensembles in Bucharest, the author emphasizes the guiding idea expressed by the planners, i.e. the future development of the city based on the draft of a new systematizing out-line. This sketch shows the natural directions of development of the territory within which complex structural units will be formed, living their own life and satisfying the functional and aesthetical requirements of an estimated population of 1,700,000.

From this point of view, the housing ensembles built during the new stage have a much improved quality expressing the attention paid to the new aspect of the built environment, the importance given to the connection between the dwelling constructions and their endowments, as well as to the green spaces and their distribution, etc. The author illustrates this statement by examples, such as the great ensemble of the Balta Albă district, that of Drumul Taberii, the ensemble of the Jiu district or that on the Olteniţa highway.

With regard to these considerations, the author sketches out in conclusion the main ways that should be followed so that the problems of designing of housing ensembles during the new stage be clarified: the endeavour to elaborate adequate solutions in the architectural variety so as to give it the specific Rumanian stamp characteristic to our people; the avoidance of the danger of monotony by a varied range of types of construction; the working out of light prefabricated elements with multiple assembling posibilities, a clear and rational building technique, etc.

Prof. arch. Ladislau Adler, arch. Traian Vlăduţ — THE PROBLEM OF LOCATION OF INDUSTRIES AND THE SYSTEMATIZING OUTLINE DRAFT OF BUCHAREST (p. 22). The authors consider the existence of industry on the city's territory as a necessity and that industry can bring a most appreciated architectural element to the urban structural variety. Therefore, the planners of the new systematizing outline draft of the city of Bucharest have secured a judicious location of industry, with enterprises grouped in zones combining the latter's growing requirements with those of the city, so that the residential and industrial zones should form a whole and unseparable unit.

The authors of the article observe, however, that in the new systematizing outline draft the growth of the industrial territory and consequently that of the respective personnel seems to be unjustified, as modern principles on which the planning of industries is based, such as: amalgamation, mechanization and automation, the diminishing of inside circulation, etc., entail a considerable shortening of the industrial territory and consequently that of the number of workers in proportion to the unit of product. Likewise, the distribution of the industrial territory in the new systematizing outline draft of the city of Bucharest raises other problems such as: concern for driving out from the residential area of the city also non-noxious industrial enterprises results in greater distances between the industrial and residential zone, in the increase of public transport facilities, in the lengthening of the utilities network system, etc.

Further, in the article are analysed various city zones in their actual and prospective position, according to the provisions of the systematizing outline draft.

The article ends with a series of conclusions concerning the sketching and systematizing of industrial zones. The authors believe that these conclusions lead to principles specific to the concrete conditions and direction of evolution given by the Party and State leadership of the Rumanian People's Republic.

Arch. Vasile Simion — FROM THE TOWN PLANNING ACTIVITY OF THE D.S.A.P.C. — CONSTANTZA (p. 28). From the main planning works for the Dobrudgea Region lately elaborated by the Department of Planning, Architecture and Construction Design of the town of Constantza, the following ought to be mentioned: studies of territorial planning; studies for planning of the principal towns of the region; planning details for housing ensembles, endowments, and central zones in the towns of the region; planning of rural and civic centres.

The following achievements are described in this article: the draft for the planning of the town of Constantza and planning details of the zone of the Boulevard Tomis in Constantza — Ist and IInd stage; the planning draft for the town of Tulcea and the planning details of the central zone of the town; the planning draft for the town of Mangalia.

The collectives of planners took into account the specific features of these three localities and endeavoured to secure, by means of the planning drafts, a harmonious development of their different functions. Constantza, a maritime port, the capital town of the region, playing an important role in the economy and culture of Rumania, has also the function of a touristic-balneary centre and that of co-ordinating the complex of balneary stations of the Black Sea coast. Tulcea, district capital, represents the main cultural and administrative centre of the Northern Dobrudgea region. At the same time, Tulcea is an industrial centre, a fluvial harbour and important junction of road, railway, fluvial-maritime and air means of communication. The planning draft of the town of Mangalia had in view its further development as a bathing and health resort, a centre of agrozootechnical and agro-industrial production, a harbour as well as a tourist and archeological point of interest.

Arch. Eusebie Latiş — ASPECTS OF THE TOWN PLANNING ACTIVITY IN THE SUCEAVA REGION (p. 37). The town of Suceava — ancient capital of Moldavia — greatly developed during the years of the people's power. It is the capital of the region of the same name and ranks high among the towns of Rumania from the point of view of the rhythm of investment achievements.

The planning workshop of the Suceava Department of Planning, Architecture and Construction Design has elaborated numerous planning drafts and technical-economical studies regarding the planning of towns, workers'centres and certain rural centres of the region: Suceava, Botoşani, Rădăuţi, Cîmpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra and others. Starting from the existing conditions and analysing the long-term development datas for each locality, the most flexible solutions in time and space (division into zones, traffic, urban equipment, etc.) were kept in view.

In this article, the author describes some of the works effected: the planning details of the Suceava centre Number 1; the "Ana Ipătescu" housing ensemble and that of the Arini zone of Suceava; the planning detail of the Ostra workers' centre; the planning draft for the town of Rădăuţi.

Arch. Nona Florescu — THE CREATION AND DEVELOPMENT OF A NEW TOWN — ONEŞTI (p. 42). A brief account of the planning and achievement stage of this socialist town built during the years of people's power is given in this article.

At the basis of the choice made for the location of the industrial petro-chemical complex of Oneşti-Borzeşti and implicitly that of the town of Oneşti, stood number of criteria such as: the existence of certain specific natural resources in this zone; the weak agricultural productivity of the respective territory; the planned political and economical measures would contribute to a well-balanced development of the region.

The location of the town of Oneşti in respect of industry was chosen taking into account the principles dictated by its functions, the transport and sanitary distances (from industry), the possibilities offered by the relief, microclimate etc.

The evolution of the planning solutions for Oneşti was influenced by the profile of industry, the evolution of the economic parameters of planning, the evolution of the planning and achievement conceptions of the detail elements that go in the making of a town, etc.

Eng. Nicolae Mărgărit, arch. Radu Gherghel — THE STRUCTURE OF TRAFFIC SYSTEMS IN TOWNS AND THE TOWN PLANNING ACTIVITY (p. 46). The characteristic urban phenomenon of our epoch, with its logic consequence of the agglomeration of a more and more numerous population in towns has caused a "struggle" between the complex and intensified traffic in town and the old structure of the street network. Such a state of affairs imposed new regulations and certain co-ordinating methods — the separation of pedestrian traffic from that of vehicles, alternative crossing at crossroads, as well as the segregation of transport means in certain zones, and so on.

These measures have imposed, first of all, the creation of high capacity thoroughfares, in a well knit unitary system, the compulsory solution of large crossroads with ebbing traffic, creation of public transport means.

However, the construction of such an advanced system of thoroughfares brought about the disintegration of the old town structure into a multitude of "islands" whose existence must be saved in view of preserving the organic unity of the town.

The task of town planning consists precisely in re-establishing the functional equilibrium, in fighting for the rescue of these urban "islands" that are broken up by the appearance of the new thoroughfares, in finding the necessary means to annihilate the specific noxious emanations caused by the intense traffic, and above all, in making, by means of the urban renewal plans previsions aimed at saving the town as a unitary organism, in protecting the population from complex prejudices that could arise in its activity and existence from the turmoil of contemporary city life.

A series of measures and achievements of these last years proved that the town planners took into account these desiderata by creating new ensembles in depth and by endowing them with all necessary equipments, avoiding thus "loans" from the other side of the thoroughfare. Similarly attention given to the new alignment of streets and thoroughfares, as well as to reconsidering some provisions of the planning drafts in respect of the long-term intensive traffic, will offer a better solution of the problem in the future.

NEW ACHIEVEMENTS (p. 52). Under this title, closing the section on Town Planning, are given some photographs of new constructions lately erected in Rumania.

NEWS FROM ABROAD

Under this heading two notes deal with the opinions of a number of specialists concerning the construction of high rise and tower buildings as expressed in articles published in the "Deutsche Architektur" and "Deutsche Bauzeitschrift" journals.

The full text of the "*International Charter for the preservation and restoring of monuments*", drafted and approved by the second International Congress of Architects and historical monuments technical experts that took place in Venice between the 25th and 31st May, 1964.

BOOK REVIEWS — BIBLIOGRAPHY

Of the books recently received the following are reviewed: "*The elliptical and hyperbolic paraboloid in constructions*" by Academician Eng. A. Beleş and Eng. Mircea Soare, published by the Publishing House of the Academy of the R.P.R., and "*The Highway and the City*" by Lewis Mumford, published by Harcourt, Brace & World Inc. of New York.

CHRONICLES

As usually, the review gives under this heading news from the activity of the Union of Architects of the Rumanian People's Republic for the months of October, November, and December, 1964.

SOMMAIRE

URBANISME

Prof. Gustav Gusti, architecte — THÈSES ET TÂCHES FONDAMENTALES DE NOTRE URBANISME CONTEMPORAIN (page 2). Ce numéro de notre revue s'occupe de plusieurs réalisations obtenues en Roumanie dans le domaine de l'urbanisme ; ainsi l'article intitulé « THÈSES ET TÂCHES FONDAMENTALES DE NOTRE URBANISME CONTEMPORAIN » atteint brièvement une série d'importants problèmes à résoudre prochainement par les architectes roumains, conformément aux prévisions pour l'architecture, du plan de développement en perspective de l'économie nationale.

Divisé en 16 chapitres, l'article débute par indiquer comme tâche fondamentale de toute activité architecturale-urbanistique la nécessité d'établir les directions et les étapes à suivre, les méthodologies et les solutions adéquates, qui permettront aux architectes-urbanistes d'accomplir la part qui leur revient du programme de perspective.

Dans le second chapitre, l'auteur parle de la nécessité de corréler l'œuvre d'aménagement complexe du territoire (considérée en tant que planification physique) avec la planification de l'économie nationale, en tenant compte du progrès social et économique, technique, scientifique et culturel-artistique. Ces actions de réorganisation du territoire qui assureront une transformation qualitative du milieu naturel et une totale et rationnelle valorification du fonds de constructions actuel, seront intégrées dans le processus de répartition planifiée des forces de production sur le territoire du pays et concourront à l'essor planifié de la base technico-matérielle du régime socialiste. Ce n'est que de cette manière que les prévisions urbanistiques prendront vie, et la realisation du cadre construit pourra répondre d'une façon satisfaisante aux exigences de confort du peuple roumain tout entier.

Le IIIe chapitre de l'article s'occupe de la nécessité d'étudier les prévisions touchant le développement de chaque localité, dans un interconditionnement qui soit en harmonie avec l'essor complexe de tout le réseau urbain.

Le problème de la détermination des traits propres à la ville socialiste et des caractéristiques de chaque localité prise à part fait l'objet des deux chapitres suivants (IV et V). Ces caractéristiques (nationales et locales) — ainsi que celles de type socialiste — devront former un système unitaire pour la configuration de chaque agglomération.

Le chapitre VI se réfère à la solution apportée aux contradictions manifestées entre la forme organisatrice du territoire (structure et équipement du cadre construit) relativement statique et le contenu thématique du phénomène (nouvelles fonctions et nécessités sociales) en continuel accroissement et transformation.

Pour ce qui est du contenu thématique du phénomène urbain, l'auteur y remarque deux phases de développement distinctes : l'une d'accumulation quantitative, l'autre de transformation qualitative (chap. VII). Une des tâches qui incombe à l'urbaniste est l'établissement de la méthodologie de détermination du contenu thématique de chaque ville et, par conséquent, de proposer les formes pouvant maîtriser le processus d'accroissement quantitatif, dans le cadre des limites établies à l'avance et de le soumettre en vue d'une transformation qualitative, afin de prévoir la ligne à suivre et les mesures à prendre.

L'analyse du développement des composants du phénomène urbain — grandeur, structure, équipement, aspect — est faite par étapes distinctes (chapitres VIII—XII) en indiquant en même temps les tâches qui reviennent aux urbanistes et en les considérant selon leur unité dialectique, afin de les résoudre favorablement (chapitre XIII).

En conclusion, l'auteur s'occupe, dans les trois derniers chapitres, de la nécessité de réactualiser le contenu et le mode de rédaction des plans d'aménagement urbain (chapitre XIV), de la nécessité de préparer des cadres de spécialistes de l'aménagement complexe du territoire (chapitre XV), de jeter les bases théoriques de l'activité pratique de la systématisation complexe du territoire (chapitre XVI).

Prof. Horia Maico, architecte — PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DE LA CAPITALE (page 8). Faisant un bref exposé du développement de la ville de Bucarest jusqu'en 1944, l'auteur fait ressortir la lourde tâche qui fut celle des architectes urbanistes dans l'aménagement d'une ville portant l'empreinte du régime capitaliste. Après 1944, grâce à l'essor socio-économique et artistico-culturel, la capitale de la Roumanie s'est transformée en une ville moderne, à la vie complexe : maintes usines et fabriques nouvelles y ont été érigées, ainsi que de grands ensembles d'habitations, des unités sanitaires, des constructions culturelles, des commerces, etc etc.

Ces dernières années, on a élaboré un projet complexe pour l'esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest. Ce projet reflète les perspectives d'essor prévues par les Directives du IIIe Congrès du Parti Ouvrier Roumain, le souci d'assurer aux habitants des conditions de vie optima et de développer la création architecturale et urbanistique.

Les principes sur lesquels repose l'aménagement de la capitale de la Roumanie ont été établis sur des bases scientifiques, compte tenu des besoins croissants de la population, besoins issus d'une existence complexe au standing élevé, conforme au régime socialiste.

Sont énoncés dans l'article, certains principes qui ont eu pour but d'obtenir un territoire bien soudé, adéquat à une capitale moderne et représentative, par la réalisation d'unités structurales comprenant de grands ensembles d'habitations, par une judicieuse répartition des centres d'intérêt et leur distribution harmonieuse, fonctionnelle et esthétique, ainsi que par le réaménagement de la structure existante de la voirie.

Traian Stănesco, architecte — NOUVEAUX ENSEMBLES DE LOGEMENTS À BUCAREST (page 14). L'article constitue une analyse de « l'ensemble d'habitation » en tant que principal composant de l'espace construit.

En présentant les ensembles d'habitations construits lors de la première étape (de 1949 à 1956) tels ceux de Bucureştii Noi et de Vatra Luminoasă, les quartiers Floreasca et Cățelu, l'auteur en souligne les qualités aussi bien que les défauts de la conception architecturale et urbanistique.

Passant à une nouvelle étape (1956) de construction des grands ensembles de logements de la capitale, l'auteur remarque l'idée poursuivie par les projeteurs — celle de l'essor futur de Bucarest basé sur le plan de la nouvelle esquisse d'aménagement.

Cette esquisse indique les directions naturelles de développement du territoire suivant lesquelles se formeront des unités structurales complexes qui y auront leur propre existence et satisferont aux besoins d'ordre fonctionnel et esthétique d'une population présumée d'atteindre 1.700.000 habitants.

Á ces points de vue, les ensembles d'habitations construits pendant la nouvelle étape présentent, en général, un surcroît de qualité et témoignent de l'attention prêtée au nouvel aspect du cadre construit, à l'importance accordée au rapport existant entre les constructions de logements et leurs équipements culturels et commerciaux, ainsi qu'aux espaces verts et à leur dosage. L'auteur illustre cette constatation par les exemples suivants : les grands ensembles du quartier Balta Albă, de Drumul Taberei, du quartier du Jiu ou de celui de la chaussée Olteniţa.

En regard de ces considérations, l'auteur de l'article trace pour conclure, les principales voies à suivre pour aboutir, lors de la nouvelle étape, à une clarification des problèmes d'élaboration des ensembles de logement : s'efforcer d'apporter des solutions originales à la variété des œuvres architecturales pour que celles-ci portent l'empreinte spécifiquement roumaine, caractéristique à notre peuple ; éviter le danger que présente la monotonie, en adoptant une gamme variée de types de construction ; réaliser des éléments préfabriqués légers et aux multiples possibilités d'assemblage, une technique constructive claire et rationnelle, etc. etc.

Prof. Ladislau Adler, architecte, Traian Vlăduţ, architecte — PROBLÈME DE L'IMPLANTATION DES INDUSTRIES ET ESQUISSE DE L'AMÉNAGEMENT DE BUCAREST (page 22). Estimant que la présence de l'industrie sur le territoire d'une ville représente une nécessité et qu'elle peut former un élément architectural de valeur par l'apport qu'elle offre à la diversité de la composition, les auteurs montrent que les projeteurs de la nouvelle esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest ont su trouver une judicieuse implantation pour l'industrie, en groupant en zones des entreprises qui puissent allier leurs besoins croissants à ceux de la ville, de manière que la zone de l'habitation et celle de l'industrie ne forment qu'un tout, unique et indivisible.

Cependant — font remarquer les auteurs de l'article — ce qui ne paraît point justifié dans la nouvelle esquisse d'aménagement, c'est l'accroissement du territoire industriel de la ville et, par conséquent, celui du pourcentage des salariés, puisque les principes modernes sur lesquels repose l'élaboration des projets des industries : la fusion, la mécanisation et l'automation, la réduction du trafic intérieur etc., ont pour effet d'amoindrir sensiblement le territoire industriel et d'abais-

ser le nombre des ouvriers par rapport à l'unité de produit. La répartition du territoire industriel de la nouvelle esquisse d'aménagement de Bucarest soulève encore d'autres problèmes: le fait de bannir aussi les industries non nocives de la zone habitable de la ville a pour effet d'accroître la distance entre les zones de l'habitation et celles de l'industrie, d'augmenter le nombre des moyens de transport en commun, d'allonger le réseau d'équipement édilitaire, etc.

Sont analysés plus loin dans l'article, différentes zones industrielles de la ville à l'état actuel et en perspective, conformément aux prévisions de l'esquisse d'aménagement.

Une série de conclusions clôt l'article, touchant la conception et l'aménagement des zones industrielles, conclusions qui aboutissent — affirment les auteurs — aux principes propres aux conditions concrètes et au sens de l'évolution tracés par le parti et le gouvernement de la République Populaire Roumaine.

Vasile Simion, architecte — SUR L'ACTIVITÉ DE SYSTÉMATISATION DE D.S.A.P.C.-CONSTANTZA (page 28). Parmi les principaux travaux d'aménagement de la région de Dobroudja, élaborés récemment par la Direction de systématisation, d'architecture et d'élaboration des projets de Constantza, on compte notamment des études d'aménagement du territoire, l'aménagement des principales villes de la région, des détails de systématisation d'ensembles de logements, d'équipements socio-culturels et de zones centrales des villes de la région, l'aménagement des villages et des centres urbains.

Plusieurs de ces travaux sont présentés ici, tels l'esquisse de systématisation de Constantza et le détail d'aménagement de la zone du boulevard Tomis, à Constantza — Ie et IIe étapes; l'esquisse d'aménagement de la ville de Tulcea et le détail de systématisation de sa zone centrale; l'esquisse d'aménagement de la ville de Mangalia.

Les équipes d'architectes ont tenu compte, lors de la préparation des travaux, du côté spécifique de ces trois localités et ils ont cherché, par les plans de systématisation, à assurer le développement harmonieux de leurs différentes fonctions. Constantza, port et ville résidentielle de la région, d'une grande importance économique et culturelle en Roumanie, est en même temps un centre touristique et balnéaire qui coordonne le complexe des stations climatiques du littoral de la Mer Noire. Tulcea, résidence de district, constitue le principal centre administratif et culturel du nord de la Dobroudja. Tulcea est aussi un centre industriel, un port fluvial et un important nœud de communications routières, ferroviaires, fluviales, maritimes et aériennes. L'esquisse d'aménagement de Mangalia a eu pour but de développer cette ville en tant que station balnéo-climatique et centre sanatorial, comme centre de production agro-zootechnique et agro-industriel, port et centre de tourisme d'intérêt archéologique.

Eusebie Latiş, architecte — ASPECTS DU TRAVAIL D'AMÉNAGEMENT DE LA RÉGION DE SUCEAVA (page 37). Ancienne capitale de Moldavie, la ville de Suceava a pris un remarquable essor pendant les années du pouvoir populaire. Ville résidentielle de la région qui porte le même nom, Suceava compte parmi les premières villes de Roumanie pour ce qui est de la cadence de réalisation des investissements.

L'atelier de systématisation de la Direction de systématisation, d'architecture et d'élaboration des projets de constructions de Suceava a préparé maintes esquisses et nombre d'études technico-économiques pour des villes, des centres ouvriers et des communes de la région, notamment pour Suceava, Botoşani, Rădăuţi, Cîmpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra et autres. À partir des conditions existantes et en analysant les perspectives ouvertes à chacune des localités, on a cherché à adopter des solutions aussi souples que possible dans le temps et dans l'espace (zonification, trafic, équipement édilitaire et ainsi de suite).

L'auteur présente plusieurs travaux exécutés, tels le détail d'aménagement du centre I de Suceava; l'ensemble d'habitations « Ana Ipătescu » et celui de la zone Arini, à Suceava; le détail d'aménagement du centre ouvrier d'Ostra; l'esquisse d'aménagement de la ville de Rădăuţi.

Nona Floresco, architecte — CRÉATION ET DÉVELOPPEMENT D'UNE VILLE NOUVELLE — ONEŞTI (page 42). Sont brièvement présentées dans cet article les étapes de l'élaboration des plans et de la réalisation de cette ville socialiste, construite sous le régime du pouvoir populaire.

Pour opérer le choix de l'emplacement du complexe industriel de pétroléochimie Oneşti-Borzeşti et, implicitement, de la ville d'Oneşti, il a fallu tenir compte entre autres, d'une série de critères, tels l'existence dans la zone de certaines ressources naturelles spécifiques, le faible rendement agricole du territoire en question, le fait d'être intégré dans un réseau de mesures planifiées, d'ordre politico-économique, qui contribuent à l'essor équilibré de la région.

On a choisi l'emplacement de la ville d'Oneşti par rapport à l'industrie et en tenant compte des principes dictés par ses fonctions, par les distances nécessaires aux transports, par les fonctions sanitaires (liées à l'industrie), par les possibilités offertes par le relief, le climat, etc.

L'évolution des solutions urbanistiques de la ville a subi l'influence du profil de l'industrie, de l'évolution des paramètres de l'économie dans l'élaboration des projets, de l'évolution du concept d'élaboration et de réalisation des détails composant une ville etc.

Nicolae Mărgărit, ingénieur, Radu Gherghel, architecte — STRUCTURE DES SYSTÈMES DE TRAFIC DES VILLES ET L'AMÉNAGEMENT URBANISTIQUE (page 46). Le phénomène d'urbanisation propre à notre époque, avec la conséquence logique de l'agglomération d'une population toujours plus nombreuse, a donné lieu à un fort « combat » entre le trafic intense et complexe de la ville et la texture d'une voirie ancienne. Cet état de choses a imposé l'introduction d'une nouvelle règlementation et de moyens coordonnateurs, comme la séparation de la circulation des piétons de celle des véhicules, le passage alternatif aux carrefours, ainsi que la ségrégation, dans certaines zones, du trafic des moyens de transport et autres.

Ces mesures ont imposé en premier la création d'artères de grande capacité dans un système unitaire bien soudé, la solution obligatoire des flux pour les grandes intersections et la création de système de transport en commun.

La construction de ce système a cependant eu pour effet de disséminer le corps de l'ancienne ville en d'innombrables « îlots » dont l'existence doit être préservée pour conserver à la ville son unité organique.

L'aménagement urbanistique a justement pour tâche de rétablir l'équilibre fonctionnel, de lutter pour sauvegarder ces « îlots » urbains qui disparaissent lors de l'apparition des nouvelles artères, de trouver les moyens nécessaires pour annihiler les émanations nocives propres à un trafic intense et, surtout, de prévoir dans les plans d'aménagement, les mesures à prendre pour conserver la ville en tant qu'organisme unitaire, de protéger la population contre les préjudices causés par le tumulte de la vie citadine contemporaine qui peuvent porter atteinte à son activité et à son existence.

Une suite de mesures et de réalisations de la dernière heure prouvent que les architectes-urbanistes ont tenu compte de ces désidérata en créant de nouveaux ensembles en profondeur et en les dotant de tous les équipements nécessaires pour éviter les « emprunts » à faire sur d'autres portions de l'artère. De même, l'attention accordée à l'agencement des nouveaux alignements de rues et d'artères ainsi que le fait de réviser certaines prévisions des plans d'aménagement touchant le gros trafic en perspective, permettront d'apporter à l'avenir une meilleure solution à ce problème.

NOUVELLES RÉALISATIONS (page 52) — Clôturant la rubrique URBANISME, la revue présente sous ce titre, plusieurs images des nouvelles constructions élevées dernièrement en Roumanie.

DE L'ÉTRANGER

La rubrique comprend deux notes résumant les opinions de plusieurs spécialistes de la construction d'immeubles élevés et de blocs-tour, publiées dans des articles qui ont paru dans les revues « *Deutsche Architektur* » et « *Deutsche Bauzeitschrift* ».

De même, la rubrique publie le texte intégral de la « Charte internationale concernant la conservation et la restauration des monuments », rédigée et approuvée par le IIe Congrès international des architectes et techniciens des monuments historiques, tenu à Venise les 25—31 mai 1964.

COMPTE-RENDUS-BIBLIOGRAPHIE

La revue publie deux compte-rendus sur des ouvrages d'architecture récemment parvenus à la rédaction: « *Le paraboloïde éliptique et hyperbolique dans les constructions* », par l'académicien A. Beleş, ingénieur, et Mircea Soare, ingénieur paru aux Éditions de l'Académie de la R.P.R. et « *The highway and the city* », par Lewis Mumford, édité à New York, Harcourt, Brace and World inc.

CHRONIQUE

Ainsi que de coutume, cette rubrique de la revue fournit des renseignements sur l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. durant les mois d'octobre, de novembre et de décembre 1964.

INHALT

STÄDTEBAU

Prof. Arch. Gustav Gusti — THESEN UND HAUPTAUFGABEN UNSERES ZEITGENÖSSISCHEN STÄDTEBAUS (Seite 2).
Beim Einblick in dieses Heft unserer Zeitschrift, das sich mit einigen Realisierungen auf dem Gebiete des Städtebaus in der Rumänischen Volksrepublik beschäftigt, gewahren wir den Artikel „THESEN UND HAUPTAUFGABEN UNSERES ZEITGENÖSSISCHEN STÄDTEBAUS", der kurzgefaßt eine Reihe von wichtigen Problemen berührt, deren Lösung gemäß den für Architektur bestehenden Vorschriften des künftigen Entwicklungsplans der Volkswirtschaft den rumänischen Architekten obliegen wird.

Der aus 16 Kapiteln bestehende Artikel nennt von aller Anfang, als Hauptaufgabe der architektonisch- städtebaulichen Tätigkeit, die Notwendigkeit, die Richtungen und Etappen, die geeigneten Methodologien und Lösungen festzusetzen, die den Architekten für Städtebau behilflich sein werden, den ihnen aus dem Perspektivprogramm auferlegten Anteil zu verwirklichen.

Im zweiten Kapitel spricht der Verfasser über die Notwendigkeit der gegenseitigen Beziehung der komplexen Systematisierungstätigkeit des Territoriums (betrachtet als eine physische Planifizierung) mit der Planifizierung der Volkswirtschaft unter Berücksichtigung des sozialen und wirtschaftlichen, des technischen und wissenschaftlichen sowie kulturell-künstlerischen Fortschritts. Diese Reorganisierungsaktionen des Territoriums, die eine qualitative Umgestaltung des natürlichen Mediums und eine vollkommene und rationelle Auswertung des bestehenden Baufonds gewährleisten werden, werden in den planifizierten Aufteilungsprozeß der Produktionskräfte auf dem Territorium des Landes einbezogen und mit der planifizierten Entwicklung der technisch-materiellen Basis der sozialistischen Einrichtung übereinstimmen. Nur auf diese Weise werden die städtebaulichen Voraussichten konkretisiert werden, nur so wird der bauliche Rahmen zufriedenstellend für das ganze rumänische Volk realisiert werden können.

Das dritte Kapitel des Artikels behandelt die Notwendigkeit des Studiums der Voraussichten in bezug auf die Entwicklung jeder einzelnen Niederlassung im gegenseitigen Einklang mit der komplexen Entwicklung des gesamten Niederlassungsnetzes.

Das Problem der Bestimmung des der sozialistischen Stadt eigenen Gepräges wie auch der besonderen Eigenheiten jeder einzelnen Niederlassung, bildet Gegenstand der beiden folgenden Kapitel (IV und V). Diese Züge — nationale und lokale, zusammen mit jenen von sozialistischem Typus — müssen in der Konfiguration jeder einzelnen Niederlassung in einem einheitlichen System betrachtet werden.

Das sechste Kapitel bezieht sich auf die Lösung der Widersprüche, die sich kundgeben zwischen der relativ statischen organisatorischen Form des Territoriums (Struktur und Ausstattung des verbauten Mediums) und dem in stetem Wachsen und Umgestalten begriffenen thematischen Inhalt des Vorganges (neue soziale Funktionen und Notwendigkeiten).

Was den thematischen Inhalt des städtebaulichen Vorganges betrifft, vermerkt der Verfasser zwei unterschiedliche Phasen seiner Entwicklung: die Phase der quantitativen Anhäufung und die Phase der qualitativen Umgestaltung (Kap. VII). Eine der dem Städtebauer obliegenden Aufgaben ist die Festsetzung der Bestimmungsmethodologie des thematischen Inhalts jeder einzelnen Stadt und infolgedessen die Bewältigungsformen des quantitativen Steigerungsprozesses im Rahmen der vorbestimmten Grenzen vorzuschlagen und sein Prüfen im Hinblick auf eine qualitative Umgestaltung, um die Richtung und die zu ergreifenden Maßnahmen vorzusehen.

Die Entwicklungsanalyse der Komponenten des städtebaulichen Vorganges — Größe, Struktur, Ausstattung, Aussehen — ist in besonderen Phasen ausgeführt worden (Kapitel VIII—XII), und sind die auf die Städtebauer entfallenden Aufgaben unter Berücksichtigung ihrer dialektischen Einheit, zwecks erfolgreicher Lösung vermerkt (Kap. XIII).

Beim Abschluß des Artikels beschäftigt sich der Verfasser in den letzten drei Kapiteln mit der Notwendigkeit, den Inhalt und die Abfassungsart der städtebaulichen Systematisierungsprojekte (Kap. XIV) wiederaufzunehmen, Kader von Fachleuten auf dem Gebiete der vielfältigen Systematisierung des Territoriums (Kap. XV) vorzubereiten und mit der Notwendigkeit einer theoretischen Fundamentierung der vielfältigen praktischen Systematisierungstätigkeit des Territoriums (Kap. XVI).

Prof. Arch. Horia Maicu — SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME DER HAUPTSTADT (S. 8). Nach einem kurzen Überblick über die Entwicklung der Stadt Bukarest bis zum Jahre 1944, hebt der Verfasser die schwere Aufgabe hervor, die den Städtebauern nach diesem Datum durch die Systematisierung einer Stadt mit kapitalistischem Gepräge auferlegt wurde. Nach 1944 hat sich die Hauptstadt Rumäniens, dank des sozialökonomischen, kulturell-künstlerischen Aufschwungs in eine moderne Stadt mit vielfältigem Leben umgewandelt: es wurden gebaut zahlreiche Industrien und neue Fabriken, große Wohnblockensembles, sanitäre Einheiten, kulturelle Einrichtungen, Handelseinheiten usw. usw.

In den letzten Jahren wurde ein vielfältiges Projekt für den Entwurf des Gesamtsystematisierungsplans der Stadt Bukarest ausgearbeitet. Dieses Projekt spiegelt die in den Direktiven des III. Parteitages der Rumänischen Arbeiterpartei enthaltenen Entwicklungsperspektiven, die Sorge, den Bewohnern vortrefflichste Lebensbedingungen zu gewährleisten wie auch das Bestreben, die Entwicklung der architektonischen und städtebaulichen Schöpfungen zu heben.

Die Prinzipien für die Systematisierung der Hauptstadt der Rumänischen Volksrepublik wurden auf wissenschaftlichen Grundsätzen festgesetzt, im Hinblick auf die wachsenden Notwendigkeiten der Bevölkerung, die aus einer vielfältigen Existenz von hohem, der sozialistischen Gesellschaftsordnung entsprechendem Niveau hervorgegangen sind.

Der Artikel weist auf einige Prinzipien hin, die den Zweck verfolgten, durch Verwirklichung struktureller Einheiten mit großen Wohnblockanlagen, durch eine vernünftige Aufteilung der Interessenzentren und deren harmonische funktionell-ästhetische Verteilung sowie auch durch die Umgestaltung der vorhandenen Straßenstruktur, ein gut zusammenfassendes Territorium zu erhalten, das einer modernen, repräsentativen Hauptstadt entspricht.

Arch. Traian Stănescu — NEUE WOHNBLOCKANLAGEN IN DER HAUPTSTADT (S. 14). Dieser Artikel stellt eine Analyse der „Wohnblockanlage" als Hauptkomponente des baulichen Rahmens dar.

Der Verfasser weist auf die in einer ersten Etappe (1949—1956) errichteten Wohnblockanlagen hin — die Anlage am Boulevard„ Bucureştii Noi", die Anlage „Vatra Luminoasă", das Wohnviertel „Floreasca", das Wohnviertel „Cățelu" — und hebt sowohl die Qualitäten als auch die Mängel in der architektonischen und städtebaulichen Auffassung dieser Anlagen hervor.

Zu einer neuen Etappe (1956) in der Errichtung großer Wohnblockanlagen in der Hauptstadt übergehend, vermerkt der Verfasser die von den Planern bezweckte Idee — die künftige Entwicklung der Stadt Bukarest basiert auf dem Projekt für den neuen Systematisierungsplan. Dieser Plan zeigt die natürlichen Entwicklungsrichtungen des Territoriums, in denen sich die komplexen strukturellen Einheiten mit ihrem eigenen Leben bilden und die funktionellen und ästhetischen Notwendigkeiten einer Bevölkerung von ungefähr 1.700.000 Bewohnern zufriedenstellen werden.

Von diesen Gesichtspunkten aus betrachtet, stellen die in der neuen Etappe gebauten Wohnblockanlagen im allgemeinen eine qualitative Zunahme dar und bezeugen die Sorgfalt für den neuen Aspekt des baulischen Rahmens, die dem Verhältnis zwischen Wohnbauten und -einrichtungen beigemessene Wichtigkeit, die den Grünanlagen und ihrer Aufteilung geschenkte Bedeutung usw. Diese Feststellung wird vom Verfasser durch gegebene Beispiele erläutert: die große Anlage im Wohnviertel „Balta-Albă", jene im Viertel „Drumul Taberii", die Anlage im Wohnviertel „Jiului" und jene der „Oltenița" — Chaussee.

Im Zusammenhang mit diesen Betrachtungen, notiert der Verfasser des Artikels abschließend die hauptsächlichen Wege, die zur Bezeichnung der Probleme der Wohnanlagenplanung in der neuen Etappe beitragen würden: das Bestreben, eigene Lösungen aus der architektonischen Mannigfaltigkeit auszuarbeiten, um jenes spezifische rumänische Gepräge zu verleihen, das unserem Volk eigen ist; Vermeidung der Gefahr der Eintönigkeit durch Mannigfaltigkeit von Bautypen; Realisierung leichter vorfabrizierter Elemente mit vielfachen Anpassungsmöglichkeiten, eine reine und rationelle Bauweise und anderes.

Prof. Arch. Ladislau Adler, Arch. Traian Vladuț — DAS PROBLEM DER ANLAGE VON INDUSTRIEN UND DER SYSTEMATISIERUNGSENTWURF FÜR BUKAREST (S. 22). In Anbetracht dessen, daß das Vorhandensein der Industrie im Stadtgebiet eine Notwendigkeit ist und die Industrie durch ihren Beitrag zur kompositionellen Mannigfaltigkeit ein wertvolles architektonisches Element bilden kann, zeigen die Verfasser, daß die Planer des neuen Systematisierungsentwurfs der Stadt Bukarest für die Industrie rationelle Plätze gesichert haben, mit in Zonen gruppierte Ünternehmen, die ihre steigenden Bedürfnisse mit jenen der Stadt vereinigen soll, so daß die Wohnzone mit der Industriezone ein einheitliches und untrennbares Ganzes bildet.

Dennoch — bemerken die Verfasser des Artikels — scheint das Wachsen des Industriegebietes in der Stadt und infolgedessen des Prozentsatzes der Angestellten nicht gerechtfertigt, da die neuen Prinzipien, auf denen die Industrieplanung

fußt: Zusammenziehung, Mechanisierung und Automation, Verringerung des Innenverkehrs usw., eine merkliche Reduktion des Industriegebietes und der Arbeiteranzahl im Verhältnis zur Produkteinheit nach sich ziehen.

Desgleichen werden durch die Aufteilung des Industriegebietes im neuen Systematisierungsentwurf der Stadt Bukarest andere Probleme aufgeworfen: durch das Bestreben, auch die unschädlichen Industrieeinheiten aus der städtischen Wohnzone zu entfernen, wächst die Distanz zwischen Wohn- und Industriezone, die Zahl der allgemeinen Transportmittel vergrößert sich, die Netze der Versorgung mit Bedarfsartikeln verlängern sich usw.

Ferner werden im Artikel verschiedene städtische Industriezonen in ihrer gegenwärtigen und, gemäß den Voraussichten des Systematisierungsentwurfs, künftigen Lage analysiert.

Der Artikel schließt mit einer Reihe von Schlußfolgerungen in bezug auf die Konzeption und die Systematisierung der Industriezonen, die — wie die Verfasser behaupten — zu den von der Partei- und Staatsleitung gewiesenen, den konkreten Bedingungen und dem Sinne der Entwicklung spezifischen Grundsätzen führen.

Arch. Vasile Simion — AUS DER SYSTEMATISIERUNGSTÄTIGKEIT DER DSAPC-KONSTANZA (S. 28). Zu den hauptstächlichen Systematisierungsarbeiten für die Region Dobrudscha, die in letzter Zeit im Rahmen der Direktion für Systematisierung, Architektur und Planung von Konstruktionen in Konstanza vorgenommen wurden, kann man zählen: territoriale Systematisierungsstudien; Systematisierung der Regionshauptstädte; Systematisierungsdetails für Wohnanlagen, Einrichtungen und Zentralzonen in den Regionsstädten; Systematisierung von Dörfern und Zivilzentren.

Im Artikel sind einige der folgenden Arbeiten dargelegt: der Systematisierungsentwurf der Stadt Konstanza und das Systematisierungsdetail der Zone des „Tomis"-Bulevards in Konstanza — I. und II. Etappe —; Systematisierungsentwurf der Stadt Tulcea und Systematisierungsdetail ihrer Zentralzone; Systematisierungsentwurf der Stadt Mangalia.

Bei Ausarbeitung dieser Pläne waren die Projektanten der Kollektive auf das Spezifische dieser drei Ortschaften bedacht und waren bestrebt, durch die Systematisierungsentwürfe eine ihren verschiedenen Funktionen entsprechende harmonische Entwicklung zu gewährleisten. Konstanza, Seehafen, Hauptsitz der Region, mit gewichtiger Bedeutung in der Wirtschaft und Kultur des Landes, erfüllt auch die Funktion eines Zentrums für Touristen und Badegäste und koordiniert den Badeortenkomplex an der Schwarzmeerküste. Der Rayonssitz, Tulcea, ist das bedeutendste kulturell-administrative Zentrum im Norden der Region Dobrudscha. Tulcea ist gleichzeitig auch ein Industriezentrum, ein Flußhafen und wichtiger Verkehrsknotenpunkt für Fuhrwerke, Eisenbahnlinien, Fluß-, Schiff- und Luftfahrten. Der Systematisierungsentwurf der Stadt Mangalia hat die Entwicklung dieses Ortes als Bade- und Luftkurort und Heilstation sowie als Zentrum für agrozootechnische und agroindustrielle Erzeugnisse, ferner als Hafen und touristisches und archäologisches Zentrum bezweckt.

Arch. Eusebie Latiş — ASPEKTE DER SYSTEMATISIERUNGSTÄTIGHKEIT IN DER REGION SUCEAVA (S. 37). Die Stadt Suceava, frühere Hauptstadt von Moldova, erfährt in den Jahren der Volksmacht eine besondere Entwicklung. Hauptsitz der gleichnamigen Region, zählt sie vom Standpunkt des Realisierungstempos der Investitionen, zu den ersten des Landes.

Das Systematisierungsatelier im Rahmen der Direktion für Systematisierung, Architektur und Planung von Konstruktionen in Suceava, hat zahlreiche Systematisierungsentwürfe und technisch-wirtschaftliche Studien für die Systematisierung von Städten, Arbeiterzentren und einigen Gemeinden in Suceava, Botoşani, Rădăuţi, Cîmpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Siret, Ostra und sonstigen Orten, ausgearbeitet. Von den bestehenden Bedingungen ausgehend und die Perspektivdaten jeder einzelnen Ortschaft analysierend, wurde die Annahme möglichst variabler Lösungen in Zeit und Raum (Einteilung in Zonen, Verkehr, kommunale Ausstattung usw. usw.) erstrebt.

Der Verfasser bringt in seinem Artikel einige der durchgeführten Arbeiten: Systematisierungsdetail des Zentrums Nr. 1 in Suceava; Wohnbauanlage „Ana Ipătescu" und jene in der „Arini"-Zone in Suceava; Systematisierungsdetail des Arbeiterzentrums Ostra; Systematisierungsentwurf der Stadt Rădăuţi.

Arch. Nona Florescu — SCHAFFUNG UND ENTWICKLUNG EINER NEUEN STADT — ONESTI (S. 42). In diesem Artikel werden die Planungs- und Realisierungsetappen dieser in den Jahren der Volksmacht konstruierten sozialistischen Stadt bündig dargelegt.

Die Wahl der Anordnung des petrochemischen Industriekomplexes Oneşti-Borzeşti und mitinbegriffen der Stadt Oneşti, basierte unter anderen auf einer Reihe von Kriterien wie: Vorkommen von natürlichen spezifischen Ressourcen in dieser Zone; schwache landwirtschaftliche Leistungsmöglichkeiten des betreffenden Gebietes; das Einbeziehen in das Netz der planifizierten ökonomisch-politischen Maßnahmen trägt zur ausgeglichenen Entwicklung der Region bei.

Die Anordnung der Stadt Oneşti wurde, angesichts der Industrie, unter Berücksichtigung der von ihr diktierten Prinzipien, der Transportdistanzen und sanitären Funktionen der vom Gelände gebotenen Möglichkeiten, des Mikroklimas usw. gewählt.

Die Entwicklung der städtebaulichen Lösungen der Stadt wurde beeinflußt vom Profil der Industrie, von der Entwicklung der Parameter der Planwirtschaft und von der Entwicklung der Planungs- und Realisierungskonzeption der eine Stadt bildenden Detailelemente usw.

Ing. Nicolae Märgărit, Arch. Radu Gherghel — DIE STRUKTUR DER VERKEHRSSYSTEME IN STÄDTEN UND STÄDTEBAULICHE SYSTEMATISIERUNG (S. 46). Der für unsere Zeit charakteristische Städtebau mit seiner logischerweise folgenden Anhäufung einer immer zahlreicher werdenden Bevölkerung in den Städten, hat einen heftigen „Kampf" zwischen dem vielfältigen und intensiven Verkehr in der Stadt und dem Gefüge ihrer alten Straßennetze veranlaßt. Ein derartiger Stand der Dinge hat die Einführung neuer Vorschriften und koordinierender Mittel auferlegt: Separierung des Verkehrs für Fußgänger und Fahrzeuge, Wechselübergänge an Kreuzungspunkten und, in gewissen Verkehrszonen, Trennung der Transportmittel usw.

Diese Maßnahmen haben in erster Linie die Schaffung von Verkehrsadern mit großer Leistungsfähigkeit, in einem geschlossenen einheitlichen System erfordert, die obligatorische Läsung der großen Kreuzungspunkte mit strömendem Verkehr, die Schaffung öffentlicher Transportsysteme.

Die Konstruktion dieses entwickelten Verkehrssystems hat jedoch die Zerstückelung der alten Stadt in eine Menge von „Inseln" zur Folge gehabt, deren Existenz wegen der organischen Einheit der Stadt gerettet werden muß.

Es ist gerade Aufgabe der städtebaulichen Systematisierung, das funktionelle Gleichgewicht wiederherzustellen, zu kämpfen für die Rettung dieser städtischen „Inseln" die sich durch das Erscheinen neuer Verkehrsadern loslösen, die notwendigen Mittel zur Beseitigung der durch den intensiven Verkehr entstehenden spezifischen Schädigungen und, mehr als alles andere, durch die Systematisierungspläne die nötigen Voraussichten zur Rettung der Stadt als einheitlichen Organismus zu schaffen, die Bevölkerung vor vielfachen Vorurteilen zu bewahren, die in ihrer Tätigkeit und Existenz im Tumult des zeitgenössischen Stadtlebens entstehen können.

Eine Reihe von Maßnahmen und Realisierungen in letzter Zeit beweisen, daß die Städtebauer diesen Wünschen Rechnung getragen haben durch Schaffung von neuen tiefgehenden Anlagen und durch ihre Ausstattung mit den notwendigen Einrichtungen, die eine Inanspruchnahme der anderen Seite der Verkehrsader vermeiden. Ebenso werden die Vorsicht beim Feststetzen neuer Linien von Straßen und Verkehrsadern sowie die nochmalige Erwägung einiger Voraussichten des Systemasierungsplans in bezug auf den künftigen Großverkehr, in Zukunft eine bessere Lösung dieses Problems bieten.

NEUE REALISIERUNGEN (S. 52). Unter diesem Titel präsentiert die Zeitschrift, als Abschluß der Rubrik STÄDTEBAU, einige Bilder von neuen in letzter Zeit in der Rumänischen Volksrepublik errichteten Bauten.

AUS DEM AUSLAND

Diese Rubrik enthält zwei Notizen, die die in den Zeitschriften „Deutsche Architektur" und „Deutsche Bauzeitschrift" veröffentlichten Ansichten mehrerer Fachleute für Konstruktionen von Hochbauten und Punkthochhäusern kurz zusammenfassen.

Ebenso umfaßt die Rubrik noch den ganzen Text der „Internationalen Übereinkunft betreffend Bewahrung und Wiederherstellung von Monumenten", abgefaßt und bewilligt vom II. Internationalen Kongreß der Architekten und Techniker für historische Monumente, der vom 25.—31. Mai 1964 in Venedig stattgefunden hat.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Zeitschrift veröffentlicht zwei Rezensionen von Architekturarbeiten, die unlängst in der Redaktion eingelaufen sind: „*Das elliptische und hyperbolische Paraboloid im Bau*" von Akad. Ing. A. Beleş und Ing. Mircea Soare, erschienen im Akademie-Verlag der RVR und „*The highway and the city*" von Lewis Mumford, herausgegeben in New York, Harcourt, Brace & World Inc.

CHRONIK

Diese Rubrik enthält, wie üblich, Nachrichten über die Tätigkeit des Architektenverbandes in der RVR im Oktober November und Dezember 1964.

СОДЕРЖАНИЕ

ГРАДОСТРОЕНИЕ

Проф. Арх. Густав Густи — ОСНОВНЫЕ ТЕЗИСЫ И ЗАДАНИЯ НАШЕГО СОВРЕМЕННОГО ГРАДОСТРОЕНИЯ (стр. 2). В качестве головной статьи данного номера журнала, посвященного достижениям в области градостроения Румынии, статья «*Основные тезисы и задания нашего современного градостроения*» вкратце затрагивает целый ряд вопросов, подлежащих в будущем решению румынскими архитекторами, согласно перспективному плану развития народного хозяйства в области архитектуры.

В данной статье, состоящей из 16-ти разделов, ставится с самого начала, в качестве основного задания архитектурно-градостроительной деятельности, вопрос необходимости определения направлений, этапов, методологии и решений, которые помогли бы архитекторам-градостроителям осуществить присущую им часть перспективного плана.

Во втором разделе, автор говорит о необходимости согласовать деятельность по комплексной планировке территории (рассматриваемой как физическая планировка) с планированием народного хозяйства, учитывая социально-экономический, технический, научный и культурно-артистический прогресс. Эта реорганизация территории, обеспечивающая качественное преобразование натуральной среды, а также полное и рациональное освоение существующей застройки, должна быть включена в процесс планированного распределения производительных сил по территории страны, а также совпадать с плановым развитием технико-материальной базы социалистического строя. Только таким образом можно будет конкретизировать градостроительные предусмотрения и осуществить построение удовлетворительного для всего румынского народа кадра.

В III-ем разделе этой статьи рассматривается необходимость изучения предусмотрений касающихся развития каждого населенного пункта в гармонической связи с комплексным развитием всей сети населенных пунктов.

Следующие два раздела (IV и V) занимаются вопросом установления черт присущих социалистическому городу, а также и характерных черт каждого населенного пункта в отдельности. Следует рассматривать эти национальные и местные характерные черты совместно с чертами социалистического типа, в единой системе, охватывающей конфигурацию каждого населенного пункта.

VI-ой раздел относится к решению противоречий выявляющихся между относительно статической организационной формой территории (структура и оснащение застройки) и непрерывно возрастающим и преобразующемся тематическим содержанием данного явления (функции и новые социальные потребности).

Что касается тематического содержания градостроительного явления, автор отмечает две раздельные стадии его развития: стадия количественного накопления и стадия качественного преобразования (раздел VII). Одним из заданий, возлагающихся на архитектора-градостроителя, является разработка методики определения тематического содержания каждого города в отдельности, и внесения соответствующих предложений в связи с формой управления процессом количественного роста, в рамках установленных пределов и освоения его ввиду качественного преобразования, с тем, чтобы предусмотреть надлежащие направления и мероприятия.

Анализ развития составных частей градостроительного явления — размеры, структура, оснащение, внешний вид — производится по раздельным стадиям (разделы VIII—XII), с указанием заданий вытекающих для градостроителей ввиду их благоприятного решения (глава XIII), с учетом их диалектического единства.

В заключение, в последних трех разделах, автор рассматривает необходимость пересмотра содержания и оформления проектов городской планировки (раздел XIV), подготовки специалистов в области комплексной районной планировки территории (раздел XV), теоретического обоснования практической деятельности по комплексной районной планировки территории (раздел XVI).

Проф. арх. Хоря Майку — ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВКИ СТОЛИЦЫ (стр. 8). Автор кратко излагает развитие города Бухареста до 1944 г. и особо подчеркивает трудное задание, возложенное на архитекторов-градостроителей после этого периода: провести планировку города носящего отпечаток капиталистического строя. После 1944 г., благодаря социально-экономическому и культурно-художественному подъему, столица Румынии превратилась в современный город с богатой комплексной жизнью: были построены многочисленные новые предприятия и заводы, крупные жилые ансамбли, лечебные единицы, культурные и коммерческие объекты и т.д.

В течение последних лет разработан комплексный проект схемы генерального плана планировки города Бухареста. Этот проект отражает перспективы развития согласно Директивам III-го Съезда Румынской Рабочей Партии, заботу об обеспечении наилучших бытовых условий для жителей, а также и заботу о развитии архитектурно-градостроительного творчества.

Принципы планировки столицы Румынии были установлены на научных основах, с учетом непрерывно растущих потребностей населения, вытекающих из комплексной жизни на высоком уровне соответствующем социалистическому строю.

Статья излагает отдельные принципы, имеющие целью осуществление хорошо сплоченной территории, соответствующей современной столице, благодаря осуществлению структурного единства с крупными жилищными ансамблями, целесообразному распределению важнейших центров и их гармоническому функционально-эстетическому размещению, а также благодаря переустройству существующей уличной сети.

Арх. Траян Стэнеску — НОВЫЕ ЖИЛИЩНЫЕ АНСАМБЛИ СТОЛИЦЫ (стр. 14). Статья является анализом «жилищного ансамбля» как главной составной части застройки.

Автор статьи представляет жилищные ансамбли, построенные на первом этапе (1949—1956 гг.), как-то ансамбль по бульв. Букурешти Ной, ансамбль Ватра Луминоасэ, кварталы Флориска, Кэцелу, и отмечает качества и недочеты в архитектурной и градостроительной концепции этих ансамблей.

Переходя к новому этапу (1956 г.) строительства жилищных ансамблей в Столице, автор отмечает идею проводимую проектировщиками: развитие города Бухареста в будущем, основанное на проекте новой схемы планировки. Эта схема выявляет естественные направления развития территории, при которых комплексные структурные единицы будут созданы так, чтобы они имели собственную жизнь, удовлетворяя функциональные и эстетические требования населения приблизительно в 1 700 000 жителей.

С этой точки зрения, жилищные ансамбли построенные на новом этапе отличаются вообще качественным ростом, и указывают на заботу о новом оформлении кадра застройки, на значение придаваемое соотношению между жилищными ансамблями и культ-бытовыми объектами, озеленению и размещению озелененных зон и пр. Автор иллюстрирует этот факт следующими примерами: крупные ансамбли кварталов Балта-Алба, Друмул Таберей, Жиу и на шоссе Олтеница.

В связи с вышеупомянутым, автор статьи намечает в заключении основные пути могущие способствовать улучшению решения вопросов проектирования жилых ансамблей на новом этапе: разработка в архитектурном разнообразии собственных решений в духе специфического румынского стиля, столь характерного для нашего народа; избежание монотонности, благодаря широкому диапазону разнообразных конструктивных типов; осуществление облегченных сборных конструкции с многочисленными возможностями их сборки; четкая и рациональная строительная техника и пр.

Проф. арх. Ладислау Адлер, арх. Траян Владуц — ВОПРОСЫ РАСПОЛОЖЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И СХЕМА ПЛАНИРОВКИ БУХАРЕСТА (стр. 22). Считая, что наличие промышленных предприятий на городской территории является необходимостью и что промышленные объекты могут составить ценный архитектурный элемент в осуществлении композиционного разнообразия, авторы отмечают, что проектировщики новой схемы планировки города Бухареста обеспечили целесообразное размещение промышленности, причем предприятия сгруппированы в зонах сочетающих растущие потребности промышленности с потребностями города, таким образом, чтобы жилая и промышленная зона составили бы одно нераздельное целое.

Однако — замечают авторы статьи — в новой схеме планировки рост промышленной территории города, а следовательно и процент работающих, не является обоснованным, ввиду того, что современные принципы, на которых основано проектирование промышленных предприятий, а именно: укрупнение, механизация и автоматизация, сокращение внутреннего движения и т.д., ведут к значительному сокращению промышленной территории и числа работающих на единицу продукции. Распределение промышленной территории в новой схеме планировки города Бухареста

вызывает также и другие вопросы: в связи с желанием выделить и невредные промышленные предприятия из селительной площади, расстояние между жилыми и промышленными зонами возрастает, число средств массового транспорта увеличивается, сети водоснабжения, энергоснабжения и т.п. удлиняются.

Далее, в статье рассматриваются отдельные настоящие и перспективные промышленные районы города, предусмотренные в схеме планировки.

Статья заканчивается целым рядом заключений, касающихся концепции и планировки промышленных районов, и ведущих — согласно авторам, — к принципам, являющимся специфичными в конкретных условиях и при направлении эволюции, намеченном Партийным Государственным руководством Румынской Народной Республики.

Арх. Василе Симион — ИЗ ПЛАНИРОВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Д.С.А.П.Ч. — КОНСТАНЦА (стр. 28). Среди главных работ по планированию Добруджской области, разработанных за последнее время Управлением по систематизации, архитектуре и строительному проектированию города Констанца, можно отметить следующие: работы по территориальной планировке, планировке главных городов области, детальной планировке жилых ансамблей, объектов обслуживания и центральных зон городов данной области, планировке сельских населенных пунктов и общественных центров.

В статье представлены некоторые из этих трудов: схема планировки города Констанца и деталь планировки зоны бульвара Томис в Констанце — I и II этапы; схема планировки города Тульча и деталь планировки центральной зоны этого города; схема планировки города Мангалия.

При разработке этих проектов коллективы проектировщиков учитывали специфику этих трех местностей, стараясь обеспечить в схемах планировки гармоничное развитие их различных функций. Констанца, морской порт, областной центр с значительным удельным весом в культуре и народном хозяйстве Румынии, является кроме того туристическим и бальнеологическим центром координирующим весь комплекс курортов побережья Черного моря. Тульча — районный центр, является главным культурно-административным центром северной Добруджи. Одновременно, Тульча является также и промышленным центром, речным портом и крупным узлом дорожного, железнодорожного, речного, морского и воздушного сообщения. Схема планировки города Мангалия учитывает развитие в качестве курорта, санаториального центра, сельскохозяйственного центра, порта, туристического и археологического пункта.

Арх. Эузебие Латиш — АСПЕКТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ПЛАНИРОВКЕ СУЧАВСКОЙ ОБЛАСТИ (стр. 37). Бывшая столица Молдовы — город Сучава — получил особое развитие в годы народной власти. Данный город, являющийся центром одноименной области, фигурирует среди наиболее значительных городов Румынии с точки зрения темпов осуществления капитального строительства.

Отдел районной планировки Сучавского управления по планировке, архитектуре и строительному проектированию разработал многочисленные схемы планировки и технико-экономические обоснования по планировке городов, рабочих центров и отдельных сел области, как-то Сучава, Ботошань, Рэдэуць, Кымпулунг, Ватра Дорней, Дорохой, Фэлтичень, Гура Хуморулуй, Сирет, Остра и др. Исходя из существующих условий и анализируя перспективные данные каждой местности, были приняты решения наиболее эластичные во времени и пространстве, (зонирование, средства передвижения, благоустройство и т.д.).

Автор отмечает в этой статье некоторые из проведенных работ: деталь планировки центра № 1 в г. Сучава; жилой ансамбль «Ана Ипэтеску» и ансамбль «Аринь» в г. Сучава; детальная планировка рабочего центра Остра; схема планировки города Рэдэуць; проработка по комплексной территориальной планировке района Ботошань и жилой ансамбль центральной зоны города.

Арх. Нона Флореску — СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ НОВОГО ГОРОДА — ОНЕШТЬ (стр. 42). В этой статье изложены вкратце этапы проектирования и создания этого социалистического города, построенного в годы народной власти.

В основу выбора месторасположения промышленного нефтехимического комплекса Онешть—Борзешть, а следовательно и города Онешть, принят целый ряд критериев, в т.ч.: наличие в данной зоне специфических естественных ресурсов; слабая урожайность данного участка; включение в сеть запланированных политическо-хозяйственных мероприятий. Все это способствует уравновешенному развитию района.

Расположение города Онешть по отношению к промышленным объектам было выбрано на основе принципов, диктуемых его функциями, транспортными расстояниями и санитарными разрывами (по отношению к промышленным объектам), возможностями рельефа, микроклиматом и т.д.

Инж. Николае Мэргэрит, арх. Раду Гергель — СТРУКТУРА СИСТЕМЫ ГОРОДСКОГО ДВИЖЕНИЯ И ГРАДОСТРОИТЕЛЬНАЯ ПЛАНИРОВКА (стр. 46). Явление развития городов, характерное для нашей эпохи, с его логичным последствием сплочения в городах все более и более многочисленного населения, вызвало острую «борьбу» между комплексным и интенсивным движением в городе и его старыми уличными сетями. Такое положение вещей обусловило новую регламентацию и новые координирующие мероприятия как-то: отделение пешеходного движения от других средств передвижения, чередующийся переход на перекрестках, разделение в некоторых зонах передвижения транспортных средств и др.

Эти меры обуславливают в первую очередь создание крупных магистралей с большой пропускной способностью, составляющих сплоченную единую систему, обязательное решение больших перекрестков с чередующимися потоками, создание систем массового транспорта.

Однако создание такой развитой системы магистралей имело последствием раздробление старого города на множество «островов», существование которых должно было быть сохранено ввиду обеспечения органического единства города.

Заданием градостроительной планировки является именно восстановление функционального равновесия, борьба за спасение этих городских «островов», раздробляемых вследствие появления новых магистралей, нахождение необходимых средств для уничтожения специфических вредностей, выделяемых интенсивным движением и, прежде всего, принятие в схемах планировки необходимых мероприятий для спасения города как единого организма, для защиты населения от комплексных опасностей, могущих появиться в его деятельности и существовании вследствие современной бурной городской жизни.

Целый ряд мероприятий и достижений последнего времени доказали, что архитекторы-градостроители учли эти пожелания и потому строили новые ансамбли «вглубь» и снабжали их всеми необходимыми объектами обслуживания, во избежание «заимствований» с другого участка магистрали. При этом, предосторожность при разбивке новых улиц и магистралей, а также пересмотр схем планировки в отношении интенсивного перспективного движения, позволят в будущем правильно разрешить эту задачу.

НОВЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ (стр. 52). В конце раздела «Градостроение», под этим заголовком, журнал дает описание некоторых новых строительных объектов, выполненных за последнее время в Румынии.

ЗА РУБЕЖОМ

В этот раздел входят две заметки резюмирующие мнения целого ряда специалистов в отношении строительства высотных и башенных зданий, опубликованные в статьях, появившихся в журналах "Deutsche Architektur" и "Deutsche Bauzeitschrift".

В этот раздел включен также полный текст «*Международного акта о сохранении и реставрации исторических памятников*», отредактированного и утвержденного II Международным съездом архитекторов и техников специалистов по историческим памятникам, состоявшемся в Венеции 25—31 мая 1964 г.

РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА

Журнал публикует две рецензии книг по архитектуре, недавно полученных редакцией: «*Эллиптический и гиперболический параболоид в строительстве*», акад. инж. А. Белеша и инж. Мирча Соаре издат. Академии РНР и "The highway and the city". Леуиса Мумфорда, издат. Харкурт, Брэс и Уорлд Инк., Нью-Йорк.

ХРОНИКА

Как всегда, журнал сообщает в этом разделе вести о деятельности Союза Архитекторов РНР в октябре, ноябре и декабре 1964 г.

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

arhitectura RPR

s u m a r

● URBANISM

Prof. arh. Gustav Gusti	TEME ȘI SARCINI FUNDAMENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN	2
Prof. arh. Horia Maicu	PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALEI	8
Arh. Traian Stănescu	NOI ANSAMBLURI DE LOCUINȚE ÎN CAPITALĂ	14
Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Traian Vlăduț	PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI PROIECTUL PENTRU SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI	22
Arh. Vasile Simion	DIN ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A D.S.A.P.C. — CONSTANȚA	28
Arh. Eusebie Latiș	ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII DE SISTEMATIZARE DIN REGIUNEA SUCEAVA	37
Arh. Nona Florescu	CREAREA ȘI DEZVOLTAREA UNUI ORAȘ NOU — ONEȘTI	42
Ing. Nicolae Mărgărit, arh. Radu Gherghel	STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ȘI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ	46
**	NOI REALIZĂRI	52
	● DE PESTE HOTARE	56
	● RECENZII — BIBLIOGRAFIE	58
	● CRONICĂ	60

6

ANUL XII NR. 6 (91) 1964

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Conf. arh. M. ALIFANTI, arh. M. BERCOVICI, arh. M. CAFFÉ, prof. arh. M. LOCAR ing. A. LUPESCU, arh. M. MELICSON (redactor șef), arh. C. MOȘINSCHI arh. GH. PAVLU, conf. arh. G. PETRAȘCU

BUCUREȘTI — RAIONUL 30 DECEMBRIE — STR. EPISCOPIEI NR. 9

Prof. arh. GUSTAV GUSTI
Vicepreşedinte al C. S. C. A. S.

TEME ŞI SARCINI FUNDA

I. Privind necesitatea de a scoate în evidenţă obiectivul central al activităţii de sistematizare complexă a teritoriului

Încheierea penultimului an al planului economic pe anii 1960—1965, coincizînd cu anul aniversării celor două decenii de la eliberarea patriei noastre, a prilejuit încheierea unui bilanţ grandios al realizărilor înfăptuite de oamenii muncii, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn. În condiţiile valorificării rezultatelor şi învăţămintelor însumate în cei douăzeci de ani, precum şi în condiţiile prefacerilor înnoitoare ce au intervenit în viaţa economică şi social-culturală a poporului nostru, este în curs de elaborare programul de dezvoltare în perspectivă — pe ansamblul economiei naţionale, pe ramuri şi diferite domenii de activitate — luîndu-se ca îndrumar liniile directoare stabilite la cel de al III-lea Congres al P.M.R.

În contextul acestor căutări şi preliminări se desprinde astăzi, ca o sarcină fundamentală a activităţii noastre arhitectural-urbanistice, necesitatea de a stabili în aşa fel direcţiile şi etapele, metodologiile şi soluţiile adecvate, specifice domeniului nostru de activitate, încît să putem aduce o contribuţie deosebită la atingerea obiectivului principal al planului economic actual, la îndeplinirea sarcinilor de bază ce decurg din acesta, precum şi la pregătirea din timp a acţiunilor ce privesc organizarea teritoriului, acţiuni apte să sprijine înfăptuirea programului de perspectivă, generator de noi victorii în dezvoltarea şi înflorirea patriei noastre socialiste.

II. Privind necesitatea corelării activităţii de sistematizare complexă a teritoriului, considerată ca o planificare fizică, cu planificarea economiei naţionale

Ţinînd seama de progresul pe care îl înregistrăm în prezent şi pe care îl preliminăm în ritm neîntrerupt şi pentru anii ce urmează, atît pe tărîm social şi economic cît şi pe tărîm tehnico-ştiinţific şi cultural-artistic, ne revine sarcina să determinăm consecinţele ce decurg de aici în procesul de sistematizare şi de construcţie complexă a teritoriului. Noi trebuie să propunem în mod fundamentat caracteristicile ce vor trebui să fie proprii mediului construit de tip nou, precum şi sistemul de măsuri ce urmează a fi astfel organizat încît să se poată asigura cuprinderea pe plan urbanistic a vieţii multilaterale, tot mai bogate a societăţii noastre. Astfel de acţiuni de reorganizare teritorială, ce vor asigura implicit şi o transformare calitativă a mediului natural, precum şi o valorificare deplină şi raţională a fondului construit existent, urmează să se încadreze în procesul de repartiţie planificată a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, trebuie să concorde cu dezvoltarea planificată a bazei tehnico-materiale a orînduirii noastre, ceea ce este în măsură să imprime scara efortului, dinamica şi intensitatea procesului de construcţie complexă a teritoriului.

Ca atare, o problemă fundamentală, ce trebuie soluţionată şi care e specifică orînduirii noastre sociale, constă în modul cum vom asigura concordanţa planificării fizice a teritoriului cu procesul complex de planificare a economiei naţionale, cu care se intercondiţionează şi căreia îi este subordonată. Numai în acest fel vom avea certitudinea că previziunile noastre urbanistice vor putea fi materializate, numai în acest fel vom putea realiza cadrul construit în care să fie satisfăcute — la un nivel tot mai ridicat — cerinţele de trai, de muncă, de cultură, de recreare pentru toţi locuitorii patriei noastre, în condiţii de maximă eficienţă economică.

III. Privind necesitatea ca previziunile referitoare la dezvoltarea fiecărei aşezări să fie studiate în intercondiţionare cu dezvoltarea complexă a întregii reţele de aşezări

Prin teritoriul organizat sau mediul construit al societăţii noi înţelegem fenomenul de mare complexitate, ce cuprinde — ca un întreg dialectic — atît reţeaua de aşezări şi de echipări distribuite pe întreg cuprinsul ţării, cît şi organismul teritorial al fiecărei aşezări omeneşti în parte. Ambele laturi ale acestui fenomen, reţea şi aşezare, considerate ca întreg şi componentă, trebuie să fie soluţionate într-o armonioasă intercondiţionare, în care întregul deţine rolul conducător. În aceste condiţii, una din sarcinile fundamentale, ce necesită a fi rezolvate în procesul organizării complexe a teritoriului şi la a cărei soluţionare putem aduce o substanţială contribuţie, constă în precizarea particularităţilor întregii

rețele de așezări pe plan național, pe plan regional și raional, considerate în dinamică.

Această rețea trebuie să fie profilată în interacțiune cu procesul de repartiție în teritoriu a instalațiilor industriale și de echipare complexă cu rețele de comunicație, tehnico-edilitare și hidroenergetice, ținînd seama totodată și de valorificarea rațională a potențialului agrosilvic al țării. În acest scop este necesar să determinăm categoriile de mărime și de importanță ale orașelor, luînd în considerație și funcțiile preliminate cu caracter supraurban ale acestora. O dată cu această reconsiderare a rolului în teritoriu al fiecărei așezări, ne revine sarcina să redimensionăm și ochiurile rețelei urbane moștenite, în ansamblul ei, orientîndu-ne după noile cerințe și cooperări pe plan regional, după posibilitățile viitoare ale mijloacelor de transport și alte asemenea.

Numai ținînd seama de acest fenomen teritorial de mare complexitate, de determinantele obiective ce acționează și de implicațiile ce decurg pe întreaga rețea, în condițiile creșterii continue a populației globale a țării și în condițiile unei creșteri mult mai accentuate a populației urbane, vom fi în măsură să fundamentăm particularitățile fiecărei așezări în parte, îndeosebi în ceea ce privește poziția și rolul în teritoriu, mărimea și profilul ei social-economic.

IV. Privind necesitatea stabilirii trăsăturilor de tip nou, proprii orașului socialist

În etapa istorică pe care o parcurgem, cea mai eficientă formă de organizare a teritoriului — la treapta așezării omenești — este considerată așezarea urbană. În acest sens ne revine sarcina de a determina, pe de o parte, trăsăturile orașului de tip nou, respectiv obiectivele ce ne propunem a le atinge pe etape succesive, iar, pe de altă parte, de a determina măsurile cele mai indicate ce trebuie promovate pe plan urbanistic în procesul de construcție sau reconstrucție socialistă a orașului, pentru ca organismul urban pe care îl construim sau pe care îl transformăm să poată corespunde întrutotul posibilităților și cerințelor contemporaneității noastre, considerate în continuă și planificată dezvoltare.

În acest scop, trebuie să urmărim precizarea acelor trăsături esențiale, precum și lărgirea continuă a gamei acestora, în măsură să caracterizeze organismul orășenesc, propriu contemporaneității noastre socialiste și calitativ deosebit de orașul format sau dezvoltat în orînduirea socială depășită istoricește.Pentru aceasta este necesar să studiem cu atenție noile forme de viață, tipice societății noastre, modificările esențiale ce le preliminăm în structura demografică a populației, preocupările și cerințele în continuă transformare ale colectivității și individului, cuprinsul noțiunii de confort urban social, considerat în neîncetată creștere și la scara întregului oraș, probleme ce constituie în ansamblul lor laturi importante ale noului conținut tematic al fenomenului urban, apte a genera trăsături esențiale proprii orașului de tip socialist.

V. Privind necesitatea stabilirii trăsăturilor proprii orașelor patriei noastre, precum și a trăsăturilor particulare ale fiecărei așezări în parte

Pe lîngă trăsăturile esențiale de tip nou, care vor trebui să caracterizeze așezările noastre socialiste, o necesitate obiectivă — subliniată și prin indicațiile consecvente ale conducerii de partid — impune să asigurăm așezărilor noastre și astfel de trăsături, care să le facă proprii cerințelor și concepțiilor de viață urbană specifice poporului nostru, particularizînd orașele patriei noastre și asigurînd o diferențiere a lor — prin această categorie de trăsături — față de așezările urbane ale altor țări.

Totodată este necesar să urmărim ca, pe lîngă aceste trăsături obligatorii și generale, proprii orînduirii sociale și țării noastre, ce trebuie să fie cuprinse în întreaga rețea de așezări, să asigurăm și promovarea unor trăsături strict particulare fiecărei așezări în parte. Prin aceasta vom putea promova conturarea unei înfățișări aparte și a unei personalități distincte fiecărei așezări, ce trebuie să se diferențieze de ori care altă așezare, prin condițiile deosebite de cadru geo-climatic, de fond construit, de valori locale arhitecturale, artistice, istorice sau naturale, de mărime și profil social-economic, de structură, zonificare și echipare urbană caracteristică, de tradiție locală constructivă și urbană etc.

Ca atare, subliniem una din sarcinile noastre importante, ce constă în stabilirea obiectivelor, direcției și metodelor capabile să asigure precizarea și introducerea treptată a acestor categorii de trăsături — naționale și locale — care, împreună cu cele de tip socialist, trebuie să fie considerate într-un sistem unitar, în configurația fiecărei așezări.

VI. Privind necesitatea scoaterii în evidență și a rezolvării contradicțiilor dintre forma și conținutul fenomenului, care apar în procesul de creștere a organismului urban

În vederea precizării acelor trăsături particulare ale fiecărei așezări în parte, trăsături ce se referă îndeosebi la mărimea și profilul social-economic, trebuie să subliniem încă o dată necesitatea de a trece la determinarea lor în concordanță cu dezvoltarea cantitativă și calitativă — preliminată în perspectivă — a întregii rețele de așezări, considerată ca un tot. Trebuie să ținem seama că, în condițiile țării noastre, care dispune de o rețea de așezări urbane destul de deasă, nu se mai justifică o amplificare substanțială a numărului de așezări existente, creșterea populației orășenești trebuind să fie preluată cu precădere de actuala rețea, cu prea puține completări (așezări noi). În aceste condiții apare ca obligatorie o creștere rapidă a mărimii așezărilor actuale, la o astfel de scară cantitativă și cu un astfel de conținut nou tematic, încît sînt de prevăzut transformări calitative substanțiale, ce vor interveni atît în rețea, cît și în fiecare așezare în parte.

Această transformare în esență a fiecărei așezări urbane, într-un interval foarte scurt din punct de vedere istoric, va scoate la iveală, cu tot mai multă ascuțime, una dintre contradicțiile principale, specifice procesului de creștere a organismului urban. Ne referim la contradicția ce se manifestă între forma organizării teritoriului — structura și echiparea mediului construit — relativ statică, datorită naturii specifice a cadrului construit cu materiale tot mai durabile și costisitoare — pe de o parte — și între conținutul tematic al fenomenului — funcțiuni și necesități sociale noi, în continuă creștere și transformare, în condițiile unor posibilități mereu sporite — ceea ce imprimă acestuia un caracter accentuat dinamic, pe de altă parte. În orînduirea noastră, din punct de vedere legic, vom dispune mereu de noi și amplificate capacități pentru a rezolva astfel de contradicții, pentru a le putea prevedea din timp, asigurînd pe plan teritorial măsuri corespunzătoare, care să permită o desăvîrșită rezolvare a lor în momentul apariției, bineînțeles fără irosiri nejustificate de fonduri, de materiale și de energie în etapa actuală.

O sarcină importantă ce revine arhitecților constă în evidențierea aspectelor sub care ar putea să se manifeste contradicțiile dintre forma și conținutul organismului urban, în stabilirea măsurilor ce vor trebui încă de astăzi să fie prevăzute și pe baza cărora să fim în măsură să asigurăm, pe etape succesive, punerea în concordanță a formei organismului urban cu cerințele conținutului în dezvoltare. Acest sistem de acțiuni și măsuri trebuie să constituie esența activității noastre de sistematizare a orașelor, a procesului continuu de reconstrucție urbană de tip socialist.

VII. Privind necesitatea precizării conținutului tematic al fenomenului urban

În ceea ce privește conținutul tematic al fenomenului urban, factorul motor în procesul de reconstrucție socialistă a orașelor, pot fi înregistrate două faze distincte ale dezvoltării:

— dezvoltare în faza de acumulare cantitativă, în care nu intervin modificări esențiale în natura profilului economic și social, respectiv consecințe esențiale în structura și echiparea urbană; această fază poate fi exemplificată prin situația numeroaselor noastre așezări urbane mici și mijlocii, în etapa actuală;

— dezvoltare în faza de transformare calitativă, în care intervin reconsiderări esențiale privind rolul și mărimea așezării în rețea și în teritoriul înconjurător, în care caracterul profilului și creșterea numărului populației sînt de așa natură încît implică trecerea orașului la o categorie superioară de mărime, sau în care apar necesități ce determină schimbări substanțiale ale structurii demografice, ale gradului de confort și de echipare, ale zonificării și rețelelor magistrale etc.; situația unor orașe ca Hunedoara și Reșița, Onești și Piatra Neamț, Iași și Galați, poate ilustra o astfel de fază, în mod edificator.

Una din sarcinile de mare răspundere ce revine urbanismului constă în stabilirea metodologiei de determinare a conținutului tematic al fiecărui oraș și în propunerea formelor de stăpînire a procesului de creștere cantitativă în cadrul limitelor prestabilite, planificate. Totodată trebuie să asigurăm astfel de forme organizatorice de studiu, de evidență și de coordonare încît să fim în măsură să prevedem din timp momentul cînd ar deveni oportună supunerea conținutului tematic al fenomenului urban unei transformări calitative, pentru a putea prevedea direcția și măsurile apte a repune în concordanță forma organismului urban.

VIII. Privind necesitatea cuprinderii procesului continuu de creștere a formei fenomenului urban

Ca urmare a necesității obiective de a fi pusă neîncetat în concordanță cu un conținut tematic în continuă transformare, de a i se putea asigura permanent un caracter de contemporaneitate, forma fenomenului urban trebuie, în mod obligatoriu, să primească un caracter de relativă elasticitate, care să îi dea posibilitatea să se adapteze treptat noilor funcțiuni și cerințe ale vieții multilaterale urbane. În acest sens trebuie stabilite, de asemenea, căile adecvate necesare pentru a se asigura o relativă concordanță între procesul de uzură fizică și cel de uzură morală a organismului orășenesc, atît pe ansamblul orășenesc, cît și pe laturile lui constitutive (structură și echipare, fond construit, obiecte clădite etc.).

În ce privește modul de dezvoltare a componentelor formei fenomenului urban — mărime, structură, echipare și înfățișare, — ne revine sarcina să determinăm felul în care poate avea loc creșterea și transformarea fiecăreia în parte, asigurînd în acest sens măsuri organizatorice pe plan teritorial. Totodată însă trebuie să ținem seama și de necesitatea cuprinderii lor într-un proces unitar, dialectic, de dezvoltare a formei urbane considerate ca un întreg. Numai în acest fel vom putea determina oportunitatea și modalitatea modificărilor fiecărei componente în parte, în interesul dezvoltării armonioase a întregului organism, numai în acest fel vom fi în măsură să elaborăm un program corespunzător și complex de măsuri, într-o judicioasă planificare, în corelare cu cerințele specifice fiecărei etape și cu posibilitățile determinate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre.

IX. Privind dezvoltarea componentei «mărime» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei «mărime», respectiv procesul de creștere a organismului urban ca întindere teritorială, pot fi înregistrate o serie de faze distincte:

a — înlocuiri parțiale și completări ale unor elemente constitutive ale fondului construit urban existent (clădiri, echipări, amenajări

locale) în care procesul de construcție coincide cu un proces concomitent de înnoire, de asanare urbană ;

b — amplificări cu caracter local ale fondului construit urban existent, prin care se ocupă suprafețe noi — clădite sau libere — limitrofe teritoriului așezării, ceea ce implică o extindere a organismului orășenesc în sens liniar, tentacular-radial sau concentric ;

c — translare în teritoriu a organismului urban, ceea ce se manifestă printr-un proces de ocupare a unor noi teritorii (conform cu punctul b) cu caracter însă mai extins, concomitent cu un proces de dezafectare a unor alte teritorii ale așezării, ce se impun a fi eliberate datorită anumitor interese economic-funcționale ale orașului (fond construit cu un grad înaintat de uzură fizică, porțiuni de oraș ce trebuie eliberate datorită unor remodelări ale teritoriului orășenesc etc.) ;

d — expansiuni ample în teritoriul preorășenesc sau microregional, ce au ca rezultat încorporarea în structura organismului urban a unor altor așezări existente învecinate sau a unor așezări noi, ce se creează cu caracter suburban (sateliți sau cartiere-dormitor) ;

e — cooperare pe o scară teritorială tot mai extinsă a unor așezări urbane relativ apropiate și în creștere intensivă, ale căror teritorii preorășenești și zone de influență extraurbană se interferează tot mai accentuat. În această situație se naște premiza de cooperare a acestor așezări singulare într-o formă superioară de organizare a teritoriului urban, tinzînd spre un sistem teritorial orășenesc, cu caracter microregional. În acest caz (care ar trebui fundamentat prin studii tehnico-economice) decurg intercondiționări tot mai complexe în teritoriu, ceea ce impune o repartiție judicioasă a laturilor profilului social-economic și implicit a construcțiilor ce urmează să cuprindă astfel de funcțiuni între orașele ce sînt înglobate în sistem ;

f — deplasare sau reașezare în teritoriu a întregului organism urban, într-un termen istoricește relativ scurt, ceea ce implică de fapt o dezafectare totală a organismului existent și construcția unui organism urban cu totul nou pe un alt amplasament (în general un proces de felul celui de la punctul c, dar cu caracter total și rapid). Acest proces, ce poate avea loc cu totul excepțional, poate fi determinat cu precădere de interese de ordin regional, ca de exemplu perspectiva inundării teritoriului așezării datorită prevederii unui baraj sau nod hidroenergetic, apariția obligată în perspectivă a unor surse de gravă nocivitate industrială etc.;

g — combinarea în diferite moduri a categoriilor mai înainte arătate, în forme și variante particulare, specifice locului și etapei.

X. Privind dezvoltarea componentei «structură» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei « structură », respectiv procesul de creștere a organizării interne a așezării, pot fi înregistrate de asemenea o serie de aspecte distincte :

a — reorganizări structurale ce survin în teritoriul preorășenesc, datorită obligației de a se asigura o mai eficientă repartiție și amplasare a funcțiunilor orășenești și o mai judicioasă rezolvare a unor multiple probleme urbane (precum amplasarea unor zone de producție, rezolvarea stării igienico-sanitare a așezării, aprovizionarea cu produse alimentare, odihna și recrearea populației, surse de alimentare cu apă potabilă sau stații de epurare a apelor uzate etc.), în condițiile unei cooperări crescînde ce trebuie să se manifeste între orașul propriu-zis și teritoriul imediat înconjurător, cu care orașul se intercondiționează în mod nemijlocit ;

b — reorganizări structurale ce survin în teritoriul orășenesc datorită necesității de a regrupa, reașeza sau amplifica zonele funcționale urbane, îndeosebi cele industriale, de locuit și centrale, fie în condițiile unei creșteri a conținutului tematic (dezvoltarea profilului social-economic), fie în condițiile unei acțiuni de ameliorare a structurii moștenite, respectiv în vederea unei rezolvări în mai bune condiții a problemelor urbane privind producția, locuirea, circulația, aprovizionarea, starea sanitară, înfățișarea estetică, eficiența economică etc. ;

c — compartimentarea structurală a zonelor funcționale industriale și rezidențiale, urmărind delimitarea și organizarea unor alcătuiri teritoriale de crescîndă complexitate, funcționalitate și confort, precum și de o adecvată mărime, în vederea asigurării unei eficiențe tot mai mari de ordin social și economic, tinzînd spre obținerea unor unități optimale, cu caracter modular la scară urbană, îndeosebi în zona de locuit.

XI. Privind dezvoltarea componentei «echipare» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei « echipare », respectiv înzestrarea complexă a organismului urban cu rețele tehnico-edilitare, social-culturale, de deservire și gospodărești, spații libere plantate și de circulație, vom înregistra de asemenea diferite aspecte ale procesului de creștere :

a — valorificarea crescîndă și, cînd e cazul, recondiționarea echipării existente, încadrînd-o în acțiunea generală de echipare urbană, profilată pe măsura întregului oraș, considerat în dezvoltare planificată ;

b — cuprinderea treptată a întregului teritoriu urban, dînd precădere executării echipării primare (magistrale) a orașului, accentuînd pe echiparea zonelor noi construite și de folosință intensivă ;

c — corelarea procesului de echipare complexă a teritoriului cu procesul de construcție urbană, într-un pas concomitent sau chiar — pe anumite rețele — într-un astfel de pas, în care echiparea să devanseze în mod planificat procesul de construcție ;

d — asigurarea de rezervații teritoriale, de capacitate și de debit, potențiale latente de deservire sau alte asemenea, capabile a cuprinde necesități sporite de echipare urbană, preliminate în perspectivă ;

e — considerarea intercondiționărilor ce trebuie respectate între multiplele rețele de echipare și care urmează să fie integrate treptat într-un sistem unitar orășenesc, drept consecință putînd interveni un anumit mod de grupare și de cooperare a rețelelor, o unificare modulară a razelor de deservire teritorială și în consecință o dimensionare, respectiv o profilare optimă, atît a elementelor constitutive ale fiecărei rețele în parte, cît și a unităților complexe urbanistice deservite ;

f — realizarea unor astfel de grupări și cooperări în teritoriu, îndeosebi a înzestrărilor social-culturale și a spațiilor libere de folosință publică în zonele de locuit și în unitățile complexe urbanistice, încît să poată fi create zone civice înverzite rezervate numai pentru pietoni, cuprinzînd ansambluri de elemente de folosință, de deservire și de polarizare obștească. În acest fel se va putea realiza o diferențiere și o neinterferență între fluxul major al pietonilor și fluxul major al vehiculelor, precum și acea ambianță de viață dinamică, colectivă, specifică concepției, necesităților și obiceiurilor noastre (ansamblu central, esplanadă centrală, sistem policentric, zonă centrală etc.).

XII. Privind dezvoltarea componentei «înfățișare» a formei fenomenului urban

În ceea ce privește dezvoltarea componentei « înfățișare », cuprinzînd atît scoaterea în evidență a trăsăturilor particulare ale mediului local considerat în ansamblul lui (cel natural și cel construit), cît și realizarea unei ambianțe spațiale adecvate desfășurării armonioase a

vieții colective și individuale, pot fi înregistrate diferite aspecte ale procesului de creștere:

a — valorificarea treptată a mediului natural, prin scoaterea în evidență a aspectelor dominante ale naturii locale sau înconjurătoare, prin folosirea lor ca accente și contraste în compoziția cadrului construit orășenesc, prin reîntoarcerea feței orașului (îndeosebi a zonei centrale, a spațiilor verzi principale, a unor magistrale importante, a unităților complexe urbane riverane) spre dominanta mediului natural, prin folosirea acestei dominante ca axă sau centru de compoziție arhitecturală a orașului, prin folosirea unor locuri atrăgătoare și accesibile ale mediului natural înconjurător ca puncte de cuprindere a unor largi și reprezentative privelişti de ansamblu ale orașului;

b — valorificarea treptată a cadrului construit, vechi sau nou, prin tratarea particulară a compoziției urbane, prin scoaterea în evidență și integrarea corespunzătoare în ansamblurile locale sau în silueta generală a orașului a monumentelor de arhitectură, istorice, de artă plastică majoră, apoi a zonelor și ansamblurilor arhitecturale reprezentative sau a accentelor caracteristice ale zonelor de producție și de locuire, ale căilor de circulație și lucrărilor inginerești de artă, într-o cinematică, multidirecțională și reversibilă perspectivă (dinspre cadrul urban spre punctul de interes și dinspre punctul de interes spre cadrul urban);

c — crearea treptată a unei ambianțe spațiale, corespunzătoare scării și specificului orașului, controlată ca dimensiuni, proporții, elemente și structură, adecvată desfășurării în condiții optime a multiplelor activități ale vieții urbane, la care participă colectivitatea, grupa socială și individul izolat, satisfăcînd nu numai cerințele funcționale ci și pe cele spirituale ale acestora (de la manifestații publice cu caracter de masă, la plimbări sau întîlniri sportive în grup și pînă la izolări individuale pentru studiu sau contemplație). În acest scop, în compoziția cadrului urban, în modelarea spațiului organizat, pe lîngă folosirea legilor generale ale esteticii și promovarea legilor specifice esteticii urbanistice, mai trebuie să experimentăm și să aplicăm legile unui domeniu destul de puțin cercetat, al ecologiei, al influenței mediului înconjurător asupra psihicului individului, al grupului social.

Trebuie să fim convinși că o astfel de ambianță, un astfel de climat favorabil în cadrul orașului contemporan, nu poate fi obținut doar prin compoziția spațială realizată exclusiv cu volumele construite ale clădirilor de locuit, ori cît le-am diversifica înăuntrul unor limite de altfel destul de strîmte, impuse de funcționalitate, tehnică constructivă, ritm de execuție și eficiență economică. Trebuie să introducem cu curaj și cu inventivitate, cu talent și cu pasiune, gama infinit de bogată a elementelor unor alte domenii de activitate creatoare, considerate nu numai prin valoarea lor intrinsecă, ci în primul rînd prin contribuția ce o pot aduce — în calitate de elemente componente organice — în constituirea armoniei mediului local, în ansamblul lui. Printre acestea enumerăm producția artelor plastice majore — judicios amplasate, compuse, dimensionate și structurate; mobilierul urbanistic (lampadare, bănci, împrejmuiri, edicule, chioșcuri etc.) — rațional, agreabil și diversificat în unitatea lui; paleta infinit de bogată a spațiilor și volumelor plantate și înflorate — cu o varietate controlată în funcție de esențe și anotimp; multiplele posibilități de folosire cu caracter decorativ a apei, sub formă de oglinzi, bazine, cursuri, fîntîni arteziene, cascade; și alte asemenea.

Tot în acest scop trebuie să promovăm soluționări tehnice și artistice, precum și folosirea unor materiale constructive cît mai adecvate scopului, o calitate tot mai ridicată de execuție și de finisaj a lucrărilor, valorificarea estetică a posibilităților pe care le oferă structura materialului de paviment și de îmbrăcare a fațadelor (îndeosebi a primului cat, vitrine și intrări), acuzarea expresivă a diferențelor de nivel ale terenului (prin trepte, terase, ziduri de sprijin și balustrade, taluzuri plantate), utilizarea judicioasă a culorii și luminii (naturale și artificiale), precum și toate acele detalii, aparent neînsemnate, dar care prin însumare influențează personalitatea ansamblului și îl apropie sufletește de om (afișaj, firme, inscripții, semnalizatoare, indicatoare de orice fel și pînă la... tăbliţele cu numere ale imobilelor).

XIII. Privind sarcinile de mare complexitate ce derivă din considerarea, în unitatea lor dialectică și în dezvoltare, a tuturor componentelor formei fenomenului urban

Față de cele mai sus arătate, privind dezvoltarea componentelor formei fenomenului urban, în condițiile considerării intercondiționării acestora, reies sarcini de bază ce ne revin în vederea rezolvării cu succes a problemelor generate de procesul de creștere a organismului orășenesc.

— În primul rînd, trebuie să fundamentăm științific, în fiecare caz în parte, oportunitatea aplicării uneia sau alteia din fazele de creștere a componentei « mărime », îndeosebi în condițiile concrete ale practicii, în care unele din aceste faze — de cele mai multe ori — se împletesc.

— În al doilea rînd, trebuie să stabilim principii și direcții de reorganizare a componentei « structură », stabilind seria de indicatori funcționali și tehnico-economici optimali, orientativi sau limitativi, prin care să asigurăm și o riguroasă disciplină economică în procesul de reorganizare a teritoriului urban.

— În al treilea rînd, trebuie să determinăm gama întreagă a elementelor ce alcătuiesc sistemul rețelelor de echipare urbană, ce participă în mod intercondiționat în componența întregului organism urban, în condiții prin care să urmărim o crescîndă specializare și cooperare a lor. Pe baza alcătuirii cadrului general de echipare orășenească, trebuie să stabilim de fiecare dată o justă ierarhizare și o justă urgență a investițiilor în acest sector, amplasamentele și etapizările cele mai raționale, în vederea atingerii unui nivel tot mai ridicat de confort în viața urbană, în primul rînd considerat pe plan general (pentru întreaga colectivitate), în ritmul cel mai rapid și cu cheltuielile minime de investiție și de exploatare.

— În al patrulea rînd, trebuie să creăm condiții pentru documentarea, studiul, experimentarea și calificarea cadrelor noastre în tot mai numeroasele compartimente ale domeniului privind «înfățișarea» cadrului urban; trebuie să asigurăm forme organizatorice și baza materială adecvată pentru atragerea și obținerea contribuției specialiștilor și colaboratorilor, care pînă în prezent nu ni s-au alăturat sau au activat în mod necoordonat pe linia unor interese înguste departamentale sau de breaslă; trebuie să informăm, să convingem și să mobilizăm, pentru rezolvarea unor astfel de probleme majore, privind cadrul de viață al colectivității, pe însăși marele nostru beneficiar — colectivitatea poporului muncitor, întreaga populație urbană, folosind mai intens toate mijloacele pe care orînduirea ni le pune la dispoziție: acțiunile coordonate ale organizațiilor de creație sau profesionale, concursuri și expoziții, articole și simposioane, presa și radio-ul etc.

XIV. Privind necesitatea de a reactualiza cuprinsul și modul de redactare a proiectelor de sistematizare urbană

Ținînd seama de creșterea preliminată a populației urbane, precum și de ridicarea neîncetată a confortului urban (atribuirea în perspectivă a unei suprafețe de locuire mărite pentru fiecare persoană, ameliorarea sistemului de deservire și de prestare de servicii, crearea cadrului construit

capabil să cuprindă folosirea timpului disponibil din ce în ce mai mare al oamenilor muncii, timp pe care şi-l vor putea folosi pentru o dezvoltare tot mai complexă intelectuală, culturală, fizică etc.) este important a se prevedea unele indicaţii programatice de perspectivă, în ce priveşte structura şi echiparea oraşului, şi de a organiza în aşa fel teritoriul urban încît să poată fi îndeplinite nu numai actualele necesităţi (a căror cuprindere este limitată de actualele posibilităţi), ci şi necesităţile de perspectivă, cînd posibilităţile de realizare vor fi mult amplificate.

În acest sens, proiectele de urbanism ar trebui, în esenţă, să propună sistemul de măsuri cel mai adecvat, capabil să asigure în timp rezolvarea contradicţiilor ce pot apărea în procesul dezvoltării oraşului, îndeosebi privind contradicţia dintre forma construită relativ stabilă şi conţinutul funcţional-tematic în continuă schimbare. Caracterul elastic, adaptabil, al acestor propuneri trebuie să se bizuie, pe de o parte, pe o preliminare (continuu reverificată) a necesităţilor şi posibilităţilor ce vor condiţiona dezvoltarea organismului urban în etapele următoare de perspectivă (cca. 15—25 ani) şi chiar într-o mai largă perspectivă. Pe de altă parte, organizarea complexă a teritoriului în perspectivă trebuie propusă a fi soluţionată în multiple variante, toate aceste variante cuprinzînd — ca un factor comun — o unică şi concretă propunere privind organizarea complexă a cerinţelor etapei imediat următoare (următorul ciclu de cca. 5 ani).

Este important ca previziunile proiectului să indice căile pentru ca viitoarele cerinţe funcţionale orăşeneşti să poată fi cuprinse în mod eşalonat şi fără modificarea substanţială a unui cadru construit încă neamortizat. În principiu ar fi de considerat, printre alte măsuri, şi un sistem de rezervaţii teritoriale de diferite categorii, ca de exemplu rezervarea unor terenuri actualmente neconstruite, a unor teritorii degradate sau ce urmează a fi asanate şi care pot fi recuperate într-o etapă viitoare, a unor zone sau fonduri construite care pot fi reprofilate (pot primi cu modificări neesenţiale alte funcţii urbane) etc.

În acest sens ar fi de analizat şi modul de exprimare a acestor propuneri, proiectul trebuind să oglindească sistemul de măsuri de organizare a teritoriului urban, eşalonate pe etape: situaţia actuală, etapa imediat următoare, etapa de perspectivă (15—25 de ani) şi etapa de largă perspectivă. Bineînţeles că fiecare din aceste etape trebuie tratate la un grad diferit de adîncime şi detaliere, ultimele două reprezentînd doar direcţii de dezvoltare studiate în variante diferite. În orice caz trebuie să ne străduim ca o dată cu o înnoire a cuprinsului proiectului de urbanism să stabilim şi un sistem de semne convenţionale şi indicatori esenţiali sau sintetici adecvaţi, prin care să se poată exprima particularităţile noi ale proiectelor de sistematizare.

Totodată, faţă de necesitatea desfăşurării unor studii tot mai complexe tehnico-economice, este necesar să începem să ne preocupăm şi de perfecţionarea tehnicii de proiectare, de folosirea unor tot mai avansate şi mai rapide metode de lucru în studiul problemelor de urbanism, urmărind obţinerea unor soluţii optimale pe baza comparării multiplelor variante posibile şi folosind în acest scop — cînd este cazul — metode ştiinţifice matematice precum şi tehnica de calcul electronic.

XV. Privind necesitatea pregătirii cadrelor de specialişti în domeniul sistematizării complexe a teritoriului

Faţă de sarcinile crescînde privind construcţia teritoriului, o problemă de o deosebită însemnătate, ce trebuie să fie ridicată cu toată ascuţimea, este pregătirea de cadre calificate în domeniul sistematizării urbane, într-un număr suficient şi de toate gradele. În condiţiile ritmului accelerat de construcţie, precum şi a unei exigenţe sporite ce se manifestă în domeniul nostru de activitate, nu mai putem admite persistenţa unor lipsuri în proiectare şi a unor urmări necorespunzătoare în procesul de materializare, datorită — printre alte cauze — insuficientului număr de cadre specializate. Numai prin acoperirea nevoilor cantitative cu cadre calificate, în toate institutele şi organele ce se preocupă sau activează în acest domeniu, putem declanşa lupta împotriva unor lipsuri, ca munca în asalt, alunecarea pe făgaşul rutinei şi al formulelor şablon, elaborarea proiectelor concomitent cu deschiderea şantierului, preconizarea unor soluţii fără o fundamentare ştiinţifică sau o experimentare prealabilă şi alte asemenea. Totodată trebuie să recunoaştem consecinţele ce se manifestă printr-o distribuire neomogenă şi neplanificată a cadrelor între regiuni şi ministere, prin specializarea lor întîmplătoare, fără îndrumare, în funcţie de repartiţia la locul de producţie, prin pregătirea în domeniul sistematizării aproape numai a arhitecţilor şi prin înfiinţarea întîmplătoare şi necoordonată a unor puţine cursuri de specializare în cadrul altor institute de învăţămînt superior cu profil ingineresc.

Este imperios necesar să stabilim necesarul de cadre, în dinamică, să asigurăm formele adecvate organizatorice pentru pregătirea lor corespunzătoare, să căutăm căile pentru o acoperire cît mai rapidă a nevoilor, folosind temporar forme reduse de învăţămînt, calificări pe etape succesive, prelegeri postuniversitare, specializări fără scoaterea din producţie, promovînd metode de stimulare materială şi morală a celor ce îşi însuşesc această specializare, pe lîngă calificarea lor de bază.

XVI. Privind necesitatea unei fundamentări teoretice a activităţii noastre practice de sistematizare complexă a teritoriului

Ţinînd seama de problemele tot mai ample ce se pun în domeniul construcţiei şi care implică o remodelare calitativă tot mai extinsă a teritoriului, în condiţiile unor cerinţe sporite pentru calitate, termene, economii şi expresivitate arhitecturală, ceea ce determină o intensificare a activităţii de studiu şi cercetare, ne revin importante sarcini de răspundere, privind fundamentarea temeinică a soluţiilor propuse pentru execuţie. Se impune trecerea grabnică şi organizată la o analiză critică, obiectivă a realizărilor noastre de pînă în prezent; se impune cunoaşterea tot mai largă şi cercetarea organizată a realizărilor pozitive de pretutindeni, urmărindu-se cu atenţie experienţa urbanistică acumulată în ţările socialiste, pentru a ne îmbogăţi propria noastră experienţă. Este necesar să seriem problemele multiple ce se ivesc în procesul sistematizării teritoriului şi să trecem la o fundamentare ştiinţifică a soluţiilor propuse, sprijinindu-ne pe generalizarea învăţămintelor furnizate de practică, precum şi pe descifrarea şi cunoaşterea tot mai aprofundată a legităţilor obiective ce trebuie să acţioneze în acest domeniu. Se desprinde tot mai accentuat necesitatea imperioasă de a asigura forme organizate de studiu şi de activitate ştiinţifică, distincte de cele profilate pentru proiectarea propriu-zisă.

Indicaţiile Congresului al III-lea al P.M.R. cu privire la importanţa ce se acordă analizării multiplelor probleme teoretice legate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului şi de perspectiva trecerii noastre treptate la construirea comunismului, sînt chemate să constituie o îndrumare fundamentală. Trebuie să ne străduim să elaborăm pentru activitatea noastră practică, o bază teoretică, asigurînd o strînsă legătură a teoriei cu practica şi o abordare cu precădere a nevoilor celor mai urgente ale practicii. Aportul pe care îl vom aduce la rezolvarea problemelor concrete ale dezvoltării economiei naţionale, prin felul cum vom soluţiona construcţia complexă a teritoriului, va trebui să reprezinte principalul criteriu de apreciere a muncii noastre.

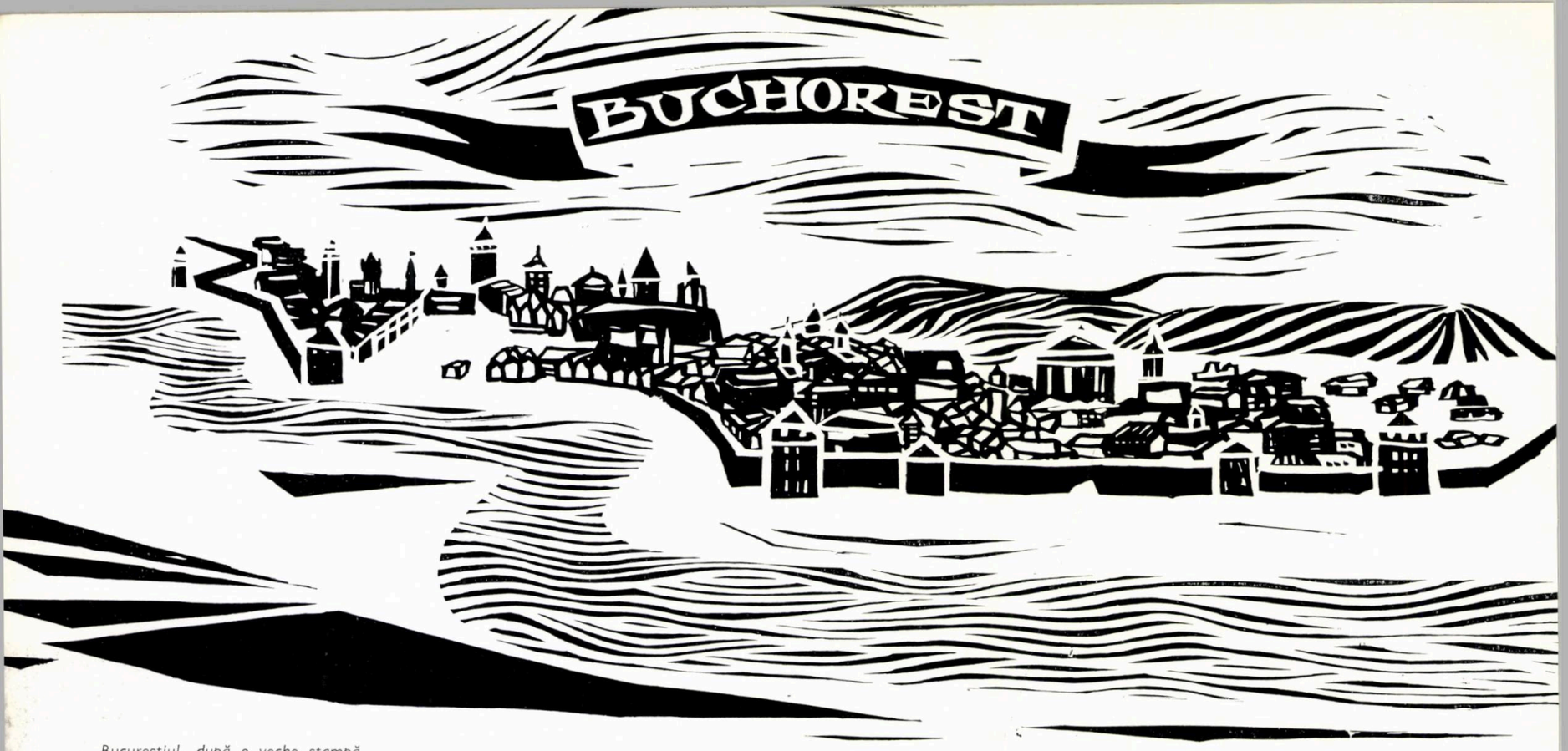

Bucureștiul, după o veche stampă

Prof. arh. HORIA MAICU
Arhitect-șef al orașului București

PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALEI

Cercetările arheologice întreprinse pe teritoriul cartierelor Tei, Dealul Spirei și Jilava au dovedit existența unei așezări străvechi pe meleagurile pe care este situat astăzi orașul București.

Orașul, cuprins între rîurile Argeș, Sabar, Dîmbovița și Colentina, se situează la distanțe aproximativ egale față de lanțul Carpatic și față de Dunăre și posedă condiții favorabile de teren și climă pentru dezvoltarea unei vegetații bogate.

Bucureștiul este cunoscut sub formă de tîrg încă de la începutul secolului XIV, înainte de domnia lui Mircea cel Bătrîn. Primul document, care datează din 1370, pomenește de « Cetatea Dîmboviței », așezată pe malul rîului Dîmbovița, în zona unde se află acum Piața Unirii. Aici se stabilește în secolul XVI reședința domnească (Curtea Veche) lucru ce impulsionează dezvoltarea Bucureștiului, care în secolul XVII devine cel mai important oraș al țării din punct de vedere politic și comercial, avînd o populație de 20 000 locuitori, teritoriul său întinzîndu-se pînă la actualele străzi Știrbei-Vodă și C. A. Rosetti.

La începutul secolului XIX, populația Bucureștiului atinge cca. 70 000 locuitori, iar teritoriul său ajunge la șos. Ștefan cel Mare, șos. Mihai Bravu, calea Rahovei și calea Șerban Vodă.

În această perioadă apar și primele preocupări urbanistice reglementate prin Regulamentul organic sau alte legi și dispoziții privind: regularizarea Dîmboviței, lucrări edilitare etc.

Orașul începe să se modernizeze prin deschiderea de bulevarde noi, prin construcții monumentale, ministere, Palatul Justiției, Ateneul, actuala clădire a C.E.C. și multe altele.

De la sfîrșitul secolului XIX pînă în anul 1944, și în special după primul război mondial, orașul are o dezvoltare haotică, specifică orînduirii capitaliste, se întinde tentacular și înglobează în teritoriul lui vetrele de sate — Herăstrău, Băneasa, Colentina etc.

Perioada aceasta se caracterizează prin dispariția multor spații plantate și prin construirea pe locul lor de clădiri care, în majoritate, reflectă — ca așezare urbanistică și concepție arhitecturală — orînduirea capitalistă. Specula, bunul plac, încălcarea grosolană a intereselor colectivității și de foarte multe ori prostul gust cosmopolit, eclectic, al oamenilor de afaceri îmbogățiți, lipsiți de cultură și fără tradiții, au stat la temelia arhitecturii din această epocă.

În 1935 se elaborează prima schiță de sistematizare a orașului București, dar cu toată buna intenție a autorilor ei, ea rămîne o lucrare moartă, fără bază tehnico-economică de realizare, iar orașul continuă să se dezvolte anarhic și în conformitate cu interesele de moment ale clasei dominante. Bucureștiul epocii capitaliste era un adevărat oraș al contrastelor, cu un centru bine construit și cu cartiere luxoase dotate cu toate rețelele edilitare și cu confort tehnic, în opoziție cu suprafața dominantă a orașului, ocupată de cartiere muncitorești, lipsite de cele mai elementare dotări edilitare, cu străzi nepavate, lăsate în beznă și părăsire.

★

După 23 August 1944, sub înțeleapta conducere a Partidului Muncitoresc Romîn, succesele obținute în toată țara și în toate domeniile de activitate sînt prezente și în domeniul arhitecturii și sistematizării Capitalei. Avîntul social-economic, cultural-artistic se reflectă în nenumăratele construcții ridicate în anii puterii populare.

Astfel, s-au construit numeroase industrii și întreprinderi noi: Fabrica de mașini-unelte și agregate, Fabrica de cabluri și materiale electroizolante și centrala electrică de termoficare «23 August», din zona industrială «23 August»; Fabrica de prefabricate «Progresul» și Combinatul chimic «Jilava», din zona industrială Progresul; Fabrica de anvelope «Danubiana», din zona industrială Popești-Leordeni; Complexul industrial Militari; Fabrica de confecții și tricotaje «București», Fabrica de produse lactate, din zona industrială Militari, și altele.

Cartierele noi de locuințe, avînd dotări pentru învățămînt, sănătate, comerț, cu spații plantate și terenuri de joc și sport, imprimă fostei periferii bucureștene caracterul dominant al concepției noi a orașului socialist (cartierele Floreasca, Balta Albă, Drumul Taberei, Jiului-Grivița, ansamblurile de pe șos. Ștefan cel Mare, șos. Mihai Bravu, bd. Dimitrov-Obor ș.a.).

O serie de construcții și de dotări importante au influențat aspectul arhitectural-urbanistic al orașului, afirmînd prezența noului în plină dezvoltare (Casa Scînteii, Pavilionul expoziției economiei naționale, Teatrul de operă și balet, Sala mare a Palatului R.P.R. cu piața și ansamblul de blocuri de locuințe, Sala Radioteleviziunii, Circul de stat cu parcul și ansamblul de blocuri de locuințe etc.).

Rețeaua de asistență medicală a crescut considerabil, construindu-se noi unități, pe toate treptele de asistență medicală (Spitalul de copii «Emilia Irza», Clinica de la Fundeni, Maternitatea «Polizu», policlinici de diferite grade etc.).

De asemenea s-au construit școli elementare, institute de învățămînt superior și institute de cercetări, pentru a putea satisface cerințele mereu crescînde izvorîte din dezvoltarea culturii și a științei.

Rețeaua comercială s-a reorganizat și dezvoltat în ritm rapid, tinzînd să satisfacă cerințele multiple ale populației, care cresc în raport cu creșterea nivelului de viață.

De asemenea, au fost create noi spații plantate, noi parcuri, s-au construit stadioane și săli de sport (Parcul «23 August», cu un stadion de 80 000—100 000 locuri, cu teatru în aer liber, cu patinoar artificial și alte dotări sportive; Parcul Herăstrău; stadionul și ansamblul sportiv «Dinamo»; sala de sporturi și piscina de la Floreasca etc.).

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE

Din dispoziția conducerii de partid și de stat au fost întocmite lucrările unui proiect pentru Schița planului general de sistematizare a orașului București.

Lucrările au fost elaborate de un larg colectiv, care a cuprins — în afara arhitecților și inginerilor din Institutul Proiect-București — o serie întreagă de cadre de specialitate aparținînd ministerelor și institutelor de stat care sînt direct sau indirect interesate în problemele de sistematizare a Capitalei. Pe parcursul proiectării, colectivul de elaborare a primit sprijinul direct

Calea Victoriei

1 — *Ansamblul calea Griviței-bd. 1 Mai — București*
2 — *Ansamblul de locuințe din Piața Gării de Nord*
3 — *Schema schiței de sistematizare a orașului București*

1 | 3
2 |

al conducerii și al activului de specialiști din C.S.P. și C.S.C.A.S. De asemenea, Comitetul Orășenesc de Partid și Comitetul executiv al Sfatului Popular al Capitalei au sprijinit efectiv și eficient lucrările de elaborare ale acestui proiect al schiței.

Lucrarea a fost elaborată într-un an și nouă luni și cu avizele C.S.C.A.S. și C.S.P. va fi înaintată spre aprobare conducerii de partid și de stat.

Înainte de a intra în procesul de avizare, lucrarea a fost expusă și analizată împreună cu uniunile de creație, cu activiști din aparatul de partid, sindical și de stat, cu colective de oameni ai muncii din Capitală. Lucrarea a fost dezbătută într-o sesiune lărgită a S.P.C. care și-a însușit-o.

Proiectul schiței planului general de sistematizare a Capitalei oglindește perspectivele de dezvoltare cuprinse în Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., precum și preocuparea permanentă a partidului nostru pentru dezvoltarea gîndirii științifice și creatoare în arhitectură și urbanism, ca și în toate celelalte domenii de activitate.

PRINCIPII ALE DEZVOLTĂRII URBANISTICE A CAPITALEI

— Realizarea unui teritoriu închegat, dezvoltat în cadrul unităților structurale, cu mari ansambluri de locuințe și dotări.

— Centre de interes aferente unităților structurale, în care pe lîngă dotările specifice sînt rezervate teritorii pentru dezvoltarea unor alte dotări necunoscute încă și care vor apărea cu siguranță în viitor.

— Crearea unei vieți proprii în cadrul ansamblurilor de locuințe, prin satisfacerea integrală a cerințelor unei existențe complexe și a unui confort sporit, corespunzător structurii orașelor societății noastre socialiste.

— Locuri de muncă la distanțe convenabile față de zonele de locuințe ce se dezvoltă.

— Cooperare între întreprinderi și industrii.

— Spații plantate, locuri de recreație și odihnă, oglinzi de apă ca și dotări specifice vor fi realizate și armonios dispuse pe întregul teritoriu al Capitalei.

— Instituții de învățămînt și cultură, clădiri administrative, hoteluri, magazine universale sînt prevăzute în zone și puncte caracteristice, creîndu-se polarizări de interese, dispersate pe principiul policentricității orașului.

— Relațiile între diferite zone și funcțiuni ale orașului vor fi ușurate prin intermediul noii scheme a rețelei principale de artere a orașului; pornindu-se de la ceea ce este existent ca sistem, se va închega o rețea radial-inelară, corespunzătoare unei circulații cu un grad de motorizare superior.

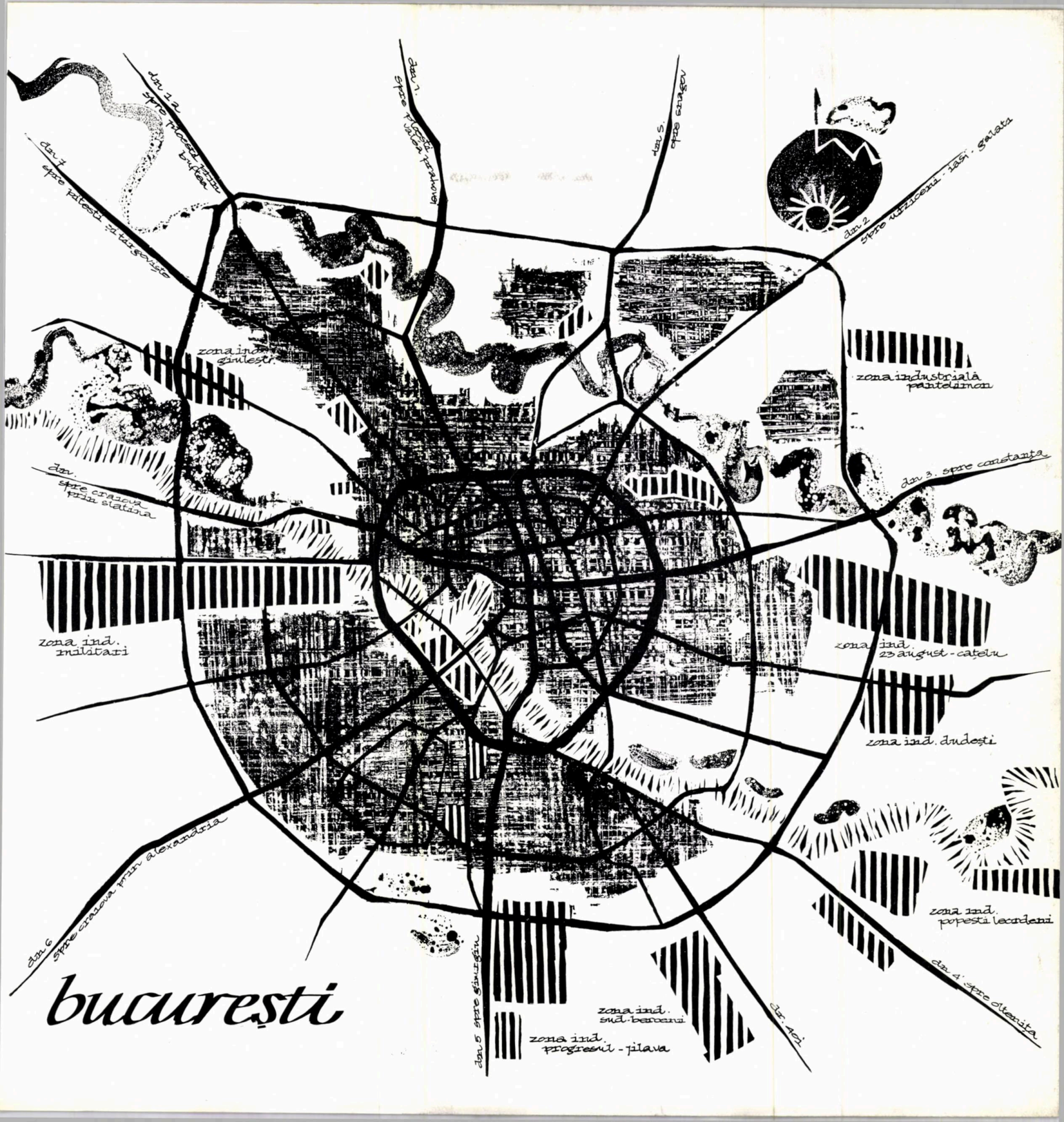
dn 1 a spre ploiesti prin buftea
dn 1 spre pitesti si tirgoviste
dn 1 spre ploiesti valea prahovei
dn 5 spre snagov
dn 2 spre urziceni - iasi - galati
zona ind. giulesti
zona industriala pantelimon
dn 3 spre constanta
dn spre craiova prin slatina
zona ind. militari
zona ind. 23 august - catelu
zona ind. dudesti
zona ind. popesti leordeni
dn 4 spre oltenita
dn 6 spre craiova prin alexandria
dn 5 spre giurgiu
zona ind. sud-berceni
zona ind. progresul - jilava
dn 401
bucuresti

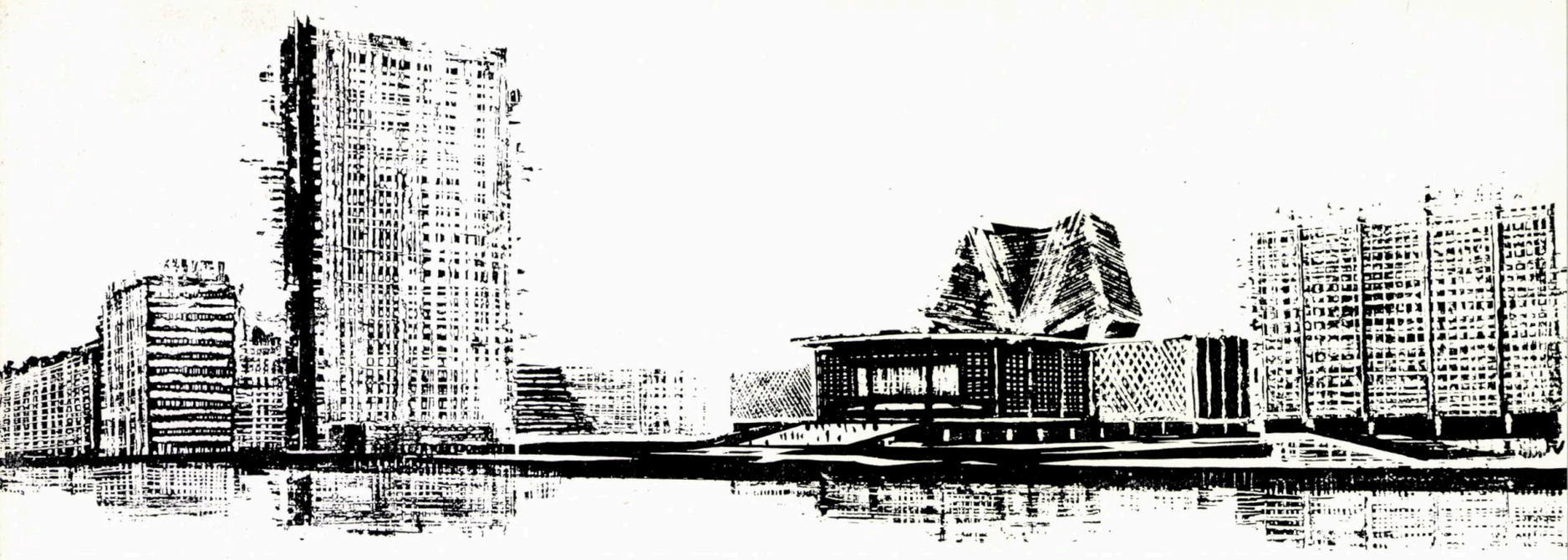

Piața Nicolae Bălcescu — Variantă de studiu

— Proiectul de schiță prevede în viitor construirea la nord de lacuri a unei zone de locuințe cu o capacitate de 140 000 locuitori, dispusă în trei cartiere delimitate de ample pene de vegetație, care se vor integra în sistemul spațiilor verzi ale orașului.

— Pe noile artere remodelate și prin intersecțiile denivelate, circulația orășenească, mereu sporită și cu relații raționale — organizate pe baza cerințelor unui parcurs facil al traseelor arterelor principale — se va face pe lîngă numeroase automobile și cu mijloace de transport urban în comun, îmbunătățit și cu mare eficiență în exploatare.

— Pentru viitorul îndepărtat se prevede în structura orașului un nou mijloc de transport în comun, de mare capacitate și viteză, metrou sau alt mijloc.

— În structura străzilor, mai ales adiacent acestora, își vor găsi locul, în spațiile verzi rezervate, tuneluri vizitabile și instalațiile tehnico-edilitare, necesare satisfacerii în viitor a ansamblului de lucrări orășenești.

— O serie de importante elemente compoziționale arhitectural-urbanistice vor completa imaginea viitoare a Capitalei noastre. În legătură cu aceasta, au fost făcute studii privind sistematizarea de detaliu a lanțului de piețe de pe Magistrala nord-sud, împreună cu dotările aferente.

— Piața Scînteii, adevărat vestibul de intrare în Capitală dinspre nord, va fi prevăzută — ținînd seama de faptul că reprezintă un nod important de circulație — cu pasaje denivelate pentru pietoni, care vor oferi în același timp și o comodă legătură între Expoziția realizărilor economiei naționale și Parcul Herăstrău. Se prevede, de asemenea, o trecere denivelată a șoselei ce leagă piața cu cartierul Jiului și se continuă mai departe spre Buftea-Ploiești.

— Sistematizarea Pieței Victoriei a fost gîndită în așa fel încît aceasta să devină o piață deschisă și pe latura nord, către zona verde, cu circulația ameliorată prin trecerea denivelată a bd. Ilie Pintilie, dîndu-i-se un caracter public administrativ, prin completarea fronturilor de vest și sud, cu clădiri pentru instituții și ministere.

— Piața N. Bălcescu, centrul geografic al Capitalei, se prevede a fi sistematizată din punct de vedere al spațiului aferent și al circulației, la nivelul cerințelor contemporane. În această piață se va construi ansamblul arhitectural-urbanistic al complexului Teatrului Național, situat pe o amplă platformă, bogat plantată și amenajată cu bazine, fîntîni și statui; sub această platformă va fi amplasat un parcaj subteran și o serie de dotări comerciale; de asemenea, a fost studiată la intersecția bd. N. Bălcescu cu bd. 6 Martie, o trecere denivelată pentru pietoni.

— Studiile elaborate pentru Piața Republicii propun organizarea ei prin construirea, pe latura de nord, a unei importante clădiri cu caracter administrativ sau cultural și care împreună cu clădirile monumentale existente (Palatul Republicii, sediul C.C. al P.M.R., Ateneul) să formeze o piață demnă de importanța ei politică și culturală; spațiul liber de circulație al acestei piețe va fi bogat plantat și înzestrat cu fîntîni și monumente, iar în spațiul ei subteran se prevede un mare parcaj.

— Prin studiile făcute pentru Piața Unirii se propune rezolvarea celui mai important nod de circulație al Capitalei, trecerea denivelată a arterei est-vest, construirea pe latura sud a unui mare hotel, pe latura de est a unor clădiri pentru institutele de proiectare, pe latura de nord a unui mare complex comercial și — într-un viitor mai îndepărtat — pe locul Spitalului Brîncovenesc amplasarea clădirii Ope-

rei ; spațiul liber de circulație va fi amenajat cu plantații, fîntîni și va avea ca punct principal de interes Monumentul Unirii ; în spațiul existent sub planșeul Dîmboviței este propus un mare parcaj subteran.

Suita de centre și piețe de interes orășenesc va fi completată cu rețeaua de centre ale sectoarelor orășenești, amplasate în general pe inelul de dublură ce se desfășoară între inelul principal de circulație interioară și inelul de circulație exterioară a orașului.

De asemenea, la intersecțiile principale ale inelului interior cu radialele orașului, proiectul de schiță prevede treceri denivelate și formarea unor centre cu dotări orășenești specifice (comerț, hoteluri, cinematografe etc.).

Concepția repartiției pe teritoriul Capitalei a centrelor de interes, în vederea unei distribuiri armonioase funcționale și estetice, mai are drept scop descongestionarea traficului din centrul geografic și istoric al orașului.

Urmărindu-se realizarea acestor țeluri, cornișa Dîmboviței a fost folosită pentru o serie de dotări importante cu caracter cultural, științific, sportiv și de agrement.

Astfel, pe dealul de la Grozăvești va fi amplasat noul Institut politehnic pentru 10 000 de studenți; pentru Dealul Arsenalului se elaborează studii ce prevăd dezvoltarea Universității București ; pe Dealul Piscului va fi amplasat Centrul de televiziune și o sală a sporturilor cu o capacitate de 20 000 locuri. La poalele acestui deal se va desfășura Parcul Tineretului cu o amplă oglindă de apă.

Terenurile din partea de S—E a cornișei sînt rezervate pentru institutele de cercetări ale Academiei R.P.R.

Proiectul de schiță prevede pătrunderea diagonală a unei puternice pene de vegetație de-a lungul Dîmboviței și crearea unei suite de oglinzi de apă.

Spațiile verzi ale orașului vor crește de la 5,5 m^2/loc., la 35 m^2/loc. în interiorul inelului de circulație exterioară; la 50 m^2/loc., în intravilan, și la 70 m^2/loc., în interiorul liniei ferate de centură, iar oglinzile de apă vor crește de la 380 ha la 1 830 ha.

★

Prevederile și volumul investițiilor, cuprinse în materialul proiectului schiței planului general de sistematizare, se vor realiza în etape, pe baza posibilităților create de economia noastră națională. Urmărindu-se în continuare introducerea noilor idei și principii ce vor apărea în dezvoltarea societății socialiste și a științei urbanistice, se va ajunge la crearea unei capitale sistematizate și construite pe baze științifice. O contribuție importantă în această operă de realizare a unei capitale reprezentative și contemporane o vor aduce arhitecții și constructorii, prin pasiunea și sensibilitatea artistică specifică de care dau dovadă în munca lor creatoare.

Piața Unirii — Variantă de studiu

Arh. TRAIAN STĂNESCU
Arhitect-şef în I. P. B.

NOI ANSAMBLURI DE LOCUINŢE ÎN CAPITALĂ

Piaţa Palatului R.P.R.

Privire în trecut

Oraşul Bucureşti, dezvoltat în trecut la întîmplare, fără o privire de ansamblu asupra diverselor probleme ce firesc le ridică un oraş, a reprezentat moştenirea pe care burghezia ne-a lăsat-o. În anii puterii populare, Bucureştiul — modelat cu grijă şi răbdare — a început să capete din ce în ce mai mult aspectul unui oraş-capitală, în care ansamblurile de locuinţe se dezvoltă într-un cadru propice desfăşurării vieţii noi.

Consideraţii generale

Arhitectura şi urbanismul au trebuit să rezolve dificila sarcină a cadrului construit în care sînt cuprinse funcţiunile importante ale vieţii: funcţiunea de locuit, de producţie, de deservire, sub toate aspectele, de transport şi a instalaţiilor edilitare orăşeneşti. Cadrul construit concretizat sub forma organismului complex *oraşul*, în care componenta sa principală — ansamblul de locuinţe — ocupă un important loc, va constitui principala analiză, în cele ce urmează. Dependenţa dintre acesta şi restul funcţiunilor orăşeneşti, rezolvată cu claritate şi discernămînt, reprezintă atributul major al arhitectului.

În prefacerile continue ale vieţii noi, în ritmul impetuos al dezvoltării economiei naţionale, în ridicarea continuă a nivelului de viaţă şi în exigenţa mereu crescîndă a oamenilor muncii pentru confort, arhitecţii au căutat ca — prin aportul de creaţie pus în slujba colectivităţii — să imprime un nou aspect arhitectural-urbanistic tuturor funcţiunilor de viaţă, între care un loc important îl ocupă *ansamblurile de locuinţe*.

Primele realizări

Vastul program de lucrări din oraşul Bucureşti, în etapa care a trecut, a fost marcat, în domeniul ansamblurilor de locuinţe, de unele realizări care au venit să împlinească, pe lîngă necesităţile de locuibilitate, şi acel aspect propriu, reprezentativ, al zonei sau teritoriului în care acestea se integrau.

Felul cum primele ansambluri se încadrau în noua gîndire a oraşului-capitală reprezenta pentru arhitecţi un interes deosebit şi totodată posibilitatea unor analize în timp. Pentru o mai bună înţelegere, ne vom referi, în cele ce urmează, la cîteva exemple şi caracteristici ale unor astfel de realizări.

Pe una din principalele artere radiale din nordul oraşului — bd. Bucureştii Noi, în anii 1953—1954 a fost încheiat unul din primele ansambluri de locuinţe gîndit a forma un cadru construit obiectivului ce a generat compoziţia — cinematograful « Înfrăţirea între popoare ». Această aproape exclusivă preocupare a determinat o rezolvare, care astăzi ne apare ermetică, lipsită de fantezie, cu toată risipa de forme şi

Ansamblul cinematografului «Înfrățirea între popoare»

preocuparea, atît pentru obiect cît și pentru felul cum acesta participă în ansamblu, buna soluționare a relațiilor cu spațiile din jur, reprezintă un exemplu pozitiv, mai ales dacă este luată în seamă etapa cînd a fost conceput.

Dar dacă aceste cîteva exemple constituie expresia unei etape depășite, preocupările arhitecților noștri pentru realizarea în cadrul ansamblurilor de locuințe *a unei creșteri calitative*, izvorîtă din imperativul corelării complexe a tuturor mijloacelor de care pot dispune, și urmărirea cu consecvență a satisfacerii în cea mai mare măsură a acestui scop, nu au contenit.

O nouă etapă

Pornind de la indicațiile date de conducerea de partid și de stat, în ultimii ani a fost elaborat un proiect pentru schița planului general de sistematizare a Capitalei, lucrare care concretizează liniile generale de dezvoltare a elementelor de bază ale orașului în viitor. Întocmirea schiței pentru orașul București incumbă o mare răspundere deoarece reconstrucția și noua construire a orașului trebuie să se îmbine armonios cu elementele valabile ale tradiției noastre și să creeze, pe lîngă confort

Ansamblul de locuințe din cartierul Floreasca

de decorații nepotrivite. În același spirit, în estul orașului, ansamblul Vatra Luminoasă ne apare chiar mai puțin reușit, atît ca gîndire de ansamblu cît și ca obiect.

Dacă aceste două ansambluri reprezintă de fapt numai completări sau bordări ale unor artere și vin să rezolve mai mult sau mai puțin un aspect « din stradă », iată că programul de locuințe se amplifică și arhitecților li se pun probleme din ce în ce mai cuprinzătoare, care reclamă într-adevăr o concepție de ansamblu și noi idei.

Cartierul Floreasca oferea premizele unui ansamblu de locuințe care, ca așezare și sit înconjurător, să constituie un cartier reprezentativ în cadrul orașului București. Facilitatea cu care a fost conceput, uniformitatea regimului de înălțime a construcțiilor, așezarea blocurilor, lipsa preocupării pentru dotări și utilizarea unei prea restrînse game de tipuri de blocuri, au făcut ca cele aproape 3 500 apartamente din acest ansamblu să apară lipsite de personalitate și monotone.

Nu același lucru însă se întîmplă cu ansamblul Cățelu, construit cam în aceeași perioadă. Aici,

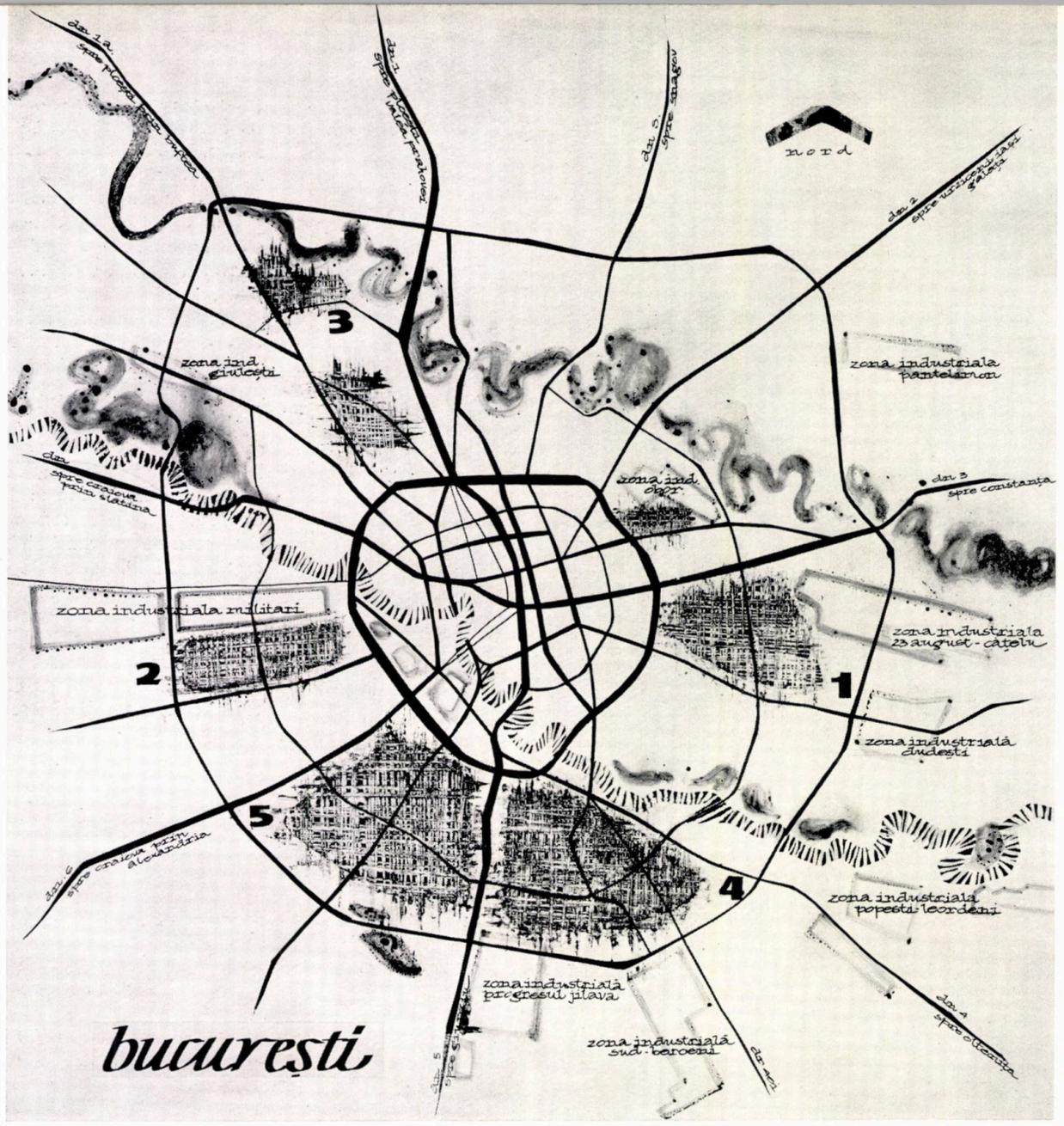

Plasarea zonelor industriale și a noilor zone de locuit în schița de sistematizare a Bucureștiului

și funcționalitate, aspectul arhitectural-urbanistic, care să exprime clar optimismul și dragostea de viață a poporului nostru, simțul lui pentru frumos și armonie. În cadrul dezvoltării viitoare a orașului, în vederea cuprinderii la un nivel corespunzător de confort a celor 1 700 000 locuitori prevăzuți, au reieșit din analizele tehnico-economice comparative direcțiile firești de dezvoltare teritorială, în care *unitățile structurale complexe* se vor forma avînd o viață a lor proprie, necesitățile funcționale și emotive fiind astfel pe deplin satisfăcute.

Construcția noilor ansambluri de locuințe din București a urmărit aceste direcții de dezvoltare indicate prin schiță, conturîndu-se în acest fel din ce în ce mai clar imaginea viitoare a Capitalei.

Desigur însă că este necesar ca în final noile ansambluri de locuințe, împreună cu dotările și spațiile libere plantate, să determine — prin reflectarea totalității condițiilor proprii romînești de ordin politic-social-economic și cultural — acea *amprentă proprie contemporană* a orașului.

Inventivitatea în exprimarea urbanistică și arhitecturală, plastica și simplitatea formelor, discreția în folosirea decorației și a culorii, legătura organică cu peisajul, crearea unității prin contrast, iată cîteva din trăsăturile esențiale proprii pe care arhitecții au căutat să le realizeze în construcția noilor ansambluri din Capitală.

Noile ansambluri

În cele ce urmează, vom vorbi despre cîteva din principalele ansambluri de locuințe și dotări, care, în curînd terminate, vor putea prilejui unele analize critice și unele constatări mult mai valoroase și mai îndreptățite, decît aceste considerente făcute pe parcurs.

I — În estul orașului, legat de puternica zonă industrială existentă și în plină dezvoltare, pe

un teren slab construit, între inelul principal de circulație al orașului (bd. Muncii și bd. Ion Șulea), se desfășoară într-un ritm susținut și continuu construcția noului sector orășenesc Balta Albă. Începutului modest din primii ani, i-a urmat o intensă campanie de construcții, astfel încît în prezent ansamblul de locuințe Balta Albă constituie unul dintre cele mai vaste șantiere.

Vechile exploatări de argilă au creat în configurația terenului trăsături caracteristice, de care viitoarea organizare a teritoriului trebuia să țină seama. Folosind cu chibzuință și valorificînd condițiile topografice, proiectantul a reușit prin felul său de gîndire și exprimare să contribuie în mod hotărît la obținerea unui specific propriu acestui ansamblu.

Desfășurat pe o suprafață ce va putea caza o populație de cca. 100 000 locuitori, ansamblul a fost astfel gîndit încît elementele structurale ale unităților urbanistice complexe să se integreze armonios într-o compoziție unitară. Punctul de atracție al ansamblului îl reprezintă amplul spațiu plantat și oglinda de apă din zona centrală, unde își găsesc loc și principalele dotări polarizatoare de interes. Orientarea unităților urbanistice către acest centru major, bine valorificat și frumos organizat, devine astfel firească. Con-

Vedere parțială a noilor construcții de locuințe din ansamblul Balta Albă

Ansamblul de locuințe Balta Albă — Machetă

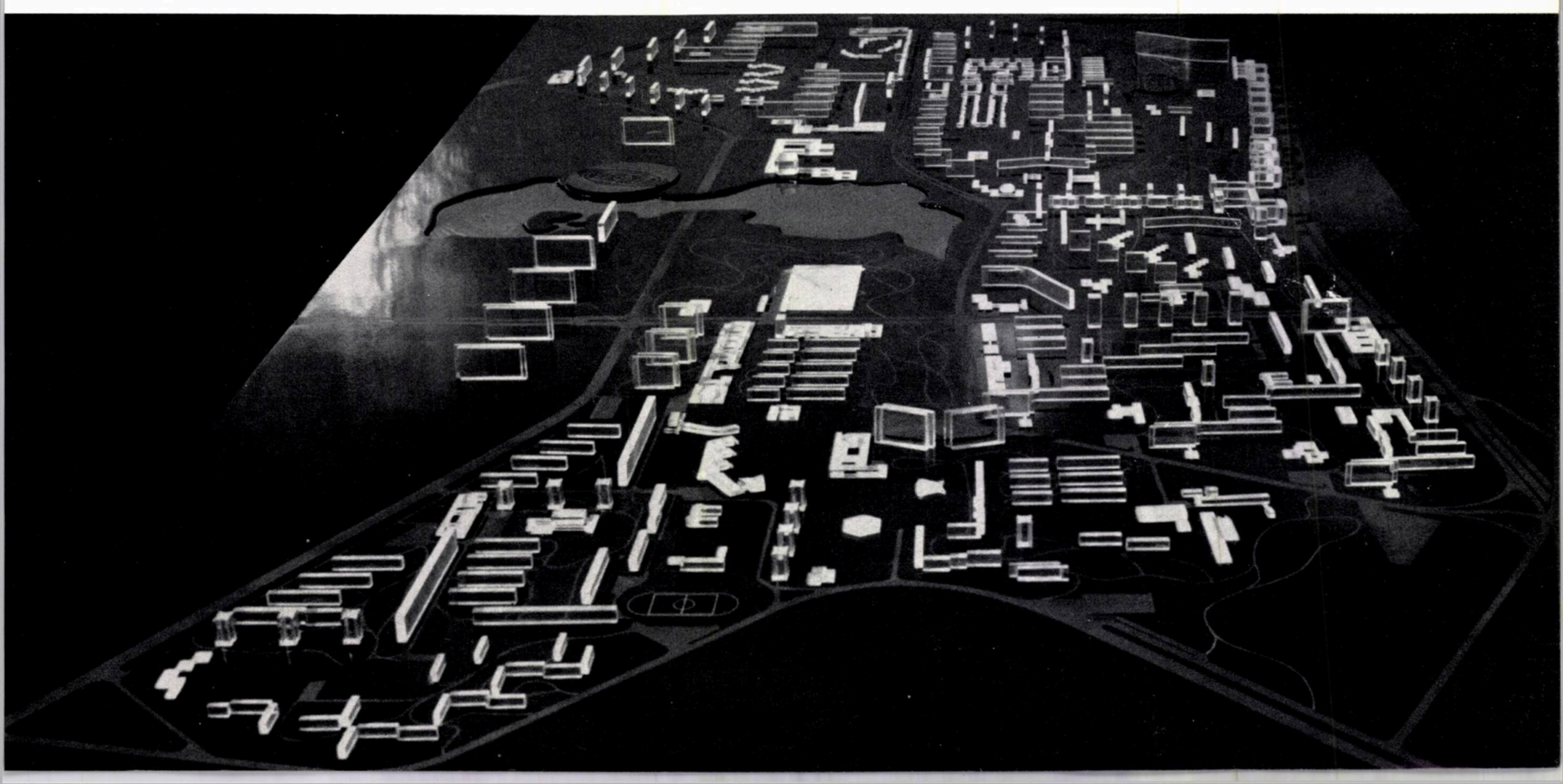

struirea unităților urbanistice cu clădiri de locuințe în regim mixt, în care raporturile între clădirile înalte și cele scunde au fost cu discernămînt găsite, în care amplasarea dotărilor se face judicios, iar viitoarele spații libere plantate pentru joc și odihnă sînt prevăzute pe măsura unor utilizări firești, creează premizele unei noi așezări urbane care în mod cert va contribui din plin la imaginea viitoare a cadrului construit al orașului-capitală.

Desigur că astăzi imaginea nu poate fi încă deplină, datorită, în special, lipsei dotărilor cu gama lor foarte variată și a organizării spațiilor plantate.

Preocuparea proiectantului de a obține o mare varietate a diferitelor perspective locale, dozînd și realizînd interesul emoțional fără a altera ambianța și unitatea ansamblului, precum și utilizarea unor tipuri de blocuri alternate judicios, face de asemenea din ansamblul Balta Albă unul dintre ansamblurile reușite ale orașului.

Blocuri noi de locuințe din ansamblul Balta Albă — Institutul de Inframicrobiologie al Academiei R.P.R.

Blocuri de locuințe pe bd. Muncii

2 — În vestul orașului, tangent inelului principal, la sudul zonei industriale Militari și pînă la bd. Ghencea, se desfășoară din plin construcția unui alt ansamblu de locuințe — Drumul Taberei. Folosită în trecut ca poligon militar, avînd și cîteva construcții specifice, întreagă această zonă a fost lăsată în părăsire, deși poziția sa față de prevederile de dezvoltare a orașului o îndreptățea a fi luată în considerare. Un prim pas a fost făcut o dată cu construirea locuințelor destinate salariaților Ministerului Forțelor Armate.

Prin posibilitățile ce le oferea și așezarea favorabilă față de oraș și de zona industrială, construcția cartierului Drumul Taberei a cunoscut frămîntarea proiectării care, în dorința de a realiza și în această parte a Capitalei un ansamblu reprezentativ, s-a străduit a fi la înălțimea acestei misiuni.

Participînd la elaborarea primelor proiecte și cunoscînd rezolvarea dată în final întregului ansamblu, trebuie să arăt însă că, cu toată strădania proiectanților și cu toate multiplele soluționări, valoarea studiului nu reprezintă, după părerea mea, o totală reușită. De ce?

În primul rînd, din lipsa posibilității de valorificare a teritoriului, care este plat, fără denivelări sau accidente. De asemenea, plantațiile

existente, care ar fi putut participa favorabil la compoziție, nu au fost luate în considerare, această lipsă resimțindu-se în aspectul rigid al ansamblului. Mai important este însă faptul că tratarea unui atît de mare teritoriu s-a făcut fără a se stăpîni prea bine scara unor elemente compoziționale, ce par că nu vor putea satisface pe deplin viitorul sector orășenesc.

Ideea de organizare a ansamblului este strîns legată de existența industriei limitrofe de pe latura de nord, ca și de realizarea principalei artere de circulație, desenată cu un traseu oarecum convențional și către care sînt orientate elementele structurale ale acestei mari unități urbanistice. Desigur că această idee este corectă și are valoarea sa.

Totuși, datorită unor elemente de detaliu și a modului lor de exprimare și prin urmărirea cu consecvență a diverselor perspective locale, se

Ansamblul de locuințe din cartierul Jiului — Machetă

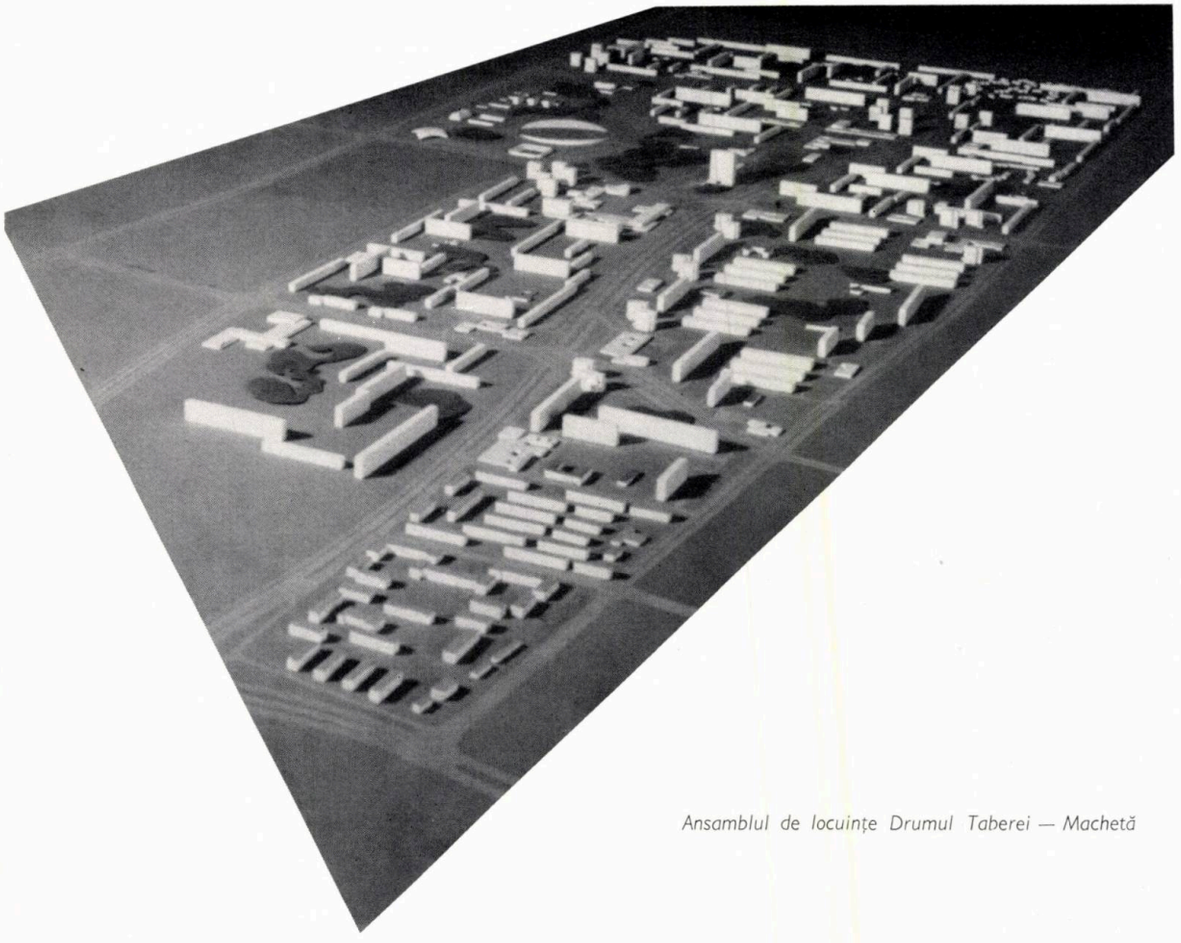

Ansamblul de locuințe Drumul Taberei — Machetă

îmbogățește în mare măsură compoziția întregului ansamblu care astfel apare destul de interesantă.

Lipsa dotărilor se face resimțită atît pentru închegarea parțială a imaginilor componente ale cadrului construit, cît, mai ales, pentru însăși funcțiunea proprie, de deservire a noilor locuitori. La fel și lipsa spațiilor plantate se face resimțită atît pentru rolul lor funcțional cît și pentru cel estetic.

Tratarea unităților complexe a fost făcută cu grijă și diferențiat în funcție de teritoriu, număr de locuitori și vecinătățile respective care în mod nemijlocit le influențează.

Dacă, așa cum am arătat, a existat o preocupare pentru realizarea unor perspective locale favorabile, reieșite din poziționarea justă a diferitelor construcții și din regimul de înălțime utilizat, pentru construcțiile cu puține niveluri și cu multe încăperi, zonele rezervate mi se par oarecum arbitrare. Și chiar dacă în planuri și machete ele lasă impresia unei oarecari varietăți, nu socotim că se vor putea încadra satisfăcător în ansamblu. Spre deosebire de felul în care a fost utilizat teritoriul și gîndită așezarea blocurilor din ansamblul Balta Albă, în ansamblul Drumul Taberei apare o oarecare monotonie, în special în organizarea și amplasarea unor construcții din interiorul microraioanelor (de exemplu 2, 3).

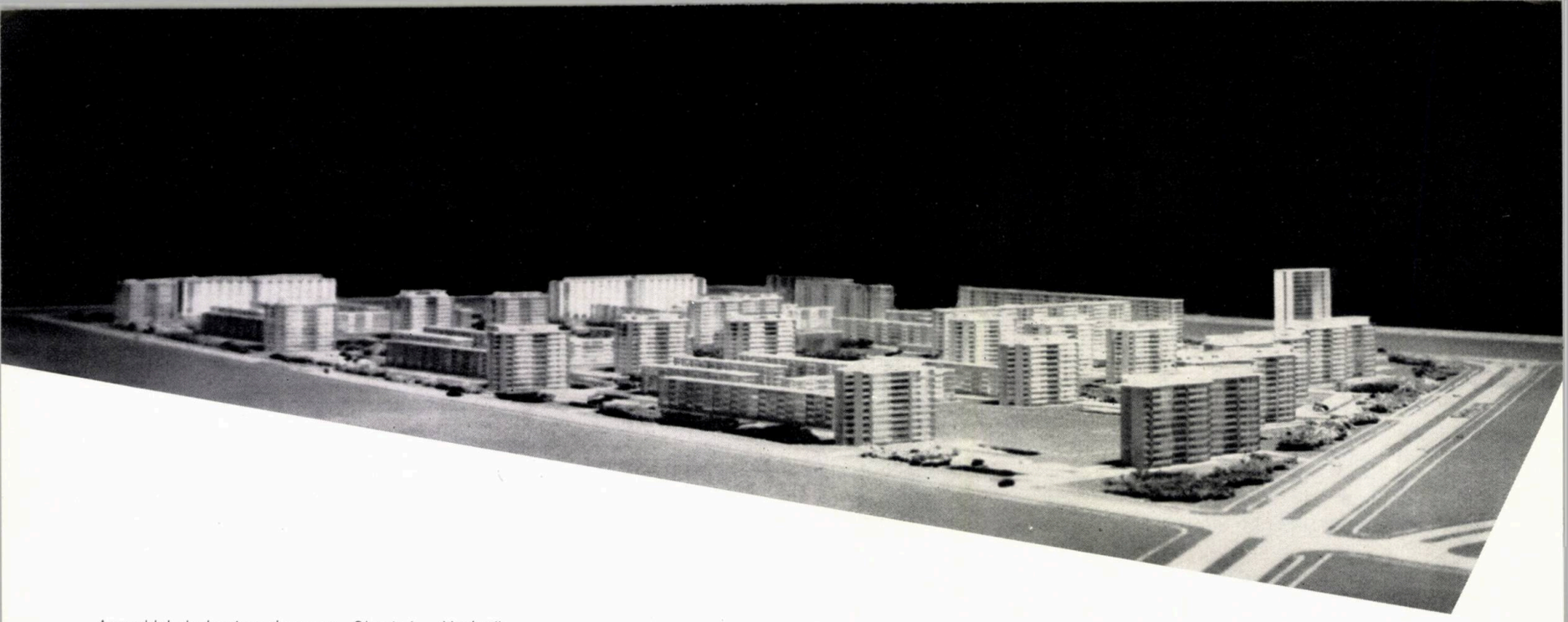

Ansamblul de locuințe de pe șos. Olteniței — Machetă

În exprimarea arhitecturală a blocurilor de locuințe și a dotărilor, se vădește grija deosebită a proiectanților pentru dobîndirea, prin tratarea volumelor și fațadelor, a unui caracter propriu, nou, care, în spațiul controlat și bine organizat, să contribuie în mod favorabil la închegarea imaginii generale a ansamblului.

3 — În nordul orașului, implantat într-un cartier muncitoresc existent, ansamblul Jiul vine să împlinească teritoriul liber din imediata apropiere a căii ferate Constanța.

Început cu aproape 6 ani în urmă, pe baza unui proiect parțial, întocmit numai pentru o mică porțiune din întregul teritoriu disponibil, timid conceput și totuși cu perspective deosebit de favorabile pentru o dezvoltare viitoare, ansamblul Jiului avea să constituie o sursă pentru diverse și numeroase încercări de rezolvare urbanistică. Astăzi, ca rezultat al unei munci laborioase, rezolvarea întregului ansamblu se vădește bine conturată, conținînd elemente compoziționale judicioase și cu un caracter voit de ansamblu construit, în care predominanța spațiului plantat să se facă simțită.

Dacă locuințele anterior executate pe străzile Pajura și Pecetea nu ar fi fost compact realizate, ci diseminate rațional în întregul ansamblu, nu ar fi apărut acea supărătoare separație între aceste construcții de locuințe și cele în curs care, detașîndu-se calitativ, îmbunătățesc astfel aspectul reușit al ansamblului.

Structurarea teritoriului și unitățile urbanistice ale zonei de locuit sînt în acest ansamblu mai greu de determinat. De fapt, considerăm că, față de felul cum a fost gîndit, ansamblul Jiul formează o unitate structurală majoră, cu deservire complexă dispersată la distanțe convenabile în teritoriu.

Exprimarea arhitecturală a diferitelor obiective construite, și în special a blocurilor de locuințe ce flanchează zona liniei ferate Constanța, produce acel interes emoțional propriu realizărilor valoroase.

4 — Sarcina rezolvării în cel mai scurt timp a problemei locuințelor în Capitală, concretizată în vastul program de investiții ce urmează să se realizeze pînă în anul 1965, trebuie îndeplinită atît cantitativ cît și calitativ.

Din materialul schiței de sistematizare a orașului București, care în cadrul complexității problemelor indică și zonele de dezvoltare viitoare a orașului, o deosebită importanță o prezintă și sudul orașului, respectiv teritoriul cuprins între șos. Olteniței — șos. Berceni, șos. Giurgiului, continuînd către vest spre șos. Alexandriei pînă în bd. Ghencea.

Această suprafață importantă din teritoriul orașului creează, prin situația geomorfologică, prin posibilitățile de construire imediată și prin apropierea de zona industrială Progresul, premizele unei viitoare așezări care să prefigureze modul de viață al omului din societatea noastră în plină dezvoltare.

Blocuri-punct în Parcul Floreasca

Preocuparea pentru o proiectare urbanistică contemporană și valoroasă, stînd la baza lucrărilor noastre, era firesc ca rezultatele să fie la înălțime și iată că în acest an, pe baza unui proiect deosebit de interesant, s-a trecut la realizarea primelor microraioane din ansamblul sud I.

Întreg ansamblul sud — delimitat de șos. Berceni, șos. Giurgiului, inelul principal al orașului și rocada exterioară — cuprinde un teritoriu de aproximativ 620 ha, pe care se vor construi aproximativ 38 000 apartamente. Detaliul de sistematizare elaborat pe noi principii va cuprinde unități urbanistice mult mai ample, grupînd dotările social-culturale și comerciale în ansambluri importante.

Aceste ansambluri de dotări, constituind adevărate forum-uri locale, vor satisface și reține activitățile colective în suita aleilor pietoniere. După părerea noastră, întreg ansamblul sud constituie una dintre interesantele rezolvări urbanistice elaborate pînă în prezent. Importanța dată raportului dintre construcțiile de locuințe și dotări, importanța dată spațiilor plantate și dozării acestora demonstrează preocuparea proiectanților care au știut să rezolve cu competență totalitatea aspectelor ce s-au ivit în proiectarea ansamblului sud. Confirmarea considerentelor de mai sus o va aduce însăși realizarea pe teren a noului ansamblu.

5 — În curs de proiectare, cu începerea realizării investițiilor din anul 1965, se află și ansamblul sud Alexandria. Ansamblul este cuprins între șos. Giurgiului, șos. Alexandriei, inelul principal și rocada exterioară. Și această zonă constituie pentru oraș o importantă rezervă și oferă condiții optime pentru împlinirea viitoare a teritoriului Capitalei.

Încă de la faza de temă la detaliul de sistematizare, acest ansamblu și-a conturat caracterul său, legat, într-o oarecare măsură, ca gîndire, de rezolvarea dată ansamblului sud, însă cu o punctare mai categorică a ansamblurilor de dotări care au fost prevăzute în spațiile plantate de legătură dintre unitățile structurale, cu suprafețe mult mărite, și în consecință cu un grad de organizare superior.

De asemenea, și structura tramei de artere a ansamblului a fost interesant și judicios gîndită. Ea se înscrie firesc în osatura unor căi existente, cu legături interzonale, cursiv și comod rezolvate.

Dacă la această fază nu putem fi în total de acord cu volumele și amplasarea blocurilor de locuințe din unitățile urbanistice complexe, sîntem însă convinși — avînd în vedere actuala propunere de organizare a teritoriului — că, printr-o stăpînire și un control riguros al structurii urbane, aspectul viitoarelor construcții va putea fi satisfăcător.

Deși există o modalitate comună în exprimarea arhitecturală a construcțiilor, totuși elementele proprii, valoroase, ale tradiției poporului nostru, utilizate cu discernămînt și discreție, vor determina specificul atît de necesar noului și pe care dorim a-l obține ca rezultat al proiectelor noastre.

★

Desigur că noile ansambluri ale Capitalei nu se limitează la cele cîteva arătate mai sus. Am considerat însă că, față de amploarea problemelor ridicate și față de rezolvările date, ansamblurile asupra cărora ne-am oprit ar fi cele mai interesante, constituind în același timp și principalele mari șantiere ale Capitalei.

Nu putem încheia însă fără a ne opri și a considera ca reușite și unele rezolvări de ansambluri deja terminate, cum sînt: cel din Piața Sălii Palatului R.P.R., cel de pe calea Griviței — Piața Gării de Nord, ansamblul Circului, ansamblul de pe șos. Mihai Bravu — bd. Dimitrov, Magistrala nord-sud etc., care toate reprezintă mărturii ale grijii pentru aspectul nou al cadrului construit și care determină în mare măsură specificul și valoarea contemporană a Capitalei patriei noastre.

Prin posibilitățile create de economia noastră națională, vor spori necontenit și sarcinile din domeniul construcțiilor unde un loc important îl ocupă și realizarea ansamblurilor de locuințe.

Legat de aceste cîteva considerațiuni asupra unor ansambluri de locuințe din Capitală, vom încerca să amintim principalele căi de urmărit care să contribuie la clarificarea problemelor pentru noua etapă a proiectării ansamblurilor de locuințe.

Astfel, în ceea ce privește varietatea arhitectural-urbanistică a ansamblurilor, străduința în elaborarea de soluții proprii, prin un nou mod de gîndire cît și prin adaptarea cu discernămînt a specificului valoros al tradiției noastre, va putea conduce cu siguranță la acea amprentă proprie, specifică nouă, care în final va determina caracterul structurii urbane.

Este necesar, în acest sens, o continuă și riguroasă cercetare a acestei structuri urbane, materializată prin construcții, urmărindu-se, din punct de vedere plastic, o cît mai mare varietate a diverselor perspective ce determină acel interes emoțional, fără însă a se altera unitatea și ambianța ansamblului; iar pe plan funcțional, valorificarea în cea mai mare măsură a condițiilor topografice ale teritoriului, adaptarea la climă, clasificarea și organizarea judicioasă a circulației, ca și satisfacerea necesităților legate de locuință și mediul înconjurător.

Construcțiile de masă determină o extindere din ce în ce mai mare a metodelor de tipizare, pericolul monotoniei putînd fi evitat printr-o gamă foarte variată de tipuri de construcții, concomitent cu importanta acțiune de prefabricare și industrializare a construcțiilor, pentru realizarea de elemente mai ușoare și cu posibilități multiple de asamblare.

Amprenta arhitecturii noastre contemporane decurge din reflectarea tuturor condițiilor proprii romînești, între care posibilitatea valorificării esenței tradițiilor vechii arhitecturi va contribui la sublinierea exprimării plastice și urbanistice caracteristice poporului nostru.

O tehnică constructivă clară și rațională, inventivitatea în exprimarea plastică, simplitatea formelor, reținerea și discreția, legătura cu peisajul, toate acestea trebuie să devină trăsături proprii, ce trebuie nemijlocit să stea la baza procesului de creație arhitectural-urbanistic.

Pentru continua îmbunătățire a activității de proiectare, arhitecții — călăuziți în munca lor creatoare de țelul satisfacerii la un nivel calitativ deosebit a totalității funcțiunilor vieții — vor introduce în lucrările lor idei și principii noi, în așa fel încît cu pasiunea și sensibilitatea lor artistică să contribuie la realizarea de ansambluri de locuințe, chibzuite funcțional și frumos modelate arhitectural-urbanistic.

Blocuri de locuințe din ansamblul Circului de stat

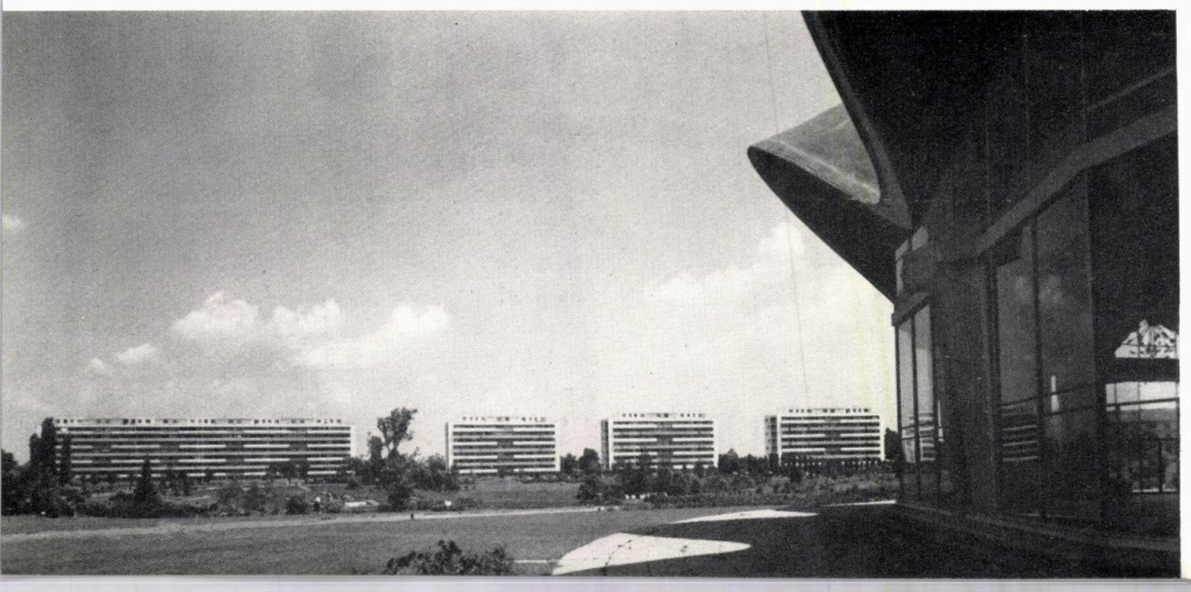

Prof. arh. LADISLAU ADLER,
Vicepreşedinte al C. S. C. A. S.
arh. TRAIAN VLĂDUŢ

PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ŞI PROIECTUL PENTRU SCHIŢA DE SISTEMATIZARE A BUCUREŞTIULUI

Creşterea, în decursul timpului, a oraşului Bucureşti şi implicit apariţia şi dezvoltarea industriei pe teritoriul lui au dus la situaţia în care industria constituie una dintre cele mai importante probleme de care trebuie să se ţină seama la reconstrucţia şi dezvoltarea socialistă a Capitalei.

Întreprinderile noi, creaţii ale regimului popular, au fost amplasate în mod raţional în urma unor analize multilaterale, în timp ce — cu rare excepţii, cum ar fi Uzina « 23 August » sau Uzina « Republica » — vechile fabrici sînt răspîndite pe aproape întreg teritoriul oraşului, în majoritatea lor neîncadrîndu-se armonios în oraş, incomodînd oraşul sau fiind incomodate de acesta.

Astfel, mai există, ca o moştenire a vechiului regim, un număr important de întreprinderi industriale cu grad mare de nocivităţi (praf, zgomot, fum, trepidaţii sau miros) cum sînt: Ecarisajul, Tăbăcăria « Flamura Roşie », Abatorul, Fabrica de lacuri şi vopsele « Solex », Fabrica de clei de oase « Reactivul », Intreprinderea de industrie chimică farmaceutică « Sintofarm », Fabrica de ciment, Fabrica « Glucoza » etc.; întreprinderi care, avînd transporturi mari de materii prime, combustibili sau produse finite, sînt deservite de calea ferată, care la rîndul ei produce zgomot, fum, trepidaţii şi creează piedici în circulaţia rutieră, cum este cazul Uzinei « Vulcan », al Fabricii de uleiuri vegetale « Muntenia » etc., precum şi între-

1 | 2
3
4
5

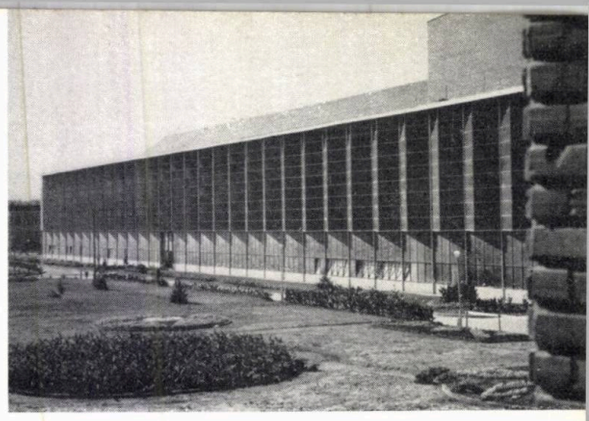

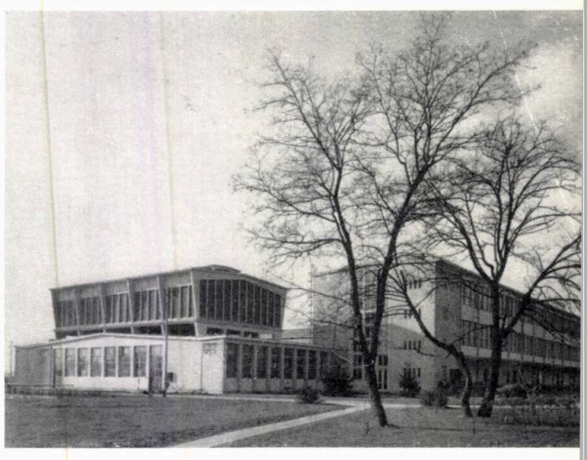

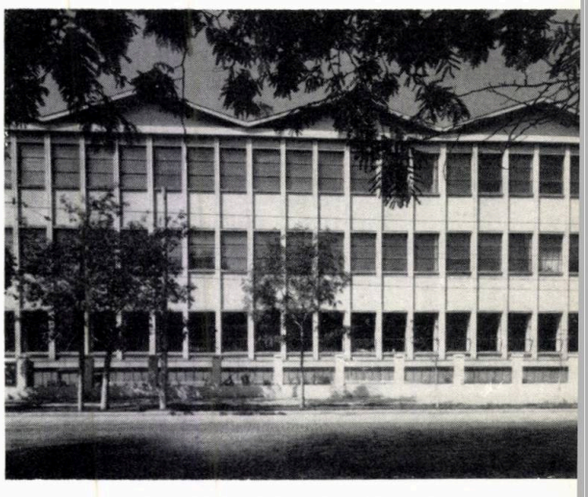

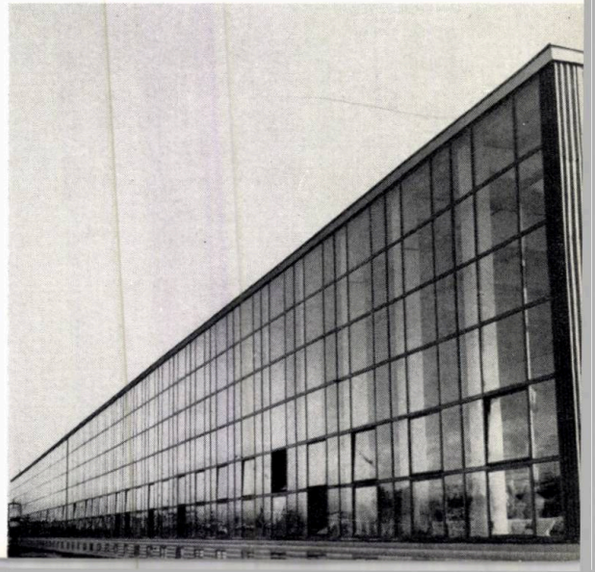

1 — *Vedere de ansamblu a Complexului industrial din zona Militari — București*
2 — *Fabrica de mașini-unelte și agregate din București*
3 — *Fabrica de produse lactate « București »*
4 — *Fabrica de ciocolată « București »*
5 — *Complexul industrial Militari—Fabrica de obiecte sanitare din porțelan*

prinderi care constituie obstacole în dezvoltarea firească a zonelor de locuit sau la deschiderea de artere de circulație noi, ca: « Armătura », « Electrotehnica », « Grivița » (conserve), Fabrica de pile « Steaua Roșie », Uzina« Filaret».

Forma teritoriului întreprinderilor industriale, departe de a fi regulată și de a se încadra în rețeaua stradală, este rezultatul extinderii întîmplătoare a acestora în detrimentul vecinătăților, care în multe cazuri sînt zone de locuit; transporturile în comun între zona industrială și zonele de locuit nu sînt rezolvate la nivelul cerut.

Ansamblul construcțiilor vechi, realizat de regulă după concepții înguste, care nu au urmărit decît obținerea unui profit maxim, era — cu unele excepții — alcătuit din clădiri neluminate, prost aerisite sau insalubre, cu grad de uzură fizică și morală foarte avansat, lipsit de zone sanitare și de plantații și îndeosebi de unitate arhitectonică, dăunînd considerabil aspectului orașului.

În consecință, dezvoltarea capitalei țării noastre — lărgirea bazei sale economice — impune arhitecților, urbaniști și industriali, analize din cele mai complexe în amplasarea noilor unități productive sau în amplificarea celor existente, în dezvoltarea zonelor industriale în curs de realizare, în regruparea sau reprofilarea unor unități necorespunzător așezate, în combaterea nocivităților industriilor din cadrul orașului prin mijloace active și pasive.

★

Întreprinderile industriale existente ocupă un teritoriu de aproximativ 1 400 ha, avînd un număr de cca. 270 000 salariați. Pe ramuri de industrie, predomină întreprinderile din industria metalurgică, ocupînd un teritoriu de cca. 470 ha cu cca. 100 000 salariați, întreprinderile din industria chimică, ocupînd cca. 185 ha, cu cca. 25 000 salariați, întreprinderile din industria ușoară cu un teritoriu de 125 ha și cu cca. 85 000 salariați și întreprinderile din industria alimentară care ocupă 120 ha cu cca. 24 000 salariați.

Din totalul salariaților, cca. 40% sînt femei, cca. 10% locuiesc în afara liniei de centură și cca. 67% lucrează în schimbul maxim.

În afară de întreprinderile specific industriale, pe teritoriul orașului mai există un mare număr de unități cu scopuri diverse (întreprinderi de transport, baze de construcții, baze de depozitare, întreprinderi de gospodărie orășenească etc.), care la rîndul lor ocupă un teritoriu de cca. 600 ha și au cca. 150 000 salariați.

Grupările mai importante de unități industriale sînt în cartierele 23 August-Cățelu, care ocupă cca. 300 ha teren, cu cca. 21 000 salariați; șos. Viilor — str. Sebastian — bd. T. Vladimirescu — șos. Panduri, care ocupă cca. 160 ha teren, cu cca. 30 000 salariați; Obor, care cuprinde cca. 110 ha teren, cu cca. 25 000 salariați; Militari, avînd cca. 142 ha teren, cu cca. 20 000 salariați; Progresul-Jilava cu cca. 80 ha teren și cca. 8 000 salariați; Grivița Roșie, care ocupă cca. 40 ha teren, cu cca. 6 000 salariați.

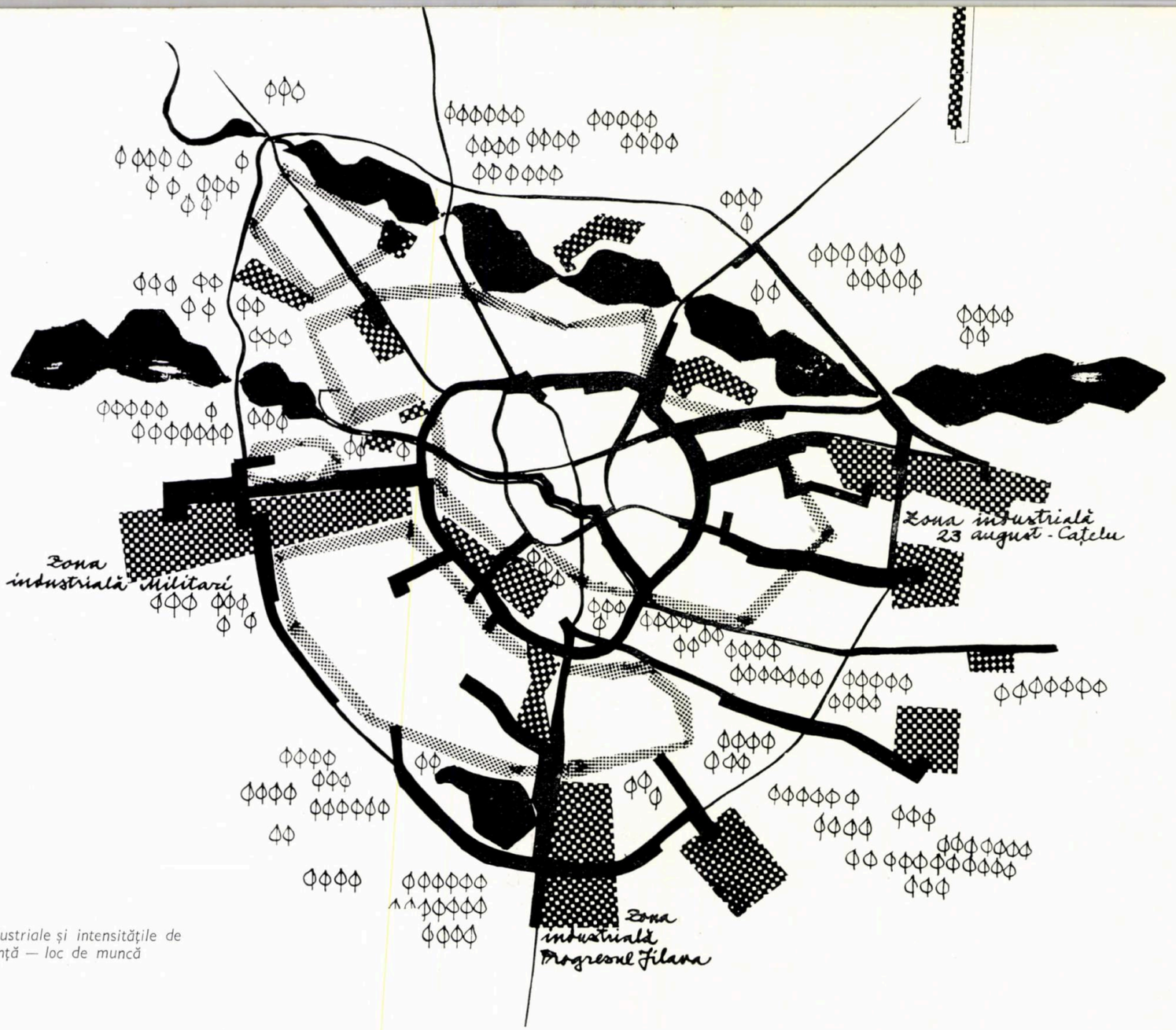

Amplasarea zonelor industriale și intensitățile de circulație, locuință — loc de muncă

dezvoltarea complexă și multilaterală a orașului, care să asigure condițiile optime necesare dezvoltării industriei republicane, regionale și locale pe teritoriul lui, concomitent cu creșterea populației și asigurarea unui confort sporit al acesteia.

În anii din urmă a existat din partea organelor de specialitate o preocupare crescîndă pentru o rațională amplasare, pentru o arhitectură industrială frumoasă și pentru îmbunătățirea situației rezultată din existența unor industrii pe teritoriul orașului. Astfel, s-a urmărit, în primul rînd, amplasarea întreprinderilor noi cu respectarea principiilor urbanistice moderne și în special crearea unor zone sau obiective industriale la nivelul tehnicii înaintate, cu planuri generale raționale și o arhitectură valoroasă care să se încadreze în peisajul orășenesc. În al doilea rînd s-a urmărit îmbunătățirea situației întreprinderilor importante existente și chiar scoaterea unor întreprinderi nocive de pe teritoriul zonelor de locuit prin mutarea lor în zone noi industriale, rațional concepute și amplasate.

Proiectul pentru schița de sistematizare a Capitalei, elaborat de Institutul Proiect-București, — la care colectivul pentru problemele industriale format din ing. I. Ciobotaru, ing. Gr. Ghiuță, economist A. Nicolae, arh. I. Vlădescu, arh. C. Navorniac, arh. E. Grigoraș și arh. M. State, sub

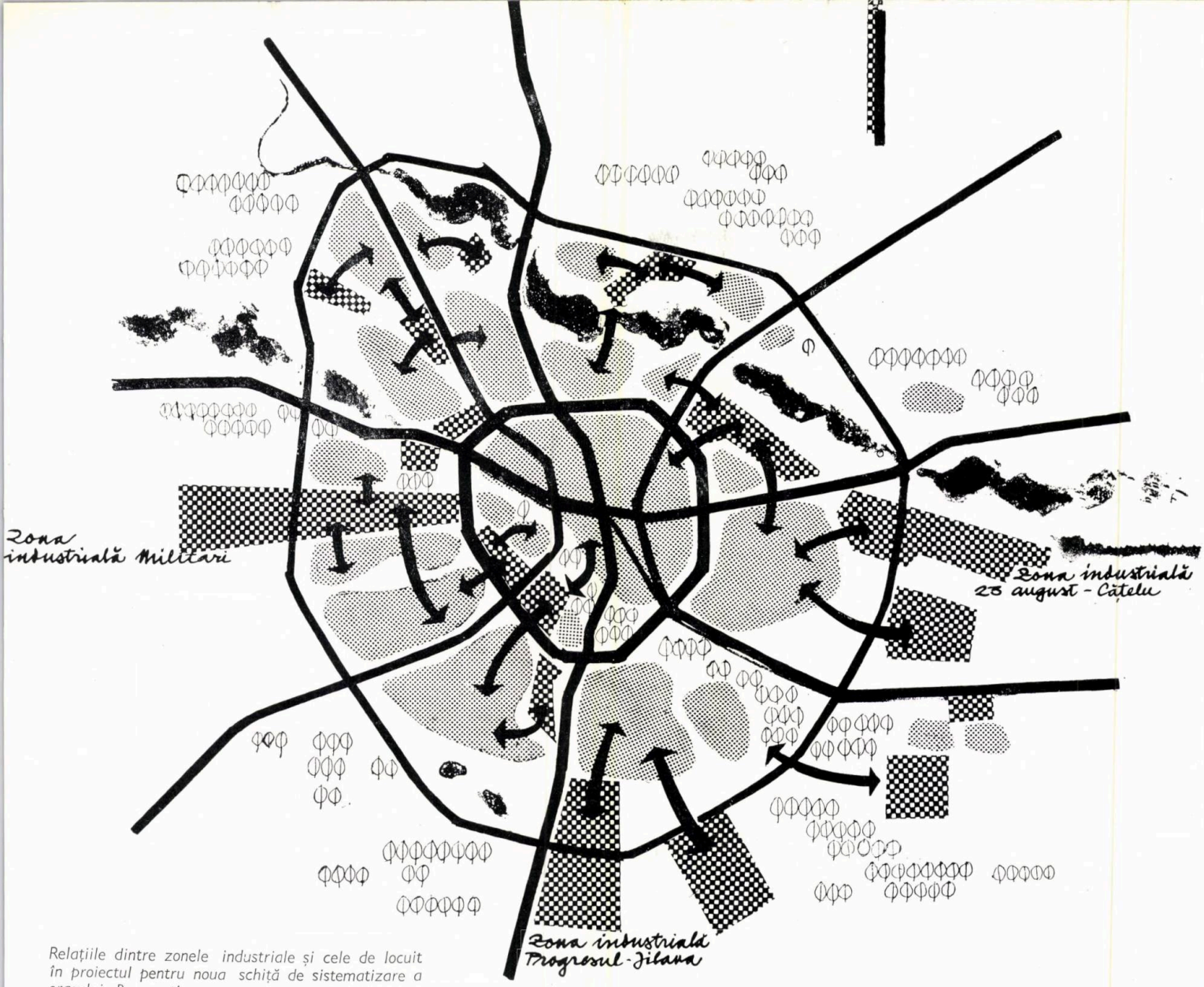

Relațiile dintre zonele industriale și cele de locuit în proiectul pentru noua schiță de sistematizare a orașului București

Prezența industriei pe teritoriul orașului este o necesitate, deoarece constituie baza sa materială, determină dezvoltarea și influențează nivelul de trai, lărgește confortul populației. Rațional amplasată pe teritoriul orașului, unitar concepută și închegată, industria poate forma un element de arhitectură valoroasă, contribuind la varietatea compozițională și la frumusețea orașului. Exemple de acest fel sînt multe: Fabrica de mașini-unelte și agregate, Uzina « Danubiana », Uzina « 23 August » și Uzina « Republica », Fabrica de confecții « București », Complexul industriei materialelor de construcții — Militari, Fabrica de produse lactate « București », Fabrica de prefabricate « Progresul », industria ușoară de la Ghencea, Centrul de fizică nucleară etc. etc.

Unele întreprinderi industriale, dintre cele care sînt necorespunzător amplasate în oraș, atît prin importanța valorică sau calitativă a producției lor, cît și prin investițiile noi ce s-au realizat, nu pot fi luate în discuție pentru scoaterea din oraș. Printre acestea sînt: Uzina « Vulcan », Fabrica « Muntenia », Uzina « Grivița Roșie » și altele.

Ca atare, în proiectul pentru schița de sistematizare a Capitalei a fost analizată sub multiplele sale aspecte, atît situația existentă a industriei de pe teritoriul Bucureștiului, cît și — în special —

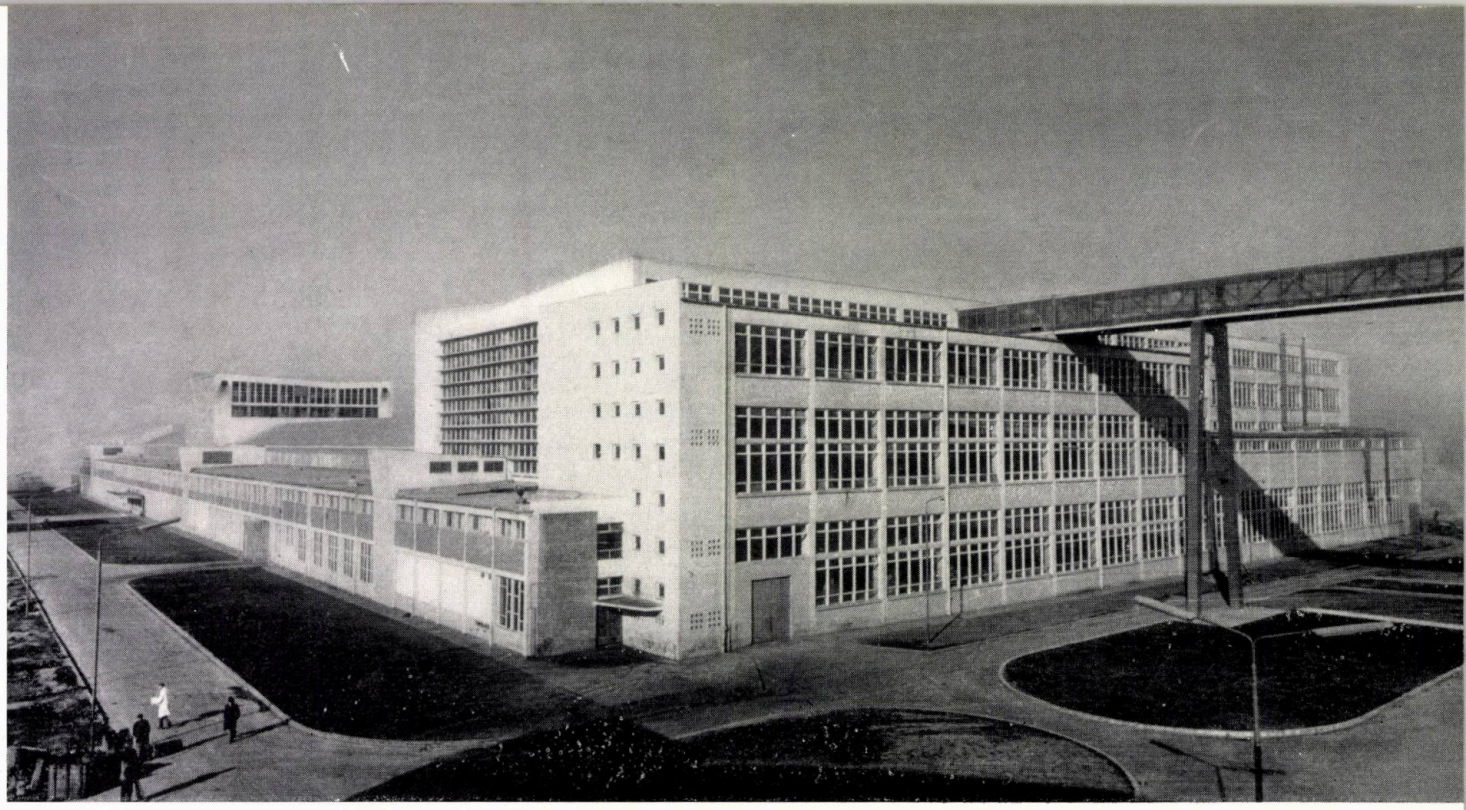

Fabrica de anvelope de la Popești-Leordeni

Tăbăcăria minerală „Jilava"

îndrumarea arhitectului șef al Capitalei prof. H. Maicu și arh. Tr. Stănescu, a adus o contribuție remarcabilă, — prevede ca în viitor să se asigure industriei amplasamente judicioase, cu întreprinderi grupate în zone, care să îmbine în mod armonios nevoile în plină creștere ale orașului. În proiect se prevede ca industria de pe teritoriul orașului București să se dezvolte astfel încît să transforme Capitala într-un puternic oraș industrial.

Așa cum a rezultat din analizele făcute și din discuțiile organizate de biroul secției de arhitectură industrială și agricolă a Uniunii Arhitecților, privind problemele industriei în noua schiță de sistematizare a Capitalei, lucrările întocmite de colectivul de proiectare reprezintă o muncă valoroasă prin seriozitatea și competența de analiză și sintetizare.

Tendința manifestată de a gîndi industria ca o funcție principală a orașului, înscrierea armonioasă a acesteia în organismul orășenesc și străduința de a rezolva problemele în mod complex, considerînd zona de locuit și zona industrială ca un tot unic și inseparabil, este meritul principal al acestui colectiv.

Totuși, de la bun început, au apărut anumite dubii în ceea ce privește suprafețele de teren destinate industriei și mărimea zonelor industriale.

Luînd în considerare principiile moderne care stau la baza proiectării industriilor, care au în vedere mărirea productivității muncii, paralel cu mărirea densității de construcții pe teren, creșterea cu peste 2/3 a teritoriului industrial și aproape cu 50% a salariaților lucrînd nemijlocit în uzine și fabrici, prevăzută în proiectul de sistematizare, nu pare justificată. Aceasta deoarece comasarea construcțiilor industriale și chiar a întreprinderilor, introducerea tehnologiei noi de fabricație, aplicarea consecventă a mecanizării complexe și a automatizării pe scară largă a proceselor de producție, reducerea circulațiilor interioare de cale ferată, micșorarea nocivităților și deci a distanțelor sanitare, duc la reducerea considerabilă a teritoriului necesar pentru industriile moderne și a numărului de muncitori, raportate la unitatea de produs. De asemenea, trebuie avut în vedere, în ceea ce privește întreprinderile existente, că mai există rezerve interne pentru dezvoltarea producției, ce necesită extinderi teritoriale cu totul reduse. Mai mult, trebuie să se țină seama de creșterea continuă a productivității muncii și în aceste întreprinderi vechi, ceea ce de asemenea contribuie în mod apreciabil la sporirea producției lor fără o sporire sensibilă a suprafeței teritoriului actual sau a numărului de muncitori.

Teritoriul destinat pentru industrie este situat în mod justificat, îndeosebi în partea de est, sud-est și de vest a orașului, sub forma unor zone industriale mai mari sau mai mici.

Din teritoriul industrial, stabilit prin proiectul de sistematizare, aproximativ 54% este situat în afara inelului III, limita zonei locuite a orașului, 40% este amplasat între inelele III și II și doar 6% în interiorul inelului II.

Această repartizare a teritoriului, care se datorește îndeosebi preocupării de a scoate industria, inclusiv unitățile industriale nenocive, din zona locuibilă a orașului, prezintă numeroase dezavantaje deoarece astfel cresc distanțele între zonele de locuit și zona industrială, fapt care este în detrimentul oamenilor muncii (locul de muncă se depărtează de locuință), sporește numărul mijloacelor de transport în comun, se lungesc nejustificat rețelele pentru alimentarea cu utilități a industriilor (care este rațional să fie comune cu cele ale orașului) etc.

Așa cum se prezintă situația în proiectul de sistematizare, rezultă că există suficiente posibilități ca o bună parte a teritoriului industrial să fie situat în interiorul arterei de ocolire exterioară, lăsînd în afara acestuia numai teritoriul necesar pentru industriile existente și cele cu nocivități mari. În acest sens, considerăm că era mai rațional să fie urmărită menținerea sau amplasarea la periferia orașului a întreprinderilor industriale nocive, de interes republican, care au transporturi mari exterioare orașului, a celor cu nocivități și transporturi reduse între inelele III și II (cum de altfel se propune parțial în proiectul pentru schiță), iar a întreprinderilor fără nocivități, cu număr mare de salariați femei, și a celor de deservire a orașului, spre interiorul zonelor de locuit în cadrul inelului II (desigur în afara inelului I).

Este un merit al colectivului de proiectare că la repartizarea teritoriului industrial a reușit să evite ca orașul să fie încins cu un brîu continuu de zone industriale și, îndeosebi, ca industria să fie amplasată în zonele destinate pentru recreație, sport, sau pe direcția vînturilor dominante care ar aduce nocivitățile de la industrie către oraș.

În mod judicios, colectivul de proiectare a prevăzut în proiectul de schiță scoaterea treptată din zona locuită a orașului a întreprinderilor a căror producție este preluată de către alte uzine din țară, ca « Steaua Roșie » de la Parcul Libertății, Uzina metalurgică « Grivița », Fabrica de ciment etc., mutarea în cadrul zonelor industriale noi a fabricilor «Galenica», «Tableta», «Biofarm», «Sintofarm» și a altora, dezafectarea întreprinderilor deosebit de nocive ca Abatorul, Ecarisajul, Tăbăcăriile vegetale, Fabrica « Glucoza », fabricile din Dealul Spirei și a altora, dezafectarea unor întreprinderi care împiedică organizarea rețelei stradale sau crearea unor spații libere necesare.

De asemenea, în mod realist, proiectul prevede menținerea unor întreprinderi care, deși sînt nocive, nu pot fi dezafectate deoarece au un fond de construcții deosebit de valoros sau prezintă o importanță cu totul deosebită pentru economia țării, cum sînt Uzina « Vulcan », Fabrica de uleiuri vegetale « Muntenia » și altele.

Întrucît, pe de o parte, scoaterea din zona de locuit a orașului sau dezafectarea întreprinderilor urmează să se facă treptat și în decursul unei perioade mai îndelungate, iar pe de altă parte se mențin întreprinderi nocive care nu pot fi mutate sau dezafectate, va fi absolut necesar să se procedeze prevăzînd soluții și măsuri prin proiectul pentru schița de sistematizare, care să limiteze nocivitățile și să protejeze locuințele din apropierea întreprinderilor.

În zonele industriale depărtate de zona de locuit a orașului sînt prevăzute întreprinderi nenocive sau cu grad mic de nocivitate, întreprinderi cu un număr mare de salariați și cu un procent ridicat de femei, depozite ale comerțului cu ridicata, care de fapt sînt verigi de bază între sursele de producere a bunurilor de consum și centrele de desfacere a acestor bunuri din oraș, întreprinderi care în același timp pot constitui obiective interesante arhitecturale în cadrul ansamblurilor de locuit, reducînd monotonia inerentă clădirilor cu funcții identice. Rezultă că prin reconsiderarea repartizării unor întreprinderi în zonele industriale periferice și aducerea lor pe cît posibil în cadrul zonei locuite a orașului s-ar putea ajunge la o suprafață mai restrînsă a acestor zone (asigurînd în același timp spații verzi mai mari între ele), cu toate avantajele ce ar decurge pentru zonele de locuit

și industriale, pentru oraș și pentru salariații din întreprinderile respective.

Crearea zonei industriei nenocive de pe bd. Ghencea, în mijlocul zonei de locuit, este un exemplu pozitiv din acest punct de vedere.

În proiectul pentru schița de sistematizare se prevede, în mod just, ca inelul III să constituie principala arteră de legătură rutieră între zonele industriale dinspre marginea orașului. Soluția este foarte valoroasă și sub aspect de generalizare, avînd în vedere și caracterul de arteră pentru transporturi grele între industrii, precum și legăturile directe ale inelului III cu rețeaua de drumuri care leagă Bucureștiul de restul țării.

Un aspect care ar putea să fie încă îmbunătățit este legătura între zona locuită a orașului și zonele industriale situate pe inelul III sau în afara acestuia.

Astfel, datorită amplasării masive a întreprinderilor în aceste zone și a grupării lor pe un număr mic de artere care le leagă cu orașul, se ajunge, în orele cînd se înlocuiesc schimburile, la o aglomerare excesivă a circulației pe unele artere și îndeosebi pe bd. Armatei Poporului, bd. Muncii, șos. Giurgiului și calea Dudești. Rezultă astfel că ar fi rațional ca, pe lîngă reducerea numărului de salariați din zonele respective, să se asigure o rețea multiplă de legătură între locuințe și locul de muncă, dimensionată corespunzător nevoilor de trafic sporit, prevăzută cu dublări de căi de circulație și dotată cu mijloace de transport în comun variate, cu mare capacitate și eficacitate.

Dimensiunea și forma zonelor industriale, prevăzute în proiectul pentru schița de sistematizare, au rezultat din existența unor obiective industriale, din felul grupărilor de întreprinderi din zona respectivă, din posibilitățile de încadrare a acestora în rețeaua de artere de circulație orășenească.

Este de observat — și insistăm asupra acestei probleme — că printr-o grupare mai judicioasă a întreprinderilor, care să ducă la eliminarea terenurilor libere sau insuficient utilizate, suprafața zonelor poate fi simțitor restrînsă.

Un exemplu în acest sens îl oferă zona Progresul, cu o suprafață totală de cca. 570 ha, care poate fi redusă cu aproape 100 ha numai prin diminuarea spațiilor pierdute sau nejudicios utilizate și cu alte 40—50 ha prin reducerea dezvoltărilor teritoriale excesive avute în vedere. La acestea s-ar adăuga reducerea ce s-ar putea realiza prin mutarea unor unități nenocive în cadrul zonelor de locuit. Reducerea și îngustarea zonei Progresul ar mări sensibil spațiul verde dintre zona preorășenească și oraș și între zonele industriale adiacente, micșorînd în același timp și concentrarea excesivă de muncitori.

Forma teritoriului zonelor industriale prezintă o mare importanță la sistematizarea acestei grupări de întreprinderi, la organizarea rețelei de drumuri și căi ferate și îndeosebi la realizarea legăturilor comode între zonele industriale și cele de locuit. O atenție deosebită urmează să fie acordată aspectului arhitectural al zonelor. În această privință, la stabilirea formei și organizării teritoriului acestora, este necesar să se țină seama de imaginea arhitecturală care se obține pe magistralele dinspre oraș, pe arterele limitrofe zonelor, de aspectul clădirilor din diverse puncte ale orașului sau de pe căile de pătrundere în oraș, urmărindu-se consecvent posibilitatea de a se obține grupări și compoziții de volume interesante, precum și amenajări de spații libere și de agrement în cadrul zonei.

În multe privințe este remarcabilă soluționarea zonei Militari, care prezintă mari avantaje: este apropiată de centrul orașului; are forma alungită și posibilitatea de contact și pe laturile lungi cu zone de locuit, ceea ce duce la diminuarea considerabilă a arterelor și în special a transportului în comun între terenul de locuit și cel industrial, deoarece salariații din raioanele de locuit de la nord, sud și est pot ajunge comod la locul de muncă; are o rețea de drumuri și căi ferate judicios rezolvată; permite ocuparea treptată și ordonată a teritoriului cu întreprinderi; conține o unitate de confecții nenocivă și cu un număr mare de salariați femei, în partea apropiată de oraș; prezintă un ansamblu interesant de întreprinderi de-a lungul principalelor artere de circulație, cu un plan de sistematizare a zonei frumos conceput.

La alcătuirea zonelor industriale s-au prevăzut terenuri pentru unele dotări necesare ca: școli profesionale, institute și laboratoare de cercetări, cantine, unități sanitare etc. Soluția este foarte justă și ar fi bine să fie extinsă, ținîndu-se seama și de existența unor asemenea dotări în cadrul microraioanelor de locuit, apropiate sau vecine, în vederea evitării paralelismului.

Alimentarea întreprinderilor industriale cu utilități din rețelele sau sursele orașului sau din surse proprii prin cooperare cu orașul, avută în vedere în proiectul de sistematizare, reprezintă soluția cea mai indicată, deoarece evită paralelismul în investiții costisitoare (inclusiv la cheltuielile de exploatare) și asigură controlul orașului asupra tuturor rețelelor și surselor de pe teritoriul acestuia.

Deosebit de rațională este, spre exemplu, amplasarea în cadrul zonelor industriale a centralelor de termoficare, de care beneficiază în mare măsură și orașul.

În ceea ce privește perspectiva dezvoltării orașului și problema industriei legată de această dezvoltare, ar fi de remarcat unele probleme mai importante. Conform schiței, numărul locuitorilor orașului București ar urma să fie plafonat.

Se naște întrebarea cum vor fi rezolvate extinderile viitoare, deci amplificarea zonelor industriale și de locuit în condițiile reducerii orelor de lucru pe schimburi, paralel cu creșterea sensibilă a productivității muncii.

Avînd în vedere apropierea de București, la cca. 60—80 km, a unor orașe cum sînt Oltenița, Giurgiu, Alexandria și altele, care este rațional să fie dezvoltate și în consecință industrializate, nu mai apare justificată extinderea excesivă a Capitalei. De altfel, dezvoltarea viitoare a mijloacelor de transport foarte rapide și eficiente ne duce la aceeași concluzie.

Mai trebuie avut în vedere în perspectivă faptul că progresul tehnic rezervă surprize nebănuite în privința industriei, ca apariția unor noi tipuri de uzine, care să ceară cu totul alte condiții de amplasare și deservire decît cele cunoscute astăzi sau să facă inutile și « uzate moral » multe din tipurile de întreprinderi cunoscute pînă în prezent. Este de luat în considerare, spre exemplu, apariția și poate generalizarea unor clădiri și instalații industriale complet automatizate, conduse prin telecomandă.

Studierea în continuare a fiecăreia din numeroasele probleme în legătură cu industria și din care unele au fost semnalate mai sus, luarea în considerație a unor realități existente dar scăpate din vedere la elaborarea proiectului pentru schița de sistematizare a orașului sau ivite ulterior, datorită evoluției tehnicii și a datelor economice, pot duce la modificarea parțială a prevederilor schiței de sistematizare.

Din aceste considerente rezultă că problema industriei pe teritoriul orașului nu are un caracter de campanie, ci este necesar să fie urmărită permanent. În acest sens credem că este justificată crearea unui colectiv special de proiectare, urmărire și ținere la zi a evidenței, care să se preocupe permanent de zonele industriale, urmărind rezolvarea optimă a amplasării și a dezvoltării lor în strînsă legătură cu evoluția microraioanelor de locuit.

Considerăm că proiectul pentru planul de sistematizare a orașului București ar trebui să fie precedat de detalii de sistematizare a zonelor industriale, elaborate fără a se mai aștepta elemente de viitor prea precise, deoarece acestea, adesea, nu pot fi obținute la timp. În acest fel s-ar evita cazurile în care apariția unei întreprinderi determină, din cauza urgenței, localizări alese ad-hoc și aplicarea sistemului amplasării fără studii prealabile, bine analizate din toate punctele de vedere.

Ca mod de abordare a problemei industriei pe teritoriul orașului, proiectul de sistematizare a Capitalei constituie un exemplu foarte valoros pentru institutele de proiectare care au sarcina de a elabora proiecte de sistematizare a orașelor. Aceasta, cu toate că în cazul celorlalte orașe ale țării problemele industriei se pun, desigur, la altă scară și în alte condiții concrete teritoriale și locale. Rezultă că la elaborarea schiței de sistematizare a unor orașe — lucrare de mare amploare și de o deosebită importanță — este necesar să se epuizeze toate sursele și căile de informare asupra situației existente și asupra perspectivei dezvoltării industriei în oraș și să se rezolve în modul cel mai judicios posibil și în perfectă armonie cu zonele de locuit problema teritoriului industrial, atît ca mărime, amplasare, formă, dotări, alimentare cu utilități, cît și în ceea ce privește transportul în comun. Zonele industriale ar trebui, la rîndul lor, să aibă în vedere o echilibrare a mîinii de lucru pe sexe, astfel încît să se creeze posibilitatea ca membrii familiei (atît soțul cît și soția) să lucreze în aceeași zonă.

Experiența noastră de pînă acum în proiectarea și construirea zonelor industriale permite să se tragă concluzii foarte valoroase în legătură cu conceperea și sistematizarea lor. Aceste concluzii ne duc la principii noi, specifice condițiilor concrete și sensului evoluției industriale date de conducerea noastră de partid.

Astfel, de exemplu, a rezultat că — față de clasificarea industriilor și gruparea lor în zone republicane, locale, de depozite etc. — este mult mai rațională luarea în considerare a factorilor determinanți ai amplasării industriale, atunci cînd se analizează oportunitatea alegerii unui anumit amplasament, sau cu ocazia creării și sistematizării unei zone industriale.

Din acest punct de vedere deosebim o categorie de obiective industriale a căror amplasare este determinată în principal de materia primă, combustibil, energie (industria minieră, siderurgia, industria cimentului, centrale termo și hidroelectrice, parte din industria chimică, unele industrii agro-alimentare). Aceste industrii se amplasează în regiuni bogate în materie primă sau combustibil, aproape de sursele și exploatările respective. Astfel de amplasamente obligate generează zone de locuit și chiar orașe noi în nemijlocita lor apropiere (Hunedoara, Reșița, Baia Mare, Valea Jiului). Așezarea industriilor bazate pe importul materiei prime în porturi (orașele industriale de pe coastele Angliei, bazate pe prelucrarea produselor primare din colonii) confirmă întru totul cele de mai sus.

O altă categorie de industrii este nemijlocit legată de satisfacerea nevoilor unuia sau mai multor centre populate (industria bunurilor de consum : confecții de încălțăminte ; industria alimentară : fabrici de pîine, de produse lactate; unitățile de depozitare : magazii, silozuri ; gospodăria comunală ; transporturi). Aceste unități cu caracter productiv deservesc populația în produse și prestații, asigură confortul orășenesc, își desfac produsele în oraș, în regiune. Orașul modern, orașul zilelor noastre, nu poate exista fără dotarea lui cu astfel de fabrici, ateliere și baze, care îi satisfac necesități în plină dezvoltare.

În fine, mai deosebim o a treia categorie de industrii, a căror amplasare este determinată mai puțin de materia primă, combustibil, energie, însă necesită un număr mare de brațe de muncă sau muncitori cu o înaltă calificare și cooperează tehnologic cu anumite întreprinderi existente (industria prelucrătoare, construcțiile de mașini, parte a industriei chimice și a bunurilor de consum etc.). Industriile acestea contribuie la dezvoltarea orașelor și regiunilor rămase în urmă, ridică nivelul lor economic și cultural, absorb forțele de muncă disponibile, asigură o repartizare echilibrată a forțelor de producție (Iași, Roman, Bîrlad, Suceava etc.).

Desigur că prin evoluția tehnicii apar unele corective, cum ar fi de exemplu magistralele de gaze sau petrol care transportă în condiții deosebit de economice materia primă necesară industriei chimice în regiuni lipsite de resurse (dînd naștere cetăților chimiei de la Săvinești, Onești, Borzești, Năvodari, Craiova, Tr. Măgurele etc.) și determină formarea unor localități sau zone noi, precum și dezvoltarea altora în trecut mizere.

Un astfel de mod de a aborda problema — oraș-industrie, la care s-ar adăuga și revizuirea unor norme sau indici, cum ar fi : distanțele sanitare față de uriașele concentrări industriale, precum și condițiile speciale cerute de industria electronică, sau stabilirea densității lucrătorilor pe ha industrie în uzinele noastre moderne, raporturile optime de suprafață între zonele de locuit și cele industriale, proporțiile rezultate din experiența proprie în ceea ce privește compoziția populației orășenești (activi, de deservire), necesită probabil o revizuire atentă a unor principii și norme, generalizînd experiența în aceste domenii, desigur în perspectiva dezvoltării industriei romînești.

În aceeași ordine de idei, este necesar să adoptăm o denumire unitară a unităților teritoriale destinate industriei, evitîndu-se denumiri confuze ca delimitare și conținut (microzonă industrială, cartier industrial etc.), să stabilim un nomenclator al problemelor referitoare la industrie, ce trebuie rezolvate în cadrul schiței de sistematizare a unui oraș, și al problemelor care sînt de rezolvat în cadrul detaliului de sistematizare a zonelor industriale, elemente componente ale organismului orășenesc.

Țara noastră este printre primele țări din lume care a abordat în mod științific problema conceperii și sistematizării zonelor industriale pe baza condițiilor create de regimul socialist, a realizat numeroase zone noi și este în curs de a realiza altele. Aceste rezolvări, peste 30 la număr, care constituie meritul și aportul proiectanților noștri, au fost și sînt apreciate pozitiv, atît de specialiștii străini cît și la întîlnirile internaționale de specialitate cum sînt seminariile Uniunii Internaționale a Arhitecților, ele reprezentînd un aport valoros la tezaurul științei arhitecturale.

Vedere din ansamblul de locuințe «Gara veche-gara nouă»

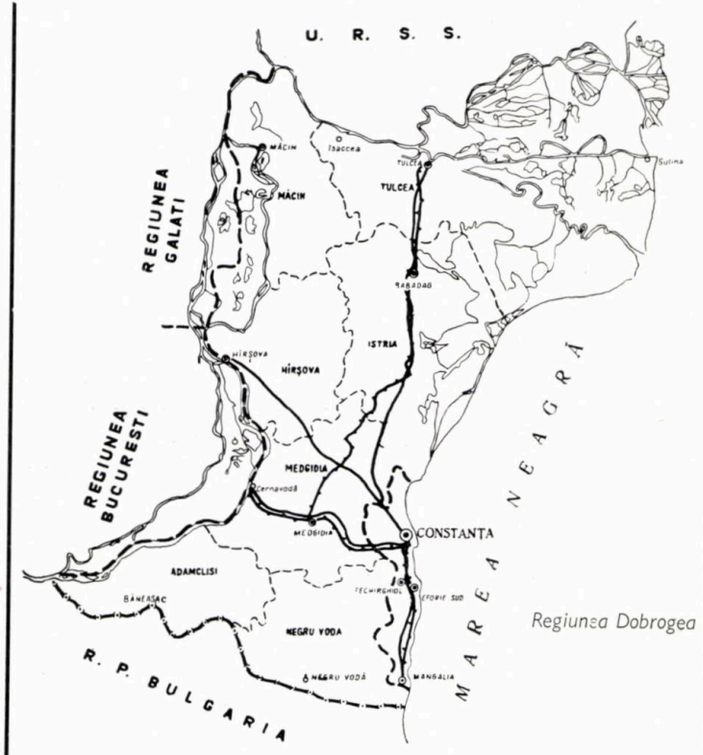

Regiunea Dobrogea

Arh. VASILE SIMION
Arhitect-șef al D.S.A.P.C.-Constanța

DIN ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A D.S.A.P.C.-CONSTANȚA

Printre principalele lucrări de sistematizare, elaborate în ultimul timp în atelierul de sistematizare al D.S.A.P.C.-Constanța (sub coordonarea generală a arhitecților Gheorghe Dumitrașcu și Vasile Simion), se numără:

— studiile de sistematizări teritoriale, dintre care amintim studiul raioanelor Negru Vodă și Istria;

— sistematizarea principalelor orașe ale regiunii: Constanța, Tulcea, Mangalia, Babadag, Măcin etc.;

— detalii de sistematizare pentru ansambluri de locuințe, dotări și zone centrale în orașele regiunii;

— sistematizări de sate și centre civice.

În activitatea de sistematizare se urmărește aprofundarea studiului terenului și cunoașterea principalelor elemente de dezvoltare tehnico-economică a localităților, printr-o strînsă legătură atît cu organele centrale de avizare și îndrumare, cît și printr-o largă consultare cu organele locale de stat și de partid.

Colectivul de proiectanți a ținut seama, în munca sa de sistematizare, de condițiile locale, urmărind, în același timp, menținerea specificului fiecărei localități. De asemenea, colectivul a căutat să asigure o dezvoltare armonioasă diferitelor funcțiuni ale localităților.

Primele roade ale acestei activități de sistematizare încep să se arate în toate orașele regiunii, prin realizarea unor noi ansambluri de locuințe, construcții social-culturale și industriale, putîndu-se întrezări principalele linii de dezvoltare a localităților.

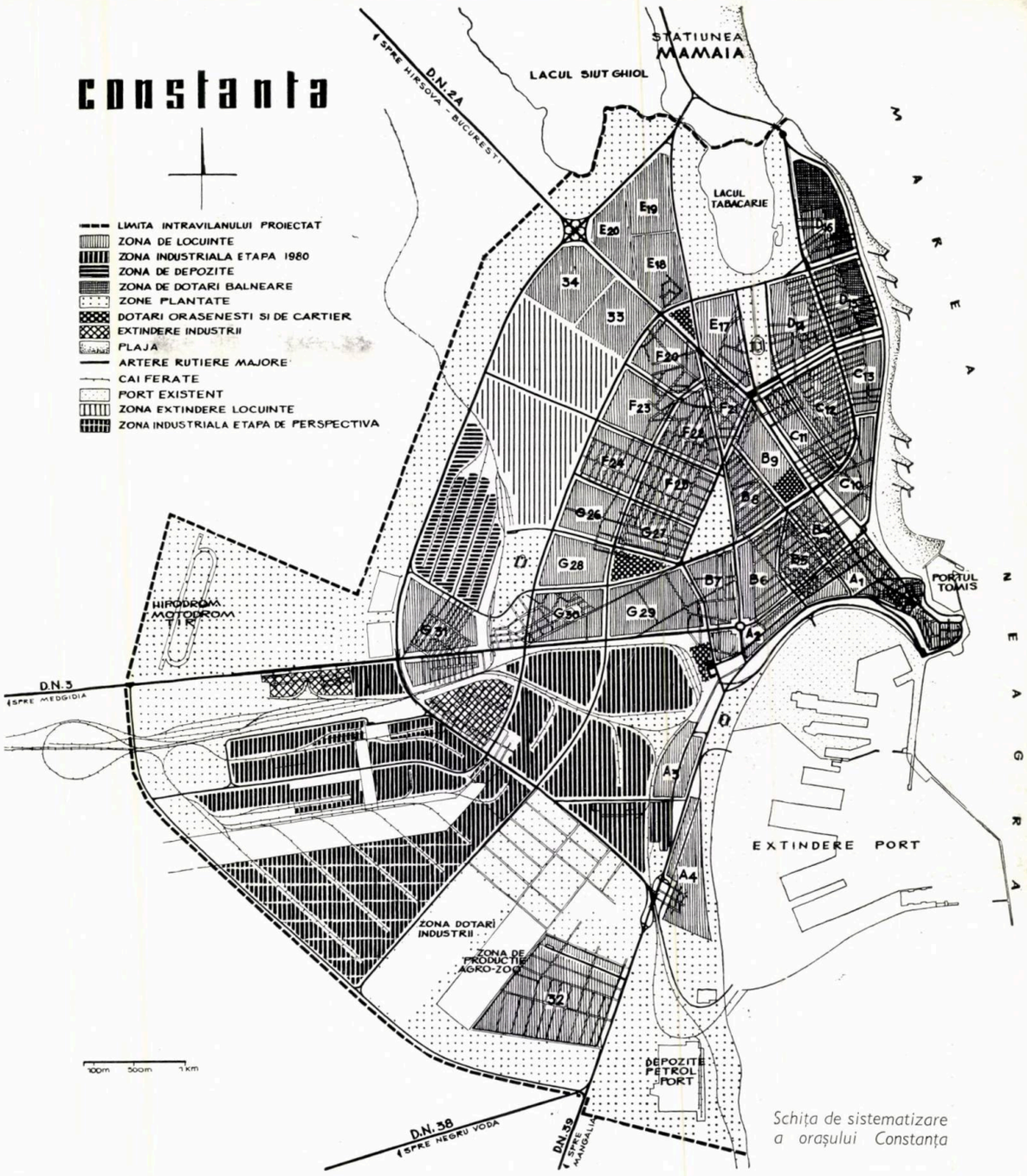

Schița de sistematizare a orașului Constanța

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A ORAȘULUI CONSTANȚA

Autori: arhitecții Corneliu Dan, Ștefan Ionescu, Doina Poenaru

Orașul Constanța participă, prin funcțiunile sale diverse și în același timp majore, cu o importantă pondere la dezvoltarea economică și social-culturală a țării. Deoarece orașul conținea multe din deficiențele urbanistice, specifice epocilor în care s-a constituit, s-a pus problema sistematizării lui pe baze noi, contemporane.

Încă din antichitate, orașul a jucat un important rol economic, în cadrul schimburilor comerciale dintre cetățile grecești.

Dezvoltarea în timp, peste vechiul oraș Tomis, s-a făcut tentacular, pe cele trei artere de penetrație rutieră, din direcțiile Hîrșova (București), Medgidia și Mangalia, orașul fiind totodată fărîmițat prin existența rețelei feroviare, a zonelor de deservire și a industriilor dispersate și neorganizate.

Funcțiunile de bază ale orașului și perspectivele sale de dezvoltare decurg din poziția sa geografică (port și oraș de litoral), din importanța sa economică (oraș de subordonare republicană cu industrii importante) și din importanța sa administrativă (reședință de regiune).

Intravilanul orașului existent este de 3 750 ha. Schița de sistematizare propune ca prin mărirea perimetrului și prin extinderea zonelor industriale și de depozite acest teritoriu să ajungă în viitor la 4 400 ha.

Orașul are în prezent cca. 120 000 locuitori.

În 1963, populația activă de bază era de 28%, iar cea de deservire de 18,1%. Pentru viitor se prevede pentru populația activă de bază o creștere pînă la 37%, iar pentru cea de deservire pînă la 22%.

Schița de sistematizare întocmită a urmărit dezvoltarea cît mai judicioasă a orașului, în lumina principiilor moderne urbanistice, prin îmbinarea cît mai armonioasă a funcțiunilor de muncă, de odihnă, de agrement și cultură, precum și prin punerea în valoare a elementelor naturale.

De asemenea, la întocmirea acestei schițe s-a ținut seama și de o serie de elemente complexe: specificul local, determinat de condițiile naturale; extinderile portuare preconizate a fi realizate în prima etapă; funcțiunea de centru turistic-balnear; funcțiunea de coordonator al complexului de stațiuni de pe litoral, corelată cu existența unui surplus de populație sezonieră; cerințele mereu crescînde ale traficului rutier de pe litoral; valorificarea importantelor vestigii arheologice.

Schița de sistematizare delimitează clar zonele de locuit și de industrie: în partea de nord a orașului, zona de locuințe cu toate elementele legate direct de ea (dotări orășenești și de cartier, dotări balneare, plantații, plaje); la sud, despărțită prin artera de penetrație din vest (Medgidia) și calea ferată paralelă, se află zona industrială și portuară.

O problemă importantă a constituit-o rezolvarea circulației în cele două zone, precum și legătura rutieră dintre ele. În acest sens, au fost create legături interioare directe care asigură traficul turistic, precum și o rocadă exterioară care leagă cele două zone pe direcția nord-sud.

Organizarea zonei de locuit s-a făcut pe unități urbanistice. Ea a fost împărțită în 7 cartiere și 35 de microraioane. Separarea de zona industrială, depozite și port s-a propus a fi rezolvată prin zone verzi, în funcție de gradul de nocivitate, și prin elemente naturale, faleze etc. La rîndul lor, cartierele sînt separate prin artere de circulație intensă — inele de rocadă — și artere care leagă zonele de interes orășenesc. Microraioanele au fost grupate în cadrul cartierelor în grupe de 3—6 unități, dispuse astfel încît să se poată asigura razele admisibile de folosință a dotărilor.

Zona de locuințe existentă în sudul orașului s-a prevăzut a fi restrînsă, păstrîndu-i-se caracterul semi-rural; densitatatea va fi însă crescută prin reorganizarea loturilor, ajungîndu-se la o suprafață de 30 ha, față de 130 ha ocupate în prezent.

La dezvoltarea zonei industriale s-a ținut seama de extinderea portului în afara limitelor actuale, precum și de viitoarele lucrări de modernizare și completare ale instalațiilor. Față de aquatoriul actual, noul aquatoriu va avea o suprafață de aproape patru ori mai mare.

Bloc din ansamblul de locuințe «Gara veche — gara nouă»

Pe de altă parte, s-a căutat ca în zona industrială propriu-zisă întreprinderile să fie grupate, indiferent de caracterul lor (local, regional sau republican), într-o zonă specială, a cărei orientare, întindere, organizare să prezinte avantaje maxime. Dezvoltarea industriei este prevăzută în zona de sud-sud-vest, denumită « zona industrială Palas », zonă studiată și în faza de detaliu de sistematizare. Această zonă, deservită optim cu căi de acces rutiere și cu cale ferată, beneficiază de legături directe și cu portul. Prin crearea centralei termoelectrice de zonă, vor fi asigurate utilitățile corespunzătoare, precum și condițiile optime pentru furnizarea energiei termice și pentru oraș.

În ceea ce privește unitățile de depozitare și antrepozitele, precum și gara de mărfuri, s-a prevăzut a fi dispuse pe latura de vest a orașului, în vecinătatea haltei Traian. Totodată, prin dezafectarea depozitelor necorespunzătoare și dispersate și a gării actuale de mărfuri din interiorul orașului, se redau zonei de locuit teritorii apte de construit.

Prin schița de sistematizare a fost delimitată în partea de nord-est a orașului și zona pentru dezvoltarea complexelor de odihnă și a dotărilor balneare. Pentru aceasta s-a prevăzut consolidarea falezei de est a orașului ce se leagă de stațiunea Mamaia, precum și mărirea plajelor actuale, care pot ajunge la o suprafață de 56 ha.

Dat fiind caracterul cu totul deosebit al orașului, crearea spațiilor plantate și amenajările sportive au impus o analiză serioasă în studiul de sistematizare.

Plantațiile sînt reclamate deopotrivă de asprimea climei, de necesitățile de apărare împotriva nocivităților venite din zona industrială, de considerentele tehnice pentru fixarea terenurilor și a taluzurilor la faleze, de crearea unei ambianțe potrivite vestigiilor arheologice și de realizarea unui aspect cît mai fumos al orașului. Problema se pune sub dublu aspect: al plantațiilor exterioare orașului (în extravilan) și al celor din cuprinsul orașului.

Față de deficiența actuală a spațiilor plantate, prevederile schiței preconizează zone împădurite de cca. 2 000 ha, considerînd 1 ha/100 locuitori, și cca. 1 000 ha păduri-parc, considerînd 5 ha/1 000 locuitori, în care se vor îngloba și spațiile existente din intravilan.

În intravilanul orașului spațiile verzi existente sînt foarte reduse, însumînd o suprafață de 34 ha. Față de prevederile schiței este necesar a se ajunge la o suprafață de 240 ha spații verzi în anul 1980. În cadrul schiței, spațiile verzi de folosință generală au fost studiate astfel încît să fie distribuite cît mai uniform, urmărindu-se o pătrundere a lor din exterior, ținînd seama de situația actuală și de posibilitățile de realizare.

Vecinătatea imediată a lacului Tăbăcărie (spre nord) facilitează amenajarea unui mare parc de cultură, odihnă și sport cu o suprafață de 88 ha, care va permite realizarea de plantații masive, de dotări culturale, de locuri de agrement etc. Amenajările se vor continua în interior cu amenajările parcului stadionului « 1 Mai », iar plantația va pătrunde pe esplanada bd. Tomis pînă în zona centrală a orașului.

Pentru zona din sudul orașului, actualmente lipsită total de spații verzi, au fost preconizate lucrări de înverzire a falezei, precum și legarea ei de o nouă bază sportivă.

Dacă majoritatea monumentelor de arhitectură nu prezintă un interes prea mare, în schimb monumentele de arheologie sînt de un interes special. Vechiul Tomis, precum și complexul vechilor așezări cu urme de civilizații suprapuse, existente pe tot teritoriul regiunii și al litoralului, constituie vestigii valoroase. Schița de sistematizare a ținut seamă de aceste elemente, făcînd rezervații de zone și coordonînd lucrările de cercetare cu dezvoltarea noilor ansambluri de construcții.

Natura și importanța funcțiunilor multiple ale orașului, legate de stațiunile litoralului, de localitățile principale ale regiunii Dobrogea, de restul țării, de activitatea portuară și industrială, au impus în cadrul schiței de sistematizare o analiză deosebită a rețelelor de circulație rutieră și feroviară. Ca urmare, a fost necesară o determinare cît mai fluentă și judicioasă a arterelor de penetrație, a arterelor de descărcare inelare, precum și crearea unei artere de descărcare de la nord spre sud, toate acestea legate desigur de unitățile urbanistice de locuințe.

Organizarea circulației feroviare a fost în bună parte rezolvată prin construirea gării noi de călători, soluție care a avut drept consecință și deservirea zonei industriale și dezvoltarea și sistematizarea stației Palas. Prin prevederea de pasaje denivelate la intersecția cu rețelele rutiere, a fost urmărită asigurarea securității circulației.

În cadrul schiței a fost cuprinsă și organizarea stației feroviare de mărfuri, care prin noul amplasament, legat direct cu zona de depozite, eliberează zona centrală a orașului.

Traficul aerian local și internațional care interesează orașul, deși influențează mai puțin desfășurarea sistematizării, a fost de asemenea examinat în proiect propunîndu-se posibilitățile de rezolvare a lui.

Schița mai cuprinde și problemele ridicate de echiparea tehnico-edilitară a orașului la capacitățile preliminate în viitor.

Blocuri de locuințe din ansamblul «Gara veche — gara nouă»

DETALIUL DE SISTEMATIZARE A ZONEI BD. TOMIS–CONSTANȚA

Autori: arhitecții Ion Răducanu, Șerban Manolescu, Dan Rusovan, Emilia Crăciun

Amplasarea noilor ansambluri de clădiri de locuit în cadrul orașului se face pe principiul unităților urbanistice complexe.

Printre primele ansambluri realizate a fost ansamblul de locuințe din zona « Gara nouă-gara veche », care conturează cornișa sudică a orașului, între fosta gară și gara nouă.

Paralel cu realizarea acestui ansamblu, s-a trecut la elaborarea unor studii de sistematizare, de-a lungul bd. Tomis, principala arteră de penetrație a orașului.

Condițiile obiective existente — mari suprafețe de teren care permiteau, prin dezafectări minime, atacarea imediată a lucrărilor — au permis elaborarea unui prim detaliu de sistematizare pe bd. Tomis, de o parte și de alta a acestuia.

Zona luată în studiu cuprinde două microraioane (B 9 și C 11), delimitate la sud de bd. V. I. Lenin (legătura orașului cu stațiunea Mamaia), iar la nord — de viitoarea piață a stadionului actual al orașului.

Bd. Tomis-Constanța — Desfășurare

Str. Mircea cel Bătrîn-Constanța — Desfășurare

Detaliul de sistematizare a zonei bd. Tomis — Etapele I-a și a II-a

1. Complex comercial — 2. Dispensar — 3. Creșă și grădiniță — 4. Cinematograf 5. Garaje — 6. Centrală termică — 7. Spital cu 1000 de paturi — 8. Centru școlar profesional — 9. Școală cu 16 săli de clasă — 10. Clădire administrativă

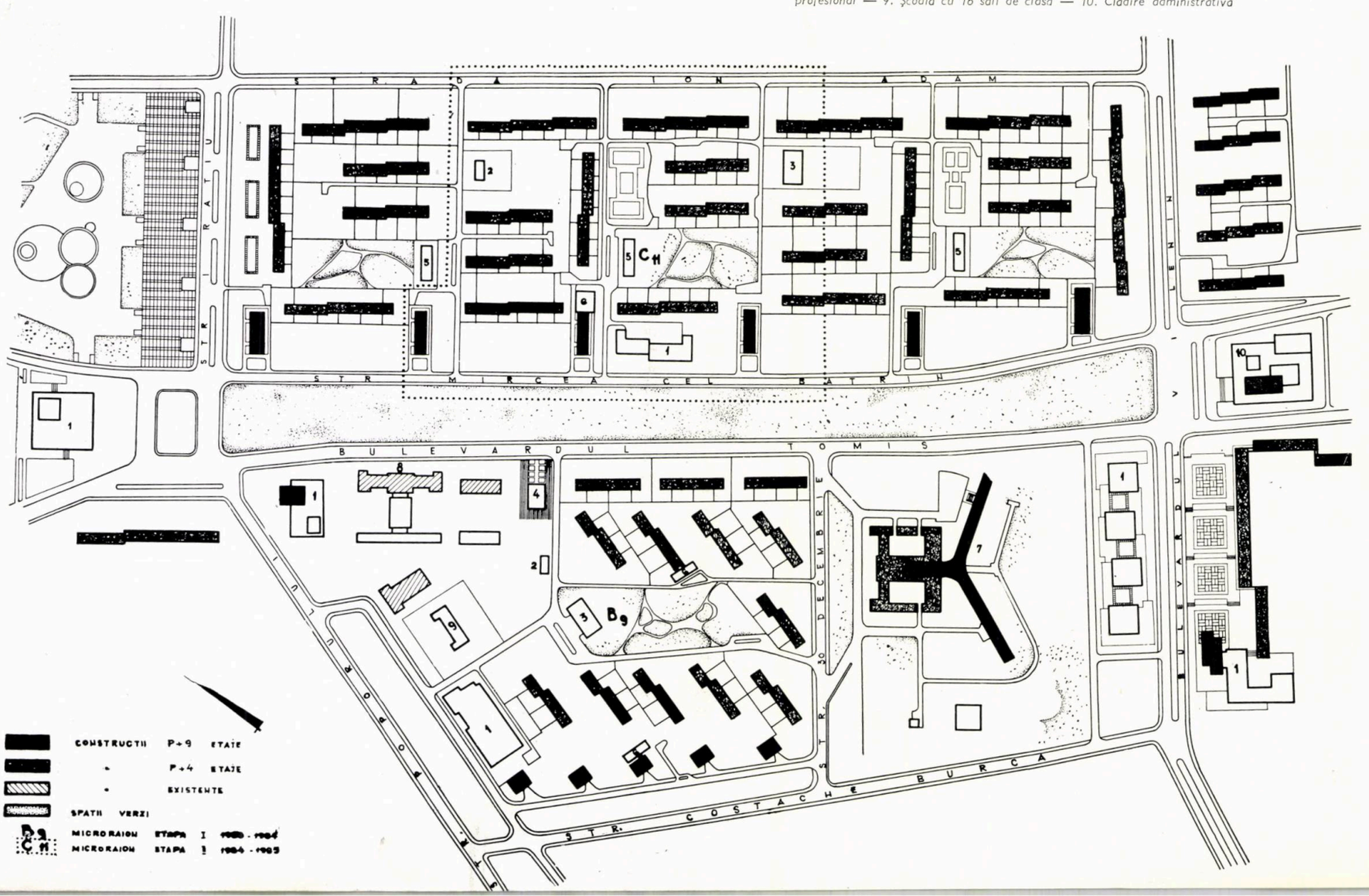

În întreaga zonă se vor putea realiza cca. 4 000 apartamente și dotările aferente.

Realizarea detaliului de sistematizare a fost eșalonată în trei etape.

În etapa I (1963—1964), în microraionul B 9, situat pe latura de vest a bd. Tomis, s-a construit un număr de 980 apartamente, cu o suprafață locuibilă de 30 000 m². Toate blocurile de locuit sînt date în folosință.

În etapa a II-a (1964—1965), urmează să se realizeze microraionul C 11 care este în curs de execuție. Situat la est de bd. Tomis, el va cuprinde 1 200 apartamente, cu o suprafață locuibilă de 36 400 m².

Etapa a III-a, fiind legată de un procent ridicat de demolări, se va realiza în viitor.

Necesitatea construirii în etapa 1965—1966 de noi clădiri de locuit a făcut ca studiile de sistematizare să fie extinse. Astfel, s-a elaborat un detaliu de sistematizare pentru întreg microraionul E 17 (cu cca. 3 200 apartamente), care va cuprinde teritoriul dintre piața stadionului și inelul II de circulație, în partea de nord-est a bd. Tomis.

Eșalonarea lucrărilor s-a făcut în două etape: etapa I-a (1965—1966) și etapa a II-a, etapa de perspectivă.

Pentru a se asigura realizarea construcțiilor de locuit în etapa 1966—1969 s-a elaborat, în faza de detaliu, sistematizarea zonei cuprinse între inelul II, inelul III, bd. Tomis și lacul Tăbăcărie.

În zona studiată sînt incluse trei microraioane (E 18, E 19 și E 20) în care vor fi realizate cca. 8 000 apartamente.

Extinderea studiilor de sistematizare în partea de nord a orașului, volumul de locuințe ce se va executa într-un viitor apropiat, au impus necesitatea elaborării unui studiu pentru centrul de cartier, amplasat la limita inelului II.

Față de prevederile schiței de sistematizare a orașului și de necesitatea unui volum mare de locuințe, în paralel cu studiile de sistematizare enunțate mai sus, s-a urmărit elaborarea de detalii de sistematizare și în alte zone din oraș. Au fost atacate în special cele legate de deservirea imediată a zonei industriale și de extinderea portului Constanța.

Detaliul de sistematizare a zonei bd. Tomis—etapele I-a și a II-a.

Detaliul de sistematizare bd. Tomis, etapele I-a și a II-a, a asigurat elaborarea proiectelor de investiție pentru anii 1963—1965.

Zona studiată, în suprafață de cca. 90 ha, se află în imediata apropiere a zonei centrale a orașului și cuprinde două microraioane, B 9 și C 11, care, potrivit prevederilor schiței de sistematizare, sînt dispuse de o parte și alta a bd. Tomis, pe porțiunea dintre bd. V. I. Lenin și piața stadionului.

Vedere aeriană a microraionului B 9

Terenul are o pantă continuă ce coboară către nord.

Un factor principal care a determinat înscrierea zonei în limitele de mai sus a fost existența unei mari rezerve de teren (cu demolări minime), fapt ce a permis atacarea imediată a lucrărilor și totodată posibilitatea unor etapizări judicioase.

La întocmirea detaliului de sistematizare s-au avut în vedere următoarele probleme:

1. Realizarea unui ansamblu arhitectural-urbanistic unitar, prin amplasarea de volume cu p+4 și p+9 etaje, dispuse de o parte și de alta a esplanadei rezultate între bd. Tomis și str. Mircea cel Bătrîn.

Astfel, pe latura de est a esplanadei (microraionul C 11), de-a lungul străzii Mircea cel Bătrîn s-au amplasat perpendicular pe stradă blocuri de locuit cu p+9 etaje. Dispoziția acestor lame, la distanță egală, asigură o desfășurare amplă, la scara reclamată de dimensiunile cadrului.

Între blocurile înalte sînt dispuse alternativ blocuri de locuit cu p+4 etaje, cu contururi diferite în plan. Prin această dispunere alternativă se realizează o serie de alveole ritmate.

Pe bd. Tomis, pe latura de vest a esplanadei (microraionul B 9), datorită prezenței unor dotări de importanță orășenească cu volume diferite, s-au amplasat blocuri cu p+4 etaje; pe latura dinspre str. Costache Burcă, care limitează microraionul spre vest, au fost amplasate 5 blocuri-punct cu p+9 niveluri.

2. Dotarea unităților de locuit cu clădiri social-culturale, comerciale, de deservire și echiparea lor cu instalații tehnico-edilitare. Printre dotările mai importante amintim: complexe comerciale, unități de deservire (U.R.C.M., P.T.T.R., C.E.C. etc.), dispensare, creșe, grădinițe, o școală cu 16 săli de clasă și un cinematograf cu 500 locuri care va deservi și microraioanele vecine.

De asemenea s-au prevăzut amenajări de spații verzi, spații de joc pentru copii, platforme gospodărești, garaje, parcaje etc.

3. Prelungirea spațiului verde din jurul stadionului spre interiorul orașului prin amenajarea adecvată a esplanadei dintre bd. Tomis și str. Mircea cel Bătrîn, spațiu care va lega piața V. I. Lenin cu piața stadionului. Prin prelungirea străzii Mircea cel Bătrîn pînă la piața stadionului se va realiza și degajarea circulației în perioadele de aglomerare.

4. Mărirea fondului de locuit prin amplasarea în zona studiată a unui nou ansamblu de blocuri de locuit cu p+4 și p+9 etaje.

Pentru blocurile de locuit s-au folosit secțiuni directive.

Ca sistem constructiv, pentru blocurile cu p+4 etaje au fost utilizate ziduri portante transversale și planșee din fîșii cu goluri rotunde, iar pentru blocurile cu p+9 etaje s-a folosit scheletul de rezistență alcătuit din diafragme de beton armat, executate cu ajutorul cofrajelor glisante.

Alimentarea cu energie termică, atît în etapa I-a cît și în etapa a II-a, se face de la centrale termice.

Prezentăm mai jos bilanțul teritorial și indicii tehnico-economici pentru etapele I-a și a II-a, rezultați din soluția de sistematizare propusă:

Etapa I-a (1963—1964)

1 — aria teritoriului de locuit	8,5 ha	72,6%
2 — aria teritoriului de dotări	1,2 ha	10,3%
3 — aria teritoriului pentru circulație	0,7 ha	6,1%
4 — aria teritoriului de dotări de cartier	0,3 ha	2,5%
5 — aria teritoriului pentru spații plantate	1,0 ha	8,5%
	11,7 ha	100%

Indici tehnico-economici

1 — aria locuibilă	30 000 m²
2 — densitatea brută a ariei locuibile	2 500 m²/ha
3 — densitatea netă a ariei locuibile	3 550 m²/ha

Etapa a II-a (1964—1965)

1 — aria teritoriului de locuit	8,9 ha	71,2%
2 — aria teritoriului de dotări	1,2 ha	9,6%
3 — aria teritoriului pentru circulație	0,6 ha	4,8%
4 — aria teritoriului pentru spații plantate	1,8 ha	14,4%
	12,5 ha	100%

Indici tehnico-economici

1 — aria locuibilă	36 400 m²
2 — densitatea brută a ariei locuibile	2 910 m²/ha
3 — densitatea netă a ariei locuibile	4 100 m²/ha

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A ORAȘULUI TULCEA

Autori: arhitecții Dan Corneliu, Dumitru Poenaru

Planul de sistematizare a orașului Tulcea

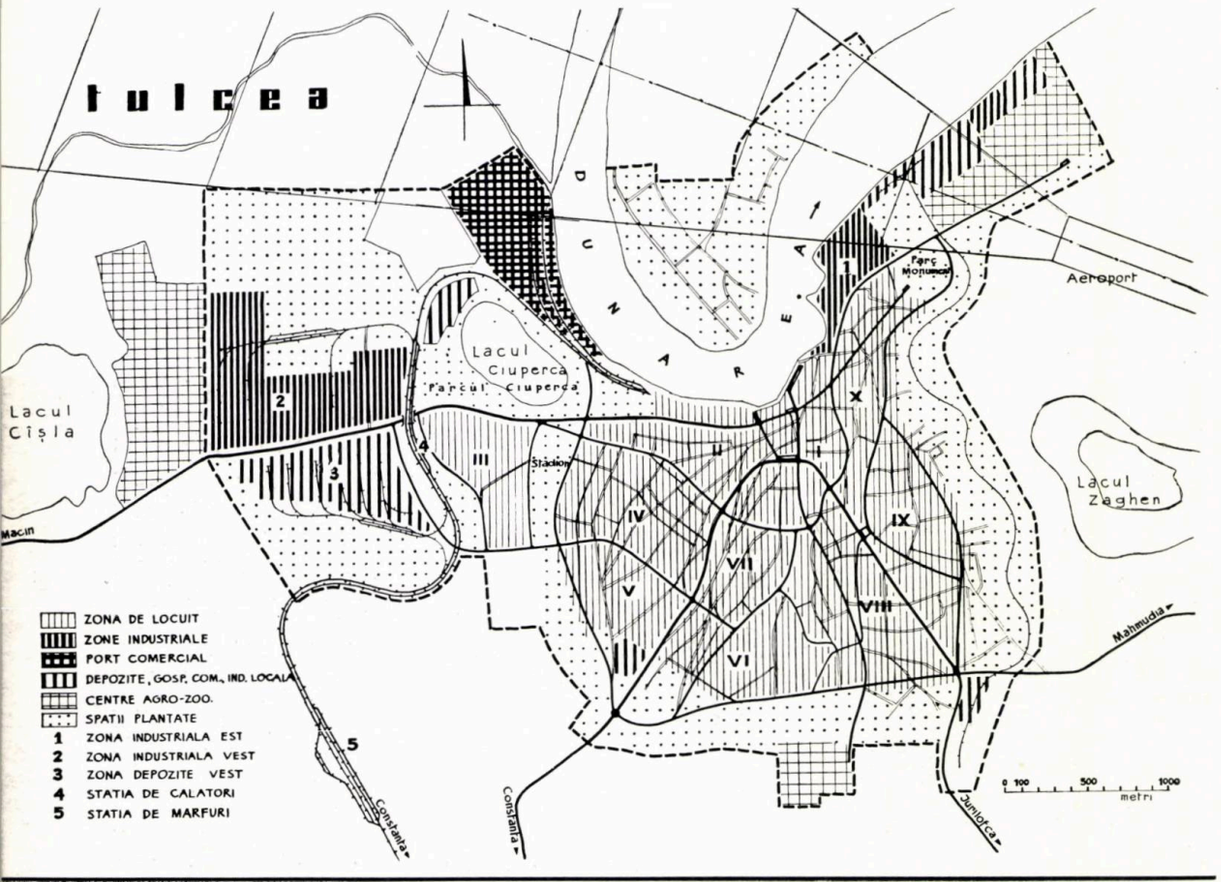

Orașul Tulcea, reședința raionului cu același nume, este principalul centru cultural-administrativ din partea de nord a Dobrogei. El este de asemenea un centru industrial (prelucrarea stufului, a resurselor piscicole, construcții și reparații de nave), precum și un important nod de căi de comunicații rutiere, feroviare, fluvial-maritime și aeriene.

În schița de sistematizare întocmită se preconizează dezvoltarea în continuare a funcțiilor actuale ale orașului, prin înființarea unor noi unități industriale pentru valorificarea superioară a resurselor naturale din Delta Dunării, prin dezvoltarea portului comercial și a aeroportului, prin construirea a numeroase obiective social-culturale și prin intensificarea activităților în direcția dezvoltării turismului.

Orașul are în prezent o populație de cca. 35 000 locuitori, în viitor, ca urmare a dezvoltării economice, fiind prevăzută a crește.

Ritmul construcțiilor de locuit este în prezent de 200—250 apartamente anual, preliminîndu-se pentru sfîrșitul perioadei de perspectivă la cca. 600 apartamente anual.

În ceea ce privește zonificarea orașului, propusă în schița de sistematizare, ea a fost stabilită ținîndu-se seama de posibilitățile de dezvoltare a diferitelor zone funcționale și de condițiile specifice de relief și climă. Astfel, zona industrială din partea de est a orașului cuprinde o serie de unități existente și nu are posibilități de dezvoltare în viitor. Pentru unitățile industriale ce se preconizează, s-a impus înființarea unei noi zone industriale în partea de vest a orașului, care va cuprinde, printre altele, două industrii mari: Fabrica de celuloză din stuf cu o capacitate de 100 000 t/an și Combinatul de industrializare a lemnului

cu o capacitate de 15 000 garnituri mobilă/an, plus furnire exotice.

Portul comercial va fi restructurat și extins.

Unitățile de depozitare ale orașului, în prezent răspîndite în teritoriul zonei de locuit și în zona portului comercial, au fost grupate în vestul orașului, în cadrul unei zone de depozitare.

Zona de locuit, care actualmente cuprinde terenuri nepotrivite pentru construcțiile de locuit (cartierul Tudor Vladimirescu, situat pe malul stîng al Dunării în terenuri inundabile, cartierul Robescu din viitoarea zonă industrială de vest etc.), se propune a se dezvolta numai la sud de Dunăre, pe terenuri corespunzătoare și pe o suprafață mult mai redusă decît cea actuală.

Acest teritoriu va fi organizat în zece unități structurale de tipul microraionului, cu suprafețe cuprinse între 25—55 ha. Delimitarea acestora s-a făcut ținîndu-se seama de condițiile specifice de relief, de rețeaua de străzi principale — artere de penetrație, care au în general trasee obligate din cauza reliefului cu denivelări pronunțate.

Pentru început, sînt în curs de realizare blocuri de locuit, magazine și alte construcții în zona centrală a orașului, în cadrul microraioanelor I și II. Ansamblurile următoare de locuințe vor fi realizate în microraioanele III și VI, unde în prezent sînt terenuri libere sau slab construite. Avînd în vedere posibilitățile de fundare și gradul de seismicitate (7), regimul mediu de înălțime a construcțiilor va fi de p+4 etaje.

Zona spațiilor plantate va fi extinsă prin amenajarea grădinilor de microraion, a parcurilor « Ciuperca » și « Monument » și prin crearea unor spații plantate de protecție. În zona lacului Cîșla se vor face o serie de amenajări pentru odihnă și sporturi nautice.

Elementele principale ale bilanțului teritorial al soluției de sistematizare a orașului sînt următoarele:

	Existent	Propus
1 Total perimetru construit:	543 ha	378 ha
din care:		
— locuințe, dotări, spații verzi, străzi	525 ha	378 ha
— alte terenuri (depozite, terenuri agricole etc.)	18 ha	—
2 Total intravilan	839 ha	1 213 ha
din care:		
— industrii, depozite, port, zone verzi, ape etc.	296 ha	835 ha
3 Total extravilan	16 890 ha	16 900 ha
Total teritoriu administrativ	17 729 ha	18 113 ha

În schița de sistematizare au mai fost stabilite dotările social-culturale și comerciale pe bază de rețea, conform studiilor întocmite de secțiunile Sfatului Popular Regional, avizate de forurile centrale.

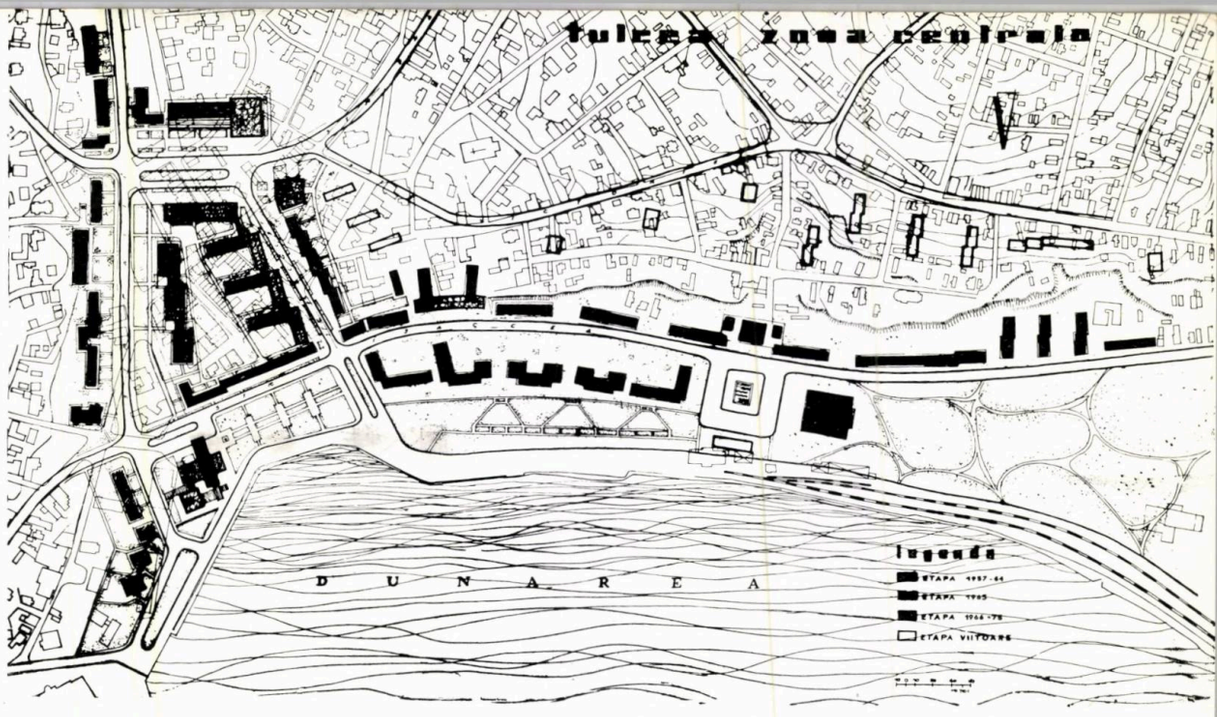

Planul de sistematizare a zonei centrale a orașului Tulcea

DETALIUL DE SISTEMATIZARE A ZONEI CENTRALE DIN TULCEA

Autori: arhitecții Corneliu Dan, Lutfi Sefchi

În vederea asigurării unui fond suficient de locuințe în orașul Tulcea, s-a întocmit detaliul de sistematizare care cuprinde zona centrală a orașului și arterele principale de-a lungul cheiului Dunării. Prin amplasamentele propuse s-a căutat să se realizeze un front unitar arhitectural-urbanistic, avînd în vedere specificul de teren al localității.

Orientarea spre nord a întregii faleze, ce se desfășoară pe o lungime de 1,3 km, a impus alegerea secțiunilor cu dublă orientare pentru majoritatea blocurilor de locuit. Începînd din anul 1957 și pînă în prezent s-au executat 1 098 apartamente, din care cea mai mare parte pe frontul principal al falezei, strada Isaccea și strada Gării.

Blocuri noi de locuințe cu magazine în zona centrală a orașului Tulcea

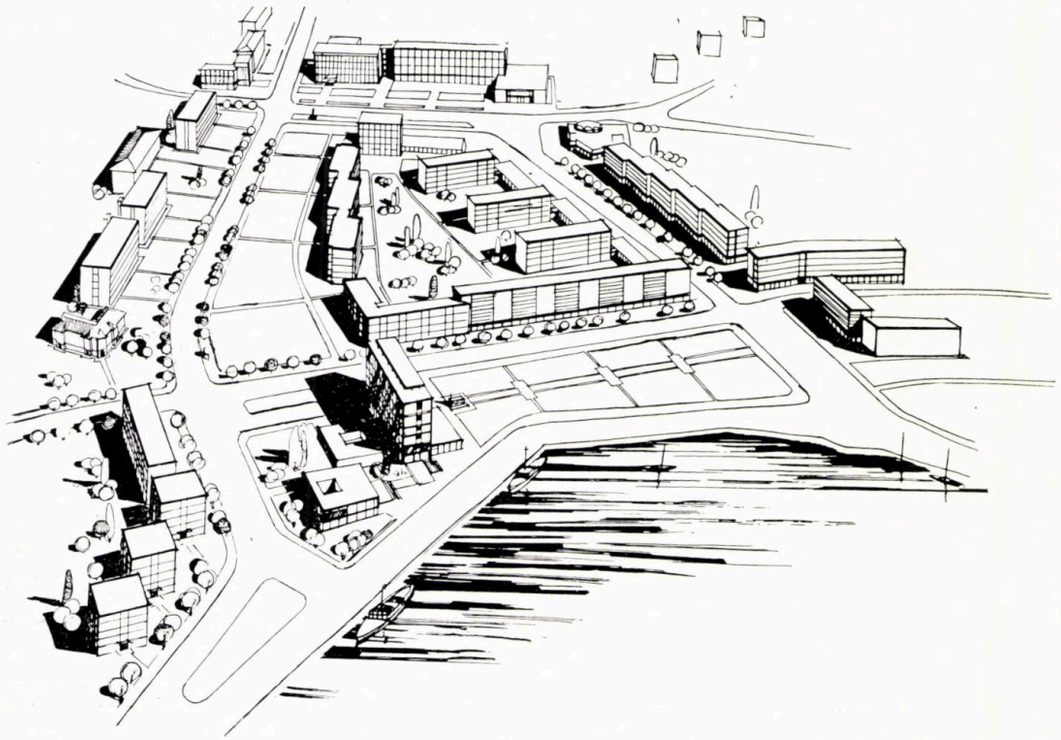

Zona centrală a orașului Tulcea — Perspectivă

Detaliul de sistematizare a zonei centrale a fost studiat ținîndu-se seamă de arterele principale existente și de păstrarea caracterului comercial al acestei zone, unde se va amplasa și un centru politico-administrativ. Tot în această zonă s-au prevăzut a se realiza în continuare 540 apartamente, dintre care 100 apartamente cu posibilități de realizare în 1965. Realizarea restului de apartamente, impunînd demolări mai accentuate, nu va putea fi posibilă decît după efectuarea acestora.

Detaliul cuprinde în cadrul pieței nou create și următoarele dotări: sediul raional P.M.R., oficiul P.T.T.R., o clădire administrativă pentru 400 salariați, spații comerciale cu o suprafață de cca. 4 100 m², unități de deservire meșteșugărească cu o suprafață de cca. 850 m².

Pe faleză s-a prevăzut amplasarea unui hotel turistic cu o capacitate de 220 de paturi. În partea de vest a zonei centrale a fost construită Casa de cultură cu sală de spectacole de 800 locuri. Tot în această parte, au fost realizate o serie de spații comerciale în suprafață de cca. 6 200 m², legate de noile construcții de pe str. Isaccea.

Suprafața totală a zonei detaliului studiat este de 15 ha.

În afară de detaliul zonei centrale s-au întocmit detalii pentru zona de sud a orașului și este în curs de elaborare un detaliu pentru zona de vest, detalii care să dea posibilitatea realizării de noi investiții de locuințe și dotări.

SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A ORAȘULUI MANGALIA

Autori: arhitecții Ion Grigorescu, Petre Căliman

Luînd în considerare așezarea deosebită în cadrul litoralului, precum și funcțiunile importante ale orașului, schița de sistematizare a prevăzut dezvoltarea Mangaliei pe mai multe direcții:

— stațiune balneo-climaterică și centru clinic-sanatorial;

— centru de producție agrozootehnică și agroindustrială;

— punct turistic și arheologic.

În schiță s-a luat în calcul cifra populației stabile de 12 000 locuitori în prezent, iar pentru viitor, populația stabilită în cifrele de plan.

Teritoriul destinat dezvoltării orașului însumează cca. 207 ha și cuprinde: zona de locuit, zona sanatorială, zona case de odihnă, spații verzi, zonă de depozitare și spații de circulații.

Zona de locuit a fost organizată în cinci microraioane.

Microraionul nr. 1 este microraionul central al orașului, în prezent ocupat în proporție de 40% cu construcții p+2, p+3 niveluri, cuprinzînd totodată și centrul comercial principal. Suprafața totală este de cca. 41,50 ha.

Pentru viitor se propune menținerea regimului de construcții la p+2, p+3 niveluri.

Microraionul nr. 2 se află la sud de primul și are o suprafață totală de cca. 28,50 ha.

Datorită construcțiilor noi existente cu p+4 etaje, se propune menținerea acestui regim prin alternare cu accente p+6, p+7 niveluri.

Microraionul nr. 3, situat la vest de microraionul nr. 2, are o suprafață de cca. 22 ha și păstrează același regim de construcții p+4 niveluri.

Microraionul nr. 4 (cartierul Drum Nou) are un caracter rural, cuprinzînd majoritatea locuințelor colectiviștilor din oraș, fapt care a impus păstrarea lui, admițîndu-se construcții parter pe loturi de cca. 500—600 m², cu o lățime de fațadă de 14—20 m. Microraionul este în suprafață de 64,5 ha.

Microraionul nr. 5 este situat în partea de nord-est a orașului și totalizează o suprafață brută de 23,50 ha.

În acest microraion se propune realizarea de construcții cu p+2, p+3, și p+4 niveluri.

Zona sanatorială. În partea de nord-est a orașului se prevede reorganizarea, în cadrul aceleiași incinte, a zonei sanatoriale pentru terapia tuberculozei osoase.

Sanatoriul balneo-climateric, situat în partea centrală a orașului, se prevede a fi menținut pe amplasamentul actual.

Pentru dezvoltarea obiectivelor sanatoriale de perspectivă au fost propuse amplasamente în partea de sud-est a orașului, în zona viitorului parc.

Zona case de odihnă. Compusă în prezent din 5 blocuri cu o capacitate de 1 500 paturi, zona se va dezvolta în prima etapă în continuarea acestora, în incinta fostei cetăți Calatis. Pentru perspectivă această zonă se prevede a fi extinsă în exterior, în partea de nord-est a orașului.

Zona spațiilor verzi. Pe lîngă spațiile verzi organizate pînă în prezent (parcul stadionului, zona faleză și moscheea mare), în soluția propusă se mai prevede: organizarea unui parc de cultură și odihnă în partea de sud

a orașului, cu o suprafață de cca. 19 ha; amenajarea falezei în dreptul portului existent; două parcuri în microraionul nr. 4 (cartierul Drum Nou) care vor totaliza cca. 12,70 ha.

Zona de depozitare și de industrie locală. A fost amplasată limitrof stației de cale ferată, oferind posibilități de racord pentru liniile de garaj și accese ușoare la arterele principale de circulație, fără a trece prin zona de locuit.

Rețeaua de circulație majoră. Rețeaua stradală propusă a urmărit obținerea unei trame clare, care să asigure legături optime între elementele orașului, precum și păstrarea străzilor ce au pante și trasee bine precizate.

Pentru devierea traficului greu din centrul orașului s-a prevăzut o arteră de rocadă, care să ocolească periferic zona urbană, paralelă cu calea ferată.

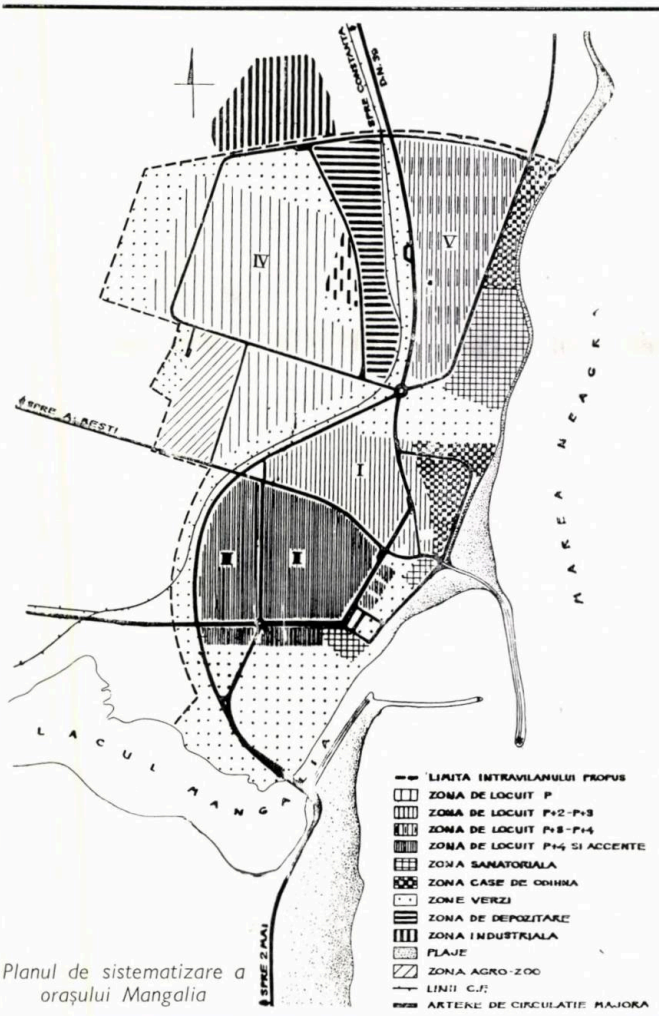

Planul de sistematizare a orașului Mangalia

Bilanț teritorial

— suprafață intravilan existentă	294 ha	— suprafață plaje oraș	10 ha
— suprafață intravilan propusă	346 ha	— zonă case odihnă	9 ha
— perimetru construit existent	207 ha	— zonă sanatorială	14,3 ha
— perimetru construit propus locuințe	180 ha	— zone verzi	66,2 ha
— zonă de depozite	13 ha	— zone agrozoo	12 ha
— zonă industria locală	2,5 ha	— circulații	39 ha

Repartiția teritoriului microraionului pe suprafețe, număr de niveluri și densitate locuitori/ha:

Specificația	Supraf. totală ha	Supraf. brută zonă locuit ha	Nr. niveluri	Densitate loc/ha		Nr. loc. în 1980
				Netă	Brută	
Microraionul nr. 1	41,50	21,6	p+2 p+3	250	165	3 560
Microraionul nr. 2	28,50	25,5	p+4 și accente	285	190	4 850
Microraionul nr. 3	22,00	22,00	p+4	285	190	4 180
Microraionul nr. 4	64,50	64,5	p	140	65	4 140
Microraionul nr. 5	23,50	23,5	p+3 p+4	285	190	4 460

Macheta orașului Suceava văzută dinspre Parcul «Muncitorul»

Arh. EUSEBIE LATIŞ
Şef de atelier la D.S.A.P.C. — Suceava

ASPECTE ALE ACTIVITĂŢII DE SISTEMATIZARE DIN REGIUNEA SUCEAVA

Regiunea Suceava

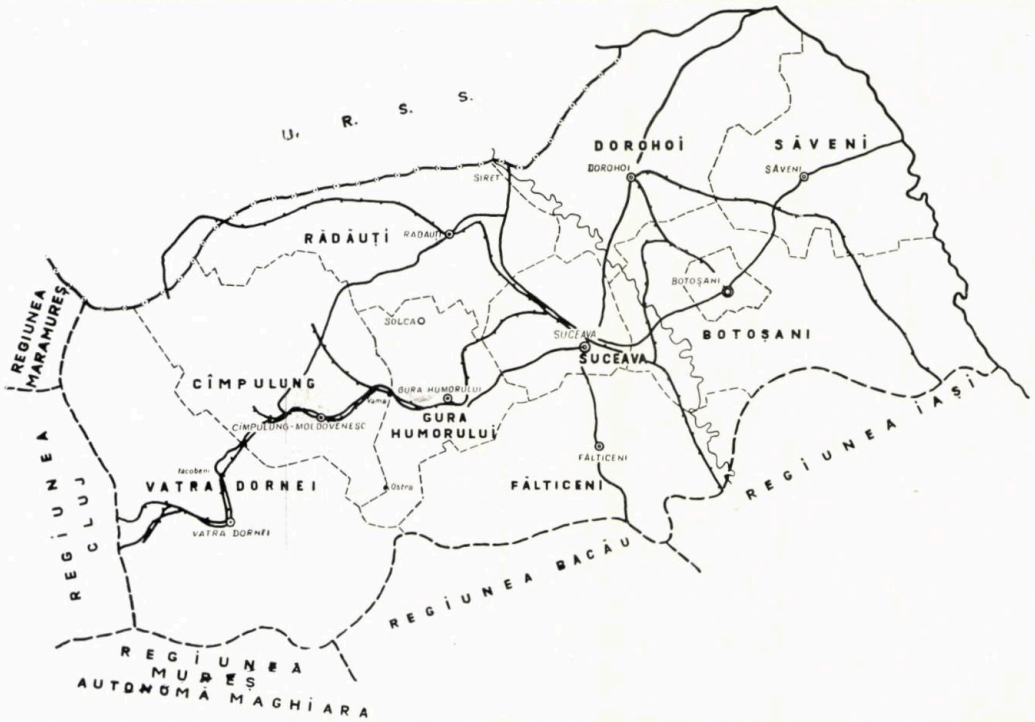

Realizarea în regiunea Suceava a unor importante obiective industriale ca de exemplu complexul de prelucrare superioară a lemnului şi uzina mecanică din Lunca Sucevei, fabrica de mobilă din Rădăuţi, fabrica de lapte praf din Cîmpulung, fabrica de lactoză din Vatra Dornei, uzinele de reparaţii şi uzinele textile din Botoşani, filatura de in şi cînepă din Fălticeni, fabrica de zahăr din Bucecea, dezvoltarea noului centru minier Leşul Ursului-Ostra, pe de o parte, iar pe de altă parte colectivizarea agriculturii au îndreptat spre o treaptă superioară activitatea de proiectare şi, în primul rînd, activitatea de sistematizare a întregii regiuni.

Oraşul Suceava, străveche capitală a Moldovei, cunoaşte în zilele noastre un ritm foarte rapid în realizarea investiţiilor, situîndu-se sub acest aspect (avîndu-se în vedere că populaţia sa nu depăşeşte 30 000 locuitori) printre primele oraşe ale ţării. Moştenirea unui fond construit de locuit în mare parte necorespunzător, a unei reţele stradale învechite, necorespunzătoare cerinţelor circulaţiei actuale, existenţa în oraş a numeroase şi importante monumente istorice, precum şi relieful deosebit de variat, au constituit şi constituie încă probleme importante pentru toţi cei ce lucrează la îndeplinirea vastului program de construcţii şi în primul rînd pentru proiectanţii din D.S.A.P.C.-Suceava.

Prin crearea noilor ansambluri de locuinţe, însumînd peste 3 500 de apartamente, s-a intervenit în ultimii ani în mod hotărîtor în sistematizarea oraşului. Pe lîngă importantul aport adus îmbunătăţirii condiţiilor de locuit şi a circulaţiei în oraş (efectuîndu-se în primul rînd străpungerea principalei artere de tranzit pe teritoriul oraşului), putem afirma că noile unităţi de locuinţe realizate rezolvă bine problemele funcţionale şi sînt interesante, lipsite de monotonie.

Unităţile de locuinţe sînt dispuse succesiv, pornind de la limita cornişei inferioare (care este limita viitorului parc de cultură şi odihnă, studiat să cuprindă ambii versanţi ai pîrîului

Blocuri noi de locuinţe din zona centrală a oraşului Suceava

Piața centrală a orașului Suceava — Frontul nordic

Cetății), spre platoul mănăstirii Zamca. Gradația succesivă pe linia curbelor de nivel, folosirea judicioasă a unor deschideri spre elementele valoroase ale naturii înconjurătoare (valea pîrîului Cetății, culmea împădurită cu conifere a Parcului Muncitorul), integrarea și punerea în valoare prin soluțiile urbanistice alese a unor importante monumente istorice (Cetatea de Scaun, biserici), așezarea și asamblarea blocurilor din secțiuni ce permit o corespunzătoare înscriere la teren, găsirea unor trasee de circulație vehiculară și pietonală funcționale, dar în același timp cu direcții care să evidențieze și mai mult pitorescul terenului, au dus în final la obținerea de valoroase ansambluri de locuințe, care, de la prima vedere, nu pot fi confundate cu cele craiovene, brașovene sau gălățene.

Activitatea de sistematizare a D.S.A.P.C.-Suceava s-a extins și asupra celorlalte orașe și centre muncitorești ale regiunii ca: Botoșani, Rădăuți, Cîmpulung, Vatra Dornei, Dorohoi, Fălticeni, Gura Humorului, Ostra etc. în care s-au studiat ansambluri de locuințe moderne cu echiparea edilitară corespunzătoare.

S-au întocmit de asemenea schițe de sistematizare pentru orașele Cîmpulung, Botoșani, Rădăuți, Fălticeni, Siret și studii tehnico-economice pentru sistematizarea altor localități. În elaborarea acestor lucrări, pornind de la condițiile existente și analizînd datele de perspectivă ale fiecărei localități, s-a urmărit adoptarea unor soluții care să permită o flexibilitate în timp și în spațiu (zonificare, circulații, echipare edilitară etc.). Satisfacerea acestor cerințe a fost determinată și de lipsa, în majoritatea cazurilor, a unor elemente concrete de profil economic de perspectivă al localităților. Astfel, studiile elaborate, deși alcătuite pentru o etapă de 15 ani, nu sînt definitive, practica arătînd că schema urbanistică trebuie să răspundă și la o serie de necunoscute.

În sistematizarea orașelor, de mare ajutor ne este efectuarea studiilor de sistematizare teritorială complexă. În acest sens, la rezolvarea schiței de sistematizare a orașului Botoșani (faza actualizare) s-a folosit studiul raionului — lucrare întocmită în 1963 și avizată de către Consiliul Superior al Agriculturii și C.S.C.A.S., importanța concluziilor unui asemenea studiu depășind raionul. În cazul raionului Botoșani, din analiza forțelor de muncă necesare în perspectivă rezultă un excedent de 41 000 locuitori, excedent ce va trebui absorbit de către alte raioane ale regiunii.

În cele ce urmează, vom analiza mai detaliat cîteva din lucrările mai importante elaborate în atelierele noastre.

Blocuri noi de locuințe din zona centrală a orașului Suceava

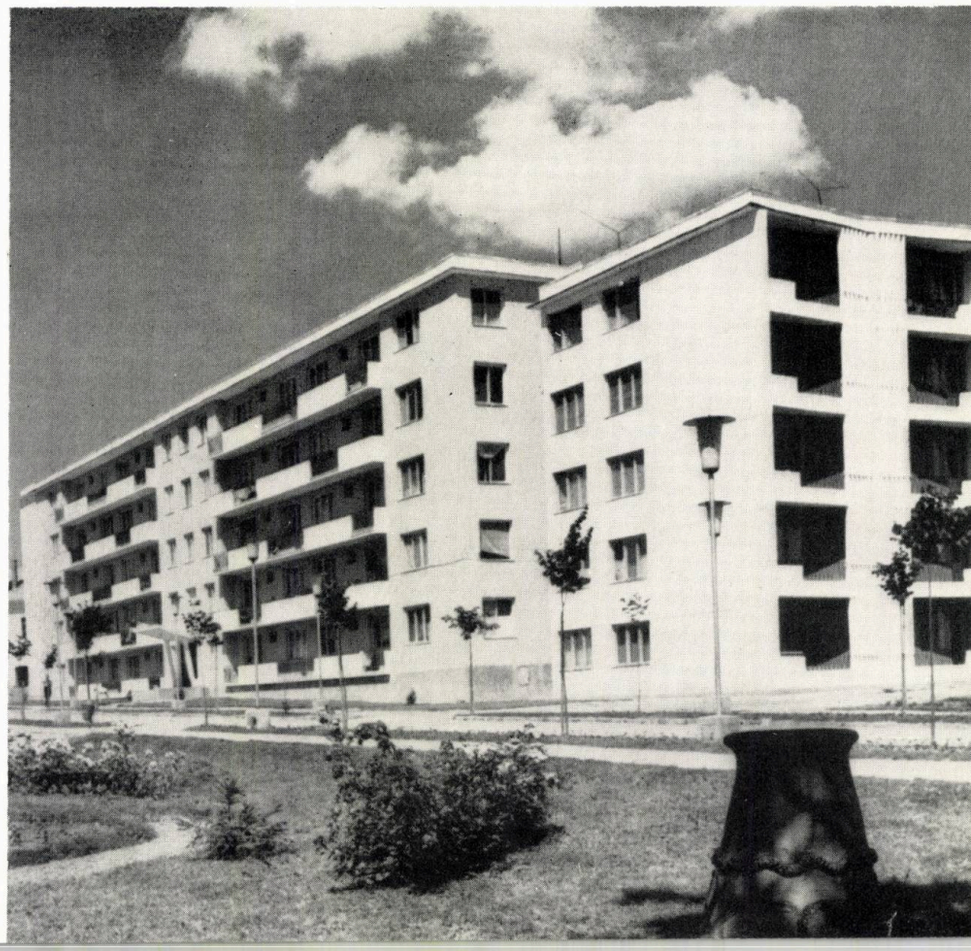

Piața centrală a orașului Suceava — Frontul sudic

DETALIUL DE SISTEMATIZARE CENTRUL 1 - SUCEAVA

Autor: arh. Eusebie Latiș

Studiat în 1961, ansamblul cuprinde circa 800 apartamente, din care în prima etapă s-au realizat 250 apartamente cu circa 4 000 m² spații comerciale, respectiv piața centrală a orașului. Prin temă se cerea realizarea unui ansamblu în partea de est a orașului, cuprinzînd terenul dintre str. Ștefan cel Mare, viitoarea arteră propusă Ana Ipătescu, actualul parc al orașului și str. Petru Rareș. Terenul cuprinde piața centrală, bisericile Sf. Dumitru și Sf. Ioan, precum și rezervația arheologică a vechii curți domnești. Soluția adoptată rezolvă fronturile pieței centrale, deschisă în partea de est spre Parcul de cultură și odihnă al orașului, spre Cetatea de Scaun și pitoreasca Vale a Cetății. În partea de vest, în detaliul de sistematizare se rezervă spațiu pentru o dotare administrativă sau culturală a orașului. Tot pentru o dotare de importanță orășenească se rezervă și terenul din perspectiva străzii Ștefan cel Mare, arteră centrală a orașului, în partea de nord a ansamblului propus. În cadrul ansamblului construit în prima etapă s-a realizat un frumos paviment artistic din straifuri de granit, marmură și piatră de molid — material de regiune (autori: sculptor Olga Porumbaru, pictor Gheorghe Șaru și arh. Horia Constantinescu).

ANSAMBLUL DE LOCUINȚE «ANA IPĂTESCU» - SUCEAVA

Autor: arh. Horia Constantinescu

Proiectat în anul 1962, ansamblul cuprinde 1256 apartamente realizate în blocuri p + 4. Întregul teritoriu pe care este amplasat ansamblul se prezintă sub forma unei fîșii lungi de 750 m și înguste de cca. 160 m, situată între cornișa inferioară a orașului și actuala principală arteră de penetrație în oraș. Prin amplasarea lui la marginea orașului, în lungul Văii Cetății, ansamblul a beneficiat de un mare avantaj, folosit din plin de proiectant: asigurarea prin orientare a însoririi și aerării întregului ansamblu, înscriindu-se totodată în mod corespunzător pe curbele de nivel.

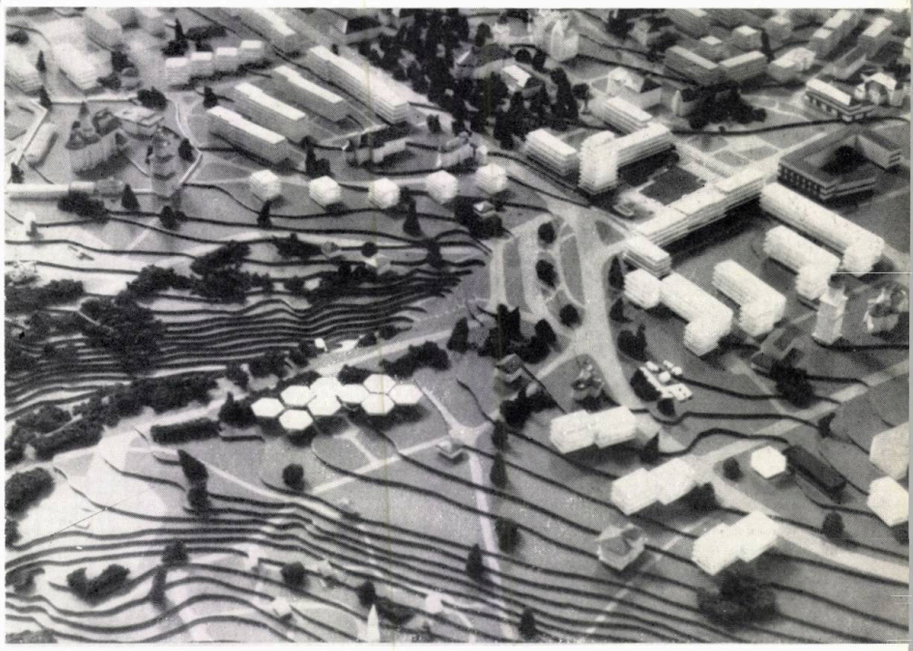

Macheta orașului Suceava — Vedere dinspre Cetate

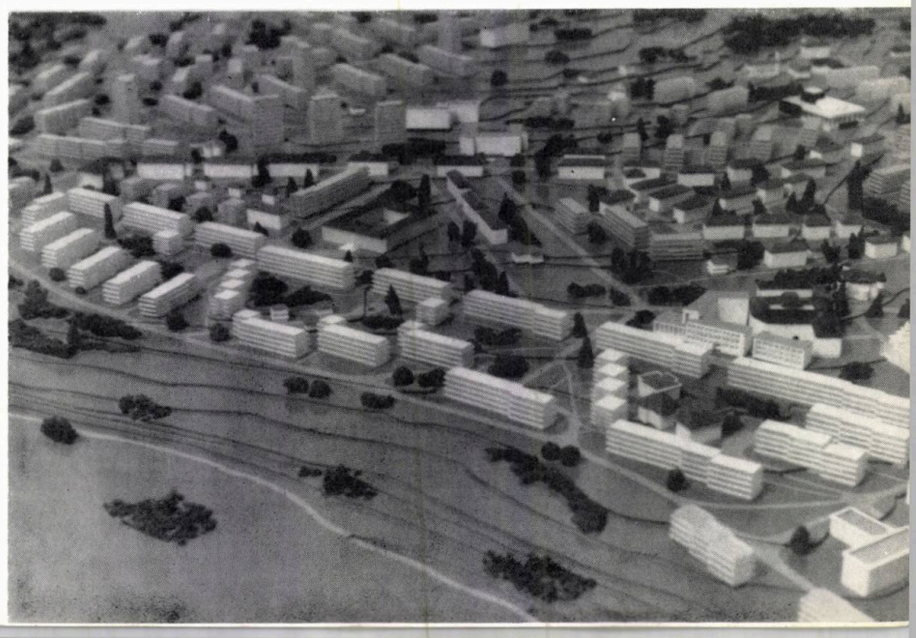

Ansamblul «Ana Ipătescu» — Machetă

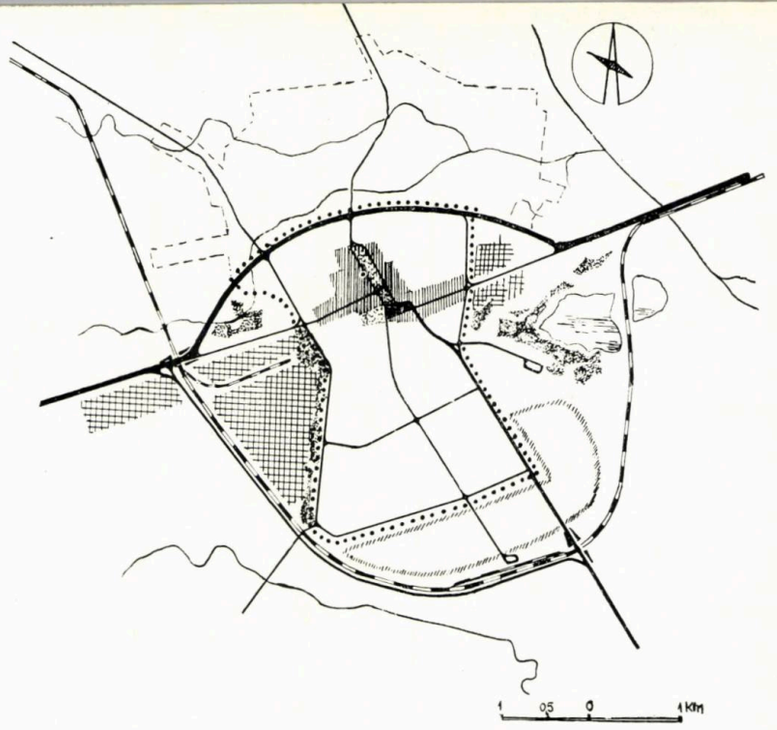

ANSAMBLUL DE LOCUINȚE ZONA ARINI - SUCEAVA

Autor: arh. Horia Constantinescu

Studiat pe un teren de formă poligonală, cu pantă continuă (5—7°) și orientare favorabilă, ansamblul cuprinde 1559 apartamente în blocuri p+4 și p+9. În realizarea soluției de sistematizare s-au impus a fi soluționate o serie de probleme importante ca: înscrierea în condițiile de teren (pante, orientare); rezolvarea circulației la intrarea în oraș dinspre București și Vatra Dornei, inclusiv rezolvarea confluenței mai multor artere importante ale orașului; păstrarea, pe cît posibil, a traseelor căilor de comunicație și a acceselor existente, în vederea asigurării coexistenței, în primele etape, a construcțiilor vechi și noi; crearea legăturii cu ansamblurile de locuințe învecinate și cu construcțiile izolate, recent realizate (policlinică, institut pedagogic); păstrarea, pe cît posibil, a frontului de locuit existent; folosirea rațională a teritoriului; prevederea dotărilor și amenajărilor necesare.

ANSAMBLUL DE LOCUINȚE ZONA CENTRALĂ-BOTOȘANI

Autor: cond. arh. Gheorghe Chirea

Ansamblul cuprinde în prima etapă 454 apartamente (în final 827 apartamente) și un complex comercial; eșalonarea investiției a fost dictată de imposibilitatea actuală de restructurare a fondului de locuit existent.

1 2 | 4 5
3 | 6

1 — *Ansamblul de locuințe din zona Arini, Suceava — Machetă*

2 — *Planul de sistematizare a orașului Rădăuți — Propuneri*

3 — *Ansamblu de locuințe în zona centrală a orașului Botoșani — Plan*

1. — Complex comercial — 2. Dispensar cu două circumscripții — 3. Creșă-grădiniță — 4. Teatrul de stat « Mihail Eminescu » — 5. Policlinică — 6. Baia publică — 7. Sfatul popular raional — 8. Clădirea arhivelor statului — 9. Școala tehnică sanitară — 10. Școala elementară

4 — *Bloc de locuințe din zona centrală a orașului Botoșani*

5 — *Ansamblu de locuințe în comuna Ostra — Plan*

1. Cămin cultural cu 400 de locuri — 2. Complex comercial — 3. Cantină cu 900/3 locuri — 4. Centrală termică — 5. Cămin cu 120 locuri pentru nefamiliști

6 — *Vedere din helicopter a orașului Suceava*

Construcții etapa I (1963-1965) *Construcții etapa după 1966* *Construcții existente.*

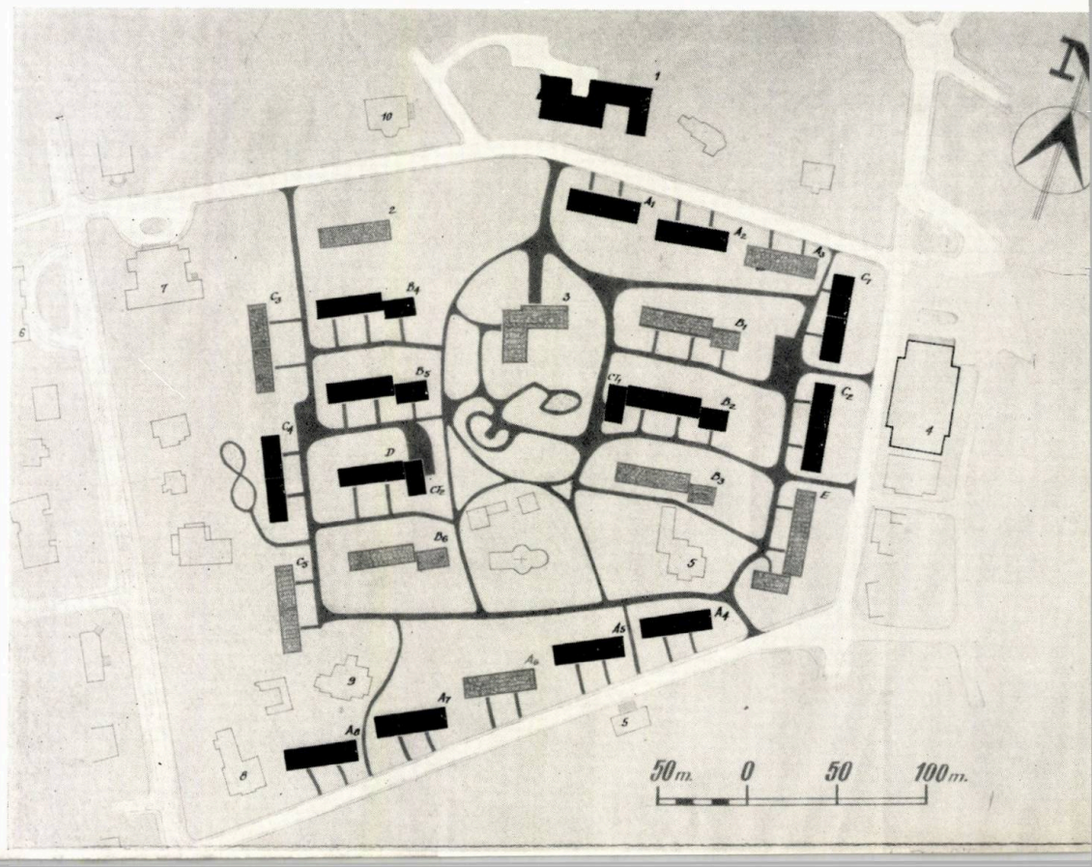

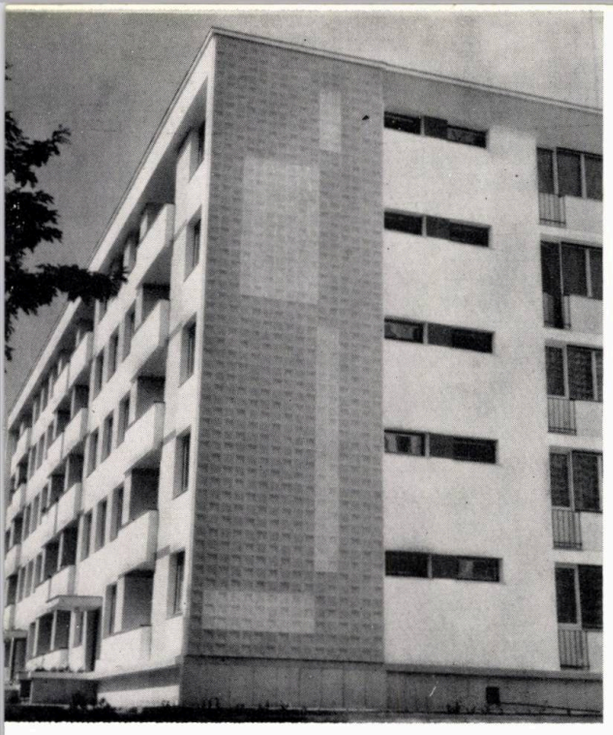

SCHIŢA DE SISTEMATIZARE A ORAŞULUI RĂDĂUŢI

Autor: arh. Eusebie Latiş
Colaboratori: inginerii S. Weintraub, M. Melinte

Dintr-o primă fază a studiilor s-au desprins următoarele: condiţiile naturale ale acestei localităţi — amplasată pe un teren aproape orizontal, între apele Suceava şi Sucevita — prezintă importanţă sub aspect hidrografic: zona de nord, circa 1/3 din oraş, este împînzită la suprafaţă de ape cu regimuri torenţiale, fără posibilitate de canalizare, fapt ce duce la interdicţia dezvoltării construcţiilor în această parte; analiza factorilor economici privind în special dezvoltarea unităţilor industriale existente, crearea altora noi, precum şi dezvoltarea sectorului agrozootehnic, arată că există posibilitatea ocupării disponibilului de forţă de muncă din oraş şi din microregiune; în ceea ce priveşte populaţia, se prevede, pe bază de calcul, posibilitatea creşterii ei viitoare, cifrele de plan determinînd mărimea viitorului teritoriu de cazare; zona centrală a oraşului este traversată de calea ferată şi de drumul naţional.

Soluţia adoptată în schiţa de sistematizare propune: restrîngerea perimetrului de construcţie în partea de nord şi extinderea lui spre sud, asigurînd condiţii pentru cazarea populaţiei luată în considerare în studiu, cu posibilitate de extindere după anul 1980 chiar pînă la 50—60 000 locuitori; rezolvarea elastică a zonificării oraşului, independent de calea ferată, respectiv o rezolvare a principalelor probleme funcţionale ale oraşului de mîine care să fie valabilă în ambele ipoteze de deviere a căii ferate (sud şi nord), întrucît dezvoltarea oraşului evoluează mai repede decît posibilitatea scoaterii căii ferate din centru; scoaterea căii ferate în partea de sud, pe malul rîului Sucevita, iar a drumului naţional spre nord, la limita de restrîngere a zonei de locuit; schiţa socoate de asemenea valabilă şi ipoteza devierii căii ferate prin partea de nord a oraşului; o împărţire a oraşului în unităţi structurale cu dotările necesare, păstrîndu-se zona centrală în matca vechiului oraş; o analiză a fondului de locuit pe bază de cartări la faţa locului, propunînd în prima etapă zone pentru locuinţe din fonduri de stat şi particulare.

DETALIUL DE SISTEMATIZARE OSTRA

Autori: arhitecţii Ion Rizea şi Vili Voicicovschi

Pentru comuna Ostra, viitor centru muncitoresc, situat în munţi la 7 km de exploatarea minieră Tarniţa, pe firul apei Ostra, s-a studiat un detaliu de sistematizare cu 316 apartamente. Urmărindu-se cu atenţie relieful terenului, cadrul natural al amplasamentului, s-a obţinut o unitate de ansamblu cu valoroase calităţi urbanistice. Dotările sînt grupate în partea de vest a ansamblului, alcătuind un centru civic care va deservi atît populaţia comunei (1 100 persoane) cît şi pe aceea care va fi cazată în ansamblul propus (circa 1 200 persoane).

Arh. NONA FLORESCU

CREAREA ŞI DEZVOLTAREA UNUI ORAŞ NOU ONEŞTI

Vedere generală a noului oraș Onești

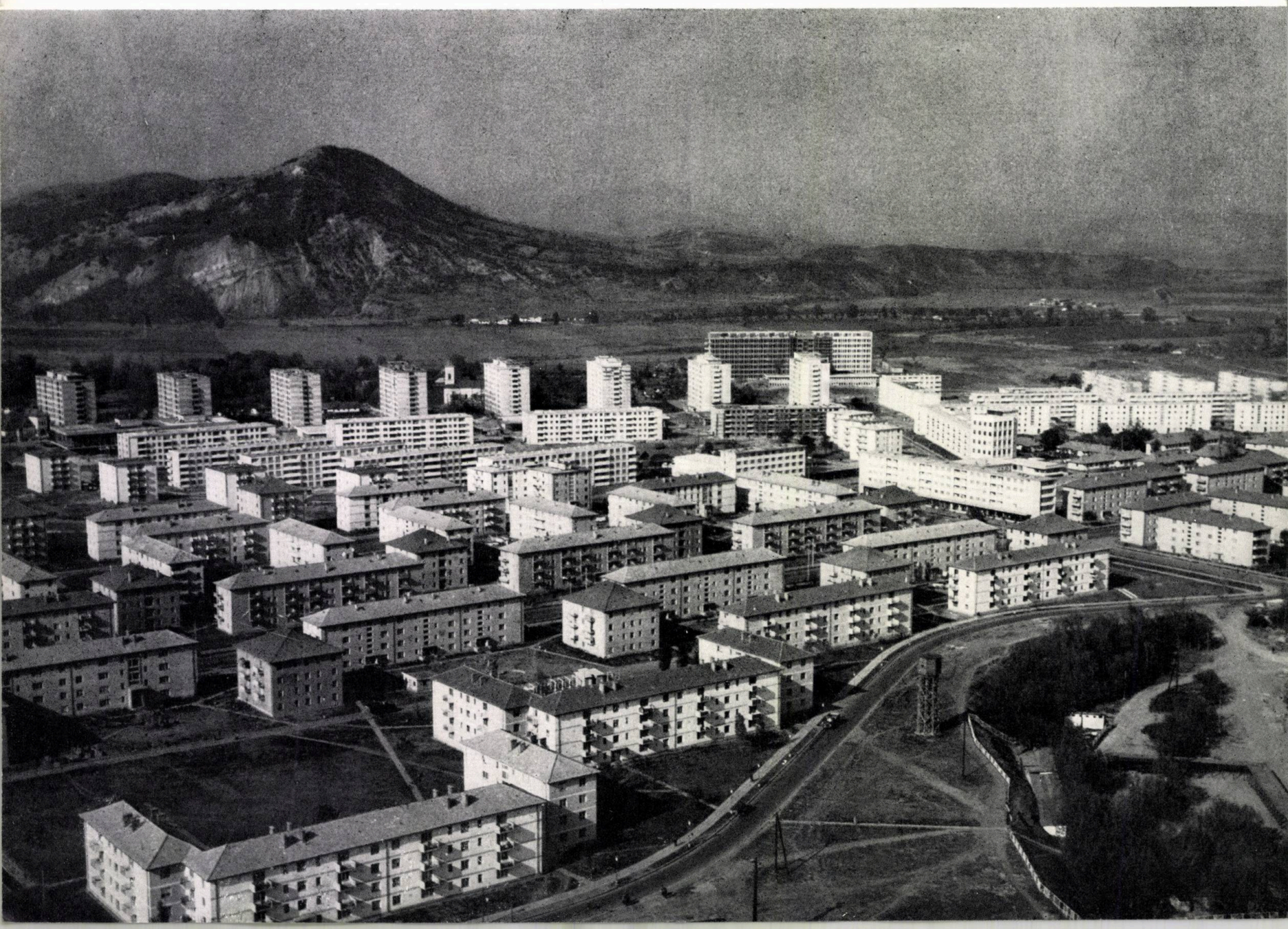

Blocuri noi de locuințe la Onești

În toate sectoarele de activitate, pe întreg teritoriul țării noastre are loc un proces de construcție în ritm susținut, rezultat direct al politicii profund științifice a Partidului Muncitoresc Romîn.

Evoluția realizărilor de pînă astăzi în acest domeniu este strîns legată de dezvoltarea concepției proiectanților și constructorilor, de permanenta adîncire a procesului de cunoaștere a realității, a creșterii nivelului de cercetare științifică, implicit a posibilităților de determinare tehnico-economică a dezvoltării, pe treptele corespunzătoare etapelor parcurse.

În articolul de față se expun cîteva din problemele ce au stat în fața proiectanților orașului nou Onești, în procesul ascendent al realizării lui.

★

La baza alegerii amplasamentului complexului industrial petrochimic Onești-Borzești, și implicit a orașului Onești, au stat, printre altele, și următoarele criterii:

— existența în zonă a unor resurse naturale adecvate;

— slabul randament — sub aspectul producției agricole — al teritoriului respectiv;

— înscrierea în rețeaua de măsuri politico-economice planificate, în vederea creșterii regiunilor slab dezvoltate în trecut, măsuri ce duc la dezvoltarea echilibrată multilaterală a țării în general, a regiunii și a zonei respective, în special.

Amplasamentul orașului față de industrie a fost ales ținîndu-se seama de principiile dictate de funcțiunile lui, de distanțele de transport și sanitare față de industrie, de posibilitățile oferite de relief, de microclimă etc., pe un teritoriu confirmat și prin tradiție drept foarte propice, pe locul unde în trecut se găsea micul tîrg Onești.

Una dintre problemele care au influențat proiectarea orașului a fost determinarea numărului de locuitori, determinare legată direct de dezvoltarea profilului industriei pe care o deservește.

Dacă în anul 1952 gradul de cunoaștere a profilului de perspectivă a permis determinarea unei populații de 25 000—28 000 locuitori, datele cunoscute în 1963, precum și analiza critică asupra concepției privind procesul de deplasare zilnică a muncitorilor de la industrie la localități îndepărtate, au condus la determinarea unei populații viitoare, avînd la bază nivelul de dezvoltare a industriei.

Elementele esențiale care au modificat profilul la *nivelul cunoscut astăzi* sînt:

Schema de dezvoltare a orașului Onești, conform schiței de sistematizare

1. Direcția de extindere a orașului în cadrul profilului de 60 000 locuitori — 2. Perspectivele spre dealurile înconjurătoare — 3. Denivelări de 2—6 m în cadrul orașului, rezultate prin folosirea reliefului natural — 4. Zona industriei locale și a depozitelor

Vedere aeriană a noului oraș Onești

Schema de distribuire a zonelor de interes deosebit în ansamblul realizat între anii 1954—1964

1. Zone de interes deosebit (comerț, cultură) — 2. Școli elementare (funcționînd, în prima etapă, parțial ca școli medii) 3. Terenuri rezervate pentru dotări viitoare — 4. Zonă construită între anii 1954—1964

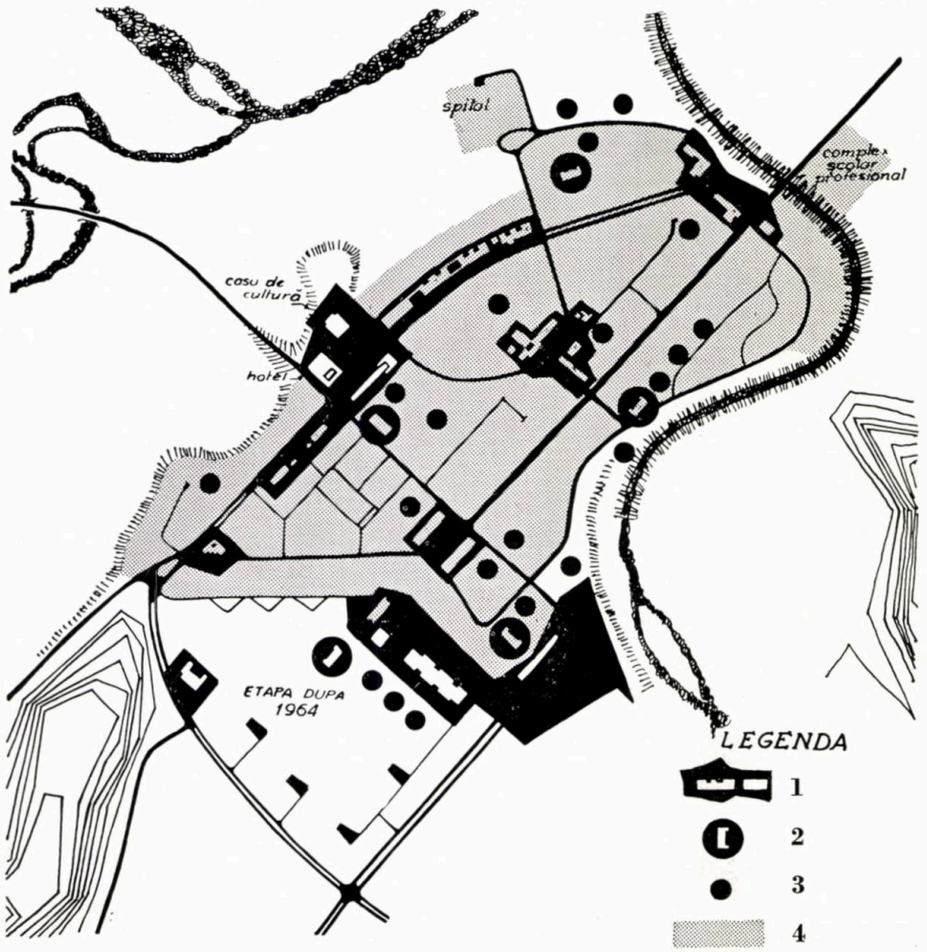

— amplificarea profilului industriei, corespunzător cerințelor economice de perspectivă, cunoscut în prezent față de cel din studiile inițiale (1952) ;

— eliminarea premizei existenței navetismului industrie-sat, luată în calculul inițial, acesta nefiind compatibil cu o producție de tip socialist, în permanentă ascendență atît sub aspect tehnic cît și ca volum ; această producție necesită o specializare tehnică înaltă, o stabilitate a cadrelor specifică unei economii echilibrate, prospere, cadre a căror activitate, în producție și în afara ei, presupune un mediu de viață corespunzător cerințelor sociale superioare, posibil de realizat numai în socialism.

★

Evoluția soluțiilor urbanistice ale orașului a fost influențată în principal de următorii factori indisolubil legați între ei :

— profilul industriei ;

— evoluția parametrilor economici de proiectare (densități, program și cost al locuințelor, dotări social-culturale, lucrări de folosință generală etc.) pe perioada parcursă de la începerea proiectării pînă astăzi, pe măsura acumulării experienței în acest domeniu ;

— evoluția concepției de proiectare și realizare a elementelor de detaliu ce compun un oraș, în vederea unei deserviri optime a locuitorilor (unitățile de locuit, amplasarea și compunerea tuturor clădirilor de deservire comercială, social-culturală, sanitară ș.a., rezolvarea circulației, a rețelelor tehnico-edilitare, tehnica realizării construcțiilor etc.).

Pe fiecare treaptă de proiectare, acești factori, în permanentă mișcare ascendentă, s-au manifestat prin creșterea combativității creatoare a proiectanților și constructorilor, pe măsura acumulării experienței.

La însăși citirea planului de ansamblu și a etapelor de realizare între anii 1963—1964 se simte procesul sus-menționat. De la structura «cvartalelor» închise, în concepția proiectanților se face simțită o evoluție ascendentă manifestată în ansamblurile realizate ulterior : aerarea construcțiilor, compunerea din ce în ce mai legată de cadrul natural înconjurător, amplasarea construcțiilor cu mai multă varietate. Ca un exemplu deosebit, se poate menționa că în ultima etapă de realizare (ansamblurile VI—VII—VIII, construite în anii 1961—1964) diferențierea funcțiunilor locuințe-magazine, prin realizarea lor în clădiri distincte, enunță ea însăși o concepție nouă, superioară din punct de vedere funcțional, economic și estetic, atît în ansamblu cît și în detaliu.

În ansamblul orășenesc realizat, evoluția concepției se face simțită și prin trecerea de la o plastică arhitecturală a clădirilor greoaie, cu detalii arhaizante (ansamblul I), la una optimistă, viu colorată, cu forme simple și clare, în concordanță din ce în ce mai mare cu funcțiunile clădirilor și cu structurile constructive. Trecerea de la o arhitectură la alta s-a făcut pe linia unei armonizări urbanistice corespunzătoare, folosindu-se mijloace arhitectonice multiple, dintre care nu s-au neglijat relieful și plantația, iar în momentul de față, cu sprijinul beneficiarului, al C.S.C.A.S. și C.S.C.A., ansamblurile sînt treptat completate cu lucrări de artă plastică.

Astfel se și explică caracterul unitar al ansamblului realizat în concordanță cu varietatea ce exprimă în bună parte evoluția concepției de proiectare.

Probleme variate ca, de exemplu, amplasarea de unități comerciale (centre de interes și folosință comună), sistemul de învățămînt elementar, folosirea reliefului și a naturii înconjurătoare ș.a. au fost rezolvate în cadrul ansamblului orășenesc ca un tot unitar.

Deși orașul s-a realizat în etape, din aproape în aproape și nu dintr-o dată, acest lucru a fost făcut fără a prejudicia buna funcționare a lui, ci, dimpotrivă, completînd-o treptat.

Printre factorii importanți care au contribuit la păstrarea unității de rezolvare și de expresie, în cadrul acestei mișcări continue, ascendente, a fost și acela al menținerii nucleului de bază al colectivului de proiectanți, pe de o parte, și de constructori, pe de altă parte,

în perioada de construcție intensă (ultimii 6 ani) ; proiectanții au răspuns atît de proiectarea urbanistică de ansamblu, cît și de cea de detaliu, de investiții.

Evoluția elementelor ce stau la baza rezolvării schiței, însoțită de adîncirea continuă a cunoștințelor proiectanților (experiență, nivel teoretic etc.), a determinat pe treptele de proiectare a schiței soluții diferite. În procesul dialectic de adaptare și permanentă îmbunătățire a rezolvării sistematizării orașului, grija pentru înglobarea organică și unitară a ceea ce era construit la etapa respectivă s-a făcut simțită tot timpul.

În cadrul acestui proces și mai ales la ultima ediție a schiței de sistematizare proiectată — în aceeași perioadă cu microraionul IX — s-au analizat o serie de probleme deosebit de importante :

1. Realizarea centrelor de interes orășenesc, a spațiilor ce grupează dotări. Aceste dotări social-culturale, administrative sau comerciale se realizează treptat, în funcție de raportul dintre necesități și posibilitățile obiective economice de realizare. În orașe ca Onești (și altele de capacitate similară) există virtual atît posibilitatea comasării într-un singur spațiu (centru sau piață) a tuturor funcțiunilor de acest gen, cît și, dimpotrivă, cea de a crea un sistem de centre sau puncte de interes, legate într-un fel sau altul între ele.

Apariția acestor necesități (ele înșile în permanentă mișcare și transformare), precum și necesitatea obiectivă ca ansamblurile orășenești să aibă un caracter finit, eliberat de neplăcerile redeschiderii de șantiere într-un oraș în linii mari terminat, lasă să se întrevadă ca cea mai justă soluție aceea de închegare treptată a unor puncte de interes, într-un sistem care să devină ulterior sistemul central al orașului. Totodată, construcția unui oraș presupune menținerea unor terenuri neconstruite care să ofere ulterior posibilități de completare cu dotări, dintre care unele sînt previzibile (garaje, săli de gimnastică etc.), iar altele vor fi rezultatul unor manifestări viitoare ale evoluției societății noastre, deci încă neprevizibile. Aceste rezervații însă trebuie astfel organizate încît ele să participe pe o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată ca spații finite (verzi, de odihnă și agrement, suplimentare astăzi, ce vor putea fi modificate în viitor) și bineînțeles cu posibilități multiple de legătură cu rețelele tehnico-edilitare orășenești.

2. Rezolvarea circulației în orașe mici și medii, în condițiile permanentei creșteri a nivelului de trai, masivei mecanizări a transportului, apariției unui număr crescînd de autovehicule personale.

Orașul Onești fiind situat la o distanță de 3—8 km de industrie, distanța de la locul de muncă la domiciliu ar justifica prevederea unei circulații masive pentru viitor între oraș și industrie. În oraș însă, distanțele mici de la punctele de interes public la domiciliu (oraș mic, densitate mare) nu presupun o circulație la fel de intensă.

Această situație reclamă o rezolvare mai amplă a circulației între industrie și oraș. În cadrul orașului însă credem că o circulație inelară de degajare nu este justificată, în timp ce o penetrație cu ramificații (mijlocul cel mai direct de acces spre locuință), ar fi mai eficientă.

În orice caz, aspectele deosebit de variate și dificultățile pe care le poate pune în viitor unul din modurile de rezolvare a unei astfel de probleme impun o serioasă analiză și mai ales alegerea unor soluții elastice, cu posibilități de adaptare în viitor la rezolvări cît mai variate.

3. O altă problemă este aceea a densității cu care trebuie proiectat un oraș cu astfel de dimensiuni. În general, ocuparea cît mai mică a teritoriului cu spațiul orășenesc propriu-zis este o necesitate demonstrată. În cazul orașului Onești s-a demonstrat că, avînd în vedere relieful bogat — care prin teritoriul limitrof completează corespunzător necesarul de spațiu verde, de recreație, sport, odihnă, contribuind în același timp și la crearea microclimatului necesar — densitățile mari sînt indicate. Densitatea brută a zonei orășenești construite depășește 2 500 m² locuibili/ha, iar în microraionul IX, în curs de proiectare, depășește 3 300 m² locuibili/ha.

	A 1954 - 58	B 1959 - 64	TOTAL
- locuințe (m² locuibili)	24 000	184 800	208 800
- locuințe (număr apartamente)	780	5 880	6 660
- spital (număr paturi)	-	431	431
- creșe + grădinițe (număr locuri)	-	180	180
- școli (număr clase)	-	64	64
- complex școlar profesional	-	1	1
- spații comerciale (m² desfășurați)	2 500	17 500	20 000
din care: -alimentație publică (nr. locuri)	-	880	880
-cooperație (m² desfășurați)	200	800	1000
- cinematografe (număr locuri)	-	803	803
Exemple de prevederi speciale tehnice, edilitare și dotări ce au dus la creșterea confortului:			
- termoficare (realizată după 1960)	~ 50 %	100%	raport față de totalul clădirilor realizate pe etapă
- faianță la băi (idem)	-	~ 40%	
- storuri la ferestre (idem 1962)	-	~ 30%	
- băi luminate natural	~ 30 %	peste 85%	
Evoluția costului întregii investiții raportată la aparamentul convențional de 30 m² locuibili			
- costul apartamentului mediu convențional	130 500	65 000	

Principalele etape de realizare a orașului și comparația lor

Aceasta presupune, bineînțeles, folosirea masivă a construcției pe înălțime (la microraionul IX, peste 7,5 caturi în medie). La Onești, aceste densități se justifică cu atît mai mult cu cît teritoriul agricol din zonă este foarte restrîns.

Trebuie să subliniem că în aceste densități nu sînt cuprinse spațiile verzi ale terenurilor înconjurătoare, neagricole, deluroase, ce se vor agrementa, pe care contăm pe drept cuvînt în completarea spațiilor libere necesare.

Aceste trei probleme, ca și altele, sînt în general probleme deschise. Viitorul, viața, experiența ne vor demonstra care sînt cele mai bune soluții, ținînd seama de aspectele multiple ale condițiilor concrete locale.

Preocuparea permanentă pentru rezolvări noi, adecvate, s-a făcut simțită atît în cadrul soluțiilor urbanistice de ansamblu, cît și în elaborarea proiectelor și realizarea investițiilor, pe toată evoluția proiectării și construirii orașului.

Tipizarea s-a demonstrat a fi un instrument sigur pentru rezolvarea unitară, cu productivitate crescîndă, permițînd totodată o mare varietate de exprimare.

Metodele noi de construcție cu cofraje glisante la clădirile înalte, aplicarea pentru prima oară a planșeelor prefabricate la aceste clădiri, experimentarea elementelor spațiale, folosirea materialelor noi, în special chimice de sinteză, secțiuni de locuit originale, confortabile, corect tipizate, completează tabloul muncii creatoare a proiectanților și a constructorilor la această amplă realizare a regimului nostru.

Ing. NICOLAE MĂRGĂRIT, arh. RADU GHERGHEL

STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAŢIE ÎN ORAŞE ŞI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ

Week-end
(Din revista « Architectural Forum » — S.U.A.)

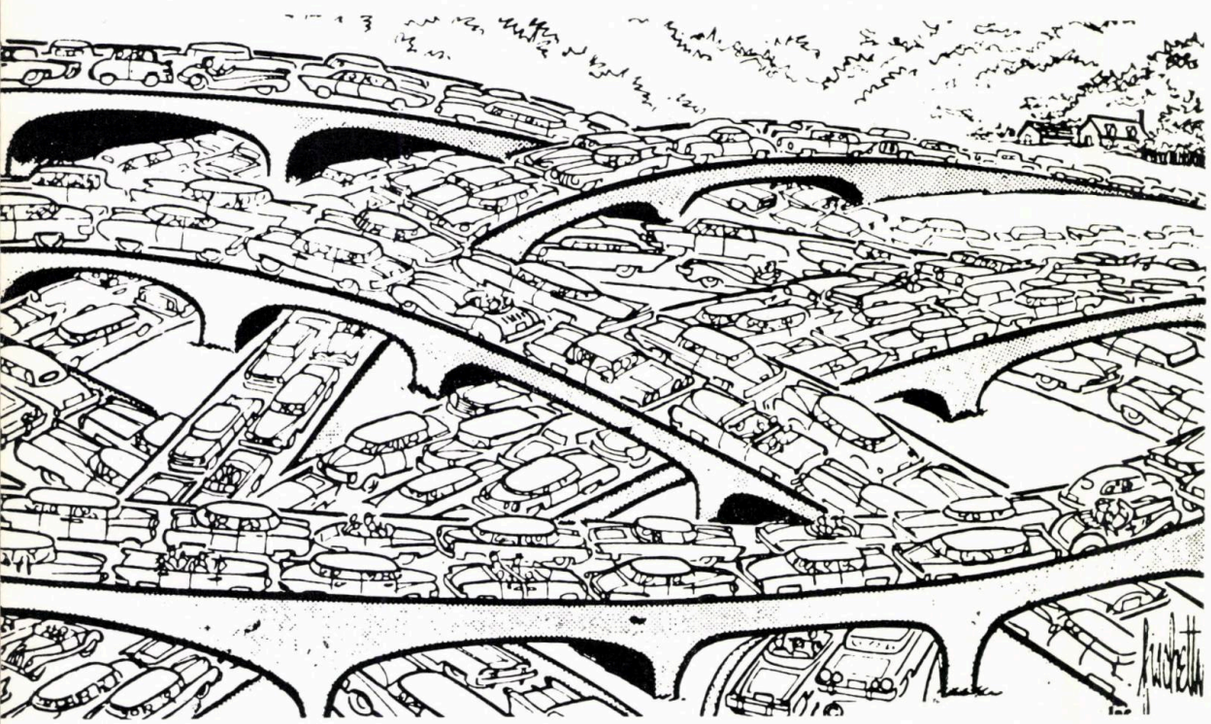

În secolul nostru — secol al mecanizării, energiei atomice şi al zborurilor interplanetare, — un fenomen care în mod deosebit a reţinut atenţia opiniei publice prin caracterul său surprinzător şi derutant, este circulaţia rutieră urbană, dezvoltată brusc şi încă în continuă creştere sub efectul răspîndirii tot mai largi a transportului cu automobilul.

Esenţa acestui fenomen este legată în egală măsură de o creştere nestăvilită a mijloacelor de locomoţie mecanizată de folosinţă personală, cît şi de creşterea continuă a oraşelor ca nişte gigantice organisme, specifice societăţii contemporane, şi respectiv de intensificarea extremă a vieţii şi activităţii în aceste aglomeraţii.

Lăsînd la o parte aspectul spectaculos al formelor de manifestare ale acestui fenomen, uneori cu laturi dramatice, circulaţia rutieră urbană a pus în epoca noastră la grea încercare structura tradiţională a oraşelor din întreaga lume şi a ridicat în faţa edililor şi a organelor de administraţie probleme uneori de-a dreptul irezolvabile.

Ceea ce a apărut însă din ce în ce mai evident pentru viaţa oraşelor, a fost faptul că circulaţia în oraşe, considerată din totdeauna ca o necesitate vitală, dar care părea a se rezolva de la sine prin efectul existenţei reţelei stradale tradiţionale şi a spaţiilor publice oferite de diversele amenajări urbanistice, a ridicat dintr-o dată exigenţe de funcţiune urbană de prim ordin de importanţă, care pe de o parte depăşeau cu mult cadrul lor obişnuit, iar pe de altă parte începeau să acuze stînjeniri de desfăşurare extrem de grave, care ajungeau să pună în joc însăşi existenţa oraşului şi reclamau o urgentă intervenţie.

Sub semnul acestor evenimente, reţeaua stradală a oraşelor a început în mod forţat să se structureze şi chiar mai înainte de a începe materialmente să se transforme, să primească în sine, treptat, liniile mari ale unei anumite reorganizări funcţionale.

De-abia de la această fază înainte se poate vorbi despre sisteme de circulaţie în oraşe şi de structura acestora, de artere de circulaţie, de « schelete de artere magistrale ».

În cele ce urmează, ne-am propus a analiza consecinţele acestui fenomen aflat încă în plină desfăşurare în lume şi care pătrunde în prezent încetul cu încetul şi în viaţa oraşelor noastre, care sînt formele sale cele mai pregnante de manifestare, cum trebuie ele privite şi respectiv care ar fi sarcinile şi răspunderile sistematizatorilor.

★

O dată cu dezvoltarea maşinismului şi a industriei s-a declanşat un puternic fenomen de urbanizare în întreaga lume. Prin aceasta, nu numai numărul oraşelor a crescut foarte mult şi foarte repede, dar înseşi oraşele, ca mărime,

s-au dezvoltat foarte puternic, aglomerînd pe teritoriul lor populații din ce în ce mai numeroase. Procesul dezvoltării tehnicii, intensificarea activităților economice, intensificarea generală a vieții sociale sub toate formele au transformat viața de odinioară a orașelor într-o viață tot mai agitată, mai tumultoasă.

Prin aceasta, elementar considerată din punct de vedere teoretic, raza de mișcare a individului în spațiul citadin a crescut progresiv și s-a diversificat într-o mare măsură. De la vechile relații social-economice, care restrîngeau raza de activitate cotidiană a individului pe o arie foarte limitată și în care nu existau practic poli care să genereze mișcări excentrice de mare distanță, apariția marilor unități industriale, polarizatoare de forțe de muncă de pe arii tot mai mari, a început să determine zilnic traversări ale teritoriului orășenesc prin deplasări pendulare de masă, cu intensități și volume în continuă creștere. Același efect l-au avut și centrele civice cu dotările lor social-culturale.

Însăși poziția excentrică a diferiților poli de atracție, fie de muncă, fie cu caracter de divertisment, de recreație, precum și altele cu caracter social, au schimbat atît structura cît și întinderea vechilor arii de mișcare a individului în teritoriul orașului. De unde, o lungă perioadă istorică, pe teritoriul urban au existat o multitudine de asemenea mici « insule de mobilitate » ale oamenilor, care dădeau loc la un număr limitat de interferențe, cu un caracter puțin complex, s-a ajuns astăzi la suprapunerea unor arii foarte întinse de mobilitate individuală, de o complexitate intrinsecă deosebit de mare, a căror interferență a îmbrăcat un caracter extrem de complicat prin însăși multitudinea lor și prin diversitatea naturii lor (fig. 1).

Această « arie de mobilitate individuală » în teritoriul orașului a crescut cu atît mai mult cu cît se răspîndește pe o scară tot mai largă mijlocul de locomoție mecanizat și, în special, automobilul, ca mijloc de folosință personală, manifestîndu-se în mod concret prin faptul că, într-o aceeași durată de timp, distanțele atinse au crescut, succesiv, considerabil.

În prezent, întregul complex de factori, care sînt incluși în fenomenul de care vorbim, și anume creșterea populației în orașe, creșterea mobilității populației sub influența intensificării activității economice și a nivelului vieții social-culturale, creșterea gradului de motorizare, a făcut ca aria mobilității să depășească însuși teritoriul orașului și să determine, sub o gamă de forme foarte variate, legături întinse în teritoriu pînă la mari distanțe, cuprinzînd alte orașe și centre urbane, centre de recreație și turism, de mare amploare, care înainte erau mult în afara razei normale de atingere.

Această manifestare s-a produs nu numai într-un sens, dar pe rețeaua de localități a căpătat caracterul unor relații multiple reciproce, « stelare », ceea ce a ridicat — pentru forma deplasărilor de pe teritoriul orașelor — un ansamblu de probleme specifice, noi și foarte dificile (fig. 2).

Dacă ne punem acum întrebarea, care a fost cadrul material ce a conținut aceste manifestări de mobilitate a populației în evoluție, vom găsi în structura vechilor orașe, potrivit condițiilor sociale și economice ale epocilor de creare și dezvoltare a lor, o rețea stradală informă ca textură, cu trasee de cele mai multe ori dezordonate sau cu orientări întîmplătoare, cu secțiuni mici, cu intersecții dese și de o construcție simplistă. Rareori se întîlnesc tronsoane mai amplu tratate, generate mai mult de considerente de estetică urbanistică sau de necesitatea punerii în valoare a unor monumente, decît de cerințe de circulație.

Traseele care prezentau o anumită fluență erau mai mult acelea legate de continuitatea anumitor drumuri a căror direcție tradițională străbate teritoriul orașului. De aici caracterul radial al scheletului de bază la unele rețele stradale provenind din dezvoltarea istorică a orașului.

Toată această situație este de înțeles în măsura în care ea a fost construită la scara pietonului, a calului și a trăsurii, care se deplasau de-a valma în spațiul străzii și cu viteze mici (fig. 3).

Înscrierea circulației noi a orașului, așa cum am arătat-o mai sus, în vechile tipare urbane, adică în limitele texturii stradale descrise, a început să se facă de la un moment dat înainte cu mari dificultăți și eforturi, acuzînd forme de blocare din ce în ce mai dese și mai grave și începînd pur și simplu să « împingă în pereții orașului ». Iar posibilitățile de rezolvare nu au putut fi găsite decît foarte lent, fapt pentru care și la noi în țară ca și în alte părți s-au reconstruit artere pe trasee existente și doar cu modice abateri de la gabaritul vechi, deși problemele de viitor ale circulației rutiere în orașe se profilau deja, cu destulă claritate, la orizont.

Complexitatea mobilității circulației în spațiul urban, care a început să se manifeste chiar de acum o jumătate de veac în orașele americane, a generat de fapt o luptă surdă între această

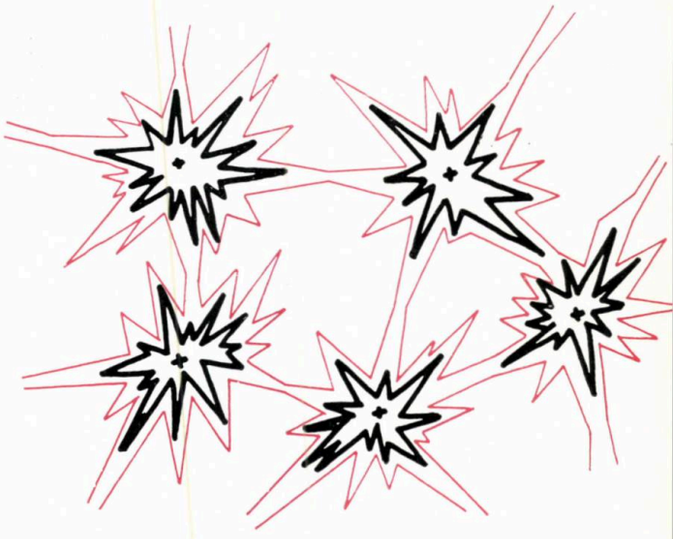

Fig. 2 — Schema relațiilor reciproce între localități

Fig. 3 — Textură stradală veche

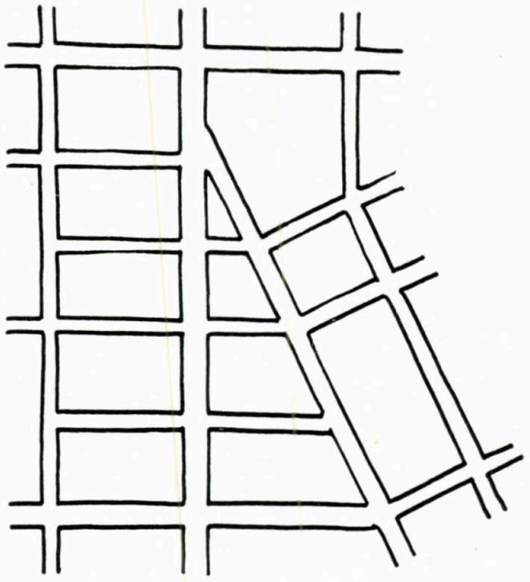

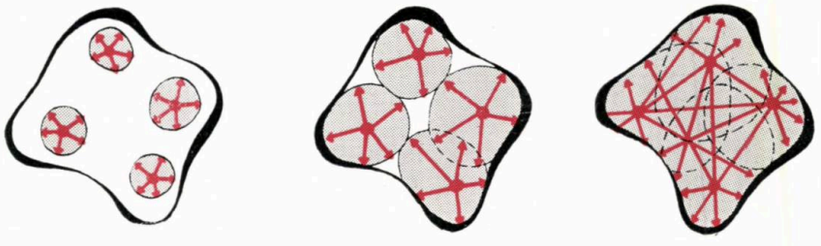

Fig. 1 — Creșterea succesivă a ariilor de mobilitate individuală

circulație (care funcțional a tins să-și formeze o structură proprie) și textura vechii rețele stradale, care nu-i oferea condițiile de găsire a unui cadru material corespunzător, decît într-un mod extrem de anevoios, sau alteori cu prețul unor mari sacrificii urbanistice.

În raport cu cele arătate mai sus, asistăm astăzi în orașele mai mari la o forfotă de o extremă intensitate și de foarte mare diversitate de conținut : șuvoaie de automobile, lanțuri aproape neîntrerupte de mijloace de transport în comun, lungi coloane de autovehicule de toate categoriile așteptînd la intersecții, mase de pietoni ocupînd pînă la refuz trotuarele și invadînd trecerile de la intersecții (fig. 4).

Aceste circulații de pietoni și de vehicule, care reprezintă fiecare interese de deplasare foarte diverse, se însoțesc, se strîng, se ramifică sau se intersectează între ele, pe de o parte stînjenindu-se reciproc și ridicînd nenumărate probleme de organizare și dirijare, iar pe de altă parte, ilustrînd în mod pregnant clocotul specific al vieții citadine contemporane.

Existența acestei stări de lucruri, la un asemenea nivel de complexitate, a făcut în mod imperios necesară introducerea unor reguli și a unor mijloace ordonatoare.

Prima și cea mai elementară măsură a fost aceea a separării circulației pietoniere de cea de vehicule, acțiune începută încă din momentul apariției primelor trotuare în spațiul străzii. Acest principiu a trebuit să fie extins nu numai la mișcarea din lungul străzilor și la intersectările cu direcțiile traversante de circulație, dar și de-a lungul unei aceleiași direcții de mișcare pentru traversările de pe o parte pe cealaltă a străzii ; de asemenea de la refugiile stațiilor de tramvai la trotuare.

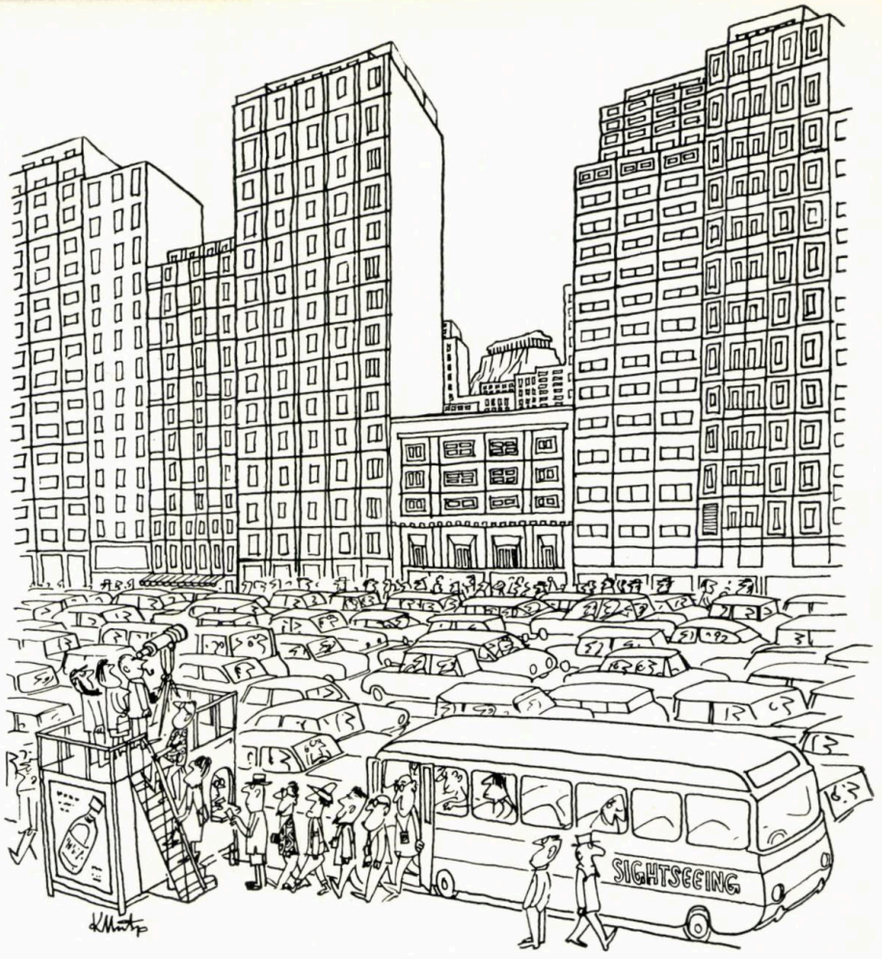

O vizită pe Acropole
(Desen de Kostas Mitropoulos, publicat în revista « Arhitectoniki » — Grecia)

Fig. 4 — Piață de circulație de mare aglomerare

O a doua problemă a ridicat-o reglementarea trecerii alternative prin intersecții, măsură fără de care se ajunge la blocarea circulației.

În sfîrșit, printre problemele principale a apărut și aceea a necesității segregării în anumite zone de circulație a mijloacelor de transport, pentru a ușura indirect desfășurarea circulației prin simplificarea compoziției traficului. În aceeași ordine de idei s-a înscris și preocuparea degajării anumitor zone de intensă circulație pietonieră de orice pătrundere de autovehicule, ca și excluderea din suprafața utilă a străzilor a vehiculelor care staționează un timp mai îndelungat.

Numai în condițiile aplicării unor asemenea măsuri, ca devierea anumitor categorii de vehicule pe trasee special afectate lor, modernizarea nodurilor de circulație și chiar denivelarea lor uneori pe mai multe niveluri, separarea cît mai completă a fluxurilor de pietoni de circulația vehiculelor, crearea de mari spații de parcare în zona centrală sau în punctele de mare aglomerare, introducerea unei supravegheri și a unei reglementări foarte minuțios organizate și folosind un arsenal tehnic foarte avansat și foarte laborios (inclusiv supraveghere din helicoptere, dirijarea prin radio și televiziune), s-a putut face față, într-o oarecare măsură, desfășurării enormelor volume de deplasări pe care le-am semnalat.

Ori, măsurile de mai sus au condus în primul rînd la crearea unor artere de mare capacitate, de mare întindere, ajungînd să controleze în final întregul spațiu al orașului și să constituie pe ansamblu un sistem unitar închegat (fig. 6, 7).

În al doilea rînd, aceste măsuri au condus la rezolvarea obligatorie a marilor intersecții de fluxuri, în așa fel încît scurgerea traficului să se facă cît mai fluent posibil. Originea marilor intersecții denivelate din unele orașe din Europa occidentală și din S.U.A., cu o multitudine de căi pe estacade intersectate în toate sensurile și pe mai multe niveluri, stă în înțelegerea faptului că modul de construcție a unei intersecții nu decurge din simpla intersectare a două sau a mai multor artere, ci din intersectarea a două sau a mai multor fluxuri neîntrerupte de circulație, cu o structură foarte complexă (fig. 10, 11).

Specificul marelui oraș modern constă, între altele, în aceea că a reclamat crearea unor sisteme

de transport public de masă și că, în același timp, a favorizat condițiile dezvoltării unui astfel de transport. Dacă în majoritatea orașelor de acum cîteva decenii, rețelele de transport în comun făceau parte integrantă din cuprinsul străzilor, multiplele funcțiuni de circulație ale orașului modern impun separarea mijloacelor grele și incomode de transport de restul circulației, fie printr-o separație eficientă în subteranul orașului, fie printr-o separație în structura supraterestră a străzii.

Toate aceste considerente duc la o exprimare clară a structurii stradale majore, permițînd o diferențiere și o clasificare a străzilor și arterelor pe categorii de funcțiuni și de importanță, spre deosebire de vechea rețea stradală, săracă în categorii de străzi și monotonă în tratare.

Din această diferențiere, în rețeaua stradală urbană de care am vorbit mai sus, se pot distinge în prezent următoarele categorii de artere:

— Artere magistrale cu rol de penetrație adîncă în oraș, de mare viteză, cu rol de rocadă pentru traficul extern sau pentru legăturile interioare cu mare rază de acțiune, concepute pe sistem de autostradă (cu căile de sens contrar net separate) și permițînd deplasări cu foarte mari viteze. Scopul acestor magistrale este de a permite pătrunderea foarte adîncă și rapidă a traficului spre centrul orașului, de a permite traversarea acestuia fără stingheriri reciproce și de a asigura în teritoriul orașului, în mod direct, relațiile de deplasare de o importanță mai deosebită.

— Scheletul de artere de ordinul I ale orașului, reprezentînd un sistem major intim legat cu textura stradală secundară și servind colectării și dirijării marilor fluxuri, fie transversal prin corpul orașului, fie în lung prin teritoriul diferitelor zone. În acest schelet de artere se asociază și o serie de artere cu profil amplu, deși de o importanță mai redusă din punct de vedere al volumelor de trafic și care reprezintă axe de acces de un interes urbanistic mai deosebit (accese la stadioane, la monumente de diverse feluri, la parcuri etc.).

— Artere de zonă colectoare și străzi principale de interes local, cu rol de a conduce traficul către punctele terminus de interes, delimitînd în același timp arii structural autonome (unități rezidențiale, zone industriale, parcuri sportive, de agrement etc.). De aici mai departe atingerea a însăși obiectivelor terminus se face prin străzi și alei, care prin caracteristicile lor geometrice nu mai fac parte din scheletul major de artere.

În fond, ceea ce caracterizează sistemul major de circulație rutieră a unui oraș modern este, pe de o parte, această legătură perfect rezolvată între diferitele elemente ale sistemului, permițînd o orientare extrem de elastică a itinerariului dorit prin teritoriul orașului și, pe de altă parte, separația fizică netă dintre fluxurile de diferite categorii și tendințe, soluționată în așa fel încît circulația să se desfășoare fluent, cu mari viteze și în deplină securitate.

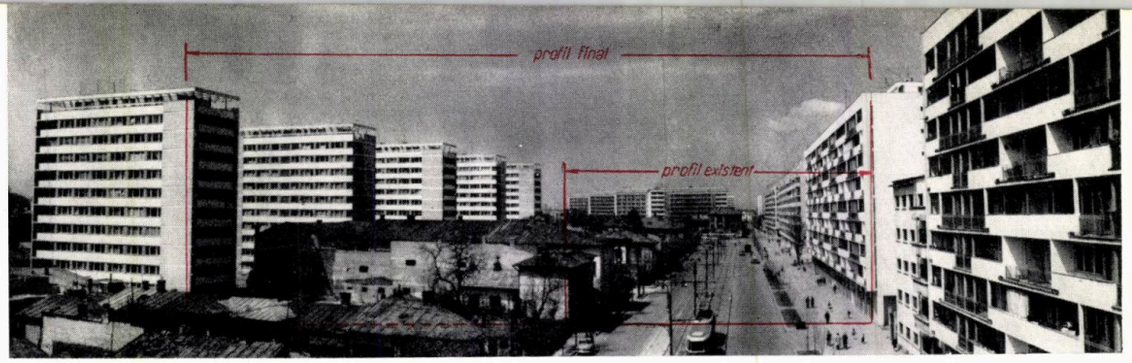

Fig. 5 — Aspecte de dezvoltare a unor noi artere prin structura veche a orașului: București, șos. Mihai Bravu

Realizarea acestui sistem de artere, evoluat din punct de vedere al cuprinderii și conducerii fluxurilor de circulație, s-a putut obține numai prin separarea foarte energică a arterelor de vechiul corp al orașului, fie prin separație pe verticală, prin construirea de lungi estacade, cu a căror prezență am început să ne obișnuim în peisajul marilor orașe din lume, fie prin crearea de vaste coridoare tăiate în corpul orașului, ca efect al unor masive restructurări.

Consecință directă însă a construirii acestui sistem rutier urban evoluat este fărîmițarea corpului vechiului oraș într-o puzderie de « insule », de o structură mai mult sau mai puțin omogenă, a căror viață trebuie reorganizată și salvată pentru menținerea unității organice a orașului (fig. 8).

Sarcinile sistematizării urbanistice, care decurg din aspectele de evoluție a orașului, demonstrate mai sus și cauzate în principal de formarea unei noi structuri rutiere, constau în a ajuta într-o măsură cît mai mare rezolvarea fără con-

Fig. 6 — Sistem independent de arteră magistrală suprapus rețelei stradale vechi

Fig. 7 — Structură modernă de artere (Cumberland)

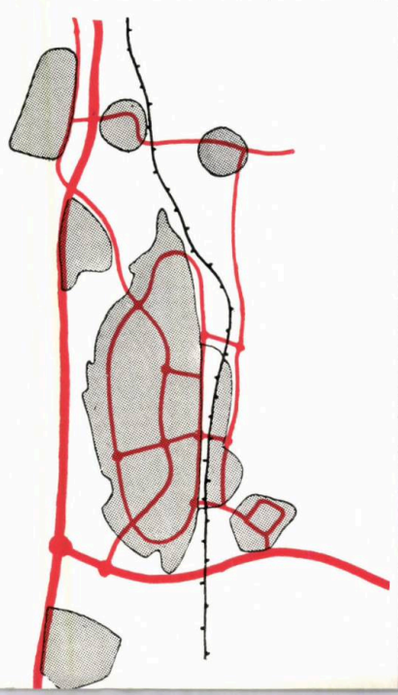

Fig. 8 — Fărîmițarea teritoriului orașului în « insule » izolate, prin dezvoltarea rețelei de artere de circulație

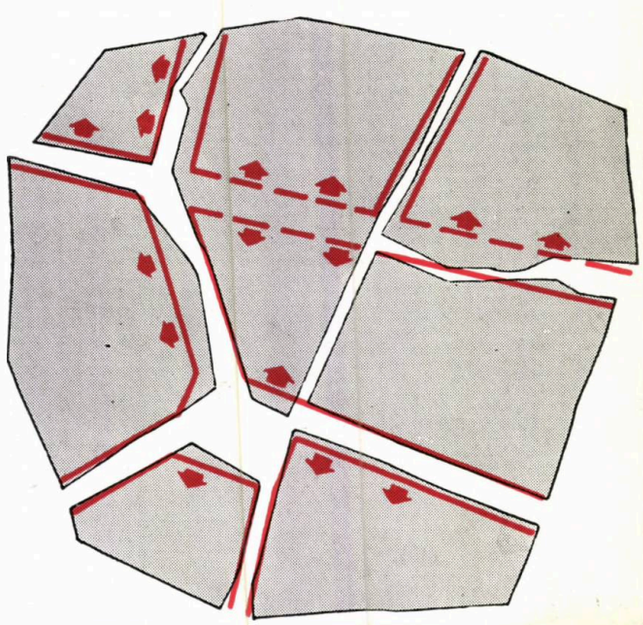

Fig. 9 — Despărțirea teritoriului clădit al orașului prin înscrierea unor artere de profil mare

vulsiuni și pe o cale cît mai rațională, directă și economică a traumatismului provocat în corpul orașului. Pe de altă parte, aceste sarcini pot contribui, într-o măsură hotărîtoare, la lămurirea procesului care are loc și la determinarea măsurilor ce trebuie luate în perspectivă.

Deci, un prim aspect este epuizarea în mod pozitiv a problemelor de evoluție a orașelor care au loc în prezent.

În această privință, un prim lucru de înțeles este faptul că în corpul vechiului oraș se dezvoltă un sistem nou de artere de circulație care sfărîmă unitatea acestuia, datorită — așa cum am arătat — volumelor exorbitante de deplasări ce au format noi fluxuri de circulație care nu mai corespund cu vechea structură și orientare a rețelei stradale.

Prima necesitate este de a gîndi urbanistic, în mod complex, fenomenul care are loc și a ajunge pe această cale la cele mai bune soluții de restabilire a echilibrului funcțional. Desigur că una dintre formele care să reflecteze intuirea a ceea ce se întîmplă în mod real este rezervarea spațiilor necesare ce le va reclama evoluția lucrurilor, fără a se adopta în mod mecanic și grăbit măsuri costisitoare, reprezentînd numai aparent și pentru scurtă durată o rezolvare.

A doua formă de manifestare a activității sistematizatorilor în această privință este lupta pe care aceștia ar trebui să o ducă în vederea instaurării unor măsuri eficiente pentru salvarea « insulelor urbane », care se destramă sub efectul apariției noilor artere.

În fine, — și aici este un aspect care agravează efectul apariției acestor noi artere în corpul orașului — sistematizării urbanistice îi revine sarcina imediată de a găsi mijloacele corespunzătoare pentru atenuarea sau anihilarea nocivității specifice degajate de traficul intens de pe noile artere de circulație. Una dintre aceste măsuri, de exemplu, și anume înecarea noilor artere în masive de verdeață pe lungimi cît mai mari, ca și depărtarea fronturilor clădite cît mai mult de calea circulată, produce o accentuare a despicării teritoriului clădit pe lungul respectivei artere (fig. 9).

Încă o sarcină de mare răspundere și amploare a sistematizării urbanistice este aceea de a face prin planurile de sistematizare ale orașelor — ținînd seama de coordonatele fenomenului care are loc și de premizele evoluției sale viitoare — previziunile necesare salvării orașului ca organism unitar. Acest lucru nu este ușor.

În condițiile unui teritoriu orășenesc traversat de imense fluvii de vehicule și de amenajările și construcțiile noilor artere care trebuie să cuprindă aceste fluvii, lupta pentru unitatea teritorială a orașului este dificilă, costisitoare și reclamă multă energie.

Dar primul pas pe această cale este condiționat de însuși considerentul că vechea structură a orașului este radical depășită, nu numai prin faptul că zonificarea urbanistică poate să înregistreze la un moment sau altul o amplificare sau o modificare structurală, ci și prin faptul că întregul ansamblu, zonele de diverse funcțiuni, diferitele sale unități teritoriale și rețeaua majoră de circulație trebuie să răspundă diferit funcțiunilor lor decît acum un secol și că pozițiile lor, caracterul lor și relațiile între ele au devenit astăzi tributare unei concepții cu totul noi.

Și desigur cea mai mare răspundere și totodată cea mai mare artă a urbaniștilor rezidă în epoca noastră, socialistă prin esență, în a prevedea asemenea măsuri și a manifesta o asemenea clarviziune încît în vălmășagul profundelor transformări, care au loc în interiorul orașului, viața oamenilor și activitatea lor să poată continua fără prejudicii.

Din cele arătate mai sus am încercat să punem în evidență următoarele :

— Pe teritoriul orașelor s-au format în timp, ca rezultat al amplificării activității economice și social-culturale, importante curente de circulație care într-o mare măsură nu mai corespund structurii și orientării străzilor vechi.

— Fluxurile de circulație au generat formarea unor artere de circulație noi, dimensionate, amenajate și dotate corespunzător unei funcționări eficiente. În plus totalitatea arterelor, prin legarea lor într-un sistem unitar, a format o structură autonomă peste teritoriul orașului și, spre deosebire de vechea textură stradală, foarte vag diferențiată și desfășurată aproape în întregime în planul solului, a apărut și se dezvoltă o rețea stradală nouă, puternic diferențiată și cu o structură spațială foarte fărîmițată.

— Această evoluție a generat profunde consecințe în însăși structura orașului, consecințe care au ridicat probleme atît imediate cît și de largă perspectivă. Unele dintre acestea au fost : desmembrarea teritoriului într-o puzderie de insule, necesitatea asigurării unor mari rezerve de teren pentru funcțiuni considerate pînă acum ca soluționate de la sine, manifestarea unor noi nocivități necunoscute pînă în prezent etc.

— De aici decurg în mod firesc problemele ce se ridică pentru sistematizarea urbanistică și, respectiv, sarcinile ce revin sistematizato-

Fig. 10 — Estacade pentru artere de circulație

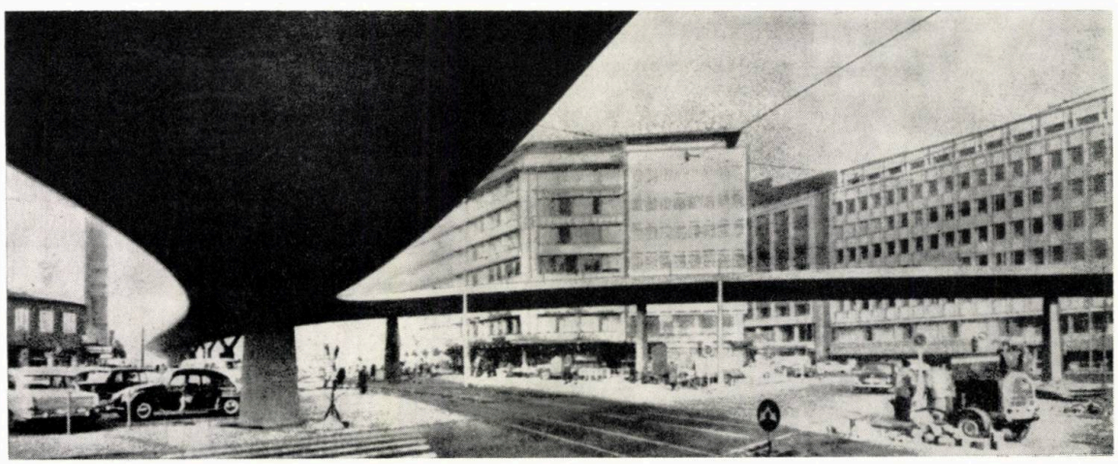

rilor. Aceste probleme şi sarcini privesc asigurarea măsurilor imediat necesare, salvarea continuităţii vieţii oraşului, protejarea populaţiei de prejudiciile complexe ce pot să se producă în activitatea şi existenţa sa.

Pe de altă parte, prin planurile de sistematizare de perspectivă vor trebui asigurate prevederile corespunzătoare unei evoluţii adecvate a oraşului, ţinînd seama de aceste noi fenomene şi forţe care acţionează în cuprinsul său şi care îl transformă în epoca noastră.

În ţara noastră, ca o ţară socialistă, capabilă de o evoluţie planificată în toate sectoarele şi ca atare şi în sectorul urbanistic, este de aşteptat ca aceste măsuri şi sarcini să devină eficiente în timp util, în aşa fel încît dezvoltarea oraşelor noastre să se facă în ritm cît mai armonios.

O serie de măsuri şi de realizări din ultimul timp demonstrează că asemenea aşteptări sînt justificate şi că ele vor duce treptat la schimbarea înfăţişării oraşelor noastre, nu numai în sensul unei înfăţişări plastic-arhitecturale reuşite, ci şi al atingerii unei structuri urbanistice de concepţie modernă.

Prin acţiunea de reconstrucţie a oraşelor ţării noastre se conturează concomitent şi o anumită închegare a viitoarei reţele de circulaţie urbană, uneori cu obţinerea chiar de trasee noi (exemplu magistrala N—S din Bucureşti), alteori doar cu o reprofilare mai generoasă a străzilor care să corespundă volumelor de trafic din perspectivă şi exigenţelor sporite de organizare a circulaţiei care se vor pune atunci (fig. 5).

În Capitală, în special, s-a făcut simţit acel proces de care aminteam, de puternică accentuare a traseelor unor mari artere de circulaţie, care, prin prezenţa lor în corpul oraşului şi prin traficul pe care-l vor antrena atunci cînd vor funcţiona « la plin », vor tinde să dividă teritoriul oraşului într-o serie de «insule» rupte unele de altele.

Împotriva consecinţelor unui asemenea proces s-au luat măsurile de creare a unor mari ansambluri pe adîncime (fie printr-o restructurare de mai mare anvergură a unui vechi fond clădit, nevaloros, fie printr-o mai largă utilizare a unor zone cu terenuri libere, neconstruite), precum şi de înzestrare a acestor ansambluri cu dotările social-culturale necesare desfăşurării normale a vieţii populaţiei, fără a mai reclama « împrumuturi » de pe o parte pe cealaltă a arterelor cu circulaţie majoră (pentru nevoi de aprovizionare, pentru urmarea cursurilor şcolare ş.a.).

Astfel de ansambluri ca Balta Albă, Nitu Vasile, Berceni-Sud, Drumul Taberei, Giuleşti şi Pajurei-Jiului din Bucureşti, sau Steagul Roşu din Braşov, reprezintă, ca formă de organizare pe adîncime şi ca dotare, moduri pozitive de reconstrucţie a oraşelor noastre mari.

Mai puţin fericită ni s-a părut formula anterioară de reconstrucţie prin desfăşurarea liniară a unor fronturi noi clădite de-a lungul sau pe ambele părţi ale unor mari artere (ca de exemplu şos. Giurgiului în Bucureşti). Aceasta a dus forţat la o intensă circulaţie pietonieră de pe o parte pe alta a arterei, întrucît dotările realizate nu au acelaşi specific, fie concomitent pe o parte şi pe alta a arterei, fie pe o singură latură a ei, determinînd drumuri lungi de parcurs pentru locatarii noilor blocuri.

Un serios risc, antrenat de reconstruirea arterelor pe ambele laturi, a fost acela al subdimensionării unor profile transversale, fie din lipsa unor date de prognoză suficient de clare, fie datorită unor considerente economice înguste care ajung să compromită funcţiuni vitale ale oraşului în perspectivă (de exemplu, stabilirea frontului nou pe bd. Dinicu Golescu din Bucureşti la un profil mai redus decît cel propus prin proiect). Mai grav este dacă, prin nesocotirea indicaţiilor planului de sistematizare, se sacrifică o asemenea funcţiune vitală pentru oraş în virtutea obţinerii unui efect plastic mai avantajos pentru o clădire sau un grup de clădiri. Este cazul blocurilor noi de pe bd. Magheru, vis-a-vis de cinematograful « Patria » din Bucureşti, care pun la îndoială posibilitatea de a se mai realiza în viitor artera transversală de legătură dintre arterele orientate N—S, din centrul Capitalei, arteră de primă necesitate pentru reorganizarea raţională a circulaţiei oraşului. Un caz similar îl constituie definitivarea la Braşov a frontului intreprinderii «Hidromecanica », unde de asemenea s-a strangulat în mod regretabil profilul secţiunii de circulaţie într-un punct de mare solicitare a traficului.

În unele cazuri, chiar dacă vom mai realiza în viitor în profilele transversale astfel « îngheţate » secţiunile de carosabil de care vom avea nevoie (cazul sala « Patria », cazul magistralei N—S Bucureşti pe tronsonul Mărăşeşti—Şincai), respectivele profile se vor resimţi de o substanţială sărăcire, în special ca spaţii plantate şi ca aspect de ansamblu, şi vor prezenta neajunsul de a expune locuinţele, de pe o parte şi alta a arterei, la « presiunea » continuă şi directă a nocivităţilor specifice unui trafic intens (zgomot, trepidaţii, gaze).

Măsurile luate în ultimul timp, prin mai multă precauţie la fixarea unor alinieri noi de străzi şi artere, precum şi prin reconsiderarea unor prevederi ale planurilor de sistematizare în ceea ce priveşte circulaţia majoră de perspectivă, ne vor feri probabil în viitor de repetarea unor greşeli.

În prezent, în ţara noastră are loc un accentuat fenomen de sporire a populaţiei urbane, respectiv de creştere a oraşelor, în special a celor principale. În paralel, ca o consecinţă a creşterii continue a nivelului de trai, are loc un proces de răspîndire a mijloacelor de locomoţie motorizate de uz personal. Este sigur că procesul de creştere a gradului de motorizare se va înscrie la noi în coordonate sensibil diferite faţă de ţările capitaliste, unde numărul autovehiculelor aflate pe teritoriul unui oraş a crescut într-o măsură exorbitantă şi asaltează necruţător, la orele de vîrf, vechile tipare ale străzilor.

În acest sens, apare ca probabilă posibilitatea de a întrezări un plafon rezonabil al creşterii gradului de motorizare la noi în ţară, chiar dacă ar trebui să facem unele distincţii între « grad de motorizare » şi « grad de utilizare » în diferitele faze caracteristice (cotidiene sau sezoniere) ale desfăşurării circulaţiei rutiere urbane.

Rămîne ca viitorul să clarifice doar dacă amenajările şi construcţiile practicate azi în ţările capitaliste, ca nodurile cu căi multiple (complet « canalizate ») sau autostrăzile urbane exprese aşezate pe estacade, vor fi sau nu, totuşi, necesare, în unele cazuri, şi în oraşe mai mari din ţara noastră. Părerea noastră este că pentru unele asemenea oraşe, cu întindere foarte mare, cum sînt Capitala şi oraşul Timişoara, de exemplu, unde poate apărea interesul unor legături diametrale directe (şi nu pe rocade foarte lungi), sau pentru alte oraşe, unde se manifestă încă de pe acum un trafic de tranzit cu caracter predominant şi de mare volum pe o anumită direcţie (cum este cazul la Cîmpina sau Buzău), s-ar putea să apară necesare nişte asemenea autostrăzi, care să fie construite total desprinse de circulaţia de la nivelul solului, cu care să aibă legături doar în cîteva noduri-cheie ale reţelei stradale generale.

Fig. 11 — Nod denivelat complex

N O I R E A L I Z Ă R I

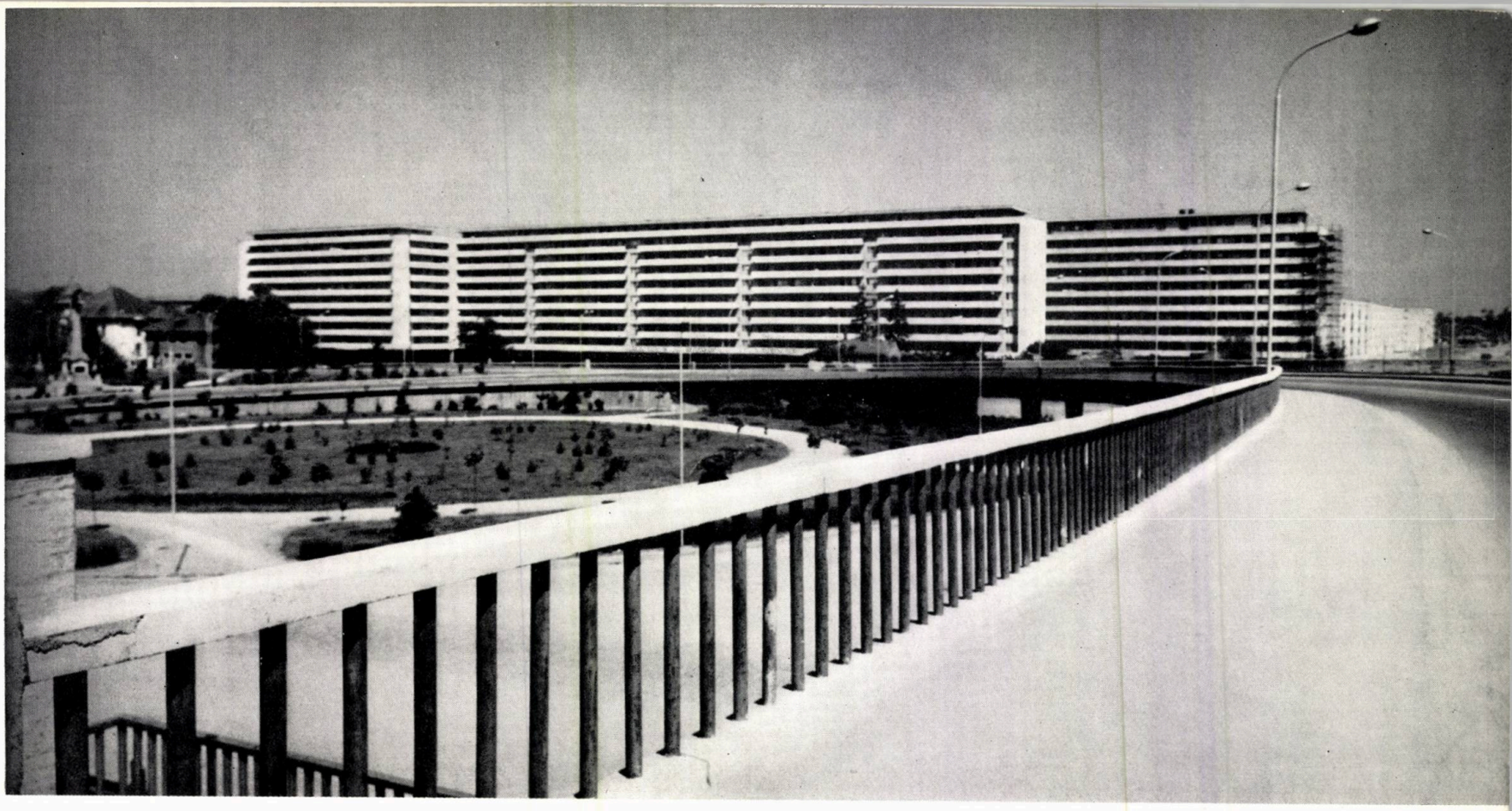

1 | 3
2 | 4

1 — *Ploiești-sud, pasajul denivelat — Detaliu*

2 — *Ploiești — Vedere de noapte a pasajului denivelat din sudul orașului*

3 — *Ploiești-sud — Blocuri noi de locuințe*

4 — *Deva — Cetatea și centrul nou al orașului*

1 — *Galați — Blocuri de locuințe în noul cartier Țiglina*

2 — *Deva — Locuințe noi în centrul orașului*

3 — *Brăila — Bloc nou de locuințe cu magazin la parter*

4 — *Cluj — Blocuri de locuințe în noul cartier de pe malul Someșului*

1 | 3

2 | 4

de peste hotare

R. D. GERMANĂ

Problema clădirilor înalte de locuit şi în special a blocului-punct constituie, datorită actualităţii ei, obiectul preocupării mai multor articole din revista « *Deutsche Architektur* ».

Particularitatea blocului-punct constă în gruparea circulaţiilor orizontale în imediata apropiere a celor verticale. Avantajoase din punct de vedere economic sînt: interferenţa suprafeţelor secundare ale scărilor şi lifturilor, dimensionarea strictă a capacităţii elementelor de circulaţie (lift, scară), reducerea la minimum a suprafeţelor de circulaţie orizontală ce nu pot fi evitate.

Din compararea şi studierea tipurilor existente, se pot trage următoarele concluzii:

a) structura planului clădirii înalte de locuit se schimbă în comparaţie cu aceea a clădirii de locuit cu mai multe niveluri;

b) cu cît numărul nivelurilor creşte, cu atît funcţiunea scării scade ca importanţă circulatorie, ea fiind preluată de lift;

c) unitatea funcţională a circulaţiei verticale trebuie tratată şi dimensionată cu mare atenţie;

d) dimensionarea se efectuează avînd ca bază numărul locuitorilor unei clădiri, structura sociologică şi eventual unii factori urbanistici (de ex. apropierea nemijlocită a locului de muncă);

e) capacitatea scării urmează dispoziţiile legale, cea a liftului este funcţie de timpul de evacuare sau de umplere; trebuie luat în consideraţie faptul că toţi acei ce sînt în cîmpul muncii intră în casă în răstimp de aproximativ o oră.

În continuare, se stabilesc — în principiu — trei posibilităţi de rezolvare a clădirilor înalte de locuit.

1. O secţiune cu mai multe niveluri este însumată pe verticală. La anumite niveluri, elementele de scară sînt legate prin lift central (fig. 1).

Caracteristici: corpuri de clădire limitate dar cu orice posibilităţi de lungire, în unităţi de locuit foarte mari; ventilaţie transversală.

Avantaje: compunerea după plac; avînd în vedere existenţa ventilaţiei transversale, se pot obţine corpuri de clădiri cu dimensiuni importante.

Dezavantaje: spaţii de circulaţie costisitoare din cauza lungimii; sistemul este greu adaptabil destinaţiei clădirii înalte.

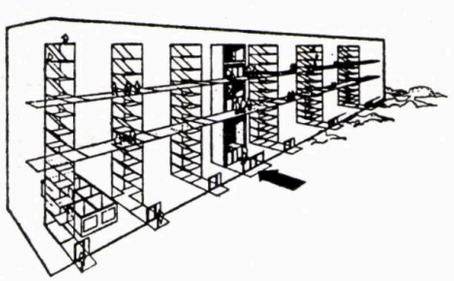

1

2

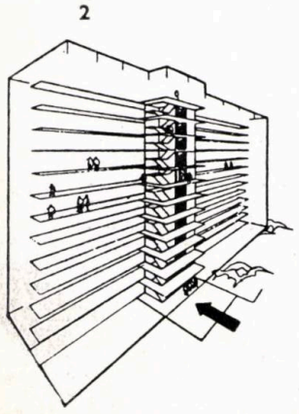

3

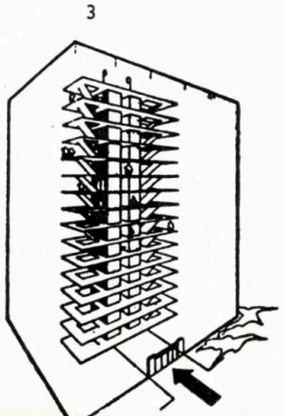

2. Unitatea de circulaţie verticală este grupată într-o zonă centrală şi se distribuie prin coridoare laterale (fig. 2).

Caracteristici: corpuri de clădiri de orice lungime şi adîncime; pot fi proiectate exclusiv cu apartamente mici; ventilaţie transversală.

Avantaje: volume variate; orientări diferite; capacitatea mare de adaptare destinaţiei clădirilor înalte.

Dezavantaje: circulaţii costisitoare; variaţie mică a tipurilor de apartamente; dificultăţi în izolarea fonică a spaţiilor zgomotoase ale circulaţiei de spaţiile de locuit; poziţie nefavorabilă a circulaţiei verticale la peretele exterior.

3. Unitatea funcţională a circulaţiei verticale se grupează într-un nucleu central (fig. 3).

Caracteristici: se obţin apartamente diferenţiate în corpuri de orice lungime şi adîncime; în tronsoanele de mijloc, apartamentele mici nu beneficiază de ventilaţie transversală; nucleul central este destul de mare pentru a putea permite amplasarea a două apartamente la capăt.

Avantaje: volume variate; capacitate mare de adaptare destinaţiei clădirii înalte; formă economică de exploatare; varietate în tipurile de apartamente; împărţire clară a planului pe funcţiuni (suprafaţă locuibilă, anexe, circulaţie); numărul foarte limitat al elementelor de circulaţie constituie o bază preţioasă pentru standardizarea acestora.

Dezavantaje: limitarea posibilităţilor de orientare.

În stadiul de dezvoltare la care a ajuns problema, s-a simţit nevoia unui concurs de idei, din care se prezintă tipurile propuse de un colectiv format din arhitecţii: Kulpe, Schmiedl, Zumpe. Punctul de plecare este elementul scară, care constituie nucleul unei secţiuni de clădire de locuit cu multe niveluri. Prin adăugarea liftului se creează o unitate de circulaţie verticală, pe baza căreia poate fi proiectată o serie de secţiuni de clădiri cu mai multe niveluri, puncte sau bare (fig. 4, 5, 6), iar prin adăugarea a încă unei case de scară se creează nucleul central pentru clădiri înalte. La un nucleu de circulaţie constant, pe un plan rectangular, se propun mai multe variante (fig. 7, 8, 9, 10), cu excepţia tipului cu apartamente duplex (fig. 11). La planul în formă de săgeată (fig. 12) apar unele spaţii de circulaţie suplimentare. Important este faptul că şi la acest tip de clădire, elementele de circulaţie pot fi standardizate.

Din punct de vedere sociologic este încă foarte greu de răspuns la toate problemele ridicate de felul de viaţă şi de comportare al celor ce locuiesc în clădiri înalte. Institutul de cercetări în domeniul construcţiilor din Stockholm a ajuns la concluzia că familia poate locui — în anumite condiţii — în clădiri înalte. A fost constatată însă necesitatea limitării pe palier a numărului de apartamente mari. De asemenea, este bine să se urmărească atît îmbinarea pe grupe profesionale cît şi pe cele de vîrstă diferită. Această formulă se dovedeşte a fi mai favorabilă dezvoltării unui spirit de colectivitate decît prevederea în clădirile înalte exclusiv a apartamentelor mici.

În urma acestui studiu, se ajunge la concluzia că planul clădirii cu cîteva niveluri nu poate fi transpus în cel al clădirii înalte, fără anumite urmări dezavantajoase din punct de vedere funcţional.

În articolul său, prof. Hans Schmidt, membru corespondent al Academiei de construcţii şi arh. şef al Institutului pentru arhitectură şi sistematizare, expune o serie de principii interesante în legătură cu folosirea clădirilor înalte de locuit. Problema trebuie considerată în primul rînd în funcţie de eficacitate, economie, funcţionalitate şi apoi din punct de vedere formal estetic (contrastul, dominanta, silueta). La o înălţime echivalentă, ocuparea terenului este mai economică şi mai raţională în cazul blocurilor-lamă sau bară decît în cazul clădirilor-punct (fig. 13, 14). Prin utilizarea barelor înalte se obţin spaţii urbane mai închegate decît prin cele punct, care fragmentează spaţiul. De asemenea, din punct de vedere plastic, se poate naşte o nouă monotonie, prin utili-

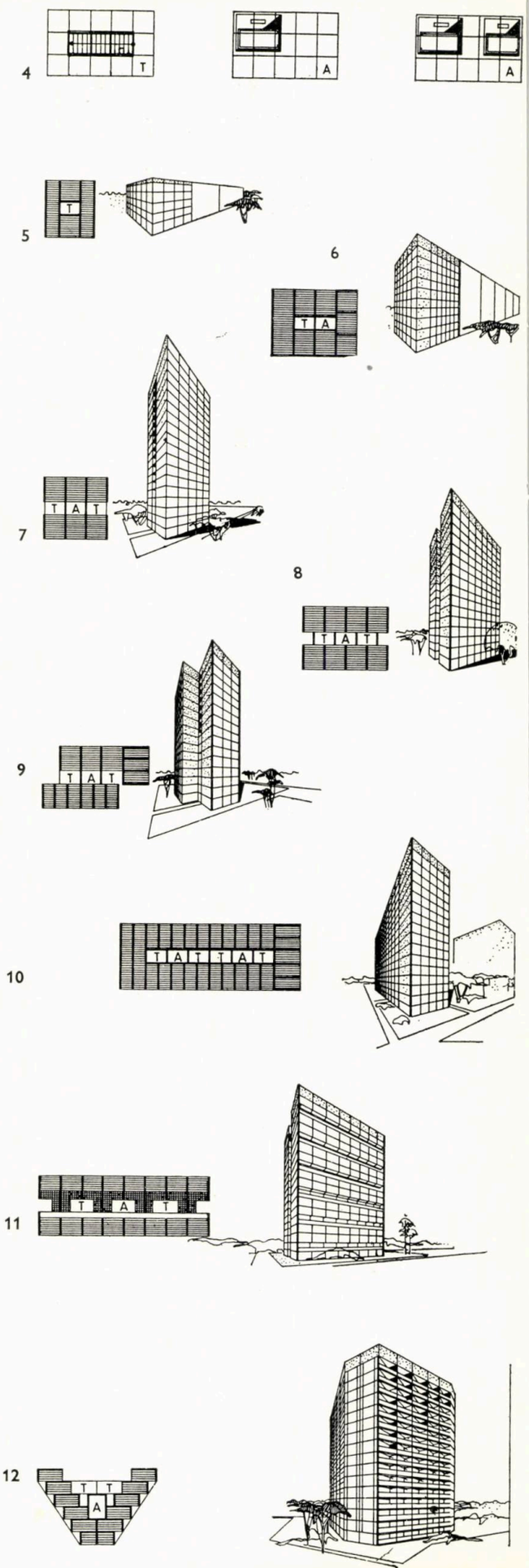

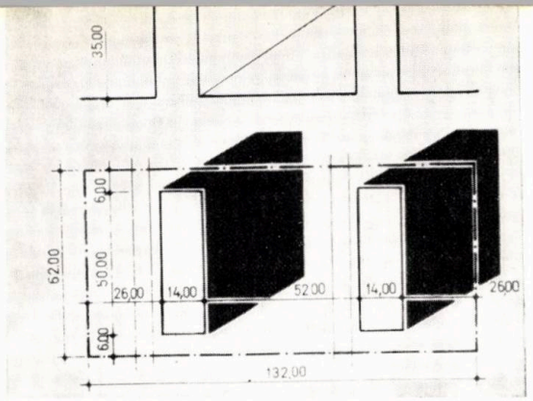

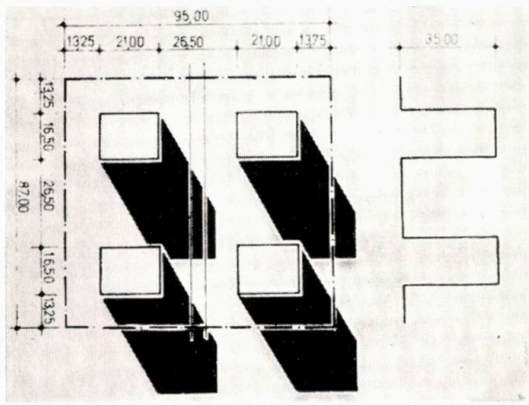

Fig. 13, 14. —

	Bloc-lamă (12 etaje)	Bloc-punct (teoretic, 12 etaje)
Suprafaţa terenului mp	8 200	8 250
Suprafaţa desfăşurată mp	16 800	16 600
Coeficient utilizare	2,05	2,03
Densitate loc/ha	1 130	1 115
Densitate construită mp/ha	20 250	20 000

zarea repetată a blocurilor-punct. Aceasta nu înseamnă însă că blocul-punct trebuie eliminat din contextul ansamblului urban ; el trebuie folosit însă cu discernămînt, avînd în vedere şi caracterul său de obiect unicat (ca accent). De multe ori, blocul-punct este utilizat formal. În cazul construcţiilor pînă la 5 niveluri, prezenţa blocurilor-punct imprimă cornişei generale o vibraţie binevenită. Dar cum masa viitoarelor construcţii de locuit va avea 8—10 niveluri, vor trebui oare folosite blocuri-punct cu mult mai înalte pentru a obţine acelaşi efect? O dublare a dimensiunilor nu mai dă aceleaşi proporţii şi nici aceleaşi efecte plastice. Trebuie să ne reamintim — spune în concluzie prof. Schmidt — că o compoziţie este şi spaţială, nu numai strict plastică. Vom stăpîni compoziţia clădirilor înalte numai atunci cînd vom crea spaţii generoase, în care cerul va fi un factor important şi pe care îl vom fragmenta prin blocurile-punct.

La unele concluzii similare ajunge, în alt articol, şi ing. Eberhard Kieser. Singularităţi topografice şi geotehnice, confort mărit, considerente compoziţionale (accente, dominante), necesitatea construirii masive a apartamentelor cu una şi două camere sînt argumente care, toate, pledează în favoarea folosirii blocurilor-punct. Pe această linie se plasează şi unele realizări din R.D.G. (fig. 15, 16, 17, 18, 19).

Împotriva utilizării blocurilor-punct în cadrul complexelor de locuit este insuficient argumentul că ele sînt cu 30—50% mai scumpe decît cele cu 5 niveluri. Pînă cînd problema nu va fi verificată sub toate aspectele — argumentează autorul — va persista impresia că blocul-punct, deşi constituie o soluţie costisitoare, este considerată ca fiind comodă şi modernă, de unii arhitecţi şi urbanişti care preferă să ocolească problemele industrializării şi tipizării în construcţia locuinţei de masă.

« *Deutsche Architektur* », *Berlin, nr. 11/1963.*

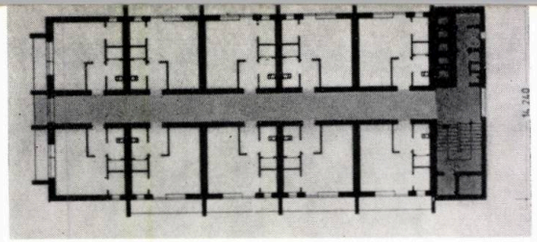

Fig. 15. — Bloc-punct cu 12 niveluri la Stralsund, cartierul Knieper-Nord — Plan etaj curent

Clădire cu 100 apartamente de una cameră, la ultimul nivel 4 apartamente cu 2 camere. Încălzirea racordată la centralele termice ale ansamblului. Structură cu pereţi de beton armat. Unităţile de locuit împreună cu logia proiectate pe o reţea de 5 750 × 5 250 mm

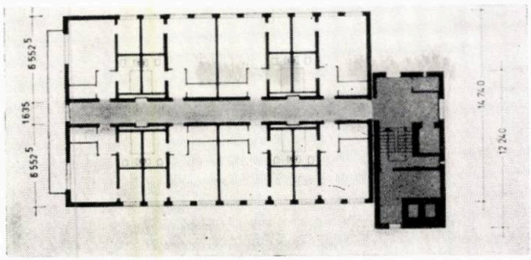

Fig. 16. — Planul etajului curent al unui proiect refolosibil pentru bloc cu 11 niveluri, cu structură tradiţională din planşee prefabricate (Magdeburg)

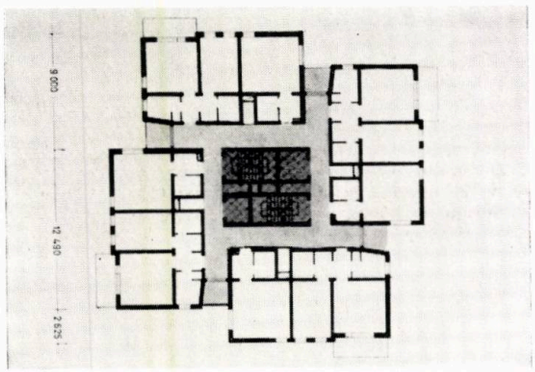

Fig. 17. — Bloc-punct cu 12 niveluri la Eisenhüttenstadt — Plan etaj curent

Cuprinde 90 de apartamente cu una şi două camere. Poziţia blocului cere o siluetă înaltă care să nu depăşească cu mult dimensiunile laturilor de 20 × 20 m

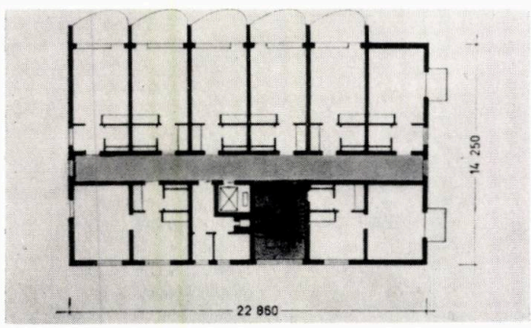

Fig. 18. — Bloc-punct cu 11 niveluri la Jena-Nord I — Plan etaj curent

Structură de beton armat monolit. Poziţia blocului a determinat şi folosirea parterului şi a etajului I ca unităţi de deservire.

Fig. 19. — Planul etajului curent al unui bloc-punct cu 12 niveluri la Berlin.

Proiect refolosibil. Centrala termică de la subsolul blocului deserveşte şi alte unităţi. Structură de pereţi cu funcţie constructivă.

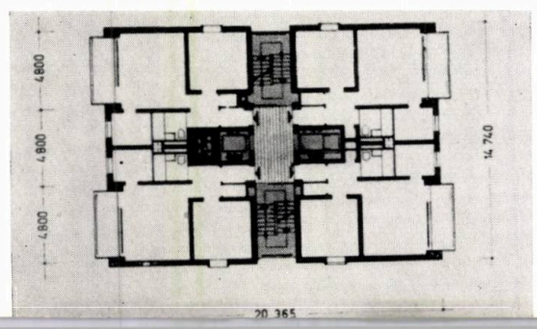

R. F. GERMANĂ

Aceleaşi frămîntări le putem urmări şi în revista « *Deutsche Bauzeitschrift* ».

Într-un articol de fond, Siegfrid Nagel ridică problema folosirii blocurilor înalte de locuit.

După o trecere în revistă a realizărilor mai importante, începînd cu sfîrşitul sec. 19 în S.U.A. şi terminînd cu realizări mai recente, autorul se opreşte la cele contemporane. Dorinţa de afirmare a puterii prin reprezentativ şi monumental s-a exprimat şi se exprimă de cele mai multe ori prin înălţimea clădirii, ajungîndu-se la o boală pe care autorul o pune — în ironie — pe seama « bacilului clădirii înalte ».

Economicitatea clădirilor de locuit înalte este foarte controversată, cheltuielile de construcţie ar trebui să fie, în cel mai bun caz, la fel de mari — pe unitate de suprafaţă locuibilă — ca şi în cazul clădirilor cu 4—5 niveluri şi care conţin acelaşi grad de confort : încălzire centrală, lift, crematoriu de gunoi etc. Prin comparaţie, domeniul de folosire al clădirii înalte de locuit este restrîns, sau cel puţin ar trebui să fie. Pe de altă parte, clădirea înaltă nu este « prietenoasă » cu copiii mai mici. Aceştia nu pot utiliza singuri liftul, trebuie supravegheaţi continuu, iar legătura mamei cu copilul care se joacă este întreruptă ; intimitatea lipseşte. Clădirea înaltă este ideală pentru cupluri de tineri căsătoriţi, fără copii, pentru celibatari, persoane în vîrstă, singure, atîta timp cît nu le sperie defecţiunile posibile ale liftului. Există însă multe persoane care preferă să stea la o înălţime mare, dacă au asigurată o serie de comodităţi (debara, crematoriu de gunoi, lifturi suficiente etc.). În asemenea condiţii s-ar părea că nu sînt necesare argumente de economie sau de eficacitate.

Autorul sesizează însă că din Suedia au apărut ştiri demne de luat în consideraţie. Ţară care a fost una din iniţiatoarele clădirii înalte de locuit în Europa, Suedia pare a se depărta de vlăstarele ei. În 1950, 9% din totalul locuinţelor erau construite în clădiri înalte cu 6—12 niveluri ; în 1960 procentul a crescut la 36%. La un asemenea procent ridicat, era normal ca şi o parte din familiile cu copii mici să se mute în aceste blocuri. Întinderea clădirilor înalte, în localităţi din ce în ce mai mici,

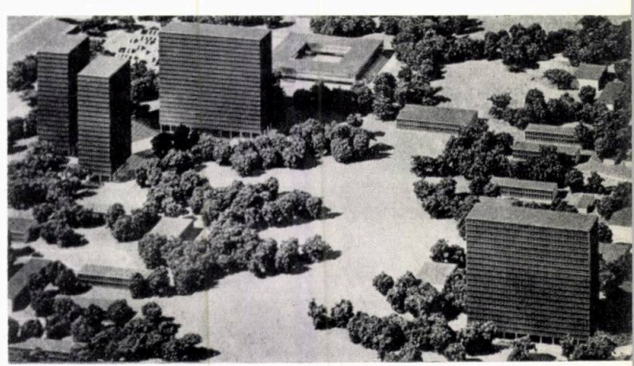

Fig. 20. — Vedere parţială a cartierului Lafayette Park din Detroit — Machetă

Teritoriul are o suprafaţă de 290 ha din care: 91 ha destinate clădirilor înalte cu 22 niveluri; 109 ha pentru locuinţe cu 1 şi 2 niveluri; 17 ha pentru magazine şi alte dotări; 57 ha spaţii verzi şi teritoriu şcoală. Clădirile înalte au pe fiecare nivel 17 apartamente cu 1—3 camere, iar la parter spaţii pentru magazine, depozitare, servicii, administraţie. Înălţimea etajului este de 2,64 m. Clădirile sînt climatizate

Fig. 21. — Planul etajului curent al clădirilor cu 22 niveluri
1. Coridor — 2. Lifturi — 3. Cameră de zi — 4. Dormitor — 5. Baie 6. Bucătărie — 7. Tub gunoi

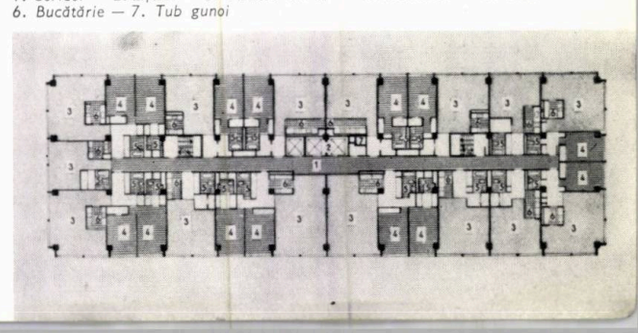

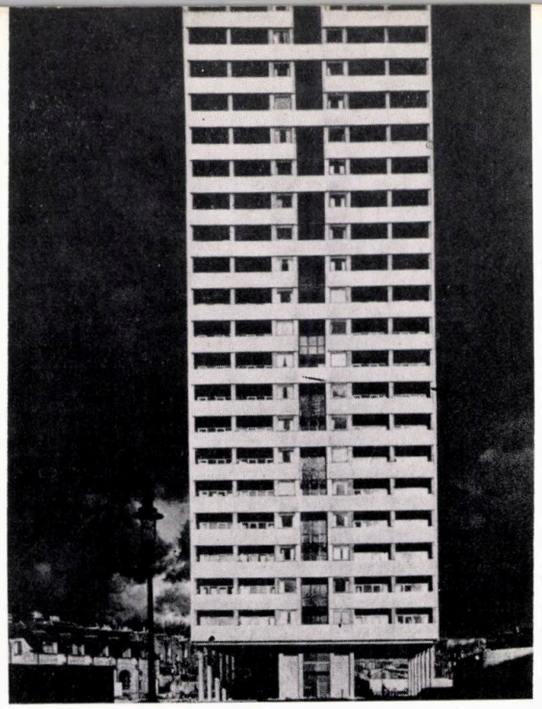

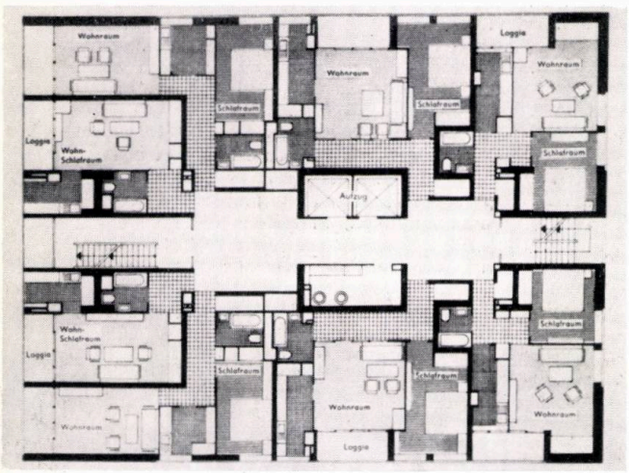

Fig. 22. — Clădire înaltă la Londra
Apartamentele sînt dispuse astfel: etajele 1—10, cîte 4 apartamente cu o cameră, 2 apartamente cu 2 camere şi 3 apartamente cu 4 camere; etajele 11—20, cîte 2 apartamente cu o cameră şi 6 apartamente cu 2 camere. La nivelul 21: o cameră comună, spălătorie şi încăperi tehnice

Fig. 23. — Planul etajului curent folosit la etajele 11—20.

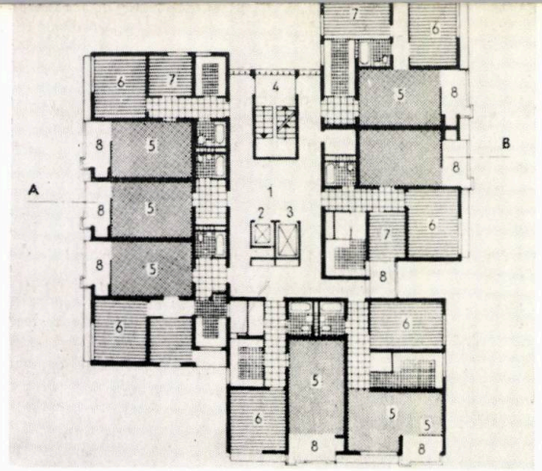

Fig. 24. — Clădirea «Sandbuckel»-Stuttgart Giebel constituie un accent într-un cartier cu locuinţe de 2—3 niveluri. Clădirea a fost concepută pe un nucleu central cu 3 grupuri separate ce cuprind 7 apartamente: unul cu o cameră, 2 cu 2 camere şi 4 cu 3 camere

Planul etajului curent
1. Palier — 2. Lift — 3. Lift serviciu — 4. Casa scării — 5. Cameră de zi — 6. Dormitor — 7. Cameră copii — 8. Balcon

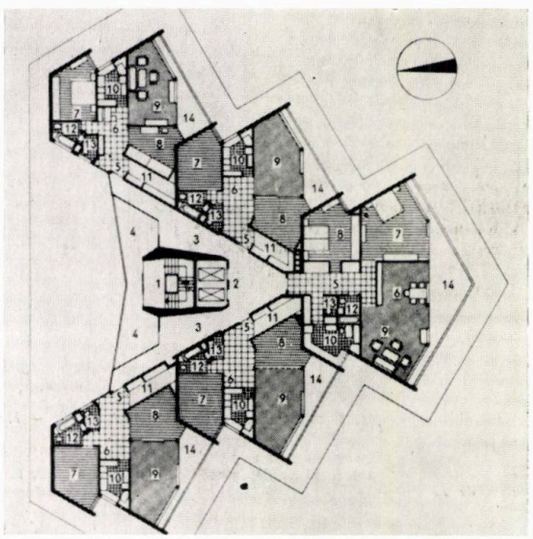

Fig. 25. — Clădire înaltă la Köln-Mülheim cu magazine la parter, birouri la primul etaj şi 16 niveluri cu cîte 5 apartamente de 3 camere pe palier.
Planul etajelor de la 2—17
1. Casa scării — 2. Lifturi — 3. Palier — 4. Balcon liber — 5. Vestibul — 6. Spaţiu pentru luat masa — 7. Dormitor — 8. Dormitor copii 9. Cameră de zi — 10. Bucătărie — 11. Debara — 12. Baie — 13. W.C. — 14. Balcon

a dat de gîndit oficialităţilor. Se vorbea despre « nebunia înălţimii » la arhitecţi şi urbanişti, dîndu-se şi un exemplu pozitiv: în orăşelul Borlänge, un proiect pentru 7 blocuri cu 9 niveluri a fost respins şi toată presa a salutat această măsură, susţinînd că este o soluţionare mult mai umană rezolvarea problemei locuinţei, ţinîndu-se seama de condiţiile locale şi naturale, decît urmărirea unei mode sau a unei false mîndrii comunale.

Astfel apare mai clară ideea că utilizarea turnurilor înalte de locuit nu ţine atît de economicitate sau eficacitate, cît de motive de multe ori subiective, « a marelui în sine », a violenţei pur şi simplu. Aviditatea după monumental, la care se adaugă o repetare mecanică pe verticală, uşor sesizabilă în exterior, se transpune în interior în construcţia de tip « termită », pe care o resimt şi locatarii. Clădirile înalte rămîn de multe ori — spre deosebire de ideea unui dom, a unei primării sau a unui castel ce încoronează un oraş — hipertrofii ale formei goale. Cu cît termenul « locuire în copac » — cum a denumit arh. Scharoun tendinţa locuirii în înălţime — capătă semnificaţii mai adînci şi cîştigă teren, cu atît mai convingător devine faptul că o clădire înaltă de locuit trebuie să constituie o formă particulară a locuirii (fig. 22, 23, 24, 25). Tendinţa de a se obţine în complexe mari de locuit tipuri cît mai variate de apartamente, care să corespundă nevoilor variate de locuire ale familiilor sau ale persoanelor singure, face legitimă şi construirea clădirilor înalte. Un exemplu îl constituie complexul de locuinţe Lafayette din Detroit, S.U.A. (20, 21). Cu toate acestea, misiunea sa urbanistică rămîne optică: în masa clădirilor joase să creeze un contrast, un accent, o dominantă, să aducă ordine (fig. 20, 21, 22, 23, 24, 25). Este o misiune foarte importantă — conchide autorul — dar care poate deveni fatală atunci cînd dominantele vor să domine singure.

« DBZ-Deutsche Bauzeitschrift », Gütersloh, nr. 1/196

CARTA INTERNAŢIONALĂ PRIVIND CONSERVAREA ŞI RESTAURAREA MONUMENTELOR

Redactată şi aprobată de cel de al II-lea Congres internaţional al arhitecţilor şi tehnicienilor monumentelor istorice, Veneţia 25—31 mai 1964.

Purtătoare ale unui mesaj spiritual al trecutului, operele monumentale ale popoarelor rămîn, în zilele noastre, mărturie vie a tradiţiilor lor seculare. Umanitatea, care pe zi ce trece devine tot mai conştientă de unitatea valorilor umane, le consideră patrimoniu comun şi se socoteşte solidar responsabilă de salvarea lor faţă de generaţiile viitoare. Ea are datoria de a le transmite urmaşilor cu toată bogata lor autenticitate.

Este deci esenţial ca principiile conducătoare ale conservării şi restaurării monumentelor să fie trasate în comun şi formulate pe plan internaţional, lăsînd totuşi fiecărei naţiuni grija de a asigura aplicarea lor în cadrul propriei culturi şi conform tradiţiilor proprii.

Dînd o primă formă acestor principii fundamentale, Carta de la Atena, din anul 1931, a contribuit la dezvoltarea unei vaste mişcări internaţionale, care s-a tradus, mai ales, prin documente naţionale, prin activitatea UNESCO-ului şi ICOM-ului şi prin crearea de către acesta din urmă a Centrului internaţional de studii pentru conservarea şi restaurarea bunurilor culturale. Sensibilitatea şi spiritul critic se îndreaptă spre probleme din ce în ce mai complexe şi mai nuanţate; pare să fi venit momentul ca principiile Cartei să fie revizuite în vederea adîncirii lor şi lărgirii eficienţei lor într-un nou document.

În consecinţă, al II-lea Congres internaţional al arhitecţilor şi tehnicienilor de monumente istorice — întrunit

Acad. A. Beleş, Mircea Soare

PARABOLOIDUL ELIPTIC ŞI HIPERBOLIC ÎN CONSTRUCŢII

Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1964
621 pag., 196 ilustraţii

Lucrarea este rodul studiilor, experienţei proprii şi muncii de sinteză a autorilor în domeniul proiectării şi calculului plăcilor curbe subţiri, domeniu deschis acum patru decenii şi în care o bogată literatură este răspîndită sub formă de articole în diverse reviste şi limbi, tratînd de obicei cazuri particulare.

Evoluţia utilizării şi studiului plăcilor curbe subţiri în construcţii a urmat calea firească a împletirii necesităţilor tehnico-economice şi funcţionale, imaginaţiei arhitecţilor şi introducerii metodelor matematice din ce în ce mai subtile. Meritul şi originalitatea lucrării de faţă este că constituie o sinteză şi o succesiune clară a acestor factori şi metode în vederea proiectării şi calculului plăcilor subţiri parabolice eliptice şi hiperbolice.

Lucrarea este compusă din trei părţi:

În partea I-a, a « elementelor generale », se pleacă de la consideraţii arhitecturale (cap. I) şi trecînd prin « elemente de geometrie diferenţială a suprafeţelor », urmate imediat de « ipotezele de calcul », se ajunge la ecuaţiile de echilibru, ecuaţiile de deformaţii şi la relaţiile de elasticitate pentru fiecare mod de raportare la axele de coordonare a elementului de placă (cap. II). Se trece apoi la lucrul mecanic al forţelor exterioare şi interioare (cap. III) şi la geometria paraboloidului eliptic şi hiperbolic (formele particulare ale ecuaţiei suprafeţei în funcţie de conturul adoptat) (cap. IV). În cap. V se dau metodele matematice apropiate de rezolvare a ecuaţiilor de echilibru şi de

la Veneția între 25—31 mai 1964 — a aprobat următorul text :

Definiții

Art. 1. — Noțiunea de *monument istoric* cuprinde atît creația arhitecturală izolată cît și așezarea urbană sau rurală care aduce mărturia unei civilizații anumite, a unei evoluții semnificative sau a unui eveniment istoric. Ea se extinde nu numai asupra marilor creații ci și asupra operelor modeste care au căpătat cu trecerea timpului o semnificație culturală.

Art. 2. — Conservarea și restaurarea monumentelor constituie o disciplină care face apel la toate științele și la toate mijloacele tehnice putînd contribui la studiul și salvarea patrimoniului monumental.

Scop

Art. 3. — Conservarea și restaurarea monumentelor are ca scop atît salvarea operei de artă cît și aceea a mărturiei istorice.

Conservare

Art. 4. — Conservarea monumentelor impune în primul rînd permanenta lor întreținere.

Art. 5. — Conservarea monumentelor este totdeauna favorizată de afectarea lor unei funcții utile societății ; o astfel de folosință este deci de dorit cu condiția însă de a nu schimba ordonanța sau decorația edificiilor.

Deci, în aceste limite trebuie să concepem și să autorizăm amenajările impuse de evoluția cerințelor vieții de toate zilele.

Art. 6. — Conservarea unui monument implică și pe aceea a cadrului corespunzător. Cînd cadrul tradițional mai există, acela trebuie conservat și orice construcție nouă, orice distrugere și orice amenajare ce ar putea altera raporturile de volum și culoare vor fi interzise.

Art. 7. — Monumentul este inseparabil legat de epoca istorică a cărei mărturie este cît și de cadrul ce-l înconjoară. În consecință mutarea unei părți sau a întregului monument nu poate fi permisă decît în cazul cînd salvarea monumentului impune această mutare, sau cînd motive de interes național sau internațional o justifică.

Art. 8. — Elementele de sculptură, de pictură sau de decorație ce fac parte integrantă din monument nu pot fi separate decît în cazul cînd aceasta este singura cale de a-i asigura conservarea.

Restaurare

Art. 9. — Restaurarea este o operație ce trebuie să aibă îndeobște un caracter excepțional. Ea are ca scop conservarea și punerea în evidență a valorii estetice și istorice a monumentului și se bazează pe respectul rămășițelor trecutului și pe documentele autentice ; dincolo de aceasta, orice lucrare de completare, considerată indispensabilă, trebuie înțeleasă ca o compoziție arhitecturală și va trebui să poarte pecetea epocii noastre.

Art. 10. — Cînd mijloacele tehnice tradiționale se dovedesc inadecvate, consolidarea unui monument poate fi asigurată făcîndu-se apel la toate mijloacele tehnice moderne de conservare și de construcție a căror eficacitate va fi fost demonstrată prin date științifice și garantate de experiență.

Art. 11. — Contribuțiile valabile ale diverselor epoci la ridicarea unui monument trebuie să fie respectate, scopul unei restaurări nefiind unitatea de stil.

Cînd un edificiu comportă mai multe etape de construcție suprapuse — degajarea unor elemente ascunse nu se justifică decît în mod excepțional și cu condiția ca cele îndepărtate să nu prezinte decît un interes redus, ca lucrarea scoasă la lumină să constituie o mărturie de înaltă valoare istorică, arheologică sau estetică și ca starea ei de conservare să fie socotită satisfăcătoare.

Aprecierea valorii elementelor în cauză și hotărîrea în ce privește eliminările ce ar trebui efectuate nu pot depinde exclusiv de proiectant.

Art. 12. — Elementele destinate a înlocui părțile lipsă trebuie să se integreze armonios ansamblului, deosebindu-se totuși de părțile originale pentru ca restaurarea să nu falsifice documentul de artă și de istorie.

Art. 13. — Adăugirile nu pot fi tolerate decît în măsura în care ele respectă toate părțile interesante ale edificiului, cadrul său tradițional, echilibrul compoziției și legătura monumentului cu peisajul înconjurător.

Cadrul înconjurător (zonele de protecție)

Art. 14. — Zonele de protecție trebuie să fie obiectul unei griji speciale pentru a le salva integritatea, pentru a le asigura întreținerea, precum și amenajarea și punerea lor în valoare.

Lucrările de conservare și restaurare ale acestora trebuie să se inspire din principiile enunțate în articolele precedente.

Săpături arheologice

Art. 15. — Săpăturile trebuie să se efectueze conform unor norme științifice și « Recomandării definind principiile internaționale ce trebuie aplicate în săpăturile arheologice », adoptată de UNESCO în 1956.

Amenajarea ruinelor și măsurile necesare pentru conservarea și protecția permanentă a elementelor arhitecturale și obiectelor descoperite vor fi asigurate. În afară de aceasta, vor fi luate toate măsurile avînd ca scop o mai ușoară înțelegere a monumentului și scoaterea sa la lumină, fără însă a-i denatura în nici un caz semnificația.

Orice lucrare de reconstrucție va trebui totuși exclusă apriori ; numai anastiloza ar putea fi acceptată, adică recompunerea părților existente dar desmembrate. Elementele integrate vor trebui să fie întotdeauna ușor de recunoscut și vor reprezenta minimum necesar asigurării condițiilor de conservare a monumentului și restabilirii unei continuități a formelor.

Publicitate

Art. 16. — Lucrările de conservare, de restaurare, precum și săpăturile vor trebui să fie întotdeauna însoțite de o documentație precisă, sub formă de rapoarte analitice și critice, însoțite de desene și fotografii. Toate fazele de degajare, de consolidare, de recompunere și integrare, cît și elementele tehnice și formele identificate în cursul lucrărilor, vor fi consemnate în această documentație.

Întreaga documentație va fi depusă la arhiva unei instituții publice de specialitate și pusă la dispoziția cercetătorilor ; se recomandă publicarea ei.

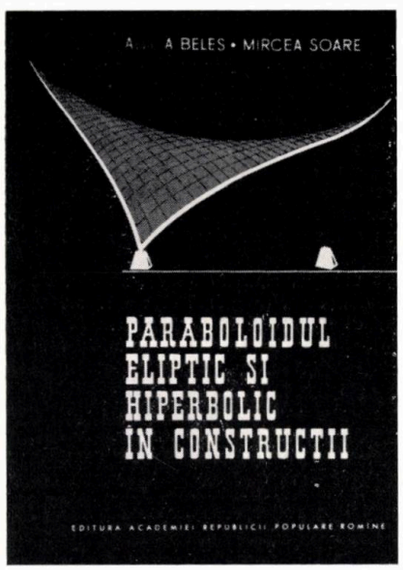

deformații ale plăcilor curbe subțiri, care — în general — sînt ecuații cu derivate parțiale (ale căror soluții nu se pot obține cu ajutorul funcțiunilor elementare).

Partea a II-a se referă la teoria de membrană (cap. VI—XI), iar partea a III-a, la teoria încovoierii paraboloidului eliptic și hiperbolic (cap. XII—XVI).

Cele 16 capitole sînt însoțite de bogate bibliografii.

Desigur, lucrarea nu este accesibilă în totalitatea ei arhitecților, dar ea trebuie cunoscută datorită tocmai caracterului ei de sinteză și de dezvăluire a modalităților de împletire între imaginația formelor și între necesitatea de precizare a parametrilor constanți și variabili, împletire care conduce la un anumit sistem de coordonate și la un anumit mod de calcul.

Arhitectul are a studia în această carte în special cap. I, inclusiv bibliografia, pentru că aici sînt trecute în revistă succint și sistematizate o serie de realizări de plăci curbe subțiri, fiind arătate, în general, caracteristicile constructive ale paraboloidului eliptic și hiperbolic în diverse limitări sau combinări.

De asemenea, arhitectul poate să insiste asupra primelor 2—3 paragrafe ale fiecărui capitol. În special este util a reține logica succesiunii primelor trei paragrafe ale cap. II, care fac legătura între forma geometrică și însumarea eforturilor unitare pe grosimea plăcii prin intermediul unor ipoteze de calcul (în care intervine bineînțeles rezistența materialelor).

Lucrarea, de o înaltă ținută științifică și cît se poate de concentrată, se adresează însă în special inginerilor proiectanți.

Conf. arh. ADRIAN GHEORGHIU

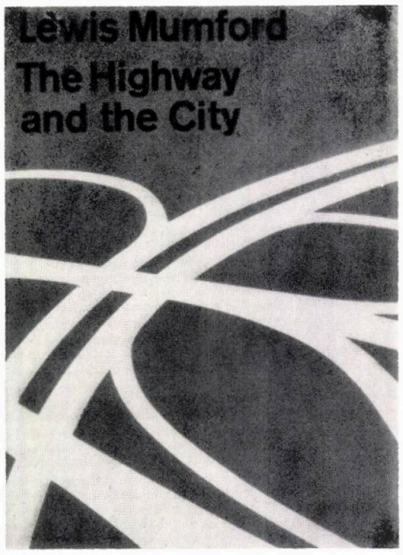

Lewis Mumford

THE HIGHWAY AND THE CITY

Autostrada și Orașul

New York, Harcourt, Brace & World, Inc., 1963, VIII+246 p.

Volumul cuprinde un număr de 22 eseuri privind cîteva din problemele majore ale marilor orașe din Europa și S.U.A., printre care Paris, Marsilia, Rotterdam, Londra, New York, Philadelphia. Autorul, cunoscut critic și istoric de arhitectură și urbanism, discută în aceste eseuri trăsăturile noii arhitecturi urbane (inclusiv lucrări ale lui Saarinen, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright ș.a.), precum și cîteva din importantele realizări ale ultimilor ani, ca de exemplu sediul UNESCO de la Paris, ambasada americană din Londra, catedrala din Coventry și Muzeul Guggenheim din New York. De asemenea, unele eseuri se ocupă de amenajarea orașelor și sistematizarea rețelei de autostrăzi.

În prefața volumului, Mumford subliniază faptul că diverse dogme ale arhitecturii moderne occidentale, pe care el a fost printre puținii care au îndrăznit să le pună în discuție cu cîțiva ani în urmă, actualmente se dovedesc a fi « *tot atît de falimentare ca și politica noastră nucleară de supraviețuire prin exterminare competitivă în masă* ». Și conchide cu cuvintele : « *Poate cel mai bun motiv pentru a publica acum această carte este acela că ea va lărgi și mai mult cercul discuției publice* (asupra problemelor ridicate N.R.), *pregătind astfel terenul pentru un sistem de construcție și de trai mai uman decît acel pe care a crezut de cuviință să-l impună o economie a banului, însetată de putere* ».

R. V.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

MANIFESTĂRI LA CASA ARHITECTULUI

CONFERINȚE

Marți 27 octombrie 1964, arh. Stan Bortnovschi a ținut o conferință intitulată « Aspecte actuale în concepția ansamblurilor de învățămînt superior ». Conferința a făcut parte din ciclul « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică ».

★

În cadrul ciclului de conferințe « Probleme de materialism istoric », prof. univ. Tudor Bugnariu, decan al Facultății de Filozofie din București, a vorbit în ziua de 5 noiembrie 1964 despre « Conștiința socială și rolul ei în viața și progresul social ».

★

Prof. univ. Constantin Borgeanu a conferențiat în ziua de 17 noiembrie 1964, în cadrul ciclului « Probleme de materialism istoric », despre « Societatea și progresul social în filozofia marxist-leninistă ».

★

În ziua de 24 noiembrie 1964, arh. Romeo Rău a făcut o prezentare, însoțită de diapozitive color, a lucrărilor Congresului mondial al Federației internaționale pentru urbanism și locuințe (FIHUAT), care s-au desfășurat la Ierusalim în iulie 1964.

★

Prof. Marcel Breazu, director adjunct al Institutului de Filozofie al Academiei P.P.R., a vorbit în ziua de 22 decembrie 1964 despre « Concepția marxistă asupra istoriei culturii ». Tema a fost inclusă în ciclul « Probleme de materialism istoric ».

★

În cadrul ciclului de conferințe « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », marți 29 decembrie 1964 a vorbit conf. arh. Gheorghe Petrașcu despre « Teme și forme noi în arhitectură ».

EXPOZIȚII

Între 13—23 octombrie 1964, în sala de expoziții a Uniunii Arhitecților din R.P.R. au fost expuse proiectele prezentate în cadrul concursului public de idei pentru clădiri de locuit, concurs organizat de Uniunea Arhitecților și de Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare.

★

Aceeași sală a găzduit, între 25 octombrie și 8 noiembrie 1964, expoziția personală de pictură și acuarelă a arhitectului Alexandru Zamfiropol.

★

Proiectele prezentate la concursul pentru sistematizarea unui cartier de locuit, concurs organizat de către Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare împreună cu Uniunea Arhitecților, au constituit obiectul expoziției deschise între 10 și 20 noiembrie 1964 în sala de la Casa Arhitectului.

★

Numeroase desene, acuarele și fotografii, realizate de arhitecți, membri ai cercului Uniunii Arhitecților din I.P.C.M.C., au fost obiectul unei expoziții deschise între 27 noiembrie și 11 decembrie 1964.

★

Proiectele prezentate la concursul de idei pentru o școală medie cu 12 săli de clasă în mediul urban, organizat de asemenea de către Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare împreună cu Uniunea Arhitecților, au fost expuse între 17 decembrie 1964 și 10 ianuarie 1965.

EXPOZIȚIA „ORAȘUL VIITORULUI"

Am vizitat expoziția de desene și machete a arhitectului Martin Pinchis intitulată « Orașul viitorului », deschisă în sediul Uniunii Arhitecților din București, fiind atras, ca cetățean și specialist, de titlul sub care s-a prezentat această expoziție.

În decursul timpurilor numeroși vizionari sau utopiști au încercat să prezinte imaginea unui oraș ideal, a unui oraș al viitorului. La nivelul cunoștințelor din etapa istorică respectivă ei au căutat să rezolve problemele noi, devenite stringente, deoarece vechiul cadru construit nu mai corespundea noilor forme de viață. În acest sens, ei au încercat să găsească noi soluții funcționale, noi soluții constructive și, în sinteză, să înfățișeze o nouă imagine a orașului, dedusă din aceste premize obiective.

Din acest punct de vedere, mă așteptam ca imaginile dintr-o expoziție intitulată « Orașul viitorului » și deschisă în zilele noastre să fie concluzia unor studii aprofundate și complexe care să încerce să rezolve, cu caracter inovator, necesitățile mereu crescînde ale locuitorilor, pe baza anumitor ipoteze de trai într-o epocă viitoare.

Astăzi, mai mult ca oricînd, multiplele probleme legate de viitorul orașelor noastre preocupă zilnic pe toți aceia ce, în mod direct sau indirect, contribuie la crearea unor condiții mai bune de viață materială și culturală a oamenilor, la realizarea unui cadrul construit care să îndeplinească maxime condiții de funcționalitate, economicitate și estetică.

Din păcate, imaginile prezentate în expoziție ca « Oraș viitor cu turnuri », « Asamblaj turnuri », « Turnuri helicoidale », « Asamblaj turnuri dinamice », « Oraș viitor în terase » sau « Vedere oraș suspendat » nu par a răspunde la nici una din problemele a căror rezolvare o căutam. Nicăieri nu apare prezența omului, preocuparea de a construi orașe pentru oamenii de mîine, de a crea acele înalte condiții de viață pe care le preliminăm cu certitudine în viitor.

De fapt, expoziția a fost impropriu intitulată « Orașul viitorului ». Tablourile prezentate, relevînd reale calități cromatice și verva grafică cunoscută a autorului, nu au nicio legătură cu urbanismul, cu studiile laborioase și complexe pe care le desfășoară în lumea întreagă mii de arhitecți, preocupați să găsească soluțiile cele mai bune pentru rezolvarea gravelor probleme ale orașului de azi. După cum nu au legătură nici cu preocupările acelora care încearcă, prin studii de tot mai mare complexitate, să găsească ideile directoare ale unei noi organizări urbane, menite să înlăture tarele acumulate în orașele contemporane în timpul ultimului secol de dezvoltare capitalistă și să creeze imaginea unui oraș al viitorului în care *omul* să fie repus în drepturile sale.

Tablourile prezentate sînt simple exerciții grafice. Totodată, din aceste exerciții se desprinde o viziune dezolantă asupra vieții umane, intrînd în totală contradicție cu ideile pe care ni le facem azi despre un oraș al viitorului, orașul însorit, înverzit, dispus liber în spațiu și scăldat în lumină și aer, în care viața cotidiană să nu fie sugrumată de circulația trepidantă a vehiculelor moderne, în care omul să se simtă eliberat de sub călcîiul mașinismului desumanizat, în care gruparea și repartiția în teritoriu a complexelor de edificii social-culturale și de deservire multilaterală să poată asigura un confort urban crescînd și o înaltă expresivitate arhitecturală al organismului orășenesc.

În loc de acestea ni se prezintă termitiere enorme, suspendate straniu în spațiu, atîrnînd ca niște ciorchini de beton armat, imense aglomerări imposibil de luminat și aerisit, în care omul e redus la o unitate neglijabilă, fără importanță. Se simte lipsa de căldură, de dragoste, de interes, pentru oameni, care au nevoie de natură, de arbori și flori, de soare și lumină, de aer și spațiu. Se simte lipsa de scară umană, lipsa de înțelegere pentru necesitățile sociale și biologice ale omului. Se mai resimte și o lipsă de preocupare pentru problemele centrale ale contemporaneității, pentru o tehnică avansată constructivă, pentru o eficiență maximă economică a investițiilor, pentru posibilitatea de a se construi ansamblul urban în etape planificate, pentru necesitatea de a se asigura soluției urbanistice un caracter adaptabil, apt a cuprinde solicitări de perspectivă pe care încă nu le putem profila cu toată precizia.

Mărturisesc că am plecat din expoziție decepționat, fără să pot gusta verva plastică — incontestabilă — a autorului. Poate aș fi putut-o face dacă ea s-ar fi intitulat — mai simplu, mai modest și mai aproape de realitate — « Expoziție de fantezii grafice ».

Arh. TRAIAN CHIȚULESCU

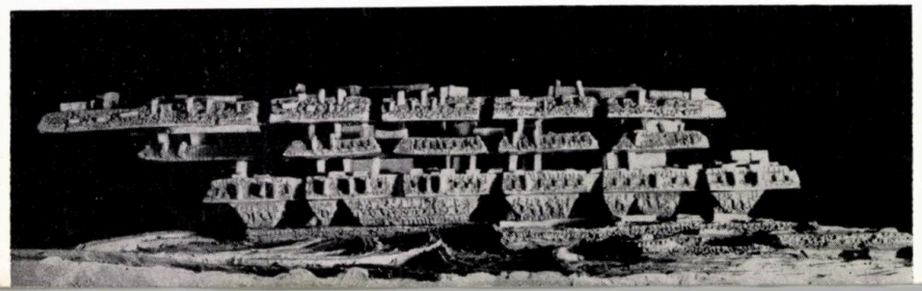

« Oraș viitor în terase»

DEPLASĂRI DE STUDII

Un grup de 28 de arhitecți au vizitat în zilele de 30, 31 octombrie și 1 noiembrie 1964 obiectivele arhitecturale din Baia Mare și Sighet, precum și monumente istorice — biserici de lemn din regiunea Maramureș.

★

De asemenea, un alt grup — 24 de arhitecți — au vizitat, între 13 și 15 noiembrie 1964, noi construcții de locuințe din orașul Suceava și monumente istorice din regiune.

★

Secția arhitectură industrială și agricolă a Uniunii Arhitecților a organizat vineri 13 noiembrie 1964 o discuție pe tema construcțiilor de centre pentru vinificare, crame.

Discuția a fost urmată, sîmbătă 14 noiembrie, de o deplasare de documentare, în cadrul căreia 17 arhitecți au vizitat centrul de vinificare de la Cotești.

ȘTIRI DIN ACTIVITATEA FILIALELOR

La Craiova s-au desfășurat timp de trei zile — 22, 23, 24 octombrie 1964 — lucrările plenarei filialei Oltenia. Plenara a dezbătut « Schița de sistematizare și problemele reconstrucției orașului Craiova ».

★

Filiala Banat a organizat la Timișoara o plenară cu tema « Schița de sistematizare și problemele reconstrucției orașului Timișoara ». Lucrările plenarei au avut loc în zilele de 5, 6 și 7 noiembrie 1964.

★

Vineri 4 decembrie 1964, filiala Ploiești a Uniunii Arhitecților a organizat cu arhitecți o discuție de creație pe tema « Concursul de sistematizare a unui cartier de locuit ».

SUMAR GENERAL PE ANUL 1964

EDITORIALE, ARTICOLE TEORETICE ȘI GENERALE

Arh. Aurelia Teodorescu
— UNELE PROBLEME DE PROIECTARE A CONSTRUCȚIILOR DE SERIE DIN REȚEAUA SANITARĂ (nr. 3)

Arh. Richard Neutra
— ARHITECTURA CA ACTIVITATE UMANĂ (nr. 3)

Prof. arh. Ladislau Adler
— TEME ACTUALE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE DIN ȚARA NOASTRĂ (nr. 4)

Prof. arh. Gustav Gusti
— DOUĂ DECENII DE SISTEMATIZARE COMPLEXĂ ȘI CONSTRUCȚIE SOCIALISTĂ A TERITORIULUI (nr. 4)

Prof. arh. Marcel Locar
— CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN R.P.R. (nr. 4)

Prof. arh. Grigore Ionescu
— CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE (nr. 4)

Arh. Marcel Melicson
— MICHELAGNIOLO BUONARROTI, ARHITECT FLORENTIN (nr. 5)

Prof. arh. Gustav Gusti
— TEME ȘI SARCINI FUNDAMENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN (nr. 6.)

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Traian Vlăduț
— PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI (nr. 6)

Ing. Nicolae Mărgărit, arh. Radu Gherghel
— STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ȘI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ (nr. 6)

URBANISM

* * *

— PLENAREA FILIALEI IAȘI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 1)

Arh. Romeo Rău
— PLENAREA FILIALEI GALAȚI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 3)

Arh. Constantin Moșinschi
— SEMINARUL ITALO-ROMÎN DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM (nr. 5)

Prof. arh. Horia Maicu
— PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALEI (nr. 6)

Prof. arh. Gustav Gusti
— TEME ȘI SARCINI FUNDAMENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN (nr. 6)

Arh. Traian Stănescu
— NOI ANSAMBLURI DE LOCUINȚE ÎN CAPITALĂ (nr. 6)

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Traian Vlăduț
— PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI (nr. 6)

s u m a r

Prof. arh. Horia Maicu — MONUMENTUL EROILOR LUPTEI PENTRU LIBERTATEA POPORULUI ȘI A PATRIEI, PENTRU SOCIALISM 2

● CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

Arh. Heinz Novac — R.P. ROMÎNĂ LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE ÎN ANUL 1963 4
Arh. Ligia Dumitrescu — SEDIUL CENTRAL ȘI AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ O.N.T. «CARPAȚI» 12
* * * — TEATRU DE VARĂ LA MAMAIA 16
Arh. Gavril Birc — ANSAMBLU STUDENȚESC LA TG. MUREȘ 10

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Zalman Solomon — ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ZGOMOTULUI ÎN CLĂDIRILE INDUSTRIALE 11
Arh. Octav Popescu — UNELE ASPECTE ALE PREUZINALELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ 15

● MOBILIER

Arh. Valentin Dragnea — MOBILIER MODULAT PENTRU BUCĂTĂRII 17

● DE PESTE HOTARE 60

REZOLUȚIA CONGRESULUI U.I.A. DE LA HAVANA 44

● RECENZII - BIBLIOGRAFIE 46

● CRONICA

DIN ACTIVITATEA U.A. 49
PLENARA FILIALEI IAȘI A UNIUNII ARHITECTILOR DIN R.P.R. 50

s u m a r

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Arh. Elena Iotzu, Arh. Barbu Socolescu — FABRICA DE PRODUSE LACTATE DIN CONSTANȚA 7
FABRICA DE CONSERVE «OVIDIU» DIN CONSTANȚA 3

● CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

Arh. Virgil Nițulescu, Arh. George Mularidis, ing. Alexandru Cișmigiu, ing. Traian Popp, Arh. George Mularidis — CINEMATOGRAF PE BD. 1848 – BUCUREȘTI 8

CINEMATOGRAFUL «FLAMURA» – BUCUREȘTI 12
CINEMATOGRAF CU 900 LOCURI PE MAGISTRALA NORD-SUD LA BUCUREȘTI 16
Arh. Mariana Bucur, Arh. Alexandru Iotzu, Arh. Nona Florescu — STUDIU PENTRU CINEMATOGRAFE CU 800, 1 000 ȘI 1 200 LOCURI 20
HOTEL TURISTIC LA PIATRA-NEAMȚ 38
STUDIU PENTRU UN HOTEL LA ONEȘTI 43

● DISCUȚII

Conf. arh. Constantin Enache — INDUSTRIA, ZONĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI 48
Arh. Traian Chițulescu — SAU A TERITORIULUI 53
ORAȘUL ȘI INDUSTRIA

● RECENZII - BIBLIOGRAFIE

Prof. Virgil Vătășianu — Grigore Ionescu: ISTORIA ARHITECTURII ÎN ROMÎNIA VOL. I 55

● DE PESTE HOTARE 58

● CRONICA 60

Arh. Vasile Simion
— DIN ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A D.S.A.P.C. CONSTANȚA (nr. 6)

Arh. Eusebie Latiș
— ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII DE SISTEMATIZARE DIN REGIUNEA SUCEAVA (nr. 6)

Arh. Nona Florescu
— CREAREA ȘI DEZVOLTAREA UNUI ORAȘ NOU — ONEȘTI (nr. 6)

Ing. Nicolae Mărgărit, arh. Radu Gherghel
— STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ȘI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ (nr. 6)

LOCUINȚE

Arh. Ignace Șerban
— CONCURS DE IDEI PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ (nr. 3)

Prof. arh. Marcel Locar
— CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN R.P.R. (nr. 4)

Arh. Traian Stănescu
— NOI ANSAMBLURI DE LOCUINȚE ÎN CAPITALĂ (nr. 6)

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Zalman Solomon
— ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ZGOMOTULUI ÎN CLĂDIRILE INDUSTRIALE (nr. 1)

Arh. Octav Popescu
— UNELE ASPECTE ALE PREUZINALELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ (nr. 1)

Arh. Elena Iotzu
— FABRICA DE PRODUSE LACTATE DIN CONSTANȚA (nr. 2)

Arh. Barbu Socolescu
— FABRICA DE CONSERVE « OVIDIU » DIN CONSTANȚA (nr. 2)

Arh. Mircea Enescu
— COMPLEXUL INDUSTRIAL MILITARI-BUCUREȘTI (nr. 5)

Arh. Alexandru Popescu-Necșești
— UZINA METALURGICĂ DIN IAȘI (nr. 5)

Arh. Lucia Gheorghiță
— CONCURS DE HALE UNIVERSALE (nr. 5)

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Traian Vlăduț
— PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI SCHIȚA DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI (nr. 6)

s u m a r

● CONSTRUCȚII SANITARE

Arh. Aurelia Teodorescu — UNELE PROBLEME DE PROIECTARE A CONSTRUCȚIILOR DE SERIE DIN REȚEAUA SANITARĂ 2
Arh. Ion Puschiță — SPITAL CU 900 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA CONSTANȚA 4
Arh. Ion Puschiță — SPITAL CU 300 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA MEDGIDIA 11
Arh. Virgil Nițulescu — STAȚIA CENTRALĂ DE SALVARE A ORAȘULUI BUCUREȘTI 16
Arh. Ruxandra Stamatin-Iovanescu — POLICLINICA RAIONALĂ « VITAN » DIN BUCUREȘTI 18
Arh. Mihai Enescu — NOI PROPUNERI DE UNITĂȚI FUNCȚIONALE PENTRU PROIECTAREA CONSTRUCȚIILOR SPITALICEȘTI 22

● HOTELURI

Arh. Eugen Arvinteche — HOTELUL « BUCUREȘTI » — CALEA GRIVIȚEI 33
Arh. Ana Solomon — STUDIU PENTRU UN HOTEL LA HUNEDOARA 34

● CONCURSURI

Arh. Ignace Șerban — CONCURS DE IDEI PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ 36

● DE PESTE HOTARE

Arh. Richard Neutra — ARHITECTURA CA ACTIVITATE UMANĂ 44

● RECENZII — BIBLIOGRAFIE 48

● CRONICA 50

Arh. Romeo Kai — PLENARA FILIALEI GALAȚI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. 51
Conf. arh. Constantin Enache — A VIII-a SESIUNE ȘTIINȚIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU » 52
Arh. Constantin Mosinsch — DIN ACTIVITATEA CERCULUI U.A. DIN INSTITUTUL PROIECT BUCUREȘTI 58
Arh. Ada Gheorghievici — A IX-a SESIUNE A CERCURILOR ȘTIINȚIFICE STUDENȚEȘTI DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ « ION MINCU » 56

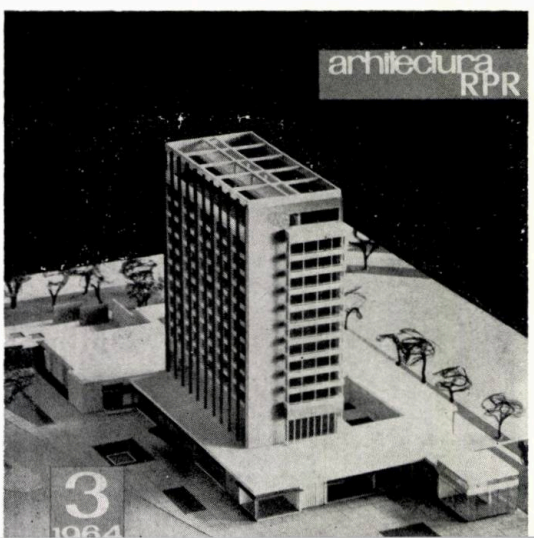

s u m a r

A XX-a ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

Acad. prof. Duiliu Marcu, prof. arh. Horia Maicu, prof. arh. Octav Doicescu, arh. Dan Cristescu — CUVINTE ASUPRA ARHITECTURII NOASTRE ÎN CEI 20 DE ANI DE LA ELIBERARE 4

PREMIUL DE STAT AL R.P.ROMÎNE PE ANUL 1964 ÎN DOMENIUL ARHITECTURII 9

Prof. arh. Ladislau Adler — TEME ACTUALE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE DIN TARA NOASTRĂ 12

Prof. arh. Gustav Gusti — DOUĂ DECENII DE SISTEMATIZARE COMPLEXĂ ȘI CONSTRUCȚIE SOCIALISTĂ A TERITORIULUI 26

Prof. arh. Marcel Locar — CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN R.P.R 40

Prof. arh. Grigore Ionescu — CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN TARA NOASTRĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE 44

. . . — PRESA STRĂINĂ DE SPECIALITATE DESPRE REALIZĂRILE ARHITECTURALE DIN R.P.R 58

● CRONICA 60

CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

Prof. arh. Horia Maicu
— MONUMENTUL EROILOR LUPTEI PENTRU LIBERTATEA POPORULUI ȘI A PATRIEI, PENTRU SOCIALISM (nr. 1)

Arh. Heinz Novak
— R. P. ROMÎNĂ LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE ÎN ANUL 1963 (nr. 1)

Arh. Ligia Dumitrescu
— SEDIUL CENTRAL ȘI AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ O.N.T. « CARPAȚI » (nr. 1)

* * *

— TEATRU DE VARĂ LA MAMAIA (nr. 1)

Arh. Gavril Biro
— ANSAMBLU STUDENȚESC LA TÎRGU MUREȘ (nr. 1)

Arh. Virgil Nițulescu
— CINEMATOGRAF PE BD. 1848 — BUCUREȘTI (nr. 2)

Arh. George Mularidis, ing. Alexandru Cișmigiu, ing. Traian Popp
— CINEMATOGRAFUL « FLAMURA » — BUCUREȘTI (nr. 2)

Arh. George Mularidis
— CINEMATOGRAF CU 900 LOCURI PE MAGISTRALA NORD-SUD LA BUCUREȘTI (nr. 2)

Arh. Mariana Bucur
— STUDIU PENTRU CINEMATOGRAFE CU 800, 1 000 și 1 200 LOCURI (nr. 2)

Arh. Alexandru Iotzu
— HOTEL TURISTIC LA PIATRA NEAMȚ (nr. 2)

Arh. Nona Florescu
— STUDII PENTRU UN HOTEL LA ONEȘTI (nr. 2)

Arh. Eugen Arvanitache
— HOTELUL « BUCUREȘTI » — CALEA GRIVIȚEI (nr.3)

Arh. Ana Solomon
— STUDIU PENTRU UN HOTEL LA HUNEDOARA (nr. 3)

Conf. arh. Gheorghe Pavlu, arh. Victor Sebestyen
— PROIECTAREA ANSAMBLULUI EXPOZIȚIEI REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE (nr. 5)

Arh. Heinz Novak
— EXPOZIȚII ECONOMICE REALIZATE DIN ELEMENTE PREFABRICATE ȘI REFOLOSIBILE (nr. 5)

CONSTRUCȚII SANITARE

Arh. Aurelia Teodorescu
— UNELE PROBLEME DE PROIECTARE A CONSTRUCȚIILOR DE SERIE DIN REȚEAUA SANITARĂ (nr. 3)

Arh. Ion Pușchilă
— SPITAL CU 900 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA CONSTANȚA (nr. 3)

Arh. Ion Pușchilă
— SPITAL CU 300 DE PATURI ȘI POLICLINICĂ LA MEDGIDIA (nr. 3)

Arh. Virgil Nițulescu
— STAȚIA CENTRALĂ DE SALVARE A ORAȘULUI BUCUREȘTI (nr. 3)

Arh. Ruxandra Stamatin-Iovănescu
— POLICLINICA RAIONALĂ « VITAN » DIN BUCUREȘTI (nr. 3)

s u m a r

EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE

Conf. arh. Gheorghe Pavlu, arh. Victor Sebestyen — PROIECTAREA ANSAMBLULUI EXPOZIȚIEI REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE — 2

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

arh. Mircea Enescu — COMPLEXUL INDUSTRIAL MILITAR - BUCUREȘTI — 22

arh. Alexandru Popescu-Neveșt — UZINA METALURGICĂ DIN IAȘI — 30

arh. Lucia Gheorghiță — CONCURS DE HALE UNIVERSALE — 34

* * * — NOI REALIZĂRI DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE — 39

● EXPOZIȚII

arh. Heinz Novak — EXPOZIȚII ECONOMICE REALIZATE DIN ELEMENTE PREFABRICATE ȘI REFOLOSIBILE — 42

400 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MICHELANGELO

Arh. Marcel Meriçon — MICHELAGNIOLO BUONARROTI ARHITECT FLORENTIN — 46

● CRONICA

Arh. Constantin Mosinich — SEMINARUL ITALO-ROMÎN DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM — 54

Arh. Aurelia Teodorescu, arh. Emilian Machedon — PE MARGINEA UNEI DEPLASĂRI DOCUMENTARE ÎN FRANȚA — 55

Prof. arh. Grigore Ionescu — AL III-LEA CONGRES AL ARHITECȚILOR ȘI TEHNICIENILOR SPECIALIȘTI ÎN RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE — 56

● RECENZII — BIBLIOGRAFIE

s u m a r

● URBANISM

Prof. arh. Gustav Gusti — TEME ȘI SARCINI FUNDAMENTALE ALE URBANISMULUI NOSTRU CONTEMPORAN — 3

Prof. arh. Horia Maicu — PROBLEME DE SISTEMATIZARE A CAPITALEI — 8

Arh. Traian Stănescu — NOI ANSAMBLURI DE LOCUINȚE ÎN CAPITALĂ — 14

Prof. arh. Ladislau Adler, arh. Traian Vlădut — PROBLEMA AMPLASĂRII INDUSTRIILOR ȘI SCHIȚA PLANULUI DE SISTEMATIZARE A BUCUREȘTIULUI — 22

Arh. Vasile Simior — DIN ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A D.S.A.P.C. – CONSTANȚA — 28

Arh. Nona Florescu — CREAREA ȘI DEZVOLTAREA UNUI ORAȘ NOU – ONEȘTI — 42

Arh. Eusebie Latir — ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII DE SISTEMATIZARE DIN REGIUNEA SUCEAVA — 44

Ing. Nicolae Margarit, arh. Radu Ghergh — STRUCTURA SISTEMELOR DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ȘI SISTEMATIZAREA URBANISTICĂ — 46

* * * — NOI REALIZĂRI — 52

● DE PESTE HOTARE — 56

● RECENZII - BIBLIOGRAFII — 58

● CRONICA — 60

Arh. Mihai Enescu
— NOI PROPUNERI DE UNITĂȚI FUNCȚIONALE PENTRU PROIECTAREA CONSTRUCȚIILOR SPITALICEȘTI (nr. 3)

DISCUȚII

* * *

— PLENARA FILIALEI IAȘI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 1)

Conf. arh. Constantin Enache
— INDUSTRIA, ZONĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI SAU A TERITORIULUI (nr. 2)

Arh. Traian Chițulescu
— ORAȘUL ȘI INDUSTRIA (nr. 2)

Arh. Romeo Rău
— PLENARA FILIALEI GALAȚI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 3)

MONUMENTE ISTORICE, ISTORIA ARHITECTURII

Prof. arh. Grigore Ionescu
— CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE (nr. 4)

Arh. Marcel Melicson
— MICHELAGNIOLO BUONARROTI, ARHITECT FLORENTIN (nr. 5)

CONCURSURI

Arh. Ignace Șerban
— CONCURS DE IDEI PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ (nr. 3)

Arh. Lucia Gheorghiță
— CONCURS DE HALE UNIVERSALE (nr. 5)

MOBILIER

Arh. Valentin Dragnea
— MOBILIER MODULAT PENTRU BUCĂTĂRII (nr. 1)

PLENARE, CONSFĂTUIRI, CONGRESE

* * *

— REZOLUȚIA CONGRESULUI U.I.A. DE LA HAVANA (nr. 1)

* * *

— PLENARA FILIALEI IAȘI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 1)

Arh. Romeo Rău
— PLENARA FILIALEI GALAȚI A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. (nr. 3)

Conf. arh. Constantin Enache
— A VIII-A SESIUNE ȘTIINȚIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU» (nr. 3)

Arh. Ada Gheorghievici
— A IX-A SESIUNE A CERCURILOR ȘTIINȚIFICE STUDENȚEȘTI DIN INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU» (nr. 3)

Arh. Ion Enescu
— SIMPOZION LA I.P.C.T. (nr. 4)

Arh. Constantin Moșinschi
— SEMINARUL ITALO-ROMÎN DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM (nr. 5)

Prof. arh. Grigore Ionescu
— AL II-LEA CONGRES AL ARHITECȚILOR ȘI TEHNICIENILOR, SPECIALIȘTI ÎN RESTAURAREA MONUMENTELOR ISTORICE (nr. 5)

* * *

CARTA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR (nr. 6)

RECENZII — BIBLIOGRAFIE

M.M.
ARH. PETRE ANTONESCU: CLĂDIRI, CONSTRUCȚII, PROIECTE, STUDII (nr. 1)

Arh. Virgil Bilciurescu
— ARH. GH. SEBESTYEN ȘI ARH. V. SEBESTYEN: ARHITECTURA RENAȘTERII ÎN TRANSILVANIA (nr. 1)

Prof. Virgil Vătășianu
— GRIGORE IONESCU: ISTORIA ARHITECTURII ÎN ROMÎNIA, VOL. I (nr. 2)

* * *

— VITRUVIU: DESPRE ARHITECTURĂ (nr. 2)

Arh. Dinu Vernescu, ing. St. Georgescu
— ING. NICOLAE MĂRGĂRIT ȘI ARH. VICTOR FULICEA: ORAȘUL ȘI CIRCULAȚIA URBANĂ (nr. 3)

Arh. Mircea Enescu
— ARH. Z. SOLOMON, ING. ST. GEORGESCU: PROIECTAREA FUNCȚIONALĂ A ELEMENTELOR DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE (nr. 3)

Conf. arh. Adrian Gheorghiu
— TIBERIU ROMAN: SIMETRIA (nr. 3)

Conf. arh. Adrian Gheorghiu
— INSTITUTUL DE ARHITECTURĂ «ION MINCU»: STUDII ȘI PROIECTE (nr. 5)

Conf. arh. Adrian Gheorghiu
— ACAD. A. BELEȘ, MIRCEA SOARE: PARABOLOIDUL ELIPTIC ȘI HIPERBOLIC ÎN CONSTRUCȚII (nr. 6)

CRONICA

* * *

— DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6)

Arh. Constantin Moșinschi
— DIN ACTIVITATEA CERCULUI U.A. DIN INSTITUTUL PROIECT-BUCUREȘTI (nr. 3)

Arh. Aurelia Teodorescu, arh. Emilian Machedon
— PE MARGINEA UNEI DEPLASĂRI DOCUMENTARE ÎN FRANȚA (nr. 5)

DE PESTE HOTARE

* * *

— PRESA STRĂINĂ DE SPECIALITATE DESPRE REALIZĂRILE ARHITECTURALE DIN R.P.R. (nr. 4)

* * *

— NOTE (nr. 1, 2, 3, 6)

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT 1983

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE DE TIP BC-3 ŞI BC-5

Servind:

— La introducerea şi extragerea stîlpilor şi a celorlalte elemente asemănătoare de construcţii, larg folosite în lucrările de construcţii de clădiri şi poduri.

— La demontarea zidurilor despărţitoare de producţie a gropilor de fundaţie.

— La extragerea şi introducerea ţevilor în terenuri umede şi nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt cu propulsie electrică.

Diferenţa între cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce măreşte parametrele tehnice şi hotărăşte cît va fi de adîncă introducerea în pămînt.

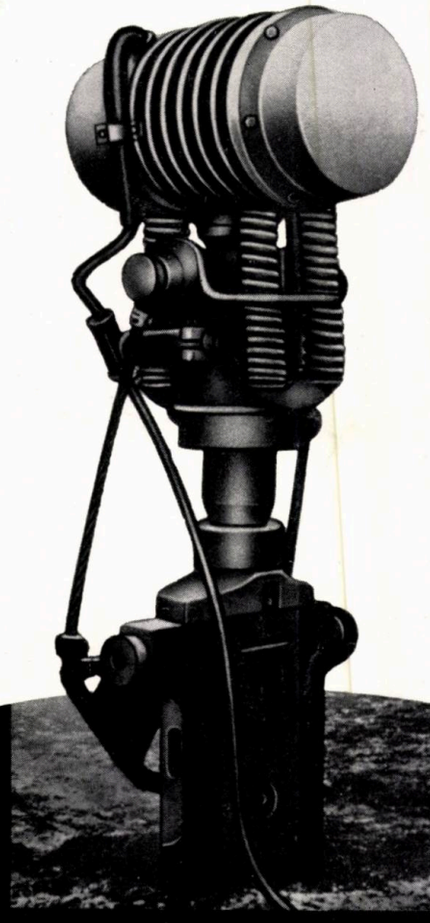

POLIMEX

POLIMEX

Exportator exclusiv

POLIMEX

Societate poloneză de export şi import de maşini

Varşovia Czackiego 7/9

Telegraf: POLIMEX, WARSZAWA

Pentru orice informaţie tehnică, a se adresa Biroului Consilierului Comercial al Poloniei

Bucureşti

Bd. Aviatorilor 24

LEI 15

40538